SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajnce nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 177 **Budyšin — sobotu, 1. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski štejm.

Wčera pjatk jedinasche statny štejm wo nusdze statnych sastojnikow. Strony lěwizny, dokelž w opozicji (to rěka jako pschećiwnizny) pschećiwo knjezerstwu stoja, zadachu powyschenje jich dochodow. Knjezerstwo wotmolwi, so žebi na to ani pomyslić njemóže, dokelž to statne finanzy njedowola.

Statny etat njeje hischcze dowuradźeny. Tohodla knjezerstwo žada, so by žo jemu prawo dało, we statnych wudawkach zamołwólnje do 30. nov. postajeć. Sozialdemokraci dyrbeja knjezerstwu tuto prawo jenož hač do 8. aug., demokraci pak hač do 15. aug. spožičić.

Kommunist Heckert němskonarodnym pod nóž pikasche, so pschi wuradźowanju najwažnischich sakonjow žu jich lawki prózdne. Tajzy sapósłanzy žu jenož wothłosowaze maschiny, kotrymž žu alkoholiske wokschewjenki najlubsche. Tute słowa, žo wě, na lawkach němskonarodnych woprawdźity zychon wuwabichu.

Sapósłanz němskich ludowzow hrabje Reventlow žada, so štwórt statny štejm wo cząż próżdninow swonkownu politiku knjezerstwa a Prus̆u justizu dohladowaćz.

Kommunist Stöcker pschinjese sašo žiwjenjsčko do wostudźeneho pożedźenja. Wón cytasche dowěrliwe sapady němskonarodnych we naslupanju swonkowneje politiki. We nich žo praji, so dyrbjeli žo skerje a lepje swady dla němskeho memoranda sminyć. Potom njeznjeměło žo w tuchwilu pschewjesle wo Elsaß-Lothringskej rěčcej. Tute sapady też wo tym rěcza, kak šmě po poslednja němska nota na Franzowsku a Jendźelsku wuložowaćz.

Tute **dźelenki-wuwabichu** wulke hnucze pschi wschěch stronach žejma a běchu němskonarodnym widźomnje satrach. Jich wjednik hrabja Westarp samóh jara złabje wotmolwićz.

Potom knjezerstwowe strony nuzowy etat pschiwsachu. W tutym pschiwolenju žo knjezerstwu prawe spožički, sastojnikam k jich sakkadnej usudźi, je-li je nuzno, pschikłobi pschiwolowaćz. Tute pschikłobi njeznjeměli w sastojnischich skupinach (Gruppen) 1—6 12½ a we wschěch druhich 20% wschědneje mzdy pschekročićz. Strony lěwizny běchu schcźerdriwische. Wone žadachu wjele wyschsche pschikłobi. Jich namjetam pak wjetschina sapósłanzow njepschikłobowasche.

Dokelž ma štejm hischcze wjele dźełkow dokónčićz, rěkasche, so budże też njedźelu pożedźenja wotměwaćz. Toho pak žu žo nikto sminyli, ale sa to wschědny dźeń cźim pilnischo dźełaja.

Rosumny wukas pruskeho knjezerstwa.

Prus̆y sastojnizy zmjeńša je swojich jim wot stata pschikołasanych wobydlenjow jenoż khorhoje wupowěschcźa, kotrež statna wusta pschipósnawa. Skónčnje je žo pruske knjezerstwo dopomnike, so maja cźi, kotrež statny chłěb ježa, žo statnej wustawje a statnym sakonjam podwolićz.

Sprawne kože.

W Hermanezach (Hermsdorf) pola Barlina sajachu spiżowaczela Knaufta. Wón bě pótowu pokładnizu w Hermanezach wo 50 000 hr. wobschudźił. K temu pósłali mišnjr Bartel a pótowy inspektar Nagel pschipomhaschtaj. Tute sprawne tłokojeschkate paźmiczko bě wuwarjeneho wschonémkeho pschežiwdeženja.

W Ruhrskej krajinje žaneje zuseje wobžadki wjazy njeje.

Wčera rano we 8 hodź. žu poslednje wotdźelenja frauzowskich wojakow Mühlheim pschi Ruhrskej rěcy wopuschcźili. Nětko w zyłej Ruhrskej krajinje žanych zusnych wojakow wjazy njeje. Wobydlerjo žu žo wschudźom dosć rosumnje zadžerželi. Tohodla je wuczehnjenje zusnych wojakow wschudźom mérnje wotběžało.

Nowy skandal.

Tla Barmat-Kutiskeroweje afery pschepytowasche Berlinska kriminalna policija w němskonarodny nowinarski birow w Barlinje, też wschelake domske podhladnych sastojnikow. Po dźelenjach „Vorwärts“ dopokasa dobyty material, so tuta Barmatowa naležnosć wot wschoho spočatka jana kriminalistiska, ale politiska wěz běsche a žo pschećiwo republikanskim stronam, wobzeže pschećiwo sozialdemokratam a zentrumej měrjesche.

W sarjadnistwoje (Geschäftsstelle) **němskonarodneje strony** běsche w Berlinje wobebity birow sa wobdźełanje a politiske wuziwanje Barmatowych a druhich naležnoscow, potajkim też sa pad Hoesle. Pjenjesy k tomu dodawasche němskonarodny sapósłanz **Leopold**, gohotawy direktize zrjedźenoněmskeho wuhlowego syndikata. Wono žo wobstrukuje, so njes sastojnikami statneho rěcznistwa a němskonarodnymi nowinami a žurnalistami **najwusche porzahi** dla pschewjedźenja tuteje naležnoscze wobsiejachu. Material, z kotrymž buchu tucźi sastarani, běchu spožela **pokradnjene akty** wschěch druzin, dźela direktnje wot **statneho rěcznistwa** pożeżene. Dale žo powěda, so nawjednik birowa, wěsty **Ernst Knoll**, kiž pak žo tež dr. Kluge mjenowasche, se statnym rěcznikom Kußmannom w najwuschim pschećiwstwje stejesche. Statni rěcznikoz wobdźělichu žo na konferenzach němskonarodnych žurnalistow, hdźež žo wosiewjenje komorneho žudnistwa wobjasnjowaše. „Vorwärts“ hischcze wosiewja, so psches snate wunoschowanja Knolla też k sajeću justizneho rada Wertbauer je wjedło a so bu k tomu wobzeźity rosprawjeć „Berliner Lokalanzeiger“ wotpósłany.

Tute wosiewjenja skutkuja w němskonarodnym nowinarstwje kaž tajka bomba. To je hižo k napraschowanju w prus̆im žejmje wjedło. Dyrbi žo stónčnje wujasnićz, hacź žu w pożlednim cząsu wosiewjene wěsy prawe a hacź je statnemu rěcznistwu bóle na wuskuschenju prawa hacź na politiske pschećiwdźiwanja. Wórhi a bjese dźiwanja na podhladne wobžoby dyrbi žo wěs pschepytaćz, so bowěra napschezo naschemu žudnistwu dale njesepadnje.

Cźeskosłowakski štejm je hospodarske a wikowanske wuczinjenja ſ Pólskej wobtrucźił.

Poměry mjes Pólskej a Cźeskosłowakskej žu dźeń a lěpsche. Mězazy dołho stej wobej knjezerstwoj wo wikowanskich a druhich hospodarskich wuczinjenjach jednałoj. Nětko je cźeskosłowakski štejm je sa dobre spóznał. Wone hórhi do mozy stupja. Hospodarskem sbliženju je zhdowało politiske. Wobej stej sa tutej kowjanskej staraj jenak nuznej

Briand pojedže do Londona.

Briand je minister swonkownych naležnoscow w Franzowskej. Wotmolwa na němsku notu je naležnosć wobeju krajow. We bliżschim cząsu pojedže Briand do Londona, so by žo ſ jendźelskim knjezerstwom dla tuteje naležnoscze dorěčał. Jena Barlinska nowina praji, so žu wschě dotalne powěsce wo dorěčenju Franzowskeje ſ Jendźelskeje jenoż hudanja byłe.

Pólska wuwokasuje němskich optantow.

Kaž wschudźom, hdźež traje druhenmu statej pschipadnu, maju wobydlerjo tajkich stronow prawo wothłosowaćz, hacź chcedźa prawa stacźanstwa (Staatsbürgerrecht) noweho stata pschiwsaćz abo hacź chcedźa stacźenjo toho stata dale wostaćz, wot kotrehoż žu wotdźeleni. Tak też je było ſ wobydlerjemi nědbudscheje prus̆keje Pósnanskeje provinzy a tych dźełow Schlesyskeje a Prus̆keje, kotrež žu k pólskemu statej pschipadle. Tych, kotšiž žu chcyli němske stacźanske prawo sakhowaćz, je było wokoło 40 000.

Poměry mjes Němskej a Pólskej žu trochu napjate. Wobaj stataj njemóžetaj žo dla wikowanskich a druhich ſnoschowanjow dorěčeć. Tohodla je Pólska k tomu pschischeła, Němskej suby pokasać. Runje w cząsu polnych hospodarskich cźežnoscow scźele jej te 35—40 000 optantow se žonami a dźećimi na schiju. W namjetnej staźiji Schneidemühl žu wschě baraki ſ tutymi pschicźahowarjemi pschepjelnjene. Wschědnje 500—600 žwójbow pschikhadźeja. Pruske knjezerstwo chze tutych pschicźahowarjow na jenotlive provinzy rosdźelićz. Te pak njewědźa, hdźe ſ nimi. We Němskej njeje nihdże wobydlenjow ani dźela sa dotalnych wobydlerjow.

Dźełaczerske hibanje.

Jendźelska je žo strajka hórnikow sminyła. Jendźelske knjezerstwo je žo w pożlednim wokomiku poradźiło, wobzeźerjam podkopkow žwoju wolu nanusować. Hórnizy pschihłosowachu žadam knjezerstwa:

1. Wupotwědźene tarify žo na dalsche dwě njedźeli podleschа;
2. tuchwilny mzdowy tarif płaćeć dale;
3. kommišija dyrbi pruhowaćz, kak je móžno, wudawki sa produkcźiju snižićz;
4. wobzeźerjo podkopkow dostanu statnu podpjeru a ruchowanje pschichodneje statneje podpjery.

Tute wumeńenja wobzeźerjo podkopkow pschijachu.

W sarskej krajinje strajkuja hórnizy. Nětko hrosy tuchym stronam też strajk żelesnizarjow. Knjezerstwowa kommišija je žadanja żelesnizarskich dwuzitkow rasnje wotpokasała.

We industriji lětadłow we Barlinje bě tele dny strajk wudyrił. Po powyschenju mzdow we fabrikach sašo dźełaja.

We Barlinskej zigaretowej industriji je strajk wudyrił.

Wójna w Marokkowskej.

Na wojownischcu knježi hischcze měr. Abd-el-Krimowi wojacy pospytuja stajnje małe nadpady. Wobej stronje hotujetej žo k rošćudnej bitwje. Abd-el-Krim žwoju fontu wobtwerdźuje. W jenym pschedźumjenym wotwjerdźenju Franzowzow rozbuchny depot munizije. Po chrobłym faktantaju wobžadki dyrbjachu jón wopuschcźić.

Nowe krejrošlecze we Chinieskej.

W Kantonje, wulkim měsće w Chinieskej, je powschitkowny strajk wudyrił. Dokelž ſ tutej pschileżnosću njemérny wudyrichu, policija do strajkowazych tšelesche a 11 wožobow meri. — Straža na wobžwěrłaku (Leuchtturm) spyta je signalemi ruski parnik „Simferopol“ sadźerżeć. Tón pak we runc̆u měrje do Kantonje dale jedźesche. Powschitkownje ruskich bolschewikow winuja, so Chinesow pschećiwo zusnym napjeraja a ſ pjenjesami podpjeraja.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 1. awgusta 1925.

Budyšski hermank.

Hižo sajo žo wonka bedźeschi kiba. Khata, ležiwschi, kak do woknow schwika? Schto jeno ſ tymi lubymi Bžimi žnjemi budźe? Tak žantori Pětruschez Jurij hižo zyły wječor. Khata pak žo njeda samytkoj. Ma dóš, kaž wjetschа stajnje połnej ruzy błeła. Je pak też woprawdźe k mjerjanju, tele wjedro stajnje, sapoczńje Jurij sajo. Lěbma połoja žita halle ma dom. Tuž je wschón wabužny a bórzi tón zyły luby dźeń, so Khacze nimale wuschi sastupujetej. Khata žebi mjeńcźo pomyšli, hdy by jeno na thwilku k žuśodej wokeschoł, abo žuśod k njemu pschijschoł. To by žo snajmjeńscha na někotre mjerschiny rospjerschiło. Hižo je na pok dźewjećich. Muž žo je tłowy njechiba, ale też žuśod hischcze njepschidźe. Schto jenoż tak dołho cźini? — Aha, pomyšli Khata, cźita Sserbske Nowiny. Haj, nasch Juriš, je Nowinu wšo na kokan hapryła wotkasał. To bě ménit, so w tećze cźisła cźasza k cźitanju. Ale smorze, hinak ſ wěsku stejesche. Tsezi žuśod bě jemu nabledźił, so je Nowina cźetwjena. Wón je tak prawje němsko-narodnje smyślkeny. Hewak dóš Juriš tak sawjerzgana hłowcźka njeje. Sšam drje je někta toho wědomy, so Sserbske Nowiny ani kuska cźerwjene njejšu, ale so sprawnje pišaju a kóždemu wěrnosć do wocźow praja. A schtož dźensnjischi dźeń ludźom wěrnosć do wocźow praji, toho sazpěwaju. — Na dobo jahrodne durcźka du. Nětkle žuśod dźe, wota hižo dacźeša Juriš. Haj, Kralez Michała stajnje rady ſ žebi wita. To je tola woprawdźe sprawna duscha, tón Kralez Michał. S kóždym stajnje derje mění. A pschi tym je dobry Sserb bjes poroka. Klepa žo. „Jenoż dale!“ — „Dobry wječor, Juriš!“ „Witaj k nam!“ staj słowje hač ſ jenoho erta. „Hdźe žy žo jenoż tak dołho komdźiš?“ „Nowiny žym cźitał, žuśodze, Nowiny. „Abrjedy hacź je njepschećitam nimam ani kuska měra. „A schto bě we Nowinach noweho,“ prascha žo Juriš. „Ty schak mohł je žam wotebrać a njetrjebał žo halle nje praschećz,“ wotmolwja Michał. To by snajmjenscha najnusnische wězy wědźał, „wobzeže, schtož hospodarstwo nastupa.“ „Ale ta Nowina“ — dale Juriš njepschihbže. Michał a Khata kaj ſ jeneho erta wupraznjetaj. Nowina wschak je dobra, ale na tebi wjele njeje. A Khata zkorži płaczo, so je žebi psched tydźenjom tak tunjo prožata pschedała. Někajki njesmaty wikowar je jej narěczał, so žwinjazy płaczišny ypaduja. Ssamžny dźeń pak je žuśodzina we Sserbskich Nowinach cźitała, so žu płaczišny postupowale.

Kopańcy (Fussbälle)
kopańcowe trije
kopańcowe pólniki
kopańcowe kholowy

poruča
po najtuńšich dnjowych
płaćiznach

T. Albert w Budyšinje
kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarńa

na lawskich
hrjebjach 10
Telefon 1078

Ta je sa 12 prošatow 24 hriwnow wjazy dóstała. To tyka wola naschego jenecha wjele wuczinić. Dyrbimy dźi na wschitke možne boki intowacź, a swoje hospodarske wobstejnosće tak derje hacź možno srjadowacź. „Naschi Jurij je „budhmeža“, wola rosbarjena. Hdyž sebi Cylbanza nanjor ras do naschege sahrodu zahrožali, to harm cźeri, kaž by so, schtó wé schto, stalo, nio toho, so su naschi kury zyle dopołnjo druhdy we jich pscheliwy. Chze kajsie lutowacź, ale wot wopaschkuchego konza.“ Kralez Michalez wostudźi so, na taiku cyssilu posłuchacź. Tu dźe doma teź so tak trochu zakombdi. „Jurij, jutsje poiźdżenoj na herdrubby sliszichi, hdyž jenu w korczinje cźasnik sastanje a mank,“ sawoła. „Mam w Budyschinje mnoho wobstejnosćow a póbla sebi wschelake tunje wézy nakupicź.“ „Tunje“, prascha so Jurij? „Kak to wésch, so budu tunje.“ „Sym dźensa w Sserbskich Nowinach cźitał, so je w Budyschinje tele dny wulke lekźne rospschedowanje (Saison-Ausverkauf). To njech nasch jenoj pschezo sobu jekźe,“ sawola Khala. „Tak jutsje žita naschej njemóženej. Michale, narěcź jeho; sam dźi so sady pscay njemź, khiba na nékotru němsko-narodnu abo druhu schkerebu wo wšy. A potom je kóždy ras dracź lóš, hdyž domoj pschindźe. To je tón tak prajił, — a to je jomu tamuhi hinak rahšił a skónčnje sam wjazy njewé, kotry mějesche prawje. — Jurij a Michal so někto wo hermanku rosrěčujetaj. Michal wschě kklady w Budyschinje snaše, hdże najdróžscho pscheda a hdże sebi najtuńsche wézy nakupi. Wschako bě Nowina dźensa pschejelenjena s nawschtkami. Skónčnje wobstankujetaj, so nasajtra rano wokoło 8 hodź. wotsédźetaj. — Kak zyle hinajsche wocźi Wétruschez Jurij někto dźensa w Budyschinje cźini, hdyž na wschich wokнach plakaty cźita „Saison-Ausverkauf“. To bóstanje wschonimale 20 prozentow tuńscho. Kupi sebi koschlazu barchent pola Kasurez wuja wo 20 pjenjezkow tuńscho hacź hovak. — Teź druhe wézy sebi pola wobkhódnikow, kiž Kralez Michal s Nowiny, s nawschtkow sem snaje, wjele tuńscho kupi. A žitne wifi hačke, te sy pschepjelenjene se budami, w kotrych so poprazuje, klóšcheczki a druge wužitne wézy potkiczeja. Ssamo wschón kuchinski grat, żelesniki, haj sam bódźzki a wauje sin tam na pschdam. Duzy po puczu na Tišinik, hdźež karusele a druge sawjerselske pschiprawy nésstnosć maju, pschiwotaju jenu Ausschrejterju, so chzedźa jemu jich tworu skoro darmo dacź, jeli chzyl sebi je sobu wsacź. Na Lawschich brjehach kupi swojej lubej Khacze por toflow, małej Marzy a Jakubkej por stupjeńkow. Tak je wschón shožowny. Wschi sebi myšli zyle dopołnjo: Khiba hdy sebi tola sajso Sserbske Nowiny skałał.“ Dźensa je runje prěni. To ma hischcze runje prawy cźas. Tuž zastupi pola Semolerjez. A schto tam wschitko njewidźi: Polne thlamy serbskich cźasopišmow a knihow. Teź wschelake nowe nakładowane wézy. Najradscho by zyle thlamy pokupił. Ma dźe wschitko pjenjez wupsche, dokelž je sebi druhe wézy tak tunjo nakupił. A schtó je pschicźina toho? Jeho hustod, kiž cźita „Sserbske Nowiny“. Huydom sebi teź wén je sajso skasa. Wschón shožowny pschijźebje domoj. Nékto je sajso s cźełom a buschu Sserb. Haj wopraudźe, masch prawje, Khata. Bjes Sserbskich Nowinow w domje ke niczomu njepschihódźeny. A Khata ma někto sajso jówn poslednje a prenje sjowo. Lépje jej huba dźe, dóž je so s Marźku a Jakubkom hermanskeho poprzansa najdła, a schtož je hlowna wéz, swoju rólu derje wuhrała a „muża sajso sa Sserbstwo dobyła“.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer —3, najwyschcha dnjowa temperatura +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 725, hygrometer +3, najnischcha nócna temperatura +17. Najkerje smjeny tej dźensa, je-li niz bleše, tuto parjaze a maczaze wjedro. Wono je bóle pódne a najwynej piay howi, ale tej wuroscenju polektuje. Pschetoj nizina leseische tej wczera rano hischcze wot Jendselskeje hacź do Schwedskeje. Se swojimi wilkzkami pschinjesze nam wot dźensa nozy hem mohri wjes slinkotze jara maczate deschcze. Nizina leseische nad potonschej Europu. Jutsje, 8. njedźelu po Sstuj. Trojizy, sthadza slónczko 4,28 a zyhowa so 7,43. Mésacź sthadza 6,16 a zhowa so po połnozy 1,44.

— **Schkrowa powjesć wo wjedrje za jutsje njedźelu:** Khłódnischo, w ranuschej Němskej mjenje, w potonschej wjazy deschcza. Mrócźele so pschecźahuju. Nizina a wyschina kaž wczera. Trochu pokhitenja, so so po nécźim wuwjedri.

— **Nosprawa polizije.** Tudy 29. 7. 25 nikowy muzaz cźasnik s bełym zisernikom kradnychu. Cźasnik mějesche romske licźbniki. S cźasznikom nikowy rjećnik s kulowatymi wójmidlami sobu kradnychu. — Dale kradnychu 25. 7. w tudomnej swokolinje muzaze kolo smamki „Rapid“ s cźišom 2078. Podstawa a schikmanske blachi su cźorne, sujena žołte a mantle cźerwjene. Na swónczku je napišane „Führmann Bautzen“. Kolo ma torpedowy hamobéh, modell 1909 a žołte žydło. Jelt by někto někschto wo paduschstwje wédźał, dyzli to Budyschkej kriminalnej polizji wosjewicź.

— Wczera w nozy w tudomnej wokolinje motorowe kolo smamki „Zündapp“ kradnychu. Motorowe kolo na cźišo k spójnaczu I 36555, fabrikse cźišo 8185 a motorowe cźišo 7920. Kolo ma nischi postawu a schéru benzinowu rysu s bełym napišmom „Zündopp“.

— 27-létny sastojnik s Drježdźan syta žebi wczera wjeczor wokoło 10 hodź. w jenym wobydlenju na Mujkowskej drósy s wobwjeschenjom žiwjenje wjacź. Jeho pschedewsasze pak bórzy druzy ludźo pytnychu. Wutrobity muž jeho hischcze w prawym cźasu wotwesu. Jako jeho po dléschim prózowanju k žiwjenju wrócźichu, jeho do méschczanskeje khorownje dowjesechu. Wón je pjeca dzyzł s lubosćiwym sysikom zamonordarstwo khcźicź.

— **Warnowanje.** W pohlednim cźasu bóchu s mnohich pschedkhézow elektriske želaki wunwjerzane. Je-li by někto tajke podkladne wobobdy we swojim dwarjenju nadeschol, dyzli jich policaji wosjewicź.

— **Małym rentnarjam** wuplacźuje so podpjera za august pódźelu, 3. awgusta, w méschczańskej hlownej pokładnizy.

— **Pschiražka k rentam invalidneho sawješcenja.** Wot 1. augusta placźi pać k dotalnym rentam invalidneho sawješcenja za invalidy 4, za wudowy 2.40 a za syroty 2 hr. na slicźbowanje sawješcenskich wustawkow. W sawješcenju pschistajenych je so wot 1. julija 1925 sakładny pjenjez powyschił a to pola pschistajenych wo 10.—, pola wudowow wo 6.—, a pola syrotow wo 5 hriwnow.

— **Swjatny wótz pschecźiwo nowozasnej żónskej módze.** Cźasto widźimy nikde holzy w lécze, mohł rjez, so njeschahiwcźiwje draschcźeja. Dléschi cźaj je katolska zyrkej hižo pschecźiwo njepschistojnym mlódym żónskeho spłaha wustupowała. Nékto je swjaty wótz s nowa lud napominał a namolował, so bychu so żónske wobeše le mschi pschistojnisho draschcźile. Vatikan je wuprajił, so ma bycź żónska drasta wokolo schije sawrjena a rukawy maju znajmjenscha hacź do łokcźow dokhacź. Na mnohich zyrkownikich durjach w Italskej su plakaty wupowěsnjene a na nich postajena bła drascźenja żónskich napišane. Kotraž pschecźiwo tym postajenjam jedna, tej so pschistup do zyrkwje sakasa.

— **Najeżopolische lécza.** Lécźo 1925 njeslušcha, dźiwaja na horze Ony, na žadyn pad k najeżopolischim lécźam. A tute duy njemóžachu najwyschsche temperatury, kotrež smy hacź dotal w Němskej mél. Podlecźo wot 15. meje hacź do 15. junija bésche jara cźopłe a skoro bjes deschcźika, tak so Barlin hižo pod njebostatkom wody cźerpjesche. Ale tuta cźopłota njebodźi so ani w najdalschim s najwyschschimi němskimi temperaturami pschirunacź. Tohorunja wostanje nětcźišcha jutrišta cźopłota daloko wrócźo napschecźo druhim we znamjnym mésacu druhich lét. W lécźe 1865 a 1877, kotrejž jako jara cźopłej lécźe placźitej, buchu w Salsker na pósch. w Kanjenjach a Drježdźanach temperatury hacź do 38 stopnjow mérjene. 1892 cźerpjesche wosebje Schlesyska pod horzotu, dokelž tu běchu na pósch. we Wrótšlawju, Grünberku a w druhich městach temperatury hacź do 38.9 stopnjow. Teź Porhynska mějesche w tutym lécźe njewschédnu horzotu. Tak licźachu w Dortmundźe, Krefelde, Bonnje a we wulkich dźelach Porurskeje na 38.5 stopnjow Celsija. Niz tak cźopłe bésche lěto 1904, kiž pak tola 16. julija w Magdeburku 36.4 stopnjow C. pokazowasche. W Barlinje běchu na samnym dnju 37.2 stopnjow C. Wosebje śnche a cźopłe lěto bésche teź lěto 1911, jene s najlépschich winownych létow. Trajaze słónczne wjedro — tydzenje dołho palesche słónzo s módreho njebja — bésche samo njehubjenische wino dosrawiło a tak do najlépschoje druziny pschywobroćiło. Snajeć wé, so ho wina s léta 1911 wot druhich létnikow pschetrjechicź njehodźa.

— **Dołha, kruta a hurowa** ma bycź syma 1925/26, kaž nam znaty franzowski wjedrowy wéschcźeř abt Gabriel wésche. Wón je na franzowsku akademiju wědomoscźow pismo sapodał, kotrež ho na astronomiske wobkedźowanja hacź do léta 744 poćahuje. S teho je jeho wulicźił, so budze pschichodna syma nimo méry hurowa a kruta. Wona budźe njecza tajka, kajtaje lěta 1740 a 1553 knježiła. — Tuž njech ho kóždy do cźasa s wuhlom sastara.

Se Ssnjeržkez. Krasny konzert, kotryž bu sajsku nu njedźelu w Panscźicanskim hoscźenzu wot Kaufmannowskeho orchestra s Drježdźan wuwjedeny, je na wschitkich wschitonunych wulkotny sacźischcź wukonjal. Srédka ho nam w blischoseji tajka wumélska udźba poskicza, sa kotruž teź prosty cźłowjek dyrbi mécź a na frowinjenje. Pschichodnu njedźelu 2. augusta je hischcze jenu pschileżnosć data, na tutej krasnej hudźbje ho wokscźowicź w Jankich kupjelach, hdźež někotre hobustawy slawneho orchestra w rjanym parku konzert wuwjedu. Pschi schpatnym wjedrje budźe konzert w sali. Teź pyschne reje, kotrež konzertej sećehuja, budźa wumělcy s wjesele hudźbu pysche wodsjecź. Schtóž rjanu hudźbu lubuje, njech njekkombdźi, **njedźelu Janske kupjele wopytacź.**

— **S Khrósćiz. Pschichodnu frjedu, 5. augusta, pop.** w 2 hodź. **ho w Herbšlez grzybcze maczerjam** a cźi cźeršnym dźěcźom kkatólska rada dawa. **Wékat.** budźe wschitkonmu.

S **Khukojny** pola Wulkich Sdźarow. Létusche kło je bohate na njewjedrach. Móže ho tohodła, hdyž tute ljes schkody pschinjku, jako jara płodne kło mjenowacź. Tak teź jako saúdźeny schtwórtk pschipołdnju žytne njewjedro nasche strony pschecźahny. Cźrjoda ludźi ho zbéża, so bychu zgnanjow, kotrež pschi tutomnym Schuppangez hoscźenzu stejachu, wobkedźowali. Njebjo ho sčornym mrócźelemi pschikrywasche. Nadobo ho sablyskny a błysk dyri s watmachom do hoscźenza. Tola bě teź snoze pschi njesbożu. Hacźrunjeź zyhele s tšchi dele lećachu, njebohužo tschud nad hlowu. Pschi prědkownem kole prěnjeho nakładzenego woza kročźi s cźežkim stupom w nóznych schórnjach skarp se swojej cźerwjenej brodu a se swojim pothmurnjernym pohladnjenjom. Na druhim nakładzenem wosu twuśnuwa swoju rjanu hlowu Jljusichka, kiž běźeše za pod tykownym krywonu prědkowneho wosa rjenje swoheŕwał pschi khłódnym ranju. Tjoje trojki, wuzoko s kokrami nakładene, jedu ninio s wrjeschkom kolejow, klinkotom swónczkow a wótsje wokanjom. Jljusichka sajo hlowa swoju kudzerjanu hlowu pod tykownym krywom a muzaze. Tu, sajny cźasty wjecźor! Psched sesprózninjenymi, pschi korcźnje so cźežkujazymi sapschahanmi wotewrjeja so wrjeschtaje delikowane wrota, a jedyn wós po druhim pschesłakuju pschez brjóh, słubi so pod schérkownu pokrywiscźerom. Jljusichka wita so wjesele s hołposu s bełym wobliczom a schérokim wutrobnjonom. Ta so prascha: „S wotkel pschijźedźesće a hudźesće, haj hudźesće pak wjele k wjecźeri jeśeź?“ a pschi tom wona hlada s wjeselom na rjanscho packota se jeje błyschcźatymaj, pschecźelnymaj wocźomaj. Potom dże Jljusichka, hdyž be konje sawobstarał, do horjeje, s ludom napjelnjene jimy, pschichijuje ho, syda ho sa polnu, drjewjanu schalku a sapoczina wjeśołu biesadu s hołposu a s towarschcźi. A tu je teź jeho nózne lékiwo pod hwézdnym swobodnym njebjom, kiž jespodu pokrywiscźeza deke hlada, jeho nózne lékiwo we wonjazym žytnje pola jeho kani, kiž tepiaja a zmorcźowaje w dejewjanych žłobjach polnych pizy ryja. Jljusichka kročźi k swojemu lékiwu, wokoło ho k ranju a hdyž drje je nébdże tśicźi kročź swoje schérokе wutrobnje rokchcźował, modli ho Wótcźe nasch a nébdże dwacźi kročź „Knjeje, šmił ho nad nami!“ sakrywa sej potom hlowu s dołhimi poruczmanmi swojeho kabata a drěma sirowy, jeśtarostny spar błyneho, cźerstweho cźłowjeka. A tu widźi wón wo śnje města, Kijew se swojimi žiwjatymi a cźrjodami pumirow, rjadami pschekrzyzow a tworow, wón wuhlada Odest a dalołe módre njebjo s bełymi płachtacźemi; wón wuhlada se slotymi domami a cźornomórskimi tynmi turkinami nésto Caregrad, hdźež be sebi saleczał na njewidźomnych kchidłach. Sswebodnje a s łohka ho wón tam njese, pschejo dale a dale a widźi pod sobu stote města, wobkwane se błónczným błyschcźom a s módrym njebjom i mnohimi, mnohimi hwézdami a njebjomódre morjo s bełymi płachtami — a jemu je wjeselo a radosnje lecźeć dale a dale!

„Krażnje!“ bórcźi Njechljudow sa sebje a jemu pschi thadza myšlicźka: „Cźehodła njeśjym Jljusichku?“

Ranje kublerja.

S ramana „Rusti kubler“ wot L. N. Tolsteho.

(Skónčenje.)

„Haj, kak dha bysche sy srudny njebył! Njewidźu-li ja to sama!“ poćza hospoja s horliwosću. „Dźeń kaž dźeń zyle samotny, a wscho derjesze sebi tak k wutrobje, k wschem dźesze sam! Hižo sće skoro zyle pschestał jeśeź. Je to rosum? Hdy bysche sy najmjenscha do města jeł abo k sustodam!... Wasche léta su mlode léta! A pyche wscho to takle rudźicź. Ty mi wodasch, batuschka, ale ja so sydnu“, pokraczowasche hospoja, so pódła durjow pasydnu. Widźiła, ty sy tajki njechi był, so so tebje hižo nichtó njeboji. Réka to jednacź kaž kujes? Tu njeje nicźo dobre na tom. Ssebje samoho so sniczisch, haj, a lud jeno wotkruci. Ty wésch, nasch lud je tajki. Wón to njesaczuwa. Tak to je. Hdy by k cźesce jeł, wona je cźi wérnosć pisała...“ Tajku radu dawasche jemu hospasa.

Njechljudowej tu pscheza srudnischo k wutrobje. Jeho prawa ruka, kiž ho wo kolenu sepre, dótkasche so watpjesze dótkadkow. Saklincze akkord, druhi, tśeśi . . . Njechljudow pschihnuny ho bliże, wuczeze swoju druhu ruku se kapky a poza hracź. Akkordy kiž wón pschimanasche, njebéchu druhdy pschihotowane, jamo druhdy ani troschcu prawe, cźasto běchu proste hacź do banalnoscźe a dopokasowacźu, so nima někajsche hudźineho dara, jemu pak cźinjesche tole sabżerowanje někajze ujewźe, melancholiske wjeselé. Pschi kóždem pschemėnjenju harmonije wocźakowasche wón s dyrkotarej wutrobu, schto i njeje wuidźe, a hdyż nészto wuidźe, to wón dowundopołni samuczenje w pschedstajenju to, schtož pobrachowasche. Jemu ho sda, jako by wón tyšaz melodijow, zhór a orkester zhlyschał, wotpowjedujuzy jeho harmoniji. Najrjeńsche wokschewjenje pschihotowasche jemu pschi tom powujschena stukowosć jeho wobrasnoscźe, kotraž jemu bjes swiska a pschetorhnjenja, tola s njewschédnej jasnoscźu najwschelakorische a najpjanischse znamjenja a wobrazy je saschkosce a pschicheda poliscźesche. Bórzy pschedstaji je jemu nabuta postawa Dawidki Bjelcho, kak wón sastrózny je swojimi kótymi mikawcźkami mikotasche wuhladajo cźornu zikatu pjaścź swojeje maczerje, a jeho kulowaty khribjet a mózne, s bełymi włosami pokryte ruzy, kotreż jenoż se scźerpnoscźu a podaczom do wozuda na wschu cźiwle a tradanja wotmołwjachu. Bórzy widźi wón zjiwu we dwórskej służbje ithrobleneje njanaczki-pestończe, a pschedstanjesche sebi s nékajsche pschicźiny, kak wona po wżdach dże a buram preduje, so dyrbja swoje pjenjezy psched kublerjemi schkowacź, a wón wospjetowasche njewukomnuje sam pschi sebi: „Haj, psched kublerjemi dyrbja sebi pjenjezy schkowacź . . .“ Bórzy pschedstaji je jemu cźemnowopołkowłosata hłowiczka jeho pschichodneje mandźelskeje, kotraž je i někajsche pschicźiny w płaćkach a so jemu w khubosej swobodje na ramjenjo khila. Bórzy widźi wón dobrej módrej wócźzu Cźuriza, kiž i nėźnoscźu na jenicźkeho bruchacźkateho zynka schladujetej. Haj, a wón widźi w nim nimo zynka pomozníka a wumagníka. „Widźiśch, tu je tola ras lubosć!“ wón schepta. Na to dopomina so wón na macź Juchwanki, na wuras scźerpnoscźe a wscheho wudacźa, kiž bé wón, njedźiwajzy jeje wikateho suba a jeje smorschczenych rybow, w jeje staruschczynsu wubliczu wobkedźował. „To drje ma tak bycź: w zydowdźeźacź létach jeje zjiwjenja som ja jako prěni tole wobkedźował“, praji wón a schepta sche: „Spodźiwnje!“ pschi cźimž wón njewukomnuje pokraczuje po dótkadlach jésdźicź a na swuki pokłuchacź. Potom dopomina so wón na swoje cźekanje s pcźalinscźa a na wuras we wobliczu Iguaza a Karja, kotraž dzyzłytaj maczidwina so junjecź, ale cźinitaj, jako bysćitaj sajka na njeho njehladałoj. Wón so saczerkujeri a wobkladuje so nimowólnje za swojej hołposu, kotraž pschez hischcze pschi durjach bedźi a mjelcźzy, wótrje na njeho hlada, pschi cźimž hdyż a hdyż swoju bełu hlowu tschasze. Nadobo stupi so psched Njechljudowe duchownje wócźko trojta sapoczenych koni a syma rjana postawa Jljuschki s jeho łuskymi kudźerjemi, s jeho njeseśe so blyschcźatymaj, módrymaj wócźkomaj, s jeho scźerkowa so saczerwjenjazym wobliczom a s mosckom, kiž bésche lédy sapoczał jemu hubje a brodu sakrywacź. Njechljudow myšli na to, kak Jljuschka do stracha pschindże, so jeho mjazy k wónikam njepuschcźa, a kak wohnjowje so wón sastupowasche sa swoju najlubschu wéz. A Njechljudow widźi: schére, sajnje sakurjene ranje, motra, wobšwnata dróha, dotht rjad wyskokowakładzenych, s łykowymi pokrywadłami sawobzetych wosow, na kotrychž su wulke, cźorne pižmiti nacźischcźane. Tolstonohate, syte konje klinkotaja se swojimi swónczkami a cźahnu, khribjet sekchciwiwschi a cźahak napinajo, khrobłe nakładzenu wós po hórzy horje, sakótwjo ho se swojimi mózmymi pokkowanmi do bładkeje, twjerdeje jemje. Cźahej wosow napschecźo, po horje dele, běźi pješcźne pótowy kryty wós, se swonjenjom malych swónczekow, kiš badźa ho sdałoka žiwjeschcź psches husty łéź, kiž cźehnje ho k wobémaj wohonaj pucźa. „Ah, ah, aj!“ wola wótije s dźeczazym hłosom prědki pohonc — wón ma żelesnu tajśleźku na cźapcy s wowcźeje koże —

Přiloha k číslu 177 „Serb. Nowin“

Sobotu, 1. awgusta 1925

Dosłowo přełožerja novelle „Ranje kublerja“

wot L. Tolsteho.

„Ranje kublerja“ bu l. 1852 napisane. Tolstoj běše tehdy jako schtyriadwanzećilětny młodźenc w Kawkaku žiwy a pschihotowaše žo na žiwoje offizěrske pruhowanje. Wón sćuka wotpohlad njemałe, žo ſ wojakom stacź, ale pschewodźeše swojeho bratra bě tam pschischoł, jenož so by swojej domišlinje wućeknył; pschetož tam bě něschto doživił, schtož měsjeche sa sykle jeho dalsche žiwjenje być rozhudźaze. Wo tom je nasche powědańcžko jednako. To je cźista autobiografija, wjele bóle wopisuje wón tu swoje žiwjenje hacź pschedhadźaze jemu tři prěnje novelly: „Dźećatstwo“, „Hólczaga staroba“, „Młodosćź“, kotrehož skónczenje, pod napismom „Muzaga staroba“, dyrbjesche prěnjotnje tale novella być. „Ranje kublerja“ pak swoſta wulekił (fragment) a dyrbjesche to swoſtacź: Spitowacźel běsche tu na proschenje pschischoł, na kotrež bakle schtyrzeći lět posdźischo, we „S morjowschitaću“, wotmołwu namaka. Tuž też to nieje dospka pschipad, so rjek tutoho swojeho poslednjeho romana ze tónzamón wjerch Njechljudow, kiž doživi „Ranje kublerja“, a pod kotrehož wobsahowu so Tolstoj, hižo sapočejo swot swojeje tśeśeje novelly („Młodosćź“), nadobne ju prózowaz, k schlachotnemu pschimorjoćenju dźěł swojeho ſamtneho ja a wutworjeć pytaśe: moralisu a pschichodneho profetu, ke kotremuž hižo w pachole Tolstom sarodk tśeśesche. Jenie wschak nieje so zane žiwjenje dosćěd-nischo wjedło. „Ranje kublerja“ wotnamjenja potaśim wobrótnjenje we Tolsteho tworjenju: wón wustupuje poprawom hižo ſe swojim prěnjotnym dźěłom jako dospołny wumělc — samožesće we jeho žiwjenju. Tu mamy njepospěšnu pschedehru a hižo wschitke žiwjoły kritis psched nami, kotrež potom nimale 30 lět posdźischo mějachu tón sćeśehk, so sta so baſnik ſ krutobnikom (aſfektom) a ſ profetu. Tuta mała, tak krótka a tola tak wobšaſna a na wulke měrjena novella dawa zyke roskoſenje ſ tragediji Tolsteho. So tale truchlobra ſo hižo tehdy njesapoža, na tom je ſnadź jenož ſwědomitosć tohole baſnika wina, kiž bě ſebi wědomy, so hischcze žiwjenja njesnaje, w kotremž hižo tehdy njesadźerženu pschećiwnosć namaka. Najprjedy pak ſo hischcze tak psches wulke doživjenje w Sewastopole wotstorcźi. Wěſo wjedźe wono w jeho ſkownem doživjenju — poniženy njewólnik jako ſmjerćź ſmužity wojak — jenož ſ rozhudźenju (krijis) bliže. Tale krijis hrosy też to ſedy pjećlět posdźischo se wschej cźežu wubuchnjeć (my to wuczitamy w prěnim dźěle romana „Anna Karenina“), hdyž nowe ſakladne doživjenje — to ſ maudźelskim a nanom — wospjet nowe wobſory wotkry, kiž dyrbja być najprjedy wuſłuſchene, nasłonjene. Tola też to ſtawa ſo ſkownje we ſmyſłu najwažnischeho problema Tolsteho žiwjenja: pónaca rušteho bura. Jenož ſpihowacźelowa zentiwa zbliži jeho jenož cźłowjeſzu. W posledních dźěłach „Anny Kareniny“ — Tolsteho wulke rozliećenje wo jeho prěnim dźěſatku jako mandźelſki — wopihuje wón swoju roshudźenu kroćel k ruſkemu burej: wón bě ſ nim jako ſ njewolnikom zobuželnosće měł, jako wojaka pak jeho wobdźiwował, a ſtónchnje běsche wón — cźłowjeſzy dosrawniwschi jako mandźelſki a nan — w jeho wopraſiwbitnej bytosći wospjetał a potom roshudnje jeho ſeśehował. S pschiećinu, kotraž tudy pschipowaćelowu wolu ſpóſnaca wumjasa, běsche ſaćuzce winy: W „Ranju kublerja“ ſpóſnawa Tolstoj ſwoju winu na ruſtim buriku: a ſdobom njesadźerżomnosć a hłuboku njemoralnosć njewólnistwa. We Sewastopole (wulke rozliećenje wo tom dawa „Wójna a měr“), wón ſkoni, ſo tón, psched kotrenž ſo wón winowaty wě, ſwjetſcha bywa pschikładny. Jako mandźelski a nan ſtónchnje (w Anna Karenina“) ſapschija wón, ſo pośledna pschiczina tuteho pschikładnistwa saleži we hłubokim nadobnyſtim ſmyſłenju ruſkeho bura. Njepospěšnje po ſtónchnju „Anny Kareniny“ (1878) ſeśehuje „Spowědź“, w kotrejž ſu zyke wotrěſki ſe „Anny Kareniny“ do ſkowa pschewſate, a ſ tym pschestup ſ wumělſtwa k wucźeršstwu (1879).

W „Ranju kublerja“ nastupi Tolstoj tudy prěnju kroćel. Tohodla je też tuto dźěło tak pschewschu měru važne, ſo bychmy jeho wobſahowosć ſrosumili (pschi cźimž budź jenož tak pschipódła pokasane na njeſmérnje ſpěſchne ſmitkowne rozwiće tohole cźłowjeka, kiž ſe schtyriadwanzeći lětami tak pschemóžnje dokonja doživjenje wopihowacź, kotrež bě hakle pjećlět, jako dźewjatnaćeślětny młodźenc ſam doſmik, a to hacź do podrobnosćow: ſamo w ſpočatku dźeśeny list jeho cźesće je prěnjotny).

Schtoż něsto powschitkownu wuſnam tuteje novelly nastupa, mamy ſo popraſwom na to dopomnicź, ſo wona klaſiſki roman cźaſa njewólnistwa, Gogolowe „Mortwe duſche“, na kotrejž we ſwojej njemuceńej ſtwarbje žiwje dopomina a wumjelšuje na ſamtnej wyſchinje ſtoji, we najważnischich ryhach dowupjelnja. W „Mortwych duſchach“ ſu duſche njewólnikow wopraſiwdże mortwe; tu pak masu žiwjenje a to takle ſamotne a žiwosće pokne, ſo wobſtejdźeć duſchow, kiž w njekhabłowazem pschećiwdźenju wukubkowany, ſo ma prawo, ſ wobſtejdźerjom duſchow być — pschejo bóle a bóle w tutej ſwojej wérje khabłowacź poćzna. Najprjedy wěſo wón hischcze to ſtrašne ſpodźiwne njepytnje, kotrež w tom ſaleži, hdyž wón tutych cźłowjekow, kotrychž hubjenstwo bě wón ſam ſawinował, tež hischcze moraliſuje powuczi, cźe — potom pak pschiśidże jemu myſł, ſo je jeho poćzinanje bjeſe wschoje nadźije, a wón cźuje wulki ſmuſł, kiž w ſpočatku teži. — Wón pak njemóže jón ſapschimnyć, hischcze ſu w nim pschećiwne napschećiwjenja žiwe: pschetož potom bychu też wschitcy cźi prawje njeměli, a to by była cźežka, jara cźežka njepraſwda tych, kotříž wón ſam lubuje, bóle dyžli ſebje waži a ſam ſrofumieć samóże ... potom by wſchón ſtwět ſa njeho był ſe ſměchenjom (chaſom) a luboſcź a cźeſcźowosć ſ.bludom ...

Tuž dha podawa tuta pschebohata novella Tolsteho hnujazy pschikład ſa to, kak cźłowjek, kiž dyrbi ſprawnje to dobre a je też po prawom k wschemu wopraſam ſa swojeho bliźiceho ſwólniwy, psches porjadźi a pschedrudki worschty, do kotrejž bě ſo byl nuts narodźił a wukubkowal, bu nuſowany, ſo dyrbi ſo na tych cźłowjekach, kotrymž je wón pschedewschém derje ſmyſłeny, ſakadnje najcźežo pschehrešiciź, a błepy być ſa to, kak ſmješchnje ma wón ſtutkowacź. Hdyž dyrbi ſo wón ſtutkowacź, hdyž dyrbi ſo ſam ſebje waži a ſam ſrofumieć, hdyž dyrbi ſo na tych ſamtnych cźłowjekow, wot kotrychž hubjenſtwa je žiwy, też hischcze ſa dobroćerja placźiś.

A to ſpodźiwne, ſwójowny pschipad w tutom powědańcźu, kotremuž mamy ſo pschedewschém ſa to dźakowacź, ſo je njewschědnje njepschedźiwnje wopihował, ſaleži we tom, ſo je ſpitacźel najprjedy jenož ſe ſwojej intuitiwnej wołobu ſa ſamožebanſtwom ſwojeho rjeła pschischoł, kiž dźěn je wón ſam ... ſo potajkim roskacze cźłowjeka hischcze niź, kaž pschipódła, bójſku njeſtrowniłoſcź wumělza njemyli.

To je ſe ſamownoſcźu ſpitacźela, ſo wón wěcy tak wutwori, ſo wone wjele, wjele wjazy praja, hacź wón, tón ſtwarz ſam, móže ſebi hdy wuwědomnicź. Wſchón cźaſ jeho žiwjenja njeby k tomu dołahał; pschetož je wón ſe tuteje wěcźnoſcźe wobſtajnił. Tohodla też to ſłudźuje wopraſdźite wumětłe dźěło w tóždnem cźłowjeku wobzbite myſlić, a nichtó njemóże je dowuczerpaś.

Něschto je pschi tom Tolstoj runje tudy drje jako prěni we ſwětowej literaturje wutworił, něschto, schtoż jeho ſamoho naſpłoschi: njewotwitośne duſchine žiwjenje njewólnika, jeho ſmutkowna ſiwoboda psched tym, kiž ma moc nad cźełom a žiwjenjom.

*

S tutej novellu ſkónczimy zyły rjad narodnych powědańcźkow Lea Nikolaja Tolsteho, kotrýž běchmy po krótkej ſtudiji jeho žiwjenja, ſtutkowanja a wucźenja lońſcheho léta ſapočeli i pschećźom, so bychu naſchi cźeſcźeni cźitarjo Tolsteho ducha a „ſchérohu“ duſchu ruſkeho ludu prawje ſpóſnali, hdyž měſjachu w ſaſchłej ſwětowej wójnje dobru pschiležnoſcź, ſ jatymi tohole wulkeho a domapytaneho ruſkeho naroda ſo bliže ſeſnamacź a ſamo we ſwojich hoſpodarſtwach ſ nimi wobthadźeć. S zuſeje bědy nawukumy žiwoju bědu, ſwoju duſchu ſpóſnawacź!

Wjesele žnê!

Džak Bohu! haj, dha ſaſo mamy
Tón wjeſeły cźaſ psched ſobu,
My ſahe rano wuhladamy,
Nětk žnjeńzow dźěłacź na polu.
A poſdże wjećzor, hdyž je cźma,
Žnjeńz ſprózny ſ pola pschikhadźa.

Też tuto lětu nam Bóh dawa
Žnê bohate, bjeſ ſakłužby.
Wón lubowacź naſ njepschestawa,
Hacź my też ſtajnje hrěſchimy.
Hdyžkuli prut nam pólcźeſe,
Dha tutón też nam ſ ſwožu je.

Hdyž ty nětk žnê ſy ſapočałło
O duſcha, ſchto ſy cźinita?
Ssy błakny khěrluſch ſaſpěwała.
Ssy Boha ſa žnê khwalita,
Kaž ſtari ludźo psched nami
Mjes Sserbami ſu cźinili.

Też tute žnê ſo dokonjeju,
Sso domoj ſwoja, ſabudu,
Nam jene žnê pak woſtawaju,
Kiž bo wěcźnoſcźe njeſaúdu,
Schtóž na tych ſamych dźěł chze bracź,
Ma dobre ſymjo wuſtawacź.

Tu cźaſto też tón cźłowjek žnêje
Tam, hdźež ſam njeje ſymjo ſyk.
Khłěb Boži je też tón, kiž njeje
Se ſprawnoſcźu ſej nadobył.
Žnê wěcźnoſcźe tón najſmjerſchi
Ssam po ſprawnoſcźi wubźěli.

Też tebi, kiž ty ſo maſch bźdźicź
Tu ſ nuſu, ſ dołhej thoroſcźu,
Ssy ſuſto błódźiły a maſch widźicź
Kak psched tobu khłěb khowaju,
Budź ſcźerbliwy, Bóh po ſmjerczi
Žnê wjeſele cźi wobradźi.

Kak dołho nam tón cźaſ tej' ſnadny
'ſchcźe budźe tracź, to njewěmy,
Daj Knježe, ſo my wſchědnje rady
Sa ſłódźnu ſmjercź cźe proſymy,
Hdyž ſmjertny jandźel pschikhadźa
A naſ kaž ſmjelzo poruba.

Hańža Budaſka.

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

„Cźeſka Narodna Rada w Schwizy je posbyła dotalneho prawa, wudawacź dopornicźenjow, na kotrehož fakładże by mózno było dostacź pućowaniſkich paſow do Parisa, a Maſaryk je něsto ſam k tomu wurjadne priwilegium dostał. Jenož na Maſarykowe dopornicźenje wuſtaja ſerbſki konſul w Genewje Petrowicź ſerbſki paſ, kiž potom widuje franzowſki konſul w Genewje, a potom halle je pućowanje możne.“

Wěmy, ſo wosebje ſ Južnoſłowjanami je Maſaryk we Schwizy najpischećelniſche ſwjaſki pěſtował. Wón běsche jim hižo ſ cźaſa ſerbſkich prozeſow drohi. A tohodla, hdyž w tom cźaſu dyžchu ſwój manifest wudacź, po prawom knižku: „L'Unité Yougoſłave“ (Jednota Južnoſłowjanſka), proſchachu Cźecha Maſaryka, ſo by jim k njej pschedſłowo podał. Kónz auguſta l. 1915 je jo napiſał, ſcźinjuwſchi ſedźiwo na ſwiſk praſchenjow južnoſłowjanſkich ſ cźeſkim — pschećiwo němſkemu „Drang nach Osten“, ale wón njeſabu też pschiſpomnicź južnoſłowjanſkej młodosći, ſo by ſo pilnje wukubkowała ſa pschichodne ſbožo ſjednoćenych južnoſłowjanſkich ſemjow.

Na ſakładze podobnych powiſcźow a roſprawow, doſchych hižo ſ ſuſbu, porucźi wyſchſche roskaſowaźſtwo wójska, t. j. Friedrich Habsburgſki, 4. znjeńza l. 1915 pschešehanje profeſora Maſaryka „jako pobłahodneho ſe njeſtuka pschećiwy na wjerchu, ſpionaze a pschećeźiwo wójnſkej mocy ſtata po § 327 wójnſkeho khłoſtanſkeho ſakonja“, a ſdobom bu jemu wobžyſtwo konfiſkowane. Ale hakle 30. znjeńza l. 1915 wukonja ſo w Prażſkem bydlenju Maſarykowem IV-239 w Kounźowej wulicy ſudniſke pschepytowanje. Pschi njej wobdźěli ſo ſrudneho pomnjeńza Winſkeho wójnſkeho ſuda, pokkownik auditor Gliwitzky (ſurowy wotrodźenc cźeſkeho pokhadźenja, nětdźe ſ Hanty!) a nadporucźnik-auditor dr. Preminger, potom ſa Prażſke ſarjadniſtwo polizajſti kontišar dr. Jar. Klima.

— — — — — — — — — — — —

Stawny wójnſki ſud bě zyle na to ſabyk, ſo mějesche Maſaryk też jednu politiſku knihownu we Winje, jim zyle lohko ſ ruku doſahnyć. Ale na tu ſo ani dopomnili njeběchu, hacźrunjež bychu w njej runje namakali w materialu ſ ſterbſkim prozeſam a južnoſłowjanſkemu praſchenju nješchtóžkuli, nad cźimž by ſo jich k.k. wutroba była kralowſzy ſaradowała.

Jenu wulku wěc tehdy tola ſworachu: porucźiſchu měſtu Bal. Meſiźicźi, ſo by Maſarykowu wuliju hnydom hinak pomjenowali. Wótzoſo měſta (radni knjeza) dże ſo oficźielnje wuprajichu, pschechćischcźicź mjeno wuliju ſwojeho ſapółłanza na wulizu Gymnaſijmu — ale žiwoje wobſamknjenje njepschewindźechu.

Wěrju do wěſteje ſprawnoſcźe ſtwěta, kotraž rjaduje cźłowjeſze wožudy. A iwidju w zylem žiwjenju a w Maſarykowych pućach, kaž w podarmotnych napinanjach napschećiwnieje mozy, nětkaž jemu ſeſchłodźicź, ſjewjenje wyſchſcheje mozy, kotraž njeje ſahinyć dała dobrej naſchej wězy!

Mjes tym pschihotowaſche ſo Maſaryk wopraſwdże pokrocźowacź we ſwojej dźěławoſći w Franzowſkej a Jendźelſkej, hdźež jeho ſawołachu ſa profeſora na ſłowjanſku kathedru Londonſkeje univerſity.

To njeſminy ſo kedźbnoſći rakuſkich ſchpizłow. Hižo w dowěrnej roſprawje ſ 30. znjeńza 1915 piſachu, ſo ma Maſaryk ſamér na dalſche Zenevu wopuſchcźicź, ſo je ſebi hižo dał truhły k nakładzenju ſwojeje wobſchěrneje knihowny wudźěłacź, a wobkrucźa, ſo chze ſo do Hollandſka pschebyźicź, ſchtož ſo też agentam ſeda „jara prawdźe njepodobnu“. A 7. poſnjeńza woſjewja też ſamo k. a k. generalny konſul Merle ſe Zenevy, kiž ſo hewak ſe ſwojimi roſprawami ſapoſdźi iwo mětźaju, abo w nich bajeſche, tola ſornjeſchcźo wěrnoſcźe: „ſo profeſor Maſaryk ſo poda najſkerſcźo ſ Pariſa do Londona, hdźež jeho wulke pućowanſke wažoki ſu byke wottud pózłane.“

(Pokračowanje.)

Na žnjach.

(Wobraz ſe wſy.)

Dyrbjeli jenož widźacź, naſche žitne pola. Njewěrno, kak rjane te ſteja. Wurjadnje rjenje! Woprawdźita pycha běsche to wokolo ſwjatkow, hdyž ſo wſchitke ſwjeza kaž ſwězdy po powětra ſběhachu a kaž morjo ſołnjackim a ſchumjachu. Mjes tym je łćźo dóſchło. Je wſchó dasrawiło. Kak ſpěſchnje ſu tola tydźenje ſaſchłe! Njemóžeſch bjez ſkoro wumyſlicź. Hižo ſtyku a rubaja do ſwjeſzow.

Wožrjedź žnjow ſuny. Ow jej, to ſo cźi poczinyw, wy lubi ludźicźka. Sa naſ wſchitkanow ſu žně w njehórſchi cźaſ zyleho léta. Hdyž lube błónćko ſm ſži a pali a žadyn wětřik ſo njehiba. A w tutej horzoce hischcze kruce dźěłacź wot ranja hacź do wjećzora. To ſana maliczkoſcź njeje. Nó, chzu rjeź, ſola naſ muſzkich njech hischcze bźe. Haj wſchak, pschi ſtyczenju a ſběhanju wſchak ſo roſcźahujeſch. A hdyž to takle ſem wote dnja cźinisch, ſ zyła hdyž ſo ſymſtim wotpocźinku tak prawje ſtwocźeny njejšy, to cźi mordańſky pches rjap a khribjet dźe. S zyła, hdyž źito huſte ſteji a pódła tak a hinak leźi. Druhdy njewěſch, wot kotreho tónza ſarubnyć, ſo prawu hrjebju ſa wotebźeranu ſhotowiſch. Tu wſchak mózeſch ſnajmjeńſcha jenak ſtacź. Tam a ſem je, kaž by khłódny wětřik ſadunył. Ale te wbohe žony a holzy! Dajće ſej być, pschejo wotběracź a ſkowu ſtajnje do ſemje wěſcźecź a deleka tcźecź ſa źitnej nurju, hdźež ſo błónćko tak prawje ſtaja. Potom wſchak je hjeſ dźiwa, ſo ſo jim hłowa wjerczi a wſcho cźorni we mjeſwoczu.

Haj, haj — to cźi něschto krjepjelow potu wotběži. Njedy je, kaž chze, hdyž je jenož wjedro pschijomne.

Kajke by było, bychmy-li pschi śpyczenju synnu mrěli, kaž je wschak druhe kěta było. To nicžo njeje, to też jane **jnk njeńku. K** Jnjam słuscha słónco a pót. Najrjeńscho je takke na wjeczor, hdyž počinnamy pópowacj. Hdyž słónco bóle a bóle w domczk dże. Storczische sczele wunhi na ludźi a pola. A pschczo wjetsche a wjetsche počina bycj. To je kaž by so j nowa narodźił. Ssy wocz-rswjetny. Hodźiny dołho chżesch potom hischcze sobu cżinicj, tak rjenje je cżi wokolo wutroby. To cżi żort cżini, takke jenu pópu pschi druhej stajecj. A hdyż sy hotowy, to dżesch někotre kroczele dale do pola hladacj, schto na so jutsje wosuja, kak běrny a rěpa steja. To śej j kožu na ramjenju khwilku sastankjesch a liczikch znadź nastojene pópy. Haj, dżensa jsmy sasso rjany konz pohykli. Nó, jutsje je njedźela. Na tón tydźeń niech je dosć. Schtó by śej myślił, schto takke sa tydźeń so wscho dodźéła. Psched tydźenjom hischcze telko pópow na polach njestejachu. Ale někto stejimy wosrjedź Jniow. Saschke dny wschak tu tonu pschinoschowate. Pschi horczych dnjach cżi wschо rsawjesche a śuschesche. Tak dałoko hacż widźiśch, nicžo druhe hacż pópy a pópy. A kak huste kětha steja. Wulkotne żnć, j nimi możemy spokojom bycj. Wschо je so derje radźiło. Zane krupy a dołhe deschcze, kiž bychu wschо prěki a po dołhoszi sbiże. By-li jenoż wjedro hojiło, so by wschо hnkhe domoj pschischło, to Boże żohnowanje. W ratarstwje wschak je wschо tak njewěste. Ssmy na Boha a wjedro połasani, bóle hacż schtó druhi. Hdyż wjedro njeshoji, potom smy j naschimi kumschtami hnydom ke końcej. Rozdźijomnje pschińdże wschо derje nutś.

Wam měschczanam chżemy rad prósdiny a dowol popschecj, dyrnjeż so runje nětkle dyrbjeli dracżowacj. To hinak njeje, to je a wostanje też dale tak. Pola naß je pe n w fymje sasso łóżicho, hdżeż so tak śle nimamy. Nó, hdyż je wschо pożnyczene a w pópach steji, to nutśwoż-nje wschak dołho njetraje. Schćroko steja brózninе wroka wocżinjene. Wschudże ropot a praskot, hdyż polne wozy na huno sajedu. Ssnopy łetaja wot jenej ruki do druheje, doniż worschty a pschatr napsełnjene njeßu hacż pod tśchu. Jedyn sapschahi po druhim jédże po wjeßnej dróży a sa nimi tolcza mróczel próchа. Toho so wjeßnjenjo nětko nabrěbaja. Też auta żwoje docżinja. Na schtomach wißaja śwjetza. Druhdy so samo żyły snop dele kuli. Też zyle fóry ju so śwjesle. To jenoż tak pschipódła. Na polach pschisporja so fóry, każ bychu se semje rosle. Jena póра po druhej so shubłuje. A kak dołho budźe tracź, a hijo rěka: Wětsik duje psches schczerrulschcza. Nasymna kliwa. Horje — dele. Runje tak dże j cżłowiekom. Prjedy hacż so dohladasch, je sasso jene kěto nimo.

Żnjowy cżaß! Byrnjeż dosć dżeka było, bóle słónco palilo —. nihdyże żane pokhmurjene wobliczа. Ssamo żorty a śpewy ju śtyschecj. „Hanka budź wjesela . . ." Chżemy so radowacj nad Bożim żohnowanjom naschitzy, bur a cżeledź a dżélaczerjo.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** 8. njedźelu po śwj. Trojizy ma w Pětrowskej zyrkwi farar Grośe rano ½7 hodźin spowědź a śwj. wotkasanje, ⅛8 hodźin ma farar Menda předowanje, pschip. w 12 hodź. ma duchowny prim. Haebler předowanje. —

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma duchowny prim. Haebler dop. w 9 hodź. předowanje.

W Bismarckowym haju ma dop. w 11 hodź. farar Grośa lětnu Bożu śłużbu sa wschě dźéći. Wokrótu dop. ½11 hodźin se Schillerowych wukhodźowanischczow. Sběrka sa naschu zyrkej.

Póndźelu pop. ¼4 hodźin je w naturskim domje wosadne jónske towarstwo. Wobdźélnizy selkaja so pop. w 3 hodź. pschi Tuchotskim pohrjebnischczu.

Sstredu powołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina sa njedźelnicze.

Sstredu (niz pjatk) pop. w 4 hodź. shromadźi so we „Societät" Gustav-Adolfske jónske towarstwo. Pschednoschk smje k. farar Stohrer j Mühlowiz. Proßy so, so wschitzky pschiidu.

Tydźenske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Menda, w Marijnej-Marczinej zyrkwi duchowny prim. Haebler.

Krajnozyrkw. shromadźeństwo w Budyschinje na rózowej haży 31. Njedźelu dop. ½11 hodźin njedźelska schuła, wjeczor we 8 hodź. evang. shromadźisna. Rěczнik k. shrom. wotkładar Kschižan j Wěleje Hory. Póndźelu wjeczor we 8 hodź. shromadźisna hobustawom. Wutoru wjeczor ⅛8 hodźin swjatk nlobżiny sa rosćiudź. kchesch. cżanstwo sa młodżenzow a strjedu wjeczor we 8 hodź. topornnja sa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblińska hodźina. — Shrom. wotkładar Kschižan j Wěleje Hory śmjeże tele shromadźisny: Njedźelu pop. ½2 hodźin njedźelsku schulu a w 3 hodź. biblisku łodźinu w Wělej Horje, póndźelu wjeczor w Hornjej Hórzy a wutoru wjeczor we 8 hodź. we Worzynje.

S **Budestez.** Njedźelu śmje farar Domaschka rano w 7 hodź. herbsku spowědź, dop. we 8 hodź. herbske a ½10 hodź. němske předowanje. — Sstredu powołdnju ¼4 hodź. shromadźisna kchesch. tow. żonow. Wjeczor śpewanska hodźina towarstwa jónskeje młodźiny.

S **Bukez.** 8. njedź. po śwj. Trojizy rano ½7 hodźin herbska spowědź, we 8 hodź. herbska a ½10 hodźin němska Boża śłużba. — Wutoru wjeczor ⅛8 hodźin jónske towarstwo pola Raupachez. — Semrěła: Marja Madlena swud. Kschižanowa rodź. Bjenadźiz, wumjenkarka we Delanach, 83 l. 6 m. 27 dn.

S **Kjtwarziz.** 8. njedź. po śwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. herbske kemschenje. — Schtwórtk wjeczor we 8 h. jónske towarstwo.

S **Klukschu.** 8. njedźelu po śwj. Trojizy rano w 7 němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodźin herbska Boża śłużba. Pop. w 3 hodź. němska Boża śłużba w Nowej Wsy.

S **Lupoze.** 8. njedź. po śwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbska, ½10 hodźin němska Boża śłużba, w 11 hodź. dżećikemschenje.

S **Minakalu.** 8. njedź. po śwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ¾10 hodźin herbske kemschenje. Po tym wotkedżenje zyrkw. pschedsteježerstwa. Pop. w 5 hodź. w Krósce pola Bórnez herbska nutrnosć a spowědź. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. we Lomsku pola Makerez herbska nutrnosć a spowědź. — Sstredu wjeczor na farje jónske towarstwo. — Schtwórtk pop. ½5 hodźin jónske towarstwo w Adolfskej Hćeze.

S **Maleschez.** 8. njedź. po śwj. Trojizy rano w 7 hodź. herbska spowědź, we 8 hodź. herbske a ½10 hodźin němske kemschenje. — Semrěła: Jan Werner, m. ß. Richarda Pawola Jokusche, tyschérskeho mischtra w Delnjej Hórzy, 4 l. 2 m. 18 dn.

S **Porschiz.** 8. njedź. po śwj. Trojizy so rano we 8 hodź. herbske předowanje cżita. Pop. w 2 hodź. w Boschczach dżećikemschenje. Kschesch. tow. młodżenzow wopyta bratrowske tow. w Budyschinje, wotjěd w 2 hodź. j Nowych Porschiz.

S **Makez.** 8. njedź. po śwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodźin herbska Boża śłużba — Semrěła: Morwonardź. żynk Rich. Mercżina Kurta Schmidta, gmejnsk. straźnika we Rakezach, Augusta Marja Ryczez, hosp. pomozniza we Trupinje, 34 l. 8 m. 22 dn.

Němske dźéći w Parisu.

Wot Wrobla. — (Podał J. J.)

W bomje dźélarnistwa (Gewerkschaftshaus) w Parisu, na wuliźy Grange-aux-Belles, je wulke hawtowanje a wołanje. Dźéći, wschudże dźéći. W jednym rózku su wozoki, toboły j pożiwadłom sestajane, tu pak tam też płaty, małe kleiki j wujkami a dźiwimi nukami — wschitko to wosy so na żelesnizu. Zony hedża tam na lawkach. Wsele

Wurězać! Skhować!

Nahódnostne měrowe ličby.

Při nětko płaćacym rjadowanju nahódnosćenja budu po wobličenju na złotu hriwnu wěste merowe ličby (Aufwertungsmaßzahlen) přidate, kaž sej to nahódnostny zakón žada. Tuž přinjesemy w sčěhowacym hamtscy płaćacu ličbu.

čas	hódnosć papj. hr.	hódnosć zł. hr.	čas	hódnosć papj. hr.	hódnosć zł. hr.	čas	hódnosć papj. hr.	hódnosć zł. hr.	čas	hódnosć papj. hr.	hódnosć zł. hr.
1918										Millionen	
Januar-Junij	10	8.00	Junij 1.—10.	100	6.88	Meja 1.—10.	10000	1.29	September 4.	10	2.42
Julij	10	7.14	11.—20.	100	6.61	11.—20.	10000	1.09	5.	10	1.51
August	10	6.90	21.—30.	100	6.39	21.—31.	100000	8.40	6.	10	1.17
Sept.-Okt.	10	6.45	Julij 1.—10.	100	6.34	Junij 1.	100000	6.47	7.	100	9.48
November	10	5.71	11.—20.	100	6.25	2.	100000	6.82	10.	100	7.52
December	10	5.00	21.—31.	100	5.88	4.	100000	6.83	11.	100	6.29
			Aug. 1.—10.	100	5.32	5.	100000	6.71	12.	100	5.52
1919			11.—20.	100	4.96	6.	100000	6.30	13.	100	4.70
Januar	10	5.13	21.—31.	100	5.01	7.	100000	6.17	14.	100	3.84
Februar	10	4.65	Sept. 1.—10.	100	4.82	8.	100000	6.18	17.	100	2.97
Měrc	10	4.00	11.—20.	100	4.31	9.	100000	6.09	18.	100	2.59
Haprleja	10	3.41	21.—30.	100	4.07	11.	100000	5.79	19.	100	2.73
Meja	10	3.32	Okt. 1.—10.	100	3.88	12.	100000	5.29	20.	100	2.87
Junij	10	3.11	11.—20.	100	3.23	13.	100000	4.94	21.	100	3.33
Julij	10	2.86	21.—31.	100	2.98	14.	100000	4.73	24.	100	3.20
August	10	2.29	Nov. 1.—10.	100	2.24	15.	100000	4.26	25.	100	3.22
September	10	1.88	11.—20.	100	2.06	16.	100000	3.86	26.	100	2.94
Oktober	10	1.66	21.—30.	100	1.92	18.	100000	3.66	27.	100	2.31
November	10	1.26	Dec. 1.—10.	100	2.37	19.	100000	3.80	28.	100	1.78
December	10	1.04	11.—20.	100	2.56	20.	100000	3.79	Oktober 1.	100	1.35
			21.—31.	100	2.55	21.	100000	3.82	2.	100	1.07
1920						22.	100000	3.89			
Januar 1.—10.	100	9.67				23.	100000	3.94		Milliarden	
11.—20.	100	7.75	**1922**			25.	100000	3.58	3.	1	9.21
21.—31.	100	5.76				26.	100000	3.26	4.	1	7.71
Febr. 1.—10	100	4.90	Jan. 1.—10.	100	2.52	27.	100000	3.03	5.	1	6.10
11.—20.	100	5.06	11.—20.	100	2.50	28.	100000	3.00	8.	1	3.38
21.—29.	100	4.86	21.—31.	100	2.28	29.	100000	2.92	9.	1	1.93
Měrc 1.—10.	100	4.87	Febr. 1.—10.	100	2.30	30.	100000	2.87	10.	1	1.41
11.—20.	100	6.12	11.—20.	100	2.24	Julij 2.	100000	2.73	11.	1	1.27
21.—31.	100	5.79	21.—28.	100	2.08	3.	100000	2.68	12.	1	1.31
Haprl. 1.—10.	100	7.00	Měrc 1.—10.	100	1.86	4.	100000	2.54	15.	1	1.12
11.—20.	100	6.99	11.—20.	100	1.70	5.	100000	2.43	16.	10	8.06
21.—30.	100	7.10	21.—30.	100	1.43	6.	100000	2.37	17.	10	5.44
Meja 1.—10.	100	7.86	Haprl. 1.—10.	100	1.43	7.	100000	2.32	18.	10	2.26
11.—20.	100	8.79	11.—20.	100	1.50	9.	100000	2.28	19.	10	1.23
21.—31.	100	11.01	21.—31	100	1.59	10.	100000	2.25	22.	100	8.18
Junij 1.—10.	100	10.32	Meja 1.—10.	100	1.50	11.	100000	2.25	23.	100	7.02
11.—20.	100	10.64	11.—20.	100	1.49	12.	100000	2.21	24.	100	6.65
21.—30.	100	11.19	21.—31.	100	1.51	13.	100000	2.10	25.	100	6.65
Julij 1.—10.	100	11.10	Junij 1.—10.	100	1.52	16.	100000	1.99	26.	100	6.72
11.—20.	100	10.91	11.—20.	100	1.37	17.	100000	1.75	27.	100	6.79
21.—31.	100	10.05	21.—30.	100	1.26	19.	100000	1.52	29.	100	6.60
August 1.—10.	100	9.23	Julij 1.—10.	1000	9.50	20.	100000	1.33	30.	100	6.05
11.—20.	100	8.83	11.—20.	1000	9.70				31.	100	2.57
21.—31.	100	8.40	21.—41.	1000	8.46		Millionen		November 1.	100	1.53
Sept. 1.—10.	100	8.24	Aug. 1.—10.	1000	6.06	23.	1	9.83	2.	100	1.14
11.—20.	100	6.80	11.—20.	1000	4.88	24.	1	8.39	3.	100	1.04
21.—30.	100	6.80	21.—31.	1000	3.16	26.	1	6.01			
Okt. 1.—10.	100	6.87	Sept. 1.—10.	1000	3.33	27.	1	5.16		Billionen	
11.—20.	100	6.39	11.—20.	1000	3.09	30.	1	4.49	5.	1	8.85
21.—31.	100	6.22	21.—30.	1000	3.05	31.	1	4.37	6.	1	7.69
Nov. 1.—10.	100	5.57	Okt. 1.—10.	1000	2.13	August 1.	1	3.98	7.	1	6.97
11.—20.	100	5.83	11.—20.	1000	1.65	3.	1	2.63	8.	1	7.12
21.—30.	100	6.65	21.—31.	1000	1.11	6.	1	1.68	9.	1	7.28
Dez. 1.—10.	100	6.38	Nov. 1.—10.	10000	7.60	7.	1	1.32	10.	1	6.70
11.—20.	100	6.27	11.—20.	10000	6.79	8.	1	1.18	12.	1	5.27
21.—31.	100	6.20	21.—30	10000	6.62	9.	1	1.20	13.	1	3.19
			Dec. 1.—10.	10000	5.80	10.	1	1.33	14.	1	2.19
1921			11.—20.	10000	6.18	13.	1	1.42	15.	1	1.72
Jan. 1.—10.	100	6.05	21.—31.	10000	6.34	14.	1	1.50	16.	1	1.67
11.—20.	100	6.62				15.	1	1.47	17.	1	1.36
21.—31.	100	7.41	**1923**			16.	1	1.25	19.	1	1.15
Febr. 1.—10.	100	6.90	Jan. 1.—10.	10000	4.94	17.	10	9.81	20.	1	1.00
11.—20.	100	7.26	11.—20.	10000	3.22	20.	10	8.44	21.	1	1.00
21.—28.	100	7.01	21.—31.	10000	1.87	21.	10	7.98	22.	1	1.00
Měrc 1.—10.	100	7.01	Febr. 1.—10	10000	1.35	22.	10	8.51	23.	1	1.00
11.—20.	100	7.09	11.—20.	10000	1.87	23.	10	8.46	24.	1	1.00
21.—31.	100	7.12	21.—28.	10000	1.86	24.	10	7.90	26.	1	1.00
Haprl. 1.—10.	100	7.24	Měrc 1.—10.	10000	1.95	27.	10	6.86	27.	1	1.00
11.—20.	100	7.15	11.—20.	10000	2.06	28.	10	5.45	28.	1	1.00
21.—30.	100	6.77	21.—31.	10000	2.04	29.	10	4.86	29.	1	1.00
Meja 1.—10.	100	6.77	Haprl. 1.—10.	10000	2.02	30.	10	4.67	30.	1	1.00
11.—20.	100	7.42	11.—20.	10000	1.92	31.	10	4.53	a sčěhowace dny		
21.—31.	100	7.32	21.—30.	10000	1.57	September 3.	10	3.62			

Tutón přehlad (tabellu) sej wurězajće a skhowajće, dokelž njemóžemy na wšelake naprašowanja přez rozjasnjace nastawki wo nahódnostnym zakonju wozjewjeć a tak swojich čitarjow wo nim wobhonjeć. Při tym so zrozemjenje přisłušnych zakonskich postajenjow wo wjele woloži, hdyž měrowe ličby, kajkež tu wobličić móżeće.

płaćiłych woeft je kam widzeć. Tu je rozhowonowanje je němskimi dźěćimi, kiž běchu 6 měsazow bohu w Franzowskej na wophesce pola franzowskich dźěłacerjow. Internazionalna pomoc dźěłacerjow je tónle khwalobny skutk organisowała a smóžnika, je němskim khudym dźěćom 6 hjeshtarostnych měsazow pschihotowała. Sso wě, so němske knježerstwo tomu po starym znatym wuschnju napschećo dźěłasche, sadźewasche tomu skutkej wujednanja ludow, kaj hohujeł pschezo, hdyž so něschto pschećiwo diktaturje worschtow, industrije a wojerstwa w Němskej stanje. Wot zukeho śměła zaspěte, s parlamentarikami njewuspěchami zohnowane, měsesche tu knježerstwo pschiležnosć, zylu swojim khichezam móc pokazać. Sadźewki so pschewinychu. Dźěći wophitachu kraśnu Franzowsku.

S wophrowazym dźěkom rozdźěłachu franzowscy dźěłacerjo, — mjes nimi wosebje Detitleuil — dźěći na wschelake franzowske města, wjele pschindźechu do Grenoble, Bordeauxa a Parisa. Wschitke dźěći rěčachu franzowsky, někotre hischcze trochu hubjenje, niz też zyle prawje. Dźiwnje so tu pschipoškuchasche, kak so zmyje natwukrjenca rěć zyle hinak sdźerži — je tu cźuł, so słowa „petit fille“ (mała dźowka) jenticzke wopschijecze. Dźěći su dobreje strowoty, kedźaze a derje pěstowjene. Mała holćka, jedźo pschi swojej franzowskej dohladowarzy, je na 16 puntow pschibyła; někto je jenoż normalneje postawy — kajki trudny napohlad je wona w Barlinje rodźena. „Wjeselich pak so sasa na dompschińdźenje?“ Tak so ju nichtó praschecz njesmědźesche. Nć, mała holćka bě trudna. Ju pschewodźasa franzowska žona praji: „Nima žaneje marćerje.“ — „Ale tola nana.“ — „Haj, nana ... Mais il pas tres doux!“ (Ale wón njeje jara cźichomyslny). A holćka chze sasa do Franzowskeje pomyslcze jedi to, a pschińdże też wěsće ... Pschi tom hladasche holćka so radujo na Franzowsotku.

Někto pak chzu ł hólzami rěčeć. Haj, tu bě jim lépje hacź domach, běchu tak prawje spokojni a powedachu, schto wschitko bu jim darjene a schto śmědźa hebi sobu wsacź. Wobsebje hordy bě maly tolsty, kiž měsesche do Franzowskeje jako pólćanz dźěći dźakowacź. A maka holćka: „Dostach narućnizu (Armband) ł cźistego złébra — a ja swoblekach so ł najbubjerśnej drasu, bohu pak sawalich!“ Też hólćata ł Hamburga tu su a rěcza, hdyž w franzowscźinje tak prawe wurafy njenamakaja, hischcze swój dialekt.

Dohladowarjo dźěći śedźa na dołhich lawkach, njerěcza pak wjele. Mnohy płakaja. Pschezo sasa wobsimaja malych puczowarjow, holzow a hólzow — śmědźa je jenoż hacź na biwórnischcźo pschewodźeć. Na perron, kaj pósłedni ras, wjazy njesmědźa, njemóžachu go tehdom wot dźěći dźěleć. Podawachu go tam hnujace wusłupki: Wschi schćešćeměsacznym pschebywanju buchu to jich dźěći. Někto dostachu hischcze ras wjeršeł, potom pschihotuja so cźrjódy k wotjědźenju. Hischcze ras śedźa wschitke khowarizy na lewej stronje wjerćernizy, marćerje na prawej. Mjena dźěći maja so hischcze ras pschercźitacź. Pschezo sasa pschikiwachu śedźi so rozhowonwazy. Tu pschińdże rěcznik pósłednje bożenje prajeć: k dźěćom rěcźi němszy a k marćerjam franzowsky:

„Je so wam tu pola nas spodobało?“ A wschitke dźěći w cźrjódze: „Oui!“ (Haj.) „Ptom pak ot żenje njesapomnicze“, prajesche rěcznik, „a budźcze dźakowni sa pohosćinstwo a sdźerżeze tele měsazy w dobrym pomnjecu. A wosebje, jeli so podźiśicho wasche offizjerojo wam pschikasaja na wasche franzowske pschećelske tkěrcy, potom to njecźińcze, ale dopomnicze go na rjane dny pola nas. A to sjame bu franzowskim marćerjam w jich rěcźi prasene. Też franzowski sapósłanz Detitleuil rěcźesche po samsnej mysli. A potom wotjědźechu do Němskeje po krasnym pschebywanju w hospodsliwym kraju a po cźežkim rozhownanju.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 1. awgusta 1925.

Wjerawatske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,91
1 jendźelski punt	20,374	100 cźěskosk. krónow	12,42
100 schwajz. franków	81,44	100 półsk. markow	65,67

Na **produktowych wikach** běsche žitniske napraschowanje sa pschenicu. Tuto wuruna awstralska pschenica, tak so so julijowe wikowanje ł wětšej runowahu stónczi. Rožki poruca so se tukraja doscź, schtož je też na płacźinach widźecź. We jećmjenju so malo wikowasche. Tukrajny stary wowš je drohi, tuž kupuje so radscho amerikanski wowš. Pizowadła wobkhowachu swoje płacźiny. Płjak płacźeschе zentnar:

w Berlinje

pschenicy 12.25—12.40 hr., rožki 9.35 hr.
hacź 9.60 hr., jećmjenja 9.90—10.60 hr.,
mafša 10.70—10.80 st. hriwnow.

W termijowym wikowanju:

julij:
pschenicy 13.50—13.35 hr., rožki 10.15 hr.
hacź 9.80 hr., wowša 9.45 stotych hriwnow.

sa september:
pschenicy 12.50 hr., rožki 9.75 hr.,

sa oktober:
pschenicy 12.75 hr., rožki 10.25 hr., wowa
sa 9.35 st. hriwnow.

Na effektowych wikach wostanje połoženje dale słabsche. Nowe nadawki so skoro žane wjazy na wiki njepschinjesu. Nadźija, so jendźelske wuhlowe stawkowanje němske wuhlowe połoženje polepschi, so njedopjelni.

Wiki wuźitkowego skotu w Friedrichsfeldze, 31. 7. 25. Skotu běsche so pschihnalo: 405 howjadłow, 128 cźelatow, 396 dojnych krutwow, 3 wolow a 4 byki. Wikowanje běsche měrne.

Wyšokošuczelne **cźiste** kruwy płacźachu
1. druźiny 400—570 hr.
2. druźiny 280—400 hr.
3. druźiny 200—280 hr.
— Wubrany skót je wyšo droźschi. —

Ssuczelne jalowzy
1. druźiny 250—450 hr.
2. druźiny 160—280 hr.

Młody skót ke kormjenju po zentnarju žaweje wahi 35—45 stotych hriwnow.

Schto płacźi skoto: 2.80 hr., złébro 0.095½ hacź 0.096½ hr., platin 14.20 hr., po jednym gramje.

S Wojerez. Na dźenźnischich proźazych wikach płacźeschе go sa proso prenjeje rjadowanje 30 hr., druheje rjadowanje 25 hr. a sa mjeńsche niże 25 hr.

Na pschedaś:
Widny kóń we Wieleczinje čo. 221.
Jednjata w Krakezach we wowcźeńi.
Dwójna kosa we Wojerezach, na Mittelstr. 12.
Strażne psy, Glolisch we Wojerezach.
Sónproschna ranza, na zyrkwinskej haźy 12 w Kulowje.

Sso pytaja:
Motorske kolo, Grosa w Kulowje.
Dźěłacerjej, twarstwo Schotz we Wojerezach.
Monćera, Scheffel we Wojerezach.

Sso pschenaja:
Sadowne schtomy Kocźinskeje gmejny, njedźelu 2. awgusta 1925, w Kocźinje pola Kulowa.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki a płacźiny so njepscheměnichu, wobkhad je měrny. Tendenza jara měrna.

¾12 hodź.: Sesłabjenje płacźisnow. Tendenza bjes sajima.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacźiny po stotej hriwnje.

	31. 7.	30. 7.		31. 7.	30. 7.
Pschenica	245-248	245-248	rapš wošuschi	16,80	16,80
rožla	187-192	190-195	poch. melaho	9,80	9,80
nałet. jećmjen	187-195	198-212	serabella	—	—
nal. jećmjen wowš	—	—	běrnjaje knjźi	26-26,80	26-26,80
kukuriza (Mais)	214-216	214-216	buny	24 26,00	24-26,00
pschenczn. muka	33-35,00	33-35,00	woka	26-28,00	26-28,00
rjana muka	27-29,00	27-29,25	lann wošuschi	23-24,00	23-24,50
pschenicz. wotr.	13,80	13,80	módre lupiny	12-13,25	12-13,50
rjane wotruby	13,80	13,80	olte lupiny	15-16,50	15-16,50
rapš	350-360	350-360	syno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
			ziema, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
Sme łynzjo			„ pschenicz.	1,00-1,40	1,00-1,40
hrach	27-34,00	27-33,00	„ wowsina	0,85-1,00	0,85-1,00
pinkuschi	23-25,50	23-25,50	„ jećmja	1,00-1,40	1,00-1,40

Drježdźanska bursa.

Pschenica	261-266	**běrnaze knjźi**	28.50-29,00
rožla	201-206	**pschenicz. wotruby**	13,20-14.00
nałkitej jećmjenk	195-200	**rjane wotruby**	14,40-15.80
nałomski jećmjeńk	195-200	**pschenicźna muka**	38,00-39,00
wowš	240-250	**rjana muka**	31.00-32,50
efektowny hjeckel	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapš	335-345	**pjeluschki**	30,00-31,00
kukuriza (Mais)	220-225	**hrboh**	30,00-31,00
fuche trubanckk	12-13,00	**zotrowe knjźi**	19,00-21,00

Wjesne płacźiny w Budyschinje.

wot 1. awgusta 1925.

Wschě płacźiny so po stotej hriwnje srošnuja.

Pschedmjet		najnischa płacźizna	najwyscha płacźizna
Pschenza	50 kilo	12,00	12,50
Rožla	50 „	9,50	9,80
Jećmjeń,	50 „	—	—
„ nasymski	50 „	9,—	9,50
Wowš	50 „	12,50	13,00
Raps	50 „	16,00	18,00
Běrny	50 „	—	—
Syno	50 „	3,75	4,50
Sskoma, ł masch. mlócź., praš.	50 „	1,00	1,10
„ ł masch. „ ł sałt.	50 „	1,20	1,40
„ ł zuppami mlócźena	50 „	2,20	2,60
Pschenczna muka, 60 %	50 „	20,00	21,00
Rjana muka, 70 %	50 „	17,—	17,50
Pschenczne wotruby	50 „	7,50	8,00
Rjane wotruby	50 „	8,30	8,60
Proßata 732 schtuk	1 schł.	17,00	32,00

(Sa łépschu tworu wyšche płacźisny.)

Drobnowikowanske płacźiny w Budyschinje.

1. augusta po hamtiskim postajenju.

Wschě płacźiny so po stot. hriwnje srošnuja.

Twara		najnischi płacźizny hr.	najwyscha płacźizny hr.
Howjaze mjaso s kosczemi	1 kg	2,20	2,60
Cźelaze mjaso	1 „	2,20	2,40
Skopjaze mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjaze mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjazy schmalz	1 „	2,40	3,20
Pschenczna muka	1 „	0,48	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,40
Khleb	1 „	0,33	0,35
Jedźne běrny, nowe	1 „	0,12	0,16
Rajž	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sseki	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmalz	1 „	2,00	2,20
Ssuschcny pokcź	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 št.	0,28	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	schł.	0,13	0,15
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wjesne płacźiny wjezera	w Kamjenzu sa 1 zentn.	w Lubiju sa 1 zentn.
Wschě po stotej hriwnje		
Pschenza	12,75—12,50	12,50—12,75
Rožla	9,50—10,20	9,60—9,80
Jećmjeń	—	10,50—9,80
Wowš	12,50—13,25	12,50—13.25
Ssyno	5,00—6,00	4,25—4,50
Ssloma, ł masch. mlócź.	1,30	1,20—1,30
Ssloma, ł sałtanju	1,30	
Ssloma, ł ruku mlócźena	1,80—2,00	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja (nowe)	5,00—6,00	4,00—4,50
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,60—4,80	4,40—4,60
Jeja	0,14	0,13—0,14
Pschenczne wotruby	—	7,50—8,00
Rjane wotruby	—	8,00—8,50
Pschenczna muka	—	20,00—21.00
Rjana muka	—	17,00—18,50
Proßata, wulke	22—32	28—38
„ srjenje	—	—
„ małe	—	—

Dawkowa protyka

sa měsaz august 1925.

Po zdźělenju Budyschiskeho finanzneho hamta.

5. augusta: **Dawk wot dźěłanskeje mšdy** sa w cźasu wot 21. hacź 31. julija wuplaćene mšdy. (Zadyn cźakanski cźas.)

10. augusta: Pschisjewjenje wobrotneho dawka a dopołoła płaćenje měsacznych płaćerjow sa měsaz julij 1925. Dawkowa žadźba sa powschitkowny wobrotny dawk 1.5 prozenta, sa luxusowy dawk 10 prozentow. (Cźakanski cźas hacź do 17. augusta.)

10. augusta: Bursowy wobrotny dawk. (Zadyn cźakanski cźas.)

15. augusta: **Dawk wot dźěłanskeje mšdy** sa w cźasu wot 1. hacź do 10. augusta wuplaćene mšdy. (Zadyn cźakanski cźas.)

15. augusta: **Samoźeński dawk sa 2. a 3. termiju 1925.** (Cźakanski cźas hacź do 22. augusta.)

25. augusta: **Dawk wot dźěłanskeje mšdy sa w cźasu** wot 11. hacź do 20. augusta wuplaćene mšdy. (Zadyn cźakanski cźas.)

Přilopk.

* **Nowa?** Swudowjeny sastojnik, kiž na nadźiju pokneje hólcźezaj w starobje 7 a 9 lět, měsesche tajke žiwjenje žyte dla njespschećownych hospodow a pschebywanje we korcźmach. Tuž jej po létku a dniu rosmyśli, k druhemu rasej so wożeniś. Jenoho dnja rospowieda žiwojimaj hólzomaj, kotrejž runje do tych najmérnischich njeślušeschtaj, w khutrych hłowach takle: „Dźenża popoldnju dóstanjemy wopyt. Budźetaj po prawje pschistojnje sadźerżeć, ł mérom hebjeczą a jenoż rěcźecź, hdyž budźetaj prascha-naj. Dźenża pschińdże mjenujaju nowa macź.“ W najwjetschej wczipnosći njemóžeschtaj pschikkad noweje marćerje doczakacź. Stónczinje też pschińdże a wonaj ju też pschećelsnje powitaschtaj a postrowischtaj. Hólaj go też wurjadnje pschistojnje sadźerżeschtaj, kaž běsche poruczene, a sładowaschtaj kritisćim wocźom na nowu macź wot horjeka hacź dele. W njewobkedźobwanym wokomiku pokhili go starschi bratr k młódschemu a schuknu jemu do wucha: „Nć, poštaj Korla, ta tola wjazy nowa njeje!“

* **Mała jako pschinjeseńka sboża.** Amerikanski inżenér wuślědźi njedawno, jako pscheđ nim leczazu mołu lódźesche, hólnu stotu žiłu. Londonska nowina, kotraž wo tutym padźe pische, naspomni pschi tym, so žu mole hižo Corkezowym towarischam pschi śledźenju za slotom bobru słužbu wopokasałe. Pschi někotre namakanej žile jedna so two tak mjenowanu Cucarachowu minu, kotruž běchu 1812 ł njesnatych pschičinowu sawrjeli a na kotruž běchu wot toho cźasa dospolnje sapomnili. Cucaracha wosnamjenja pak po schpaniskim tak rjele kaž mejca, schtož na to pokasuje, so žu mole też pschi prenim namakanju stoteje žiły wobdźelene byke. Někto dźensa we snowa namakanej minje sasa sa slotom kopacź.

* **Drohe howjaze mjaso.** W prénim cźasu, hdyž ludźo do Alaski puczowachu, so bychu tam sa slotom kopali, běsche tam wulka nusa na mjasu. Prěni truch cźerstweho mjasa, kotryž do Circle City, krjejšijchcza slotcho kraja na Alaji, dóńdże, bu tohodla jako wulka žadowosć we sjawnym pschešadźowanju pschedawany. Jednasche so we dźěl howjasego pleza, 10 puntow cźežkeho. Sa 80 dolarow bosta jón słónczinje tón, kiž běsche najprjedy šadźik. Punt płacźeschе potajkim 48 dollarow, to je na 200 hriwnow.

* **Kelko waži milijarda?** Milijarda słébornych bjenjes waži 5 milijonow tk., słotych 32000 tk., w tyšaćhriwnowskich bankowkach 1780 tk., w 100 hr. bankowkach 11500 tk. Milijardu 1000 hr. bankowkow dyrbja 18 muži njesć, 115 muži pak milijardu 100 hr. bankowkow. Milijardu słota njesu 3225 muži a złébca 50000 muži.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Erna Boglowa rodź. Wjenkej w Budyschinje. — Jurij Ulhia, měšćanski pišar a knihowuik w Kamjenzu.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Wulke

saisonske wupředawanje

wot 25. julija hač do 5. augusta

po wurjadnje tunich a pontž. płaćiznach.

Mužace wobleki; sportske wobleki; manchestrowe sportske wobleki, kordowe wobleki; wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći; barbojte a smuhate tkaninowe kholowy; manchestrowe kholowy, dobre čorne kožanosuknjane kholowy; Breecheske kholowy; módre kóperowe jaki a kholowy; lěčne kholowy, lěčne caki a žakety; lystrowe žakety; kholowy za młodźendow, pacholow, hólcow, kholowy ze štałćikom; lacy do dźěła; kholowy z wjetšej brjuchowej šěrokosću; jaki do wětra (wšě wulkosće); gumijowe mantle atd.

A. Zwud. Mengerowa

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6.

(měješći Woldemar Menger)

Přez 40 lět wobstejacy, solidny a sprawny woblečenjowy wosebity wobkhod.

Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam składnosć, tak tunjo kaž je mi někak móžno, pola mje kupować.

Kedźbu! K hermankej!

Mašinski cwjern, ručny cwjern,

hišće po jara tunich płaćiznach, kaž wšě

drobne a česakowe twory

poručа

Eugen Gaitzsch z Drježdźan při bohatej wěži.

Prošu wobkedźbujće moju firmu.

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratafstwu wužija, wobstara pod přihódnymi wumánjenjemi při najniższej dani bjez napłaćenja najspěšniše

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Saisonske wupředawanje

Započatk pjatk, 31. julija

Zo bych hobrski skład mužacych, hólčacych a dźěćacych wobleko, mantlow, ulstrow a jupow po možnosći wupředałnił a za nowu zymsku tworu městna dobył, dawam na wšě kupje

10 procentow rabata;

wulku dźěłbu dźěćacych wobleko, mužacych, hólčacych a dźěćacych lěčnych wobleko, jakow, jupow a kholowow wotedawam samo

z 10—20 procentami rabata

Jenož dobra a najlěpša sprawna twora!

Nichtó njekomdź tulo z rědka přihódnu składnosć.

Pětr Hančka w Kulowje

Telefon 64.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj papjerowy wotpady po 3 pj lapy, bleše běłeho wina bleše čefwjeneho wina sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale enož na wunokaz wunjesće.

Popp na hrunčersk. hasy 18 telefon 1351.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyšinje.

Hermann's Kaffees

geröstete

wosebje derje a tunje.

Korla Nowak nasl.

na žitnej hasy 10.

Hobrscu wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa labrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Poručam po tunich dnjowych płaćiznach

konjace, kruwjace a swinjace tonowe korta ::: sudy k naselenju mjasa

tež płećiwo powětrej skitane;

cement a cementowy kalk,

rowowe pomniki z wumělskeho granita, tež z naturskeho kamjenja

tež ze serbskimi napismami, terazzo atd.

J. Schramm w Hermanecach pola Łaza.

Mjedowy dom

Erich Schmoller w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Nutřkhód nětko z kheżnmi durjemi.

Wobroćće so

při potrjebje

časnikow, złotych a sléborných tworow

kóždeje družiny jenož na

časnikar a Gottfried Heinzu

we Wojerecach na Hródk. dróze 18

w domje knjeza kožuchafskeho mištra Franca Bittnera.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy

za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(měješći Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki šlě

A. Bokelmann nasl.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošljaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćić je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Sćijecach.

Lěčne wupředawanje!

Wšě płaćizny su jara potuńšene!

mužace wobleki najwjetši wubjerk wot 24.50	**žonjace a holčace mantle** wot 9.50	**smuhate kholowy** wot 6.25
žonj. a muž. gum. mantle wot 20.00	**pyjaki** za hóley a a holcy wot 11.50	**sportske kholowy** (Breecheske) wot 7.75
žonj. a muž. lowdowe mantle wot 22.50	**dźěćace wobleki** wulkosće 1—6 wot 4.75	**kholowy do dźěła** dźerživa kajkosć wot 4.50
lacy do dźěła 3.75	Prošu, wobkedźbujće wukładźenja, płaćizny a kajkosć	**kholowy** ze štał-čikami 5.00 3.95
košle do dźěła 4.50 3.75 2.75	**zwjeršne košle** 8.50 5.50 4.50	**košle z předkošlička** 3.50 3.25 2.95

H. Strack w Nizkej

wosebity wobkhod za woblečenje

Jara ważne za wotběrarjow „Serbskich Nowin“

(Tu wutřihać).

Awgust 1925.

50 pj.

(Podpismo wotběrarja „Serbskich Nowin“.

Tónle wotrězk płaći w měsacu awgustće 1925.

Zo bychmy wašim našim čěsćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, abo je-li chcedźa sebi něšto kupić, abo maja někajku druhu należnosć,

z nawěštkom

w „Serb. Nowinach“

wozjewili, smy jako něšto cyle nowe, wotrězki zawjedli. Kóždy čitar „Serbskich Nowin“, kotryž při skazanju abo připósłanju nawěštka wotrězk předpołoži, dostanje nawěštk wo 50 pj. tuńšo hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenož w postajenym měsacu wužić. Skazaŕ nawěštka ma swoje poľne injeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wozjewi.

Nakład. „Serb. Nowin“.

(Čł. wotrězka).

ſchtitko nichtó do njesbożа. Też howak ſo wjetſcheje ſchkody njesta. Wſyſt bě zyle domke pſchejeſdżił, ſcżamy a pſcheſki wobſchkodźił, tola njebě ſapallł, a też wſeſcheje ſchkody njenaczinił.

S Noweho Kubla pola Lubnjowa. (Smjertne njesbożo.) 17letny Korla Boddach ſ Geyersdorfa ſkoczi tele dny ſ polneho nakładżeneho woza żita na polo dele. Kabla wosa ſkejachu widły do ſemje ſaſchtapjene. Njeſbożowny w runej mérje na nje ſkoczi. Widły ſo jemu hłuboko do cżela ſakluchu. Wón bórzy po njesbożu wumrě.

S Gólina. (Smjertne njesbożo.) Wołzarnjomne njesbożo ſta ſo tele dny w Gólinje. 15letny hyn Oswald L. ſpanjache ſwojenym wujej, kiż żanych bżeżi njemješeſche, w hoſpodarſtwje dżełacż. Oswald mješeſche połbżiſcho ras wujowu żiwnoſcż namrżeż. Jako wón nětko na rolo po żito jebżeſche, jemu konjej cżekluchtaj. Oswald, kiż ſwoſa padny, praſny do murje a ſebi nop roſraſny. Jeho do Khożczkuſkeje thorownje bowjeſchu, hdżež bórzy po tym wumrě.

S Łuſowa. (Smjertne njesbożo.) Dżełaruſki ſekretaŕ Max Peter ſ Dubina bě w jenym tudomnym hoſcżenzu ſalożił. Bě hižo cżmłcżka, jako ſo ſe ſwojim motorſkim kolom domoj poda. K tomu hiſchcże żanu ſwézu njemješeſche. Na kożdy pad pak ſtuhi knjeſtwo nad ſwojim kolom a padny tak njesbożownje, ſo bě hnydom morwy. Jeho cżło puczowarjo na bróhy ſ Łuſowa do Lubnjowa namakachu. Jeho domoj bowjeſchu. Snjeſbożeny óſ podkrſcheny wjednik Katarſko-bóſ, wżeczkeho ſtarſa ſo Delnju Łużiju a hakle 45 lět ſtary.

S Lubanja. (Wopiſcża howitwa.) Spodżiwna howitwa wotmě ſo tele dny na tudomnym orhoſchczu. Wěſtej burowſki w tudomnej wokolinje bě manjeſſki wopizu ſ narowninam kupił. Jako buromka nětko ras do Lubanja jebżeſche, wſa ſebi wopizu ſobu. Na torhoſchczu hakle ſej wopiza nékdże wotbżeża a pytaſche ſwoju knjeni mjez ludźimi na wikach. Wołajo a kwicżo wſcho pſched njej cżekaſche. W jenych khżežnych durjach ju ſaſo doſahnychu.

Z Łużicy.

S Kunnwalda. Schtwórtk popołdnju cżekajeſche ſylne hrimanje pſches Kunnwałdſku doſinu. Boże njewjedro dyri do półtoriweho twarjenja a je ſapali. Na dobre ſbożo njebě błykł runje wyſche ſtyłmy. Też ludźo běchu hnydom ke ruzy a woheń w prawym cżaſu hſchcżachu. Wohnjowe wobory, kotrež běchu hnydom na méſtnu, njetrjebachu dżełacż ſawocżeż. TPóła wſchelakich wobſchkodżenjow na twarjenju, bu też telefon khętro wobſchkodżeny.

* S Nowego Salza. Cżężke njesbożo ſta ſo ſaudżenu hrjebu w tudomnej Rychtarjeju zyhelnizy. Tam hlinu wożachu a mješachu wjazy wojow hromadże ſpowěſchanych. Na njesbożo ſo pſchi jenym woſu rjeczaſ roſtorhny. Wěſty dżełacżeŕ ſ Wejerjeja padny a pſchiſłuże pod kola. Wóſ ſo jeho pſchejéżże a tak cżężko ſrani, ſo dyrbjachu jeho hnydom do thorownje bowjeſcż. Maju malo nadżije, haczż njesbożowny ſaſo wotkhori.

Lěsne wohnje.

Na bohre ſbożo ſu tajſe hobrſke kataſtrofy każ bonjedżnje, jara rédko w Němſkej. Tak je tež ſchkoda, kotruż kraj pſches lěſne a knježne wohnje cżaſto cżerpi, w normalnych létach jara ſmadne. Hórje leża wězy w druhich krajach, tak woſobje w Ameriży, dokelż tam kujeja we cżopłym cżaſu naſtajnje klimatiſke pomėry, kotrež naſtaju taſkich pomėrow połetkuja a ſ dżła je direktnje ſaſwinuja. Woſobje cżężke lěſne wohnje naſtachu w létach 1908, 1910 a 1911. Materialna ſchkoda, kotruż 1908 wobżarowachu, ſtaji ſo na 400 mil. hr. Tehdy bu mjes druhim zyle kżiżaze mėſto, 5000 wobydlerjow liczaze ſydliſchczo Chriſtoſmi pola Duluth, pſches wohenj ſemi runja a ſes, tż mješeſche na 300 km. dołhoſcże, dożiſła do powjeła pſchemėnjeny. Hiſchcże hróſhniſcha bżeſche kataſtrofa ſ léta 1871, pſchi kotrejż ſo 1,0 krócż 1000 drjewa ſniczi, kotkoż Sjednoczene ſtaty wob léto trjebaja. Schkoda ſtaji ſo na 9 miljardow hr. Tehdom jednaſche ſo wo tak mjenowany „hujerſchny woheń“, pſchi kotrymż ſtomjenja ruczże wot wjerſchkow ſchtomow na druhe pſcheſkaczichu a tak ſpalene ſdonki jako żarowazych ſtudkow naczinjenje ſchkody ſtejo wotnaſchu. Jenicżki woborny hréd, kiż wuſpėcha ma, je, ſo ſo ſchérote puczże wurubaja, ale w najrédſchich padach ſbywa ſ tomu chaſa. K tomu hiſchcże pſchidże, ſo ſu krajiny, hdżež tajſe lěſne wohnje naſtaju, hyſtiſcha cżeluka wobydlene, tak ſo na pomożnikach w dożahażej liczbje pobrachuje. Tak ſtejachu w léce 1908 ſdoma 200 muži pſched nadwołom, njeſmėrny lěſny woheń ſaracżicż, hdżż tola dżeſacż krócż telko hiſchcże dożahali njebychu.

Dla pſchicżinow wulkich lěſnych wohnjow bu mėnjenja daloko różno. Jedyn wulkuſchny wėzwuſtojny, kiż mėſcżche wjazy raſow pſchileżnoſcż, tajſe kataſtrofy we Ameriży woſobinſky ſobu pſchejażowicż, praji tole: Wjetſchi amerikanſkich wohnjow ſwiſuja ſ zyłym rynkom woſobitych wobſtejnoſczow. W mokrych létach nakopi ſo ſylne drjewo, kiż potom w cżopłych létach jako żehel plomjeri. Luſtowmyſlnoſcż dżełacżerjow a turiſtow, kiż żehliwe ſapalki a zigary prjeczż mjetaja, létaze ſchtrė ſ lokomotiwow, njekedżbliwe wutiſke, błyſt mógja potom hobrſki woheń ſałożicż. Naſtanje też pſches prjeczeſcżinjene roſbite ſchkleizy, na kotreż ſo ſłónczko ſtaja a potom każ pa- ładło (Brennglas) ſtutkuje. Tak ſo pſched Khami luki Hohenbocka ſapaliſchu.

Ze ſusodnych a dalſich krajow.

* Wjażu wjazy hacż njesbożo. Tak ſatepiſchu ſo w poſledniich dnjach we Lóbju wjazy ludźi, pſched tydżenjom jako 5 ludźi pola Harburka. — Na Rhynje powrėcżi ſo ſkoka, jedyn jėſdżeŕ ſo ſatepi, někotſi ſo ſ pluwanjom wukhowachu, druſy buchu pſchi tym cżężky ranjeni, ſo dyrbjachu w Mähſthanſenu do khorownje. — W ſtecże Illinois w Ameriży ſaſpuwnychu ſo 20 hórnikow, 10 mo- żachu wumożicż, tamni dże ſu ſhubjeni. — 18letny moleŕ Dirkſen w Bergsdorfie ſapali ſej pſchi dżele zyjaretu, padoho powadże też jeho draſta wohenj. Wale- ſche ſo bórzy pſches pſches zyło. Moleŕ ſkocżi ſpſchinje do bli- ſchcżeho ſtuda wody, bżeſche pak ſo hižo khętro wopilił a dyrbjeſche do thorownje.

* S Karżezrody pola Drjeżdżan. (Smjertne njesbożo ſ antom.) 21letny Walter Mühla ſ Rychnacha ſtraſy ſau- dżenu njedżelu je ſwojim kolom na Miſchnjanſkej bróhy do wulkeho auta. Wón bě hnydom morwy. Wjednik auta ho nad njesbożom tak roshori, ſo wjazy dale jėcż njemożeſche. Wón njeje nad njesbożom wina.

*S Miſchnja. (Straſchna hraſka.) 2letny hólczż ſ tudomneho poloměrjerja Schwarzbacha pożcż pſchi hraj- kanju pſcżeſchcżeń ſwojeje macżerje. Pſcżeſchcżeń wotka dżeſcżu we ſchijii tiſchaŋ, tak ſo wjazu dyhacż njemożeſche. Dżeſcżo do khorownje bowjeſchu, hdżež jemu pſcżeſchcżeń ſa- ſo wotſtrowichu.

* S Wulkeho Hajna. (Kóń ſarafył.) 15letneho dżełacżerja Schuberta, kotruż pola Kubleria Grütza we Wjeſnjanſkej ſłużeſche, tele dny kóń tak do głowy dyri, ſo dyrbjachu jeho hnydom do khorownje bowjeſcż. Wón krótko po tym w khorownji wumrě.

* S Lipſka. Njesbożа. Wutoru popoldnju na rózku Hahnekauiſcze bróhy cżežiły auto 17letneho pſche- kupſkeho awtożobnika pſcżeſdżeże. Kola cżežkeho auta mło- demu cżłowjeſkej pſches żiwot bżeżchu. Jeho do khorownje bowjeſchu, hdżež bórzy po tym wumrě. — 58letny wobkhódnik na tudomnej Lothringſkej bróhy ſebi we nozy na pluwowym warjaku kaſej warjeſche, pſchi tym ſu jeho ſmano widliſchcża nadpadnyłe. Nano jeho we kuchni, kotruż bě ſ pluwom napjelnjena, morwego na- deńdżechu.

50lětny jubilej „Hłowneje skhadźowanki“ w Khrósćicach.

Cześcene serbske towaŕstwa!

Kóżde towaŕswo wuhotuje w běhu lěta swój założeński swjedżeń. Serbske studentstwo woswjeći w kóżdych wulkich próżdninach ze swojim serbskim ludom hłownu skhadźowanku. Lětsa pak je cyle wuznamna hłowna skhadźowanka. „50lětny jubilej“ cheemy hromadźe wosławić. Štó budże to chcyć doma wostać? Kóżdy Serb a kóżda čescena Serbowka dyrbi njedżelu, 9. augusta do Khrósćic pśinć.

Zarjadnistwo
50lětneho jubileja „Hłowneje skhadźowanki“.

* S Frohburga. (Fabrika ſo wotpalila.) W ſtólcż- kowej fabrizy we Frohburgu wutoru wulki woheń wudyri. Wohſpėdżeł wokoło 3 hodż. woheń pytny a hnydom mėſchczanſku wohnjowu woboru ſawoła. Fabrikiſke twarjenje njehodżeſche ſo wjazy wukhowacż. S wulkej próżu domſke wohnjej wobrócżu. Maſchiny wyſoke hódnoſcże a wjele drjewa ſo ſobu ſpaliču.

* S Adorfa. (Smjertne njesbożo.) 13letny hólz na- maka pſchi hraſkanju w lėſu ſacżinjaty nóż. Potom ſtra- no ſ nim hałoſki rėżaſche. Pſchi tym na njesbożo do noża padny a ſebi jón do pluzow ſakło. Wón ſo bórzy po nje- ſbożu wukrwawi.

* Jarſliwſcże ſtruchlohra. W Berlinje na Hórnikſkej bróhy cżo. 20 ſaudżenu wutoru wjecżor ſ jarliwej ſtruchto- hrě dóndże. Tam ſatſělí 22letny architekt Rudolf Lok 45ktneho piſchelupza Ericha Melzera ſ revolwrom. Mel- zer mješeſche ſtajnje ſmjowſmiwo ſe ſłużebnej Rudolfa Lo- ka. Ta na Hórnikſkej bróhy bydleſche. Wutoru wjecżor ho ſaſo do jejneho wobydlenja bobywaſche. Tu wudyri wótra ſwada mjes Melzerom a Lokom. Lok bo Melzera tżėli a jeho ſmjerinje ſrani.

* 4 dżełacżerjo do żelſliwje pjezy padnyli. W Hains- bergſkej zyhelnizy pola Dortmunda ſta ſo tele dny żalo- ſtne njesbożo. Tam ho 4 zyhelnizy dżełacżerjo do żelſli- wje pjezy pſchepadnychu. Dwaj ſ nich bėſchtaj hnydom morwaj. Tamneju dwoju do khorownje bowjeſchu, hdżež zyle bżes nadżije leża.

* Wulki woheń wudyri wutoru w Nowym Kſóſchcżie w Hannowerſkej. Woheń wundże najprjedy w hoicżenju „Waldluſt“. Wot tam roſſcżėri ſo na 12 druhich twarje- njow. Też tamne dwórniſchcża je khętro wohrożene. Wo- heń njebě hiſchcże możno ſahaſchcż.

Nainowiše z cyłeho świeta.

W Duisburku w rheinſkej krajinje ſu jėtra wudyrile. Też jedyn létaŕ je na nje ſtporił.

*

We Sagrjebje (Agram) w Južnoſłowakiſkej hotnja ſo, wutku ſtaziju ſo radiotelegrafowanje natwaricż.

*

Njesbożе na żelejiżnjy mjes La Mens a Tour w Fran- zowſkej, wo kotrymż hižo wjeſcża prėnju powėſcż pſchinje- ſchcżanu, je wjazy wopėrow żadało, haczż ho pſchi ſpoczatku ſdaſche. Haczż dotal ſu 16 morwych ſ roſpadankow ſwu- cżiſahali.

*

Snamjenity franzowſki létaŕ Taroſco je plan ja pa- rėndże létanje mjes Pariſom a Newyorkom wudżełał. K te- mu ſłużi wożbite létadło ſ wurjadnje hylnym motorom.

*

Gorkowy żyn bu na wojowniſchczu w Marokkowſkej cżężko ſranjeny. We ſjuwtowej wójnje je w franzowſkim wójſku ſłużił wojowawſchi prawu ruku ſkubił. Nětko we Marokkowſkej jako hejtman ſłużeſche. Wón je żyn ſławne- ho ruſſeho ſpiſowarzeła Maxima Gorkeho.

*

Japaniſke knjeżerſtwo je wrócżo ſtupiło, dokelż ſo we ſtu nanuych praſchenjach dojednacż njemożachu.

Schtwórtk wjecżor ſo w New Yorku rubjeżnjy do je neſe banki dobuchu. 100 000 dollarow rubiwſchi cżekanych. Połizija, ja nimi hżėlawſchi, ſaſteli dwjeju, iſcżeſeho franc, ſchtwórtk cżekaŋ ſ rubjeńſtwom.

Towaŕstwowski powėſtnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje ſo kóżdu póndżėlu wjecżor 1/2 9 hodż. w Serbskej kolejowni.

Budyšin. „Jednota“ ma njedżelu wjecżor 1/4 8 hodż. w towaŕſowni zhromadżiznu z pſchednoškom.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija“ ma wutoru, 4. augusta, wjecżor 1/2 9 hodż. mėſaŋnu zhromadżiznu w Serb. Domje. Po zhromadżiznje ſo ſpėwa. Wosebje muſzke hłoſy chcyłe cyle wėſoke přinć. Předsydstwo.

Hrodźišco. „Zerja“ ſpėwa přichodnu ſrjedu wjecżor w Njechornju. Wſė ſpėwaŕki a wſitcy ſpėwarjo njech cyle wėſoce přindu. Dirigent.

„Hłownaskhadźowanka“. Studowaći Serbja, Serbowki! Prošu čitajće pilnje poſlednje čisło naſeho organa „Serbski Student“ čo. 19 a wobhońće ſo wo naſim jubileju. — Časopis „Serbski Student“ njeje jenoż organ „zwjazka łužisko-serbſkeho ſtudentſtwa“, ale je też naš organ, kaž to na čole „Serbſkeho Stu- denta“ ſtoji. Hłowny ſtarši.

Khróśćicy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru wjecżor we 8 hodż. zwučowanje.

Lichań. Tow. „Zernička“ ma njedżelu, 2. augusta, pop. w 3 hodż. ſwoju mėſaŋnu zhromadżiznu pole Rudolfee. Ważnych wuraďowanjow dla ſo proſy, zo bychu wſitcy z wėſtoſcu přiſli. Předsydstwo.

Luboš. Stwórtk, 6. augusta, wjecżor 1/2 9 hodż. wotmėje ſo ſerb. zhromadżizna we wjeſnej korčmje. Přednoſować budże knjez Hładki wo narodnym prócowanju. Bohaty wopyt ſo wočakuje.

Małeńcy. Jednota „Sokoł“. Přicb. wutoru, 4. augusta, wjecżor w 9 hodż. zwučowanje za dorost a ſotry; po tym zhromadżizna dla wuléta. — Zwučowanje za dźėći tóh tydżeń wupadnje. Načolnik.

Našim Sokolskim Jednotam ke wjedżenju, zo bychu ſo tak daloko hač móżno přihotowałe za ſokolſki ſwjedżeń, kotreż ſo njedżelu 23. awgusta pop. we Nowej Wſy pola Krjebje wotmėwa.

Předsydstwa mjenowanych jednotow.

Nowa Łuka. Srjedu, 5. augusta, připrawi ſo we wjeſnej korčmje we Nowej Łucy ſerbſki před- noſk. Přednoſowaće budże k. Hładki. Započatk wjecżor 1/2 9 hodż.

Rakecy. Serbſke tow. „Lipa“ přeproſuje wšė lubs ſobuſtawy, hrajeſki a ſpėwaŕki na ſwójbny wjecżor njedżelu w „kačej korčmje“. **Popoldaju w 4 hodż.** wukulenje kołbaſow, pjecżowa atd., za żonſke a muzſkich wjecżor kofej a role. Přinoſk ma być zapłaċeny.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamołwity za hoſpodaŕſki dżėł: Arnošt Bart w Brožcynci, — za nawėſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Hoſcenc w Khwaćicach

Jutře njedżelu

ſylnje wobſadżena buſleŕſka hudźba z rejemi

K temu přeſelnje přeproſujeja

Jan Nowak a mandżelſka.

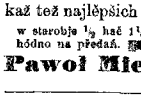

Skótne wiki w Neswačidle

ſrjedu, 5. augusta 1925.

Wulke transporty rańſoſpruſkich kruwow ſu dóſle. Gmejnſka rada.

Wulki transport oldenburgſkich, weſerſkich niži- nowych a rańſofriſzkich

krúwow a jałowcow

każ też najlépſich **zapiſanych bykow**

w ſtarobje 1/2 hač 1 1/2 leta je dóſoł a ſtaje je jara płaċiny hódno na předaŋ. Rėżny ſkót do płaċenja bjeru.

Pawoł Mierſch w Kamjencu.

Telefon 428.

Domjace jehnjata

(lėċne jehnjata) wotedawa zaſo

Wowċerńjaŋ w Krakecach

Telefon Hamt Budyšin čo. 44.

30 hektarow wulke kubło

bliſko Budyšina ze żiwym a mortwym inventarom je za 60000 hriwnow hnydom na předaŋ. Interesenc- tam, kotrymż je móżno, połnje, znajmjeńſa pak 50000 hriwnow napłaċeneja zapłaċiċ, wukaże dalſe nadrobnoſce

Ernst Rindfleiſch w Budyšinje

na Žitnych wikach 18. Telefon 150.

Walter Hensel hoj. magnetizér

za wšė nutrkowne a wonkowne ċerpjenja też w ſtarych chroniſkich padach • Jeli ſo přeje, přindu też na wſy • Rėċne hodżiny wšėdnje wot 9—1 hodżin w Budyšinje na Tėlanſkej dróży čo. 40, kóżdy ſtwórtk wot 8—12 hodż. w Kamjencu w „Złotym Jandżelu“

K hermankej

sobotu, 1. augusta a njedźelu, 2. augusta

poslednjej dnjej mojeho saisonskeho wupředawanja

Nichtó njeskomdź tule tak wurjadnje přihódnu kupowansku składnosć

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću — rózk Žitneje hasy

Janske kupjele w Smječkecach.

Njedźelu, 2. augusta, w 4 hodź.

koncert w parku

(při špatnym wjedrje w zali).

Jón wuwjedu sobustawy Kaufmannoweho orchestra z Drježdźan. —— Po koncerće:

pyšne reje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje mały kapalny mištr Stiebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Spušćowna serbska

holca

pyta so hnydom abo k 15. auguste(j do dobreje češkeje swójby w Drježdźanach. Wysoka mzda a přizamknjenje k swójbje. Bliže je zhonić pola

G. Janaka w Budyšinje.

Wojnańskeho wučobnika

pyta Jan Nowak w Krakecach.

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 819

BAUTZEN HAUPTSTRASSE

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkowej lawskej hasy 8. (Otv Brandta nasl.)

Wotewrjenje

mojeje

předawarńje

za

radiowe aparaty a přisłušne wěcy

na Sukelnskej hasy 3

Z tutym dawam swojemu česćenemu woteběrarstwu k wjedźenju, zo sym swoju předawarńju a předwjedźensku městnosć na Sukelnsku hasu 3 přepołožił

Najprěnši a najstarši wosebity wobkhod w Budyšinje

W. O. Giesecke

inženěr na Třělanskej drózy 40

Tunje płaćizny za **tkaniny za łož. | běle pościhnjenja | a łožow. płachty | pisane**

Najlěpše wupjerki košlace tkaniny makkowe a normalne šaty.

Składnostne kupje **twjelkow trjenjow blid. rubow dybzač. rubiškow**

Aug. Hilger

na Lotzowej drózy 20 I.

Žane klamy!

---

2 derje zdźeržanej mužacej **jězdnej kole** předawa tunjo **W. Pietschmann** w Budyšinje na Wjelećanskej dr. 43, wikowańja jězdn. kołow.

Jenož hišće **hermank** wotměwa so moje

wulke lěčne rumowanske wupředawanje

Njeskomdźće, sebi hišće w prawym času po jara poniženych wupředawanskich płaćiznach nakupić:

štrympy, zoki, trikotaže, wołmj. twory, košle z předkošličku, zwjeršne košle, dźěćace ječki, wobleki do brajkanja

Njewěriće, kajke lěpšiny wam moje wupředawanja poskića, dokelž jenož hódnostne twory po wosebje poniženych płaćiznach předawam. Přeswědčće so bje wšeho nuzowanja ke kupowanju.

Ernst Jordanowa wudowa w Budyšinje

na Jerjowej hasy 5 — **na Znutřk. Lawskej hasy 8**

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej drózy 40.

Sylne prosata

su na předań w Kortnicy čo. 2.

Wysokosućelna **kruwa** stoji na předań **w Droždźiju čo. 36.**

Nowodójna **kruwa** je na předań **w Hućinje čo. 6.**

Mała žiwnosć

so wotnajeć pyta k 1. oktobrej abo pozdźišo. Poskićenja pod „O 25“ na wudawarńju „Serbskich Nowin“.

Tunje wobuća!

Elegantne stupnje ze spinkami, stupnje k zasadźenju, płatowe stupnje, běle, šěre, brune a čorne, **lastingske stupnje, turnowanske stupnje, sandale**

„Chasalla“-ćrije a stupnje

Wobhladajće sebi moje 5 wukładnych woknow a kedźbujće na wubjerk, elegantnosć a kajkosć.

Samsna fabrikacija!

Heinrich Mohr

při žitnych wikach.

Wobaliznu za nohi „Sanoped“

wuspěš. srědk při žilał. nohach, bolacych nohach, so jětřacych ranach, trupach a zaćekliznach. Čo. 1 ×10,— hr., čo. 2×12,80 hr. čo. 3×15,45 hr. „Sanoped“-žalba 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozesł. na dobérk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Krätzurgan wotstroni spěšnje čłaće, mile, nješkódnje swjerbjenja a nim, wšě čerp. kože 1000 000 króć wopruh. pakć. 1.50

Drog. Strauch & Kolde.

Visitne khartki zhotuje spěšnje a tunjo Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

D-kolo mod. 25, 1, 9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu

:-: podawa hnydom :-:

Carl Gast w Budyšinje.

Dr. med. Wünsche

wustojny lěkař za žonjace khorosće

je so z pućowanja wrócił.

Dentist K. Pehse

na Hauensteinskej hasy čisło 5 — telefon čisło 1072

wotměwa zaso rěčne hodźiny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 178 **Budyšin — póndźelu, 3. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Najl. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódšiwowanje spěšnje a tunjo

Nasch swonkowny haut.

W **Barlinje**, kónc julija 1925.

Drje hischcze ženje w poslednich létach njeje swonkowna politika tajku rólu w politiskim žiwjenju hrała kaž nětko. Swjask ludowy, bjeshrachowy pakt, wotbrónjenska nota, Sjednoczene staty Europy — to žu rasne słowa, kotrejž hdyž a hdyž jako napißmo w dźesćich artiklach widźimy a wo kotrychž so w towarstwach, klubach a sa piwnym blidom nastajnje rěcźi. We hłownym měrcze Barlinje, hdźež wschitcy nětcho měnje a wjazy wědźa abo snajmjenscha tak cźinja, je hłowny trumf, pschi swonkownych politiskich rozmołwach: „Kaž žym to ? A. A. žitschał." „A. A." — to je skrótschi. Ma sa „Auwärtiges Amt." Wschitcy diplomatojo, politikarjo a žurnalistojo ju trjebaja. To je tajka moderna khorosć, wuraslo a mjena pschikrótschowacź. **Tam so dźela nascha swonkowna politika.** Wjele žane lohke dźełko, hdyž němski lud njeje wjazy subjekt, ale jenož objekt žwětowje politiki, t. r. so žwěsć ? nami cźini, schtož chce.

Swonkowni ministerjo pschistidu a du, statni sekretarjo wostanu. Po revoluziji je dr. Stresemann žedmy swonkowny minister. Psched nim běchu w hamcze hrabja Brockdorff-Rantzau, Hermann Müller, nětcźischi późłanz w Rjdsły dr. Köster, prjedawschi późłanz w Haagu dr. Rosen, Walter Rathenau a knjes v. Rosenberg, čiž nětko rjane městno němskeho późłanstwa w Stockholmje sastara. To leži na ruzy, so statni ministrjo, kotrejž žu pjches pschednoschi pola statneho presidenta, pohedźenja w kabinecze, pjches jich hustu hodźiny dołhu pschitomnosć we wubjerkach němskeho žeńa a rady pjches pschijecze deputazijow, słužbne puczowanja, towarstwowu representaziju a niz napołdrě pjches wuradźowanja w žiwjej politiskej stronje, kotrejž dźeń žiwój hamt dźakowacź maja, žu sadźewani, mechanismus žiwotnych wotdźełow žami dirigowacź a k tomu cźasa a mozow nabycź. To płacźi wěso też sa knjesa Stresemanna, kotrehož žiwotna dźeława móz wot pschecźela a njepschecźela žo pschipóznała. Jemu k pomocy je privatny sekretar, młody sa žiwotneho schefa njewustawajcy sprózny attache dr. Bernhard, jako adjutant sa towarschne pschicźiny attache v. Strempel, nawjedowar mnohich rjanych žiwjedźenjow, kotrejž statny swonkowny minister a jeho eleganina stajnje lubosćiwa mandźelska dawataj.

Njepschemjenjomny element statneho ministerstwa je a wostanje žo we statny sekretar, kotryž na wo wjele wjazy mosy a wšiwa hacź psched 1918. To płacźi wotžehe sa swonkowny hamt a wukhadża hižo ? toho, so na Wilhelmowej dróhy 76 po pschewrótce hižo 7. swonkowny minister, ale halle 3. statny sekretar žiwój hamt sastara. Wěrni běsche wobwrótny a lubosćiwy knjes Haniel v. Haimhausen, kiž pjches wobhdźelenje na podkopzy „Gute Hoffnunghütte" Hanielske žiwótne wobhdźełanstwo też w cźežkich cźasach po revoluziji rosmnožił a tak hrědłow měr, we žiwotej eleganncj billi n Tiergarten-dróhy wjele towarstwownych sawjedženjow posticźeczź. Sastupnje nětko statne knjeježstwo we Minchowje, hdźež w bliskosći wot wuja hdźeżeny hród Haimhousen leži. Druhi statny sekretar běsche halle njedawno do Washingtona pschehadženy žiwobudny knjes v. Maltzahn — jako „Ago" (to su prěnje pißmiki jeho pschedunjenow Adolf Georg Otto) jara snata wosoba w Barlinskim towarstwje a diplomatiskim korpsu. Nětcźischi statny sekretar je knjes d. Schubert, prjedy ministerialny direktor a schef wodźela sa sahód (Jendźelska, Franzowska atd.) we swonkownym hamcze. Pjches žiwoju macź je wuuk šemrěteho wulkoindustrielneho „krala Stinnu" a je jara bohaty. K podpjerje pschi žiwotnych sastojnstkich dźełach ma schefcź ministerialnych direktorow a žyku cźežkou pschedusłužowazych legatnych radow a druhich pomocznikow.

Jeho hłowne dźeło je nawjedowanje wulkeho šmutskowneho wobhoda swonkowneho hanta. K tomu dyrbi najwažnische jednaje swonkowneje politiki nadrobnje snacź, so może kóždy cźas žiwojemu schefej kaž też wubjerkam němskeho žeńa a jich sastupnikow snacź a wobschěrnu representaziju, kotrejž wudawki wěso stat njeje, ? nimi w trajazym switku stacź. We ważnych prašenjach wobrocźeja žo wukrajni diplomatojo na swonkowneho ministra samoho. W najmjenje padach du k statnemu sekretarej, kiž dyrbi žej sa to kóžde dopoldnjo někotre hodźiny cźasa wsacź. To ma zyły dźeń dźěła dosć, ale też wjecźorne hodźiny njeztrukowja jemu. Dokelž dyrbi mnohim pschepročenjam w diplomatiskim kruhu k woli bycź a snajmjenscha junu we tydźenju hosći wola žebje měcź, budźe jenož mało wjecźorow w lěcze, so

Depjescha ? Doorna. — Kak ju Poincare a Nitti sa dobru spósnajetaj.

Wuprajenja prjedawscheho němskeho khežora. — Poincare a Nitti k žwětowym politiskim położenju.

W **Zürichu**, 1. awgusta.

„Neue Züricher Zeitung" wozjewja depjeschu ? Newyorka. S pschiležnosću wrócźenja žwětowoje wójny wunoschuje jedyn amerikanski telegrafowy biurow **depjeschu ? Doorna** (w Hollandiskej, hdźež prjedawschi khežor pschebywa), kotryž je jemu adjudant khežora pschipósłał. Depjescha je wotnikowa na napraschowanje United Preß, **schto khežor wo pschiběranju wotbrónjenja w Europe mjeni.**

Wotmołwa rěka:

„Jeho Majestosć němski khežor žej njepschaje, požadanu wotmołwu ani ertnje, ani pißmnje podacź. Winy leža na ruzy. Jako knjezjacźer Němskeje a hłowa němskeho wójska je Jeho khežorskej Majestosći žo poradźiło, europiski měr minuale 30 lět sdźerzeć. Pjches njekhtynane a njemóžne Versailleske wucźinjenje bu Němska wotbrónjena a Europa kaž zyły žwět najhjnischcho měrowego faktora wurubjena. Budźecze pschidacź, so najwjetschi strach ša Europu a Sjednoczene staty w tym leži, so na to waschnje wotbrónjena žrjedźna Europa je wot cźrjódy hacź do schije wobrónjenych narodow wobdata, kotrejž žiwoju wobrónmi nastajnje powjetschuja. Waschne namołwjenje wobkruczenje khežorej, kak je měnjenje, so ma žo Versailleske wucźinjenje ze sdźerzecź, wschědnje žo dale a bóle sakorjeni.

Tažnma agentura wobroczi žo też na Poincarea, kiž je Sampigny nad Mense telegrafowasche, hdyž je powěsć wo depjeschi khežora Wilhelma dostał. Poincare žo wuprajł: **Prjedawschi khežor pschinješe tu sjatnje tajne myślicźki němskich imperialistow** (samokhnjeježerjow), **kotrejž žo sapowědźa wotbrónicź, so bychu w położenju swostali, narasche mjezy staty pscheměnicź a interwenzij** (požrědnistwo) **pschecźiwo agitatoram sadźewacź. To je nabjedowaca myślicźka, kotraž žej pschehladowanje Versaillesskeho wucźinjenja žada.**

Sdobom ? khežorowej depjeschu zituje „United Preß" telegram Franzesco Nitty, prjedawschego italskeho ministerskeho presidenta, kiž sćežowace mění: „Sćym Versaillesli nětr kritisowal. Je toka Clemenceau pschidał, so je tute wucźinjenje w myślı pschiwsak, nětkaju methodu (wasćinje) za pokroczowanje wójny namakacź. To pak njerwofnamjenja měrowe położenje. Do wójny nětcźahnuły jenož jenu Elsaš-Lothringiju, pjches wucźinjenje pak schěcź abo žydom. Do wójny běsche jenož jena Awstriska-Wuherska, nětko namaj jich schěcź abo žydom. **Mamy jich jedyn milijon ludźi wjazy pod brónjemi hacź do wójny.** Wucźinjenje wopschija tajke njerozumne postajenja, kaž wa Gdanskim korridoru, kotryž žo ižerzecź njehodźi."

Wotmołwa rěka:

„Jeho Majestosć němski khežor žej njepschaje, požadanu wotmołwu ani ertnje, ani pißmnje podacź. Winy leža na ruzy. Jako knjezjacźer Němskeje a hłowa němskeho wójska je Jeho khežorskej Majestosći žo poradźiło, europiski měr minuale 30 lět sdźerzeć. Pjches njekhtynane a njemóžne Versaillesske wucźinjenje bu Němska wotbrónjena a Europa kaž zyły žwět najhjnischcho měrowego faktora wurubjena. Budźecze pschidacź, so najwjetschi strach ša Europu a Sjednoczene staty w tym leži, so na to waschnje wotbrónjena žrjedźna Europa je wot cźrjódy hacź do schije wobrónjenych narodow wobdata, kotrejž žiwoju wobrónmi nastajnje powjetschuja. Waschne namołwjenje wobkruczenje khežorej, kak je měnjenje, so ma žo Versailleske wucźinjenje wopschija tajke njerozumne postajenja, kaž wa Gdanskim korridoru, kotryž žo sdźerzecź njehodźi."

Tažnma agentura wobroczi žo też na Poincarea, kiž je Sampigny nad Mense telegrafowasche, hdyž je powěsć wo depjeschi khežora Wilhelma dostał. Poincare žo wuprajł: **Prjedawschi khežor pschinješe tu sjatnje tajne myślicźki němskich imperialistow** (samokhnjeježerjow), **kotrejž žo sapowědźa wotbrónicź, so bychu w położenju swostali, narasche mjezy staty pscheměnicź a interwenzij** (požrědnistwo) **pschecźiwo agitatoram sadźewacź. To je nabjedowaca myślicźka, kotraž žej pschehladowanje Versaillesskeho wucźinjenja žada.**

Sdobom ? khežorowej depjeschu zituje „United Preß" telegram Franzesco Nitty, prjedawschego italskeho ministerskeho presidenta, kiž sćežowace mění: „Sćym Versaillesli nětr kritisowal. Je toka Clemenceau pschidał, so je tute wucźinjenje w myślı pschiwsak, nětkaju methodu (wasćinje) za pokroczowanje wójny namakacź. To pak njerwofnamjenja měrowe położenje. Do wójny nětcźahnuły jenož jenu Elsaš-Lothringiju, pjches wucźinjenje pak schěcź abo žydom. Do wójny běsche jenož jena Awstriska-Wuherska, nětko namaj jich schěcź abo žydom. **Mamy jich jedyn milijon ludźi wjazy pod brónjemi hacź do wójny.** Wucźinjenje wopschija tajke njerozumne postajenja, kaž wa Gdanskim korridoru, kotryž žo sdźerzecź njehodźi."

Němski žejm.

Ssobotnische poředźenje statneho žejma bě sašo jara wichorjote.

Najprjedy sastupi do 2. cźitanja sakonja wo statnym hódnosći postajazym sakonju (Reichsbewertungsgesetz). Tutón sakoń ma nadawk, hódnotu jeneho wobkhoda njech ratarskeho, pschemyslineho, rjemjelskniskeho, wikowanskeho abo wumělskeho postajacź.

Ssejm ma žo se žiwojim dźełom do spěcha. Schtož jeho dźeło hacźi, žu njeztónczne, ale po prawom próżdne rěcze sapóžłanzow. Tohodla je rada starostow (Aeltestenrat) rěcź ? 5dźeho sapóžłanza hacź na 15 mjenschinow wobmjesćowała. Dokelž też dźeł sozialdemokratow ja tute wobmjesćowanje hłokowachu, žo kommunistojo žadałuje rosczerczicźu. Tohodla dóńdże sašo k rosporjenym podawkam. Skónczenje president postaji, so mataj žo najwjetschej schkerzedźakaj, kommunistaj Jadasch a Höllein na 20 pożedźenjow wusamknycź. Dobrowólnje nochzejchtaj je žejmowanje wunicź. Jako dźasyche policija jeju wotwjesći, žo podwolichtaj. Se žkowani: „Jenož psched namogu zosajmy", wopuschcejchtaj pożedźerju.

Dokelž běchu někotre němskonarodne nowiny, wožebje nowina „Der Tag", presidenta Loebu, kotryž je žobustaw sozialdemokratiskeje stronj, fschiwindżili, dźasyche tutón presidentiwo złoticź. Tak dałoko drje hischcze njeje; pschetož wjednizy knjeježstwowych stronow jemu jenopmyślnje dowěrjenje wupraschu.

W žabotnischim poředźenju jednasche statny žejm dale wo wobkhodnych dawkach (Verkehrssteuern).

Sozialdemokratiski sapóžłanz Hertz žadasche sjatwe wupokojenje dawkowych liscźinow (Steuerlisten). Dale winowasche organy Landwuhda, so žu žiwoje žobustawy namołwjeli, stat wo dawki wobschudźicź. Na tajke namołwjenje žyda drje snajmjenscha měšaz jasiwa. Šudy pak žu jastwo do žnadnieje pjenježnje pokuty pschetworiti.

Kommunist Köhnen sanoschowasche žamy spěwcź.

Demokratiski sapóžłanz Denß žadasche dokładne wotstronjenje wobrotneho dawka (Umsatzsteuer).

Póndźelu chze statny žejm wo dawkach dale jednacź.

Wupowjedanje Němzow ? Pólskeje

Wupokajanje Němzow ? Pólskeje njeje tak nahle pschischło, kaž chzedźa wschoněnjske nowiny rady swojim cźitarjam narěcźecź. Teź ma zyle postupowanje sakonski podłožk. Wo tymle prašenju je žo statny minister swonkownych naležnosćow dr. Stresemann dopisowarjej „Breslauer Neueste Nachrichten" napischecźo wuprajił: Němske knjeježerstwo **měnjesche, so ma optant prawo, jedyn kraj wopuschcźicź, jane prawo jeho wupokajacź pak tón stat nima,** w kotrymž optant bydli. Pólska je hinascheho měnjenja. Tohodla wobaj stataj loni we Wienje wo zykej naležnosći jednaschtaj. Dokelž žo dojednacź njemóžeschtaj, president Knckenbeeck naležnosć ? lépschemu pólskeho stejischcza rossudźił. W tymle smyśle žo też protokol napisa a wot wobeju statow podpisa. Na sakładże tuteho protokola wobaj stataj tute praschenje rjadowazu sakoń wudaschtaj. **Pólska je hižo spočzałk tutoho léta** němskim optantam ? wjedźenju dała, so dyrbja ? 1. augustej Pólsku wopuschcźicź. Tutych je nětkaže 20 000. Pólscich optantow je w Němskej nětkaže 8000 było. Tych pak je Pólska po nětcźim do žiwojeho kraja pschemjesła. Sa to žu žo pólzjy konfulojo w Němskej žwěru postarali.

Kaž němske knjeježerstwo hamtžy wosjewja, njeje žanych rěcźow wo wulkim hubjenstwje pschicźahowazych na narodnjej stażiji „Schneidemühl". Teź njesju tam žane natyčkowaze khorosće wudyrile. Mjes 6—7000 pschicźahowazymi žu nětkaže 12 dźěcźi na maserv a někotři na žołdkowe khorosće sthorili.

S teho wscheho spósnajemy, kak njewěrne žu powdźesće wschoněmšticźi nowin w tutej naležnosći.

Belgiska a němska nota.

Swonkowny minister naležnosćow „Vandervelde" we Belgiskej je nětko žwoje stejischcźo ? němskej nocze wuprajił. Diplomatiski dopisowar jendźelskeje nowiny „Daily Telegraph" je sdonił, schto belgiske knjeježerstwo wo němskej nocze mění. Teź mono nocze, so bychu žo Versailleske měrowe wucźinjenja we něcźim pscheměnike. Dale njeby Belgiska dźiwka, so by we swadźe Němskeje ? jenym jejnych žudžodow jena stecźa strona, kotraž je ? jenym tutych žudžodow někak swjasana do tuteho konfliktа žamowólnje sapschimnyła. To žmělo po jeniczym stacź, je-li to Swjatk Ludowy wuprajł, schtó je wopramny winik.

Jeli je dopißowar žebi derje wotpoślucháł, by žo belgiske stejischcźo žo we jendźelskennu knjeježerstwu spodobało, niz pak pólskemu.

Nowina pólskich demokratow „Gazeta Warschawska" njemóže žo smérowacź. Franzowsku warnuje praji, so je Stresemann žwěrny wucźomz Bismarcka. Wón dźěła sa posłědźnjenje Němskeje. Jeho samér je: Němsku sašo tuzinje tak žylnu wutwaricź, kaž do wójny a jej sašo mjezy do wójny wrócźo dobyć. Wo tu khwilu Němska hischcze tak žylna njeje, so by samóbla žwój samér dozpicź. Najprjedy chze žwoje hospodarstwo sešylnicź, potom žebi wubědźi sašo žwoje rańsche mjezy. Hdyž je to dozpita, pschistupi k hłownemu wulicźenju dla Rheina. Němska po šnicźenju Pólskeje němsku zentralnu Europu postaji, kajkuž žana

we wójnje dospika njcje. Francuzowska ma jeniczy diwaj puczaj, pak Němišcej hnydom napischeco stupi a pak jej dowoli, so ho sajso shraba a potom jej hakle we pošledninm wokomiku napischeco stupi. Hacj pisched krótkim w Francuzowskej měnjachu, so by pschepodsbe byla, so Němišcej pschecziwjecz, hdy by ju ketach dżela a napinanjow ho žylinsko wobronika hacj je w lecze 1914 byla. Wot wšeteho czasa sem widżimy podawki, kotrejž pschipowědaja, so je so Francuzowska tutych sasadow wsdala.

Ruska.

Ruske kowjetske knjezerstwo po sdacju do mernischich kolijow pischeidże. Njemożno też njeje, so Ruska po nječim ho radikalniy bolschewikiski režim wuzlecze a pschecidże k sprawnischim demokratiskim formam. We ruskej swonkownej politizy móża ho ruske sajimy f francuzowskimi derje sinjesc. Francuzowski lud bě starej zarowej Ruskej wjele miljardow požeckk. Tute požczonki kowjetska Ruska pschipósnacz nochzyscze. Jako radikalna pschecziwinża wscheho kapitalizma je też sasadnje (prinzipielnje = grundsätzlich) pschipówznacz njemożesche. Stónczenje ju ho możnarzo Ruskeje dohladali, so njeje możno bjes kapitalistiskeho systema hospodarjecz. Sa wuczerpanje swojich pschirodnych bohatstwow, njech plódnosce semje, njech pokladow pod semju, njech lěsow, njech pilnosce swojich wobydlerjow Ruska trjeba kapital. Tón pak dostacz njemóże, hdyż ludy, kotrejž mózki jón požczeja, nimaja dowery k njej. Dowery k njej pak njemóża měcz, je-li nocze pschipósnacz žiwoje dowóznke požczonki.

Tuto pschesiwedczenje po sdaczu też pola ruskeho knjezerstwa sdadża. Ju sastupuje w Franzouzskej wsety Krassin. Tutón je dobry znajer hospodarskich potrebnoszow a je sa to, so by Ruska žiwoje dowóznke požczonki pschipósnala. Po sdaczu je jako wuphóstanz f francuzowskim knjezerstwom po też dorecznk. Někto puczuje do Moskwy, so by tam žiwoje wujednanje sastupował a stónczenje ruske knjezerstwo za žiwoje nahlady dobył. Je-li so jemu tole poradzi, móże po nječim zyla europiska politika jeż do zyle hinaschich kolijow. Snate je, so ho Francuzowska jara a pożledni czasz f wuspěchom prózuje, Pólsku f Ruskej wujednacz. Je-li Ruska pschipósnaje dowózniske požczonki a sasto k tomu pschesdże, je sadanicz, so bjesdwélonnje Francuzowska a Ruska politizy sblizitej.

Warschawske nowiny pišaja, so w Ruskej hibanje sa monarchistiske knjezerstwo sylnje rosce. W Petrohrodze su njedawno letaki f podpismom wulkowjesdcha Nikolaja Nikolajewicza rozschcrikli. Te pschipowědaja, so ho žiwojetska Ruska bórzy pschetwori do demokratiskeje Ruskeje. Monarchistiske swjazki su pjecza schulu sawerow (to rěka pionirow) do powérra rosbuchnjecz dali. S rosbuchnjenjom ho wschě twarjenja sanicznu. Pschi tom 6 wojakow a jedyn offizjer žiwjene zhubichu a 20 ho norichu. Dale je ho pschizhajahanjam poradżiło, wojeriki wustaw sa schicze uniformow spalicz.

Kak dalsko su tele powésce wérne, so dżenża prajicz njedohdi. Wone placza jenoż jako znamje, so ho w Ruskej wulki pschewrót f najnjeisesha měnjenja pschihotuje.

Sajimawa je też powéscz hamtiskeho organa ruskeho knjezerstwa „Iswestija". Ruscu běchu winowali, so we Pólskej kommunistisku propagandu podpjera a f tym dże žebi Pólsku podezinjecz. „Iswestija" pische, so „žiwojetska unija" (to je Ruska) ženje njeje dżiła pólsku zamostatnosć saniczicz ani žebi na to njepomysliła.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer —5%, thermometer w nozy +12. — Wczera rano leżesche nizina nad polnoznej Europu. Deze wulkeji pschinjeszechu nam wczera wjecor njewjedra a dżensa w nozy deschcze. Wyschina we wjeczornej Europje lubi nam tola wuwjedrjenje. Schtelsza też pomalku na rjane lese. Po žylnych deschczach smjekmy najskerje we rěkach wulku wodu. Wóh chyba nam na nekotre njedżele rjane žujowe wjedro wobradżicz. — Kuttlje wuttoru słónczko 4.31 hodżin skhadża a so 7.40 hodżin khowa. Mjerjacz wjecor 7.56 hodżin skhadża a so rano 4.01 hodżin khowa. Juttje je polny měsacz. „Pschedżenak" staja samróczenje a desches.

— **Schkrowa powéscz wo wjedrje:** Njewobstajne a khtódno, w polnoznej a žrjedżnej Němskej f khwilemi so podeschcze, w polowischej Němskej swjetlicha žuchy. S krótkeho wjeczora bliži so nakhwilne wuwjedrjenje.

— **Rosprawa polizije.** 28. 7. 1925 kradnychu w Budyschinje brunu kożanu aktowu mapu se wschelakimi wupokasmami a wuzwedczenjami, fotografijemi, j jenym narodnym wopimom a f nalutowanyschimi knjizkami Sserbskeje Ludoweje Banki. W knjizkach bě njeno „Měrczin Nitzcha, nihnitki pomocnik, rodź. 8. 3. 05. Dale kradnychu 1. 8. 25 nowy njebarbjeny ruczny wotjezk, na kotrymž może so cjezałosej 2 zent. wotjez. — Jedne koło kradnychu 1. 8. 25 we wokolnosci Budyschina. Koło je znamki „Viktorija", ma czorny wobtuk a też tajke schkitanske blachi, zolte swjena f czornymi znamami, horjeschibnjene wodżidło f cjelowjenymi kunjiojowymi pschimadkami, torpedowy zamobéh, prédku spinadło, schére mantle a czornu kożanu tolschu. — Też w nozy k njedżeli kradnychu tu koło znamki „Mestro" czo. 52,383, f czornej podstatu a schkitanstimi blachami, czorne swjena f módrymi znamami a nikkowym wodżidłom. Jeli nichto nječhto wo paduschstwach we, so proszy, to policiji wosjewicz.

— **Sobotu popołdnju** wokoło 7 hodź. so na tudomnym hermanku jedyn pomocnik twarjenja budow a jedyn hermankowy wikowar swadżischtaj. Wikowar so tak roschori, so tamnoho f hamorom na hkowu dyri. Dyrjeny do womowy padny a dyrbjesche so do khorownje dowjesc. Jako sajo k žebi pschindże, na wulke hkowu bolenje storjesche. Hruby wikowar budże so dyrbjecz swojeho njesłuchna dla hijschcze psched swodom samohwjecz. Jemu so na pschichodnych hermankach pschedawanje tivorow na tudomnych torhoschczach sakasa.

— **Pschi pokledním tudsiczenju** 16. junija 1925 je so w Budyschinje 40 295 wobhbdlerjow naliczilo.

— **Wopaczne 3-hrivnaki** su wot kónza měrza we wobkhodże, kaj nam kriminalna wyschnosć sjewi. Hacj dotal njeje so policiji hischcze poradżiło, winowarzia abo dźkarja wopaczných pjenjes sasjapicz. Pjenjezy su f mosiasa bite a silabje poschkhorujene. Sdżerko so bórzy woschudnuje a tak je zebanstwo hnydom sjednacz. Pisimo na kronje na nich pobrachuje. Na nich su znamjenja A, E a D. Dale liczba léta 1924. Wospjeże su tajke pjenjezy hacj dotal w Drjezdżanach, Weinbóhla, Kockwitz, Brodże, Riesy, Mischnu a Pirnje wobkedżowali. Mjech so kóżdy psched schijitmanjom tajkich pjenjes na kdżu bjerje. Schtóż pak by tajke pjenjezy do rukow dostał, chayl to hnydom kriminalnej policiji wosjewicz. Nadżijomnje so poradżi, slósnischeho bijerja tajkich pjenjes bórzy sasjapicz.

— **Wulkeho Wjelkowa.** W nozy k sobocze buchu wobydlerjo naschepe wsy nahle se sjanja wubudżeni. Naschesche bo domske wobsedżerja Domschki. Wosen je wokolo 2 hodżin wudyril. Jako wohnjowa wohora wokolo ¾3 hodżin pschijebże, bě so woheń hižo tak dalsko rozschérił, so njebě možno, wjazy domske plomjenjam wukhowacz. Prénju premije dosta shykawa Malo Wjelkowskeje leschnje. Wobjej wohnjowej wohorje pilnje bjskalschtej, so bychtej sinsodne twarjenja, hródż a hródżnju, wohnjej wobrólej. Na dotre sboże bě wot wjeczora wětr. Tak dalschim statokam żadyn strach njebrojesche. K saschczenju woda pobrachowasche. S swinu je, so ju tudy psched Ketanu hat wotpuschczili. Woda f Wilhelmoweje rěčži wósu njebosahasche. Kak je woheń nastał, njeje hacj dotal hischcze znate. W czasu, jako woheń wuhdże, bě wobsedżer thęże w Budyschkim papjernitku na dżele.

— **Bójstwo.** Sandżeny pjatk pisachny, so je Boże njewjedro do twarjenja tudomneho žiwnoscerja Zanka dyrilo a sapalilo. Boże njewjedro dyri f wuhenjom do twarjenja. Wjele hyna, kotrejž so na lubi khowasche, so f wjetschepu bysche f wodu skafy. Meble dżakłaczerskeje swójby, kotraż tam bydleschc, hischcze w prawym czasu wuthowachu. Jako Boże njewjedro do twarjenja dyri, žiwnoscerjez Zaula runje žito domoj wożesche. Premije dostaschtej Korshynska a Wjeleczanska wohnjowa wobora.

— **S Hrodżischcza.** We nozy k schtwórtkej so tola tudomneho kubleria Triedy nuitslamachu. Naduch bě dwě wokenowej schkleniży wuhbżił, dobu so do delnjeje jstwy a pschery tam stejaze pjsanske blido. We nim sa pjenjesami schdżesche, tola daž žanych njenamaka. Jako pož stajnje schcżowacz a twujesche, wotnicži hospodar a dżesche do konjenza pohladacz, mknjo, so je so snadź kóń wottorhnył. S tym so paduch naspótschinschi czeknu, nowu schczélku sobu wjawschi. Tu pak nasajtra rano w jeczinjenju na blischim polu sajo namakachu. Hacj dotal njewédża, schto je f paduchom był.

— **S Wětkoschowa.** (Hobrske plody.) Nětczišche plódne wjedro wosebje seleninym plodam derje hoji. Na Hermankim rycelczkuble tele dny hobrżki kukrabi nadeschdżechu, kotryž 48 zm. wopschija a 3 punty waži. Kaž so tukmuliu sdu, lubja też pózdne běrny bohaty wuroschi. Hižo nětkole su běrny mjes nimi we njewschédnej wulkosci. Treż répa so léisa wubjernje derje radżi.

— **S Lubija.** Sdobotu dopołdnja bě hebi holza pscheb tudomnej pósty jédne koło stejo wostajiła. Jako ho po khwilzy wrócił, bě ho koło sbubiło. Kaž ho sda, je paduch holzu hižom prjedy wobkedżowal, a potom jako je do pósty sajmpiła, pschihodny wokomik wuził. Koło je zyle nowe, znamki „Malko", czo. 15—096, ma czorny wobtuk a schkitanske blachi, zolte swjena a horjeschibnjene wodżidło. — K. Wehla f Lubija wostaji hebi w telephonskej jstwiczy bruny kożanu lischwonu leżo. Hacżrunjej hnydom za tym pschindże, bě so lischwonja tola hižom sbubiła. W njej bě na 150 hr., kursowe knihi a wuwédżenske papjery. Na papjerach je napisane „Bruno Wehle, Löban".

— **S Kamjenza.** (Wyschka slarowa.) Tudomna privatna knjezna Elisa Kajnez, na Arnbtikej bróży 23 bydlaza, swjedżesche pjatk swoje 91. narodniny. Wona je hischcze czélnje a duchownje zyle strowa. — Na Rěbarzeskich honach w blischkosci Krakowa pola Kinsbórka schtwórtk dopołdnja czélo njeznateho muzkeho namakachu. Czélo, kotrejž bě wokolo 1.70 m. dołhe, leżesche na městnje, hdżež bě po sdaczu drjewo hromadu swoschene a trochu wopalene. Czélo bě też trochu swuhlene. Hacż so tu wo morderstwo abo samomordarstwo jedna, ma so hischcze rozsasnicz.

— **S Wojerez.** Szwinjazy mór je pola jeneho swojineza žiwnoscerja Nadale na Groschez bróży wudyril. Z mjes swojinemi bżkarja Halke w **Koblenzu a pola ratarja Schwalka** w Spelach.

— **Se Slepo Komorowa.** (Njekhmanistwo.) Njesnaty muzki tele dny na Kalawskej bróży jenemu konjazemu rěznikej wokno wurasy. Wobsedżer khéże za pschipadnje widżo, rjeknuża hódnje smorska. Potom jeho na polizajisku straju dowjedżechu. Njekhmanik bě mjenujzy Kětro Pjany. Wjele ludzi so k němu sbéża.

— **Se Slepo Komorowa.** Satry hród, kotryž z khwilu jako gymnasijum ludej służesche, ma so posdatschu pomnjecz. Dokelž budże hród f natwarjenjom noweho gymnasija swobodny, na wón potom jako wothladatnja za starych ludzi służicz. To budże untohim jara witana wez, wosebje tohodla, dokelž wosrjedz rjaneho parka leži.

— **Se Schradena** w D. L. W Schradenskim lěsu na 107. sahonje bliso tudomneje hajuikownje tele dny muzk wobkmjenecho namakachu. Jeho cżélo wikasche njehże 30 m. wot puczia w huschinje. Wone hižo tak sylnje skajsche, so niebě wjazy k spóznaczu. Pod nim na semi leżesche wurósbujena palczowa blescha. Wobwjedżenja bě we wětrikowym wobleku, brunych schkórnjach a mjezesche bruny pas wokolo żiwota.

— **S Zitowa.** Sandżeny pjatk tżehnjesche hrimanje psches tudomnu wokolinu. Boże njewjedro dyri do mahjoneho domskeho a hródżow krawskeho mischtra Lehmanna. Tam dwě lécze a žydom měsazow."

„A wschel starschej?"

„Moja macż, ta je mje ras wopytała. Dokelž je pschez nóz w mojej jstwje swostała a njeje spacz dżyła a je moju służbu widżała, je prajika: Hartko, so mózesch tajke nészta wudżerjecz! Tajkele samolwjenje a po zyłych nozach zanoho měra! — Na tu rjecz żiwoje macżerje dyrbju czasto mysliez. Dy by doma dżesacz trócz lózo měł, wona rjekny, znajmjenscha mohł w nozy spacz. Macżi, kym je zyła, cżowjek ho wschemu pschiwuczi, a wjeselscho je tola hischcze pschi żelesnizy, kaž tam sesadny pjezy pola burow. — Na, hdyż jenoż cże to swjeselea, Hartko, mój njechamoj twojemu słožbu byez na puczu. Jenoż hladaj, so žebi nészto nakutujesch. — Dostanu tola penjsin, ja praju. Hdyż macż wotkhadża, roshladuje ho hischcze po jstwi: městne by to měł za nékotrych ludzi. Hdyż ho namaj prawje hubjenje pódże w Rettenbachu, potom pschindżemoj k tebi won. — Sdym wschak ho f wopredka wożamotczeny cjuł, hdyż je macż prjecz była. A mi je było tak: Cżehodla tola njedżesch zobu domoj? Zyle žanna je humpotaka, ta stara żónka."

W tom czasu potajkim wo njejsce był wożenjeny?" wopraschja ho žudnik.

„Bórzy potom hym to cżinił. Pisches to bu mi trochu po domjazym. Tola zyle prawje mi pschezo hischcze žyła njeje, so hym stareju cżłowjekowi tak wopuschcził. Pschezo cżuchu jim pjenjezy póstacz, to pak je jenoż pschi pschedewsacu swostało. Mje je to cżiwolowale, a žydka hdyż potom dżesi pschikhadżachu na żwét, jene po druhim. Hdyż je powésczej pschischła, so stej starschej wumrełoj, zyle skoku ja žobu, to je k prénjemu rasej do unje rěcżało: Wopak je to rěka, to je k swojemu statok wopuschcził. Tón je ho dyrbjał pschedacz, telko dołha dła. Pschi żelesnizy też dopredka njepschindże. A ja hižo žydka wjazy spokojom był njejsym je hlużbu pschi żelesnizy. A hdyż nimasch k nécżemu lóschta, nimasch też słoża."

(Pokraczowanje.)

Wuhibarjo.

S **„Podawisnow a postawow f Alpach"** wot Pětra Rosseggera.

Bernard hedżesche psched hudnikowym stokom. Jemu bě ho dowolilo, so pohydnyez, pschetoż wobstórżba, pschesthlyschowanje swédkow a sakitowanska rěcz běchu dołho trale. W pschihoskucharni rédnjechu rjady, pschetoż j cżeżka drje żo na tutom dnju wukud wuprasi. Někotri j pschiżażiny běchu hižo na žiwój cżażnik pohladali.

Někto praji pschedhyda: „Bernhard Stellinger! Někto mózesche wo rěcżecz, macże-li nészto prajicz."

Tu wubudżi so nowy wsajim, a w saku běsche wulke wocżakowanje. Tola wobstórżeny rěcżesche njeleżo, njeleżeje a wobojany. Hdy a hdże też to budżesche won nébże rěcz mél! A to wo tajkej žmjerzej ważnej wéży. Pschedżyda pschetorhny jeho pschecżo ho pschekhwataże jakotanje a prajesche j pschecżelnym hłokom: „Winnicze žebi thwile! Rěcżeze jako k starym snatym, kotrymž dyrbjesche wschitko sdżerżicz, kak je pschijschło. Chcżeze ho pryedy hischcze wocżerstnicz?"

„Dżakuju so, ně!" wuraty wobstórżeny. Dobrocżiwe słowa žudnika běchu jeho dosez jara hnule.

„Rad bych rěcżał, wjele bych prajicz chcżył!" won praji. „Je wschak cżežko. Schtoż je ho stako, to dże knjeza tak też hižo wédża. To je nimo pak je, so we, hinak, mi wschak njebudże wjele pomhacz, hdyż hischcze nészto praju."

„Prajeze, schtoż macże na wutrobże", praji pschedżyda. A nétko bě wobstórżeny zyle smérom, won njewédżeschc, hdże a kak zapoczeż.

„Wy sche psched tym pola žiwojeju starscheju był we Rettenbachu?" pschipomha žudnik.

„Ně. Haj tola. To rěka, hižo sdawna wjazy niz", praji wobstórżeny. „S wojeńskich lét hižo wjazy niz. Hdyż hym měł do wojaskow hicz."

„Potajkim trasch f wschoho dwajasijzetcho léta hižo njejsce wjazy doma był?"

„Schtoż je moja macż so wupkakała, telhom, hdyż dyrbjach prjecz", praji wobstórżeny. „Won bu hižo dowérliwy. „Nan je prajił, je žrudobu a starosczu, je won prajił, masch je wotczahnycz a potom cżi je sebjeru. A ja hym prajił: Nanko, wuródże cżaż, nawrócżu ho sasto domoj. — Ty jenże wjazy njepschindżeschi! je macż prajika, ja ju hischcze dżesza słyschu! kak je pschi cżażnika staka, schantko w njeswocżu: Ty hižo wjazy njepschindżeschi, Hartlo! ..."

„Wschak je ho žbożownje wot wojakow nawrócził!"

Wobstórżeny tschasesche f h:owu — „Domoj nanihdy!"

A potom pokracżowasche: „Wjele hym nawidżał we žiwécze. Nészto stuli hym nawuknył. A žebi pomyślił: Nétko njetrzebasch wjazy j hubjenym burom bycz. Wschak je tak hižo wschо jadołżene. A tak wjele hubjena a wostrudna dżeża, tuton Rettenbach. Nétko ho ham lépje sastarasch, pschi żelesnizy abo nébże. Potom na to — ja proschu, ja — ja wschjzy radschc nicżo wjazy prajicz ..."

„Wy wotkasasche ho wot słowa?"

„Ja njewém, najšterscho budże mudrischo —" won hladasche njerosstudnje na žiwojeho sakitowarja. Tutón jenu pschikhwinu, so by dale rěcżał.

Wobstórżeny stupi wosasuje we kroczakku dopredka.

Pschižażni pschihożichu ruzy k wuschomaj, so bychu nészto srosumili.

„Mój nan je mi rjez dał, so bych tola jenoż domoj pschischoł. Won njeje hižo mtódy a njemóże wjazy dożżinicz w hospodarstwje. Cżeledże njemóże nibże schnacz a dżeło je knute. Derje drje ho runje njewjedże, ale k žiwjenju dożaha. Na to hym womelow dał, kóżdy cżłowjek by to cżinił, by-li žebi lépje pomhacz mohł. S burstkim žiwjenjom nicżo k nicżomu njeje, wschitkże je lépje, hacż pola burstwa. Wonaj dyrbjałoj dwór pschedacz. Mjes tym hym ho ja žiwjenju pschi żelesnizy wobhladował, kotruż hym potom też dostał!"

„Kak dołho sche był je strażnikom?"

„Wschak je ho to tak hižo sapiżało. Pjecz lét pschi Nowodwórskej cżarie. Potom buch j wubibarjom. Bakstrowarjenja. Wjele hyna, kotrejž so na lubi khowasche, so f wjetschepu bysche f wodu skafy. Meble dżakłaczerskeje swójby, kotraż tam bydleschc, hischcze w prawym czasu wuthowachu. Jako Boże njewjedro do twarjenja dyri, žiwnoscerjez Zaula runje žito domoj wożesche. Premije dostaschtej Korshynska a Wjeleczanska wohnjowa wobora.

— **S Hrodżischcza.** We nozy k schtwórtkej so tola tudomneho kubleria Triedy nuitslamachu. Naduch bě dwě wokenowej schkleniży wuhbżił, dobu so do delnjeje jstwy a pschery tam stejaze pjsanske blido. We nim sa pjenjesami schdżesche, tola daž žanych njenamaka. Jako pož stajnje schcżowacz a twujesche, wotnicži hospodar a dżesche do konjenza pohladacz, mknjo, so je so snadź kóń wottorhnył. S tym so paduch naspótschinschi czeknu, nowu schczélku sobu wjawschi. Tu pak nasajtra rano w jeczinjenju na blischim polu sajo namakachu. Hacż dotal njewédża, schto je f paduchom był.

— **S Wětkoschowa.** (Hobrske plody.) Nětczišche plódne wjedro wosebje seleninym plodam derje hoji. Na Hermankim rycelczkuble tele dny hobrżki kukrabi nadeschdżechu, kotryž 48 zm. wopschija a 3 punty waži. Kaž so tukmuliu sdu, lubja też pózdne běrny bohaty wuroschi. Hižo nětkole su běrny mjes nimi we njewschédnej wulkosci. Treż répa so léisa wubjernje derje radżi.

— **S Lubija.** Sdobotu dopołdnja bě hebi holza pscheb tudomnej pósty jédne koło stejo wostajiła. Jako ho po khwilzy wrócił, bě ho koło sbubiło. Kaž ho sda, je paduch holzu hižom prjedy wobkedżowal, a potom jako je do pósty sajmpiła, pschihodny wokomik wuził. Koło je zyle nowe, znamki „Malko", czo. 15—096, ma czorny wobtuk a schkitanske blachi, zolte swjena a horjeschibnjene wodżidło. — K. Wehla f Lubija wostaji hebi w telephonskej jstwiczy bruny kożanu lischwonu leżo. Hacżrunjej hnydom za tym pschindże, bě so lischwonja tola hižom sbubiła. W njej bě na 150 hr., kursowe knihi a wuwédżenske papjery. Na papjerach je napisane „Bruno Wehle, Löban".

— **S Kamjenza.** (Wyschka slarowa.) Tudomna privatna knjezna Elisa Kajnez, na Arnbtikej bróży 23 bydlaza, swjedżesche pjatk swoje 91. narodniny. Wona je hischcze czélnje a duchownje zyle strowa. — Na Rěbarzeskich honach w blischkosci Krakowa pola Kinsbórka schtwórtk dopołdnja cżélo njeznateho muzkeho namakachu. Cżélo, kotrejž bě wokolo 1.70 m. dołhe, leżesche na městnje, hdżež bě po sdaczu drjewo hromadu swoschene a trochu wopalene. Cżélo bě też trochu swuhlene. Hacż so tu wo morderstwo abo samomordarstwo jedna, ma so hischcze rozsasnicz.

— **S Wojerez.** Szwinjazy mór je pola jeneho swojineza žiwnoscerja Nadale na Groschez bróży wudyril. Z mjes swojinemi bżkarja Halke w **Koblenzu a pola ratarja Schwalka** w Spelach.

— **Se Slepo Komorowa.** (Njekhmanistwo.) Njesnaty muzki tele dny na Kalawskej bróży jenemu konjazemu rěznikej wokno wurasy. Wobsedżer khéże za pschipadnje widżo, rjeknuża hódnje smorska. Potom jeho na polizajisku straju dowjedżechu. Njekhmanik bě mjenujzy Kětro Pjany. Wjele ludzi so k němu sbéża.

— **Se Slepo Komorowa.** Satry hród, kotryž z khwilu jako gymnasijum ludej służesche, ma so posdatschu pomnjecz. Dokelž budże hród f natwarjenjom noweho gymnasija swobodny, na wón potom jako wothladatnja za starych ludzi służicz. To budże untohim jara witana wez, wosebje tohodla, dokelž wosrjedz rjaneho parka leži.

— **Se Schradena** w D. L. W Schradenskim lěsu na 107. sahonje bliso tudomneje hajuikownje tele dny muzk wobkmjenecho namakachu. Jeho cżélo wikasche njehże 30 m. wot puczia w huschinje. Wone hižo tak sylnje skajsche, so niebě wjazy k spóznaczu. Pod nim na semi leżesche wurósbujena palczowa blescha. Wobwjedżenja bě we wětrikowym wobleku, brunych schkórnjach a mjezesche bruny pas wokolo żiwota.

— **S Zitowa.** Sandżeny pjatk tżehnjesche hrimanje psches tudomnu wokolinu. Boże njewjedro dyri do mahjoneho domskeho a hródżow krawskeho mischtra Lehmanna.

mamna a na kuli wschelake mady klomy, hyrić a drjewu šapali. Ludźom šo poradźi šwobone twarjenja wohnjej wobroćć. Hačrunjeź ma wobšedźeć wschu šawešćene, ma tohodla dosć wulku schodu. Jako šo 28. junija pschi tudomnym wulkim wohnju jedyn poš šobu šapali, prajachu mnoši, šo ja schtyri njedźele šato woheń wudyrì. Wešchćenje šo ſ tym dopjelni.

Z Łužicy.

S **Kamjenca.** (Pohrjebnischćowi paduschi.) Hižo dlschi czaš šo skorži, šo šo na tudomnym pohrjebnischczu czełnitt a kwětki kradnu. S rowa jenejo šlowy, kotrejž šaſidźenu šobotu pohšowachu, šamo wenzowy wobwjask (Kranzschleife) kradnychu, kotryž běchu nan a dźěćzi šemrětej wěnowali.

S **Hornich Kundraczicz.** Wjele šo dźenšnischi dźeń ſ proschćerſtwom hrěschi. Mnoši prošcha, kotiji ſ žyła tak potrěbni njeſu, dokelž jim proschćerſtwo wjele wunješe. Ludźo nimaju czašto drobnych pjenjez. Tohodła nětkoſi wjetſche pjenjezy proscherjam dawaju. Tudomne wjeſne ſarjadnistwo je nětko wobſamkło, to chże wěſte wopišma wudawacź. Wopišma płacża 2—5 pj. Ludźo měli je ſebi kupicź a potom proſcherjam dawacź. Take wopišma maja jenož w domach ſa puczowarſkich hantwjerſkich šwoju płacziwoſcź. Tam proſcherjo na nje pěſć dostanu. Taſke ſrjadowanje šo powschitkownje pscheje. S tym by šo wschelakemu njetrjebawſchemu proſchenju a wobczežowanju ludźi wobaralo.

S **Hornich Roswodez.** Tragediſki podawk ſta šo ſandźenu wutoru w Leutersdorfu. 42ětna Sidonija Hermanowa w Hornich Roswodezach pola šwojeje ſtary bydlſche, hdźež ſhromadne hoſpodarſtwo wjedźeſchtej. Dukoru popołnju wokoło 2 hodźin šo wotšali, prajo, šo pójdźe mutſkupowacź. Jako šo pak nětkotrych hodźinach pschez hiſtche njewróćźi, njenadźijachu šo prěčeho dobrého. Wona bě šo do wohybdlenja šwojich ſtarych podawa, kotiž běchu na dlſchi czaš ſapuczowali. S tym šo ſamokwjeſche, šo chże ſebi něſchto ſwaricź a tak ſej kuczo do wohybdlenja dachu. W kuchini wotkupertny plunowy honacź. Wohybkerjo domu bórſy plun wunjachu. Jako šo ſ mozu do kuchiny dobuchu, tam Hermanez morwu nadeidźechu. Hačrunjeź šo doſcź próżowachu, njenoźachu ju wjazu k žiwjenju wróćźicź. Schto je njeſbožownu k ſmjerczi pohnuło, njeje ſnate.

S **Habrachczicz.** Njeſboże ſ automobilom, kotreż mójeſche lohko hórſche ſczěhnki měcź, ſta šo ſchtwórtk pſchiwołdnju na dróży. Maly czežity auto pſchijeżże ſ hornjeje wěſy a ſajeżże do żelezneho płota jeneje leżownoſcże. Na ſoże bě pjěć žylnj doſcź, ſo ſrażenje wudżerża. Wjednikej a druhim wozobam šo pódła mjeniſchich ſranjenjow ſ rosbitej prědkownej ſchkleniu niežo dale njeſta. Wóš bě pak šo wobſchkodźił a njemóżeſche šo dale trjebacź.

Se **Zitawy.** Czežko ſajeſboži pſched krótkim dźěłacźeſ ſpedizijoweje firmy Deutſcher u. Co. Padże ſ walikami nakładżeneho wosa tak njeſoložowinje, ſo šebi nětkore rjebla ſtama a pluza wobſchkodźi. Jeho do khorownje dowjeſechu.

Wusudźenja.

§ Twarſki dźěłacźeſ Hermann Richard Rychtař ſ Kamjenza je šo šyłnuje do napiſkowa podał. We ſwojej pjanoſczi šebi wſchelake czeſčenranjaze wuduna a trjebanje nawoży pſcheczińowo polizaiſkim ſaſtojnikam dowoli. Tohodła dyrbjeſche šo hižo wjacy raſow pokhłoſtacź. Kamjenski hamtſki ſud jeho 3. junija dla nowych pſcheſtupjenjow, napſcheczińwjenjow pſcheczińowo wyſchnoſczi a czeſčenranjenja ſ 3 tydźenſkim ſaſtwa a ſ 30 hr. pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudźi. Też měſeſche šo 3 ſěta pod dohlad ſtajicź. Statne rěčnistwo pſcheczińowo pſcheniſkenu khłoſtanju powolanje ſapoloži. 7. februara dyrbjeſche Rychtař na polizajſki hamt pſchiſicź, ſo by šo pſcheczińowo tomu ſamowoli. Każ hewat, bě šo też ſajšo pſched tym khětro palenza a piwa napił. Potom poda šo do pſchijerjowneſkeje ſtwy na radnizu, ſo by tam ſ měſcheczanoſtu porěczał. Jako jeho wyſchſchi ſtražnikſchtr Kern ſaja, wokolo hebje pjerſeſche. Polizajſkeho konſtabra Schuberta do brjucha ſtorcži a jemu wumjetowaſche. Saſtojnizy běchu nuſowani, jeho wuwaſacź. Jeho khłoſtanje šo na 8 dźenjez powyſchi.

§ 17. februara 1925 běchu jednanja kawuſkeho ſuda pſcheczińowo Emilej Lorenzej Urbanej we Wulkim Schmunje. Urban bě wobſkorżeny, ſo je wina na ſmjerczi 18 lětneho blidaſkeho wucżonika Alwina Roebiſcha ſ Wulkeho Schmunowa. Tón 29. auguſta 1924 w Zitawſkej khorownji na ſahorjenje ſlepeho cżerjewa, ke kotremuż bě šo ſahorjenje žiwotnoweje koże pſchidało, wumrje. Urbana 17. februara wuwinowachu. Statne rěčnistwo pak pſcheczińowo temu powolanje ſapoda. Jako wěżywuſtojni buchu na ſudniſkowo ſlaſani wokſiežni lekarjo dr. Bremme ſ Budyſchina, dr. Sedlhorſt ſe Zitawy, dr. med. Koelbink ſ Budyſchina a direktor Albrecht ſ Lipſka. 19. auguſta 1924 Roebiſchowa mać Urbana ſ ſwojemu ſynej ſawoła prajiſu, ſo ma ſhyn wulke we žiwoce bolenje a ſo ſtajuje wot šo dala. Urban bě pſchirodowědny (Naturheilkundiger). Mać ſo jeho praſcheſche, hać ſhyn ſnano na ſahorjenje ſlepeho cżerjewa njeczerpi. Urban jeho pſchepyta a prajeſche, ſo ma jeje ſhyn cżerjewa ſaſchſipnjene a cżerjewowy katarrh. Wukaſa cżepke wobkhładki a wuſmuj ſ jeżi. Po jeho wupraſenju mějeſche šo Roebiſch ſa 3—4 dny iwſtrowicź. Prěnje dny ſo ſ khoroſeju niežo njewołepſchi. Na 3. dnju pak šo khoroſcź wo wjele pohórſchi. Wona tohodła ſnowa Urbana ſawoła. Tutón ſahorjenje ſlepeho cżerjewa ſwěſcźi. Pſchi tym pak Roebiſchowu troſchtowaſche, ſo tu žaneje operazije trjeba njeje, ale ſo ſo ſ nim bjes njeje polepſchi. Też žane druhe lekowanje njewukaſa. S Roebiſchom pak bu dale hórje. Nasajtra mać Urbana ſnowa ſawoła. Urban wobſedźowaſche, ſo bě ſo pola Roebiſcha na prawej ſtronje w žiwoce para naſtyhała. Tu praſeſche, ſo njeje ſa khoroſcź dale ſamokwity a ſo dyrbja lékarja ſawołacź. Lékař dr. Buhl wukaſa hnydomne dowjeſenje khoreho do Zitawſkeje khorownje, dokelž bě ſo k ſahorjenju ſlepeho cżerjewa ſahorjenje žiwotoweje koże pſchidało. Roebiſcha na ſantgnym dnju operěrowachu. Po operaziji ſo ſ nim polepſchi. Wórſy pak bu ſako hubjeńſchi. 29. auguſta ſmudy Roebiſch wumrje. Wěſty pohoncź Schönfeldez bě wobkedźbowak, ſo bě mudy Roebiſch po ſwojej prěnjej operaziji raſ ſtanył. — Urban ſo nětko winowaſche, ſo je ſuku khoroſcź ſanjerodźił. Hačź je to nětko wina Roebiſchoweje ſmjerce woſtajdźicź. Hačź je ſe ſanjerodźenjom Urbana abo ſe ſwojej ſanjiwej winu, ſo je ſehdom ſtanył, wumrjeł, njeſbožſi ſo praſicź. Tohodła pſchi prěnim wuwinowanju Urbana wołta. Powolanje ſtatneho rěčnistwa ſo ſaczišnu. Wudawki ſo kraſnej pokładnizy napolożichu.

Hospodarski rozhlad.

Pondżelu 3. augusta 1925.

Produktowe wiki běchu ſobotu ſara měrne. Deſchczikowe wjedro haczeſche wjetſche poſkiczenja. Dźeje trajaze deſchcze mohže ſnjeſ, kotreż ſu ſ wjeſticheho dźěła hiſtche na polach, ſara wohrożuje. Ale tola ſo płaczižny rożki trochu wotdrjebichu. Ssobotu płaczeſche zentnar

w Berlinje

pſchenicy 12.15—12.40 rożki 9.20—9.15 jeczmjenja 9.35—10.60 hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa september pſchenicy 12.60 hr., rożki 9.97 hać 9.99 hr., — ſa oktober pſchenicy 12.72 hr., rożki 10.20—10.15 hr., wowſa 9.90—9.85 hr.

Płaczižny na Barlinſkich produktowych wikach.

Kilo a woljowe ſtwnje po tunach po 1000 kg, ſejwał 100 kg, płaczižny po Rolej hriwnje.

	1. 8	31. 7.		1. 8	31. 7.
Pſchenica	245-248	245-248	rožk. wožuſchi	16,80	16,80
rožka	184-189	187-192	poch. mekaſa	9,80	9,80
nałoż. jeczmjen	187-195	198-212	ſeradella	—	—
nał. jeczmjen wowſ	—	—	hórniaze kruži	26-26,80	26-26,80
Kukuricze(Maiz)	211-213	214-216	bury	24 26,00	24-26,00
pſchenicz. muka	33-35,00	33-35,00	woka	26-28,00	26-28,00
hjana muka	27-29,00	27-29,25	tany wožuſchi	23-24,00	23-24,00
pſchenicz. wotr.	13,80	13,80	wódre lupiny	12-13,25	12-13,50
tiane wotruby	13,80	13,80	okte lupiny	15-16,50	15-16,50
rožk	350-360	350-360	hjano, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
tane hjmje	—	—	hjonka, tana	1,00-1,40	1,00-1,40
hróch	27-34,00	27-34,00	" pſchenicz.	1,00-1,40	1,00-1,40
jelniſchći	23-25,50	23-25,00	" wowſowa	0,85-1,00	0,85-1,00
			" jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Sſo pytaja:

Holzu do domu, dr. Wittowa w Budyſchinje, Albertſtr. czo. 3. — w Budyſchinje, Wohata haſa czo. 111 na prawo.

Dźěłacźeſtku ſwójbu, kupeji dwór w Małſezach.

Domowník, hoſcenz „Czorny wjedwjedź“ we Wojerezach.

Elektromonter, Walter Scheffel w Budyſchinje na Tſčelanſkej dróży, — Lohja w Budyſchinje na Tſčelanſkej dróży.

Nejniſkeho, Kaufer w Nowej Wſy pola Huſki

Wojnatſkeho, Nowak w Krakezach czo. 19.

Nowatſkeho, Radan w Sſlonci Borſchczi.

Na pſchedaż:

Rolo, mužaze, w Kamjenzu na Połczniſkej dróży czo. 241 na prawo, — 3 PS, Krellmann w Budyſchinje, Anſtaltſtr. czo. 11.

Krožata, w Małeſchezach czo. 77, — w Wělſchezach czo. 17.

Koſy, młodej dejnej, we Lutjoji czo. 6.

Kraja, ſlomowa, Schczěpan w Konjezach p. Kubſchicy.

Krowa, podobna wyſokożuczelna, w Czeſchowje czo. 29, młoda, wyſokożuczelna, w Sſlonej Borſchczi czo. 10, — w Raſchowje czo. 30, — w Drožďżiu czo. 38.

Jałojza, połdrakina, w Małeſchezach czo. 64.

Srěžaj, w Raſozach czo. 5, — połſtny oldenburgſki, we Skanezach czo. 1, — 2½ letny oldenburgſki a wot kajži dwór w Katarzezach, — 3 měſaży, Mócheł, kowaſſki mjeſchtr w Budyſchinje.

Kań, ſylny hrěnzołčny, Lorenz w Wělſchezach.

Wóš. dźěžaży, w Budyſchinje na Zitnych witach czo 611 na prawo, — hoſpodarſki, w Delnjej Hórzy czo. 40.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Płaczižny trochu poſtupichu. Tendenza: na płaczižnje wobſtajwaza.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Tendenza: jara měrne.

Płaczižny rěſnego ſkotu na Barlinſkich ſkotnych wikach.

1. auguſta 1925. Płaczižny po zenin. a ſ. hriwnach.

Słóne druzyny a wojnamjenjenje.

Woły: 540.

Polnomłodſne, wukormjene, najwyſchſcheje rěſnoſe hódnoſcze hać do 6 lět	60-64
Młode młodſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	54-58
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane ſtarſche	48-52
Mjenje pizowane wſchěch ſtarobow	38-45

Byki: 358.

Polnomłodſne, wurokcżene, najwyſchſcheje rěſnoſe hódnoſcze	60-63
Polnomłodſne, młódſche	55-58
Mjenje wukormjene młódſche a derje pizowane ſtarſche	48-53
Schpatne	—

Jałowja a krowy: 1051.

Polnomłodſne, wukormjene krowy najwyſchſcheje rěſnoſe hódnoſcze	58-63
Polnomłodſne, wukormjene jałowy najwyſchſcha, rěſnoſe hódnoſcze hać do 7 lět	50-55
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowy	40-43
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	32-37
Mjenje a ſchpatnje pizowane	25-30

Cželata: 1893.

Najwyſchſche wukormjene	68-80
Mjenje wukormjene a łaſke wot žyza	72-80
Schpatne	58-68

Wowcy: 11435.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	52-58
Starſche wukormjene	38-48
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	26-35

Swinje: 9129.

Polnomłodſne, wotſkitych rašow a ich ſchtjenjow, nacz bo 1½ lět ſtare	87-88
Wukormjene	85-87
Mjechne	82-85
Schpatne	80-82
Ranzy a kundroki	78-81

Z prawiznistwa.

Hdyž ludźom něſchto k woli ſcżinjiſch.

We wſchědnym žiwjenju naſtanu hiſto mjeſy wjazorymi wožobami počžahi, ſkoro podobne wuczinjenjam, tola pak žane njeſu. Sku to jenaż dobroczinjowſcże. Pſchikkad njech to wuſaſni:

Pſchiſtajeny Schokta kupi ſej we wobkhodże kiſtu zigarow. We roſmokowje wyſi pſchekupcżej: „Mam napſcheczińowe hiſtche něſchto wobſtaracź, ſnuěm ſwoje koleżo nětkore wokomiki pola Waſ ſtejo woſtajicź?“ Pſchekupcż wotmolwi: „Ale, proſchu, ſo ſamo rozumi.“ Schokta ſtaji koleżo do chlamowa a dże preč. Pſchekupcż dże do pódlanſkeje ſtwy (do ſwojeho kontora), wobſtara wſchelake piſmowe dźěła a pije khoſej. Hdyž Schokta ſa 5 mjeniſchinow ſaſy pſchiſidże, je jeho kolo preč. Padnicź je tohamo wſak, ſaſtupiwſchi pſches wotewrjene durje.

Nukuje nětko pſchekupcż ſa te koleżo? Nč. Podobnje leża wſchelake druhe padły we wſchědnym žiwjenju: Natař jedże po dróhy ſ wozom. Tam trjeſchi ſtarn, muczinu maczerku a wopuſcże ju ſ lubeſcże k bližſchemu na wožu ſtuch bobu. Kóń ſo ſplóſchi, cżekuje, wóš ſo powróćźi a žona ſo wobſchkodźi. — We cżahu wopuſchczeji pucżowař w jenej ſtajiji ſwój wotdźěł a praji druhemu paſażerej: „Wy tola tak dłho tu woſtanjeſcże?“ Wón mjga. Tamny dże won. A hdyž ſo wróćźi, je tuſcha preč. — Knjes Mkynk da ſwojemu pſchecżelej na konjepju lěhwo, ſo by jemu wudawki we hotelu ſalutował. We nozy padnje wobraz ſe ſcżeny a ſrani ſpjażeho pſchecżela.

We wſchěch tutych padach njeje ſo ſakońcży wjaſaże (rechtsverbindlich) wuczinjenje mjes wobdźělenymi ſtaſo. Wſchudże pobrachuje pſchewiſnace jeneje winowatoſce. Wulożenje toho, kiž je poſdacżu nětkaku winowatoſcź na ſo wſal, rěka: „Woſtajicże tak Waſche koleżo ſtejo — nócżcże kiſt ſobu rěcź — woſtanu we wobdźělu keżo — móżeſch na konopeju leżecź. S tym njeje žane wuczinjenje (Vertrag) ſo ſtało, ruuje tak nic, każ kóżdy ſnatych k wopytej pſcheproſyſch a ſnadź jim jěſcź, wino abo zigary tyle njeſyſch. Sakońcży wjeſomne rukowanje je potajſim wuſamknjene.

Druhe praſchenje je, hać woni ſ druhich pſchicżinow ruku. Na pſch. w ſchwórtym padże. Wobraz je dawno hubjeny, to też hoſcżicźel wě, potom njeſmě ſwojeho pſchecżelo w ſtraſchnej blišſcźi ſpacź dacź. Abo ſnaje natař ſwojeho konja jako ſylóſchiwého a cżekanza, potom njeſmě nikoho ſobu bracź, je-li njeje na to kedźbneho cżinił. We wobčmaj padonaj widźi ſudnik njekedźbnoſcź a bidże k karjenanju ſchkody ſaſudźicź. Wobſtoji niż na podłożu wumjenjenja, ale podłożu jenoho ſwonka wumjenjenja płaczaceho pomera, tak njenewaneho „njedowolneho cżinka“ (unerlaubte Handlung).

Wěſo może ſo ſtacź, ſo w taſkich „dobroczeſtkich“ padach ſo wěſte rukowanje pſchewoſmje. Hdyž na pſch. w prěnim padże pſchekupcż abo w tſčežim padże ſobuwuczowar wobcżeje wupraſi: „Dźiſce jenoż preč, dawam kedźbu!“, dyrbiteż też na wězy kedźbowacź. Wonaj ſtaj potom „wobkhowarjej“ a mataj ſakońcże pſchiſłuſchnoſcże ſ „wobkhowazeho wuczinjenja“ (Verwahrungsvertrag) dopjelnicź. Hačź a kak daloko je taſka winowatoſcź wopraſowdże ſo pſchewiſała, może hiſto diwčmne wuczeſ a trjeba potom dokładneho wunjaſnjenja pſches ſkóržbu.

Tohodła njetrjeba pak nichtó ſo wottraſchowacź dacź, dobroty druhemu wopokaſacź, ſnadź ſ bojeſce, ſo měſ potom ſa to rukowacź. Budźimy jeſ jedyn druhemu k pomocy. Na tym ſ wulkeho dźěła měr a pokoj mjes ludźimi a ſuſodami wobſteji a žiwjenje porjeſicht.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Hórniy w Pornhrjeſu ſu k 1. 8. tarify wupowědźili. Woni žadaja powyſchenje mſdy, wot 1. ſept. t. l.

*

Wot wežerawſcheho dopołdnja ſem je pſchipiſaw wupołajanych ſ Pólſteje w namjeſtnej ſtaziji Schneidemühl popuſczeżił.

*

Jendźeſtaj wucżenjaz dr. Gyl a Barnard ſtaj nakaſanke (Bazillus) **raka** (Krebserreger **wuſkědźiłoj. Nětko němſki lékař dr. Franz Keyſſer wuſtupi a praji, ſo ma ſo tute wuſkědźenje němſkej wědomoſczi pſchipiſacź. (To ſo wěſ)**

*

Jużnoſłowjanſka je w Franzowſkej 100 tych najlepſchich wójnſkich lékadłow ſkałała. Tutoho žiwneho bronjenja je ſo Italſka wobojała.

Ze ſuſodnych a dalſich krajow.

* S **Lipſka.** (Wołwobrocżene njeſbožo na dróhowej żeleſnizy.) Tele duy wobkedźbowaſche muż na Blücherowym namješcże w Lipſku 24ětneho njeſnateho, każ ſawalene papjerjany kubluſchk do kolijow dróhowoje żeleſnizy kładżeſche. Potom ſtocżi na żeleſnizu a jédżeſche k hłownemu dwórniſchczu. Zuły hladaſche, ſchto je tam njeſnaty mjes żeleſniſke kolije kładł. Wš papjerje ſawalena bě ſtraſchna wótra patrona, kotraż by na dróhowej żeleſnizy wulke njeſboże pſchihłotołowała. Polizija ſa ſłóſnikom ſlédżi.

* S **Lipſka.** (Sſmjertne njeſboże ſ motorowym kolom.) S Lipſka do Eilenberga bě nětke wulke napſchecznoſcź

Khójenje. Mokrowny Paŵok Boda ſ Lipska padny we Eilenbergu na dróhu. Pichi kom ſo ſmutſka tak cžežko krani, ſo krótko po tym we khorowini wumrě.

* We Želesniſkim wozu ſo wobwěžnyk. Na želesniſkej cžarje mjes Greilom a Plawnom wikowarja Fiekerta je Greiza we wuſtupje želesniſkeho wosa wobwěžnjeneho nadeńdžeču. Cžło je, kaž ſo ida, hižo zyle dopołudnja tam a ſem jěſdžiło. Wuſtupy dyrbjachu ſkónčnje ſ mozu wołewricž. Cžołodła je ſebi žiwjenje wſak, njeje wěſke.

* Dla wulkeje horzoty ſo wobwěžnyk. Spodžiwnyeje pſchicžiny dla ſebi w Friedlandže pola Wrótžławja zmaj žiwjenje wza. Wón jara pod wulkej horzotu ſandženych dnjow cžeſtjeſche a ſtajnje na wulke hłowu bolenje ſkorjeſche. Jako wulka horzota nětkły njewotběrjaſche, měſeſche poczenje ſkónčnje ſtyte a džeſche ſo wobwěžnyć. We ſwojim ſawoſtajenym liſeje piſa, ſo je ſebi dla wulkeje horzoty žiwjenje wſak.

* Straſchne ſamyſlenje ſe žiwjenjom ſaplacžił. 750tny poſnuej Thoon w Porſchnizach pola Ryechbacha chcyſche ſchpundowanje jeneje ſtwy cžiſcžicž. K tomu nała ſebi ſe ſuſedneho ſudobja w kólni wodu do hornja. Wón po hacžu ſara hubjenje cžuješche. W ſudobju bě njenujezy měſchenza ſ benzino a wotſjom. Jako někto hornj ſ měſchenzu na kachle ſtaji, nadobo wohenj wubuchny. Thoon ſpytaſche wohenj ſahaſcheć. Pſchi tym pak ſo tak ſtraſchnje wopali, ſo bórzy po tym w khorowini wumrě.

* 300 wowzow ſo ſpalko. W Podelwitzach pola Colditz (w Saſkej) ſpali ſo knježa wowcžerija w nozy doczila. 300 wowzow, 3—400 zentnari ſyna a 400 zentnari ſłonu buchu pſches wohenj ſniczene. Kaž ſo powěda, ſu wohenj ſatykli.

* S Lěhnizy. (Auto wurubili.) Wntoru kradnyczu na Wrótſławſkej dróhy ſ jeneho auta deſchczowy ſwjeczſchnik. Sčrjedu na to kradnyczu ſ druheho auta aktowu mapu ſe ſchelakinmi drohotnymi wobkhodnymi liſtami. Paduſchi žebi ſnadź myſlachu, ſo w mapje wjele pjenjes nadenđu. S tym warnujemy, ſo bychu tudžo ſwoje woſy bjes dohlada na dróhy ſtejo njewoſtajili.

* 6 khłoſtanzow cžełnychu tele dny ſ Braudenburgſkeje khłoſtarnje. Běchu to tajzy, kotſiž mějachu dołhocžełne khłoſtanja wotpokuczicž. Najprjedy cžełnychu tſo, nječhto poſdźiſcho ſajzo tſjo. Hacžrunjeż je direktżija khłoſtarnje hnydom wſchem wokolnym wuſam wo wucžekjenju ſ wědženju dawa, njemožachu jich hacž dotal hiſchcže popadnycž. Kaž mjenja, ſu ſo cžełnjenju ſnano k Berlinej podali.

* Pótkowy hamt wo 45000 hr. wojebał. 38-letny piſmikitajeſ Korla Knauſt w Barlinje, kotryż ſo ſamo jako doktor a profeſor wudawaſche, je pótkowy hamt w Hermsdorfie pola Barlina ſ pomozu wuſchikych muzy wo 45000 hr. wojebał. Do jebanſtwa ſobuſpleczenaj ſtaj też dwaj pótkowaj aſſtojnikaj, kotrejuż ſu tuklwuliu ſe aſſtojniſtwa puſchczili. Knauſt je też podhladny, ſo je wſchelake jebanſtwa, ſchtož zeitſwu naſtupa, ſkucził.

* Zabława namakanka. We Gerlebokiſich podkopkach (w Anhaltiſkej) tele dny 14 cžełkow ſaſajnjenych hórnikow namakachu. Pſched nětkże 20 létami bě ſo woda w tamnych podkopkow dobyła. Sniebožencych njemóžachu namakacž, dokelž bě woda wſcho ſapkawka.

* K ſmjerczi ſaſudzeny. Gießenſki pſchiſažny ſud 28letneho rěſnika Steula dla mordaſtwa ſ ſmjerczi ja-ſudži, dokelž bě ſwojej njewjeſcze pola Bellerashajna 14. dez. 1924 krk pſcherěſnył. Jeje cžełko w ſkale ſa-hrjeba.

* Jenoż 10 lět khłoſtarnje, dokelž je 9 cžłowjekow khłoſtowała a ſjedła. W Noſtowſkim wokrjeżu pola Moſkwy wěſtu Serpſtanikowu k 10 létam khłoſtarnje ſaſudzichu, dokelž bě 9 cžłowjekow ſtónzowała a ſjedła.

* S łuſzenjom ſmijizy wumrě žona w Ladowizach, kotraż na Klozowſkej horje maleny ſcheſcžipaſche. Hacžrunjeż hnydom Lekarſku pomoz pytaſche, njemóžeſche ſo ſmjerczi wulkowacž, dokelž je jeż, kotryż je ſmijizu do rany puſchcziła, nimomerny žyłny.

Nowa serbska dźiwadłowa hra

předstaja so na 50lětnym jubileju „Hłowneje skhadźowanki“ w Khrósćecach.

* Njewjedra w ſewjernej Němſkej. S Oldenburga ſo piſa, ſo tu tam njewjedra wjele ſchkody nacžiniłe. We Oberwege ſaraſy błyſk młodeho muzſkeho, we Westerburg, Wardenburg, Hauſtetten dyrі błyſt do wſchelakich ſtajow a pſchewobroczi je do popjela. Też ſwěcžata wěża na kupje Wongerogg bu wot błyſka trjechena. Schłody njemaſta. Mnohe cžełefonike groty buchu roſtorhnjene.

* 13lětna wumožerka žiwjenja. Saidźenu njedźelu 13lětna holza pola Bonna nad Rhynom muża pſched ſmjerczu w ſołmach wukhowa. Muż ſo w Rhynje kupaſche a bě ſo hižo tři raſy podmuril. Ssama ſkoro pſchi ſwojim rjekowſkim ſkutku žiwjenje pſchiſažił.

* Přenja koſa ſežra pjenjezy, druha bu ſa to ſe ſmjerczu khłoſtana. W Neukirchenje jedyn młokowy wikoważ młoko pſchedawaſche. Pjenjezy kładże na błido. Jeho ſtwu wocžinjenu wopaſi, pſchihnaſchtej ſo koſy do njeje. Nena ſebi powjerjane pjenjezy wobhlada a je ſežra. Knjes koſu ſaréſa, ale wopaczny. Jako widżeſche, ſo je ſjebamy, da tamnej běžecz.

* Sſmjertna jěſba jenoho tirolſkeho faraża. We wſy Kaunitz w Tirolſkej ſo ſandżene dny na 15 ſtaločkow wotpali. Mjes wotpalenymi twarjenjemi bě też ſtatok faraża Guſtawa Bruggera. Faraż bě ſebi nětko wotmyſlił, dobrowólne dary ſa wotpalenych hromadźicz. Jako někto je ſwojim kokom po kraju wokoło jěſdżeſche, pjenjezy hromadżu, padny na dobo ſe ſwojim kołom na nahłej dróſy. S hłowu ſraży do jenoho měſtnika. Měrjażeho jeho hiſchcže do khorownie dowjeſechu.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskej kokejownji.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“ ma wutoru, 4. augusta, wječor 1/2 9 hodź. měsačnu zhromadźiznu w Serb. Domje. Po zhromadźiznje so spěwa. Wosebje mužske hłosy cheyle cyle wěſce přinć. Předsydstwo.

Hrodźišco. „Zerja“ spěwa přichodnu srjedu wječor w Njechornju. Wšě spěwarki a wšitcy spěwarjo njech cyle wěſce přindu. Dirigent.

Lubuš. Štwórtk, 6. augusta, wječor 1/2 9 hodź. wotměje so serb. zhromadźizna we wjesnej korčmje. Přednošować budże knjez Hładki wo narodnym prócowanju. Bohaty wopyt so wočakuje.

Nowa Łuka. Srjedu, 5. augusta, připrawi so we wjesnej korčmje we Nowej Łucy serbski přednošk. Přednošować budże k. Hładki. Započatk wječor 1/2 9 hodź.

Radwoŕ. „Sokoł“ zwučuje srjedu wječor, w 7 hodź. dźěći a w 9 hodź. dorost. Wšitcy so wobdźěla.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ wotměwa njedźelu, 30. VIII. swój lětny swjedźeń w přirodźe. Wulkotny program dźěći, Sokołkow a Sokołow. Wšě bratrowske Jednoty so na tutón swjedźeń přeproša. Wšitcy dobročeljo, přećeljo a hosćo z blizka a daloka su wutrobnje witani. Zarjadnistwo.

Sokołske Jednoty w Pančicach, Wotrowje a Khróśćecach maja wutoru wječor 1/2 9 hodź. pola Wjenkec w Khróśćecach zhromadźiznu dla wulěta. Winowatosć je, zo kóždy bratr přindże a połne předsydstwa mjenowanych jednotow. Lićbu wobdźělnikow na wuléće sobupřinjesć. Zarjadnistwo.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Sšo počahujo na naſche poliźajſke poſtajenje wot 10. meje 1925 wozjewjamy ſ nowa, ſo k ſchkitanju wužitnych ptaczkow w Budyſchſkim měſchczańſkim wokrjeżu wot naſ poſtajeni ſo wokoło honjaze a rubjaze kóczki łóża a kónzuja. —

Měſchczańſka rada — poliźajſki hamt.

*

W měſchczańſkej hłownej kenzliji (na radnizy po 1 ſchodźe) wuleża cžiſła 27—35 1. dźěła a 29—31 2. dźěła měnſkoſtatneho ſakońſkeho łopjena kaž też cžiſła 18—22 ſakſkeho ſakońſkeho łopjena k nutſpohladanju ſa kójdeho.

Měſchczańſka rada.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki z A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeŕ najprěnšich dźěłaŕnjow.

Mocowe wozydła a wuporjedźeŕnja

přisłuški, pjelnjeŕnja bencina a wolija.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnoſłjaki,

najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaći je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Šćijecach.

Časopis

„Kulturwille“

njech sebi kóždy w „Serbskej knihaŕni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Porjedźenka wo přemčnjenju ličby podźělnikow

k bilancy k 31. decembrej 1924.

Berichtigung über die Mitgliederbewegung zur Bilanz per 31. Dezember 1924.

1923 74 podźělnikow z 162 podźělemi
1924 přistupiło —
wustupiłoj 2 podźělnikaj z 2 podźělomaj.
wobstatk: 72 podźělnikow z 72 podźělemi
rukowanska suma kóńc lěta 1924 7200 hr.

1923 74 Genossen mit 162 Anteilen
1924 beigetreten —
ausgeschieden 2 Genossen mit 2 Anteilen
Bestand 72 Genossen mit 72 Anteilen
Die Haftsumme Ende 1924 beträgt 7200 R. M

Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja

zap. družstwo z wobmj. ruk.

Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandlung e. G. m. b. H.

Arnošt Bart — Dr. Bl. Posdelc — Rěčnik a notar Wićaz
Ernst Barth — Dr. Bl. Posedel — Rechtsanwalt u. Notar Lehmann

Wulki transport oldenburgskich, weserskich niźinowych a rańšofrizkich

kruwow a jałojcow

kaž też najlěpších **zapisanych bykow**

w starobje 1/2 hač 1 1/2 lěta je dóšoł a staju je jara płaćizny hódno na předań. Rězny skót do płaćenja bjeru.

Pawoł Mierisch w Kamjeńcu.

Telefon 428.

Kedźbu!

Zhotowjenje wšelakich wuporjedźenjow na mužacych woblekach; wobleki so čišća a prasuja, nowe a stare wobleki so wobroćeja po solidnych płaćiznach

na Wysokej hasy 2 po 2 skhodomaj

Trjebamaj

juchowej sudaj

staj na předań

w Ralbicach čo. 39.

MERSINSKY
Wěrowanske pjerščenje

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kole, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Wobaliznu za nohi „Sanoped“

wuspěš. srědk při žilnat. nohach, bolacych nohach, so jěſcžacych zranach, trupach a zaćeńkliznach. Čo. 1-10,— hr., čo. 2-12,80 hr. čo. 3-16,45 hr. „Sanoped“-žalba 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozes. na doběrk (Nachn.) Lagerk, 231. Dresd. 1.

Carl Gast w Budyšinje

ratařske mašiny

zastupjeŕ najprěnšich dźěłaŕnjow.

Najwjetša wuporjedźeŕnja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Saisonske wupředawanje

Započatk pjatk, 31. julija

Zo bych hobrski skład mužacych, hólčacych a dźěćacych woblekow, mantlow, ulstrow a jupow po możnosći wupróżnił a za nowu zymsku tworu městna dobył, dawam na wšě kupje

10 procentow rabata;

wulku dźělbu dźěćacych woblekow, mužacych, hólčacych a dźěćacych léčnych woblekow, jakow, jupow a kholowow wotedawam samo

z 10—20 procentami rabata

Jenož dobra a najlěpša sprawna tworа!
Nichtó njekomdź tule z rědka přihódnu składnosć.

Pětr Hančka w Kulowje

Telefon 64.

Wosebite tunje

wobućowe dny

ma **Mark w Kukowje.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nowěstki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajsce nawěstki a tabele so wyše wobliźeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

:S. N.: płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Číslo (Nr.) 179 **Budyšin — wutoru, 4. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Lěhwo němskich optantow w Schneidemühlu

Hdyž je žo po swětowej wójnje nowa Pólska jałožika, je žo wjele tyšaz Němcow w něhdyšnich Pruskej žiłuschacych pólskich krajinach sapowědźiło, pólske stacźanstwo pschijeć. Tuchi Němcy optantojo rěkaju. Po rozsudźenju Swjatych Ludow žmě Pólska tychle Němcow někto ſ Pólskeje wupokazać, runje kaž na Němska prawo, dalsche pschebywanje w Němskej Polakam sakazacy, kotiž njejsu němske stacźanstwo pschijeli. Pólska je hižo w měrzu němskim optantam wojsewiła, so dyrbja 1. awgusta Pólsku wopuschćeć. Hižo do tuteho dnja je uchodźe 7000 Němcow ſ Pólskeje wuczahnyło. Pruske knjezerstwo je sa nich we Schneidemühlu pschi pruſko-pólskej mjezy lěhwo pschiprawiło. Njedźelu wjeczor je do **Schneidemühla pruski ministerſtwo pschedźěłanja Severing pschijěł** a je zhěbi hnydom lěhwo wobhladał. Póndźelu dopołdnja je wón swoje wobhladanje wospjetowała a potom ſ lěhwowym pschedźěłstwom, je ſastojnikami wyschſcheho presidia a magistrata radu skladował.

Minister je po tutym wuradźenju poručił, so maja žo hnydom schtyri kuchinje a dožahaca liczba matrazow, ſkowrikow a ſpanſkich pschikrywow do Schneidemühla pósłać. Wobežełowanjam optantow, so ſ dwójnym warjenjom pschepołdźe wobjed dostawaju, žo ſ tym wotpomha. Minister je dale pschikazał, so maja žo optantojo na pruske knjezerſtwowe wotkrjeźy rozsdźělić, so by žo lěhwo wuprózdniło. To je musne, dokelž žo hiſchcze wjele tyšaz dalſchich pschichadowarjow ſ Pólskeje wočakuje. Sa dźěcži žo wotžebita wothladarnija a ſaſtarańa pschipraví. Dwě abo tři ſta dźěcži, kotrychž ſtarſchi žu do dźelenja ſwolili, na wyšy žo proſtonińſkich hoſpodow pschindu.

Skóržby wo wobſtejnoſcach w lěhwje w Schneidemühlu žu žo w nowinach pſchehnale. Na ſaſtaranje ſ ježdu žo njehodźi ſkorźicź, jenož wobdźelenje jódže je pschedołho trało, dokelž je žo dyrbjało dwójcy warieć.

Też němſke knjezerſtwo je žo pondźelu ſ praſchenjom ſaſtaranja němſkich wuczaharjow ſ Pólſkeje ſaběrało. Němſki president ſ Hindenburg je pondźelu ſe ſwonkownym ministrom dr. Streſemannom a ſmutſkownym ministrom dr. Schielu naprawy rosprajił, kotreż maja žo ſa optantow ſe Pólskeje činiċ.

Jednanje wo midźe pſchi němſkoſtatnej żelesnizy.

Żelesnizarjo žu, kaž je ſnate, mjedowy tarif wupowěźili. Tohodla ma žo do 31. awgusta nowy tarif dojednaċ. Towarſtwo němſkich żelesnizow je żelesnizarſkim organiſacijam jódźelko, ſo je dla hubjeneho finanzneho wuſpěcha němſkeje żelesnizy njemóżno, njedu żelesnizarjow powyſchiċ.

Kommuniſtiſke demonſtracije w Barlinje.

W Barlinje je žo njedźelu proteſtny tydźeń kommuniſtiſkeje ſtrony ſ heſłom „Pschećiwo wójnje“ we Swjeſeńſkej ſahrodze wotewrił. Wulka měſtnoſcź bě ſ kommuniſtiſkimi ſwjazkami cźerwjenych wojowarjow ſ frontu, cźerwjenej ligu żonow a dźěcźi, wupjelnjena. Standarty pſchećiwo nowej wójnje, pſchećiwo kapitaliſmej, pſchećiwo wukowzenmu paktej a ſa wothłoſowanje luda we ſkownej politizy ſu wokoło noſchachu. Mjes rěcźnikami běchu pótlanzy Höllein, Ledebour a Ruth Fiſcherowa. Wſcho hromadźe 18 rěcźnikow rěcźeſche. K naſylnoſcźam njeje doſchło.

Amundſen žo na nowe puczowanje na połnóżny cźop hotuje.

Sobotu je do Newyorka polarny ſlědźer Ellsworth, Amundſenowy pſchewodźer, pſchijěł. S nowinarjemi žo roſrěcźuje je rjekł, ſo je žo ſ Amundſenom na druhe leczenje k połnóżnemu polej roſſudźił. Tón krócź njepoleczitaj pak ſ lěkadłom, ale ſ powětrowej łódźu, dokelž móże ta wjele lěpſchu ſłužbu dokonjeċ. Ellsworth žo nadźija, ſo budźe możno, ſ pſchednoſchkanni pjenjeſy, njedźe 85 milijonow dollarow, kotreż žu ſa expediziju k wutſłědźenju połnóżneho pola trěbne, nahromadźiċ.

Hakenkreuzlerſke naſylnoſcźe we Winje.

Po njedźelnym pohrjebje ſtaroſty Neumanna we Winje je w popołdnišnich hodźinach na Praterſterne ſ mjeńmi doſchło. Wot Franzowſkeho mosta 200 fobuſtawow republikanſkeho ſchtitanſkeho ſwjaſka na Praterſtern pschiſcheżachu, kotreż žo ſ pohrjeba wróćachu. Tam žo ſ rosnoſcherjemi hakenkreuzlerſkich nowin a ſ cźrjódu hakenkreuzlerow ſetkachu. Pſchi tym na hakenkreuzlerow a mohamedaniſtow nawołachu. Haċzrunje polizijſtojo ſpytachu, ſbě-

Meble stajnje dobre a tunje poruča Bjarnat Walter meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

żenju luda wobaraċ, žo tola cźrjóda wcźipnych nahromadźi. Dóndźe k pukam. Cźrjóda na 2000 wołobow ſroſeże. Wſchelakich ludźi k ſemi poraſchnu, mjes nimi běchu ſchtyrjo wojazy. 21 letny żyn Winſkeho wulkowikowarja ſ żuhłom Mohapla, kotryż žo pſchi pukach wobdźěli, pſched żiwojimi pſchećiwnikami do hoſcźenza „Drjeżdźany“ cźekny. We prěnim poſkhodże chżyſche žo w jenej ſtwje ſchowaċ. Tola ſtwine duże běchu ſamknjene. W tymle wokomiku jeho pſcheſcźěharjo doſcźahnychu a jeho ſchtyrjo krócź ſ nożom ſkałachu. Mohapl ſa krótki cźaſ wumrje. Polizija je ſchtyrjo wołobow jako wobdźělnikow pſchi mordarſtwie ſajała a do jaſtwa wotwjedła.

W Bołharſkej žo pjećsot knjezerſtwo pschemění.

Belgradiſke nowiny „Wreme“ ſ Taribroda powěźa: Po powěſcźach, kotreż ſu tu dóſchłe, žo w Bołharſkej ważne a cźeſćoważe pschemjenjenja woczakuja. Cankowowe knjezerſtwo je fkónczne dopórnało, ſo žo njemóże dłeże dżerżeċ a ſo by jeho dalſche woſtaċe w ſaſtojnſtwje jenoż hiſchcze k cźeſćichim politiſkim, internazionalnym a finanznym kriſam dowjedło. Skoro wſchitcy bołharſcy politikojo ſu zwjeſwili, ſo nodźeża ſ nětcźiſchim knjezerſtwom dale hromadże hicź. To je kralа Borisa pohnuło, miniſterſkeho preſidenta Cankowa 22. julija k audiengy ſaſwołaċ. Cankow je žo kralej wujnał, ſu njemóże żywoje knjezerſtwo dale dżerżeċ a ſo chże jenoż naſeho żiwjenja dla wot knjezerſtwa wróćo ſtupiċ. Hnydom po teſle konferency je kral Boriſ wjedniła ratarſkeje ſtrony a pſchedwoſchcheho miniſtra w Stambuliſkowym miniſterſtwje Marka Turkalowa k ſebi ſawołał a zhěbi wot njeho żadał, ſo by jemu politiſke położenje roſjaſnił. Pſchi audiengy běchu też wuſnamni wjedniſy opposizije ratarſkeje ſtrony pſchitomni. Konferenza je jara dołho traka a po njej je kral Boriſ Markej Turkalowej porucził, nowe miniſterſtwo ſeſtajeċ. Kral Boriſ je żebi pak rukowanje ſa żiwjenje Cankowa a druhich miniſtrow żadał. Dale dyrbi žo żyła ſaſudżenoſcź ſabyċ a wjeczerſke ſtukli njeſmědźa žo ſtaċ. Turkalow njeje hiſchcze nadawk pschijał, nowe miniſterſtwo wutworiċ, ale je rjekł, ſo budźe tele wumjenjenja najprjódy ludej pſchedpołożiċ, dokelž żebi tón jenoraſne a wot nikoho njewotwiſne knjezerſtwo żada. Hatle potom wón na kralowe poſtiżenje wotmołwi.

Generalny ſtrajk franzowſkich bankowikow

W Franzowſkej bankowniſy ſtrajkuja. S ſmuwſacjom jenicźkeje wulkeje Pariſkeje banki „Societe Generale“ žu žo pſchikłajeniży wſchěch druhich bankow ſtrajkej pſchiſamkli. Też wulkobanki w departementach žu ſe ſtrajkom potrjeſchene. Pariſke nowiny piſchu, ſo je ſo ſtrajk na Bordeaux, Marſeille, Lyon, Perpignan, Nantes, St. Nazaire, Grenobl, Poulle a Montelimhar wupſcheſtrěł. W Pariſu ſu ſtrajkowarjo njedźelu popołdnju měrnu drohowu demonſtraziju wotwjeli, pſchi kotrejż je žo nětkle 8000 muſſkich a żónſkich bankowych pſchiſłajenzow wobdźěliło. Deputazija dyrbi finanznemu miniſtrej żadanje ſtrajkowajucych pſchepodaċ a jeho proſyċ, ſo by jich żadanje pola bankowych direkzijow podpjerał. Żadaju žebi, ſo by pſchećiwo nim ſtrajka dla njeby żanych napraſnow cźiniło. Strajkowaſke dny dyrbja žo ſaplaċiċ. Sajimny niż twjerdże pſchiſłajenych mozow. dyrbja ſo ſchtitaċ. Mjeſa dyrbi žo po podrobnjenju ſeźiwjenſkeje potrjeby powyſchiċ.

Wójna w Marokkowſkej.

Jednanje wo měr ſ Abd-el-Krimom.

Schpaniſki diktator Primo de Rivera je w Tetuanje dweju Abd-el-Krimoweju wotpołožanzow pschijał. Wón je jimaj twumenjenja wo wobſtamknjenju měra ſdżělił, kotreż ſtej franzowſke a ſchpaniſke knjezerſtwo dojednałej.

Marſchall Petain wo marokkowſkej wójnje.

S Marokkowſkeje žo wróćejwſchi je marſchall Palain miniſterſkemu preſidentej Painlevej, kotryż je ſdobom ſe wójniſkim miniſtrom, rosprawu wo wojowanju w Marokkowſkej podał. Hdyž žo Patain ſ wójniſkeho miniſterſtwa wróćił, jeho nowinarjo ſ praſchenjemi nadběhowachu. Wón wotmołwi, ſo je jemu dla „ſaſtojnſtwowego potajnſtwa“ njemóżno, ſo je bliże wuprajiċ. W Marokkowſkej je ſwěſcźiċ mohł, ſo je wojerſke położenje pſchihódne a ſo je žo ſ wubjernymi ſacźiſchcźejemi wróćił. Nowinarjow potom po jich próſtwje Painleve pſchija. Tón jim praji, ſo je Petain jako hłowny nadawk dyrbjał wſchitke roſkaſowarſtwo we Marokkowſkej ſrjadowaċ.

Sběžk domorodnych w Syriſkej.

Syriſka pod franzowſkim nadknjezerſtwom ſteji. Franzowſka ma tohodła tam někotre tyšazy wojakow, kotiž dyrbja měr w kraju ſaſchowaċ. Tamniſchi domorodni, Druſojo rěkaju, žu žo wukrajnym agitatoram pſchećiwo Franzowſkam naſchcźiwaċ dali. Franzowſojo žu Druſow, kotiž žu franzowſku wobhładku w Snejdi nadpadli, wotehnali. Sběžkarjo cźeſće ſchkodowanja poczeſpichu.

Sběžkarjy Druſojo žu franzowſke ſtrażiſchcźo w Suddje wobſtupili. K twrſnowobdźelenju wobleſhnjenych franzowſkich wojakow žu Jendźelczejo Franzowſam ſ wotdźělenjom maſchinſkich ſtełbow na pomoc pſchiſchli. Wone žo ſ automobilemi ſe žurnodneje Sajordanſkeje, kotraż pod jendźelſkim knjezerſtwom ſteji, pſchiwjeſechu. Franzowſka ſu lětarjow, artilleriju a pěſchkow k potłóczenju sběžka wotpóſłali.

Proteſtowanšći ſtrajk pschećiwo wotprawjenju jendźelſkeho generała Stakena w Egiptowſkej.

Egiptowſki dźěłaczeſtwo ſwojſk je wobjawknyło, pschećiwo wotprawjenju mordarjow ſirdara Stakena ſe 24 hodźinſtim generalnym ſtrajkom proteſtowaċ. W Kairje a Alexandriji žu połſlednje dny njeměry byłe. Wobydlenja Jendźelczejanow žu ſo tohodła dyrbjałe ſtrażowaċ

Grichiſko-bołharſka napjatoſcź.

S Athena ſo powě, ſo je grichiſke knjezerſtwo kommuniju k bołharſkej mjeſy pósłało. Pódła teho ſo pjeża ultimatum na Bołharſku pſchihotuje. W nim dyrbi ſo ſa ſtónzowanje jeneho grichiſkeho ſtacźana w bołharſkim kraju doſcźeżinjenje żadaċ. Jeli ſo Bołharſka njebu do wumjenjenjow ſwolika, by ſo grichiſkim namjeſnym wojakam pſchikłakało, hacź do hłubokoſcźe **pjeć kilometrow do Bołharſkeje ſacźahnyċ.** W tutym padże by ſo Bołharſka na Swjatk ludow wobroczíła.

Rjemery w Chinje.

W Nankingu žu, kaž Reuterez powěſcźenja powě, chineſzy dźěłaczerjo jeneje fabriki, chineſku policiju nadpadli a někotrych policiſtow cźežko ſraniłi. Policiſtojo do cźrjódy muſſeliſchi. Pſchi tym bu jena ſobuſtawa ſaſtrělena, a někotři ſo ſraniċu. Potom chineſzy dźěłaczerjo jeneho Jendźelczana nabichu. Nětko je ſaſo měr w měſeſe.

Dopis serbskich dźěći z ferialneje kolonije we Vehlovicach pola Mělnika.

We **Vehlovicach**, 2. aug. 1925.

Lubi ſtarſchi!

So żmy ſbožownje hacź do Behloviz pſchiſchli, ſeſe drje hižo w Sserbſkich Nowinach cźitali. Cźežemy Wam nětko nješchto ſdźělicź, ſchto tu cźinimy a kak žo nam tu wjeſe. Mójemy Wam pſcheradźiċ, ſo žo nam tu jara lubi a ſo żmy jara ſpokojom. Knjes dr. Schleza, ſ kotrymż żmy tu ſchtwórtk 23. julija pſchijěli, je wutoru 28. julija ſaſo wotjeċ. Pónđźelu 27. julija je tu knjes wuczeř Holan hiſchcze i dwěnaċ hółzomaj pſchijěł. Sſmy jim wſchitcy na dwórniſchczo do Mlaſiz na pſcheczo ſchli. Bydlimy tu we wjeſnej ſchuli. Stej tu dwě ſchulſkej ſtwě, w kotrymaj łožamy. Kóždy ma ſwój ſkownik, na kotrymż łeża. K wodźeczu mamy pſchikrywy. Spi žo nam tu derje. Wokoło 6 hodź. ſtawamy. Hdyž żmy žo ſmyli, naſtupimy k cźeſłoſwuczeńowanju, kotreż knjes Borſch ſ Plužnicz na-wjeduje. Jeli hrožne wjedro, możemy też tu we wjeſnej żokolowni ſwuczowaċ, ſchtož żmy hižo raz cźinili. Po ſwuczowanju żnedanmy. Wokoło 10 hodź. żwaczimy. Pſchi-poldnju wobjedujemy. Wokoło 4 pop. doſtanjemy żwaczinu a wokoło ½8 hodź. wjeczeř. W 9 hodź. dźemy łeh-nyċ. Njejſmy-li na wulċe, twrknjemy dopołdnja někotre hodźiny. Cźitamy ſ cźitanki Schrodka. Pſchi cźitanju żmy na dwě wotdźěleni rozsdźěleni. Sſydom dźěći njemóża hiſchcze ſtoro niżo żerbſki cźitaċ. Tute wuwuczuje kuſes Michałk ſ Kobjelnje. Sſu to dźěći ſe ſchulow, hdyż ſu niżo żerbſki njewuczi, abo hdyż maju němſkich wuczerjow. 21 dźěći móża żerbſki cźitaċ. Tute cźitaja

ł knjesom Bolanowic. Po cźitanju naš knjes Bolan druhdy w semjepišu wuwuncźe. Pśiśed wjecźoram naš druhdy hišćeze serbske spěwy wucźi. K tomu na harmoniju abo hušlach hraje. Potom nam hišćeze wšelakare stare baje a bajśi powéda, na kótrež rad pośłuchamy. Jeli rjane wjedro, dźenja so ś knjesom Michałkom a Borschom do Lobja kupacź. Dźenja śmy so ześmo dwójzy kupali. Druhdy dźemy na wulety. Njedźelu 26. julija běchmy na ſokolskim śćeze w Libéchowje. Wutoru 28. julija běchmy we Mélniku. Běchu tam runje wulke wiki. Bě tam wjele a bě tam wšcho móžne na pśedaś, wobeźe wjele seleniny. Najwjazu bě tam kórkow, kótrychž tam zyle hromady widźachmy. W Mélniku pobychmy teź w ſokolowni a we muzeju, hdźeź wšelakele starožitnosće wobhladachmy. Teź w zyrkwi a na wéźi pobychmy. Spódy zyrkwje widźachmy pśiśes wokna hromadu cźłowjeźich nopow a kokśow, kótreź su pśi wótwarnu zyrkwje wuryli a potom tam zhromadźili. Dokeź Mélnik na hórzu śteji, mějachmy teź wot méstna pśiśi zyrkwi rjanu wuhlad na wokolnu krajinu. Widźachmy, kak so pola Mélnika dwě wulkej rěcy, Lobja a Woltawa, sjednoczujetej. Na prawym brjośu Lobja su ta rjane wulke winicy. Sandźeny pjark popołdnju běchmy ś nasźinej wjedniśkami a knjesom Ružićku (tak mjenuje so tu pśi knjes wuśeć) dale Libéchowa we wśy Boźiwoda. Tam źorli so je senje žyłne źórko, tak so wot wjeso hnydom maka réka śeźi. Nad źórlom je kapałka natwarjena. Tu so źórłaga woda je jara dobra a wječerstwjaza. Wš léćze a symje je 8 stop. cźopła. Potom śmy do léża schli, hdźeź na jednym méśnje do pśiśkowza wulke postawy ſ cźeśich stawiśnowu wudypane widźachmy. Ssebi tute wobhladawšchi śmy źebi potom we léżu jahody schrźipali. Pśiśed wjecźorom běchmy sajźo domach. Wécźera je naš knjes Ružićka do jencje ſkały za Bohlovizami dowjedł. Kóždenn je dał tśeśérku drjewa, kiž je nam w ſkale ſ petrolejom polak. Tśeśérki śmy potom sapalili a śmy do podsemskich khódbow tutych ſkałow schli. Tute źu jara dołhe a ścheroke. Jako běchmy zyły cźaś w tutych khódbach wokoło bubźili, pśiśinidźechmy stónźnje tam sajźo won, hdźeź běchmy nuts schli. Potom śmy źebi hišćeze na hórku Chłomez wukeceli, na kótrejž kapała śteji. Dźenja śmy so ś cźołnom pśiśes Lobjo do Delnich Bérkowic pśiśewjeśeć dali. Tak widźiće, so źo nam tu njewostudźi. Ale teź sa najśe cźélne derjeměće je tu derje postarane. Dostanjemy tu dobru jédź a teź wjele, tak so hłodu tradacź njetrjebamy. Pomasći masaja nam ſ butur, śmalcom abo mjedom. K wobjedu dostanjemy teź wšelakele jédze, kiž su pola naš domach njeznate, kaž na pśikład buchty a knedliki. Druhdy nam teź dobre tykanzy napjeku. Teź kakawo druhdy pijemy. Jédź wari nam knjeni Ružićkowa i pomoźi je dźowki Marźenki. Teź masane ſchaty su nam wupłokali. Tak móżeće wéricź, so źo nam tu derje dźe a njetrjebaće wo naš žanoho ſtracha méćź. Jenož pśénje dny je źo jenej hołzy a jenemu hółzej troch ſtyśałko. Tola to je nétko nimo. Sandźenu wutoru je jena hołza śhoriła, je pak nétko sajźo nimale ſtrowa. Lékaŕ je pola njeje nékotre raźy pobył a je teź dwaj hółzaj pśehepytał, kótrejž njejśitaj zyle ſtrowaj. Knjeni Ružićkowa je khoru hołzku pśes nékotre nozy źwéru wothladała. Tak widźiće, so teź tu dobri ludźo bydła. Pśiśichodnu wutoru 4. aug. knjes Bolan wotjźdźe a na jeho méśtno pśiśiźdźe knjes Wjela ſ Komorowa. Budźe-li jutśe rjane wjedro, pójźemy na hród Kokorźin. Nésćto dujow pośpśicho pójeźemy ſ parnikom po Lobju a pórźemy na horu Rjiz, kiž je tu wot naš ſ wjecźoru. Pónźelu 10. aug. pójeźemy do Brahi, hdźeź dwaj abo tśi dny wostanjemy. Potom wrócźimy źo do Vehlovic a wotjźdźemy najśerje 14. aug. sajźo domoj. Nascha adreśa je: Vehlovice, Obecna ſchkola, poſchta Libéchow, okreź Mélnik, Tschechoſłowakei.

Wutrobnje ſtrowja Waš

Wasche dźeźi.

Ze Serbow.

W Budyśchinje, 4. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wécźera wjecźor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer — 1, najwyśśicha dujowa cźopłota 20 ſtop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, najniźicha temperatura w nozy 13 ſtop. cźopłoty. — Wécźera rano bě nižina nad raušćej Europu, nowa nižina leśeśe ſ połodnja tuchy Island. Ta móże nasche wjedro bórzy sajźo wohrośyć. Wyśina bě nad Franzojowiśej, Schpanišku a ſ wjecźora tuchi ſtronow. Jutśe źrjedu błónźcźo 4,32 ſłhadza a źo 7,38 ſłhowa. Méźaćk wjecźor 8,32 ſłhadza a źo rano 5,22 ſłhowa.

— **Schkrowa powjeśći wo wjedrje:** Sšo sajźo pomrócźuje, posdźiśicho deśćicźk hrošy.

— **Rosprawa polizije.** 3. 8. w Budyśchinje mužaze kolo ſnamki „Presto“ ſkadnychu. Kolo ma cźornu podstaku, ſwjena a ſchkitaste blachi, horjeśeśhibnjene wodźidło ſ cźornymi gumijowymi pśhimadkami, pedale ſ gumijowymi ſakładkami, žane ſpinadło pśédku, brune žydło a torpedowy ſamowéły. Pśéśnje koleso je zyle nowe. — Dale kradnychu na ſamtnym dnju brunu kožanu aktowu tośbu, brunu žonjazu ruźnu tośbu ſ howjaseje kože. We tośći běchu ſapiśowanśke knjigi ſ nésćto pjenjesjami, dwě ſchantzy, nésćto wolnoty a wšelakele druhe wéźy. — We nezu ſ 30. 7. kradnychu pak w Budyśchiśkej wokolinje 4 nowe jédne kóła a to: Jedno hanjak (Renner) ſnamki Phänomen ſ ſamobéhom, ſ deleśhibnjenym wodźidłom, drjewjanymi ſwjenami a cźekwjenymi gumijemi. Cźišło kóła je 35 222. Dale žonjaze koło ſnamki Phänomen ſ ſamobéhom cźišło 22 694, druhe žonjaze koło ſnamki Phänomen ſ cźornymi ſwjenami a ſchérymi mantleni cźo. 25 668 a žonjaze koło ſnamki „Naumann Germanija“ ſe ſamobéhom, cźornymi ſwjenami a ſchérymi mantlemi a ſ cźišłom 990 858. Wobkradnjeny je 100 hriwnow na sajźo pśichowjeseje kołow wuśtajił.

— **Sajatk paduch** ſ zuśymi kluczemi, ſamkał Walna ſ Drježdźan je źo, kaž je źo nétko wupokazał, we Budyśchinje 10, w Drježdźanach 11 a we Wrótślawju 3 raźy nutskanał. Jeho kónz lěta 1924 ſ jasnva puśchcźichu. Bórzy po tym sajźo ſwoje cźémne rjemjeźło dale wukonjeśche. W nałécźu jeho ſ nowa sajachu. Wón je jako duchatkory wupokasa. Tuž jeho do wuśtrowjeśitkeho wustawa dowjesechu. S toho bórzy cźekny. Krótko po tym jeho brastu pśhi Lobju namakachu. Tu bě źo tam wuśłekł, so hy ſ tym ſatejnjenje łudał. K ſwojemu rjemjeźłu mějeśe Walna mnohich pomoznikow. Cźi tohorunja nétko ſprawne khłokłanje wocźakuja.

— **Pśichestrěwki (Teppiche) wuklepacź je rano do 7 hodź. zakazane.** Wjazy rasow su mnohy měśchcźanje hižo na poliziji skorźili, so bu ſ méśtnami pśhed twarjenjemi ſtajnje do 7 hodźin pśichestrěwki wuklepuja. S tym so mnohim wobydlerjam hišćeze zich rańśich měr kaźy. Nétko je polizija rano do 7 hodź. wuklepowanje pśichestrěhkow zakazała, a schtóž by źo pśicheźiwo tomu postajenju pśichesćhoł, by źo zakonśnje khłostał..

— **Powyśchenje zawěrjenjow pśicheźiwo wohnju.** Pśichi wšelakich wohnjach je źo pokazało, so běchu potrjechjeni wobšćerjo ſwjetśicha pśenjenźka zawěśeni. Kóždy wobšćerjeź khěźow a mobilara (inventara, nadobu) ſhrbi śej nadrobnje rozmyśliś, so jeho exiſtenza na hraźkach śteji, je-li jeho woheń potrjechi a nje dołhazaju zawěśćeny. Schtóž njeje wyšoko dość zawěśćeny, njemóże teź dołhazaze ſarunanje dóstaś. Tuž źo nałeźnje porucźeć, wšće zawěśćenja napiśechežo wohnju pśichehładacź a je tak powyśchiś, so woprawdźitośći źo runja. Po ménjenju twarśkich wézywuſtojnych maja źo nétcźiśće zawěśćenja dźiwajo na dowójnjke, wo 8 cyrozentow powyśchiś na pśch. 10 000 hr. na 18 000 hr. Nichtó njech źo wot

Koho woldźerźećź njeda, so ma nésćto wjazy na pśemijach płaciś.

— **Budyśhśke haptyki** su na wšchódnych ſtajach hač do 7 hodź. wjecźor wotewrjene. Njedźelu su zyły dźeń ſamknjene. Sa njedźeśiśu a nózny śłužbu je we zugnicźe Wettinśka haptyka postajena.

— S **Lěhnicźanskeje wokolinu je nam pśiśe:** Sšy su žně górkow ſapocźałe, hižo ſtorźa wobšćerjerjo, so ju tute późne płody padnuśchne ruki kradnu a tak jim tak śłužbu za próźu a dźéko bjern. Cźłowjeźe pak kradnyć, — hdyž su bo górki jara derje poradźiśe a tohodła tunje? Ale wobšćerjerjo wébźa śej pomhacź: wuśtaja wózne ſtrože a budu cźmowe rjemjeźło pakośnikej zwóźbje ſamjerjowacź, jeli niz jo dozyła ſnjemóžnja. Schleśnje Lěhnicźanśke górki pśhichkhadźeja teź hač k nam a su w Sserbach jara witane. Górkowe płanowanje je w tamnišich krajinach wažna hospodarśka hałoła a budźe je śe lětha je dobrym pjenjeźnym wuſpěchom, dokeź górki su ſo derje poradźiśe, kaž sebi žane léta pśedy. Tuž njebudże nizdostatk na ſelenych a kiſałych górkach.

S **Wułkeje Dubrawy.** Sandźenu njedźelu ſcźinjichu ſo nad naschej krajinu žyłne njewjedro hromadu. Sćmykoźty deśećk kiśałe ſo ſ mróźelow. Hižo sobotu dopołdnja mějachmy wokoło 1 hod. ſlinkoźty deśećk. Tón róśdrě pucźe a ſaplanu pola. Njedźelnych to hišćeze docźini. S pśenim ſadwjecźnym dyrí błyſk do tudomneho Nowakej hoseźenza. Bohudźak wulkeje ſchkody njenacźini. Korcźmarjeźa a hoseźo ſo do ſmjerźe wuſtrašachu. Sšeśa dźé hnydom haśnu a telefon ſo wobſchkodźi. Sšamžny błyſk je wécźe do nimowjedźaceho telefonowych grotow dyrił. Pśeśetoś w zyłej wokolinje je błyſk telefony wobſchkodźił a ſwésćenja rosbił. Wécźera hišćeze dźélachu na wuporjedźenjach telefonow a teź milionowych błyſkowych. Mjes naschej wju a Kadlowjom je najſylniſchi deśećk padnył. Na polach we wlogach a po bólećkach bě njedźelu wjecźor jena ſtwóźina. Na puśćach ſtejachu wulke łuże a w pśchérowach ſchworcźeśeśe wéda.

S **Njedźichowa.** Hižo wjazy rasow ſmy pśiśali, so je w naśhej wokolinje łétha telko ſmijizow, kaž hišćeze ześe. Tele dny doſahny jedyn tudomny wobdźeł toś lěżu njewšchédnje wulku ſmijizu. Tuta jédojta waka mjeśeśe na 10 mlodych pśchi ſebi. Dźélacźeŕ wšchitke mori a tak ſa to bohate myto dóſta.

S **Nowoje Wéży** pola Krjeśéć. Sšobotu, 1. awgusta, wjecźor 1/2 9 hodź., bě ſerbśke towaŕśtwo „Brěźkźka“ ſa Nowu Wéśź a wokolinu méśnaćkmi ſhromadźiśinu pola Heinrichej powołało. Rjana liczba ſobuśtakowon bě ſo jeśćha a kujes Hjadki dźiwśke tu teź ſwětłowotrowany pśchedwośchi pśchiprawiła, ale Bohu žel méśeśe njeśhoźo ſ apparatom, tak so dyrbjeśe pśchednoſchi wotkorźićź na druhi dźeń. Krótko po poſtajenym cźaſu wotewri pśhed ſbdu ſhromadźiſnu a powita ſhromadźenych, wobźebje knjesa wuczeŕa Wjeśaſa ſ Kriebe, kiž jako pśimawodźeŕ towaŕśtwa ſtuknje. Towaŕśtwo „Brěźkźka“ cźaze ſebi ſpěwny wotrjad ſakoźicź, kotryž budźe knjes Wjeśaſ jako dirigent nawjedowaŕ. Někotre wośoby běchu ſo ſ tym ſamowśe a pśchichodnu ſtjedu dyrbi ſo ſe ſkazowanjom ſapocźeć. Potom wuradźowachu hišćeze wšchelake druhe wéźy. So njeby wjecźor bjes ſabawy wośtałł, ſaſpěwachu ſebi někotre ſnate ſerbśke ſpěwy. Wšchelake nowe ſerbśke ſpěwy, kotreź ſerbśke towaŕśtwa ſpěwaja, ſu jim njeznate. Ale, teź nawopak, móża wšchelake ſpěwy, kotreź ſdźenſkiſa ſerbśka ſjawnoſć njeźnaje. Knjes wuczeŕ Wiczas cźaſ ſej te ſpěwy napiſaćź ſo ujebnych ſpubśle. Dale mén teź namjetowaśe, so bychu ſobuſtawy ſpěwneho wotrjada teź do ſerbśkeho zyrkwinoho khora w Krichi ſaſtupili. Se wjeſelym ſpěwom ſtónźi ſo w pózdnych hodźinach ſhromadźiſna. — Se wšcheho ſpóſnjasemy, so we Nowej Wéży a wokolinje hišćeze dobri Sserbja bydła, kiž cźeźa ſo ſi ſakhowacź ſwojich wótzow ſtare nałożki, rěcź a naśchinja. Nétko réka kruce dźélacź a ſpěwacź, ſo by ſebi towaŕśtwo nahładnoſcź w ludu dobyłoć, mózne jako aktiwne towaŕśtwo rjadu ſerbśkich towaŕśtwow ſobu dźélaś k ſdźerźenju naścheje narodnoſcźe, rěcźe a kultury. Wośebje w tamnišcej wokolinje je to jara nuſne. Nowa Wéźź leźi ſkoro na mjeźy ſerbśkeho kraja. Tuž wjele ſdoża tamnemu ſerbśkemu towaŕśtwu k jeho ſapocźatemu dźéłu ſe ſerbśkim heślom: „Bohu k cźeśći a Sserbam k wužitku!“ **L.**

Se **Sömilnieje.** W nozy k ſchtwórtkej ſo pola tudomneho póſtoweho agenty a kolesowego wikowarja Arnoscha Frenzla nutskłomachu. Paduśći we wuſkładnym wokne ſchłeźeju wunéſchachu a tak ſo do ſtłamow dobuchu. Tam 4 najkśpśe koła kradnychu a to k 1. Seidel-Naumannowe ſ cźornymi ſwjenami, k 2. žonjaze koło ſnamki „Phänomen“, ſ cźornymi ſwjenami, k 3. žonjaze koło ſe žołtymi ſwjenami a ſpśichnje jéźdźaze mužaze koło (Renner). Nasajtra rano hnydom policajſkeho pśa ſa paduchami póśłachu. Tón je śłéd paduchow pśchi żeleźnišćiſkej kolijach k Wiſkopizam wuczuł. Dale pak so nicźo njewuſłyšłdźi. Wobkradnjeny je tomu, kotryž by jemu pomhał, kradnjene wézy wuſłyšłdźiźcź, 100 hriwnow myta pśchilubił. Teź ſlubi, so mjeno ſcheradnika krucźe ſamjelźi.

S **Kamjenza.** S njeśeśibnoſćju kokośćdneho tu njedźelu wjecźor nimale k khutnemu njeśhoźu dóśdźe. Kokośćdny pśchijźéźe po dwórnuśchcźowej dróſy a poraſy 5 łétneho hółza. Na ſhožo ſebi poraźeny jeno trochu kožu wobodrje. Kokośćdny, kotryž pśchi tym padny, jéźdźeśe hnydom sajźo dale, wo hółza ſo ani njeſtarajo.

S **Lichanja.** Wécźera pónźdelu dopołdnja wokoło 11 hodź. w bróžni žiwnoſćerja Paiwola Běmarja wohenj wudyri a pśchiwobroćći bróžeń ſ nowymi žnjemi ſa krótki cźaſ do proſcha a popjeła. W bróžnjazej komori bźiše žwinjazy tłuſty pśchiprawjeny, w kotrymž bźiśtej dwě žwinjeźi. Skoreźeźi njenuźdźachu wjazy wutkowacź a dyrbjeśchtej ze ſobu ſpaliś. Ke haśchenju pśchijéźdźechu ſtyrjany ſ klukścha, Kitźic, Sdźarja, Huczinu a Małeśchez. Jich trutenu ſaſpichinnjenju ma ſo dźakowacź, ſo ſo ſuhodny Schibakez ſtatok ſobu njeſwotpali. Ménja, ſo je wohenj ſ milimu nastał.

S **Wojerez.** Pśhed nésćto cźaſoma jednacźu tu wo nowotwarje nowoje radnizy. Nétko pak je ſo wobſamknło, ſo ſo nowa radniza njenatwari. Cźéźko by było, we nétcźim

Čim chaŕu k komu trěbny pjenjes swjesć. Mĕšto koho pak ma ho w bliźišim czasu stara radniza ponowić. Stary wobmjet ma ho wotstronić a murje maju ho znowa swobmjetować a wobĕlić.

S **Wojerez.** Dwaj pjanaj kolojĕsnaj frasnychtaj tele dny do ho, jako wobaj wjeczor pó cźmje po drózy jĕdźeschtaj. Sĕobi jenoż na jĕzo trochu kožu wobodrĕschtaj. Jeju kole pak ho tĕžko wobschkodźischtij.

S **Wósporta.** Pschi zymnym hrimanju, kotrež faidźenu hobotu psches Wósporku wokolinu czehnjesche, buri chyšl do tschi tudomneje tšĕlenje. Tšĕcha a telefonika pschipeka wa ho tĕžko wobschkodźischtej. Na dobre swožo pak wjelscheje schkody njenasta.

S **Drjetwna.** S Božim njewjedrom wotpali ho tele dny brózinja tudomneho kubleŕa Huglerja. Dokelž ho jara žylnje deschcowasche, ho wobujowa wobora trochu zakombi, a hakle k haschenju pschijĕdże, hdyž ho zyla brózinja žiža a zaswjm plomjenjom pakesche. Dźeń pryedy hischcze w brózni mlócźachu. Wjele njemlócźeneho žita kaž też wjele syna a zlomy ho spali. Ničo njenuzkowachu. Brózinja stejesche nimale hama. Tohodla też druhim twarjenjam strach njechrożesche. Wobswjedźeć ma samožnje. Że to hižo druhe twarjenje, kotrež je ho tu lĕtka z Božim njewjedrom wotpaliło.

S **Holbina.** S błyskom pohluschcny bu tele dny skalak Wiehrig z Holbina, kotryž w Leskej skale dźĕłasche. Hnyhom zpytachu jemu žiwjenje wróćźicź, a to też z wuspĕchom. Wón bĕ ho na khyžiczce trochu wopalił.

S **Bukowa** (Hohenboka). Njedźelu sta ho w nozy k bobocze w zamje Hey 3 pola Wětnizy. Dokelž bĕ nahle elektrika zhĕża haŕuwša, chcyschę dźĕłaczej Pohling zhebi po cźmi lampu pytacź. Pschi tym stupi do dĕry a zhebi nohu zama. Jeho do Sło-Komorowskeje khorownje dowjesechu.

Zapóslane.

Stajne powodźenje w Klukšanskich honach při trochu sylnišich dešćach

S **Klukscha.** Ssylny, wot njedźele wjeczora hacź do wužera pschipołdnja trajazy dešćeschź je w Schprjewi wultu wodu sawinował. Pschi taźich pschileżnoszach symy na naschich łukach stajnje bĕzi Schkody móhli so imnjeć, hdy by hamtske heitmanstwo w Budyschinje hyzke je wschej rasnoszu knježim dworam na porsty hladacz. Knježi dwór w Delnjej Hórzy sczehnje war, schtož ho w Lichanju a Klukscha njestanje. Też wužera je Delnjohórczanski knježi dwór sazo war sczahnył. Tón ras je woda wožebje mutna a masana. Na naschich łukach steji kražna wotawa, kotruž móhli bórzy sażyz. Sta tázow tu nĕtko samasane.

Jeli by woda na Delnjohórczańe knjeże łuki wustupiła, njeby zaneje schkody nacźinił. Tam je syno hakle psched 2–3 njedźelemi domoj, i dźĕła pak je trawa na nich dokładnje wotpaszena. Jeli by so wodowy hamt trochu wo Schprjewju pola nuš starak, njetrjebała taźe

niż pschewulka woda nasche łuki pócźrjeć. Psched 14 tami je tónle hamt na wschelakich městnach tak mjenowany wodomĕr (Pegel) pschicźinił. Schtóž je tónle wodomĕr woblicził a jeho pschibiće pschikasał, wo wodze w naschej Schprjewi wĕsće tak wjele rosumi, kaž woź wo wjeczernju pampuchow. Schto hamt žiwi hižo próhy dawali tomu wotpomhacź. Na wschĕ 20 lĕt prošmy hamty a ministerstwa wo pomoz, ale podarmo.

Hamtske heitmanstwo drje so prózuje najpryedy knježi dwór w Lichanju a potom Klukschanski pohnucź, to dyrbschtaj war sczahnyłoj. Tomaj ani nasdala njespschipadnje, so po hamtskim postajenju słužowacź. Knježi dwór w Delnjej Hórzy sczehnje so wĕ knjehom po hamtskej pschikasni, ale nichtó so wo to njestara, hacź staj mjenowanaj knježej dworaj pschikasaju dopjelnjeloj. Potom so woda z wulkim wotmachom pschiwali. Dokelž ma psched Klukschanskim warom polne rĕčźnischczo, dyrbu na nasche łuki wustupicź a trawu samasacź. Wu pak Lichanski war so pod hamtskim dohladom najprzdy sczahnychu, a potom Klukschanski, by nadeschła prózdne rĕčźnischczo. Stónczuje zmĕt Delnjohórczanki war so po nĕkźim sczahnyłoj a niz tak, kaž so i wjetcha trasne, so tam wschĕ sastajadła nadobo šuntorhaja. Schprjewja wyšche Delnjohórczańsko wara je hižo pschi stratej wodże hobrske wodowe napinadło (Staubecken). Jdy bychu so pschi tajtej wodże w normalnym czasu wjele sastajadła nadobo sczahnyłe, dyrbjała woda na Klukschańske łuki wustupicź, njeby-li Klukschanski war sczahnyjeny był. Cźim wjetschi je nawał wody, hdyż je we Schprjewi tak hižo trochu wjetcha woda. Ču może hamtske heitmanstwo derje zapschihmnycź. Wono ma kommando we swojej policźi. Njemóże wona hnydom, hdyż wukaš wuda, so maja ho warty wotbicź, kóždemu wacej janeho je swojich policźistow pósłacź, kotryż po pschedpisanej instrukcźiji za tym hlada, so ho sastajadła porjadnje czahaju? S wjetschu ho to burźaj wobswjedźerjo łukow, kotliž z tutej mjery schłodaja a winu maja djes dwěla kuježe dwory. My prajchamy ho, schto by ho stało, jeli by nawopak było. Jeli bychu burźo na tym wina byli, so by knježim dworam tajka wulka woda, kotraž pschi dobrej woli ho wobeńcź njemohła, (a wo tutej tudy jenoż rĕčźimy) łuki zamasała, hnydom by wu autach schtó wĕ kak hyšna „schypo“ pschijĕła a wschotrĕbne pschiwjedła. Burźi wobswjedźerjo na prawo, na žamón schkit swojich wohrożenych zajimow, zajimow, kotrež sastupuja shromadnje lĕpsche. Pschetrjeb tu dyż wo sta górzow dobreje pizy za wjele stow dešnehu stotni!

Hamtske heitmanstwo njesmĕło bórokratiskaj politiku wacź, ale też na te faktory posłuchacź, kotrež nas (charakter) wody najskerje znaja. To ju naschi pschi tutej pschesterjeni leżaze nilyny. Wono pak dyrbjało rozsudźacź mjes tymi, kotliž maja zajim, to ho wary z zyła njezahaja, so móhli dlĕje nitkcź, kaž na psch. w Klukschu. Sczehnjeneli ho war wyšche Klukscha, nima młyn wody a dyrbi zawjeczicź. Najwjazy zajima, jo wulka woda, wo kotrejž tudy rĕčźimy, normalnje wotbĕhnje, ma młyn

ji Bĕršnjch. Tón na pschibĕhnjenu wodu nastajeje zpomaje, hdy mataj ho waraj w Lichanju a Klukchu wotbicź a hdy a w kajkim rjedźe ho sastajadła we Delnjej Hórzu czahacź. Hamtske heitmanstwo dyrbi prosbnyć, so by tajkich interessentow do porzadneje wodowej słužby stajiło.

Hamtskemu heitmanstwu nochcemy samjeležecź, schtó ho pschihotuje. Kohoż samożenje je stajnje z njerodu, njech hantow, njech druhich wobžołowu, wohrożene, ma **słónczuje moralische prawo na samopomoz.** Ta ho pychtnje! Ta mohła so słónczuje do tajkich rozmerow rosnjesecź, so budże kedźbliwosć schćerchcheho pjeża dale pches njesej nascheje Sakkeje na ho zežahnyeź!

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 4. awgusta 1925.

Wĕzerawschc kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,90
1 jendźelski punt	20,374	100 czĕskošk. krónow	12,42
100 schwaiz. frankow	81,47	100 półšk. markow	65,67

Efektowe kursy na Berlinskej burzy mĕjachu wĕzera jara schpatny wobkhod. Kursy ho wotdrjehowachu. Nemske statne a wójnske połčzonki mĕjachu dźe pschi zpoczatku strucźene kursy. Posdźischo ho tohorunja zyła bjehowachu.

Produktowe wiki mĕjachu žnadny wobrót. Kupzy a pschedawarjo wočzakuja. Njedźelu w nozy a wĕzera pjeżebowschim w krjedźnej Němskej ho žylnje dełchczowachu. Powĕsćowe hischcze njeje, so mohło žito i dełchczom hižo schkodowacź. Ale tola wobej stronje czakatej, kak žito do brózinjow pschiźidże. W płaczijnach ho porno wobcze nicźo njepschemĕni. Muka ma tohorunja jara mertne wiki. Wĕzera płaczejsche zentnar

w Drjezdźanach

pschenizy 13.05—13.30 rožki 10.05—10.30 jeczmjenja 9.75—10.50 wowsa 1 12—12.50 a 10.70—11.95 hr.

w Berlinje

pschenizy 12.25—12.40 rožki 9.40—9.45 jeczmjenja 9.90—10.60 wowsa 9.35—9.75 hr.

W termijnowym wikowanju:

za september: pschenizy 12.62—12.60 hr. rožki 9.95 hr., wowsa 9.60—9.57 hr., za oktober: pschenizy 12.95 hr., rožki 10.22 hr., wowsa 9.95—9.90 hr.

Gumijowe płaczijny zažo spaduja. Hacź do spocatka julija je gumi skakajo horje bił. Nĕtko zažo dele bje. Tohodła je nadźija, so bórzy zažo na zkhodzeńcach płaczijnow pschiźidże.

Elektrisle warjaki a wohrjewaki su wo 10 prozentow žorje frajšte.

Sso pytaja:

Dźĕlarjež, Ewarth a Co. w Budyschinje na Lĕsłanej drózy čźo. 45.

Pohonacź w Budyschinje, Fichtelstr. coź. 6, — **Hornjerjeta** haša čźo. 34, — **Sykorcź** młyn w Horjeschowje.

Bachof, Ernst Müller w Budyschinje, Mathildenstr. 8.

Holza do domu, faraŕka Goldmann w zamje „Lorka“, — **Oboldowa** w Budyschinje, Theaterg. čźo 6, — **Hauferta** w Budyschinje na Schliebenskej drózy čźo. 9, — **Wi**bigowa w Bĕłej Wodze, Wilhelmstr. čźo 12.

Murjerjo, rĕźnik Stiesler w Kamjenzu.

Na pschedań:

Konjej, žylnaj belgiskaj, 4 woły a druhi grat, Chrowna we Budyschinje, Hunarske kasarny.

Krowa, podšobna i cźelećzom, w Zelenjowje čźo. 5.

Cźelećzka, rjana, w Protezach čźo. 30.

Libjata, w Nowej Wjesy čźo. 9 pola Kamjenza.

Kupicź pyto

Bilard, hoseżenz we Luczu.

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. ½11 hodź.: Khlĕbowe žito drózsche, kupzy nochcedza do powschenczych płaczijnow zwolicź. Muku bychu za wezerawschu płaczijnu kupowali, ale za nju pschedawar njewotedawa. Sónadny wobrot. Tendenza: nĕschto krucźischa.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczijny na Barlinskich produktownych wikach.

Žito a wotliowe žymje po tonn abo 1000 kg, hewak 100 kg, płaczijny po kotej hriwnje.

	3. 8.	1. 8.		3. 8.	1. 8.
Pschenża	245-248	245-248	raps. wožuschi	16,60	16,80
rožla	184-189	184-189	poš. melasha	10,00	9,80
nalĕtni jeczmjeń	187-195	198-212	serabella	—	—
naš. jeczmjeń	—	—	bĕrnjaze truški	26-26,30	26-26,30
wowsa	—	—	buny	24 26,00	24-26,00
kukuriza (Mais)	211-213	211-213	wola	26-28,00	26-28,00
pschenczn. muka	33-35,00	33-35,00	lany wožuschi	23-24,00	23-24,00
rjana muka	27-28,50	27-29,00	mobre łupiny	12-13,25	12-13,50
pschenicz. wotr.	13,80	13,80	jolte łupiny	15-15,50	15-15,50
rjane wotruby	13,80	13,80	žyma, 60 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapš	350-360	350-360	žyoma, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane žymje	—	—	„ pschenicz.	1,00-1,40	1,00-1,40
hróch	27-34,00	27-34,00	„ wowsjna	0,85-1,00	0,85-1,00
pjeluschki	23-25,00	23-25,00	„ jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Drjezdźanska burza.

Pschenża	261-266	**bĕrnjaze truški**	28,50-29,00
rožla	201-206	**pschenicź. wotruby**	13,20-14,00
nalĕtni jeczmjeń	195-200	**rjane wotruby**	14,40-15,80
nasymski jeczmjeń	195-200	**pschenicźna muka**	38,00-39,00
wotruby	240-250	**rjana muka**	33,00-34,00
cźerwjeny bjeczeń	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapš	335-345	**pjeluschki**	32,00-33,00
kukuriza (Mais)	215-220	**hróch**	30,00-31,00
buche truhnczki	12-13,25	**zotrowe truš.**	19,00-21,00

Płaczijny rĕsneho flotu na Drjezdźanskich słótnych wikach.

3. awgusta:

158 wołow, 180 bykow, 2332 jałojzow a krowow, 673 cźelatow, 811 wowzow, 2278 zwinjow.

Płaczijny za

woły: 2. 58—60, 3. 50—54;

byki: 1. 64—66, 2. 58—62, 3. 50—54;

krowy a jałojzy: 3. 50—54, 4. 38—46, 5. 26—34;

cźelata: 2. 72—75, 3. 66—70, 4. 52—62;

zwinje: 1. 88—89, 2. 86—88, 3. 83—85.

Ze susednych a dalšich krajow.

* 12ětnemu **zwĕtapuczowak.** Na wyschschе mĕschczańske hejtmanstwo tele dny 12ětnemu hólza pschiwjedźechu. Hólz rĕka Fryz Schneider a praji, so je zwrota z Khocźebuza. Jeho starschej tam pjeża na Berlinskej a zo tu zhydleschtaj. Psched dwĕmaj lĕtomaj je zapuczował a pschi psches Němsku a Awstriju do Budapesta pschischoł. Tam chze wĕkko wostać a rĕsnistwo nawuknyć.

* **Wobmjet amerikanskich wuczenych w Němskej.** Pod nawjedowanjom prof. Sherwooda Eddy pschijĕdźechu tele dny na 100 amerikanskich wuczenych na amerikanski institut do Berlina-Zamĕr. Jich puczowanja je, jednacź němske hospodarstwo, kulturne a politiske wobstejnosće. Amerikanski połčzarej Schurmann postrowi swojich Irazanow z krótkej narĕcźu.

* S **Obernemarka.** (Straschny wojnaŕski.) Wojnaŕski Valentin Hübl z Kulmbacha chzyschе tele dny swojemu mischtra z nožom sakócź. Wón ho hacź datal se zwojim mischtrom zyle derje znjeseschе. We wošlednim czasu pak počzinaschе do ho wschelakich domjazanych wobstejnosćow mĕschcech. Tohodła jemu mischtr słužbu wupowĕ. To ẑebi tak k wutrobje wojny, so wobsamknu, so ẑebi žiwjenje wosmje. We swojej komorje sypiaschе ẑebi sa kuchinskim nožom schiju ẑebi rozrĕzacź. Knjeni mischtrowa jeho pschekkapi. Hnydom zwojeho mandźelskeho na pomoz wołaschе. Jako tón pschihĕdże, chzyschе Hübl swojeho mischtra sakócź. Druhi wojnaŕski, na pomoz zasa wołamy, dalschemu njeswoju sadźewa.

* **Njewĕrźece kóždomu.** Sawdbene dny wĕsta knjeżna z Lĕbnitza na dwórnischczu na zwoju znatu czakasche. Mjes tym pschidrunji so jej njesnata hólza a da so z njej do rĕcźi. Słónczuje ju do jeje wohydlenja pschewodźeschе. Po nĕkotrych dujach ju zauo wo nĕschto draschy a cźrije prosbeschе, prajo so chze nĕtajki žiwodźeń wopytacź. Hólza jej pozdźi. Zusa pak so na to z njej na wĕczne rozsobnowa. — Pschecźelow drje je na zwĕcze wjele, ale dobrych je jich jara malo.

* **Cźežke awtowe njeswožo.** Na statnej **drózy** z **Lauterbacha** do **Putbusa** sta so sandźenu **póndźelu wobzarnjowane** njeswožo z autom. Auto, we kotrymž 6 **wozobow** fiedźachu, sajźdże do schtoma. Pschi tym so 5 wozobow cźežko srani. Wjednik auta ho jenoż lohko srani. Jenm njeswožo tak k wutrobje dźĕsche, so chzyschе sebi žiwjenje wsacź. Druhi ludźo pak pschihadnje k tomu pschihĕdźechu a jemu tajke myšle sahnachu.

* **Wot lĕta 1915 słužbeny po wróćźi.** Wobdźĕlnik na zwětowej wójnje z Wjeselca nad Rheinom, we kotrymž pschinjesny wot 1915 žanu powĕsć wjazy njedostachu a kotrehoż sa zhubjeneho dźerżachu, je so se zmužkowneje Rusleje domoj wróćźił. S pomozu němskeho konsulata we Moskwje je domjez naskupił.

S **Prahi.** Statny zlawiśa na univerzicźe w Helsingforje (w Finniskej) profesor Mikkola pschijĕdże sobotu, 1. 8., do Prahi a wostanje tu tši dny. Potomi poda so dĕšcźi cźaš do Sslowafskeje. Mikkola je cźesnyj zobustaw cźĕšeje akademije wĕdomosćow a zlawny propagandist (špěchowaŕ) finniško-cźĕšhoslowakiskeho kulturneho sbliženja. Szkła staj so tuta z nowym cźłonom wirawjenaj stałaj tĕžko sbližiloj.

* **Zelesniške njeswožo.** Spĕchnik, kotryž z Basela do Parisa jĕdźi, sajźdże krótko psched naranischim dwórnischczom w Parizu na wopaczne kolije, dokelž bĕ wopaki wunhibowany. Pschi tym traj so jeneje druheje lokomotivy. Wjazy wosow ho zyle rostłoschkowachu. 22 wozobow ho srani. Tši z nich haczi dotal wumrjechu.

* **Sa 600000 frankow parlow potradnyli.** Wikowaŕ w Parizu wobšędźeschе sa 600000 frankow parlow, kotrež w tšioch pakcźikach zhowasche. Tute tši pakcźiki jemu tšo njerhmanizy wotewschahu a sa to tši druhe podsunychu. Po mĕnjenju Parizskeje kriminalneje policije je jedyn z nich rumunski pschekupz Zalman Orlowski, kiuht tohorunja z Rumunskeje z mjenom Platnic a tśeći z Nowyorka Benjamin Silow. Myšla hej, so ju ho wschitkuju tšo do Berlina puschćili.

Najnowiše z cyłeho swĕta.

Hdyž ho na drózy mjes Kolbergom a Płathu automobil němsko-statneje wobory jedyn sapschak pschejĕżdżachu, wón do tśichi sajźdże a ho pschecźerpi. Jedyn feldwebel ho zarasy, druhi mužka žedźaju, jedyn podoffizjer, je strózelemi wotewźe.

*

Sserbsko-bolharska swada je ho wurunała. Sserbske mjesy ho ho bolharskim starzanam saso wotewrile.

*

S bolharskeje maleje łupy Sstw. Anastasije je cźrjódła kommunistiskich zatych cźekła. Wotdźelenje wojakow je ho sa nimi puschcźiło.

*

S Grichiskeje je nĕhdże 1000 bolharskich zwójbow do Bolharskeje pschicźahnyło, kotrychž hu Grichojo i Mazedonscze wužnali.

*

W Stampa w Floridaskim stacze (w Sjednoczenych statach) hu kommunistiski komplott wotkryli. Po nim su kommunistojo wobsamknli, prezidenta Coolidgea, Rockfellera, Fordża a Edisona słonzowacź.

Žehelnosć a zežaha.

Jeju pśicyčiny a symptomy. — Wobora a pśenja pomoz.

Kśeźna horizola pśichinjeśe wěste strachi žobu. Tute mózemy žo smimjeć, gdyž pśicyčiny znajemy a je wobkedźbujemy. Sežaha (Sonnenstich) a žehelnosć (Hitzschlag) žo husto samowtrej, bywaja we swójich pśicyčinach wschekakorej bylej. Sežaha nastanje pśeze skutkowanje słónčnych pruhow na cyłe dźěło, kotrejž su jej bjeschchitnje wustajene. Lóśeśe pady sežahanośe wobschkodźa wěste blaki na kóži, žo cźetwjenja, sycicenja, nastanu pruskele. Pśichi dolhim wobkśětlenju hłowy žo mózhy pśicźahaja a ſ krjenju pśicpjeśenja. Tak nastanje cźetwjenoſći, hłowa boli, jenemu je śi, by roshorjeny, padach do womory. Krwawjenje w mozhach, roshorjenje nopowieje kóžki móże po wobśteinoćich žujerjeź sawinyć. Sślónčne pruhi skutkuja cźim bóle, cźim cźeśiśi je powětr a cźim runiścho wone japaduja. Sežaha stawa žo ſ wjetśca na horach (tak mjenowany „Gletscherbrand") a tropiskich (jara horzych) krajinach.

Pśicheźiwo spalenju koże pśiches sežahanje nałožuje žo kuk a žaba, niž symne wobalki, te jenož bolośeź powśeścha. We muſy wśmi butru abo wolij. Derje je, gdyž žo hłowa ſ nóźim schkita. Pśenja pomoz žo tak sarjaduje, kaž pola žehelnoścze. Ta wobsteji w tym, to žo zyłe cźełko pśichepyri. To móże ſamo pśichi ſamrócźnym njebju žo stacź. Hłowna wěz je, ſo je ſwonkowna temperatura jara wyšoka. Pśichi tuźnym, mokroczopłym wjedrie, gdyž žo dychanje koże poczeźuje, nahromadźi žo pśichi muſkłowym dźěle(na pśich. pochodźe) w cźěśe a nakopi ſtrašchnje cźopłoty. To žo hišcźe ſchórſchi, gdyž žo cźełej w prawym cźaſu woda njepoſtrowźuje a tak žo pśichetrjebana mołkśina njerununa. Potajkim, ſchtóž žo wjele wupoći, ma to ſaſo ſ wodu narunacź. Njejsmy tak daloko pśichinjeć, ſo pót pśichi dalſchim dźěle nabobo ſastanje,mjeſwoźo žo cźetwjeni, hłowa ſo wjerćźi a njewźeśe a cźumpajo dźeſch. To je ſtrašchny wokomik. Je-li nimaſch ſkładnoſcźe k wotpoczźinkej a k wocźerśtwjenju, to cźe ſehel (Hitzschlag) trjechi, t. rěka, padnjeſch, kaž by cźe Boža ruczka ſajała, k ſemi. Pśichi tym mózetej hibik (Puls) a dych ſaſtacź. W cźeźkich padach ſaſtupi ſa nekótre hodźiny žujerjeź abo cźłowjek ma žo ſe ſcźěkwakami tydenje dołho bódźicź.

Pśichi žujerjeźi pśiches żehelnoſcź ſkromja ważne krjeźdźišcźa hłownych a rjapowych muſkow. To je kaž žamuſajédojcźenje. Krej ſo pśichemèni, wobkłuduje pśiches pśichemóżne poczeźuj ena ſółach a wodźe, krej ſo ſhuſcźi. Pśichi puczowanjach móże ſo ſtacź, ſo nimaſch hnydom lekarja k ruzy. Skhorjeny dyrbi ſo najpróźdy do khłódka położicź, ſ hłowu troſchku wyſche. Muſku drastu wotewrć, wobźebje hrudź (Brust) a ſchiju wuſſnowobdźź, na hłowu a hrudź kładź ſymne wobalki. Je-li dychanje ſaſtało, potom dyrbiſch je kunſtchtnje wokśiwicź. Wrócźi ſo wjedomjo a ſ tym możnoſcź pożiwanja, potom dawaj khorenu pomałku a kedźźiwje wodu. Lékaſka pomoz je dale trébna, dokelź móże ſo żehelnoſcź k dołhej khorośći wuwricź.

Ważne je, ſo pśichi puczowanju cźełkim dźěle w horzym wjedrje alkoholiſte napoje njewužiwaja. Alkohol poczeźi wuſchitke wutrjebanje muſkłow a żada ſej tak njetrjebańſche dźěło, ſchtóž ſaſo pśichewyſoku cźopłotu w cźěle ſawinuje. Tak pśchinoſchuje wot nutſka ke pśicheźoplenju cźeła a cźłowjek je żehelej pśichkitjeniſchi. Dźo wjeczor pryedy, gdyž dźeſche pśechne puczowanje nastupiſch, ſdeŕž ſo wſcheho alkohola. Runje tak je radsomne, prawje ſahe lehnjeź hicź, gdyž najaſtra wjetśche puczowanje nastupiſch, potom w prawym cźaſu wotpoczowaćź, jěźć a wodu picź. Tak je cźěku możno, wyſchazu cźopłotu na wokolinu wotedawaćź, bjes toho, ſo wot nutſka nowa naſtanje, na pſch. puczowanje. Tak ſo żehelnoſcźi w prawym cźaſu ſadźěła.

Česćenym serbskim towarſtwam.

Se ſarjadniſtwa 50létneho jubileja „hłownеje ſchadźowanſi":

Swjedźeńſki wubjerk je pśicheproſchenja na cźeſcźene towarſtwa roſeſłał. Jeli njeje jene towarſtwo pśicheproſchenje dóſtało, tak njech ſo ſa ſło njewoſmjuje. Sarjadniſtkeho dźěła je telko, ſo je bjes dźiwa, ſo ſo tajke nješchto ſtanje. Létſa ſarjaduje ſo wrěni ras ſwjedźeńſki cźah na hłownej ſchadźowanzy. Kóžde ſerbſke towarſtwo, kiž ma khorhoj, njech ju ſobu pśichinjeźe. Druhe towarſtwa pak dyrbja ſ wjeſołoſcźu pśichicź. Jubileja dla njejsmy žadyn pucź pśchedaloki bjeź. Sſerbſke ſtudenſtwo wuhotuje kóżde léto w druhej wóſy ſwoju hłownu ſchadźowanku. 50létny jubilej pak hodźi ſo jenoż junu a to w jenej wóſy wuhotowaćź. Létſa ſtuty ſo ſa Khróſćeźizy roſtuźiłi!

Cźehobła do Khróſćeźiz? W Khróſćeźizach ſteji kolelka hłowneje ſchadźowanki. 6. auguſta 1875 ſałoźi ſo ſam hłowna ſchadźowanka. 25létny jubilej woźwjeźeſi ſo 6. auguſta 1899 w Khróſćeźizach a tuž ſeńdźmy ſo wſchitcy njedźelu 9. auguſta w Khróſćeźizach k wuſławjenju 50-létneho jubileja w Khróſćeźizach.

Wot ½1 hodźin ſem witaju ſo cźeſcźene towarſtwa we Wjeńſkej kórcźinje. We 2 hodź je nyſchpor w ſarſtej zyrkwi. Katolſky Śerbja ſo wroſcha, do nyſchporneje pobożnoſcźe hicź. Nyſchpor pak njeje do ſwjedźeńſkeho porjada ſrjadowany. Na nyſchporje pak ſo tež ſwjedźeńſki porjad njewotſtwiwa. Po nyſchporje ſeſtupa ſo cźah na ſwjedźeńſke mėſtno. Potom ma ſo wſchitko po porjedźe. Cźeſcźene towarſtwa, pśichińdźe na jubilej hłowneje ſchadźowanki. Sarjadowanje żada ſebi duchowne, kaž cźe materielne woporу wot kóżdeho zwubſtutkowazeho, wožebje pak cźeſcźenych zobuſtutkowazych hoſcźi. Wſchitko ſo rad a ſ lubóſcźu k naſchemu drohemu narodej ſtawa. Towarſtwa, pśichińdźeźe w połnych licźbach. Na najbliſchi wopit ſo licźi. Wopokazźe, ſo ſo ſerbſke ſtudenſtwo we ſwojej nadźiji njewoſeba. Waſche khorhoje dyrbja pśichichodnu njedźelu w Khróſćeźizach ſmahowaćź. Tuž **kśiźelu 9. auguſta 1925 do Khróſćeźiz!**

Přilopk.

* **Ludowe hibanje w Němſkej.** „Berliner Börſenkurier" woſjewjeſche njedawno ſajimawe powěſće wo ludowym hibanju w Němſkej. Wobkruncźeſche, ſo nimale 50 lět dołho ſpaduja porody w Němſkej. W ſedomdźeſatych létach ſańdźeneho lětſtotka pſchińdźe na 1000 ludźi 41 porodow, 1900 36 na 1000, pśched wójnu 28, dźenża 20, w pruſkich wulkoměſtach 19, a w Barlinje jenoż 10,66. Němſka licźba porodow bliži ſo ſ tym franzoſiſej: 18 porodow na 1000 wobydlerjow bliža ſo hižo ſyſtemej dwójich dźěśi (kaž we Franzoſiſej). Wěſo mjeńſke ſmjerne licźby to tu khwiliu hiſchcźe wurunaju. A tak licźba ludu hiſchcźe pśchibéra, ale porody du wróćźo. Rjane wuhlady!

* **Słét wokoło ſłónca.** Nam ſo ſda, kaž by ſłónco wokoło naſ ſo wjerćźało. We woprawdźiſoſći wjercźi ſo ſemja wokoło ſłónca, a to ſ tajkej ſpśichnoſcźi, ſo cźłowjek wěrić njeby. Jedyn aſtronom (hwězdar) je wulićźił, ſo my w jenym lećźe 950 000 000 kilometrow wokoło ſłónca leźimy — wſchędnje potajkim 2 milijonaj a 544 000 kilometrow ſa hodźinu 100 000, ſa minjeſchinu 1766, ſa ſekundu 29 km. Leźimy nimale 75 króć khětſiſcho hacź wuſtrélena kula. A tola to njeſaćźuwamy.

Česćenym knjezam něhdušim skhadźowankarjam

(wuſtudowacym Serbam a Serbowkam).

Létſa woswjeći „Hłowna skhadźowanka" swój 50létny jubilej. Wy ſće wſitcy raz „hłownej skhadźowancy" pśiſłuſeli. Ze wśej luboſću ſće „hłowue skhadźowanki" wuhotowali. Ze wśej zahoritoſcu běše jenoż móżno, hłownu skadźowanku tam do ſerbſkeho ludu zakorjenić. Nětřiše ſerbſke ſtudentſtwo je Wam wulcy dźakowne. Tola też wone chce, wěnc dale pleć a najwutrobniše ſtyki zn ſwojim ſerbſkim ludom pěſtować, kaž je je namrělo. Létſa pak ma hłowna skhadźowanka cyle wosebity wuznam. 50létny jubilej ſwojeho wobſtaća chce woswjeći. Tutón jubilej pak dyrbi Was a nas wſitkich zjednoćić. Přindźće wſitcy! Jubilejna zhromadźizna skhadźowarjow panje hižo ſobotu 8. ſnjenca 1925 pop. wo 4 hodź. Na nje dyrbiće ſo wobdźělić. Kedźbujće tuž też na porjady, kiž jubilejny zjězd rjaduja. Po zhromadźiznje wječor chcemy ſo zabawjeć na wjeſołym jubilejnym wječorku. Hiſće raz, ſobotu, 8. ſnjenca do Khróſćic na jubilejnu zhromadźizu skhadźowankarjow.

Zarjadniſtwo

50 létneho jubileja „Hłowneje skhadźowanki".

* **Kelko kiſika (Sauerſtoff) trjeba cźłowjek?** Cźłowjek dycha ſa minjeſchinu na 500 kubikzentimetrow powětra. Sa hodźinu žreba 30 litrow, ſa dźeń 7200 litrow tiſika. Kajka mnohoſcź. A bjes powětra njeby ani minjeſchiny žiwy był.

* **Mozartowe huſle.** Spodźiwny woſtud je Mozartowym huſlam wobradźeny. Pśched krótkim pśchedachu ſo w Londonje ſa jenoż 700 hrivnow. To je ſpodźiwnje. We Londonje runje płacźi ſo ſa tajke wopomnjeńki hewak pomérnje wjaſy hacź doſcź. Mimo toho běchu Mozartowe huſle ſamo na ſebi wurjadny hudźbny naſtroj, pryedy hacź je ſkławny wumjełc do rukow doſta. Sſkławny miſchtr Magini je je dźěłał. Do huſli je léto 1615 ſapalene. Mozart doſta huſle wot ſwojeho nana w lećźe 1764, kiž ſ prénjenu raſej jako wóſmolétny hólc w Londonje ſjawnje wuſtupi. Kaž je ſnate, hudźeſche Mozart tyšo je ſcźeſcź létami w konzertach.

* **Barbjene pśy.** W Londonje roſcźerja ſo nowa móda: pśy barbjeć. Niž jenoż, ſo je pśy tak barbjeny, kajſpeź ma jeho tujeni wobleźenje, ale też wſchelake kwětki ſo tutym ſwérnym ſchtyrinohačam na khribjet namoluja. W dopiſu na jednym Londonſki dźenik powoła ſo jena moderna žónſka na to, ſo też ſiwórba wěſtcho ſamóra dla ſwérjatka barbi, na pſchikład pśy w Sibirſkej (!).

* **10 woſobow ſo ſatepiło.** We Kalmarſkim Sundźe na ſchwedſkim móŕſkim brjoſy ſo tele dny 10 młodych woſobow w ſtarobje wot 14—21 lět ſatepichu. Jich na dobo wulki wichor pſchekłapi. Haćźrunjeź běchu w blíſtoſeźi brjóha, njemóžachu jim tola žiwjenje wukhowaćź.

Towarſtwowski powěſtnik.

Česćenym serbskim towarſtwam. Rjana licźba serb. towarſtwow je hižo pola S. W. na adresu J. Henšl, Caseritz (Amts. Kamenz) swój wopyt z khorhoju prizjewiła. Hdźe wostanu te druhe? Chceće We Wašu khorhoje, haj chceće Wy ſami doma wostać? **50-létny jubilej „hłowneje skhadźowanki" budźe jenoż junu a kotre tow. nochce, zo njeby zapiſane było do hoſći tuteho zjězda?** Hlejće też dalše pod: „Česćenym serbskim towarſtwam" w dźeńſnišim čiſle S. W.

Ferlalna kolonija. Dźěći wróća ſo z próźdninoweje kolonije **ſob. 15. auguſta.** Wospjetujemy, na čož ſmy ſtaršich hižo w ſwojim čaſu kedźbliwych činili: W pśipadźe, zo ſo próźdniny dźěći prjedy ſkóńča, njech ſtarši je hnydom pola ſulſkeho wjednika porjadnje zamolwja a wo nuznu dowolenu proſa.

Domowina.

Lubuš. Štwórtk, 6. auguſta, wječor ½9 hodź. wotmėje ſo ſerb. zhromadźizna we wjesnej korčmje. Přednoſować budźe knjez Hładki wo narodnym próćowanju. Bohaty wopyt ſo wočakuje.

Nowa Łuka. Posedźenje přeproſenych knjezow we Nowej Łucy wotmėwa ſo pjatk wječor ½9 hodź. (nic srjedu).

Nowa Wjes p. Krjebje. Tow. „Brěžyčka" we Nowej Wsy zmėje srjedu, 5. 8., wječor ½9 hodź. zhromadźiznu a přenjn spėwnu hodźinu. Prosymy naležnje, zo bychu wšitcy z wěſtoſeu přišli, wosebje spėwarki a spėwarjo. Chcemy też dla ſokolſkeho swjedźenja dorjadować. Předsydstwo.

Radwoſ. „Sokoł" zwučuje srjedu wječor, w 7 hodź. dźěći a w 9 hodź. dorost. Wšitcy ſo wobdźėla.

Sokołske Jednoty w Pančicach, Wotrowje a Khróśicach maja wutoru wječor ½9 hodź. pola Wjenkec w Khróśicach zhromadźiznu dla wulėta. Winowatosć je, zo kóždy bratr přindźe a polne předsydstwa mjenowanych jednotow. Ličbu wobdźělnikow na wulėce sobupřinjeſć. Zarjadnistwo.

Sokolſkim Jednotam. Sokolſki swjedźeń w Nowej Wsy pola Krjebje dyrbi ſo dla wobšérniších přihotowanjow na njedźelu **6.** septembra přepołožić. Prosymy Jednoty, zo bychu ſo po tym złožowałe.

Wotrow. „Jednota Sokoł" ma štwórtk 6. 8., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Zwjazk ľužisko-serbskeho Studentſtwa. Wubjerk je na swojim posedźenju ſobotu 1. ſnjenca popołdnju ½2 hodź. postajił:

Wšě namjety a naležnoſće na hłownu zhromadźiznu 8. ſnjenca pop. w 2 hodź. maja ſo najpozdźiše hač do 7. ſnjenca 1925 ſtarſemu do Khróścic připoſłać. Wo namjetach, kiž ſo hakle na hłownej zhromadźiznje zapodaja, jedna ſo hakle po dźeńſkim porjedźe. Zhromadźizna traje hač do 4 hodź. Starši.

Zwjazk ſerbſkeho Ratařſkeho Dorosta. Wubjerk ma srjedu, 5. 8., wječor w 9 hodź. pola Wjenkec we Khróśćicach jara ważne posedźenje. Kóžde tow. dyrbi přitomne być. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8
Najpřijomniše hośine měsnoſće - Konditorſke pjeczwa přenjeje rjadowanje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znamy kapalny mišter Stiebitz.
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlépše Šlánkowske a Reichelske piwo z čwikowa.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlépšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa toćerńja na Třelanskej drózy 4
Wosebita toćerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawſkeho gratu.

Do kóždeho serbskeho doma słuſeja „Serbske Nowiny"

Porjedźenka wo přeměnjenju ličby podźělnikow
k bilancy k 31. decembrej 1924.
Berichtigung über die Mitgliederbewegung zur Bilanz per 31. Dezember 1924.
1923 74 podźělnikow z 162 podźělemi
1924 přistupiło —
wustupiłoj 2 podźělnikaj z 2 podźělomaj
wobstatk: 72 podźělnikow z 72 podźělemi
rukowanska suma kónc léta 1924 7 200 hr.
1923 74 Genossen mit 162 Anteilen
1924 beigetreten —
ausgeschieden 2 Genossen mit 2 Anteilen
Bestand 72 Genossen mit 72 Anteilen
Die Haftsumme Ende 1924 beträgt 7 200 R. M
Smolerjec knihičišćerńja a hrńarńja
zap. družstwo z wobmj. ruk.
Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandlung e. G. m. b. H,
Arnošt Bart — Dr. Bl. Posedel — Rěčnik a notar Wićaz
Ernst Barth — Dr. Bl. Posedel — Rechtsanwalt u. Notar Lehmann

Saisonske wupředawanje
Zo bych hobrski skład mužacych, hólcacych a dźěćacych woblekow, mantlow, ulstrow a jupow po możnoſći wupróźdnił a za nowu zymsku tworu městna dobył, dawam na wšě kupje
10 procentow rabata;
wulku dźělbu dźěćacych woblekow, mužacych, hólcacych a dźěćacych léćnych woblekow, jakow, jupow a kholowow wotedawam ſamo
z 10—20 procentami rabata
Jenož dobra a najlépša ſprawna twora!
Nichtó njekomdź tule z rěcka přihódnu ſkładnoſcź.
Pětr Hančka w Kulowje
Telefon 64.

Merkuſki Wěrowanske pjeričenje
Zony
Pornjcam ſwój wulki ſklad pſchepaſkow, mėſacźnych a pſchedpadowych powjazkow, podpołožkow.
Sleju rad ! rabje.
Wagnerowa w Budyſchinje pſchi ſakſerſkim wratach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pł. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerski, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 180 **Budyšin — srjedu, 5. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Zentrum žo hischcże knjeżeństwowym stronam njepschisamknje.

Wichelake němske nowiny žu poślednje dny powěsć wocžischcżale, so zentrumski sapóžłanz ſ Guerard jako minister za wobžadźeny němski kraj do němskeho knjeżerstwa sastupi. S tym by žo sdobom zentrum knjeżerstwownym stronam pschisamknyło. Pschecżiwo tejle powěsći jedyn zentrumski sapóžłanz we „Vossische Zeitung“ pische, so je hischcże dołha noha k tomu, so by sapóžłanz ſ Guerard do Lutherowcho ministerstwa sastupił. Zentrumska frakzija w němskim žejmje hischcże žyła njeje žaneje składnosće namakała, žo sa to abo pschecżiwo tomu wuprajić. Jenož pschedbydźiwo frakzije je žo ſ tutym praschenjom saběrako, tola njeje k žanemu rozsudżenju došło. Skerje žo sda, so wjacho sa to rěcži, so by by wjetschina zentrumskeje strony pschecżiwo tomu wuprajiła, so by Guerard ministerstwo sa wobžadźeny němski kraj pschewsał. Hižo w meji je žo němski kanzler dr. Luther ſ tymle poſtscżenjom na zentrumsku stronu wobrocził. **Zentrum pak je tehdy knjeżerstwo prawizy a blok prawizy wotpokasał.** Też žobustawy zentrumskeje frakzije, kotrejž žo k jeho kěwenu kschidłu njeličza, kaž na pschikład sapóžłanz Stegerwald, žu žo pschecżiwo wotpółlanju druheho politikeho ministra do Lutherowcho ministerstwa wuprajile.

Hdże ma žo wěrnosć pytać, drje žo w blížschim cżasu **pokaże**.

Němski žejm.

Němski žejm je pondźelu postajenja sa dawk kapitałowcho wobkhada a sa šmórkowy dawk hjes pscheměnjenja pschisał. Po namjecże sapóžłanza Balwensa žo dawk sa kupjenje leżomnosćow a wobrotowy dawk wustawam sa spěchowanje spomożerstwa spuschcži. Namjet socjałdemokratow, so by žo wschu žiwnosć ſ wobrotowym dawkom pschepuschcżika, žo ſ 205 pschecżiwo 152 hłoſam wotpokasa, runje tak **žo namjet němskich ludowcow** wotpokasa, kotrejž chcychu **žiwnosć, w Němsku wukrodźenu**, wot dawka wuſwobodźenu měcź. **Też namjet** demokratow, so by žo dawk ſwobodnym powołanjam spuschcził, žo saczitny.

Dale žo wuſwobodźenje konsumſkich towarſtwow wot wobrotoweho dawka saczitny.

Snižene wobrotoweho dawka na 1 prozent žo ſ 205 hłoſami knjeżerſtwownych stronow pschecżiwo 152 hłoſam kěwizy, demokratow a němskich ludowcow wotpokasa. Wobrotowy dawk dale 1¼ prozenta, luxusowy dawk 7½ prozenta wuczini.

Sjawne wupołożenje dawkowych sapisow žo ſ 230 pschecżiwo 36 hłoſam wotpokasa.

Wothłosowanje wo tobakowym a piwnym dawku žo na wutory woſtorczi.

Wotkrycże pschihotow kommunistow k skónzowanju presidenta Maßaryka.

Stóſtnistke pschihoty kommunistiskeje strony pschecżiwo cżeſkeſłowakſkej republizy žu žo w Prazy wotkryłe. Psched nekotrymi dnjemi je žo pschi sajeżu zentralneho kommunistiskeho sekretara Filka a jeho schtyrjoch žobuwinikow wukrpało, so ma žo hnědźo stóſtnistkich planow pschecżiwo republizy w sarjadnistwowych měſtnoſcach kommunistiskeje strony w Prazy pytaċ. Jejni saſtojnizy w słužbje Moſkowſkeje internazionale ſteja a wot njeje mjdu dóstawaju. Pódła Filka je policija Bjedricha Schijastneho a žurnalista dr. Hausera sajała. Kaž je Prazſka policija jdźelika, žu kommunistoju pschihoty k mordarſkemu nadpadej na prezidenta Maßaryka cżinili. Moſkowska internazionala je kommunistiskej stronje w Cżeſkoſłowakſkej pschikasała, so by žo attentat ſa łóždu płaczinu skucził. Wožebity kurěr ſ Barlina bě tutón wukas do Prahi pschinjeſł. Wón bě žo Houserej a Filatej poručiła, kotrajž měſeschtaj dalſche wobstarasch. Wuwjedżenje attentata bě žo Schijastnemu dowěriło, kotrejž je hižo połdra lěta tkhoſtarnje dła wobdźełenja pschi kommunistiskim puczu wotpokucził. — Moſkwa wocżakowaſche, so by po attentacże knjeżerſtwo kommunistow pschescżełowało. Cżi bychu potom ſ bronjemi pschecżiwo knjeżerſtwu postanyli a ſpytali, jo powróczicz.

Strajk w pólskej Hornjej Schlesyskej.

Dźiwajo na dźełanſki cżaſ w podkopłach w němskej Hornjej Schlesyſkej je pólske knjeżerſtwo poručiło, so ma žo dźełazhodźinski dźełanſki cżaſ w pólskich hornjoschlesyſkich hěcach hakle po nječim na wóſom hodźin pschikrócżicz. So bychu hebi hnydom na wóſom hodźin pschikrócżeny dźełanſki cżaſ wunuſowali, žu dźełacżerjo w kralowſkej hěcże a Bišmarckiſej hěcże dźełacz pschestali. Liczba strajkowarjow 9000 wuczinja. Strajk žnadź žo dale rošscheri.

Nadběh pschecżiwo pólſkemu ſlotemu žo wotrajhł.

Sandżeny tydżeń žu wschelake burhi ſrjedżneje Europy ſpytake, kurs pólſkeho ſloteho dele ſtórcżicz. Warſchawſke nowiny na to pokazuja, ſo je žo wupad wulkrajnych bursow na pólſki ſloty dośtónczenje wotrajhł. Nowiny pschi tejle składnosći powdża, ſo žu ſo ſ němskeje ſtrony na wukrajne burhi wulke hromady pólſkich ſtotych cżiſle, kotrejž žu němſzy wulwodżerjo wožebje ſa muku, do Pólskeje podatu, dostali. Sa poſlednje pjecz měſazow je žo ſ Němskeje do Pólskeje 40 000 waggonow muki wuwjesło, kotrychž płacżizna nětdże 200 miljonow ſlotych wuczinja. Tale ſuma je žo pschi němskim wupadże pschecżiwo pólſkemu ſlotemu nakożiła.

Mazedonſzy komitacżojo pschi južnoſłowjanſkich mjesach.

Belgradſke nowiny žu ſaſo pschepjelnjene ſ powěſćemi wo tajnych pschiprawach mazedonſkich komitacżow pódła bolharſko-južnoſłowjanſkeje mjeſy. Wožebity dopiſowar Belgradſkich nowin „Vreme“ ſ Caribroda powdź, ſo w bolharſkim kraju njedaloko tuteho mjſta wodźełenje ſnateho „wjsowdy Vrla“ łeha. Tole wodźełenje žebi najſerje wotmyſlił, Caribrod nadpadnyċ. Tele dny žu žo bolharſke miliży a namjeſna ſtraż blizko Dragomana ſ Vrlowym wodźełenjom ſetkała. Mjes wobėmaj ſtronomaj k hotowej bitwje dóńdże, kotraż dwě hodźinje trajeſche. Mazedonzy w njej dżeſacz morwych a dwoju ranjenych ſhubichu. We nozy k 30. julijej Caribrodſzy wobhdlerjo tajne ſignale wohladachu, kotrejž po blisko mjeſy ſ raketami dawachu. S nimi dże žo Mazedonzam pokiwy dawachu, hdże mohli mjeſy pschekrócżicz. Južnoſłowjanſke wyſchnoſcże žu wobſchérne ſchkitanſke naprawy cżinile.

Wójna w Marokkowſkej.

S Rabata we wjecżornej Marokkowſkej žo powě: Wulke wojerſke operazije žo w tu khwilu pschi ranſchim froncżinym dźełu wotměrjaju. Dudżada žo nětkole wulkemu wójnſkemu lěhwu runa. Wojazy, kotſiż ſ Algerijſkeje pschithadżeja, maja lěhwa we wokolnoſći Oudżady a žo wot taw na wſchelake dźele fronty, wožebje do krajiny wokoło Taſy ſczelu. Operazije žo w dospołnym měrje a po wudźełkanym planje wotwitja.

Najwjetſchi dobrowólny pschibėrk ſa franzowſkich franjenych w Marokkowſkej je ſbérka belgiſkich nowin „Le Soir“ wunjeſła. Sa diwaj dnjej ſu tele nowiny 200 000 frankow jako dar do Marokkowſkeje pósłałe.

Wójna w Marokkowſkej žo pjeża w oktobrje ſkónczi.

Franzowſki ministerſki president Painleve je pondźelu w Autunje, hdżej žo pschi demokratiſkej hoſcżinje wobdźeli, politiſku rucż měł. Wón na wobſtejnoſcże ſpominaſche, pod kotrymiż bě knjeżerſtwo pschewsał. Herriota pokhwali a potom two marokkowſkim praſchenju rěczeſche. Painleveowa rěcż je w Parižſkich nowinach dobry **wothłoß** nadeſchła, dokelj je ſ wětſoſcżu wuhladny na to **cżinił**, ſo žo marokkowſka wójna w oktobrje ſkónczi.

*

Parižſke nowiny nětkole wſchědnje nětkotre nowinki ze marokkowſkeho wojowniſchcża pschinjeſu. Po nich je lětak Debely ſ Rabata do Azdira dołecżał a je ſ wuſokoſcże 100 metrow hłowne měſto Abd-el-Krima ſ jeho wobſtejdżenjemi fotografował.

W poſnóżnej a dokhowjecżernej froncże žu **Franzowſoje Rifanow** (Kabylow) ſ wobſtejdżenych ſtejſchcżow pola Ajjema wuhnali a **wulke ſchkodowanje nacżinili**. Tanki (wojowarſke wozy) bojoſcż a hrožu mjes Rifanami roſſchérjeja. Na wšy njeſwěrnych ſpłahow žu franzowſzy letarjo bomby mjetali. Wſchědnje poſtajenja pschihadżeja, kotrejž žo ſadźy fronty po wójnſkim planje generała Naulina rozdźeleja.

*

Nětko też Abd-el-Krim ſ létadłami pschecżiwo Franzowſam wojuje. Tele dny žu jeho letarjo na měſeże Fes a Rabat bomby mjetali.

Wobuċowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 6. **Rěži serbski!**

Naſl. a naſtupńa kupowarſka wobuċow. Pódšuwanje spěšnje a tunjo

Kak je w ſwětowej wójnje k ſwrěſchczenju dóſchło.

W Drjezdżanach je žo 1. a 2. augusta dopomnjeniſći **ſwjedżeń ſwjazkow ſakſkich pioněrſkich wojakow** wotmeł. Pschi tejle ſkładnoſći měſeſche ſakſki generalny leutnant ſwonka ſłużby Fortmüller rěcż, w kotrejž žo wón na ſpomnjenja hódne waſchnje wot ſwučenych ſwjedżeńſkich rěcżow roſeſnawa, dokelj ſjawne wuſnaċże k podawkam ſwopſchija. General Fortmüller praji, ſo ſu ſamery ſtratega Schlieffena prěnimaj němſkimaj wjedźinkomaj berje ſnate byle, ſo pak bohużel wobaj njeſtaj rołumikoj, jeho plany prawje pschewjeſcż. „To je“, general Fortmüller praji, „ſ pschicżinu było, ſo ſo wojowanje pschi tſělnych hrjebjach ſapocża. Hdyż Hindenburg podźiſcho wjedźinſtwo pschewza, njemóżachu ſo wójnu roſſudżowe wupadły ſ zyka wjazu cżinicż. Njepschecżelſke nadběhi drje ſo pschezo wotpokaſachu, tola němſku wojerſku móż tuteru jara poſtakichu. K temu ſo bórzy hłód a muſa pschidóſchtej. Poczerpchmy wožud wobſtupjeneje a wobkhelnjeneje hobrikeje twjerdżiny.“ General Fortmüller je jedyn ſ najwuſnamnischich a najmudrischich offizěrow niż jenoż ſakſkeho, ale zyłeho němſkeho wójſka.

Jedyn Franzowſa wo němſkim hoſpodarſkim położenju.

W „Matinu“ je Jean d'Orſay wjele kedżbliwoſcże ſbudżany naſtawk wo hoſpodarſkim położenju w Němskej wojſewił. Spitżaczel praji, ſo drje je ſo Němſkej poradźiło, zebi ſtrowu měnu ſtworiċ, **ſo pak ſo ſady błyſchczateje ſa-ſnadny hoſpodarſka nuſa khowa, kotraż bywa dżeń wote dnja cżeſcha.** Tale hoſpodarſka nuſa njeje każ w Jendżelſkej ſ njedoſtatkom dźełu naſtała, ale ſ brutalneho wobnowjenja ſloteje hriwny, kotraż je njejabſzy mjdy powyſchiła a hoſpodarſku runotwahu ſkaſyła. Skrucżenje pjenjes njeje po tajkim ani dalſchemu powyſchenju ſeſinjowjeńſkich wudawkow ſadżewało, ani hoſpodarſtwo ſkrucżiło. Spitżaczel praſchenje pschepytuje, hacż je ſo ſ najmjenſcha poradźiło, finanzne skrucżenje ſwjeſcżiċ. Wón k pschepjewdżenju pschindże, ſo je to ſnajmjenſcha dwélne. Wobkhodne hibanje je ſkoro zyle ſaſtako, wón piſche, ſchtož ſ njedoſtatka pjenjes wukhadża. So mohła twrkazne pożeżonki industrije wrócżo płaċiċ, je němſkoſtatna banka dyrbjała ſwój ſkład wukrajnych dewiſow khětro pomjeńſchiċ. Jejne reſerwy žu wo wjazy dyżli pok miljardy ſlotych hriwnow wotebėrałe“. D'Orſay ſtónczinje na to dopomina, każ žu ſo Stinnesowy konzern a rjad druhich wulkich firmow hižo wopor tuteje nuſy ſeſinje. Dokelj ſo po jeho měnjenju tale nuſa hiſchcże powjeſchi, ſo nekotſi jendżelſzy ſinanznikoju pjeża w Němſkej ſ tym ſaběraju, ſo bychu ſkładnoſcż pytali, kaċ mohli toke położenje ſa ſwoje lěpſchiny wuwujiċ. Spitżaczel ſtónczinje měnjenje wuprajі, ſo ſo dźeławej Němſkej njedźiwajży toho poradźi, ſaſo poſtanyċ. K tutomu poſtanjenju jemu mudru radu dawa, ſwoju ſwonkownu politiku połěpſchiċ, ſo by jeho dowěrjenje wukraja dobyła a ſo by ſo pschi jednanju wo wikowańſke rěcżenja mjenje ſaſtaċka pokaſała.

Franzowſojo a Belgiczenjo ſ Poruhrſkeje wuczahnyli.

Wobžadżenſke wójſko je 1. augusta Poruhrſku wopuſchczito. Jenož měſta Düſſeldorf, Duisburg a Ruhrort ſu wobžadżene woſtałe. Wobhdleſſiwo je žo pschi wuczehnjenju wſchěch wuſtupowo woſtajiło, tak ſo ſo žonych pschipadow njeje ſtało.

Khětry dźeł franzowſkeho wójſka, kotrejž je ſ Poruhrſkeje wuczahło, po ſdaczu w Porheinſkej woſtanje. To je ſ teho ſpóſnaċ, ſo je kommandowaju general franzowſkeho 30. armekorpſa w Bonnu pola měſtowſkeho ſarjadnſtwa we Trierju 116 nowych offizěrſkich wobhdlenjow, mjes nimi ſchtyri ville ſa generalow, žadaċ

Franzowſka Amerizy dań ſapłaczila.

Franzowſka je Sjednoczenym ſtatam połnożneje Ameriki žobotu 10 miljonow dollarow jaka połětnu dań ſa wſchelake wikowańſke pożeżonki ſapłaczila.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 5. auguſta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer +1%, thermometer wo dnjo +25. Dźenja rano w 7 hodź. barometer 727, hygrometer 0, thermometer w nozy +15. — Wulkźi wyſchiny bź ſo wječera rano ſe Sźrjedźneho morja ſpches Balkan, pches Dunajſke kraje a Němſku hacź k Połnócnemu morju pſchesuźi. Nizina leżesche nad Rauſchźim morjom a Ruſkej a nowa pſchezo hiſchcze pola kupy Island. Raſche wjedro je pak tola hiſchcze wohrożene. Je tola ſchkleńza wot wječerawſcheho ſaſo na hroſne poſtupiła. — Wot njedźele k póndźeli ſu Hornju a Delnju Schleſyſku czeźke njewjedra a ſlinki domapytale. Teſame fatkhadźachu teź w Krkonoſchach a w raiſchel Cźeſkej, w Morawſkej a Słowakſkej. Źnź, kotreź ſu hiſchcze na polach, ſu hacź do 90 proz. ſniczene. Dróhi, pucze, pola, kuſi, wſy a hona woda pócźrě. W Striegawje ſu roſnoſchowaſ nowin kepi. Bliſko Wołeſchnizy (Oels) blyſi muża ſaraźy a ſonu pohluſchi. S błyſkom wotpali ſo jedyn ſtatok ſ pieſnjenej bróžnju. We Waldenburgſkim wokrjeſu ſchkoda na milijon ſt. hr. wobliczeja. W holach je wichor wulku ſchkodu nadźěłał. Na dróhach je ſchtomy wuwalał, telefonowe ſcheźory podłamał a groty roſtorhał. Tźěſt je ſwotkrywał. We Wódrje a pobocźnych rěkach wječera woda hladajźy pſchiběrafche. — W Krkonoſchach na cźeſkej ſtronje woda domy, ſchtomy a hoſpodarſke nadobu wotpłakwi. Na żeleſnizach dyrbjeſche wobtłap pſchefiacź. S dźěła ſu naſypy podmłkte, pak moſty ſwottorhane, pak tak wobſchkodźene, ſo je wobtłop na nich njemóžny. — Jutſje ſchtwórtk ſłónczko 4.34 hodźin ſkhadźa a ſo 7.37 hodźin ſkowa. Měſacź wjeczor 9.03 hodźin ſkhadźa a ſo rano 6.44 hodźin ſkowa

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje:** Khłódniſcho, deſchczowanje w Němſkej a po zyłej Europje.

— **Pſched ſtkhadźowańku.** Studentſke próſtnitwy bźaſa ſo ke kóncej. Kak ſpěchnje ſo tola cźaſ minje. Wdom ſo ſtudowazy wjeſelachu na pſchichodne wulke próſtnitwy, a ſdobom tu teź hnydom běchu. Kak ſpěchnje pſcheběži tola próſtninow rjany cźaſ. Tola prjedy hacź ſo pródnikowy zyłe ſkónca, dźadźa ſo hiſchcze ras ſeńcź, kaž kózdoletnje Chadźa wotſwjeczicź ſwoju hłownu ſkhadźowańku. Skhadźowanka, to bź ſa mnje ſtajnje jedyn ſ najdoſtojniſchich ſwjedźenjow, kotreż ku běhu lěta wopytach. Hacźrunjeź běchmy ſo tydźenje dołho pſchi horzym żitowym dźěle pocźili, na ſkhadźowańku ſtajnje radu jěźechmy. A lětuſcha ſkhadźowańka, kaž hym hižo cźaſto we „Serbſkich Nowinach“ cźitał, budźe jubilejna ſkhadźowańka. Haj, ſkhadźowanka ſwjeczi lětſa ſwój ſtoty jubilej a to we w Khróſcźanach, hdźež je ſo pſched 50 lětami ſwjeczika prěnja ſtudenſka ſkhadźowańka. Jako to ſhonich, ſo ſwjeſelich, dokelź w Khróſcźanach ſo mi ſtajnje na ſwjedźenjach ſpodobaſche. Pobnich tam ſaudźenu njedźelu a cźahych ſebi trochu wobſkładacź, hacź ſo Khróſcźanjo na tutón tak rjany a ważny ſwjedźeń teź derje pſchihotuja. Ale poſtłuchajcze jenoź: „Tale mjenota w tamnej hewak tak cźichej wjeſny. Słyhowana tuła ſo k ſtarodawnej, wowonjeſnjeſkej Schibjeńźy. Do tola wokoło je wobdata ſ horami. Srédka ſo tam hdy zygańo abo druhi podobny praſkot ſaſłuchdźa. Sa to pak pſchikhadźa cźim wjetſche cźrjódy ludu, ſwjeczi-li ſo tam źadyn ſwjedźeń. Wobſebje ſterbiſki, ſchtoż ſo tola ſamo rośumi. A cźi ludſi Khróſcźanſky wujoſo a cźeſtu, cźi ſu tak rjeſ roſcźeni k wuhotowanju ſtajiſch ſcenbiſch ſwjedźenjow. Wſchitcźy ſo tomu wěnuja, ſo by ſo ſwjedźeń hacź nanajkrańniſcho wotſwjecził. Wobſebje to cźaſu pſchedewſchem wuſkſnyncź, ſchtoż mi jedyn wjeſnjan powědaſche wo tamnym kubleriu, kotryż je jim ſwoju rjanu ſahrodu hnydom na prěnju próſtnu ſaſo ſwjedźeńſke měſtno pſchewoſnjił. Wobhladach ſebi ſwjedźeńſku ſahrodu. Tuto měſtno ſo wopraſchdźe za jubilejnu ſkhadźowanku najkěpje hodźi. Do koło wokoło je ſe wyſſokim ſelenym płokom wobdata. Dźeńa pſchi płocze na ſo jewiſchczo nahvaricź. Měſtna ſa pſchihładowanjow abo wopytowarjow ſkhadźowanki budu tak rjeż amphiteatraliſky natvarjene, to rěka: ſadna lawka je ſtajnje wo něſchto wyſche hacź prědkowna. Sejadły jewiſchczа k ranju maſch krajny wuhlad na najſtarſchi ale teź najrjeńſchi dźěł Khróſcźiz, na zyrkej, ſchulu atd. Sejadły ſchule a zyrkwje widźiſch ſtarożitne Schibjeńźu, pokrytu ſ cźémnym khóinowym łěſom. — A tele pichihoth, kiž Khróſcźanjo k jubilejnej ſkhadźowanzy cźinja! Kelko próży nałożnja wjeſnjenjo, ſo bychu ſwoju wjeſ nanajrjeſiſcho wupyſchili. Żanu próżu njelutuja teź hrajerki a hrajerjo, ſo bychu ſo do ſwojich rólow nanajlepje ſaźiwili. Hracź budźe ſo, kaž ſłyſchach, zyle nowy dźiwadłowy kuch, ke kotremuż ſu woſebje wułkońe mozy trěbne. Te pak pytachmy mjes ſtudowazymi, a ſchtoż ſónſke róle naſtupa, mjes Khróſcźanſkimi knjeżnjemi. Hrajeſche dźe ſo tam pſched cźtami ſławny drama „Na Hrodźiſchczu“. Nochcu dźenja hnydom wſcho pſcherahdźicź, ſchto Khróſcźenjo wſcho k ſwjedźenjej pſchihotuja. Se jenym ſłowom prajene: koſeja a dobrych pſchiſtkowom njebudźe w żanym domje pobrachowacź. Wſeź dźe ma tſoch pekarjow, a cźi maju zdyl tydźeń nimo měry muſno. Radźu jenoź kóždemu, ſo by ſebi tam na ſłotu jubilejnu ſkhadźowańku dojeł. Kacź ſo wěſce njebudźe. Ale nětko proſpymy Boha hiſchcze wo rjane wjedro.

— **Laſtojcźki porźinaju ſo hižo hromadźicź,** tak ſo nam ſe Schleſyſkeje piſa. Wulke cźrjódy pſchelećtuja mjeniſche a wjetſche města a wuwuczuja ſo tak w łétanju, hacź budu daloki puć do zuſeho kraja, pches hory a doły, jěſory a morjo łećź pſchećtracź. Je jara ſajimawe, cźi łétanje wobſkedźowacź. Po prawym je hakle September (ſwjedźeń ſwj. Marijineho narodźenja) tón měſacź, hdźež ſo laſtojcźki na roſſoſnowanje hotuja. Stari ludźo chżeża ſ teho ſudźicź, ſo nam ſaźna naſyma a ſnadź teź ſyma tiwa. Nadźijamy ſo, ſo ſo to njeſtanje.

— **Skandalozne wobſtejnoſcze** w jenym rataſkim druſtwje. We rataſkim druſtwje w Landſtacze we Schleſyſkej, kotreż rataſkow ſ hnojemi, pizowadłami a ſ wuhlom ſaſtaraſche, ſo dawno powědaſche, ſo wſcho w porjedże njeje. We wotmětej hłownej ſchromadźiſnje někt. Wrótſławſkej revizoraj wſcho wotkrywichtaj. Najhórſche wocźakowanja ſo dopjelnichu. Rosprawa běſche ſa pſchedhydłwo a dohładowarſtwo porażaca. Druſtwo ma na 734 000 hriwnow ſchkody. Revizoraj wuprajſchichtaj ſtamnje, ſo pſchedhydłwo a dohładowarſtwo njeſtaj żiwoje winowatoſcze na żane waſchnje dopjelniłoj. Po jara horzym wnrěcźowanja ſo ſchromadźiſna zapowě, bilanzu pſchepiſnacź a pſchedhydłwu wuſmowobodźicź. Skerje wobſtamnmj, ſo ma ſo druſtwo pſchiſtkuchcaz wotkrjeſnjeny dwór na němſki krajny ſwjaſk (Reichslandbund) w Barkuze pſchedacź. Statne rěcźniſtwo w Hirſchberku ſo ſ nalezſnoſcu hižo ſabéra. Kak daloko maja ſobuſtawy pſchedhydłwa a dohładowarſtwa ſnadź wohobinſku rukowacź, njeje ſnate.

— **Krajny ſwjaſk němſkich pólſtiſch telegrafowych ſaſtojnikow** ſ wokrjeſnym towarſtwom w Drjeźdźanach, bź 26. 7. ſwojich ſkupinowych wjednikow ke konferenzu do Drjeźdźanſkeje kehelerńe (Keglerhaus) ſwołał. Tam ſo wobjedże we pruhowańſkich a mſdowych praſchenjach jednaſche. Pódla toho jednaſche ſo wo khorobnych a dowſtojnych pokładnizach a wo wubjerkowych praſchenjach ſa ſaſtojnikow. Pſchi tutym poſpjedźenju je ſo wupokałało, ſo parlament a knjeſerſtwo na mſdy niſchich ſaſtojnikow njedźiwa a do dołhoſcze cźehnje. K tomu ſo ſcźehowaze wobſtamkmy. Jeli ſo w błiſchim cźaſu mſda niſchich ſaſtojnſtich mſdowych ſkupinow k drohocze njepiſchiněri, wone bórſy ſwrěſchcza. Shromadźeni wjednicy krajnego ſwjaſka němſkich pólſtiſch at elegrafiſkich ſaſtojnikow na wokrjeſnej ſhromadźiſnje w Drjeźdźanach, 26. julija ſe wſchej raſnoſcźu na kataſtrofalne położenje tutych ſaſtojnikow pokaſachu. Hoſpodarſke ſwrěſchcźenje pólſtiſch ſaſtojnikow by ſa zyle kraſne ſarjadowanje ſ dałoko ſnażnym wuſkſnamom było. Wſchelake próſtnowy w turyni naſtupanju na knjeſerſtwo a wjeſchnoſce njemějachu hacź dotal żaneho wuſpěcha. Tohodła cźujemy ſo winowacźi, nuſu tutych ſaſtojnikow ſjawnje do ſwěta wołacź. Nadźijonnje nam wyſchnoſcź potom ſkerje pomoz poſtoji.

S **Khrowcźiz.** Sdyſne hrimanje cźehnjeſche ſaudźenu njedźelu wjeczor pches naſchu wokolinu. Pola żiwnoſcźerja Millera dyrі Boże njewidźero, ale na ſwoju njeſaſi. Tola pak nacźini wulku ſchkodu. Boże njewidźero dyri ſ wuhenjom do twarjenja a jón roſkroji. Wottam jěźeſche błyſk k elektrikſkemu liczerjej a jón zyle roſbi. Pſchi tym dwě wulkej dźerje do murje wuraſh. Teź we kuchinje nacźini błyſk mnoho ſchkody. Kachlowu rołu ke wuhenjej roſtorha a teź někotre wokrowe ſchkleńzy roſbi. Kachlowe tyły ſwutorha a wſchelaku nadobu do ſrjedź kuchinje ſmjeta. W zbytym twarjenju wſcho ja ſchwabłam ſmjerdźeſche. W kuchini ſo teź wſcho ſe ſaſamu ſcźeńcźi. S tſěchi nětkore zyhele ſwotpadachu. S ſyrі je tutón błyſk zyłej połoju wſy ſeſchkodźił a wjele ſwěrcźanow wobſchkodźił. Wjeczor njemějachu mnohy elektrikſku ſmrězu. Teź pola ł. Schlezy w Dalizach Boże njewjedro do twarjenja dyri, tola pak dale żanu ſchkodu njenacźini. Po tym ſo ſkětro deſchcź ſijeſche. Do njeſboża pſchi tym nichtó njepſchindźe.

S **Bukez.** Póndźelu wjeczor w naſchej wſy nadobu poczа k wohnjej trubicź. We krótkim cźaſu ſo wohnjowa wobora ſeźdże. Mékaſche, jo ſo we Wujcźku pali, njebu pak nicźo wo wohnju widźecź. Jako běchu ſo telefonowzy praſcheli, ſe ſykowu wotjěźechu. Skónczńe pak ſo wupokaſa, ſo ſo ſ zyła nihdźe njepali, ale ſo ſnano jenoź wo hrubu ſamopaſchnoſcź jedna. Nadźijomnje ſo wěź bórſy wujaſni. S zyła njeje derje, ſ tajkimi wězami żortowacź.

S **Barta.** Pſchi ſaudźenym ſobotniſchim zylnym hrimanju dyri błyſk tſi rafy do tudomnych bruniżowych podkopkow Olby w Suborniczy. Najprjedy dyri błyſk do elektrowoda we wuhlowej fabrizy. S tym hnydom wſchē tamne ſwězy haſnychu. Druhi ras dyri błyſk do elektrikſkeho kabela pola baraki a k tjeczennm raſej do jeneje klumpy. S wulkim deſchczom, kotryż hrimanju ſeſjełowaſche, bu jama na mnohich měſtnach ſ wodu ſaplkawjena. Sarjadnik k wuklumpanju wody ſo hiſchcze we prawym cźaſu na njeſboże dohlada. Tak ſo dalſchi ſrach wotwobroczi, dokelź wón hnydom alarmowaſche a dźełacźerjo mózachu ſo hiſchcze we prawym cźaſu wuhłowacź. Wodu ſ klumpami a wodowodami ſ jamy wuklumpachu.

S **Noweje Wſy** pola Krjebje. **Tudomne ſerbſke towarſtwo** je ſebi někto też ſpěwomi wotrjad ſałożiło. **Wokoło** 20 młodych ſpěwarjow a ſpěwarkow je ſo hižo zmolwiło. Sdrjedu 5. auguſta wjeczor w 9 hodź. ſměje pola Heinrichez w Nowej Wſy prěni krótź ſpěwanje. Spěwne hodźiny budu hacź na dalſche ſtajnje ſrjedu wjeczor. Nowe ſpěwarki a ſpěwarjo ſu kóždy cźaſ wutrobnje witane.

S **Lubija.** S motorſkim kolom njeſboži ſe dny wikowak ſ pjerſnu Kißling ſ Lubija. Won chżyſche ſo na ſtatnej dróhy pola Lubija jenemu ſapiſchahej wuwinyeź. Pſchi tym ſraſy do ſchtoma. Kißling padny ſ kola a ſo ſkětro ſrani. Teź jeho motorowe kolo ſo ſylnje wobſchkodźi.

S **Wjednarjez.** Saudźenm njedźelu pſchi ſylnym hrimanju dyri Boże njemjedro do jeneho ſe hłomu krtcźeho domiſcźa, kotreż fabrikſkemu wobſedźerjej Bekej ſłuſcha. Domſke bě jenoż jeneho poſthoda. We nim dwě ſwójbje bydleſchtej. Twarjenje ſo do cźiſta wotpali. Jenoż ſ delnjeho dźěła twarjenja nětchto domjazeje nadobu wuhłowachu. Jenoż jena ſwójba mějeſche ſaſwěſcźene. Druha na nimo měry wulku ſchkodu. K wohnjej pſchijědźechu 4 wjeſne ſyłaſwy a 3 ſ wokolnych wſow. 1. premiju doſta 3. kompanija Solandſkeje dubrowólnje wohnjowaje wobory.

S **Khróſcźiz.** Wječera mějach ras pſchileżnoſcź, ſ jenej knjeżnju hrajerku pſchi hłownej ſkhadźowańcźy, 9. auguſta, poreźecź. Wona njeje mi wjele pſcheraźiła. Njeboh ta teź do Nowiny napiſał, by-li ſerbſke ſtudentſtwo nětchto wo hrě piſało. Dokelź pak wono mjelcźi, tak dyrі ja tu napiſacź, ſchtoż je mi knjeżna pſcheraźiła. Kózda hrajerka je ſeſchimł do ruki búſtala. Rólu ſu rozdźelenze. Hra hamu je jara rjana. Knjes wuczeŕ Pjetaſch ſebi taſe tu prózu wjerſe, ſo hebi kóżdy ras khornaź pſchepołoži. Jedyn kóń dyrbi ſtary hłobu hracź. Wjele ſo wo zaſeniu khodojtow powěda. W hrě ſu wjazy wjeſełych rejtow. Najrjeńſche pak je, ſo ſo hra wjeczor wó cźmje hrajo. K. Henczel, jedyn ſtudent, hebi ſtajnje ſapiſnje, jchto ſo trjeba. Ssobu hraje jich zyła cźrjóda.

S **Lejna.** Wječera mějach dopołdnja wokoło 10 hodźin wuhoreł w Reugerjez ſtatoku. A taż ſo powěda, ju jón dźěcźi ſałożiłe, kotreż běchu ſame doma. Pola nich běſche je dyn ſuſedny hólcźeź. Mjes tym ſo domjaze w pinzy bźeny woſcheſſpowachu, wſa tutón mjelcźo ſapałi prjecź, dźěſche do ſady a ſapali nałkadźene walcźki. Hdyź ſanne dźěcźi a ſuſedźa na pomoz pſchiběżachu, njebohdźeſche ho nicźo wjazy wułkowacź. Se ſtomu kryty ſtatok ſo bórſy płoſes zbła paſeſche. Jenoż ſchijazka maſchinu a koleſo wuhowachu. Na dobre ſbože dopomni ſo najſtarſcha 12 lětna holza na lěto ſtare dźěcźo, kotreż hiſchcze horjeka ſpaſche. Te mumoſt w prawym cźaſu ſ plomjenjow. Hewak je ſo wſcho docźiſta ſpaliło, wſcha nadoba a inventar. Macź běſche na polu a nan dźěła jako mlokarnik (ſchwajzar) w Kohlchinje. Sdrjedu chżyſche male ſnź domoj wjacź, ale ſ nékajſcej pſchicźiny cźaſa njemějeſche. Taſ ſo ſ najmjeńſcha wuſkowacha.. Se ſykowu běchu Tſchaſcźanſka a Wuczeſcźanſka prěnjej, dalſche każ Wujeſcźanſka, Klóſcźtrika a Khróſcźanſka ſo wrócźichu, dokelź dźěła njemějachu. Wojpjet widźimy ſo derje njecźini, drobne dźěcźi ſame doma woſtajicź.

S **Wóſporka.** Wobžarnjowane njeſboże poſeidźe ſaſy dźenm póndźelu tudomneho ratarja Zuſchku. Najmłódſchi 6 lětny hyn pſchindźe wołi mlócźanym pſchebliſto. Wała jeho ſhrabny a nékotre raſy wokoło wjerhaſche. Hólcźi ſu hnydom morwy. Ludźo ſtarſcheje powſchikowanje wobžarujeja, dokelź ſtat wſchem ſtajnje we wſchém k pomozy.

Wuhibaŕ.

S **„Podawiſnow a poſtawow ſ Alpow“**
wot Pětra Roſeggera.

(Skónczenje.)

„To bě potajkim w porjadku. Kak pak wujaſnicźe ſebi njeſbożo?“

Wobſtorżeny poſběhny ſo wječerwidomo ſcźicha a praji:

„Sdyź ſo nje ſtajnje tak praſcheja. Ja hinak njewěm, ja to hinak njewědm. Woni praja, ſo ſym wuhibadło hižo prjedy prawje ſtajene měł — a potom ſabył — a potom wſchón ſamuczeny myſlił, ſo ſo to ſtako njeje — a potom ſyeza wopaki ſtajił.“

„Może tomu tak być?“

„Bóh je nje wopuſchcził! Może być, ſo je tak było, ja nicźo njewěm!“

„Wy potajkim njewěſcze, ſcźe-li prěni krótź — potajkim pſched tym, hacź ſtaj ſo po ſdaczu wobaj cźahaj ſchiżowatoj — wuhibadło ſtajił?“

„Może być, ſo drje ſym to cźinił. Hewak tola mózno było njeby!“

„Hacź ta naprawa njeje ſkazena była? Hacź traſch njeje nichtó druhi ſo tam parał?“

„Mój Bożo, ja nicźo njewěm!“ ſtonaſche wobſtorżeny, „ja ſym zyle — ja ſym zyle —“ ſwoje porſty ſary ſebi wón do cźoła.

„Macźe-li hiſchcze hewak něſchto rjeż, Stellingero?“

„Cźińcźe ſe mnu, ſchtoż chcźeze“, to běſche jeho poſlednje ſłowo.

Pſchedbyda wuprajі, ſo je jednanje ſtónczene, a pichiſaźni wotſhadźechu k wuſnudej. Ale roſdwojenje pſchcnjeſche ſo ſe ſudniſkeho ſala do iſtwy pſchiſaźnych.

„Schto manu tu cźinicź?“ rěkaſche. „Kóżdy ſty wotpohlad je wuſamknjeny. Tón cźłowjek njeje ſchpatny, ani lózy nimyſlny. Wobſtojnoſcze. Kóżdenm ſ naſ mohło ſo to ſamo ſtacź. Hodźimy nimo laſtojnſkich bychu ſo měle ſekaſacź. Po dźeſwjatnacźe dźełanſkich hodźinach żada ſebi pſchirodа ſwoje prawo. S jeho njeſbożom běſche dobromyſlnoſcź. Wón ſmjercź cźekpi, wón je ſtamany. Kak móża ludźo tajkeho njeſbożowneho ſa winowateho wupraſicź?“

Tonu napiſchcźiwo ſtojeſche: S jeho ſo pſcheſhladnjejnjom běchu pjecź cźłowjeſkich żiwjenjow ſo ſniczile, a tſi krócź telko leża na cźeżkich ranach khori. Schtó może ſo na żeleſnizach jenoż wokomik wěſty cźucź, hdyź njeknjeſi nad laſtojnikami najwjetſcha knutoſcź? Puſchcźimy tehole cźłowjeka na ſwobodu, potom pſchichodnje ſo ſaſo něſchto ſe druhimi pſchiſtajenymi cźłowjeſkeho ſtanje. Wón je njewinowaty, derje, ale cźi, kotryhdy ſu wjeſera pokhowali, běchu też njewinowacźi. Kóżdy, ſchtóżkuli tajke mětino pſchijima we pſchemyſlże a wobhłodże, dyrbi wědźeſcź, ſchto to rěka, a njemóże — hdyź je ſo njeſboże ſtało, na cźłowjeſku ſmilnoſcź ſo ſtoſicź. Ani niż na prawdu a ſprawnoſcź. Cźłowjecza wutroba praji: Tón muż je njewinowaty, a laſoń jeho ſaſudźi, a wobaj ſmějetaj prawje.

Wſchitkażni wuprajichu ſo wo winze ſ wjetſchinu haj. Sſudniży laſoſudźicźu wuhibarja Bernharda Stellingera k tſiom mětżazam jaſtwa.

Filojofojo ſo wo to wadźachu, jim běſche wuhłědk pſchemały. Schto ma to rěkacź, na tſi měſazy do jaſtwa? Hdyź ſo wo telko morwych jedna! Jeli ſo je to wołuł ſaiwinowak, potom wuzwoboděnje, jeli to wuhibowak ſłuczit, potom jaſtwo ſnajmjeńſcha na dźeſacź łét.

Rjanoduch praji khroble: kriża ſu ſo mjenujży ſtami wuwinowali. Tutón banalny kompromiſ njes wuſtwobodźenjom a wuſnudźom ſawěſcze ſanownu ſwědomju njewobcźeži.

Bernhard Schellinger piſaſche na tjeczej njedźeli ſwojeho ſajeza ſwojej mandźelſkej ſeźěhowazy liſt:

„Luba Riſchecźanka!

Sdobom ja piſchu na żeleſniſke ſarjadowiſtwo. Nochcu nicźo wjazy ſ tym cźiniczі mécź. S nicźim, hdźež ju koleża. Tak huſto hacź pſches wyſoke wokno hwiſd żeleſniſch ſaſłyſchu, ſtawa ſo mi ſłě. Mój ſebi burku khżeku wotnajamoj, hdźežkuli. Budźech-li ſwojeho naua poſtuchał, mózeſche bimak hyczź. Dyrbimoj wěſo ſ muſu ſaſo ſapoczecź, ſwoſochnuj dźěcźi, wone budu też wjele ſtrowſche w cźeſtiwem powotſhe na wſy, hacź pſchi taſkim parje a kurje, a ty ſy tak każ tak poł burrowki. Sſnadź budże tola jónu lépje. Khżołſtanje ſda ſo mi někto hižo pſchedołho trajaze, ale pſche měrne. Pſchezo ras, hdyź je mi prawje tuſerdźo, wobroczam taſoku a klakam ſo na kromu. Sa ſiwo chżu hyczź hinaſchi. Twój ſwérmu Bernhard.“

De Blcho Konvorcka. (Wohenje). We nojh k hobocje sudnyt w polkhodje pod tschu sadnjeho twarjenja tudomneho hotela Reinholda Haberlanda na Kalatojkej drozy wohen. Wohnjowa wobora wohen sa krotki czaj sahasha. Wobsedzejer pschejara wulku schkodu njemejesche. Kak je wohen nastal, njeje znate. — Wczera dopoldnja pak so we klini twarjeho wobkhoda Augusta Schneidera wuhlowy proch sapali. Borsy so tez tam so schadowaze wuhlo palicz poczinasche. Dzelaczerjo tamneje firmy wohen sa dwe hodzinje shaschachu. Tez tudy pschewulka schkoda njenasta. Wobaj j wohnjom schkodowanaj mataj saibesjene.

Se Shjezina pola Lasa. „Sserbske Nowiny" wotschitachu njedawno wobras „S motorowym kolom po czmupotatej desy". Nasch wjesnjan k Schokta je so zadenkuli njedelu na tajkim pruhowanju wutrajnotjcze (Geschicklichkeitsprifung) w Liebenwerdze wobdzelil, njes tym so je pjedy je swojim motorskim kolom wob dzesi 400 km. daloko w Hamburku pobyl. Jako myto je hizo por boltich kozanych rukajzow dostal.

S Beleje Wody. Nimonerny wulki wichor se shylnym beschczom sakhadjesche w nozy k pondzelu w Bele-Wodzinskej wokolinje. Drohi w Belej Wodze, kotrez trochu nize lesa, runachu so rano jesorej. Wichor be na elektrowodach nimonerny wulku schkodu naczinil. Mnohe sczesory lesacku saslamane. Groty buchu rostorhane. Hacz do dopoldnja 9 hodzin elektriiskeho pruda njemsjachu a tak mnohe wobkhody z elektriikimi pschiprawami dzelacz njemozachu. Tez pondzelu so hischcze zyly dzesi deschczowsche. Ratarjo, kotsi maja hischeze wjele znjow wonka, se shylknowej wutrobu k njebesjam shwchowachu.

Z Łužicy.

Se Sohlanda. S Bozim njewjedrom wotpali so saidzeny schtwórtk popoldnju khezka dzelaczerja Rósy pola korczyny Franza Ließnarja. Zara malo nadobny wohnjej wutkowachu.

S Biskopiz pola Lubija. (Kedzbujcze, jeli skot borsjace.) Westy wowczer J. j Biskopiz bu tele dny w nozy k murjerjej G. sawolany, so by swinjo sarsal. Wobsedzejer mienjesche, so je so swinjeczu czerjewo saschkiplo. Sa nekotre dny jemu wobej ruzy sacekasachcej a dyrbjesche hnydom lekarika pomoz pytacz. Lekar sajedojezenje krewje swesczi. Stomy lekar, kotryz swinjo pschesladsa, wusaa, so ma swinjo czerjewemu zidlowu. J. mesesche ruzy trosczu bolazej, a tohodla so jemu sajedojczenje pschida.

S Burkersdorfa. Jedyn tudomny 74letny wobydlet rosruba tele dny se sterku swoju zylu domjazu nodobu. Potom wopuschczi swój dom. Won je to pjecza w czeskich myslach skuczil. Je dlesczi czaj z wudowjazom. Do kajkeje strony je so podal, njewedza. Hacz dotal njeje so hischcze wrocził.

S Rychtowa. Wjele smijizow je so w tudomnej wokolinje letsa rosschcerilo. Rychtowoska gmejnska wyschnosej je tohodla postajila, so ma so ja kozdu dezahnzenu, hacz mowu abo zinu smijizu 50 pf. placzicz. W letschim lecze tu netka hizo na 200 smijizow wotes.

S Dibrachezitz. Saidzeny schtwórtk Boze njewjedro do domiceho kubleria Pranjy dyri. Na dobre jeho njemali. Wobschkadzi murje, wosma a elektrowod. Pola zinowoscerja Rich. Steglicha dyri blysk do domjezo, wujedze j kachlow do kuchinje won a rosmjeta kuchinske wozy wschudze wokolo.

Zapósłane.

(Bjes samolwjenja redakzije.)

Pschedloha dla schkitanskeho zla (Schutzzollvorlage) je se strachom sa malych ratarjow.

Landbund a podobne organisazije, we kotrychz maju wulkolezomnoscerjo a ryczericklubler prenje slowo, wo-lasu w prakatske schkitanske zla. Knjezerstwo je tohodla we Besnje sakonjowy nacksit pschehpokoscilo, w kotrymz jesht pscheje, so bychu jo jich, kaz tez produkty industrije pscheh zlom schkitale. S tym nam hrozy, so knjezerstwo s wotkhowanjom wjetschiny wotpohlanzow zlowiny tarif wuda. Jako maloleżomnoscerjo njewidzimy my w tutej zlowinej pschedkozy zaneje pomozy. S tym so nascho, hacz dotal tak hizo dosez czezke polozenje hischcze bole pocekezi. Sa-mo so rosumi, so schkitanske zla tez placzisny produktow powyscha, kotrez maki ratarjo pschedawaju. Ale hischcze, schto dha ma maly ratar po prawym na pschedak. Lezomnoscer pod 5 ha. senje nima nicko na pschedak, hizba maly dzel zita. Pschi tym dyrbi hischcze wschelake pizowadla sa swój skot kupowacz. My maki ratarjo potajkim zani wulkopschedawarjo zitow njesimy. My sinyjenoz na plahowanje skotu pokasoni. Jeli by so na pzl. na skot zlo polozilo, njebychmy j tym wuzitka meli. Potom bychu so tez te produkty powyschisce, kotrez my wschdnje k swojemu hospodarjenju trjebamy, na pch. wojnatske, zedkatske, kowarske a druhe rjemjelniske twory a dzela, dokelz jo na te tez zlo polozi. Dale na sto zlo sawjesez a maju jo placzisny powyschczi na zynjenja. konje, hnojidla, ratalske maschiny, graty, kwarske macasiny a wschc mozne sa hospodarstwo nutne potrebnosce. Se schkitanskimi zlami so tez najesiki njenjes a placzisna sa nowe lezomnoscke powyschi. Powschitkownje so zyle hospodarstwo podrozi. A sczehnoki teho budza haczenja produkzijow a wunwozowanja. A schto budze s tym sobu bity, khudy dzelaczerski lud, kotryz je hizo we dolczi wulkich wulkosczach zinyj. Swoje sezinjenske potrebnosce budza hischcze dyrbjecz dale wobmjesowacz. Tez to nam jako pschedawarjam schkodzi. Dzelaczerjo su nusowani, hebi sazo wjetsche mjedy zadacz a s tym so sazo druhe produkty podrozu a tak to z jenoho do druheho pschina. Industrija a wikowarstwo potom tute hospodarske swady kotrez z toho nastanu, k powyschenju swojich placzisnow wuziatj.

Niech dze so na luxusowe twory zlo polozi, na pich. na schampanske wina, parsumy, drohotne kamjenje, zedane drasty a tak dale. Pschecezimo temu nicko nimamy. We schkitanskich zlach widzimy czim bole hrozazy strach noweje wojny, kotryz so z nimi pschinoszi. Schkitanske zla nam lepsche czasy njepschinjesu. Skerje a lepje naz dale do blota sawjesu. My hebi tohodla zadamy:

1. So bychu so dawki wotstronile, kotrez dzelaczerski lud njeprawinje czischcesa, kaz na pch. wohnitwo dawk, wobkhodny a pschetrjebarski dawk, (na pch. na zolor, piwo, tobak atd.), dawk na sto k pschahanju a druhe.
2. Ponizenje kapitalneje danje a ponizenje placzisnow tych twarow, kotrez k wschdnemu hospodarjenju trjebamy.

Sdym pschesworbezemy, so budze j tajkimi a podobnymi naprawami zyleniu ratarstwo a s tym zyleniu lud-y pomhane.

Wobsedzejer mjenscheje lezownoscke.

Pschispomnjenje. „Sserbske Nowiny" so we wschech worschtach serbskeho luda czitaju. Tohodla so redakzija smijesez njemoze, mienjenje kozdeje ludoweje worschty wo schkitanskich zlach worczischczesez. Kozda strona ma jenake pravo, swoje nahlady wo schkitanskich zlach wupjaicz.

Redakzija.

Živjenje wohrožace strachi na Mužakowskej drózy.

Hamtske hejtmanstwo je hromadze j wokrjesnym wubjerkom nowy jesdnj porjad na dróhach a puczach wobsamkło, wudalo a bo mozy stupicz dało. Schtóz je wschedne na dróhy, we, so je tajki porjad j wulkim wuzitkom. Nekotri kolesarjo su na dróhach wopravdzicki njeczesen. Na wopaczne stronje jedzo, jim njepschisnonje, setkazemu so na prawo wuwinjez. Pak czinja to tak posdze, so setkazy jim spyta na lewo — potajkim na samu stronu — wuwinjez. We samejnym wokomiku tajki njeczesany hejsel tez na samnu stronu so wuwinje a tak wobaj hromadu prazinjetaj. Wobsedze sdabym zonkom napschecso tajay hejselo rady swoje kumschty pokazuja. Schtóz je sdyly a s tajkim njedocznikom, kotryz njemc, na tajku stronu na so setkazemu wuwinjez, hromadu prazinje, winowatelko tak pschemorika, so je selemy a mody. Kozdy pak njeje tak sdyly, so mohl chlozazy sud hnydom wutkonjez, wosdeje zonske niz.

Tohodla je kozdy, kotryz je wschednje na dróhy, wukaz hamtskeho hejtmanstwa witak. Wono je tez hdyz a hdyz swojim zandarmeriju, wosdeje na wiczinych dnjach w Budyschinje, na dróhi pósilalo, so by hladala, hacz so jezdzaju po tutym wukazu slozuja. Nekotrykuli, kotrzy nasze czitaczi ani posluchaczi ani sam tak wjele disziplimy nima, so njewe, na kotrej stronje dyrbi jesdzicz, je dyrbjal hewniczku se zelenjez wutrobu wopruwacz, pschetoz hdzezi milosczejwosdze njesnaje.

Na jene sdebi hamtske hejtmanstwo njeje pomyslilo, hacz je mózno po tynle wukazu so slozowacz a stajnje na prawej stronje sawostacz. Hdyz na Mużakowskej dróhy do Budyschina jedzesch, leza hizo mezazy dolho hromady kamjenjow a pésta a cinja dróhu wo nekotre metry wuzischan. Tajke hromady widzimy wot posledniego Mużkczanskeho kamjenja nimale 700 m. dolho hacz na thopot (hora porujo nésdhanschemu wojerskemu pólwrowemu stabej) a pornjo Bórkej wot kamjenja 3,0—4,0. Wobkhod na pschestrkni pola Budyschina je wosdeje straschny. Tam tu w dróhy hischcze schéroke a hluboke zlohy. Pschi desczowatym wjedrje su to z blóczanej zidlawu napjelnene luze. Hdyz do zaneje stupisch, stejisch hacz do kolenow we njerzedzej.

Wukasa hamtskeho hejtmanstwa dyrbisch so dzerzecz a na prawej stronje jecz, na puczu do Budyschina pschkromje tam nabyzanych hromadow kamjenjow a pésta. Tebi napschecso pschijidu wosy a auta. Sadyz tebje w znatej na zinjenje a strowosez ani na drastu swojich sobuczlowjekow njedezdzowaze auta. Blóczany njerzad s tutych luzow saplusta tebje hacz „wyschsche plowy", thiba-li jo dzesch so je swojim wijatym kolesom pschez hromadu kamjenjow do pschérowa pschewalicz. So tomu tak je, spóninajesch hizo na tym, so su tute hromady hizo na pokoju z blóiom zamjetane. Dzi a pschesjwédzez so zam.

Praschamy so hamtske hejtmanstwo, jako hant, kotrezmuz tez dróhi podsteja, hacz je nusno, so dyrbja so hromady kamjenjow a pésta mezazy dolho na dróhy walcz a wobkhod, kotryz je tam wosdeje zinyj, hacziez? Hamtske hejtmanstwo dyrbjalo tola wschezej, hdyz samoze sypacz. Potom so kamjenje a pésta na krótke dny nawoza. Wobsedzejerio naschich skalow maja tak sylne auta, so na 200 zentnarjow abo 4—5 tbm. nalkepanych kamjeschkow nadobo wjesu. Jeli je nusne, mózli w pschiwozowanju Budyschizyz spediterjo je swojimi autami wupomhacz.

Potom wopraudze trjeba hylo njeby, so zinjenje, strowosez a samozjenje wosdeje so mezazy dolho na hraczli stajeja. Cztowjek, kotryz dyrbi, — njech jedzi abo na kole — wschednje na dróhy dycz, so bym a mesne dzela thwatat, ma te same prawo na schkit sakonja a wyschnoscow, kaz njewuschni zuwarjo, kotrez w pschmyczi autach nimo honjo zinyjenje, strowosez a samozjenje swojich sobuczlowjekow wohrozuja.

So hromady kamjenjow a pésta na Mużakowskej dróhy mezazy dolho leza a wobkhod samjesuja, je skandalosna njeroda!

Najnowiše z cyłeho swěta.

Pruske knjezerstwo je pjecz milijonow hriwnow na podpjeru nemskich opiantow j Polskeje pschiswolilo. Sobotu a njedelu su do Schneidemihla mesto wocakanych tysazow jenoz nekotre sta wupokasanych Nemzow j Polskeje pschischle.

*

Schtyrjo puczowarjo j Mnichowa su to njedelu, hdyz j horh Totenkirchl dzechu, se knehowym mjeczelom pschethwatali a w knesy smjerschi. Jich czela su so doka pschinjesle.

*

Sandzenu njedelu su w Czeskoslowakskej a w Schtyrskej zylne njewjedra sathadzate. W Czechach so mjes Zilinu a Bohuminom j wulkej wodu zeleznichi mojt wottorhny. W Portschachu pola Wórthskeho jezora w Awstriskej je wetr wjele kwarjenjow wobschkodzil.

*

Djerzinski, nacelnik ruskeho wurjadneho zuda (czeki), je pjecza wolwrólnił.

*

W San Giovanni w Italskej su pschi njemerach dla drohoty zywnoscze zaubarnosc do ludowje czrjódy tseleli. Pschi tym je so 14 wozbowom morilo.

*

Na Zürichskim jezorje je so j njenadzitym wichorom plachtaty czolm powrócił. W nim zedzaze schtyri wozby so tepichu.

Ze susodnych a dalšich krajov.

* S Drjezdzan. Drjezdzanski pschijadzny sud wotsudzi saidzenu hobotu 30letneho holjodarskeho pomoznika Otu Hajnza j Adelsdorfa pola Wulkeho Hajna le 10 letcan khostatnje. Hajnza bo winowaschc, so je 4. mezra t. l. 18 mezazowu stare dzecko, njemandzelskeho syna Kurta Alanikeja sfonzowal. Won dzesczu j mjschczym zebom sawda. Jeho mlodschi brat bu jako sobumjerowatny wobskorzeny. Won pak bo winowinowa. Loobskorzeny mjesesche starschiske kublo pschewjacz a so wesczej buriez holzu wozenicz. Hajnza mjesesche pschez tyn jucjonstwo j wesczej sluzobnej, kotrez bjes zezkhukom njewosta. Jeho njemandzelske dzecko be netko le sadzewkom pschi jeho zeitwje.

Kospodarski rozhlad.

Sserjedn 5. augusta 1925.

Wczerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,89
1 jendzelski punt	20,374	100 czeskosk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,48	100 polsk. markow	65,67

Efekty swoje kursy wczera na Berlinskej burzy dale snizowachu. Tuto snizowanje je wobsedk czezkeje kriby w kotrejz nasicha industrija tezi. Nihdze njewotewrja so wuhlady, so wobsta so tuta krisa borsy pschewinjez. Pocezenje nascheho hospodarstwa j dawkami a pschiwozbka dan su naschu produkziju jara podrozile. Wona konkurrenzu wutkaja wjazy njewuderzi. Kursy statnych a wojnskich pozczonkow so dale seszlabjowachu.

Produktowe wiki wschak pschewulkeho pschemenjenja njepschinjesesche. Sso slozuje po horjebitzanych placzisnach amerikanskich wikow, pschenica nescito malo dobu. We druhich druzinach zita wosta j wjetscha wscho pschi stary. Wczera placzesche zentnar

w Berlinje

pschenzy 12.30—12.40 rozli 9.20—9.50 jecz-mjenja 9.35—9.75 hr.

W termijnowym wikowanju:

sa september: pschenzy 12.77—12.80 hr., rozki 10.02 hr., wowsa 9.52 hr., — sa oktobec: pschenzy 12.90 hr., rozli 10.32 hr., wowsa 9.98 hr

Na pschedan:

Zitne mechi, Pawol Schokta w Delnjej Horzy czo. 28. **Kon**, Frenjoseny, knjezi dwór II w Lejnje p. Kamjenza, — starschi, w schamotowej fabriji w Thonberku, — we Belej Wodze, Gerlnstr. czo. 26.

Kosa, bejna, w Kamjenzu, Halschirowska dróha czo. 23.

Sso pytaja:

Dzelaczerki, mlodsche, Spinn a Spohn w Belej Wodze, Hauptstr. czo. 32.

Dzelarzerjo, Reeder w Belej Wodze.

Tschikryderjo, Aug. Schumann w Budyschinje.

Pohonez, prehni, abo gratmischtr, knjezi dwór w Brezy p. Hodzija.

Krawsti, Mihank w Delnjej Horzy.

Holzu do domu, w Budyschinje, Ssukelnska hasa czo. 241, — w Budyschinje, Korlowa hasa czo. 24, klamy, — w Budyschinje, Ssukelnska hasa czo. 161, delka na prawo, — Schokta w Dzezach, — 14letnu, w Belej Wodze, Bismarckstr. czo. 24.

Hrodzina, knjezi dwór w Worschezi pola Mikowa.

Hospoju, knjezi dwór w Minakele.

Pjeskarti, Gottschlich w Rychwaldze, — Miczka w Lubiju na Schuljskej hasy czo. 8.

Wotrozk, w Zurizach czo. 18.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dzensa dop. ¾11 hodz.: Zito drózsche, wobrot znadny. Tendenza: knezisscha.

Dop. ¾12 hodz.: Kaz psched hodzinu.

Placzisny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, wowsal 100 kg, placzisny po Belej hriwnje.

	4. 8.	3. 8.		4. 8.	3. 8.
Pschenza	246-249	245-248	rapk. wosnjschi	16,80	16,60
rolle	184-190	184-189	poch. metasa	10,00	10,00
nalet. jecznjen	187-195	198-212	jerdella	—	—
nas. jecznjen	—	—	bérenjage krupi	26-26,30	26-26,30
wowk	—	—	bany	24 26,00	24-26,00
tuturiza (Mais)	213-215	211-213	woka	26-28,00	26-28,00
pschenczn. mauka	33-35,00	33-35,00	lany wobsuschi	23-23,80	23-23,80
rjana mauka	27-28,50	27-28,50	modre lupiny	12-13,25	12-13,25
pschenicz. wotr.	13,90	13,80	zolte lupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotrubu	13,80	13,80	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapz	350-360	350-360	sloma, riana	0,90-1,25	1,00-1,40
lane symjo	—	—	" pschenicz.	0,80-1,10	1,00 1,40
zroch	27-34,00	27-34,00	" wowsina	0,75-1,00	1,00-1,40
wielusichti	23-25,00	23-25,00	" jecma	0,60-0,90	0,85-1,00

* S **Krimlicowa.** Cžah pschejedže tele dny 80letneho kuby bydlazeho Augusta Hertela. Won chzysche do woja schwórteje rjadownje sastupicź. Jako widżesche, so prědku žane durje njejsu, chzysche na boku sastupicź. Přjedy pak hacź bź sastupił, wocza cžah ječź. Hertel padny a so pschi tym tak cžežko krani, so bórsy na to wumrě.

* **Korczmu pola Holcžazeje lawy** w Krkonoschach pschewsinje w pschichodnej nasymje cžesti najeik. Dotalenemu majeiskej Erlebachej, kotryž je na wschě 35 lět na korczmje z najeikom, je žo wupowědžiło.

* **Cžežke autowe njeszožo** na žo tele dny na dróhy mjes Hausfeldom a Schöneberkom pola Schcžeckina. Tam auto do schroma na dróhy krasny. Schtyrjo, kotriž w autu žedžachu, buchu z njeho wjerhnjeni. Młody muzski, Schotta se Stargarda, bź hnydom morwy. Dwejo žo cžežko kranschtaj. Jedyn ze kranjenych tejž bórsy w khorowni wumrě. 4. pucžowar žo lohko krani.

* **Straschne pschehladanje.** W akademiskej khorowni we Heidelberku mějesche žo wyschischi wucžeŕ Fuchs se Schwetzingen, kotryž bě na žoldt khory, smitska z röntgenowymi pruhami pschehladacź. Psched tym dyrbjesche wšitk dźeł wutmuza ječź, do kotrehoż mějesche žo po pschedpjimach wuhlokiślikowy natron smješecź. Sotra khorych pak bě žo pschehladala a město wuhlokiślikoweho natrona schwablokiślikowy natron do wutmuza nameschala. S khorym žo hnydom pohórschi a wón hischcže na žamžnym dnju wumrě. Sotra ma so za swoju njekedžbnosć pokhošacź.

S **Wrótzkawja.** (Nózny nadpad na schupo-sastojnika.) We Wulkim Cžanzu pola Wrótzkawja schkitanski policista 4 mkodych pachokow z Brókowa dla wulkeho nózneho hewrjekana naštwari. Jako kóńz njeczinjachu, jich druhi a cžecźi ras naštwari. Na to žo rylpuhožo tak rosnjemdrichu, so policistu z pjasczemi do wobliča a na hłowu bijachu. Napadnjeny je wójnski ranjeny a mógesche žo jenož z jenej ruku wobaracź. Wucžahny njecź a žo z nim wobarasche. Tón jemu wotewschachu. Tu wucžahny pistolu a z njej hrozesche. Jako pschezo hischcže měr njebu, ześli do jeneho se napadnikow a trjechi jeho do leweje nohi. Wulko-Cžanski lekar jemu nohu sawjasa. Na to jeho do Wrótzkawskeje khorownje dowjesechu. Tam po dwojej operaziji wumrje. Policajskeho sastojnika njetrjechi z tym žana wina. Napadnikow sajachu. Nadźijomnje žo hódnje pokhostaju, so jim tajke worakawosće sandu.

* S **Wrótzkawja.** (Wuspěšne zapokožene powolanje.) Bankownemu knihowniku Pawołu Schmidta bě Wrótzkawski lawniski sud 27. februara dla cžežkeho cžłoweho ranjenja a dla paduschtwa k 7 létam a dwěmaj měsazomaj jatwa sajudźił. Schmidt bě žo 8. februara ze swojim pschichodnym nanom, 61letnym cžasnikarjom W. Bernhardom swadźił. Pschi tym jemu kluc wo žiwotu a prawe tak krani, so jenož hischcže schesty dźel na nje widżesche. Bernhard też wudawasche, so je jemu Schmidt pschi tym 100 hr. pokradnył. Bernhard bě muž, kotryž dla hubjenych pjenježnych wobstejnoscow swojim dźěćom wjele njewderjesche. Won wudawasche, so je jeho Schmidt w jeho wobydlenju napadnył a nabił. Skónčnje je jeho pschemóžił a jemu prawe wóčko wuhnył a tři zuby wubił. Jako Schmidt někto powolanja pschećiwo swojemu wuzudej zapoda, bu 34 swědkow na jednanje pscheproschenych. Pschi přenim jednanju Schmidt swoju winu na swadźe zapra. Prajesche, so je jeho Bernhard prěni napadnył. Bernhard je jeho za schiju pschimnył. Na to je žo Schmidt wobaral a jeho z tym we wobliczu kranik. Też paduschtwo wobstorzeny přejesche. Jeho sakitowarjo žo někto z přjedawschim žiwjenjom Bernharda saběrachu. K powschitkownemu spodźiwanju žo někto mnohe wězy wukopachu, kotrež wo spranwosći Bernharda njeswědčachu. Bernhard bě 3 rasy ženjeny. Jena žona jemu wumrě, z tamnymaj je dźěleny. Też žo wupokasa, so je Bernhard swoje žony nanajsurowischi cžiłował a jara hrubje z nimi wobchadźał. W progrěsach dla dźělenja mandźelstwa je mnohich namowjuał, so bychu wschelake njenčernosće wuprajili. Zyłe jeho přjedawsche žiwjenje wo niczim dobrym njeswědčeli. Wo wobstorzenym pak wschitzy jeho dobre swědčachu. Prajachu, so je Schmidt cžichomyślny a wutrobity cžłowjek a so njewěrja, so je njesłuch wukonjał. Sudnistwo lekar pschisponi, so dyrbi je žo wón jenož wobaral a so ma zyły podawk jako nusne wobaranje. Po krótkim wuradowanju Schmidta wuwinowachu. Won mějesche žo hnydom z pschepytowanskeje zatby puschcźicź. Też sudnistke wudawki žo jemu spuschcźichu. Pschedźiwda sudnistkeho jednanja wusna, so z přjedawskeho žiwjenja Bernharda sudźi, so jeho wobstorzby na wěrnosći njewotpowocźuja. Jako žo Schmidt wuwinowa, bě z lawkow pschipoložlucharjow mózny pschikłesk zyłyschecź. Wschitzy žo nad tym widżomnje radowachu.

Ze zarjadnistwa 50 létneho jubileja „hłown. skhadźowanki" w Khróšćicach.

Na wšěch česćenych něhdušich skhadźowankarjow a skhadźowankarkow (kk. duchownych, wučerjow, wučerkow, lěkarjow, lěkarkow, prawnikow, professorow a druhich wustudowanych). Ważnych winow dla je so létsa sčěhowace přemjenjenje stało.

Hłowna zhromadźizna „Hłowneje skhadźowanki", kiž je druhe léta njedźelu popołdnju, je so létsa na sobotu, 8. žnjeńca, popołdnju wo 4 hodź. přepołožiła. Tuta zhromadźizna ma też tehodła mjeno hłowna zhromadźizna skhadźowankarjow. Serbske studentstwo wocakuje Was wšitkich na tutej zhromadźiznje. Njedźelu, 9. žnjeńca je jubilejna hłowna zhromadźizna.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschichodnu schtwórtk 6. awgusta budźa žo w pschešadźowanskej rumnosći na nowym sudnistwje w Budyšinje na pschešadźowanje pschedawacy: 2 klawěrjaj, 7 pjanskich maschinow, 1 pokładnica sa klamy, 6 pjanskich blidow, 1 stólcźk z kožanym sydłom, 4 wschelake jory, 6 dubowych stólcźkow, z kožu počežnjenych, 2 kuchińskaj stólcźkaj, 1 kilowate dubowe blido, 1 kurjenske blido, 1 blido k schiczu, 2 stólcźkaj k pišanskemu blidu, 1 pawschak sa drasty, 2 kuchińskaj khamoraj, 1 khamor z bowam, 2 nóžnaj khamoraj, 1 pjenježny khamor, 2 mjenej blidźe, 2 mjenej schkli, 1 wulki schpihel na scźenu, 6 małych schpihelow, 1 marorowe mjene blido, 1 Singerowa schijaca maschina, 2 polzy, 3 vertika, 6 pschikrywkow na matrazy, 1 blido do klanowa z półtom, tworowe polzy je kaschcźikami, wjetschi dźeł wolmjanych tworow, wjetschi dźeł schatow sa žony, 1 symsli pschewoblek, 1 komocany sofa, 1 žonjace kolo, 1 mužace kolo, 950 zigarow, 1000 zigaretow, 40 pakcźikow zigaretoweho tobaka, 7 pakcźik. rasnoweho schkrobu (Reisstärke), 1 kulowata pila, wschelake elektromotory, 2 dezimalnej wagy, wschelake zhlanicźki (Bügeleisen) a 1 korczmarske blido.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni na Horncźerskej hasy.

Česćenym serbskim towarstwam. Rjana lidba serb. towarstwow je hižo pola S. W. na adresu J. Henčl, Caseritz (Amts. Kamenz) swój wopyt z khorhoju pschijezwiła. Hdže wostanu te druhe? Chceće Wy Wašе khorhoje, haj chceće Wy sami doma wostać? 50-létny jubilej „hłowneje skhadźowanki" budźe jenož junu a kotre tow. nochce, zo njeby zapisane było do nocźi tuteho zjězda? S. W.

„Hłowna skhadźowanka". Zarjadowanja dla prosy hłowny starši wšěch sobustawow a sobustawkow, swoje namjety a druhe należnosće na jubilejnu zhromadźiznu 8. žnjeńca 1925 popołdnju w 4 hodź. w Khróšćicach jemu hać do 7. žnjeńca do Khróšcic připósłać. Hłowny starši.

Hornja Horka. „Łužica" prosy swoje sobustawy wo bohate wobdźělenje na skhadźowanecy w Khróšćicach. Możemy jěć ze železnicu hać do Njeswačidła abo z autom hać do Lejna. Z Dźěžnikec wotjědźemy dop. 1/4 9 hodź.

Nowa Wjes p. Krjebje. Tow. „Brězyčka" we Nowej Wsy zmeje srjedu, 5. 8., wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu a prěnju spěwnu hodźinu. Prosymy należnje, zo bychu wšitcy z wěstosću přišli, wosebje spěwarki a spěwarjo. Chcemy też dla sokolskeho swjedženja dorjadować. Předsydstwo.

Towarstwam — dla jubilejneje skhadźowanki serbskeho studentstwa: Prosymy česćene towarstwa, zo bychu přeprošenju serb. studentstwa na 50. jubilejnu skhadźowanku w Khróšćicach njedźelu, 9. žnjeńca, ze wšěch stron w prawje bohatej lidbje sčěhowałe a zo bychu wosebje też wšě serbske khorhoje zastupjene byłe. Domowina, Zwjazk serb. tow.

Zwjazk łužisko-serbskeho Studentstwa. Wubjerk je na swojim posedźenju sobotu 1. žnjeńca popołdnju 1/2 2 hodź. postajił:
Wšě namjety a należnosće na hłownu zhromadźiznu 8. žnjeńca pop. w 2 hodź. maja so najpozdźišo hać do 7. žnjeńca 1925 staršemu do Khróšcic připósłać. Wo namjetach, kiž so hakle na hłownej zhromadźiznje zapodaja, jedna so hakle po dźeńskim porjedźe. Zhromadźizna traje hać do 4 hodź. Starši.

Zwjazk serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk ma srjedu, 5. 8., wječor w 9 hodź. pola Wjenkec we Khróšćicach jara ważne posedźenje. Kóžde tow. dyrbi přitomne być. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Hypothekowe poždonki

na leżownosće, kiž so k ratarstwu wužiwa, wobstara pod přihódnym wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšnišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Gritznerowe kulojtolódźičkowe spěšnošljaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedženjach wurjadnje tunjo; podźělenje płaći je dowolene. Dom jězdnych kolow a šijacych mašinow

Jan Witek w Šijecach.

Přichodnu sobotu, 8. t. m. wječor w 7 hodź. je

w „Herbskej grychće" we Wudworju

za zawěsćenych dźěłaćerjow

powšitkowneje Kukowskeje pokładnicy za khorych

zhromadźizna

dla zestajenja wólbnych namjetow.

Sobustawy mjenowaneje pokładnicy su wšitke z tutym přeprošene.

Za ratarstwo!!

Poručamoj **fosforokisały kalk mlokowy a wužitk. pólvr konjacy žranski pólvr jendź. žałzowy pólvr konjace fluid kormjeński pólvr za swinje wolij pře borkawy muchacu papjeru butrowy pólvr čerstwu česnicźku** (mórsku cyblu)

kaž tež wšě skótne lěkarstwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

Listownju z pjenjezami

je khudy muž w Kubšicach wot dwórničoweho hoscźenca hać do way

zhubił.

Sprawny namakaŕ so prosy, zo by ju na gmejnskim hamće we Kubšicach wotedał.

K swinjerězanju

kupujeće

dobru hejdušku

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjer

ze samsneje korjenjinoweje tołčenje, stajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, benčin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Polstrowe twory

zhotuju a wuporjedźam tunjo, hotowe mam stajnje na składze.

Max Urban, tapečerar, Königswall 3.

MERSIOVSKI

Pučowanske budźaki

Małe nawěstki

w „Serbskich Nowinach" maja dobry wuspěch!

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Šukelnjej haju 34.

Telefon 736.

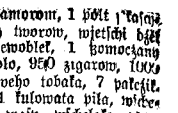

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka z Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

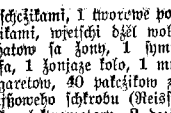

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Meblowy dom

Erich Schmoller w Budyšinje

na Šukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Nutřkhód nětko z khěžnymi durjemi.

Wosebite tunje

wobućowe dny

we Mark w Kukowje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 zlot. pj. Wobješnje so stajece nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 181 **Budyšin — štwórtk, 6. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski žejm tobakowy a piwowy dawk pschijal.

Němski žejm je wutoru w druhim cźitanju piwowy a tobakowy dawk pschijak. **Piwowy dawk** žo wot 1. haprleje 1926 wo 33⅓ prozenta powyschi. **Tobakowi dźěłaćerjo,** kiśiž ſ powyschenjom tobakowego dawka dźěło słubja, dyrbja žo ſ němskostatneje kašy podpjerowaś.

Dale je němski žejm nowe **dawki na wino, sapalki, žel a zokor pschijak.** Dawk ſa pěnjaze wino žo na 30 prozentow a ſa wino na 20 prozentow postaji. Wobaj dawkaj pak žo hač do 30. junija 1927 wo schtwórćinu ponźa. Pódla toho dyrbi žo tśeśina dawkowego wunoschka ſa cźaš wot 1. julija 1925 hač do 30. junija 1927 k położenju nuſy ninizarſtwa nałožeć.

Dawk na sapalki ma 0,2 hač 0,6 pjenjeźka ſa tyſku sapałkow a 2 pjenjeźkaj ſa saplne śwěcźki ſe stearina, wóſka atd. wucźinjeć.

Sselowy dawk žo na 3 hriwny ſa dwójny zentnaŕ, **zokrowy dawk** na 8 hr. 40 pj. ſa dwójny zentnaŕ **schterkowcho a na 21 hriwnow ſa dwójny zentnaŕ druheho zokora** powyschi.

Sakſanja wo wuwoſu žita a muki žo sběhnje.

Němſke knježerſtwo je žebi wotmyſliło, ſakſanju wo wuwoſu žita a muki sběhnyć. Dokelž bychu žo ſ tym žitne płacźiſny powyschiśe, dźe knježerſtwo je sběhnjenjom cźakaś, dóniž žo njejźu w němſkim žejmje tarańſke zła pschijaſe.

Butrowi wikowarjo pschećiwo butrowemu a mlokowemu zlu.

Swjaſk němſkich burtrowych wikowarjow je němſkemu **žejmej wopomnjeńſki spiś pschepodak,** w kotrymž žo warnuje, butrowe a **mlokowe** zło ſamjeśeć. Němſka butra a **mloko** ſtej hižo ſ tuńſchej płacźiſnu na dobžahaze waſchnje pschez wukrajnej konkurrenzu schkitanej. Z tym, kotremuž žo hišćeże wobrotowy dawk pschida, žo butrowe płacźiſny bjes nětsy podroża. Haćrunje je wobſtark dejnych krunow poźlednje léta na ſwjeźelaze waſchnje pschibźerał, njeźmě žo tola pschewidźeć, ſo němſke tarańſtwo njeſamóże, Němſku na dobžahaze waſchnje ſ butru a mlokom ſa-ſtaraćeć.

Finanzne wurunanje mjes němſkim ſtatom a krajemi.

W **němſkim** žejmje žo wutoru wo finanzným wurunanju mjes němſkim ſtatom, krajemi a gmejnami jednaſche. **Pruſki, bayerſki a ſakſki finanzny minister** pschećiwo wurunanju rěcźachu, kotrež žebi **němſke knježerſtwo** žada. **Sakſki finanzny minister** mjenjeſche, ſo budźe ſ knježerſtwowym namjetom hoſpodaŕſtwo Němſkeje ſchkodowaś.

Demokrat **Koch** praji, ſo je wofnamjaze, ſo němſke knježerſtwo njeje na wobmyſlenja ſaſtupjerjow ſtjoch němſkich krajow ſe žanym ſkowom wotmolwiło. Wón na to poſaja, ſo žu žo knježerſtwowe ſtrony na podłoſt Erzbergerowe dawkowe reformy ſtajiśe. Praſcha ſo nětko, kak ſo tale reforma nałožuje. Po knježerſtwowej methodźe žo žadyn wulki lud trajnje wobźicź njeda.

Pśichi jednanju wo dawku podruźſtwoweho pjenjeſa ſozialdemokrat **Silberſchmidt** praji, ſo žu wſchelaſy wobkedźerjo thěźow ſ tuteho dawka 2000 hač 3000 hriwnow létnje, haj w jenym padźe ſamo 9000 hriwnow dobytka braś. Jedna žo wo brutalnu, njeſoźialnu dawkownu cźežu, kotraž wołebje dźěłaćerjow potrjechi.

Saksa a nowe finanzne wurunanje w Němſkej.

Saksſki finanzny minister dr. Reinhold je w Barlinſtich nowinach naſtawk wo nowym finanzným wurunanju mjes němſkim ſtatom a krajemi wozjewił. Wo nim wón praji, ſo budźa němſke kraje, hdyž budźa ſwoje ſozialne a kulturelne nadawki dale wupjelnicź dyrjeć, ſwoje realne dawki, wołebje leźomnoſtny a pschemyſłowy dawk, dale powyſchicź dyrbjeć. Hač runje je žo nětkole w Saſkſej hišćeże po ſtarym finanzným wurunanju liczało, ſu wudawki ſakſkeje ſtatneje kašy wot 1. haprleje wjetſche dyžli dothody. Hdy by žo nowe finanzne wurunanje po namjecze němſkeho finanzneho miniſterſtwa pschewjedło, by **w běžazym roſliczenjſkim lěcze w ſakſkich finanzných njedoſtatk 40 miljonow hriwnow naſtał.**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 6. Ręči ſerbſki

Naſj. a najtuńſa kupowańja wobućow. Pódſuńowanje ſpěnje a tunjo

Wjeſelſke naprawy pschećiwo Pólſkej.

S Hamburga žu 35 žwójbow ſ 200 wožobami, kotrež žu žo ſa pólſke ſtaćanſtwo wuprajiłe, wupokaſali. Wone žu hižo Němſku wopuſchćiłe. W Altonje je tón ſamy wožub 28 pólſkich žwójbow ſ nětkuže 80 wožobami podeſchoł.

Położenje w ſchleſiſkim wuhlowym rewěrje.

W delnjoſchleſiſkim wuhlowym rewěrje žu hórnicy dla pschiběrażeje drohoty a dla powyſchenja podruźſtwoweho pjenjeſa płacźaży mſodowy tarif wupowjedźili. Dźěłaćerſke ſwjaſki žebi žadaju, ſo by žo mſda bjez 20 prozentow powyſchiła. Na ſrudne położenje Waldenburgſkich hórnikow je žo w poſlednim cźaſu hižo huſto w parlamenczje a w nowinach ſkorźiło.

Jednanje wo němſko-ſchpaniſkim wikowańſkim ſrěcźenju žo pschetorhło.

Jednanje wo němſko-ſchpaniſkim wikowańſkim ſrěcźenju je žo ſaſtajiło. Po wupowjedźenju prjedawſcheho wikowańſkeho ſrěcźenja bě němſke knježerſtwo Schpaniſkej ſwoje nanjetu pschedpołožiło. Schpaniſka je wotmolwiła, ſo je njemóże pschijeć. Němſky ſaſtupjerjo tola wjedźa, ſo Schpaniſka ſaſadnje žanemu ſtatej, teź Jendźelſkej niź, najwjetſche lěpſchiny njepſchiſwoli. Jeli ſo Němſka na žwójich žadanjach ſaſwoſtanje, žo **16. oktobra zlowna wójna ſapoczńje.** Jednanje je žo ſ bjeſwohladnym poſtupanjom němſkeho knježerſtwa pschi wupowjedźenju poczeźiło. **Mjes tym je žo jednanje doſtónczńje ſaſtajiło.** Němſky ſaſtupjerjo ſchiwórk ſ Madrida wotjedu.

Zyrkwinſki ſjeźd w Stockholmje.

W Stockholmje žo létſa wot 19. hač do 30. auguſta žiwětowa konferenca ſa praktiſke kſcheſcźanſtwo wotmje. Na njón žu žo ſaſtupjerjo wſchěch kſcheſcźanſkich zyrkwjow ſemje pscheproſyli, ſo bychu wo ſakkadnych praſchenjach praktiſkeho kſcheſcźanſtwa jednali.

Pólſko-ruſka napjatoſcź.

Kaž „Chicago Tribune“ ſ Rigi powě, žo manewry ruſkeho wójſka w Minſkim wokrjeżu pod hłownym roſkaſowarjom Frunſy wotmětwaju, mjes tym ſo žo pólſke manewry pola Grodna 11. auguſta ſapoczńu. Prjedawſchi lotyſchki konſul, kotryž je žo runje ſ Minſka wróćił, powěda, ſo 200 000 pěſchakow, 10 000 jězdnych a dwaj regimentaj ſa plunowu wójnu w Minſkim wokrjeżu w kwarterach leża. Pódla toho je 110 létadłow do manewrowych ſtronow doſchło. Ruſke létakſke wodźelenja a ruſzy jězdni žu pjecźa wjele lěpje wuhotowani dyžli pólſzy wojazy. Położenje pſchi pólſko-ruſkej mjeſy w Grodeńſkim wokrjeżu je pjecźa w poſlednim cźaſu jara napjate. Maſe wotdźelenja cźerwjeneho wójſka huſto mjeſy pſchekrocźeja, pólſke ſtrójiśicźa nadpadaju a żelesniſke cźahi ſadźerźuja. Tak ſtej njedawno dwě ruſkej wotdźelenj mjeſu pſchekrocźelej a pólſkich wojakow nadpadłej. Żelesniſke cźahi, kotrež pſchi ruſko-pólſkej mjeſy jěźdża, žu ſ maſchinſkimi tſelbami wobrońjene.

Nowe pólſke garniſony pſchi němſkej mjeſy.

Minſke nowiny ſ Warſchawy powěda, ſo žo po pólſkim wójſkowym planje ſa 1926 wóſzom nowych garniſonow pſchi němſkej mjeſy pſchiprawi.

„Pólſki Monitor“ piſche, ſo je žo 73 němſkich kubłow a wobžeđenſtwow w nětkuſchim pruſkim kraju wuſtworiło.

S Jendźelſkeje kommuniſtow wupokaſuja.

Jendźelſke wyſchnoſce žu w měźazu julija 231 wukrajnych kommuniſtow ſ Jendźelſkeje wupokaſale. Mjes nimi běchu tśi, kotriž ſaſtupjerſtwu bolſchewiſkſkeho knježerſtwa pschiſłuſchachu.

Wójna w Marokkowſkej.

Abd-el-Krim na poſticzene wumĕnjenja njewotmolwi.

Saſtupjerjonaj Abd-el-Krima je tele dny ſchpaniſki diktator general Primo de Rivera wumĕnjenja doſćił, ſe kotrymiž ſtej Schpaniſka a Franzowſka ſwólniwej, ſ Abd-el-Krimom mĕr wobſamknyć. Po tychle wumĕnjenjach mĕł Abd-el-Krim naboženſke knježerſtwo marokkowſkeho ſultana Muleya Huſſeſa abo jeho ſakoniſkeho nałĕdnika pschipoſnaś. So to Franzowſka a Schpaniſka ſarjadniſku njewotwiſnjoſcź riffſkeho kraja pschipóſnatej. Wulkomozy w Rifu polizajſku móź pschipóſnaju, kotraž ſamóże w kraju mĕr poſtajiś. Franzowſka žo ſwjaſa, tule polizajſku móź ſchkoźiś. Słónczńje žo njeſej Schpaniſkeje, Franzowſkeje a riffſkeho kraja poſtaja.

Sa pschiſjeze tychle mĕrowych wumĕnjenjow je žo Abd-el-Krimej wĕſta termija poſtajiła, hač do kotrejež ma wón wotmolwiś, kak žo ſ wumĕnjenjam ſtaji. Hdyž je žo tale termija, kotraž pſches 15. auguſta njedožaha, minje, a Abd-el-Krim njewotmolwi, ſchpaniſke wójſko pſchećiwo Riſej k offenſiwje pſcheńdże.

Sbĕžk Druſow w Syriſkej.

Londońſke „Times“ ſ Beiruta w Paleſtinje powěda, ſo žu njedźelu ſbĕžkarſzy Druſojo atraſchſkeho ſplaha wotdźelenje franzowſkich wojakow nadpadli. Dla wurjadneje horzoty a dla njedoſtatka wody w Druſkim kraju žo Franzowſojo jenoź na wobaranje ſamjeſuja.

Timeſowy roſprawnik w Jeruſalemje ſhoni, ſo njeje wĕrje podobne, ſo jendźelſzy wojazy hromadźe ſ Franzowſami pschećiwo Druſam wojuja. Druſojo w Paleſtinje žu pjecźa Jendźelſkej jara pschećelnje ſmyſłeni. Tohodla žo njewoczakuje, ſo Druſojo w ſajordańſkim kraju pschećiwo Jendźelczanam njepſchećelſzy poſtupuja. Po dalſchich powĕſćach je Syriſkeje, žo Druſojo Franzowſam khrobłe napſcheſerſo ſtajeja. Woni žu njedźelu dwaj nadběhaj franzowſkich wojakow pola Sueidy wotraſhyli. Pſchi tym žu Franzowſojo pjecźa cźežko ſchkodowali.

Napjatoſcź mjes Bolharſkej a Grichiſkej.

W połodniſchej Bolharſkej je pſched tydźenjom w mĕſcźe Stanimaży njeſnaty cźłowjek grichiſkeho ſtacźana Nikolaida ſtónzował. Grichiſke nowiny ſa tole mordarſtwo doſcźinjenje žadachu. Na wobcźerjowanje grichiſkeho knježerſtwa bolharſke knježerſtwo wotmolwi, ſo ſtaj grichiſkaj ſtacźanaj mordarſtwo ſkućiłoj. Staj po njeſkutku dwaj dnjej w Stanimaży pſchebywałoj, a wſchě ſnamjenja ſa to rěcźa, ſo ſtaj mordarſtwo ſkućiłoj. Bolharſke knježerſtwo pſchiſpomni, ſo je najwótriſche naprawy k ſajeju a poklońſtanju mordarjow cźiniło. Myſłachu žebi, ſo ſo grichiſke knježerſtwo i tejle wotmolwu ſpokoji. Dokelž pak je Bolharſka nĕtkole ſmutſkownje a ſwonkownje jara ſeſtajbjena, mĕni grichiſke knježerſtwo, ſo móże pschećiwo njej krucze ſakrocźiś. Wono ſ Kawale a Sołunja wojacho k pożiwnjenju namjeſnych ſtrażiſchczow wotpóſła. Wojazy wuczeżechu, wokajo: „Prjeć ſ Bolharſkej!“ Grichiſki ſwonkowny minister je rjekł, ſo žu žo wojeſke naprawy ſ wotpohładom ſtale, ſo by žo ſchĕſć tyſaź Grichow ſchkitało, kotriž hišćeze w Bolharſkej pſchebywaju, kotiž pak dyrbja žo ſaměniś.

Němſky ſtudentojo pola krala Boriſa.

Bolharſki kral Boriž je němſkich ſtudentow, kotriž wo tu khwilu po Bolharſkej puczuja, pódnjelu w Riſſling klóſchtrje pschijaſ.

Potlóčenje nowinſkeje žwobody w Grichiſkej.

Nĕcźiſche wojeſke knježerſtwo generala Pangala we Grichiſkej žo po ſdaću po turkowſkich methodach ſtołuje. Wono je dweju redaktorow Athenſkich nowin „Elefthoroł Logos“ ſajeć dało, dokelž ſtaj knježerſtwo kritiſowałoj. Jeju pſched wójnſki žud ſtaja. W Athenje ſu žo dla tuteho nadpada na nowinſku žwobodu do njemĕra dali. Prjedawſche knježerſtwa ſu ju ſtajnje ſchkitali. Wjednik republikanſkeje unije, Papanaſtaſſiu, a wjednik liberalnych pokrazcźowarjow, Caſandaris, pschećiwo tutomu ſajeću proteſtujetaj.

Turkowſke knježerſtwo politiſkich pschećiwnikow ſajeć dawa.

Priwatne powěſće ſ Konſtantinopla praja, ſo žu poſlednje dny wjele ludźi w Turkowſkej ſajeli. Wſchitzy ſajeći pſched ſurowy wožebity ſud pſchińdu. Turkowſke knježerſtwo dawa roſſchérićź, ſo ſajeći komitejej pſchiſłuſcheja, kotryž prjedawſchi ſultan ſ wukraja ſ pjenjeſami wudźerźuje. Woprawdźe pak žo wo brutalne potóčenje ſmutſkownopoliſkeje opposicije pschećiwo diktaturje knježaże ſtrony jedna.

Turkowſke knježerſtwo je hižo prjedy nowinſku žwobodu doſpołnje potłóčiło a redaktorow napſcheċźiwnych

Nowin do jastwa hadźiło. Někto je też strajk łakałko. We Wdenje, Erfurmuje a Samsunuje telegrafistojo strajkowachu. Knježerstwo je jich sajako, wudawajo, so so wo kommunistow jedna, a je jich wotzebitemu ľudej w Angorje pschepodało. Wopraudźe jara hubjenje a pschi tym jara dźełazy telegrafni sastojnizy, hnadź najlepschi sastojnizy w Turkowskej, zebi jenoź lepschu mdu žadaju, kotruž k sežiwenju musnje trjebaju.

Jendźelska s blokadu chinešich pschistawow hrosy.

S bojkotowanjom jendźelskich tworow w Chinje jendźelska industrija cźežko schkoduje. Wona wětkole w Chinje lědma schtwórty dźel telko tworow wotbywa, kaž do wudyrjenja chinešich njemérow. Jeli so by bojkot pschećiwo jendźelskim tworam njepschestał, by jendźelska industrija cźežko schkodowała. Biesbźelskeje w Jendźelskej by dale pschibźerała. Jendźelska je so rošrudźiła, tutomu strachej s cźažom wobaraca. Kaž „Daily Mail“ pische, chce Jendźelska chineske mórske pschistawy je swojimi wójnskimi łódźemi wobleknuwš, jeli so by njepschećelstwo pschećiwo jeho tworam dale trało. Wocźakuja w Hongkongu dźesać sanieźakow a łódź sa lětadła z Malty. Rospraunik pschisnomni, so by jendźelske postupanje pschećiwo Kantonej najsterje pschihotowanje chineskeho knježerstwa w Pekingu namakało.

Roshorjene demonstrazije w Shanghaiu.

W Shanghaiu su 1. augusta sašo schtyrjoch Chinesow dla nadpadow na Japanzow wotprawili. Chinesojo we mésće pschećiwo tomu hodźiny dołho herjekachu. Sso nazhyłnoscźow bojo wukrazenjo w konsulatach wuceki pytachu.

Módrocišć a musliny k jakam a drastam, lěcne barchenty ke košlam, pisane a běłe łožowe šaty, wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybazne rubiška, spódnje šaty, trikotowe šaty, nohajcy, sórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 6. augusta 1925.

Žnjowa pilnosć a žnjowe žohnowanje.

Ratař mohł někto wjazy hač dwě ruzy rěcź. Znaš honja. Najprjedy dachu na so cźakacź a někto je s'oro wšcho nadobo srale — rožk, jeczmjeń, pschenza, wowsk. Wulki dźeł je hižo pożnjeczeny, tež mnoho rožki pod tšechu. Dla deschcza połdrohich dnjow steji hišchcze tójschty na šnjelcu. Tuž je nutnje, so stajne wjedro dostanjeny. Hewak so wscho hacźi. Zito je cźežke a dawa derje. Njech so pěsnjerja słowo dopjelni:

„S royotom so wotwórjeja
Próschne wrota brózninc,
Komory so sakładźeja
Pschatr polny pikoze.

Wuběyte we žohnowanju,
Shromadźenje pod tšechu,
Wschitke dom wschź s rjanej dańu!
Bohu dźak — te dary su.

S dotalnym wuspěchom pschi młócźenju mózemy spokojom być. Też na šlonje njebudźe žaneho njedostatka. Też pschenza je rjana a dawa derje. Sšnopy su cźežke. Tohdy móže so wo wowsu a jeczmjenju rjec, hnenzej pospěsnjenu naletnu ľuchota tu a tam trošchu spadźiło. Sšpcźenje njeběsche wschudźe lohke, dokelž běchu so žita s dźela lehnyłe a běchu s wětrom tkětro saschmatane. Tuž dyrbjesche tam koša brinczeć, hdyž dyrbjała po prawym maschina synczeć. Wšo bychu so žně lépje wotwile, by-li wjedro wobstajnische było. Sa kosu měł po starym prajidnje hnydom pluh hicź. Mnohy ratarjo podworaja a najnja najmnjše piay, hdyž žito pschecze w pópach steji. Sa nasymne woranje a podworanje role je s tym wjele pomhane.

Sa zyblu, kak a rěpu běsche wjedro runje pschikładowne. Sšu so derje roswile. Tołsame placźi wo kórkach, wołsebje w tych krajinach, hdyž su i domom a so na wołach plahnja, kaž na psch. w Błótach a Schlesyskej (we Lětnistium wokrjesu).

Běrny lubja nam też bohate žně, jeli wjedro troschu hoji. Sažne su rjane. Wołsebje nowe družiny su so derje wuwile. Schczernischzowe dźeczele a wotawy su husto załosene a so derje wuwinwaju.

Wscho dohromady: Lětnische žně s djaknej wutrobu ratař wita jako jene s tych najradnischich połsednych lět. Bohužel su wschelake krajiny cźežko domapytane. We nahladnej Luźizomaj je Boża milosć cźežke schkodowanje wotwobrocźiła.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 725, hygrometer + 5, najwyschscha dnjowa cźopłota 26 stop. po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer — 1, najnischa temperatura we nozy 15 stop. cźopłoty. — Rosdźelenje nizin pokasuje, so njewobstajne wjedro wobkhowamy. Wone wczera rano so nadeńdźechu nad raišischim morjom, i wjeczora Rheina a s wjeczora jendźelskich kupow. Wyschinje běschtej jena w najsdalenischich kónczinach raišescheje Europy, druha nad Schpanijesej. Wot wczerawscheho wjeczora wschak je schkleiza na rjane sléta. Deschcźik wczera popołdnju a dźensa w nozy je na połach stejaze žně jaso jara womacźał. Běrnam mokrota też njehowi. Ratař sdychnje wo wobstajne rjane žuche žnjowe wjedra, so mohł buhate žně bórzy pokhowacź. Jutrje pjatk słónczko 4,35 sthadźa a so 7,35 khowa. Měsacźk wjeczor 9,24 sthadźa a so dopołdnja 8,05 khowa.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje:** Sso wocźopluje, ale po jasnej nozy jasno so pomróczuje. We wjeczornej Němskej so jaso deschczuje. W raišischej je šuschischo.

— **Paduschstwo.** Tu bu 4. 8. žonjaza ruczna toscha kradnjena. W brunej kožanej toschi bě něschto pjenjes, 3 klucze a jedyn pjerschćenzeń.

— **Wo njemorym hermankowym pschedwarju** pischachmy pódnjelu w „Sserb. Now.“. Bě to wósyty wikowar s Bukeza, kotryž bu wobcźežnje, so so z wězu kał sše njemócźesche, kaž bo nam prajesche. Wón njeje tamneho pomoznika pschi dwarjenju budowy s hamorom dyrił. S zyła staj so pscherćcźakoj, dokelž je hebi pomoznik hischcze ras mdu žadał, hacźrunjeź je jin hižo dostał. K tomu je jemu tamny hischcze budowu plachtu rósdźeł.

— **Kedźbu, puczowarjo!** Cźasto šuny hižo wobkedźbowali, so na želesnizach druhdy mjes puczowarjemi, kotříž s wosa wustupichu a mjes tymi, kotříž dyrchu lasstupieć, k hwadze dóńdźe. Nad tutymi njeluboscźenzami su puczowarjo zyle šami wina. Želesnizy sastojnizy budu w pschichodźe na to kedźbowacź, so najprjedy puczowarjo s wosow wustupja a potom hakle druhi sastupja. Kóždy ma jich we wschém krucze pošlucharź. Druhi, kotříž je špičhnikom jěźdźa, žadaju sašo sa najlépschim městnom. Tohodla s wjetscha z naboczynimi durzemi do wosa lasstupja, prjedy hacź jim puczowarjo wuschli. Druhi zasno wjazy pakcźikow abo paketow hobu do wosa wosmu, hacź móža pod swojimi hydłom a nad hobu swésćicź. S tym naklanje cźasto we wojach wulka cźischcźenza, kotraž wschon wobkhad hacźi. Jelesnizy sastojnizy nimaju tež stajnje khwile, ludźi jednacź. Njech kóždy, kotryž je želesnizu puczuje, žaut na so kedźbuje a tak budże bórzy wschemu njeporjadej wotpomhane.

S **Bórka.** Sandźene dny pišachmy, so je wšuły zyglerniski dźełacźer s Bejerez w Rychtarjez zbhelucki sajscheżił. Jeho želesny woyack pschejedże. Sšmjertnje sasjesboženy bě 21ćtny Alois Jurij König s Bórka, kotryž pola starscheju swojeje njewjesły bydlesche. Staršanja wjeczor sasjesboženy na swoje cźežke rany w Habrachczańskej klinizy wumrě.

S **Bukez.** Pschi hrimanjach w sandźenym tydźenju Boże njewjedro w tudonnych łésach na wschelakich méstnach do schtomow dyri. Spodźiwne skutkowanje diveju błyskow widźimy we wokolinach „Wulkeho schmrćka“. Boże njewjedro bě tam do wulkeho schmrćka dyrilo. Da wjeschka dyrinschi, sawoštaji błysk spodźiwnu 10 zm. schěroku spiralozu šmuhu a ľěhjesche po zdónku do semje dele. Dokola wokolo bě wscho s tichěškami posnyte, mjes nimi běchu někotre šamo na 1 m. dołhe a běchu na 10 metrow daloko rosmjetane. Do druheho schmrćka bě Boże njewjedro wo syrjedża dyrilo a stoczinu schtorna zyle wotrajło. Też tu hwódża rosmjetane tichěški wo njeźmérnej mozy błyska. Wobaj błyskaj běschtaj tak mjenowanej symnej, dokelž nihdże niczo wopakene njebě. K tomu ma so hischcze pschipomnicź, so wobaj schtomaj w hušcźinje stejeschtaj. Cźasto je praji, so Boże njewjedro najradscho do wošomoczenych schtomow dyri. Tudomny „Wulki schmrćk“ pak hižo léta dołho wyché druhe schtomy pscheražuje a ženje hischcze do njeho Boże njewjedro njedyri.

S **Bukez.** S plestrowanjom dróhi w Bukezach sa tele dny skónczili. Dróha je wot někta sašo ja wschón wobkhod šwobodna. Pódnjelu je so tu někto z kładźenjom rolow k nowemu wodowodej sapoczało.

S **Wětroschowa.** (Wyšoka staroba.) Wudowa Rohrbeckowa rodź. Schmogrowez we Wětroschowje je so psched někotrymi cźasami do sastaranje sa bědnych w Berlinje sacźahnyła. Tele dny šwjeczesche we někto w tole šwojich dźěrzi, wunkow a prawnikow šwoje 79. narodniny. Staroschka je hischcze zyle strowa a ma jenicźke pschezo, šwoje 100tne narodniny doživicź.

S **Kulowa.** Psched krótkim pišachmy w „Sserb. Now.“ so je podružnik Jung wobšedźerja khěže k. Schedlaka jatsesił. Někto su so hischcze wschelake druhe wězy wukopake. Tako Schedlak šwojemu podružnikej Jungej horje pschindże, jeho Jung s pistolu do hlowy tšeli. Cźežko sranjenemu Schedlakej hnydom mosny wustupichu. Wón pjeca hodźinu po tym wumrě. **Mordar na to s šwoju pistolu je wotkom won cźišny, so by někajte njesbožo lubak. Ani so wo cźežkoranjeneho a mrězajzeho nyskarajo, dźesche do šwojeho wobydlenja. Tam jeho bórzy na to wyschischi žandarm saja.** Kaž mandźelska Junga wudawaschke, by Jung, hdy by hischcze pistolu pschi sebi měł, wschěch sejatšelak, kotryž bychu jemu na prěki pschischli. Jung je w tannej wokolinje jako njemory sadźerak znaty. Hdyž so ras wopije, i zyła žanych njesłuje njesnaje. S jeho prjedawscheho žiwjenja so nam dale hróhnischke wězy podawaju. Tak je so někt wobkrucźiło, so je so Jung wjazy rajow šamo pschećiwo schulkim holzam njeshańbicźinje pschescheół. Taiskich njesłuchow jeho hižo lońske léto winowachu. Wschędnje zabławje njehańbite podawki wo nim šłyschimy, kotrež schulke dźěrzi s bojosce psched nim hacź dotal zdźerżachu. Dokelž bě mordarjowe wobydlenje trochu schowane, mějesche wón k takim njesłuchkam cźim lépschu pschiležnosć. Jenoź so dźiwamy, so taike Sodomske hrěchi w tak tym městačku tak dołho samjelcźane wostachu.

S **Wojerez.** Sortne podeńdźenje měješchtaj w nozy k pódnjelu dwaj kolejédnaj, kotraj s Wulkich Sdźarow do Wojerez jedźeschtaj. W léku jesdy Muczowa šłyschescheschtaj na dobo spodźiwne schudrowanje. Stupischtaj je šwojich kolow, so byschtaj ja pschicźinu šledźiłoj. Něschto krocźeli s pucźa w hušcźinje nadeńdźeschtaj šylnje šmorcźazeho cźłowjeka. Wón bě je trochu jeglékał, šwoju drastu na blisce hakosy šwischał a dyžsche někto hnydom w léku mjes šwérinu pschenozowacź. Léšny pschenozowar bě wšuły wobydleŕ s blisceje wby, kotryž bě njedźelu derje wobwjeźił. Na pucźu do domu jeho wóso po šdacźu šyar napadny. Hacź je jebi šnadź też hižo w korcźinje na to pomyślił, abo šajdewał: „Wb hajku, léšu selenym, tam budu w nozy spacź.“

S **Wojerez.** Sortne podeńdźenje měješchtaj w nozy k pódnjelu dwaj kolejédnaj, kotraj s Wulkich Sdźarow do Wojerez jedźeschtaj. W léku jesdy Muczowa šłyschescheschtaj na dobo spodźiwne schudrowanje. Stupischtaj je šwojich kolow, so byschtaj ja pschicźinu šledźiłoj. Něschto krocźeli s pucźa w hušcźinje nadeńdźeschtaj šylnje šmorcźazeho cźłowjeka. Wón bě je trochu jeglékał, šwoju drastu na blisce hakosy šwischał a dyžsche někto hnydom w léku mjes šwérinu pschenozowacź. Léšny pschenozowar bě wšuły wobydleŕ s blisceje wby, kotryž bě njedźelu derje wobwjeźił. Na pucźu do domu jeho wóso po šdacźu šyar napadny. Hacź je jebi šnadź też hižo w korcźinje na to pomyślił, abo šajdewał: „Wb hajku, léšu selenym, tam budu w nozy spacź.“

S **Mužakowa.** W jenej tudomnej šuščodnej wby we nozy k 4. augustej wěstemu Hórnikej Gustawej Nike 4 hušy s khlěwa kradnychu. Hušy hnydom na městnje jarěšachu.

S **Mosta** pola Khocźebuza. (Kedźbu kolejédni, psched šapschahanu.) Ssyn khěžkarja W. w Mosće s dźěła domoj jedźeschke. Jako dźiwische šapschahaj s mlodymaj konjowej pschescheżahnyjeź, kóń, kotryž bě je hižo pryedy druheho tolejédneho nastrójał, njeja zap wuhyri. Na božo jeho je nozy na ruzy šani. Tola koło bu šylnje wobschkodzeny.

„Schtó dha tam dołeka hewjeka?“

„Ja, Waścha Mitošcź, prědkowny Rampel!“

„Wuceńcźe toho pjanehe kadu s dwora won!“ pschikasa Léšny knjes cźeledźi, kotraž hižo s rěkleni a bowami pschidźe. Tu je Rampel nasbonił, je stej cźłowjeczej nosy nasčepschej šławaj cźeka a won bě jara wjeselý, pschicźinliwosći wotroczkow šbožownje wucźekowcź.

Sšuždej hebi Rampel wo šwojej nóznej sdwórliwosći niczo wupowědaś njeje, ale derje ja worakowschwom bě pschischol a hebi pschedewsał, tule stójcź sdradźu wotpłacźicź.

Jenuho dnja dźesche wón k sadnjemu Rayplej, šamdźe šuždu do njelecźazeho kucźika, mucźeše je šwojeho wjedrowcheho płascźa rošbrauu tšelbu a praji: „Pschecźelko, to by tałe někcźo sa tebje było. Mam tu pukawu, ale njewušnuju jo na tšelenje. Kaž maschi ty wicź w nohonaj, mam ja ju w rukomaj a njemózu mérzicź. Tam horjeka we wošyzynem léku je wuher, sahe rano błyschischi jeho wolacź. Krakny piak. Wón drje je šlepy, dokelž kóždu khwilu tak wokolo pjercha, pschi wschéch wjerschkach bo storka a ženje wosal njeléta. Toho mójsech lohko dobahnyeź. Knježim hajnikam njebych jeho pschał. Sa wopuschi cźi dobreho kutša wém. Sa te pjenjesy mójesech šebi cźasto a husto šidlk wina popschecź. Ale kedźbuj, so cźe hajnk pschi tom njelepi! Buchawu šłowam cźi tam pod tšechu. We kožanem méšchku leži pschi tem proch a drob. Tak!“

Sadni Rampel bě wé šo jara šwédomity, dokelž šo njepschijomnuleźow bojesche. S wopredka wón potajkim měnjesche: „Na, tajo wulherja ja njetšeku! Bón njemohł prawy być.“ — Najsajtra rano, hdyž do šywojeho drjewa humpotasche, šłyschesche ptaka wopraudźe wolacź, tu šebi pomyślí: to wschak njeby wólšer było! A tak tež to by na šwéttko pschischło! Hajsk je runje w tu khwilu tam we Osserkim léku, tón niczo wo to njewé, so tu w Schachach jedyn šyda. — Na šyeczi dźeń wón hischcze saja stany, šnuwasche njeleczo do Schacha a tšeli wulherja. — Pryedy, hacź padaze ł hałły na hakju šwérjo na semju dolecźa, šłyschetaj tu taż še semje wulkoczenaj dwaj hajnšiaj pachołaj, dohonischtaj Rampela a pschicźerischtaj jeho do Troschawy na šudnistwo.

(Skónczenje pschichodnje.)

Z Łužicy.

S **Nowcho Salza.** Tudomnemu šahrodnika Wendlera tele dny jedyn paduch njehańbicźiwje wobkradny. Wendlerej bu na 40 wózowych cźerniłow se jahrody kradnjenych. S paduchom bě wěsty Wauer s Wapakeje. Jeho w Delnich Wjedricźejach sajachu, hdźež dźiwiche cźerniki pschedawacź.

S **Bertsdorfa.** Sandźene pódnjelu sta so tu šwonkowne njeszožo. Pohonczi kubleŕja Reinholda Steudnera kdźejsche se šapschahom po Fiedlerjej drózy. Nadobo bróšnik šapschaha monowy k semi padny. Wón bě na elektriski grót šłupił, kotryž bě so pschi jenym njewjedrje

wostorhnył. S nješho wulkhadžaše hylny prud jeho hnuhom mori. Też podbožnik po khwilźy sahiny. Jako dźiwske pohonjeć konjej wuśiwobodźeć, jeho elektriski prud z hylnym wotmachom wróćo wjerhny. Na šoožo so pschi tym njestrani.

* S **Jablóńza.** (Nowe twarjenje so hypnyło). Tu hynny so tele dny nowe natwarjene twarjenje po šturym posthodźe, kotreż bě hač na šnutskowne wobmjetowanje dotwarjene. Swišle, šabna murja a dźěł tšeht šrejo wostachu. Na šoožo tam hischeše žanl dźěłaćerjo njeběchu. Pschičina njeje so na so wotstronjenju rospadankow swěsćiła.

Zadźerženje komorneho spěwarja Plaški.

Wo tym pisa „Pirnaer Anzeiger“: Komorny spěwar pschi Drježdźanskej opery Plaschka jědźeše ze swojej žonu, kotraž jako Plaschke w. d. Osten swjetsche w Barlinje skutkuje, z awtom do Čžěškošlowakskeje. Pola Zinnwalda dźiwsche pisches hranizu. Tam sastupi do cžěskeho zwonniwa (Zollamt) a rěčeše na tamnischich sastojnikow cžěšti. Też na dróhy psched zkowniswom powědaše cžěši. Cžěšaj sastojnikaj, Němzaj z Chebuskeje (Egerskeje) krajiny, njewobknježischtaj cžěšku rěč tak běžnje kaž Plaschka. Hdyž je swojej žonu šaso w awtoe hedźeše, prajeschе zwjezmu schoferej: „Klejcze, to je pocžischkowanje Cžechow. Sastojnizy njemóža ani cžěšti rěčeć.“ Jena němska žona, kotraž běsche rosmołwu słyschała, napische cžiwi, so hu sostojnizy tola cžěšzy Němzojo a žani Cžechoło, na cžoż it Plaschka w roshorjenym tonje wotmołwi: „Tuž njech wukunu!“ Tutón pschipad njesłuschi kedźbnosćej jenoż w Drježdźanach. Plaschka je w Cžěšzej rodźeny, we Prahy wuwučowany, ale swoje wumjetske powołanje wukonja na 25 lět w Němskej. Nichtó njebudźe jemu swoje narodne sačuwcze pschedpitać. Ale jeho demonstrazija (wuzitur)warny w Zinnwaldze wupokaza so jako schcžuwanje pischečiwo nemzowskim (deutschstämmig) sastojnikam w cžěšzej statnej słužbje (a to na jenym hamcze, hdyž je němšina nimale jenicžka wobkhodna rěč!) Taźale demonstrazija pschińdze najmjenje kusej Plaschju, kiž trajazu němsku hospodliwosćz wužiwa.“

Tak daloko „Pirnaer Anzeiger“. Je wulke praschenje, hcež je ho wojsko tak zosało, kaž tuta wschoněnška nowina podawk roskpišuje, łyła hdyž trasch swojoh rosprawu na wotwjedženje jeneje žony sepjera. Nětko je najhórše, so je Plaschka dyrbjał rjez: „Tuž njech wukuu!“ 5 lět je mjes tym sasche, so bu cžěška rěč jako statna w Cžěšzeslowakskej postajena. W běhu tuteho cžasa měli tola němšzy sastojnizy tak daloko kyez, so krajnu rěč běźuje wobknježa. Pod starym knježstwom wschak trjeba njebě, „die eckliche tschechische Sprak“ nawukowcz, mjes tym so cžěšzy sastojnizy, wobě rěcži wobknježichu. Schto bychu tola we Prusej prajili, njedy-li prjedy jedyn Polak w statnym sastojnstwje němšku rěč wobknježił? Szyła bo njeńmědźesche jako tajki wupokazacz, dha by po jeho karrierje było. Hižo je pschefwědczenymi Sserbami hinak wobthadźuja.

A pola wosakow rěkasche prjedy: „Du verfluchter Polake“ abo „Du wend'scher Türke“. Němcy wschak ho cžěšzy da wobstejnosćow sažiwi, hdyž njeje ham z knjesom. Druhim žiwoje nadkuješiwo, žiwoju rěcž a waschnja je tak lět stara tradizija a teje ho w nowym cžasu, hamo pschi zyle pschemjenjenych pomérach wdacz njemóže. Njedawno hačke sakosowaschе jedyn Němz na Drježdźanskim dwórnischcžu Sserbam žerbšti rěcžeć. Haj „Deutschland, Deutschland über alles . . .“

Najwišše z cyleho swěta.

W Porubrjsej je 15 000 hórnikow bjez dźěła. Hač do 15. augusta je ho dalschim 13 000 muzam dźěło wupowjedźiło.

Po wutrajnych žylnych deschczach w Cžěšzoslowakskej je wulka woda z rěcžnischcžow wustupiła. Direkzija statnych železnizow we Wolomuzu wosjewja, so je ho wobkhad na železnizu mjes Těschinom a Požrjedznej Suchej a mjes Hranizu a Walešchkim Mesiřečzom wulkeje wody dla a dla wobschkodźenja mostow zastajił. Wóda tola ho na nětkotrych druhich železnicžnych cžarach njehodźi wjazy jěźdźcz.

S Hornjeje Zlatšteje powěsće pschikhadźeja, so hu tam njenjezdra a krupobicže wulku schkodu nacžinile. We wokolnosći Veronu hu žně, wosebje pschenicžne žně, cžežko schkodowate.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk 6. augusta 1925.

Wežerawschе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,76
1 jendźelski punt	20,374	100 cžěskošk. krónow	12,42
100 schwajz. frankow	81,47	100 pólsk. markow	65,67

Efekty nějachu wežera w Berlinskej bursy jaso snižene kursy, tohorunja statne a wójnske požczonki.

Na produktowych wikach bijachu płaczišny khěžowneho žita horje, so složujo na amerikanske witi, hdyž potšebne dny žitne płaczišny jara horje jrajchu. Pschenzu a wukrajneje rožki jara kupowachu. Też jęczmjeń a wowš na płaczišny dźerżeschtaj. Kukuriza jaso swoju płaczišnu powyschi. Pschenicžna a rżana muka nějeschtaj šwótnowych kupzow. Wežera płaczeschе zentnar

w Berlinje

pschenzy 12.45—12.60 rožki 9.35—9.65 jęczmjenja 9.40—9.90 hr.

W termijnowym wikowanju:

za september: pschenzy 12.95—13.05 rožki 10,20 hač 10.17 wowšo 9.60 hr., — za oktober: pschenzy 13.20 hr. rožki 10.45—10.40 hr.

Sswinjace witi wežera přjedu w Berlinje (Magerviehhof). Pschijwjesli běchu 137 běhakow a 419 prošatow. Wone płaćachu: běhali wulke 75—90hr., hrěnje 60 hač 70 hr., małe 40—55 hr., prošata wulke 27—40 hr., hrěnje 22—27 hr.

Witi wuzitkoweho skotu sandźenu wutorn na rańschofriesijskich zentralnych wikach. Pschijnjali běchu 157 hrjwjadłow, 36 běhakow a prošatow, 8 cželatow, 4 wowzy a 1 kosu. Nan pschi derje dźěsche.

Młode bóśki a wyšokožuczelne krawy płaczachu

1. kajkosćze	700—800 hr.
2. kajkosćze	550—700 hr.
3. kajkosćze	350—500 hr.

Wyšokožuczelne jałowy

1. kajkosćze	600—700 hr.
2. kajkosćze	500—600 hr.
3. kajkosćze	300—500 hr.

Woły do cžahanja

1. kajkosćze	600—700 hr.
2. kajkosćze	400—600 hr.

wokolzy na pastwu 250—325 hr., kocžene krawy 300—400 hr., prošata 18—23 hr., běhali 40—6 0hr.

Někotre płaczišny z wežerawschich Drježdźanskich wikow (Markthallen):Ziwa pjerśina po schtukach huzy 8—9 hr., kaczki 2—4 hr., kury stare 3—5 hr., młodźeńki 1—3 hr., hołbje 1—3 hr., šaršana pjerśina po punzu huzy 1.30—1.40 hr., kaczki 1.60—1.80 hr., kury stare a młode 1.40—2 hr., hołbje schtuka80—1.50 hr., kury 2.80 hr., raki 10—15 pj., jabluka 40—60 pf., kruschwy 35—70 pj., wišnnje błódke 50—70 pj., krjšale 60—75 pj., błowoli 60—80 pj., kosmaczki 30 hač 40 pj., Janske jahody 40—50 pj., maleny 60—100 pf., cžorne jahody 1 hr., prunźiny 50 pj., aprikosy 120 hač 150 pf., brěžki 90—200 pj., mód 1.60—1.80 hr., běrnu zentnar 5—6 hr., punt 7—10 pj., zybla 15—20 pj., buny šelene 25—35 pj., truki 40—50 pj., tomaty 25 hač 40 pj., cželwjeny kał 15 pj., běły kał 8—10 pf., błotoej krěcžk 8—15 pj., kórki błotoene 25—35 pj., k kładzenju (mandl) 60—80 pj., butra mlokarnička 2.10 hač 2.40 pj., burška 2.30—2.50 hr., t waroh 28—32 pf., mloko dobre litr 33 pj., jeja schtuka 14—15 pj.

Na pschedań:

Pčoły z kolcžemi, **Kuzka** w Lubiju, „Keglerheim“.
Motor, elektriski, 3 PS., **Waldra** w Nazju p. Hródka.
Koło, muzaze, **Nuja** w Spalach.
Kóń, mjeńschi, z gratom, **Hollmann** w Lutach, Baracкenstr. cžo. 76.

Sšudnizy na pschehadzowanje:

Sobotu 8. 8. dop. w 10 hodź. w hoscženju k. „Slatemu lawej“ we Wojerezach, wobuzze, radio-apparat, pihanske blido, brodutruharišku pschiprawu, wotnowu schkleńzu, schpihel, stoł za brodutruharja, žonjazy wobliek a kožuchowy khamor.

Sso pschenaja:

Polo, pjecz běrtl. jutra, we Wojerezach na korhoschczu cžo. 67.

Sso pytaja:

Blidarski a wuczobnik, Gebauer w Mjerrowje.
Dźiakarjow, jamy aluminijowe hlimy w Huczinje.
Pohonec, tachanske kubło w Hrubjelczinach.
Hoza do domu, w Budyschinje, Jerjowa haša cžo. 9, — Reichardtowa w Lubiju, Lipowa haša cžo. 511 — Nikolajka we Wojerezach, Bahnhofstr. cžo. 2.
Kuchtńsej, khorownja w Budyschinje.
Dźěłarjow, Klemm a Lorenz w Budyschinje, Bahnhofstr. cžo. 7., — w Budyschinje na Muzakowskej dróze we brožinjach, — Handrij Pětschka w Budyschinje, Lazarethska dróha.
Siwinsku, knježi dwór w Jitru.

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Kupzy na płaczišny dźerża. Muka łepje dźe.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotlejowe symjo po tonn abo 1000 kg, šwjat 100 kg.
płaczišny po šotej hriwnje.

	5. 8	4. 8.
Pschenica	249-252	246-249
rožka	187-193	184 190
nakl. jęczmjeń	188-198	187-195
wowš	—	—
kukuriza/Mais)	215-217	213-215
pschenicžna muka	33-35,25	33-35.00
rżana muka	27-29,00	27-28 50
pschenicž. wotr.	14,00	13,90
rżane wotruby	13,75	13 80
rapš	360-365	360-360
lane symjo	—	—
hróch	27-34,00	27-34,00
jelenjaki	23-25,00	23-25,00

	5. 8	4. 8.
rapš wosahski	16,80	16,80
poch. metaka	10,00	10,00
feradella	—	—
běrnjaze łuzki	26-26,30	26-26,30
buny	24 26,00	24-26,00
wo'a	26-28,00	26-28,00
łany wošusch	23-23,80	23-23,80
módre łupiny	12-13,25	12-13,25
zolte łupiny	15-16,50	15-16,50
žyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
šloma, r. ana	0,90-1,25	1,00-1,40
" pschenicž.	0,80-1,10	1,00-1,40
" wowšjna	0,75-1,00	1,00-1,40
" jeczma	0,50-0,90	0,85-1,00

Płaczišny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. augusta 1925. Płaczišny po zentn. a št. hriwnach.
Słóne drobiny a wojnamjenjenje.

Woły: 437.

Polnomłaśne, wukormjene, najwjetschcže rěsneje hódnosće	60 64
hač do 6 lět	54-58
Młode młaśne, wukormjene, starsche wukormjene	46-52
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	37-48
Mjenje pizowane wschitke starschi	

Bylki: 456.

Polnomłaśne, wukormjene, najwjetschcže rěsneje hódnosće	60-63
Polnomłaśne, młódsche	55-58
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	48 52
Schpatne	

Jałowje a krowy: 1008.

Polnomłaśne, wukormjene krowy najwjetschcže rěsneje hódnosće	58-64
Polnomłaśne, wukormjene jałowy najwjetsch. rěsneje hódnosće hač do 7 lět	50-55
Starsche wukormjene krowy a derje wumite młódsche krowy a jałowy	39-45
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	30-33
Mjenje a schpatnje pizowane	22-26

Cželata: 3550.

Najlepsch. wukormjene	80-87
Mjenje wukormjene a tajke wot zyza	68-78
Schpatne	55-65

Wowzy: 6634

Młodsche a starsche wukormjene	50-57
Starsche wukormjene	38-47
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	27-36

Siwinje: 8286.

Polnomłaśne, wobešłych rassowa a jich schtichenjow, hač do 1½ lět	84-87
Wukormjene	84-86
Młačne	82-84
Schpatne	79-81
Ranzy a łyndrohy	78-80

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Drježdźan.** (Sswjerzej wuczekli.) Sswobotu ranu wubyri w tudomnej Prokulšej blidarni woheń, pschi kotrymž wjazy ludźi do šmjertneho strascha pschińdże. Jako wohnjowa wobora pschińdże, běchu wobydlerjo runje z 2-lětnjej dźěćzi plomjenjam wutorhnyli. 11-lětny hólz a 13-lětna holza ji woknom na šchtom wutkeschtaj a zo po nim dele šunschtaj. Tak zalostnej šmjerći wuczeknyschtaj. 68-lětnu žonu wohnjowa wobora wutkowa.

Se **Saxdy.** Boże njewjedro šarasy šobotu dopołdnja we Bojtzdorfje 40 lětneho wotrozka. Wón bě runje se konjomaj na polu, jako njewjedro pschicžahny. Taj bo splóschdschitaj a cžekuschtaj. Jako wotrozk sa šapschahom běšeše, dyri do njeho Boże njewjedro a jeho šarasy.

Se **Zwitkawy.** Na rózku Königswaldskeje a Werdawskeje dróhi wožobowy automobil a motorski kolojěźdny do sebe šrašyschtaj. Dwaj šastojnikaj, kotraj na motorowym kole jědźeschtaj, buschtaj z njeho wjerhnjenaj a žebi nosy šlamaschtaj. Cži, kotšij w automobilu jědźachu, še šrožekeni woteridźechu. — Dalsche njeboże šta so na rózku Rosenskeje a Richardoweje dróhi. Tam automobil krajneje politze a dreboma železniza do so šrašyschtaj. Elektrisći wós bu z tym z kolijow wuhčehnjeny. Jedyn pucžowazy so pschi tym šrani.

* **Automobil z mortwym wjednikom.** S Kladnoho hu nam pischе: Wjednik automobila, Bostri, jědźeše z automobilom z Komjenizy do Prahi. Na dobo wós wozrjedź dróhi šapina Ludźo, kotšij z automobilej pschistupichu, namakachu wjednika morzwehо we wosu jedźo. Boża ruczka bě jeho šajalo. Wón pak měješe hischcže telko žiwjenskedowmoješe, je cuło šapina a na stronu wuwini.

* S **Plowna.** (Sswjerzenje.) We Falkensteinskej a też Dorffradtskej wokolinje we Vogtlandze šu tele dny małe šylne šmjerzenje šaczuli.

S **Lipska.** Se tšećich padmy tele dny na kralowšim namješcže 17 lětny klempnaršli wuczobnik a šo z tym šmjertnje rani.

S **Lipska.** (Njesboža.) 33 lětny ranžerak w Lipsku pschińdże šchtwórtk mjes dwaj wosaj. Wón žebi wutrobnje a nosy rosnjeże. Šmjerschowany bórzy po tym wumrě. — Na šamšnym dnju 13 lětny hólz w tudomnej dźěćzej khorowni wumrje. Hólz je rano do lěša schol a na cželesny šahył. Pschi tym je na 8 mtr. dele padnył. — Sswjertnje šmjeschoji na šamšnym dnju 4 lětna holczka. Wona pschedź drohowej železnizu pucź pscheběża. S nóšku w kolijach wiješajo wosta. Wóz ju powali a hnydom mori.

* **Sjedani wubjezhnym automobila.** W Marjanskich kupjelach najachu žebi tšo pachoło automobil k jěźbje do Langenberga. Duzy po puczu napadnychu wjednika automobila. Jako jedyn z tšoch za wozydłom automobila hrabaschе, šajědze wjednik z automobilom do hrebje. Auto žo šwórzi. Nubjeznizy cžekmychu. Wjednik automobila bjez šchkody wuteńdże. Auto žo też jenoż šlabje wobschkodźi.

* **Honjwa sa wopizu.** W jenym domje w Steglizach pola Berlina wuskoczi pavian (wjetschka wopiza), kiž běšche z jenym transportom z Afriki pschišchol a do šwótšwa architekta Schmiza pschešchol. Pavian šešeše po domskej lišanje (Gošse) hač do prěnjeho poschoda, skočzi wot tam na šchtom, kiž na dworje šteješe a dale pisches płót k šusodnej. Nětko šapoča šo wopruwadźiti hońiwa sa wopizu. Dompteuraj, kotraj měješechtaj šo wo šwérjata staraeź, běžeschtaj za njej, cžrjoda dźeżź a dorosćeni jeju šcžěhowaschе. Hižo šej myślachu, so ju maja, dokelž běšche šej do jeneje pinzy šabežała. Ale nadobo šo pavian še fichipazymi šubami na šwojich pschekšcžeharjow wobroczi, potorže jeneho k semi a cžerjeschе pisches cžrjódu ludźi dale. Słónczne ježdźe bej wopiza, kotraj z měješchanskimi wobstejnosćzemi tak šnata njebě, kaž z afrikanskimi, do wuiteje pinzy, hdyž je šrožnikaj došahnyschtaj, wuwijaschtaj a do žiwoje kletki šaso wróćišchlaj.

* **Sšebi gród pisches hlowu pschekłoł.** W Rochlizach (w Krkonoschach) šta šo tele dny špodźiwne njeboźo. Berlinske towarstwo, kotreż bě do Krkonoschow wulět činiło, namaka w jenej jamje leżownoschcžerja Schwandta je Rochlizy bjez wědomja leżo. Muż měješeše gród do wórža šakoły, kotryż jemu je hłowy sadu won tczeschе. Se tuhym grotom hu jeho ludźo psched dwěmaj hodźinomaj widźeli, kak jiwój wobowódk cžiješi. Pschi tym hu jeho šnacž widlischcža napadnyli a tak je njeschožowny na gród padnył. Haczrunjeż łekarska pomoz po kliwili pschińdże a gród wotstronichu, šujeschoženy tola borzy wumrje.

Do Khrósćic.

Zbožowna wjes. Žana serbska wjes njeje z hłownej skhadźowanku tak zrosćena, kaž Khrósćicy, we Khrósćicach měješe, hłowna skhadźowanka" swój załoženski zjězd prěnju hłownu skhadźowanku 6. awgusta 1875, swój druhi zjězd 6. awgusta 1876, swój wosmy zjězd 6. awgusta 1882, swój pjećadwacety zjězd 6. awgusta 1899, swój dwajaštyrcety zjězd 13. awgusta 1916. W Khrósćicach woswjeći so też połsta lětne wobstaće hłowneje skhadźowanki.

Khrósćenjo su stajnje wosebitu lubosć k hłownej skhadźowancy wopokazali. Serbske studentstwo je so tohodla też za Khrósćicy zozsudźiło. Wšće wě, ze kajkimi ćežemi a z woporami ma swjedźeń wuhotować. Wjeńcec žurla je mała za tajki swjedźeń. W Khrósćicach běše prěnja hłowna skhadźowanka, w Khrósćicach budźe też prěnja hłowna skhadźowanka pod holym njebjom. Z dźakownosće Khrósćicam wuhotujemy jubilejny zjězd na najwjetšej žurli cyłeho swěta pod hwězdkatej třěchu. Zo pak by so wšo prawje derje spodobało tak přednjese S. W. sćěhowace próstwy: Wupowěšće waše khorhoje. Pomhajće wjes na kajkežkuli wašnje wudobić. Popřejće našim studowacym sobubratram z daloka hospodliwosć.

* Tři woporny njewjedra. W delnjoawstriskim wokrjeju Mistelbach běšche cyłe njewjedro z wulkimi krupami. Žně su dołhe sniježene. W popach stejaše žito wotwjehdźechu wětr a wodu kilometry daloko. Tři wołoby, kotřiž běchu jej pod jenym jeležniskim mostom wuzeli pytali, buchu pisches wody, kotrež so njenadźijcy pod most nawalichu, potorhnjeni a so zatepichu.

* K jeležniskemu njeboju w Francowskej hischcze powěmy: Wšchi jeležniskim njeboju na cjarje mjes Le Mans-erom a Tourom niz jenoj 3 ale 12 wołobow wo žiwjenje pschihłodźechu. 20 wołobowych bu franjenych. Mjes ranjenymi je jich 10 cježkofranjenych. 4 jeležniscich wołow je dyrbjeli rozbitych. Njeboje je so pjecza z tym stako, so je cyły pschespěchnje jědł.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Tow. „Lubin" wobdźěli so njedźelu, da-li Bóh, na skhadźowancy w Khrósćicach. Pojědźemy pak z kolesom pak z autom w 10 hodź. dop. wot „Serbskeho Domu". Předsydstwo.

Budyšin. Jednota „Sokol" ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaršownu na Hornčerskej hasy.

Ferialna kolonija. Dźěći wróća so z prózdninoweje kolonije sob. 15. augusta. Wospjetujemy, na čož smy staršich hižo w swojim času kedźbliwych činili: W připadźe, zo so prózdniny dźěći prjedy skónča, njech starši je hnydom pola šulskeho wjednika porjadnje zamolwja a wo nuznu dowolencu proša. Domowina.

Fotografije z Kulowskeho zlěta su dóšle a móža je skazarjo dostać we sekretariaće Domowiny. Tohorunja su tam dostać jako pěkne spomnjeńki fotografije z lětušeje generalneje zhromadźizny w Rakecach, z lonšeho Khwaćanskeho a sokolskeho zlěta. Domowina.

„Hłowna skhadźowanka". Zarjadowanja dla prosy hłowny starši wšě sobustawy a sobustawki, swoje namjety a druhe należnosće na jubilejnu zhromadźiznu 8. žnjeńca 1925 popołdnju w 4 hodź. w Khrósćicach jemu hać do 7. žnjeńca do Khrósćic připósłać. Hłowny starši.

Hornja Horka. „Łužica" prosy swoje sobustawy wobhate wobdźělenje na skhadźowancy w Khrósćicach. Móžemy jěć ze Železnicu hać do Njeswačidła abo z autom hać do Lejna. Z Dźěžnikec wotjědźemy dop. 1/4 9 hodź.

Lichań. Tow. „Zeračka" wotjědźe njedźelu, 9. aug. dop. 1/4 11 hodź. wot Rudolfec na jubilejnu skhadźowanku do Khrósćic. Prosymy wutrobnje, zo bychu so tola wšitcy wobdźělili. Předsydstwo.

Minakał. Tow. „Statok" wotměje sobotu, 8. augusta wječor we 8 hodź. swoju zhromadźiznu w Lipiču. Dokelž so wo nuzne towarstwowe należnosće jedna, prosymy, zo by kóždy z wěstosću přišoł. Předs.

Sokolskim Jednotam. Sokolski swjedźeń w Nowej Wsy pola Krjebje dyrbi so dla wobšěrnišich přihotowanjow na njedźelu 6. septembra přepołožić. Prosymy Jednoty, zo bychu so po tym złožowale.

Towarstwam — dla jubilejneje skhadźowanki serbskeho studentstwa: Prosymy česćene towarstwa, zo bychu přeprošenju serb. studentstwa na 50. jubilejnu skhadźowanku w Khrósćicach njedźelu, 9. žnjeńca, ze wšěch stron w prawje bohatej ličbje sćěhowałe a zo bychu wosebje też wšě serbske khorhoje zastupjene byłe. Domowina, Zwjazk serb. tow.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Zdźělenka staršeho. 26. pražnika 1925 zapokaza so naš swěrny towarš G. Renč za fararja we Łupoji. Je to jeho prěnje zastojnstwo w jeho duchownym powołanju. Starši přeje w mjenje zwjazka wjele zboža w skutkowanju dušepastyrstwa. Starši.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžcyncy, — za nawóstki: A. Dučman w Budyšinje.

I[a] bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

Wobaliznu za nohi „Sanoped"
wuspěšk. srědk při žilat. nohach, bolsech nohach, so jětřacych rannach, trupach a zadźelkach. Čo. 1 - 10,— hr., čo. 2 - 12,60 hr. čo. 3 - 15,45 hr. „Sanoped"-žalba 3,— hr., połvr 1,80 hr. k zahojenju nuzny. Rozesł. na doběrk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Saisonske wupředawanje
Zo bych hobrski skład mužacych, hólčacych a dźěćacych woblekow, mantlow, ulstrow a jupow po možnosći wuprózdnił a za nowu zymsku tworu městna dobył, dawam na wšě kupje
10 procentow rabata;
wulku dźěłbu dźěćacych woblekow, mužacych, hólčacych a dźěćacych lěćnych woblekow, jakow, jupow a khołowow wotedawam samo
z 10—20 procentami rabata
Jenož dobra a najlěpša sprawna tworа!
Nichtó njekomdź tule z rědka přihódnu składnosć.
Pětr Hančka w Kulowje
Telefon 64.

Najlěpše čěrjeńske rjemjenje
we łuzy garbowanej jadriweje kože
rjemjenje k šiću a wjazanju
wozowe łuki, maz za podkowy
poruča
Max Hiller, kožowa wikowarnja
na Žwonkownej šawskej hasy 42 .. Telefon 364

Prěnjoklasne, lohkoběžne a nic drohe su moje
Janko-jězdne koła
Hižo 20 lět je předawam. Wulki wobrot kaž też wuprajenja mojeho woteběrafstwa to dopokaza. Dla wulkeho wobrota a kupjenja za hotowe pjenjezy je mi možno
mužace jězdne koło po 130 hr.
žonjace jězdne koło po 140 hr.
z luxusowym wuwjedźenjom 5 hr. dróže wotedawać.
„Ideal" koła, mužace po 115 hr., žonjace po 125 hriwnach.
Na wšě koła 1 lěto sprawne rukowanje.
Podźělnje płaćić dowolam.
J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.
Žane klamy, tohodla prošu wo wobhladanje.

Punt mlokarskeje butry dźensa 2,30
punt **mlokarsku butru** narunanskeje margariny naruna butru dospołnje; (spytajće raz!) **90**
tuk k pječenju najlěpši 68, kokosowy tuk, raffin 68
twinjace šmalc 100, **jědźne lanywolij**, čerstwy 68
jědźny wolij najlěpši 67, **hrošikowy wolij** z ruk. čisty 77
olivowy wolij, najlěpši wolij z Rivlery, punt jenoż 1,40
Margarinowy tukowy a jědźno-wolijowy wosebity wobkhod
Theodor Schleinitz na zadnej bohat. hasy 9.
w Budyšinje

I[a] bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtunšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišowej dróży 40.

Fuhrmannec dom jězdnych kołow
— w Budyšinje na hornčerskej hasy 10. —
Znamkowe jězdne koła
(Marken-Fahrräder)
we wulkem wubjerku a w najjednorišem hać najlěpšem wuwjedźenju.

Hobrscy wulki
je wubjerk rólkatych tobakow
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Chcoće być sprawnje a tunjo posłuženi!
kupujće jězdne koła
a wšo přisłušne dźěło kaž też šijace maśiny w jenoż prěnjoklasnych a najlěpje wupruhowanych znamkowych fabrikatach pola
Waltera Pietschmanna w Budyšinje
na Wjelećanskej dróży 43, pódla nětučkeho hoscenca „Heiterer Blick"
Wulki skład!! Podźělnje płaćić dowolam!!

Trjebane a nowe
meble
kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo
Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41
Podźělnje płaćić dowolam.

Makkowe
košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohajcy
zoki
Rud. Osswald
jenoš
na serbskej hasy 3.

Składnostna kup!
Na 50 mantlow za jězdne koła
najlěpših běłych, jedyn po 5 hr.
na 150 přikrywow na sedła
jara tunjo
J. Schieback
na Mužakowskej dróży 4.

I[a] bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

Čista pilna holca do domu
so k 15. augustej pyta. So předstajić štwórtk a pjatk wot 5—7 hodź.
Frau Zahnarzt Dr. Reichel
w Budyšinje na Bismarckskej dróży 17 I.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za srěni skhodźeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihańi
w Budyšinje

„Kulturwille"
njech sebi kóždy w „Serbskej knihańi" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace maśiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Małe nawěstki
w „Serbskich Nowinach"
maja dobry wuspěch!

MERSEBURGER
Pučowanske budźaki
Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleče, (železo a metale jenoż na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 21
Telefon 1346.

I[a] bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a diźi Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 182 **Budyšin — pjatk, 7. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Kommunistiski prozeß w Lipsku.

Pśed statnym gudom w Lipsku mějeśchaj gu dwaj Barlinskaj kommunistaj, samkaŕ Grempowitz a samkaŕ Märker dla pśichipomhanja k wjelepśeraźe a dla njedowolenego wobgrjeźenja brońow samolwicy. Wobaj běśchaj z wjednikomaj na dźeśaću muži kommunistiskich stronjow a staj wojpjet wojeńske śiwučowanja wotmětkoj. W oktobru 1924 gu gu w Grempowitzowym wobydlenju w Barlinje instrukśiske hodźiny młodym kommunistam dawale. W oktobra je wobstorčenju Märker w nakhribjetniku maschinu pistoliju z muniziju do Grempowitzowego bydła pśichnjeł, kotraž gu tohorunja k instrukśiskim hodźinam wužiwasche. Grempowitza k jastwu na 9 měsazow a 100 hriwnam pjenježnego khłostanja, Maerkera k jastwu na połdra lěta a k 150 hriwnam pjenježnego khłostanja sagrudźichu. Pola Grempowitza je gu zdźe khłostanje, pola Maerkera pjenježne khłostanje a 6 měsazow z pśechpytowańskej jatbu jako wotpołuczene wobhladało.

Pólšy optantoju gu sa 48 hodźin z Němskeje wupokazaju.

Na naprašenje w němskim hejmje je němski zwonkowny minister dr. Stresemann rjekł, so je němske knježeŕstwo wobjamknło, ja 48 hodźin wšichnich pólšich optantow z Němskeje wupokazaś. Wjetšchi dźěl z nich je hižo pśed někotrymi njedźelemi Němsku wopuśćeł. Pólske knježeŕstwo sym wobydlenja wupokazanych Němcow pśichipokazuje.

Franzowsoju młodych ludźi w Düsseldorfu sajeli.

Franzowska wojeńska wyšnjosć w Düsseldorfje je gromu 20 młodych ludźi sajeć daka, dokeľ pjeza Wikingskemu swjatej pśichiźuścheja. Dalšich 40 młodych ludźi je do njewobgrjeźeneje Němskeje cekło. Tutych młodych ludźi pódla toho winowachu, so gu wojeńskim organizacijam we njewobgrjeźenej Němskej pśichiźuśchesi. Pjatk 17. augusta **budźe wójnski gud sajatych gudźiś.**

Moskowiski wójnski alarm.

Ruśe bolschewiśke nowiny nětkole husto nastawki wo hrožazej bliskej wójnje woźišćchźuja. Moskowska „Pravda" je gromu nowy sawodny nastawk pśichinjeła, kotryž hišćeze wjetšchej wěstoću blisko pśchedśiejazu wójnu rospomina. Po rosłoženju „Pravdy" kapitalistiśe mogu Ruśku nadpadnu, kotraž budźe gu pśched nimi wobaraś dyrbjeś. Europiske położenje a gwětowe położenje gźiła je hišćeze bóle napjate dyžli w lěcze 1914, najmjeńśe konflikty mohłe ja někotre dny k katastrofalnym rosbuchnjenjam dowjesć, kotrychž sćěhnikaŕ gu potom njemohłe dowidźeś.

W tym gamym cźišće Radek na sapoczatk wójny 1914 a do pśichodna śiladujo na kónzu pśiśe: „Perioda wichorow njeleži sady naš, wona pśched nami leži."

S cźasćišćim wospjetowanjom alarmowazych nastawkow a rozšćerjenjom powěsćow w tym gamym smyśle dyrbi po sdaću mjes ludom bojoseć pśched wójnu słudźiś a na wójnu pśichitowaś.

Njeporadźene žně w grjedźnej Ruśej.

W 13 gubernijach grjedźneje Ruśkeje gu lětša sajo žně njesju poradźile. Tele gubernije do najplódnišich Ruśkeje śłuścheja. Ratarjo w nich njesmědja ani žita k wužywej. Knježeŕstwo budźe jich se žitom sastaraś dyrbjeć.

Njedźiwajucy teho bolschewiśke knježeŕstwo, žito do wukraja wuwožuje. Wobydleŕstwo je tohodla njespokojom, a gamo wojaz cźerwjenego wójska redakcyji „Bědnoty" dopišy wo tym pišchu.

Nawal kapitala do bolschewiśkeje Ruśkeje.

Wot někotreho cźasa je gu wobkhad mjes Ruśej a wukrajnym kapitalom sełžnik. Bolschewiśke knježeŕstwo je wukrajnym kapitalistam wjele konzejzijow pśichiwoliło, mjes druhim konzejziju na wuwužiwanje złotych połow pśichi rěce Lenje w Sibiŕstej. S pomozu amerikańskeho kapitala je gu tej textilna industrija tak daloko pobłynła, so może **nutrajnu potrjebu spokojiś.**

Nadpad ruśkich sbóžkarjow na żeleźniśi cźah.

Na cźah, kotryž j Minska do Smolenska jědźeśe, cźrjóda sbóžkarjow pola sastanišcźa Krasłnoje napad sćini. Pśichi nastatym pschetśelowanju gobuśtawa kommunistiśkeje internazionale Hofmanna moricha. Cźežko-ranjeny bu gobuśtaw kolegija kommižarstwa posty Mjažnikow.

Strajki a hospodarśke krisy.

Strajk kožowych dźěłaćerjow w Durinskej gu stóncził.

Strajk kožowych dźěłaćerjow w Durinskej, kotryž gu kónz junija sapoca, je gu nětkole stóncził. Dźěłaćerjam je gu hodźinska mzda w prenjej městnej klasy na 72 pjenježkow powyšchka. Dźěłaćerjo běchu powyschenje na 80 pjenježkow ždałi.

*

Teź strajk w **Braunschweigskej** konservowej industriji je gu wuminuł. Mužźy dźěłaćerjo wot nětka 65 pjenježkow, žónske 40 pjenježkow mzdy na hodźinu dostanu.

Strajk w pólskej Hornjej Schlesiskej.

Na strajk w pólskej Hornjej Schlesiskej, kotryž gu dźěłaćerjo wobjamkli, so by gu dźeśaćhodźinski dźeń niz po něcźim, ale hynjom wotstronił, gu industrielni z wusamknjenjom dźěłaćerjow z dźěła wotmolwili. Położenje je z tóždym dnjom pschiwótśuje. Dźěłaćerjo pschi gwojim zadanju sawostawaju. Demobilisaziski kommižar a sastupierjo dźěłaćerskich organizacijow gu gu k dźěłowemu ministrej do Warschawy powołali, so by gu strajk bórzy stóncził.

Mźdowe žadanje żeleźniskich dźěłaćerjow.

Żeleźnizarske swjatki gu hłownemu sarjadnistwu towarstwa němskokstainege żeleźniśy śłedowaze žadanja pschepodali:

1. Powschitkowne powyschenje mzdy wo 12 pjenježkow na hodźinu.
2. Powyschenje mzdy za wschěch worschtowych dźěłaćerjow.
3. Revisija rozdźělenja mzdowych skupinow. S tym dyrbja gu dźěłaćerjo, kotriž sajtojnisu śłužbu sastawaju, do wyschšcheje skupiny pschepadźeś.
4. Revesija hospodarskich stronow z wotpołsadom, hospodarske stromy w jenotliwych stronach wosstronicy.

Powyschenje mzdy wo 12 pjenježkow na hodźinu by za lěto hižo 144 milijonow hriwnow žadało.

Twarzy w Barlinje gu gu z dźěła wusamkli.

Twarzy w Barlinje gu dźenża twarskich dźěłaćerjow z dźěła wusamkli.

Wusamknjenje textilnych dźěłaćerjow w Mnichowsko-Gladbachskim wotrjeźu.

Wojowanje wo mzdu w textilnej industriji Mnichowsko-Gladbachskeho wokrjeża je gu poślednje dny wurjadnje pschiwótśiło. Dźěłodawarjo gu rozstrjarjowy wušud, po kotrymž ma gu mzda wo 6 prozentow powyschiś, wotpokazali. Po dwajkróćnym jednanju je dźěłowy minister postajił, so ma rozstrjažny wušud wjazaty być. Na to je zhromadźiła swjatka dźěłodawarjow w Mnichowje-Gladbachu wobjamkła, kónz tuteho tydźenja wschitkim dźěłaćerjam dźěło wupowjedźiś, kotriž nochcedźa po starych wumjenjenjach dale dźěłaś. S tejle naprawu gu 40 000 dźěłaćerjow potrjechi.

W Jendźelskej gu sozialne sawěsćenje pschijało.

W jendźelskim delnim hejmje je gu źrjedu jatronowy nacźisk we wudawy a wožobny w starobje psches 65 lět w tśeśim cźitanju pschijał.

Měrowy podružnistwowy pjenjes wot 1. haprleje 1926.

Finanzny wurunazy jakoń z dawkom podružnistwoweho pjenjesa je gu źrjedu wjeczor w němskim hejmje w druhim cźitanju pschijał. W postajenju, po kotrymž ma wot 1. haprleje 1926 podružnistwowy pjenjes z najmjeńścha 100 prozentow měrowego podružnistwoweho pjenjesa twucźinicy, gu po namjece sapóśłanza Tremmela złowo „z najmjeńścha" wumałsny. Druhich 47 pschemjeńjenskich namjetow k dawkej podružnistwoweho pjenjesa gu wotpokaza. Knježeŕstwowe stromy hromadnje sa pschedłohu hłosowachu. Bayerska ludowa strona pak, kaž pschipowjedźi, jenož z wumjenjenjom. Wschě pschedłohi gu gu z tym w druhim cźitanju wotbyte. Sśejm na to dalśche wuradźenja do schtwórtka popołnja woztorcźi. Na dnjowym rjedźe śteja naprašenja a namjety wo wupokazanju němskich optantow z Pólskeje. Tśeśe cźitanje dawkowych zakonjow budźe pjatk. Sobotu dyrbi gu druhe cźitanje złownych pschedłohowy sapocźeć.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

Briand pódźelu do Londona pschijźeże.

Kaž Londonska „Morningpost" zhoni, franzowski zwonkowny minister Briand pódźelu do Londona pschijźeże, so by z ministrom Chamberlainom praschenje bjesstrachowego pakta rospominał. Najskerje dwaj dnjej w Londonje wostanje. Briand budźe z Chamberlainom też praschenje wójnskeje winy z politiskeho stejiscźa rasponinacź. Wočakuje žo, so Caillaux pospźišcho do Londona pschijźe.

Wulke nasymske manevry w Franzowskej.

S Lille gu powe, so gu wulke franzowske nasymske manevry lětša w połnócnej Franzowskej wotmeja.

Wójna w Marokkowskej.

Kabylojo chzedźa dale pschećiwo Franzowsam a Schpanicźanam wojowaś.

Pschi schromadźinje w Ajdiru gu gu wjednizy Djebalskeho, Ajdirskeho a Bulamaskeho splaha rosgudźili, nadkněžstwo Abd-el-Krima pschipósnaca a dale pschećiwo Franzowsam a Schpanicźanam wojowaś.

*

W Sarsarskej krajinje je gu położenje za Franzowsow khětro słepschiło. Wupady Risanow su wopschestałe. Franzowske wójsko je žebi mohło lepsche stejiscźo dobyć.

*

Franzowski minister zwonkownych naležnosćow Briand prěje, so je powěsć „Journala Parisiena" wěrna, po kotrejž je pjeza Abd-el-Krim Franzowsam wumjenjenja něka sdźelił. Briand praji, so je gu Abd-el-Krim hacź dotal setkanja z franzowskimi a schpaniskimi wotpóśłanzami sdalowaś, kotrymž bě gu poručiło, so bychu jemu měrowe wumjenjenja wosjewili.

*

Pola Uezzana gu Franzowsojo schěśc kilometrow k dalšemu ranju wot Mzeruma postupili a w Tafrantskej wokolinje Fezelbali wušwobodźili a Tafrant z muniziju a žiwnosćemi sastarali. Létadła gu pschi tychle operazijach je gwojim bombardementom wuspěschnje gobu skutkowali.

Pśched schpaniskej offensiwu w Marokkowskej.

Hawaska powěsćeŕnja z Madrida powe: Njepschećelske cźišćej pschi francze pola pschimótśkeho města Melille gu pobłynja. Po dopihach „Journala" w Madridze schpanišy wojazy k offensiwje pschećiwo Kabylam poschi cźiko. Wone gu gu někto jako pucźowarjo w franzowskich létadłach w Le Bourget w Franzowskej na lět do Marokkowskeje podali. Dwě létadle stej gu dla wobschkodźenja motora bórzy do Le Bourget satwrźcźicź dyrbjałej. Pschi pschistajenju k semi gu jene létadło do cźišta rosbi.

Amerikanšy létarjo w Marokkowskej.

Kaž je gnate, je schěśc najlepschich létarjow Sjednoczenych statow połnócneje Ameriki franzowskemu knježeŕstwu gwoju śłužbu w Marokkowskej pschećiwo Kabylam poskicźiło. Wone gu gu někto jako pucźowarjo w franzowskich létadłach w Le Bourget w Franzowskej na lět do Marokkowskeje podali. Dwě létadle stej gu dla wobschkodźenja motora bórzy do Le Bourget satwrźcźicź dyrbjałej. Pschi pschistajenju k semi gu jene létadło do cźišta rosbi.

Serbsko-khorwatske dorosumjenje.

Po stónczenju stupschtininých poźedźenjow je gu źrjedu wjeczor w hosćenju „Paris" w Belgradze zhromadna hosćina radikalnych sapóśłanzow a sapóśłanzow khorwatskeje rotatiskeje strony wotmeła. Wmjenje khłuba radikalnych sapóśłanzow siarschi Ljuba Zjiwkowicź dorosumjenje mjes Serbami a Khorwatami powita. Wmjenje Radićoweje strony Karlo Kowaczewicź rěcźeśche, kotryž gwoju schkleńcu na stronjo powschitkownje lubowaneje Karadźordźewicźkeje dynastije zdźiwny, na cźož tej wschitkim pschitomni saho-

rjenu ſtarwu pſchiwoſtachu, mjes tym ſa wojerſka kapala ſtatnu hymnu ſapiſka. Hdyž běchu hiſchcze někotſi ſapóſtanzy ſwoje wjeſele nad ſeúdzenjom wuprajili, ſo ſapóſtanz Radiczowje ſtrony Mſik ſwowa jimaſche a na to pokaſa, ſo wón, haczkuŋje je po narodze Czechoſłowak, ſwoje wjeſele nad dojednananjom mjes Seerbami a Khorwatami wobſwědcza. Jemu radikalny ſap. dr. Andricj w czěſtej rěczi wotmolwi. Wón wulke ſapſtužby preſidenta Maſaryka wuſběhowaſche a ſwoju ſchkleńzu na ſtrowje preſidenta brazroiſkeje republiki ſbehny. S hoſczinu ſo kralej Paſchiczej a Schczěpanei Radiczei poſtrowjaze telegrammy póſłachu.

Położenje w Albanſkej

Albanſki ſmutſkowny miniſter Cena bej je na ſwojim puczowanju do Bleda w Južnoſłowjanſkej, hdžej chce ſwoje lečine próſdniny pſchebyć, ſo jara optimiſtiſſjo wo wobſtejnoſczach w Albanſkej wuprajił. Wſchudże ſo pilnje na hoſpodarſtwu wobnowjenju kraja dźěła, dróht ſa twarja, ſa pſchibrjožnu ſłužbu ſtaj ſo hižo dwaj torpedowſkaj czołmaj kupiłoj. Wſchě powěſcze wo poſdaczných njemčerach ſu hole wumuſłenja. Prjedawſchi preſident Fan Noli je ſwojich pſchiſwiſowarjow ſhubił, jeho pſchebyłk je njeſnaty. Na wutwarjenju ſłowneho města Tiranu ſo pilnje dźěła. Skónczne albanſki ſmutſkowny miniſter praji, ſo Albanſka najwjetſchu waſnoſcz na pſchczeſnje ſtyki k ſuſodnym ſtatam kładze.

Cena bej je hakle 28 lět ſtary a je w Konſtantinoplu a w Prahy wyſoku ſchulu wukhodźił.

Swětowa politika w lětach 1871—1914.

S dobu wot 1871—1914, potajkim ſ czaſom pſched ſwětowej wójnu, ſu ſo mnoſy politikarjo, diplomatojo a ſtawiſnarjo naležnje a nadrobnje ſaběrali. Lět lěta 1871 pokaſuja ſo pſchezo jaſnišcho pſchičinny poſdźiſcheho krawneho ſrażenja. K wurjadnje europſkim motwam pſchiđružichu ſo dźeń a bóle kolonijalne praſchenja. Zarlivje njepopſchecze w druhich ſwětowych dźěłach ſo ſylniſcho jewi. Konzert mózmarjow ſo wo dwaj ſtaj roſmnoži, kotrajž nochzhychtaj nékaſku póđlanſku rólu hrajcz: wo Sjednoczene ſtaty w Amerizy a wo Japanſku.

Tak ſo hiſtoriſke jehwiſchczo ſakładnje wowjeſchi a reſonanza ſo pſchiwótši. Aſiatiſke a afrikanſke naležnoſcze namakaja ſylny wothłós w ſtarej Europje a nadmórſke roſwiwanje ſtatow je wumělenjenje roſumjenja mjes nimi.

Někto je wjeſcha kniha cźěſkeho ſtawiſnarja Joſefa Schuſtaſa pod napiſmom „Swětowa politika we lětach 1871—1914“ wuſchła. S njeje jej dwaj ſwjaſtaj hotowaj a ſtónczěłaj ſ ruſkofranzowſkej alliranzu (ſwjaſtom) w lěcze 1894. Spiſowarjez wuſtaje ſpodźiwne wuwicze tuteje krajow. Sakładne myſle ſu: Poměry mjes Jendźelſkej a Ruſkejw Aſiji, poměry Jendźelſkeje k Franzowſkej w Afriky, Ruſka a Awſtriſka na Balkanje. Barliniſki kongreſ 1878 běſche woprawdźe tajki, ſo nikoho njeſpokoji. Pſchi roſdźělenju krajow ſwonka Europy poczinjachu ſej Němſka a Italiſka ſo ſamoſwjez. Tak naſtachu dalſche komplikazije (ſchmjatanźy), kotrež huſto europſki měr wohrožachu, hiž ſo ſ wulkej nuſu ſdarza. Pſched ſamſtkom mjeſnarodnych naležnoſcow ſteji dołhi czaſ rjekonſkeho ſtatnika Bismarka, hiž ſe jenizkel nej diplomatiju tak Ruſku, kotraž bu 1878 hluboko poniżena, tak Franzowſku w rukomaj dźeržeſche, kotraž dyrbi ſwoje ſarunanje ſa Sedan ſ kolonialnym dobyczom wurunacz, dokelž k wjeſelenju ſamych ſwjaſtarjow nima.

Schuſta njeje ſo ſ tym ſpokojił, ſo wón tute ſwonkowne podawki jenož zituje, ale je we ſwojich wuwjedźenjach też na hlubſche pſchičinny dźiwał. Tak boſtanizmy bóle dohołny wobraz. Niż jenož wuſtawne wojowanja w Franzowſkej, ale też ruſke ſmutſkowne wobſtejnoſcze tak wſchelakore ſakhódnych krajow, ſo rytnuje a próżuje ſo, też na praſchenja narodneho ſiwjenja wotmolwicź. Pſched tutym ſamſchkom roſtu nahladne wojoſby, ſ kotrychž woſebje kězora Wilhelma II. wuſbłyſuje. Schuſta ſłužnje cźitarjam tamne komiſke wojoſby a charakteriſuje je, kotrež ſu ſ wulkeho dźěła ſwětowu wójnu ſpſcheježiwili. Wuſoſbnoſe jich woſobinſke nakhilnoſcze a ſmyſlenja. Někajki kruch kraja pſchi rěky Sambeſi (w Afryzy) abo w Afganiſtanje (w Aſiji) roſhori europſke mózmarſtwa, kotrež ſa wurubkom po ſpodcze ſo roſhladuja. Hoſpodarſke ſajimy ſo njetwjerjenja. Schuſtowa kniha, kotrejž ſo jeho „Diſtorija Europy we lětach 1812—1870“ pſchiſamknje, powucki ſyſtematiſaſy wo czaſbach do ſwětoweje wójny. Cźěſti wuczerz je tak wſchelake němſke a franzowiſke publikazije (woſjewjenja) narunał. S naſtaczom trojoſwjaſka (Němſka, Awſtriſka a Italiſka) a ſ woſſamknjenjom franzowſko-ruſkeho ſwjaſka blížiny ſo woſtudnemu lětu 1914. Kdžbliwy cźitar ſaczuwa, kak ſo pomalu ſaźehlidko nakopja a w dalſym wokomiku ſtony pazifiſtiſkow ſnicźi.

Wuwjedźenja ſkutkuja ſ dźěła kaž roman a kapitle wo dobywanju do cźěmnych dźělow Afriki a Aſije ſpinaja wcźipnoſcź. Też cźi ſu ſpokojeni, kotſiž literarne hódnoſcze pytaja, dyrnjeź to ſamóſ knihi njebyłi. J. S.

Ze Serbow.

W Budyſchinie, 7. auguſta 1925.

Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer —4%, thermometer wo dnjo +25. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —1% thermometer w nozy +14. — Nižiny a wyſchiny běchu wczera rano tak roſbłyſkane, ſo nam njeſwobſtarne wjedro hrożeſche. Nižiny leżachu wczera nad Baltiſkimi krajemi a Pólſkej, nad Jendźelſkej a wjeczornej Franzowſkej. Najſkerje ſo, tak daloko hacź ſo njeſmu wotbalić, roſcźahuja. Wot wczerawſcheho ranja ſchkleńza bjez pſchetorhnjenja na rjane ſtuwa. Wyſchiny běchu wczera rano nad Schwajzarſkej a raniſchej Franzowſkej a nad Schpaniſkej. Mózno, ſo ta wot krótkoraniſcheje Europy wukhadźaja wyſchiny pſchewahu dobywa. — Jutſje ſhołuu ſłónczko 4.37 hodźin ſkhadźa a ſo 7.33 hodźin khowa. Měſaczk wjeczor 9.52 hodźin ſkhadźa a ſo dopołdnja 9.23 hodźin khowa.

— **Schtrowa powěſcz wo wjedrje:** Sſuchu a wodnjo trochu cźopliſchcho. Nad pokonſchej Europje je ſo rucze wuwjedrilo. Tohodła ſu iwihladz na rjane, ſuche a trochu cźoplińſche wjedro dobre.

— **Njeſaźcze na ſcźežory elektrowodow.** Że Magdeburgu ſěſeſche tele dny wěſty wuczobnik na elektrowodowy ſcźežor, ſo by hołdju doſahnył, tiž bě ſo na wjeſelſk ſcźežora ſtudnył. Pſchi tym ſo ſ elektriſtym pruđom ſmjerzenje wowali a na ſłowje cźežko ſrani.

— **Póſta** budźe wot 10. auguſta ſem jenož hacź do 9 hodź. wjeczor wotewrjena a niż wjacy hacź do 10 hodź. Mějerjeſkam póſtniſch kaſchczikow ſo cźaſ k wuprózdnjenju jich kaſchczikow wo hodźinu pſchikrótči.

— **Sſowobodne mjaſowe jetli w Budyſchinje.** Sobotu 8. auguſta dop. wot 9—11 hodźin wotedawa ſo ſtyre howjaze mjaſo punt po 50 pj., ſtyre ſwinjaze mjaſo punt po 70 a 60 pj. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenož na cźiſła 3201—3330.

— **VII. dźeń ſtenografow ſchule „Stolze-Schrey“.** Sſobotu raz wot wobſtaczja ſyſtema Stolze-Schrey ſjednocza ſo jeho pſchiwiſowarjo k dnjej ſtenografow, kotryž ſo lětſa wot 7.—10. auguſta w Hainowru wotměwa. Dźiwajo na ſtejiſchczo ſchule Stolze-Schrey ſ jenotnom rychlopiſez, kotryž je ſo w ſwojej nětcźiſchej formje we lěcze 1922 na jubileiſkej ſkhadźowanzy w Eſſenach a ſjazdu kótrež na ſkhadźowanjach ſaſtupjerjow, kotrež ſo mjes tym wotměchu, wopokaſał, ſměje tale ſkhadźowanka woſebitu waſnoſcź. Na 4000 wobdźělnikow ſe wſchěch kónczin Němſkeje, ſe Schwizy a Awſtriſkeje ſe ſo hižo ſamolwiło. Se ſkhadźowanku ſjednocza ſo na pſchemoh piſanja, też ſo wunoſchi dałoleho na pſchemoh piſanja, na kotrymž ſo pſches 16 000 woſobow wobdźěli, woſjewi. Njeđźiwajcy wuſoke hladanja ſo ſwuſkami dyrbi ſo wokoło 300 wubjernych dźělow ſe 240—440 ſłóſkami i hódnoſtnymi mytami wuſnamjenicź. W nikich je ſo wjacy hacź 13 300 hódnych dźělow wotedało, ſtenografiſke ſhromadne dźěło, kajchohož dotal hiſchcze njebě. Wjele wuſnamnych woſobow ſjawnebo a hoſpodarſkeho ſiwjenja je ſwój pſchiſtup k cźeſtnemu wubjerkej ſtenografiſkeho dnja ſchule Stolze-Schrey pſchiſjewiło. Jemu pſchitkluchcza njes druhim: Wyſchſchi mějſchcźanoſta Boeß ſ Barlina, ſtatny kanzler na wuſłužbje Cuno, prof. dr. A. Einſtein, Gerhard Hauptmann, D. Reinhardt Mumm.

S **Lubija.** (Paducha jězdneho kola ſajeli.) Sſrjedu dopołdnja kachlešſkajeſkemu miſchtrej Streitej ſ Hornich Kundraczźiz jězdne kolo kradnychu. Streit bě jenož na khwilku do Euldorfſkeje korczmy ſtupił. Jako wuſtupi, bě ſo kolo ſhubiło. Hnydom tukaſche na proſcherja, kotrehož bě prjedy widźał po wěſy hicź. Wěz polizija woſſewi, kotraž ſo hnydom ſa paducham puſchczi a jeho ſaja. Wobkradnjeny ſwoje kolo ſaſo doſta.

S **Lubija.** Lětuſche, hacź dotal najwjetſche žně, ſu ſe dęſchczemi ſaſidźenych dnjow wjele ſchkodowałe. S tym ſu dobre nadźije mnohich ratarjow ſnižene, haj ſnicźene. Płody na kukach a polach běchu ſo w płodnym naležnym cźaſu kraſnje roſwite. Deſchczojtiy cźaſ pak hižo ſynowym žnjam khětro ſeſchkodźi. Wjazy wadźi pak nětcźiſchi pſchimokowaty cźaſ žitnym žnjam. Žně ſaźniſcheje rožki dorje ſo ſ wopředka zyle derje domoj ſhowachu. S pózdniſcheje měſachu burjo wjazy wobcźežneſcźow. Mjeniſchim žiwnoſcźerjam je ſkerje hiſchcze możno, něſtore rjane dny wužicź a něſchto pod ſuche ſwoſwcź, ſchtož je na wulkich kuklach a knjejich dworach pſchi ſtajnym pſchimokowanju njemóżne. Wěſtenmu ryczerkuberjej w tudomnej wokolinje je ſo na 80 woſow žyna ſkałyło. Też wjele rěpnika (Raps) ſu mnohy pſchiſkażdźili, dokelž ſo rěpnikowe truczki pſchi ſtajnym wotmenjenju deſchcza a ſłónza roſpukaju, a tak ſo wjele ſymjenja wuroni. Naſymſki jeczmjeń je też khětro cźerpił. Wjele kłoſow wurośczechu, dokelž nimale żadyn dźeń bjes deſchcza njewoteſidźe. A k tomu hiſchcze parjate wjedro na poł julija a mało wětra, ſo by ſnopy pſchiđeſił a wuſuſchił. S wopředka ſo nadźija woſebje na bělate pſchenične žně. Jeli pak ſo bórſy wjedro njeſtaji, mohła jara cźerpiś. Někole pſchenje ſebi ratař hiſchcze ſuche wjedro a ſuchaty wětr, kotrejž ſnano byſchtej nadźije barow hiſchcze ſpokojiłej. Hacź tuchwilna mókrota też hižom běrnam njeſchkóđi, ſo jary praſcha. Sażne běrny ſu ſ měſtnami khětro trupawe, haj cźornja a hnija.

S **Němſkeje Paſliz.** Hruby podawk ſluczichu tele dny njeſnaczi rjelpuſkoju na kupje tudomneho wulkeho jězora. Tam ſtoji na 84 lět rjany pomnik ſ pěſkowza. Prjedownik nětudźſcheho wobſtejdźerja bě jón k wopomnjeczu ſwojeje njeboczežčeje wowki, kotraž mějeſche mjes Němſko-Paſliczańſkimi wobydlerjemi wulke ſaſtużby, tam w lěcze 1841 poſtajit. Na pomniku ſu ſchtyri tafle ſ napiſmami. Tute tafle ſu někto khětro wobſchkodźili. Předkowanja tafla je ſ cźežkimi kamjenjemi roſbita. Każ ſo ſda, ſu njeſtutk kupařjo wutwjedli, kotrymž je tammy knjes kupanje w jězoru dowolił. Je-li ſo tajſe njeſtutki w pſchichodze dale ſtawaju, budźe kupanje w jězoru ſzyka ſakſane. Powſchitkownje ſo pſcheje, ſo by ſo hruby njeſtutk bórzy wottrył. Wobſkedźeł je k wuſkedźenju njedočzinkow myto pſchiłubił.

S **Kamjenza.** Pſched někotrymi dnjemi piſachmy wo ſpodźiwnym namakanju cźłła njeſnateho muſkeho pola Rđarjez. Każ je ſo někto wupokaſało, bě mordar 33-létny njeżeniſeny dźěłacźeſ Stiehler ſ Wilſchdorfa pola Klucźa. Njeſbożownu cźerwjeſche na njeſahojomnu khoroſcź a wulwoli ſebi ſpodźiwnu ſakoſtnu ſmjerc. Sſwak njeſbożownehe cźitarſche w nowinach wo namakanju cźłła njeſnateho muſkeho. Doſcźuſchi na měſtno ſamomordarſtwa, ſpóſnu ſ powoſtankow draſty, ſo morwy nichtó druhi njeje, hacź ſwonmjeny dźěłacźeſ Stiehler.

Se **Zarowa.** Też we tudomnych wokolinach ſu ſkónczenje ſe žnjemi ſapoczeli. Domojſwożenje bu ſe ſtajnym deſchczemi pſchetorhnjene. Žně ſu powſchitkownje jara dobre, woſebje wołoſ je ſo jara derje radźił, hacźrunjcź je jemu prjedawſcha ſuchota trochu ſeſchkodźiła. Bokopowanki, woſebje běrny, lubja bohaty wunoſchk. Tuchwilne wjedro też wotawan a hajniſcheſcźowym dźeciłam hoji. Mjes běrnami je ſo lětſa wjele njerjada, woſebje kołoby, roſſchěrikło. Je-li ſo ſ cźaſom njewotſchła, bu pola na wjazy lět ſ njej ſaſtużmjenja. Kelko budu žita nowych žnjow ſypacź, njeſhodźi ſo hiſchcze ſwěſcźicź. Burjo nadźijeja pak ſo ſpokojazeho wunoſchka.

S **Wojerez.** Awtowy wobkhad wotewri ſo pſchichodnu ſobotu, 8. auguſta na dróhy mjeſ Hródkom, Wojerezmi a Sſeſpizami (Schwepnitz). To budźe ſa tamne wobydleriſwo, woſebje ſa tych, kiž do Błótow puczuja, jara witana wěz. Prěni wós woſtkhdźe ſe Sſeſpiz dop. w 9.10 hodź. S tym maju cźi, kotſiž w 8.47 ſ Drjezdźan pſchijědżu, hnydom ſwiſt do Błótow. Dalſchi parj ſo pósta ſdźěli.

Znjesliwaj susodaj.

P. Rożeggera „Podawſiny a poſtawy ſ Alpow“.

(Skónczenje.)

„Wój helſkaj ſakrlowtaj!“ praji wón duzy po puczu k hajnikomaj. „Staj tha wój cźuloj, ſo ja we woſtrużnem rěżu kaponej ſiwjeneżżo wudunu?“

„Sa to możeſch ſo ſwojemu ſuſodej podźakowacź“, praji jedyn ſ hajnikow.

Tu pomyſli ſadni Rampel pſchi ſebi: O ty falſchny Judaſcho! Wy-li wěrno było, ſo ſy mje pſcheradźił! Hdy by tole wěrno było, ſo ſy mje pſcheradźił! Wy-li to wěrno było! Tu rejku nochzył cźi ſaiwdźecź! To by ſchpatny żort był.

Scheſcź njedźeli ſatby doſta ſa hłuchařja.

Na to ſo wón roſſłobi pſche wſchu nětru teje njeſprawnoſcze dla, kotraž na ſwěcze knježi. Wón poſtany pſcheczińwo tonu: „Moji knjeża, kajſa je to ſprawnoſcź! Ja doſtanu ſa tajſeho lumpazkeho honacźika ſcheſcź njedźeli, a mój ſuſod, předkowny Rampel, njeje ſa ſwojeho martialiſteho jelenja niczo krđnył.“

Sa jelenja! Sa ſwojeho jelenja? Sa ſwojeho martialiſteho jelenja? — Hajnikam poża w bruſchku dźiwnje być. Witwa pola Kraloweje Hradza njeby jich hajnikowku wutrobu tak njeżmilnje roſtſchaſkła, każ někto powěđeł, ſo je předkowny Rampel we wobwodźe jelenja ſatſelił. — Naſajtra pſchiwjedźechu żandarmojo předkowneho Rampla a pſchedſtajiſchu jeho na ſudniſtwje ſadnjemu.

„Schtó to praji, ſo ſym jelenja ſatſelił?“ woprascha jo wón mjeſcze pſcheſtwědczeny, ſo niebudu móz jemu ſwědła napſcheczo ſtaticź.

„Tutón jowle“, ſnapſcheczíwi ſudnik a pokaſowaſche na ſadujeho Rampla.

„Tutón jowle?“ woprascha ſo předkowny ſwaha. Tón njemóże niczo prajicź, ſzyka niczo. Wón njeje niczo widźał a niczo ſłyſchał, wón njeje pódła był.“

„Hdże dha je był?“ woprascha jo ſudnik.

„Tón je w ſamtnej nozy w Schramowem mlynje ſchiſnu wurubił.“

„Schtó to praji?“ wuſada jeho nětko ſadni.

„Ja“, wotmolwi předkowny a ſtupi ſo ſtatnje pſched ſuſoda.

„Ty? Hladaj radſcho, ſo Vallhoferej ſlébverne pjenjeſy wróczodaſch, kotrež ſy jemu pokradnył. Měſto ſo by na dobrych ludźi tukał! To je mudriſcho!“

„Dobrych ludźi? So hych ſo njeſnajał, ſuſodźe. Pěknych ludźi, kotſiž ſwoju ſynowu bróżnju ſapala, ſo by ſo jim ſawěſczenje wupłaczicź dyrbjało.“

„Koho ty ſ tym měniſch?“

„Tebje.“

„Dźakuju ſo pěknje. Praj wſchak ras, ſuſodu, czehodla ty ſwoju bróżeń njeſapaliſch? Tohodla njerwěrnu, ſo je wona dobra khowanka ſa tych „czornych“, a tohodla ſo ſ „Holzmiſchtrikej“ maſch tam ſwoje ſhromadne cźiniki. W domſtkim cźi to twoja njehy dowolka. Njewěrno?“

„Tebi wěſo twoja wjazy dowola, a wona też to wě, cźehodła.“

„A ty budźeſch to też wědźecź, ty ſchpatny łapako. Je tola lěpje, każ ſtaj ſebi někto ſaſwjedłoj, dyžli prjedy, hdźež twoja dźećimordarka ſwoje ſkudło w nozy ſattócźi.“

„Schtó je ſattócził?“

„Ty niz. Ty wěſo nimaſch khwile k ſattóczenju dźeczi, ty dyrbiſch w nozy na puczach na ludźi kedźbowacź khodźicź a puczowazych ſtudźicź, rozumiſch?“

„Dži iwſchak, njebleđź tak! Bjes tebje bych mnohich puczowazych njewuſtudźił. Ty by ſapoczał w tamnej nozy na Jakuba, hdyž by wikowarja ſaklół —“

„Saklół by, ſo wě! Kak moht jeho tola ſaklóczź, hdy njebudźeſche ty jeho dźeržał. Kopole ty!“

Tak běſchtaj ſebi ſuſodaj ſwoje hrěchi wuſpowědałoj, najhróſniſche njeſtutki ſ lahkowuprajenymi ſłowami, każ w korczmje pſchi kartach a kehelach ſo ſchkrěja.

Sſudnik běſche ſpodźiwnej bjeżadże jara kedźbliwje pſchipohłuchał. A hdyž ſebi wobaj ſuſodaj niczo wjazy wumjeſetowacź njemějeſchtaj, a ſwaha poczeſchtaj iwſcho we ſłobje a hidże pſcheradźene ſaſo ſafrywacź — proji wokrjeſny ſudnik: „Tutaj cźłowjekaj ſem njeſłuſchataj. Pſchicźińcze jimaj cźeſke żeleſne rjeczaſy a wotwjeżcźe jeju do krajneho ſudniſtwa.“

Pola krajneho ſudniſtwa pſchiđeſchtaj njedoczinkaj w prawem cźaſu. Tam trajeſche hižo dny dołho jednanje pſcheciwo korczmarjej Rybačej wěſy, kiž budźeſche pjecza w lěcu ſebi ſwojeho domu ſkótneho wikowarja měł ſkónzowacź. Dopołaſy ſo mnożachu, pſchipady ſwjedźechu ſo k tomu, ſo bě ſahubjene korczmarja najſterſcho wěſta wež. Někto pſchiđeſchtaj ſuſodaj, ſyrjeſe ſaſo roſtorhacź, kotrež běſchtaj ſebi w nahłoſeji ſpletkoj. Niczo jimaj njepomhaſche. Wſchě pady běchu tak jaſne, każ Boži dźeń, a korczmař ſ Rybačeje wěſy ſmědźeſche ſaſo domoj hicź.

Sadnjemu Rampel ſpuſchczicźu kapona a předkowneho jelenja. Też hynowu bróżnju, kłeborne pjenjeſy a też druhe ſo jimaj ſpuſchczi. Wonaj běſchtaj zyle we wobſtejnoſcze ſamoredowaneho ſtótneho wikowarja, tón wotwjeđźe jeju ſ powjaſonu je ſuvjenja.

Přiłoha k čisłu 182 „Serb. Nowin“

Pjatk, 7. awgusta 1925

Skhadźowanka.

K wopomnjeću, dopomnjeću napisał

Jan Bryl-Sserbin.

Skhadźowanka! — Kajke kusko, kajka móz, kajka lubosć kryje so w tutom słowje! Kóždy prawy a dobry Sserb znaje studentiku skhadźowanku: lubuje ju a zhodi na nju so wokschewicz, so pożhlnicz a sahoricz. A zbły serbski lud skhadźuje so tam ſ cźrjódami, hdźež serbska studowaza młodosć jón sawoła, so by swoju młodźinu widźał, swoju nadźiju pschihoda, haj, so by w sahorjenju swojich žiwnosć žiwnu swoju duschu kupaju, žam so wokschewit, pożhlnik, sahorik.

Sserbscy studowazy boroſt dźeń wuźiwa khwalby, so swój lud wuczi, serbsku rěcź a waschnje a poczinki lubowacź. A wola-li lětża serbske studentstwo zyły narod na jubilej do Khróšćiża: **k wożkawjenju khlowneje skhadźowanki serbskeje studowazeje młodosće**, to dyrbi so kóždy žiwerny Sserb a kóžda žiwerna Sserbowka, kóždy žiwerne serbske towarstwo, kaj wschón žiwerny serbski lud posłužnyć a pokwitacź na jubilejnu skhadźowanku, na serbski narodny festiwal!

Skhadźowanka! Kak wjeselu so moja duscha, kak pukoze so mi wutroba, kak mysličzki sehrawaju we błódkich dopominanjach, hdyż roshladuju so wróćo w duchu na wulki rjad skhadźowanzkow, kotrejž žym srobuschwjesćił jako schulski hólcźej, jako student, jako wojak, jako wucźeŕ, jako „wumělkat.“ — Na schtyriadwazecźich žym ſ cźełkom a duschu powył a lětża pósłu, — da-li Bóh! na 25. Tuž na **jubilejnu** we diwojim smyslu.

Prěni króć l. 1891 w Pančicach to běsche, so jako tachantiski schuleŕ stojach w Pančiczanskim hosćenzu a wesźpinje hladach na žyły serbskeho ludu, ani so bych rosemik, zo a schto skhadźowanka je. Wot mojeho njebohi poručnika Schule (abo Schotty, kiž běsche ſ krawzom) běch zhonił, so studencza wjeczor „kelliju“ hraja a wobdźiwowach pola njeho wschelake pitźane frati a žmachi, kiž bě wón jim dyrbjał sejchicź. Niemějach pak pjenjes žobu a tuž wupožczich žebi wot knjeżeho pohonca Bjarscha, kotrehož derje znajach, dokelž k nam na polo jéśdżesche, pjeczdźesaczy pjenježkow sa sastup na „kelliju“. Trochu so wěm dopomnicź, so widźach na jewischczu snateho mi tehdy hižo knjesa wucźerja Sstodenka a Smisa, kotrajž běschtaj seminaristaj; wschak móże być, tohorunja někotreżkuli druhe wobliczo sawohladach mjes studentami, kiž pósnach posdźischo lépje a znaju dźenża hischcze derje. . . . . Hrajesche so šmělchi „Sakuskany kobuk“ abo kaj rěsasche a mi a wschěm so jara lubjesche. Tehdy žym prěni króć sa tym pschihchol, so móża **Sserbja też po sherbsku** so sabawjecź, žortowacź a jara wjeselu być. **Wschě druhe** sacźichcze žu so mi ſ **pomjatka smimyke.** — Pschichodne ſti skhadźowanki wopytał njejžym, ani 20. **w Bukezach** niz. bynjez běch tehdy hižo se seminaristom. Ale mój serbski towarsch Mitkawsch Jozban běsche tam na khlownej skhadźowanzy pobył a potom sahrjeny němski nastawk jako domjace próśninske dźełko napisał a podał, tak so knjes wucźeŕ, kiž na tu wężku pisches němske nawoczi hladasche, jeho „rjenje žywjeczesche“. „Ja, ja, Couleurchen und Käppchen dazu, das könnt Euch so passen!“ — měnjesche knjes dr. . . . . .

Žyle himak běsche to na mojej woprawdźitej sa mnje **studentiskej** skhadźowanzy, hdyż skhwatach prěni króć jako žym Prażskeje Sserbowki na nju do Hušeje l. 1895. Tu dźe bě naſch starschi Mitkawsch **Andrizki** ſ dobom ſ khownym starschim na skhadźowanzy. Njesapomnity sazźišćej je na mnje cźinika: Widźu kaj dźenża kražnje se serbskimi barbami wupyschenu zórlu, a serbski lud wobwinżuje dołhi rjad młodeho serbskeho boroſta, khowny starschi wita je sapalom žiwoje młodostineje, wohnjiweje wutroby, ſ horjazej so ſ lubosće duschu, kajžaj běsche njeboh Andrizkemu žamolwna. A widźu rjekowniſku postawu Hodźijskeho zararza a wótcźinza **Jmischa**, žiwschu jeho słowa, ſ kotrymiž wuchwaluje rjanosć serbskeje maczerskeje rěcze, žiweru a lubosć k njej so wusnawazeje serbskeje młodźiny, njetkabknazu žiwernosć a pschikhilnosć Sserbowskeho luda ke krajowskemu a kejžorskemu rodu; serbsku loyalnosć rěcźnik wuhdźowasche tohodla tak wyšoko nade wschě dwěły, dokelž běsche Husejanka skhadźowanka wohrożena była „ſ Wina, ſ Barlina a Lipska,“ ſ wotkelž trubjesche so do Drjezdźan k wohnjej, so so w **Sserbach** pali a w **Prazy** swoni. — Ow haj, němsce nowiny běchu woheń sadźełale a pschecźiwo Sserbam schczuwachu, kaž žmy to ſ dawna byli swuženi.—

Haj woprawdźe, woheń so sapalesche, a żelesche w naschich młodych wutrobach sa wschо dobre a kražne, a nadobne, schtož Sserbowstwo kryje we žiwojej narodnosći, rěcźi a kulturje, we žiwojej rodnej domiſnje. A hdyż wjeczor pschi konzercze mózny khór salkincza ſ młoduschich schijow spěwarkow a spěwarjow a radośnje sanješe Ssmjetanowy sawodny spěw „Pschedateje njevjesty“: „Cźohodla so njewjeselicź, hdyż nam Bóh Knjes strowosć da!“ to synczesche mi we wuschomaj a w duschi njewuhaśliwje dale, so žym žebi žoły pucź wot Hušeje hacź do Khróšćiżcź buzy domoj spěwał a wosjetował wschitke spěwy a nałrěbany woheń wutpaſował a wosjetował wschitke spěwy a nałrěbany woheń wutpaſował do žerbskich honow a polow, do cźichich ródneje wjeski. To běsche była moja prěnja žebje wědomna khlowna skhadźowanka. —

A potom žym hižo thodźił na kóždu jako studenta posłuchi wot l. 1895 hacź do 1907, do Hródźišcźa, do Budeschcź, Makeho Wjelkowa, do Khróšćiżcź, Wóšlinka, Hodźija, Kasa, žamo jako saſti kralowski grenaděr do Malescheż a Hornjeho Wujeśda, do Pančiża, Njeżwacźidka a do Bukez. W tutych žożownych a njeżbożownych létach žym spóſnał wschón žerbski lud a kraj a wulki riad młodych studowazych Sserbow, kotrejž dźenża žu mużojo tu mjes nami, pak pilni hobudźełacźerjo na narodnem polu, pak dawno zabyći, sabywschi na žerbsku macź a narodnosć, pak wotschedschi do wěcznosće, hdyż žwéru běchu pobyli na krawnych bitwischcźach žiwětroweje wójny.

Ow, ſ kajkim sahorjenjom žmy khodźili shromadnje na skhadźowanki, kaž žerbšy bratija lubowani a ſo lubowazy, to žane pjero wopiſacź njemóże! Kajke radośne sacźuce žym mětwał we wutrobje, hdyż na pschikład pontkach 25. jubilejnu skhadźowanku we Khróšćiżach wuhotowacź: Do lěża žym běžał, hajnka žym prožył wo dowolnosć, schtomy žym rubał a na hromady nożył, — knjes Kokla, tehdy kupjelanski fahrodnik, něšto w Kulowje žiwerny Sserb, je mi saſpschahnył wós a zyłu „fóru“ do Khróšćiż dowjesł, — dom po domach žym khodźił a prošo kasak na pleczenje wěnzow, a pletwow, na wubjerku žym ſapiſował a w nozy protokole dopiſował a nasajtra rěcźał žwjedźenſku rěcź wo jubilejnej skhadźowanzy. To běsche jena ſ tych najrjeńšich a najnjeſpróżniwišich, dokelž běsche khlowny starschi knjes Wicźeſk sadźěwany pisches žmjercź žwojeho lubeho nana.

A we **Wóšlinku** mějach tež robotu a wulku haru. Kamjenzke hejtmanstwo běsche sakasako, ſastupny pjenjes bracź a to we poźlednim wokomiku! Proschu, pschedstajcźe žebi ſami, schto by studentstwo bjes „**nervus rerum**“ na skhadźowanzy byko, hdyż by dyrbjało žwoje próśne mbichnicźki tschaſeć, njemějo žanych dothodow? ! — Tuž „**Mokez Patwok**“ kasasche a **Brylez Hanſk** jednasche tak: Sobotu dwanaczich žydny žo na žwojeho wórzałoweho kónika a hipasche pschecźiwo wichorej a njewjedrej do Kamjenza na hejtmanstwo. Wěsche to poźledni wokomik ſ jednanju. Knjes hamtſki hejtman v. Erdmannsdorf pschija młodeho studenta zyle pschecźelnje a hórły žo dorěcźichtaj, so skhadźowanske pjenjesy pschińdu sa dobru wěz, do studentiskeho fonda a tón świetscha na błabych nóžkach stoji. Khowna wěz bu wucźinjena: wjeczor sa konzert žmě žo sastupny pjenjes bracź a tak bu finanzny minister a khowny starschi se wulkich wusſoczow wumoženy. Skhadźowanka žo kražnje poradźi a se sahorjenjom cźehnjechmy se žerbſkej khorhoju dowbyczerſzu do Ralbiz, potrowinowschi žo na Konjeczanſkej schuli ſ wěcźnym pschecźelom Andrizkim, kotrenuž horlinny student Ota Wicźas zlawu wunješe.

Do **Hodźija** pschińdźešchtaj mojej Prażskaj pschecźelaj, bratraj Józef a Jan **Rytirź**, žobu na skhadźowanku. Tydźeń prjedy běchmy zyłu Hornju Łužiju pschepucźowali. Skhadźowanka běsche dosmuk naſchich wulkétow, wo kotrejž napiša Ruczerjez Jan horliwje nastawk do lětneho programa cźeſkeje realki na Ssmichowje. — Pschi zabawnem dźele wuhotowachmy prěni króć amerikanſku loteriju se zyły serbſkimi pohladnicźkami, kiž běch wot žwojeje podpjery Towarſtwa Pomozy w Prażiſej lithografiji Uni cźiſchcźeż dał. Cźiſty wunoſch běsche zyany a pschinźe do ſberki sa „Sserbſki Dom“. S cźeſkimaj pschecźelomaj namakach hospodu pola tehdyſcheho žetnſkeho sapóſłanza **Ssmoły** we Spytezach. Kražny běsche nasajtra wulkét se serbſkimi knjeżnicźkami, — wobeše spominam na Dornicźa a Feuricheż knjeżnje — ſ Hodźija do Wujeśda a do Pančiża, hdyż pschicźešcźechmy we wulkej cźrjódze mózuje spěwajo a ſ khorhoju, kotruż njeſech wupowěźnjenu na dołhej žerdźi tak, so žym žo wschón pschepocźił. Na ranſcźich ſerjach bo pomału ku rosthadźowachmy a žwojeju pschecźelow pschewodźich hacź do Drjezdźan. —

(Skónczenje pschichodnje.)

Spěw při „wjesołem jubilejnem wječorku“

(skhadźowańki w Khróšćecach, 8. VIII. 25)

z błosom: Gaudeamus igitur etc.

— z hesła:

Přeco so wopokaż kmany a hłowu budź wjetši
hač druzy ani wótcow njewohań narod! . . .

(Hom. Ilijada Z. [6], 208 sć.)

Stowaršeni sedźimy
dźensa zaso tudy,
młodostnje so radujemy,
zabyć starosće wšě chemy,
kiž nas trapja druhdy.

Serbscy młodźencojo smy,
nadźija my luda
serbskeho, kiž na nas hlada
a to khutnje wot nas žada,
njebyć cwólba khuda.

Tuž sej pěknje rozpomńmy
znate hesło rjane:
„Přeco wopokaż so kmany“
jako połnje wukubłany,
njebudź drjechmo žane!

„Hłowu wjetši pokaż so
přeco dyžli druzy!“
Zacpiwać so njedaj žeńe,
dokelž to je wohanjenje
Serbow, — wuznam nuzy.

W česći narod wótcow měj,
Serb budź stajnje kmany!
Pěstuj maćernu rěc swěru,
ze sylnej so wubroń wěru! —
Rjek tak budźeš rjany.

Hordoznosć sy Serbowstwa,
sy-li Serb woprawdźe;
česćeny tak budźeš wšudźom
mjez Serbami, luby ludźom,
— z wodźerjom po prawdźe.

Njech dźż hesło twoje je,
kiž sy wolił sebi:
„Serbja zakhowajće swěru
wótcow swojich rěc a wěru!“
— to najrjeńšo debi.

Namrětu rěc maćernu
hajmy ze wšej swěru!
— to je nadawk nadosć znaty,
Serbam nam za pychu daty,
rozsylnjeć sej wěru.

Wo swój přichod wojujmy
z mužitosću sprawnej!
Njesmjertnosć sej dobudźemy,
jeli jenak wostanjemy
swěrni w běźe zjawnej.

Króna kiwa žiwjenja
běžerjam wšěm wěrnym,
— tuž so za njej přesćerajmy,
mocy kruće napinajmy
z wojowanjom swěrnym! —

Podał (po přeću) M. U.

Železnica a wobkhad z wozydłami.

Pośběhnjenje wobkhodneje wěśtośce pschi żelesnistich pschekhodach.

Psched wójnu běchu automobilowe towarſtwa, wożebje nětcźischi němſki automobilowy klub, pschetwarjali, straschne pschetrohy sa wożydła wojnamjenicź a to po internazionalnym wujednanju wot 11. oktobra 1909. Tute wojnamjenjske tafle żu po wójnje po cźażu rospadnyke, kotrež automobilowe towarſtwa njemóżachu wudawkl, kotrejž żej snowasarjadowanje tutych taſlow żadasche, smjeſeć. So by strach pschi pschekhodach żo samjeſował, ſu kajne wuschnośce nawjesowane, po sakonju wot 23. junija 1923, tajke warnowaju tafle stajeć a je wudźerżeć.

W nowischim cźażu je stat wuwjedżeńſke postajenja ſ tutomu sakonjej wudał a to 25. hapreje t. l., kotrejž blizſche postaja, kajke maja tafle być a hdże maju so stajeć. Wjes toho, so bychu winowacźi byli, žu przedawſche statne żelesniży, wożebje pruſko-hessijnſke, tajke warnowaze tafle stajeli. Tajke latarnje stejachu w bliſkosći pschekhodow a żelesniżu strażnikow mózachu je dobładowacź a sastaraċź. Pschi tajkim samjeńczenju tutych latarnjow njeběsche wěśtosć, so mózachu wosyłda w prawym cźażu sastaċź. So bychu tutomu strachej wuczeńke, je w nowych postajenjach pschedpiśane, so maja tute tafle (abo latarnje) na 250 metrow psched straſchnymi pschekhodami staċź.

Khowne żarjadnistwo němſkich żelesniżow je wukas na direkzije podało, kotrejž na powyschenje wěśtosće pschi pschekhodach dźiwa. Wotmyślene porjedżenja wobsteja najprjedy w tym, so so samjeńczenje a wobswětlenje tutych warnowazych snamjenjow pschiłubadnischo żarjaduje, so wosyłdam po cźmi wuhlad na pschekhod smóżni. Spěšchne jěździze wosyłda żu bóle straschej wustajene, tak botho hacź żu żaraczenja saczinjene. Tuž je wożne, so żu żerdźe daloko a łohzy widźeć. To pak je jenoż móżno, hdyż żu napadnje wobarbjene.

Tutomu wumělkenju njewotpowědźuja we wschelakich krajinach nałożowane barby. W mnohich padach nosycha krajne barby. W pschichodze budźe jěźdny wobkhod bjez dwěła hišcźe pschitźeracź. Tuž dyrbi so praschenju wěśtosće wobsebita kedźbnosć pschiwobroczeć, a żarjadnistwa na powyschenje wobkhodneje wěśtosće dźiwacź. Tohodła je żu namjetowało, tute żaraczeńſke żerdźe jenak wobarbicź a to běle a żrjedża cźerwjene. Wažne sa tute wubrane barby je, so żu hižo nałdala widźecź a so je tuta barba jako signał pschi wschech żelesniżach waschnje.

Żelesniſkim direkżijam je so nadawk dał, tutón namjet ſ automobilnymi klubami w žwojich wokrjeſach pruhowacź. Pischeja żej, so bychu też dalsche kruhi ſ tutym namjetom so saběrale. Jenoż psches to, so je so pschi wotmyślenym sarjadowanju wschě móżne dypki a praschenja rosrižaja, hodźi so powschitkowna wobkhodna wěśtosć zwěsćicź.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi w Budyschinje smjeje 9. njedźelu po žwj. Trojicy farař Răda ran 1/8 hodź. němſku ſpowědź a žwj. wotkafanje, dop. 1/2 hodź. němſku a w 10 hodź. serbſku Bożu ſłužbu. — Schwórtk pop. w 3 hodź. smjeje żonjace towarſtwo swoje powjedźenje w měſchczańſkej zahrodze (Bürgergarten) pschi Lawſkej wězi. — **Wumrěli su:** 31. 7. Měrcźin, Rudolfa Hirły, dźěłacźerja w Kundorfje pola Seidenberga w Pruſkej, žym, pod Hrodom, 4 l. 5 m. 3 d. — Potrowany na Hrodźiſchcźu). — 1. 8. Hana Khrystina rodź. Schwarzeja, Korle Augusta Kucźki, żelesniſkeho bohładowarja žw. Fl. w Rabożach manbjelſka, 76 l. 11 m. 4 d.

— **Krajnoz̆rkwinske ſhromadźeńſtwo** w Budyſchinje, na Rózowej haźy 31. Njedźelu dop. 1/4 11 hodź. njedźelſka ſchuła; wjeczor we 8 hodź. evangeliſaziſka ſhromadźizna. Wutoru wjeczor 1/2 8 hodź. ſwjatſke mlodźiny ſa roſſuźuj. Kchećeſ. ſa mlodźenzow a ſrjedu wjeczor we 8 hodź. tehorunja ſa mlode holźy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblíſka hodźina.

S **Budeſtecu**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy ſmjeje ſarat Domaſchka rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a 1/2 10 hodźin ſerbſke předowanje. Pſched zyrkwinymi durjemi ſběrka ſa luźiſti ſkutk luboſeſe.

S **Bukeju**. 9. njedźelu po ſwj. Trojizy rano 1/4 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka a dop. 1/2 10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemſchenje. — Wumrěli: Auguſta Paulina ſwnd. Opitzowa rodź. Hennigez, wobydźerka w Bukezach, 60 l. 5 m. 20 d. ſtara, khowana we Wuſſokej wola Drježdźan. — Marja ſwnd. Albertowa rodź. Paulikez, wumněnkarka we Mjeſchizach, 68 l. 7 m. 24 d. ſtara.

S **Budyſchinka**. 9. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. 1/2 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Barta**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. 3/4 10 hodź. němſke kemſchenje w kapalzy w Hrodźe.

W **Běłej Horje** njedźelu pop. 1/2 hodź. njedźelſka ſchuła a w 3 hodź. biblíſka hodźina. Rěčnik k. ſhromadźenſtwowy wothładaŕ Zimmermann ſ Budyſchina.

S **Hodźija**. 9. njedźelu po ſwj. Trojizy ſmjeje ſarat Wjeſaŕ rano w 7 hodź. ſerbſku ſpowědź, ſarat Voigt rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. 1/2 10 hodźin němſke kemſchenje.

S **Hrodźiſchcza**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſki hant, we 8 hodź. ſerbſka a dop. 1/2 10 hodź. němſka Boża ſłužba, we 2 hodź. pop. roſrěkowanje. — Kchećeni: Pawoł Erich, ſyn kubleŕa Arnoſchta Gudy w Rakojdach. — Martha Erna, dźowka pohonca Jana Alfreda Vogela w Drożdźin. — Alfred Pawoł, ſyn njeſeńenego ſłužobneje holźy Hilźe Haańe Paſchkez we Běłej Horje. — Wěrowani: Korla Adolf Lenjatz, ſwnmjeńkaŕ w Skanezy a Marja Madlena ſwnd. Milkez, baba w Kortnizy.

S **Hornjeho Wujeſda**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſke kemſchenje, dop. 1/2 10 hodź. ſrěčenje wjeſnjanoſtow w paćerſkej ſtwi. Pop. w 2 hodź. roſrěčenje ſ konfirmérowanej mlodźinu. — Wutoru, 11. aug., pop. w 6 hodź. poſpjeźenje zyrkwinſkich pſchedſtejerjerjow na ſarje.

S **Huſki**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka Boża ſłužba: ſund. theol Handrik, we 10 hodź. dop. dźěćikemſchenje.

S **Hurźiny**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. 1/2 10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Khwaćicach**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a 1/2 10 hodź. němſke kemſchenje. — Semrěł: Jan Bohumĕr Jitmann, fabr. bźělaćeŕ we Wulkej Dubrawje, 41 l. 8 m. 7 d.

S **Kluſchcu**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba a 1/2 10 hodźin něſchpor ſa dźěći. Pop. w 3 hodź. ſhromadźizna ſóniſkeho towaſtwa wola Schuſterez w Klukichu. — Semrěł: Jan Rǒhla, murjeť w Brěmſenju, 76 l. 5 m. 14 dn.

S **Krjebje**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. 1/2 10 hodźin ſerbſke kemſchenje.

S **Lupoje**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. 1/2 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Laſa**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy dop. 1/2 9 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka ſa ev. diakoniſowniju w Kraſchnizach.

S **Mateſchez**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. 1/2 10 h. ſerbſke kemſchenje. We 11 hodź. dźěćikemſchenje. Popołdnju w 2 hodź. ſjednoćenje mlodźych holźow, we 5 hodź. mlodźych hólzow na ſarje.

S **Minakala**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. 3/4 10 hodź. němſke kemſchenje. — Pop. w 5 hodź. w Drobach ſerbſka nutrnoſeć a ſpowědź.

S **Njejhwarźidła**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a 1/2 10 hodźin němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. Boża ſłužba ſa dźěći. W 3 hodź. tow. mlodych holzow na ſarje.

S **Porſchiz**. 7. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſke Boże wotkazanje, we 8 hodź. ſerbſka a 3/4 10 hodźin němſka Boża ſłužba. — Semrěli: Handrij Nowak, dźěłaćeŕ w Porſchizach, 63 l. 11 m. 15 dn. Hana Lejna Lehmanka, mandźelſka w Kubſchizach, 62 l. 7 m. 12 dn. Hana Khryſtiana Hennigowa, wudowa w Porſchizach, 78 l. 7 m. 18 dn. Morwonarďź. njeandź. ſynk Marje Marthy Sch. w Krakezach.

S **Rakez**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. 1/2 10 hodź. němſka Boża ſłužba. Dop. 3/4 11 hodź. němſke dźěćikemſchenje.

Se **Sślepeho**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano 1/2 8 hodźin ſerbſka ſpowědź, w 9 hodź. ſerbſka a 3/4 11 hodźin němſka Boża ſłužba. Sběrka ſa Adalbertowy katolſki dom w Kraſchnizach. — Serěł: Hanź Mrózk, wumjeńkaŕ w Brěſowazi, 69 l. 5 m. 18 dn., a ſo ſa njeho ſimjertny kherluſch ſpěwa.

S **Wóſpinka**. 9. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 h. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. 1/2 10 hodź. němſke kemſchenje. Popołdnju 1/4 hodź. Boża ſłužba we Leſkej.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

Auto wotjěde ſ Budyſchina do Kamjenza — **płaćacy wot 10. meje 1925.** — Auto wotjěde ſ Kamjenza do Budyſchina

Wſchědne jenoż ſobotu a ſwjatki	Jenoż njedźelu a ſwjatki	Wſchědne jenoż ſobotu a ſwjatki	Wſchědne jenoż ſobotu a ſwjatki		Wſchědne jenoż ſobotu a ſwjatki	Wſchědne jenoż ſobotu a ſwjatki	Wſchědne jenoż ſobotu a ſwjatki	Wſchědne jenoż njedźelu a ſwjatki
6,25	10,01	2,10	7,45	Budyſchina dwórniſcheza	9,22	1,47	8,47	9,47
6,27	10,03	2,12	7,47	Budyſchina póſta	9,20	1,45	8,45	9,45
6,30	10,05	2,15	7,50	Budyſchina Sćerbſkeho Doma	9,17	1,42	8,42	9,42
6,33	10,08	2,18	7,53	Budyſchina hoćenza „Krónprynza“	9,14	1,39	8,39	9,39
6,36	10,11	2,21	7,56	Nataŕez	9,11	1,36	8,36	9,36
6,42	10,17	2,27	8,02	Tſtſch Hwězdow	9,05	1,30	8,30	9,30
6,48	10,23	2,33	8,08	Błohaſchezy	8,59	1,24	8,24	9,24
6,54	10,29	2,39	8,14	Dębiſchczanſkeho puća	8,53	1,18	8,18	9,18
6,57	10,32	2,42	8,17	Prěčez	8,50	1,15	8,15	9,15
7,03	10,38	2,48	8,23	Libonja-Čornczy	8,44	1,09	8,03	9,09
7,06	10,41	2,51	8,26	Puć do Pośdej	8,41	1,06	8,06	9,06
7,09	10,44	2,54	8,29	Lejna	8,38	1,03	8,03	9,03
7,12	10,47	2,57	8,32	Lejna, hoćenz	8,35	1,00	8,00	9,00
7,15	10,50	3,00	8,35	Swnjá hoćenz	8,32	12,57	7,57	8,57
7,18	10,53	3,03	8,38	Sdwinańje	8,29	12,54	7,54	8,54
7,24	10,59	3,09	8,44	Klóſchtra Marijneje Śwěźby	8,23	12,48	7,48	8,48
7,30	11,05	3,15	8,50	Milocźiſa (puć do Halſchtrowa)	8,17	12,42	7,42	8,42
7,36	11,11	3,21	8,56	Thonberga hoćenza	8,11	12,36	7,36	8,36
7,42	11,17	3,27	9,02	Běčnje (puć k dwórniſcheju)	8,05	12,30	7,30	8,30
7,45	11,20	3,30	9,05	Brěſnje (hoćenz „Krónprynz“)	8,02	12,27	7,27	8,27
7,48	11,23	3,33	9,08	Kamjenza „Sślónza“	7,59	12,24	7,24	8,24
7,51	11,26	3,36	9,11	Kamjenza płunańje	7,56	12,21	7,21	8,21
7,53	11,28	3,38	9,13	Kamjenza dwórniſcheza	7,54	12,19	7,19	8,19
7,55	11,30	3,40	9,15	Kamjenza (hoćenz „Kota hora“)	7,52	12,17	7,17	8,17

Přilopk.

* **Hdyž bě jenu pytaſch.** Jedyn muj ćhyſche ſwej ſe tſioch ſotrow, kotrež ſo jemu wſchě jara lubjachu, ſwoju ſonu wuſwolicź. Sśedźeſche jenoho dnja ſ nimi pſchi wječeri a ćhyſche na jédźenju ſpósnacź, kotra budźe naiſćerſcha hoſpoſa. Na blidźe ſtojeſche też twarožk. Najſtarſcha wotkra tekſtu kronu, ſo hiſchćeže dobreho na njej ſdwyſche a tak ſo ſnieźi. „Ta budźe wjeſe trjebacź a pſcheczinjecź“, myſleſche muj pſchi ſebi, „tu ſej njemóźeſch wſacź.“ Hdyž druha ſwój kruch twarožka doſta, ſpózera jón, bjes koho ſo by jón wnrjedźiła, ſchtož na khronje ſjedźeſche. „To teź ſana ſona ſa ſebje njeje. Ta budźe njeczita a njerodna!“ myſleſche muj. Nětko dóńdźe twarožk na ſrjeću. Ta wotdrapa ſwój kuſk rjenje a ſdobnje, ſo pſchewjeſe a pſchemaſo ſo njeſhubi a daſche ſebi jón ſłodźicź. Tuž myſleſche nawoženja: „To je ta ſtrowa!“ — Je ſo potom teź ſ njej woženil a wo měrje ſiwy byk. Tuž, wy holcźi, wukńcźe ſ toho, na wſcho muj hlada, hdyž ſo po ſwěcźe ſa ſonu roshladuje.

Khróśćanske serbske spěwaŕske towaŕstwo „Jednota“

wuhotuje na 50 lětnym jubileju hłowneje skhadźowanki“ 9. augusta 1925 w Khróśćicach wulkotny koncert. Koncert diriguje knjez wyšši wučeŕ na wotpočinku a kantor **Pětr Hila w Khróśćicach.** Znamjenići solistojo skutkuja při koncerće.

* **Postup nakładowarki.** Kaž ſo ſ Parisa piſa, je ſo tam zyle cźiſche Gladys Baker, jena ſ najbohatſich wobſedźerkow twornych domow, ſ Leonom Bourbaki, jenoho nuka ſnateho generala Bourbaki, woženila. Miſ Baker je khětro wjele pſcheźiwiła a to ſa jónſku wurjadne. S khudych wobſtejnoſćow pokhadźeju, hu wona ſe 16 lětami nakładowarka (Packerin) w jenym Londonſkim pſchekupſkim domje, hdźež dyrbjeſche pſchi dekoraziji wulkadnych woknow ſobuſkutkowaćź. To ſaćzuwaſche jako njedoſtatk, ſo dyrbjachu ſo plakaty ja wokna a murje pſchilépjeź. Tak wunamaka ńeſchto ſenialne. Shotowi gumijowe płonaćki (Plättchen), kotrež běchu na jenym boku wuźłobnjene (ausgehöhlt) a na druhim boku mějachu hóćźku. Tute płoniećki trjebachu ſo jenoź na wokno abo ſeſćnu ſtóćźicź a wotſtachu kruże pſchiplaznjene. Powětr je dźerjeſche. Tute wunamakanje da ſej patenterowaćź a to běſche ſałožk k makemu ſamóženju. Nékotre léta mějeſche trikotažny wobłkod w jenym Londonſkim pſchedměſcźe, 1900 běſche wobſedźerka maleho pſchekupneho doma w City (najwoſebnihi dźeł Londona), kiž ſo ſpěſchnje k najwjetſchemu domej Londona wuwi. Potajnoſej jeje wuſpěchow leżeſche w kraźnych dekoraźijach wukładnych woknow. Je wobſedźerka mnohich wobſedźenjow na kraju a ma na 23 miljonow hriwnow ſamóženja, ſo-trež je ſej ſama ſaſtuźiła. Sſwojeho muża je pſches poczáhi k ſranzouſkej ſkaninej induſtriji ſejnała a byrnjeź pſches 50 lět była, ſo ſa jeho wudała. Wona woſtanje jeničźa wobſedźerka ſwojeje firmy, dokeľ je na ſamoſtatnoſeć ſwucźena.

* **Najdróżſcha liſtowa ſnamka zyłeho ſwěta.** W Londonje ſu ſo w poſlednich dnjach ſnamki pſcheźadźowake. Na pſcheźadźowanju kupi Amerićan M. Hind ſ Utiki we Ameriźy jednu ſnamku ſa 30 000 dollarow, to je pſchezo 120 000 hriwnow. To je hacź dotal najwyſchcha płaćizna, kiž je ſo hdy ſa jenu ſnamku płaćiła. Snamka je cźerwjena na 1 cent wupiſana ſ jendźelſkej Guyany ſ léta 1858. Prjedy ſkuſcheſche ſnamka do ſběrki rakuſcheho hrabje Ferrariſ. Hrabja pak we wójnje w Lauſanje wumrě. Franzowſki ſtat cźaſowſke tak joho wobſedźeńſtwo, mjez kotrymž běſche też ſběrka. Jena druha ſnamka tuteje druźiny njeje na zyłym ſwěcźe wjacź. Nakład běſche nimo měry mały, dokeľ běſche jenoź wupomozny.

* **Na pſchemo njeżenje jeji.** W pławnej jendźelſkej płahowarni kur Bethual Green bu pod dohładom ratarſkeho miniſterſtwa na pſchemo njeżenje jeji mjez wſchelakimi druźinami kur wubėdźene. Kury buchu ſa wěſty pſchihotowazy cźaſ pod jenajſimi wumĕrjenjemi wocźehnjenje a pizowane. W cźaſu njeżenja, kotryż bu na 14 dnjow wupſchestrjeny, ſo kury po pſchedpiſmach jenotlíwych płahowarjow wobhladowachu. Jako dobyczeŕ wuńdźe domjaca płahowanſka raża Bethual Green, kotraž w **tśinym** pſchereźku 180 jejow njeże, njes tym ſo druhi **dobyczeŕ**, jena danſka druźina, w ſamkownym cźaſu jenoź **190 cźit** ſnieże.

* **Spěwazy honacź w Kairo.** W Kairo, Egiptowſkeje lajſkim měſcźe, je ſo pſched krótkim epiſoda ſtawa, kotruž zyły naroniſchi kraj wuhmeła. Bohaty pſchekupź, kiž ſćo dołho jenoź ſwojemu nabożnemu natwarjenju je ſiwy a wſchédne privatne ſhromadźiſny w ſwojim domje wotměwa, pſchi cźimž ſo nabożne praſch-ja rosrišaja, pſcheproſy ſaſdźeny tydźen pjeća mauriſkeho ſchjaka, kiž ſa jara pobożneho płaćeſche, ſa ſwojeho hoſća. Pſchepreſchenje jśónźnje pſchiwſa. W tſeczej nozy, kotruž w domje ſwojeho hoſćiczela pſchebywaſche, wotwuźi tutón wokoło pak nozy dla ſpěwanja honacźa. Hiſchćeże ſpiży bej pſchekładźeſche, hdże moh honacź jem pſchiſćź, dokeľ ani wón, ani ſukoſka njeplahowachu kur. Hdyž takle na to myſleſche, daſche ſo honacź wotſpjet ſtyſchećź. Ale tón raz wón njeſpěwaſche po honacźim waſchnju, ale woprawdźe ſpěwaſche, drje na honacźa motane, ale pſchi tym na jara pſchijomne a melodiſte waſchnje. Takle na hodźinu trajeſche tutón ſpodźiwny honacźowy ſpěw. Najſajtra praſcheſche ſo pſchekupź ſwojeho hoſća, hacź je wón teź tuto ſpodźiwne ſwěrjo w nozy ſtyſchał. Schajk njeběſche niczo ſtyſchał a praješche: „Tebi je drje ſo dźało, ſchlachotny hoſćiczelo!“ Ale pſchekupzawa ſona, kaž teź dźěći a **domjazy pſchiſtajeni** běchu tohorunja ſpěwanje **honacźa ſtyſcheli. Hdyž** ſo to ſchajſej praješche, ſapadnu do **hłubokich myſli. Potom** wucźahny ſwjatocźnje **jenu pergamentowu rólu,** kotruž běſche poż ſwojim mantlom ſkował, a począ pilnje w njej cźitaćź. Skónczniże praješche: „Allah je wulki a Mohammed jeho proſeta! Pokoj budź ſ tobu a ſ twojim domom! Spěwazy honacź woſnamjenja, ſo je tu jedyn nimo měrje drohotny pokład ſahrjebany a tuto poſtajzate ſwěrjo da ſo jenoź tśiźdy raś po tśiźaz létach ſtyſcheć. We tuthych rumnoſcźach dyrbi jedyn ſwjaty muż ſ jenej njewjeſcźinſkej wuhyſchenej knjeżnu tſi nozy paćerje ſpěwajo pſcheźiwićź. Na ranje tśeczeho dnja wotewri ſo khowanka „pokłada“. W pſchichodnej nozy ſpěwaſche honacź ſaſy. A dokeľ ſpěw honacźa bjes dwéla je ſtrowy ſchajka pſchindźe, poſtaji pſchekupź jenu ſe ſwojich dźowkow, ſo by we pſchichodnych tſioch nozach w ſtrowje ſchajka ſo modliła. Dźowka dyrbjeſche ſo ſwoju najdrohotniſchu draſtu ſwobłekaćź, kaž teź zyłu ſwoju pychu na ſo ſwěſćeć, ſchtož njeſmĕrnje wjele pjenjez płaćeſche. Hdyž potom na ranje tśeczeho dnja ſtrowu ſchajka wotewrichu, běſche ſo wón ſtubił. Holza leżeſche pohłuſchena na ſemi, ale wot drohotnych debjenkow njeběſche niczo wjazy widźeć. S nimi běſche ſchajk cźeknył, też ſ zyłymi pjenjesami, kotreż we domje běchu. „Honacź“ běſche ſo ſtubił a njeſpěwa wjazy w Kairo.

Nowe knihi.

Pſched ſudniſtwom ſtacź njeje žanė wołſchewjenje. Njech tam ſtejiſch jako wobſtorżeny ſ dobrym abo ſlym ſwědomjom, jako ſtwědk abo wobſtarwustojny, dha tola ſo njemóźeſch domahacź w labyrincze paragrafow a inſtanzow, hdźež jenoź ſudniazy a rěčnizy wupnjeża namakaja. Tu pſchińenje runje wukhadźaza ſchtwórta poſtyłka „Malcho Brockhausa“ we pſchehladze „Gerichtswesen“ lohaz frosumliwe ſeſtajenje puća inſtanzow ald. Widźimy hnydom, pſched kajki ſud wĕſta naležnoſcź ſłuſcha a kak běži. Też hewak pſchińenje nowa poſtyłka, kotraž ſo ſavocźnje ſ „Gelenkrheumatismus“ a ſo ſłonczi ſ „Impfung“, wjele ſajimawcho a wobžėnja hódneho. Sſesnajemy ſo na pich. ſ Malelnſteinowym horoſkopom, ſhonimy, ſo może wjelryba ſe Selenſkeje hacź do 30000 kilo połeża podawacź, ſo ſo w Transvaalu wjazy ſłota namaka, hacź hewak hdże na zyłym ſwěcźe atd. Zyłe ſwětowe ſtawizny wot najſtarſcich cźaſow hacź do naſcheho cźaſa, wot egyptowſkeho kraľa Menesa hacź ke němſkokſtatnemu preſidentej Hindenburgej, ſo nam na tſioch ſtronach ſrjadowana pſchedſtaja. Tafla „Himmelskunde“ a „Heimſtätten“ budźe hódnoſtnej knihy wĕſcźe nowych pſchecźelow dobyweź. Cźiſchcź je jara jaſny a łohaz cźitacź, papjera je wubjerna. „Maly Brockhaus“, kiž dyrbi 10 poſtyłkow wopſchihcźeć, je nětk nimale ſ położu wuſchoł. Saſpjanja na njón pſchijimuje też Sėrbſka kniharnja w Budyſchinje.

Směški.

** S **Budyſchina.** Kamjenczan w Budyſchinje: „Ach, wodajeſe, ja chzu na drjewowe wiki.“ — „Ja niczo napſcheczo tomu nimam!“

** **Sa ſtowo wſaty.** Knjeżnicźka: „Lubujeſch pak mje ty też, Józefko?“ — Knjeż: „Haj, moja luba, ja lubuju tebje też!“

Z Łužicy.

S **Bjarnaczij.** Njeßoło mężeßche tele duhy wößty kubłet, kiž je swojej mandżelßkej do Bjarnaczij pßichjeße. Na Shorjelßkej dróhy kóń nadobo ſ njesnałeje pßichżinu padny a ßebi nohu ſłama. Jeho dyrbjachu hnydom dorßłacź. Schkodowany wobßedżeř ma ſo cźim bóle wobżarowacź, dokelž hałke je pßched krótkim cźaßom jeneho konja pßichßadźił.

Ze susednych a dalších krajow.

* S **Drježdżan.** Mordarja ſwojeho dßéćża wimuja, ſo je też druhe morbarßtwo ſkutkił. Je to Ota Hajnje, hospodarßki pomoznik w Adelsdorfje pola Wulkeho Hajna. Na njeho tukaja, ſo je wotrocźka Willija Ditricha, kotryž we ſwojim cźaßu na Hajnjez kubłe błużeße, ſamordował. Wßchelake pßchepytowanja na Hajnjez kubłe ßu ſo hižo zapoczałe. Hacź dotal pak njemóżachu nicźo wößteho ſwßćźicź.

* S **Drježdżan.** (Wopor podeńdżenjow w Drježdżanßkej cźełowej paleřni.) Wutoru dopołdnja 49łětneho ſurwißera Hanßa Schmidta w jeho dźełarni wobwěßnjeneho nadeńdżechu. Tukaju, ſo bě Schmidt na tamnych graworcźinach podeńdżenjach ßobu wobdżełeny.

* S **Drježdżan.** K wuporjedżenju zyrkwje ßwj. Marije (Frauenkirche) w Drježdżanach je Drježdżańßka mężcźańßka rada 50000 hr. poßkićźiła. Dale je mężcźańßka raba wobßamknyła k dalßchemu wuporjedżenju w ſkóncu 1926 a 1927 tohorunja 50000 hr. woprowacź. Na zyrkwi je ſo pßched nękotrym cźaßom hižo ſ dźełom ſapoczało. Zyrkej wołeńje w poßlednim cźaßu zyle rozbapodowańche. Tohodła je wuporjedżenje jara mußne, jeli njechadża, ſo by ſo krańny twar dale drjebił.

* S **Pirny.** (Sćmjertne njeßoło.) Najßtarßchi ßyn tudomneho dwórnißcźoweho korcźmarja Baldaufa tele dny na żeleßnißkich kolijach tak ſtrańchne padny, ſo ßebi hnydom nop roßrany. Snjeßoženy bórßy wumrě.

* S **Gottleuby.** (Żeleßniki cźah ſapßchah pßchejeł.) Saßdźenu ßobotu dopołdnja jędźeßche khéßkowy pohonc̀ ſe ſwojim ſapßchahom ſ Gottleuby. Ačko pßches żeleßnißke kolije jędźeßche, pßchihna nadobo żeleßniki cźah. Cźah wóß ßobu ſtorhny, kotryž hißchcźe ſ kolijow njebě ſe zyle ſroßcźańkowa. Pohonc̀ ſo lohko rani, njes tym, ſo konjej njeſtrańenaj wotcźerßechtaj.

* Se **Schandawßkich kupjelow.** (S wyßokeje ſkały padnył.) Młody cźłowjek pßchekhodżowańche ſo ſańdżenc̀ dny ſe ſwojej njewjeßcu **na** naßlych ſkałach pola Prebißchtißkich wrotow błiſko Schandawy. Wßche ſebi pßchedałoßo na kromu ſwěrći, padny pßched wocźomaj ſwojeje **nj**..ješty do hłubiny, hdźež cźełkoſranjeny leżo woſta. Njeßożowny hißchcźe w ſamnjenj nozy wumrě. — Njeßchodżone njeßożo ſta ſo pßched nękotrymi dujemi na dróhy pola Schandawßkich kupjelow. Tam pßiwowy ſ polnym wołom piwa jędźeßche. Nadobo wußkoczi ſ łęża ſtyłny jeleń. Konjaj ſo ſplóſchißchtaj a ſkoczißchtaj na bok. Pßchi tym ſwróćeſi ſo wóz po 4 m. wyßokim nahłym brjoły dołe. Pohonc̀ pßchi tym na ſbożo še ſtróżelemi woteńdże. Też konjej dale żanu ſchkodu njepoczerpißchtaj. Sa to pat ſo 10 kaſchcźikow ſ piwom roßbi a wuła.

* S **Plawna.** W tudomnej mężcźańßkej khorowni bu 26-łětna mandżelßka jeneho twarßkeho dźełacźerja zwěrkowana. Wona na ſahorjenje żytki cźerpjeße. Mężcźe też ſ cźaßami cźęźke myßle. We njewobkedżowanym wokomiku tele duhy ſ wokna. ſ druheho poßhoda na drohu ſkoczi. Krótko po tym wumrě. — 2½ łéta ſtare dßéćko kubłerja Willijama Reichenbacha padny do wjeßnjeze rěčźi a ſo ſatepi.

* S **Lipßka.** Na Wißmannßkej dróhy 33 w Lipßku tele dny 38-łětnu knihwjedniczu we jejnej ſtwi morwu nadeńdżechu. Wona bě ſebi honacź wotwjertnywßchi ſ plynom ſawdała. Wßche poſpyty, jej ſaßo żiwjenje wroćźicź, běchu podarmo.

* S **Wrótißławja.** (Błyßk ſarayh.) Wěßta fabrißka łžełaczerka Lämelowa, bdźeße je ſwojim 11-łětnym pßchiwßałym ßynom ſ pola domoj, ko běßchaj ſo pßched ßylnym hrimanjom wulkhowałoj. Zyle njenadżijcy nadobo Bože njewjedro do hólza dyri a jeho hnydom mori. Też Lämelowa błyßk po lewej ſtronje wokhromi, też łéwe wóczko ßo jej wuraßy.

* **Rubježne mordarßtwo na policajßkim ßaßtojniku.** We ſańdżenych dnjach na finanzowej wyßchnoßći we Konjach policajßkeho ßaßtojnika ſ pßcherßnjenym krkom morwełho nadeńdżechu. Jako mordaŕ bu, kaž ſo poißdźißcho wukopa, jeho towarßch, jedyn druhi policajßki ßaßtojnik, winowany. Wón bu ßan franjeny, jako je ſwojim towarßchom wojowaße. Tohodła ſo ſ tym lohko pßcherańći. Mordarßtwo je pjeża je ſawißeżu ſtućźił, dokelž mężeße tamny wjazy mßaj, jemu pak jeho mida njedożahaße. Samordowany ßawoßtaji mandżelßku ſ 8 dźéćźimi.

* **Ofjérße kaßno ßtatneje wobory w Jüterbohu ßo ßtalił.** Wobeń wumdże pod tßchu a njeſmichi jenoż horni dźěł, ale dyri też do delnich rumnoßćow, kotrež ßo też dożała ſpałchu. Wobeń ßu najßerje ſałoßili.

* S **granatu ßu morił.** We Lötzenje tele dny 15-łětny hółcźeş we łuſi granatu namała. Jako chżeße ju trochu wurjedźićź, granata nadobo roßbuchny. Hólza żadławje roßtcźaßkowa a hnydom mori.

* **Sdżiłany baron.** S Flotow w namjeßnym Marienwerderßkim wokrjeßu ßo piße: 12. julija mężeße tu „Stahłhelm" poßwjeźenje ßwojeje khorhoje. Sćmjerdźeńßku rěcź mężeße prjedawßch jéńdy ofizěr baron Knigge ſ Grunawy. Hdyž běße po porjedżenju mßßow w ranju a mjezoru pßches jedyn „druhi 1813" napomnał, wußa ßo ſroſumlinje: „Wßchitzy, kotříž ſ Stahłhełmej njeſmichißchcźeja, ßu po mojim mérenju małe chi (Lumpen)." Tułoń „ſchlachotny" baron dźerži potom wßchěch druhich ſtacźanow — a to je njeſmérna wjerßchina — ſa „lumpow". To je kraßny patriota, hódny do nękotrjeho anthropoligißkeho muſeja, baronam ſ wokraſchażemu pßchiłładej. Tutón ton kaſarnßkeho dwora běchmy wot tutych kuſejkow do wójny ſwuczeni. Sy może ßo tajße wěßcźo w cźaßu republiki ſtacź! Njenamałe ßo żane ſtatne rěcźnißtwo, kotrež toho kuſeja wjazy pßchißtojnoßeße nawuczi. Sćmadź jemu nęchtó k jeho narodninam knihu ſwojeho mjenałbratra dari, kiž w njej „Wobkhad ſ cźłowjekami" nadrobnje roßpißa. Dot toho moht Knigge druheho nałłada wjele nawinkmyć.

* **Laachowßki jéſor w ſtrańche.** Lětußażu ſtary porheinßki naturßki pomnik, Laachowßki jéſor pola kłoßchtra Maria Laach, dże jedyn porheinßko-weſtfalßki elektrißki wuſtaw da hobrikeje wodoweje ſaraceńnje (Staubecken) pßchetworićź. Pßcheczźowe tutomu wotpohładej ſu mnohy ſpjecźuja, wobeßże porheinßke rěcźne ſarjadnißtwo ße boji, ſo pßchiptaw do Rheina a Moſele woteběra. Też abt kłoßchtra Maria Laach je ßo pßcheczźowu tutomu planej ſwuprajił.

* **Hróßyna namakanka.** We Stendalu namakachu tele dny w jenej ſchrebarßkej ſahrodże ſónße cźßło na męcha ſaßchite. Stendalßke ſtatne rěcźnißtwo wußłédźi ſ tym hrube morbarßtwo. Kriminalna policija ſa mordarjom ſłędźi.

* **Ludł w paßterje.** W lěcźe 1568 ſwjeczeßche wójwoda Wilhelm ſ Bayerßcźe ſ Renatu ſ Lothrińcźe we Minchonje kwaß. Pßchi hoićźinje pßchinjeße ßo na błidu wulka paßteta, do kotrejež běßche ludł ſawalemy. Ludł błużeße arcywójwodże Ferdinandej ſ Rakußcźe. Ludł wuleße ſ paßtety a błodźeße na błidze wokoło. Ludł běße w cźerwjenej wojeńßkej drańcźe, ſ hłorhojcźu w ruce a ſtrowßcźe hołcźi pßcheczełniwje a pßkuje. Kak wjele winowych ſchłeńcźow je pßchi tom pokopał, wo tym chronika nicźo njepißcźe.

* S **Werzenhajna** pola Lukowar Kedżbujcźe pßchi wulkej horzoćźe, ſo ßo pßcheczełeni ſ łóbłymnej wobu njemjeźe. 21łětny ßyn ratarja Landmanna we Werzenhajnje bě ßo tele dny błętro pßchepoczął. So by ßo wotchłodnił, wummy ßebi błowu w łóbłymnej wodże ſ jeneje ſtudnje. S tym ßebi krej w żilach a mośny haßłymni.. Bórßy po tym cźęźko ſkhori a wumrě.

* **Rjeßoło ſ cźołmom na Rhynje.** Pßchi jěßce wot Konſtanza po Rhynje dele je ßo cźołm ſ tßomi wobołami błißo mńtarßka Schwörßtadt podnurił. Dwaj ßo ſatepißchtaj a to ſuſtizny rada Lüttgers ſ Berlina-Lichterfelde a jedyn 20łětny ſtudowacy ſ Freiburgßkeje univerßity. —

* **Cźorne jětra w Duisburgu.** Młody łékaŕ ſ Gießena, kiž jeneho tudomneho łékarja aßtupowaße, ßtori na cźorne jětra, hdyž běße błiwitu praktißy dóßał. Hólze ßu ßem pßchißłiße, njehdyžeße ßo ſ wěßtoßcźu poßłaćź.

* **„Nemßki Bóh" ßatyr pßchißłuże.** S Oßtrokollen (we Lytßkim wokrjeßu w rauißcźej Prußkej) ßo piße, ſo ßuchu w tamnißchej zyrkwi 12. julija nowe pißchcźele poßwjeczene. SSßwjedżeńßku rěcź pßchecziwo pazitißmej (hibanje ja mér), dżerżeße pastor Rauch ſe Schedlitzen. **Praješeße mjes druhim: „Bóh a nemßka khorhoj ßłuſchatej hromadże kaž próch (hulver) a wołoj."** Cźehodła **niz: kaj ßmoła a ſchwadźi ſ nemßkim khorhojom ßłuſcha tola nemßki Bóh Wotan.** Njemohł ßnadź kujeß Rauch teho ſaßy ſamjeźeć? Polom by jemu ſalutowane bułe, ſ ßamomu Bohu **ßo** modźeć, kaž cźi ſałkeźi Franzowßojo.

* **Mordarßtwo abo ßamomordarßtwo** w Sułkowßkich kupjelach. Saßdźenu njedżelu na Naumburgßkej dróhy w Sułkowßkich kupjelach pßchekwapa Waltera Buchmanna ſ Apołdy ſatßelenehjo namakachu. Buchmann bě ßo 1. auguſta wjecźor w jenej korcźmje ſ jenym cźłowjekom ßwadźił. Hacź je jeho tamny abo hacź je ßo ßam ſatßelił, njehdóżeße ßo hißchcźe ßwěrcźicź.

* S **Cźopliz.** (Teplitz w Cźechach.) Wołoßowy cźah, kotryž ſ Brüxa do Cźopliz jédźeł, ſajédże ſady Cźopliz do ſapßchaha. Wobaj konjej buchtej hnydom morjenaj. Wóß bu zyle roßbity. Wobßedżeř ßo hißchcźe we prawym cźaßu ſ tym ſmjercźi wukhowa, ło ſ woſta ſkóćźi. Wina na njeßoßu bě, ſo njeběchu ſawěry ſawrjene.

* S **Geringswałdy.** (Wulke padnißchtwo.) We ſnjeßodnym Arakßu ßo tele dny padußchi do wobydlenja jeneho khéżkarja dobuchu. Tam kradnychu ſ jeneje komody 3000 hrimnow. Njech je pobanł kóßdemu ſ warnowanjom, kotryž ßwoje pjenjeży hißchcźe doma w ličinjach khowa. Dalcźi-li je na banku, njetrjebaßch padućhow ßo hońcźeć. K tomu dóßtanjeßch rjanu dań, kotraž łéto wot léta ſe pjenjeſami roßcźe.

* **Nowy ßnéh w Alpach.** We wßchelakich ſtronach Alpow, we wokolińje Graza, SSßólnohroda a we Tirolßkej je ßańdżene dny nowy ßnéh najßchoł. S mßßnami ßnéhi ßamo wulku ſchkodu nacźińi.

* **Semjerżenje w Italßki.** W Corignola (w prowinzy Foggia) ſacźuwachu krute, ſtrańchne ſemjerżenje, kotrež je na wßchelakich khéżach też tójßchto ſchkody nacźińiło.

Hospodarßki rozhlad.

Pjatk 7. auguſta 1925.

Wcźerawßche kurßy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	**100** franzowßk. frank.	19,68
1 jendżelßki **punt**	20,376	**100** cźeßkoßł. **krónow**	12,42
100 ßchwajz. frankow	81,47	**100** pólßk. **markow**	76,90

Efektowe kurßy ßo wcźerża na Berlinßkich wikach trochu ſtrućźichu. W ſtatnych a wójnißkich pożćźonkach wulkeho pßchemėnjenja njebě.

Produktowe wiki ßwoju krutoješ ſakhowachu. Pßchenicźu a rożku młyny ſa powßchechnu płacźißnu kupowachu. W jećźnjenju bě ßnadny wobßhod. Wowß bě żadny a na płacźißnu dżerżeße. Wcźera płacźeße zentnar

w Lubłju

pßcheniży 12—12.25 rożki 9.50—10.— jećźmjenja 9.30—10.— wowßa 12.25—12.75 hr.

w Berlinje

pßcheniży 12.65—12.80 rożki 9.55—9.85 jećźmjenja 9.50—9.90 wowßa 11.40—11.75 hr.

W termińowym wikowanju:

ſa ßeptember: pßcheniży 13.15—13.20 rożki 10.27 hlacź 10.35 wowßa 9.70 hr., — ſa oktober: pßcheniży 13.30—13.40 rożki 10.52—10.57 wowßa 10.— hr.

Wiki wcźerża w Lubłju: Butra, kuſk 1.10—1.25 hr., jeja 14 pj., hriby 80—100 pj., kórki 7—10 ſchtuk ża 1 hr., bérny zentnar 4.50—5.50 hr.

Wiki wcźerża w Shorjelcźu: Butra, kuſk 1.05—1.15 hr., jeja 13 pj., twaroh 2 ßyb., kurjatka 50—60 pj., ſchunwijony 50—70 pj., kórki ke kładżeniu 2.70 hr. ßoni, hdyž bě tam ſ hromadami, ßo ßo kaž prajiny, torholeco ſhibowaße, buny 15 pj., cźerwjeny kał 20—25 pj., běły kał 10—15 pj., bérny 5—6 pj., pruńniży 40—50 pj., Janße jahodki 30—35 pj., cźorne jahodki 40 pj., hołanße jahodki 45—50 pj., koßmacźki 30—50 pj., błonki 60—70 pj., żołte ßmacźki 50 pj., jabłuka 40 hacź 60 pj., kruſchwy 25—50 pj.

Wiki wcźerża w Khocźebuſu: Howßaje mjaßo 1.40 hacź 1.80 hr., ßcźelaże 1.10—1.20 hr., ſkopjaze 1.10—1.40 hr., ßwinjaze 1—1.40 hr., płecźina 1.80—2.— hr., pßcheſ ßuſcheny 1.20—1.40 hr., ßchmalc̀ 1.40 hr., jeja 13—14 pj., butra punt 2.10—2.25 pj., twaroh 25 pj., łany wołij 1.60 hr., ßiny 1.60—1.80 hr., ßchcźuki 1.30 hacź 1.50 hr., karpy 1.60—1.70 hr., hołbje ßchiłka 0.80 hacź 1 hr., kury młodßcźaki 1—4 hr., hußy, łibjata, 2.50 hacź 4.— hr., kaczki 1.50 2.50 hr., hornik 0.70—2.20 hr., hornik, ßchiłka 1—4 hr., morcheje 10 pj., truſi 25 pj., cźerwjeny kał 30 pj., běły kał 10—15 pj., żołotej kohlk 10—15 pj., żyßła 20 pj., bérny zentnar 4.50—5.— hr., koßmacźki 40 pj., Janße jahodki 50 pj., wißnje 60 pj., jabłuka 30 pj., kruſchwy 50 pj., ßmacźki 60—60 pj., hołanße jahody 50 pj., pruńniży 45—50 pj., kurjatka 50—60 pj.,

Sdwinjaze wiki tam. Na nje běchu pßchiwjeſli 893 proßatow a 79 běhkow. Wone płacźachu proßata małe 14—20 hr., brénje 20—24 hr., wułke 24—28 hr, běhaki małe 35—55 hr., brénje 55—80 hr., wułke 80 hacź 100 hr.

Tudżeńßka roßprawa wułkowikowańnje Metz a Co. we Berlin-Steglitz. SSßwjenzna najumneje pizy jara łupowchan. Kolodźij ßmy łupuſchebali. Skaſanki na ßwjeßtnu rożku pßchikhadżeja. Djeczeł chże horje lećź. Żołty djeczeł je wo wjele horje łraßył.

Cźerwjeny djeczeł	85—105 hr.
běły djeczeł	110—130 hr.
ſchwedßki djeczeł	56—74 hr.
żołty djeczeł	35—53 hr.
inkarnatßki	20—25 hr.
luzerna	78—92 hr.
hejduſchka	16—20 hr.
woka	15—16 hr.

Sso pytaja:

Dźełacźerjo, n.łódßchi, bratraj Heidiek w Kamjenzu.
Bidarßki, żeleßowa industrija w Natarjezach.
Bachał, Wallnitza w Budßchinje, SSßukelnika haßa 9.
Hołc̀ do domu, 14—16łětnu, Löbzel w Budßchinje, Pßchißłuchećźanßki puć cźo. 411 na prawo
Dźełacźerßki, ſajćrodnik Bulnheim na Wuricźanßkim puću.

Schkrowe depeße.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńża dop. ¾11 hodj.: Wiki mérne, żito na płacźißnu dżerji. Tendenza: mérna.

Dop. ¾12 hodj.: Kaž pßched hodßinu, ßnadny wobrot. Tendenza: mérna.

Płacźißny na Barlinßkich produktowych wikach.

Żito a wołijowe ßymja po tuni abo 1000 kg, ßemjel 100 kg, płacźißny po Rotej hriwnje.

	6. 8.	5. 8.
Pßchenica	253-256	249-252
rożka	191-197	187-193
małej, jećźmjen	—	—
ßad, jećźmjen wowßa	190-198	188-198
	228-235	—
kukurica (Mais)	216-218	215-217
pßchenicźn. mßka	33-35,50	33-35,25
rjana mßka	27-29,25	27-29,00
pßchenicź. wotr.	14,00	14,00
rjane wotrubky	13.50	13,75
rapß	355-360	360-365
łane ßymjo	—	—
hróch	27-34,00	27-34,00
pjelußchki	23-25,00	23-25,00

	6 8.	5. 8.
rapß wotßuchi	16,80	16,80
poch. melaßa	10,00	10,00
ſeradella	—	—
bernjaze ſrużki	26-26,30	26-26,30
buny	—	24 26,00
woka	26-28,00	26-28,00
łany wotßuchi	23,60-24	23-23,80
módre łupiny	11,75-13	12-13,25
żołte łupiny	15-16,50	15-16,50
ßyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
ßłoma, rjana	1,00-1,40	0,90-1,25
„ pßchenicź.	1,00-1,40	0,80-1,10
„ wowßowa	1,00-1,40	0,75-1,00
„ jećźna	0,85-1,00	0,50-0,90

Najnowiše z cyłeho świěta.

Zwołowßki pßchißłužny ſud je 40 łétnemu kopornikarja Grunerja, kotryž je 28. januara 1924 kommunißtowe pßchi nadběhu na ſchłikaßku policiju nawjedował, ſ khłoſtarni na 3½ léta ſaßudźił.

*

Swjaßti dźełacźerjow, ßaßtojnikow a pßchekupßkich pßchißłajenjow ßu nęmßkemu kuſejeßtwu ſpiż pßchepodali, we kotrymž ßo na to pokaſuje, ſo ßo je ßitnymi a pjenjezmi ſkadwali ſa ſeźiwjenje na njeſnjeżne waßchnje powjeßcha. Sawjedżenje taßkich złoh ſ cźeßkim mßdowym wołowanjam a ſ roßißchażenju wßcheho hoßpodarßkeho żiwjenja dowjedże.

*

Konferenca ßwjaßtarßkich pößłanjow je wobßamkła, ſo ma wobkhadżenißke wótpuße męßta Duisburg, Düßeldorf a Ruhrort wopußchćźicź.

*

Franzowßki general Goureaud je ßo do Pólßkeje podał, ſo by franzowßke wójßko pßchi manewrach pólßkeho wójßka ſaßtupował.

*

Pßchi rußko-pólßkej mjeży w Orzechowym je mjes pólßkimi namjeßnymi ſtrażnikami a rußkej bandu k pßcheßelenjam dośchło. Mękotři Rußojo a Polazy ßu ſo ſranili.

Přilopk.

* **Hdy rosće člowjek?** Hdyž dobre je, hdyž deschcžił so tyda, hdyž dołho spi, hdyž je porjadnje žiwy, hdyž we bodže stoji. Haj — nětko! Wězywustojni žu wuzsłědžili, so člowjek jenož we wěstych czasach w běhu lěta rosće. Wot měsaca nowembra hacž do hapreleje njerosće člowjek słoro dołha, wot měsaca julija do nowembra pak rosće člowjek po schérokosće (to rěka pschiběra na puntach). Tuto dyrbi kóždy wěricź.

* **W chłódku tutoho domu.** W Genfskim jastwje sedźi pol sta lět dołho hižo senior belgiskich jatych. Wón je žo na jastwowe žiwjenje tak zwucził, so nochce žo do žiwobyła wen wróciź. Tu jedna žo wo žydowskeho sakslemneho starza, kiž běsche žo mordarstwa dla k žiwjenskemu satudźił. Dokelž pak w Belgiskej žiwjertne chłostanje wjazy njeje wobsteji, tak ma jastwo na czaš žiwjenja pschimérjene. Psched někotrymi dnjemi běsche justizny minister jastwo pschehladował a pschi tutej składnosći pschedstaji žo jemu starniski chłostarz. Knjes minister wuzi pschileżnosć, jakemu wobhndženje a wróczenje do žiwobyła wossewiź. Město wocakowaneho dźaka, saborbota pak jaw: „Schto dyrbju w žwojej starobje wonka na drósy sapoczinaś? Dajcze mi sole ź méroom w chłódku tuteho domu wumrěź. To je wicho, knjes ministro, schtož žebi pscheju!" Njeschłonny, kiž je žobu w najmodernischim wěsku žiwy, njemaje ani auta, ani nadróżne żeleznicy. Czasesilcho hižo mózesche w aucze po měsće jěźdźiś, ale kóždy raz to wotpokasa.

* **Dyrdomdejnik.** Psched Londonskimi žudnikami stejesche muž, ź mjenom A. Gardiner, kiž běsche hižo dwěrno wjele pscheziwił. Je inżeńer a 58 lět stary. Běsche wobskorżenu, so je 200 000 puntow (4 milijonow hriwnow) pod wopaczným wudawanjom žej pschiwzejił, dyrbjachu pak jeho wumóznowaź. 1923 je mjes Parisom a Marokko pytał, mjes Abd-el-Krimom a Schpanistimi wujednaź a měr cźiniź. Hdyž ko jeho praschachu, wotmołwi, so je jeho zyły czas jedyn žobustaw lordoweje komory pschewodźował. W burskej wójnje je wotdźeł awstralskich cźornuchow nawjedował, w rusko-japanskej wójnje pak w twjerdźiznje Port Arthur rosbuchadła kładź a w běhu chilenskeje revolucije jenu chilenisku wójsku łódź nawjedował. W podnórjenej wójnskej łódźi „Luti I", kotraž je psched 100 lětami pschi niżozemskim (hollandskim) brjohu žo podmurika, je ź wulkim pschemahanjom sa žiwot pytaź dał. W žwětowej wójnje je jenu pozajnu łódź, tak mjenowanu „U" komandował, kotrejž dyrbjachu morjo žiwobodne dźerżeć. Je nacźiłk sa blokadu pschiśitawaj Ostende a Zeebrügge narjadował a je wunamakał njesniczomneho žaka podmórskich cźołnow. Po wójnje je twarej łódźow žo pschiwobrocźił a w tutym powołanju jeho wobskorżichu. — Woprawdźe dyrdomdejnik, kiž žwojeho runjeza na žwěrce pyta.

* **Afghanski wopyt w Londonje.** W cźasu, hdyž běsche Eduard VII. hischcze Walesti princ, pschihotowaše jeneho dnja wulki Afghanski wjerch na wopyt do Londona. Pocźachi mjes Jendźelskej a Afghanskej nieběcźu kehdom runje najlepsche. Bednasche žo tohodla wo to, ź pschecźelnym sadźerżenjom wuhotowaś wopyt sa žebje dobywź. Pschi hoscźinje k cześći wulkeho hosća tež hromakowy korzeń na blido pschinjesechu. Afghanski wjerch wsa žebi dołhi korzeń ź talerja, wotkusny hłójcźku a cźisty spytk do žrjedź teppicha. Wschitzy hosćo ź rosharjenjom wopsetkowachu a hladachu ź wocakowanjom na Walesskeho princa. Schto budźe wón nětko jako hosćiczeł cźinieź? Eduard, kiž bě podauk derje wobkedźował, wsa hromakowy korzeń se žwojeho talerja, wotkusny hłójcźku a cźisty spytk tohorunja na teppich. Po dwě mjenischinje bě zyła hosćina Eduardowy pschikład sećeho a drohotny teppich ležesche połny hromakowych korzenjow. Pschećelske poczahi mjes Jendźelskej a Afghanskej běchu žo tak ź nowa wobtwjerdźile, drohotny teppich pak njebě k niczomu wjazy thmany.

* **Kral palcźikow.** S Manila (na Philippinach) žo pisa, so je tam njedawno 49-letny ślawny palcźik Dik-Dik, semrěł, kiž žwětowy mischtrski titul palcźikow wobsedźeješe. Běsche jenož 74 cm. wulki a ważeshe 13 kg. (26 puntow). Jeho cźełko bě zdźe normalne, schtož pola druhich nastajnje nje. Mějesche też porzijon mudrosće we hłowje. Prenzy, kotrejž běsche jej pschi žwojich wustajenjach w zyrkusach nahromadźił, nakoźi k załoženju fabriki, kotruž sam nawjedowasche. Sawostaji wudowu, 35 lět starn, hischcze mjenischu hacź sam. Měri jenož 60 cm. a waži 22 puntow.

* **Ministerium ź tutych — milijonarow.** Amerikanski kabinet nima drje runjeza we žwěrce. Jeho žobustawy su žobu najbohatschi ludźo. Na cźole steji Andrew Mellon, finanzny minister, kotrehož samożenje wjazy hacź 200 mil. dollarow wucźini a do najbohatschich ludźi zyłeje Ameriki słuscha. Na to sćěhuje Herbert Hoover, wikowanski minister, kiž ma w podkopkach a druhich załožach na 10 mil. dollarow sameźeżenych. Kellogg, swonkowny minister, je jako prawidnik 5 mill. dollarow zasłužił. John Weeks, wójnski minister a Dawis, dźěławy minister, staj žej jako bankejaj rjane samożenje pschiswojiloj.

„Čišinskeho dar".

Serbske studentstwo wobroća so na wšěch skhadźowarjow, nětkušich a nětčišich a na cyły serbski lud z prózstwu:

„Pomhajće nam!"

Dary kotryž so w „Serbskim Studence" kwituja, njech so scélu na Serbsku Ludowu Banku w Budyšinje abo njech so dadźa swjedźeńskemu wubjerkej pod přispomnjenjom „Čišinskeho dar".

* Sa jeneho pża 40000 hr. Champion Choomann Brillantine, tak rěka najzhawnischi pož žwěta. Spožeral je hižo 6 pěnich mytow. Champion Choonam Brillantine wopuschći Jendźelski. Wěsta knjeni Hooverowa je žebi mytowanemu pżu kupiła a to sa 40 000 hr. Tutón „žwětowy mischtr" je hakle 16 měsazow stary. Na łódźi „Aquitanii" ma žwoju wosebitu komorku. Wězywustojni wothladarjo wobstrażuja jeho. Nowa wobsedźerka knjeni Hooverowa pschijědże se Chikago do Newyorka (pschez 1500 km.) wožobinsky tutomu „žwěrjeću" naspischeso. — Haj, to je žwět se žwojimi pjenjesami.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Sswjeczenje wustawy.

K žwjeczenju wustawy (Verfassungsfeier) Budyschiskich wyschnoscjow wotcom 11. awgusta 1925 dop. w 10 hodź w aule wyschscheje realki pscheproschujemy ź tutym nasche wobydlerstwo, ź próstwu wo prawje bohate wobdźelenje. Sastupne charłke chadźe žo w měschczanskej ślownej kenzliji (w radnizy po 1 schodźe) wotewjaco.

Wažnosće dnja wustawy dla proźimy, so bychu žo pódla sjawnych twarjenjow nascheho města po możnosći też privatne twarjenja ź thorhojemi (statnych, krajnych nych abo měschczanskich barbow) wupyschile.

W Budyschinje, 6. awgusta 1925.

Měschczanska rada.

Pschenajece hadu.

Pschichodnu sobotu 8. awgusta budźe Budyschiski hau pschenajaty a to na Wjeleczanskej drósy, na Pschischczanskim puczu hacź k měsnikej, na Delnjolunjanskej drósy, pola hnojowoje hromady na Mużakowskej drósy, na puczu ź Tšelan na Sšokołzu, na Sšonobordschczanskej a Wjelkowskej drósy se žadnej jahrodu pschi statnej drósy, na Cźernjeczanskim puczu kaž tež žłowczinny pola žyhelskeho wala. — Sšad budźe žo w Budyschinje we „Měschczanskej jahrodze" na pschehladowanje pschenajeczź.

*

Pschemjenjenje wumjenjenja sa dźěła w Budyschiskej mdschczanskej elektrizitetnej dźěłarni wot 20. julija 1923 žu 4 njedźele na radnizy w prénim poschkodże wupowěsnjene. Pschemjenjenje wumjenjenja płacza wot 1. julija 1925.

Towarstwowski powěstnik.

Budesteecy. Tow. „Lubin" wobdźěli so njedźelu, da-li Bóh, na skhadźowanecy w Khróšćicach. Pojědźemy pak z kolesom pak z autom w 10 hodź. dop. wot „Serbskeho Domu". Předsydstwo.

Lichań. Tow. „Zernička" wotjědże njedźelu, 9. aug. dop. 1/211 hodź. wot Rudolfec na jubilejnu skhadźowanku do Khróšćic. Prosymy wutrobnje, zo bychu so tola wšitcy wobdźělili. Předsydstwo.

Minakań. Tow. „Statok" wotměje sobotu, 8. awgusta, wječor we 8 hodź. swoju zhromadźiznu w Lipiču. Dokelž so wo nuzne towarstwowe należnosće jedna, prosymy, zo by kóždy z wěstosću přišoł. Předs.

Pančicy. „Sokoł" nima tutón pjatk zwučowanje, ale přichodnu srjedu. Načolnik.

Sokołskim jednotam. Sokołske jednoty wobdźěla se při swjedźeńskim čahu na jubilejnej skhadźowanecy serbskeho studentstwa w Khróšćicach zhromadnje w zwjazkowem cyłku. Drasta: Po możnosći w čapcy a paradnej košli, hewak w civilu. Prosymy, zo bychu so wšě naše jednoty w prawje bohatej ličbje na tutej wuznamnej skhadźowanecy wobdźělile.

Dokelž su wšě přich. njedźele wobsadźene, wotměwamy krótke ważne posedźenje zwjazkoweho předsydstwa a wubjerka při tutej składnosći we Khróšćicach. Započatk z dypkom w 1 hodź. Městnosć zhonić pola k. kublerja Dučmana. Kóžda jednota dyrbi potajkim zastupjena być.

Serb. Sokołski Zwjazk.

Towarstwam — dla jubilejneje skhadźowanki serbskeho studentstwa: Prosymy česćene towarstwa, zo bychu přeprošenju serb. studentstwa na 50. jubilejnu skhadźowanku w Khróšćicach njedźelu, 9. žnjenca, ze wšěch stron w prawje bohatej ličbje sćěhowale a zo bychu wosebje też wšě serbske khorhoje zastupjene byle. Domowina, Zwjazk serb. tow.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Zdźěleńka staršeho. 26. prażnika 1925 zapokaza so naš swěrny towarš G. Renč za fararja we Łupoji. Je to jeho prěnje zastojnstwo w jeho duchownym powołanju. Starši preje w mjenje zwjazka wjele zboża w skutkowanju dušepastyrstwa. Starši.

Zwjazk Serb. Ratarskeho Dorosta wobdźěli so na skhadźowanecy w Khróšćicach a zhromadźuje so w 12 hodź. pola Zarjenka. Tam so też rěči dla Drježdźanskeje wustajenicy kóždy dyrbi so na skhadźowanecy wobdźělić. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězwnicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

Vogtlandske gardiny
meter po 50 pj. — Madraske gardiny, też za małe wokna, krasne mustry, hobrsey wulki wubjerk. Yltražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupańske ruby, ložowe přikrywy, wujerki, počehnjenja, bliđowe a komođowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo
J. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 10

Schneider & Schulze při Krónje so porućetaj, a wšelakich wěcow skład hobrski metaj.

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje z dr. z w. r.
(Wareinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)
Pytamy k hnydomnemu zastupej za našu předawarnju čo. 13 w Njeswačidle

Wustojnu wuwučenu předawarku
kotraž serbsku rěč wobknježi. Mzda po zrěčenju. Jenož tajke, kotrež maja dobru praxis zady so, chcyle so pisomnje w kontorje na Fabrikskej dr. 23 zamolwić. Předstejićerstwo.

Nawěstki přinjesu wužitk

Žony
Porucam swój wulki skład pschepaflow, měšazných a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyschinje psched schulerskimi wrotami čo. 9.

MERSIOVSKY
Zastawanske časniki

6 PS
benczinowy motor
je tunjo na předań
w Dreweach čo. 25.

Meble a polstrowe twory
dobre a tunje poruča
Handrij Strympa
w Budyšinje na rózowej hasy 15.

Gritznerowe kulojtołódźikowe spěšnołijaki, najlepša šijaca mašina swěta
Wulki skład we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćiź je dowolene. Dom jeźdnych kolow a šijacych mašinow
Jan Witek w Scijecach.

Kupujeće tunjo
zawarjeńske skleńcy
z gumijom a wobruču

1/2 litrske	3/4 litrske	1 litrske
45 pj.	50 pj.	52 pj.

smjetanowe a butrowe hornyki
kisanske karany k přihotowanju wina
pola
Jana Teutschera na kamjentnej hasy 33.
Wikowańnja z porcelinowymi, skleńcanymi a tonowymi twormi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na płaće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 183 **Budyšin — sobotu, 8. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Dojednanje ſ zentrumſkej stronu wo dawkach a zlach.

Němſki ſejm je pjatk wſchě dawkowe pſchedłohi w tſeċim ċitanju pſcheċiwo hłosam demokratow, ſozialdemokratow a kommunistow pſchijał.

Mjes 5 a 6 hodźinami popołdnju do połoſedźenje němſkeho ſejma na krótki ċas němſki kanzler dr. Luther pſchińdźe ſe ſmějatym wobliċzom a jara roſwjeſeleny. Wěchu ſo tola wſchě wobcežneſnoſće ſ zentrumſkej ſtronu pſchewinyte, drje niz tak, kaž běchu zentrumiſzy ſaſtupjerjo dźěłaċerjow wočakali. Cżile ſaſtupjerjo běchu žadali, ſo by ſo wobrotowy dawk ſa zyrobu, a to ſa nědźe 15 druźinow, kaž ſa khlěb, mjaſo atd. zyle wotſtronił. Wěchu pſchipowjedźili, ſo budźa jenoż ſ tuthym wumělenjom złowneniu dojednanju knježeſtwowych ſtronow pſchihłoſowaċ. Němſki kanzler dr. Luther a druhi miniſtrojo pak prajichu, ſo do taſkeho woſtronjenja wobrotoweho dawka ſa zyrobu njemóża ſwoliċ. Zentrumſka ſtrona ſo podwoli, a dojednaċu ſo tak, ſo ſo **wot 1. oktobra 1925 wobrotowy dawk na 1 prozent ſniži.** Zentrumſka ſtrona je tutomu namjetej pſchihłoſowała, a tak tež złowny tariſ w kommiſijach bjeſ pſcheċiwjenja wjetſchinu namała. Dźenża ſobotu němſki ſejm póżnje wo złownej pſchedłoſy wuradżeja.

Dr. Stresemann wo położenju němſkich optantow.

Swonkowny miniſter dr. Stresemann ſe wo **němſkim** ſejmje wo poměrach němſkich optantow, kotříž **ſu** ſ Pólſkeje wupokaſani, roſprawił. Wſcho hromadźe je jich 27 000. Pólſſa ma prawo, 1. auguſta 1925 tych němſkich optantow wupokaſaċ, kotříž leżomnoſcżow njewobhedźa. 1. nowembra 1925 ſmědźa **ſo** optantoſo wupokaſaċ, kotrychž leżomnoſcże **we wokolnoſcżi jeneje twjerdźiny** abo w **10 kilometrow** ſcherokim namjeſnym paſmje leża. 1. julija 1926 ſtónchnje **wſchitzy** druſy optantoſo ſ leżomnoſtnym wobhedźenſtwom na rjad pſchińdu. Nětkle 8000 optantow je **ſo** w juliju do Němſkeje wróciło. Němſke knježeſtwo je **ſo** próżowało, pſchiežahazym po możnoſcżi k pomozy być. Hač do 4. auguſta je **ſo** 5751 wozbam hromadźe ſe ſwójbnymi dźěłaſaradźiło. Němſki ſtat a Pruſka ſtej 6½ miliona hriwnow ſa ſameſcżenje optantow poſtajiłej. Wobhadźenje Schneidemühlſkeho łěhwa je **ſo** na 5000 wozbow ſmjeriſchło. Cżełna winowatoſcż Němſkeje a Pruſkeje je, po możnoſcżi nuſu optantow wołožiċ.

Wupokaſanje Polakow ſ Lüneburga.

S Lüneburgſkeho wokrjeſa **ſu** wſchitzcy pólſtich optantow wupokaſali. Woni **ſu** hižo ſ Němſkeje wuċahnyli. Jenoż we Wilhelmsburgu **ſu** nětkoſi wupokaſani woſtali. Jich ſ naſtyłnoſcżu k pólſkej mjeſy dowjeſu.

Poſtyłnjenje kontrollowazeje ſwjaſkaſkeje kommiſije.

Powěſcż wo pomjeſchenju liczby ſobuſtawow ſwjaſkaſkeje kontrollowazeje kommiſije w Barlinje je pſchekhwatana była. Město 20 offiżěrow, kotříž **ſu** 1. auguſta wotjeli, je ſrjedu 18 franzowſtich, 11 belgiſkich a 7 jendźelſkich offiżerow do Barlina pſchijeło a do hotela Eſplanade ſaſtupiło.

Bojkot Gdanſkeje maſzy.

Mjes Pólſkej a ſamoſtatnym městom Gdanſkom (Danzigom) **ſu** hižo nětkore łěta poměry khěrno napjate. Gdanſk **ſo** Polakam w Gdanſku roſſchěrcżej njeda. Połazy **ſo** ſ tym wotrunaju, ſo wikowanſki wobtyhoſ ſ Gdanſkom po możnoſći ſamjeſuja. Pſchedźydźidſtwo ſwjaſka pólſkich wikowanſkich **towarſtwow** je ſ wokolnikom ſwoje ſobuſtawy namolwiło, ſo bychu też Gdanſku maſzu bojkotowali. Pokaſuje **ſo** na to, ſo je dotalny ſpěłny bojkot hižo na to waſchuje ſkutkował, ſo je **ſo** maſza dyrbjała wotſtorcżiċ. Wſchelake wulke pólſke nowiny **ſu** **ſo** na to ſwjaſale, ſo nawěſchtki ſa Gdanſku maſzu njewoczitſchcża.

Spěſchna juſtiza w Pólſkej.

Sſtwórčk **ſu** w Lwowje w Galizíſkej kommuniſta Botwina, kotryż je politiſkeho agenta Zechowſkeho ſtónzował, k ſmjerċi ſaſudźili. Hnydom po pſchipowjedźenju wuſudża ſakitował wobſkorżeneho próſtwu wo wobhnadźenje republizynemu preſidentej telegrafiſzy póſła, tón pak ju hnydom telegrafiſzy wótpokaſa, 80 minutow po wuprajenju wuſuda **ſo** wuſud ſe ſatſelenjom wukonja.

Aktiwna wikowanſka bilanża w Cżeſkoſłowakſkej.

W Cżeſkoſłowakſkej induſtriji nětkole jara derje dźe. We połnóſnych Cżechach njeje žanych dźěłoneměrjerjow wjazy. Fabriki njemóża doſcż dźěłaċerjerjow namakaċ. Cżeſkoſłowakſka induſtrija je ſa ſwoje twory wołoſbje w Ameriży a na Balkanje wołeběrarjow namakała. W prěnim pół lěta 1925 je Cżeſkoſłowakſka ſa 875 milijonow cżeſkich krónow wjazy do wukraja wuwjeſła, hač je **ſo** do njeje ſ wukraja dowjeſło.

Hromadne wotprawjenje pobhladnych w Ruſkej.

Bjes nětkajkeho wuſnadźenja, bjes pſchepytanja a wobſtórżby **ſu** w bolſchewiſtiſkich jaſtwach tele dny wjetſchu liczbu ludźi ſaſtrělili, na kotrychž tukaja, ſo **ſu** pſcheċiwniży bolſchewiſtſkeho knježeſtwa. Mjena ſaſtrělenych **ſu** Rutkolow, Schilder, Archipow, Archipowowa žona, Pantěljejew, wyſchſt Sſemenowſkeho regimenta Richter, Richterowa manželſka, pſchedawſchi pſchedſydźa miniſterſkeje rady Golizyn, kapitan Makarowow, Turcewicż, Delarow atd. Kommuniſtoju njepřeja, ſo je w tu khwilu wjele njewinowatych ſaſtajeżoju do jaſtwa ſawrjenych. Jich hnydom ſaſtrěla, jeli ſo pſchi wjeczornych njeſach k wójnje dóńdźe. Prěni dźeł martrowanjow pokaſuje, ſo to njeje hołe hroženje.

50 lětny dźeń wudyrjenja ſbožka w Herzegowinje.

W julinju lěta 1875 powěſcże ſ Herzegowiny pſchińdźechu, ſo **ſu** tamniſchi Sſerbja pſcheċiwo Turkam poſtanyli. Pſchi tuthym ſbožku **ſu** tež poſdźiſcho ſerbſki kral Pětr wobdźěli. Turkam **ſo** njeporadźi ſbožk potkóżiċ. Wón bě ſ pſchiċinu poſdźiſcheje turkowſko-ſerbſkeje wójny, kotruż ruſko-turkowſka wójna ſcżěhowaſche. Ruſſojo Turkow łbichu. Po wójnje Rumunſka njewotwiſnoſcż dosta, Sſerbija **ſo** powjetſchi a Bołharjo **ſo** ſ turkowſkeho pſchaha wuſwobodźichu. Sbožk Herzegowiny móże **ſo** jako ſałožk wſchěch poſdźiſchich wójnow na Balkanje a ſjednoċenja wſchěch ſerbſkich ludow w južnoſłowjanſkim kraleſtwje wobhladaċ.

Nowe franzowſke wuſnadły pſcheċiwo wójnſkim winikam.

Wójnſki ſud w Amienſu je němſkeju hejtmanow Henninga a Voſſa w jeju njepſchitomnoſcżi k khłoſtarni po 10 lětach ſaſudźił. Wobſkorżenaj ſtaj pjeċa w Franzowſkej ſwojim wojakam rubiċ dałoj.

Franzowſka porażka w Syriſtej.

Po powěſcżach ſ Anmana je **ſo** ſbožkarſkim Druſam pſchi wojowanju ſ franzowſkimi wojakami poradźiło, někotre kanony ſebraċ a město Sueida dobyċ. Dale **ſo** powěda, ſo **ſu** **ſo** Druſojo 100 wjelbłudow ſ munizju a wójnſkej potrjebu ſmogowali. Franzowſojo **ſu** pjeċa cżełko ſchkodowali a **ſo** do Ezry wróżo ſcżahnyli. Tele powěſcże nieižu pak hač dotal jako wěrne potwjerdżene.

Statna podpjera ſa jendźelſkich wobſbeżerjow wuhlowych podkopkow.

W jendźelſkim ſejmje je ſchwórčk k żiwjenju wurěżowanju wo ſtónżenju poſledźinjeho hórnikſkeho hibanja dóſchło. Knježeſtwo je powſchitkownemu ſtrajkej ſ tym ſadźěwało, ſo je **ſo** wono na to ſwjaſało, ſo ſtat wobbeżerjam wuhlowych podkopkow podpjeru płaċi, ſo mohli tuċi nětcżiſchu mſdu dale płaċiċ. Konſerwatiwne knježeſtwo bě hač do poſledźinjeho wokomika wudawało, ſo je ſtatna podpjera ſa mějeżelkow podkopkow zyle wujamknjena, a ſo by ſ teho njeſboje ſa zyły kraj naſtał. Hdyż pak **ſo** hłowne wjednjſtwo wſchěch jendźelſkich dźěłaċerſkich ſwjaſkow na ſtronu hórnikow ſtupi a ſ generalnym ſtrajkom hrożeſche, miniſterſtwo ſa dwě hodźinje ſwoje mėnjenje pſcheměni. Tole njejaſne pſcheměnjenje bě na kapitulaziju jara podobne a je **ſo** też w tym ſmyſle ſe ſtrony lěwizy wuwużiło.

Miniſterſki pſchedźyda **Baldwin** mějeſche tule politiku pſched delnim žejmom ſaſtitowaċ. Mjeſ druhim praji: Sſym pſcheſwědżeny, ſo by knježeſtwo też ſ tomu měſtnu doſchło, na kotrymż ſchwórčk wjeczor ſtejeſche, hdyż budźiſche prjedy ſapſchinnyło. Mějachmy jenoż dwě możnoſcżi: pak dźěło induſtrije ſaſtajiċ, pak ſrědź namakaċ, kataſtrofu wobeżeċ. S pohładom na dołhe traċe kriſy a na njeſpjehſchane hubjene położenje jendźelſkeho wikowanja njeje knježeſtwo niczo hórſche cżiniċ mohło, hač pſchipuſcżeċiċ, ſo kraj do wojowanja pſchińdże, kotrež by niż jenoż wſchemu wikowanju kónc cżiniło, ale też wuhlad na połepſchenje na měżagy, ſnadź na łěta ſniċiło.

Mi je ſo bojaſnoſcż porokowała. Ale lóżo je, ſo do wojowanja dyżli do měra ſaherjekacż dacż. Poſledni tydźeń ſmy pſched wulkim ſwjaſkom dźěłaċerſkich towarſtwow ſtali, kotrež mějachu móż a wolu, ſwojenu kraj njeſměrnu, ſenie njewobrjedźaju ſchkodu nacżiniċ. Mam ſa jara wobſtronnuy podawk w roſwiću demokratije, hdyż ludźo ſebi dowola, naturiſe roſwiċe ſ tym narunacż, ſo ſo pſcheċiwo wſchemu wobroċeja. Ichtoż demokratija ſaſtupuje. Hdy by zyłk dźěłaċerſkeje ſtrony tule politiku kommiſije dźěłaċerſkich ſwjaſkow potwjerdźił, njebyły wjedźał, kak mohło někajkeżkuli wuſtawne knježeſtwo hiſchcże w Jendźelſkej exiſtowaċ. Hač dotal njeje hiſchcże żenje w ſwobodnym kraju mjeńſchina wjetſchinje ſwoju wolu namuſowała. Sſym pſcheſwědżeny, ſo by, hdyż by cżaſ pſchiſchoł, ſo dyrbjała ſo wjetſchina luda ſchkitaċ, wona to cżiniła. Wotmolwjenje, kotrež wona potom da, budża ſo mohły anarchiſe zyłeho ſwěta dźiwaċ.

Pſchi wotkhłoſowanju ſo knježeſtwowa pſchedkloha ſ 351 pſcheċiwo 16 hłosam pſchija.

Wójna w Marokkowſkej.

Abd-el-Krim wo njewotwiſnym ſtaċe w połnóżnej Afriży ſoni.

Nowiny „Ouest Eclaire“ Abd-el-Krimowy liſt na Oulejmajſti a Oueżzanſti ſpłah wojſewjeja. Liſt je ſo wobkmaj ſpłahomaj pſched tydźenjom póſłał, po taſkim tehdy, hdyż bě Abd-el-Krim pſcheċeże po měr wuprajił. We liſeże ſwoh piſche: Wěżeże, ſaſkeho napinanja je ſ naſcheje ſtrony trjeba, ſo bychmy njepſcheċelow wuhnali, kotříž **ſu** ſ morja pſchiſchli, ſo bychu bohatſtwo naſcheho kraja rubili a naſ wotroċtow ſcżinili. Widżu w połnóżnej Afriży njetwotwiſnu muhamedanſki ſtat.

*

Franzowſka roſprawa ſ Feſa praji, ſo **ſo** operazija pola Feſa ei Ali a k połnozy wot rěki Uergħi pſchihodne wuwiwa. Prědnje patrouille franzowſkich mobilnych wotdźelenjow **ſu** do krajiny k połnozy wot rěki doſchle a **ſu** njedźiwajcy njepſcheċeſkeho pſcheċiwjenja poſtupowale. We krajinje pola Uerżana **ſu** operazije tohorunja wſchudże wuſpěch mėle. Franzowſke wójſkowe wjednjſtwo je twjerdże roſſudżene, ſo ſ Abd-el-Krimowej dlijaſej taktiku njenakładowaċ; pſchetoż w deſcżełowym cżaſu, kotryż **ſo** naymu ſapoczinje, njehodźi **ſo** wojowaċ.

Pſchedſtejaża ſchpaniſka offenziwa w Marokkowſkej.

Każ Pariżſki „Matin“ piſche, **ſo** ſchpaniſke wójſko na to pſchihotuje, w Mrokkowſkej wuliw rěki Urd-Laua a mórſki brjóh pola Tomary ſnowa wobſadźiċ. We lěcże 1924 **ſu** Sſchpaniżerjo tele ſtrony wopuſcżeli. Franzoſojo **ſo** nadźijeja, ſo budża potom Schpaniżerjo ſ nimi hromadże pſcheċiwo Abd-el-Krimej wojowaċ. Někotre franzowſke nowiny **ſo** hižo hórſcha, ſo 80 000 muży žylne ſchpaniſke wójſko hiſchcże njeje pſcheċiwo Kabylam poſtupowało. Hač dotal je **ſo** wono jenoż pſcheċiwo nadpadam Kabylow wobarało.

Južnoserbski hłós wo Łužiskich Serbach.

We Bělohrodże wulhadżaju dźenik „Vreme“, pod redakторſtwom Koſty M. Łukowiċa pſchinoſcha we někotrych cżiſłach ſajimawe naſtawki ſ pjera ſerbſkeho žurnaliſty Staniſława Vinavera.

Tutón knjeſ je pſchi ſkładnoſći khorhojſtwjeċenja „Jednoty“, njedźelu, 7. junija t. l. Budyſchin wopytał. We prěnim naſtawku ſobotnitſcheho cżiſła 27. junija (ſtr. 5) mjes wobrazom, kiž pſchedſtaja delnjołużiſku „Serb ſwoku na Sprewi,“ każ nam ju łětuſcha „Pratyja“ pokaſuje, roſ-

Puċowanske kofry
puċowanske toſe
nakhribjetniki, ſamaše
aktowe mapy

poruča
po najtuńſich dnjowych
płaċiznach

T. Albert w Budyšinje
na lawskich hrjebjach 10
Telefon 1078

kožane twory :-: ſporiſke wěcy :-: ſedłarńja

prawja pod napisćmom „Žiwy muzej“ najprjedy wo tych Sserbach, kotrychž je we Sserbšćinu Domje jesnal. Dokelž žo tu tež ſ redaktorku „Zaßnika“ ſetka, wuſdobnje wosebje rosbudźi mjes delnjo- a hornjoluſkimi rěčzu, prajo dopołownje: „Hornjo- a delnjoſerbſka rěč žo derje rozeznawatej, kaž tež narodna drasta. Delnjoſerbſka rěč, wokolo Barlina, je mješka, cźołiſcha, a ja ſchy prajił, dozuka je to pěſnjerſka rěč. Rjana pak je tež narěč hornich Sserbow. Wobej narěcźi ſmatej, ſa rosdźěl wot druhich ſłowjańſkich jaſykow, mješkoćej, cźołoſcej, wjele wjetſchu zunjoſcź hač někotrajkuli ſłowjanſka. Tu a tam podobatej ſo cźěſtej, tam a ſem ſaſo pólſkej, ale ja namakam tamna ſerbſku wotewrjenoſcź, kotruž nima ani jena ſłowjanſka rěč, tamnu proſtu cźiłoſcź, tamnu jadrinu ſurſku njeſcźenoſcź. Wſchitko to ſwuczi jara łahodnje, jara mjehzy, jara cźuczliwje. Dich baſuje a pěſnje klincza „yle kaž doklamazije . . .“

Dale wopiſuje najpodrobniſcho ſwoje ſaćźišćecze tež „pſched Sserbſkim Domom“, hdźež ſu ſo ſchadzowali ſerbſke towarſtwa je ſwojimi chorhojemi ſhromadźowake: Widźu tu ſerbſkich kſchiſćerjow, muſow w cźornych ſlutnjach a wyſokich koblukach, ſony w narodnych drastach, deputazije ſe wſchich ſtron, ſamo ſ Drježdźan, wobdźiwa pſchiſłuſnoſcź wobeju wěrowuznaczow. nkeß Sserbami, pokazuje na towarſtwowe chorhoje, jima jeho woſebje narodna drasta naſchich ſtarych a młodych Sserbowkow, kotreż je cźěſći miſchtr Kuba ſwěrkotnatych cźinił ſe ſwojimi wuběrnymi wobraſami. Saamo Nimzy ſe ſpodźiwanjom na taſki ſwjatočny cźaſ Sserbow hladaju, a wołaja: Wenden! Wenden!

We ſerbſkej ſyrkwi ſo wotmětowaju ſwjatoczinoſcź ſwjećenja chorhoje, na kotreż je heſło: „Naſchich wótzow dźědźinſtwo ſakhowaj nam, Knjeże Bože!“ napiſane a na druhej ſtronje wobraſ ſwj. Cyrilla a Methoda wuſchiwany, wopiſuje tohorunja do podrobnoſcźow, i wutrobnymi ſłowami rěcźi wo ſwjedźenſtim prědowanju knjeſa farara Juſta, kotreż hłuboki ſacźišćecź na wſchich pſchiſpoſuchanjow ſawoſtaja, a te nutrne modlitwy wſche, kotreż ſerbſki lud ſwojemu Bohu ſpěwa.

Mutkotny cźaſ hiba ſo ſ ſyrkwje do „Tſoch Lipow“, hdźež wotmětowa ſo druhi dźěł ſwjedźenja ſe ſpěwom a narěcźemi. Taſke něſchto maju jenož horni Sserbja, ale wboha Delnja Luſiza je tu tež ſ dwěmaj Sserbowkomaj faſtupjena. —

W dalſchim cźiſle, ſ njedźele 28. junija, cźitamy wjes wobraſomaj profeßora dra. Arnoſcha Muki a ptaczeho kwaſa w Hornjej Luſizy wo ſpißaczelowych ſaćźišćecźach, kiž je dostał, wopytuju zyrkwje, wo naſchich poměrach pódwuſiwanju ſerbſkeje rěcze w zyrkwi katoliſej a proteſtantſkej, rosdźěl prawowißa němſkeho a łaćanſkeho, wo ſerbſkej nabožnoſcźi jako podſtatnem dźěle ſerbſkeje narodnoſcze; rosprawja dale wo dekorativnem Sserbſtwu, kotreż je žo na wuſtajenizy w Drježdźanach mohło ſ wobſchěrnym wodźełkom pokaſaſ ſe ſwojej narodnej drasty; Sserbſtwo je žo wukhowało, jako wosebity ſtary ſchatk ſe ſwojej rěcźu, ſe ſwojimi nałožkami a waſchnjacu, ſe ſwojimi pěſnjemi. S Cźiſchinſkeho bajnje „Słowjanam“ pokaſuje ſerbſku rěcź ſ nětkotrymi hrónczkami we originalu. Piſche tež wo ſerbſkim narodnem wubudźenju wot 1848 lět hač do dźeńſnitſcheho dnja, k tomu pſchidawa ſajimawy pſchipad w hoteli, hdźež je ſo jako Sserb japitſak a wrótnik njeje jeho narodnoſcź pſchipóſnał, myſlo ſebi, ſo je wón traſch luſiſti „narodnje pſchejmaty“ Sserb, kiž měni, ſo ma ſwoje kralestwo . . . a tuž je jeho ſ južneho Sserba na Saſku pſchepiſał.

Pſchi wopiſcze dra. Arnoſcha Muki naſhonu wo jeho wulkim wěcźejbytnem dźěle, delnjoluſkiſkim ſłowniku, kotrehož prěni dźěł je wudaty wot Pětrohrodſkeje akademije a druhi dźěł cźaka hiſchcze w rukopiſu na ſkónczne wudaće. Pokaſuje na to, kak je Muka ſe ſwojimi ſtudijemi w Limburſkiej a Lukowſkej krajinje wot ſtarych ſerbſkich ludnoſczach tam wſchitko wuſtnſchił. Jako naſtarſchi dopoka ſa rěcź Drježdźanow pichinoſcha někotre hrónczka ſe ptaczeho kwaſa. S tym ſkónczi naſch daloki wótcź ſwobratrowſkeho naroda ſwojej naſtawkaj wo Sserbach we Germaniji. Mějcze dźaſ ſa Waſchu luboſcź a pſchidźcze ſaſo do Sserbow pohladacź. Jan Sserbin.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 8. auguſta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer + 4, najwyſchſcha dnjowa cźopłota 26 ſtop. po C. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer — 1, najniſcha temperatura w nozu 17 ſtop. cźopłoty. — Pſchedy hač ſo nadźachnjy je nam Bóh luby Knjez rjane žnjowe wjedro wobradźił. Wczera rano wyſchina zylu ſrjedźim Europu pſchitrhowaſche. Nižina nad baltiſkimi krajemi a Ruſkej ſo wuczahowaſche. Nowa nižina bě ſ połodnja kupy Island. Jeli ſo poſ hyſlnym wliwom wyſchiny njewuczehnje, móže ſnano juniſe naſche wjedro wobroſnjeć. Naß ſmérnje, ſo je ſchlleńza dale na rjane ſchła. Jenož wot wczerawſcheho wjeczora je poſtupowanje ſłabſche, haj je ſtopjeńk na hroſne padło. Katarjowa wutroba pjelni ſo ſaſo ſ nadźiju, ſo Bože dary ſuche domoj ſwoju. Hižo dołhuju wokolo Budyſchina pſchenżu a wowſy. Jeczmjenje a rožki ſu nimale pod ſuche. Tu a tam drje bě połednje duy ſhowana, pak pſchi ſemi leżaza, pak ſa połvrjeſtwami ſtłoczena thłóſtka ſapoczała roſcź. Ale hewak je Bóh naſ hač dotal pſched cźeſtej ſchkodu ſwarnował. Tohodła, luby katarjo, njeſabudź, kak Bóh naſchu domowinſku Luſizu pſched cźeſtim domapytanjom wobarnuje. Khodźmy cźim nutrniſcho po jeho puczach a dźerżmy ſo cźim ſwérniſcho jeho kaſnjow. — Jutſje 9. nowdźelu po ſwjatej Trojizy je jubilejna 50 létna khowna ſkładźowanka herbſkeje ſtudowazeje młodźiny. Sabudź ſpróżnoſcze a dźi tam pohladacź, hdźež najcheſho maleho luda nadźija pſchichodnych cźaſow ſo ſkładźuje. — Sſtónczko 4,35 ſkładza a ſo 7,51 thowa. Měſacź ſkładza w nozy 10,16 a ſo dopołnja 10,38 thowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje njedźelu:** Cźopło a połhilenje ſ njewjedram. Po zyłej Europie, tuźno, połhilenje ſ njewjedram, ſtabuſchti wětr.

— **Rosprawa polizije.** Dźeńſa dopołdnja kradnychu w Budyſchinje muzaze jěſdne kolo ſnamki „Meſtro“. Kolo na cźornu podſtawu a cźorne ſchkitanske blachy, żołte ſwjena, nikkowane jendźelſke wodźidło ſ cźerjowjenmi gumijowymi pſchimadłami, pedale ſ gumijowymi jakładkami, ſpinadło w prědku, żołtu toſchu a ſydło, a rotarowy ſnamoběh ſ napiſmom „Metro“. Kriminalna policija proſy wſcho napadne, tutu wěz naſtupaze, jej ſnydom wopſewieć.

— **Wobſkorżenaj** buſchtaj diwaj chineſiſkaj wikowarjej, kotrajž w naſchim měſcze bjes puczowanſkeho pſchemyſłoweho wopiſma cźaj, kaniny a wſchelake pyſchenki pſchedawaſchtaj. Dale buſchtaj diwaj italſkej wikowarjej je ſuknom wobſkorżenaj, dokelž bjes dowolnoſcze pſchemyſłowych papjerow ſwoje twory pſchedawaſchtaj.

— **Sa ſozjalnych rentnarjow!** Schtwórtk 13. auguſta 1925 dopołonja wot ½9 hodźin hač do 12 hodźin pſchepołdnja wuplaczuje ſo nuſowa podpjera ſozjalnym rentnarjam w bohołowni na Hrodowſkej dróſe (w prjedowſchim wuhłowym hamcze).

— **Zmjenjarjo, kedźbujcze na kožy.** We Schimmelu pola Naumburga ſruba njenadźizy rataſtk ſwoju 13-létnu ſotru. Wón hołoj ſuchej žily na wobmaj pjatomaj ſcerubny. Cźežko ſranjene dźěcźo do Naumburgſkeje chorownje dowjeſchu.

— **Cźaſ hoſanſkich a druhich lěžnych jahodow je ſkoro nimo.** Někto pſchińdu w cźim wjetſchej mnohoſcźi hriby na ſjad. Hriborjo měli derje kedźbowacź, ſo jane jedojte hriby njenaſběraja. Kóždołětnje cźitamy wo ſajedojcźenjach ſ hribami. Tuhywiſke wjedro je hribam jara pſchijadne. Hriby ſu dobra a ſykna pojedź. Mózemy je w nětcźiſchim drohim cźaſu na město mjaſa wuzywacź. Po cźopłym dejcźu ſ měſtnami ſ hromadami prawakow, kurjatkow, cźerwjenchow a ſchćerchow kołałow a běluchow nadeńdźemy. Mnohy hriborjo njenóża cźaſto prawe wot jedojtych roſeſnawacź. Też cźertowy prawak (Satanuſpitz) je ſa hriborjow nimo měry ſtrajchny, dokelž je nimale na prawaka podobny. Dwěłujeſch-li, kotry je prawy, trjebaſch nóżku hriba roſrěnyć. Nóżka jedojtcheho hnydom na módre pobějnje. Njeſnajeſch-li dospołnje hriby, kupi ſebi hribowe knihe. We kóždej pſchedawarni knihow je dóſtanjeſch. Cźežeſch ſu hribowu hicź, hribow hiſchcze njeſmało, dźi ſ kajetkim, kotryž hriby dospołnje ſmaje. Tón tebje lépje roſwuczi hač kniha.

— **Stare 20-hriwnowſke ſtołaki maja połnu hódnoſcź.** Ludźo ſo huſto praſcheja, hač maju ſtare 20-hriwnowſke ſtołaki połnu hódnoſcź abo niż. Mnohy wobhódnikaj je ſamo jenoż ſa 19 hr. abo 19.50 hr. bjeru. Krajna banka pak nam ſdźěli, ſo maju 20-hriwnowſke ſtołaki tak dołhu połnu hódnoſcź, dóniż ſo hódnoſcź jich ſłota wo wjele njeſniži.

S Wulkeho Wjelkowa. W naſchej wſy je ſo pſched nětkotrym cźaſom ſ cyłkom k nowemu wobſedu ſaſpoczało. Wobſydźeſcź wjeſelkubla k. ſ Boxberg je zmjenjenje ſwoji kuzoł pſchewoſtajił, ſ kotrehož dotal jenož ſam wodu bjerjeſche. S naturſkim cźiſchcźom woda ſ kuzoła, kotryž khětro wuſyko leži, do twarjenjow poběłuje. Nuſerjo hrjebjow k nowemu wodowodej ſu w poſlednim cźaſu nimoměry dołhe ſmuhi wurył. 1000 m. dołha a 1,20 m. hłuboka hrjebja ſu ſa tydźeń wuryła. K wobſowmu kótliſchcźu, kotreż budże na 3,60 hłuboko, budże khětro ſcźeroka jama trěbna. S zyła ſo tute dźěła jenoż po ſwjatokuu wukonjeja. Inſtallaterſke dźěła je firma Korla Albrecht na Lawſtej haſy w Budyſchinje pſchewſała. Kótleſchcźo, w kotrymž budże ſo 45 kubikmetrow wody zmjeſcźeć, kwari firma Oswalda Röhly w Malym Wjeſelkowje. Nadźijomnje ſo kładzenje wodowoda k 1. ſept. ſkónczi.

S Małſeć. Małſeczanſka gmejnſka rada je ſakaſała cźeſtnym autam, kotreż maju wjazy dyżli 60 zentnarjow nakładzenych, po moſcze, kotryž mjes Małſezami a Bórkom pſchi Małſeczanſkim dworje leži, jěcź.

S Lubija. Njebaſnicźina jebaćka je tele dny jenu ludonnu ſtarſchu wobydlerku wojebała. Jebaćka pſchińdże zyle elegantnje ſdrałcźena a ſ pſchećelnym waſchnjom k ſomnjenej ſonje.. Wudawaſche, ſo je ju tamne ſónſke towarſtwo pólałko ſ nadawkom, khudych a potrěbnych wobdarićź. Starſcha ſona wěrſcheho mandźelſkej fabrikſkeho wobſedźerja, ſa kotruž ſo wudawaſche. Hromadźe pſchehladowaſchtaj ſchatowy khamor. Jebaćka ſłubi, ſo wobſchkodźene ſchaty ſ nowymi naruna. Stónczne wot nětri ſtarej ſonje hiſchcze nowu ſukuju a ſłubi pſchi tym, ſo ju bórzy doſtanje. Na to ſej jenjeſy poſſkeżeſchże, ſo by ſebi wuhłe kupiła. Pſchi tym pokaja na 50 hriwnowſku bankowku, kotruž dźiſſche rady ſamenicź. Zona pak njemkeſche telko, ſo by ju mohła ſamenicź. Wuſchinſke jebaćka kedźbliwoſcź ſtareje ſony wot ſo wotwobroczi, ſebi wupokaſanſke papjery dla jejneje ſłubdoby ſabaćche. Mjes tym ſo ſo ſona ſ pytanjom papjerow ſabéraſche, jej jebaćka wſchě jjenjeſy kradny. Jako bě ſo zuſa wothalila, hakle ſtarej ſonje ſaſwita, ſ kajkim duchom někeſche cźiniczź.

Se Starego Lubija. (Pſchirodźiny dźiw.) W jahrodze k. Aug. Klary w Starym Lubiju mózemy jenu jabluczinu w najrjeńſchim kčźiwje wobdźiwacź.

S Panczig. **Pſchichodny pjatk, 14. auguſta, popołdnju we 2 hodź. ſo w Panczichanſkim hoſcezenju maczerjam a jich cźěſcźnym dźěćom lékarſka pomoz darmo poſtſcźi.** Lékaŕ budże pſchitomny.

S Halſchtrowa. (Schtyri dźěcźi ſo w pěſkowej jamje ſaſypłe.) Njedałoko Halſchtrowa k Wjeſkowej ſchyri dźěcźi ſchtwórtk pſchipołdnju w pěſkowej jamje hrajtachu. Nadobu wotwali ſo pěſkowa ſcźeńka a ſahrjeba ſchtyri dźěcźi. Tſi ſo po dźěſcźim prózowanju ſaſo ſ pěſka wudrapachu. Schtwórte dźěcźo, 4létny ſyn tſěchikrjerja Steglicha woſta w pěſku ſahrjebany. Tamne dźěcźi běžachu hnydom domoj njeſbožo woſjewicź. Haćrunjeż jo ludźo hnydom na měſno njeſboża podachu, bě ſo tamne dźěcźo hižo ſaduſyło. Lékaſke poſpyty, je ſaſo k ſiwjenju wroćźicź, běchu podarmo. Podawk ſtarſchich a wukubłarjow dźěcźi wuczi, ſo bychu dźěcźi bjes dohlada w pěſkowej jamje njewoſtajili.

S Nakeż. Mumměnkaſka Schmurakowa běſche do Werminghoffa ſ pſchiwinyum na wopyt ſchła. Tam potrjecźi ju njeſbożo. Hdyż pſches żelesniſke kolije pſchestupi, hrabny ju maſchina a wjerzhny ju na ſtronu. Pſchi tym ſebi wobżarowmna ruku ſłama a hłowu a nohu wobjchkodźi.

Pustelowy troje ſmoknjenje.

Pětra Roßeggera Podawiſny a poſtawy ſ Alpow.

Klink! — — Klink!

Dwaj kolejźěnaj ſtumychtaj ſo ſpěchnje a cźiſche nimo na ſchćerokim puczu. Schottermann bě ſo ſtoro ſtróził — we wjeczornych ſmérkach nadobo taſke nimoſchumnjenje! Prěni běſche Raudawſki doktor był. Bórzy ſa nim kaplan we ſtole a běłem naramjeniku. Wſchitaj nimo, a jenoż ſwětliežchto mikotaſche ſo tam naſdala.

„Pſchi tutom nowomódnem wuzjeżdźowanju“ ſaběrcza ſtary Schottermann a ſezimowaſche nětko hakle ſwoju ſnuſnjanu cźapku. „Ani połkalnyc ſo njemóżeſch — wo poſłohnowanje, hdyż duchowny ſ Naſſjwjeczińſchim nimo jedźe! Rad buch wědźał, hdźe hiſchcze tak połěże.“

„Někdźe do Nócźniſchcźa“, wodźeſche bur powodźacź, kiž ſ kjom a ſ nohomaj wukroczeju twoi Nócźniſchcza ſem pſchińdźe. „Staremu Poeſchelhuberej to płacźi.“

„Njedźiwajcy ſchto ty tola rěcźiſch!“ dźiwaſche ſo Schottermann tole wuſtuſchawſchi. „Poeſchelhuberej! Wy wſchak ſe ſhojom bylo, hdy by tam w tom domje ſo raſ pſchemělnito. Kajku wurěcź je ſebi pola toho ſmjercź cźiniła?“

„Boża ruczka je jeho ſajała.“

„Je take ſtara koża hiſchcze telko krwě měła? Boża ruczka, ty prajiſch?“

„Haj, a to doſcź cźeſka. Se żelesnej ruku. Runje běžu po ſandarmow.“ A bur ſtupaze dale, mjes tym ſo Schotterman bjes rěcze ſtojo woſta pſchi ſwojej ſcźerkowej hromadźe a njewědźeſche, ſchto měł ſej in myſlicź. — Boża ruczka, derje, to ſo ſtawa. Ssmjercź ſej winu pyta. Alle je żelesnej patnizu. To je ſpodźiwna wurěcź! Se żelesnej patnizu někoho moricź, knjeni ſmjercź, nichtó njeſmě, hewak jeho do thłódy tyknu. Ani to ſe ſtarym Poeſchelhuberom njeſmješchy na taſke waſchnje ſkónczicź. Ale hdyż ſu ſo wopraſwdźe ſcźinika, hudźeſch ſawdźeſe ſ cźeſtnej měſcźanku Randawy, ſpuſchcź ſo na to.“ — Tak bjeſadowaſche Schottermann ſ „knjenju ſmjercźu,“ hdyż na wjeczornych ſmérkach domoj dźěſche do ſwojeje thćźi.

Tam je bórzy wjazy naſhonił, pſchećeż tam běchu jónſte, kotreż wot horjeka a wot beleka hromadźe pſchińdźechu. Starcho Poeſchelhubera běchu ſabili. Zyle wěſce! Někto běchu to wſchitku dopředka wědźeli, ſo dyrbjeſche to take pſchińcźeź. Pola tohole cźłowjeka! — Poeſchelhuber bě je pjećaſchćeſćedźeſatcź lét ſtarym nłodźenzom był. Wón bě pſchezo ja wjazore był; we prjedawſchich cźaſach pola żónſtich a w poſdźiſchich cźaſach pola pjenjeſnych mječhow, ale poſſednjiſche mějachu dźěry. Na wulkim dwoce bě ſo cźaſto zyle ſpodźiwnje zoſało. Sſtujobne hołzy bywachu ſwjeże njewinjeſce wurubjene a bur ſwojich pjenjes. Kóżdy a kóżda dźěłaſche ſa ſjwój dobyток, a hdyż chyżſche hoſpodaŕ pſchećźiwo tomu wuſtupowacź, to wone ſo wuſmjeſkowachu, ſo wſchitko we ſwójbje woſtanje. Na połach bě wjazy njerjada hacź ſorna. Krowy a woły mějachu khołowy ſ hnojowych ſkoriſtow. We wjeſelje bydaſche ſo młode żiwjenje: mołe, cźerwje a pleſeń. Někdy tak ſtatny, derjeſrjadowany a pſchikładny dwór Poeſchelhubera bě ſo do ſanjeroždźeneho hnězda pſchewandrowacźił, jara pytany a ſawidźomny, pſchetož cźeledź ſuhodźiwa chyżſche ſo tež tak derje mécź, kaj cźi tam na wjeſelem wulkim kuble. Hdyż wjeſnjanoſta herje pſchińdźe, ſo by ſtarcho ſchpatneho hoſpodaŕſtwa dla ſkuſchował, pſchedſtajł jemu bur ſtare winowa a ſuſchene mjaſo, njemóżeſche jeho knjes někeſcźanoſta a da dweju rózkoſteju konjow ſapſchahnjeć, ſo by jeho domoj dowjeſł. Hdyż faraŕ do dwora pſchińdźe, ſo by jemu pobórſchći porokował, koſchcźeſche tutón jemu cźuku, namołwjeſche wotroczka, ſo by njeſabył, pſchichodnje wuſtrokodoſtojnemu knjeſej dźeſaćź lenu, wolmy a tuczneho do donu dowjeſcź a ſkaſa někotre Boże miſle ſa ſdźerżenje lubych płódnych połow. Knjeża pſchińdźechu ſakurjeni a pohłuſcheni wróćźo, a njerodne żiwjenje na dworje Poeſchelhubera trajeſche dale.

Nimo jeniczłeho bratrowza, kiž jako wapnaŕ prawje a ſdobnje ſwoju wjeſ cźinjeſche, njebě tu žanoho pſchiwuſnego wulkeho kubleża. Sa koho potajtim ſo dźrżeć a hoſpodarićź? Do kaſcźeża ſebi tež nicźo ſobu wſacź njemóżejeſch, ſa je tón pſchemakły. Cźłowjek dyrbi żiwy byćź, doniż je cźopły, tóżdy dźeń por cźeſtich hrěchow ſej naczinicź, tak ſy żiwy nanajwjeſelſcho. Wěſo cźakaſche hižo lěta nechtó na to, ſo ſmjertne hrěſchli burika po něcźim laſkaja, ale te woſtajichu jeho pſchezo hiſchcze w żiwych, a w tej měrze, kaj wulki dwór ſo ſmorſchcźi, pſchiběraſche wobhbeżeŕ na tołſtoſći. Luboſo tukachu, ſo je Poeſchelhuber tajny wotrachowy (arſenik) jědźał, ale ſtary łépje wědźeſche, ſchto młodoſcź wuthowa, mjenujmy, ſ rozmyſlenjom a ſkładom ſtarej łiſy młodym liczkam pſchihotowcź.

Někto nadobo bě tohole muża Boża ruczka ſajała, ſmyk je żelesnej heju. To bě heja, kajkuż wapnarjo nóżwaju.

Łékaŕ a duchowny na ſpěſchnem koſe pſchiúbżeſchtaj pſchepoſdje. Stary bur běſche po ſmyknjenju hiſchcze dwě hodźinje dychotajo na kopjenju żyna leżał a potom wocźichnył a wuſtrubnył. Żandarmojo na żywych dołhich nohach pſchińdźechu ſahe dojcź. Pustel bě ſebi we ſwojej thćźej plinzy napjeł, te da ſebi ſón někto ſ dobrej thmilu ſłodźecź a pſchipiwoſche ſ palenzoweje błeſche ſ dołhej ſchijju někotre łapki ſ tomu. K tuczinej jejowej pojeźdźi nicźo łépje njeſłodźi a njetuje, hač paleńz. Rimale rókfaty pachoł mějeſche rjenje cźerwjene wobliczo a dobromyſlnej wubnej wóczy. Hdyż żandarmow ſłokn do niſkich dury faſtupicź wuhłada, won rjekny: „Oho! to drje ſo tola na unje nieuéri.“

Hacź je wón tón wapnaŕ Pustel?

„To trjeſchi!“ wotmołwi wopraſchany a poſtaji ſwój tyhel na wochujſchcźo.

„Tuj ſebi ſo. Ty dyrbiſch ſ nami.“

Pustel pokaja mjerſaze wobliczo a praji: „Ja ſym ſebi myſlił. To je ſawěſcze mojeho kuja bla.“

(Skónczenje pſchichodnje.)

Přiloha k čislu 183 „Serb. Nowin“

Sobotu, 8. awgusta 1925

Skhadźowanka.

K wopomnjeću, dopomnjeću napisał
Jan Bryl-Sserbin.

(Stónčenje.)

To Lasa pschijedźechu też sašo cźežšy hosćo. nasch starschi cźešk. stud. tow. „Akademikowe Menischiho Města Prahi“ dr. Bohdan Novak, starosta cźešk.-słowjanskeho Sokolstwa dr. Józef Scheiner, sekretar Stan. Forman, z Prahi a dr. Pragr z Kolina z młodym studowazym. Tehdy naša zamón ropot kaž psched skhadźowanku w Huskej, dokelž so Němcy Cźechow boja, wotbježe Bramborszy. Ale zwjedźeń miny so w najkrašnischej harmoniji, pschetož hamtšti starosta, knj. Falz, běšche rosumny cźłowjek a we Sserbach panslawistiskich scherjenjow njewidźesche. Pschi Sejserjowem stołćenem zwjedźenju žym jeho bliže spóznał a po jeho radźe jednak, tak, so so też tón zwjedźeń l. 1905 w krašnej pschesjednosći z pruskej wyschnosću poradźi.

W létonaj 1903-04 nochwych rjad skhadźowankow pschetorhnyć a wuproškych žebi jako wojak dowoleńzu wot naschcho hejtmanna na tři dny. Nasch hejtman Treusch v. Butlar bě so w Moskwje narodźił a trochu słowjanske rěcze rosumjesche, znajmjenscha to prajesche; dokelž mějach pola njeho jako akademik dobry „stand“, dostawach dowoly też na nětkotre žerbske zwjedźenje. Tu běšche studentska skhadźowanka z mojim najkrašnischim wotschczewjenjom w njekrašnym cźasu wojerstwa. —

W Panczizach sradowach so nad pschitomnosći Sejserjowoje dźowki Lenki a jeho wnuczki Adelki Weberez, kotrejž běschtej se Straßburka do Lasa na wotstawjenje stotych narodninow pschijełej. Pschepročych jeju na hłownu skhadźowanku a wonej pschijedźeschtej zhromadnje z pschećelom Fiedlerjom. Mějachmy wjesoły towarischnosć, hdyž bydlachmy z Cźišchinskim pod jenej tšěchu w Kukowskim „Tuskulum“ pola Wicźasa na hospodźe, hdźež pschebywasche też mój Prażski pschećel „Pepik“ Lechner. Tón běsche wuběrny spěwar a zórtowar. Se zwjezim krašnym hłosom wustupi to we Lasu, to we Panczizach na konzerze a spěwasche tenor w Kozorowem „Božemje horam“ a „Wastyć a hliczo“. Jenož na to je so potom mjerzał, so jemu žerbšzy studencza so zjawnje dźakowali njeźu. We Lasu so bojachu a w Panczizach to wopraudźe zabychu.

W Njeźwaczidle powitachmy prěni króć dwě Błotowskej Sserbowzy we pyschnej narodnej drasce, mjenujzy zotśe Hanka a Majku Kubličtoj z Strobiz, po kotrejž běch žebi do Khocźebusa dojeł. Hanku běch léto prjedy na jubileju „Macźizy Sserbskeje“ w Michlizej hoscźenzu spóznał, hdźež wona z powitanskej bažnju jara nježnje a lubosnje wustupi a nje hacź do hłubinje dusche hnu, tak so žym zo w poknem smyšlu słowa do njeje zaluhował. Kublikoj Hanka běsche jena z najkrajnischich idealnych lubosćowo wojeje studentiske młodosće a žym jej dźakowne wopomnjeće wobkhował. (Jeje cźistu, knježnisku lubosć mytuj njech Bóh jej we wěcznosći, hdźež hižo léta pschebywa!) Kak lubosnje nam saspěwa „Sa Kamjenzom sa górami — Lubka leluja — Hanka budź wjazoka!“ —

W Khrósćizach, w Njeźwaczidle, w Radiworzu na wuležce wschudźe žmy z radoscu a lubosću na nju słuchali a žo sahorjeli sa krašnu delnjolužišku rěcź a błotowske „rědne zowcza.“ Hdyž w knježim parku w Njeźwaczidle so pschekhodźowachmoj, salubischtej so naschej Sserbowzy też knjeni hrabinzy z Bietinghoff tak jara, so žebi wot njeju podobiny słotowi. — Tehdy běsche z nami też jedyn cźešći pschećel, redktor Nowiny z Prahi, na skhadźowanzy a dodźehnuty potom wschitzy zhromadnje do Delnjeje Łužizy. Krašnje je tam było, ach, tak njewuprajnje krašnje! Sa lětko a dźeń běch tam sašo z mojimaj pschećelomaj, bratromaj Józefom a Franczischkom Patu, a žmy we Hanzjowem starschiskim domje stajnje lubosćiwu hospodu namakali. Mój pschećel Józef sawěsće na to z lubosću spomina, ale Hanki tam wjazy njeje: Bóh žohnuj jeje potomstwo a sdźerž jeje dźěći žiwerne žerbskemu narodej! —

W Bukezach l. 1907 zwjećach pozdźeni króć jako studenta hłownu skhadźowanku. Duzy z Pomorez njech so z wulkej tołstej knihu, do kotrejež běch nasběrał listy a twórki se złowjanskich a žerbskich zwjedźenjow w Cźechach a Sserbach. Tutej knihy aktow a wopomnjenkow dach na khribjet napisaczej mjeno „Sskowjanske a žerbske wjeczory w Cźechach 1902—1906.“ Na tuch zwjatoczinych dnjach a wjeczorach běch z duschu a wutrobu dźełbrał, a dokelž běchu to zwjedźenje mjeje młodo a studentiskeje lubosće, dokelž běchu płody a žně mojeje dźełowjeće, wurosćeneje se horliwosće skhadźowankow žerbskeje studowazeje młodźiny, to cźiych žerbskemu studentistwu tule knihu pschepodacz a wotkasacz, jako widźomne znamjo złowjanskeje wsajomnosće a jako dźeďzictwo swojeho dźěła a prózowanja sa cźešcz žerbskeho mjena a zpomóženje žerbskeho naroda. Tak je žo to też stało, hyrnjež žym ironiski wuzmérk knjaź i někotrejeźkuli stronu sa swój dar. — A towarstwo, kiž bě žo tehdy w znamjenju złowjanskeje wsajomnosće załožiło, njepschija žo do bratrowskeho zwjazka studentiskich skhadźowankow. Tola zwětowa wójna je potwucźiła, so tole žymjo njeje było podarmo wutkyte do złowjanskeje role: sa pěstowanje žerbskeje kultury wunděcźu po wójnskich wichorach a njewjedrach pschezo nowi a nowi žynjerjo, młodźi a stari, na złowjanske sahony wuzwuwacź nascheje narodnosće dobre žynrjo. Kak spodźiwnje! Hdyž bu zwjeczischmy Bukeczanjsku skhadźowanku a wróczichmy žo ś wótrzneho Cźornoboha do Budyschina, to stojachmy tjo bratrja Kral, Delenk a moja maliczkosć hromadźe se južnoserbskim hosćenom do žerbskich honow zhladujo. Na tu wokolnosć, hdźež běche l. 1758 general Daun Bjedrichej Wulkemu pschez (wucźene pojednanje) dostudowaneho studenta, kiž je pokiw wucźerja wobkedźbowal, wobstejazu wotrjadnu literaturu z pilnosću po wěstych dypkach wobdźěłacź. Je nékajke pilne historiske dźěło, na poruczność a pod zwobudźekosći kronprynza wot njesnateho pisarja wuwjedźene, wot wyzoko stejazeho sstakarja jako dźěćo pschiwsate a kronpryncz je žwoje mjeno dał, so žo knihu lépje pschedawa. Wyšaży knjeża wschak njejsu wucźeni, duchownе zwisćiwo sanicź měcź, ichtož je powolankemu spitšowaczelej žwjate. Ssu w zwojim sastojnstwje wucźeni, idejam druhich, zwojich ministrow a radźerjow, žwoje mjeno podstajicź a wot nich spitšane proklamazije, manifesty, wuwjedźenja jako žwoje rukopišy podpišacź a žej je tak pschišćiwojicź. Cźehodla njedyrbjał jedyn kronpryncz, kiž je k taksej dźěławosći narodźeny, ale we wukonjenju teješameje pschedobho a dokładnje sadźěwany był, znajmjenjscha na spitšowaczelskim polu pschedprawa žwojeho rodu wukonjecź? Po pschikłowje knihi žo tak sda być. Mjenuje ju: „Pytam wěrnosć!“ a wobkrućeji, so je ju namatak a doda: „Chzu ju pod chorhoju mojeho mjena do zwěta póslacź, dokelž znadź tak do dalschich kruhow saczehnje, hacź pod chorhoju němskeho zlédź ja.

Schiller je we njemkim wumjelstwje a literaturje pisał, kotruž jeho hohenzollernski rowjenk Bjedrich Wulki zaspěwasche, so je wona bjes „dwórskeje pschikhilnosće“ rośtka a žo wuwuwała. Ale spezijelšzy (wožebita) hohenzollernske stawisnarske złédźenje a wěrnosć tej pschezo hischcze dwórskich a hamtšich sejzerow trjebałej, so mohłej trochu pschišłotajze pisches žiwjenje ezampacź. Kronprynz waži žej duchowny elaborat (wudźěłk) žwojeho makeho dwórskeho historiografa (stawisnarja) zyle prawje, hdyž może dźěło jenoż z pomozu mjena Jeho Jaznosće „do dalschich kruhow žo dobyczź“.

... Najwažnischje za zyły „njewinowaty“ cźink je wobkrućenje, so tej Ruska a Franzowska (wo Jendźelskej njerěcźi wjazy) „wyschischich“ taktitich pschicźinow) w juliju a auguscze 1914 wójnu naschka rakej. Ale ham pschišnawa, so to dopokasacź njemóže. Tajsele njesłoże! Sso na wójnu, wot njepschecźela hrozazu „pschihotowacź“, njeje žane njezhmannstwo, ale tak dołho hacź wěcźny měr hischcze njekněži, je winowatosćej knježerstwa. To njeje nicźo druhe hacź wuprawienie (Ausflucht) woboch a kedźbliwosće. To žo njemóže Ruskej a Franzowskej porokowacź. So pak tej Ruska a Franzowska wójnu „pschakoj“ a žo je je „nadźakoj“, to pak dopokasacź njemóže, hewak njebudźchtej žej w mězazu juliju 1914 telko prózy krałej a za wójnu nuzny cźaš je zwojimi měrownymi namjetami rosbrojiłej, kotrejž staj tata Wilhelm II. a wuj Bethmann hacź do 28. julija wórsze wotpokasakoj, wo cźinij ani złowjeźa njepišza. Ssamo hdy bychtej Ruska a Franzowska (a Jendźelska) žej wójnu pschakej, njemohł nichtó jim winu na wójnje pschišpjecź, ale dla sanjechanja žwojeje winowatosće wot cźłowjeskeho stejnischcza porokowacź. Hdyž wo winje na němsko-franzowskej wójnje 1870 rěcźi, wukhwaluje statnika (Staatsmann), kiž wójnu žo nadźija, ale dodźaka, so njepschecźel sapocznje. — —

Hdyž wón Bismarckej a Cacourej (pschi wójnje mjes Jtalskej a Awstriskej) žaneho poroka njecźini, byrnjež łoźdy žej žwoju wójnu pschał a niczo spytakoj, ju wotwobroćicź, potom dyrbjał telo Poincarea, Sazonowa, Jswolskeho, Greya a kaž wschitzy rěkaja, kotříž žu po jeho wobkrućenju w juliju 1914 jako politikarjo wójnu žej pscheli a se cźłowjeskosće woscho spytali jej sadźewacź, jako jandźelow měra wulkhwalowacź, z kotrymiž Bismarka a Cavoura w jenym wodźehnjenju szyka mjenowacź njemóže.

Tutu napschecźiwnosć žwojeho dwórskeho historiografa kronprynz pytnył njeje. Wěso, jedyn kronprynz, kiž žu nětkhy ke knježenju powołany cźuje, njetrjeba žam dobru knihu pytacź móz. Ale tajke hłuposće w konzeptach žwojich žoundźekaczerjow dyrbi pytnyć, hewak budźe posdźischo žnadź jako knježiczeł žwojim ministram zyle wudaty, kotříž móža jemu potom njekhłostani najzwjetše njemóžnosće k podpišanju pschedpokazcź.

Hdyž žam pschišnawa, so Ruska a Franzowska (a Jendźelska) wójnu w juliju 1914 rospytałe njeźu, dha je ju tola něchtó druhi wuzadał, dokelž wójna žama njenasta, kaž franzowska 1870. Tón druhi może jenoż napschecźiwna strona być — mjenujzy Němska a Awstrika. Sa to mamy dokeź dopokasmow w tajkej wulkosći a žu w awstriskich a němskich dokumentach zapołoženе a to husćišcźo rospowědałe, jo to na tutym městnje wjazy trjeba njeje. Kniha žama pschidawa, so je žej Awstrika sanicźazu wójnu pschecźiwo Sserbiskej pschała a Němska je ju w tym podpjerała (str. 361, 371). Chze pak někto wobej knježerstwje cźišcźu wumyć z tym dopokasmom, „so ani Awstrika, ani Němska wupschejstrěkne awstrisko-žerbiskeho konflikta žej nadźakoj njejstej“. ... Sskrzedźnej mozy stej dopokźe widźakoj a wjedźakoj, so wójna jeneje wulkomocy (Awstriskeje-Wuherskeje) pschecźiwo malej Sserbiskej enropsku wójnu wuwabi. Strach běšche hižo 1909, jako Awstrika Bosznju na žo storhny. Tehdom stej žo Němka a Awstrika zwjazałej k zhromadnemu wojerskemu stutkej pschecźiwo Sserbiskej, Ruskej a Franzowskej. Tuta wojerska konwenzija swosta dale po bożnischim dyrdombedźiwje, bu kóžde léto wobnowjena a na podkładu tuteho zwjazka stupischtej w juliju 1914 źrjedźenej mozy do zwětoweje wójny. Tuta wojerska konwenzija (wocźišchcźana w knihy pólneho marschalla Conrada) je najzrałischi njes žamtžnymi mnohimi dopokasmami za wotpohładanu wójnu źrjedźenej mozow. Dźiwajo na tutón zwjazk je schej němskeho generalneho staba v. Moltke žwojeho awstriskeho kollegu v. Conrad, z kotrymž běsche konwenziju wobsamknył, 30. julija 1914 wjecźor tele-

Na złotu skhadźowanku!

K 50-létnemu jubilejej hłowneje skhadźowanki žerbskeje studowazeje młodźiny, 8.—10. awgusta w Khrósćizach.

Sserbo, schto cźe puta
Na dóńt twój tudomny?
Kajsa žylna schkruta
Cźi duschu pschikruje?

Sserbo, schto cźe wabi
Do tutoh' wotrocźstwa?
Jenoż žyła žłabych
Sso kóždom' poklonja!

Tuž žo schrabaj k dźěłu
Nam Sserbam złužazym,
Sćěhuj rjanu žylu
Se žółtom zroscźenym.

Dźenża Khrósćzan wita
Tak mnohich swaźliwych,
A pschi krutym dźěle
Też hischcze sradomnych.

Khrósćzan swoty synecza
Nam ważnu sdźělenku,
Zunje kóždoh' wabja
Na słotu skhadźowanku.

Lud swój luby žerbšti
Tam wita młodźina,
Kiž w póbnych létach
Drje jemu sepjera.

Tuž we wulkich žylach,
A po pyntym dźěle,
Ludo, khwataj tam.
Pschinosch' k słotym žujam!

Pawoł Krjeźmak.

Bukezami porazku nanjeść, hdźež l. 1813 bě Napoleon swjatkarjow w bitwje pola Budyschina porasył, pokasowasche se žwojim kjeschkom pschecźeł Deleńk a praji w profetiskim duchu: „Tu sažo budźe wójna howriła a Sskowjanjo i njeje wundu k zdrawej zwobodźe .... Schto i nami potom budźe, my dźenża njewémy, ale my i njepowalnej dowěru wěrimy do žiwoho pschichoda! — —“

Deleńka a Krala wjazy njeje, a tak mnohich žerbskich młodźenzow tu wjazy njeje, kotříž w radach žerbskeje studowazeje młodosće krocźachu za žerbskej khorhoju; też mnohich druhich žynow žerbskeho ludu neje wjazy njes nami, kiž žwoje žiwjenje wopowachu sa wótcźinu, ale ja mjenju: jich duscha a wěra stej mjes nami žiwej a w jich duchu dźensy też my wschitzy žiwi bycź a wěricź, so pschichod je nasch, dóniž budźemy my žiwoji! —

Słota žerbska studowaza młodźina! Tute rjadki žym napisał k pocześeźowanju studentiskeje skhadźowanki k słotemu jeje jubileju, k słotemu Twojemu jubileju. Sso to złowa wopomnjeća a dopomnjeća tych młodych lét, kotrejž žym w Twojich rjadach schoł pucź do njewěsteho pschichoda: S wěry, nadźije a lubosće polnej wutrobu. Sssym Wam tu wupowědał, kak je tóžda skhadźowanka mojich studentiskich lét něschto wosebite sa nnje znamjenjała a schto žym pschi nich dożiwił. Wo dalschich skhadźowankach tudy pišacź nochzu, dokelž žym to swjetschehno dźěła we lětnikach „Łužizy“, „Sserbskeho Sskowa“ abo „Sserbskich Nowin“ a też „Katolskeho Poslola“ jara nadrobnje cźinił. K zławnemu jubileju skhadźowankow wundźe wosebita knižka, wudata wot žerbskeho studentistwa za žerbsku studowazu młodźinu a za žerbski lud. Dokelž běch proschemy, zo někotre rjadkow do jubilejneho pomjatnika napisacź, ale pschewobschérneho wobšaha dla wot toho dyrbjach wothladacź, dopjelnjam i tutymi wopomnjeńkami próstwu hłownego starschiseho. W mjenje wschćich tych, kotříž žu hdyžkuli studentiscu skhadźowanku hdźežkuli wopytowali, hacź studencza abo njestudencza, hacź žiwi abo mórwi, pschiwołam Tebi, droha žerbska studowaza młodźina:

Budź žwérna žwojim žwjatym idealam, studuj pilnje do konza sa žwoje powołanje, lubuj žwérnje Sserbitwo a chodź a krocź młodosćnje stajnje do pschichoda!

Njech skhadźowanka rosće, ješće, pschibéra!
Njech traje kóždźiczkeho Sserba dowéra!
Njech płodźi lubosć studowaza młodźina!
Njech Sserbowstwo žo rosžłynja a dobywa!

Pod wopačnej khorhoju.

Najnowscha kniha bywscheho němskeho kronprynza, schto wukrajne nowiny k tomu ménja.

W cźišće 175 Ss. N. pschinjeseńchmy hižo kritiku wo tutej knihy pod napišmom „Mémji kronprynz pyta wěrnosć“. Dźenża chcemy žo zdźěla we wucźahu dodacź, schto Hendrich Kauner w „Prager Presse“ wo najnowschim stutku němskeho kronprynza pišа.

... We hłownym ma wona być napschecźiwjenje na offizielnu franzowsku wójnisku knihu wot Bourgeois a Pages, njewotkhila pak žo w niczim wuježdženym kolijam němskeje „njewinowatosće“, wospjetuje je wopačnosće, njepospicźuje niczeho nowcho, khiba w malicźkosćach. Cźita žo kaž historiske dźěło jeneho seminarista aby dissertazija (wucźene pojednanje) dostudowaneho studenta, kiž je pokiw wucźerja wobkedźbował, wobstejazu wotrjadnu literaturu z pilnosću po wěstych dypkach wobdźěłacź. Je nékajke pilne historiske dźěło, na poruczność a pod zwobudźekosći kronprynza wot njesnateho pisarja wuwjedźene, wot wyzoko stejazeho sstakarja jako dźěćo pschiwsate a kronprynz je žwoje mjeno dał, so žo knihu lépje pschedawa. Wyšaży knjeża wschak njejsu wucźeni, duchownе zwisćiwo sanicź měcź, ichtož je powolankemu spitšowaczelej žwjate. Ssu w zwojim sastojnstwje wucźeni, idejam druhich, zwojich ministrow a radźerjow, žwoje mjeno podstajicź a wot nich spitšane proklamazije, manifesty, wuwjedźenja jako žwoje rukopišy podpišacź a žej je tak pschišćiwojicź. Cźehodla njedyrbjał jedyn kronprynz, kiž je k taksej dźěławosći narodźeny, ale we wukonjenju teješameje pschedobho a dokładnje sadźěwany był, znajmjenjscha na spitšowaczelskim polu pschedprawa žwojeho rodu wukonjecź? Po pschikłowje knihi žo tak sda być. Mjenuje ju: „Pytam wěrnosć!“ a wobkrućeji, so je ju namatak a doda: „Chzu ju pod chorhoju mojeho mjena do zwěta póslacź, dokelž znadź tak do dalschich kruhow saczehnje, hacź pod chorhoju němskeho zlédź ja.

Schiller je we njemkim wumjelstwje a literaturje pisał, kotruž jeho hohenzollernski rowjenk Bjedrich Wulki zaspěwasche, so je wona bjes „dwórskeje pschikhilnosće“ rośtka a žo wuwuwała. Ale spezijelšzy (wožebita) hohenzollernske stawisnarske złédźenje a wěrnosć tej pschezo hischcze dwórskich a hamtšich sejzerow trjebałej, so mohłej trochu pschišłotajze pisches žiwjenje ezampacź. Kronprynz waži žej duchowny elaborat (wudźěłk) žwojeho makeho dwórskeho historiografa (stawisnarja) zyle prawje, hdyž może dźěło jenoż z pomozu mjena Jeho Jaznosće „do dalschich kruhow žo dobyczź“.

... Najwažnischje za zyły „njewinowaty“ cźink je wobkrućenje, so tej Ruska a Franzowska (wo Jendźelskej njerěcźi wjazy) „wyschischich“ taktitich pschicźinow) w juliju a auguscze 1914 wójnu naschka rakej. Ale ham pschišnawa, so to dopokasacź njemóže. Tajsele njesłoże! Sso na wójnu, wot njepschecźela hrozazu „pschihotowacź“, njeje žane njezhmannstwo, ale tak dołho hacź wěcźny měr hischcze njekněži, je winowatosćej knježerstwa. To njeje nicźo druhe hacź wuprawienie (Ausflucht) woboch a kedźbliwosće. To žo njemóže Ruskej a Franzowskej porokowacź. So pak tej Ruska a Franzowska wójnu „pschakoj“ a žo je je „nadźakoj“, to pak dopokasacź njemóže, hewak njebudźchtej žej w mězazu juliju 1914 telko prózy krałej a za wójnu nuzny cźaš je zwojimi měrownymi namjetami rosbrojiłej, kotrejž staj tata Wilhelm II. a wuj Bethmann hacź do 28. julija wórsze wotpokasakoj, wo cźinij ani złowjeźa njepišza. Ssamo hdy bychtej Ruska a Franzowska (a Jendźelska) žej wójnu pschakej, njemohł nichtó jim winu na wójnje pschišpjecź, ale dla sanjechanja žwojeje winowatosće wot cźłowjeskeho stejnischcza porokowacź. Hdyž wo winje na němsko-franzowskej wójnje 1870 rěcźi, wukhwaluje statnika (Staatsmann), kiž wójnu žo nadźija, ale dodźaka, so njepschecźel sapocznje. — —

Hdyž wón Bismarckej a Cacourej (pschi wójnje mjes Jtalskej a Awstriskej) žaneho poroka njecźini, byrnjež łoźdy žej žwoju wójnu pschał a niczo spytakoj, ju wotwobroćicź, potom dyrbjał telo Poincarea, Sazonowa, Jswolskeho, Greya a kaž wschitzy rěkaja, kotříž žu po jeho wobkrućenju w juliju 1914 jako politikarjo wójnu žej pscheli a se cźłowjeskosće woscho spytali jej sadźewacź, jako jandźelow měra wulkhwalowacź, z kotrymiž Bismarka a Cavoura w jenym wodźehnjenju szyka mjenowacź njemóže.

Tutu napschecźiwnosć žwojeho dwórskeho historiografa kronprynz pytnył njeje. Wěso, jedyn kronprynz, kiž žu nětkhy ke knježenju powołany cźuje, njetrjeba žam dobru knihu pytacź móz. Ale tajke hłuposće w konzeptach žwojich žoundźekaczerjow dyrbi pytnyć, hewak budźe posdźischo žnadź jako knježiczeł žwojim ministram zyle wudaty, kotříž móža jemu potom njekhłostani najzwjetše njemóžnosće k podpišanju pschedpokazcź.

Hdyž žam pschišnawa, so Ruska a Franzowska (a Jendźelska) wójnu w juliju 1914 rospytałe njeźu, dha je ju tola něchtó druhi wuzadał, dokelž wójna žama njenasta, kaž franzowska 1870. Tón druhi może jenoż napschecźiwna strona być — mjenujzy Němska a Awstrika. Sa to mamy dokeź dopokasmow w tajkej wulkosći a žu w awstriskich a němskich dokumentach zapołoženе a to husćišcźo rospowědałe, jo to na tutym městnje wjazy trjeba njeje. Kniha žama pschidawa, so je žej Awstrika sanicźazu wójnu pschecźiwo Sserbiskej pschała a Němska je ju w tym podpjerała (str. 361, 371). Chze pak někto wobej knježerstwje cźišcźu wumyć z tym dopokasmom, „so ani Awstrika, ani Němska wupschejstrěkne awstrisko-žerbiskeho konflikta žej nadźakoj njejstej“. ... Sskrzedźnej mozy stej dopokźe widźakoj a wjedźakoj, so wójna jeneje wulkomocy (Awstriskeje-Wuherskeje) pschecźiwo malej Sserbiskej enropsku wójnu wuwabi. Strach běšche hižo 1909, jako Awstrika Bosznju na žo storhny. Tehdom stej žo Němka a Awstrika zwjazałej k zhromadnemu wojerskemu stutkej pschecźiwo Sserbiskej, Ruskej a Franzowskej. Tuta wojerska konwenzija swosta dale po bożnischim dyrdombedźiwje, bu kóžde léto wobnowjena a na podkładu tuteho zwjazka stupischtej w juliju 1914 źrjedźenej mozy do zwětoweje wójny. Tuta wojerska konwenzija (wocźišchcźana w knihy pólneho marschalla Conrada) je najzrałischi njes žamtžnymi mnohimi dopokasmami za wotpohładanu wójnu źrjedźenej mozow. Dźiwajo na tutón zwjazk je schej němskeho generalneho staba v. Moltke žwojeho awstriskeho kollegu v. Conrad, z kotrymž běsche konwenziju wobsamknył, 30. julija 1914 wjecźor tele-

grafiju nanowjak, **pschecziwo Ruskej mobilisowacź a jendzelske pohrjebnistwo wotpokasacź a** jemu hjeschumniku pomoz Nimskeje pschiprajit ze slowami: **„Za Awstrisko-Uhersku poslednu hrjebt k pschewjedzenju europiskeje wójny“.** (Conrad, 4. swjatk str. 152.)

S tym je wójnski zyl hrjebanjeju mozow wosnamjenjeny, kotruż kronprynzowy wernoschepytak po swojich wudawanjach nadeńcź njemóżesche, abo — nochzysche. Po mnenju tehdomnischich mózarjow we Wiceinje a Berlinje móżesche ho jenoż tak wulkomózarske stejnischego Awstriskeje schjerzecź a jehnilicź. Awstriska spunischesche ho na siwojeho jenieckeho swjasarja, na Nimski. To bjesche samer, kotrehoż dla hižo Bismarck wójnu sa trjebnu mjesche. To bjesche Bismarkowy duch a wschech narodnych swjatych, w kotrymż **Moltka pschecziwo Bethmannej** ultimata (poslednje stowa) a mobilisowanje Nimskeje pola khežora pscheczischcha, kiż mjes Moltkom a Bethmannoom tam a sem ho czumpasche a skónczne Moltkej k woli bjesche. Tutón poslednji czink Wilhelma II. sdehnje wschě prjedawsche, bóle Bethmannej pschikhilene ménjenja a **wotpohladły, kotrejż kronprynzowa kniha staroscziwje nasywmnja, mjes tym so wona eksistenzu nimskeho generalneho staba w. Moltke, kotrehoż wuraine sapschimnjenje w julizu 1914 każ tež zyłu nimsko-awstrisku wojersku konwenziju dozyła samjelezi.**

Tajke njelepe czitopalenje trjeba wopraudże kronkrynzoweje dopomnjeć, so by „dalsche knihi“ doczakanyło. Hdyż pak ju tele dalsche knihi w ludze, kiż ho prjedy jomu s dobrym prawom lud pěsnjerjow a myślerjow mjenowasche, njedźiwajo na wschu wójnsku a powójnsku propagandu telko jažneho rosuma żej wobkhowaše, so ho na stronje 34 na to dopomnja, schtož ho jim na stronje 22 **jako** pytana „wernoscź“ wosjewjesche, potom spohnaja, schto je tajke czitopalenje winoste, kiż pod wopaczneż khorhoju kronprynza pkuwa. A schto je tónle kronprynz hódny, kiż tak wopaczneschze se swojej khorhoju kryje.

Jeju wšědna jědź.

(Wobras se wóży.)

„Haj wschak, hdyż cżesch tajke dule butry k tomu jěsć, nałžo, potom budu ho derje suwacź.“

„Dyrbja ho też, żona. Budź tola wjeseła, so mi tak derje ztodži.“

„Nětko pak mi žort skoro sastanje!“ A wsa jemu talerk s wocžow.

„Ty dyrbjała ras tajkeho muża měrcź, każ to druhy mużojo žu, tón by cżi hižo kadžit, by-li dyrbja jemu butrowy talerk prjecź wjacź.“

„Och, ty hepjele. Jedyn druhi muż njeby butru talke żrat, każ ty.“

„Haj, schtóż derje masa, derje jědźe.“ A tyka żej dymku.

„To masch hižo sažu tu žlakinjenu bimbawu w horjeżi. każ njeby bjes njeje wutracź mohł, każ by pol żiwjenja na njej wiżako. Rosmyślujž ho ras, kelko pjenjes se siwojim kurjenjom wob lětu sabijesch. By-li dyrbja nastajnje schokolodu żracź. Tyknu tob' scżerba ras do kachli.“

„Nó, to tak sće njebudże, kupju żej druhu, rosumisch, rjanu nowu.“

„Och, mużiko, njemóżu cże skoro wjazy widżecź, tak ho tebje nabyłam. Tajkeho kaffeczinjerja męcź!“

„Wěsto, to ho cżi njelubi. Ale kajke dha by było, hyż-li žlokał, hrał a „primttobak“ żrał. Hyż-li żebi sa khribjetom sa jenej druhej łapł a s njej rjenje cżinił, każ to wschelaz mużojo cżinja?“

„Nó, Bože pomuhaj tebi! A hyrnuješ cże dyrbjała s drjewjanej žiżu pschekłepacź. Ale rosum bych cże nawuczika. Myślisch żej, so dyrbi żej żona wschо lubicź dacź. Ně, ně, mój lubu wujko, tak żej wěžku njemyśluj!“

„Och, dżerż tola ras twoju schnapotawu. Chzu-li kuricź, dha budu kuricź a hotowa je dżeła. A chzu-li butru jěsć, dha ju jěm, kelko chzu, rosumiich. To hišcheże by rjenscho było, dyrbjał po twojim hwižku rejowacź.

„Ty jenoż papotaj. Taler żym cżi tola precź wsała.“

„Dokelž żym pschedobrocżiwy. Ale telko cżi praju: druhi ras žo to wjazy njestanje. Spomjatkuj żej to. Někajko „hanswurschta“ cżi wjazy njehraju.“

„Ale ja, schto? To żej daj bycź. Ně, stary, njeschczitaj mje wot toho boka!“

„Haj, pschindu wot toho boka. Na měrcze dżerż żiwoju hubu!“

„To jeno žo tak jara njepyć. Ně, pscheđ hišcheże dokho niż, ty wošoke.“

„Schto żym, hej, schto měnischʼ?! Wožoł dyrbjał bycź. Masch pranje, pjecź króć wulki wožoł żym był, so żym żej tebje wsał.“

„Ow, ty sawjercżana hłowa, ty tola żanu druhu krydnył njeby.“

„Ale ty wěscze? Běch tak hłupy a żym žo wot tebje sadżernyeż dał, běsche zyła zyłkopta sa mnu a za mojej żiwnoscżu. Njejžy mje wjazy ż paforow puschczika.“

„Mużiko, je-li sforo njepschestanjesch, dha cżi wopłokanje mjes wocżi ridnu. Je dyrbjała sa tobu běhać! Njeběch wjazy, każ žo sa mnu běhał a mje wobcżežował wschudże a stajnje, ludżom žu rjekł, so dżesch žo sattelicź, je-li żej cże njewosmu.“

„Njeżżym żej żenje myślił, so budżesch tajka kulerepa. Ale wocżi žo cżłowjeżej hakle wotewrja, hdyż je nimo. Tajku, każ tebje, bych kóždy cżaż a dżeń dójtał. Wulku hubu — a sa njej nicżo. Wobhładaj żej ras druhe żony. To žu dawno ż pizowanjom hotowe a du hižo sažy won na polo. Kak dołho budże pola tebje hišcheże tracź, prjedy hacź budżesch ż pschipołdnischim dżełom hotowa. Hdyża budżemy ż naschimi żnjemi hotowi, je-li njedżamy bóle sa tym bycź. Cżin, so žu hotowa a so won pschińdżemoj. Njeblawkaj nastajnje!“

„Och, mużiko, ty žu wostudke drjechimo! Nasch jedyn dyrbi zyke wobjedowanje a pizowanje a tyhaj druhich dżełow wobstaracź, so mi frjepjele po cżole a lizomaj běża. To mohł ho rostorhacź, kak mušne mam. A wy mużojo w khłódnym trawjenku ż nuzu kusk dżeczela pschihotujesze, jěsće każ wjelki a plazacze butru, tykacze żej dymku a klepacze we khłódku kožy. A tajkile lepetin dyše potom żonam nětchto pschedpiłacź a jim dżětacź kałacź!“

Tak to dże heiwrjekanje zyke pschipołdnju. Ssukodam to nicżo nowe wjazy njeje. Tule haru a kjawkanje žłuscha dżeń wote dnja. A najbóle pschi jědźi žo khordija sapocżina. To je jeju wschědna jědź.

Ale nicżo žo tak cżopło njeżź, każ žo wari. Hdże też to. Je wulke prascheńe, hacź kompott wožebnym łnjeżżiwam tak derje złodži a tak derje wocżerstwuje, każ tuteje mandżelskeje wschědny pschikuż. Kak rjenje to sa njeju je, hdyż żej takle wutrobu wutschażetaj. Hdyż żej po sdaczu wscho swumjetujetaj. Wobaj wěstaj, so staj że žobu sdożowaj żiwaj a je wschém spokojom. A żadyn nochzyk ż druhim wożenjeny bycź. To jimaj hnydom na wocżomaj widżićch. Huba wschak druhdy nětchto druhe bledźi hacź wutroba myśli. Poškucha wschak žo na njeju, każ by to se słobami było. Potom nětkotre hodźiny na žo rosnje cżinitaj. Hruba skorżina — dobre jadro. Byschi wutroba pola wschćch mandżelskich tak dobra była, każ pola teju.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** 9. njedżelu po žiwj. Trojizy. We Pětrowskej zyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Groże předowanje a bo. w 11 hodź. w braskowni Božu słužbu sa cżeskožłuschazych; pschipołdnju w 12 hodź. ma farar Berg předowanje.

W **Marijnej-Marcżinej zyrkwi** ma duchowny prim. Haebler rano we 8 hodź. spowědź a žiwj. wotkasanje, farar Berg ma w 9 hodź. předowanje.

Sběrka sa naschu wožabnu diakoniju.

Póndżelu, 10. awgusta, pop. w 3 hodź. konferenza duchownych.

Sstrjedu pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi modleńska hodźina sa njedżelnicże.

Tyhdżeńske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Groże, w Marijnej-Marcżinej zyrkwi farar Berg.

Kak je — budźe lětsa?

Dopomnjeńka na loušu hłownu skadżowanku.

Hdyż my sobotu dop. w Budyšinje naše poslednje přihoty za swjedżeń wobstarachmy, dešćowaše so bjez přestaća. Krótko do připołdnja popřesta so kidaċ. Njepřestawajey pak próšeše so, hdyż so won z „města“ nastajichmy. Čorne mróčole čahachu po njebju. Ze styskom we wutrobje přijeđžechmy do Hornjej Hórki. Hnydom khwatach na žurlu, zo bych sobi wobhladał, kak daloko je žurla přihotowana. Někotři słužowni stajachu runje stólički. Wonka dešćowaše zaso mócnje. Pop. měješe potom zwjazk swoju hłownu zhromadźiznu. Wjeđor wjeselachmy so na piwowym wjeđoru. Lědma móžach rańše zerja wočakać. Kak radowach so, hdyż Bože słónčko z miłymi pruhami Božu stwórbu wobswětleše. Na trawičkach a łopješkach zybolachu so hišće ryzy parle. Dźeń běše za našu skhadżowanku dobyty. Sta Serbow a Serbowkow přikhwata na naš studentsko-ludowy zjězd na hłownu skhadżowanku. Tajki bohaty wopyt njeběch sobi nadźał. Serbja ze najdalšich stron běchu k nam přijeli, z khwalbu chcu tu na črjódku Khróšćanow spomnić, kiż móžach tam powitać. Zaso stejimy před jednej hłownej skhadżowanku. **50 lětny „jubilej“ chcemy woswjećić.** Tutón dźeń so ženje wjacy njewróći. 9. awgust je wuznamny za cyły serbski lud a tuž prašam: Kak budźe — je lětsa?

Rozdźělenje jědźow a rozumne zeživjenje.

Bjes spara njemóže cżłowjek dlěšchi cżaż bycź, runje tak też nic bjes jědźe. Wěsto ju „hłódni knmischtarjo“ ho hacź do 7 Cżnjow jědźe idżerżeli, ale to je drje najwjschesche, schtož je w tym nastupanju móżno. Chze cżłowjek strowy wostacź a dźělacź móz, dyrbi siwoje cżěło porjadnje ż nowa twaricź ż jědźu.

To móże ho nětko na wschelake waschnje stacź, schtož wubjerk poživadłow nastupa, waschnje pschihotowanja, mnohosć a rozdźělenje na dnjowe hodźiny. Njemóže ho rjez, so pucź, kiż ludźo jako praktiski maja, je też pschezo najrosumnischi, dźiwajo na powuczaze rěcże a napominanja, kotrež ju ho wot lěkařskeje a druheje wěsmyslnjeje strony na hosposy stale, kotrež žu ż tym najsamokrěcżische.

Na pschikład ho hischcże wjele hrěschi, schtož rosdźělenje cżaża nastupa. To ho hižo pola makeho dżesca sapocżina. Pschi cżeschnych dżeśkach žu ho macżerje na to swucżili, — wschitzy we siwojim njerosumje hischcże niż —, so na lěkařsku dobru radu pośluchaja, dżeśkam „noż w postajenych hodźinach jědże posticżaja. To cżěschnemu dżesću najlepje hójt a sa macź je też najpschihódnischo. Hdyż něšto wulka licżba macżerjow ho toho dżerži, tola je jich malo, kiż rosumnje dżeći syeża, hdyż su kolesny wurosće. Tute dyrbja ho też na to swucżicź, so wschе postajenych jědźi žaneje druheje njedostanu. Je hischcże jara rošcherjene waschnje, mjes cżażom jědźi dżesom wschelake khlóščzenjow dawacź. To počeżi jenoż žołst a potom je bjes dżiwa, so ma macź siwoju łaru ż malym khadłu, něchto k sebi bracź, hdyż je cżaż jědże pschischoł. Potom druhdy wschо proschenje nicżo njepomha, nima žanoho požadanja ja jědźu. Sso ńamo rosumi, so dyrbja ho dżeći a młodostni, tak dołho hacź rostu, žo na dobahaze waschnje nažyczicź. Dokelž jich cżěło trjeba w tym cżażu wošebje wjele poživadła. Póbla tohо dżeći tak dołho hacź w schuli njeżedża, so wobstajnje wonka w powětrje hibaja a tak žu potom hłód nische hacź doroscżeni. Dokelž pak dżeśćowy žołst tak wulki njeje każ doroscżenych, dha to njeńdże, so so jich žołst ż pschewjele poživadłami poczeži. Dżeći dyrbja łuschcżicho a niż pschewjele nadobo jěsć, ńnadź pjecź rasow wob dżeń. **Ale porjad dżerżeć**

Schtóż někto doroscżenych nastupa, je ńnadź strowsche, so wob dżeń jenoż tři rasy jědźa, wěsto žu ludźo w cżěskim dźěle wunsmuknjeni. Howak žo mjes wobjedom a wjeczeru sažumjena dwaczina wot lěkarja jako njetrěbna, jeli wu schtóbna wobhladanje. To je njetrjebawsche poczeżenje žołdka. Praji žo, so je lědy wobjed pschetłaty, dha kwa hižo druha hłowna jědź — wjeczeř. Wěsto budźe mnohim cżěžko, jeli so njewostaja žo ż zyła jeje. —, połdnischu dwaczinu spadnycź dacź, dokelž je jim tuta kofejowa hodźinka najlubscha w zyłym dnju. Ale je stejnischcża strowoty je radżomnischo, jenoż tři rasy wob dżeń jěsć a potom dožahajo žo nažyczicź.

Někotři wschak mėnja, so žu powołdnju hłódni, hdyż žu smużeni, kosej picź. Ale cżi žo ńnami jebajaco mėnjenja lěkarjow). To, schtóż žo „hłód“ mjenuje, je jenoż woparżene wukładowanje njewjeżeskeho cżuca, kiż pschez pschetłacże nastanje. Pschi tym pak smużenje nulku rólu žobu hraje. Spytajcże někotre dny bjese kofeja a bórzy budźeże sacżuwacź, so niczo njepobrachuje, ale so žo cżerstwi a cżili cżużeże.

Wěso zyle wěste prawidła njehodża žo tu postajicź. Kóždy organiżmus je hinak sworyeny a dyrbi žo, schtóż rosdźělenje jědże nastupa, individuelnje (wožebicże, jenotlinje) wobhladowacź. Wožebje hłabsche wožoły, kotrež nimaja porjadneje žadosće sa jědźu a wjele nadobo jěsć, njemóża, cżinja derje, so po krótschich pschestawkach we małym sażo něschto k sebi bjeru.

Morwy w awće.

Połajny kriminalny podatk.

Hižo na dwě lěcże sabkraja žo danske wyschnoscże w Kopenhagenje ż rosjażnjenjom **sensazionelneje** mordarskeje wěży, kotruż mohł sa wuspod fantastiskeho kinoweho pěžnjerja dżerżecź, njeby-li truchła wěrnosć była.

Na rjanym lětnym dnju dohladachu žo na najbóle wobkhadnej bróży Kopenhagena awta. W nim žedżesche schofer. Po sdaczu spasche. Dokelž wón na pschedpisanym městnje njestejesche, pschistupi połizista a dżyscże schofera wubudźićź. Njemaš žo nastróża, hdyż widżesche, so je mortwy. Hnydom sawołachu lěkarja. Tón wobkrućzi, so ma sadv hłowy dżeru. Schofera běchu bjes dwěla zafšélili. Sśmjertny wutřěl běsche ż najbliščeje blišcżosće wotedaty.

Najprjódy pschepytachu jěsdżadło. Kriminalni sastojnizy namakachu khołowy a paż, kotreż pod jedżkom leżachu. Na pażu stejesche monogramm (jenotliwe pišmiki) J. M.

Nadźijachu žo, so jich to na někajki žłéd dowjedże. So měše khołowy a paż mordarjej žłuschecź, njesdasche žo wěrne być. **Njemóżachu žej wumyślicź, so dyrbjał žo mordat** najprjedy w awcże wuležeć, so je potom schofera zafšélił a drasty w awcże leżo wostajił.

Wěso da žo zyły apparat danskeje połizije do dżela, so by wobšedżerja khołowom a paża wuležedźił. Pschipad dowjedże skónczinje kriminalnych sastojnikow na prawy žłéd. Po njewusmitawanym dżele tśoch mężażow žo skónczinje poradźi, swošćicź, so khołowy a paż namótnikej Josefej Matalli žłuschachu. Njebéžčhe lohko, bydlenje Matalla wuslědźicź. Josefa Matallu drje w Kopenhagenje znajachu. W dwělomnych korcżmach pschedmětšom, hdyż namótnizy wobkhadżachu, depomnichu žo na hobrskeho muża, njewjedobre žyłneho. Matall běsche też pschilepny boxer a je w tym ż wuspěchom dżěłał. Wjazy rasow je w mjenischich varietkach wustupował.

Tydżenje dołho pytachu detektivojo w Kopenhagenskich pschedměstach ża Matallom. Skónczinje žo jim poradźi, jeho macź wuslědźicź. Stara žónka powědasche, so je jeje žyn hižo psched dwěmaj lětomaj do Ameriki wuczahnył. Tutón cżaż ho ż namakanjom mordarskwa trjechjesche a to kriminalnym sastojnikam wobkrućesche, so žu sa prawym žłédom.

Pósłkachu depeschu do Ameriki. Bórzy dowidże wotmołwa. Amerika mordarja wuda a po tśoch tydżenjach běsche Josef Matalla w Danskej. Jeho krućze pschepytowachu a wobstajowachu. Ale namótnik pschi tym wosta, so samordowaneho znał a też satšélił njeje, so je njewinowaty. Nětko jenm khołowy a paż pokałachu. Matall pschišina, so wobéże jemu žłuschała. Ale je to krótko do žrowjeho wotjéża do Ameriki jenemu cżapornikej pschedał.

Namótnikej njewěrjachu. Tyknychu jeho do pschepytowarskeho jastwa. By žnadź wopor žudnischko mordarstwa byk, njeby-li žo mjes tym mloda holza samolwika, statnje pschišitajena Marietta Heisig, a žo wyschnoscżam cżasom wuprajita, so je wona njejskuk kucżika. Schofer běsche ju sawjedł. Ale sapowědźi žo, žej ju wsacź a žlubi žo krótko do mordarstwa ż jenej wudowu. Je žo na nim wjeczita a jeho sastełika. Khołowy a paż je pola cżapornika kupika a w awcże leżo wostajita, so by wyschnoscże na wopaczny pucź dowjedła, schtóż je ju ji wopraudże poradźiko. Namótnika hnydom puschczichu. Ssedżesche mężazy dołho w jastwje, běsche žiwoje sastojnstwo žłuhił a tuj wobstarkorzi danske wyschnoscże na sarmanje schkody.

Nowinki z raja hwězdarstwa.

Sdalenoscże hwězdow. — „Hwězdżazy proch.“

Psched dlěšchim cżażom je žo sa tym žłědzikło, na sakładze posbaczneho jaczišcżeża jažnoscże hwězdow snajmjenischa někajke wobliczenja wo sdalenoscżi hwězdow wot naš postajicź. Njeje lohko, tajke wobliczenje swércżicź. Sśsledżerjo dyrbja wědżecź, kak wjele hwězdow je po dacżu we wulkim rumje, kak je jažnoscź na wschelake hwězdy rosdźělena a skónczinje dyrbi žo też na spěchnosć žłuhacź, w kotrejż žo hwězdy, runje każ žłónzo, we hobrskim rumje bibaju.

Na tute tři dypki žu wschelazy wucżeni Nimskeje, Nikojemskeje a Ameriki dosć dżiwali. Najnowschi pschehład wo sarjadowanju hwězdow dżu tu žerbskim cżitarjam pschednjesć. Wulkhadżamy pschi tom wot hwězdow 1. wulkoscże a pschišpomnimy žobi, so móże nahe wócżko jenoż hwězdy hacź do 6. wulkoscże widżecź. Jažnosć hwězdow spadnje pak wot jedneje wulkoscże hač-

bruhej wo 2½ dźel. Tutón sſhodźenk wjedźe ſo tak ale.

My wolinny hebi ſa ſdaleność hwězdow měrowym ſedotu = ſwětkowe lěto. To je hucź, kiž ſwětło ſa 1to rjeba = 9½ billijonow kilometrow, = 1.300.000.000.000 odźinow. Pſched nětkotrymi lětami ličachmy wſchědnje tajkimi „elefantami“.

1. wulkość 39 ſwětłowych lět, 2. wulkość 57 ſwětłowych lět, 3. wulkość 87, 4. wulkość 127, 5. wulk. 190, 6. wulkość 270, 7. wulkość 400, 8. wulkość 580, 9. wulkość 840, 10. wulkość 1200, 11. wulkość 1800, 12. wulkość hwězdow je 2600 ſwětłowych lět wot naſ ſkalena, to je 24.700.000.000.000.000 kilometrow.

Hwězdarjo ſu po powaženju wobličili, jo ſa lěto wjazy hač 12000 tunow hwězdaſeho procha na ſemju padnje. Proch może być wot prutotjeje hwězdy abo wot ſtoć wulkej hwězdźe, kiž ſej we ſwědźe do ſo ſraſnyłej abo też wot druheje kataſrofy. Najwóle pak padnu roſwalny roſrazenych niebieſkich ſwětow jako zyłe rjany proch na ſemju, abo jako meteory, kiž mjenujemy hwězdźiny. Hwězdźiny ſu male hruſle, najčaſaſčiſcho ſe żelesa a kamjenja, kiž ſe niewſchědnej ſpěſchnoſcu leća pſches powětr, pſchi tom ſo ſožehła a ſu we krótkich wokomikach ſežrane abo roſbuchnu. Popjeł padnje potom jako hwězdźaſy proch na ſemju.

Jendźelſki hwězdař W. J. C. Murray pak cha liczbu hiſchcze wjetſchu poſtajicź. We pſcherěſku widźiſch w nozy w kóždej hodźinje 30—60 meteorow w rumje, kiž nětkotre ſta milow wuczinja, na ſemju padnyć. Hladaj pak ſo na zyły wulki rum, tak może ſo prajić, ſo wſchědne wjazy milijonow meteorow na ſemju padnje. Tuto cžiſcženje hwězdow traje zyłe lěto. Nětkole w nałeżu pak pada jich najmjenje, najwjazy w najmje. Może ſo rjeż, ſo wſchědnje na 100 tunow hwězdaſeho procha na ſemju padnje. To ſda ſo nam wjele być, a nětkotry cžitał budźe ſo dźiwaċ, ſo ſo hiſchcze jaſhpynt njeje. Ale, luby ſajaczko, njeměj ſtracha. Wuczeniſchi ludźo, hacž mój ſumój, ſu wuliczili, ſo dyrbi miliſiony lět dołho proch roſbuchnjenych hwězdow padaċ, prjedy hacž je kula ſemje jedyn zoll wyſoko wodźeła. Dale cžinju cże kedźbneho, ſo ſtebi raſ pſchemyſlich, ſwoktal może pročſchk na ſwětłym bliže, na ſlotym pjeſiſcženku, we ſwojim wuchu być; ale wjele bóle hiſchcze, ſ cžeſo może by-ſt Na kupje Grönlandže bóliche raſ cžiſcženje hwězdow na ſemju padnyło a ſo na 36½ tunow wobliczi.

Ze ſuſodnych a dalšich krajow.

* **Expedizija k ſwjerſnemu cžopej ſo porzi.** Pſched nětkim dwěmaj njedźelomaj poda ſo expedizija ſ dwěmaj Mac Millan-łódźomaj na puć k ſwjerſnemu cžopej a jěchu tuhſmilu pſchi brjoſy wulkeje polkuby Labrador. Mětko je prěnja radio-powěſć dóſchła. Po njej cžekaj expedizija jara pod mokſitami (wulke kuntwory). Na łódźach njemóża ludźo jich dla hižo dny dołho ſpaċ, każa na ſcežkoch horje, ſo hychu kuntworam wuczekli. Wjeſoro je jara cžopke a na měſtnach, hóżeż łódźe pſchiſtaja, ſo kupaja. Eſkimonoja ſe ſpodźiwanjom tomu pſchihladuja, njeſmu hiſchcze pluwajcych cžłowjekow widżeli.

* **Sſamomordarſtwo nutſlamarja do pokładanzy.** Sobotu ſobotu w nozy ſo do zementowoje fabriki w Lowoſtwu w Cžechach nutſlamachu. Tam na 150000 krónow pjenje ſkradnychu. Cžłowječanſka polizija ſaja dotal na to wěſteho Ottmara Baborka a mechanikarja Korku Beyera ſ Wiena jako paduchow. Wonaj mějeſchtaj hiſchcze 60 00 krónow pſchi ſebi. Paduſchſtwa ſo wuſnaſchtaj, tola pak hiſchcze tſeceho pabucha wobſkorżiſchtaſ. Każ cžaſchu po nětkotrych druſach ſafateju wumjeſeċ, ſo byſchtaj ſo pſched ſudom ſamaſkuſoj, bě ſo Beyer we ſwojej komorzy wobwěſnyk.

* **Wulkomordar ruſku wjeſ ſapaliſ.** Wjeſ Iwankowo w Koſtromſkim wokrjeſu w Ruſkej je ſo tele dny do cžiſta wotpaliła. Woheń bě wěſty bur ſałožił. Jeho běchu wobydlerjo tamneje wſy wobſkorżili a wyſchnoſeċ bě jeho ſ kraja wupokaſała. Wón ſapaliſ wjeſ, jako běchu runje wſchitcy wjeſni burja na polu. Jaka ſo někto burja ke haſchenju ſ polow wrócžichu, ſapaleċ bo nich ſtěłſche. Pſchi tom ſaſtěli na 17 wobſodow. Też wſchě konje tamnych burow ſaſtěli. Zyła wjeſ ſo bo jenicžke hromadu wopjeła picženeni.

* **Tſi cžłowjeſze wopory jeneho njewjedra.** We Miſelbachſkim podkrjeżu w Dolnjej Awſtriſkej tele dny ſyhne njewjedra ſ krupobicžom ſakhadachu. Wſchitke ſ.ċ tamneje wokoliny ſu ſniczene. Wulka woda wjeſe Low žitnych popow wotpłakwi. Tſi wobſoby, kotſiż pod żeleznſkim tunelom wukhow pytachu, ſo tepicžu, dokelż ſo woda je tajkim wotmachom po hrjebjach do tunela pſchihna, ſo jim njebě możno, wucżekneċ.

* **Cžežiły awto do rěki padnył.** Każ ſo nam ſ Rioma powě, ſajědże pola Bolonje w Italiſkej cžežiły awto, na kotrymż ſo wjazy wobſobow wjeſeſche, do rěki. Awtowe wodźidło běſche ſo ſłamało. Dwě wobſobje ſo morſiſchtej, 15 ſo ſrani.

* **Njerozumna wjeſta.** Wěſty wobydleŕ ſ Ehrenberga ſe ſwojimi ſnatymi wjetowſache, ſo ſa 18 njeſſchinowy 18 ſchkleńzow piwa wupije a k tomu punt kołbaſy a dwaj kuſkaj bukry ſjě. Wjetu też doby. Krótko po tym pak ſkhori. Jeho do Pirnaſkej ekhorownje dowjeſechu, hdżeż cžežko khory bjes nadźije leži.

Hospodarſki rozhlad.

Sſobotu 8. auguſta 1925

Wežeraſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,67
1 jendźelſki punt	20,375	100 cžeſkoſł. krónow	12,42
100 ſchwajz. frankow	81,47	100 półſk. markow	76,90

Efektowe kurſy ſo wežera na Berlinſkej burſy dale ſtruċžowachu. Kurſy ſtatnych a wójnſkich požčežonkow ſo malo pſcheměnichu.

Produktowe wiki wulkeho pſcheměnjenja njepſchinjeſeċhu. Rożka ſo ſkerje wotdrjebi. Ruſka ma ſełtka bohate žně a ſcežele jej wjele ſa wotdrjebjowaje płacżiſny bo wukraja. W jeczmjenju je malo wobrota. Stary wowoſ je żadny, mjenje żadny je nowy. Muka ma porjadne wikt. Wežera płacżeſche zentnar

w Kamjenzu

pſchenicy 12.50—12.75 rożki 9.80—10.— jeczmjenja 9.80—10.50 wowoſa 11.50—12.— hr.

w Drježdźanach

pſchenicy 12.65—12.90 rożki 10.15—10.40 jeczmjenja 9.75—10.50 wowoſa I 12—12.50 II 10.75—11.95 hr.

w Berlinje

pſchenicy 12.65—12.80 rożki 9.50—9.80 jeczmjenja 9.60—10.— wowoſa 11.35—11.95 hr.

ſchtwórtk w Shorjelzu

pſchenicy 12.75—13.20 rożki 9.50—10.— jeczmjenja 9.50—10.— wowoſa 12—12.50 hr.

W termiſnowym wikowanju:

ſa ſeptember: pſchenicy 13.25—13.15 rożki 10.23 hacž 10.37 wowoſa 9.75—9. 70 hr., — ſa okt.: pſchenicy 13.30—13.35 rożki 10.52—10.57 wowoſa 10.— hr.

Wiki wużitkowego ſkotu wežera płatk w Berlinje (Magerwiehhof Friedrichsfelde). Pſchihnuli běchu 485 mlodych bóżkow a wyſhokoſnuċželnych kruwow, 12 byków a 133 cžełatow. Wiki běchu měrne a płacżiſny ſo njepſcheměnichu. Wone płacżachu

Młode bóżki a wyſhokoſnuċželne kruwy:

1. kajſoſcże	470—570 hr.
2. kajſoſcże	280—400 hr.
3. kajſoſcże	200—280 hr.

wyſhokoſnuċželne jałowy

1. kajſoſcże	250—450 hr.
2. kajſoſcże	160—280 hr.

Wubrany rjany ſkót bě hiſchcze droſiſchi.

Sſudniſzy na pſcheſadżowanje:

Kruwa, wutoru 11. 8. dop. w 10 hodź. w Schcżěpanez hoſcženzu w Kulowje, — póndźelu 10. 8. dop. w 10 hodź., kupzy ſeidu ſo w Homolez korcżinje w Zidżenku.

Dobrowólne pſcheſadżowanje.

Sſad, njedźelu 9. 8. pop. w 4 hodź.. Sſalowſki gmejnſki.

Mlyn, hamoriſki pola Narcża, na ſwotorhanje, póndźelu 10. 8. pop. w 4 hodź., kupzy ſeidu ſo pſchi mlynje.

Pſenki, njedźelu 9. 8. popołdnju w 2 hodź. pſchi Kulowſko-Mukałowſkim puczu w Spalowſkich honach.

Drjewo, khójnowe a brěſowe, njedźelu 9. auguſta pop. w 3 hodź. pſchi dróży Kinajcht-Roholſi w Rakežan-Kobliczańſkej holi.

Na pſchedań:

Roſy, dejnej, we Wóßlinku cžo. 30, — 4 dejnej, w Budyſchinje, Ufenweg cžo. 2 delka.

Kachli, ſlinjanej, Pepłowſki we Wojerezach, Baderagaſſe.

Trawmuſzcżat „Attila“ w Budyſchinje, Tſelanſka dróha cžo. 421I na prawo.

Bażo ſ matrazu a poſtleſchczom, w Běłej Wodźe, Lauſitzerſtr. cžo. 20 delka.

Bruſa, ſtomowa, w Bukojnje cžo. 41.

Warſzi, 5 młodych, w Porſchizach cžo. 69.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńża dop. ¾11 hodź.: Żitne płacżiſny horje ſraſchchu. Wiki derje dźeja, też we muży. Tendenza: kruta.

Dop. ¾12 hodź.: Do powyſchenych płacżiſnow kupzy njerad ſwoluja. Tendenza: dale kruta.

Płacżiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wołijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, ſejwał 100 kg, płacżiſny po ſotej hriwnje.

	7. 8.	6. 8.		7. 8.	6. 8.
Pſchenica	253-256	253-256	rapſ. wołijſchi	16,80	16,80
rożka	190-196	191-197	poch. melaſa	10,00	10,00
nałět. jeczmjeń	—	—	ſerabella	—	—
nał. jeczmjen	192-200	190-198	běrnjaże kruſzi	26-26,40	26-26,30
wowoſ	227-239	—	bung	—	24 26,00
kukuriza (Maiſ)	214-216	216-218	woła	26-28,00	26-28,00
pſchenicz. mukа	33-35,50	33-35,25	lany wołijſchi	23,60-24	23-23,80
rjana muka	27-29,25	27-29,00	młóbre łupiny	11,75-13	12-13,25
pſchenicz. wotr.	14,00	14,00	olie łupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	13,80	13,75	ſymo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapż	355-360	360-365	ſiomo, rjane	1,60-1,80	0,90-1,25
lane ſymje	—	—	„ pſchenicz.	1,00-1,40	0,80-1,10
hróch	27-34,00	27-34,00	„ wowſna	1,00-1,40	0,75-1,00
pjeſuſchki	23-25,00	23-25,00	„ jeczna	0,85-1,00	0,50-0,90

Drježdźanſka burſa.

Pſchenica	253-258	**běrnaże kruſzi**	28,50-29,00
rożka	203-208	**pſchenicz. wotruby**	13,20-14,00
nałětni jeczmjeń	195-200	**rjane wotruby**	14,40-15,80
nałymſki jeczmjeń	195-210	**pſchenicżna muka**	38,00-39,00
rowoſ	240-250	**rjana muka**	33,00-34,00
cżerwjeny bjeczel	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapż	335-345	**pjeſuſchki**	32,00-33,00
kukuriza (Maiſ)	215-220	**hróch**	30,00-31,00
ſuche truhanzki	12-13,25	**ſotrowe truſ.**	19,00-21,00

Płacżiſny rěſneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

6. auguſta:

1 wol, 16 byłow, 27 jałowzow a kruwow, 891 cžełatow, 120 wowzow, 563 ſwinj.

Woły, byki a kruwy běchu we wikowanju ſłabe, tohodła ſo wěſte płacżiſny njepoſtajichu.

Płacżiſny ſa

cżełata: 2. 70—75, 3. 62—67, 4. 55—60;

ſwinje: 1. 85—86, 2. 86—88, 3. 82—84.

Drobnowikowanſke płacżiſny w Budyſchinje.

8. auguſta po hamiſkim poſtajenju.

Wſchě płacżiſny ſo po ſtot. hriwnje trohwmja.

Twora		najniſch. płacżiſny hr.	najwyſch. płacżiſny hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſcjemi	1 kg	2,20	2,60
Cżelaċe mjaſo	1 „	2,00	2,60
Słopjaże mjaſo	1 „	2,40	3,00
Swinjaże mjaſo	1 „	2,40	2,80
Tukrajny ſwinjaży ſchmalz	1 „	2,80	3,20
Pſchenicżna muka	1 „	0,48	0,60
Rjana muka	1 „	0,36	0,40
Khleb	1 „	0,33	0,35
Jódźne běrny, nowe	1 „	0,08	0,14
Raiſ	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,48	0,72
Słoſk	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjaży ſchmalz	1 „	2,00	2,20
Skuſchony połcż	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jędżna butra	1 kg	4,40	5,00
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,13	0,15
Jódźne buny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeſtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wiczne płacżiſny w Budyſchinje.

wot 8. auguſta 1925.

Wſchě płacżiſny ſo po ſtotej hriwnje trohwmja.

Pſchedmjet		najniſcha płacżiſna	najwyſcha płacżiſna
Pſchenża	50 kilo	12,00	12,50
Rożka	50 „	9,50	9,80
Jeczmjeń,	50 „	—	—
„ nałymſki	50 „	9,—	9,50
Wowoſ	50 „	12,00	12,75
Raps	50 „	16,00	17,00
Běrny	50 „	—	—
Sſymo	50 „	3,75	4,50
Sſkoma, ſ maſch. młócż., praż.	50 „	1,00	1,10
„ ſ maſch. „ ſ ſaſſ.	50 „	1,20	1,40
„ ſ ſypami młóżena	50 „	2,20	2,60
Pſchenicżna muka, 60%	50 „	20,00	21,00
Rjana muka, 70%	50 „	17,—	17,50
Pſchenicżne wotruby	50 „	7,25	7,75
Rjane wotruby	50 „	8,00	8,30
Proßata 732 ſchtuk	1 ſcht.	20,00	32,00

(Sa lépſchu tworu wyſche płacżiſnu.)

Wiczne płacżiſny wežera Wſchě po ſtotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pſchenża	12,50—12,75	12,50—12,75
Rożka	9,80—10,00	9,50—10,00
Jeczmjeń	—	9,30—10,00
Wowoſ	11,50—12,00	12,25—12,75
Sſymo	4,25—4,50	3,75—4,25
Sſkoma, ſ maſch. młócż.	1,20	1,30—1,70
Sſkoma, ſ ſaſſanju	1,80	
Sſkoma, ſ ruku młócżena	1,80—2,00	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja (nowe)	3,00—4,00	4,50—5,50
„ hacž na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,60—4,80	4,80—5,00
Jeja	0,14	0,13—0,14
Pſchenicżne wotruby	—	7,25—7,80
Rjane wotruby	—	7,75—8,25
Pſchenicżna muka	—	19,50—20.00
Rjana muka	—	16,00—17,50
Proßata, wulke	22—30	22—30
„ ſrjenje	—	—
„ małe	—	—

* **S Birkendrücka** w Schlesyńsku. (Smijiza kuženyka.) Dźiłaćeŕ Gasse stupi ſ wobémaj nohomaj pśi žyćenju žita na jenu ſmijizu, kótraž jeho wjazoŕy raſow do nohi ſkuža. Sa krótki cźaſ bźeſche tokſta a ſranjeny dyrbjeſche ſo rucze do khorowonje w Bunzlawje podaćź. Huſećiſcho nadeńdu ſo ſmijizy w žitach. Ssamo w ſnopach ſu pśi domojwożenju do brózńjowo pśiſiſchle. Tuž rźka, kedźbowaćź, dokelž je létża njeſmźérnje wjele ſmijizow kaž lźdy hdy pśedy.

* **Sabyty liſtowy kaſchćik.** Pśi rumowanju jeneho kubka w Strood (w jendźelſkim hrabińſtwje Kent) namakachu w jenym kuće, kiž bźeſche ſ kśećkami ſaroſćeny, jedyn liſtowy kaſchćik, na kótryž bź ſo w bźu nźkótrych létdźeſatkow posahlyło. W kaſchćiku leźacu hiſchće nźkótre liſty, kótrež bźchu tam pśiſhed 41 létami nuts cźiſli. Mjes druhim wopiſchiſchu jedyn ſchćeł na zyrkwińſku kaſu, hdyž ſo nichtó k ſaplaćenju zyrkwińſkeho dawka napomina. Pódla toho bźchu tam liſty na adreſatow, kotśiž hiſchće nźkto we wokolnoſći źiwi ńje. Tak liſt jenoho ſerjantu na ſwoju njewjeſtu, w kótrymž ju napomina, jeho do Jndiſkeje pśiſhewobjećź. Wśo je tuta njewjeſta hižo druhdyž ſbožownje woženjena.

Z prawiznistwa.

Ssmé jśdźeć na prawizy pśheſcheźhacź.

§ 21 wotrźſk 3 poſtajenjow we wobkhadźe ſ jśdźadkami wot 15. mźrza 1913 pśhedpiſuje, ſo maja jśdźadła (Kraftwagen) druhe jśdźadła, woſy jśdnych, koleźarjow, ſtótne transporty abo podobne na lźwej ſtronje pśheſcheźahnyć.

We wſchźdnym źiwjenju ſo nźto huſto ſtanje, ſo tajke jśdźadła atd. nźdźiwadź na ſtylne hwiſdanje lźwu ſtronu dróhi njewopuſcheźa. W tajkich padach ſmé wśo jśdźeć na prawizy pśheſcheźahnyć a tak wot poliſajſkich pśhedpiſmow ſo wotthilićź. Nźchto druhe by jenož wotroſćź było a jśdźenemu wubthadźej ſchkodźało.

Alle jśdźeć dyrbi potom jara kedźbny byćź. Dyrbi pśhes wjazore tutanje ſwśećićź, ſo tamny na lźwéj ſtronje wotſtanje a wotſtaćź dhe a ma pomakſcho nimo jśdź, ſo njeby w poſlednim wokomiku, hdyž traſch ſo druhi hiſchće hinak roſſuđi, ſ nim ſrafyć. Hewak njeſmé wjedniż jśdźadła na žadyn pad na prawej ſtronje jśdź. Hewak je ſa nźkajke franje ſamolwity.

Wſchźdnje móże ſo wobkedźbowaćź, ſo ſo tutanje ſ nźkajkeje pśiſchiźiny (ſ njekedźbnoſće, dla makeho ſkyſchenja, wźſtika atd.) pśhepoſka a hakle w poſlednim wokomiku ſignal ſkyſchi a nadobo ſo na prawizu winje. S tutej móžnoſću dyrbi kóždy jśdźeć liśićź a ſchtóž doſaha zeje kedźbnoſće na to njenalóźi, móże ſamo dla njerodźy ſo kłoſiśaćź, jeli je wón ſranjenje a dalſche njeſłoże ſawinowak.

Tuto ſtejniſchćźo je też njedawno ſtatne ſudniſtwo (Reichsgericht) w juriſtiſkim tydźeniſku (1925, ſeſchiwk 5, ſtr. 487) woćśiſchćźaſo a jśdźerja ſaſuđźiło, dokelž bźeſche pśhes pśheſcheźahnjenje na prawizy ſmjerćź jeneho cźłowjeka ſawinowak, kiž ſ motoriſkim kołom pśhed nim jśdźeſche, ſignal ſkyſchał njebź a hakle w poſlednim wokomiku ſo na prawizu winy. Awto a motor ſrafyſchtej hromadźe a kołeſaŕ wumrź na ſeźéhwkach ſranjenja. Huſto móžeſch wobkedźbowaćź, ſo ſchéroke nakładźene woſy woſtrjedź dróhi jśdu a ſo ſ cźeſka na ſtronu hibaja, dyrnjeź awto bóle tutako. Tajſe woſy **dyrbjeli ſ zyła bóle na prawizy** jśdź, ſo mohłe jich awta a **motorſke koleſa bjeſe ſadźéwkow na lźwizy pśheſcheźahnyć. Tu ſo je ſtrony pohonczow hiſchće wjele hréſchi. Druhdy ſpja na wozu a nźekhdyſcha potom ſignale awtow.** Kedźbowaćź dyrbi ſo na wobémaj ſtronomaj, dha njeby telko njeſbożow ſo ſtało, hdyž wézy a ludźo ſo wobſchkódźa, ſamo źiwjenje pśhiſaźa.

Přilopk.

* **Hela na ſmźrće.** Horźa žołma, **pod** kotrejž tuſhwilu cźekpiny, **móże ſo** jenož jako mały ſćśit wobhladowaćź pſcheźiwo helſkej horźoće, kotraž je we wſcheſakich krajinach naſcheje polkule nźſchto wſchźdne. Jena ſ najhórſchich „helow na ſmźrće“ je ta „Cźežiwieneho morja“. Poſłuchajcźe, ſchot jedyn pućowaŕ, Franzoſa Chevillon, wo niej piſa: „Ssmy we wyſokoſći Maſana (**mésto pſchi Cźerwjenym morju**). Tu knježi cźeſka wlóžna cźopłota, kaž bychu ſo ſtawy ſe ſwojich ſhibałow roſpuſchćiłe, hdyž ſo wſcho ſchkŕeje a ſeſłabi, mokra tuźnota, kiž nozy a wo dnjo poćźeźuje a cźuwy nicki. Druhdy je, kaž by ſo drasta palila. Najradſcho cźeſch ju ſ cźéła ſdŕeć. Žadyn pſchewźw. Wohnjowy powéŕ ſteji ſproſtnjeny a njehibliwy kaž palaza murja. Tuto morjo ſu ſły duchojo ſakuſkali, ſ helſkim ſakleźdom bili. Hdyž a hdyž ſo ſabłykńje pſches huſty dwójny ſtań, kotryž łóź pſchikryła a njebjo ſda ſo być kaž pſchikryte ſ cźeźkeje ſchkleńzy. Nicźo tyſchniſcheho nje je, hač tuto njeſmjeźłime roſpłomjenje błónczniteho wohnja. Tamle ſady na ſdalenym wobſorje ſhadża ſo nam być palaze puſcźiny, załoſona woſamoćina, hdyž maſeſ jenož błónzo a tuźnotu. Sſonich w cźeźkej womorje, ſ kotrejž moſhy ſarźuja a njejadźu ſo ſtróźiſch ſ dźiwych widźenjow, **polne hroſy** a bojoſcźe.“ — Sſmjertnych padow na Cźerwjenym morju dla cźopłoty je jich żara wjele. Tam je na 50 ſtopnjow cźopłoty w khłódku a wlóžnoſć w powėtrźe cźini cźopłotu, kaž w Amerizy, njeſnjeſłiwu. Ale Cźerwjene morjo njeje hiſchće najcźopliſcha pſcheſtrjeń. We ſtrjedźnej Afrizy je cźopłota druhdy tak wulka, ſo móžeſch ſebi jeja na błónczku warćź.

* **Pokuta ſa nadpad na żeleźniſti cźah.** W januaru t. l. na żeleźniſtej cźarje mjes Berlinom a Schneidemühlu pola Stoewena żeleźniſti cźah napadnychu. Pśhi tym 18 wośobow žiwjenje pśhiſtaźi. Hlowneho winika, Perleberga, hižo we ſwojim cźaſu ſ ſmjerćźi wotſudźiſchu. Ssobuwobdźźelnik pśhi napadźe, 31ſetny dźźelaćeŕ Tuſchelſki, tehdy cźetny. Jeho pak podźiſchu ſajacha a dla mordaſtwa ſ pśhedewjaſom a wohroženja żeleźniſkeho cźaha k ſmjerćźi ſaſuđźichu. Pruſki miniſter prawoow **pak jeho ſ khłoſtarnju na cźaſ** źiwjenja wobhnadźi.

kruſchowy a jahody njeſjéśe bjes toho, ſo byſchće ſebi ruce njemyli. Cźaſto ſhorimy a njeźėmy ani winy. Nimoměry chraſchne je wośebi eſa méſchćanow, hdyž ſebi na dróhach abo w klamach ſad kupuja a jón haydom ſjéda. Mnohy ani njewobkedźbuja, ſo ſo ſ tym ſe wſchelakimi khoroſćemi natyknu. Na ſadże ſedża małe hribiki (Bazillus), kotrež cźaſto najſtrachniſche khoroſce fawinuju. Wośebje ma ſo na dźéći, pſchedé wſchém méſchćaſniſke, kedźbowaćź. Su cźaſto pſche ſłabe ſ pſchenoženju taſkich ſtrachnych bazilow. Wjeſne dźéći drje ſu powſtitkownje krućźiſche, tola pak niż wſchitke. Dźiwamy drje ſo cźaſto, ſ woſkel ma tón abo tamny ſtuchoćźinu abo druhu ſtrachnu khoroſćź. Praji ſo potom mjes ludom, ſo je ſamа wot ſo pſchiſchła. Nź, moji lubi, Ssamo wot ſo żana khoroſćź njenaſtanje. Tu pak teźi druhdy hłomna wina. Teź ſ papjerjanymi pjenjezami, kaž ſmy hižo cźaſto piſali, ſo wjele khoroſcźowych ſćowkach bazilow roſſćéri. Njech tute pokiwy ložy wobkedźbuje a ſebi pſched kóždej jédźu ruce myje. Tak ſo mnohich khoroſcźow ſminje.

* **Skopźkaŕ wolij.** Wulke krajiny w Amerizy, ale też w horźej Afrizy maja lóźdoſtatnje njeſmérne cźiwile kiž jim ſkopźki pſchihotuja. Njeſmérne ſumy pjenjez maja knjeſtwa w kóždym lécźe wadawaćź. Tak je argentinſke knjeſtwo w jaridźenym lécźe ſa 5 milijonow warzłowych płotow naſtajało. Knjeſtwo cźe tak nawaſej dowobaraćź. Naſtépſchi ſrédk wſchak je, ſo ſo ſkopźki łoja. S tym wurunaja ſ dźéła naſtatu ſchkodu. Skopźki ſo mléka a ſtłóźa ſo potom do tykanzow, kiž ſtót rad żerje a wjele wužitka njeſe. W nowiſchim cźaſu pak trjibaja nałojene ſkopźki hiſchće na druhe waſchnje. Swérzata maja tełko tuka a wolija w ſebi, ſo ſo wolij ſa motory a maſchiny trjeba. Jenu lépſchinu ſamo ma tutón wolij. Wolij woſtaje pſchi najniżſchej temperaturje cźeźawy, to wéka ſo njeſyndnje. S nim létadłowe motory maſaja. Kajſe ſyły ſkopźkow tam ſu, to njech tute liczby praja. W méſaźomaj ſeptembru a oktobru 1924 naloji ſo w cźeźko domapytanej krajinje Santa Fee pſches 8 milijonow puntow ſkopźkow. Nékrótke dny naſbéra ſo 4000 zentnarſow. Jeli ſo ſo ſkopźki prawiże wužija, tak móże ſo ſchkoda ſaſo trochu narunaćź.

Wšitcy

kiž serbscy mysla a čuja a so ze studentami raduja, **nježdźelu, 9. awgusta 1925**

do Khrósćic

na jubilej

„Hlowneje skhadźowanki“.

* **Kelko papjery trjeba ſo na ſmźrće.** W Amerizy, kaž też poſa naſ, trjeba ſo dźeńſa wjazy papjery. We ſnym lécźe 1924 pſchetrjebaſche ſo na ſnym ſmźrće 8 milijonow tunow = 160 mil. zentnarſow. 50 prozentow wuzi ſo w Europje. Tamnych 50 proz. pak w druhich dźélach ſwéta, najwjazy wſchak w Amerizy. W Europe trjebaja Jendźelcźenjo najwjazy papjery, ſa nimi ſkandinawiſke ludy a potom hakle némſki lud. Amerika njemóże ſama doſcź papjery nadźéłaćź. S Europy ſo tohodła papjera dowożuje, pſchedewſchém ſ naſchego ſtata, ſ Némſkeje. Na cźłowjeka wobliczene trjeba ſo we Jendźelſkej 50 puntow papjery na léto, we Skandinawiſkej 48 puntow, w Némſkej 38½ punta, we Schwizy 30 puntow, w Hollandſkej a Franzowſkej po 28 puntach, w Awſtriſkej 22 puntow. Nadźela ſo w Europje w Némſkej najwjazy papjery. Wulki dźél drjewa ja papjeru dóſtawa Némſka ſaſo ſ Ruſkeje. S Ruſkeje pak njeje ſo hiſchće dowójniſki dowós dozdéł. W lécźe 1915 dowjeſe ſo ſ Ruſkeje do Némſkeje 41827 000 ruſkich puntow (ruſki pud nimale 40 naſchich puntow), w lécźe 1923 jenož 1281 000 pudow. Najwjazy papjery ſeżeru dźeniki = nowiny.

* **Mėj błónzo w żoldźe . . .** W jenym franzowſkim dźiwadle hraje ſo kruch ſ titulom: „Sſłónczne franzowdanje.“ To je rjana a kunja ideja. Tu móhli też pſchewjaćź, dokelž pſchi drohich placźiſnach ſa hoſcźe, cźaj, butru a jéja — wot pleza ſzyła rźcźeći nchzemy — by tajſe błónczne ſnźdanje ſa naſch żoldź a naſchu pjenjezną kapſu najlépſche roſſaſnjenje było. Każ kóždy trjeba, wośmje ſebi ſe ſnźdanju bérlik hacź do jeneho punta błónza, — lutowar ſej to rjenje roſbźéli a k wobjedu teź hiſchće nźchto wudobudźe. Jenož dyrbi błónzo ſ dypkom podawaćź a teź pſchego na njebju być a njeſmé ſtrajkowaćź, kaž nźchi dobawaćeſlo, wośebje we wójnje a inflazji. A każ błónzy nity njebudźe jenoż żoldź, ale zyły cźłowjek. Tuż mėjcźe błónzo w żoldźu a we wutrobje — potom budże zyły ſwét jena jenicźka błónczna pruha ſa wbohich cźłowjeſkich dźéći.

* **We twojich hwézdach je ſapiſane.** Jendźelſka knjeni pſchiźdże na ſudniſtwo a wuſna, ſo dźe ſo wot ſwojeho muża dźélieć. Wona je we hwézdach cźitała, ſo ju njeſmuż wjazy njelubuje a ju jeba. Tuż dźe ſo wot njeho dźélieć. Mandźelſki wuſna, ſo ſo jeho żona hižo léta dołho wo hoſpodarſtwo njeſtara, ale naſtajnje pola aſtrologow a wikkadowarjow hwézdow hyda. Mjes tym je ſo wón ſ jenej knjeżnju ſejnał, kotraž niczo wo hwézdach njeroſumi, ale tak rjana je, ſo je ſo do njeje ſalubował. Ssudnik mandźelſtwo roſwjaſa ſ pſchijpomnjenjom, hdyż żona naſtajnje do hwézdow hlada, kotrež ju na njebjeſach, je bjes dźiwa, ſo je mandźelſti hłuboko do hwézdow w druhim żónſkim njeſiwoczu pohladał. Schtóż je wożenjeny, dyrbi ſchikwanje na ſemi wotſtaćź.

* **Ssam na ſebi operaziju wumjedł.** W jenym małym méſtaczku pſchi ſchwizkich mjeſach je cźéła ſ mjenom Heinrich Chatal żiwy. Wón ſo ſaudźene dny na noſy ſrani. Jako rana nźkto ſpéchnje doſcź ſaźicź uſchaſche, wośmy ſebi ſwój wulki nóż a ſebi nożu kulki wotrésny. Kóńcź njemóżeſche ſpéchnje doſcź pſchereźaćź. Tu wſa ſebi ſekeru a nożu wotrubnu. Tak ſebi pſched kźżu ſwoju nohu ſamjaſwaſche, pſchtidże runje méſchćanoſta nima. Tón hnydom ſanitetnu kolonu ſ méſta ſawola, kiž jeho do khorownje dowjeſe. Tam jemu jeho nohu hiſchće dale wotewſachu, dokelž bź ſebi ranu ſanjerodźił. — Druhu nohu drje ſebi wjazaŕ wotrubaŕ njeby?

* **400 000 koni dyrbi ſo ſniczićź.** W amerikanſkim ſtaće Montana bźhaja na 400 000 dźiwich koni wokoło, roſżeru paſtwiſchćźa, ſapuſćźa farmy a żu hižo domjaze konje ſe ſwojej dźiwoſću natykle. Tuž je nuſne, ſo ſo pſchećźiwo nim krute ſrédki nałożuja. Knjeżerſtwo pſchima k radikalnemu ſrédku: 400 000 koni dyrbi ſo wobſtrélićź a moricź. Je ſo wuliczíko, ſo tute telko pizy trjebaja każ 800 000 howjadkow. Knjeżerſtwo to ſ tym wobkrućźi, ſo tola konje k niczonu wjazy njetrjebaja hacź k polo-hry. A tuż móża ſo bjele wſcheje ſchkody za hoſpodarſtwo wotſtronićź. Awto je wulku bitwu dobyło.

Listowanja.

L. M. Po naſchim mėnjenju njemóże wo płaćźenju podruża (Miete) żanych rźcźow byćź. Bźrje wotnajeŕka wobydlenje ſama ſaſo, dha tole żadanje na podruż ſpadnje. Podſtejt pak wobydlenje dyrbjenſkemu hoſpodarſtwu, dha ſo bydlenje hnydom po wurumowanju wuſmjeli a jenemu wotnajerjej pſchipokaźe, kiž ma potom podruż płaćźeź.

O. R. Bjeſ pohladnjenja do aktow njeda ſo niczo wéſte rjeź. Je-li wuſud dla kondźenja hiſchće prawomócny njeje, tuż ſo radźi, pſches druheho prawiżnika ſo powołaćź. Wot notara ſhotowjena liſćźina njehodźi ſo wot tśećeje ſtrony porjedźićź, dokelž notar njeſmé taiku hotowu liſćźinu nikomu wudaćź, ſchtóż na njej żanoho prawa nima. Potajkim zyły wobſah liſćźiny je w rukomaj tutoho notara, wot kótrehož móżeſche kóżdy cźaſ jedyn wotpiſk tuteje liſćźiny dóſtaćź.

Hola wurėcź. § 51 khłoſtanſkeho ſakonja, kiž wo njedoſahażym roſumje rźcźi a khłoſtanje wotſtorcźićź ſamóże (hdyž ſo na wobſtorźeneho nałożuje) je huſto poſłedźnja pomoc ſa wobſtorźeneho. Chże ſo ſ tym wurėcźeć, ale ſudniſtwo też wé, kak dałeko to doſaha. Ma też ſwojich ſudniſtkich łékarjow, kotśiž to roſſuđźa. Dla duchownje ſóbnoſće ſo wobſtorźeni też do ſłudnizow abo khorownjow póſćeli, ſo bychu jich na „duchakhoroſcź“ pruhowali. Druhdy wſchak ſo ſda być, ſo ludźo bjeſe wſcheho cźłowjeſtwa roſuma nźſchto ſtućźa.

O. K. Hdyż dalſche wuwjedźenja k ſakonjej pſchiſłuſhu, móże ſo na żadane praſchenje wotmołwićź. Doczakajcźe hiſchće nźkajki cźaſ. Wy niczo njeſakomdźićźe, dokelž po naſchim mėnjenju dźiwało na Waſche żadanje żadyn cźaſ poſtajeny njeje. S zyła ſu termije ſwjetſcha tak wotmérjene, ſo pſchekhwatane woſjewjenja trjeba njebudu. Swjetſcha do 1. januara 1926 njetrjebaj ſo żadnki ſapodaćź. To maćź hiſchće cźaſa doſcź. — Pſchecźitajcźe ſebi dokładne naſche woſjewjenja wo pohóbnoſtnym ſakonju.

A. W. Pſchi ſadźerżenju Waſcheho dóńſkeho je najjednoriſche, ſo poſa pſchiſłuſchneho hamtiſkeho ſudniſtwa pohóbnoſcźenje namjetujeźe. Po nowym ſakonju móżeſe po naſchim mėnjenju polne pohóbnoſcźenje wocźakowaćź.

H. Sch. w B. Woſjewjenje dotalnych ſadźbow mėrſweje podruża (Mietzins) wot 1. 12. 23 a trėbnych roſſaſnjenjow na tuttym méſtnje njeje dla wobſchėrneho wobhaha nóżno. Je poruczomne, w tym pabże ſo na podrużne towaŕſtwo abo podrużny jednanſti hamt wobroćźićź.

H. 60. Ssmy Waſcheho mėnjenja. Móżeſe ſo jenoż wotnajerja reſp. wobkedźerja doma dźerżećź. Mėnicźe dźeń ſami, ſo dotalny méſtcźeſ bydlenja ſaneſe winy nima, potajkim ſarunanje płaćźicź njetrjeba.

J. F. Po pohóbnoſtnym ſakonju (25 %) wuczini hypoteka 7000 hr. na 1249,50 ſt. hr., 4950 hr. na 1237,50 ſtatneje hriwny (Reichsmark), 900 hr. na 225 a wot 600 hr. 150 hriwnow.

Směški.

* **Sſłużobnik.** Sſmérćźy general żwobodny ſtajeſ je Biſſing, kiž bźeſche we wójnje dźéſći cźaſ też generalny gouverner w Belgiſkej, dė ſnaty jako jara kruty we wojetſkej ſłużbje a tuż ſo jeho wſchitkży bojaju, ſamo ſwonka jeho korpſa. Wośebje njemějachu ſo jeho ſłużobniży derje, tak ſo huſto ſo wotmėnjachu. Nźkajki regiment jeho korpſa doſta jeneho dnja poruczńoſć, ſłużobnika ſa generala ſo Biſſinga ſtajiéć. K tomu ſo dobrowólnje namołwjachu. Pſchi błiżſchej wółbje roſſuđźi ſo wyſchk ſa muża, kiž dobrý ſacźiſćźeć na njeho cźinjeſche. A nźkto ſapocźinaſche ſo ſcźehoważa hra we praſchenjach a wotmołwach: „Wy ſcźe ſo dobrowólnje ſamołwiť, mój żynno?“ — „K poruczńoſći, knjes wyſchko!“ — „Wėſcźe Wy, ſo macźe cźeſku ſłużbu ſaſtaraćź?“ — „K poruczńoſći, knjes wyſchko!“ — „Mydliſcźe ſej, ſo budźeſcźe Waſche winowatoſcźe ſwérnje dopjelnićź móż?“ — „K poruczńoſći, knjes wyſchko!“ — „A budźeſcźe też ſpokojnoſcź Jeho exſellency ſej dobrećź?“ — „K poruczńoſći, knjes wyſchko!“ — „Schto bėſchcźe we Waſchim ziwilnym powołaniu?“ — „Sſkudźeŕ (Tierbändiger) dźiwych ſwérjatow pola Hagenbeca, knjes wyſchko!“

** **Dowėru ſa dowėru.** Rėſnik a wikowaŕ ſ winom bėſchtaj ſnużodaj: „Ssmėnm ras pſchihladowaćź, kak wy kobažy dźélacźe?“ woprascha ſo wikowaŕ ſ winom. — „Haj, rad“, wotmołwi rėſnik, „jeli ſmėm pſchihladowaćź, kak wino dźélacźe.“

** **Kuchinſka.** Kuchinſka ma ſo pſched ſudom ſamoſwjeć, dokelž je jeje knjeżſtwo khroble wojebaka. Ssudnik ſaſuđźi ju k ſchėſćź mėżazomaj jaſtwa. „Schėſćź mėżazowo?“ ſawoła kuchinſka. „Tak dołho njebėch ſłużbu na żadnym méſtnje!“

** **Njedoſtatk na bydlenjach.** „Cźehodła ſo njewożnitaj?“ — „Njebóſtanjemoj bydlenja.“ — „Njemóżeſcźe dha pola ſwojich pſchichodnyeju ſtarſcheju bydliéź?“ — „Nź, taj bydlitaj ſamaj pola ſwojeju pſchichodnyeju ſtarſcheju.“

S **Kulowa.** Tu šaĥdźene dny hoŭtwu pĥcentajachu. Jako najwyšĥu płaćišnu šadźi hamtšti pšchedstejićer Mich ſ Němcow, 680 hriwnow; 20 hriwnow wjazy, hač-li knjes J. Kober ſ Kulowa.

S **Kulowa.** (Padušćny rejwar.) Jedyn tudomny mlodźi dźěłaćer pšchebywaršche ſ jenej pinčnizu ſ Budyšćina tudy na jenej sobuwje. Pšchi tym měješche trochu dołhe worsty a hrabny jej listowniju ſ pjenjesami. Listowniju poda mjeńcu šwojemu towaršej. S pomocu połizije listowniju pšched korčmu sašo namalachu. Po měnjenju pinčnizu něšćto pjenjez w njej pobrachuje. Njetpraweho rejwarja połizija ſ šebi na hospodu pšcheprošu.

S **Bojerez.** Hač dotal lubjachu běrny w tudomnej wokolinje bohaty wunošćh. Se šlajnymi dešćemi tandźenych dnjow rjana nadźija dale bóle popušćenje. Sužne běrny bĥchu hač dotal jara rjane. Někto pak pšećnu nadobo čornicz a hnicz. S měšmami tež hišo žita rosu. Jeli so wjedro bórzy njestaji, tež pósnje běrny čornu a hnija. — Tukhwilne wjedro rosćenju hriwow hoši.

S **Wojerez.** Strašchnje krej sajedojći šebi we Wojerezach tele dny młodźi człowjek. Wón měješche na hubje małe jěšćejšćho, na kotrež dale njekedźbowaše. Někto je jěšćejšćo žiło tak strašchne, so dyrbja jeho operěrowarz. Wjech je podawk kóždemu ſ warnowanjom, sa maju so tež małe rany derje wobhladaca.

S **Wósbork.** We nozu k ſrjedźe so pola tudomneho buschmjerja (Büchsenmacher) Regemanna na dwórnišćowej dróhi nałśłamachu. Nutśłamarjo dyrchu wokonowe wobluki pšchetoćiłi. S tym chĥchu šebi wokno nutśka wotewrićz. Padnychow pak pšchi najšćipšchim dźěłe sešcherichu. Wjaŭšchi nošy pod pazu so šhubichu. Najstara połizajšćeho pša ſa nimi póšłachu. Hač dotal pak jich njemóžachu wuhledźeć. W poślednim czašu ſu so w tudomnej wokolinje hižo wjazy rajow nutśłamarjow. Kaž so ſa, tu ſnano zhła zwólba tajšich njewitanych hośći wokoło brundźi. Nadźijomnje so połizija poradźi, njedorźinkow skónčnje sajeć.

S **Drjowka.** (Awtowe njeśbože.) Sandźenu wutoru dopołonja wokoło ½10 hodź. jědźeše awto ſ bratrowej Wirčajowej we Slym Komorowje po Hróbkowšćej dróhu. Mjeńko pšched Drjowkom so pšchi awtowje kolo łama. Auto so wjazy rajow pšcherěźiny. Wjednik awtowa ſu hnydom morjeny, šmješ tym, so tamny njeńešchimi ranami wotešćeše. Morjeny je wudowź a šawostaji 12-łětnu syrotku.

S **Bukowa** (Hohenbocka). Spodźiwne pšcheześeństwo mjes šwěrśatami móžemy na tudomnym kuble wobkedźowarz. Tam zyły dźeń šwinje wonka na pašwje. Šwinje jara muchi kalaju. K tomu nadeńdźechu ſu wjeso bórzy łubowarjo tajšeho praka. Schěre pšišchi (Bachkehze) šwinjom po hribjetach běhaju a muchi loja. To so šwinjom runje łubi, njedaja so samyślicz a njećišnja ſim najnjeześchi šchiwdy. Tajkemu pšchekhodźowanju ptačkow po šwinjaćich hribjetach je łubosmy pšchikład pšcheześeństwa mjes šwěrśatami.

S **Wětošchowa.** Stajne nadróžne njeśbože. Wobhedźeł jaušchaha Pawoł Ř ſ Wětošchowa, kotryž tuchu cźežko šihšchi, dojedże tele dny do Wórkowow we Młotach po wóš karuselowehu wobhedźerja. W bliškojći Wětošchowa šeho nadobo motorowy pšcheześahny a potorhny. Ř. padny a šo na hłowje cźežko ſrani. Ninnobuza ludźo jeho šdźehnychu a domoj dowjedechu. Na dobre šhožo šo šmjertnje njeſrani.

S **Lubnjowa.** Žito je šo w Lubnjowšćich stronach tele dny domoj dołhowało. Poślednje dešćeše šu tu a tam žitam jara šwadźile.

S **Lipšeho** pola Lubnjowa. W hnójnizowej jamje ſurkpi šo tele dny 2½ lětna hołćka najenka W. Wicza. Mjes tym, so šłaršchej we šahrodźe dźiałachaj, běžaše dźěćo po dworje. Na njeśbože padny do jamy a šo šatepi. Wšěche pospyty, so šaso woživicz, běchu podarmo.

S **Drježdźan.** Pšched tudomnym ławniškim šudom měješche šo tele dny połizajšći leutnant Jurij Max Winterstein dla pšchekhichiwjenja hamtšich pjenjes ſamolwjecz. Jeho winowachu, so je jako połizajšći šražmijchtr a pšchedstejićer połizajšćeje šraže w Drježdźanach na Albertowym mamješe ſ wumoſchla khłostanšćich hmankow 493 hriwnow pšcheześchiwił. Jeho dla njejpšchetrawazeho pšchekhichiwjenja hamtšich pjenjes k 5 měšazam ſaſtwa ſaſudźichu.

Se **Schandawšćich kupjelow.** Sobotu rano pola Schandawšćich kupjelow na Łobju dwaj parnikaj do ſu ſrafyſchtaj. Parnik „Möve“ chžyšche ſ jeneje ſtrony na druhu pcheješ. Pšcht tym ſrafy po parniku „Karlsbad“. Njeśboże šta ſo ſ tym, so ſo wjednikaj parnikow njedorohumiſchtaj. Parnik „Möve“ ſo pšedku ſylnje wobšchkodźi. Hačrunjeź bě ſrafenje dosć ſtrašchne, dha tola nichtó wo ſiwjenje njeběchu. Dokelž je w tu khwilu na Łobju wulka woda, bojachu ſo, so mohła ſo jena ſ njeju powrócźiz.

S **Koldicz.** Hońtwa ſa nutśkanarjom wotmě ſo tele dny w Koldźagach. Wěšty kowařiki, kotryž dłšeji czaj žane dźěło njeměješche, bě pšched někotrym czašom do pšchepytowanſkeje jatby tudomneho hamtſkeho ſudnišwa pšichšol. Wutoru dopołdnja wokoło 10 hodź. poradźi ſo jenu ſ jatwa cźeknyć. Kaž ſo někto poſdźišho wupokaja, bě ſtronu k Lězniku (Leiſnig) cźeknył. Na tutym puću bě ſo ſašo pola kulerja Arnolda w Gersdorfie pola Lěſnika nutśkamał. Dale cźěłachu k Lastawje. Tam ſebi żelezniſku khartu do Großbothena kupi. Tamne żelezniſke ſarjadniſtwo pak na njeho ſwoju kedźbliwoſcz ſłoži a we cźekneju telefoniſku powješcz do Koldźa poda. Jako dyrchu jeho żeleſniſzy ſarjadnizy ſajeć, poradźi ſo jemu ſnowa cźeknyć. Hnydom puſchcźichu ſo cźrjódy ludźi ſa nim a jeho tež ſtónczinje doſahnychu. W Koldźecźanſtim jaſtwje móže někto ſo wé, ſpróżny po ſwojim wulkcźe, wotpocźinyć.

* S **Waldenburga.** (Kedźbnjcze kołojéšni, hdyž ſo je ſajſchahami ſeltkacze. Kak cźaſto pišany wo wſchěch możnych kołojéſnych njeſbožach. Niedźiwajcy toho kołojéšni pšchezo hišchcze pšichmako kedźbuja. Muczkowſki ſ Waldenberga chžyšche ſe ſwojim kołom ſapſchaḥ pšcheſcźahnycz. Pšchi tym ſetka ſo ſ druhim ſapſchahom, na kotryž ſo njedohlada. S zylerx wotmachom ſrafy do woja, kotreż ſo jemu hłuboko do żiwota ſakło. Jeho ſranjenja ſu tak ſtraſchne, ſo derje ſ cźežka pšchi żiwjenju woſtanje.

* S **Muldenberga.** Krowawna bitwa na rejach. W Grünelej hoſcezńu w Muldenbergu mějeſche nětkajſe towaršſtwo ſawrjeny ſwjedźeń. Pšchi najrjeńſchej ſabawje ſpodźachu ſo nadobo zuſh bayerſky dźěłacerjo do ſarke dobywacz. Jako ſ namoza wuſtupowachu, pósłachu cźi, kotřiž ſo pšchi ſwjedźenju wobdźěłichu, po ſandarmow. Tuczi rjeſchu wotešnachu. Po krótkim czaſu pšchińdźechu ſ hiſchcźe wjetſchej cźrjódu. Nětko ſamkujene durje a wokna rozbichu a ſo ſ kamjenjemi do rejowazych dachu. Żandarmoſo buchu nuſowani, do nadpadnikow tſělecz. Na to twrzi cźeknychu. Żandarmoſo ſ nowa porjad poſtajichu. Tu wobſedowny ſo ſranichu.

* **Pjerſchejeń w ſkótnym ſoldku.** W Bunzlatwje we Schleſyſkej namakachu pšchi rěźanju kruwy brohowny mandźelſki pjerſchejeń. Pšched tſjomi lěćami běšche jón burowka ſhubiła, ſnadź pšchi pšchihotowanju pjay. A nětko je ſo jašo namakał a mójeſche jón wjeſele pšchijimacź. Njebęſche wob cźaſ ſo wjele pſcheměnił.

* **Schto Barlinſzy dźiwadłownizy ſaſłuża.** Pšched Barlinſkim kralwym ſudniſtwom wotmě ſo njedawno proſeß, kotryž Barlinſzy prominentni (ſławni) dźiwadłowniczy pšcheczińo towaršſtwu Barlinſkich nawjedowarjow jewiſchkow ſapodachu. Pšchi wuſudźenju wukpachu ſo njedowe poměry, kotreż dźenża pšchi Barlinſkich dźiwadłach knjeża. Tak ſo wobkrućzi, ſo najmjeńſcha gaża (mſda) ſwrchich dźiwadłownikow ſo na 165 hriwnow měſaczniże ſtaji. Cźi prominentni pak njeſłyſchane ſummy ſwej żadaja. Tak ma komorny ſpěwaŕ Michael Bohnen na wjeczor 8000 hr., komorna ſpěwarka Marja Jeviza ſamo 17500 hr., Fritzi Massary najmjeńe 2750 hr. a Max Pallenberg 1600 hr. ſa jedyn wjeczor. Mandźelſkaj Massary-Palenberg měješetaj na měſazu hromadźe wjazy hacz 400 000 hriwnow. Do wójny běchu mſdy wſe wjele niżſche. Tak dósta Fritzi Massary 1913 tehdomniſchu najwyšſchu gażu na lěto 36 000 hr. Józef Kainz měješe „jenoż“ 24 000 hr. Mjes tym, ſo dźenża tajſe mſdy dźiwadła na proſcherſki fij pſchinjeſu, ſo tuczi ſławni dźiwadłownicy derje żiwja. Njewobhedźa jenoż ſwoje auta, ale maja też na kraju wulke wobſedźeńſtwa. Tak ma Khata Dorſch dwe wocźerkwje a Leopoldina Konſtantin wulki hród w Schönbrunu. Na to waſchnje njemóża ſo Barliniſke dźiwadła ſbrabacz.

* **Bohate zajmowanje ſ dźěćimi.** W měſtaczku Fanten nad Rhynom porodźi mandźelſka tamniſchego korčmarja Baumanna 5 dźěći nadobo a to tſi ſólzy a dwě hołzy. Macź a dźěći ſu zyle ſtrowe.

* **Sa ſwój brjuch pſches 1rl druhich.** Do němſkeje kupjele, hdźež ſo tolſcźi ludźo a też tajzy ſe ſkajenym ſołdkom lekuja, pſchijědże egiptowſki paſcha ſe ſwojim dwórom. Lekař jeho pšchepyta a jemu kuru pšchedpiſa, to rěka dyrbjeſche ſludnju je ſóli picź. Hdyž běſche pšeń taž ſo napił, dha jemu to wěſo njeſłodźeſche. Cźehodla dyrbjał ſej jedyn paſcha ſwoje żiwjenje pšcheſcźeć. Tuž pšchikaſa ſwojemu ſłužobnikej, ſo kuru ſa njeho dale pšcheſwjedźe. Lěkař ſo bźiwaſche, ſo ſo niczo njepołěpſchaje. A paſcha ſaſo njerozumjeſche, ſo taſke faſtrowanje kury jemu niczo njepomha. Tuž wopyta wſchěch lěkarjow, ale żadyn njemóżeſche jemu rezept dacź, ſo mohł jeho „hdyž druſy“ wodu ſa njeho pija, wulětowacź.

* **Rubježny napad hrjedź bźeſho dnja.** Na dróhu pola Bolowcz tele dny 24-łětneho ſwarſkeho aſſiſtenta Wjaſława Samuela nadróżni rubježniſy napadnychu. Jeho khětro ſłakachu a ſ tym ſmjertnje ſranichu. Nimo toho jemu hišchcźe 2300 krónow rubichu. Sa rubježnikami njemaju hłeba.

* S **Rumburga.** S autom cźežko ſnjeſboželi tele dny tudomny korčmař Uhmann. Na żeleſniſtim pšchekhodźe pola Altaſberga ſrafy ſ jenej lokomotiwu hromadźe. Uhmann mějeſche w poślednim wokomiku ſi cźe telko duchapšchitomnoſce, ſo ſwój auto na bok wuwinu. Tola pak nimo toho ſ lokomotiwu do ſo ſrafyſchtaj, hačrunjeź njebě nichtó ſranjene tak ſyline, kaž by hewak było. Jena żona ſ Cźeſſepe Lipy, kotraż ſobu jědźeſche, ſebi lhětro mošne ſkihaje. Uhmann a tjeći hótrź pak wotſtaſchej njeſranjenaj. Auto bu tak roſtaženy, ſo ſo wjazy trjebacz njehodźi.

* S **Fritzpodorfa.** (Stajnje ſtara njekedźbnoſcz.) Sandźene dny dźiwſche w tudomnym hoſcezńu „K Dwěma“ bydlaza wudowa Djebrichowa ſpěchnje ſakepicź. Woheń w kachlach ſo jej njechaſche hnydom ſapaliecź. Tu ſpěchne njeſchto ſpirituſa do wohnja wuła. Nadobo pak wuſ praſnyſchu płomjenja ſ kachlow a hrabnychu draſtu njeſbożowneje, kotraż bě runje hama wó ſtiwje. S ſeje na pomoz wołanjom korczmař na pomoz pšišpěša. Spěchnje ſo rošbudźi, hrabny pšchikrywadło a ſadušiły wohań ſ kotrymž ſo draſta ſony palešche. Njeſbožowna żona hišchcźe ſ małymi wopalenjemi wotešćeše.

* **Kupański kóſtüm, kotryž podnurjenje ſadźewa.** Jena Parižſka firma je kupańſti kóſtüm pšchiſparawiła, kotryž ma wužebitoſcz, ſo podnurjenje ſadźewa, hamo pšchi ſylnych ſołmach. Wo waſchnju ſłotowjenja kóſtüma firma mjelczi. Żyle prawje, hewak by in bórzy konkurrenza była.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Stinnesowa firma w Hamburgu je wſche ſwoje ſamókſe transporterile tódże ſa 25 miljonow hriwnow pšchedała. Kupzowe mjeno njeje hišchcze ſnate.

*

W Oetzišim dole w Alpach je jedyn Muchowſki puczował pšched wocźomaj ſwojich ſobupucźowarjow do lodźiſchcźoweje ſchkałoby padnył a ſo je ſmjertnje, ſa nim ſo ſu wałzyli, ſaſtyngnyli. Sniejebożeneho mózgu jenoż jako morwho wurcźahnuli.

*

W rańſchich Czechach ſtej ſo ſ poślednimi deſchczemi a ſlivkami dwě ſpeczinje żiwoj ſmicźiłej. Pola Hermanicz ſe ſi wołowy ſ błyſkom ſaraſchu. Wone běchu wucźek pšched deſchczom pod jenym ſchtomom pytałe.

*

Lodźana kawa, kotraż pšchi Rhoninym lodźiſchcźu, k wulkej łubowej prošdźenuju wjedźe, ſo ſaſtyngny, hdyž pucźowarjo po njej dźěchu. 40 wołowow na lodźiſchcźo bełe padże. 15 wołowow ſo ſ dźěła cźežko ſrani, druſy je jenoż lohko wobſchkodźichu.

*

Po ſtyſnych ſlivkach w Litwje je na wſchěch tamniſchich rěkach wulka woda. Město Troſchkun je ſo dospołnje pocźrěło. Też wjetſchi dźěł měſtacźka Naguey je ſo połwodźił. Wobſtrad je ſo wſchudże pſchetorhnył.

Towařſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ wobdźěli ſo na złotej hłownej ſkadźowancy ſtud. młodźiny, njedźelu, 9. auguſta 1925 w Khróśćecach. Towařſtwo zeńdźe ſo w Wjenkec korćmje w Khróśćecach. Wočakujemy połnoličbne wobdźělenje towařſkow a towařſow. — **Watoru njezeńdźenje.** Předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada“ **ſkhadźuje ſo kóždu pónđźelu** wječor 1/4 9 hodź. w Serbſkej kofejowni.

Bukecy, „Kładoſć“ ma ſrjedu, 12. t. m. wječor zhromadźiznu. Wšitkich wutrobnje pšeproſuje

předsydstwo.

Dubrawka. Serb. tow. „Jědleńka“ ma jutře njedźelu, 9. auguſta, pop. w 3 hodź. pola Kraſkec zhromadźiznu. Nuznych nałeńoſcow dla proſymy, zo by kóždy sobuſtaw pšišeł. Předsydstwo.

Ferialna kolonija. Dźěći wróća ſo z próżdninoweje kolonije ſob. 15. auguſta. Wospjetujemy, na čož ſmy ſtarſchi hižo w ſwojim času kedźbliwych činili; W pšipadźe, zo ſo próżdniny dźěći prjedy ſkónča, njech ſtarſi je hnydom pola ſulſkeho wjednika porjadnje zamołwja a wo nuznu dowolencu proša.

Domowina.

Fotografuje z Kulowſkeho zlěta ſu dóſte a móża je ſkazarjo dóſtać we ſekretariale Domowiny. Tohorunja ſu tam dóſtać jako pškne ſpomnjeńki fotografije z lětuſeje generalneje zhromadźizny w Rakecach, z lońſeho Khwačanſkeho a ſokołſkeho zlěta.

Domowina.

Hrodźišćo. „Zorja“ ſpěwa ſrjedu wječor 1/2 9 hodź. w Njechornju. Wšitke ſpěwařki a wšitcy ſpěwarjo chcyli cyle wěſće přinć. Dirigent.

Khróśćecy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Sokołſkim Jednotam. Sokołſki ſwjedźeń w Nowej Wſy pola Krjobje dyrbi ſo dla wobſtarnišich přihotowanjow na njedźelu **6. ſeptembra** přepołožić. Prosymy Jednoty, zo bychu ſo po tym złožowali.

Sokołſkim Jednotam. Sokołſke jednoty wobdźěla ſo při ſwjedźeńſkim čahu na jubilejnej ſkhadźowancy ſerbſkeho ſtudentſtwa w Khróśćecach zhromadnje w zwjazkowem cyłku. Drasta: Po możnoſći w čapcy a paradnej kośli, hewak w civilu. Prosymy, zo bychu ſo wšě naše jednoty w prawje bohatej lićbje na tutej wuznamnej ſkhadźowancy wobdźělile.

Dokelž ſu wšě přich. njedźelu wobſadźene, wotmówamy krótke ważne posedźenje zwjazkoweho předsydſtwa a wubjerka při tutej ſkładnoſći we Khróśćecach. Započatk z dypkom we 1 hodź. Měſtnoſć zhonić pola k. kublerja Dučmana. Kóżda jednota dyrbi potajkim zaſtupjena być.

Serb. Sokołſki Zwjazk.

Sobuſtawam ſpěwařſkich towařſtwow. Sobuſtawy ſpěwařſkich towařſtwow, kotreż ſo na hłownej ſkadźowancy w Khróśćecach wobdźěla, proša ſo, zo bychu „Zerja“ a „Wulku lubosć“ sobupřinjeſli, dokelž chcemy někotre khóry při ſwjedźenju ſpěwać. Zhromadna pruha je w 1 hodź. w žurli Herbſkeje grychty. Słodeńk.

Zwjazk Serb. Ratařſkeho Dorosta wobdźěli ſo na ſkhadźowancy w Khróśćecach a zhromadźuje ſo w 12 hodź. pola Zarjenka. Tam ſo teđi čłi dla Drježdźańſkeje wuſtajency; kóždy dyrbi ſo na ſkhadźowancy wobdźělić.

Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marki Smolef w Budyšinje — Zamołwity za hospodarſke dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki A. Dučman w Budyšinje.

Z Łužicy.

S **Korytnjca.** Sandźene dny pola tudomneho mejerja Stolity, kotryž napſchecźo Hrodowſkej horje bydli, ſo pſchekhodźowaja 19-łětna holza ſ wyſokeje ſtaty do Schprewje dele padny. Jona ſ bliſkeho wobhladała ſe njeſbožo wohladała a běžeſche hnydom do maſchinſkeje fabriki po pomoz. Snuzity ſamkat holzu ſ wodu wuczahny. Hačž ſo tu wo njeſbožo abo ſamomordarſtwo jedna, njeje wěſte. Holza je ſpjeła a dyrbi tu pſchi ſwojej cźerce. Kaž ſłyſchimy, je holza zyle njeſtrašena ſwoſtała. Sſo boja, ſo mohła na ſahojenje płuzow ſłohnyć.

Se **Schérachowa.** Cźežity auto ſ zybelemi nakładźeny tele dny w Schérachowje na Khemberſkej dróhy njeſboži. Wjednik auta chžyſche pſches pěſkojcźnu a hlinjanu hromadu pſchejeć. Dyrbjeſche zyle na lěwej ſtronje jěć, dokelž tam wodowód twarza, ſo pol dróhi ſryli. Pſchi tym poczinaſche ſo ſmwacz a ſajeđże do hrjeđe. Na nim bě na 70—80 zentnarjow zybelow. Po dźeſchim cźežkim prózowanju auto ſaſo dale jěđżeſche. Wón bě ſo jenoż ſ lohka wobſchkodźił.

S **Biſkopitz.** Krej ſajedojći šebi tele dny pšchi rěźanju ſwinjeca wěſty wowcźer w Biſkopitzach. Kaž je ſo někto wupokaſało, mějeſche ſwinjo cźerwjeny pobźěk (Rotlauf). Wowcźer dyrbjeſche hnydom lekařſku pomoz pytacź.

S **Biſkopitz.** Straſchna cźwila pijnowych ſchejerkow je ſo w poſlednim czaſu w tudomnej wokolinje dale a bóle roſſchěrila. Najwjazy tutych ſwěrjatow je w żeleſniſtich brjohach. So wy ſo hóńdże pšcheczińo uim jakrolo, je měſtnoſczanſka rada ſa dohajenjenje a wotedaczje pitowneje ſchejerki 3 hr. pſchiſłubiła

Nowe wudaće!

Ernst Moritz Arndt: Wo deutſcher Sprache, deutſcher Zunge.

Wo němſkej rěči, němſkim języku. Wudał a přełožił Arnošt Bart. Wudaće Maćicy Serbſkeje. Płaći 1 hriwnu 50 np.

Nowe wudaće!

Jakub Bart-Ćišinski: Wo Hanzy a Cyrilu.

Wudał a přełožił Arnošt Bart. Wudaće Maćicy Serbſkeje. Płaći 1 hriwnu 50 np.

Nowe wudaće!

Jakub Bart-Ćišinski: Wo Hanzy a Cyrilu.

Wudał a přełožił Arnošt Bart. Wudaće Maćicy Serbſkeje. Płaći 1 hriwnu 50 np.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

„Wulětnišćo“ w Delnjej Kinje.

Jutře njedźelu wot 3 hodź.

wulki lěčny swjedźeń

z wjele překwapjenjemi za młodych a starych;

darmotny koncert, wšelake spěwy

Delnjo-Kinjanskeho mužskeho spěwneho towarstwa.

Zastup darmo!

Wutrobnje přeprošujetaj G. Lorenc a mandźelska.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pjećwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncerfuje znaty kapalny mišr Sliebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Hdyž chcećе woprawdže dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

mjeńcžel Arno Lehnert

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Kóžde nježelu wot ½11—3 wotewrjene

D-kolo mod. 25, 1, 9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu

:-: podawa hnydom :-:

Carl Gast w Budyšinje.

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći

z rukowanjom z bencinom

portiery

meblowy tkaniny

tepichi * přikrywy

w Budyšinje na khěžorskej drózy 6 na Přiščanskej drózy 16 Telefon 45

w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4

we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22

we Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej drózy 40.

Tunje płaćizny za

tkaniny za łož., běł. a pocehnjenja } pisane

łožow. płachty

Najlěpše wupjerki

košlace tkaniny

makkowe

a normalne šaty.

Składnostne kupje

twjelkow

trjenjow

blid. rubow

dybzač. rubiškow

Aug. Hilger

na Lotzowej drózy 201.

Žane klamy!

Bernicy

(Bindegarne)

snopowe powjazy

ma na składźe

Pawoł Bennewitz.

Diplom. Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR FLUGZEUGSICHER

FRONTSCHEIBEN

BAUTZEN

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane předźenco

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej hasy 5

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Najlěpši

kolij

poruća

Arno Rauchfuß

symjenjowa wikowańnja na žitnych wikach 9.

Małe nawěstki

w „Serbskich Nowinach“ maja dobry wuspěch!

---

6 PS

bencinowy motor

je tunjo na předań

w Dřewcach čo. 25.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, bleše běłeho wina

bleše čerwjeneho wina

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnjosće.

Popp na hornjo-serb. hasy 13 telefon 1351.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kniha-tišćerńja

w Budyšinje.

Derjezdźeržany stabilny

dźěćacy wóz

sćinowy, je tunjo na předań.

Zhoniš we wud. Serb. Nowin.

Rjana knježna

wosrjedź 20, pyta znajomstwo z porjadnym, solidnym knjezom dźěłaćeskeho stawa. Wuhotowanje tu je. Poskićenja pod „C 26“ na wudawarńju „Serbskich Nowin“.

Wobroćće so

při potrjebje

časnikow, zlotych a slěbornych tworow

kóždeje družiny jenož na

časnikar a Gottfried Heinzu

we Wojerecach na Hródk. drózy 18

w domje knjeza kožuchařskeho mistra Franca Bittnera.

Oskar Meister

fotografiski ateljej

w Budyšinje na khěžorskej drózy 15.

Telefon 436 :-: Njedźelu wotewrjeny

Po skazanju so tež na wsach fotografuje, lehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.

Powjetšenja po kóždem wobrazu.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazarki sle

A. Bokelmann nasl.

Korta za skót

wšěch družin a wulkosćow kaž tež

tonowe roły a šamoty

poruća po najtuńšich płaćiznach

C. Schneider w Budyšinje na walskej drózy 14.

Walter Hensel hoj. magnetizér

za wšě nutřkowne a wonkowne čerpjenja tež w starych chronickich padach • Jeli so přeje, přindu tež na wsy • Rěčne hodźiny wšědnje wot 9—1 hodźin w Budyšinje na Třełanskej drózy čo. 40, kóždy štwórtk wot 8—12 hodź. w Kamjencu w „Złotym Jandźelu“

Wulki transport młodych sylnych originalnych rańšo prusko-hollandskich

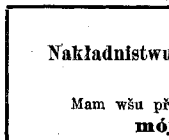

kruwow a jałojcow

steji wot soboty, 9. augusta w mojich hródźach we hosćencu „Ke khurwjerchej“ w Budyšinje na drjewowych wikach płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowańnja

Telefon 63 a 418.

NB. Zamjenjam tež na rězny skót.

Mała šatowa róla

k wjerćenju a mały trjebany **biljard**

je na předań w Budyšinje při Pětrowskej cyrkwi 1.

Kupuju kóždu dźělbu žita

za hotowe pjenjezy.

Wšě picowadła mam na składźe

wšě hnojidła na skazanje

Młyn w Prawoćicach.

Nakładnistwu „Serbskich Nowin“ w Budyšinje.

Mam wšu přičinu Wam zdźěkować, zo je

mój nawěstk

2. julija t. l. we Waše Nowinje

wšě wočakowanja na wuspěch přetrjechił!

Sym docyła hižo z pospytow dowidźał, zo nawěstk w „Serbskich Nowinach“ přeco derje kupowacych ludźi přiwjedźe. Budu w přichodźe tež dale Waše Nowiny za nawěstki wužiwać.

Z počesćowanjom

Handrij Kasper nasl.

J. Pilopp.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerski zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś płaći so za wukraj rjadk 20 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 184 **Budyšin — póndźelu, 10. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Khróśćicy.

Pjerjožetnacy lět! We »złowjeskim« žiwjenju dołha doba. Hladamy dopředka, sgod so nam njeskóńcyna. Hladamy nazad, je nam kaž by wčera było. We žiwjenju ludowem je to krótka doba.

We žiwjenju našeho serbskeho ludu běchu posledneje 50 lět doba rozrisaca. Tola doba je sa nasch serbski narod kročel do lěpšeho pśichodna.

Hłowna śkhadźowanka serbskeho studenstwa tuteje njeje nasch narod dokkadnje se swojeho drěmanja wubudźiła. Ale to je jeje wulki wusnam, so serbski narod we najtrjeśich nisćhej dobje we stawiśnach našeho ludu njeje do śmiertneho spanja sapadnył. Sserbjo su hišćhe dochakali tu, kótrejž dźensa wšěm malym ludam wošebje w Europe śkhadźa.

Hłowna śkhadźowanka je njeźła narodnu ideju do serbskeho ludu. Njech njejsu wušćhi pśichczo rjekło i je klina, kótaž bychu dali ke skutkej sćrośeć tym klubjenjam, kótrejž su sjawnje pśeć serbskim ludom wotpołožichu. Woni pak su spalili woheń, kótrejž je so ześlił za hrěk a sapopadowal serbske dusche hač do dźensnišnich dnjow. Hłowna śkhadźowanka je so wutworiła do wohnišćheja serbskeje narodneje ideje. Ideja je njejśmjertna. Sorjeśćicy, kótrejž śkhadźeju, dochaja wodych nalećca.

Jeje doba wopśiśija posłědnjenje słowjanskich śplahow na jenu wyśinu, do kótrejež njejsu wěrśeć móhli ći, kótiś ju sałožichu pśed 50 létami w Khróśćižach. Wusnamna je tale doba ś tym, so rosbity leži na semi powostank śrjedźneho wěka: militarizmiski fendalizm — nazyłnosć —. Tón, kótrejž sćini so ś pśichódnym nasich wěcznych žurbadow a złaknił teź naschu, wošebje ludowazu młodźinu, so je ś najwyśśichim idealom cłowjeskiwa. A tola je pśichódny ś nim. Powostank pohanśtwa. Antikhrist! Najhórśichi pśeśeśiwnik nasćhego sdóžnika, kótrejž ś jenajkej luboścu wopśichija zyle cłowjeskiwa a wumóžy je swojej kruju njejśmjertnu duschu teź serbskeho ludu.

Tutón militarizmi fendalizm je dajił naš a nicził narodneho ludu njejśmjertnu duschu. Nam sebrawschi nasćhich wótcow dejmanty: kulturne luda nasche, samoćinoschi je na toczene schkleńcźi tak mjenowanueje ziwilizacije.

A to bě najuntrnischi podsynk nježerawscheje jubilejneje śkhadźowanki. Njech rěčeśche k nam młodźenź studenta, njech nadobny měśchnik wošadny, kótryž je ś rojenkom k pśi dźazym a saćwaszym tuteje doby. Njebě to jadro słowow nascheho dr. Rachela?! Wón jedyn tych sakkadnikow tuteho wohnišćeja serbskeje narodneje ideje je so pśichodnk k tutemu śwědźenju. Ssameje trunjy dótkachu so słowa studenty bratrowskeho naroda Polakow. Jeho słowa kóž mjeśce błyśćeżate sapachu. Po stach a stach kśiżaja była dycha sadźerżawschi, śłuchasche nowej, ale tola ześrej wěrnosći. Bój, wojowanje wo duchowne kula pyta kruśiśeje cźuwy w młodźinje naschej. Sa widomny sameŕ, ś mjeścom w horschći, je bój łóhschi. Tutón dr. Johnny bój wojowarjow sa duchowne kubła posłědnje narodne mjeńšchiny na wyšśokoź sapołschtokow měra.

Studencźa mějachu wćera słožownu ruku, słowaŕschi śkhadźowanku do Božeje stwórby, hdyž nam bě ś krywom módre njebjo. Njech palešche błónzo žnjeizaśśe nam na nasće błónza śwuczene stawy. Wóle hač błónza žnjeizaże pruhi, brjězach nam wutroby rěčnikow a pśichodnoscherkow słowa a synki kražneje „Jednoty“, kótraž tak mjeśchtrizuje a jadrnje wobwěnzowa słoty jubilej.

A wjeczoŕ. Sta niz, tyłaży pjelnjachu Kralez se jelenym płotom sawrjenu zahrodu, kaž stworjenu za dźiwadło pod hołym njebjom. Jana sala, ani w Budyšchinje niźełdma w Drježdźanach, samohła pśichjeź tych tyłazow śyły, kótiś běchu na wjeczornu śwjedźeń pśichpśwatali.

Se žiwjenja luda bě wsała nascha nadźijepolna śpiżowaćelka wuczerka Kubaśchez śtruchły podawk. Jeje mohtrjej poetiski ześij bě posběhnył cźiłk na wyšchinu woprawneje dramatiśkeje wudokonjanosće. Cźin bě jej śćinił cźełko w hrajerjach wustwjnych, wošebje w dźowzy starego śkhadźowańkarja, wyšchego wuczerja Schewcźika. To bě wumělći wobraz, wsaty ze sabludźenosće śrjedźneho wěka. Teź tutón błud je pśichewinjeny, kaž bórzy pśichewinjeny budźe cźłowjeśka sapałkosć, kótraž ś hrubej ruku žylneho pśeczźiwo bójśtwu sakonjej niczi kulturne kubła złabeho.

Pěśnjećki słowa, tak wustwinje pśichednjeśene, rjachu so wutrobow po tyłazach ličzego pśichładowarstwa, kótrejž w. kemichazej cźišchnje bě sobu žiwy we cźinu. Ssobustorhnjeny bu, so wócźzy so pjelnjeśchejej je śyłsami hnu cźa. Boża stwórba ćama ćwjecześche sobu śtruchły cźił, wodych śwjatego Jana dychajo. Nad śyłu wupinajche so cźamna njebjeska módrina. S njeje sybolachu so złoczan-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Róći serbski

Najst. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

śwěźdźicźki, kaž tyłazy lět, ću se ześwojim sybolenjom pśicheswódźale strucźki wośud śerbskeho ludu.

Nježnik mjeczorneje śwjatoczesnosće, knjes farar Zuj, ś wohnjom nascheho, ach tak sahe semréteho Sadrizkeho, śahny wšěm do najsutrnischich hłubinow wutroby. Se narodnym sapałkom pśichsusaty lud sanjeśe „Hišćeze Sserbstwo njeśhubjene.“ Kaž žołmy schumjaze réki rosběhnychu so mózne śwuki narodneho spěwa pśiches wjeczornu cźišchinu. „Hdże statok mój“ wobsamknu je śamej sahoritoćcu śpěwany, tutu śwojorasnu manifestaziju narodneje ideje. — ŧ. —

Wojowanje wo zła w němśkim śejmje.

Pśichi wuradźenju nowych złow je wospjet k herjekanskim wustupam dośchła. So by so wadźerja wo złach pśichtrócźiła, běchu knjeześkitwowe strony namjetowale, so by so rěcźa na hodźina na śchtyri hodźiny sa kóždu stronu samjesowała. Pśicheźiwo tutomu namjetej demokratoju, sozialdemokratoju a kommunistoju ś najwótśichimi wupadami wustupowachu, dokelž so ś nim wězowne wuradźenje snjemóžni.

*

Zentrumska stronа je so sa nowe śchkitańske zła rosśudźiła.

Jeje šobustaw **Fehrenbach** ménjenje sastupuje, so su nowe zła nusne, so by knjeześkitwowe mózno było, nowe wikowańśke śrećenja wobśankuješ. Njejedna so wo trajny sakoń, ale sa dwě léće dyrbi nowa złowna pśichedłoha pśichśiś. Schtož ś pokinomóznjejśkich sakoń nastupa, po kótrymž śmě knjeześkitwo w léće 1926 sła powyśicź, może nimótstatna rada a wubjerk němśkeho śejma knjeześkitwowe postajenja powalicź. Fehrenbach śtórcźnje praji, so njeje žanych myślow na to, so by złowna pśichedłoha w polnym němśkim śejmje so hišćeze pśiměniła. Wusamknjene je, so by so wjetšchina ś napśicheźiwnymi pśicźinami wobrocźiła. Kóuz nowego tydźenja dyrbi wuradźenje śtórcźene byćź.

Hdyž so na to němśki kanzler dr. **Luther** złowa jimasche, njeśmérna hara a wołanja nasta. Prezident Loebe se ześwonom njemér trochu pótłóźi. Kommunistiski sapósłanc Könnena sawoła: „Wšchetki rubježnik na złowo!“ Prezident Könnena hnydom ś porjadej sawoła.

Dr. Luther w ześwojej rěcźi praji, so je cźas śystema jenosćtronskich łěpšchinow wotběrał. **Němśka móże so k śystemej wikowańśkich a złownych śrećenjow wrócźiś.**

Hdyž dr. Luther na to pokasa, so knjeześkitwo ś nowymi sakonjemi na źiwjenjowe położenje dźeławeho ludu dźiwo, kommunistojo wołachu: „Wón hišćeze głodu mrějazych wuśmětchuje!“ W powšchitkownej harje dr. Luther ześwoju rěcź pśichetorhnuje, so pśicheźiwo kommunistam wobrocźiwšchi, praji: **„Němśki lud je wopraudźe wobžarowanja hódny.“** Kommunistojo tele słowa herjekajo wudospołnja wołajo: „Sso na tajkeho němśkeho kanzlera.“ **Wjele kommunistow po śtrhodźe k rěcźnikomu pułtej horje cźeŕi** a na němśkeho kanzlera wołaju: „Wostupujśe! Wostupujśe! Pśeć ś nim!“

Prezident Loebe, kótryž njepśechestawajzy se śwonom macha, może hakle po někotrych minutach haru posłuchaćź. Wón kommunistam hróźy, so jich je sale wupokasa.

Němśki kanzler w dalšchej rěcźi wulke wobcźežnosće wunsdźeny, kótrejž je powšchitkowne wołkhonjenje wulkeje hromady kupzow sa hospodarstwo pśichinjeło. Tohodla je nusne, kupnu móc žylnicź a płacźiny snjiźeź. So by so tónle sameŕ dospił, je so knjeześkitwo rosšudźiło, **wobrotowy dawk na 1 prozent wo 1. oktobra snjiźeź.**

Němśki kanzler potom na złowny tarif pśichiźe, wusdźehujo, so móża so zła pśichi jednanju wo wikowańśke śrećenja pśicheměniś. Tohodla nima žanehu śmyśła, wysokosći złow kritisowaćź.

Sozialdemokrat Hilferding praji, so móże wón jenu hadu, kótruž je němśki kanzler dźensa rěcźał, podpiśaćź, mjenujzy: Němśki lud je wobśarowanja hódny. Nježnik ménjeśche, so móże so hospodarska kriśa jenoź potom pśicheźiwiś, hdyž Němśka rosumi, śnapjećerja druhim mozam śwoju polépśchaju produkźiju hajiś. Nětrjejśka wikowańska politika je sabadnje w tym myśli, so tale politika na žadanja polépśchazeje produkźije, niedźiwa, ale jenoź pśidukśiju śyrśinow śpěchuje, hačrunjež je so śwětowe hospodarske wobśtejnosće bavno pśicheměnile. Se schtodu sa němśku produkźiju je, so stromy prawizy je sawjedźenjom žitnych złow, kótejž němśteje produkźije powyśeja. Żelesowe a žitne zła su ś hrěchom pśicheźiwo rosvicźu ludoweho hospodarstwa. Nusno je, so Němśka ś politiku śchkitańskich złow mjesy sa śwoje hospodarstwo hišćeze bóle njeśwjažśchi a so wot śwětowych wikow njewotsamknje. S nětrjejśchim dospołnym złownym tarifom so wšchě płacźiny bjes wunwsaca powyśicź. Wudawki pśichetrjebarjow so ś pśichedźeżazym nacźiśkom we njeźdźe 1½ miśijardy hrivnow powjetśicź. Dźełacźeśkim wjednikam zen trunjeje stronу Hilferding praji, so dyrbi jim tola sugno byćź, so móża so ś nětrjejśchej dawkowej a złownej politiku pohubjeńśchjene mźdy jenoź ś cźežkim wojowanjom dźełacźerjow powyśicź. Knjeześkitwowe strony śwoju wikowańsku politiku tak powjedu, so so sajo wschitku žurbadźa k hospodarskemu wobstupenju Němśkeje śjednoca.

Protest Bayerskeje a Hessenskeje pśeczźiwo finanznemu wurunanju.

Kaž je so hižo pjak pišało, je němśki śejm dawkowu pśichedłohu pśichjał a němśkostatna rada je jej pśichłosowała. W němśkostatnej radźe stej so Bayerska a Hessenska pśeczźiwo nowemu finanznemu wurunanju mjes němśkim statom a krajami wuprajiłoj. Bayerski pótłanc pśeczźiwo njej protestuło praji, so so ś nim dospołne dźělenje mjes finanzami krajow a němśkeho stata njedospi. Wobmyślenja Bayerskeje pśeczźiwo nowemu finanznemu wurunanju su tak cźekkowaźe, so jenu Bayerska njemóże pśichłosowaćź, ale dyrbi pśeczźiwo njemu hłosowaćź. Hessenski pótłanc protest ześwojeho knjeześkitwa na to sakoji, so po nowym rosdźělenju wunoška dawka po podźěli Hessenjeze jara pomjeńśchi, dokelž němśki stat njepśichśiwnowa, so je winowaty, krajam a gmejnam wupad dawkow sarunaćź, kótryž je ś wobžadźenjom kraja ś zuśym wójskom nastaŕ.

Zeignera wobžnadźili.

Nětdźischeho ministerskeho presidenta dr. Ericha Zeignera, kótreho su loni k jastwu na tśi léta sajudźili, je sakski justizny minister Bünger wobžnadźił, 30. augusta by pokoja khłostanskeho cźasa wotpokućena była. Dokelž je pak tutón dźeń njedźeła, je justizne ministerstwo porucźiła, so by so Zeigner hižo 29. augusta ś Budyšchskeho jastwa puschcźił.

Hromadne puschczenje dźełacźerjow porheinskeje textilneje industrije.

Swójaśe dźełacźawarjow w Münchowje-Gladbachu a wokolnosći je w fabrikach wosjewjenje pśichibiło dak, w kótrymž so pśichpowjedźeju, so so **jenotliwe dźełaśkite kontrakty wšchitkich dźełacźerjow hač do 22. augusta 1925 wupowedźa.** S dubom so namjetuje, tele kontrakty hač do 24. augusta wobnowiś, tola **po nsdowych wuménjenjach tarifa, kótryž je 31. meje 1925 wotběrał,** ś wumménjenjom, so móże so w fabrikach dale dźełacź. Ssobotu je so dźełacźerjam wupowjedźenje pśichepodało. Dźełacźerjo, kótiś njejsu hač do 24. augusta swolniwi, po nsdoje prjedawscheho tarifa dale dźełacź, kótrejž je 22. augusta ś dźeła puschcźa. Nětkole je położenje tajke, so 40 000 textilnych dźełacźerjow pśched wupowjedźenjom śteja.

Pśichboty Franzowsow k wuczehnjenju ś Düsseldorfa.

Kaž je so ś Düsseldorfa powěź, franzowska wobžadka pśichboty k wuczehnjenju cźini. Ssiwóźby wjele offizjerow su po tejle powěźeri hižo wotjeźe. W thorownej hižo pilnje śmachi pakuja. Khdyžle, kótrejž dyrbjeśche měśchanśke sarjadnitwo wobstaraćź, su ju wróćo dale. Składy žyma a kasarnskeje nadobny so na pśicheźadźowanje pśichedawaju. Licźi so ś tym, so Franzowsojo hač do 15. augusta město wopuśchcźa.

Wójna w Marokkowskej.

Po powěśćach ś Fesa su Kabylojo w nozy k 7. auguslej franzowske stanowe khžiwo w Bab Taśy nadpadli. Nadpad je so lokko wotrasył. Jenotliwujoze wo tym njejsu snate. Kaž so sda, Kabylojo sašo postupowaćź śpytaju.

Kommunistiska agitazija w Italskej.

Romske nowiny pišchu ś Mailanda, so je tamnischa policija hnéźdo kommunistiskeje agitazije we wobydlenju nětdyšcheho sozialistiskeho sapósłanca Terracino wušłědźiła. Terracini běšche so we wobsebnym wobydlenju pod zuśym mjenom sožywšił, a to se śwojej žonu, Ruśzowku, ś kótrejž je so pśched krótkim w Turinje woženił. Policija wobeju mandźelskeju saja a sebra wulku hromadu wotkolnikow, jara wažne pišma, dopišy tajnych agentow a sumnu 70 000 lirow a 50 dollarow. Se sebranych listow je śpósnaćź, so žu so tele listy ša kommunistiśku agitazźju ś Moskwy pósłałe. Policija njeje so hač dotal poradźiła, tajne pišma wuczitaćź.

Jubilejna skhadźowanka Serbskeje studowaceje młodźiny.

Dźakne wopomnjeće jeje założerjow a spěchowarjow.

Rozprawuje Jurij Młodeńk.

W **Khrósćižach**, 9. žnjeńca 1925.

Skhadźowanki nascheje studowaceje młodźiny su sdawna wohnišćecho a symbol serbskeho narodneho žiwjenja. A słowjany lud, kiž ma hischće młodźinu, kotraž so sahorja sa najdróšše kubła człowjeske. S jednej zwjatej myšlu napjelnjena a sa jedyn ideal so horjaza storknje liwikich, khablazych, „neutralnych", sasparnych, sahlejenych, sahalkich, wotrodźerskich. Hnuci spominamy na dźeń, hdyž je prěni króć nam sesthadźało studentskich skhadźowankow lěcźe žłóżo — **psched 50 létmi.** S dźaknej myšlu dopominamy so tamnych narodnych rjekow, kotrež su spožeło hižo na prawdże Božej, tak njeboh Holana, Barta (Čzischinskeho), Čzocha, Krala, Kumera, Delenčzku, Skalu a druhich. Jenoż někotrí dożcakanychu a dotrachu radostny dźeń stoteho jubileja a to naschi wótcźinzoju dr. Arnošch Muka, Jurij Libsch, Marko Smolerj, Michał Bjedrich a dr. Mikkawsch Rachela. Pohledni tsjo běchu wospobinsjy swědkowjo jubilejneje manifestazije.

Wulke nadawki stajichu jej prěni skhadźowankarjo — kraśne samery. Młodostni horliwosy, sakoženy skhadźowanku, njejsu so nadźeli, so jich założina dźenża po 50 létach so takle słožownje wuwije. Mnohi rjany narodny stuk, rożiwjenu nadźijenu sapoczatk a radostnje witany, je so w běhu dołheje doby wukonjak. Buchu s rjanymi wuspěchami krónowane. Prjedawschich a nětczischich naschich wjednikow Sserbstwa — skhadźowanka je jich wukubła. A hdyž je to druhdże cźesć, so jeji wažich narodnu rěcź a ródne waschnja, so to nam njesmě porokowacź. Sćerje chwalby so klusche wschém dacź, hdyž to cźesćiwy, schtož je pola druhich ludow prěnja wótcźinska pschikasnja.

Bohužel je mnohich — kamo něhdyschi najwjedowarjo (starschi) skhadźowankow — kotriž so swojeje narodneje pschikaźi njedźerża, ju skamachu a kamaja a teptaja, schtož běsche tež jim něhdy zwjate. Steja „neutralni" nasdala, pschihladuja se sawrjenymaj rukomaj mrějacemu Sserbstwu w jich gmejnje a wosadze. Haj hischcze hórje: Ssu do kruhow naschich tajnych a zjawnych njepschecźelow stupili. Tempora mutantur! Tam hladajcy hinje Sserbstwo a s nim klaza. W „dobrym mérje" poddacź, njechaja hej je kuždoho zkasnjecź, kynjeż nam nasche drohe kubła kasyl. Ssamo tajcy, kotriž dóstawachu poddyrny Towarstwa Pomozu a mózachu tak swoje studije skónczicź — k schkodźe Sserbstwa.

Tajše a podobne myslicźki putachu naš, hdyž na žwjedeńsku shromadźiznu jubilejneje skhadźowanki žobytu popołdnju w „Serbskej gryschcze" so seźdźechmy. Do njeje mězachu jeje hobnstwowi wubjerkowne pożedźenje, hdyž so wschelake znutskowne należnosje dowurodźichu a dojednachu a pschichodne mérne skhadźowanki so njepostaji. — Liczba pschitomnych studowacych runasche so nimale jubilejnej liczbje. S prjedawschich skhadźowarjow běchu pschitwhatali tk. fararaj Schewczik a Delan, kapłan Handrik, wot wucźerjow Schymank, Hila, Hajna (starschi a młódschi), Krawz (s Horneho Wujezda), Schěza s Rachkowa a Kubasch, dale redaktor Skala a dr. Mechela. S ratarskstwa. S ratarskstwa, kiž ma někto pokneje rusy dźela, witachmy jenoż knjeza Hajnu (starschcho) s Płótka. Pschepuszczawschi Luźiu běchu tež někotři zastupjerjo narodnych njejschich, młodzi studentojo z Barlina je Swědkow wožiwjenu jubileja a wuprajachu swoje słožepschecźa a strowjachu Sserbow w njenje ich luda.

S narodnej hymnu „Rjana Luźiza" wotewri so jubilejna shromadźizna a nětczischi starschi, k. stud. prawa Aksman s Khrósćiž, powita wschěch pschitomnych wosebje protektora, kotrehoż hłowna skhadźowanka za žiwjenja schkitarja na cźaš žiwjenja pomjenowa. Pod błyskom, hrimotom a ljazym bjeschcźomi pleczesche so jubilejny porjad dale. Po melodiskej klawje na sakoženych skhadźowanki, pschednješe knjeżna Leschawiz s Drježdżan prolog, wěnowany wot Jana Skale. Mjes porjadom swjeselischu naš tśjo studowazy pschitomni s hudźbnymi pschednoschkami na pianje a hurlach. W swjedeńskej rěcźi wjedźeše naš k. prof. Bryl mlodym a starym skhadźowankarjam nimo duchowneho wócźka cźrjodu festiwalow, wopomnjo mnohe skhadźowanki, wuchwalowa wasche thy, kotrež su jim žiwotu wobkhowali a słožowasche so na hłowa cźeskeho spěwarja Halka, kiž rozmnoschi hanibny wobras skazeneho studenty. Sso dale słožujo na Cźischinskehowy dźekawy program sa studowazych, kiž je žiwotim studowazym bratram jako hłowny starschi na 6. skhadźowanzy pschednjehł, wabjesche a pohonjowasche nětczischu młodźinu, w smyslu tutoho wótczinza dźelacą a spěwacź. Sserbski studenta njech sesnaje žiwoj lud. Sakhowajmy, schtož nam hischcze słowja. Je mało, ale dyrbimy to idźerżecź a krucźischo sapschimnycź, schtož mamy. Jenoż, schtož je pšótnaš naschi lud a jeho rysnosći, móże a budże jón tež lubowacź. A tu lubosć žobu do rowa wosmje. W tym duchu njech nascha młodźina na próśdninach dźela. Pschetoż wotschewi je tu, hdyž so ponuri do dusche nascheho Sserbstwa, do naschich pěsnjow a do nascheje macźerschcźiny njedoczerpaneho kusła.

Po stawiznach hłownych skhadźowankow so rozkładujo, dowjedże naš do jeje historije studowazy na Budyschkej natwarjazej schuli seminarisk Měschank s Bronja. Rozbróeni studowachu Sserbja zdawna we wschelakich kulturnych srjedźischcźach — w Lipsku, w Prazy, w Budyschinje. Ale njemějachu njes žobu swisku. To běsche wulki njedostatk. Tuž namjetowasche student filosofije Arnošch Muka, so bychu so šerbscy studowazy stowarschili w skhadźowanzy, kajkaž dźenża hischcze wobsteji. 6. žnjeńca 1875 powoła so prěnja do Truzez korczmy. A Holan bu jeho prěni starschi. Wudawachu mějacznik „Lipa Sserbska". Mězink pschewdże nimale wschě wotměte skhadźowanki, kóžbej něschto dodawschi. Jena pschemo druhu sajimala.

Sa pschichodneho hłownoho starscheho wuswoli so jenohłósnje naschi znaty moleć k. Měrczin Nowak, schtož so s pschikleskom kwitowasche. K. farar Schewczik so sa cźesćazeju wuznam lubje podźakowa. Chze mozy dale staźicź do žiwjeńa naroda kaž hacź dotal. Napomnjasche šerbsku studowazu młodźinu, so by pśches pilnosć a šwědomitosć so prózowała, pschi studijach wschudze prědku stacź. Wuprajі swoje wjesele, so jedyn Němz, kiž w Fulbje studuje, pilne šerbšći wukuje a rěcź hižo zyle pěrnje wobknjeźi. S tym scźehuje pschikład njeboho Waktarja, sałužbneho wótczinza.

Mětko pschecźita so zyła kopiza pijomnych postrowow. Tak naschego lubcho pschecźeła dra. Paty w Prazy, prjedawschego wophytowarja skhadźowankow, łudoweho pěsnjarja Jana Hajnzy we Bielecźanje (s dobom běšche dar sa Cźischinskeho tasln pschipołożił), knjeza fararja Urbana w Khrósće, swjeselewschi skhadźowanku s poemom. Dleczchi dopiš pózła naseh delnjoserbski brat k. farar Schwjela, něhdy jedyn s najhorliwschi skhadźowankarjow, dale tow. „Adolf Cźerny" w Prazy pśches swojeho nětczischeho pschedhydu redaktora Jana Hejreta, knjesaj Wladimir Smětschkal a Jan Cyž w Prazy, tk. arzymnětschnik Schotka w Lubiju, kubler Krona w Bukezach, Mikkawsch Schewczik w Buschhofje (pola Barlina), Jurij Holan (tu khwilu w Franzowskej), jedyn cźeści pschecźeł w Pilsnu, knjeżna kandidatka juris Leńka Ssmolerjez a Žitawske šerbske blido, kiž rjanu cźrjodku tamnischich Sserbow stowarschuje.

Dopišowa pokasa na ważnosć hudźby sa wobstacje naschego luda a namołwjesche wosebje na wucźerskstwo studowazych, so bychu so należnje s njej saběrali. Trjebamy noscherjow hudźby, dirigentow a organistow. Schto budźe něhdy je šerbskim ludom, hdyž wjazy njespěwa, swoje spěwy njesnaje? K. wyschschi wucźeŕ Kral-Sarěcźanski tokmacźesche słožospchecźa Towarstwa Pomozy, pokasawschi na materialnu nusu mjes studowazymi, a w mjenje sjednoczenstwa šerbskich wucźerjow. Dyrbimy so wo dobahazy dorost na šerbskich wucźerjach staracź. To budże cźim nusnische, dokelž k akademiskim studijam njebudże wschudże dosć trěbnych śrědkow. Prjedy mějachu pschezy dosć šerbskich wucźerjow. Tuž mózachu někotři do městow cźahnycź, hej tam lóžschoho dźela pytazy. K. Bryl pohonjowasche wosebje k studijam starych rěcźow, so móhli tajcy wucźerjo hnydom być s wucźerjom za šerbscźinu na wyschcźich schulach, schtož so sahwjesće se strony knjeżerstwa podpjera. Spominawschi hischcze raz w cźichim pozdwihowanju na semrětych sałoženow, skónczi so žwjedeńska skhadźowanka se spěwom „Sslawna Sslowjanschcźina nascha."

Po dźełczej pschestawzy wotwoiwasche so na žurli wjeselu komers pschi šerbskim spěwje a šabawje, so sesnjmnjo na hłowny dźeń — njedźelu. „Scherschen," — schcźipate, kakte a žerne kopjenko — wuwabi šměch a wjeselo. K woławjenju jubileja wijesche so wobwěsteny cźah s lampionami a šmólnizami po wšy. Kraśny festiwalny to wukonj prěnjeho dnja. (Pokračowanje.)

Ze Serbow.

W Budyschinje, 10. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +2, thermometer w nosy +11. Wuhlady na njestajne wjedro. — Wšyschina nad Europu njeje so dale sesjmiła a s městnami mějachu njewjedra, wosebje w Frankfurcze n. M. a w Minichowje. Wot Zendelskeje hiba so k nam nowa nizina a pschinješe nam njewjedra a wichory. Wjedrawustojni wótcźeka wulku cźopłotu, kyžne mróźele, s městnami njewjedra. — Jutrje wutorn błónczko 4.41 hodź. słhadźa a so 7.28 hodź. khowa. — Měsacźk słhadźa jutrje wjecźor 11.06 hodź. a so pschip. 12.59 hodź. khowa. — Jutrje dop. w 10 hodź. mamy popołdnjowe bźrtlik. Pschedjenak staja njewobstajne wjedro.

— **Schkrowa powětrj wo wjedrje za jutrje wutoru:** We wjecźornej Němskej wjele njewjedrow a wothkodnjenje. W rauschej Němskej hischcze a cźopło.

— **Dyhsacźne paduschnizy.** Na hermankach, (samo na tydźeńskich witkach) a dwórnischcźach brodźa so lěnichoho wokoło, kotriž sej na lohte waschnje pjenjesy k žiwjenju wobstaraju, — s wobkradnjenjom swojeho blížscheho. Tuto „dźełko" sda so wunoschne być, hewak so njebychu telko ludzi na njo słozili. Ale kóždy ras so to njeschlacźeli. Njedawno tajła žónska w Lehnizach na witkach jenej wjesnjanjy móscheń s 75 hrimnami se saka wuczahny. Na dobre słoze wobkradnjena hnydom pytaju, schto je so stako a so do paduschnizy da. Lepjena cźišmy hnydom móscheń prjez a prěsiche paduschtwo. We njewobkedźbowanym wokomiku cźekny, ale ruce sa njej so nastajiwschi ludzo ju na drósy popadnychu. Runje tak seźdże so pschošnizy na dwórnischcźu. Hdyž chajiche žona se wšy do cźaha stupicź, wocźini ji paduschniza ruczku toschku a wsa pjenjezny móscheń s njeje. Žona, paduschtwo pytnywschi, wosiewi to hnydom policiji na dwórnischcźu. Wobej žónšcej buschtej sajatej, a kaž so wupokaja, skej se krejneho pschecźeństwa a žej w pschipadze do rukow k dalschtej. Wobsebje žony měše so nakedźbu bracź, hdyž na wiki kupowacz du a maju šwoje pjenjesy w toschcźu abo we saku, hdyž su paduchom loźzy pschistupne.

Pustelowy troje smoknjenje.

Pětra Rosseggera Podawisny a postawy s Alpow.

(Skónczenje.)

A pschi pschestyschownju, kiž so w kamjenej nozy na Poeschelhuberowem dworje sta, pokasachu jemu najprjedy żelesnu hoju: „Snajesch tu?"

„To je moja hoja," wotmołwi Pustel.

„Ta je kwawa!" praji statny rěcźnik.

„Ja wschak chzu wam rjcź, cźohodla je kwawa," praji pachoł s měrom. „Ja žym s njej bura sarajhł."

Mětko su knjeża žudniży tajzu: „Prěje-li schtó, jim to prawje njeje, a hdyž schtó hnydom s cźerstwa so wusnawa, to jim też prawje njeje. „Tajkale skhrobliwosći je rosthorjaz!" borcźesche statny rěcźnik. To bě prawje mjerzaze, so so tu pschilcźnjeszej njepostiżesche, ý wótrymi wuprascheschowanjemi prěki a pódlu so saběracź a s mudrym wutwabjenjom wusnaca so wusnamjenicź.

„Sšy ty wrótny," sareji wón na pachoła. Cźłowjek njewědźesche wokomiknje, placźi tole sarejenje mordarjej abo wusnawarjej. Pustel hladasche pschekhapjeny. Schto je tón statny rěcźnik jenoż tajki hruby!

„Potajkim, ty žy jeho sarajhł!" praji hejtman.

„Schtó dha hewak?" wotmołwi Pustel, „ja žym jeho jenički pschiwusny."

Mětko wobroczi so rěcźnik na pschitomnych. Kajki je hewak tutón pachoł? Schto so wo nim žtyjichi?

Derje, zyle derje ma so ż tym Pustelom, wón dźela pilnje, njepije wjele, njehraje, luboscźowo też wjazy nima hacź jenu. Hacź dotal běchu jeho sa dobreho cźłowjeka měli.

„Měsch, schto žy tu stucził?" wopraschа so rěcźnik, na morzewo pokasujo, kiž leżesche tu wupschestrěty.

„Cźehodla njedyrbjak to wědźecź", wotmołwi pachoł, „hym jemu to naczinił, schtož Bóh Knjes tóždemu s naš naczini."

„Potajkim, ty žy njebju pschedběral."

„Wono je pschebodło cźakało", znapscheczjwi Pustel. „Sandźeny tydźeń žmy młodeho wucźerja pokhowali, kotrehoż žu ludźo tak lubowali. Tón je žamo dobre cźinił. Burowka je też prjecź dyrbjała wot žwojich pjecź małych dźeczakow, kotrej nětko sahinu. Ssekerzowemu žynej je so też žiwjenźcźko wobrjezdź lubej młodosći wotrubnyło, hdyž budźešche měć žwojeju starscheju sežiwicź. To tola też sawěsće prawje njeje. Nikoho njewobkhorża. A tutón, kiž žwój dwór je skasył a žwojich ludźi, tón, kiž je telko wuzmješchowanjow a pohórschka naczinił we zykej wokolinje, kiž njeje nicźeho dobreho wudokonjał, ale też nic to najmjeńsche, kiž budźešche hischcze rjetomas schpatnitswow wuwjedł, budźesche-li dźeż žiwy być — toho cźłowjeka dla jane wulke wězy cźinicź njebudu, hdyž jeho wótchi domoj pósćelę!"

Statny rěcźnik postoczi kaž kóły je žwojeho sółcźka: „Mětko pak budź mi smérom, ty hanjerjo, tajeszo ty! Ty by jeho sarajhł, so by mohł jeho namrěwstwo dostacź!"

„To też to zyle njewěrne njeje, knjes žudniko", znapschecźiwi wapnař bjesbožak. „Ja žym žebi myślił, hdyż tón hischcze khwilu tak dale žiwy bywa, potom wón zyły dwór pschecźini a sa muje nicźo wjazy njezbudże. Dołho dosć žym cźakał. Wecźera žym schesć a ścźezci lět stary był. Ani woženicź ga njemóżesch. S wapnakstwom je žmjerzć hubjenje. Mětko je zyła wězka wobrozi. Porjadk dyrbi so stacź w hospodarstwje. Ta bobrija so ż dwora wucźeri! Pětnu cźeledź chzu ja mécź. Dźekawosći a pilnosći, kaž je prjedy pschezo bywało. Też pschiłuźnichosnjece a dawki pilnje wutwjesej gmejnje a krajej, kaž so słuschа. Kaž je so hacź dotal pschezo prajiło: Poeschelhuberowy dwór je njehańbita dźera, to dyrbi wot nětka rětacź: Poeschelhuberowy dwór je cźesćiwy dom! Se staroje žiwóžby žym ja jenicźki kmjeń žiwóžby a stoju ša to, so dyrbi wschitko saso po cźestnem a dobrem khodźecź, na to mózesce so spuschczecź!

A nětko, mój knjeża, dźenmy so k tomu měcź, so wón pod senju pschinidże. Byrnjeż žebi też njesaškužił, pschistojny pohrjeb ja jemu darju."

Statny rěcźnik njewědźesche, schto so ż nim stawa. Wón muczesche so w tutom wobsebitem pschipadze k najwjetschej mérniwosći a praješche nětko: „Kak žy to sapocząk, Pustlo?"

„Schtó? Ja? — Sapocząt?"

„Hdyż žy jeho —" machnjenje ż rucu wupraji wschitko druhe.

„Aj haj tak," wotmołwi pachoł, „to wy měnicźe. Na, to je pódlanska wěz."

„Nam pak by to tu khwilu ż hłownej wězu było."

„Pschiležnosć je so skoro yle pschipadnje daka," praji Pustel.

„Djenża rano ani w najmjeńschim na to hischcze njeynuškach. Nó haj wschak, prjedy dże žym często myślił, schto by najlépsche było. Ale hewak niczo. A djenża popołdnju, hdyż chzych je swojej hoju k nowej skale tam ża tym pahladacź, hacź tam wapna njeje, a hdyż po Poeschelhuberowej tuzy krocźu, žu tam kopjena. Ja žebi myślu: Lehnjesch ga do jenoho a wodychnjesch, dóniż njebudże po najwjetschej horjcźe, te je tola tak twoje žyno, po prawom. A tu leżi w kopjenku hijo něchtó nutska a śpi, a to je twój. A mi pschiidże dobra myślicźa: Wuzo, wo žnje je cźłowjek dušny a pobožny. Je zyle njetrjebawschi, so hischcze tas wotuczíšch. A diwaj, nanajiwjazy tři žmyki na nop."

„A potom?"

„Mój Bożo, potom žym do skały schoł. Tam pak wjele na tych kamjenjach njeje. Wschě žame njeczíše tschenjenje."

Statny rěcźnik wobroczi so k zandarmam: „Mětko móżeće jemu rjecźacź pschikrocźicź."

A hdyż wapnarjej rjecźachu wokoło na tschij słożeneju rukow pschipinychu, hladasche wón trochu pschekhapjenje na nich. Schto tu tola ż nim cźinja? Schto tola wot njeho chzedźa?

„Jenoż trochu wobwěžnycź," kichotasche so maty stary wotrocźk sejadły seżeny.

„Oho!" rosprjri so Pustel. „To drje so trochu mylicźe! To drje hischcze jenoho knjeża namalacźe, žebi ja myślił! Kejžoz a bamž budźetaj tej prajicź, so žym ja prawje měł!"

„Kaž tón chze," praji statny rěcźnik, „najprjedy dyrbiscź to khwilu tas hischcze do dźerzy."

„Tele satrascheńe wuschcharanje pschi kóždej kekliji!" słobjesche so Pustel. „Bożo, jenoż niż se žudnistwom do wokoło cźahacź!"

Posłuschicho, po wuhudźenju, je wón pjecza rjez dyrbjał k pschitłażnym žudnikam: „Dokelż je wón tły był, žym ja jeho khłostał, dokelż žym ja jeho khłostał, khłostacźe wy mje. Schtó dha budże waš ża to khłostacź?"

Dokelż njemóżachu rosesnacź, hacź je Pustel wulki słosłnik abo hacź je wulki filosof, žadźichu jeho do bludnizy.

Konz.

* S Malešecz. Dźensa rano ½9 hodź. wotpali so domske kowarskeho mišchtra Schneibera, knjeza knjesa Hubericha Schneibera z Bosanteje. Psched njedokhim czasom bě statok kupił a podła kowarnju natwarił. Kowarnja wosta stejo. Nehdusche domske, w kotrymž sham a hischcze dwě swójbje bydleschtej, so wotpali. Nješchto nadoby deje zlomenjam wutorhnychu. Potrjecheni maja sawěsczenje. Knjes Schneider bě z knótrom pola Jokusez. Hakle psched schwórcz hodźinku bě z druhimi knótrjemi nima statok schoł. Niczo njebě widźecz było, kajke njesboże so pschihotuje. Na pomoz běchu pschitthwatali: Delnohórczanska, Kuchczanska, Lichanska a Huežinjanska zykawa.

S Lutow (Lauta). Sobotu pop. ½2 hodź. w naschej wsy woheń wudyri. Brózeń jeneho tudomneho kubleria, kotraž bě polna żnjow, so palesche. Woheń zhórny tež hródź a druhe pschitwarki. Wjesna wohnjowa wobora bě hnydom k ruzy a możesche domske psched wohnjom wukhowacz.

Ze susednych a dalšich krajow.

* Se Shorjelza. Sa czaß pschedstajenjow zyrkusa Barmina we Shorjelzu żupny so tele dny dźěł tribuny za pschihladowarjow. 5 wosobow so pschi tym srani. Klara Mateušowa na srjedźnjej dróży 17 bydlaza so tak czežko srani, so dyrbjachu ju z awtom do jeje wobydlenja dowjesez.

* S Auwy pola Drjezdźan. (S kritwoju bližšicheho jakoł.) We pišarni jeneje pschedsedźerje we Aue we Thüringsku saběrasche so invalida, kotryž mjesesche jenoj jenu rentu, z britwoju. S nima pschecerěcza so 24-létny wikowanski pomocznik Kowert z Lipska. Pschi tym so tež trochu czahachtaj. Na njesboże pschindże Kowert britwoju pysche blisko a żebi ju do wutrohy sakło. Won na městnje wumrychu. Invalidu sajachu.

* S Annaberga. (Parny kotoł rosbuchnył.) Dwaj kondithlskaj pomocznikaj tudomneje konditarnje w nowym parnym kótle marmeladu warjeschtaj. S njesnateje pschicziny nadobo kotoł rosbuchny. Wotmach rosbuchnjenja pomocznika k durjam weirhny. Pschi tym so na nohomaj a na hłowje srani.

* S Kamjenicz. (Wuhladny na žně w Rudnych horach.) S wulkej horzotu kónz julija su žita nětko tak daloko dosrawile, so móża je sapoczinować. Žně budża, kaž so nětko hižo pschewidźecz hodźi, jara dobre.

* Se Sekeriz (we Schlesyskej). Khołowy na mlokowym wotku! Jeneho dnja wuwosta wjednik mlokowego wosa. Wożesche mjenujcz sa zyun wjesku mloko do mlokarnje. Wésche kóżdy raz wokolo pschipołdnja domoj. Hdyż we smuczenym czażu domoj njepschijédże, dachu so ludźo na pytanjcz. Ale bórzy pschimjedźechu dźěcži japschaß, kotrež běchu na dróży nadeschle. Na wosu namakachu nješchto drasty zhłobjeneho a tuž żej ludźo powědachu, so je so na nim nětkajši njeskuk stał. Hdyż wezku dźiże pschepytowachu, zhonichu, so bě żej „zwěrmy wohonz" noweje drasty nakupił, staru z dźěla na wós położił a potom cżełnył, sayschak stejo wotkajoschi. Schto je jcho k tomu pohnyło, njeje znate. Tajsche „zwěrdomiteho" pohonża żej wšo nichtó njepschejeze.

* S Freiburga (we Schlesyskej). 80-létna rowrjesecka. We wożadże Kunzendorf sastara hižo léta dołho nětko 80 lét stara Paulina Preuß sastopjenstwo rowrjezerja. Po zmjerczi jeje muża (1919) pschewza hischcze 74-létna cżita żónska tuto dźěło, kiž běschе muż na 34 lét dołho wukonjał. Dźeń 80-létneje je sastopjenstwo 1809 pschewzał, potom mużowy nan a tak je wone daloko psches 100 lét w jenej swójbje było.

Wotuċe Serbja!

O herbowski ludo, mój lubowany!
Schto drěmasch, schto żałoscziych poteptany?
Ach wotuczj, ach wotuczj! — hlej hischcze je czaß,
Bóh wě, hacż masch pschileżnosczj posledni raß.

Cże sahubicz sypłachu njepschezeżelo.
Haż z mjeczkom a z wohnjom sapuscżejo.
Sdu do semje teptali ródny nasch lud.
Schto liczi te rany, kiż nabi nam łschud?

Schto wina bě sahuby? Njepschezejednosczj?
Je dźesiże znadź lepje, znadź jednoty dosez?
Lud nětnuzje dale. Kak dołho b'dże tracz,
Hacż Serbja chzu Sserbowstwu sahinycz dacz.

Naß Frankoso sahubicz njemóżachu,
Hacżrunjez wschě twjerdżiny nadyabwachu
Wschech Bohow na hrodźiscżach spowalachu
A smužitych Sserbow krew rosliwachu.

O wažny żej Sserbja nasch wótzowski kraj!
Hacżrunjez je maty, nam tola je raj.
Bóh chzył nam jón sdżerżecz, hacż semja b'dże tracz.
Hacż słocżane złónzo b'dże na njebju hracz.

Pawoł Wiczaz.

Porjedźenka.

Mała pěsnicżka „Na słotu sthadżowanku", wěnowana k 50-létnemu jubilejej hłowneje sthadżowanki we Khrósczizach, we sobotnischim czżiše (8. 8.) wosdźewana, je so we poslednjej schtucżaju pschi korigowanju z tym skpałała, so ho 2. a 3. rynczk pschetykhnyschtaj. Schtucżka ma po prawom rěkacz:

Tuż we wulkich sylach,
Ludo, khwataj tam,
A wo pitwym dźěle,
Pschinoschi k słothym znjam! P. Kr.

Hdy ma so „Jung-Wiking" mlóčić.

K tomu pisa „Die Welt am Montag", samolwity redaktor, smaty publizista Hellmuth v. Gerlach:

„Psched nami leži wokolnik cżo. 2 swjatska „Jung-Wiking", skupczina „Wlócher von der Katzbach", podpisany Schmökel, Berlin, 9. julija. Tuton wokolnik wopschija 14 dypkow. Chzemy jenoż nětkole wusdźiwjecz:

2. Hesło sa mežaz julij: „Flandern". Tute słowo je hesło za Wikingski swjatk a ma ho pola ludži, kotiż so jako Wikingarjo wudawaja, kedżkuiwje nalożowacz. Na pschikład: Barlin, Flandern, Brüssel, Lipsk. Njenamaka prawe słowo, dha masch winowattoscz, z rosmołwu sastacz a jemu por pschistojnych sa wuschi dacz.

11. Wosebje ma so wobkedźbowacz, so na żadyn pad wokolnik do wopaczných rukow njepschidże. Pomysliscze sej, scże psches pschisahu so swjasaci, mjeleczecz a sajim Jung-Wikinga wobkhowacz.

13. Sakasam wschěm sobnstawam wobkhad z dwěłomnymi żónkimi, tak dołho hacż uniformu (nemsku drastu) nošwcze. Pschestupjenja so knycze khłostaja.

Wohu dźakowano, so „nemsta drasta" (schto to je?) z bliżenjom dwělomnym żónkim so njewonjezeżeschi.

Jung-Wiking je sprawny, każ fendakni korpswoi studentow. Jenoż w zivilnej drasce smidża so dwělomnym żónkim bliżicz. Schto pak so stanje z hesłom „Flandern", hdyż je wokolnik tola do „wopaczných rukow" pschischoł?

Přilopk.

* Kak husto bydła ludźo w Němskej. Wupschestrowanje němskeho wobydleństwa so najlepje wujasni, hdyż so wobliczi, kelko ludźi na jenym kwadratnym kilometru bydłachu a hischcze bydła. Nošładt o najlepje pokasuje. Tak bydlesche w pschereżitku na jenym kwadratnym kilometru w sčłach:

1820	—	49.1 wobydlerjow,
1840	—	61.2 wobydlerjow,
1860	—	70.4 wobydlerjow,
1880	—	83.7 wobydlerjow,
1890	—	91.5 wobydlerjow,
1910	—	118.0 wobydlerjow,
1913	—	123.5 wobydlerjow,
1919	—	124.5 wobydlerjow,
1925	—	131.5 wobydlerjow.

Někotre wobydleriske liczby za žwobodny sakiti stat su:

1905	—	301 wobydlerjow,
1910	—	320.5 wobydlerjow,
1925	—	331.5 wobydlerjow,

Sakita njeje jenoż najhusczischo wobydleny kraj w Němskej, ale w zyłej Europje.

* Kelko żonow je w Němskej? Po poslednim ludźenju ma Němska 62,5 miljonow ludźi. Sdi nich su 30,2 miljonow mužskeho a 32,3 żónskeho płaha. Potajkim su w Němskej 2,1 miljonow żónskich wjazy hacż mužskich. Do wožiny pschindżechu na 1000 mužskich 1029 żónskich, dźensa wuczinja 1074. We wulkich městach je tuta liczba wo wjele wjetscha, je w pschereżitku 1200. Wulkomesta z njewschědnej wjetschinu su Wiesbaden, Wrótzlaw, Plauen w Vogtlandze a Königsberg. We Wiesbadenu liczi so na 1000 mužskich 1300 żónskich, w Königsberku 1200, w tamnymaj městonaj 1196 a 1183, w Berlinje 1170 a w Drjezdżanach 1165. Sisu pak tež města — to su wosebje ekzerjezischcza cżežkeje industrije —, kotiż maja mjenje żónskich hacż mužskich. Tak Hamboarc, hdżež na 1000 mužskich jeno 873 żónskich pschidże, dale Duisburg 959, Oberhausen 961, Gelsenkirchen 965, Bochum 969. W Dortmundże, Mülheim w Porurskej a Essenskej staj splahaj nimale jenak żonjaj, żadna sjewba (Erscheinung).

* Strachotna duchowna horjeze. Strachły podawk sa so tele dny w rańschich hodźinach na Herzbergskej dróży w Lichtenbergu. Tam stoczi 40-létna njestata żona z wokna na dronu. Zona bě draßtu, kaßtuż w bludnizy wosicha, sdrasczena. Njesbożowna bjes wědomja leżo wosta. Ju do thorownje dowjesechu, hdżež sa skotre hodźiny wumrě. Dołho njetrajesche, a z bludnizy dóńdże powěsez, so je tam żónska cżekła. Zona bě pjecza hižo wot junija 1923 sem we tamnej bludnizy. Nichtó njewědżesche, hwotkal je, dokelż żane wupokajanske papjery pschi sebi njemjesche. Haczrunjez je kriminalna policija bóle prózowasche, polhad a mjeno zuseje żónskeje wuhladżicz, bě tola iwscha wróza podarmo. Ssama pak Bohu żel zyle bludnje rěczesche, a tak wostanje dale potajnstwo, schtó njesbożowna bě. Jeje wobstejnosczje běchu dżeń a hubjeńsche.

* Tyfuskowa epidemija we Sakskej provinzy. We Kalbje nad rěku Mildu we sauždženych dnjach 20 wobu bow na tyfuß khori. Khotre z nich su hižo wumrěli.

* Kak so sa Hitlera dźěła. Pschecżel jeneje Barlinskeje nowiny w Friedenaue je pschijhadnje jene pschisłupne wumjenjenje do rukow dostał, kotrehoż tekst je sczehowazy:

„Walter Erdmann, Berlin SO. 16, Neanderstr. 16.
S tutym so czuju winowaty, towarstwo „Adolf Hitler" podpjerasacz a jeho sajimy sastupowacz. Jenje sa druhe strony „schpjala" wotedawacz, hewak sy m k sjmjerczi sadżdżeny.

Walter Erdmann."

Potajkim, hdyż budże Walter Erdmann jenoho dnja nětkle sastejeny leżecz abo wobwěsnjeny wisacz, potom we stutne rěcznistwo, czehodła je dyrbjał do trawy kusacz. Tajkele pschehnate kowrótne myslicżki wobkhacża mlodostnych, kotiż su swoju duchownu njestrukcz do służby tajkich „hyperpatriotow" stajili, kotiż jami njewědża, schto dżedża. Tajkele njemoralne łakoticzy zyka njedowolene podpisma dyrbjała jej policija bliże wobhladacz, hdyż samór tajkich a podobnych organizazijow, kotrychż dżeło je jenoż na pobrysze nětczischich wobstejnosczow z nimi a tak rewolucju a městczanskim wójnu pschihotuja.

* „Nutskamaß" w thamorje. Troschku żortny wukónz namaka jene „nutskamanje" w Schoeneberku pola Barlina. Korczmarska żiwóżba bě sche po słónczownym dżele wschu krucze sesamkała a do bydlenjeje jitwy podała. Nadobo zhłyschesche taj starschej w pódlanjej jitwje nětkoho mjelcżo thodżicz. To może jenoż nětajti nutskamaß bycz, myslesche taj pschi sebi. So njebuhu z nim hromadże srasyli, stany muż a dżesche k telefonej, so by policiju sawołał. Ta tu bórzy bě, pschepyta wschě rumnoscze, njenamaka pak niczo napadne. Ale słónczownje naderidżechu mužskeho w thamorje. To pak njebesche żadyn nutskamaß, ale nawożenja korczmarjowoje, dżowki, kotruż dżysche mjelczo starschich wopytacz. Thysche mjelczo swoju thowanku wopuschczicz. Hdyż pak sa tym pschidże, so ju jeho zhyschceli, zhowa so rucze sabo do thamora a dżysche tam wschu dalsche wożakuicz, schtoż tajti tragi-komiski wukónz wsa. W pschichodże dże wjazy na to waschnje swoju njewjestu njewoopuscze. Pschinjese je ju jenoż do wustokcza, starschich a policiju jobu.

* Dżesiczowe martrastwo. Dla njeczłowjeskeho wobkhadżowanja se 14-létnym dżesczom mjesesche so tele dny 33-létna korczmarka Klara Winkelowa psched powolanskim komoru na 3. krajnym sudnistwje w Berlinje samolwicz. Njezeżenjena żiwnoschezerka Hana Kucharcz bě zwoju 15-létnu dżowku Hanu korczmarzy Winklerowej na sbużbu dała. Wboha holza mjesesche w krótkich mjezach, kotrež pola Winklerowej pschebywasche, wopraudżite martrastwo wutracz. Ssudżoha njemóżachu pschesczehanju dźesc wjazy pschihladowacz a słónczenje Wun-

Hospodarski rozhlad.

Pódźelu, 10. awgusta 1925.

Produktowe wiki w Barlinje. Nowe powyschenje placzisnow we Chicagu je w Barlinje z wulkej njedowěru wobhladanje, tež w Liverpoolu namakachu samótke placzisny mało wothłosa. Tukrajna pschenica bě dróżscha, mjesesche pak hłaby wobrot. Sakita kupowasche wjele wukrajneje pschenicy. Nožku pożadachu Barlinske mlyny jaßo bóle po powyschenych placzisnach. Jeczmjenjowy wobrot njemóżesche so hischcze prawje wuwicz, tola pschiúdże jeho wjazy na wiri. Też wotoysa so wjazy pofliczinje. Tendenza sa jeczmjeń a wowoß wusta pschi pjatkownych placzisnach kruta. Sa rżanu a pschenicznu muku mjesesche wukraj wjetschepo sajima. Wonjeschki dale klubje dżżchu. Zentnar placzesche sobotu:

w Berlinje

pschenicy we septembru 13.30 hr., w oktoru 13.40—13.45 hr.,
rożi w septembru 10.32 hr., w oktobru hr. 10.57—10.55,
wowoßa w septembru 9.80 hr., w oktobru 10.05 hr.

Na pschedań:

Sklomowa praßa (system Welzer) w Bukojnje cżo. 41.
Schijzza maschina, trjebana w Budyschinje, na Krottenschmidtskej dróży 13 delka na prawo.
Młode byki k płahowanju, 13—16 mežazow stare, na knjezim dworje w Hucżinje.
Wowczetski poż w Khańowje cżo. 20.
2 łoży w Raschowje cżo. 6.

Sso pytaja:

Holza, kiż może waricz, knjeni piwarzowa Kircherowa we Kulowje.
Molerski Arthur Päßler w Budyschinje, na Sedanskej dróży 22.
Bohonez w tonowej fabrizy w Bóschezach.
Rězniski Lehmann w Budyschinje, na swonk. kwołej hasy.
Bohonez, Grośe, w Budyschinje, na Mužakowskej dr. 13.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżensa doh. ¾12 hodź.:
Połoženje na wikach je pschi hłabym wobkhodże njepschemenjene. Tendenza njepschemenjena.

Placzisny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołowe žymjo wo tuni ado 1000 kg, jewal 100 kg placzisny wo Natej hriwnje.

	8. 8.	7. 8.		8. 8.	7. 8.
Pschenica rožita	255-258 190-196	253-256 190-196	rapš. wołejski poch. melasa	16,60 10,00	16,80 10,00
natel. jeczjenj naš. jeczjmen wowoß	— 192-200 224-232	— 192-200 —	Jerabella bérnjaze krużki bunj	— 26-26,70 —	— 26-26,40 24 26,00
kukuryca (Mais) pschenczn. muka	214-216 33-35,50	214-216 33-35,50	woka	26-28,00	26-28,00
rżana muka pschenicz. wotr.	27-29,25 14,00	27-29,25 14,00	tany wołejski mórc lupiny	23,60-24 12-14,50	23-24,00 11,75-10
rżane wotruby rapš	13,75 355-360	13,80 355-360	zolte lupiny žyno, 50 kg	15-16,50 8,60-4,20	15-16,53 3,60-4,20
lane žymjo hroch	— 26-27,00	— 27-34,00	žloma, rżana " pschenicz.	1,00-1,40 1,00-1,40	0,90-1,40 0,80-1,40
pjetuschki	23-25,00	23-25,00	" wowoßna " jeczna	1,00-1,40 0,85-1,00	0,75-1,00 0,80 0,90

Placzisny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. awgusta 1925. Po zenin. a sł. hr.

537 bykow, 812 wołow, 1191 krawow a jałojzow, 1330 cżelatow, 10 416 wowzow, 5202 swinjow.

Woły: 1. druż. jena 60—64 hr., 2. 54—57, 3. 48—52, 4. 40—46.
Byki: 1. druż. 60—64, 2. 55—58, 3. 49—53.
Jałojzy a krawy: 1. druż. 58—63, 2. 50—55, 3. 39 hacż 45, 4. 30—36, 5. 24—28.
Cżelata: 2. druż. 82—89, 3. 70—80, 4. 58—68, 5. 50—56.
Wowzy: 1. 50—58, 2. 35—43, 3. 25—82.
Swinje: 1. druż. —, 2. 89—90, 3. 87—89, 4. 84—87, 5. 80—83, 6. — ranzy a kundrozy 78—84.

klerowu wobskorźichu. Holzu do khorowuje k lětowanju dowjesechu. Winklerowa je wobe dźěćo tak pschestrožhala, so wjazy na swoju fotografiju podobna njeje, kotruž bě psched někotrymi měsazami fotowicej dala. Byle wobliczo a wóczka dźěćeca tu a tam zaczerkle, wlosy rozsybane a ſ městnami krwawe. Też wschě druhe staty tu zaczerkle. Byle cźełko je ſ krewju pobĕžane. Wedlug dingliki lawniki sud Winklerowu k 9 měsazam jastwa sasudźi. Pschećźiwo tutomu dosć znadnemu khłostanju swĕri zebi wobskorźena hischće powolanje sapołožić. Wona wobkruczesche, so je holza kenja, njerodna a zadusczna, a so je zebi puki sahnyła. Dale prajesche, so je zebi holzyna maeś pschichałała, ju krucze dźerżeć. Płaczo wusnawasche holczka swoje martrastwu. Prajesche, so je ju macź wschĕdnje bita. Też wobskorźena Winklerowa ju ſ wopytka wschĕdnje bijesche. Jako bě raz holzyna macź Winklerowu wopytała, bu ſ pukami hischće hórje. Winklerowa holzu je wschĕm możnym bijesche, schtoż runje nahrabny. Ssamo hornjeje jej do hłowy njetawschi jej rany nabi. Hischcze wjetschi strach mějesche pak holza psched maczerju. Jako tuta jasno ras korczmarku Winklerowu wopyta, so wboha holza do khamora sthowa, so by macź jeje módrinky a zadźełkiny njewidźała. Sud spósna pola Winkleroweje dražowanje ſ pożadliwosću. Tohodla so je jeje powolanje zaczińiły a tak pschi prĕnim wusudźe swosta. Hórsche sasudźenje hacź Winklerowa je zebi hischće macź wobzarowanja hódneje holzy sahłużiła.

* **Historiska korczma.** Hotel „Erbprinz“ we Weimaru, kotryż po liczinje léta 1749 wobsteji a ſ 1903 do wobjedźenstwa krjesa Korle Vettera pscheschoł, bu lětsa pschetwarjeny, ſ dźěła znowa wutwarjeny. Hotel hrajesche hižo w klassiskim weimarskim czażu wulku rólu. Wón ma njes druhim Goethowu sthwu se starymi, drohotnymi meblemi, na konopeju wotpoczowasche ras Napoleon, Menzlowu sthwu po stilu „Biedermeierstu“, Richard Wagnerowu sthwu, w kotrejż Wagner 1849 jako cźełnjenz do Schwizy byblesche, pódla sthwa jeho pschećela Franza Lizta, wobej sthwje se starymi bohatymi meblemi.

* **Wulki kokainski prozeß** w Hamburku sabĕrasche žo ſ 25 muzźikimi a żónskimi se wschelakich stawow. Bĕchu wobskorźeni, so žu pschećźiwo postajenjam dla wobstoda ſ kokainom (pohłuschajmy hrĕdkom) pschesechli. Jedyn ſ wuhlĕdźenych bĕ w najprĕnschich létach wumrjeł, hdyż bĕsche tutemu njepscźiwej žo podał. Druhaj wobskorźenaj wikowaschtaj ſ kokainom, kiż każ jĕd skutkuje, a mějeschtaj też w Frankobrodże n. M. tajke klamy. Sud cźinjesche rozsudźeł mjes wikowarjemi a woteběrarjemi tutoho jĕda a sasudźi wobskorźenych wot 50 hr. hacź do 1½ léta jastwa a 1000 hr. khłostanskeho pjenjesa.

* **Rimale sahnte mordarstwo pscheradźi 5-létne dźěćo.** We němskej wsy Hernadźe pola Bratiskławy we Sslowakskej bě so loni ratarjej Franz Suter zyle bjes sljeda sthubił. Krótko po tym pschepoda jeho żona wuznaneńcźi list, we kotrymż sthubjeny ratarjej swojim pschiwuznym žobu sdźĕli, so žo jemu zyle derje wjedźe a so žo wjazy domoj njewróći. Sa nim na to dale nejsłĕdźichu. Sasudźeny tydźeń zebi dźĕrżi na luzy hrajtachu. Mjes nimi bě też 5-létna wunicźka sthubjeneho ratarja. Jeje nan bě potajkim żonu sthubjeneho Franza Sutera. Dźĕćo žo mjes žobu swadźichu. Pschi tom spomnjeła wunicźka na swoju twarźichu wołasche: „Je-li hnydom njeczinisch, schtoż zebi žadam, nabiju cźe tak, jako mój nan mojeho dźěda a potom budże też ſ tobu ke kónzej, ja ſ mojim dźědom.“ Dźěćo žo sirowoprajschowachu. Wona powědasche, kak staj jeje nan a wuj jejneho dźěda jeneho dnja sarahłoj a na luzy klisła kukurizoweho pola sahrjebałoj. Zandarmoj dźěsczowego nana a wuja sajachu. Tutaj žo njesłukka wusnaschtaj. Bĕschtaj to dwaj bratraj, kotrajż nana tehodła morischtaj, žo bychtaj czim prjedy jeho wobjedźenstwo namrĕłoj. Wonaj też mĕstnu pokasaschtaj, hdyż bĕschtaj jeho zahrjebałoj.

* **Kelko jemu njewjesta hódna — 12 pjenjezkow.** We Bratiślawje (prjedy we Wuherskej, nětko Czěskosłowakskej pschiślušchaze) roskori žo jedyn inżeńer se swojej njewjesty. To stónczi ſ tym, so wona do Dunaja skoczi. Hdyż nawożenja swoju lubu we wodze widźesche, wołasche wo pomoz. Jedyn zygan skoczi sa holzu a wumoży ju z wody. Nawożenja pokasa swoje wjesełe na wumożenju njewjesty a dari jemu 1 krónu, po němskich pjenjesach 12 pjenjezkow. Wschо, schtoż je mózno.

* **Stóstnistwo w Jendźelskej wotběraju.** Snutskowny minister sir William Hiks na internacionalnym jastwowym kongresu w Londonje sdźĕli, so stóstnistwa w Jendźelskej woteběraju. Psched 50 létami bě jich na 20 000 jatych w jastwje, dźensa jenož 8000. Dale bě jich psched 50 létami 10 000 khłostanzow w khłostańnjach (Zuchthäusern), dźensa jenož 1600. Hiks pschispomni, so tuto woteběranje stóstnistwow na tukmowitnym wukubłanju a polepschenju sežiwjenja saleži. Dale pschednoschowasche minister Hiks wo dwĕmaj druzinomaj nowemo jastwow. systema. Do prénjeho tajkeho jastwa pschidu tajcy, kotrich maju dla prénjeho njeskutka khłostanja wotwokuczicź. W tutym jastwje so takrjez na dobrych cźłowjekow wukubłaju a ſ nich tak niczo wo jastwje njewitnu. W druhim so jeczi industrielnje wuwuczuja. Dyrbja 10 abo 11 hodźinow wschĕdnje dźełaca. Dale Hiks hischcze pschispomni, so žu znamotne jastwowe sdźiwcźki zyle wosstrowniti a so žu jastwowe knihownje wo wjele powjetschili. Też pschicznini moża jatych cźasciśicho wopytacź. Jastwo njeje jenož k tomu, cźłowjeka snjecześcźicź a wohaibicź, ale ma ſ dobrym khyche jaczuncźa a dobreho ducha w nich wubudźicź.

* **Shubjeny sloty pokład Faraonow.** Sbĕrka Jendźelcźana dra. Abbots, kotraż sloty a sléborny pokład ſ cźażow Faraonow wopschijesche, bĕsche wjazore letdźesatki shubjena. We tutym pokładze, kotryż je dr. Abbots letdźesatki dołho w Kairo hromadźił, powědachu bo spodźiwne wĕzy. Na jich wernosć žo njeholdźachu pruhowacź, dokelż bĕsche pokład žo shubił. Woprawdźe pak bĕsche jón jedyn amerikanski wědomostny wustaw, njemuzy „Historial Societe“, kupił a w žiwotych runninoscach samescził, hdyż dopya njestaty wosta, dokelż tuto sjednoczenstwo jenož ſ Newyorkskimi namĕstnymi stawisnami žo sabĕra. Jich sbĕrki wopschijeja wosebje wschelake napokłady ſ Newyorka a ſ amerikanskich wójnow. Tu namaka žo pokład hižo wot léta 1860, bynjez w Newyorku Metropolitanski muzejnik najrjeńsche sbĕrki mĕł. Wo pokładze shonichmu pysches Ramsona Williama, kiż w njenje „Historial Societe“ wědomostny katalog wo egiptowskich starožitnosczach tuteje sbĕrki wobdźełasche. We tutym katalogu, kiż sobom wurjadnu techniku Egiptowczanow ſ Faraonskeho cźasa wědomostnje rospisuje, pruhuje autor někto wumjelske pokłady. Miß Williams wobkruczuje, so žkalowny pjerscheń krala Cheopsa, kiż też mjeno tuteho krala nosży, ſ cźażow Cheopsa njewuthadża, ale wot jeneho Cheoweho Jris-měschnika. Pódla mózneje kraloweje pyramidy stejesche mały Isisowy templ, hdyż měschnizy pschebywachu. Tutón nĕschnik je najsterje w cźażu Faraona Psametticha žiwy był. Też ważne je, schtoż spytniza wo žkalownym naschijnym rjeczasu krala Menesa powěda. Je jara sajimawe, dokelż dyrbjał jako žiwótstwo tutoho prénjeho egiptowskeho krala wuzkoru starobu mĕcź. Debjenka pak może też stara imitazija (napodobnina) bycź. Někotre dźele móża prawe bycź a žu drje ſ posdźischeho cźasa, bynjez wuschitknje spodobnjene byłe. Tak je wulke potajnstwo shubjeneho pokłada wuzajnjene. Ma hischcze wulku liczbu wurjadnych drohich kruchow ſ najstarschich cźasow a tak pschinoschuje tutón katalog, kiż sloty pokład k prénjemu rasej sławnosczi pschedstaja, wjele k wuzkĕdźenju egiptowskich starožitnosczow.

* **Mĕsto najwjetschich mordarstwow** na žwĕcze je Chikago w Amerizy. Tam je žo wob léto na 422 mordarstwow stako. To je potajkim wjazy hacź jene wob dźeń. Se tutej wyšokej liczbu we mordarskej statistizy na prénim mĕstnje stejí. Mĕschto mjenje mordarstwow we Newyorku sapisaja a to 333. We San Franzisko 227. Europiske mĕsta žo Bohu dźak amerikanskim njerunaja. We Europje stejí na prénim mĕstnje Paris. Tam wob léto 59 mordarstwow stuczichu. W Barlinje 32 a we Londonje 27.

* **Schĕżeź kóczkow w palenzolowni.** Njepschećelzio alkohola w Amerizy maja njesboże. Nětko žu bez też pola swojaka „Pschećelzow swĕrzatow“, kiż bĕsche jim hewak derje smyslenty, dozhita rosstrypali. A to pschinóże tak: Newyorkskej policiji bĕsche žo jónu sazo dobry pohad poradźił. We wulkej korczmje Monquin bĕsche zyły stkad palenza (Whisky) wubłĕdźika. Korczmu hnydom sawrjechu. Na wschĕch wokach a durjach bĕchu kótki wyschnjesche nałĕpjene. Bórzy žo wukopa, so bĕchu też schĕżeź domjazych kóczkow žobu sacźiniłi. Bĕchu potajkim sakjudźene, zakoźnuje žnjerjecze zahłódnjenja wumrĕcź. Na tym wulka hara. Swjatł pschećelzow swĕrzatow žo sa wbohe kóczki kruże sastajał. Też sjawnosć. Mĕnje kóczkow dla, ale dyzchu pschilĕżnosć, pschećźiwo alkoholnej sakasni hewrjekacź, wuzicź. Policija pschindże do wulkosczow. Kóczki njezmĕdźachu wšo sahłódnicź. Ale sasyglowane durje a wokna, pschez kotrejż nózachu kóczki jenož žwoju žiwobudu namakacź, njezmĕdźachu žo wocźinicź. Ludźo rosdichu wokna. Ale žana kóczka žo njepukała. Cźijachu žo tam derje a njechachu žo po Newyorskich dróhach wokoło bludźicź. W sjawnosci njerecźeschе žo wo niczim druhim hacź wo „sahłódnjenych kóczkach“. Americzan może też sentimentalny (cźuciwy) byeź, hdyż žo wo tajke wĕzy jedna. Ale nĕtko žo nĕschto sa americanske pomĕry njepschyschane sta: Ludźo wottorhachu syzle, wotwerichu durje a wotwjedźechu kóczki ſ namozu won. To bĕsche widomne pschestupjenje sakonja, ale schto je słónczinje mowwy sakoń, hdyż žo wo schĕżeź žiwe kóczki jedna?

* **Kak žo w Amerizy pschespĕschne jĕdźenje khłosta.** Amerikanske prawidlnistwo je khĕtro drastiske w žiwotnych wukubłach. Amerikanski žudnik to może, dokelż njetrjeba žo pišmika sakonja dżerżeć. Tajki pad žo nĕtko ſ města Los Angelos wosjewja, hdyż je žo jĕdźenje ſ automobilemi tak rosschĕriło każ nihdże na žwĕcze. Tam wobsteja krute postajenja napschećźo pschespĕschnemu jĕdźenju. Ale te niczo njepomhaja. W Los Angelos je tak każ wschudźom druhdże. — Njedawno stejesche studentka psched žudnikom dla pschespĕschneho jĕdźenja. Mózesche ju k wulkemu pjenjeżnemu khłostanju sasudźicź. Tajke nĕschto je sa potrjechenego lascziwe, ale njewottraschi wot dalschich pschestupjenjow a njeskutkuje wocźehnjerschi. Ssudnik pschimasche sa druhim hrĕdkom: Sasudźi studentku, wschĕ wobstejaze sakonje a postajenja pschećźiwo pschespĕschnemu jĕdźenju trójzy wotpiłacź. Każ žo ſ makymi schulskimi dźěćimi stawa. To bĕsche ponizaze sa studentku a cźehnje lépje hacź pjenjeżne khłostanje. Sdyla, hdyż žo rospomina, so tute sakonje 20 wuiko cźischeźanych stronow wuczinjeja. Skoro mógli wobzarowacź, so žu tajke khłostanja jenož w Los Angelos nożne.

Swóibne powjesće.

Sslubjeni: Kurt Braun we Hajnizach, wuczeŕ, ſ Ellu Umlaufez w Budyschinje. — Maximilijan Bóhmak „Doru Kuhnez w Budyschinje. — Arthur Euler we Heidenawje ſ Marjanu Hilliz w Budyschinje.

Wĕrowani: Kurt Lehmann a mandżelska Frieda rodź. Pětschkez w Mylschezach. — Jan Schneider a mandżelsko Dora rodź. Euliz w Budyschinje.

Semrĕli: Paulina swud. Obizowa w Bukezach. — Jan Theodor Domsch, kubler w Nakojdach. — Wilhelm Gramatka w Budyschinje.

Hamtske woziewjenja z Budyšina.

Dla žiwjeczenja dnja wustawy (Verfassungstag) wostanu wuterou 11. nugusta 1925 mĕschczańske pisarnje zamknjene. Nusne wĕzy pak móża žo dopoldnja wot 9—10 hodźin wobstaracź.

Mĕschczańska rada.

Hamtske woziewjenje z Wojerec.

Sawĕranje dróhow we Wojerecach.

Hródkowsko-Drježdźańska dróha (Zyrkwinska dróha) we Wojerecach je mjes 6m. 4amjenjenmi 18.0 a 18.1 wot nschichodneje žrjedy, 12. awgusta, sawrjena. Wschо jĕdźenje ſ wosami, ſ awtami, każ też ſ kolami a motorskimi kolesami je mjes spomnjenyma kamjenjoma na tutej dróhi zakalane. Schtoż by so pschećźiwo sakasni sadźerżał, dyrbjał khłostanje, ſamo hacź do 150 hr. sapłaczicź abo se jastwom wotpokucźicź.

Jĕdźaca ma žo po dróhi wokrjesneho domu, Leżinskeje a Ryboweje haży.

Towarstwowski powĕstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónd źelu wjecźor 1/2 9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Bukecy. „Radosć“ ma srjedu, 12. t. m. wjecźor zhromadźiznu. Wšitkich wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Hrodźišco. „Zerja“ spéwa přichodnu srjedu wjecźor w Njechornju. Wšĕ spéwarki a wšitcy spéwarjo njech cyle wšĕce přindu. Dirigent.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 23. t. m. swój lětuši swjedźeń. Z tuteje přičiny mamy srjedu, 12. t. m., wjecźor 1/2 9 hodź. pola Waldźe ważnu zhromadźiznu, na kotruž dyrbi kóždy sobustaw přińć. Po zhromadźizne je zwučowanje.

Starosta.

Wotrow. „Jednota Sokoł“ ma štwórtk 13. 8., wjecźor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźel: Arnošt Bart w Brĕzyncy, — za nawĕstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kóždźički dźeń

so nam nětkle wobkruca, zo je naša zamóžnosć woprawdźe wulkotna. Naš wubjerk pak też mjezow nima, přetoż wšĕdnje přikhadźeja nowosce a kupc je so na to zwučił, zo jemu wulki wubjerk předpołožimy.

Přindźće tehodła stajnje najprjedy do našeho na wysokosći zamóžnosće stejaceho předewzaća a budże bjez pře wjele pjenjeżnych srĕdkow pola na wĕsce to namakacź, štož sebi přejeće. A njezapomńće:

my smy tuni!!!

Filialka w Halštrowje.

Welsec kupny dom w Kulowje.

Filialka we Wojerecach.

Telefon 12. Założeny 1868.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeŕ najprĕnšich dźĕlarjow.

Mocowe wozydła a wuporjedźerńja

přisluški, pjelnjerńja benzina a wolija.

Wobaliznu za nohi „Sanoped“

wuspĕšne srĕdki při žiłał nohach, bolacych nohach, so jĕtkacych ranach, trupach a zacekliznach. Čo. 1-10,— hr., čo. 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped“-žalba 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozesł. na dobérk (Nachn.) Lagerk. 238. Drosd. 1.

MERSIOVSKI

Brylanty

Młodaj psaj

(daklaj) staj na předań w Smječkecach čo. 10 b.

Carl Gast w Budyšinje

ratarske mašiny

zastupjeŕ najprĕnšich dźĕlarjow.

Najwjetša wuporjedźerńja

najwjetši skład narunanskich dźĕlow we měsće.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 185 | Budyšin — wutoru, 11. awgusta 1925 — Bautzen | Lětnik 84

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ličeri Smolerjec knihtišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Wustawiny žwjedženi w Barlinje

11. aug. 1919 je žo we Weimarje wustawa němskeje republiki dewinradźiła. Tutón dźeń žo w Němskej teho dla jako žwjaty dźeń žwjeći. W Barlinje hižo njedźelu towarstwo němskostatneje „čorno-čerwjeno-sloteje“ khorhoje wustawiny žwjedženi wošwjeći. We wšěch 20 wokrjesach Barlina ko dopołdnja sobustawy němskostatneje khorhoje sejdźechu. Sswjedźenje žo z hudźbu a khorstimi spěwami wotewrichu. Rěčnjuy na ważnosć dnja a na padnjenych wojakow spominachu. W 2 hodźinomaj popoldnju žo 10 000 muži němskostatneje khorhoje na Treptowskim hrajnišću shromadźi, kotrež bě z huttymi cźerjobami luda wobdate. Wyschi president Hörsing jako swjatkowy pschedsyda w žwjedźenskej rěcźi wosnam wustawy rozwoninaschе, kotraž wšcho, schtož je němske, sjednocźuje. Wulkoněmska myšl je žo tež mjes Němcami w Awstriskej sakorjenika. Woni žu k němskemu wustawinemu žwjedženjej wotpósłali. Hörsing němsko-awstriskich towarschow w mjenje swjatkowego towarstwa powita a žo jim dźakowaschе, so žu wulkoněmskej myšli zwěrnosć sakhowali. Wón němsku justizu kritisowaschе, kotraž monarchistiskim elementam popušcźe, tola prjedy, hač tuczi ludźo žebi myšla, wona rozsćeli a do bjesdna padnje. Njedźiwajcy wšcheho toho dyrbi žo rjec, so je republikanska myšl w Němskej wušpěch měła. Hörsing na sakhwalźby zemrětcheho němskeho presidenta Eberta a na sebjwuzjenje republiki spominaschе a z ristkrócźnej pławu na němsku republiku a na zyły němski lud skónči.

Po nim sastupjeć awstriskej deputazije postrowy Němsko-awstriskich wuprajі a pschi tym wulběšmy, so wschitzy Němcy hromadźe khuschеja.

Też we wschěch druhich wjetschich městach je žo žwjedźeni **němskeje wustawy** wošwjeczik.

Němski žejm.

Polizija komunistow z němskeho žejma honi.

W pónđelskich pożedženju němskeho žejma žo dale wo ratarskich złach jednaschе. Sozialdemokrat Schmidt na ratarske zła zwarjeschе. S mjen žo móschnje pschetrjebarjow wurubjeja.

Kommunist **Schütz**, kotryž bě žo žobotu z dwacźeći pożedženjow wusamknył, bě njedźiwajcy teho pónđelu do pożedženja pschischoł. Dokelž wón na wospjetne napominanje žejm njewopuschcźi, žejmowy městopschedsyda policijstwo sawoła. Tuczi jeho njedźiwajcy jeho wobaranja pschinuchu a se sale wuwjedechu. Kommunistojo na policijstwo wołachu a žo na nich pschepschimachu. Na městopschedsydu wołachu: „Banbujcze žo, knjes presidento!“

Kommunist Weber žo dla tajkeho wokanja z pożedženja wusamknu. Kommunistojo herjekaju a schtrěcźa. Pożedźe-nje žo sažo na pjecź mjeńschinow pschetorhnje. Kommunistojo mjes tym dale herjekaju a reja. Hdyž žo městopschedsyda Graef wróći, jeho njepschestawajcy phi wołajo powitaju. Tutón wosjewi, so njeje prjedy sapóžłanz Weber tschiwdźeze złowa sawołał, ale kommunist Torgler. Městu Webera žo tehdła Torgler z pożedženja wusamknu. Hdyž hara dale dźěsche, městopschedsyda Graef kommunistow Münzenbergera, Kreuzburga, Neubauera a Jeschku z pożedženja wusamknu.

Wusamknjeni pak w sali wostachu. Na to žo najprjedy z 8 a potom z 20 pożedženjow wusamknychu. Městopschedsyda žiwoje městо wopuschcźi. Pożedženje žo pschetorhnje, 18 policistow do sale stupi a wusamknjenych nusuje, se sale wunjesć.

Hdyž bě žo pożedźenje sažo wotewriło, demokrat Richthofen roskoži, so Němska njeběše je schkitanskim złom pschedałoko žahacź. Trjebamy žyrjiny, tola też zyrobu z wukraja. Drobni ratarjo nimaju žanjeho wužitka z złowneho tarifa.

Sozialdemokratka Wurmowa žebi bjeszłowny pschiwóz smjerschego nijaža žada.

Na to **žo industrijowego zła wuradźowachu.** Sozialdemokrat **Wissel** zentrumsku stronu schkrěješe, so wona něšto blok prawizy schkita. S złownej pschedłohu žo w Němskej we wschěm nastupanju płacźiny powyscha a sejwinjenje žo podróži.

Sozialdemokrat Krätzig měni, so z wyšokim złom cźeridna móz industrije wothroni. Wudawanja, so tkajerńe wyschschim złam na pschedźena pschihotowaja, su niewěrne.

Nadpad němskich ludowzow na republikanow w Barlinje.

Njedźelu popoldnju němscy ludowzy pschi kurwjerchowskej drósy ludźi z čorno-čerwjeno-slotymi khorhojczkami nadpadowachu. Wěsty Rudolf Schnapp, kotrehož běchu němscy ludowzy wobstupili, k nimojedźacemu automobilej cźeknu. Rutska žedźaju pak do njeho bijachu. W cźeśnje wón z revolwera wustrěli, so by pschesćežbowarjow wottrašchił. Kulka na njesłoże jeneho młodeho cźłowjeka tak njesłožownje trjechi, so po puću do khorownje wudycha. Schnapp, kotryž na brónjowe wopismo, žo na policiji samolwi. Jeho hač na dalsche w jatbje wobkhowachu. Wón z swojasej němskostatneje khorhoje njepschihłuschа. Jeho nadpadžechu, dokelž mjesesche cźorno-čerwjeno-slotu žoknulku z žukni pschityknjenu. Němskoludowzy nadpadnizy běchu z dźela z klumpachami wobrónjeni a někotri mějachu też pistolije pschi žebi.

Kommunistiski nadpad na wós dróhowoje żelesnizy w Barlinju.

Njedźelu wječor wokolo 11 hodźin žo policija w Barlinje na khichtinskiczo małeje Frankfurtskeje a Hilżbeczineje dróhi zawoła. Tam běchu někotři kommunistojo, kotříž běchu žo z cźežkim automobilom pschihwjelli, z kjenti a nožemi paßażerow wosa dróhowoje żelesnizy nadpadli. Bohužel žo njeje poradźiło, njekrańnikow sajeć.

Hornjoschlezyski straik žo skónči.

Sdźelny straik w połskich hórnjoschlezyskich wuhlowych pjezach je žo skónčił a normalne dźěło je žo wschudże sažo sapočzało. Industrialni žu pschipowjedźene wusamknjenje z dźela wotwołali, hdyž dźěłacźerjo wrjesewichu, so žu swólnivi, sažo dźěłacź.

Knježerstwo lětwy w Gdansku.

Gdansk (Danzig) je hacź dotal knježerstwo prawizy měr. Mějko žu žo tam sozialdemokratojo, zentrum a demokratojo sjednocźili a knježerstwo pschewsali. Wono se 6 sozialdemokratiskich, 4 zentrumskich a 4 demokratiskich senatorow wobsteji. President Sahn w sastojnstwje wostanje. S wobstejazym njepschecźelstwom mjes Gdanskom a Połskej je Gdansk, kotryž je na wikowanje z Połskej pokasany, hospodarśzy cźežko cźerpi. Nowe knježerstwo chze snapschecźa Połskeje politiku sbliženja wjesć.

Jeneho němskeho straźmischtra w Czechach sajeli.

Pschi cźesko-sakskej mjezy pola Liberza žu 1. augusta sakskeho wyschschego straźnischtra Emila Wegbroda z podhladom, so je dźiwł jeneho cźłowjeka rubicź, sajeli. Pola Wegbroda žu puta, sabijak a revolwer namakali. Wón je pjecza se straźnischtrom w sakskej poliziji. Hdyž jeho sajachu, mějesche wón sapiśanku knjižku pschi žebi, kotraž mjena wjele cźeskich kommunistiskich wjednikow wopschijeschе. Wegbrod je pjecza z kommunistiskimi organizacijemi: w połnóžnych Czechach žiwje wobkhodźeł. Cźeske nowiny pischu, so je žo cźeskošłowakski offizěr, kotryž je žo z wotkrywanjom špionstwa w Cźeskošłowakskej sakłužby dobył, dyrbjał do Němskeje pschenjesć. Jedyn knježerstwowy radźiczeł z Draždżan je žo pjecza podarmo wo to prózował, so bychu Wegbroda z jatby puschcźili. Też žu pjecza spytali, Wegbroda z jatby wuzwobodźeć.

Po dotal pschedležacych powěsćach je wěrno, so žu Wegbroda sajeli. Wegbrod je pjecza po słužbnej poručnosći w Cźeskošłowakskej dźěłał. Może drje žo wocźakacź, so sakske knježerstwo wěz bórzy rozjaśni.

Mjes Ruskej a Połskej žo politiszy jeczi samẽnja.

Po powěsćach Warschawskich nowin žo w bliźschim cźasu z nowa politiszy jeczi mjes Połskej a Ruskej samẽnja. Samẽnjenje žo na podstatu žejmowych wobsamknjnjow stanje. Połske nowiny žu w posledninm cźasu wótro pschecźiwo tutomu sylnjenje samẽnjenja protestowałe a žadaju, so by žo dalsche samẽnjenje w Połskej sažundženych kommunistow do Ruskeje sastajło.

25 bołharskich komitaczow pschi južnoštowjanskej mjezy sabili.

Njedźelu w nozy je cźerjoda 25 bołharskich komitaczow njedaloko Kawadera na južnoštowjanski kraj pschestupiła. Južnoštowjanscy wojacy nalwalnikow wobstupichu a wschitkich morichu.

Wójna w Marokkowskej.

Schpanišla poražka w Marokkowskej.

Sylne wotdźelenja Kabylow žu schpanišse stejišcźa k ranju wot Melille, nježdże 40 kilometrow k krótkemu ranju wot Adira nadběhałe. Schpanišcy wojacy dyrbjachu swoje stejišcźa na khwilu wopuschcźiś. Kabylam žu někotre maschinske tšelby, tkład municije a hromada žiwnoscźe do rukow padłe. Posłedźišco, hdyž běchu Kabylojo wotcźahnyli, mózachu žo stejišcźa sažo wobžadźeć. Schpanišcy su někotrych mortwych a nježdże 25 jatych sćhubili.

Pschi franzowskej frońcźe mjes Uezzanom a Mozsoumom je ke krutemu wojowanju mjes franzowskej mobilnej kolonu a wulkej žyłu Kabylow doschło. So bychu žo wobstupjenjcź sminyli, dyrbjachu Franzowsojo zosaćź. Wobej stronje stej cźežko schkodowałej. Mjes Dar-el-Caidom a Nebjahom žo wotdźelenju Kabylow poradźi, Franzowsom wobeńcź. So bychu žo nawalnizy wuhnali, žo na nich panzerowane wosy a letadła puschcźichu.

*

Hawaska telegrafowarnija 8. augusta z Fesa powě: Na rańschej frońcźe njedźiwajcy wulkeje horcźy dwě franzowskej wotdźeleni pola Dar Medbah a Bab Murdi njepschecźelа wrócźo cźišchcźitej a žo prózujetej, strózischcźo mjes Kelao a Mulay Akt z njepschecźelskeho wobstupjenja wuzwobodźićź. So by žo wójnski duch mjes kabylskimi spłahami schkował, na wjecźornej frońcźe Abd-el-Krimowy komandant Khejro a na rańschej frońcźe jeho bratr mjes nimi pucźujetej. Po posledńich wupschachach franzowskeho wójska žo wschelake kabylske spłahi wot wojowanja wotwlakuja. Hawaska powěsćeńnja z Casablanci powě, so žu so thětre wojerske pożpłnjenja wschěch brónjowych družinow pschiwjesće a so žo dźsche n nowy tydźeń wocźakuja. Operazije žo rucze wotwiwaju. Wulkeje horzoty dla pak žo do nowembra powschitkowne postupanje pschecźiwo Kabylam wuwjesć njehodźi.

Sbėžk Drusow w Syrskej.

Wo podawačach w Syrskej Hawaska powěsćeńnja Beirута w Syrskej powě: Po rosprawje franzowskeho wójerskeho wjednitstwa žu sbėžkarjej Drusojo jenu franzowsku kompagniju neppdli. Jene franzowske wotdźelenje je dyrbjało wrócźo hicź, dokelž dla napdada Drusow bjes prowianta wosta. Dźeńża pjatk dospołmy měr knježi.

Po telegrammje jendźelskeje Reuterez powěsćeńnje pak je po powěsćach Amana **jultan paschа el-Atrasch nadběži sbėžkarjow wodźił a žo někotrych tankow, maschinskich tšelbow, kanonow zmozował. Franzowsojo žu połodnischi Hauranski kraj wopuschcźili.** Nowiny „Petit Parisien“ prjeja, so žu tele pivdźeje wěrne. Praja, z franzowskeje wojapy z zyła zajmych tankow nimaja a so rubježnej bandźe Drusow njeje tak łohko, ko łetadłow zmozowaczź.

W oppizijskich nowinach žo knježerstwu dla podawkow w Syrskej wótre poroti cźinja. „Echo de Paris“ dźěschi nastawk pschinjeże, w kotrymž žo wina sa franzowsku porażku generalej Sarrailej a pschede wschěm młodemu gouverneurej Carbilletej pschipisuje. 7. junija je Nessip-bej Arasch z pschewodom nětkrych wjednikow wopschijeschе. Wegbrod je pjecza z kommunistiskimi organizacijemi: w połnóžnych Czechach žiwje wobkhodźeł. Cźeske nowiny pischu, so je žo cźeskošłowakski offizěr, kotryž je žo z wotkrywanjom špionstwa w Cźeskošłowakskej sakłužby dobył, dyrbjał do Němskeje pschenjesć. Jedyn knježerstwowy radźiczeł z Draždżan je žo pjecza podarmo wo to prózował, so bychu Wegbroda z jatby puschcźili. Też žu pjecza spytali, Wegbroda z jatby wuzwobodźeć.

Po dotal pschedležacych powěsćach je wěrno, so žu Wegbroda sajeli. Wegbrod je pjecza po słužbnej poručnosći w Cźeskošłowakskej dźěłał. Może drje žo wocźakacź, so sakske knježerstwo wěz bórzy rozjaśni.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski!

Najš. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

nadpadowachu. Wěsty Rudolf Schnapp, kotrehož běchu němscy ludowzy wobstupili, k nimojedźacemu automobilej cźeknu. Rutska žedźaju pak do njeho bijachu. W cźeśnje wón z revolwera wustrěli, so by pschesćežbowarjow wottrašchił. Kulka na njesłoże jeneho młodeho cźłowjeka tak njesłožownje trjechi, so po puću do khorownje wudycha. Schnapp, kotryž na brónjowe wopismo, žo na policiji samolwi. Jeho hač na dalsche w jatbje wobkhowachu. Wón z swojasej němskostatneje khorhoje njepschihłuschа. Jeho nadpadžechu, dokelž mjesesche cźorno-čerwjeno-slotu žoknulku z žukni pschityknjenu. Němskoludowzy nadpadnizy běchu z dźela z klumpachami wobrónjeni a někotri mějachu też pistolije pschi žebi.

Kommunistiski nadpad na wós dróhowoje żelesnizy w Barlinju.

Njedźelu wječor wokolo 11 hodźin žo policija w Barlinje na khichtinskiczo małeje Frankfurtskeje a Hilżbeczineje dróhi zawoła. Tam běchu někotři kommunistojo, kotříž běchu žo z cźežkim automobilom pschihwjelli, z kjenti a nožemi paßażerow wosa dróhowoje żelesnizy nadpadli. Bohužel žo njeje poradźiło, njekrańnikow sajeć.

Hornjoschlezyski straik žo skónči.

Sdźelny straik w połskich hórnjoschlezyskich wuhlowych pjezach je žo skónčił a normalne dźěło je žo wschudże sažo sapočzało. Industrialni žu pschipowjedźene wusamknjenje z dźela wotwołali, hdyž dźěłacźerjo wrjesewichu, so žu swólnivi, sažo dźěłacź.

Knježerstwo lětwy w Gdansku.

Gdansk (Danzig) je hacź dotal knježerstwo prawizy měr. Mějko žu žo tam sozialdemokratojo, zentrum a demokratojo sjednocźili a knježerstwo pschewsali. Wono se 6 sozialdemokratiskich, 4 zentrumskich a 4 demokratiskich senatorow wobsteji. President Sahn w sastojnstwje wostanje. S wobstejazym njepschecźelstwom mjes Gdanskom a Połskej je Gdansk, kotryž je na wikowanje z Połskej pokasany, hospodarśzy cźežko cźerpi. Nowe knježerstwo chze snapschecźa Połskeje politiku sbliženja wjesć.

Jeneho němskeho straźmischtra w Czechach sajeli.

Pschi cźesko-sakskej mjezy pola Liberza žu 1. augusta sakskeho wyschschego straźnischtra Emila Wegbroda z podhladom, so je dźiwł jeneho cźłowjeka rubicź, sajeli. Pola Wegbroda žu puta, sabijak a revolwer namakali. Wón je pjecza se straźnischtrom w sakskej polizji. Hdyž jeho sajachu, mějesche wón sapiśanku knjižku pschi žebi, kotraž mjena wjele cźeskich kommunistiskich wjednikow wopschijeschе. Wegbrod je pjecza z kommunistiskimi organizacijemi: w połnóžnych Czechach žiwje wobkhodźeł. Cźeske nowiny pischu, so je žo cźeskošłowakski offizěr, kotryž je žo z wotkrywanjom špionstwa w Cźeskošłowakskej sakłužby dobył, dyrbjał do Němskeje pschenjesć. Jedyn knježerstwowy radźiczeł z Draždżan je žo pjecza podarmo wo to prózował, so bychu Wegbroda z jatby puschcźili. Też žu pjecza spytali, Wegbroda z jatby wuzwobodźeć.

Po dotal pschedležacych powěsćach je wěrno, so žu Wegbroda sajeli. Wegbrod je pjecza po słužbnej poručnosći w Cźeskošłowakskej dźěłał. Może drje žo wocźakacź, so sakske knježerstwo wěz bórzy rozjaśni.

Mjes Ruskej a Połskej žo politiszy jeczi samẽnja.

Po powěsćach Warschawskich nowin žo w bliźschim cźasu z nowa politiszy jeczi mjes Połskej a Ruskej samẽnja. Samẽnjenje žo na podstatu žejmowych wobsamknjnjow stanje. Połske nowiny žu w posledninm cźasu wótro pschecźiwo tutomu sylnjenje samẽnjenja protestowałe a žadaju, so by žo dalsche samẽnjenje w Połskej sažundženych kommunistow do Ruskeje sastajło.

25 bołharskich komitaczow pschi južnoštowjanskej mjezy sabili.

Njedźelu w nozy je cźerjoda 25 bołharskich komitaczow njedaloko Kawadera na južnoštowjanski kraj pschestupiła. Južnoštowjanscy wojacy nalwalnikow wobstupichu a wschitkich morichu.

Wójna w Marokkowskej.

Schpanišla poražka w Marokkowskej.

Sylne wotdźelenja Kabylow žu schpanišse stejišcźa k ranju wot Melille, nježdże 40 kilometrow k krótkemu ranju wot Adira nadběhałe. Schpanišcy wojacy dyrbjachu swoje stejišcźa na khwilu wopuschcźiś. Kabylam žu někotre maschinske tšelby, tkład municije a hromada žiwnoscźe do rukow padłe. Posłedźišco, hdyž běchu Kabylojo wotcźahnyli, mózachu žo stejišcźa sažo wobžadźeć. Schpanišcy su někotrych mortwych a nježdże 25 jatych sćhubili.

Pschi franzowskej frońcźe mjes Uezzanom a Mozsoumom je ke krutemu wojowanju mjes franzowskej mobilnej kolonu a wulkej žyłu Kabylow doschło. So bychu žo wobstupjenjcź sminyli, dyrbjachu Franzowsojo zosaćź. Wobej stronje stej cźežko schkodowałej. Mjes Dar-el-Caidom a Nebjahom žo wotdźelenju Kabylow poradźi, Franzowsom wobeńcź. So bychu žo nawalnizy wuhnali, žo na nich panzerowane wosy a letadła puschcźichu.

*

Hawaska telegrafowarnija 8. augusta z Fesa powě: Na rańschej frońcźe njedźiwajcy wulkeje horcźy dwě franzowskej wotdźeleni pola Dar Medbah a Bab Murdi njepschecźelа wrócźo cźišchcźitej a žo prózujetej, strózischcźo mjes Kelao a Mulay Akt z njepschecźelskeho wobstupjenja wuzwobodźićź. So by žo wójnski duch mjes kabylskimi spłahami schkował, na wjecźornej frońcźe Abd-el-Krimowy komandant Khejro a na rańschej frońcźe jeho bratr mjes nimi pucźujetej. Po posledńich wupschachach franzowskeho wójska žo wschelake kabylske spłahi wot wojowanja wotwlakuja. Hawaska powěsćeńnja z Casablanci powě, so žu so thětre wojerske pożpłnjenja wschěch brónjowych družinow pschiwjesće a so žo dźsche n nowy tydźeń wocźakuja. Operazije žo rucze wotwiwaju. Wulkeje horzoty dla pak žo do nowembra powschitkowne postupanje pschecźiwo Kabylam wuwjesć njehodźi.

Sbėžk Drusow w Syrskej.

Wo podawačach w Syrskej Hawaska powěsćeńnja Beirута w Syrskej powě: Po rosprawje franzowskeho wójerskeho wjednitstwa žu sbėžkarjej Drusojo jenu franzowsku kompagniju neppdli. Jene franzowske wotdźelenje je dyrbjało wrócźo hicź, dokelž dla napdada Drusow bjes prowianta wosta. Dźeńża pjatk dospołmy měr knježi.

Po telegrammje jendźelskeje Reuterez powěsćeńnje pak je po powěsćach Amana **jultan paschа el-Atrasch nadběži sbėžkarjow wodźił a žo někotrych tankow, maschinskich tšelbow, kanonow zmozował. Franzowsojo žu połodnischi Hauranski kraj wopuschcźili.** Nowiny „Petit Parisien“ prjeja, so žu tele pivdźeje wěrne. Praja, z franzowskeje wojapy z zyła zajmych tankow nimaja a so rubježnej bandźe Drusow njeje tak łohko, ko łetadłow zmozowaczź.

W oppizijskich nowinach žo knježerstwu dla podawkow w Syrskej wótre poroti cźinja. „Echo de Paris“ dźěschi nastawk pschinjeże, w kotrymž žo wina sa franzowsku porażku generalej Sarrailej a pschede wschěm młodemu gouverneurej Carbilletej pschipisuje. 7. junija je Nessip-bej Arasch z pschewodom nětkrych wjednikow wopschijeschе. Wegbrod je pjecza z kommunistiskimi organizacijemi: w połnóžnych Czechach žiwje wobkhodźeł. Cźeske nowiny pischu, so je žo cźeskošłowakski offizěr, kotryž je žo z wotkrywanjom špionstwa w Cźeskošłowakskej sakłužby dobył, dyrbjał do Němskeje pschenjesć. Jedyn knježerstwowy radźiczeł z Draždżan je žo pjecza podarmo wo to prózował, so bychu Wegbroda z jatby puschcźili. Też žu pjecza spytali, Wegbroda z jatby wuzwobodźeć.

Po dotal pschedležacych powěsćach je wěrno, so žu Wegbroda sajeli. Wegbrod je pjecza po słužbnej poručnosći w Cźeskošłowakskej dźěłał. Może drje žo wocźakacź, so sakske knježerstwo wěz bórzy rozjaśni.

Mjes Ruskej a Połskej žo politiszy jeczi samẽnja.

Po powěsćach Warschawskich nowin žo w bliźschim cźasu z nowa politiszy jeczi mjes Połskej a Ruskej samẽnja. Samẽnjenje žo na podstatu žejmowych wobsamknjnjow stanje. Połske nowiny žu w posledninm cźasu wótro pschecźiwo tutomu sylnjenje samẽnjenja protestowałe a žadaju, so by žo dalsche samẽnjenje w Połskej sažundženych kommunistow do Ruskeje sastajło.

25 bołharskich komitaczow pschi južnoštowjanskej mjezy sabili.

Njedźelu w nozy je cźerjoda 25 bołharskich komitaczow njedaloko Kawadera na južnoštowjanski kraj pschestupiła. Južnoštowjanscy wojacy nalwalnikow wobstupichu a wschitkich morichu.

Wójna w Marokkowskej.

Schpanišla poražka w Marokkowskej.

Sylne wotdźelenja Kabylow žu schpanišse stejišcźa k ranju wot Melille, nježdże 40 kilometrow k krótkemu ranju wot Adira nadběhałe. Schpanišcy wojacy dyrbjachu swoje stejišcźa na khwilu wopuschcźiś. Kabylam žu někotre maschinske tšelby, tkład municije a hromada žiwnoscźe do rukow padłe. Posłedźišco, hdyž běchu Kabylojo wotcźahnyli, mózachu žo stejišcźa sažo wobžadźeć. Schpanišcy su někotrych mortwych a nježdże 25 jatych sćhubili.

Pschi franzowskej frońcźe mjes Uezzanom a Mozsoumom je ke krutemu wojowanju mjes franzowskej mobilnej kolonu a wulkej žyłu Kabylow doschło. So bychu žo wobstupjenjcź sminyli, dyrbjachu Franzowsojo zosaćź. Wobej stronje stej cźežko schkodowałej. Mjes Dar-el-Caidom a Nebjahom žo wotdźelenju Kabylow poradźi, Franzowsom wobeńcź. So bychu žo nawalnizy wuhnali, žo na nich panzerowane wosy a letadła puschcźichu.

*

Hawaska telegrafowarnija 8. augusta z Fesa powě: Na rańschej frońcźe njedźiwajcy wulkeje horcźy dwě franzowskej wotdźeleni pola Dar Medbah a Bab Murdi njepschecźelа wrócźo cźišchcźitej a žo prózujetej, strózischcźo mjes Kelao a Mulay Akt z njepschecźelskeho wobstupjenja wuzwobodźićź. So by žo wójnski duch mjes kabylskimi spłahami schkował, na wjecźornej frońcźe Abd-el-Krimowy komandant Khejro a na rańschej frońcźe jeho bratr mjes nimi pucźujetej. Po posledńich wupschachach franzowskeho wójska žo wschelake kabylske spłahi wot wojowanja wotwlakuja. Hawaska powěsćeńnja z Casablanci powě, so žu so thětre wojerske pożpłnjenja wschěch brónjowych družinow pschiwjesće a so žo dźsche n nowy tydźeń wocźakuja. Operazije žo rucze wotwiwaju. Wulkeje horzoty dla pak žo do nowembra powschitkowne postupanje pschecźiwo Kabylam wuwjesć njehodźi.

Sbėžk Drusow w Syrskej.

Wo podawačach w Syrskej Hawaska powěsćeńnja Beirута w Syrskej powě: Po rosprawje franzowskeho wójerskeho wjednitstwa žu sbėžkarjej Drusojo jenu franzowsku kompagniju neppdli. Jene franzowske wotdźelenje je dyrbjało wrócźo hicź, dokelž dla napdada Drusow bjes prowianta wosta. Dźeńża pjatk dospołmy měr knježi.

Po telegrammje jendźelskeje Reuterez powěsćeńnje pak je po powěsćach Amana **jultan paschа el-Atrasch nadběži sbėžkarjow wodźił a žo někotrych tankow, maschinskich tšelbow, kanonow zmozował. Franzowsojo žu połodnischi Hauranski kraj wopuschcźili.** Nowiny „Petit Parisien“ prjeja, so žu tele pivdźeje wěrne. Praja, z franzowskeje wojapy z zyła zajmych tankow nimaja a so rubježnej bandźe Drusow njeje tak łohko, ko łetadłow zmozowaczź.

W oppizijskich nowinach žo knježerstwu dla podawkow w Syrskej wótre poroti cźinja. „Echo de Paris“ dźěschi nastawk pschinjeże, w kotrymž žo wina sa franzowsku porażku generalej Sarrailej a pschede wschěm młodemu gouverneurej Carbilletej pschipisuje. 7. junija je Nessip-bej Arasch z pschewodom nětkrych wjednikow wopschijeschе.

Syriška z městani Beirutom, Damaškom, Aleppom, Antiochiu a Alexandrettom je žo se sprjećenjom, 1916 mjes Jendźelskej a Franzowskej wobsamknjenym, franzowskemu nadkněžerstwu pschidźelita. S měrowym sprjećenjom 1920 žo tu-

tón kraj, ša kotrýž žu žo Franzowsojo pšcheżo sajtmali, woł Turkowsíseje wotgólik a žo franzowsíkenu nadnježítwu pšchirjekk. Hižo krajowa organizatija ſ jeje měšchanym wo bydleŕišwom je jara wobcźežna. Wón je dźenża šujafkowy stat, kotrýžhý ſ tjoch krajoh je žamtžnym sarjadnišwom domoródnych wobsteji.

„Petit Journal" powěść nowjeho, še je šebi jedyn franzowski offizěr žiwjenje wsał, dokelž žu ſ cźeknijenjom jeho domoródnych šyrifkich wojakow franzowske kanony do rukow pšezkarjow padke.

*

Rosprawa generala Sarraille.

Franzowski ministerski president Painleve je wobsche rny telegramm generala Sarraila wo podawkach w Syrifsej dóstał.

Druſojo žu pjecźe eskadronu Spahow (algerſkich jězdnych) šnicźili. Pożnjenja, wo kotrejž be general Michaud žadał, žo w biwaku nadpadźechu a cźežko schkodowachu. Pšchi tym dyrbjeſche franzowſki bataillon zofacź. Druſojo žu 10 létadłow, zyku artilleriju a munizíju zebrali. Pożnjenja ſa Syrijku žu žo wotpóſłałe, mjeſ nimi dwaj bataillonaj zufobnifkeje legie.

W Parifu ſo wudawaza „Chicago Tribune" powě, ſo je w Suelidze 200 Franzowſow wobſtupjenych. Dokelž maja malu munizíje a bróńjow, je jich połoženje jara wohrożene. So bychu ſo schkodowanja pſchi nadběhu ſminuli, žu žo Druſojo rosbudźili, wobkehnjenych Franzowſow wuhbódnicy a žo potom jich munizíje ſmozowacź. Ministerſki preſident Peinleve je žobotu rano nowy telegramm ſe Syrifſeje dóſtał.

Nowa železnica w Južnoslowjanskej

To ſamo na žebi nicźo wobsehite njeje. Ale ważne je, tohodla, dokelž dyrbjeſche žo tuta cźara, Split—Schibenik—Zagreb, hižo pod Habsburgſkimi knježerjemi twaricź, ale žo ženje njedowarí. Wo tym jednasche ſo nimale pšched 50 létami. Nunje tak ſenźże ſo cźarje ſe Bošnifkeje do Split, kotrejž twar ſo 1902 wotſamkny. Wyrnjeſ ſo we pjecźdźeſatych létach ſaſidźeneho létſtotka ſa twar żelezniſow w Dalmatifkej rěcźała, a pišało, ſtorcźi wuwjedźenje na politiſke racźidła, tak dołho hacź Turkoſo jeniczźy knježa Bošnifkeje a Herzogowiny běchu. Ale pſches okkupazíju (wošbadźenje) inteju provinzíow pſches Awſtrifku, 1878, pſchińdże Dalmatifka ſe kuże do blóta. Habsburgſka politika měrjeſche ſo na rosſerjenje južneho Słowjanſtwa a to ſo tež we njetwarjenju trěbnych żeleſniſkich cźarow je wjeſche. W tym widźeſche žrědk k ſdružnju južnych Słowjanow. Temu dyrbjeſche ſo ſe wſchěmi grěſkami, byrnjeſ hoſpodarſke hyle, ſadźowacź. Hdźeż Wien ſtónczne tola telko rołuma mějeſche, a ſnadź ſ wojeńſkich abo hoſpodarſkich pſchicźinow nékakſu cźaru natwaricź chcźeſche, hnydźom ſo Budapeſt do tego měſchcźeſche, kotrehož żeleſniſka politika na to dźeſche, Khorwatam a južnym Słowjanam žiwjeńſki dych wudunyć. Běſche to pſchiſłowjenje, ruce Franzowſko we ſwojim cźaſu drohi w Dalmatifkej twarjachu, tak błuſcha tym knjeſkam K. K. (to rěka „Kaiſerlich-Königlichen) tašama cźeſći, kak pomału woni żeleſniny tam twarjachu, byrnjeſ nuſniſche byle.

Połnjeże cźaſa, hdźž Južnoſłowjenjo pod habsburgſkim ſchidom žałoſcźachu, wotwożnje hiſchcźe na tak mjenowanej Lika-cźarje, kotrąž bu někto wobkhodej pſchepodata. We ſwojim cźaſu dyrbjeſche awſtrifki miniſterſki preſidenta Beck 1907 pſchiſłoſowanje k jeje twarej pſches wujednanja ſ Madźarſkej nadobyć. Tuż wonja to ſa madźarſkimi dornacźkami. Sſe dźěła khwata żeleſniſza ſe „ſpěſchnoſcźu" 12 km ſa hodźinu, ſ dźěła je ſ wotpohladom pſches njepſchiſtupne wudoliny położena. Byle pſchimérjene běſche to madźarſkemu wotwohladej, ſo tamna cźara, (pod Beckom natwarjena), do cźary Budapeſt, Sagreb, Rjeka (Fiume) cźecźe. Se ſmutſkownego kraja pſchikhadźaze twory dyrbjachu radſcho 120 km ſdaleny wuheŕiſki pſchiſtaw Fiume dozpěcź, hacź 304 abo 330 km do Schibenek abo Splita dojěcź. We wſchěm ſwytaſchi ſ Awſtriſka a Wuheŕiſka južnym Słowjanam a jich krajej ſchkodźicź. Žadyn kraj njebu tak mazoſchnje ſe żeleſnizami a dróhami ſaſtaraný, kaž Jugoſławija. Hdyž we ſtarym a brjehżnym něku ſkótne karawany ſ tworami wot broſhow Adrije do brjehżiſkcźa balkanſkeje połkupy ſtorcźachu, dha běſche wobkhod Dalmatifkeje ſe ſadnymi krajinami we cźaſu vary wodźeżniſchi, a rědſchi, hacź w lětſtotkach mula. Wſchě tamne wukhwalenja wo kulturnym a zíwiliſazíſkim dźěle Habsburgow we južnych ſłowjanſkich krajach ſu hołe frazy. Hižo to dopokaſa doſcź, ſo najnowſchi dalmatiſki pſchiſtaw Split žaneho żeleſniſkeho ſwiſka ſe ſadnym krajom njemějeſche a zyła provinza ani Sagcebej, ani Wienej pſchiſamknjena njeběſche. Te cźarn, kotrejž w kraju běchu, mějachu karakter lokalnych cźarow a ſtworjenje ſ wójniſkich, niz ſ hoſpodarſkich pſchicźinow. Nowa cźara, kotrąž je wobkhadej pſchepodata, je 60 km. dołha a wjedźe wot Grocźaz hacź do Knina a ſwjaſa tak njepokrěndże Split a Sagreb (Agram). Nětnjy wſchak rad khwala, ſo wichudże kulturu rośnoſchuja. Ale tu ſu lětdźeſatki hrěſchili na ſłowjanſkim ludźe, ſo njeby ſo hoſpodarſzy a narodnje ſtrabak. Skónczńje je tež nékło ſa nich mumożaſy wokomik pſchiſłoſ, ſo móża, wuſmowobožne wot awſtriſkich a wuheŕiſkich paſorow, ſwój dóńt ſami do rukow wſacź, wopraſowdźicź kulturje a zíwiliſazíji hoſbowacź a to, ſchtož ſu druſy ſ wulkej hubu kulturje ſanjechali, po cźaſu nadobyć. S politiſkej a narodnej ſwobodu roſcźe hoſpodarſtwo, roſkcźeła Južnoſłowjanſtwo a pokroczńje hladajźy. Para a elektrika hohatoſcźe kraja wotewritej a kraj hoſpodarſźy poſběhnjetej. Tomu budże tež nowa cźara, kotrąž bu njedawno wobwjeżena, pſchinoſchowacź. Južnoſłowjanſka ſteji na ſpodźatku kulturneho poſtupa. Toho móżemy ſo tež my ſradowacź. Mamy ſ njej mnohe hoſpodarſke a narodne ſtyki. Wien a Budapeſt naſ wjazy njedźělitaj.

hotowacź na žiwoje pſchichodne ſaſtojnſtwo, kak maja ſesnacź ſtawiſny žiwojeho luda a žej pſchiſkwojicź jeho kulturu, wobežbje dokkadnje macźerſku rěcź, tuto duchowne kubło, tuto ninto měrý wulke bohatſtwo. Naſch ſakkad ſtej dwě rěcźi. Ju dyrbimy roſcherjecź, ſkubicź w ludźe, dyrbimy žiwe bohuſtawy w towaŕſtwach bycź. Njeje lohzy, mjes Sserbami ſa žiwój lud dźěłacź. Mamy dojcź a nadoſcź njepſchecźelow, kotríž huſto dźeko pecźeża, kóża, nicźa, cźinja žiwojim duchownym wjednikam wobcźežnoſcźe, kotríž žo ſa žiwój lud wupruja. Studenta pak trjeba też wokſchewjenje. Spěwa rad a wjele, naſche rjane ludowe ſpěwy. Ale też pacźerje ma ſpěwacź, žiwoju njebźelu. To njeje haŕba ſa wjdźełaneho cźłowjeka. Ssmy kſchešcźanſki lud a chcemy też tajſi wostacź. Ale w mnohim poczina w žerbſkim ludźe popuſchcźowacź. Dyrbimy dobreje wole bycź, wo narod ſo ſtaracź, žerbſke nowiny, cźakopiſy, knihi, ſtawiſny cźitacź a ſ nich wukrucź, njeſebicźnje dźěł bracź na powſchitkownym lépſchim, žerbſke towaŕſtwa podpieracź, žerbſku towaŕſnoſcź hajicź a pěſtowacź. Budźemy-li ſaſy tón ſtary pobožny, žerbſki lud, potom nam tež rjeſiſki pſchichod ſacźeże.

W pjatnym rjedźe ſpěwaſche Jednota po nawjedowanjom k. kantora Hile, kotrehož dźakne dobukkukowanje ſ kraſnym rózownym kwěcźelom ſo krónowaſch, thóry, kwartetty, ſ dźěła tež ſole (kk. Grofa, Hila, Wjenka), pſchewodźenja parole (bjes texta), jón borzo, ſchtož mójeſche trochu žiwliſcho bycź. Pſchi „Lubka lilija" (ſolo k. Lipicź-Miſchnjanſki, kiž ſwoje próſdninu ſwjetſcha w burikim dźěle pſchi połazym klonzu pſchikkadnje pſcheſłuſa) ma wěſo thór po ſoliſce ſo ſtožowacź. A hdyž Jednota ſ wój ſpěw „My wjeżeſym towaŕſtwje mamy" dopěwa a nam ſo wrócźaze wjeſołe cźaſy pſchiſlubi," dha ſacźuwachmy wſchitzy, kajkeż kulturne połkady mamy w naſchich ludowych ſpěwach. Do ſpěwow dellamowaſche knježna Leſchawiz hižcźe ras Skalowy prolog ſe ſwojim ſaſnym hłoſom. Sa dobre lětko je někto zyle žerbſki nawukła, ſwoju macźerńu rěcź, kotruž běſche ji wulkomělto rubiło.

(Pokracźowanje.)

Jubilejna skhadźowanka Serbskeje studowaceje młodźiny.

Dźakne wopomnjeće jeje założerjow a spěchowarjow.

Rozprawuje Jurij Słodeńk.

(Pokracźowanje.)

Kaž bychu njeběſcźa ſ ſkhadźowankarjemi ſo ſjednocźiłe. Hižo wot rauja rjane błónczńite wjedro. A wutra hacź do wjeczora, do cźemneje nozy. Tuż wjeſele khwatachu wſchitzy naj ubilej, kotſíž mózachu nékat woteriś. Hižo popołdnju na myſchporje pjelnjeſche ſo rumna wjeſna zyrkej. Sserbja ſu ſwucźeni, Bohu ſpodobne ſłukti też w Bożim mjenje ſapocźinacź. Cźim nuſniſcho, cźim ważniſcheje krocźeje ſe Swjaſk Sserbſkeho-łużiſkeho Studenſtiwa dopěrdka. Hroſny faſiſtowſki cźinjeſche, hdyž po ſkónczenju położnoſcźe zyrkwinſki ſłużobnik ſ wotpohladom elektriſki prud do cźaża ſaſtaji a położni kenſicherjo pſchi iwujazych pſchicźełach ſo ſ Bożeho donnu hibacź dyrbjachu. Tajſich żortow měſ ſo w pſchichodze na Bożim měſtnje wostajicź. Wonka ſeſtupa ſo ſwjedźeńſki cźaſ — wjedźeſche 8 khorhojow — a cźehnjeſche po wſy wokoło na ſwjedźeńſku kuku, na Kralcź ſahrodu, kotruž je wobhedźeſ ſtudowazym darmotnje ſa ſwjedźeń pſchewoſtajił. Idealne to měſtniſchcźo ſa tajke pſchedſtajenja. Wobrubjene wot wyſokeho ſeleneho płotu poſtupuje amphitheatraliſy, ſchtož błeſche ſ wulkej łěpſchinu ſa pſchipoſłuchaŕſtwo, kiž drje do tyhaża liczeſche. Wſchitzy widźachu tak ſpěwarjow a hraŕjerjow, ſtanto cźi najdalſchi. Tołame płacźi wo akkuſtiku — je kwałerna, jeniczka. Kóždy wótry ſynk, kóžde dorasne ſłowo je kſchudże błyſchcźa, ſpyta hdyž wcźiſt tak pſchijimnje ſtejeſche. Lawki drje běchu pſchipraſowene, ale njedoſtachu. Hiſchcźe ſo ludźo ſ cźrjódami walachu, hdyž bě ſwjedźeńſki ſpěw anonymneho baſnika wuklinczał a powitanjeſe ſłowo k. ſtud. jur. Atkmana dorěcźane. Prolog k 50 létnemu jubilejej Słowneje Skhadźowanki, pěſnił Józef Nowak w Gitawje, pſchednjeſe ſe ſapalom gymnaſiaſta Wowcźerk ſ Koſlowa. Po ſpěwnym hełle „Jednoty" jimaſche ſ oprotekfor Skhadźowanki, kijes farař Schewcźik, ſłowa, ſo ſłożujo na žerbſke prawidła: Dźěłaj a ſpěwaj! — „Horý módre, ja waš ſnaju" — tak ſpěwaſche ſo wrócźaju wojak ſ bitwy, tak pſches nékajki dóńt do zuſby cźiſnjenu Sužiczan, tak naſchi ſtudenczi, hdyž ſo na próſdniny wrócźa ſe žiwych ſdalenych duchownych ſrjedźiſchcźow. Kładże naſchim ſtudowazym na ſwědomjo a wědomjo, kak maja ſo pſchi-

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 11. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 726, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +32. — Dźenſa ranio we 8 hodź. barometer 729, hygrometer 0, thermometer w nozy +21. Wuhladu na wjedro: Rjewjedrojte. — Wcźera rano wyſchina zyłu ſrjedźiny a raniſcu Europu pſchikkrywaſche. Nižina leżeſche mjes kupu Island a Schottiſkej (Jendźeliſkej), ſcźełe žyłne wuběrki hacź do Schpanijſkeje. Pornjo wcźera wjecźorſchcźinu je ſchćerkeża na rjane poſtupiła. Móże pak hyć, ſo nam ſpomnjene wuběrki njewjedra pſchinjeżu. Wjedrarnje pak měnja, ſo ſo ſnuchi a rjany ras wjedra njepſchemieni. Ratař wjedro, ſo wě, wita, a ma ſo do ſpěcha. Pożebnje ſaſtupy wowża dożnyknja. Pſchi tom wóſ ſa wojom pikotajo woſy Boże žohnowanje poł ſnchi krym bróżnjom. Jutſje ſrjedu błóncźko 4.43 hodź. ſkhadźa a ſo 7.26 hodź. khowa. Měſacźk ſkhadźa w połnocy 11.35 hodź. a ſo pſchipołdnju 12.05 hodź. khowa.

Bjedrušk — latarnjenoſeŕ.

Pětra Roſeggera Podawiny a poſtawy ſ Alpow.

Latarnjenoſcherja Bjedruſchka wam njedam, tón błuſcha do njepſchedajomnych mobilijarjow mojeje młodoſcźe. Hdy by ſo ſtało, ſo bychu dźenża Bjedruſchka pſchedźadowali, to njebychu pſchemudri ludźo ſa njeho ani pjecź kroſchow ſadźili, ja pak dam ſa ſmjerecź cźełkojteho lubeho latarnjerja Bjedruſchka — pjecź pſchemudrych ludźi.

Pſchedwjeſcź chcu jeho ſdarma. Chcźeże-li jeho we ſwojim wuſmahnjenym krawcźim wobleku widźecź — kholowy pſchešcźerke, rukawy pſchekrótke, kołcźe pſchetónczojte, ſchija pſchedołha, hłowa pſchemała, wobliczo pak pſchezo cźiſcźe wottruhane a cźorne ſ wodu porjadnje do ſadu ſcźešane? Abo je wam lubo, jeho w jeho kražnjeſi wohladacź — ſcherokli, purpurcźerwjeny płaſchcź wokoło žebje ſawalený, na ſchiji ſe ſłoczanej ſpinku ſ miedźe ſapinjeny, w rukomaj mózny ſwěcźku djerżo? K poſłedniſchej pyſche a dostojnoſcźi dosta ſo wón wěſo jenoż na rocźnych ſwjatych dnjach, hdyž ſo w zyrkwi ſpěwana Boża miſcha mjeſe ſcheſcźimi muzjemi wotmeŕawaſche, kotſíž we ſwojich cźerwjenych płaſchcźach ſe wósſkowymi wulkimi ſwězami na prawo a na lěwo pſchi woltarju ſtojachu, abo w tajkim wodźenje pſchi prozeſjonje Naſjwjeżiſchim pſchewodźachu. Pſchidóbni k temu muzjo dyrbjachu bycź ſ cźeſcźowanymi, moraliſtiſkimi ludźimi a ſmajmjeńſcha połſchesta ſtopy do dołhoſcźe ſahacź. Bjedruſchk běſche nimale ſchćcź ſtopow dołhi, a jeho duſchnoſcź a pobožnoſcź njeběſchtej kuſchej. W młódźeńſkich létach pſchezo nětſchto cźeżo pada pobożny bycź, hacź poſłyſchcźo, a tak ſo ſta, ſo Bjedruſchkowa ſwěża mózniſcho ſapałſche, hdyž pinczinga ſ hoſpelſteje korcźmy na khorje ſwoje ſola pſchewaſche. Byrnjeſ by wón ſwoje wobliczo nihdy na nihdy ke khorej pſchiwobrocził njebył, ale ſtajnje na połšłerownjeju jandźelowu pſchi wottarju kruce hladał, to wón tola ſmutſkownje widźeſche, ſo lubośny błóż, mjehki kaž butra, ſ tomneje cźerwjeneje łubki wukhadźeſche, ſ kotrejež, kona w korcźmje žiwoje pryſłate ſchtuczki ſpěwaſche! Cźełowjek, kiž na pośće pſchi wotwóſkanju dralowy ani wotwóſkanſkeho liſcźika nochzyſche pſchijimacź, dokelž je naproſto zyłe njedoſtojne njedowéru měcź ke kejſerſko-kralowſkemu póſtej, tón běſche węſo ſlakokruto wo tom pſcheſwědczeny, ſo jemu Agatha žwérna wostanje, dokelž je jón jenu prajika: „O, ty łuby kadliczka, ty!" Cźim cźeżo běſche ja njeho ſadźerżenje žiwjenja „njeſranjene" ſatkowacź tak, ſo jeho łóbneho wukhowna jako latarnjerja — hdyž wón po wjerjerach w tužnej wot wina hoſcźi korcźmje pſchipódła Agathy žyłdaſche.

Jónu ſ wjecźora, na Boże Cźełko, hdž ſarař herzow na wobjed pſcheproſzy a nimo herzowy też ſcheſcźom latarnjerjam kaſaſche, praji kranz k towaŕſchej: „Ja tam njepóńdu."

Ty tola mudry njejſy, Bjedruſchko! Zyły ſud piwa knjes ſarař wali."

Na ty Bjedruſchk pózcźiwje wotmolwi: „Chzu wſchak cźi rjeż, cźełodła njeńdu. Ta hołcźka, ſaſkinkotana ta — abo hewak nécźto! Luboſcź mi méra njeda, hdyž tu hołcźu njewidźu. A hdyž ſym jónu ſahorjeny, potom njemóżu ſpacź."

„Hłupak tón, kiž do korcźmy khodźi, ſo by ſpak."

„Ty mje rośymiſ njejſy. Potom doma, we koju, cźi powědam, njemóżu ſpacź, hdyž ſym ſahorjeny."

„Wěſcź, ſchto, Bjedruſchko," praji tón druhi, „tu bywa lohki ſrědk. Niczo njeje khmańſche ſa ſnutſkownu horzotu, hacź próch ſ tſélenju."

„Džakuju pěknje. Sſo ſatſélicź, to wſchak ſo njechcham, nékajkeje jónſkeje dla."

„Nětko mje njejſy rośemiſ, pſchecźełco. Próch bjes wołoja njeje ſtrašchny. Hdyž cźe liboſcźe ſymiza cźwiluje, to dyrbiſch łžicu połnu procha ſchlapnyć, ſo herje wołoja. Njech potom je ſwojimaj kocźimaj wocźomaj tebje ſahorja kaž dcźe — ty by ſawěſcźeny. Naſtajnje. Wěſ mi."

Derje. Hdyž Bjedruſchk potom do korcźmy pſchińdże a ſa towaŕſchnym blidom jej piwo ſłodźecź daſche, a žebi truhu ſa dwaj krejzaraj k tomu ſaježhi, ſchkrěcźachu jeho ſ praſchenjom, hacź ſo wón dźenża rjanuſchki-pinczinicźki njeboji.

„Dźenża niz," praji wón ſprawnje a mjelcźo pſchiſtaji: „dźenża ſym zyłu łžicu połnu tſélenſkeho procha poſrěł."

„Próch!" ſawołachu wſchitzy połkocźowſchi, a ty trubku kurišch?"

Se ſtrózelemi worjeżny Bjedruſchk ſwój zomak do kuta.

„Na někto mójeſche najwjetſchi maléř ſo ſtacź!" ſawoła ſeſadny nécźto. Pinczinicźka Agatha połoži, jako by ſchkitacź chzyła, ſwoju kuloſtu ruku wokoło ſchije Bjedruſchkoweje, kotruž tajkeje łłóbkeje kwałke ſmuczeny njeběſche, a rjekny: „To ſcźe by było, hdy by mój Bjedruſchk rosbuchnył!"

Bjedruſchk ſacźu nécźto jara ſpodźiwne, ale telko pſchitomnoſcźe ducha wſchak hiſcźeże mějeſche, ſo ſ pózcźiwemu wumożenju žiwojeho zyrkwinſkeho cźerwjeneho płaſchcźa ſpěchnje ſtany a na cźerſtwy powětr won khwataſche.

Bjes měra a pokoja khodźeſche wón kaž nózny hawron wokoło domu. „Mój Bjedruſchka!" běſche wona prajiła, a tale ruka wokoło ſchije! — Kak też to by było, hdy by cźłowjek pola Połpelkorcźmarja wuheŕiſkeho wina wupił? Wuheŕiſke wino ma korcźmar w pinzy na ſahrodze, a hdy by wona takle po nje dojchła! Poczmé bě wón kuražu mél, to by ju ſchikowanje wokoło wſał a do wucha ſchepnył, ſo bychtaj žo ſa tydźeń bralej. K tomu pſchedźeſche wón hiſcźeże myſlicźki, pſchi kotrychž budźeſche jeho latarniſti płaſchcź, budźeſche jón na žebi mél, w tyhaż ſtrachach žo prawidże ſ wuheŕiſkim winom. Agatha pſchicźeże žo ſ wulkej błeſchu. Tola, hdyž chzyſche ſo wón jeje połoženje a luboſnje bliżicź, ſtoji tu tón młody pſchkorał, wósnik Wendelin, hrabinje ju wokoło žiwota a koſchi ju tak nózníje, ſo że wſchón wudyſcha. Wona žo ani tak jara wobežeje njewokoraſche, a tutón podawk je n Bjedruſchka kaj woda ſkultowak a jeho hóle wohſtódnił, dyžli cźiża połna tſélenſkeho procha.

Wósnik Wendelin, nedźiwajcy toho, ſo bjesbóżnje na nowu żeleſnicu ſtantorjeſche, bě pſchipadnje zyle pſchiſtojny pachoł. Hdyž widźeſche, ſo żeleſnicu ſe ſwarjenjom a ſakrowanjom njemóże wotſtronicź, pſcheda žiwoje konje a proſcheſche wo ſłużbicźku jako ſtrażnik pſchi żeleſnicy, kotruž też po wobſtatej pſchedpiſanej wucźbje dosta. Nétko hyważy na dobrej kolizi, ſwarjeſche ſażo na dracźowſke jězdźenje ſ wołom a ſ konjemi, kupi ſo nécźto koſow a wożeni ſo ſ Agathu.

(Pokracźowanje.)

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutše žrjedu:** Tužno, mrócejele ho pschećahuja. Njewjedra žu mózne. Podobne wjedro po zyłej Europje.

— **Rosprawa polizije.** Polizija saja 29štnehu składnosnehu dźełaćerja wot tudy dla jebanstwa. Wón je hižo wjazy króć a wołebje ke jebanstwa dla kłostany. Wón je w pośledniim cźasu wjedźał žebi pjenjesy nahromadźić (wot 25 hacź 190 hr.), hdyž wudawasche, so stare tyšaćhriwnowske papjery do Hollandskeje wosły a so k tomu jěšmy pjenjes trjeba. So bychu ho jeho słowa wěrne byłe, sałe, je ludźom wot wjeho žanehu pišany list jenoho hollandskeho wyschka pschedpołožił, w kotrymž jemu wyschk pische, so by wulku sumu pjenjes za tyšaćhriwnowske papjery, kiž mějesche žobupschinjeće, žebi wotesłał. Pschi jeho sajeću pjatk wjeczor pyta jebak na maišowym torhoschću cźekneć. To pak ho jemu njeporadźi, pschetož hižo na bohatej haśy jeho sapo sajachu.

— **Sjamna faradżenja dźěła w Budyschinje** (Arbeitsnachweis). W měšazu juliju mózesche hospodarstwo sapo dźełanske mozy pschinjesć, tola niz w tej měrje, kaž mějachu pryedy. To leži na hospodarskich wojowanjach (rajach a puschćenja ſ dźěła). Licźba dźełonjemjerjow, kotrjiž podpjeru dostawaju, njeje ho tohodła powyschiła, ale je dale wróćo schła. Sa wschě powokanja pytachu ho dźełanske mozy, wołebje wuwuczene, kotrež mózachu ho ſ wjetschepo dźěła stajićź. Jenož sa pschistajenzami njebu napraschowanja. W ratarskowje njemózesche ho wulki dźěł próśdnych městnow wobsadźić, wołebje sa njeńenjerych, teź niz ſ pschićehenjenjom wot wonkach (njeńenjeni optantojo za ratarske dźěła tohorunja dostacź njesmu). 591 pytanzke dźěło, próśdnych městnow bě 497. 366 ſ nich móżeschе ho wobsadźić. 89 pytanych pschińdże ſ druhich wokrjesow a 35 mózesche w druhich wokrjesach městna dostacź. Podpjeru dostawasche kóuz měšaza 61 dźełonjemjerjow, mjes nimi 43 (33 muźkich a 10 žónskich) ſ Budyschina a 18 muźkich ſ swokolnych wsow.

S **Boschez.** Njedźelu wuhotowa nascha wohnjowa wobora na Njemčez luzy kčzmy šwjedeźi. Najrjeńsche wjedro šwjedeńenjej hojeschе a wjele wopytowarjow bě ho sešło. Wšchelake naprawy ſ sabawje a sawjeśelenju bě ho za pschihotowake. Muzoju a młodźenzojo tšělachu do tarcźe. Herzy hudźachu wjeśele. Dźěći ſradowachu ho na karaźeu. W budach móżeschе žebi kóždy dobrych wězow ſ jědźi nakupicź. Łožy ho pschedawachu a ſwožowny dobywał móżeschе karnikle abo kokoschku, haj šamo bleschu palenzk domoj njesć. Młody lud sawjeśeleschе ho pschi wjeśelej rejzy na wołebje k temu pschiprawjenych deńkach hacź do późnjeje nozy.

S **Budestz.** (Sćmjertne njeśwoło.) Saudźenu žobotu cźahnyche 18-lětny žyn dźěławskeho mischtra Hohlfelda parny kotoł we dźěłarni swojeho nana wuczišćicź. Pschi tym dótkny ho elektriskeje kabele, kotruž běsche šam pschiprawił. S prudom trjechemy hnydom morwy ſ semi padźe. We zyłej wokolinje ludźo žwožiu powschitkownje wobžarują. Hałke w oktobru łońskeho lěta potrjechi žwožiu wulke wohnjowe njeśwoło.

S **Noweje Wěsy** pola Krjebje. Sandźenu žrjedu wotmě ludowne šerbske towarstwo „Brěžyczka“ žwoju mětnaznu ſhromadźiznu. Knjez Hładki mějesche sajimawy śwětłowobrazowy pschednošk wo „Błótach“ a wo „Słěcze do žwěta“ spósnachny pschi tym trochu žiwjenje naschich delnjoserbskich bratrow a jich pyschnu narodnu drastu, dale widźachu wschelake ważne mězta žwěta. Na tutón pschednošk nošćł śeńkowaschе pćenja spěwna hohźina pod nawjedowanjom knjeza wučerza Wicźasa, a kiž ho zapocza je šwjetom „Hanka budź wjeśela“. Wobšamknuty bě teź, so ho tudy šerbski šwjedeń swjedeń wotmeje a to njedźelu, 6. sc. šwjedeń. Popoldnju budu ſokolske pschedstajenja na pschiprawjenym městnje, wjeczor wotmeje so dźiwadłowe a spěwne pschedwjedźenje w Kijankez šali we Mikowje. Wschitko dalše ho pschećeje wosšewi.

S **Cźorneho Khołnza.** Pschichodny pjatk, 14. awgusta, wjeczor budźe we naschej wjesnej korcźmje sjawna žerbsla ſhromadźizna. Knjez Hładki budźe nam rjanu a sajimawu pschednošćt dźerżeć. Tohodła njech wschitzy Sserbjo a wschitke Sserbowki, młodźi kaž stari, na tutu žerbsku ſhromadźiznu pschińdu.

Njekniczomne mordarstwo.

S **Lena** pola Bukez. Wczera rano wokolo 6 hodź. pschi ludownej knježej muri, njedaloko „žerbskeje cźyrkwje“, cźeło wěstego Josefa Klinkera namakachu. Jako jeho cźeło pschepytachu, namakachu na wutrobnu wulku ranu. Klinker bě wjeczor we ſpomnjenej korcźmje na rejach. Wokolo 10 hodź. žo k prenjenu rasej ſ jenym ſnatym ſe žurle wotšali. Posdźišcho žo hischcźe jomu wrócźi a kasasche žebi wot žyna korcźmarja zigaretu. Jako bě žo hischcźe na dwě hodźinje ſ druhimi towarschemi rozmowjował, wopuschći wokolo 12 hodź. žurlu. Wot toho cźasa žo wjazy do žurle njewróći. Klinker bě Połak, wokolo 40 lět stary, njeńenjeny, a powschitkownje jako jara dobry pschińtojny a dźeławy cźłowjek znaty. Bě hižo na 9 lět na tamnym rycźerkuble ſ ratarskim dźełaćerjom. Pjenjesy jemu mordar wotewsał njebě. Pryedy hacź bě Klinker še žurle schoł, ko dwaj dźełaćerjej, Weisensee a Roicź, ſ nim wurěcźowaschtaj. Tutaj pola kubleja Pentkhera we S Slwěschnju (Peschen) dźełachtaj. Połizajski poš hnydom pśches łuku na ſwonnjene kubło dźěcźe. We trawje namka hišcźe krawy nóž. Tamneju dejerjow sajachu.

Weisensee je hižo někotre lěta pryedy 8 lět we khłostarni wotpołkował. Wot februara tutoho lěta žiwješe pola Pentharez. 18-lětny G. Roicź pak je w Ketlizach rodźeny.

Wobaj běschtaj njedźelu w tamnej korcźmje na rejach. Weisensee njemózesche Klinkera nihdy ſnjesć, dokelž je Połak. Na kónzu rejow prajesche Weisensee k Roiczej:

„Tamneho ſa...!. Połaka mam hacź do schije žyteho!“

Potom žo Roicźa praschesche, hacź ma nóž žobu. Na to dźěchu še žurle. Wonka žebi Weisensee wot Roicza nóž kasasche. Jako bě žo trochu wot korcźmy wotšalił, wokasasche na tamneho Połaka:

„Wy ſa..... Połakojo, cźiućze, ſo ſ kraja pschińdźeće, wy krajni pscheradniny!“

Klinker, na to trochu rosſorjeny, žo wobroći, so by jeho pschimmył. We ſamtžnym wokomiku kó Weisensee Klinkera do wutrobnja. Po wšdaću trjechi hnydom do słowjeje žiły. Klinker motasche žo wróćo hacź k kuješej muri, hdźeź žo do hromady ſwješe. Tam rano jeho cźeło namakachu. Njechtó ho na mrějazeho Klinkera pschi muri njedohlada, dokelž tón ani ſynka wot žo njeda. Wón je ſpeća hnydom do womory padnył a žo bórzy po tym wukrawił. Mordar a jeho towarschi podaschtaj ſo domoj. Weisensee cźahyche Roiczej nóž wróćicź, tón pak ho ſpjećowasche, jón pschinſacź. Słónczne pak jón tola pschiwsa. Jako widźeschе, ſo je krawy, cźiućy jón wot žo. Jako jeju wcźera někto kriminalna polizija faja, žo wobaj njeſtutka wusnaschtaj. Cźełco ſamordowaneho bo Bukez dowjeschu. Kriminalna polizija ma ſa to, so Weisensee njeje wotmyślenje mět, tamneho ſkónzowacź. Na ſudnišuje ho wěſo dalsche ſwješći.

To je bjes diwela ſrudny cźełnik ſcźežnuwaizy pschećeźiwo wschemu, schtož njeje němiske. Po naschim ſoacźu jedna žo tu wo wotpohładane mordarstwo a dyrbjało ſa je wschej ſurowoſeju sakonja pokhłostacź.

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 11. awgusta 1925.

Wězerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,62
1 jendźelſki punt	20,377	100 cźešłošk. krónow	12,42
100 schwajz. frankow	81,47	100 pólſk. markow	75,35

Efektowe kursy ho teź wězera sajo seſłabichu. Tute njepschestawaze seſłabjowanje je wotbłyk cźežkeje kriſy, we kotrejž žo tutkhwilu nascha hospodarstwo nadeńdże. Nješto žiwiſcho bě wotkhod we ſtatnych a wójnſkich požcźonkach.

Produktowe wiki pschinjeſechu wcźera wotdrjebjowaze płacźiny žita. Kraśne žnjowe wjedro žnjam howi. Natat dźe nima khwile młócźicź, ale tola njeje ſtracha, so by žně ſkaźa. Wcźera płacźeſche zentnar

w Drježdźanach

pschenicźy 12.65—12.90 hr., rožki 10.30 hr.
hacź 10.40 hr., jećmjenja 9.75—10.50 hr.
wowſa I. 11.75—12.25 hr., II. 10.50 hr.
hacź 11.70 hr.,

w Barlinje

pschenicźy 12.70—12.85 hr., rožki 9.35 hr.
hacź 9.65 hr., jećmjenja 9.60—10 hr., ſa
wowſ 10.95—11.35 ſt. hrivnow.

W terminſowym wikowanju:

ſa ſeptember:
pschenicźy 13.25—13.20 hr., rožki 10.25 hr.
hacź 10.15 hr., wowſa 9.60 ſt. hrivnow,
ſa oktober:
pschenicźy 13.35—13.27 hr., rožki 10.45 hr.
hacź 10.30 hr., wowſa 10.50—10 ſt. hr.

Brikletowe płacźiny wot 1. sept. sajo we 6 np. na zentnar powyscha.

Wukas, schtitazy najeńka (Wachtschutzverordnung) ſhubi płacźazu moz, ale dóſtanje někto ſakonſku moz. Měrſtonarodni žu jón, dokelž někto we ſejmje knjeza, žara ke ſchkodźe najeńka a burſkeho wotnajerja ležowno ſlepłali.

Na pschedań:

Kolcze k pezolami we Lutocźizach w korcźmje.,
Wóz dźerżazy w Kamjenzu na Budyschſkej dróſy 34, delka. — W Kamjenzu w kaſarnach, F. H. 1, delka na prawo.
Kachle, hlinjane, w Kamjenzu na Budyschſkej dróſy 69.

Sso pytaja:

Holza do domu w Kamjenzu, Fürſtenſtr. 3. — Kleinowa we Wojerezach, Mittelſtr.. — Baumgart w Budyschinje, Kěžorika haſa 11. — Knježi dwór we Wjeleczinje.
Pachol (Hausdiener) hoſcźenz „k dobremu łuźoſej“ we Wojerezach. — Bär w Budyschinje, Nowoſaſzka dróha 42.
Kowarſzy Leichtenring na Židowje. — Nychtaf we Korſymju. — Autogenſti kowaŕ Tröger a Sommer w Budyschinje.
Montérowje, Kurt Jäpel w Rakezach.
Nětniſki, Petrich w Budyschinje, na Kotoſłej haſy 12.

Schkrowe depesche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenſa dop. ¾11 hodź.:
Płacźiny ſo njepscheměnichu. Tendenza jara měrna.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza měrna.

Drježdźanſka burſa.

Pschenica	253-258	**běrnaze kruſki**	27,50-28,00
rožka	203-208	**pschenicź. wotruby**	13,20-14,00
nałkitni jećmjeſk	195-200	**rźane wotruby**	14,40-15,80
nałwyſki jećmjeſk	195-210	**pschenicźna muka**	37,00-39,00
rowſ	235-245	**rźana muka**	31,00-32,00
cźerwjeny błeſk	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapſ	340-345	**pjeluſchki**	32,00-33,00
kukuriza (Maiſ)	215-220	**hróch**	30,00-31,00
ſuche truhnezki	12-13,25	**zokrowe kruſ.**	19,00-21,00

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Kito a wołijowe žymje po tuni abo 1000 kg, ſelmi 100 kg, płacźiny po Rotej hriwnje.

	10. 8.	8. 8.		10. 8.	8. 8.
Pschenica	254-257	255-258	rapſ. wožuſchi	16,80	16,60
rožka	187-193	190-196	poch. melaſa	10,00	10,00
nałśt. jećmjeń	—	—	ſeradella	—	—
naſ. jećmjeń	192-200	192-200	běrnjaze kruſki	26-26,70	26-26,70
rowſ	219-227	224-232	bura	—	24 26,00
kukuriza (Maiſ)	213-218	214-216	woka	26-28,00	26-28,00
pschenicźn. muka	33-35,25	33-35,50	lany wožuſchi	23,60-24	23-24,00
rźana muka	27-29,00	27-29,25	módre łupiny	12-14,50	12,75-14
pschenicź. wotr.	14,00	14,00	žołte łupiny	15-16,50	15-16,50
rźane wotruby	13,75	13,75	žymo, 50 kg	3,80-4,20	3,80-4,20
rapſ	350-360	355-360	žloma, rjana	1,00-1,40	0,90-1,40
lone žymje	—	—	„ pschenicź.	1,00-1,40	0,80-1,40
hróch	25-27,00	25-27,00	„ wowſowa	1,00-1,40	0,75-1,00
pjeluſchki	23-25,00	23-25,00	„ jećmjena	0,85-1,00	0,50-0,90

Płacźiny rěſneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkotnych wikach.

10. awgusta 1925. Płacźiny po zentn. a ſt. hriwnach.

Stólne dranjny a wojnamjenjenje.

Woły: 201.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſche hacź do 6 lět	60-62
Młode mſaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	53-56
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane ſtarſche	43-46
Mjenje pžowane wſchěch ſtarſchow	30-36

Byki: 313.

Połnomſaſne, wurośćene, najwjetſchoje rěſneje hódnoſche	60-63
Połnomſaſne, młódſche	54-58
Mjenje wukormjene młódſche a derje pžowane ſtarſche	46-50
Schpatne	36-42

Jałoźy a kruwy: 494.

Połnomſaſne, wukormjene kruwy najwjetſchoje rěſneje hódnoſche	60-63
Połnomſaſne, wukormjene jałoźy najwjetſich, rěſnee hódnoſche hacź do 7 lět	54-58
Starſche wukormjene kruwy a derje wuwite młódſche kruwy a jałoźy	41-43
Derje pžowane kruwy a mjenje pžowatte jałoźy	36-40
Mjenje a ſchpatnje pžowane	25-30

Cźelata: 650.

Najlépſch. wukormjene	74-76
Mjenje wukormjene a taſte wot žyła	64-70
Schpatne	55-60

Wowcy: 1352.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	60-63
Starſche wukormjene	50-56
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	30-45

Swinje: 1921

Połnomſaſne, wołebjtych raſow a tich ſchiſenjow, hacź do 1½ lět ſtary	86-88
Wukormjene	88-90
Mjeſne	82-84
Schpatne	79-80
Ranzy a kundrowje	70-78

Wothiós Kulowskeho zjězda we wutrobje Delnjołužićana.

Dopiš na „Sserbſki Zaſnik“.

Jezešona redakzija!

Hinža mě zaš rowno pschiwdajo, hyschći ras še nałędź myślitſch na rědny žwješen w Kulowje. Nejžom žo jedne myślił, aj jo tak kwele Sserbow w Górnej Lužycy, a aš tak na žiwoju maſcherſku rěź žarje a še pódła keſe ſ Minzami rědne ſjadnaju. To běſcho na tom wiſeſch, kak še zeke nimſke towarſtwa ſ Kulowa ten žerbſki žwješen žobu žwěſchachu. Mě jo še rěbje ſpódobało a ńebuhu žedne hoblitowaſch, aš žom w Kulowe pobył. Nejwjeſej pak še mě to ſpódoba, gaš luže še ſjadnaju, a to běſcho w Kulowe wiješch.

Přilopk.

* **Njewitani hoſcźo pśches morjo.** Nabrjóžne němſke města pišaja wo njeńeměrnych cźrjódach běłych mjetelow, kotrež ſu na wotewrjenym morju wobkedźbowali. Prěnje cźahi ſu hižo do kraja ſacźahnyłe a ſtłuja we ſewjernej Němſkej w njeličźomnej liczbje pśches łuki a pola. Kalej hroży wulka ſchkoda, dokelž mjetel ſwoje jejło na łopjena nałaźuje, ſ kotrymž ruce roſcźaza hubjanza wulkeje, kotraž bórzy ſwoje nicźaze błóło ſapocźina.

* **11 hodźin w łodowej ſtałbje.** W Tyrolſkej cźahyſchtaj dwaj Barlinſkaj turiſtaj na horu „Glocknerm“. Wjeſołka njeměſeſchtaj, ani powjaſom, a tak móżeſche ſo ſtacź, ſo jedyn do łodoweje ſtałby padny a ſo ſam wumóźicź njemóżeſche, teź niz jeho pschećel. Tón dyrbjeſche wrócźo, hacź k blížſchej budźe (Gepatſchhaus) wo pomoz. Wyſnjej hižo poſdże było, naſtaji ſo expedizija na pucź. Skóncźnje ſo jej poradźi, w nocy hacź na horu dóńcź a ſnjeſoſzeneho ſ łuſkej prězu nozy w 2 hodź. ſe ſwojeho žiweho rowa wumóźicź, hdźeź běſche wot popoldnju tſioch hacź do nozy cźłak a to 28 metrow hłuboko. Na dobre ſtoko njeběſche žo jara ſranił, ale budźe ſa njeho powuzenje, niz bjes wjednika a powjaſow do njeſnatnych žněhowych a łodojtych horow ſtraſchnych Alpow puczowacź. Kóždy raz tajke njeſłoži tak njewotendźe.

* **Załožne mordowanje w jenej južnoſłowjanſkej wjeſy.** S Bělohroda žo piša: W błiſkoſcźi města Kragujevac we wjeſy Natalinci ſta žo załožne mordowanje. Woſrjedź nozy klepaſche žo do wrotow kubleja Dimitrevica. Kubler̄jowy žyn, gymnaſialny profeſor Dimitrij Dimitrij, tiž běſche na ſamtžnym dnju domoj pschijšeł, ſo by ſwój dowol pola ſtarſchich pschežiwił, wotewri wrota. Ale we ſamtym wokomiku ſraſy jeho nęchtó ſe ſekerzom k jemi. Běſche na błaku morjwy. Pśches haru wotuzi macź a dźeſche na dwór. Ale rubjeńnizy w maſkach napadźechu ju, wuwjaſachu a cźłžnychu ju do brožnje. Młodu žonu proſeſhora a jejnu macź ſaſłelichu rubjeńnizy. Potom puſcźichu žo do domſkeho a pytachu ſa wobhedźerjom, ſkoro pół hodźiny podarmo. Hdyž jeho nadeńdźechu, ſaſłelichu tež jeho. Wo krewjelacźnym njeſtutku ſhonichu ludźo hałke nąſaſtra rano. Wyſchnoſneže wěz pschepytuja, ale dotal ſo njeje poradźiło, mordarjow wuſłedźicź.

* **Muž ſe žedmymi žonami.** Bołharſka wyſchnoſcź leke bny 52kźetnu muža ſaja, kotryž je žydom raſow ženjeny. Dwě jeho žonje ſtej w Jeruſalemje, dwě w Egyptowſkej a dwě w Cźeſkoſłowakiſkej.

* **Sawěšćenje pśe invalidnosći.** Sa ramosawěšćenje a sa dobrowólne dalše sawěšćenje njeśmějo ju pśichnoschkowe znamki najnišćejše (1) mjadowe rjadownje wot 1. awgusta ześ wjazy lěpiś. Wšichnjy dobrowólnje sawěšćeni maju potajtim znamki 2. abo jeneje wušch. mjadowje rjadownje lěpiś, a to tajsejo mjadowje rjadownje, kótrejž je tu ćhwilu jich mjadźe pśichinjerjena. Lěpjenje znamkow njedośahajuch mjadowych rjadownjow je njepraćiwe a sa lěpjerja abo sawěšćeneho ś njewužitkom.

* **Zalośina śmrśtnjaka.** S Berna w Cźešku ju nam pišo: 27-létny rybnowar Chocholuš bě loni rěsnika Ferdinanda Maleho w lěsu sakkol, dokulž jeho se swojej żonu w lěsu ramjeno nadeńdże. Wšichnjejke lubkowanja mjasnimaj bě hižo dawno wobkedźowal. Jeho tehdom k tym mě̌agazam sa̲ſtwa sa̲ſtudźichu. Tele dny jeho ſ ſa̲ſtwa puſchćichu. Śmydom poda ſo k wudowje morjeneho Maleho. Tam ſo ſe 17-létnym ſynom ſwadźi. Chocholuš do jeje ſyna tśelesne a jeho cźežko ſrani. Mě̌ezny hrabny hiſchcźe motyku a saraſy Chocholuša z ſwoju maćz.

* **S pomocu radia móžeſch hłoſy pśichekańanzow ſłyſchećz.** Snate je, ſo ſwuki inſtrumentow w radijowym apparaźe tak njeſłinkcza, kaž we woprawdźitoſći. Wina leži w tym, ſo pſchenjeſeńenje ſynkow njeje tak dokſita, ſo by naiſpěſchniſche hibanje ſaukow ſobu wobkedźowało. Tuto hibanje pódlanſkich ſwukow je pak charakteriſtiſke za ſynk. Hdźeż ſaluje, tam też druhdy ſnateho pſchi telefonje njepóſnajeſch. Po amerikanſkich nowinach je ſo dr. Thomaſej w Pittsburku poradźiło, „mikrofon“ wunamakaś, kótryž ſo do radijowego apparata ſańunje a ſe kótrymž móžeſch potom ſynki pſchekańanzow (inſektow) ſłyſchećz.

* **We atwowje ſo źiwaj ſpaliłoj.** Na dróhy do mě̌ta Wageningen w Hollandſkej tele dny jedyn kołoſěźidny awto ſetka, kótryž ſo palesche. Khwatańe hnydom na pomoz. Wokoło 100 m awto hiſchcźe ſdźeſche. Potom ſu ſo do ſchtoma. Jako ludźo k awtej pſchiſtupichu, a ſtebi wěſ bliže wobhladachu, nadeńdźechu durje awta ſmutka ſamknjene. Haćkuŋnjeż ſo bóle próſowali, njemóžachu awto wjazy wohnjej wobroćeś, ale dyrbjachu jón jeho dóńtej pſchewoſtajiś. Jako bě ſo awto dóſeć wupaliło, wuńahnychu ſ njeho dwě ſmuhlenej cźeśe. Wěſchtaj to mandźeſkaj ſ Amerſforta, kótrajž na tak ſpodźiwne waſchnje ſmjerć pocźerpſchtaj.

* **„Scherjenje“ w ſyrtwi.** We jendźeſkich ſpiritiſtiſkich worſchtach powěźaja ſwej ſcźěhowarjam: Wěſty major Young, jara pobožny muž, kiž hižo léta dołho Boża ſłužby we Weſtminſter-Abtaji w Londonje wopytuje, wobkedźowa jeneho dnja pſchi Božich ſłužbach wołeńk (t. r. ſchattenhafte Erſcheinung) pódła ſo. Duch, wo tajkim ſo tu po měnjenju majora ſednaſche, kiwaſche jemu ranje, ſo by ſtólcźk wopuſchcźił, a ſyntaſche jemu modleńki knihu wźaś. To běſche ſtara kniha ſ léta 1727, kótruž bě pola jeneho cźapornikarja kupił. Hdyž duch widźeſche, ſo nicźo njerozumjeſtkuje, ſhubi ſo rucźe, kaž běſche pſchiſchoł. Pſchi pſchichodnych Božich ſłužbach ſnydny ſo major weſtoty dla na druhe mě̌ino. Tón raz duch njepſchihdźe. Ale też pſchichodny raz niź, dyrbjeł na ſwojim ſtarym mě̌inje ſedźaś, a le bjes ſamneje knihi. Hdyž je poſdźiſcho ſaſo pſchinjeźe, bě tam njewidźany duch wopſyjeł. Major na to pſchiſaha, ſo běſche to duch pſchedawſcheho wobkedźerja knihi, kiž je na ſamźnym mě̌inje ſydał. S wunwſaćom majora nichtó tutón duch widźa inje. Najſterje ſo tu wo halluznazije (ſmyſłowy błud) jedna.

* **Dróhy wſtatych wichorow.** Najhórſche naturſke mozy ſu tute taifuny (njeźmérnje ſylne wětry). W lěcze 1737 ſmiźi tajki taifun w ole réki Ganges na 300000 ludźi, 1864 na indiſkim brjoſu (na kupach Andomanen) 40000. Taifun ſpowała 1911 na kupje Formoſa 26000 ſkźam a w oktobrje 1913 pſchihdźechu 40000 Khinjanow w tajkim w tajſim wětrje wo źiwjenje. Hiſch. ſe loni 2. a 3. awgusta ſmiźi taifun w khinſkim pſchiſtawje Swatoſo pyches 50000 ludźi. A kak wjerhaſche hakle tajki wětr w Ameriźy! Sa někotre mjeniſchiny běchu wjazore mě̌ta a wſy ſemi runja.

* **Muſołinowa dźowka jako wumożeńka.** Wſchelake nowiny pišaja ſ Cattalta (pſchi Adriatiſkim morju), ſo je 16 létna dźowka italſkeho miniſterpreſidenta Muſołinija jenu druhu, ſnadź jenak ſtaru hołźu, ſe ſatepjenja we morju wumożiła. Morjo drje mózne ſołmowaſche, ale njebožajſe wukonjeſche ſwoje ſmužite dźeło.

* **Wotprawjenje na pruhu.** Mechanikar Heyda we Detroitu (w Ameriźy) mě̌eſche elektriſki wotprawjeńſki ſtołz ſwuporjedźecz. Je to ſtólcźk, na kótrymž ma ſo k ſmjerći ſaſuđźeny ſydnyć. Potom ſo elektriſki prud ſahibnje, kótryž ſaſuđźeneho na mě̌ſtnje mori. Jako bě ſtólcźk ſwuporjedźał, cźaſniſche też ſwoje wumě̌eſtwo techniſkej komiſiji pſchedwjeſć. Sſo na ſtólcźk ſydnyńſchi, pſchehibny elektriſki prud. Dalſche rozjaſnjenje pak je jim hiſchcźe dźeńſa winojty, dokulž bě na mě̌ſtnje morwy. S tym komiſija jeho dźeło ſa dobre jpoyna, kótrejž bě ſam ſe ſwojim źiwjenjom ſapłacźił. Wón je pjecźa pſchi pſchehibnjenju pruda ſmylił a tak wobzarujomnje a ſrudnje ſkónčił.

* **Amerikanſke liczeńſke wumě̌eſtwo.** Sſyn Northumberlandſkeho wójwody, kótryž běſche bohaty Amerićzan a ſo miſter Smithſon mjenowaſche, wotkaſa ſwoje ſamuźenje jenemu wuſtawej, kótryž dyrbjeſche jeho mjeno pſchiſcźeć, k pſchepytowanju ſtawiſnow w Sjednoćenych ſtatach. Smitſonſki wuſtaw we Waſhingtonje je ſebi cźeźi nadawk ſtajił, liczbu Indianow, cźerwjenych prawobdźerjow Ameriki, na ſwobodźe Sjednoćenych ſtatow we lěcze 1492, w lěcze, hdyž Kolumbuš na kupu Guahani pſchijěźe, poſtajićz. Na ſtatiſtiſkim polu Amerićzenjo bjes dwěla wjazy dokonjeja, hač wſche druhe ludy ſwěta hromadźe, pſchetoż, dźiwaj ſo abo njedźiwaj, tuta liczba je ſo poſtajiła. Wona wuczinja, hamtźej ju knjes Commiſſioner of Indian Affairs ludej ſdźeli, 846 000. Hdyž ſo ſ tym liczba dźeńſa hiſchcźe ſiwych Indijanow pſchirěkna, kótraž 346 692 wuczinja, móžemy widźeć, ſo bě̌i ſ ſyła tak wjele cźerwjenych wutupili njeje, ſo to někotre ryja. ſy hač 20 ſe 100. To ſu na pſchikład Jendźelcźenjo w južnej Afriźy wjele dopołnjeſći byli, a też druhdźe ſu bě̌i i prawobdźerjow wjazy hač pjećdźeſaćz je ſo wutłoźili. Kak wulka pak by liczba Indijanow dźeńſa była, hdyž Kolumbuš Ameriku namakał njeby, je Smithſonſki inſtaw ſobu woſſewieć. — Jedyn amerikanſki ſtatiſtik je wulicził, ſo cźłowjek pſchi pſchereſkowej źiwjenjowej dołhoſći jenu tśeśinu ſwojeho źiwjenja pſchejſi, ſo wón, (jédyny cźaſ ſe ſobu ſaliczeny) wokoło 35 lět ſwojeho źiwjenja ſ jédźenjom pſchećinik, a ſo ſo wón 1.25 lěta wobleka a ſlěka. Wyſche teho je wón hiſchcźe wuſłědźił, ſo by kóždy dźeń njetrjebańſchi pſchepaſenych pjećz mjenſchinow we powſchitkownym ſrjedźnym źiwjenju ſiwał mě̌agaj wuńahnyło.

* **Schula koſchenja.** Koſchenje njeje ſane ſpódźene ſwójſtwo cźłowjeſkowa, ale jene pſchiwſate, a to ſ wjetſcha jene jara hodźe pſchiwſate wuraſnjenje. Hdy ſo wone pſchiwoſa, ſaleźi na wobkhadźenju. Holzy naiwuſnu koſchenje ſ wjetſcha prjedy hač hólzy a ſdźerża koſchenje mjes ſobu dleje hač tamne. Kak mało dźěćo wuſnuje wokoſchenja rolumi, dyrnjeł je macź wot naroda ſem tyſaź krócź wokoſchała, wulkhadźa ſ mnohich wobkedźowanjow. Wuſpěch tuthych wobkedźowanjow nóźe ſo po Preyerowej „Dźěćeſkowa duſcha“ w ſcźěhowazych ſadach wuprajićz. Swojrźka dźerži nowonarodźene maćerne hubje ſa nějcźo k zyzanju kaž maćerne nadrje. Też hdyž ſo ro wjazy njeſtanje, njevotmolwi dźěćo w prěn'm lěcze na wokoſchenje na źane waſchnje. Pſchi ſapoczońku druheho léta nima dźěćo hiſchcźe źane pſchedſtajenje wo tym, ſchto koſchenje wotnamjenja. Koſchenje njeje jemu ſ wjetſcha ſ zyła jara witane. Wot dwaceteho mě̌aza ſem hodźi ſo njedołholne wotmolwjenje wobkedźowaćz, a wot nětka nawuknje dźěćo woſnamjenjenje koſchenja jako wopokazanje pſchikłonjeńe na jenej ſtronje a jako wuraz dźała na druhej ſtronje pſchezo bóle ſeſnaćz. Schula koſchenja (naſche maćzerje njech wopiſane cźaſu pruhuja) je potajkim khěrko dołhotrajaza, pſchi cźimž wźo wołoſobinſke wſchelakoſcźe wobſteja a naſtanu. Wobſtejnoſćz, ſo źu na ſemi ludy, kótrejž koſchenje dołha njeſnaja, rěcźi ſa to, ſo ſo koſchenje njeźmě̌ jako ſdźeděźene, ale jako pſchiwſate wobſtadowaćz.

Porjedźenka.

W cźitle 179 Sserbſtich Nowin w „Dopišu ſerbſtich dźěći ſ ferialneje kolonije w Wehlowźach pola Mělnika“ je ſo wo wotjěźda k. Wjele ſ Komorowa do Wehlowic jako wjednika a wo wukěcźe dźěći do Prahi pišało. Po pożadanju wojſewimy, ſo tomu tak njeje. Wjednik kolonije po wotjěźdże k Holana je k. wucźeř Ružićka, kótryž tohorunja wulět do Prahi powjedźe.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Liczenje kołow.

Liczenja ſa liczenje kołow wuńeſi wot 12. awgusta t. l. na dwě njedźeli w kupnizy po 2. ſkhodomaj we ſtrě cźo. 11 k nutſpołładnjenju. Napiſcźiſwjenja pſchezźiwo liczenju maja ſo pišomnje abo k protokolej w běhu tuteho poſtajeneho cźaſa ſapodaćz.

We Budyſchinje, 10. awgusta 1925.

Mě̌ſchćanſka rada. Polizija ſa berjemécźe.

*

Pſchenajerje ſadu.

Lětuſchi ſad pſchi Nowoſałzicy a Wjeleczańſkej dróſy ſ Pſchiſchećzańſkim puczom hać k mě̌nikej, pſchi Delnjo-Kinjańſkej dróſy a pſchi hnojowym mě̌inje pſchi Muźakowſkej dróſy ſe ſadowymi ſchtomami pódła ſtatneje dro- mjerczańſkim puczu, pſchi Sſtono-Worſchećzańſkej a Wjelkowſkej dróſy ſće ſadowymi ſchtomami pódła ſtatneje dro- hi ma ſo ſa hotowe pjenjeſy

ſchtwórtk, 13. awgusta, 1925, pop. w 6 hodź,

w „Mě̌ſchćańſkej ſahrodźe“ w Budyſchinje ſjawnje na pſchehadźowanje pſchenajećz.

Budyſchſka mě̌ſchćańſka rada,
ſahrodne ſarjadnikſtwo, 10. awgusta 1925.

*

Schtwórtk, 13. awgusta 1925, dop. w 9 hodź. maja ſo we ſudniſkej pſchehadźowarni na ſudniſtwoje ſcźěhoważe wěźy ſa hotowe pjenjeſy na pſchehadźowanje pſchedawaćz:

Klawěr, kredenza, 5 pišańſkich blidow, 2 łehańſkej ſofje, 2 połſtrowe ſtołły, 2 kuchińſkaj ſkamorai, 2 kuchińſkej ławzy, 2 kuchińſkaj bůfetaj, khamor ſa how (Gimerſchrank), worzłogrotowa matraza, draſtowe ſtojidło, ſofowe ſtojidło, 2 ſtojidle ſa klubowaj ſtólcźku, 3 kwětkowe ſłobja, 2 draſtowaj khamoraj, dźěćaza ława ka, ſyddło, patentna matraza, 10 ſcźinowych ſtołzow, 2 pišańſkej ſyddle, waſchtot, wopłokowańſki khamor ſe ſchtu, 2 ſtólzaj ſ wumělſkej kožu, wopłokowańſke blido, kuchińſke blido, nakładźenſta matraza, bůfet, khamor, wuńahańſke blido, 3 komody, elektr. ſtejaza lamva ſ gramofonom, 20 bleſchowu „Goldſtück“, wulka dźěłba wokmj. wězow (ſirkwowanych łazow), ſcźijaza maſchina, 2 motoraj (6 PS. a 4 PS.), 6 wožobinſkich wahow, 2 prěkuſchnej waſy, 2 wuhlowej waſy, dźěribijak, 2 pišańſkej maſchinje, mužazy cźapnik, garnitura liſtowoczinjankow a dźerźadłow ſa pjera, 2 naruczniźy, por żołtych ſtupnjow, kuczowy grat ſlěbrowobbity, wuhotowanje klamow, ſ tworcowym regalom ſ hornim a delnim dźělom a ſ 48 kaſchćikami, pſchedawańſke blido, 2 regalaj, ſowowěſnjeńſki kaſchćik, kuſolowa deſka, 14 litrow „Melch Original“, 2 ſudźikaj a kovb. bleſchi wina ſ holanſkich jahodow, 25 nowych lěkarſtwowych bleſchkow, 93 tyſkow ſrědka pſche thoroſce kože, lěčny manſ, wuńa dezimalna waha, dźěłba zigarow, 14 ſelesnych ſtudow, 2 łožu, 2 pjenjeżnaj khamoraj, khamor, vertiko, 2 kuczowaj wołaj, żonj. a muž. ſtudna koło, ſofowy wobtwaŕ, 3 kryſtalowe ſchklě, maſchina k dźěry wjerczenju, walkowanſka maſchina, budowa płachta, tworowy khamor, dźěłba żonj. a muž. wobuća, kaž też domjaze ſtupnje a filzowe tołſe, 170 wiſchnjowych korbow, dźěłba zigaretow a kurjeńſkeho tobaka, dźěłba latańjow ſa jěſdne kola, płoty, warjaki a wſchelake elektr. wězy, „Fön“-apparat, elektr. Wohlmuthowy aparat, Elſa-automaty, muchłójaki aiſ.

Ssudniſki wukonjeć Budyſchſkeho hamtſkeho ſudniſtwa.

Za nowu čitanku

su darili:	1632,25 hr.
Dalši dar přez k. brašku Hajnu, nazběrał na Měrčinkec kwasu w Poršicach	11,— „
dalši dar přez k. Palerja, nahromadźił na Carec křiznach w Bukecach	6,— „
	1649,25 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary. Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serbska ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Corny Khołmc. Pjatk, 14. augusta, wječor wotměje so w našej wjesnej korčmje serbska zhromadźizna. Přednošk změje k. Hładki. Wo bohaty wopyt so prosy.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma srjedu wječor we Wudworju zwučowanje a zhromadźiznu dla wuleta. Wobdźělnicy dyrbja hač do srjedy zapłaćić. Dalše po zhromadźiznje. Starosta.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 23. t. m. swój lětuši swjedźeń. Z tuteje přičiny mamy srjedu, 12. t. m., wječor ½9 hodź. pola Waldźic ważnu zhromadźiznu, na kotruž dyrbi kóždy sobustaw přińć. Po zhromadźiznje je zwučowanje. Starosta.

Wotrow. „Jednota Sokoł“ ma štwórtk 13. 8., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnym, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Do połnócneje Ameriki a Kanady; z Hamburga do New-Yorka wotjěźdźe so nimale kóždy tydźeń, zhromadna ſłužba z **United American Lines.**

Do połodnišeje Ameriki (Brasilskeje, Argentinskeje a k wjeſornemu brjohej), Cuby-Mexika, wjeſornje Indije, Afriki, rańſeje Asije atd. w zwjazku z druhimi ſarami.

Tunje přewjezenje, wuznamne jěźe.

Radu a ćišćane wěcy wo jězbnej płaćinje a přewjezenskej możnoće podawa

Hamburg-Amerika-Linie

w Hamburgu, Alsterdamm 25, a jeje zastupjerjo we wšěch wjetšich městach,

w Budyšinje: Ernst Sembdner,
na hornčerskej hasy 21.

50 hriwnow myta.

Złoty časnik z wotskakatym wěkom bjez škleńcy (číslo wobluka 386 623, číslo twara 357 217) je so zhubił. Před kupjenjom warnuju.

Gustav Schmidt w Rakecach.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mištr Stiebitz.

K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Slánkowske a Reichelske piwo z čwicow.

Zrěbe

14 njedźel stary, je na předań **w pjekarni w Bóšicach** pola Njeswačidle.

MERSIOVSKY Brylanty

Žony

Porucźam swój wulki skład pschepaſkow, měšazkných a pschedpabowych powjazkow, podpołožkow.

Steju rad k radze.

Wagnerowa w Budyšinje
psched schulerskimi wrotami čo. 9.

Běrnjace kružki běrny k picowanju

ma wotedaź.

Pawoł Bennewitz.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča **jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.**

K 15. oktobrej pytamoj, dokelž chce so nětšla wožeńć, swěrnu a pěknu

služ, holcu,

kiž wjacy do pokročowanske je šule njekhodźi. Dobra mzda so přilubi. Rězniški mištr **Br. Kuba a mandźelska w Zemicach-Tumiescha.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.• płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a dźěi Swolerjec knihidźiśernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawóški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawóški a tabele so wyše wobkšěsja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Cisło (Nr.) 186 **Budyšin — srjedu, 12. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Sjednanje mjes Hohenzollerami a Wittelsbachami.

Tele dny nowiny powdźeju pischinjeżechu, so nědhuschi pruski kronprinz Wilhelm w Awstriskej w Mondsee pod mjenom hrabje Hohenfelsa bydli.

Sydło nědhuschego kronprynza w schlelyskim Oelsu je žo frjedźischcjo monarchistiskeje propagandy scžinyło, hdes hary a bele abo mjenje tajnje, ale cžim skutkowischo, dokelž žo temu žanych sadźewkow njeczini. Je-li so žu sadźerki byle, potom žu sterje w stoletnej rywalnoscži dweju najmóznischeju nědhuschcju knjezerskeju žwójbow leżałe, mjes dynastijonaj pruskich Hohenzollerow a Wittelsbachow. Bayerska je dźensa republika jenož po mjenje, a Wittelsbachojo njejžu žo spokojili, je žwojej drje njewustawnej, ale f wobrawdźitej mozu, woni žo w Němskej mjes kandidatach khěžorskeho tróna mjenuje, kotrehož wobnowjenje je pjeża jenoj praschenje cžaž.

Pucžowanje prjedatwscheho pruskeho kronprynza do Mondseea je sa nadawk měło, tutu rywalnosć wotstronicz. Dorěwu na wuždoku alpiskiwierinu wudawajo, je žo w hrodże hrabje Almeredy sabydlił a tam wschě możne sporty pěstuje. Po powěścjach nowin pjeża wulku spróznosć pokazuje a je žo thětru sestarił, njedźiwajcy toho žo sa njeho pruski žiwot tajinuje, tak so na jeho adjutant wjele prózy, so by nacžischcžina žórłe wotkył. Ssobotu je do Mondseea bayerski kronprynz Rupprecht pschijěł, so by njedawny Wilhelmowy wopyt w Mnichomje wotkładcžił, pschi cžimž je k ważnemu politikownu rosrěcženju doschło. Tole jetkanje je žo f tym samyślnym wotrěcžało, so by žo pschežiwdnisoscz wo nadźiednika khěžora Wilhelma dospiła. Monarchistojo žu žo we tule pschesijenosci mjes Hohenzollerami a Wittelsbachami wożeże tohodla prózowali, so měli możnosć, agitowacz sa nowehe kandidata też w Bayerskej, hdyž maju hódu **hižo dospołnje pschiprawjeny a hdyž ma žo jenož wobdinke praschenje rosrěsacz. Wunoschi rosrěcženja žo potaja, tola njeje dwěła we tym,** so stej monarchistiska myšl a agitazija nowy wuspěch dozpołoj a dalschu kroczel k powalenju republiki cžiniłej. Kupprechtowy wopyt w Mondseeu w wobšwědcza. Reakzija w Němskej pod Hindenburgowym presidentiskim kroczel sa kroczelu sa žiwojim samérom dże.

Nowy zigarettowy dawk.

Dźěłowy wubjerk w němskim žejmje je wukasej wo nowym dawku na zigaretty pschihłosował. Po wukasu sa punt zigarettoweho tobaka banderolny dawk 10 prozentow a wahowy abo macžinowy dawk 4½ hriwny wucžini.

Pischeczíwo nažnjinoscjam němskich ludowzow.

Pschi žwjedženju němskeje wustawy w Barlinje, pschi kotrejž je žo nědhže pok milijona wołzobow wobdźělilo, žu němscy ludowzy na někotrych městnach wobdźělnikow nadpadli, žo do nich f pukanu a jich wohanili. Barlinski polizajski president je nětko wosjewjenje wudał, w kotrymž hrosi, so pschichodnje se wschěmi srědkami, kotrež žmě nakoscz, pschecžiwo nažnjinkam sakrocži. Wón žo sa to postara, so žmě měrny staczan bjes sadźewka a wobcžežowanja we Barlinje po žiwojim pucžu hicz.

Polizija cžaki, kotrychž wobdźělnizy spósnuacz dadża, so žo njejžu k měrnym demonstrazijam jescze, ale so bychu hawowali a hinak myślazych wobcežowali, bjeswobladnje roshoni.

Rosrjadna wucžahowańska politika.

Dla hubjeneho hospodarskeho położenja w Němskej wucžahanje do wukraja sažo pschibera. Tohodla je nusne, naprawy sa rosrjadne wucžahanje cžinicz. Němskostatny swjazk w Hamburgu je pišmo němskemu žejmej pschepodał, w kotrymž žo lépscha organizazija wucžahanja a nastajenje nowehe wucžahowańskeho zakonja žada. Hospodarska ważnosć po możnosci wjetschich němskich sadźewkow dyrbi žo f rosrjadnej wucžahańskej politiku Němskeje powažicz. Zadyn Němz we wukraju njejsmě žo maczernemu krajej shubicz.

Strajk żelesnizarjow w Würzburgu.

Dźěłacžerjo w żelesniskich dźěłarnjach, składźischczach a na żelesnizy we Würzburgu žu dźeko sastajili, dokelž je žo jich žadanje sa sarjadowanjom do wyschscheje tarifoweje klasy njeje dopjelniło. Wobthad je znachanj je žo dyrbjał samjesowacz. Je-li so by so strajk dale rosschěrił, by žo technizka musna pomoz wužiła.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najnišša kupowańa wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

Hospodarska krisa w Poruhrskej.

Położenje w Poruhrskej žo dźeń wote dnja pohubjenschuje, dokelž wjele dźěłacžerjow f dźěła puschcjeża. Po rosprawje krajneho radźicžela Hansemanna na wokrjeżnym sjeździe w Hordże je žo Hördeski wokrjeż se sastajenjom dźěła w podłopkach do najwjetscheho cžěżna zahnał. 1. oktobra budże žo najsterje jenoż hischcze w tšjoch podkopkach we wokrjeżu dźěłacz. **S 15 000 hórnikow budża potom nětkle 13 tyšac bjes dźěła.** Na Bochumsce žudnistwo žo dla hubjeneho hospodarskeho położenja we Westfalskej wschědnje pisches 150 płacžnych poruczenjoczow scžele. Też liczba smenkowych stórżbow je w pobłednich njedźelach wurjadnje pschiběrała.

Yorkika wóiwoda f pólskim kralom.

Psched někotrym cžażom žobustawy jendźelskeho parlamenta Pólšku wopytachu, so bychu tutón nowy stat a jeho prózowanje wo skrucženje a roswiwanje widżale. Sesnachu žo tež se žiwojimi pólskimi kollegami, a někotre njeoffizielne konferency žo wotmerchu. Jena taska konferenza mjes konserwatiwnymi jendźelskimi parlamentarjemi a žobustawami pólskeje prawizy žo tež f prašchenjom pólskeho krala sabérasche. Warschawske nowiny, kotrychž redaktor je žo pschi pschewodżenju jendźelskich hosczi wobdźělił, žu wo tym dźělenku pschinjeske. Po njej žu Jendźelczenjo Polakam radźili, republikansku statnu formu na monarchistiskim pschemeniez a žu sa knjezerza druheho žyna jendźelskeho krala, Yorkiskeho wójwodu pokhcžili. Nowy kral by demokratiski krajny wustawu a republikanski tradizaju sakhował. Jako wuras sympathije by žebi sa mandźelsku pólsku semjanku wsal a dźěcži bychu žo we wérje a pólskich waschnjach wocžahnyke. Zhwilnu listu by Jendźelska placžila. Jendźelska po politiskej stronje Pólskej internazionalne lépschiny swěsci: najprjódy žo baltiski swjazk wutwori, f cžimž žo Pólska na wschě strony wobarnuje. Swada f Litwu žo wuruna, Klajpeda žo Polakam wotewri. Polazy podpjeru w Gdanskej wězy dóstanu. Po hospodarskej stronje žo wo pólski petrolej postara, podkopki žo technizy wutworja, dźěłacžerjo žwójbne domy dóstanu atd. Telko „Polak Katholik" sa 7. augusta pische.

Ruske létarske brónienje.

Kaž Londonska „Morning Post" powě, ma žo po ruskim létadłowym programmje w lěcže 1925 liczba létadłow wo 1030 pschisporicz. S nich je žo pjeża 500 w Ruskej, 330 pola Fokkera a 200 pola italskich firmow skasolo. Sa prénje schesć mězazow léta 1924 je Ruska pisches 700 nowocžažnych létadłow w Hollandskej a Italskej kupiła.

Snižene wojerskeho słužbneho cžaża w Grichiskej.

Grichiske knjeżerstwo je parlamentej sakonjowy nacžisk pschedwołożiło, kotryž wónkenu ministrej połnomóz da, wojerski słužbny cžaż na lěto pschikrócžicz. Finanzne ministerstwo wobliczja, so by žo f tym létnje 150 hač 190 milionow drachmow salutowało.

Wóina w Marokkowskej.

Marschall Petain wo położenju w Marokkowskej.

Ministerski pschedsyda Painleve je sastupjerjam Parizkich nowin rosprawu marschalla Petaina wo Marokkowskej sdźelił. Rosprawa na to pokasuje, so žu Franzowzojo, w spocžatku po liczbje žłabi, napinazy a njedźakowny nadawk měli, nahle nadpady jara žylneho njepschecželea wotrasnjeż. Pschecžiwo Franzowskam Kabylojo a wotpadnjene splahi w liczbje 30 hač 40 tyšac wojowarjow wojowacz u, žanu to wutkojni horazy, kotrež znaja krajinu a moja sanonu a maschinske tšelby, kaž też dosež munizije. Franzowske wobžadli psched rěku Uezghu prénje nadpady slemichu a f dobom splahi, žydlaze podlu frontu, w žwérnoscži žderżachu. Pschichadżenje nowych pobžlusnjejow dowoliwje, so bychu žo wojowarske wobdźělenja, kotrež hižo tři měsazy f njepschecželem wojuja, wotměnile, a so bychu žo wschudże pschihotowańske dźěła dokoncžile, kotrež žo na to měrja, njepschecžela sahnacz, nahladnosć Franzowzow wobtwjerdżicz a krutu organizaziju pschewjesez, kotraž by pschecžiwo nowym njepschecželskim nawalam rutkowała. Na konzu rosprawy žo marschallej Lyautej žwojo pscheje, so njepschecžel njeje žadyn se žiwojich politiskich samérow doz-pił, so stej Fes a Tasa pschecžiwo wschém njepschecželskim wotpohladam schkitanaj, a so smutskowna Marokkowska Franzowskej žwérna wostała.

*

„Times" f Tangera powědża: Dźebalake splahi žo sažo hromadżeja. Jich wjednizy pak žu hischcze pschezo pola Abd-el-Krima w Ajdirje, k splaham pak žu pózožo f roskasami pschischli, so dyrbja ž ona nowu wójnu pschihotowacz. Ma žo sa to, so budża žo nadběhi na sshpanjske wójsko blizko Tetuana a na Fnzowzow w Arbrawaskim wokrjeżu někotre mile k polodnju wot Alkakara cžinicz.

„Daily Telegraf" je telegramm f Tangera wosjewił, w kotrymž réka: Położenje we wokolnosći Uezzana, wobžeże k wjeczoru města, je dale jara khutne. W Maśmondskej krajinje, k wjeczoru Uezzana, kaž w žuždoństwje franzowskich sydlischczow w Arbeatwje a Sokelsrahy pschi klownej dróży mjes Alkakrom a Rabštom je žo wodnjo a wnoży wojowało. S ranja a se žrjedżinu žu žylne kabylske wotdżelenja pschischle, so bychu žo pschi teile offenstnje wobdźělile. Jej žu žo też někotre splahi we wokolnosći Uezzana pschisamkle.

*

Abd-el-Krim žebi dospołnu njewotwižnosć žada.

Ministerski president Painleve je pondżelu nowinskim sastupjerjam sdźělił, so je telegramm wot sshpanskeho diktatora Primo de Rivera dóstał, w kotrymž žo praji, so je Abd-el-Krimowy wotpósłanc jemu wosjewił, so žo wón pschi žanym jednanju wo nětr njewobwólcži, **hdyž žo najprjedy njeje dospołna njewotwižnosć riffskeho stata pschipósnała.**

*

Sbéžk w Tunisu.

Wschě muhamedanske ludy w franzowskich kolonijach žu so po dźaczu na wójnu pschecžiwo Franzowskam organisowcle. W Tunisu žu sbéžkarjo 30 kilometrow wot města Tunisa franzowskich wójskowy transport nadpadli a jeho pschewodne muzitwo morili. Kaž „Corriera della Sera" powě, w Tunisu hrosa knjezi.

Sbéžk w Kurdistanje.

W Kurdistanskej provinzy w Persiskej žu pschecžiwo Teheranskemu knjezerstwu postanyli, so by žo Kurdistan wot tyrannskeho knjezerstwa wuzwobodźił. Persiski pryncz Salared-Dowlah, kotryž je psched někotrymi měsazami w Lausannu w Schweizarskej bydlił, je žo na cžoło sbéžkarskeho hibonja stajił. Georgiski general Kerest-el-Idze, kotryž je tohonunja dotho w Schwajzarskej bydlił a žo f jenej Schwajzarku wożenił, je roskasowarstwo sbéžkarskeho wójska w Kurdistanje pschewsał.

*

Rosprawa generala Sarraila wo sbéžku w Syriskej.

Druhi dźeł rosprawy generala Sarraila wo sbéžku w Syriskej je pondżelu wjeczor do Parisa doschol. Wón hischcze žanych nadrobnych powěścjow wo sshkodowanju Franzowzow njewopschija, ale zosanje generala Michauda wopisuje, kotryž dyrbjesche ko kruce wojsko pschi njepschibódnych wobstejnoscjach na Efru, k polodnju wot Damaska, wrócžo sc̆ahnycz. To réka, so žu Franzowzojo dyrbjeli zyły polodnischi dźeł Hauranskich horow pschesecžicz. Město žame je smérom. Drusojo njejžu hač dotal njeju žwojeho róbneho kraja pschekrocžili. Pschedstraże pola Sueidy žu drje žo wosjewjet nadpadle, tola žu žo pschi tym jenoż franile. **Telegramm skónczuje na pschecželne a žrawne hromadżedźelanje f Jendźelczanami pokasuje.** Jendźelske létadła a maschinske tšelby žu Drusow j pschimjesnoho kraja Sajordanskeje wuznale, j wokkal dyrchu žwoje nadběhi pschecžiwo Franzowzam cžinicz.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 12. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wečera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +35. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —6, thermometer w nozy +17. Wuhladny na malo žo pschemenjaze wjedro. — Wečera lężesche wyschina nad rauscher Europu a druha nad Biskaskim salimom (morio mjes Franzowskej a Schpanskej). W polnozy lężesche nižina. Ta lężelesche žylny wubjerk k polodnju hač k nam a dale. Nimo cžehnjo je nam saudźenu nóz žylne njewjedra a slimkote dóschcze pschinjesli. Hižo psched wjeczorom a wjeczor je njewjedro w Kamjenskej krajinje sakhadzało a błysk na wjele městnach dyrił. Nad Budyšinskej krajinu žu njewjedra wot 10 hodź. wjeczor hač rano do 3 hodź. ztejako. Błysk a błyskom wobžwětlowalche nózny cžasnotu. Bjes pschestacza howrjesche pak blisko, pak bóle žalene

hrimanje. Bě sajo njewjedro blišše, stawachu rčtarjo, wolachu swojich šwdžbnych a cželedź — je-li dyrbjało hdže błyst dyrcź, so by pomoz hnydom ł ruzy była. Wokoło 10 hodź. w Budyšinje a blišcości krupy kaž holbjaze jeja padachu. Wot 12—3 hodź. so deschežiki czurami lijesche. — Ale hižo rano a dopołdnja su nad Barlinom njewjedra so rozsuchežiše. Wot rano 6 hacź do dopołdnja 10 hodź. so błyskasche, hrimasche a deschežik so lijesche. — Wulke njewjedra we wjeczornej Němskej. Sandźenu pondźelu w nozy su we wjeczornej Němskej wulke njewjedra sakhadźale, kotrež běchu tak žitne, so ludźo kitdźežakow tajkich njepomnja. Se njewjedrom a wichorom nastata schkoda ze ł mištnami jara wulka. Najhórje sakhadźesche wichor we Lobjowym Dole blizko Hamburga a we Hamburgu samym. Krajina poliščuje někto grubny napohlad. Pšcki njewjedrje so 10 wobsobow cžežko ranichu. Jedyn žiwjenje pschisedźi. Mnohi ludźo so ł krupobiczom franichu. Krupy ł mětnami pjasćź wulke na semju padachu. Mnohe fabrikske wuhwenje so spowalachu. Teź w měsce Utersen žitne njewjedro ł wichorom sakhadźesche. Jedyn fabrikski wuheń so žitny. Pschi tym hólza sarasy. Teź wjele drunich wobsobow so tak srani, so dyrbjachu lekarsku pomoz pytacź. Jedyn bursti statok so zyle do hromady žitny. Dwě wobsoje we nim so franischtej. Wsele šadowych a druhich schtomow bu wukorjenjenych. Ssadownje a druhe sahrody su ł mištnami zyle sniczene. Znjě na połach su sniczene. — Ale teź w Hollandskej su pondźelu cžežke njewjedra měli. Błysk, do wsele domow dyrinschi, je ł dźela sapali. We Gelderniskej krajinje wulki wichor zychnowasche a wulku sahubu sawostaji. Telegrafowe, telefonowe a milinowe groty su rostorhane. — Njewjedra su witane wokhlódnjenje pschinjesle. W Jendselskej mězachu wczera 14 stop., pola nasz we khlódku 35—40 stop. Wokoło pschipołdnja bě tuznota wosebje cžežnjaza. Kóždy, kotrež mózesche, do khlódka khwatasche. Schkleniza hižo wot wczera wjeczora na rjane stupa. Wyschina nad Biskajskim salkowom po sdaczu ł wotmachom so k ranju, potajkim k nam dobywa. — Jutrje schtwórk błónczko 4.44 hodź. sthadża a so 7.24 hodź. khowa. Měsjacź sthadża w połnozy a so popołdnju 3.08 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěsćź wo njedrje sa jutrje schtwórk:** Saso cžopłisko, mróczele so pschecžahuja. Sswlne połkilenje k njewjedram.

— **Nowa perjoda horzoty bě sastupiła.** Sandźeny tydźeń, hdyž so swjatcha wschódnje deschczowasche, nyšcachmy žehi, so su so horze dny letuschego lěta pominyle. Se žitkom schladowasche mnohi ratar k njebjeßam. Znjě, ł kotrymiž je naš Bóh Knjes lětha wuranjadnje žohnował, počzinachu hinyzź. Někto pak nabolo se sandźenej njedźelu sastupi nowa perijoda horzoty. Kaže słónzo pali a šmali na naschu, se deschczemi saschczenych dnjow napojenu semju. Mamy sajo kraßne słote žnjenjarske wjedro, sloty žnjenjski cžaß. Wschitko je nadobo dosrawiko a wuskhnyko. Tuž maju naschi lubi ratarjo nimo měry nusno. Wot sasnjeho ranja hacź do pósdnjeho wjeczora jěchja rjeblowane wozy, prózne a nakładzene ł hrimotom po wšy horje a dele. Je-li wjedro tak dale wobstajne swostanje, budu drje ł wjetschego dźela tutón tydźeń žně domoj dothowane. Hladajźy popy na połach wotebéraju. Mnohe sahony selenja so ł nowa wobšyte ł nasnymschimi pizowadlami. Tak so cžaß minje. Kak dołho budże tracź a snowa nowe žita na nasche sahony wušywnamy. A tak so to wotmenja, žywa a žně, wězo a syma.

— **Nadrupodawanske hodźiny sa male dźěcži a sa žónske, kotrež budźa marcženje.** Sa wotrjesi města Budyšcina so póndźelu, 17. awgusta, w sastararni na Kralowskim walu cžo. 3, wot měschczanskeho spomožerskeho hamta radnistwarnja sa male dźěcži wot 1—6 lět stare wotewri. Tute darmotne lekarske rěcžne hodźiny wotmeja so w pschichodze kózou póndźelu pop. wot 4—5 hodź. — Sobom trjadu je spomožerski hamt radudawanske hodźiny sa žónske, kiž budu macžerje. Tute wotmeja so kóždu prěnju póndźelu w měsacu, k prěnjemu rasej 7. septembra, pop. wot 5 hacź do 6 hodź. w samnjenych městnosćach. W tutych hodźinach ma so žónskim, kiž budźa macžerje, składnosćź dawacź, so bychu sebi we wschćich strowotnych, hospodarskich a prawnych praschenjach po radu pschischle. Teź tuto podawanje rady je darmo.

Jubilejna skhadźowanka Serbskeje studowaceje młodźiny.

Dźakne wopomnjeće jeje załožerjow a spěchowarjow.

Rozprawuje Jurij Słodeńk.

(Skónczenje.)

Pokom jsseschowachu narěcže: Knjes dr. Rachel, so bojo, jo žnadź jeho bórzy cžasnosćź žohnuje, dhe žiwojenu žerbstwu ludej hischcze mnohe pokiwy dacź, kak może so cźelnje strowy sdźerzecź, schtož je jara wažne sa Sserbow pschichod. Tři jědy — nikotin, alkohol, kosein — jeru so do nasch. Kkoniny so bojasnje tutej hyper(sche)kulturje. Wobhladujo nasch pokład ł lekarskeho stejnischcza, dyrbi wusnacź: Snaschim žerbskim dorostom, ł naschej młodźinu (nadźiju!) dźe hladajźy wrócźo. Dyrbimy so sajo shrabacź, nje-cha-li tež nascha Bužiza być „pschebělena kloaka," kaž po Gansoru zyka Němska. Spominasche na prěnjeho starscheho sthadźowankow, na njeboh Holana, kotrehož mandźelska je hischcze žiwa a so tež na sthadźowanzy wobdźěli. Strowy demokratiski duch dyrbi mjes nami knjeźicź. Jedyn sastupjeł półskeho studentskeho koła rěcži za kulturelne žamosarjadowanje kóžbeho ludu, teź žerbskeho. To žana irredentiska myślicźka (politiske wumoženje) nje-je, ale wojowanje wo ludowu duschu. Nascha młodźina dyrbi so za žiwoju kulturu zahoricź. Knjes Bart strowi pubilejnu sthadźowanku w mjenje „Domowiny". Sserbstwo roscherja žiwoje haluły snowa, studowaza młodźina ma wulki nadawk so wukonjecź pomhacź, kiž so žerbskemu ludej napoloži. Sserbske praschenje je žiwelowa naležnosćź. Pschiwoła studowazym: Wostańće žwérni waschim ideałam! Knjes dr. Schleza spomina na shromadne dźelo studentstwa ze žerbskimi towarstwami a dari jemu album (ł rjanymi fotografiskemi) ł „ideałnemu pohnuwanju". Knjes dr. Herman rěcži w mjenje Macžicźy Sserbskeje, spomina na wschelake sthadźowanki, hdyž je bohuskutkowak, hdyž je hyl se starschim, napomina studowazych, žiwoje młode lěta prawje wužiwacź, ale potom se zyłymi mozami dźěłacź za naschu ludu žerbsku Bužizu. (Wěmje studowazym wjetschi wosobinski pjenjezny dar.) Knjes profesor Bryl chze žiwy pomnik do wutrobow pschipoßkcharjow stajeny měcź, so bychu pschiswjapili jako gobstwowy ł Towarstwu Pomozy, kiž naschich studowazych materielnje podpjera.

Někto pschecžita hłowny starschi hischcze zyku kopizu pisomnych žwožopschecźow. Tajke pózłachu kk. dr. Kurjo we Drježdźanach, farar Mikela w Malešecach, hudźbny mischtr Bjarnat Krawz, towarstwo „Cžornoboh" w Drježdźanach, wyschschi wucžeř Hančka w Porschizach, prelat Jur (je robusakožeř sthadźowanki) a nasch drohi cžešći pschecžeł Adolf Cžerny. S tym bě sche popołdnischi program docžerpany a słónczi so je spěwom „Rjana Luźiza". Potom dlěscha pschestawka hacź do wožmich — po pschikasc starschego.

Hdyž běchmy snatu hospodliwosćź Khrósćanowo dožyta wužiwali — wožebje studowazy su ju djakuje sesnali — podachmy so wospjet na srjedźeńsku tuku. Tu kiwasche nam druhe jubilejne wokhcźenje: Dźiwadło. Wjecžorne serja lěhachu so hižo na Božu stworbu. Bě so nam kraßny wjeczor nakhilił, kajkehož žej idealnischeho myšlicź njemózachmy — cžopty, mity, cžichi. Wjele do wožmich běchu žydła hižo wobtadźene a pózdnjeje pschikhwatachu se žuškoßtiwowu poschczenymi stólcźkami, lawkami a blidami. A schtóž sboja njemješesche — blišše statoki běchu dokoła wokoło wuprósdnjene — dyrbješe stacź a stejo wužiwacź dźiwadło w pschirodze, kaž je psched lětami wuwjedźechu Khrósćanzy młodźenzy na Kopschinjanskim hrodźischczu. Tola njedźesche jewischczo skutkowasche kuskazy, dokelž so w lěcźnej cźmicźky hrajesche. A schto so pschi bluskim žwětle lépje hodźesche, hacź tuta „Khodojta", rjenje do formy a rymow słata wot knjeżny wucžerki Marije Kubaschez. Niecharu tu nicžo ł wobrasa pscheradźicź. Sšnadź naschi studowazy hischcze ras nětždże pschedstaja. Wobhladacźe sej potom šerbsku abo šerbske khodojty, kotrež su dyrbjeli pyched cźakanu lud a ſtót traschicź. A derje ju najnowischi „khodojtu" pschedstajili, kotraž thětro posdże šwój pucź do Šerbow nastupi. To je wschо mózne: sa dobry tydźeń takle rjenje nawuknuwcź a pschedstajecź. Pschi tym teź spěwacź. Wschitzy hrajerjo běchu na hrajowym měsce, mějachu jim pschistejace róle, te Hańže a Harišt, te Madlenu a Madlenki, cži Furjojo, Janojo, Pawoloio a druſy. A tuž dźesche wscho kaž ł jenoho zyka a rad wodamy, hdyž wschě technitke pschiprawy kaž „na nitzy" njesdźechu. Dźak kłuscha wschěm hrajerjam a hrajerkam (běsche jich 16) a nawjedowarjej knjesej Pjetachej. Mysličźa, staru basñu wo khodojtach ras dramatisowacź, je wubjerna. By-li autorka dialog (Staruschka a Běluschka) w prěnim jednanju troschku schtrótschicźa, žnadź někajku druhu zjenu do njeho sapletka, by hra žiwischa była. Sšu w njej zjeny, kotrež so na naschich wobmjesowanych jewischczach zyka wuwjesćź njehodźa — jenož w Božej stworbje.

Po druhim jednanju porěcža hischcze ł. karat Žyž wutrobite słowa naschemu studentstwu, naschemu ludej. Trjebamy nusnje žerbskich duchownych, žerbskich wucžerjow, žerbskich lekarjow, prawisnikow, wumjesćźow. Dyrbimy pak žo tež staracź, so mózja so mjes Sserbami sežiwicź. „Civis Sorabus sum" — runje tak mózemy so hordźicź, kaž tamny Romjan, kiž hischcze we wokonikach žmjerze sawoła: Ssym romski staczan. Studentstwo a lud žkuschataj hromadźe, sťaj na so pokasanaj.

A elementarnje pschisamknu so narodnje horjazym słowam nascha hymna „Hischcze Sserbstwo njeschudźene". Kaž žwjata pschiłaha poběhowasche so spěw dre ł thžaz ertow k njebjesć:n wyschinam, k hwězdam, hdyž na naš shladuja nasch wótzo, pjedownizy, žo radujo nad tajkimi potomnikami, naślědnikami. Ke konzej podzakowa so hłowny starschi wschěm ł jenajkej luboscźu, kotrež žu pomhali žwjedźeń na kajkejkuli waschnje pschewjesćź, wuhotowacź. Najprjódzo ludym Khrósćanam sa luboscźivou hospodu, sa pschewostajenje luki, spěwarjam a hrajerjam, plecžerjam a sarjadowarjam, potajkim wschěm, kotrež žu někak ruku złožili k pschewjedźenju derje poradźeneho jubileja. A potom stupichu w žałožnej cźischcźenzy we wjetnej žurli lohke nóžki do dźěła. Sabawa plecžeše so dale. Setkachu so tu, kotrež njeběchu so lětko a dźeń po wjazy widźeli — starí a młódschi sthadźowankarjo. Mějachu žej wjele powědacź se saschkych cžaßow, teź ł nětrcźischeje doby.

Póndźelu běsche wulkeť do Janskich kupjel, ale na Kukowwokoło, hdyž mějesche studowaza młodźina pietny akt wukonjecź: Wopomnjansku taflu na narodnym domje naschebo Cźischinskeho. Jeje wobžah:

Tu narodźi so 20. žnjenźa 1856 nasch najhławnischi basnik serbskeje Luźiny Jakub Bart-Cźischinski.
Mi žiwjenje bě ból a běda,
Wrón a schkit a boj mi pjero.

Rosprawjeť hławnješe Cźischinskeho jako hławneho pěsnjerja, narodneho šrudźerja, pschebrowdcźeneho Sserba a woporniweho wótcźinza a namołwješe studowazych, teź tajzy narodowzu być kaž wón. Potom wotkry hłowny starschi w mjenje studentskeho swjaska taflu, kotruž firma Haase w Budyschinje zhotowješe, Marja Wicźasez ł Papcziz pschednješe Cźischinskeho bałeń „Sserbam". K. redaktor Skala porěcža tohorunja sahorjace słowa studowazej młodźinje, cźitujo Cźischinskeho. K. profesor Bryl pschecźita bałeń „Kukowu" a doda, so je Cźischinskeho kniha jeho wumožika ł jastwa. Sswjatocžnosćź porjenschkeho narodne spěwy. Wěnzy wěnowachu studowaza młodźina, Ssokol a Lipa Sserbska. Potom dachu so nimo Kukowskeho wójnskeho a Tezelinowskeho pomnika do Janskich kupjelow, hdyž buchu wschitzy wot k. dra. Rachela wulkotnje pohosćeni. Teź tu hischcze wutrobny djak. We Worklezach pschedi donskim, hdyž je so naschi Michał Hórnik narodźił, pschinjesechu tutonu zkawnenu wótcźinzej ovazaju. Knjes farar Schewcźik porěcža jadrinje słowa. W Khrósćanskich stónczi so jubilejna skhadźowanka ł wjeßołej zabawu. Tak su nětko nimo dny wažneho historiskeho wotrězka za Hotowe Skhadźowanki Studowazeje Młodźiny. Njech so dopjelnja mnohe pschecža a žadanja, njech su žej naschi studowazy wědomni žiwojeho wulkeho nadawka, kiž bu wospjet ryhowany ł mnohich stron. Skónczu žiwoju rosprawu je hłowny starschi ł wutrobnym dźakom, kotrež je wón wuraził wschěm, kotrež su k dobremu wuspěchej pschinjesli, wosebje pak wjesołemu studentstwu, kotrež je swój cźas a swoje mysle wobjetowało, zo by so wón wobhladowanju swojeho ludu a jeho rěcźi wěnowało.

Bjedrušk — latarnjenošeř.

Pětra Roseggera Podawišny a postawy ł Alpow.

(Skónczenje.)

So wboheho Bjedruschka wutroba bokesche, njeda so sapředź. — Po pravom, so wón so ł njej wojenčź njetrjeba, bě jemu nětko zyle prawje, tajke nětchto pschezo wulku haru cźini, a toha wjeze wón žadyn pschecźel. Ale hdy by wón jej jenož moht hischcze sněcźim pokasacź, kak dobry je je — tajku nějnu sdźěłowjesć ł jeje cźestnemu dnju. Najradscho by wón w cźerwjenem płaschcźu a ł hobrstej žiwčźku wschi wérowanju ł boka woktarja stał, ale tajke nětchto stawa so jenož pschi kralowskich kwasach, a želesnišej straznizy wěruja so zyle bjes purpura a latarnje je žiwčźku w njej. Tu naschepeny jemu dowěrliwy jeho pschecźel, najšerschcho je to tón zamón ł tšeleršim prochom był, wón měł na pschedwjeczoru kwasa do kołzeho khlěwa nawoženje šałeć, ke kwasej jeho kołola rjenje „frišerowacź" a jemu cźerwjene schkornicki wušwětlicź.

„Ty masch mje sajo hižo sa błasnja," praji Bjedruschk ł měrom, „ale ja chzu to pytacź."

Na kwaßnem ranju, hdyž drżki, žwaty, kraßnje ł kwěcźelemi a bantami wudebjeni, podwu psched domom stojachu, so bychu mandźelskeju postrowili, stojesche hnydom pschipódla trundlaty kołoł ł rjanymi kudźerjemi wokoło rohow, ł pschitšihanej brodu a ł na błyschcź wušwětlenymi panochtami. —

Nawoženja bě so na to straschnje rosstobił, schtož Bjedruschk bozyka njeschpschija. Wschako běsche to ł natcźišcźischim wotpohladom cźinił.

By-li kołoł rěcźecź mohł, by wón tola w mjenje „tajneho cźešcźowarja" najhorzyiche žwožopschecźa pschinjeßł. S puckačku, kiž dyrbješe pschi dobrej składnosći želesnicźnej straznik jemu sa dźak sa tule „rěknu skóžonosć" do swěcźki „praktizěrowacź," nicźo po Agaczinej prošiwje nicźo. Dobrebo Bjedruschka doseźeše na zyle druhe waschnje jeho dórt.

So krawz Bjedruschk po najnowischej módze dźěła, njemóješche nichtó we nim rjez. Zyle ł wěrnosćźu prajene, nochzyšche žebi módželi lud ł zyka wjaz pola njeho schcźacź. Jenicźzy cźi stari na nim hischcze witzachu. Nětko maju pak stari to še pschinuwcźenje, so mało drasty pschetrjebaju, a napośledku położa žo na dešku a žadaju žej dźeławu płaschcź. Tón cźešcźa tudźěła. Tak měješche nasch krawz dospołnje cźaßa dosć, so zyle zyrtnyi pschinowbrocźicź, wokoło tarjej skušicź a wot njeho žiwy być jako cźestny swónk.

Tu běsche ras wulki zyrtkoinski žwjedźeń na putnišim měsce w lěsu. S zyłeje wokoliny a ł dale šem pschicźejechu prozešijony, so bychu žwoje cźešcźe a khorhoje w hnadownej zyrkwi postajili a žwoje pobožnoscźe žo modlili. Tuž teź ł naschece wšy putnizy tam cźehnjechu, prědku krocźeše Bjedruschk a njeješche khorhoj. Tola wón běsche tónkrócź njemérny, njewobstajny, haj, měješche žamo cźiwilowage pschedcźucźa. „Kedźbujcźe, wy pobožni kschesćenjo," prajeschе wón w žwjatocźnej rěcźi, „so žo nicžo njestanje! Hdyž je wjele cźłowjeskeho spłaha hromadźe, móže so lohko nješchto stacź. Cźłowjek dyrbi być kedźbliwy!" Běschemjenuizy na tom ranju, prjedy hacź běchu pucź nastupili, pschedchapnjo. Hdyž dyschsche so hischcze poczmě swoblekacź, njemóješche do nohazy sajcź. Ta bě pschematka a ł kałamy luteje pschecźesńka sa jeho wulku barzaju pódusch .. Tajke nětchto njeje ł dobrym znamjenjom! Bjedruschk dyrbješche stajnje na to myšlicź, njemóješche w zyrkwi ł žanej prawej pobožnosći dóńcź a ležy bě pośledźa Boża mscha nimo, hrabny ł khwatkom khorhoj, kotraž pobła druhich w sjimadle tcźesche, spěchasche, wot prozešiłona pschewodźany, ł wrotami won a pjecź pisches žuczimy. Dałoko njeběchu pschiščhli, hdyž buchu wot někotrych krutych muzi doseźehnjeni, kotšiž Bjedruschka ł gwaltom napadźechu: Schto jeho jich khorhoj stara? Woni šu ł Lobenbacha a je jim jich khorhoj pokradnył! — Hnydom na skoku so wusprawnicź, wuhlada bjesšłónczinje so sastrožajuschi, so to njebě jeho khorhoj, kotruž njeješche, ale wón bě so na zuzym wobžedźeństwoje pschepschcimnył a wprawdźe Lobenbachsku hrabnył.

„Pschehrabnył!" prajachu Lobenbachzy, žiwoju rjanu khorhoj se słotymi trodlami a wobrubjenjemi na so wutorhnywschi, „my njeżimy pschedźiwdźeni, ale my chzemy to wěricź. Tón cźłowjek dyrbjał być porjadne na hłowu dyrjeny, kiž staru, wotnoschenu zwólchowu khorhoju wot nacheje žiłdźaneje njemóże rozesnawacź!"

Bjedruschk bě wschón bjes rěcźe. Putnizy, jeho towarschojo se wšy, jeho wusamołwicźu, wjerschi słowy žamo najmudrischi a najwobhladniwischi khorhownik wocźow nima, woni žami teź njeběchu do toho pschischli, so je so ſamylił, dokelž běchu bóle na łuczimy a na rjany ſtói hladali.

Wokomižnje wjda so Bjedruschk žwojeho khorhojnoscźenja. Wón njeje hižo ł niczenu wjazy trěbny.

Tutoho nahladak pak njemješeche schwalcźa Viktorija, hocź runjez měwasche teź žwoje žiwjenje na šhonjenja. Schwalcźa Viktorija ménješeche, so wschak je tola hischcze trěbny, tón Bjedruschk, ale wón dyrbi so wodźicź dacź. Derjemenjaza wosboła je na to tutón nadawk pschewsała.

Tola žnjemy pschedi rozžohnowanjom krawza schwalcźa dowěricź? Mandźelska cźeschnosćź tola Bożebla purpurowy płaschcź do straha njepschinješe! Njeſpuschczomnym rukam nochzył žwojeho Bjedruschka pschewostajicź. Pschedewschěm dyrbi žebi rjez dacź, ł ranja jako najpřeschcha šuwacź, so by wón pschi wobleknanju sajzo do wopacźneje nohaty njesajźł.

jsmi naschého pólskeho pschecžela Alfonsa Parczewskeho k gubernemu jubilejej sthadžowankow w e Wótsinku: „Jupenes wundici crescant et florant majorum populi gloriam!“ — „Njech rosćo a kśeže herbska studentistwo k wjetschej slawje naroda!“

— Wobžarujomne njeswoje potrjechi sobotu powoldnja Mrótschkeho starza, knjesa kantora Ssuschku. Won je dalsko a schkoro jako pczolaŕ znaty. Wón jědzeschе sandženu sobotu k swojim kolcam, kotrež mjesesche we Radžaneźach. Pschi tym chazyschе ſ Lubijitkeje dróhi na maly puczik k Radžaneźam wuwinuwcz. We šamšnym wokomiku porasy jeho awto, kotrež wot sady pschijědze. Tón wjerchny jeho ſ kola. Ssuschka šo we wobliczu, na rukomaj a na nohomaj tžerbo srani. Tež awto srasy bo schtoma a šo wobschkodži. Sranjeneho do jeho wobsylenja donjeschu. Na šobo njeje sranjenje na šmjerć strašchne.

S Luha. Puczowanski wjeczor ſpěwneho towaŕstwa „Spěwna radosć“. Sandženu sobotu wotmi ſpěwne towaŕstwo „Spěwna radosć“ ſ Luha puczowanskiw jeźor. Maŕaji šo do Kelkez khosejonnje na Zidow, hdjež mjesche šo nowa towaŕstwowa khorhoj poswjeczicź. Pschi šmerkanju shromadži pschedbyda towaŕstwa, k. wjednjanoſta A. Knjeźt, swojich ludi a ſ kolami wotjědzechu wjeſeleje myśle k Zidowej. K sawobel poswjeczenja khorhoje šo „Spěwarjowe hrónczko“ a „Kaž hordy worjoł“ wulkonje pschednješe. Hižo tu šo pokaja, schto towaŕstwo pod nawjedowanjom swojeho wubjerneho dirigenty k. pschekupza R. Schneidera ſ Makeho Wjelkowa dokonjesche samože. Won dźerżeschе też je šmjatocžnymi šlowami poswjeczenjow rěcź a jako po po tymo khorhoj wotkry, knjeźeschе powschitkowne wjeſel. Na to wuſpěwa towaŕstwo ſpěw „Swobodna, kiž ménju“ a „Njedźela je!“ a zały rjad druhich ludowych ſpěwow na tak rjane wuschenje, so by šlawa, kotruž jeźep pschitomny hóſcź towaŕstwa na dirigentu a pschedbydu wunješe, wopraudže sasłužena. Někotre sola k. Schneidera aj edyn kwartett namakachu njedźělenje pschitómnacze. Swjatocžnoſcź wobſamknu šo ſe ſpěwom „Wutroba, schto rudźi cże tak jara“. Jara šo wobžarowaschе, so towaŕstwo šerbiſe ſpěwaschе, kiž bě naiwulko, pschedujeſcź njemóſesche, S pschehladanjom bě žedi towaŕstwo sapomniło, herbſke \ noty zobupschinjeſcź, a skombźene ma šo pschichodny tas zyle wěcze nałkwatacź. Pschernucze minuchu šo hodźiny pschijonnego puczowanskeho wjeczora a njerad wopuſchcźi towaŕstwo hóſtne měſtnoſcze ſpěwanskeho bratra Kelka. — Khór ma jara dobre basy a wyſoke hłoſy. Swoje wumělſtwo budże pschichodnu njedźelu we Lomiſu na ſpěwanym a dźiwadłowym wjeczoru ſ nowa dopokasacź.

Se Ssorbſtich Pasliz. Cźežke njewjedro cźehnjesche wczera psched wjeczorom pśches Kamjenſku krajinu. Wósche dyre Kitka najcźežſche. Powoldniſcha žałoſna tuźnota na ſtónczku bésche pśches 40 ſtupnjow C. — njebésche wopraudže skoro wjazy pschenjeſenju. Bohužel je šo tu jara wobžarujomne njeſboźo ſtało. Błyſk dyri do wjeſneho elektriſkeho ſchcźežora, kiž je na 40—50 m wot Wałdźa žiwnoſcze ſdaleny. Najſérje je šo po nullowódze (Nulleiter) pschenjeſe, tu wotſkócźił a ſarasy na dworje ſtejaceho wobſedźerja, muža w najlépſchi lětach. Někotre wokomiki bésche hiſchcze žiwy. Pschiwołany lékaŕ móſesche jenoź šmjercź wobkruczicź. Sawostaji twudowu a cźerjódu dźěcźi. Tutón błyſk je dyre ſ pschicźinu był, ſo do kola wokolo elektriſke ſwězdy haſnyschu. Bésche to na transformator ſtuſkowało, kiž pschede wšu k Sśmjeczkeju ſteji. — W Milocźizach dyri błyſk do wjetſchich kruſchwiny blisko Kralcź hubła, pohluſchi dwojoch cźeſadnych, jenoho pohluſchi. W Lückersdorfje (ſa Kamjenzom) wotpali šo pśches błyſk mjeńſcha žiwnoſcź. Wokolo Bitkowiz je njewjedro khétro ſakhadałało. Pschi ſlimkach też wjetſche krupy padachu. Tak dołe je tuto njewjedźenje łyne njewjedro wjele ſchkody naczińło.

S Wylemoźy pola Kitkeho. Pjatk na wjeczor wokolo 6 hodźin bésche šo 19létny ſchewſki R. Sch. ſ Hamorow pola ſtudomneho kubłerja Bjesda nuſdobyć. Wschě khamory a kśhinje bě ſa pjenjeſenu pschenjeſ, kotrychž wokolo 25 hr. namaka a jim šobu kaſaſche, tohorunja dyſhaczkeſnemu cźahaniſkej. Ludźo běchu paducha wobſtedźowali, hdyž na wjeczor pśches naſchu wjeſku dźěſche a šo tu roſkhodźowaſche, njeſłu pak bej mylłili, ſo chże šo nutſlamacź. Jako Bjesdo ſ pola dom dźěſche, też paducha ſetka, njemyślinoſchi pak šebi, ſo je pola njeho pobył a tam kradnył. Hdyž domoj pschińdże, widźeſche, ſo šu pola njeho paduſchi pobłli a šebi hnydom na toho cźłowjeka pomyſłi. Bjesdo šydny šo na kolo a po druhim puczu, kiž też do Hamora wjedźe, tam ſa paducham jědźeſche. Tu też jeho ſejwi a tu wóz žandarmej pschepoda, kotraž šmjeſe hiſchcze ſudniſkeho dojednanja.

S Werminghoffa. Njeſboźo ſta šo ſobotu wjeczor na żeleſniſtim pschekhodže Rakeczanſkeje dróhy. Schwarzkowa ſ Rakeza, 68 lét ſtara, bě ſwojich ſnałych wowtała. Jako na dwórniſchczo dźěſche, běchu ſawjerkł hižo dele puſchczene. Tu ſałeſ̌ pod nimi pśches kolije. We ſamym wokomiku pśchijna lokomotiwa a ju na bot wjerchny. Jona šebi ruku ſlama a šo na nohu ſtrant. Ju do Wojerowſkeje khorownje dowjeſechu. Wona je pjerga šama na njeſboźu wina.

S Wósporka. Sandženu sobotu wjeczor wokolo 11 hodźin wudyri w hojeńcu ſ „Radnej pinzy“ woheń. Brožnja a hródże šo dopołnje ſpalichu. Pschi tym šo wjele hoſpodáŕſkeho graţu, rataŕſke maſchiny a wjele ſłomy a ſyna šobu ſpali. Stót wulkowachu. Wokolo bě w nozy runje cźicho, šo tudomnej wohnjowej woborje kaž też druhim, kotrež běchu k wohnjej pschikhowatake, bórzy poradźi woheń ſhaſnecź. Zarkowſka wohnjowa wobora dosta prénje a Wichowſka druhe myto. Kaž je woheń naſtał, njeje znate.

S Noweje Wjeſki pola Huczźiny. Djenża w nozy wotpali šo tu žiwnoſcźerjej Kulaŕ ſtuſchaza ſłomjana ſajma. Rano šo ludźo dohladachu, so bě šo ſajma wotpałka, we nozy to nichtó pyinył njebě. Hacź je šo ſ błyſkom ſpałita, abo je ſłóſtniſka ruka woheń ſałožita, njeſodźi šo tohodła prajicź.

S Spal. Cźežko ſnjeſboźi tele duny pschi młócźenju ſ maſchinu mandźeſſka ſahrodniſkeho žiwnoſcźerja Peczika. Wona žito do młócźanyu kładźeſche. Pschi tym ju wała młócźazeje maſchiny hrabny a jej ruku ſ ramjenja twutorhny.

* S Jabłońa. (Auto a japichaŕ do šo praſnuli.) Na rózku dróhi pola Turnowa w Cźechach auto Jabłonczan-Auto, kotryż ſ zyłym wotmachom pschijědże, wosej hnydom ſkeho wuwoźowaŕa a jedyn japichaŕ do šo praſnychtaj. wojo wotrahy. Kóń na auto ſlecźa. Auto pat jeho na bot wjerchny a ſ tym tak ſrani, jo dyrbjachu jeho na mešnje doklócź. Auto ſ zyłym wotmachom dale jědźeſche a do nadróſneho kamjenja ſrasy. S tym šo nutſka zedźerja šmjercźi wulkhowachu. Njeby-li auto do kamjenja ſrajnył, by po wyſokim brjoły dele ſajeł a wſchitkż dychu šo mohli. Wón šo zyle rosbi. Pohonca japichaka auto pschejědże a ſrani. Na tamnym rózku dróhi je šo hižo wjazy njeſboźow ſtało.

S Protez (Prititz). Pschi wcźerawſchim ſyłnym njewjedro do bróżnje žiwnoſcźerja Clemenſa Lehmanna. Brożnja je ho hacź na ſakładne murje wotpali. Wschě ſuſ, kotrež bě wobſtedźeł hacź botal domoj khował a też wjele rataŕſkich maſchinow ſu šo šobu ſpaliſe. S wohnjom ſchkodowany ma ſawjeſcźene.

S Wojerez. Spodźiwnu waku, tak mjenowanu kopronu ſmijźju (Kupfernatter) tudomny rybowy nałeŕ Ringfeil tele duny pschi Nemcowſkich hatach nadeńdże.

Waka bě na 80 cm. dołha a khétro koſta. Jako ſtj brjuch wotewrichu, nadeńdźechu 16 doſpołnje wuwitych młodych.

S Protez (Prititz). Pschi wcźerawſchim ſyłnym njewjedrje ſarasy błyſk jenoho muža, kiž ſ kokom ſ dola domoj dźěſche. Wobžarujomny je nan cźrjódki dźěcźi.

Se Zelnjeje. Woheń ſnicźi tu nimale na ſpodźiwne waſchnje ſtatok ratarja Gróby. Gróba měſeſche bliſko hródże wulki ſkomowy worſchtowz natwarjeny. Jako nétko ſwoju domjazy pěź wyrjeſche, ſleczichu ſ wuhnja nékotre ſchćerje, worſchtowz ſapaliwſchi. Hródżam tym wulki ſtrach hrożeſche. Ke ſkotej dła wulkeje cźopłoty nichtó njemóſesche. S wyſeńej błkawu ſo ſkónczńje poradźi, woheń ſhaſnecź a ſ tym wulki ſtrach wotwobroćeſ.

S Dubrjeńka. Cźežke njeſboźo potrjechi tudomneho 24-létneho hoſpodáŕſkeho pomocznika Mróſa. Won chyſche na polu ſwojeho konja ſayſchałnycź. Kóń bě hałke lédom woblowany. Tutón wudyri zyle njenadźijcy a trjechi Mróſa njeſboźownje ſ zyłym wotmachom do cźoła. Cźežko ranjeneho do Kulowſkeje khorownje dowjeſechu. Jeho žiwjenje je we wulkim ſtrašche.

Z Łužicy.

S Nychnowa. Tele duny napadny tudy 33-létny ženjeny rentiérowstawaŕ Köckert ſwoju pschichodnu nacź, rosnoſchowaŕku nowinow, Emmu Hoffmannowu. Won ha ménjenja, ſo je wona jeho ſakuſtała a ſo jemu ſa žiwjenjom dźe. S nékałkim ſochorom ju na hłowu dyri. Jeho ſwakowa bźěſche hnydom wustrožana na bróhu wo pomoz wołajo. Pschi tym na Kóchera wutſeli. Na šobo pak wutſeł bo njeho njetrjechi. Sšuſbodźa, kotiž haru błyſchachu, napadnjenym na pomoz pschibźěchu. Sranjena Hoffmannoweje njeſhu dźe ſmjerlne, tola pak khétro cźežke. Kóchera ſajachu.

S Nychbacha. Sšmjertne njeſboźo ſ motoriſkim kołom. Ssobotu popołdnju ſta šo tudy wobžarujomne njeſboźo. Cźežity awto knjeſa Prenſcha ſ Gersdorfa pschijědże ſ pschipowěſchkom pschesnaſch wjeſ. Na nadróſnym nahłym rózku ſelka bo ſ awtom motorowy kołoješdnu. Wón bě 20-létny ſchofeŕ Posandt ſ Kinsbórka. Posandt, hnadź knjeſtwo nad kołom ſhubiwſchi, ſrasy do awta. Wotmach wjerhnjenja wo awto jeho hnydom morí. Wokolo wjeczora jeho cźało ſ jeho ſtarſchimaj dowjeſechu. Kaž je bo nétko wupokaſało, je ſnjeſboženc pjecźa ſam na ſwojim njeſboźu wina.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdżan (Hrózne ſamomordaŕſtwo..) Njedźelu pschipołdnju wokolo 1 hodź. ſłocźi ſamtaŕ Kurt Mühlfort ſ Cźachowiz ſ wóże tudomneje radnizy. Won ſ rosbitymi ſtawami leżo wotka. Kaž lékaŕo wobſtedźowacźichu, bě žedi njeſboźowny wiſché ſtawy ſeſtamał, nop na wjazy měſtnach rosrażył a ſo ſnutſka cźežko wobſkodźił. Pschicźina ſamomordaŕſtwa je pjecźa njeſboźowne mandźeſtwo.

* Se Stollberga. Boże njewjedro ſarasy tele duny 21-létnu dźowku jeneho kublerja we Stollbergu. Holka na polu dźěłaſche, hdyž ju njewjedro pschełkapi. Wona bě na měſtnje morwa.

* S Lipſka. (Struchla ſmjercź.) Na Kolmiſej dróży w Lipſku 31-létneho ſtražnika Theodora Siegmanna je Zeitza pod hromadu drjewa cźežko ſranjeneho a hiſchcze ſłabje dychacźeho nadeńdźechu. Kaž bo ſda, je bo njeſboženy na hromadu drjewa ſydnył, ſo by khwilku wotpocźnył. Ta je ſo ſyłnyła a Siegmanna pod hołbe pohrjebał. Siegmann bě ſo ſ hłowu do hłinjaneje ſemje ſarył, tak ſo njemóſesche dychacź, a dyrbjeſche ſo ſaduſhcź. Krótko po tym, ſo běchu jeho nawjedowdźił, ſnjeſboženy wumrě.

* Se Saalfelda. (Sšmjercź wojaka zuſobnjeſeje legije.) Ssyn jeneho tudomneho měſchcźana je jako wojaŕ zuſobnjeſeje legije w bitwje pschecźiwo Abd-el-Krimej tónz mjeſe padnył. Cźeſki krajan, towaŕſch padnjeneho, ſtarſchimaj powěſeſ wo ſmjercźi jeju ſyna ſdźěli.

* S Warnsdorfa w Cźechach. (Nózny napad.) Cźacz dotal njewujaſnjeny napad ſta ſo na jenej dróży we Warnsdorfje. Puczowarja Korlu Felbingera ſ Uſtja, kotryż ſo na dróży ſ jenej holzu pschełhodźowaſche, nabodo njeſmały muſſi napadny a jeho wjazy rałow do wutrobnja a ćhrbjeta ſłała. Sranjeny ſo na měſtnje hromadu ſwjeże. Jeho do khorownje dowjeſechu.

* S Cźeſke Lipy. (Straſchna hrjałka.) Ssyn żeleźneſkeho dźěłacźerja Nemetza ſ Nimorja tele duny bleſchu ſ roſbuchadłom napjelni a ſapalt. Bescha wjeſo hnydom roſbuchny. Wobžarujomny je we wobliczu tak cźežko ſranj, ſo wo widźenje pschińdże. — Samkatſki wuczobnik (Apothacha dosta wot ſwojeho pschećeła, pschekupſkeho wucźobnika, kaſi a kojcźił (Phosphor). Na to dweju ſchmitkeju hółzow namolwi, ſo bychtaj ſ nim a ſ tymi ſtraſchnymi chemiſkimi wupłodami hrałoj. Hółzaj bleſchu ſ nimi rjeſniſchtaj. Jedyn ſ njeju ſ kjom do bleſche łałatſche. Nadobo bleſcha roſbuchny a hółzaj ſo ſmjertnje ſranjeſchtaj.

* S Cźeſke Lipy. (W ſmjercźi ſjednocźenaj.) 18 lét ſtara ſłužobna ſ Hraboweje dźěſche njedźelu w nozy ſ rejow domoj. Pschi tym ſtupi njenadźijcy na elektriſki grót, kotryż bě ſo ſ wulkim wétrom rohłorhnył. Wona bě hnydom morwa. Ju ſcźěhowaſche 19létny ſchewſki, kotryż měſeſche ſ njej pschećiwo woli ſtarſcheju tajne ſnajomſtwo. Won wo niczim njewědźo, ſtupi na ſamejny grót. Też jeho ſamšnym dóńt podeńdże. Jimaj njebu we žiwjenju ſwjaſk wopſchały, tuž jeju ſmjercź wěcźne ſjednocźi.

Přilopk.

* Żeleźniſke njeſboźo pola Sorjelza. Njedźelu rano wokolo 3 hodźin ſrasy Hirſchbergſki tworowy cźah do tworoweho cźaſha na żeleźniſkej ſtaźi w Rabiſhanze. S tym ſo wjele wozow wobſchkodźichu a rosrasychu. Schkoda je khétro wulka. Pschi njeſboźu dwoju žiwjenje pschińdźaſchtaj. Tjo pak ho cźežko ſranjchu. Pschicźina njeſboźa je hiſchcze njeſnata. Wobej koliji ſtej jawrzenje

Sražene cłahow bě wjeza tak hyne, jo 40 wojow nadobo ſ kolijow wuſkoczi. Żeleſniſkaj rjadowarjej, kotrajž ſwjetnje pſchiſłužbowaſchtaj, ſtaj Scharumal a Hüttig we Schlaurotha. Myſchichi rjadowarſki Guda a rjadownik Kuttner ſe Schlaurotha ſo cżežko ranjeſchtaj. Krótko po tamnym żeleſniſkim njeſbożu ſta ſo hiſchcże druhe a to we domje jeneho cżežko ranjeneho rjadowarja. Mandżelſka ſwadżeſche jemu napoj ſwarjecź. Pſchi tym ſwirituſowy warjak roſbuchny. Woheń, kotryž ſ tym naſta, w prawym cżaſu podusnychu.

* **Żeleſniſke njeſbože w Bajerſku.** Cżežke żeleſniſke njeſbože ſta ſo njedżelu na żeleſniſkej cżarje mjes Regensburgom a Hofom. Tam ſtraty Mnichowſki ſpěſchnik do jeneho tworoweho cżaha, kotryž bě nječhto pryedy ſ Mnichowa wotjěł. Sražene bě tak hyne, jo hnydom 20 wozow tworoweho cżaha ſ kolijow wuſkoczi. Też lokomotiwa ſpěſchnika ſ kolijow wuſtoczi. Ludźo w ſpěchniku ſo ſe ſmjertnym ſtrachom ſajachu. Dwě wožobje ſo morjſchtej. Wjele wožobow bu ranjenych. Njeſbože ſta ſo ſ tym, dokelž bě ſo cżah wo 7 hodźinow japoždił.

* **Auto a ſpěchnik do ſo ſraſnyl.** Njedżeju wjeczor wokoło 11 hodźin pjchi żeleſniſkim pſchekhodże pola Denewizy na żeleſniſkej cżarje mjes Berlinom a Hallu auto a ſpěchnik do ſo ſraſnychu. Autej, kotryž pjekaſſki miſchtr Bjedrich Schreiber wjedżeſche, ſapraji ſpinadło a jaſdże do żeleſniſkich ſawjerow. W ſamſnym wokomiku pichże lokomotiwa a auto ſobu hrabny. Wjednik a jeho pſchecżeſel ſ autowa wuſtoczichtaj. S tym ſo ſmjerzy wulkowaſchtaj. 34ličina mandżelſka a 40letny ſyn pak ſo ſmjertnje ſranichtaj.

* **Spodżiwnej ſmjertnej njeſbožk.** Sſrjedu dopoſtuja w Koblenzu ſ twarjenja je ſchtyrjomi poſkhodami 3 a pot 1łeta ſtare dźěcżo dele padny. S roſtrażenym kopom na dróhy morwe leżo woſta. Krótko po tym wowka dźěcża ſe ſamſnym wokom dele padny. Cżežko ſranjena pochowaſchtaj. Po tym wumrě. Pſchicżina podawka je zły njeſnata. —

* **Sſiwojeho nawożenju wotwjedła.** Je ſo hižo huſcżiſcho ſtało, ſo je muż jemu holcżku, kotruž lubowaſche, wotwjedł, ſo by tak jeje abo jeje pſchiwuſnych napſcheczywoſcź ſłamał. So pak chżyſche jena mloda knjeżna na to waſchnje k mużej pſchińcź, je nješchto wurjadne, ſnadź ſo na ſwěcże ſ zyła hiſchcże ſtało njeje. Tutón pad ſta ſo w italſkim měſcże Bologna. Tam ſwjeczeſchtaj traſch pſched lětom bankownik Arnoldo Carto a knjeżna Roſalia Cotromano ſwój ſlub. Pſched tſjomi měżajami dyrbjeſche kważ bycź, ale bu dla żarowanja w ſwójbje woſtroczeny. Nowy termin běſche ſpocżatk julija poſtajeny. Njerjeſta ſaczuwaſche, ſo je ſo jeje nawożenja w poſledniem cżaſu khětro pſcheměnił. Tuż ſo jeneho dnja ſ nim dorěcża, a wón jej do wocżow praješche, ſo ju wjazy njelubuje a ſo njebudże jeho żona. Hłuboko ſrudżena knjeżna běſche buchapſchitomna doſcź a njedaſche na żebi widżecź, kak ju tuta brutalna powěſcź trjechi. Jeje tajenſtwo dżeſche tak daloko, ſo zyle pſcheczelnje ſo woni njeho woſtali a jeho proſcheſche, najaſtra wjeſtichu turu ſ automobilom cżiniecź. Tutej proſtiwje ſo njemóżeſche ſapomnjecź a tak jědżeſche je ſwojej pryedawſchej njewjeſtu, ſ jeje maczerju, ſ jeje bratrom a dwěju mużkich pſchiwuſnych knjeżny pſches Ferrara do Codigro, hdżež jedyn druhi bratr geometr běſche. Tu wulkeſchu ſawita. Kak pak ſo knjeż Arnoldo Curto dżiwaſche, ſo jeho jateho wſchaku a pryedy puſchcżicź nochcżychu, doniž ſwoje date ſłowo k jenitwje njedopjelni. Ale młody muż woſta kruty. Myſlješche najſkerje: Radſcho nječkotre dny ſajaty bratra Roſalki byeż, hacź jaty zyle żiwjenje. Jeho ſmužitoſcź mějeſche bórzy wuſpěcha. Staroſcżiwa macź Arnolda wojſewi to poliziji a hižo po tſjoch dnjach dobywachu ſo tſjo kriminalni ſaſtojnizy do domu geometra Codromano a wuſwobodżichu na tuto waſchnje ſajateho młodeho muża. Bratſja Roſalie a druhi pſchiwuſni budu ſo nětko pſched ſudom ſamolwjecź dyrbjeć, ſo ſo na tajke waſchnje mandżelſtwa njetwjaſaja.

Swójbne powjeſce.

Sſlubjenaj: Jurij Langa ſ Hedlu Beżerez ſ Bóſchiż.

Wumrěli: August Stübner je Sſowrjez. — Marja ſwud. Albertowa rodź. Pawlikez ſ Mjeſchiż. — Bernhard Hohlfeld ſ Budeſtez, 18 lět. — Gerhard Wilhelm Klingenhauer ſ Budyſchina. — Lina Laiſa Arnoldowa rodź. Wolfez w Budyſchinje. — Bjedrich Adolf Renař w Budyſchinje.

Nakładnistwu „Serbskich Nowin“ w Budyšinje.

Mam wšu přičinu Wam zdźělić, zo je

mój nawěstk

2. julija t. l. we Wašej Nowinje

wšě wočakowanja na wuspěch přetrjechił!

Sym docyła hižo z pospytow dowidźał, zo nawěstk w „Serbskich Nowinach“ přeco derje kupowacych ludźi přiwjedże. Budu w přichodże też dale Waše Nowiny za nawěstki wužiwać.

Z počesćowanjom

Handrij Kasper nasl.
J. Pilopp.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Radupodawańſke hodźiny ſa małe dźěcżi a ſa żónſke, kotrež budu maczerſe.

Darmotna lěkaſſka radupodawanża hodźina ſa małe dźěcżi, 1—6 lět ſtare, we wokrjeżu města Budyſchina wotměje ſo k prěnjemu raſej

póndżelu, 17. awgusta, popołdnju wot 4—5 hodź.

we ſaſtarańi na Kralowſkim walu cżo. 3. Podawańnja rady je potom porjadnje kóżdu póndżelu, wot 4—5 hodź. wotewrjene.

Radupodawańſke hodźiny ſa żónſke, kotrež budu maczerje, we wokrjeżu města Budyſchina, wotměja ſo kóżdu prěnju póndżelu w měżazu — k prěnjemu raſej 7. ſeptembra, pop. wot 5—6 hodź. we ſamſnych měſtnoſcżach.

W Budyſchinje, 10. awgusta 1925.

Měſchczańſka rada. Spomożeriſki hamt.

*

Nad ſamoježnjom knihiwjaſarſkeho miſchtra Mara Łukaſa w Budyſchinje ſo dźenja wobtkodne dohladowańſtwo k wotwobroczenju konkurſa poſtaji. Dohladowańſka woſoba: pſchekupz Guſtav Chriſtoph w Budyſchinje. K ſobuſtawam wěricżelſkeje pódlańſkeje rady ſo wuſwoli: knjes pſchekupz Kulich a k. knihiwjaſarſki miſchtr Klahra, wobaj w Budyſchinje.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje, 10. awg. 1925.

*

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźenja ſapiſałe:

1. Na łopjeno 693 firma Johne-Werk, akt. tow. graſiſkich maſchinow w Budyſchinje naſtupaze: Prokura je ſo ſpažčila inżeńerej Korli Arnoſchtej Stegemannej we Budyſchinje. Wón ſmě jenoż ſhromadnje ſ druhim prokuriſtom abo ſe jenym ſobuſtawom pſchedźybſtwa, kotryž nima ſam prawo k tomu, towaſtwo ſaſtupowacź.

2. Na łopjeno 979, ſo je firma Wilhelm Gauder in Budyſchinje ſaſchła.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje, 10. 8. 25.

*

Hodźiny, w kotrychž ſo na tuberkuloſu khorym rada podawa, wotměwaju ſo ſaſo porjadnje

póndżelu wot 3—4 hodź. popołdnju a ſchtwórtk wot 4—5 hodź. popołdnju.

rada ſa cżěſchne dźěcżi

podawa ſo wutoru a pjatk pop. wot 3—4 hodź. we ſaſtarańach pſchi Kralowſkim walu 3.

W Budyſchinje, 8. awgusta 1925.

Měſchczańſka rada, ſpomożeriſki hamt.

*

Wobſedżer rěſaka Willy Hultſch w Demjanach je wo dowolnoſcź k wuniſedźenju ſcżěhowazych dźělow we ſwojej młynſkej leżomnoſcżi cżo. 384a Demjanſkeje leżownoſneje knihi proſył:

1. k ſatwarjenju Franzjanſkeje turbiny ſ 13,3 PS. najwyſchſcheje ſamóżnoſcże a 400 ſekundowych litrow ſ najwyſchſcheho wodoweho pſchetrjebanja měſto ſtareho wódneho kola,
2. k narunanju drjewjaneje rolu na 12 metrow dołhoſcże ſ zementowej rolu wo 60 zm. w pſcherěſku,
3. k pſchepołożenju ſpuſchczadła pſched rołami do turbinowehó domu.

Wyſokoſcź wody ſo njepſcheměni. Tutón namjet ſo po § 33 wódneho ſakonja a po § 17 pſchemyſłowego ſakonja ſ zapominanjom woſjenja, jeli by ſchtó nječho pſcheczíwo tomu měł, ſo by to w běhu 2 njedżel wot dnja woſjewjenja pſchi hamtſkim hejtmanſtwje woſjewił. Tam wuleża też plany k nutſpohladanju. Wobdźělnicy, kotſiž ſo w prawym cżaſu njeſamolwja, ſhubja prawo ke pſcheczíwjenju pſcheczíwo naprawam wyſchſnjcże.

W Budyſchinje, 8. awgusta 1925.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóżdy ſtwórtk wjeczor we 8 hodź. **zwučowanje** w towaſſowni na Hornjerſkej hasy.

Corny Khołmc. Pjatk, 14. awgusta, wjeczor wotměje ſo w naſej wjeſnej korčmje ſerbſka zhromadźizna. Přednoſk zmjeje k. Hładki. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ ma njedżelu 16. awgusta 1925 pop. 1/4 hodź. zhromadźiznu w Mniſowskej piwarni, na kotruž dyrbi kóżdy ſobuſtaw přińć. Přednoſk je přilubjeny. Swjedźeń wotměwa ſo njedżelu, 23. awgusta 1925. Předſydſtwo.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma ſrjedu wjeczor we Wudworju zwučowanje a zhromadźiznu dla wulšta. Wobdźělnicy dyrbja hač do ſrjedy zapłaćić. Dalše po zhromadźizne. Starosta.

Ralbicy. „Sokoł“ wuhotuje njedżelu, 23. t. m., swój lětuši ſwjedźeń. Z tuteje přičiny mamy ſrjedu, 12. t. m., wjeczor 1/2 hodź. pola Waldźic **ważnu zhromadźiznu,** na kotruž dyrbi kóżdy ſobuſtaw přińć. Po zhromadźizne je zwučowanje. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnoſt Bart w Brězynoy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Kóždźički dżeń

so nam nětkle wobkruća, zo je naša zamóżnoſć woprawdźe wulkotna. Naš wubjerk pak też mjezow nima, přetoż wſěndże přikhadźeja nowoſće a kupc je ſo na to zwućił, zo jemu wulki wubjerk předpołožimy.

Přindźće tehodła ſtajnje najprjedy do našeho na wyſokoſći zamóżnoſće ſtejaceho předewzaća a budźe bjez pře wjele pjenježnych ſrědkow pola na wěſće to namakać, ſtož ſebi přejeće. A njezapomnće:

my ſmy tuni!!!

Filialka w Halštrowje. **Welsec kupny dom w Kulowje.** Filialka we Wojerecach.

Telefon 12. Założeny 1868.

Poruča ſo

zo byšče ſwoju potrjebu

kožuchowych tworow

ſebi hižo do zymy nakupili, dokelž nadeńdźeće w lěcu a nazymje połny ſkład a tuńše płaćizny hač w zymje.

Poručam:

wšě najbóle kupowane druhiny wobſadkow a podšiwkow we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach a při přijomnych płaćeńſkich wumjenjenjach.

Ernſt Weidlich

kožnchowy dom w Halštrowje.

Jurij Hänſel

w Budyšinje

na Žukelnſkej haży 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Saka ſ Lipſka w Budyſchiſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratařſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Za ratařſtwo!!

Poručamoj

fosforokiſały kalk
mlokowy a wužitk. półvr
konjacy žranſki półvr
jendź. žałzowy półvr
konjace fluid
kormjeńſki półvr za ſwinje
wolij pře borkawy
muchacu papjeru
butrowy półvr
čeſnjwu česnička
(mórsku cybluu)

kaž też wšě ſkótne lěkaſtwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

K ſwinjerězanju

kupujeće

dobru hejdušku

ſamomlětu čerſtwu,

nowe korjenja, majoran pópjeř

ze ſamſneje korjeninoweje tołčerńje, ſtajnje čerſtwe pola

Korle Kahroweja.

Transmiſije

kóždeje družiny

wolije, benzin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gaſt

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Bornicy

(Bindegarne)

ſnopowe powjazy

ma na ſkładźe

Pawoł Bennewitz.

Wosebite tunje

wobućowe dny

ma **Mark w Kukowje.**

Wšě šulske knihi

ſerbſke a němſke

dóſtanjeće najtuńšo

w Serb. knihaŕni w Budyšinje

w Serbſkem Domje.

Zrěbc

14 njedźel ſtary, je na předań **w pjekaŕni w Bóšicach** pola Njeſwačidła.

Młodaj psaj

(daklaj) ſtaj na předań **w Smječkecach čo. 10 b.**

Serbjo

podpjerajcże ſwoje

Serbſke Nowiny

ſ małowanymi nawěſtkami.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihliščerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 187 **Budyšin — štwórtk, 13. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski sejm.

Němski sejm zkownu pschedłohu pschijak.

W němskim sejmje su frjedu dopołdnja zkowmu pschedłohu w třećim čitanju s hłosami knježerstwowych stronow a němskich ludowzow pschećiwo demokratam, kotrež so wotpohłosowanja wostajichu, pschijeli. Kommunistojo a sozialdemokratojo běchu do wotpohłosowanja s pożedźenje wuschli.

We pschamknjenej zkowmy zakoń hischeże na twjerdym zakładu njestoji. Po wopschijeću zakonja na wuńše knježerstwo pokmowóz, w kóždym czasu dowołne zła pschemjenicz abo zdobynjez, hdyž zebi to mjne hospodarske wobstejnoscze żadaju. Też njesmě zkowmy zakoń z jeho pschipowjedźenjom do mozy stupicz, ale němski finanzny minister czaż postaji, hdy zakoń do mozy stupi. So by njewěstosez dospołna była, na knježerstwo prawo, jenotliwym członam zkowmeho tarifa we wschelakich czasach do mozy stupicz dacz. To drje dyrbi so najpozdźischo 1. oktobra 1925 stacz, němski finanzny minister pak njeje bjes wunmělenja na tutu terminu swjasany.

Kak budża zła pschi tajkich postajenjach na płaczišny skutkowacz, njemóże nichtó do predka rjez, też němski finanzny minister nic. Natarske zła najskerje po skónczenju technischich pschihotow lětża konz augusta, industrijowe zła žnadź 1. oktobra 1925 do mozy stupja

*

Po pschijeću zkowneje pschedłohi je němski sejm němsko-schwedske a němsko-finiske frjećelenje wo rosrisowanym hrudze, wikowanske frjećelenje s Grichiskej, Sjednoczenymi statami poławanje Ameriki a Jendźelskej pschijat. Dale je sejm amnestijowej pschedłohi a dojednanju wo Saarskim kraju a ktatrikenu wobtkadej s Awstriskej a Schwedskej pschihłosował. S tym su so wuradzenja skónczile. Jako termin ja nowa seńdźenja němskeho sejma je so 19. dźeń nowembra postajił.

Wołwjerzenje Weimarskeje wustawy.

Kaž je so hižo zdźełiło, je so 6. lětny dźeń pschiwoswjedźenja wustawy němskeje republiki po zwjez Němskej wołwjecził. Najwulkotnischi běšche swjedźeń w Baerlinje, kotryž bě swjatk němskotatneje khorhoje wuhotował. Tajku manifestazyju njeje hischcze Barlin widźał. Polizajska rosprawa praji, so je so 675000 wobdźělnikow naliczilo. 150000 uniformowanych łobustawow „němskotatneje khorhoje" w czahu krocżesche, w kotrymž bě 4250 khorhojow 124 trompetarskich khorow a 112 hudźbnych kapalow. Wšudźe běchu barby republikanskeje Němskeje widźeć. Wobdźělenje wotpohłanzow s Awstriskeje, swjedźenjej wulkoněmski ras da.

W němskej sejmowni so w pschitomnosczi presidenta Hindenburga swjatoczinosć wotmě. Sswjedźenišku rěcz mějesche profesor Bonnskeje universitty dr. Platz. Němski kanzler dr. Luther w swojej krótkej rěczi njes druhim praji, so smě žnadź němski lud w blišim pschichodźe wulke nadawki dokonjeć, pschede wschěm we swonkownej politiki a pódla toho budże hischeze hospodarske a sozialne krize pschetracz dyrbjeć. Tohodla dyrbi kóždy swoje mozy wótežinje wěnowacz. Duch jednoty dyrbi w Němskej zaswjećowacz. S mózrym symbolom tejele jednoty je němska wustawa s 11. augusta 1919.

W swizu s wołwjeczenjom lětneho dnja němskeje wustawy bě so pola presidenta Hindenburga žnedanje wotmołowało. Pschi nim so najwyschschi sostojnizy a wjednizy skratzijow němskeho sejma wobdźělichu.

Wopyt němskeho presidenta w Mnichowje.

Němski president s Hindenburg je s pschewodom swojeho syna, majora s Hindenburga, statneho sekretara dr. Meißnera a bayerskeho pósłanza w Barlinje, s Pregera, sjedu dopołdnja do Mnichowa pschijeł. Ministerski president dr. Held, president krajneho sejma, Königsbauer, w Bayerskej w tu khwilu pschebywazy němskaj ministraj dr. Stingl a dr. Geßler jeho na dwórnischczu powitachu. Němski president po powitanju po cżesnej kompagniji, psched dwórnischczom stejazej, krocżesche. Na to so pschi wyskanju wobydlerstwa do słužbneho wobydlenja ministerskeho presidenta poda, hdyž budże se swojim pschewodom dyblicz.

Bolivišti konsul s Barlina so zhubi.

Njehdże milijon dolha sawostajiwschi je bolivišti konsul, direktor Herzberg, kotryž mějesche pola Michaelskeho konzerna nawjedowaze stejischczo, s Barlina czeknył. Sastupjeństwo konsula bolivišteho stata je so na konsula kolumbiskeho stata, direktora Josefa Pschenjeżło.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski.

Najl. a najtuńša kupowaćnja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

Hakenkreuzlerjo pschećiwo zionistiskemu sjidu we Winje.

We Winje chjeda njedźelu 15. aug. židźi zionistiski sjejd wotmeć. Němscy hakenkreuzlerjo su so rosdźiwili, tuton sjejd rozbiez. Hejtmana s Ustrutta, kotryž pak s prawym mjenom Müller-Wynecke rěka, su wobezbe s Němskeje skakali, so by nadźěły pschećiwo židowskej zhromadźiznje organisował. Winske nowiny „Abend" pischu, so je Müller-Wynecke hižo do Wina pschijeł a so někotre dny pola wyschka Förstera bydleschе. Hłowne wjednistwo hakenkreuzlerskich traschakow w rukomaj wyschka Banera leži, kotryž je we Kappowym puczu jedyn z wjedniskow byk. Zyle hibanje so z Bayerskeje wodźi. W Lansenje je židźo hłowneho wjednistwa. We Sosolnohrodźe (Salzburgu) hischeze pschezo skhowany Rośbach, sć wuwoławy Itzinger a němscy namórscy leutnant Blume na czele stej. We Sueßez willi w Sosolnohrodźe, wudawje jenoho bohateho žida skuschezaj, kotrejež tši dźowki su na antisemitiskich wjedniskow wudate, so wuradźowanja wotměwaju.

Rosdźelenje knježich dworow w Czejskołowakskej.

Hacz dotal je so w Czechach, na Morawje a Schlesiskej 90 prozentow, w Sskowakskej a Karpatskej Ruskej 65 prozentow knježich ležownoscow rosdźelilo. Hacz do konza tuteho lěta dyrbi so rosdźelenje knježich ležownoscow w Czechach powschitkownje skónczicz. Pschichodne lěto so rosdźelenje dźeło na Sskowaksku a Karpatsku Rusku kameri. Tam so na wobschěrnym sabydlenistwe planje sa zhu republiku dźeło, po kotrymž maja so wjetsche zhydliskeho zakoża.

Polski sapołožanz Korfanty je do Barlina puczował.

Polski sejmski sapołožanz Korfanty je do Barlina puczował, so by po poruczenjoczi polskeje hórnjoschlesskeje industrije s němskim knježerstwom jednał. Niczo nadrobnischeho njeje wo samotnym jeho puczowanja znate.

Polske wójskowe manevry.

K manevram polskeho wójska su pscheproschęni sastupjerjo Jendźelskeje, Franzowskeje Italskeje, Czejskoslowakskeje, Južnoslowjanskeje, Rumunskeje, Schpanskeje, Portugalskeje a baltiskich statow do Warschawy pschijeli. S swjatscem němskich nowinarjow su je te sastupjerjo wukrajnych nowin pschepročeli. Manevry wotměja so pola Brodowa w rasčhej Galizyskej.

Polsko-ruske jednanje wo namjesnych swadach.

Po powěsčach Warschawskich nowin su polscy wotpohłanzy k polsko-ruskej mjezy wotjeczi dźeli, so bychu w Jampolu wo krewawych sražencach njes polskimi a ruskimi namjesnimi strażnikami jednali. Jednanje pak je so wotstorzeło, dokelž je so bolschewiske knježerstwo sapowědło, prjedawschego polskeho konsula w Minsku, Karczewskeho, jako łobustawa komnizje pschipóznacz. Polske knježerstwo pak je pschećiwo wobdźělenju nětkuschego łobustawa bolschewiskeho pohłanzstwa we Warschawje, Luganowskeho protestowało, dokelž je to tón po žadanju polskeho knježerstwa dla kommunistiskeje agitazije s Warschawy wotwołacz dyrbjał.

Wotprawjenja a wuhnacze w Rusej.

W nozy k 3. julijej su w Petrohrodze 58 wołsobow sastrělili, na kotrež tułachu, so su bolschewiskemu knježerstwu njepschećelezy smyslili. Pódła teho su nětkuscze 70 wołsobow do dalokeje Ssibirskeje a do Ssolowka wuslali. Tole wuhnacze so wotprawjenju runa. Najwjazy s wuhnatych běchu hižo tajke starosby a cżełnje tak słabi, so móhli s cżeła někomu seschłodzecz.

Briandowe wuradźenje se Chamberlainom.

Franzowski minister swonkownych naležnoscow, Briand, je do Londona pschijełowschi w Bukinghamskim hrodze so do audienzy pola krala pschijał. Na to je jendźelskim ministram swonkownych naležnoscow, Chamberlainom, wa textu franzowskeho wotmołwjenja na němsku notu wa hjesstrachowym paktu wuradźował. Wutoru wjerzor je won jendźelskich a franzowskich nowinskich sastupjerjow pschijał a na wschě praschenja wotmołwił, s kotrymiž so na njeho wobroczichu. Won wuswětnuy, so je dotalnym wunoschkam rosrěczenja s Chamberlainom jara spokojom. Wotmołwjenska nota na Němsku je so hłowe wot pschowa pruhowała. Rosprajenje žnadź so frjedu stónczi. Briand po słowje rjekny: „Wischo, schtož mózu Wam rjez, je, so tym jara spokojom a so so schwórtk do Parisa wróczu.

Manevry franzowskeho wójska.

Wulke franzowske manevry so lětża w pokuźnej Franzowskej na wojownischczu zwětoweje wójny w krajinje pola Valenciennes wotmeja. Kónc augusta so sapoczinu. Hłowne roskasowarstwo je so Parizskemu wojerstwomu gouvernoerej, generalej Guraudej, pschepodało, kotryż je w tu khwilu pschi manevrach półskeho wójska pschitomny. Strategiski plan je wójna s dwěmaj frontomaj franzowskeho a swjasarskeho półskeho wójska.

Wójna w Marokkowskej.

Franzowsko-schpaniske ofensiwa w Marokkowskej.

Kaž „Echo de Paris" powě, je so marschall Petain z nowa do Marokkowskeje podał. Prěni krócz mějesche won wojowarsku frontu z nowa organisowacz, nětko dyrbi won hłowny kommando pschi rosbudźazej offensiwje je swojej wojerskej naschonitoscju podpjeracz. Po depeschi Havaskeje powěsčerńe na so zhromadna offensiwa franzowskeho a schpaniskeho wójska wocżakacz. Tši franzowske wotdźělenja dyrbja je sobuskutkowanjom schpaniskich mozow wupad cżinicz, so bychu so Schpaniczenjo a Franzowsojo k połodnju a k połnocy Lukkoa swjasali. Franzowski hłowny kommando zda zebi swojeho wulspěcha wěsty byez; w Havalskej sdźelenja so dale praji, so z cyrile zhromadnym postupowanjem k wobtinjenju njepschećelezeho stejischcza dońdże. Mjenische franzowske wotdźělenja su do Citumy a Bu-Idera cżahale. Cituna, kotraž bě z njepschećelom wobtinjena, je so z podpjerom tankow wuswobodźiła. Franzowszy wojazy cżehża w tejle strenie swiz je schpaniskim wójskom nawjazacz.

*

Kaž Parizki „Jurnal" z Madrida wo pokoženju w Marokkowskej powě, je wuworu dopołdnja žyłne wotdźelenje schpanskich wojakow wschech brónjowych druzinow pod roskasowarstwom generala Riqueła z Larrascha wuczahło, sa by so z Franzowowskimi, pola Uezzana stojazymi sjednoczilo. Po tej samej powěsczi je general Sarro wuworu z Ceuty je schpaniskim torpedowym czołnom wotjeł, so by pschihódne městna k wudźadźenju wojakow z łódźow na kraj pschi riffiskim brjohu składał.

*

Poślednja powěsć z Uezzana praji, so je runocżasne postupanje diweju franzowskeju wotdźelenjow z diweju stronow so zastaranje Citumy połny wuspěch mělo. Sysdlischczo Rjagieneje so wuswobodźiło a swjasanje je schpaniskim wójskom je so wobnowiło. Njepschećelel skoła zosa.

Sbežk Drusow w Syriskej.

Po rosprawje generala Sarraila je iraklki emir Fessal sbežk Drusow odnanisował. Sultan Drusow pascha el Atrasch mějesche, so może so w nětczischim wokomiku z wuspěchom do Franzowsowo dacz, dokelž so franzowske kolomalne wójsko w Marokkowskej trjeba, a dokelž běchu so też je Syrisceja franzowszy wojazy do Marokkowskeje wotwjesli. Nětczischе franzowske wojerske mozy w Syriskej su rědke po zyłym kraju rosprjerschene. Druzojo su hižo dawno chcyli franzowske nadkrjeżerstwo wottschasacz a so z Irakom sjednoczicz. Bjes diwela pschi sbežku w Syriskej wo powschitkowne mohamedanske hibanje dźe. Druzojo s beduinskich splahow wjele pschibeha dostawaju.

*

„Times" su wot swojeho dopisowarja w Jerusalemje powěsć dostate, so franzowske letadła na druhe wóty bomby injetaja. S Beirula a Damaska su so pohybliwenja wotpółtale. Kaž je zhyschcz, so też z Franzowskeje pohybliwenja do Syriskeje wotwjesu. Wjele Drusow, kotrež w syriskej żandarmeriji służa, su do lehwa sultana pasche el Atrascha pscheschli. Schóšcz tajkich czeknjenjow so z franzowskimi żandarmami setka. Dóndże k wojowanju, pschi kotrymž so tych czeknjenjow satkelichu a jeneho sajachu. So by ta ifsoh czeknjenjow satkelichu a jeneho sajachu. So by ta ifsoh czeknjenjow satkelichu a jeneho sajachu. So by ta zandarmerija pschi palestinskej mjezy pohybliła. Jendźelske letadła sbežkarjow krajinu wobdźěłuja.

We wojowanju w Sueidaskich stronach „Timesowy" dopisowarjowe powě, so su franzowszy wojazy nětkuscze 600 muži zhubili, kotrymž 15 000 sbežkarskich Drusow napschećezo stejischcza.

ſi. Hospitale w Damasku ſu polne. Powjedа ſo, ſo ſu Franzowſoſo tſi letadła ſhubili, a ſo ſu Druſoſo dołhu czasu zeleznizy wot Dergata ſem natiwanjeneje wupuſczili. Beduinſke ſplahi w Dſebalu a Hauranje ſu ſo pjecza ſpežkej pſchiſamkle.

Straſk amerikanſkich hórnikow njehodži ſo wobeńcź.

S Washingtona ſo powjedа, ſo po mėnjenju preſidenta Cooliddga konflikt mjes wobſkedžerjemi wuhlowych jamow a dźełaczerjemi k ſtrajkej powjedže. Straſk pak budże jenoż krótki czaſ trać. Wobſkedžerjo jamow budża mjes tym ſwoje wuhlowe ſkłady po wuſkokich płacźinach wobłyež móz. Liczi ſo ſ tym, ſo budża dogkodawarjo a dźełaczerjo pſchiſwolenja cźinicź.

Módrociść a muſliny k jakam a drastam, łėčne barchenły ke koſlam, pisane a bėle łožowe ſaty, wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiśka, ſpódnje ſaty, trikotowe ſaty, nohajcy, ſörcuchi.

Dobre kajkoſće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarſkej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 13. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer + 3, thermometer wo dnjo + 26. Wuhladny na pokhſenje k njewjedram. — Wyſchina łeſcze wczera rano nad ſrjedźnej a raſiſchej Europu. Niżina nadeńdże ſo pola Schotiſkeje (polnóżneje Jendżelſkeje). Wjedrawſke ſtajeja pohlienje k njewjedram. — Jutrje pjatk ſłónczko 4.46 hodź. ſchadża a ſo 7.22 hodź. thowa. Měſjacź ſchadża w polnozy 12.10 a ſo popoldnju 4.07 hodź. thowa.

— **Schkrowa powėſcź wo wjedrje ſa jutſe pjatk:** Sſucho, cźopło a rjenje. Tehorunja po zyłej Europie. Sſamo Jendżelſka ſmėje ſuche wjedro.

— **Nosprawa połizije.** Tele dny kradnychu w tudomnych Schprjewinſkich kupjelach ſo kupazym wſchelake weſy. Jenemu kradnychu wſchu jeho drašku, a to brunomódru ſmuźkatu ſwjeſchnu koſchlu, mjechi bėły thornaſt, ſ cźekrowjenym ſchſipſom, ſpódnje khołowy, ſchėre nohajcy, módre cheviotowe khołowy, cźorny liſtrowy żaket, gamiſolowy paſ, brune ſchnórowate cźrije a ſkoty ſpecźrókkaty manſchetowy knef. Druhim ſo kupazym kradnychu wſchelake drohotnoſcze a pyſchenki, pjenjezy, wupokaſowanſke papjery atd. — Dale kradnychu tu w nozy k wutorje ſ jeneje ſchrebaŕſkeje ſahrody 7 wſchelakich kokoſchow. — 8. 8. kradnychu ſonjace kolo ſ cźornymi ſwjenami a cźornymi blachami, ſe żołtymi ſwjenami, ſ horje ſhónjenym wodźidłom, ſe ſpinadłom prėdku a ſe ſchėrnymi mantlemi. — Dale kradnychu ſonjace kolo ſmanki „Wanderer", muźace kolo ſmanki „Dromos" a hiſchcze jene 3. ſonjace kolo. Kriminalna połizija proſy wobhdlėrſtwo, zyłeje wokolinу, ſo by na podhladne wożoby kedźbowało a nėſchto napadne hnydom woſſewiło. — 7. 8. 25 kradnychu we wokolnoſczi Budyſchina muźace jėdne kolo ſmanki „Modern", cźiſło 743 453. Kolo ma cźornu poſtawu ſe żołtymi ſmuhami. Na roku pod ſydłom je mjeno „Jökuff-Maſchewitz" napalene. Kolo ma horje ſhónjene wodźidło, żołte ſwjena ſ cźornymi ſmuhami, żołte ſchėrtarſke blachi, torpedowy ſamodėh a pedale ſ gumiſowymi ſakładkami.

— **Pſchiražkowa renta** ſa dostawarjow wojeńſkeje renty, cźeſkoraneńych, a wójnſkich ſawoſtajenych ſa mėżaz awguſt wupłaczuje ſo ſobotu, 15. a póndźelu 17. 8. 25 w mėſchczańſkim hamcze ſa ſaſtaranje wojakow na bohotowni. Składowa karta, rentowy liſt a mjadowy wupokaz (poſlednja mjadowa tita atd.) kaž też nėſchto drobnych pjenjez ma ſo ſobu pſchiniješcź. Wumėnjenja ſu na mėſchczańſkim hamcze dowidźecź.

— **Bukeſ.** Sańdżenu póndźelu rano ſta ſo tu wobſarujomne njeſobo. 50-létna wudowa moleŕſkeho miſtra Zimmera na hinczyńſkim ſchodże kat njeſwożowunje padny, ſo ſebi w briſtwach nohu ſłama a to tak ſtraſchnje, ſo hnydom łóſcź pſches mjaſo wuſtupi. Knjes dr. Schmidt, kotryż bė hnydom na mėſtnje, jej prėnju pomoz poſkicźi. Wſchitcy, kotſiž Zimmerki ſnaja, ju ſara wobžarуja.

S **Hodżija.** Hodźijſka kermuſcha łétſa na 13. a 14. ſeptembra trjeciſ, kaž to zyle prawje we ſerbſkej „Protyzy" ſteji. Wona ma ſo njedźelu po ſtarym Bartromje ſrjeczicź. Bartroma mamy 24. awguſta. Hareho Bartroma pak 13 dnjow poſdźiſcho, to je 6. ſeptembra. Dokeż je 6. ſeptembra njedźela, ja kermuſcha njedźelu po tym to je 13. ſeptembra. Je to najpoſdźiſcha kermuſa, kiż je możno. Stare ſłowo wo tym praji: „Magna (6. ſept.) móże ſobu pjez, njeſmė pak ſobu jėſcź." Cźi, kotſiž mėnja, ſo njeje Hodźijſka kermuſcha żenje tak poźdże bywa, ho nyła. W łétomaj 1908 a 1914 bė runje kaž létſa 6. ſept. njedźela a kermuſcha 13. ſeptembra. Schtóż je ſebi ſwoje ſtare protyki ſwėru ſhował, móże ſo tam wo tym pſcheſwėdcźicź. Tuż 14. ſeptembra na ſandżowanje w Hodźiju, niż jenoż ſa blidom, ale hiżo dopołdnja na kemſchenju w lubym Božim domje k jeho narodninam! —

S **Kamjenu.** Lėtuſche łéto mamy wuſtadnje wjele hrimanjow. We zyłej wokolinje wutoru popoldnju ſylne hrimanja ſakhadżachu. Wczera piſachmy, kak je Boże njewjedro ſ mėſtnami dyriło, ſapaliło a ſamo dwė woſobje ſaraſyło. Dale je Boże njewjedro dyriło do domſkeho Pawoła Großmanna w Lėpkarjezach (Lütkersdorf). Domſke a hródże ſo hacź na ſakładne murje ſpalichu. Domſke bė murjowane a ſ zyhelemi kryte. Spalilo je ſo 25 zent. żita, 12 zent. wowſa, 6 zent. yſchenzy, 4 zent. jećmjenja, 60 puntow dźeczeloweho żymja, 52 zent. ſyna, wėjawa, 3 draſtowe khamory a wſchelake druhe weſy. Wobſkedžeć ma ſawėſcźene. Wot wjeczora 9 hodź. hacź do nozy 2 hodź. hrimanje dale ſakhadżeſche. We tutym cźaſu dyri Boże njewjedro do dróżnje kubleria Roberta Beyera w Dźibrachezźach a ju ſapali. Też jene pódlanſke twarjenje je ſo ſobu ſpalilo. Nėtko je ſo trochu wokhłódniło.

S **Mukrancźiz.** Hacźrunjeż dźeczi doſcź namokwajmy, ſo bychu ſ roſbuchadłami njehrałe, dha ſo tola na tuto waſchnje hiſchcźe doſcź njeſobožow ſtanje. Jenoho dźełaczerja 13-létny żyn bė ſebi w Dubach roſbuchoważe puſchkoważy (Sprengkapſeln) kupił. Jako ſebi ſ nimi hrajkaſche, nadobo roſbuchnychu. Jemu nėktore porſty zutorhnywſchi, jeho mjes wocźi a hewak na cźele cźežko ſranichu. S njeſobožom ſmėje na cźaſ żiwjenja ſrudne wopomnjecźe.

S **Protrę** pola Halſchtrowa. Kaž ſo hiżo piſaſche, cźehnjeſche wutoru popoldnju wot 5—6 hodź. cźežke njewjedro pſches naſchu wokolinu. Błyſkaſche a hrimaſche ſo bjes pſtheſtacźa. Wośhom dźełaczerjow tudomneho kubleria Schäfera pſchekhwata njewjedro na domojpuczu ſe pola. Boże njewjedro dyri do zyleje cźiſdy, a wſchitcy ſo k ſemi ſwjeſechu. Dźełaczeŕ Korla Albrecht ſ Protcź (Pritzig) wosta morowy ležo, druhi mózacźu ſo domoj wróćicź. Njeboczicźki, tych ſwojich ſtarośćiwy nit, kiż jako dźełonjemėwz w ratarſtwje ſaſtużiły pytaſche, ſawoſtali ſmi dźeczatka a wudowu, kotraż je krótko pſched porodom ſchwórteho dźeſcźa.

S **Werminghofa.** K podawku wo njeſobożu Schwurakoweje ſ Rakeż na tutym żeleſniſkim pſchekhodże, ma ſo hiſchcźe dodacź, ſo, tannе ſawėrу ſ zyła pſches pſchekhód njedoſahaju, ale ſu pſche krótke. Sniježbożena njeje potajkim na ſwojim njeſobożu wina. Dokeż ſo na żeleſniſkim pſchekhodże cźahaj ſetkaſchtaj, wuhleſche ſebi Schwurakowa, jako bė prėni cźah nimo, ſo móże wo mėrje bałe hicź. We ſamoſtnym wokomiku pak pſchihna druhi cźah, ju ſhrabnywſchi a cźežko ſranijuſchi. Kaž ſo nėtko ſda, ſniježbożena bórſy ſaſo wotkhori.

S **Mużakowa.** Pſchi kupanju w Niży ſatepi ſo tele dny krajny wobornik 19-létny Herbert Woſf, ſyn hamtſkeho ſłužobnika Pawoła Wolfa w Mużakowje. Sniježbożeny mėjeſche dowol a pſchebywaſche pola ſwojeju ſtarſcheju. Jeho je, kaž ſo ſda, Boża ruczka ſajała. Lėkaŕ, kotrehoż hnydom ſawolachu, njemóżeſche jemu wjazy żiwjenje wróćicź. Jeho cźėło niże ſpuſchcźadła pola papjernika ſ wodu wunczahnychu.

Z Łužicy.

Se **Schćerachowa.** Wurjadnje ſylne hrimanje cźehnjeſche wutoru wjeczor pſches tudomnu wokolinu. Wokoło 10 hodź. poczinaſche ſo ſylnje hrimacź. Niebjo bė ſ khmlemi kaž wodnjo roſtwėtlene. Hakle wokoło ½2 hodź. hrimanje pomałku wocźichny. Boże njewjedro na ſ'oźo we blikkoſczi njedbri. Sſylne deſchcźe lijachu ſo hodźiny dołho na hona zyłeje wokoliny. Sſamo krupy padachu. S drohowu bu wjele pėtka wotpławjeneho a na pola a łuki ſauježeneho. Schprewja je ſ rėcźniſchcźow a wuſkupiła a ma wot wcźerawſcheho wulku wodu.

S **Wulkich Nėdarjez** (Großröhrsdorf). Pſched nėkotrym cźaſom piſachmy wo wohnju tudomneje Schreiberez draſchkowinje. Nichtó njemóżeſche ſebi wumyſlicź, kak je woheń naſtał. Wobſkedžerja ſamoho nadeńdżechu na ſłhodże ſedżo. Wón bė do hłowy tſėleny. Muſłachu ſebi, ſo ſo tu wo mordarſtwo a ſłoſtniſtwo jedna. Nėtko pak je ſo wėz wukopała. Schreiber je najprjedy twarjenje ſapalił a potom ſo do hłowy tſėlił.

* Se **Zitawy.** Cźežke awtowe njeſobożo ſta ſo njedźelu popoldnju wokoło 2 hodź. na ſtatnej dróży do Neibersdorfa. Na żeleſniſkim pſchekhodże, hdyż ſane ſaſkeży njeſłu, lokomotiwa awto hrabnу a po nahłym brjoſy dele wjerchny. Na ſhożo njeſobożo hiſchcźe zyle derje motenadże. Diwe woſobje, kotrejż w awcźe ſedżeſchtaj, ſo ſranijeſchtej. Też awto ſo ſylnje wołſchkodżi.

S **Rychbachu.** (Wulki woheń.) We ſukelnizy firmy Hermanna Müllera we Rychbachu ſaſidżenu póndźelu wjeczor we 8 hodź. woheń wudyri. Woheń we ſukelni a wſchelakim pſchedżenju wjele zyrohy namaka. W krótkim cźaſu ſo hłowny dźeł fabriki do procha a popjela pſchewobroći. We fabrizy ſo pſchedżeſche a tkajeſche. Schkoda je nimo mėry wulka.

S **Rychbachu.** Sſmjertne njeſobożo ſta ſo ſaſidżenu hobotu rano wokoło 7 hodź. we ſuſodnym Mengelsdorfje. Njeżenjeny dźełaczeŕ Bjedrich Hamann, kotryż hiżo dołhe łéta na tamnym kuble dźeła, cźaſyſche ſ ryhlom na worſchtu ſakſeſ. Jako bė na pol rybla, konjej nadobo ſatorhnyſchtaj, hačkrunjeż bėſchtaj jenoż ſ poſtronkom ſapſchehnjenaj, Hamann padże tak njeſobożownje ſe woſa, ſo bjes wėdomja leżo woſta. Jeho hnydom do khorownje dowjeſechu. Wón bė ſebi ſylnje moſhy ſlezaſył a póndźelu na ſwoje franjenja wumrėł.

Ze ſusodnych a dalšich krajow.

* S **Glashütte.** Wobſebje wjele ſmijizow nadeńdżeny létſa w tudomnych krajinach. We poſlednich mėżnjach nadeńdżechu tu 53 ſmijizow. Też wokoło Lauenſteina a Gottleuby je létſa ſ hromadami tutych jėdojtych wakow.

* **Wob léta 21000 hamomordarſtwow w Nėmſkej.** Se ſtatiſtiſkich liczbow wėmy, ſo ſebi tukhwiſu w Pruſej 8000 a w dalſchich nėmſkich krajach 13000 ludźi ſóżbołtkuje żiwjenje bjerje.

* S **Kamjenicy.** (Spytane mordarſtwo.) Sſobotu wjeczor ſpyta 33-létny, tudy bydlazy hrcź ſwoju ludu, 33-létnu artiſtku, ſ kotrejż hromadze bydleſche, ſ nożom ſakłócź. Wona drje ſo wobaraſche, tola pak ju wón do liza ſtala. Sſłomika ſajachu.

* S **Rožwrina.** (Kedżbujcze na dźeći.) S hribamk ſajėdojcźi ſo tele dny 3-létny ſyn ratarja Kurta Müllera w Hażlowje pola Rožweina. Wón ſebi ſ druhimi dźećmi na łuzy hrajkaſche. Tam je pjecza běſchki (Champignon) jėdł, mjes nimi jednu na pol ſtuſy. Po wjazy-dnjowſkich wulkich bolosczach mały hólczeź ſemrėł.

* S **Wórzyna** pola Lipika. W nozy ſ wutorje ſo we Wórzynje papjernik Hendricha Vedy hacź na ſakładne murje wotpali. Woheń je pjecza ſam naſtał. Schkoda wobliczi ſo na ¾ milijona hriwnow.

* S **Haydy** (w Cźeſkej). Boże njewjedro ſaraſy ſaſidżenu póndźelu popoldnju 59-létnjeho ratarja Hermanna Lißnera ſ Bótkowa. Lißner runje ſ kruwami na polu dźełaſche, jako jeho njewjedro pſchekapi. Też wobej kruwje błyſk ſaraſy. Jona doma cźežko khora leži.

* S **Prahi.** (Staroźitne namakanki na Wyſchehradże.) Saſidżene dny pżu na Wyſchehradże w Prahy ſajimawe ſtaroźitnoſcze wotkryli. Pſchi wurywanju ſtorcźichu na

Mejske njewjedro.

P. Roßeggera Podawiſny a poſtawy ſ Alpow.

Nesnjemdrjena bė wona. Hiſchcźe ženje njebėchu ju łajku widżeli, tu dobromyſlnu woſkubu. Jeje bratr, farſki proviſor, mėnjeſche pſchi ſebi: Jeli je ſloba wjeſtſka dyżli lubość, cźim lėpje, to wona łiżo pſchewinje.

„Nėtko ja du" ſaiwola, ſhrabowaſche brune rubiſchko do ſaldow a cźiſtu ſebi je njeworjadnje wokoło ramieni.

„Dże tola cźeſeſch?" wopraſcha ſo farař.

„Dże dha hewak? Ke njemu."

„K Wicźejźkej? Ty? A nėtko? — Marijana, to na twojim mėſtnje njebych cźinił. Sa nim bėhacź, ſa tajkim lumpakom."

„Sa nim bėhacź? Nė, bratſe, to mi Bohu dżak trjeba njeje."

„Toho mėnjenja ſym też ja. Moja ſuba, nėżna ſotiſcźka, ty dżeſacź ſa jednoho doſtanjeſch."

„Nochzu żarcźo! Dożyła żanoho. Sſamo ſchpatne, falſchne kanalije!" Wona na wſchėm cźėle tſchepotaſche, jeje liczka běchu błėde kaž zyrkwinſka murja, jeje hewak tak cźerwjenej hubje běſchtej barby ſhubiloj. Ale wócźko! S tuſteju wulkeju, kulowaleju wócźkow ſapachu płonjenja, kaž ſ wcźnow domu, hdyż ſo ſmutſka pali.

„A tola dżeſeſch k njemu?"

„Dcźeſ dyrbiu jeho thłoſtacź!"

„Wſchak je hiżo thłoſtany."

„Tola niż wote mnje! — Cźakaj, pachole, druſy ſu cźi ſwoje mėnjenje hižo wuprajili. Nėtko dyrbiſch hiſchcźe też moje naſhonicź —" Wona torhny nėſchto ſe hołdźika na żeleńe.

„Schto, Marijana, ſchud na pży?!"

Hiżo bė ſ durjemi won.

Farař kroczeſche ſpėſchnje po ſtiwje horje a dele ſtupajo.

— Tele lubkowanja! Tele połkate lubożeńſke ſwady! Tak połne hidy, tak połne wjeczby! A to njemuja lubość. — Kaž ludźo powėdaju, njeżyym ani wokomika wėſty, pſchebiteho donatwobſtaracź dyrbjeſcź. A ſ tym budu uſowanu, tomu mużej, kiż je moju wbohu ſotru wojebał, hrėchi wodacź. Tajkim towaſſchnikam helu ſapaliсź, ſo by poſdźiſcho ju ſaſo thaſchał, komu ſwjetſcha hiżo cźaſa njedoſtawa. Schkoda wo njeho. Schto dha powha, ſo je pachoł hewak tak mjenowany pſchitżony thadła, hdyż poſtrachuje jemu to najważniſche. Biganiſtoju (dwojżonarju), kaj pży! Fuj dajbel!

Pſches roſſwėtlene wokna widżeſche wón wonka lėkarja nimo hicź.

Farař wetewri jene wokno: „Dobre ranje, knjeże ſuboże! Kak ſo ma?"

„Dobre ranje, knjeże farařo! Możemy ſwonicź dacź."

„To tola niż. Je pak to ſtrachło! Tón je cźežko ſapoſtacźił."

„Daj nam Bóh wſchėm tajke ſłóńcźenje. Po tajke! wyſokej ſtarobje!" praji ſchedżiwy lėkaŕ.

„Wy mėnicze napoſkledku ſtareho Zinnſtaubera!"

„Tón je ſyjatok cźinił."

„Ja pak mėnjach tola toho adjunkta."

„Ah, Wicźejźku. Na, ſ tym wėſo ſtoji wjele hórje."

„Ja błyſchach — ſo ſu bo bili. Ludźo wſchelako powėdaju."

„Tón dołho wjazy k ſuboduym holzam thodżicź njedyrbjeſ!"

„Sawėſcze pola tych też niczo pytacź nima, tón łapak! Tón paduch, tón, ſaperlot, nėtko budżech ſtoro ſam ſakrował."

„Rožy ſu jemu porafyli— wobej dwė", roſprawjeſche lėkaŕ. „Zyła kopa burſtich hólzow. Pſched woknami Grillbaumerkeje. Najprjedy — ſo powėda — ſu jeho bili, potom je wón ſ nożom kałał, potom je wón ſwój mas doſtał. Roſbity kaž łuſka. — Dajcze ſej ſłodżecź, knjes farař!"

Na, proſit, wobjed to kražny! Wboha holcźka. Nėtko maſcha nawożenju, kiż njemóże ſtacź. Derje, ty dże ſy wuſchka jeho „karabaczicźa." Mi chże ſo ſdacź, ſo chjeſch ſebi jeho hiſchcźe ſdżerjecź . . . Tak rėcźeſche farař ſam ſe ſobu, dokeż běſche lėkaŕ hiżo woteſchoł.

Po błeſchim cźaſu wotbi dwanacźich. Na wėżi ſwonjeſche ſłyſ. Knjes farař ſtojeſche pſchi woknje a modleſche ſo „Ave Maria". Wón możeſche jo dżenja po lubośći wupjetowacź, ani ſo by polimka wuſtudła. Pſchetoż wona ſzyła na błidże njetojeſche. W farſkej kuchni njepałeſche ſo wohnja a mloda kucharka njebė ſo hiſchcźe wróćiła.

S jara ſpėſchnymi a nimale mużnje wulkimi krocźemi bė běżała k domej jėrchaŕſkeho miſchtra. Tam mėjeſche tón cźłowjek iſtwicźku. Na wuliży ſtojachu żónſke ſcźicźa a bladachu ſchibale ſa njej. Wona budżeſche jich ſe ſwojimaj wocźonaj najradſcho ſaſkóła. Sſnadź ſo by ſama wócźaj pſchiſaiđżelika! Runje niż! Wjazy wona placź hacź wſchitke druhe. Njeſłożo cźini hordeho. — Kſchud da w powdėſtje hwiſdacź nad ſchcźebotatymi huſanmi. Tak horża bė w njej hiba, ſo njeſacźo żanoho bolenja wutrohy. — Sſchéſcź njedżel do toho bėſchtej ſo ſlubiłoj. Adjunkt wocźakowaſche połwyſchenja, potom bė k żenjenju prawy cźaſ byt. Tajki łuby pachoł! A tajki falſchny! tajki falſchny! — Tola nėtko dyrbi widżecź! Wona jeho ſacźiſnje. Wona jeho ſe ſwojim ſaſpėcźom do hłubiny ſaſtorcźi! Potom njech jeho jenoż Grillbaumerſka ſhėlnje — tale waka! Tón le jėdojty had! Bożo, hdy by tola dżenja wſche hanjaze ſkowa k ruży męła, kotreż ſo hodża na tajku beſtiju! Wona je to była, kiż je jeho ſawjedła, hinak to byeź njemóże! —

(Pokracźowanje.)

hobo na murje ženeje rycželiske sale, kotraž bě w romaniskim stilu natwarjena. Dale wurchu basiliku z rownischczom. Na 40 kosczowzow leżachu w dolzich rynkach we rownischczu, z wobliczkom k ranju hladajcy. Někotre tschowy stejachu tu njewschědnje wulke mjes nimi. Też namakachu tam mjes nimi stare pjenjezy. Na jenym pjenjezu bě leto 1091 bite. S toho można spósnać, hdy tu ko-ežka tam polkowale. Bě to za czasa knjezenja czěstiteho krala Wratislawa II. W blizkosczi rownischcza też staru lijeżninu swonow nadeńdżechu.

Wjedro w juliju.

Mjasta mudra hlóżeła w prawěku je hesło wudaka: „Zenje pschewjesele!“ Komu wjese tu tuto zkowoz z wutrowy wudobyło, dźiwajo na wjedro w juliju. Hdyż w czasach so deschczowasche a nochzyhsche pschestawaczi, pschchowasche ratar a Serbo w městach, kiż blisko pschi rěkach leżachu, a nasa hluboke pinje, hdźež jeho mnoho domjazych potrěbnosczow sameschnjenych: Zenje pschewjese. Hdyż tolste mróczele z njeba so pospubiczu nochzychu, zakosczachu pschezelso złónczitych kupjeli: Zenje pschewjele. A hdyż na wschelakich dnjach thermometer hižo w ranischich hodźinach 25 stopnjow we khłódku pschekroczi, wolachu cźi, kotriż dyrbjachu wó zstwach służeć: Lenje pschewjele.

Kharakteristike znamja wjedra we saschkym měsacu pokasowachu so we sczehowazym: Czyhlota powětra běsche nimale wo jednu stopjenk pschewyschka. Deschczikta je so naschko wjazy, dyżli dwójzy telko po dolholetnym pschecźetu. Deschczikowych dnjow běsche nadosczo a khmezne dny wostachu we wjese nasad swuczeneho pschecźetu.

Měsacowa czyhlota wuczini w pschecźetu 18.8 stopnjow. Běsche zich na 13 dnjow, hdźež thermometer wysche 25 stoy. stupnoschc, liczba, kotraż bu lědy hdy dozpěta. Czyhlota běsche 22. najwyschschcza, mjenujcy 28.8, wjelo we khłódnik. Najnize stejesche thermometer 11. a to 9:4 stopnjow. Měsachny jara czopte nozy, dokelż jich pschecźetu wuczinjesche 13 stop. Pomerenje běsche powětr wlóżny a wlóżnosez staji so na 71%.

Liczba samróczenych dujow bě wyssoka. Hewak hmalate zlónzo pobrachowasche. Ani jedyn dżeń w zulym měsacu njeschesche bes mróczelow, sa to měsachny 9 měsowych dnjow. Wětschi dujachu se wschěch rózkow, najnjeschschcho je krótkeho wjeczora (SW) 33 rasow, wot ranja 19, z krótkeho ranja 15.

Mnohosez deschcza na kóżny meter wuczini 155.9 litrow, město 74 litrow we pschecźetu. Na 19 dnjach so mjenje abo bóle deschczowasche. Wot 14. hacź do 25. běsche rjane żnjowe wjedro.

Barometer stejesche po prawym normalnje z 749,2 mm. Maximum (najwyschschcze stejischczo) běsche 22. z 576 2 mm., minimum (najnizsche stejischczo) 26. z 743.0 mm.

Listowanja.

P. K. Na podlożku § 15 sakonja wo nahódnoscenju hypothekow maje Wy prawo na nahódnoscenje, tak daloko hacź nasplatne pohódnoscenje sa dołżnika žana njeprawina cźeza njeje.

P. O. R. Hacź dotal placzachu pschekhódne pschechpitma. Tute zu psches nowy sakon 17. julija 1925 zhěnjene. Nowe renty wobliczja so po létnych dokhodach a to pschemyslene sjednoczenstwo wot 1. julija 1925 a za ratalske zaweżenje pschecźiwo njeżoju wot 1. januara 1926. Tuż so wuzkokocź Wosczeje renty pschemění.

F. W. Dokelż dla dydlenjow a wobthodnych rumnoscow hischcze dyrbjenske hospodarstwo wobstej, mějesche za maeje prawo, tuto wupowědżenje dydlenja a wobkhodnych rumnoscow jako sakonsky njeplacźiwe wotpokasacź.

W. B. Kawzija (Kaution) njeslusczna, tak daloko hacź je znate, do sakonskeho samożenja (Vermögensanlage) nahódnostneho sakonja a njepodleži tohodla nahódnoscenju po powschitkownych postajenjach. Je-li so interessentaz w dobrym njesjednatai, rosstudži kónczenje Hudnistwo wyssokosci pohódnoscenja. Po naschim ménjenju mohło so 50 proz. zadacź =250 hriwnow. — Kelko Wasche dalsche pohódnoscenje wuczini, mózesze sebi sam po tabelli wuliczicź, kotraż psched někotrymi dnjemi wossewichmi

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Oldenburgskej je so pjeć północnych dźiałacerjow, kotriż běchu w hońtwinskej khěży wuczeł pytali, z błyskom morike. W Barlinje zu so schtyri wozowy z błyskom sarahle. S Kiela so powě, so je so 11 rybarskich zolmow na morju z wichorom pschekhwatało a so z 24 mużemi wobsadki shubiło.

*

S wichorom a njewjedrom je so w Mecklenburgskej 30 wozow podesło. W někotrych wsach zu so skoro wsche tżechi woikryle. Wjele wozowdow je so z błyskom morike.

*

Ruske knjezerstwo je pschecźiwo tomu protestnu notu do Warschawy pósłało, so jendżelska wojerska misija północ-ruske mjezy wobjeżdżi.

*

W kalézu smeja so po powěsczi z Moskwy wulke manewry czerwjeneho wojska wot Pskowa hacź k mjesam Beżarabie. Pschi nich so pał milijona wojakow wobdżeli.

Přilopk.

* Sajedżowanje z hribami. Sswójba żelesniskeho slusnika Oty w Strieganje lese duy hriby posewschi ckoż-ko schori. Ssobotu wumrě mać, njedżelu pak 13ćinu hołsa. Nan a 3 druhe dźěczi bjes nadżije khore leża. Jenoż jedyn syn, kotryż hewak żenje hriby njeje, strowy wosta.

* Mordarstwo z pożadliwosce. W blizkosczi Oranienburga (hady Barlina), namakachu pschekhódżowarjo we huskej lěsnej młodzinje czěło 10—12-letneje holcy. Cźło je tam pjeża hižo dłżschi czas leżało. Policija wobtrucźi, so zu tu wo mordarstwo z pożadliwosce jedna.

* Swójbne swady se smjertnym wukonzom. W Oschtinje (Allenstein w rauschej Pruskej), běschtaj so tele duy krawski mischtr Drabinski a hischcze jedyn druhi zwobydler dla swójbnych nalezmoscow kwadżiłoj. Drabinski tamnemu z kuchinskim nożom tak pschercźiny, zoh bě na městnje mortwy. Drabinskeho sajachu.

* Sswjerz pschi kupanju. Pola Schygkowiz w Rybnitskim wokrjesu w Hornjej Schlezyskej kupachu so tři młode holzy z Knurowa na dospołnje powodżenych łukach. Wichtym pschiłubichu na hluboke městno a so tepichu. Jich woda zhadowasche, namakachu holzy w kupanskich kostumach jako cźěła.

* Wurubk slébra w natrajnym hrodle. We hrodże Oberdommer zu psched krótkim padnitschi wschě schaty a drasku wobsedżerja, rětnischtra sw. hł. Mende, tehorunja zyle slébrone wězy swójbnych kradnuli. Na padawschstwo so hakle dohlada, hdyż chżyschke k snědanju do Steinawy dojeżd. Zynła so we tamnym wokrjesu khěżo kradnje.

* Wino w hrjebi. Cźežity awto z pschiwinjikom, je 6000 litrami wina nakladżeny, jedżeše hej Lotko psched wósmej hallí pola Landau w Pfalzy do hrjebje. Motorski wós wosta na dobre zbożo stejo, ale pschiwinjik so zwrócźi a wjacź wolne piwowe cźwizy kulichu do do hrjebje. Jedyn wulki źud so pschi tym rozbi a wino khmy do do hrjebje. Ludzo běżachu khěrże po sudobja a cźerpachu wino.

* Hudźba a spěw w jastwje. Woprawdźite pschepjelnjenje dożiwi tute dny hudniske jastwo w mjesce Zwikowje w Cźeskej. Tam popadowachu dwě cźrjódże zyganow, kotrejż běschtej dźěschi cźaż we zylej wokolinje kradnyłej a rubitej, tak so hamo kupjel a pschirodne dźiwadło njepschelutowascheje. Jenemu twarjez pokradnychu nimale pokoju wobdżeżstwa, a naczinichu jemu na 10 000 krónow schkodu. Psched samésinjenjom we hudnitstwje posticzachu dwoni pisarjo wobras. Zyła zwólha leżejsche a stejesche psched dwarjenjom. Czorni mużojo, dźiwje ale tola romantiske jich wobliczja. Zonny male trubli kurjo, mużojo hušle a gitary hrajo, pišnje rubischcza a wocźoki na thrjibjetach, dźěczi se nakhribjetnikom kukajo, na pol rosbite wołoczki, tajka wiža na měschenza wschudże naopadowasche. Też w jastwje njedżelischu so zyganojo wot zwojich hušlicźkow, a tak bě k prenjemu rasej z jastwa wjeselo spěw a rjane hušlenje słyschecź. Na druhi dżeń dyrbjesche so zyła cźrjoda na cźežity auto sejudacź, a jedżeschc tak k prenjemu rasej w żiwjenju, wésio njedobrowólnje to auce na hantiske hudniske.

* Brawo na mačerstwo. Najwyschschce hudnistwo we Wienje je njedawno zajimawy rozsud wo prawje mannjelskeje na mačerstwo wuprajił. Pschi stórżbje na roswjasanje mandżelskiwa winowaschje zona swojeho muża, so chże mandżelskiwo bjes dżěczi mějesz. Wobstorżeny muż namjetowaschc, stórżbu wotpokasacź a żadasche, so by jeho zona sapo k njemu pschischła. Jeho pschecże, so by mandżelskiwo bjes dżěczi rozsudzene, na so w hospodarskich wobstejnoscach pytacź, dokelż jeho dokhody lědy za njeho a żonu dopołhaja. Mandżelstwo bjes dżěczi njeje njemoralne. Ale njemoralne je, dżěczi do swěta napadżecź a je nic sejiwicź móz. Prawisnik mandżelskeje pokasa pak na to, so stórżbnika dżěczi jako najwjetschc zbożo mandżelstwa wobhladuje a to zony powschitkownje. Mandżelstwo bjes dżěczi wotpowěduje karakterej a zamérej mandżelstwa. — Krajny sud wupraji roswjasanje mandżelstwa a winowaschje jenieżny muża. Tomu je so tež najwyschschi sud pschisamknył a zajimawy rozsud wobtrucźił.

* Wopaczny pryncz jako morder. 17. junija namakachu w lěsu pola Seefeld w Tirolskej jara pschekrate cźěło jenezje turistki, kotruż běsche sawěsče nechtó samordował. Podżiżicho so wuzwokasa, so běsche samordowana 30 létna Marja Schmidtez z Hamburka. Wurubili běchu jej 160 stotych hrimnow, drjewjany kofe z drastu a schatami a wschelake drobnosce. Policija nakhe na młodeho muża, pola kotrehoż běchu wschelake wězy widżeli, kotreż samordowanej zhubjenych. Tutón młody muż wustupowasche we wokolinje jako Hans Wolf abo Wolfgang v. Meiningen a Hildburghausen atd. Policija je nětko wuzwěduła, so je tak mjenowany pryncz 6. meje 1902 w Lipsku rodżeny Hans Fischer. Hdyż Fischer Eisenert wopuschczi, běsche pola njeho 23 létny Pawol Schicklinger, we Weizenkirchen we wokrjeżu Eiserdinq rodżeny. Sa tym nětko tež hledża, dokelż so na njeho tuka, so je pschi samordowanju pomozny był. Policija za wobémaj hledżi, tola njeje so ji hacź do tal poradżiło, jeju sajeć.

Hospodarski rozhlad.

Schwórk, 13. augusta 1925.

Wežerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,62
1 jendżelski punt	20,378	100 czěskosk. krónow	12,42
100 schwajz. frankow	81,43	100 pólsk. markow	75,70

Efekty měsachu wežera jónu sašo wo dolhim czasu wurjedżene kursy. Sa to běchu statne a wójske wobligacionki w kursach sniżene.

Produktowe wiki pschinjeschechu snižene placźiny. Amerika měsesche nižsche placźiny, kotreż też na nasche wiki sfukkowachu. Nowoże rożki pschezo wjazy na wiki pschikhadża. Pschi takim wuloženju też muka njeměsesche. Wežera placźesche zentnar:

w Berlinje

pschenicźny 12.30—12.50 hr., rożki 8.90 hr.
hacź 9.20 hr., jeczmjenja 9.50—9.80 hr.,
wowsa 10.35—10.75 hr.

W termijnowym wikowanju:

za september:

pschenicźny 12.92—12.95 hr., rożki 9.95 hr.
hacź 9.94 hr., wowsa 9.45 hr.,

za oktober:

pschenicźny 12.95—12.94 hr., rożki 10.10 hr.
hacź 10.05 hr., wowsa 9.70 hr.

Někotre placźiny z wežerawskich Drjezdżanskich wikow (Markthallen). Sswornik 1.50—2.20 hr. (po puntach we drobnym pschedawanju), karnikle 1—1.20 hr., sarčzana zwjersina huśy (punt) 1.30—1.50 np., kacźki 1.60 hacź 1.80 hr., kury (stare a młode) 1.40—2 hr., holbje 0.80 hacź 1.30 hr., raki (ichtuka) 10—50 np., jabluka 30 hacź 60 np., k warjenju 10—25 np., krušawy 15—40 np., zlowki (zmaczki a podobne) 35—50 np., cźorne jahody 60—90 np., holanske 45—55 np., pruśnizy 45—55 np., pjerśi 80—150 np., mób 1.60—3 hr., běrny zentnar 5 hacź 6 hr., po puntach 6—7 np., zybla 15—20 np., bury 25—40 np., truki 40—50 np., tomaty 25—40 np., karoty 15—20 np., cźerwjeny kał 12—15 np., běły 8 np., hołotej (kerźéż) 8—15 np., butra mlokarnska 2.20—2.50 hr., burśta 2.20—2.60 hr., twaroh 30 np., mloko 33 np., jeja 16—17 np.

Sswinjaze wiki wežera ześedu w Barlinje (Magerviehhof Friedrichsfelde). Pschihnjesli běchu 143 běžatow a 409 proßatow. Wone placźachu:

Běhaki:

wulke 75—90 hr., srjenje 60—70 hr., małe 40—50 hr.

Proßata:

wulke 27—40 hr., srjenje 22—27 sł. hr.

Na pschedań:

Wós dźěcźazy, Ludwig w Lubiju, Budyschska broża 23 II.
Maschina mlócźaza, schcźerka, Bernik we Wulkej Nydej.
Krutwa wyssokoskuczelna, na tuczne howjadło samżni rěznik w Nowej Luży.
Motor, 1 PS., jenaiski prud (Gleichstrom), Müller we Budyschinje, Sserbska hasa 12.
Sserdż, 14-njedżelski, pjekat w Wóschizach.

Sso pytaja:

Holza do domu, Krausena w Lubiju, Bahnhofstr. 6. — **Elsterowa** we Wojerezach, Hrodowska hasa 4. — **Kleßowa** we Wojerezach, — **Hermanka** w Běłej Wodże, Wilhelmstr. 91. — **Müllerka** w Budyschinje, Hodże, Wilhelmstr. 91. — **Lahoda** w Droždżiju, Pestourza, Malzahnowa w Běłej Wodże, Karlstr. 1.. **Pekarski**, Hansdorf w Bórkhamorje a kondtaiski, Ota Tk w Lubiju, pschi dwornischczu.

Posnosz, měschczanski mlyn we Wojerezach.
Pachol (Laufbursche), bratraj Wirth w Budyschinje, Kaiserstr., na Hoschiz haży 10.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżeżaja dop. 3/11 hodż.:

Stnadny wobrot pschi dotalnych placźiznach. Tendenza mérna.

3/12 hodż.: Kaz psched hodżinu.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kilo a wolijowe żnjo po tuni abo 1000 kg, sowat 100 kg. placźiny po stotej hriwnje.

	12. 8.	11. 8.		12. 8.	11. 8.
Pschenica	246-250	251-254	rapš wošuški	16,80	16,80
rožka	178-184	184-190	rapš. melasa	10,00	10,00
natěl. jeczjmjen	—	—	ferabella	—	24 26,00
nat. jeczjmjen	190-198	192-200	běrnisze kruši	26-26,60	26-26,60
wowsa	207-215	215-222	bany	—	—
kukurjza (Mais)	213-216	213-216	wota	25-28,00	25-28,00
pschenicz. muka	32-34,75	33-35,00	lany wošuški	23,60-24	23-24,00
rjana muka	26-28.00	27-28,50	módre lupiny	12-14,50	12-14,50
pschenicz. wotr.	14,00	14,00	žolte lupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	13,75	13,75	żyno, 50 kg	3,70-4,30	3,70-4,3)
rapš	355-360	355-360	ślowa, rjana	0,90-1,80	0,90-1,80
lane żnjo	—	—	„ pschenicz.	0,90-1,80	0,80-1,80
hróch	25-27,00	25-27,00	„ wowsina	1,00-1,40	1,00-1,40
pjelušchi	23-25,00	23-25,00	„ jezina	0,50-0,90	0,50-0,90

Placźiny rěznego skota na Barlinskich stótnych wikach.

12. augusta 1925. Placźiny po zentn. a sł. hriwnach.

Słónje druzyny a wojsamjenjenje.

Wóły: 565.

Polnomłasne, wukormjene, najwyschscheje rěznje hódnosce hacź do 6 lět	55-60
Młode młasne, njetwukormjene, starsche wukormjene	50-53
Mjenje wukormjene młode, derje pjżowane starsche	44-48
Mjenje pjżowane wschěch starobow	35-42

Bykl: 417.

Polnomłasne, wukormjene, najwyschscheje rěznje hódnosce	56-60
Polnomłasne, młódsche	50-54
Mjenje wukormjene młódsche a derje pjżowane starsche	42-46
Schpatne	36-42

Jałowy a krowy: 69.

Polnomłasne, wukormjene krowy najwyschscheje rěznje hódnosce	54-60
Polnomłasne, wukormjene jałowy najwyschscheje, rěznje hódnosce hacź do 7 lět	45-50
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałowy	35-40
Derje pjżowane krowy a mjenje pjżowane jałowy	27-32
Mjenje a schpatnje pjżowane	20-24

Cźelata: 2365.

Najlepsche wukormjene	77-80
Mjenje wukormjene a tajke wot zyza	68-75
Schpatne	58-65

Wowzy: 5125.

Młódsche a starsche wukormjene	50-57
Starsche wukormjene	35-43
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	25-30

Swinje: 8636.

Polnomłasne, wosebitych rasow a ich schćikenjow, hacź do 1½ lět Rasa	86-87
Wukormjene	84-85
Mjasne	81-83
Schpatne	78-80
Rangy a kundroby	76-80

* **Zrawzy we Skagerraku.** Norwegski cłołnt „Prěst-Schmidt hu w Skagerraku (mjes Danskej a Schwedskej) wot žrawzow (strašnych wulkich rybow) napadnjeny. Tón druhe cłołnty powdźaja wo tym, šu jich samo w Oslofskej Oslo widźeli.

* **Američan w Kinskej napadnjeny.** Majora Morgana Palmera, Američana z Chikaga, kiž w šewjernej Mandžurskej jenu farmu w sajinje cźekanzow wobdźěłasche, nadpadnychu pódlěcu rubježnicy. Wobydlerjo farmy jo wobaranchu. W běhu bitwy bu Palmer morjeny. Wocźmy lěkař dr. Howald bu sajaty. Druhy wutrajnik cźeknychu. Američanski konsul w Charbinje poda jo Cźangtsolinej a žadasche wot njeho puschcźenje lěkarja.

* **Rinna rěka w dołhosći Rhyna.** Po jenej amerikanskej nowinje nawari jo w lěcze 1913 niz mjenje hacź 46 000 000 000 litrow piwa (t. r. na zhubm šwěcźu). Chcyli to we wobrazach pschedstajicź, je to rěka w dołhosći Rhyna, nimale 70 m. schěroka a 2 m. hluboka. Kelko ludźi je jo w njej hižo zatepiło?

* **Rosbuchnjenje we schuli.** W chemiskim laboratoriju jeneho gymnasija we Newyorku sta jo tele dny zhubne rosbuchnjenje. Wobjom wuczomszow jo srani. Schkoda wobliczi jo na 130 000 dollarow.

* **S wopaczným nawoženjom šwerowana.** To wschak jo runje husto njestanje. Ale w Montevideo w južnej Ameryy jo jedyn pjastor, kiž je hordy na swoju wulpschenosć. Wschědnje šwerowa 50 porow a trjebasche k tomu krótku hodźinku. Na prawiźu stejachu kóždy ras mužaj, na lewizy žónske, po waschnju tamneho kraja we schkrjwjeru. Tutón schkowjeř bu z rošsudnym dóstom: Jeneho dnja popadny 8. njewjesta 9. nawoženjom (wschitcy běchu mjenujcy cźišćkowani). Tón nicźo njepytny. Alle žónskej jo sezny a sa mjeńschinu běsche njeschoze hotowe. Naša hara, „wón 9“ a „wona 8“ stejeschtaj kaž polataj pjaj. Dokelž pastor wuprajі žeńtwu prawidle swjasanu. Też tamnaj „mandželskaj“ njemóžeschtaj pschecźiwo tomu nicźo cźinicź. A nětko žedza wuczeni, pytaja w aktach hacź je so tajke nješchto hižo stalo., Kóždy žadyn podobu wpad njenadeńdu, potom dyrbja cźakacź, doniž jo sakońcźy njerozsódźitej. — To tola tak cźežko bycź njemóže, hdyž so mandželstwa tak lohcźy swjataja. Haj, nicźo njeńdźe pschc sAmeriku.

* **Hady.** S Porta Hilźbjeta w Južnej Afriky pišche jo tuto: Město Porta Hilźbjeta w Južnej Afriky na najwjetšche hadźišchcźo na zhlynu šwěcźe. Hadźišchcźo je pschi muzeju, kotrehož direktor je Titzsimon. Tutón wuczeny je sajimawu knihu wo wschelakich druźinach hadow pisał, kiž jo w Afriky hibaju. Pschi měsće wuhladach cźasto jedojc, ako też njestraschne hady w próšche jo wokoło hibacź. Kóždy cźłowjek setka tajkim šwěrjatam jara njerad. To pak njepłacźi bjes kóždeho wuwisacźa. Někotři ludźo pytaja samo tajke hady a koja je f tijom. Na kónzu kija je widła pschicźisnjena, mjes kotrejež kónzomaj schiju pschimmu. Na dleschi cźapj tu hady potom njestraschne, bjes kóždeje mozy, so może je kóždy bjes bojosće domoj njesćź. Tammischi musej, wo kóźmyčej horjeka pitach, kupuje bo žiwojeho hadźischcźa tajke hady. Tak pschinjeseše psched někotrym cźasom młody Europjan na djeżacź hadow na pschedań. Direktor kupi je. Hdyž pak je pschepytowasche, podobachu napadne hadam, kiž w hadźischcźu mějesche. Tuž pschepytowasche a žłódźesche dale a hlej, tu wupokasa žo, so wjacy hadow pobrachowasche. Někto wumyšli žebi, na sto hadow wosnamjenicź, so by tak paducha lepiš. Wocźakowasche tuž na nowe porucźenje. Bórzy sjewi žo Europjan sajo. Knjes direktor pschepytowasche nowe pschinjeżene hady a hlej, kaž běsche wocźakował, nadeńdże wjacy wot jeho wosnamjenjenych hadow. Njedocźinka sajachu. Někto pschińdże k šudnikemu jednanju. Direktor pschinjeseše na pjatnacźe hadow, so by też dopokas pschinjeżł. Ssudnikej pak bu šlě, a proschesche, tute spodźiwne žwěrki f blida prjecź wjacź. Wutźuh rěkasche na tři měsacy do jastwa. Kajki to khrobły paduch! W nozy do hadźischcźa je stami hadami salěsć, tu na pjatnacźe popadnyeź a je wobježdżerjej na pschedań porucźiłcź.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóždy štwórtk wjecźor we 8 hodź. zwucźowanje w towařšowni na Horncźefskej hasy.

Bukecy. „Radosć“ wotjědźe přich. njedźelu, 16. aug., do Zhorjelca. Kóždy ma być najpozdźišo 1/2 8 hodź. w Pomorcach. Hosćo su wutrobnje witani. Předa.

Corny Khołmc. Pjatk, 14. augusta, wjecźor wotměje so w našej wjesnej korčmje serbska zhromadźizna. Přednošk změje k. Hładki. Wo bohaty wopyt so prosy.

Drježdźany. Tow. „Čornobóh“ ma sobotu, 15. aug., zhromadźiznu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. Přindźe wšitcy! Předsydstwo.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ ma njedźelu 16. augusta 1925 pop. 1/4 4 hodź. zbromadźiznu w Mnišowskej piwarni, na kotruž dyrbi kóždy sobustaw přinć. Přednošk je přilubjeny. Swjedźeń wotměwa so njedźelu, 23. augusta 1925. Předsydstwo.

Jednoty „Sokoł“ w Pančicach a Khrósćicach: Bratřa, kiž su so pola zarjadnistwa za wulět připowjedźili wotjědu sobotu rano 8/4 hodź. z Kukowa (pola br. Natuša) w 4 hodź. z Khrósćic (pola Wjenkec) 1/4 5 hodź. z Worklec (pola Leopolda). W 6 hodź. su we Wojerecach raňše. Komuž so lěpje hodźi, może z kołom hač do Wojerec dojěć. Wot tam w 7 hodź. wotjědźemy. Jědźemy w paradnej košli a čapcy. Spěwniki sobupřinjesć. Zarjadnistwo.

Liehań. „Zernička“ ma pjatk wjecźor 1/29 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Wšitcy maja z wěstosću přinć.

Sokolske Jednoty! Kedźbu! Bubnarjo a hwizdarjo wšěch sokolskich Jednotow zeńdu so sobotu, 15. 8., wjecźor 1/29 hodź. w Brězyncy pola Bartec. Mamy wažne wěcy zrjadować. Nastroje sobupřinjesć. Bratřa, kotřiž maja daloko domoj, móža tu też přenocować.

Swójbne powjesće.

Směrćli: Profesor dr. Clemens Förster, wyšschi studijowy raha pschi katolskim seminaru w Budyšchinje, 61 lět. — Gustav Striker w Budyšchinje, 70 lět. — Marja Schodźina rodź. Sigismundez w Barcze.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěšk: A. Dučman w Budyšinje.

I.a bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

Makkowe košle kholowy košle z předkošlič. nohajcy zoki
Rud. Osswald
jenož na serbskej hasy 3.

Hosćenc w Njebjelčicach

K poswjećenju přeńwarjenych hosćenskich rumńosćow přeprošujemoj wšěch přećelow a znatych na sobotu, 25. a njedźelu, 26. augusta 1925.
Njedźelu popołdnju wot 4 hodź.

reje

Jakub Žur a mandželska.

Přenjoklasne, lohkoběžne a nic drohe su moje

Janko-jězdne koła

Hižo 20 lět je předawam. Wulki wobrot kaž też wupruwanje mojeho wotběrařstwa to dopokaza. Dla wulkeho wobrota a kupjenja za hotowe pjenjezy je mi možno

mužace jězdne koło po 130 hr.
žonjace jězdne koło po 140 hr.

z luxusowym wuwjedźenjom 5 hr. drózše wotedawać.
„Ideal“ koła, mužace po 115 hr., žonjace po 125 hrivnach.
Na wšě koła 1 lěto sprawne rukowanje.
Podšlnje płaćić dowolam.

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy, tehodła prošu wo wobhladanje.

Trjebane a nowe

meble

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo
Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41
Podšelnje płaćić dowolam.

Nowe jězdne běrny

kupuje po wšěch dźělbach
Erich Bräuer w Budyšinje
wulkowikowarstwo ze symjeńtnymi a jězdnymi běrnami
Kontor na Moltkowej drózy 5. Telefon 944.

Najlěpše cźerjeńske rjemjenje
we luzy garbowanej jadriweje kože
rjemjenje k šiću a wjazanju
wozowe tuki, maz za podkowy
poruča
Max Hiller, kožowa wikowarnja
na Žwonkownej lawskej hasy 42 Telefon 364

I.a bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

Najlěpši
salmiak-terpentinowy mydłowy połvr
z mydłowymi třěskami
1 puntowski pakćik po 35 pj.
3 puntowske pakćiki po 95 pj.
Otto Sellge
na Zwonk. Lawskej hasy 36.

Poruča so
zo byšće swoju potrjebu
kožuchowych tworow
sebi hižo do zymy nakupili, dokelž nadeńdźeće w lěcu a nazymje połny skład a tuńše płaćiny hač w zymje.
Poručam:
wšě najbóle kupowane druźiny wobsadkow a podšiwkow we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach a při přijomnych płaćeńskich wumjenjenjach.
Ernst Weidlich
kožuchowy dom w Halštrowje.

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (železo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčefskej hasy 35
Telefon 1346.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčefskej hasy čo. 10 poruča jadnte kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

I.a bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

MERSIDYSKI
Złotowa pycha

Kupujeće tunjo zawarjeńske šklenčy
z gumijom a wobruču

1/2 litrske	3/4 litrske	1 litrske
45 pj.	50 pj.	52 pj.

smjetanowe a nakładźeńske horjuki
kisanske karany k přihotowanju wina.
pola
Jana Teutschera
na kamjeńtnej hasy 33.
Wikowarńja z porcelinowymi, šklenčanymi a tonowymi twormi.

Bernicy
(Bindegarne)
snopowe powjazy
ma na składźe
Pawoł Bennewitz.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej drózy 40.

Cokor
při wotewzaću wo 10 punt.
jenož **3,70** hriwnów
jenož tak dołho hač skład dosahaj!
(Za tule nizku płaćiznu móžu jenož wotedawać, dokelž sym hišće raz tunjo nakupił Dźensniša kupna płaćizna je hižo khětro wyša.)
Dale porućam swoje nimale wšědnje čerstwe paleneje
kofeje
Maragogype-měšenje
1/4 punta jenož po 1,10 hr.
(moja wosebita wosebitosć)
Kofejowy skład
E. Eckhardt
w Budyšinje
na rózowej hasy 6.

Wobalinzu za nohi „Sanoped“
wuspěšnje srědk při žilach. nohach, bolacych nohach, so jatrjacych ranach, trupach a zadeklinzach. Čo. 1 = 10,— hr., čo 2 = 12,80 hr. čo. 3 = 15,45 hr. „Sanoped“-žalba 3,— hr., połvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozesł. na dobérk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Krätzurgan wotstroni spěšnje šišće, milo, nješkódnje awjerbjenja a nim. wšě čefp. koža 1000 000 krót wopruh. paké. 1.50
Drog. Strauch & Kolde.

Prošu
čisło
687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

Nudle
punt po 30 pj.
Otto Sellge
na Zwonk. Lawskej hasy 38.

Šwadleba
za žonjacu a dźěćacu drastu poruča so w Budyšinje na Krottenschmidtskej drózy 11 III na prawo.

Wšě šulske knihi
serbske a němske
dostanjeće najtuńšo
w Serb. knihařni w Budyšinje
w Serbskem Domje.

Přez njezbožowny připad zemrě wutoru wjecźor mój drohi njezapomnity mandželski, naš luby nan bratr a wuj,
žiwnosćer **Jurij Walda**
a budźe sobotu popołdnja 1/28 hodź. w Njebjelčicach pokhowany. Prosymy přećelow a znatych wo cichi „Wótče naš“ za zemrěteho a bohate přewodźenje k jeho poslednemu wotpočinkej.
W Serbskich Pazlicach, 12. augusta 1925.
Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Składnostna kup!
Na 50 mantlow za jězdne koła
najlěpšich běłych, jedyn po 5 hr.
na 150 přikrywow na sedła
jara tunjo
J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4.

I.a bunowy kofej
stajnje čerstwy paleny
1/4 punta po —,90, 1,—, 1,10, 1,20 poruča
Walter Weise
w Budyšinje na Žitnej hasy napřeća Pahnec módoweho domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawaŕni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawěštki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 188 — Budyšin — pjatk, 14. awgusta 1925 — Bautzen — Lětnik 84

Saſſka w němſkoſtatnej radźe pſchecźiwo złam.

Němſkoſtatna rada je ßo ßrjedu ſe ſakonjemi, w němſkim ßejmje wobſamknjenymi, ſaběrała a jim pſchihłoßowała. **Saſſki póßlanz dr. Gradnauer w mjenje ſſkeho knježeŕſtwa pſchecźiwo złownej pſchedłoſy proteſt ſapołoźi.** Saſſke knježeŕſtwo je hiźo prjedy ßwoje wobmyßlenje pſchecźiwo njej wuprajiło. Tele wobmyßlenja ßu ßo jenož w jenotliwych dypkach w němſkim ßejmje wołkabiłe. Jako nowe je ßo poſtajenje pſchijało, kotrež němſkemu knježeŕſtwu połnomóž da, je-li ſo hoſpodaŕſke potrěbnoſcźe to nuſnje žadaju, ſ pſchihłoßowanjom němſkoſtatneje rady a wubjerka němſkeho ßejma dowoſne zła pſchemjenicź abo ſběhnycź, abo na bjeszłowne twory zło położicź. Kaž je ßo němſkoſtatna rada wuprajiła, móže ßo tole ſpołnomóžnjenje jenož ſ wuſtawu pſchemjenjazej dwětſecźinſkej wjetſchinu dacź, kotraž ßo njeje w němſkim ßejmje namakała. Tohodla je ßo dyrbjało na tym dwělowacź, hacź je ßo ſakoń ſ wuſtawnej wjetſchinu wobſamknył. **Tohodla njeje Saſſkej móžno, złownej pſchedłoſy pſchihłoßowacź.** Saſſkemu ſaſtupjerjej ßo ſaſtupjerjo Heſſenſkeje, Lübecka, Saſſkeje prowinzy a měſta Barlina pſchiſamknychu.

W mjenje němſkeho knježeŕſtwa ſtatny ſekretar Zweigert ſaſſkemu póßlanzej ſnapſchecźiwi, ſo je ßo w wubjerku němſkeho ßejma a też w němſkoſtatnej radźe ſtejiſchcźo ſaſtupowało, ſo ßo na ſakonjowej wuſtawnoſcźi njehodźi dwělowacź.

Wo wuwjedźenju wobſamknjenjow němſkeho ßejma we naſtupanju **ſaſtaranja ſozialnych a drobnych** [illegible] pruſſki ſtatny ſekretar Weißmann pſchiſpomni, ſo Pruſka njewěri, ſo ßo wobſamknjenja němſkeho ßejma hodźa wuwjeſcź, je-li ſo němſki ſtat trěbne pjenjeſy ſa to njewuda.

Płacźiwoſcź žitnych a mukowych złow.

Po ſdźěleńzy, kotruž je towaŕſtwo Barlinſkich žitnych a mukowych wikowarjow dóſtało, maja **dowoſne zła ſa žito a muku** něhdźe w cźaßu mjes 29. auguſtom a 1. ſeptembrom **do** mozy ſtupicź.

Kommuniſtiſke nadpady na němſkoſtatnu wobóru

Polizajſki preſidium w Kamjenizy (Chemnitz) wozjewja: Poßlednje dny ßu woſpjet pſchißluſchnizy wſchelakich politiſkich ſtronow hinak ſmyßlenych, w jenym padźe pſchißluſchnika němſkoſtatneje wobory, nadpadli a nabili. Polizajſki preſidium ma toho dla ſa nuſne, dla wobroženja ſjawneho měra a bjesſtracha wótriſche naprawy cźinicź, ſo by hdy trjeba było, cźrjódki, kotrež na wjecźornych a nóznych hodźinach po měſcźe cźahaju a bjes ſamyßla ßo na dróſy łacźa, roſehnacź a wjetſche cźahi polizajſzy pſchewodźicź dacź.

Sapóßlanz Voigt je w ßejmje ßlědowaze napraſchenje ſapodał: W Kamjenizy ßu w poßlednim cźaßu w nozy cźrjódy njeměrnikow mjes druhim jeneho wojaka němſkoſtatneje wobory a někotre ßobuſtawy kſcheſcźijanſkeho towaŕſtwa młodźeńzow nadpadłe a ſ nimi hrubje ſakhadźałe. Nadpady ſ kommuniſtiſkeje ſtrony wukhadźeja, ſo bychu ßo ſ nimi ludźo traſchili. Schto knježeŕſtwo pomyßli, cźinicź, ſo by w nowſchim cźaßu ſażo ßo jewjaze kommuniſtiſke naßylnoſcźe potłócźiło? Spokoju ßo ſ pißomnym wotmołwjenjom.

W Barlinje njeměrnikow hnydom jimaju.

Barlinſki polizajſki preſident je porucźił, ſo dyrbja ßo wſchě woßoby, kotrež ludźi na dróſy wobcźežuja, ſchkitanſku poliziju ſ nawołanjom kſchiwdźa a jej wobaraju, ßwoju ßlužbu dokonjecź, abo jejnym roskaſom njepoßłuchaju, hnydom ſajecź a bjes dalſchich formalnoſcźow w hromadnych transportach do polizajſkeho preſidija pſchi Alexanderſkim naměſcźe dowjeſcź a tam hacź do pſchichodneho ranja w ſchkitańſkej jatbje wobkhowacź.

Němſkoludowſzy ſemſzy mordarjo ßo krucźe ſtražuja.

Mjes němſkimi ludowzami w Mecklenburgu ßo pſchezo ßylniſcho powěda, ſo chzedźa ſchtyrjoch wobſkoržených, w Schwerinſkim ſemſkim mordaŕſkim prozeßu k ßmjercźi ſaßudźenych, ſ jaſtwa wußwobodźicź. To je mecklenburgſku ßudniſku wyſchnoſcź pohnuło, ſaßudźenych ſ pſchepytowańſkeho jaſtwa w Schwerinje do mecklenburgſkeje kſchłoſtaŕnje w Dreibergen pſchewjeſcź. Tam ſaßudźenych, kotſiž ßu rewiſiju pſchecźiwo wußudej ſapołožili, na najwótriſcho ſtražuja.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminaŕskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowaŕnja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

Jendźelſko-franzowſke dojednanje wo wotmołwje na Němſku.

Knježeŕſtwowa ſdźěleńka wo rosprajenju mjes franzowſkim ſwonkownym miniſtrom Briandom a jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Chamberlainom praji: Rosprajenja ßu doſpołne dojednanje wo wopſchijecźu wotmołwy podale, kotrež ma Franzowſka w pſcheſjednoſcźi ſe ſwjaſkaŕſkimi mozami Němſkej dacź. Rosprajenja dachu ſkładnoſcź, ßo mjes ßobu wo bjesſtrachowym paktu wuprajicź. Tajki pakt móže hakle potom hódnoſcźe nabycź, hdyž ßu ßo ſaſtupjerjo wſchěch wobdźělenych mjes ßobu ſrěcźeli. Londonſke rosprajenja ßu we wyßokej měrje k tenu pſchinoſchałe, ſapocźatk tajkich rosprajenjow poſpěſchicź, kotrež khmany a doſkóncźny wunoſchk ſmóžuja.

Němſka ma ßo nětko namołwicź, ſo by rtne rosrěcźenja namjetowała, kotrež měłe ßo po jendźelſkim měnjenju, kaž daloko ßo wona na Jendźelſku pocźahuja, mjes jendź. póßlanſtwom w Barlinje a němſkim w Londonje wjeſcź. Jendźelſka ſpyta, Němſkej móžnotu dacź, ſo by ßwój ſaſtup do Swjaſka ludow ſamołwiła. **Němſka pak budźe ßo hakle potom pſchipuſchcźicź móž, hdyž je ßo dopokaſało, ſo je wunowatoſcź wotbrónjenja dopjelniła.** Schtož wuměnjenja naſtupa, kotrež je Němſka w ßwojej nocźe ſ 20. julija cźiniła, ſtej ßo jendźelſke a franzowſke knježeŕſtwo w tym ſmyßle dojednałej, ſo dyrbja ßo durje k woſdźiſchim rospominanjam wotewrjene dźeržecź. Schtož **ſrěcźenja wo rosrißazym ßudźe mjes Němſkej ſ Pólſkej a Cźěſkoßłowakſkej** naſtupa, je ßo po ſdacźu w Londonje wucźiniło, ſo ßo tele ſrěcźenje pod ſhromadne rukowanje Franzowſkeje a Swjaſka ludow ſtaji.

Kommuniſtiſki wjednik ſ Južnoßłowjanſkeje cźeknył.

Pſched dwěmaj měßazomaj je wokrjeßny ßud w khorwatſkim hłownym měſcźe Sahrjebje kommuniſtiſkeho wjednika Władimira Cźopicźa k jaſtwu na tſi lěta ſaßudźił. Cźopicź w Khorwatſkej kommuniſtiſku agitaziju wjedźeſche a bě w ßwojim cźaßu ſ poßrědnikom mjes Radicźom a Moſkwu. Pſched měßazom Cźopicź ſkhori a ßo tohodla do jaſtwoweje khorowńje pſchewjeſe. Dokelž jeho tam krucźe njeſtražowachu, wón ſkładnoſcź wužijo ſ khorowńje cźekny, wyßoku murju pſcheſkocźiwſchi.

Ruſka kupowańſka kommißija.

S pjecź ßobuſtawow wobſtejaza ruſka delegazija je ſ Němſkeje do Londona pſchijěła, ſo by ſ induſtrialnymi w Lancaſhiru ſtyki nawjaſał. Wona chze ſa 5 milijonow puntow (100 milijonow hriwnow) tworow nakupicź. Rußojo pak nimaju pjenjes a ßebi dołhe požcźowanje žadaju. Induſtrialni w Lancaſhiru pak maju mało dowěrjenja k bolſchewikam a njejßu ſwólniwi, n požcźonki twory podawacź.

Wójna w Marokkowſkej.

Franzowſko-ſchpaniſka offenſiwa w Marokkowſkej.

Prěnja ſhromadna ſchpaniſko-franzowſka offenſiwa we Marokkowſkej je wunoſchk měła, ſo ßu Franzowſojo Amezonſke ſtejiſchcźo pola rěki Uerghi wobßadźili.

Po ſdźěleńzy wójſkoweho wjedniſtwa je ßo w Laraſchſkej ſtronje prěni dźěl wotmyßleneho hromadźedźěłanja franzowſkich a ſchpaniſkich wojakow pſchewjedł. Bjes wulkeho ſchkodowanja je ßo wottyknjeny kónz dozpił. Schpaniſzy wojazy ßu někotrych Kabylow ſajeli. Hdyž bě ßo franzowſka kolonna w Ameſu ſaměſcźiła, je wyſchk Freydenberg ſe ßwojim generalnym ſtabom w Ainu Hayelu ſchpaniſkeho generala Riquelena wopytał. Schpaniſka kolonna w Laraſchu w ßwojich ſtejiſchcźach woſtanje, hacź ßu franzowſzy wojazy ßwój zyl doßahnyli.

*

Schpaniſko-franzowſke hromadźedźěłanje.

Schpaniſke nowiny wuſpěchi franzowſko-ſchpaniſkeho hromadźedźěłanja wuſběhuja. Po powěſcźi ſ Rabata wotpadnjene ſplahi w ßrjedźiſnje fronty po dobycźu Dźebel Amergu dale k połnozy zofaju. S krajiny pola Kelama je ßo njepſchecźel zyle wuhnał. Na woběmaj kſchidłomaj pak ßo Kabylojo ſe ßylnymi mozami napſchecźo ſtajeja. Andźerojo a Dźebelojo ßu pjecźa wot Abd-el-Krima roskas doſtali, ſo dyrbja poßylnjenja hromadźecź, ßo derje ſarycź a dale na nózne cźahi k njepſchecźelej khodźicź. Na to běchu Kabylojo ſpytali, rěku Lukkos pſchekrocźicź, ſo bychu na rubjeżniſtwo do franzowſkich rjadow wucźahnyli. Franzowſka artillerija a ſchpaniſzy lětarjo ßu pak jich nuſowali, ßo wrócźicź. Franzowſke wotdźělenje je dale ſ połodniſcheje ſtrony Saſarmſkich horow njepſchecźela wucźiſchcźała. Pſchi tym je ßo 113 ßwojbow Uled Beddaſkeho ſplaha Franzowſam podcźißło. Pódla toho ßo powě, ſo Abd-el-Krim hórſke ſplahi ſ połodneje Taſy pohonja, wożeſbje ſplahi Riatow a Beni Maraiow, ſo bychu hnydom offenſiwu pſchecźiwo franzowſkej froncźe ſapocźeli. Hacź runje je położenje hiſchcźe pſched krótkim wohrožene było, ſtej tola wobaj ſplahaj Franzowſam ßwěrnaj woſtałoj. Tucźi ßo nadźijeja, ſo nětko, hdyž ßu franzowſke poßylnjenja doſchłe, njewotpadnjetaj. W Dźebel Amſetu bliſko Bal Moruja ßu Kabylojo wupad ſcźinili. Wotpadnjene ſplahi běchu ßo tam ſaßydlike, ſo bychu napſchecźiwjenje organiſowałe. Lohka franzowſka artillerija a lětarjo ßu pak je wuhnali.

Sběžk Druſow w Syriſkej.

Miniſterſki preſident Painleve je ßrjedu po ſkóncźenju miniſterſkeje rady induſtrialneho Playoulta pſchijał. General Sarrail bě tutemu porucźił, miniſterſkemu preſidentej dowěrliwu rosprawu wo położenju w Syriſkej pſchepodacź. Rosprawa ßo khětro nadobnje ſ politiſkim położenjom w kraju Druſow a ſ njepoßrědnymi pſchicźinami pſchipadow a rosdźěla měnjenjow mjes ßobuſtawami ßwójby ſultana Atraſcha ſaběra. W rosprawje ßo praji: Franzowſojo ßu, ſo bychu ßwojich pſchiwißowarjow ſchkitali, wotdźělenje 7 offizěrow a 160 muži k poßylnjenju garniſony w Sueidźe wotpóßłali. Wotdźělenje ßo ſ wjele ßylniſchimi njepſchecźelſkimi mozami wobſtupi a něhdźe 100 muži ſhubi. Na to je ßo druhe wotdźělenje pod roskaſowaŕſtwom generala Michauda, 3000 muži ßylne, mjes nimi 63 offizerow a 840 franzowſkich wojakow, wotpóßłało, ſo by ßo roshorjenoſcź ſměrowała. Tole wotdźělenje je pſchi bitwicźzy pſchedſtražow jeneho offizěra ſhubiło, a je ßo, kaž je ſnate, hdyž bě ßwoju prowiantnu kolonnu ſhubiło, wrócźo ſcźahnyło. Po wojowanju ßu 385 ſranjenych nalicźili, mjes nimi 23 offizěrow. Wěſta licźba moriwych ßo hodźi cźežko mjenowacź, dokelž njeje ßo dźěl ſ nich ſpóſnał. Mjes 432 njenamakanymi je drje wjetſchi dźěl Syriſkich a Madagaßow. Jich ßu pak Druſojo ſajeli, pak ßu do Sajordanſkeje abo k Jendźelcźanam cźekli. Garniſona w Sueidźe je w tu khwilu woblehnjena, tola na doßahaze waſchnje ſ zyrobu, muniziju a wodu ſaſtarana a pódla toho jej lětadła wſchědnje zyrobu pſchinoſchuja. Wono ßo nadběham Druſow napſchecźo ſtaja a ma jenož někotrych ſranjenych ſapißacź. Pſchipady ßu ßo we wokomiku ſtałe, w kotrymž ßo położenje tak mało khutne bycź ſdaſche, ſo general Sarrail poſkicźi, dźěl ßwojich algeriſkich tſělzow do Marokkowſkeje póßłacź. General měni, ſo jenož ßłabych poßylnjenjow potrjeba, kotrež ßu jemu bjes komdźenja póſcźelu.

Krwawne njeměry w Tientſinje.

W Chinje njepſchecźelſke hibanje pſchecźiwo wukrajnam hiſchcźe njeje ſaſtało. W Tſientſinje je k krwawnym njeměram doſchło. Reuterez powěſcźeŕnja 13. auguſta powě: Krótki cźaß po tym, hdyž bě ßo wcźera wjecźor poßylnjeny polizajſki ſchkit wrócźo ſcźahnył, ßo ſběžkarjo do pſchadownjow dobuchu a maſchiny ſkónzowachu. Strajkowarjam běchu ßo ratarjo a rataŕſzy dźěłacźerjo ſ wokolnych wßow pſchiſamkli. Słaba polizajſka ſtraža bě bjes mozy. Dźenßa rano 800 polizajſkich ſaſtojnikow ſpyta, ßo do fabrikſkeho měſta dobycź. Něhdźe 10 000 muži ßylna cźrjóda kamjenje do nich mjetajo jich powita. Wojazy ſpytachu wjednikow ſtrajkowarjow ſajecź. Dźěłacźerjo ßo jim ßylnje pſchecźiwjachu. Wojazy běchu ſkóncźnje nuſowani, do njeměrnikow tſělecź. Prědniſche rjady ludu njewidźachu žaneje móžnoty, ſo bychu wucźekłe. Wjele ſ nich do rěki ſkocźi. Wſcho hromadźe je ßo něhdźe 68 ludźi ſatſěliło. S polizajſkich mužſtwow ßo někotre cźežko ſranichu. Poſdźiſcho ßu 378 ſtrajkowarjow ſajeli. Polizija je wſchě pißarnje towaŕſtwow w chineſkim měſcźe ſamkła a wjele ſaſtojnikow dźěłacźeŕſkich towaŕſtwow ſajała. Wſchě ſhromadźiſny ſtudentow ßu ßo ſakaſałe.

*

W **Shanghaju je ſtrajk woßłabnył,** jenož namórjazy a textilni dźěłacźerjo hiſchcźe ſtrajkuja. Japanſzy wobßedźerjo pſchadownjow ßu ſwólniwi, chineſke dźěłacźeŕſke ſwjaſki jako jednazu ſtronu pſchipóſnacź. Dźěłacźerjam ßo mjda troſchku powyſchi, też ßo wěſte wotſchkodźenje ſa naſtate ſchkodowanje ſa cźaß ſtrajka ßlubi. W dźewjecź towaŕſtwach ſe 40 pſchadownjemi je 50 000 pſchedźerjow dźěłacź ſapocźało.

Ze Serbow.

W Budyšćinje, 14. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +26. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer we nozy +15. Wuhladny na mało žo pyšcy, mjenjuje wjedro. — Wčera rano cyknjesche žo wyšcina wot Schpanskeje pyšes Francowskeje a Němskeje hač do Finskeje. Nad **pokrótšnym** morjom ležesche nižina. Tuto rospołożenje **pokazuje** na rjany, **wobstajny** čas. Wulka woda je Schprjewine luki w Brěžćanskich a Klukšanskich honach fraschnje **womasała**. Na **wjele** stow hórcach je wotawa tak **masana**, so dyrbja ju do hnoja smjetać. Woda wschoł njeby tak fraschnje womasała, je-li njebychu we Delnjej Hórcy jaho waš hač do dnja sćahnyli. Schtwórtk rano wyšche Delnjej Hórki bě tak **niska** woda, so běchu w rěčnišćerni błóćane **łupki** widźeć. **Luki**, wot Brěžkich hač do Klukšcha **pak** běchu jena pućellina. Wšitke wobcerkowanja pola wyschnoćerjow pyšcerjowo **tajkemu** sadźerkowanju žo pyšcy **podarmo** pyše. W naschej republikanskej **socialistiskej Saksej** maja knjeze dwory wyšše prawa. Burski lud je za płaćenje dawkow bohaty dojeł, hewak nihdźe prawe njenamaka. — Jutrje sobotu je swjł. Marje. Słónčko schadza **rano** 4.47 **hodź.** a žo 7.20 **hodź. khowa**. Měsačk schadza po połnocy 12.54 a žo **połnocy** 4.58 **hodź. khowa**.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrje sobotu:** Pola naš a po zyłej Europje trajace **wobstajne** a cyłe wjedro. W połnocnej Europje jenoš **mutne**.

— Rosprawa **policije**. 66 létna **mandźelska** jeneho tudomneho pyšemnyšlownika chcyše je **železniju** wotpuścować. W cakarni Budyšćkeho **dwórnišćerjowe** na dobo schorje. Ju do **dwórnišćerjowe policajskeje** strože dowjesechu, hdyž bórzy na to wumrje. — Sćerdu popołdnju bě na Schprjewji w Budyšćinje wulka woda. Na Židowje bě woda 1—1,20 m. pschibyła. Wčera rano **pak** woda znowa wotebjerajsche. Schkoda ł wulkej wodu w Budyšćiskej wokolinje dale njenasta.

— **Sawjeranje pjow.** 11. awgusta 1925 wječor wokoło 10 hodź. je bjes knjeza **wolotobehaźy** mały schćery poš, pola kopornika w Budyšćinje dźěłacerja do ruki kuknył. Podšćisko žo wujaśni, so poš formarjej Arnoschtej Wagnerej we wojerśim sajudlenju w Dźěžnikezach **škuschesche** a bě tam hakle wječor w 10. hodźinje cźeknył. Na poručnoćerja **wokrjesnuho** skónčneho lekarja bu poš **marjeny** a w statnej **veterinarno-policajskej** pschepytowańi w Drježdźanach pschepytany. Tam **su** zkazenosć jspóznli. Tohodla maju žo w sćěhowazych gmejnach Budyšćiskeho **hamtskeho** hejtmanstwa a w Budyšćinje pšy **3 mežach wjasać**. Sawrjenski wokrjesny wopšichtja **wokrjesnych** Schćerachowskeho hamtskeho hudnistwa z wumjeńcom Sohlanda n. Spr., **w Ringenhainje**, Hornjej a Delnjej Wjasońcu a wšěch **wjach**, kiž leža smutkach dróhoweje cźary wot Njesdźaschcez na Mnjechcy, Lahow, Worzyn, Pomorzy, Trjebienzy, Mjeschcy, Delan do Kóslow a mjeźo Budyšćim.

— **Sswobodne mjasowe jatki (Freibank) w Budyšćinje.** Sobotu, 15. awgusta, **dop. wot 9—11 hodź. wotedawa** žo **fijre howjase mjaso, punt po 40 pj.**, **nałeźene swinjace mjaso, punt po 50 pj., fijre swinjace mjaso, punt po 60 pj. Swinjace mjaso wotedawa** žo jenoš **na cźišla** 3331 hač 3500.

S **Bukez.** Njedźelu, 16. awgusta, **wulerći** ſrěbi tudomne spěwne towarstwo „**Rabosej**“ na Shorjelšu horn. Sć. Pomorz wojźěže **towarstwo** 3/48 **hodź.** Wšěch **zhromadny chcyše** žo wjesće **wobdźělić** a hojći wita towarstwo do **swojeje** srjedźiny. Też **narodne towarstwo chcyše** žo **swoju wobdźělić**. Rjenje budźe, to je wěste!

S **Kolawy.** Dźensa w nozy žu je **poja** naschelo pyšeluzga Felšy paduschi **nutskamali**. Tobak, zigarety a wschelake drobne wězy **hobu kasachu**.

S **Kulowa.** Pšched wjazy njedźelemi kradnychu tu **pjekarstwemu pomocnikej pjekarstwa** mišchtra Scheinerte **nowe koło** ſ khěje **konditarja** Pjazy. **Jako běchu nětko mlodeju paduchow, kotrajž** w Brauneroj **hotelu** wjenjejne lisowanje **kradnyschtaj**, sajeli, **tukachu** na njeju też, je staj **spominjene koło kradnyłoj**. **Policija pola Junga dom** pschepytna at eź **shubjene** koło namaka. Też **wschelake druhe** wězy **cźasachu**. Mějećerjo wschelakich **wězow** ho **jamolwichu** a **swoje** wězy wróco **dóstachu**.

S **Wojerez.** Tyšuš, kotryž w tudomnej **wokolinje** knježi, je **žrebi** hač **dotal** dwaj wopraj **žadał. Muž, 40 lét** ſtary, ſ **Wojerez** a 18-létna holza ſ **Noweje Luki** staj we **khorowni wumrěłoj**. Khorosć žo na **sjožo dale njerosć**scherja.

Se **Sleho Komorowa.** Ssnjerne njesboże sta žo tele dny w Slym Komorowje. Wésta Meńzneerowa bě do spiritusowego **warjała** spiritus nalała. Bleschu w bliskosći stojo wostaji. Bórzy po tym blesche rosbuchny. Zona **rukowanjom** wutwori. Kaž by njeschkodny **bóle** wotpowědował na pschedewsćacu, ſupny žo druhe a tak **bóle** ke **konkurse** ju lěcze 1906. K druhemu **casej** pschindże **kupjel** do **rukow** prjedawjcheho **wobsedźerja Hagera**. Pośdźiscu pschenaja žo na k. dr. Rachelu, hač 1. hapreje 1913 do jeho **ſwójstwa** pschenóže. Wot toho cźasa je žo **wobsedźerstwo** stajnje powjetschało. 1914 **pschikupi** 12 **korzow** lěża a ſukt wot jeneho Ssmjeczkečanskeho **wobsedźerja**, dale 40 **korzow** leżomnosće wot wšitkeho Schrotera, pod kotrymiž hižo naſpomnjene žórko cźeše, bjes kotrehoż kupjel wobstaješ njemohła. To sebi **wobsedźer** ſwěrći a je ta mudrje cźinił. Hižo pschi pschenjesu nastachu wody dla **differenzy** je žuſedom. S tuhjenjom žórka ho **bórzy wotstronichu**. Też zyle hórnistwo je **nětko** w **rukowaj** wobsedźerja a na k wurwowanju wuhla **ſwojeho hórnika**.

S dawna žem žu Janſke **kupjele** znate **jako lěkowanišćo** pschi **muohich** thorosćach, tak pschi wicźi, **ischiasu**, **rheumatismu** (drjenju), pschi ſkherjenju cźowon a **wutrohy**, **koże** a druheho. Kupjel ma **njewuczerpajomne pokłady** na ſuhu (Moor), kiž je tu zyle **hinašći hač na druhich** podobnych kupjelach. Ssmjeczkečanski ſub je je **wuhla nasłał**. Ssyrićznata **mineralna woda pschelića** ſuh kiž rospadnje kaž muka. Tu wosebitu **ſamonosći** druhi ſuh nima. S wulkim **nakładchom** su **wěsto** tež kupjele **ſyrićzniteje** wody. 1922 buchu nowe **jenjace** kupjele **wotewrjene**. W **kitusćinu** nałěcźu dosta zyła kupjel **nowy kabat**, bu **ſnutśka** a **ſwonka porjesćhena** a cźini w **pyschnym kubacźe nałśchcheho ſacźišćenja**. Leje 25ćene **wobstacźe** — **potajkim śćerbny jubilej** — ma žo **nětko njebjesu wobsedźe wosjwjeceć**. Sarjadowanjo je žo wo cźełne a **buchowne wokhowenje postarało**. Tak **konzernitje** popołdnju **ſnaty ſkamny Kaufmannowy orchester** ſ Drjezdźan **wonka we Bože ſwérchle** pod **khłódkatej** promenadu, **kotraž** je je w běhu 20 lět ſkerro rosmnožiła. To **wobsedźowacej mějachmy** lěto wot lěta pschileżnosć. Ssedźi a **ſoni** žo rijenje pod akezijemi, **bukami** a **ſadowzami**. Wjeczor pschekapja naš ſ **wokrjesnelenjom** ſchtomowniy (parka) a ſe **wohnjoſtrojom**. Je to ſbožowny **kucźik Božeje ſtwórby**. Schtóž móc trjeba a pyta, tu jom ma. **Wotmělnjaze wukhodźowanišćeja** do **bliskeho** lěża, **wujeđžowanje** ſ **cźołom** na **wobjedźe** pschipraſnjenym hacze a **wschelaka** druha **zabawa** ſocźerja cźaſ a **khwilu**. Lěża **bu** ſe **thmanischemu pschedełanju** ſuha — tak žo jeho móz a **wnitřnosć powjetschi** — **wosebite hibadło** ſ **elewatorom ſpołożenje**. Też **tapjelanska mineralna woda** ((„Johannisbader Mineralwasser“) je **wukeſowarjej** ſrědk, wopschija na 30 **mg. żelesa** a **runja** žo **tak** ſnatej ſkajowej **Halschtrowstej kupjeli** (w **Bohošćej-Bogtlanbje**). Też **mnohe druhe pschiprawy** tuž **elektro-a mechano-therapija** ſu tu **k wulkemowanju**. **Mnohe pschipišma** a **dźakne imprajenja** ſwědcźa **wo wulkotnych imjenschach Janſkich kupjelow**. Na **jich žlebornym jubileju budźe** ſo **nekotrymkuli dźakne na nje dopomnicź**, ſnadź **też** ſ **tym**, so je njedźelu tu ſ **hoſcźom pschi wurjadnym ſwjedźenju**. Wobzedźe ſerbſkeho **krajika leżo**, chcedźa Sćerbam cźełnje ſłużiéć, cźełko ſtrucźiśa a tak **też duch a duſchu wulełkowacź**. Spominajo na běhne cźaſy, kotrež pokrjechcheho nimale ſ jemi ſtłóczichu, budźe žo cźim bóle **nětku radowacź, hdyž** pod nim a jeho „**prawej ruku**“ ſo **hładajm roswiwaju a tak** po cźłowjeczich **mysłach nastupi rjeńšu drohu** do ſkoteho **jubileja**.

25 lět Janske kupjele.

Dźeńšich **wokoło** „Luha“ hižo ſnaty bycź, njechcźachći **pucź** do **Janſkich kupjelow** ſmyliéć. Wotležana **wot ſchćerkeje ſwětowneje bróhi**, ja kerkom, lěsom ſkowana **a k hórzy pschitukena, hdźež** „cźorne ſloto“ žo ryje, **ſhładuje** pyches wjeſelich lěża, tiž žo k jeje nohomaj **wupschestrowa**. Ke ſwjezeru cźehnje žo njeſkónčna hola, žo ſhubjujo do njeſmérnoje dalokoſće, do Prußkeje, ſ wjetscha **wobſedźerſtwo** tele **ſłóſchtra Marijneje** Hwěždy. A dokoła **wokoło** kerćźi **w** pišanym **wotmělenjenju** — **brěwy, khójny, duby, wólſche, wojnyy. K** Lěwjay na puću do **Janſkich kupjel** leži „Marijna Studnja“, nětko wobſedźenſtwo ſnateje phi-lantropiſtki Elſy Brandſtröm, kotraž je ſ **prjedawſcheje kupjele wutworiła ułowanišćeło** za **wójnſkich jatych** nimſkeho a **awſtriſkeho wójſka**, kotrež ſu **w ruſkim ſajerstwu pobyli**. A tuta **kupjel** běšche po **prawom nastork** k naſtaću **Janſkich kupjelow**, kotrež maja hižo **ſwoje ſtarowiny**.

Sa Lěſkom blisko Ssmjeczkez ſtejesche ſamotna khěžka „**Janſke ſbožo**“ („Johannisglück“) **mjenowana**, ſłuſchaza njeho **Janej Kſchiżanej**. Tu ſaczahnychu **bratraj** Jan a Gusta Nowak. Hdyž žej poſledniſchi blisko zyrkwje **nowy ſtatok natwari**, w lěcze 1898, **pschewostaji** žo **prjedawſche hydlenje** zyłe Janej — **wotpowdźe** nětko hižo na **wjeſnym kerchowje** we Ssmjeczkezach. **Sſtłke hydlenje pschewostaji hoſcźom**, kotrěž žo w „**Marijnej ſtudni**“ kupachu. Tehdomniſchi wobſedźeć nochzyſche pak w **dalſchim kupjele na hoſcźi** wotedacź, kotrěž **pola** njeho njebydlachu. A tuž žo Jan Nowak roſſudźi, ſam kupjele ſarjadowacź. **Potajkim** tuta njelubosć **wjedźeſche** k ſaloženju „Janſkich kupjelow“. Dotalne twarjenje žo wotſtorha a na **mésturje**, hdźež nětko kupjel ſteji, **natwari** ſo **prěni dźeł. Tu thmilu** je bárowy w nim **ſamóčcźeny** a wopschija **wobydlenja** ſa khorych **ſtatnych kajow**. **W lěcze 1900 běšche hotowa** po nacźiſku **twarſkeho mišchtra** Schéna w **Njebjelcźicach**. Wona dosta, **ze mnohich** wadźenych **a ſrjedowej** kupjelu, ſkónčnje **mjeno** „**Nowa luhowa kupjel w Ssmjeczkezach**“ (**Neues Moorbad Schmeckwitz**).

Wotewri žo je 6 kupjelemi. Wobſedźeć **ſaſtara** je ſe ſwojej **žonu, dźowku** a ſynom. Tuſón **ho pośdźiſcho** do Ameriki poda a je tam ſemrěł. Jan Nowak **mjeſche** wotpohlad, kupjel pschedacź. Dokelž pak jemu **ſahe kupy njepschistejeſche, pschewostaji** je ſwojemu **pschichodnemu** ſynej Hagerej w lěcze 1902, kiž žo ſ **nětčźišchim** wobſedźerjom **ſwjasa**. Dokelž liczba hoſcźi **naſtajuje pschiſtorka**, wotmyſlichu na pohnuwanje k. dr. **Rachele kupjel powjetschicź**. A tak dosta nětcźišchu ſchtatnoſcź. W naſlěcźu **1903** je ſ **twarom** ſapoczinaſche, **twarſki mišchtr** běšche **Kocho** w Ssernjanach, hłowne **wudźiwſtwo ležeſche pak** we **rukach architekta** Gasta w Drježdźanach. Ss **pilnoſcźu** je dźěłaſche a **tuž** ho nowe kupjele hižo **kóncz junija** 1904 **wotewri. Wuwjedźenje** tajkeho wulkeho **twara** — póla toho **ſamoſtatne hoſpodarſtwo** — ſpožera **wjele pjenjez. Mjes tym** běšche zyła kupjel do jenickeho **wobſedźenſtwa** dra. **Rachele** pschescha. **Wſchelake ležomnoſcźe**, tak **hórniſchwo bratrow Nowakez**, žórko **ſyrićznje** (ſchwalobowe **wody** atd. byrbjachu jo pschikupić, **dyrbjeſche-li** ſo kupjel ſdźerżeć, móz. To wscho a druhe njepschewidźomne mnohe wudawki wjedźechu k tomu, ſo je k **Nowejenju** a k **dowuwjedźenju nowotwara 1905 ſtóncźenje tow.** ſ wobmj.

pschepytna at eź ſhubjene koło namaka. Też **wſchelake druhe wězy cźasachu**. Mějećerjo wschelakich **wězow** ho **jamolwichu** a **swoje** wězy wróco **dóstachu**.

S **Wojerez.** Tyšuš, kotryž w tudomnej **wokolinje** knježi, je **žrebi** hač **dotal** dwaj wopraj **žadał. Muž, 40 lét** ſtary, ſ **Wojerez** a 18-létna holza ſ **Noweje Luki** staj we **khorowni wumrěłoj**. Khorosć žo na **sjožo dale njerosć**scherja.

Se **Sleho Komorowa.** Ssnjerne njesboże sta žo tele dny w Slym Komorowje. Wésta Meńzneerowa bě do spiritusowego **warjała** spiritus nalała. Bleschu w bliskosći stojo wostaji. Bórzy po tym blesche rosbuchny. Zona **rukowanjom** wutwori. Kaž by njeſchkodny **bóle** wotpowědował na pschedewsćacu, ſupny žo druhe a tak **bóle** ke **konkurse** ju lěcze 1906. K druhemu **casej** pschindże **kupjel** do **rukow** prjedawſcheho **wobsedźerja Hagera**. Pośdźiscu pschenaja žo na k. dr. Rachelu, hač 1. hapreje 1913 do jeho **ſwójstwa** pschenóže. Wot toho cźasa je žo **wobsedźerstwo** stajnje powjetschało. 1914 **pschikupi** 12 **korzow** lěża a ſukt wot jeneho Ssmjeczkečanskeho **wobsedźerja**, dale 40 **korzow** leżomnosće wot wšitkeho Schrotera, pod kotrymiž hižo naſpomnjene žórko cźeše, bjes kotrehoż kupjel wobstaješ njemohła. To sebi **wobsedźer** ſwěrći a je ta mudrje cźinił. Hižo pschi pschenjesu nastachu wody dla **differenzy** je žuſedom. S tuhjenjom žórka ho **bórzy wotstronichu**. Też zyle hórnistwo je **nětko** w **rukowaj** wobsedźerja a na k wurwowanju wuhla **ſwojeho hórnika**.

S dawna žem žu Janſke **kupjele** znate **jako lěkowanišćo** pschi **muohich** thorosćach, tak pschi wicźi, **ischiasu**, **rheumatismu** (drjenju), pschi ſkherjenju cźowon a **wutrohy**, **koże** a druheho. Kupjel ma **njewuczerpajomne pokłady** na ſuhu (Moor), kiž je tu zyle **hinašći hač na druhich** podobnych kupjelach. Ssmjeczkečanski ſub je je **wuhla nasłał**. Ssyrićznata **mineralna woda pschelića** ſuh kiž rospadnje kaž muka. Tu wosebitu **ſamonosći** druhi ſuh nima. S wulkim **nakładchom** su **wěsto** tež kupjele **ſyrićzniteje** wody. 1922 buchu nowe **jenjace** kupjele **wotewrjene**. W **kitusćinu** nałěcźu dosta zyła kupjel **nowy kabat**, bu **ſnutśka** a **ſwonka porjesćhena** a cźini w **pyschnym kubacźe nałśchcheho ſacźišćenja**. Leje 25ćene **wobstacźe** — **potajkim śćerbny jubilej** — ma žo **nětko njebjesu wobsedźe wosjwjeceć**. Sarjadowanjo je žo wo cźełne a **buchowne wokhowenje postarało**. Tak **konzernitje** popołdnju **ſnaty ſkamny Kaufmannowy orchester** ſ Drjezdźan **wonka we Bože ſwérchle** pod **khłódkatej** promenadu, **kotraž** je je w běhu 20 lět ſkerro rosmnožiła. To **wobsedźowacej mějachmy** lěto wot lěta pschileżnosć. Ssedźi a **ſoni** žo rijenje pod akezijemi, **bukami** a **ſadowzami**. Wjeczor pschekapja naš ſ **wokrjesnelenjom** ſchtomowniy (parka) a ſe **wohnjoſtrojom**. Je to ſbožowny **kucźik Božeje ſtwórby**. Schtóž móc trjeba a pyta, tu jom ma. **Wotmělnjaze wukhodźowanišćeja** do **bliskeho** lěża, **wujeđžowanje** ſ **cźołom** na **wobjedźe** pschipraſnjenym hacze a **wschelaka** druha **zabawa** ſocźerja cźaſ a **khwilu**. Lěża **bu** ſe **thmanischemu pschedełanju** ſuha — tak žo jeho móz a **wnitřnosć powjetschi** — **wosebite hibadło** ſ **elewatorom ſpołożenje**. Też **tapjelanska mineralna woda** ((„Johannisbader Mineralwasser“) je **wukeſowarjej** ſrědk, wopschija na 30 **mg. żelesa** a **runja** žo **tak** ſnatej ſkajowej **Halschtrowstej kupjeli** (w **Bohošćej-Bogtlanbje**). Też **mnohe druhe pschiprawy** tuž **elektro-a mechano-therapija** ſu tu **k wulkemowanju**. **Mnohe pschipišma** a **dźakne imprajenja** ſwědcźa **wo wulkotnych imjenschach Janſkich kupjelow**. Na **jich žlebornym jubileju budźe** ſo **nekotrymkuli dźakne na nje dopomnicź**, ſnadź **też** ſ **tym**, so je njedźelu tu ſ **hoſcźom pschi wurjadnym ſwjedźenju**. Wobzedźe ſerbſkeho **krajika leżo**, chcedźa Sćerbam cźełnje ſłużiéć, cźełko ſtrucźiśa a tak **też duch a duſchu wulełkowacź**. Spominajo na běhne cźaſy, kotrež pokrjechcheho nimale ſ jemi ſtłóczichu, budźe žo cźim bóle **nětku radowacź, hdyž** pod nim a jeho „**prawej ruku**“ ſo **hładajm roswiwaju a tak** po cźłowjeczich **mysłach nastupi rjeńšu drohu** do ſkoteho **jubileja**.

Mejske njewjedro.

P. Roßeggera Podawiny a poſtawy ſ Alpow.

(Pokračowanje.)

Hdyž Marijana do ſtatoka ſerchaŕja **pschińdże**, **dyrbjeſche** **ho najprjedy** ja jeho ſjiwu praſchećz. Na ſkhodach do dwora ſeika ju ſtara, **njerjśita** ſónka. Se ſameje radoſće nad **wopytom** rosbrě ta hubu, so běchu **wyſche** **tſi wótre** ſuby widźeć. Wona **běšche wothladowarka**, tola **chcyše** wobej cźłowjeka **nětko** ſamej **wotſtajiéć**.

„To njeje **trjeba!**“ ſawoła holza. Stara **wosta** pak tola **wonka**. **Durje** ju **dże** zyle **cźełke**.

S dwora **kwicźachu** ſwinje. S **deſtowaneje komorki**, kiž ſtojeſche tak ſchćerko wocźinjena, so **běchu** ſerchaŕjsky **widźeć**, kak ſchćerćźeše po ſuſach ſ **namocźenych** ſoſow **ſojaw ſchtrabaju**, **pschikhładajeſche pschecźiwnuju ſapach**. Jstwa **běšche ſtuchta**, **wotno ſawrjene**, na **koju** ležeſche **mlody cźłowjek**, kotrehoż **nošy běschnej toſito do rubow ſabakujnej**, **ſaj hodrikej powitej dójéć**. Tak dałoko bě wón rjany **cźłowjek**. Na **wótšinnem cźele łěpichu** ho **nětčźo brunnych ludźerjow**. Měrne **wuſkzeći** tu **běchu**, ale **zyle njehładkowane a njepěſtowane**, koſmy **pschińdźechu jemu** hač do **buby**, hdyž wón **wrěżeſche**.

Wona **ſebi myſliéšche**, ſo ho wón **ſmjerć wuſtróji**, hdyž wona tak na jene dobo **psched** nim **ſtojeſche**. Niż w najmjeńſchim. S dobromyſlnym **pohladnjenjom** wón na nju **ſhładowaſche** a **wupſchestrě** jej **ruku** ſ **běłym rukawom**.

Wona bě **zyle pschi burjach ſtojo wostała, pschežłapjena**. „Aha, to je **derje!**“ **wona** prajeſche. „**Kak pschecźełnje** mje wón **postrowja**. Mi žo ſda, ſo wón **dozhła** na mnje ſły **ježe!**“ Wſchón **wuſmješchi**, kiž tu **khwilu wuſyppa**. Potom **wrjeżny** brune rubiſchko wot žo, a njewjedro žo **rosſaſy**: „Ty njehańbity ſochorje! Ty njehańbity ſochorje! **Bratwje ho cźi ſtawa!** Wſchitko budźechu **cźi měli rosbicź! Ruzy a nop!**“

Wón **njewotmolwi**. Pschińdźe ſa tym, na cźo **ho** to měri. Wón **chcyše wſcho** na druhe kolije ſwjeſcź **a žadaſche dybawje** ſa ſtarej **wothladowarku**, ſo by jemu **wodu podała**.

„Haj, cźe rjenje proſchu!“ praji Marijana. „Njeje ſi tu twoja **naſhorſzicho** lubowana? So by cźe **wothladowacź mohła. Dokelž** maſch wjele ſa nju **cźekjeći!**“ — So tute **ſłowo w** jeje ſamtjnej **wutrobje kaž noże** rěžachu, **ſchtó by to** na njej **widźał**.

„**Marijana!**“ praji ſtónčnje thory. „**Nochzu ho** tebi cźiniéć, hacź **tym**. Sšym žo jara **pschejchoł. Tola niż tak dałoko, kaž ty měniſch**. Tak dałoko žo **jabył njejſym**, nihdy a nihdy ...“

„Njeji!“ **wona wótrje** ſareji. „**Podarmo** nikoho je **ſarlinowcže khromeho** njejbija! Tajſi nětko **ty!**“

Po **thwilźy mjelczenja** wón ſ **krótka prajeſche**: „**Schtó** bdła ma cźerpjeći, hacź ja ſam! Hdyž ty mi takle **pschińdźeſch! Koho to hiſchcze** nješcho ſtara?“

„**Koho hiſchcze** ſtara, ho ty praſcheſch,“ **praji wona hiſchcze** zyle **tahodnje**.

„Konu ſy ho po prawom ſłubił, Hanjo? Na ſwoj. Pětra a Pawoła. Wšěch hiſchcze? Budźeſch mi tola ſwérny? ſym ho **tebje praſchała**. A ty: Schto **ſebi** wote mnje **myſlíſch? Muž, kiž** ſwoje cźełne ſłowo **łama!** Sſwoje njewěźcze **ſwéru ſłubicź**, ſy ty praſił, je tak **derje cźełne** ſłowo, kaž **kózde drugje**. Njekhmanik, ſchtóž je ſłama! — A **dźenja**, po **ſchcźišćich** njebjelach? Njerjebam **tebje** mjenowacź, ſchtó **ſy**, ſam **ſy** to hižo cźiniſ.“

Wón **podpra** ho w ſkoku ſ **łokcźomaj** a prajeſche wótrje: „Mójeſchi-li mi **nješchto** ſchpatneho **wumjetowacź?** Ssy-li ſchto **widźała?**“

Nětko wona ſapocza: „Sapréwacź, ſapréwacź! Njethmany łapako ty! Dokelž ja to widźała njejſym, **ſyzeſchi** mi **to wurěcźeć**. To by rjane mandźelſtwo **było, hdyž** ſebi ty **myſlíſch**: **Jenoż** ſo wona to njewidźi! **Jenoż** ſo **wona** to njewidźi! **Hdyž** dha ma ſwéra ſtacź, **psched abo ſa khrjóſtom?** Sa cźo ho wudawam, hacź ja **ſboh hwérneho cźłowjeka mějła**. Ja móju też njewudata **ſwoſtacź**. **Pola** mojeho bratra njeje ja **mnje ſaneho nježdelſtka**. A **tuhi krócź radſcho** ſ **cźeladnikom** bycź **ſwójſi ſiwy dźeń** hacź ſ **hnadnej tujenju — hdyž** ſe ſwojej **ſwéru** a **ſwědomitoſcźu** tak **dołho dowjedźeſch** — a **kóždy** dźeń bycź **ſjebanty ſejadły łóſ**dźicźkim **kuchiſkim** ſchórzcźkom! Njehańbicźiwe **hołcźiſke**, ty!“

„Marijana!“

„Wši je **psched tobu ſatrach! Njemóžu wuprajicź, kajke ſaſtrěcźe! Jgganiſi trundlato, ty ſchpatniſki!**“

„**Tuj daj mi tola rěcźeć!**“

„**Móżeſch** rjez, ſchtóž **thjeſch, dowěra je prjecź. Móżeſch pětny** bycź, kaj **thjeſch** — jeſchtrabaſch-li to wſcho **hromadże**. — Mi **tutón** dźeń ſo ſ **pomjatka njeſmínje**: wón **może** jebacź, haj, wón to **może**. Hižo w **prěnim cźaſu** ma **mandźelſtwa**, **hdyž** je **lubosćź** najwjeſcha, je **tebje ſjebał. Je** **dyrje** był na pot **morwy ſbity**, a wſcha **wjeſ** je to **ſhonika**. Tuž **budźe** wón druhi **krócź wobſkładnuwiſchi a cźłowjek** by **mél hotowebo paducha** w **domje, psched kotrymž dyrbiſch ho ſam ſaměracź, hdyž** też **truhły** a **kſchinje wocźinjene wo-ſtajiſch!**“

„**Ty, Marijana!**“ Najradiſcho by wón ſ **koża wuſtorčił**, to pak **noſy ſawrjeſtokatſchej**. Suby **ſebi ſakuſnu**, na **cźole ſtejachu wulke kcjepy**.

Wona hładaſche wokomik mjelcźiży na njeho.

Wón je **ſcźěžnjenehu horka praji: „A ſdy hdyž ho pyſchi-ſchoł. Kajku maſch kamjeń** tuj **wutrobu! Nětko, hdyž ſym takle wopuſchczeny** — tak **wopuſchczeny ...**“

(Pokračowanje.)

hospodarske a rolarske maschiny hohm spalchu. Nak je wohen nastak, njeje znate.

S Kalowy. Jara fudka ho stanje, so ho do tudomneje wokolniny barzon jablukow. Na tydzen tudomneho mikula N. Clemensa jedzuja ho bohotu wjezor na 20 backonow. Tam hacz bo njedzelskeho dopoldnja swotachu. Potom ho dale na puczowanje podachu.

S Nagosna. (Ssamomordafstwo.) 48ltna wudowa Paulina Ssedlikowa, kotraz hizo wjazy let na ezmwoou chorosci czerpjesche, ho pondzelu dopoldnja, jako bjschtez jejnej bjdowzy na dzelo wotesdzesi, wobwjesny. Ssuzdam bo hizo pyched nekotrym czasom powedala, so budze pyrjcez Jahlodnicy, dokelz jej jezwjenske srdzbi njebozhajnu.

Z Łužicy.

S Wopakeje (Oppach). Wutoru pschipoldnju wokolo ½1 hodz. wudyri wohen we schmrjekowym lesu pschi puczu mjes hajnikownju a Schmrjekowym Dworom. Wjetr sluscha kuje Nositz-Zankendorf we Wopakej. Nimale 2 horzej wohen smeschi. Se wschich stron pschihladzachu ludzja a wobory a wohen podusychu.

S Bejerez. Czesko fusjedozi sandzenu njedzelu popoldnju mandzelska awtowoho wjednika Schuka. Turnowanski wothdzi mjesesche swjedzen a pschi tym zwjedzenski czah po wzhy. So by czah knje widzala, dzesche k prenjemu poskhoda da khesze dele. Pschi tym padny wroczo po skhodze dele. Prenju pomoz jej jedyn sanitetny pomoznik poskheli, kotrehoz hnydom k fusjedozenej sawolachu. Poschesko sawolany lekar wobkruczi, so je so zona w tschizu czesko franiela.

* Se Zitawy. Sandzenu wutoru zatepi so we tudomnych nowowotewrjenych kupjelach we Wjeczornym Marku 15-letna pschekupska schuleika Gudruna Walterez z Wisko-piz. Wona he w Zitawje pola swojeho pschecelstwa na wopyche. Mloda holza, kotraz mozesche hewak derje pluwacz, kupasche so hizom rano k prenjemu rasej. Popoldnju dzesche po hischcze nas kupacz. Pschi tym je smanto Boza tuczka sasa. Wona je so pjecza bjese wschesko wolanja podmurika, dokelz nichtó wo njeboze nicko njepytny, hacznunjez so tam na 2000 wosobow kupasche. Dalke wjeczor wokolo 7 hodz., jako so pschiwusni sa njej prascheez pschindzechu, pschepytachu nurjaki dno kupjele. Na dzesischim pytanju jeje czesko namalachu. Hnydom sawolany lekar wusche jenoz smjerez wobtruczez.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Lipska. W tudomnej saksej pschedzerni a tkalerai je so tele dny strajk sapoczal. Wjele dzelaczerjam je so dzelo wupowedzilo. Do strajkowazych wobthodow tez sobu sluschca Lipsczanska bawlnowa pschedzernja.

* S Marzdorfa pola Lüneburga. (Wotwobroczenje zelesnikeho njesboza.) Lzbom je powesez wo Radisbauskim zelesnikim njesboju trochu wocziknyla, dha na dwornischczu w Marzdorfje nimale sajo k wulkemu zelesnikemu njesboju dojdze. S buchpaschichtomnoscju wjednika a nekotrych pucowazych so w poslednim wokomiku najhorsche wotwobroczi. Pondzelu popoldnju wotjdze czah z Marzdorfskeho dwornischcza do Löwenberga. Tu dyrje runje tworowy czah na sjamzjnych kolijach do dwornischcza sajez. Nadobo bo sawola: „Wschu wusunjcz, njesboze hrosy.“ Wschitcy puczowarjo z wowe sesskakachu. Czah sasta. Tworowy czah na prosdne kolize zhibowachu. Tak bu njesboze wotwobroczene, pschedy hacz czahaj do zo srasyschtaj.

Najnowiše z cyleho swěta.

Sawostajenstwo nehdyschcheho hoberczka Stinnesa dyrbi zo dla njedostatka pjenjes rospschedacz. Stinnesowe nanoseske lodze zu zo je skhodu hizo rozpschedale, nekto pschijndu na rjad jeho podrjadnych w Pornhrefej. Tez Krupp w Essenje je w pjenjezjnym czeznje. Won je zebi dyrbjal wot Nemskeje banki 20 milijonow hriwnow pozczicz.

*

Strajk na Wurzburgitim dwornischczu je so skonczil.

Wo wusaunkujenju twarstich dzelaczerjow wjese so hischcze zanecho dosednanja dospilo.

*

Hitlera, wjednika nemskich ludowcow w Awstriskej, do Awstriskeje nuts njepuschcza. Won chzysche so pschi fjesdze nemskoludowskeje strony we Minje wobdzelicz, jemu pak je zo dowolnosez k puczowanju do Awstriskeje zapowedzila. Namjesnym wyschnoschczam je so poruczilo, so njeswedza Hitlera pisches mjezy puschczicz.

*

Juznoslowjanski kral zo je swojej mandzelskej pschi wotpuczowanju tyzdzelskeho wopomnjezskeho dnja zalozenja khorwatskeho kralestwa wobdzelila.

Cyrkwinske powjesce.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi smeje 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano ½8 hodzin farar Rada serbsku spowedz a Zwj. wotkasanje, ½9 hodzin farar Tischer serbsku Bozu sluzbu a w 10 hodz. rosrecenje s konfirmowanej mlodzinu. Sberka sa mizijonstwo mjes Zidami a sa wupschesczerjanje evangelija w zlubjenym kraju. — Dop. w 10 hodz. smeje farar Rada we wotkrjenej hladarni w Ssmolskich Bozu sluzbu. — Semrele: Biedrich Wylem Grammatka, maschinski mjednik w papjernisku sw. fir., rannt dostawaz, na Zidowje, 86 l. 4 m. 14 dn. Hana Zuwd. Ernstowa rodz. Weinerez z Drjezdzan na Zidowje, 86 l. 7 m. 6 dn.

Krajnozyrkwi. Zhromadzenstwo we Budyschinje na rózowej hazy 31. Njedzelu dop. ½11 hodzin njedzelska schula, wjeczor we 8 hodz. zhromadzenka. — Wutoru wjeczor ½8 hodzin Zwjatk mlodz. za rossudk. Ekschesch. za mlodzenzow a hrjedu wjeczor we 8 hodz. zohromna za mlode holzy. — Schwórk wjeczor we 8 hodz. biblika hodzina. — K. zhrom. wothladaz Zimmermana z Budyschina smeje scechowaze biblike hodziny: Njedz. pop. w 3 hodz. w Nosdwodzan, pondzelu wjeczor ½9 hodzin we Hornjej Horzy, wutoru w Korsynju, grjedu w Hornjej Wjasonicy, schwórk we Wjeleczinje a pjatk w Tuczizach. — K. zhrom. wothladaz Kschizan z Wjelkej Hory smeje tam njedzelu pop. ½2 hodzin njedzelska schula, w 3 hodz. biblika hodzinu a njedzelu wjeczor we 8 hodz. w Porschizach biblisku hodzinu.

S Barta. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano we 8 hodz. serbske a ½10 hodzin nemske kemschenje. Sberka za mizijonstwo mjes Zidami a wupschesczeranje evangelija we zlubjenym kraju.

S Budyschinka. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano we 7 hodz. serbska spowedz, we 8 hodz. serbske kemschenje. Sberka za evangelisazijn w zlubjenym kraju. — Semrela Helena Charlotta, Ernsta Berndta, dzelaczerja w Budyschinku, dz., 8 m.

S Budyschez. 10. njedz. po Zwj. Trojizh smeje farar Bojz rano w 7 hodz. serbsku spowedz, farar Demoschka rano we 8 hodz. serbske a dop. ½10 hodz. nemske predowanje. Pisched zyrkw. durjemi fo kollekta za evangelisaziju we zlubjenym kraju sbera. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodz. biblika hodzina.

S Buzez. 10. njedzelu po Zwj. Trojizh rano ½7 hodz. serbska spowedz, we 8 hodz. serbska a dop. ½10 hodz. nemska Boza sluzba. Sberka za mizijonstwo mjes Zidami. — Wumrele: Korla August Stibnar, zinnoscjer we Ssworjezach, 69 let 10 m. 25 dn. stary. — Marja Madlena Zuwd. Jannaschowa rodz. Urbanez, wobydlerka w Buzezach, 73 l. 6 m. 11 d. stara. — Josef Glinka, ratarski dzelaczer w Lejnje, 51 l. 6 m. 4 dn. stary.

S Malescheez. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano we 8 hodz. serbske kemschenje. — Semrele: Herman Narczin, khorle Hermana Rata, kat. dzelaczerja w Malescheezach, dz., 2 l. 10 m. 7 dn. Marja Zuwd. Kobanta, wumjezarka w Delnjej Horzy, 77 l. 7 m. 10 dn.

S Porschizu. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano w 7 hodz. serbska spowedz, we 8 hodz. serbska a ¾10 hodzin nemska Boza sluzba. Sberka za evangelisaziju w zlubjenym kraju. Pop. w 2 hodz. bzeczikemschenje w Bolschezach, w ½3 hodzin lschesez. tow. mlodzenzow. — Schwórk popoldnju ½6 hodzin pobozenje zyrkwinskich pschedstejezerjow. — Semrel: Jakub Bohuwer Zimmermann, ekonomiski radzicel a ryczerkubler w Porschizach, 83 l. 6 m. 19 dn.

S Lusoze. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano w 7 hodz. nemska spowedz, we 8 hodz. nemska a ½10 hodzin serbska Boza sluzba. W 11 hodz. bzeczikemschenje. Sberka za evangelisaziju w zlubjenym kraju.

S Drodzizchza. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano we 8 hodz. serbska a ½10 hodzin nemska Boza sluzba. Sberka. ¾11 hodzin Boza sluzba sa dzeci. — Kschezeni: Hana Martha, Jana Aug. Scholty, zinnoscjerja w Njechornju, dz. Margareta Hilza, Fryza Foversehera, wusch. schwajarja w Njechornju, dz. — Semrel: Jan Bozidar Domisch, kubjet w Rakojdach, 63 l. 4 m. 11 dn.

S Nakez. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano w 7 hodz. serbska spowedz, we 8 hodz. serbska a ½10 hodzin nemska Boza sluzba. ¾11 hodzin serbske kemschenje sa dzeci. Sberka za evangelisaziju dzelo w zlubjenym kraju. — Semrela: Marja Augusta swud. Kruzina, rentudostawacka w Nakezach, 62 l. 7 m. 4 dn.

S Minakala. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano we 8 hodzin nemske kemschenje a ½10 hodzin kemschenje sa dzeci (k. kandidat Handrik z Husti). Sberka sa dom Zyrotow w Jerusalemje.

S Nojazeju. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano we 8 hodz. serbska a ½10 hodzin nemska Boza sluzba. Sberka za evangelisaziju w zlubjenym kraju. Popoldnju we 2 hodz. zjednoczena mlodzinu. — Semrel: Gusta Bartk, ratar w Krapowach, 51 l. 11 m. 16 dn.

S Hodzija. 10. njedz. po Zwj. Trojizh smeje farar Boigt rano w 7 hodz. nemsku spowedz, farar Wehsar we 8 hodz. nemske a ½10 hodzin serbske kemschenje. Sberka za evangelisaziju w zlubjenym kraju.

S Husti. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano w 7 hodz. serbska spowedz, we 8 hodz. serbska a ¾10 hodzin nemska Boza sluzba. Sberka.

S Hornjeho Wujezda. 10. njedz. po Zwj. Trojizh rano w 7 hodz. serbska spowedz a Zwj. wotkasanje, we 8 hodz.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 14. awgusta 1925.

Wezerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,57
1 jendzelski punt	20,379	100 czeskosk. kronow	12,42
100 schwajz. frankow	81,45	100 polsk. markow	74,85

Efektowe kursy bechu tez wezera na Barlinskej bursy jasno trochu sesytnjene. Nemske statne a wojnske pozczonki bo dale wotdrjebjowachu.

Na produktowych wikach be khlebowe zito wezera zohnische. Tehodla placzizny znadnje posunjachu. Jeczmjeń mjenje kupowachu, ale won swoju placzizny zahkowa. Wowza be dosez na wikach. Won wo nescheto malo dele sraky. Wezera placzesche zentnar

w Lubiju

pschenizy 12—12.75 hr., rozki 9.25—9.75 hr., jeczmjenja 9—9.75 hr., wowza 12 hr. hacz 12.75 hriwnow.

w Berlinje

pschenizy 12.45—12.65 hr., rozki 9.05 hr. hacz 9.35 hr., jeczmjenja 9.50—9.90 hr. wowza 10.20—10.60 hr.

W termijnowym wikowanju:

za september:

pschenizy 13 hr., rozki 10.02—10.10 hr., wowza 9.37 hriwnow.

za oktober:

pschenizy 13.05—13.15 hr., rozki 10.27 hr. hacz 10.25 hr., wowza 9.65 hr.

Wiki wezera w Khorzebuju. Butra 2.20—2.30 hr., jeja 15 np., howjaze mjaso 1—1.40 hr., czelaze 1—1.20 hr., slopjaze 1.20—1.40 hr., swinjaze 1.10—1.40 hr., pleczina (Schinken) 1.80—2 hr., zuscheny rozki 1.30 hr. hacz 1.60 hr., schmalz 1.40 hr., twarohy 25—30 np., tauy wolij 1.60 hr., schczuki 1.30 hr., holbje (schtuka) 0.80 hr. hacz 1.00 hr., kury 2—4 hr., mlodzizki 1—4 hr., huschy punt 1.70 hr., kacki 1.75 hr., gornit 0.70—2.20 hr., karnikle 1.80—2.50 hr., kolrabi 10—25 np., morchez 10 hacz 15 np., truki 40—50 np., czerwjeny kal 20—25 np., bety 10—15 np., zolotej korczi 10—15 np., zybla 10 hacz 15 np., berny (zentnar) 3.50—4 hr., zanske jahodki 40—50 np., pruznizy 40—50 np., prawaki 50 hacz 60 np., kurjatka 40—50 np.

Na zwjatnjazy wiki tam bechu zyschitnali 857 prosatow a 198 behakow. Wone placzachu:

Prosata:

male 16—20 hr., hrjenje 20—25 hr., wulke 25—30 hr.

Behaki:

male 35—60 hr., hrjenje 60—85 hr., wulke 85—110 hr.

Wiki wezera w Lubiju. Butra (kuft) 1.20—1.25 hr., jeja 14 np., korki, kopa ke kladzenju 2.50 hr., zmaczki 30—50 np., kruschwy 25—35 np., Zanske jahodki 20 np., 30—50 np., kruschwy 25—35 np., Zanske jahodki 20 np., 30—50 np., kruschwy 25—35 np., Zanske jahodki 20 np., czernjowe 50 np., holantske 50 np., pruznizy 60 np., wino 80 np.

Wiki wezera we Shorjelu. Butra kuft 1.10—1.20 hr., jeja 12—14 np., berny 10 puntow 40 np., tschy 50 hacz 60 np., korki ke kladzenju 2.80 hr., k holotwje sytnu-ta 5—25 np., bety kal 6—10 np., czerwjeny 15 np., morchez 10—20 np., tomaty 20—35 np., buny 10—20 np., zybla 12—20 np., jabluka 30—50 np., kruschwy 20—40 np., zlowki (zmaczki a podobne) 40—60 np., persti 80 np., kosmaczki 25—40 np., Zanske jahodki 25 hacz 50 np., pruznizy 30—40 np., holantske 40 np., wino 70—80 np., howjaze mjaso 1.10—1.40 hr., swinjaze mjaso 1.20—1.40 hr., czelaze 0.90—1.10 hr., slopjaze 1.20—1.50 hr.

Wiki wuzitkoweho stotu sandzenu wutoru we Lecz we Friesiskej. Pschihnali bechu 803 howjazkow a 92 schtuk drobneho stotu. Wone placzachu:

Stotne wiki w Grabinje (Finsterwalde) w Delnjej Lusizy. Wichihnali bechu 550 prosatow, 60 behakow, 14 kuni a 30 howjazkow. Prosata placzachu hacz do 30 hr., behaki 25—35 hr., konje 450—600 hr. Konje schpatnje dzechu. Howjazka njerospschedachu.

Na pschedań:

Konje belgiske, Schamottowa fabrika w Thonberku.

Wos bzeczazy w Lubiju, Jurjowa hasa 4 III na prawo.

Kosa, dobra dojka, w Budyschinje, Muzarkowa droza 10.

Powrjesla 100 kop, we Sslonej Borschezi 28.

Prosata, zylne we Ssmolizach 268.

Sso pytaja:

Piekarski, Keller w Kamjenzu, Oskar-Müllerst.

Holza do domu, Peuther w Korjezach. — Hiemann we Budyschinje, Bohata hasa 10.

Dzelaczer starschi, po pol dnjach za wothladanje koni, mlokarnja Abbühl w Budyschinje, na Drjezwonych wikach.

Pachol, Adolf Munsky, w Budyschinje, Horsta hasa 3.

Mode dojki a wyssokoslucielne krawy:

1. kajkosche	650—850 hr.,
2. kajkosche	500—650 hr.
3. kajkosche	300—450 hr.
Wyssokoslucielne jalozy	300—700 hr.
Byki k pschipuschczenju	350—800 hr.
1 hacz 2-letne prosdnuki	150—350 hr.
Polletne czelezki	150—250 hr.
Polletne czelezki (byczki)	100—250 hr.
Nezne howjadzo po wahi	30—60 hr.
po zentnarju zziweje wahi.	
Behaki	40—80 hr.
Prosata	20—25 hr.
Wowzy	25—30 hr.

Pschichodne wiki budu Sjedu 19. awgusta. Wyssokoslucielne krawy derje dzechu. Druhe a drobny stot mjenjche schpatne wiki.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dzensa dop. ¾11 hodz.: Placzizny a wiki fo pornjo wezerawischemu mato pschemenichu. Tendenza mérna.

¾12 hodz.: Nez pisched hodzinu.

Placzizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zilo a wotijowe kymje po tuni abo 1000 kg, kewak 100 kg. placzizny wo Rotej hriwnje.

	13. 8.	12. 8.		13. 8.	12. 8.
Pschenza rozka	249-253	251-260	rapk. wotjezki	16,80	16,80
nalet. jeczmjen	181-187	173-184	posk. melasa	10,00	10,00
nal. jeczmjen wowzy	—	—	jerabelka	—	—
kukurisa (Mais)	190-198	190-198	bérnjaze kwjzki	26-26,40	26-26,60
pschenicna. muka	224-212	207-215	bunty	—	24-26,00
rjana muka	213-216	213-216	wota	26-28,00	26-28,00
pschenicn. wotr.	32-36,00	32-34,75	tany wotjezki	23,60-24	23-24,00
rjane wotrubky	26-28,00	27-28,00	mobre kupiny	12-14,50	12-14,50
rapk	14,00	14,00	zolte kupiny	15-16,50	15-16,50
lane symjo	13,65	13,75	syno, 50 kg	3,70-4,30	3,70-4,30
hrosch	355-360	355-360	sloma, rjana	0,90-1,30	0,90-1,30
	—	—	„ pschenicz.	0,90-1,30	0,80-1,30
	25-27,00	25-27,00	„ wowsna	1,00-1,40	1,00-1,40
	23-25,00	23-25,00	„ rezina	0,50-0,90	0,50-0,90

Placzizny rěsneho stotu na Drjezdzanskich stótnych wikach.

13. awgusta:

23 wol, 18 bykow, 11 jalozjow a krawow, 836 czelatow, 155 wowzow, 390 swinl.

Woły, byli, krawy a wowzy bechu we wikowanju zlabe tohodla zo wesse placzizny njepostajichu.

Placzizny za

czelata: 2. 74—77, 3. 64—70, 4. 55—60;

swinie: 1. 88—89. 2. 89—91, 3. 83—85, 5. 70—80.

Serbske a ½10 hodźin němske kemšenjo. Sćerka ja evangelisaziju w žiwjenym kraju.

Se Sćerpcyn. Sćerbska spowědź rano ½8 hodź., serbska Boža słužba dop. w 9 hodź., němska ¾11 hodź. — Kollekta po sćera ja mišijonstwo mjes Židami. — Sćmjert wy khěrluch žo spěwa ja Hanu Holzowu ſ Miłorasa — Wumrěli: Hana Holzowa ſ Miłorasa, 73 l. 28 dn. stara. Měrčin Starus, wuměnčař w Dźěwinje, 79 l. 1 m. a 5 dn. stary.

S Hućiny. 10. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, we 11 hodź. kemšenje ja dźěći. Kollekta ja mišijonstwo mjes Židami. — Pohrjebani: 19. 7. morwonarodźena dźowčička Arnoschta Pawoła Jurka, dźěłaćerja w Hućinje. — 1. 8. Pawoł Heinz Robel, Pawoła Robela, žiwnosćerja w Brěznje mandź. ſynk, 5 m. 5 dn. — 9.8. Madlena ſwud. Hilbenzowa rodź. Schöbelez w Brěznje, 72 lět, 11 měšazow a 9 dnjow stara.

S Kniwaciz. 10. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje, wobeje kollektu ja mišijonstwo mjes Izraelom a ja evangelisaziju zbožnjeneho kraja. Dop. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

S Delnjeho Wujesda. 10. njedź. po św. Trojizy je rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje.

S Wulkich Sćarow. 10. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. spowědź a Boże wotkazanje, we 9 hodź. serbska Boža słužba. Popołdnju ½3 hodźin Boža słužba we Werminghoffje.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" wotměwa wutoru, 18. augusta, wječor ½9 hodź. na sali Serb. Domu serbsku hodźinu. Po njej wjesela towaršnosć. Prošu přindźeše wšitcy a z dypkom. Mamy tež ważnu zdźeleńku rozpominać.

Bukecy. „Radosć" wotjědźe přich. njedźelu, 16. aug., do Zhorjelca. Kóždy ma być najpozdźišo ½8 hodź. w Pomorcach. Hosćo su wutrobnje witani. Předs.

Drježdźany. Tow. „Čornoboh" ma sobotu, 15. aug., zhromadźiznu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. Přindźće wšitcy! Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka" wotměje njedźelu, 16. augusta, pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Ważneho wuradźowanja dla prosymy wo bohaty wopyt. Přeprošamy tež hospodarski wotrjad, dokelž mamy symjeńtne žito a hnoje skazać. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica" ma njedźelu 16. augusta 1925 pop. ¼4 hodź. zhromadźiznu w Mnišowskej piwarni, na kotruž dyrbi kóždy sobustaw přińć. Přednošk je přilubjeny. Swjedźeń wotměwa so nje-dźelu, 23. augusta 1925. Předsydstwo.

Jednoty „Sokoł" w Pančicach a Khrósćicach: Bratřa, kiž su so pola zarjadnistwa za wulět připowjedźili wotjědu sobotu rano ¾4 hodź. z Kukowa (pola br. Natuša) w 4 hodź. z Khrósćic (pola Wjenkec) ¼5 hodź. z Worklec (pola Leopolda). W 6 hodź. su we Wojerecach raňše. Komuž so lěpje hodźi, móže z kołom hać do Wojerec dojěć. Wot tam w 7 hodź. wotjědźemy. Jědźemy w paradnej košli a čapcy. Spěwniki sobupřinjesć. Zarjadnistwo.

Lichań. Tow. „Zernička" nima hišće tutón tydźeń ale hakle zaso pjatk, 21. aug., spěwanje, dokelž je dirigent zadźěwany. Předsydstwo.

Sokolske Jednoty! Kedźbu! Bubnarjo a hwizdarjo wšěch sokolskich Jednotow zeńdu so sobotu, 15. 8., wječor ½9 hodź. w Brěžnicy pola Bartec. Mamy ważne wěcy zrjadować. Nastroje sobupřinjesć. Bratřa, kotřiž maja daloko domoj, móža tu też přenocować.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kóždźički dźeń

so nam nětkle wobkruća, zo je naša zamóžnosć woprawdźe wulkotna. Naš wubjerk pak też mjezow nima, přetož wšědnje přikhadźeja nowosće a kupo je so na to zwućił, zo jemu wulki wubjerk předpołožimy.

Přindźće tehodla stajnje najprjedy do našeho na wysokości zamóžnosće stejaceho předewzaća a budźe bjez pře wjele pjenježnych srědkow pola na wěsće to namakać, štož sebi přejeće. A njezapomńe:

my smy tuni?!?

Filialka w Halštrowje. **Welsec kupny dom w Kulowje.** Filialka we Wojerecach.

Telefon 12. Założeny 1868.

Hosćenc w Njebjelčicach

K poswjećenju přetwarjenych hosćenskich rumnosćow přeprošujemoj wšěch přećelow a znatych na sobotu, 15. a njedźelu, 16. augusta 1925.

Njedźeln popołdnju wot 4 hodź.

reje

Jakub Žur a mandźelska.

Poswjećenje kapały k dopomjeću na wojakow we Khrósćicach, kiž dyrbješe być 15. augusta, so

na tutym dnju njewotměje

Najdostojniši knjez biskop budźe kapału wosobinsce poswjećić, štož pak na tutym dnju móžno njeje, dokelž je wysoki knjez z wjele dźěłom wobćeženy.

Čas so hišće wozjewi.

Sakske wojerske towarstwo w Khrósćicach.

„Khrósćanska nalutowarnja

wotměje

swoju 66 hłownu zhromadźiznu

njedźelu, 23. augusta 1925 pop. w 4 hodź. we Wjeńkec žurli w Khrósćicach.

Dnjowy porjad:

1. Wobkhód a bilanca wo lětu 1924.
2. Wuswobodźenje předstejićerst., dohladowanskeje rady a ličbowarja.
3. Rozdźělenje dobytka.
4. Wólby a narunanska wólba we předstejićerstwje.
b) Wólby w dohladawanskej radźe.
5. Sobudźělenje abo namjety.

Bilanca za lěto 1924 wuleži pola zličbowarja na starej šuli.

Štóž hišće swoje sobustawstwo njeje wobkrućił, njech to **do hłownej zhromadźizny** wobstara.

Předstejićerstwo:
Lebza, Wjesela, Skala. Bizold.

Schneider & Schulze při Krónje so poručetaj, a wšelakich wěcow skład hobrski matej.

Wurjadnje

tunje poskićenje kožanych sandalow

z bruneje howjazeje kože:

wulkosć	20—22	po	2.80	hr.
„	23—26	„	3.20	„
„	27—30	„	3.80	„
„	31—35	„	4.20	„
„	36—39	„	4.90	„
„	40—42	„	5.20	„
„	43—46	„	5.90	„

Toflowy a wobućowy skład

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8.

Janske kupjele w Smječkecach

Njedźelu, 16. awgusta 1925, popołdnju w štyrjoch

jubilejny koncert

z přileżnosću 25-lětneho wobstaća kupjelow

Wuwjedźe Kaufmannowy orchester z Drježdźan

Wječor wobswětlenje štomownje (parka) a wohnjostroj

Při tym reje

Wšěch wutrobnje přeprošuje zarjadnistwo

Na kredit wšitko za wšitkich

po najtuńšich płaćiznach a při přijomnym napłaćenju a nizkim wotpłaćowanju namakaće pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2.

Sym hač do započatka septembra zapućowała.

W Slepom, dźeń 14. awgusta 1925.

Dr. med. Lejna Handrikec
prakt. lěkarka.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrsay wulki wubjerk. Ylražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupjanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

MERSINSKI
Časnikowe rjećazy

Wotawu

na 10 kóncach łuki, kiž jara rjana stej, předawa

swobodne kubło w Lětonju.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa
w Budyšinjena róžowej hasy 18.

Njedźelu, 16. augusta, pop. w 3 hodź. budźe so w ležownosći kubleršk. wumjeńkarja Metaša w Niježej Wsy

1 dwojopřežny kruwjacy wóz, rólne a domj. graty

a druhe wěcy dla njedosahanja městnosće předawać. Při wšelakosći předawam też na wotpłaćowanje. **Wobsedźer.**

K swinjerězanju

kupjeće

dobru hejdušku

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjeŕ

we samsnaje korjeninowoje tołčenje, stajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na horańcerskej hasy čo. 10 poruča jadne koła, šijace mašiny, mantle a šlewchi. Samsna wuporjedź.

Serbjo

podpjerajcje žiwoje

Serbske Nowiny

z małymi nawěsćinkami.

Čista pilna

holca za dom

dołěpšeho domjaceho hospodarstwa při dobrym wobkhadźe so hnydom, najpozdźišo k 1. sept. pyta. Předstajić chcyše so pola

knjenje Burgkoweje
na Schäfferskeje drózy 37 delka.

Kruwa

blizko čelenju je na předaj

w Nowoslicach čo. 16

Žony

Porucjam swój wulki skład pischepańkow, mježačnych a pischedpabowych powjazow, podpołožkow.

Stoju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje
pischedschulerskimi wrotami čo. 9.

50 pj. darjene

mamy, hdyž při skazanju nawěstku započatk měsaca, wobdźěłany kupon wužijaće.

Nowe serbske knihi:

Kral G: Gramatik d. Wend. Sprache in d. Oberlausitz 3. porjedźeny a powjetšeny nakład. 219 str. broš. 3,— wjaz. 4,—

Jana Hajncy: Serbske basnje a pěsnje
Ze žiwjenjobóhom a wobrazom pěsnjerja wudał prof. Ota Wićaz. 52 str. 50 pj.

Henrik Sienkiewič: Hana
přeł. Benno Cyž. 164 str. 50 pj.

Kristina Royowa: Bjez Boha na swěće
(z wobrazami) Přełožił K. W. 54 str. 30 pj.

K. B. Sěca: Člowjek w přirodźe
Přednoškow I. dźěl. 92 str. 50 pj.

Mich. Nawka: Mikł. Andricheho Listy z Prahi
zlět 1886—1895. 128 str. 30 pj.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow: Zahrodka
čitanka za sŕeni skhodźenk lud. šulow. 240 str. 1,— hr.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa: K 50lětnemu jubilejej hłow. skhadźowanki.
48 str. 50 pj.

Mina Witkojc: Dolnoserbske basńe
54 str. 75 pj. Dom a swět VII. zwjazk.

Dr. Josef Páta: Úvod studia lužickoserbskéhe písemnictví 148 str. 2.50 hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje
w „Serbskim Domje".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 189 **Budyšin — sobotu, 15. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Hrožaze wusamknjenje sakskich tekstilnych dźěłačerjow.

Mjes swjatkom tekstilnych dźěłačerjow a swjatkom dźěłodawarjow w sakskej tekstilnej industriji je žo schwórčk popołdnju pośledne dojednanje spytało, tola je žo pospyt rozbił. Shromadźizna zobustawow swjatka dźěłodawarjow sakskeje tekstilneje industrije, při kotrejž žo 1000 firmow wobdźěli, je tohodla wobsamkła, sakskich a duringskich tekstilnych dźěłačerjow 5. septembra z dźěła wusamknyć. S tutej naprawu so nětkóžde 200 000 dźěłačerjow a dźěłačerkow podeńdże.

Dokelž je hač do 5. septembra hišće dosć čaża, móže žo hišće nadźeć, so žo dojednanje tola hišće dospi a so žo wusamknjenje, kotrež by cężke sćěhowki mělo, zadźe. Wšchepósnaty je njeje, so je žo dojednanje z zlami na zrobu a z tym nastatu njewěstosć, jara poćežiło.

Swjatk dźěłodawarjow tekstilneje industrije w rauschej Sakskej předewzdawe wojewja: Nowiny žu tele dny powěsć pschinjesle, so žo w sakskej tekstilnej industriji dla mjedowych twadow wusamknjenje dźěłačerjow wočakuje. Sjawnosć na to kedźbliwa cźinimy, so to jenož hrjedźnosakiku a wjeczornu-sakiku tekstilnu andustriju nastupa. W rauschej sakskej tekstilnej industriji je mjedowe prascheńje z wobsamknjenjom mjedowho tarifa z 18. julija 1925 wuprawjene. Toho dla w tutym dźěłu Sakskeje tekstilni dźěłačerjo žo z dźěła njewusamknu.

Rosrišaży wušud wo mjdźe twarskich dźěłačerjow.

Po tšidnjowym jednanju je rosrišaży hud, kotryž bě žo w němskim dźěłowym ministerstwje feschol, rosrišaży wuhud za němske twarstwo wuprajił. Za wučenych dźěłačerjow a podsenskich dźěłačerjow žu žo předewzdawe najwobšerše mjedy postajile: Sakski žwobodny stat: 1,11, 0,92, 0,80 hrivnow; Meckenburgska: 0,95, 0,82, 0,67 hr.; Sakska prowinza, Anhaltska a Magdeburg: 1,03, 0,90, 073 hr.; Halle nad Ssalawu: 1,01, 0,88, 0,72 hr.; Kassel: 1,05, 0,85, 0,85 hr.; Delnja Badenska: 1,13, 0,89, 0,89 hr.; Hornja Badenska 1,10, 0,85, 0,85 hr.; Barlin 1,20, 0,92, 0,74 hr.

Wo sozialnych žadanjach twarskich dźěłačerjow njeje žo hišćcze rošsudźiło. To žo posdźischnu wuprawjenju pschewostaji. Mjedowe podkrjeżby, w kotrychž žo dostatki wuczohowanow měrnje wuprawjeja, dyrbja pschi tutm nałožu wostać. Też gratowe pjenjesy njepschemjenjene wostanu. Wojowarjske naprawy stronow maju po wsjaconmym pschisjeczu rosrišazeho wušuda najpozdźischo 24. awgusta pschestać. Wosjewjenski cźaż za pschijecze abo wotpokazanje hač k 19. awgustej popołdnju w 4 hodźinach traje.

Twarjy dźěłačerjo žo we swojej generalnej shromadźiznje njedźelu, dźěłodawarjo twarstwa dowidźamuje w generalnej shromadźiznje, kotraž žo póndźelu wotměje, wo rosrišazym wušudze wuprajo.

Stejšišćego wobeju stronow k nowemu wušudej je w tu tkmilu dwěłne.

Wojowanje na dróhach w Barlinje.

Kaž prjedy Hakenkreuzlerjo, tak něšto kommunistojo w Barlinje měr kaža. Kommunistiska strona bě schwórčk wjeczor na shromadźiznu na schěsć wulkich namještach skasała, so by žo pschećiwo nowym zkam protestowało. Wšchudże žo napominasche, so bychu pschećiwo zlownej politiji hromadne straiki wuwołali.

Hdyž wobdźělnicy je shromadźisnow cźahnychu, je na dwěmaj městnomaj ke krwawnym srażenjam doschło. Pschi strowotnej studni policija demonstrantow namołwi, so bychu na dróhy wobsthodnej mětno dali. S rjadow kommunistiskich fronțichich wojowarjow žo jako wotmołwa zawoła: „K nadběhej dopředka!“ W blížšim wokomiku něhdże žo sto i pjatnizami a klumpachami wobronjeni demonstrantojo, kotriž mějachu pod draštu też kanjenje, na mały kommando policistow wali. Psched letsagymi kanjenkemi dyrbjachu policistojo zofacy. Hišćcze raz kommunistam kašchu, so bychu žo reseschli. Na to žo cźi i nowa na policistow dachu. Sso wobarjajo tuczi wospjet do njeměrnikow tšelichu. Jedyn z demonstrantow cźežko žo sranischći na dróhu padże a na wjesbje do khorownje wumrje. Też jedyn policist je žo cźežko ranił.

K druhemu srażenju na Frankfurtskej alleji dońdże. Kommunistojo jedyn wós wobstupichu, pohonjeej wotežku z rukow wudrěchu a spytachu jeho z kóšlika storcźić. Nadpadnjeneho wo pomoc wołacej sakschischawschi jedyn policajski offizěr z pjeć policistami pschikhwata a demonstrantam kašasche, so bychu žo wotstupili. Měšto wotmołwjenja kommunistojo z kijemi a klumpachami do policistow pjerjechu. We wulkim cźežnje offizěr pschikasa tšeleć. Dwě wobžoble žo cźežko sranischtej. Pschihnadnje w tym wokomiku auto z policistami pschijědże. Psched tutym žo kommunistojo do cźekanja dachu. Pschi rózku Frankfurtskeje alleje žo policistojo z njeměrnikami z nowa sešachu a tutych namołwichu, so bychu žo rozešli. S nowa kommunistojo do nich kamjenje mjetachu. Policistojo na to z žwoje gumiiowe klumpachi wužichu. Dondże k pschimanjey, pschi kotrejž žo někotři kommunistojo sranichu. Też tšo policistojo žu žo cźežko sranili.

Hindenburg w Mecklenburgskej.

Němski president z Hindenburg 13. septembra do Schwerina pschijědże, so by mecklenburgske knježerstwo wopytał.

Snižene wobrotowcho dawka.

Privatni wałcźenjy, wumělzy a spitšacźelio žo na prytšne léto 1925 wot wobrotowcho dawka wužwobodża, je-li so dawkej podcźinjena suma 6000 hrivnow njepschekrocźi. Wot 1. augusta žo hospodarjam a thowarišči dawk, dawk na jechanje tkrzata a narodschkowy dawk spěhnu.

Albert Rager fotogr. k. ateljej **w Kamjencu**

na rańšej dróży Telefon čo. 239 na rańšej dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhodže a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za mnje też knjez frizěr Jupt w Pančicach

Hdy nowe zła do mozy stupja.

Barlinske nowiny pisachu, so pódla žitnych a mukowych zkow, też zła sa słót, mjasso (z wuwrjesanym swjerjeskim mjasom) a sa zokor w cźasu mjes 29. augustom a najpózdźischo 3. septembrom do mozy stupja. Też na to z tym liczicź, so to w tym cźasu sakasnja wo wuwosa žita do wukraja wotwola. Winowe zła dyrbja na podłožku wupowjedźenja schpanischkeho mikowanskeho srěczenja hačle 17. oktobra do mozy stupicź. Druhe zła budża wot 1. oktobra płaczicź.

Połozy žu pjecza pschećiwo sastupjenju Němskeje do Swjatka ludow.

Warschawske nowiny žu njespokojom z tym, so dyrbi Němska po žadanju Jendźelskeje a Franzowskeje do Swjatka ludow sastupicź. Se sastupjenjom Němskeje by Swjatk ludow swój dotalny kharakter shubił a budźer bo po sahadże jako zyle nowy stwor wobhladacź dyrbjeć. Wusamknjenje njeje, so w tutym padże někotre zhubstawy Swjatka ludow swoje dotalne stejišćego k njemu pschemjenja.

Agitazija hakenkreuzlerow we Winje.

Zidźi žu psched někotrymi lětdźesatkami zionistiski swjatk założili. Tón dyrbjesche sa to dźěłacź, so by žo Sstudenty z dalekeho kraj sajco do rukow Zidow dóstał. Djensa je tutón nadawk hižo z wulkeho dźěła dospěł. Na njedźelu 16. augusta je zionistiski swjatk do Wina sjěd skasał. Tón chcejo hakenkreuzlerjo a druhy antisemitojo rosbicź. Schtwórčk w tšoch shromadźiznach sastupjerjo Wschonémišchho swjatka, studentstwo a němskoludowskeje stronty wo tym rěczachu. Studentsti rěčnik žo na to wobežełowaschc, so **swjatkowy lanzler** njeje deputazyju „brónitych“ studentow pschijał a praji, so budża žo **wobronjeni studentojo mobilisowacź**, dokelž tykaju zionistiskich turnarjow do Wina pschidźe. Po shromadźiznje žo wobdźělnicy do cźasa sestupachu a nazionalistiske spěwy spěwajo a „Prjecz je židami!“ wołajo po dróhach cźahachu. Wošebje nimo jědźaze automobile z „Židži won!“ powitachu. Jedyn automobil sadźerżachu a nutska jědźazych nabichu. Policistojo tohodla z nahim tešckom sakrocźichu a někotrych njeměrnikow sajachu. Antisemitojo žo też do pschimanjey z politistinmi pschećiwnikami dachu, mjes kotrymiž bě dwje wjele sozialdemokratow a komunistow. Pukam žo skónčnje je sakrocźenjow jěsdnych policistow kónz sejmi.

Wójnska rada Maleje ententy.

W blížšim cźasu žo pjecza w Bukarestu schejojo generalnych stabow Maleje ententy, Cźešskosłowakskeje, Rumunskeje, Južnosłowjanskeje a Pólskeje sendu, so bychu wo **shromadnym hłownym roskasowarstwje we wójnje** muradźowali. Tele staty žu mjes sobu a z Franzowskej wojeske srěczenja wobsamknje. Toho dla žo pschi wuradźenju też offizjerojo franzowskeje generalneho staba wobdźěla. Hłowne roskasowarstwo ma žo, kaž němsko-cźeske

Wulke železnjske njesboso w Franzowskej.

Schtwórtk popołdnju wokoło 4 hodź. spěšnik we blischcosći Amiens z kolijow wuskoči. Pschi tym žo 20 wosow zbyte rosrasy. Hač dotal 10 mortwych a wjeske ranjenych z rospadankow šmuchachu. Ranjenych hač dotal na 50 naličźichu. W sadženym spěšniku bě mjes puczowarjemi swonkowny miništer Briand. Cźah wokoło 100 m dale wot městna njesboża sastajichu. Wina njesboża njeje hišćcze znata.

nowiny wudawaju, jenemu franzowskemu generalej dowěrjeć. Tuteje pschicźiny dla też Franzowsam wo to dże, wójska žwojich swjazkarjow po jenotnym planje wuwuczicź a organisowacź.

Hač Bukarestej konferenzy budże žo wjele też we wažnych organisazijach a mobilisazijach prašenjach rěčeć. Pólska a Cźešskosłowakska budźetej we žwojich manevrach a wo tšelnych šwuczowanjach pschi němskej njesej rosprawjeć.

Politiske mordarstwo w Bolharskej.

Wjednika mazedonskich komitačow Daškalowa je njesnaty cźłowjek wutoru na dwórnischću w Batonowjach skónčował. Mordarstwo je žo bjes dwěla politiskich pschicźinow dla stalo. Daškalow je znaty je žwojim bombownym attentatom na Stambolinskeho w narodnym dźiwadle w Sofiji w lěcźe 1921.

Pschećiwjenje pschećiwo Radiczej w Khorwatskej.

Wschitzy dotalni Radiczowi pschiwuržwarjo njeju z pschemjenjenjom jeho politikeho stejišćicźa spokojom. Sstu žo rosšudźili, pschećiwo Radiczej pschećiwjenje organisowacź. S tutym wotpohladom žu žomjnu politiku organisaziju założili, kotrejž žu mjeno „Khorwatska republikanska ratarska strona“ narjekli. S jejnym programom budża republikanske założby a njewotwisnosć Khorwatskeje. Na cźole nowoje strony někotre něhdyšche žobustawy zentralneho wubjerka Radiczoweje strony stajichu. Nowa strona žiwoje žamjne nowiny wudawa. Też w organisaziji khorwatskeje narodneje mlodźiny, kotrejž Radiczowa garda rěkachu, je roskora nastała. Mnohe žobustawy tejele organisazije žu žo rosšudźili, „mlodu khorwatsku stronu“ wutworiwši, kotraž budże sa wobnowjenje khorwatskeho kralestwa wojowacź. — Wbohi Khormatoje žu je sleposću bieli. Na poličźenje a pschesćěhanje khorwatskeho ludu pod madźarskim a awstriskim knježišćom žu ruče sahyli. Njepomyślta jebi na to, so bychu jako samostatny mały stat bórzy sašo do preddawstwa Madźarow pschischli. Jenož jko dźěl wulkeje Južnosłowjanskeje móża žiwoju politisku žwobodu wobkhowacź a z knjesom w Khorwatskej bycź.

Wójna w Marokkowskej.

Nowa spěšnje tšelaza tšelba franzowskich wojakow w Marokkowskej.

„Chicago Tribune“ pische, so žu franzowscy wojacy w Marokkowskej nowu spěšnje tšelaza tšelbu bóstali, kotraž je žo w arsenalu w Chatellerault dźěłała. S tuteje spěšnje tšelageje tšelby móże žo bjes pschemjenjenja magazina 50 krócź wustrělicź. Nowa tšelba je najspěšnischo tšelaza tšelba, kotruž znaja.

Wójna w Marokkowskej žo pjecza bórzy skónči.

S Madrida žo pische, so je franzowsko-schpanske hromadne dźěło na marokkowskej frenceje na Kabylowe hłuboki

Jaki do wětra

nakhribjetniki, kožane gamaše

wobwiwanske gamaše, stucy do pućowanja

poruča płaćizny hódno a derje

T. Albert w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 10

Telefon 1078

kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

šacjišchcj cjinilo. S fronty pschikhodżaje powěšče praja, šo žu šo operazije schlachcjike, kotrej žu šo ſ franzowskimi a schwanikimi wothdźelenjemi pschewjedle. Wožebje w lutkowskich stronach běchu operazije jara wuspěšne. W schpanskich knjeżerstwowych kruhach měnjenje knježi, šo šo wójna w Marokkowskej bórzy skónči.

S Fesa, 13. augusta: Na zjednośnej froncze jěsdne wodźělenja ſ kraja wokoło Kekaa a Ain Aischi njepschecžela cžerja. Někotrych njepschecželow su zajeli. S zyleje fronty šo wošewja, šo sbězkarske splahi se žwojimi stadkami k pokazy cžekaju.

Kemal pascha šo wot žwojeje žony dźěleć da.

President turkowskeje republiki, Kemal pascha, je šo rozhudźił, šo wot žwojeje žony, Latify Nanumy, dźěleć dacz a na to šo počahowazy wukas wudacz. Wina ma šo pječa pola jeho žony pytacz, kotraž je knježerstwa lakomna a šo do wěžow tykacz pyta, kotrež swonka jejnych pschibližnošcžow leža.

Sbězk Drusow w Syriskej.

Dopisowaŕ Londonskich „Times" w Jerusalemje tom dalschim rozwiću sbězka Drusow telegrafuje: S wěry hódnje strony šo w Damasku praji, so maja Drusojo 20 tyšaz wobrónjenych muži a so žu ſ Arabami a Beduinami pohibnjeni. W měsce žu we wulkim njemérje, dokelž šo boja, so njemérzy njejabzu wudyrja. S wulku pišane proklamazija so ſtradżu rozdźěluja. Franzowska wyschnoscž je naprawy cžinila, so by mózným njeměram sbožowała, kotrež šo pjatk po modlitwach w moschejach wočzakuja.

Njemcy w Tientsinje.

Pschi posledních njemcach w Tientsinje je žo jena japanska pschadownja dospokuje a jena chineska pschadownja ſ dźela sniczita. Dalschich njemcow njeje žo stało. Pjatk je najmjazy dźěłacžerjow na dźěło pschischło, mějazy pak saudu, prjedy hacž budża wschě sapuscjenja wotstronjene. General Czangtsolin je schwórčk wobronjenu žandarmeriju pósłał, so bychu šo njemcy potkožile. S tšelenjom žu šo pjecž sbězkarjow a někotři policistojo cžežko sranili. W Shangchaiu žu na twarnjach lódźow wschitzy kulijojo, kotřiž na chinesich lódźach dźěłaju, dźěłacz pschestali.

W chinesiim měsce w Shanhaju su chrjódy srajtowazych lódźenikich kulijow pschedawarnje zyroby wurubili, dokelž šo jim njeběchu srajtowaršse pjenjezy wuplacžile. Policistojo tšelby trjebachu a někotrych wurubjerjow srenichu. Někotre sta srajtowarjow pokom do wukrajanskeho města cžahnychu a psched chineskej wikowańskej komoru herjekachu.

*

Moskowszy egitatorojo mjes Tientsinskimi morjemi.

„Morning Post" je Shanghaia powě: Generalny strajk je šo w Tientsinje, Kantonje a Shangchaiu ſ nowa wuwołał. Schtó njemcy w Chinje naschkarujo, je ſ teho lohko spóznacj, so je mjes 68 wojobami, kotrej žu šo tele dny we Tientsinje satšelile, pjecž wotpóstanzow Moskowskeho bolschewikskeho knjezerstwa. Do Kantona je 1500 japanskich wojakow pschicžahnyło, kotřiž žu wjednikow strajkoweho hibanja sajeli. Dopisowaŕ „Morning Posty" mění, so prěni wustupy chinesketo revolucionarneho hibanja hischcze njeje ani skónczeny, a so bychu wschitzy Japanzy derje na tym cžinili, hdy bychu ſ Chiny wucžahnyli.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 15. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 733, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +28. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +1, thermometer w nozy +17. Wuhlady na njestajne wjedro. — Wyschina wczera rano zyłu Europu pschikrywasche. Jenoż nad połnocnej Schwedskej nizina leżesche. Ta je wšesce wubjerk wupódławschi nam dźensa rano dešcžowanje pschinjesła. Wjacho na rjane wjedro pokazuje. Feš schtlenza nimale wyšoko na rjane wjedro steji. Tak wo wšesce sajo bórzy wuwjedrí. Wjetša rano nic wokoło Njeswačidła a dale dele hischcze wjazy dešcžka mělí hacž wokoło Budyschina. — Jutsje, 16. njedźelu po zwiatej Trojicy, słónczko 4.49 hodź. stkadża a žo 7.18 hodź. khowa. Měsacžk stkadża rano 1.37 hodź. a žo wjeczor 5.45 hodź. khowa.

Schtrowa powěsčej wo wjedrje za jutsje njedźelu: Pschemjenjate a chłodnischo. Zane žyzne dešcže.

— S hole. Pczolarjo žu w najlepschej nadźiji. Po cžasu dóšo nadeńdu w prósnym lěcžu mjedowe górło sa pczoły a pczołak poda šo še žwojimi kocžami na puczowanje do hole. Po płodnych deschcžach je šo hola mój je rosswika a swjesela naš ſ kraśnym kcženjom. Wrjóš kcže a wotewrja žwoje miedupolne nacžerwjenoritze keluschki. Žyle pschestrjeny błyschcza šo wot hucžho wrjoła. Tam šu derje ikhowane. Maja šwo jelo dohladowazja. Pczoły pschi rjanych cžołych dnjach pilnje dźěłaja, wrjóš derje mjeduje a tak šo wunoschk wchi sporja. Je na cžasu, so pczołar stónczenje ras płody žwojeje dźěławoscže znjese. Na holu staja wosjoet žwoju nadźiju. Bóh dak, so šo njeby zjebał!

— **Wczera wjeczor žu šo nasche dźěcži ſ Czěskoslowakskeje cžile a ſtrowe wróczile.** Hižo we 4 hodź. rano stanychu. W 6 hodź. hižo wotjěžzechu. Zylicki dźeń běchu po puczu. Na wjeczor běchu sajo pola žwojich starschich. Mucžne derje, ale dowupowabacz njemózachu, kak je šo jim tam lubilo. Knjes wucžer Rózicžka a jeho knjeni mandželska staj tykoj luboscž a pschecželnoscž zamoj. Bóh saptacži jimaj, schtož staj na naschich dźěcžoch cžiniłoj po złowach naschego Stóčnika: „Dajcze dźěcžatka ke mni pschiduž." Wěmy, kake dźelo a próšu žu ſ nimi měli. Knjeni wucžerka se žwojej knježnu Marjenku stej jim wariłej a pjekłej, płokałej a łdyż je žane khore bylo, hischcze wózku pschi nich pschisahałej. To je wupor luboscže, kotrež zadyn ſ nadź tutej nadobnej wucžerskej žwójbje sarunacz njemóže. — Zyle rynki nam nasche dźěcži powědaja, hdże žu wschudżom byle a schto jim nathonili. Do Prahi žu jěli psches dołhi cžmowy tunel. We Prahi sajo je jich „Czejske Srdzer" (Czejta wutrowa) ſ jedźu a ſ pjczom bohacže sastarało. Ssu nowptali „Narodny Musej" se žwojimi pjche bohatymi sběrkami. Na Hradczanach žu wobhladżowali spěwohru Loretanskich synowow. W Jirsanym domje žu jim pokazowali wjele miljonowe hódny dełmantowe a złocżane zyrkwinske žudobja a debjerki. Ssu jich wodźili do muscja na Hradczanach se žwojimi žwojorazhymi sběrkami. Te žu sajo pomješczene we tak wumělsaj wutwarjenych a wumolowanych runach, so jo ani nasdala wopisacz njehodża. Wobsedże tam samsiczena knihownja se žwojimi žadnymi knihami drje sloro nihdże we šwěrze žwojeho runjecza nima. — Spodźiwny cžasnik na staromeschczańskej radnizy je też pokasał žwoju dwětokławnu žadnoscž. Smjerch je swonika. Wokniescha staj šo wotewrikoj a nimo šu cžahnyli žwjezki japoschtołso. — Hacž do nasstarschich lět budu naschе dźěcži spominacz na krasne dny, kotrej šu pschežiwi pola bratrowskeho cžěłkeho luda. Kak błyżnje je jim było, hdyž šu byli w Prazy. Sse žebi myślili, so cži najwobsnischi ludźo „jenoż" němscy rěcža. Wschudżom, wschudżom pak šu błyschcži cžěłke tynki, syacži podobne na ludu macžernu šerbsku rěcž. Praha je swojim žiwym wobthodom je zyle cžěłke město. Wschudżom na hażach, na żelesnizy, na elektrice, haj wschudżom, wschudżom šo cžěżzy rěcži. Wucho naschich dźěcži je šo na tutu rěcž hižo tak smuczíło, so ju hižo rozumja. Hižo trjebaja wschelake słowa a hady. Tak spóznaja, so sta mi dale šerbskeje samje wschudżom ſ hižo podobneje rěcže hydla. — A kak běchu jich na dompuciu ſ jedźu sastarali. „Parki" a „houiki" skukachu jim do jich wacžakow, tak so dyrbjacžu wulku złeczkem butrowu zaltu se šnehbeleje muki pod pažu njesecz. Kóh sapłacz wschém dobroczelam sa wschо, schtož šu na naschich dźěcžoch cžinili!

— **Barbjenje thežow.** Wschudżom maja wosjebity sajim sa barbjene khěže. To budże rozhudżacje sa napohlad městow a wsow. Wobžarowacz je, so je we barbach wschelake sabłudżenja stawaju. Tak je tu też wosjebite wuwuczenje trébne, dokelž šmy žiwu tradiziju zhubiłi. Durinzka saradźenja sa schkli domiznu w Arnoldje pomnikow je šo tehodła rozsudźiła, pišmo: Barbjenje khěžow, wudacz, kiž je spisał knjes twarski rada Mühlfeld, wjednik twarskeje schule w Gocze. Pišmo wobrocži šo na rjemjeślnikow a podawa na sakładze studijow na starych twarjenjach a se šamych dołholetnych nashonjenjow jara lohko srozumliwe powuczenje, so smjeje wšesce kóždy, kiž šo po tym słožuje, dobry wuspich barbjenjach thežow. Kniha ma wulku wažnoscž za kóždeho architektu a moleŕskeho mišitra, so kóždeho mokerja a murjerja, kiž thěže barbi a za kóždeho druheho sajimawa. Płacžizna je jara niska. Měsacžkarski twarski hamt na žitnych wikach 31 hacž do 31. awgusta słasański płacžizuje.

S Klukicha. Tu hižo wjazy dnjow na prastarym rownischczu sa popjelnizanni ryja a to na lěwej stronje puczka do Kobjelnja. Hacž dotal su 7 rowow wotkryli, mjes nimi jedyn wulki row we hłubokoscži 2 m., tamne jenoż we hłubokoscži pok metra leža. Popjelnizy, se špalenymi kosczowymi powostankami pjelnjene, su ſ dźěła hischcze derje sderžane. Każ žo praji, su powostanki nětkle ſ cžasa 300 psched Khrystušom?!

S Khelna. Sańdżeny schwórčk žebi tudomny žiwnoscžer Krawz žiwjenje wsa. W prěnim poikhodże žwojeho doma žebi ſ britwju łkt pscheřežny, běžesche krawjo de le a cžišny žo do juchoweje jamy. Njesložowny bě nerwowny ſ wójny pschischot a cžełpjesche na cžežke myšle. Sawostaji wudowu a stareho nana, kiž na wuměnku pschebywa.

S Lubija. Sczěhwki pschimókowazeho wjedra pocžinaju žo hižom na sažnych bérnach pokasowacz. Wobžebje we tuczinej, hižnianej pódże wone thětro cžornja. To je ſ wulkej schkodu sa wobydlerstwo, dokelž žu stare bérny nimale wschě pschetrjebane, pózdnje druzíny pak hischcze tak bórzy njedospravja. Je-li bórzy žuche wjedro njesłatnuju, dołho tej počžinacz pózdnje bérny cžornicz. Na pěskowych polach wesło bérnam tak njeschkódźi.

S Wulkich Sdzar. W tudomnej farskej zyrkwi ma žo we blischim cžasu parne tepjenje natwaricz. Pschiprawu wuwjedże knjes murjerski mišchtr Jurk we Wulkich Sdzarach. Gmejna je 15 jutrow gmejnskich połowo na „Jednotu" pschedała, ſ tym maju žo twarske wudawki sarunacz.

Sc **Sömjeczkez.** Pschi skdanischczi 25-létneho jubileja Janskich kupjelow budże jutsje njedźelu popołdnju we 4 hodźinach w tudomnym Kupjelanskim parku wulki jubilejny konzert. Kaufmannowy orchester ſ Drježdżan jón na naskražnischo wuwjedże. K tomu pschisamknje žo hischcze krasne wobžwětlenje we parku a wohnjostroj (Feuerwerk).

S Lutow. S Božim njewjedrom wotpali žo tele dny brózuja a hródź ratarja Platty mjen. Łóschki we Lutach. Dla wulkeho kura bě haschenje jara wobcžežne a tak dwojschu twarjenja žwojemu wobsudej pschewostaschcz. Brózuja je žo dospołnje wupalila. Runje tak tež hródże a jene pódlanske twarjenje. Schoda je nimoměrny wulka. Wjele žita, pizowadła, kaž też mlécžaza maschina, dwaj elektr. motoraj, skanjowej maschinje, wjazy knježeńich a rólnych wosow, kury a hołbje su žo žobu spalile. Na sbožo nózachu wschón stót w prawym cžasu ſ palazych twarjenjow wutkhowacz. So domške wohnjej wobróchu, móża žo jenoż tomu dźakowacz, so žebi Lutowčenjo pschek krótkim cžasom motorowu špikawu kupichu. Wobšedżeŕ ma sawěscžene.

S **Bojerez.** Někajka organisowana paduschna zwólba hižom dźěłchi cžaš we Bojerowskej wokolinje wokoło bludźi. Pschedy krótkim cžasom hakle žo do tudomneje kuparnje nutskamachu. Podźiščze na wschelakich druhich wětmach pobuchu. Wczera nětko hižom sajo nowe paduschstwo skuczichu. We nozy ke schwórtkej dwaj paduchaj psches płót na Leschez leżownoscži pschelesleschtaj. Tam potom samknjene durje rozpacžischtaj a žo tak do twarjenja dobuschtaj. S hospodarskeho twarjenja kdnyschtaj nimale nowe wopschedne koło znamki „Ardie", dale trjebane jésdne koło znamki „Edelweiß". Na to wotewrichu sadnje wrota a cžischcžachu motorske koło hacž na Bismarckitu dróhu. Dale žaneho šlěda niewidżachu. Hacžrunjež hnydom policija pilnje za tym filedżesche, njemóžesche hacž dotal hischcze niczo wuzhledżicz. Wobkradnjeny nima na njesłožo žwoje koło sawěsczene. S tym schkoduje wo 1500 hr.

Mejske njewjedro.

P. Roßeggera Podawiny a postawy ſ Alpow.

Wona bě je spěchnymi krocželemi jstwu pschekhodźiła, kam a jow, jow a tam. K wukhichej běchu jej wot žałosneje cžule, kotruž běchu jeje zamjene słowa w njej nacžinile. — A jako wona deleka w kucze stojesche, nasdala wot koża, tu wobroczi šo k wonu a prajesche mérnuwa: „Potajtim, žy-li njewinowaty, kak dha je šo wschо stało?"

Wón sawi ſ pjasku płatowy rub hromadże a rjekny: „Mój Bože, kak je šo stało! Schez žiwjecžeske žiwoje nadrodniny. Duzy po puczu w nozy žym wjeskoły byl, a hdyž pschindżech ſ Grillbaumerjez statokej, mi pschindże do myslow, tu ſpi też holza mutka, kotruž mózesch nascherjcz. A tlepam na wokno.

„So pak žy wokno tak derje znał!"

„Dokelž žym prjedy nětchto trócz ſ hólzami w nozy na „hasfaranje" thodźił. Gregelmaier je ju mět, a kaž dże to mlodźi ludźo cjinja. My šmy na straži stali psched domom a je mi do mojhow pschischło, hdyž žym potom tammu nóz nimo wotna schol."

„A hewak nicžo? Ale — tuta njewinowsej! Pschejara hmjaza! Jenoż schcžekacz žy žo chzył pschi wokuze? Jenoż ko? — Hanjo! Hdyž žo nětko pschi twojim žwjatym cžesťnem žłowje praschach! Ty telko dawasch na cžestne žłowo! Jeli žo cže nětko praschach hacž jetowěrno! — Hladaj mi do wocžow!"

Wón pohlada jej zyle prawnje do wobliczа, nabobo pak mikasche ſ mikawcžkami, jako by była wótre žwětko. Potom wobhladowasche žo wokoło, pomoży pytajo. Zyle nětmy.

„Nó, potajtim! Won ſ cžesťnym žłowom!" Sprostnje na kaž stołp stojesche psched nim. Wón pschesunu jo pschecžiwo sesenje, popałky žwoje wobliczo a — plakasche.

Wona sajo khodżesche horje a dele po jstwje. Kschud dawno hižo wjazy w ruzy njemjesche. Wokno wocžini, so by muchi je schanikom wuhnałka. Sdyla wón ſ kožaneje komorki cžehujesche nuts, wona sajo sawrě. Wona žo pocžinjesche, jako by chzyła tu sramowacz, mjetasche ſ zastami a knihami tam a jow, ale jenoż tohodła, so by žwoje pohrucže potłocžiła. — Tutón schpatny cžłowjek, kak je wón nětkole bédny! Brascheiwy, a tajke bołosjeze, a dyrbi tu leżeć, a nima nikoho wjazy . . .

Nětko wona mjelczo, zyle mjelczo sajo k jeho lehwu pschistupi, złoži jemu ſ lobja ruku na cžoło a wołosy złakowa trochu nasad. Wón spłakowasche, so ranjeni khodżeschtej, žylnje žo horje a dele hibajo. — Wo cžesťnem žłowje wona niczo wjazy njepraji. — Zyle nahle nathicžeische žo na njeho, torhny jeho hłowu na žiwoje wutrobno, wokoschi jeho cžoło, jeho wlożnej lizy, jeho hubu tak mózaje, jo jej to sloro dych sastaji. Wón dawasche žej to jenoż tak lubicz, potom, hdyž bě wona wustaka, sdychowasche wón ſ hłuboka: „Njejžym tebje hódny . . ."

„W Božim mjenje!" wona wuraziy. Jeje błóž bě dybawy, pol słemjeny. A po khwili, hdyž bě žo posběhnyła a nimale žo smérowała: „Tak to wosjecž njemóże, tudy. Dyrbisch mérzj porjadneho wothladanja. Schto lékaŕ praji?"

„Powjas je mi sčinił. Wobaj stej prjecž."

„Skasam cži lékarja tajfeho sa skamanje nohow."

„Nasch ma dobru nadźiju. Ale sczérpnoscž — je wón prajił."

„Je cži stara wothladowarka w hódź? Hewak sawolam spitalsku Hanu. Wěsch, ta może wobthadżecz a je ſ khorymi dobra. Ja chzu wschdżenje nésčto krócz pohladacz pschinjcz, hacž je cži cžeho njedostawa. A pschinjesu cži jěsez žobu, jeli je cži prawje. Tola hlej, hubjenje je cži lezi. Cžakaj, podłožu cži hłowak lépje. Ty njemóżesch so hibacz?"

Wón jenoż tak trochu kiwny.

„Boli cže nésčto jara?" wopraschа žo wona polna mitnesesze.

„Nětko hižo niz, Marijanka, nětko wjazy niz."

„Hlej, ty dże ſ by mój dobry Hans!" S wobémaj rukomaj wona jemu wobliczo hładżesche. Mokrej wóczzy. A tat žobžna, tat žobžna! — Sdobuželnoscž bě hischcze hłódzicz hacž luboscž. Abo — běsche to hakle ta prawa luboscž? S toho cžasa, so nésčesche jemu nésčto wodacz! Nětko hakle bě jebo dobrowólnje pschijatała, nětko hakle możesche widżecz a pokasacz, kak dobra jemu je. A nětko hakle wědżesche to ta žebje, so rostorhanje žwojatka hižo wjazy móżno njeje, so ma jej wscha bołoscž a wschо žobžo wot toho jednoho muża bycz postajeno.

„Schto pak maisch? Ale schto pak tola masch, Hanžo?" wopraschа žo wona, žiwje žo staraziy, ſ rukomaj jeho hłowu tak posčěhnyesche, so dyrbjesche na nju hładacz. Wón pschezo sajo žiwoje wobliczo sakry. Potom wona jenicžki ras sabórbota: „Telko žo harbowacz!"

Wona poza bjesadowacz wo wschelakich wjeselych wěcach, njedótknu pak žo pschicžinu žo stanscheho ani ſ jenicžkim słowczkom wjazy. Tu sdyhny adjunkt zyle nadobnu ruku wyšoko horje a cžmakny ſ porstami.

„Schto pak to rěka?" wopraschа žo wona šmjeja

„Dokelž njemóżu nětko hinak sajuſkacz!"

Wokoło dweju popołdnju praſotasche w kuchni sarazjez statoka wohenczk. Sarał podkradny žo k durjam, so by psches dźerku shonik, hacž budże jemu tej złodżecz, tón wobjed. Wona pilnje žo hibasche a mějesche jara sacžetwjenjene, wjeskoże wobliczo.

Sdwérna bratrowska wutroba, zamo žo rosumi, je budże cži złodżecz!

— Könz. —

Přiloha k číslu 189 „Serb. Nowin“

Sobotu, 15. awgusta 1925

Suchi wrjós.

(Wobraz se wšy.)

Wóhlby Knjes dźěłche ras po kraju a wobhlada sej swojeju rukow dźěło. A mjeńkelesche so, kak rjenje, kak kražnje a schikwanje běše wšicho sarjadowak. Hdyž pak wotom do prusiseje hole pschihódže a khudušchki semju z khójnami wutkada, wosta wokomik stejo. Myślesche: tu hakle dale njepódźeschi. Widźu, so tym pschi rosdźelenju stwórbnych ranoscžow tu khětro lutowak. Haj wschak, dźiwy prawje wulki rosdźěl stworjeć mjes bohatej horinu a khudušchej nižinu a runje w tajsej jednorosći swoju Božu mózu a swjatym měr pokasać. Ale někto spóšnaju, so je pruska hola khětro krótko pschischka a tym ju mazoschnje sastarak.

A tola dźěsche nuis. Se swojimaj wočomaj a wuschomaj chzyšche so tam pschešwědźeć, hač tomu tak je, kaž sej myšli. Hluboko do njeje so dobywasche. Tžinjesche, kaž by wschědny człowjek byk a měnjesche hordźe: „Aha, tu je putajfim kut semje, hdźež sej lischi božemje praja. Nó, tajkale khudušchka, iwot Boha wopuschczena krajina!“

Pschezo hlubje do njeje dźěsche. Hladasche a žłuchasche horje a dele, prěti a po dołhosći. Dźeń a bóle so dźiwasche. Lózo a radostnischo bu jemu wokoło wutroby. Nětko so dohlada, schto je ſ holu pschi rosdźělenju ranoscžow we wocžomaj měł. Běsche so jemu wulkotnje poradźiło. Žane wótre a kakaite barby, žana napadna pyschnosć a kražnosć. A tola tu bě. Nihdźe so dowrědka njeczischczesche, ale dyrbjachu ju pytać, za njej šlědźić. Wobrzědź jednorosće so skoro sdasche, kaž by kérchowski dych tu wěł. Kózda stara chójna khwalesche ſ mnohodnym wjerschkom stworiczela. Kózda wocžka, mrowiczka, kóždy brut a pęsolička běchu wumjelski stwór. Moch, paprosch, čzorne jahody a pruśnizy debjachu semju. Kóždy seleny wjerscht, a byrnjež khudšci byk, posnjemkowasche so z słowjowny a zhladowasche polneje czitosče do dalokeho njebja, nad holu so rospkuwazeho. A nade wschěm lěhasche so njebjesti měr. Měr, kajkiž je so Bóhlby Knjesej ledy hdźe druhdźe poradźił. Dale dźěsche, pschezo dale. Dźěsche jenu blikko k wutrobje, kak skromna a njebjelična a tola sabo spokojna a pokna khwalby a czejczownosče jednora, je sabyta hola. Wona njesnajesche žiwjenje hinak hač kaž bo wschědnje jewja. Běsche jemu žel, so so tu tak prawje ſ wutroby njeznjeża a njewjeżela kaž we druhich krajinach. Wošta wokomik stejo, kaž by sej nješchto rosmyślował. Haj, prajesche po chwilzy, a sjedże k wobkuczenju swojeje myślitzki ſ ruku pisches powětr: Rjany, kražny swjedženiši plaschcz dyrbiseh dostać! To wjeżele czi czinju. A dołho njetrajesche, dha wschudże wschno rozczesche kaž tajke nězne khoischczitzka — na prěni ras njewidźachu, schto ma to być — zyle jednore, małe. Ale Bóhlby Knjes wědźeschе, schto ſ nimi chze. Nadoho počzinachu so kónczki selenicz a po czasu nahybachu so na nje tajke zunje, bóle kicznjotka. Bóle a bóle počzinachu so nacžerwjenicz. A jednoho dnja so hójiczki puknychu a nastachu lute małe swónczki. A w swónczkach małe schpahy wobsebje, kaž bychu žname kwěczelki byle. Woprawdźe wunjelsitwo, tajke hałožczitzki, tajke nězne kwětaschki. A schtož bésche to spodźiwne: milijony a sajo milijony tajkich rjanych swónczkow. Dałoko a schěroko, wscho pschepjelnjene, wscho tajti njeměrny pschestrěw. Hdźež hewak nicžo njerozscheschе, tam bésche nětko najwjetscha pycha. Pětkojczne schczeżki a puczíki so najbóle hybałachu. Wschudźe lute kwěczele a horstki. A tuta wulka mnohosć swónczkow dasche hakle zyłkej barbotny wobras, tale pycha a kražnosć. Haj, to bésche njewjesczinska drasta! Sswjatočzne wschno bé nětko w khudušchki holi. Wona njewědźeschе, schto bé žo ji stało. Sso haiduju stejesche a hladasche na ſwój sybokaty płaschcz.

Ale Bóhlby Knjes so pošmějwasche a — woteńdźe. Někotre tydźenje stojesche hola w ſwojej pyšche. Pomałku so ju ſlěkasche, mjelczo, czischo, a ſkowa ju sa pschichodne lěto.

A kóžde lěto, hdyž druhe krajiny dawno ſwój kczejazy płaschcz wotpołoża, bjerje ſwój ſ thamora a pyschi so kaž njewjesta. A kczeje a rosczeje a wonja a khwali Boha stworiczela. A wschě te kwětki, keraschki a swérjata ju podpjerają. Kaž ſwjatky thěrkusch w czichosczi klinczi pczołkow spěwczk. Boži temp!

„Barometer pokazuje na wětr.“

Rosczaja rosshorjenosć elsassleje evangelisteje zyrkwje..

Pod hornim napißmom pißaja wschelake němske nowiny sczěhowaze:

„Kaž straschne hrimanje dże pisches zyrkwinizy smyßlene kruhi nascheho luda. Barometer pokazuje na wětr. A je-li žo w pošlednej hodźinje wobstejnosče dożiwje njepschemėnja, wudyri njewjedro, kiž wulkeje schkody nazinii. Tak pische „Evangelsko-lutherski měrowny pobol“ ſ Elsaß-Lothringikeje a rostokuje schulisku a rěčnu politiku franzowskeho knjezerstwa, wosebje najnowische postajenja na wschelakich wuczerjow, so maja też nabożensku wuczbu w franzowskej rěczi podawacz. „Zanemu mißionarej“, naspomni tamny człowjeß, „njeby ženje na mysle pschischło, nabożensku wuczbu w rěczi pschipadneje kolonialneje wulkomozy wudźělicz.“ „Schtož je czornuchom w koloniach prawje, dyrbi nam w Elsaßu sdobne być.“ Hdźež so němszy prěduje, na tu też němska nabożenska wuczba podawacz; wscho druhe wobhładujemy jako poczischczowanje, haj jako sakrileg (boharubjenstwo). Radźimy knjezerstwu pischcze ras w dobrym, abo tola dosć naležnje, sej rosmyślicz a rozumnu rěčnu politiku a we wězy ſ nami fararjemi k lěpschemu naschcho lubowanehu ludu shromadnje dźěłacz. Zofacz ženje njebudżemy!“

„K poczischczowanju němskeje nacžerschczinzy dopomha pischekhwatane sawjedżenje sinnultanskeje schule. To je na wschelakich městnach k tomu dowjedło, so buchu evangelske dźěczi do wjetschich katolskich schulow pschidźělene pod nawjedowanjom katolskich schulskich bratrow a sotrow. Hižo je jena delnjoelsaska gmejna se swjatka franzowskich protestantow wusupika, dokelž je w rěčnym praschenju saprajił. Budźemy trasch saßy pschesłapjeni, potom njemóžemy a njebudźemy sadźewacz, so druhe gmejny, hnadź zyła krajna zyrkej ſ federazije wustupi.“

Bych-li městо złowa „němske“ stajił „berbske“, by to nimale na wlóſt na nasche schulske a zyrkwinske wobstejnjosče w Němskej (wosebje w Prusiej) trjechiło. Hižo dawna podawa žo herbskim dźěczom nabożenska wuczba we schuli ſ dźěła wusnamnje jenoż w němskej rěczi. Ssmy hufto na tutu do njebjeż wołazu njeprawdu sjawisze a sprawnje samolwite instanzy ledźbnych czinili, ale hrozyli tohodła njejsmy, kaž by ſ to němske kruhi w Elsaßu napschecžo franzowskemu knjezerstwu dowoleja. Kérdźejsatk, dyż skoro kéttotki dołho czakanu na wokomik, hdźež žo w samolwitych němskich wórschtach mysliczka pschedrěje, tej skónczinje ſprawni być napschecžo herbskemu ludej, kiž hižo kéttyżazy dołho na swojej semi žydli, kotruż žu jemu njepschecželjo wudrěli, rubili. So by žo jemu kulturelnje to dało, schtož my Němzy ſej w druhich krajach ſ prawa a sprawnosče żadamy.

W Barlinje wobstejesche do wójny orientalski seminar, hdźež němszy mißionarojo wěcze afrikanskich ludow wukuchu, so móhli posdźischo czornuchow w jich rěczi nabożinu, kcheschanstwo wuczicz. Potajkim wo sušе ludy w sdalenej Afriży žo w Němskej rěczinje staracha, ale doma dawaju žwojim herbskim poddanam kulturelnje sawutlicz, sańcz. Jich rěcz, jich nałożti a waschnja žo ſ pomozu knjezerskeho apparata — myślimy pschi tym wosebje na prusku — w schuli a zyrkwi nicża. To njesakasuje žo pisches sakonje, ale pisches wuczerjow a duchownych ſamych, dokelž herbskeje rěcze nětsi njejsu. To njeje pschipad, to je tutón sakłaty system, kotryż žo sdawna pschecžimo Sserbam ſ leczu a wotmachom nałożuje, so by jich rěcz skerje a lěpje žo wutupiła, žo słubiła. Czornuchojo w Afriży swojachu wěłtym němskim wórschtam blize hacz Sserbjo w Němskej. We wutkaju saczuwa Němz njeprawdan pschecžiwo sebi jara hluboko, prawdu a sprawnosć w žwojim kraju napschecžo druhim njeněmskim ludam, narodnym mjeńschinam nałożowacz, haj burito, to je zyle nješchto druhe. To je boharubjeństwo, njekultura, njezbiwilsajizja, druhemu ludej ſ pomozu politiskeje namózy, kotruż je sej nješchto hakle ſ mjeczom a ſ krwju nadobył, jeho rěcz, jeho naturiske prawa bracz. Tajke njemoralne, njeetliske sadady wonjecżeżesa lud, kiž chze we kulturnym žwécze žobu wobsebiteje róle hracz. Quousque tandem! — Kak dołho dyrbja Sserbja hischcze czakacz, doniż bo jim to da, schtož sprawnosć a natura pschikasuje. Hdźe bžiwa žo w evangelskej zyrkwi na evangelskich Sserbow? Njemóhli tuchi žiwoje zyrkwinske žamosarjadnistwo nicz? Wschudźe žo žiwemu kulturnemu roswiwanju sadźewki napschecžo stajeja we wschich kruhach. A schtož susy njewudokonjeja, to dożinja sałżlepjeni, wot zuzbarstwa nakaženi Sserbja, kotiż žu wscho czuże a wschu samolwitosć ja se wschěch kónczinow wohrożene Sserbowstwo słubili. Pola naš pokasuje barometer też na wětr.

Kak so rjemjeslniske zjednoćenstwa rozwiwachu.

Nastaeże rjemjeślniskich sjednoczeństwow (Zünfte, Innungen) w germaniskim dźěle europiskeje zaha do 12. lětstotka wróżo. Jendźelska a Němska stej dże najprěnschej tajke sjednoczeństwa měłoj. W Jendźelskej khuschachu sjednoczeństwa tkalgow a pjekarjow, tej šukelnikow a žedtarjow do prěnich, w Němskej běsche schewske sjednoczeństwo w Magdeburku prenje. Wono nasta pisches privileg arzybiskopa Wichmanna w lěcze 1157. To je tohodła sajimawe, dokelž mnohe sjednoczeństwa njedóstachu žiwoje prawa wot městow, ale wot duchownych. Sa tutón privileg płaczachu schewzy arzybiskopej létnje na 2 puntaj błékra. Mjes Serbami žo tajke njetworjachu. Serbja běchu dźěn wusamknjeni ſ městow, njeßmědźachu žaneho rjemjeślka nawukнyć, khiba ſo žiwojej narodnosći wotpschiłahachu. Sserbja běchu hižo sdwoju politisku žamostatnosć słubili, hdyž so mjes Němzami tajke sjednoczeństwa wutworicz počzinachu. Też posdźischo njeje mjes herbskimi rjemjeślnikami k wuzitschnu swjatšej dojschło. Tak móże žo tu jenoż we němskich sjednoczeństwach rěczecz, ke kotrymž w najnowischim czasu mnohy Sserbja pschiłuschczeja resp. pschiłuschczecz dyrbja.

Prěnje žiwobodne rjemjeślniske swjatki strażowachu na tym, so nichtó hudźene njedóstałesche a tajke twory pschedawasche. Prawo, je žiwoje žrjedźiny jeneho mischtra ſej wolicz, žłuschesche po czasu do jich privilegijow. Alle tute prawo wsa krajny kujes, hdyż běsche sjednoczeństwam njepschecželżap smyßleny. We Kelnje (nad Rhynom), hdźež běchu žo stojetscha wschitzy rjemjeślnizy w sjednoczeństwach žo stowarschili, chzychu někotři mischtrowje knjezerstwo na žo iczahnyć. Pschi tym nasta swada, hacz žmě sjednoczeństwo rjemjeślnika sa mischtra wusnowicz, kiž jemu žobustaw njeje. Biskop žej mysłesche, so žo tak jeho prawa pschikrótczeja. Ale jednarjo rosßudźichu k lěpschemu sjednoczeństwom.

Czim žamostatnischi a njewotwisnischi sjednoczeństwa běchu, czim wažniše běsche žobustawstwo. Wono sa prawo czinjachu, wěstych wosobow jako žobustawny wotpokasacz. Schtóž k sjednoczeństwu njeßtuschesche, njeßmědźeschе w městje dźěłacz. Tak žo rjemjeślnizy po czasu do njeho nuczachu, też pisches wobmeßto (Weichbild) žo wupschestrěwasche. Dokelž dowolnosć k rjemjeślu dyrbjesche žo wot měšczańskeho kujesa abo měšczańskeje wyschnosče ža wěsty dawk dacz. Sa to dóstachu rjemjeślniske swjatki prawo, so dyrbjesche kóždy, kiž k nim pschistupi, wěsty sastupny pjenjes a porjadne pschinoschki płacicz.

To pak běsche ſ wěstym njedostatkom. Swjatki spytachu liczu žiwojich žobustawow snjicz, so by žo dobnje jenotliwych powyschił. Pschikład za to žu Londonske tkalgy, kotrymž Hendrich I. jich sjednoczeństwo pschipósna. S nahrabnosče snjewujichu tuto prawo, jo pod Eduardom III. jenoż 80 městno prjedawschich 280 krožnow w Londonje stejesche. To pohnu krala, zujym tkalgam, kotiż žo w Londonje sabydlichu a wobsebje barbjene płaty tkajachu, ſwój schkit spočzicz. Tuczi tkalgu dóstachu měšczańske prawa, dyrdjachu létnje dawoł płaczicz, njeßłuschjachu pak rjemjeślnikema swjatkej. Podarmo spytachu Londonske tkalgy žiwoje wobsebite stejnischczo wobtwórowacz a zuzych ſ pschistupej mjsowacz. Tuż prosseß saprocżachu, ale jón pschehrachu.

Wobsebje wobczeżowachu žo na swjatki, kotreż pożiwadła pschedawadwu, na rěznikow a pjekarjow. Tuż počzachu konkurenzu wutworjecz, wotprajichu swjatkam prawo, někotru wukonjenje rjemjeßka poczężicz, kotiż běchu k temu prawo wot stata dóstali. Abo nuczachu sjednoczeństwa, kóždemu pschistup dowolicz. Susu běsche częłowut tajkeho wojowanja, so žo wěste sjednoczenja sdobnyczu abo wschě tajkachu. We wschěch swjatkach wobkładowachu zyłu khěżu jeneho bratra jako žwójčhno sjednoczeństwa. Jenoż a dorosczene dźěczi mějachu pod wěstymi wumělenjemi podżel na sawjeselenjach a Božich służbach a mózachu na podpjeru swjatka liczicz. Tak žo wuwi po czasu wěsta dźěżiwosć swjatkarjowego prawa. Niż jenoż žynjoo mischtrow wužiwachu wěstu lěpschinu, ale też tón, kiž jej bżowku mischtrowje wudowy wsa, namaka łóżicżnu pschistupa do swjatka. Wudowa njeßłuschi žobustawstwo pisches žmjerczj muża. Swjetschka žo jej dowoli, rjemjeżelo dale dżerżecz, dokelž samér swjatk běżże, bratrow a sotrу pschecżiwo wobstudujenju schkitacz.

Swjatki mějachu wěżiwych žwjatych jako žwójčh patronow. Duraj abo ti tuż dżerżachu žwjedżeńske shromadżiny, hdżeż žo Boża służba a po njej žwětna sabawa wotmětowasche. Shromadżiny, hdżeż žo wo towarěstwowych, nałeżnoścach jednasche, „njenowachu „jutrnu rěcz.“ Mjero pschińdże ſ teho, dokelž w najwjazy towarěstwach žo na ranje hłowneho abo prěnjeho swjatkowego dnja — žwjedżeń na hižo wjeczor prjedy žwjeczeńe — towarěstwowe naležnośče dojednachu. Po czasu njenowachu žo wschě shromadżiny, hacz dyrbjeńże abo žwobodne, kotreż k wujednanju wěżiwych roskorow abo k rosmołowje wo druhich naležnościach žo wotnětowachu, „jutrna rěcz“.

Wulki lós.

„Wy mje rozemiece, je mi ruzy tichopotaja,“ prajesche Leopold ſ žwojej hołpoży, hdyż iwona na bruny blok na běłym rubje pokasowasche. „Ssmy runje w nowinje cżitak, so žym wulki lós dobył — w cżerwjenej tschihjej łoterii — stotyżaz hriwnow.

Hołpoża rczżahowasche žwoje wobliczo do pschecżełnych fałdow a Leopold sdasche žo być jandżel w paradiju. Wscho běsche tak nowe, tak kraßne. Hdyż běsche jeje žwożepschecżam wuczekнył, wobleczе žo ſ žwójej starу manił a poda žo na ſwój wschědny puć — do kontora. Sswonkownje měrny ług hewak. Ale ſnutska žo nuczeżesche a warżesche. Wulki łóż mężesche za njeho wożebity wusnam... Lindnarjej Liska, kralowna kontora. Běsche prywatna sekretarka schefa, cżerwjenoliczka, rjana a wot wschěch lubowana. Wschě pschepschosenja ſwonka ſłużby wotpokasa. Leopold běsche jenicży, kotremuż žo njebóż ſapowědźiła, dokelž mu niczo hischcze prożył njebě. Njemóżeżesche na kralowu ſej myślicz — běsche łhudy ſapißowacz, bojaſny a pokorny. Nichtón njemężesche

Přilopk.

*** Spanski wós stejo wostał.** Na železniskich tolijach mjes Nürnbergom a Frankfurtom pola Cella nad Mainom železniski błóž, we kotrymž běchu spanske wotdźelenja, stejo wosta. Dokelž bě to runje poslědni wós, njeptuny nichtó w czasu spodźiwnu podawk. So bychu wěz sašo do porjada stajili, dyrbjesche czah hač do Würzburga wróco jěć.

*** Njewinowaty wotprawjeny.** Hdyž w dezembru 1914 bitwa wo Münsterski dół wujesche a we wokoliny Metzeral so krwawnje wojowaše, ta so jenomu 21-lětnemu muzikemu z Mittlacha, so w bliskosći wěsy Metzwal do franzowiskeje fronty zo sabludźi. Franzowscy jeho sajachu jako spiona. Woni jemu potrjechowachu, so nasa dopokazy, so wěsty Józef Jaegli — tak rěkaše młody człowjek — franzowske stejnischeza wusłuchowat a je Němcam picheradźił. Jaegli to přejesche, so je so hdy se spionaju saběrał a so je to někajke samenjenje jeho wozboh, dokelž tuttch mjenow je we wokolinje wjele. Njedźiwaju toho jeho satsělichu. Po wójnje prózowaše so nan njeslužownemu, kiž je mjes tym Franzowsa, wo wuwinowanje swojeho žyna. We běhu pschepytowanja so njewinowatosć tutoho Jaeglia wupokaza a też, so je so jeho wozboha samenika. Franzowske wójnske žudnistwo wuwinowa po krótkim rozsudźe tamneho pscheđ 11 létami sašudźeneho młodźenza.

*** Woheń we pschepytowanskim lětadłowym wustawje we Aldershofje.** Schwórtk rano wokolo 2 hodź. wudyri woheń we fisijkaliskim wotdźelenju pschepytowanskeho wustawa za powětronowych lětarjow we Aldersdorfje. Sa krótki czas tři wustawowe twarjenja we płomjenjach stejachu. Wohnjowe woborty z dwjele wokolinu so zhromadźichu, zo by wohenj pschecej. Motorowy wotdźěł, kótrjež lětadłow, laboratoriumy, pišarnja a jena kólnja so do czista spalichu. Człowjeczich wopornow žeby woheń nježdźese. Rastata pschoda je njesmjernje wulka. Kak je woheń nastał, njemóžachu hač dotal hischće wuzhladźeć.

*** Chzerje widźerj, schtó je tym?** W Frankfurcze nad Mainom stejesche tele dny czah na dwórnischczu k wotjedźenju do Kassela hotowy. Puczowarjo běchu hižo wschitzy we wosach z wuwisacjom dweju knjesow, kotrajž so hischcze pschi czahu pschethodźowaschtaj. Wjednik czaha k nimaj pschistupiwschi, pschecejelnje strowjo, jeju proschesche, so byschtaj do czaha stupiloj. Tutaj pak na to njedźiwaschtaj, schto jimaj sastojnik kasa, ale rosmodwjeschtaj so dale. Wjednik czaha z dwoje słowa wotpjetowasche, tola kaž prjedy bjes wuspěcha. Puczowarjej we czahu poczinachu so niepokojić. K tśeczemu rasej jeju wjednik namolwjeshe, ale trochu krucźischo. Jedyn je njeju wotmolwił: „Wy brje doczakacze, doniž so njedorežimoj." „Chzecze widźerj, schtó ja tym? Ssym Hessenski kurwjerich!" — „Tak potajtym?" Rěkło pak chżu Wam też ras pokasacz, schto ja tym!" wotmolwi wjednik. To prajiwschi stupi do swojeho wotdźěla a — pif wotjedźe czah — wěso bjes teju knjesow.

*** S Berauna w Cz.** (Mordarstwo na wukublarjowaj. Mandželskaj běchtaj žebi hólca, Ota Makija, jako ja swojeho wsaloj. Wukublowar chajsche jemu też žiwnosć wukasacz. Mějesche pak sa nju 20000 krónow wuplaczicz. Na tym so tak rozhori, so swojeho 81-ktnjeho wukublowarja a 45-letnu wukublowarku je žekeru sarasy. Potom so hischcze sam frani, so by nadpadł ludak. To bě rjany dźak pschiwsłateho dźěrja. Mordarja sajachu.

*** Dokhody mornych.** Po powěsćach z Bratislawa su pschi tamnischej železniskej direkzji hižo dźesći czasy wiele pjenjes pschekschiwili a to na to waschnje, so buchu dochody žemrětych a pschesładźenych sastojnikow dale wobliczene. Wjazy sastojnikow, kotrjž so pschekschiwjenja winuja, sajachu.

*** Hdy je bajonet nastał.** W lěcze 1641 pschińdże baskiskim buram, hdyž běsche jim munizija pschi wojowanju je pschebuwarjemi wuschka, na myšl, na tśělby žiwoje noge pschiwjasacz. Tak dobuchu. Tute dobycze pscheměni wójuske wumjeńskstwo we Europje. Tak nasta bajonet. K prenjemu rasej nakožowachu jón w Franzowskej we lěcze 1670 a to kralowskim pěšcham we wójnje. We létach 1674 a 1675 buchu druhe regimenty z bajonetom wobrońene. Dragonjo dostachu jón 1676 a grenaděrojo 1678. Prěni nadpad z pomocu bajoneta, kiž je se stawiznow znaty, sta so 1708 w bitwje pola Speyera.

*** Sakasnja pscherzliwo zakrowanju.** W italskim mjesće Florenzu je zakrowanje krucze zakasane. Schtóž by žebi potajkim swérił zjawnje zakrowacz abo zakleć, dyrbi 100 lirow khłostanja saplaczicz. S tuttym pschedpisanym so też wschelake hrosne njepschistojne rěcze zakasaju.

*** Pschi kupanju 13 dźěrji so tepili.** 36 dźěrji zyma žyła z Waterloo pola Roubaixa běchu z franzowskemu móršlemu brjohej pola Condrette wulět cźinili. Jako so w morju kupachu, poča woda nadobo pschiběrać. 21 dźěrji njemóžeshe so špěchnje dosć wukhowacz a so nadobo we wodze zhubi. Wosmym posdźischo z wutkej prózu sašo žiwosnje wrócźichu, 13 pak žiwjenje pschidźadźi. —

*** Schulet Korle XII.** Schwedski jěsdny, inżenér Rasch, kiž dosc jěchanje schwedskeho krala Korle XII. z l. 1714 wot Pieści w Rumunskej hač do Stralsunda pschi Balcze wospjetowacz, běsche se žiwojej žonu do Debriczina (we Wulherskej) dojěchał. Dokelž pak kóń khromjeshe, dyrbjesche tam jedyn dźeń puczu z awtom jěcź a to wot Klanjenburka hač do Debriczina. Posdźischo pak jěchaschtaj pschez Budapest, Wien, Regensburg, Kassel do Stralsunda.

*** Straschne położenje.** Kaž schwizarske nowiny pišaja, pschińdże mjeschczanosta Hemuling z Karlsruhe do straschnego położenja. Hemuling spytasche na južnej stronje hory San Salvatore (pschi Luganskim jězoru) dele kšeć. Wón pak zej pschedaloko salěše a mózesche zo wuskupka hischcze nekak dzerzeć, pod nim straschna khubina. Tam wostaja bjes mozy, krwawy a z rostorhanej drastu na 8 hodźinow w straschu, kždy wokomik mózesche wotpadnyć. So móhli jeho wumožić, dyrbjesche zo jedyn muž na powjazu dele puschczić. Tón jeho horje scźeże. W pschichodze zo tajkeho straschneho kazenja wěso wostaji.

*** Wužiwobodźena Turkowka.** Praschenje: „Kak wjedźe zo waschej knjeni mandželskej?" by hischcze pscheđ krótkim czasom kóždy Turka jako khrobku njehańbitosć a khiwdźenje wobhladał. Niz wohołda, dokelž mějesche žnadź Turka wjazorych žonow a by psches tajke praschenje do wěstych wusłoseschow pschischoł. Diw, nć, dokelž woprawdźite wjeleżónstwo njewobsteji tam wjazy powschitkownje, ale dokelž po starym turkowskim waschnju žadyn muž, žamo nij najdowěrliwschi pschecejel, haj nij ani bratr wożenjeneho zonu wozobinskeho žnadź njeśmědźeshe, potajkim by praschenje wo jeje derjemeću njepschistojne a njepschikluschene było. Dźenźo je tu zyle hinak a to wot czasa žiwětwoje wójny. Dokelž su za czaš wójny turkowske žony z njewschědnej pilnosću a woporniwosću we wójnskich twornjach dźěłale, mjes ty so wschitzy wójnythmani muzojo, kaž zo žamo rosumi, do pola czehnjechu. Žony su wozbehe też lěkarjam w lazaretach Polměšačzka k ruzy byle a khorych a sranjenych šwědomicze wobhladale. Tu wotpadny najprjedy hewak krucze pschepisany schlejwjer, kiž mějesche žonjaze wobliczo sakrywacz. Dźenźa noscha swjetscha rubischka, kotrež drje powschitkownje nałożowanemu ramjenjowemu pschewěschkej zo pschisamknje, ale tola njeswocźo zyle žiwobdne wostaja. Tuto wužiwobodźenja wot pschikrywanja wobliczа běsche prenja krocźel k wužiwobodźenju turkowskeje žónskeje wot sastarskich putazych waschnjow.

*** Pschikładny hotel.** Mark Twain, sławny amerikanski humorista, wobkrucźi junu, so je so jemu poradźiło, wopraudźe pschikładny hotel w Oklahama namakacz. Tam naderidże na sczénach sczéhowaze žadny z podawkom porjada: „Sakasane je, zyhele z matrazow zobu wjacz." — „Toje klepanje wosnamjenja, so je so w hotelu mordarstwo stało." — „Je-li zo pches wjerch deschczik dże, proscha zo hołso, so bychu pod kožami leżaze deschczaniki wuzywali." — „Puczowarjo, kotřiž bo w schkórnjach do loża lehnu, dyrbja wobebity pjenjes płaczicz."

*** Fotografija na 8500 km. dalenosce.** Pschi poslednych manevrach amerikanskeho łódźistwa bu na 3500 km. daloko fotografowane. To sta zo na fototelegrafiskim puczu. Ti schtwórczinny puczu wuzichu zo telegrafowe groty, we shyknej schtwórczinje bjesgrotna telegrafija.

Směški.

**** Jenoż swonkownje.** Joneš: Wascha žona mějesche njesbožo z Waschim awtom." — Smith: „Och, nicźo dale wažne." — Joneš: „Je zo wobschkodźiła?" — Smith: „Nć, jenoż knif barby staj zej wobaj wotdrapałoj."

**** Specyferował.** Mloda knježniczka žadasche zej pola pschekupza twarozki. „Rad knježe, knježniczka," wotmołwi wón, „mam tu runje tajki lubosny twarožk!" — „Njeśmjecze prajicz lubosny twarožk," powuczi jeho jara czucziwa knježniczka, „lubosnje rěczi zo jenoż wo žiwych stworjenjach." Pschekupz hlada pschemyšlujo na swój twarožk potom mění: „Knježniczka, mózesce zo wopraudźe lubosny njenowacz."

**** Wulwicze człowjeka.** S pschileżnosću tak nazwanego wopiczeho prozesa w amerikanskim městačku Dayton wospjewja jena amerikanska nowina scźehowazu rosmołwu mjes nanom a žynom. Ssyn: „Nano, je dha wěrno, zo człowjek z wowizy wukhadża. Wschitzy ludzo to praja a tuž budże drje prawje." Nan: „Ty žnadź, ale ja nic!"

**** Žadyn kumsch.** 5-letna Toni dże z nanom nimo pschepytawjenje łuki a wobrocźi so na njeho: „Nano, hdyž tu žaneje wedy było njeby, dha mohła do njeje scźeć."

**** Młody khleb.** Doma jemy swjetscha wulki khleb. Mały Michał je pola cźety na wopytscze. Ta pschinješe mały khleb na blido. Tuž so Michałk maczerje woprascha: „Maczi, je to jedyn młody khleb?"

**** Djakowanosć.** Stara knjeni na pócźe: „Proschu, 5-pjenjezkowku snamku! Ach, wodajcźe, wasche mjeschowcźo je mi tak snate . . ." — Pótšti sastojnik: „To drje, pscheđ dwěmaj měsazomaj mějach cźesć, waš z wodu wucźahnyć a tak satexjenju wukhowacź." — Stara knjeni: „Ach haj, zyle prawje, tak dajcze mi proschu tola dźesać 5-pjenjezkowskich snamkow."

**** Jenoż dźesacz dnjow.** W Južnej Karolinskej sekrasch tej cźornuchaj pschi wukhodźowanju na jastwowym dworje. Jedyn woprascha so druheho: „Kak dołho dyrbisch tu sedźeć, Samo?" „Sedźu 5 měsazow?" „Cźohodła?" „Ja sym kurycź kradnył." — „A ty, kak dołho?" „Dźesacz dnjow." „Cźohodła?" „Dla mordarstwa!" „Kajka je to sprawnosć. Dyrbju 6 měsazow sedźeć dla wot wjedrowskich kokoschow, a ty, dla mordarstwa, wostanjesch jenoż 10 dnjow tu!" „Haj, ale na jednatym mje powěsnu!"

**** To žame.** „Maczi, chzu nowu klanku měsć!" „Cźohodła jenoż, Marko, twoja je tola hischcze rjana, a by žebi niedźiwajcy toho nowe male dźěcźo wobstarała."

**** Balsam žiwjenja.** Mandželska prascha so swojeho mandželskeho: „Praj mi, lubuschko, cźohodła khodźischi tak cźasto a rad do kina?" — Mandželski: „Haj w kinowje sym stajnje radu, dokelž tam na jewischczu žony widźu, kiž hubu wocźinjeja, bjes toho, so je rěczeć zabyła!"

**** Sprawne hórschenje.** Mandželski běsche narodninu swjecził a to nješto psches postajeny czaš. Rano pozdźe hakle pschińdże domoj. — Woma: „Je hižo we ledmich." Mandželski so pobórschuje: „Schto, hižo we ledmich? A ty leżisch hischcze we łožu?!"

**** Starosćiwy nan.** Mały Korla rospowěduje swój pschichod. „Budu nuhenjenjeczeć, wosmu žebi Marku za žonu a natwarju zej tyšu blisko mosta. Na naprashowanje, cźehodła dże runje tam thdźicź, wotmołwi: „To je blisko pschi dźěcźazej zahrodzy, to njetrjebaju moje dźěcźi potom tak daloko do schule thodźicź."

Swójbne powjesće.

Semrěli: Bjedrich Hermann Leska w Budyschinje. — Ema Schusterowa swud. Beyerowa rodź. Ulbrichtez w Budyschinje. — Hana Helena Ryćerjowa rodź. Petrichez w Družlezach. — Korla Franz, hajnik w Komorowjepola Klukscha. — Klara swud. Rennerka we Budyschinje. — Emma swud. Haenselowa rodź. Posselez w Delnim Rychbachu.

Cyrkwinske powjesće.

S Njeswačidła. 10. njedź. po św. Trojicy rano we 7 hodź. šerbska spowědź, we 8 hodź. šerbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba. Sběrka za evangelizaziju slubjeneho kraja. Pop. we 3 hodź. šerbska a w 4 hodź. němska Boża słužba za spowědźin we Sarečzu. — Sbrjedu pop. w 3 hodź. pohrjebnje žónskehot owarstwa w knjeseu hosćenzu.

S Budyschina. 10. njedź. po św. Trojicy ma w Petrowskej zyrkwi rano 1/2 7 hodźin farar Große spowědź a św. wotkasanje, 1/2 8 hodźin duch. prim. Haebler předowanje, 3/4 12 hodź. ma farar Eder kemschenje sa dźěći.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma pop. we 9 hodź. farar Eder předowanje, we 11 hodź. farar Große kemschenje sa dźěći. Krajna sbrka za evangelizaziju w słužbnym kraju.

Wot pohoty 15. hacź do nutory 18. augusta je kóždy wječor we 8 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi św. wobrazowobraziowy pschednoscź. Oberammergauscich pahitowanskich hrow z pschewodom spěwow a pschednoschkami na pischcelach.

Sbrjed popoldnjum 3/4 3 hodźin je w Petrowskej zyrkwi modlerska hodźina sa njedźelnicze.

Ssobotu 22. augusta lečiny swjedźeń sa wschě dźěći dźěćikemschenja Marijneje-Marczineje zyrkwje w Němskim dmje" w cźijowzach. Wotewdu wot Marij-Marczineje zyrkwje pop. we 3 hodź.

Tydźenske sastojnstwo ma w Petrowskej zyrkwi farar Eder, w Marijnej-Marczinej zyrkwi duchowny prim. Haebler.

Hamtske wozjewjenja z Budyschina.

Samkwojenje dźěći, kiž jutry 1926 do schule pójdu, ma so stacź:

w Pestalozzijskej schuli 24. a 25. augusta wot 8—12 hodźin dop. sa hólzy,
w Pestalozzijskej schuli 26. a 27. augusta wot 8—12 hodźin dop. sa hólzy,
w Lessingskej schuli 24. a 25. augusta dop. wot 8—12 hodźin sa hólzy
w Lutherskej schuli 26. a 27. augusta dop. wot 8—12 hodźin sa hólzy,
w Fichtowej schuli 26. augusta dop. wot 8—12 hodźin sa hólzy a hólzy.

Pschedpołožicź ma so sa wschě dźěći wopišmo wo jětrašchćejenju a sa dźěći, kiž njejdu w Budyschinje rodźene, też narodne wopišmo.

Do schule sastupicź maja dźěći, kotrež hacź do 31. měrza 6. léto dospěja, na pschecze měża so też tajke dźěći pschiwsacź, kiž hacź do 30. junija 1926 6. léto dospěja.

Schulske wjednistwo.

*

Sawjeranje pžow.

Dokelž je 11. 8. 25 w Budyschinje skazeny poš dźełaczerja do ruki kuhnuł, maja so pžy na 3 měsazy sawjerowacź we scźehowazym sawjeranskim wokrjesu:

We wokrjesu Schcerachowskeho hamtskeho wjednistwa z wuwsacjom Sohlanda n. Spr., Ringenhain, Hornja a Delnju Wjasowizu a wschitke wěsy, kotrež leža znatska dróhowneje šmuhi wot Njesdaschcza, do Myšecza, Lohowa, Radworja, Kamjenej, Wulkeje Dubrawy, Małeschcza, Worszyna, Pomorz, Trjebjenzy, Mjeschcza, Rachlowa, Delan na Kósły a w mésze Budyschinje.

Sa sawjeranski wokrješ zo scźehowaze postaji:

1. Wschě pžy maja zo tak wjasacź, abo sawjerowacź, so z druhimi hromadze njepschińdu. Dale maju so pžy na rjeczasu wodźicź a pranz nošycź.
2. Wuwožowanje pžow se sawjeranskeho wokrjesa może zo jenoż stacź z dowolnosću hamtskeho hejtmanstwa abo méschczanskeje rady. Tu płaczа khłostańskše strowotne wopišma hacź lónz druheho dnja po pschepytanju pža. Dowolne wopišmo za wuwożenje ma zo też na dwórnischczach pschedpokasacź.
3. Cźahnyć žmědża pžy jenoż, hdyž su sanke jaragotowane a hdyž maja wěsty pranz. Hdyž njeczahnu, maja so krucze pschiwjasacź.
4. Wowczerske pžy z pschewodej stadłow, hońtwinske pžy na hońtwje, kaž też policajske pžy we słužbje, njetrjebaju zo na rjeczasu wodźicź a pranz nošycź. Hdyž pak tute pžy w dźele njejsu, placźi wo nich, schtož je pod cźežnikom 1 prajene.
5. Pschi puczach, kiž do wožy a se wožu wjedu, kaž też na dwórnischczach sawjeranskeho wokrjesa maja so take pschiwrawicź, kiž z jasnym pišmom napišmo „Hundesperre" njeju.
6. Pžy, kotrež pschecźiwo tutym postajenjam žiwobudźe wokolo běžaja, maja so na pschikas gmejnskeje wyschnosće morić.

Njewobkedźiwanje tuttch postajenjow zo, tak daloko hacź po sakskiskich pschedpismach wyschsche khłostanje njestajuje, z pjenježnym khłostanjom hacź do 150 hr. abo hacź do 6 njedźel jatby khłostaja.

W Budyschinje, 14. awgusta 1925.

Hamtske hejtmanstwo. — Méschczanska rada.

*

Radupodawanske hodźiny sa małe dźěći a sa žónske, kotrež budu macźerje.

Darmotna lěkarska radupodawaza hodźina sa małe dźěći, 1—6 lět stare, we wokrjesu města Budyschina wotmeje zo k prenjemu rasej:

póndźelu, 17. awgusta, popoldnju wot 4—5 hodź.

we sastararni na Kralowskim walu čo. 3. Podawanja rady je potom porjadnje kóždu póndźelu, wot 4—5 hodź. wotewrjene.

Radupodawanske hodźiny sa žónske, kotrež budu macźerje, we wokrjesu města Budyschina, wotmeja zo kóždu prenju póndźelu w měsazu — k prenjemu rasej 7. septembra, pop. wot 5—6 hodź. we žamfunych městnoschczach.

W Budyschinje, 10. awgusta 1925.

Méschczanska rada. Spomožerski hamt.

ſmacż a tiſ dźěcżi — do lěßa pſchiůdźechu. W njeßměrnej cżopłocże běchu wokolo běhali a mało namakali. Wadobo dohladachu ßo na ſtareho patriarcha pod dubom. Wſchitcy wjeßeli. Wěſo, khětro cżeřwojty a pjelſki wſchak běſche. Ale hdyż ßo derje wurjedżi, a hiſchcże na ßamym dnju ſchikwanje ſ dobrej butru k wjeczeri pſchihotuje, dha wſchak hiſchcże pónďae. Dźěſche tež a pſchiůdże, kaž to pſchińcż dyrbjeſche. W nozy wſchitzy ſkhorjechu. Stam a tyſ zam małych lěßnych ſwěrjatkow běſche ſtary dobroczimy prawak k žiwjenju dopomhał a jich ſdżeržał — a cżłowjekam ſkoro k ßmjercżi. Lěkař jich wumoži. Ale dołhi cżaß khorowachu hiſchcże na tym.

Tuž bjeřcże ßo na kedżbu a njenaßadźujcże ßo ſe ſtarymi prawakami. Njewěřcże tež jim, byrnjež prawaki rěkale.

Listowanja.

M. G. Wot cżaßa, hacż je pólny marſchal ſ Hindenburg ſtatny preſident, ſpadnje wěſo jeho prjedawſcha penſija, dokelž je něťko aktiwny ſaſtojnik.

L M. Žadanja notara mája wſchitzy potrjechenť hromadże ſapłacżicż, niž jenož tón, kiž je wěz w mjenje wſchěch do rukow wſał. Tuž ßo njemóžecże teho ſmilnycż.

W. H. 1. Byrnjež nan ſamoženje měł, tehodla ma ßej ßyn khude prawo žadacż, je-li ſamoženja nima a tež niž telko dokhodow, ſo mohł wudawki ſa ſkóržbu ſapłacżicż. Nan tež njeje winowaty, khóſty ſapłacżicż, abo na wudawki hižo něſchto doprědka ſapłacżicż. S zyła njeje njepſchewinjomne wotkhilenje žana wina k roſwjaſanju mandżelſtwa. — 2. Proz-ßowe khóſty płacżi, kiž je prozeß pſchěhrał. — 3. Wy njetrjebacże ſa khóſty Waſcheje dżowki rukowacż.

C. A. Wěſo tež ſawěſcżenja žiwjenja ßo pohódnoſcża. po poſtajenjach pohódnoſcżenſkeho ſakonja. Ale do lěta 1932 njetrjebacże drje na to liczicż.

A. L. Jedna ßo wo to, hacż bu wěz po ſakońſkich pſchedmjetach cżaſana abo hacż bu žadanka wotſtupjena. Po poßlednim waſchuju móže nowa wobßedżeřka to jako ßwoje ßwójſtwo wotkhladacż. Hewak je jenož pſchedacże po ſławnym pſchesadźowanju móžne, jeli ßo dla ſrjadowanja wězy niczo woßebite poſtajiło njeje. Dokelž pak dołžnik do lěta 1932 płacżicż njetrjeba, njebudże drje ßo žadyn kupz namakacż.

A. S. Po § 7 wotrěſk 2 zyrkw. ſakonja (26. meje 1905) njetrjebaja w Pruſkej duchowni a zyrkwinſzy ſaſtojnizy a jich ſawoſtajeni zyrkwinſkeho dawka płacżicż.

Wichorowa katastrofa w Hollandskej

Nimoměry wulki wichor ſakhadźeſche ſandżenu póndźelu w Hollandſkej. Najczežſcho je měſto Uterſen potrjechene. Wot lěta 1674 njeje tam podobneje wichoroweje kataſtrofy było. Wichor je na telegrafiſkej cżarje w dołhoſcżi 100 klm. wſchě telegrafiſke groty roſtorhał. Wſchě ſchtomy na dróhach ßu ſpowalene. Zeleſne žerdże ßu kaž ſtwjelža roſłamane. Wßy a měſta zyłeje wokoliny ßu ſniczene. Wjeczor wokoło 6 hodżin ſniczi wichor wjeß Zeeland. Poł hodźiny poſdźiſcho ſakhadźeſche wichor 40 klm. dale k połnozy. Měſto Borculo, kotrež ma 5000 wobydlerjow, je zyle ſniczene.

Hacż dotal je ßebi wichorowa kataſtrofa 6 cżłowjecżich woporow žadała. Na 200 woßobow je ſranjenych. 2000 ludźi ſhubi ſ tym wobydlenje. Dwě zyrkwinſkej wěži wichor powali. Roſpadanki, kotrež ſ wěžow padachu, we wokolnoſcżi wulku ſchkodu naczinichu. Dwórniſchcżo a jena druha zyrkej zyle do hromady ſpadaſchtej. Pomozniwužojo a knježeřſtwowi ſaſtojnizy njemóžachu měſtno njeßboža dozpěcż, dokelž běchu wſchě dróhi ſ powalanymi ſchtomami ſaraczena. Wſchě telefonowe groty ſ Němſkej ßu hiſchcże dżenßa roſtorhnjene. Schkoda wobliczi ße na 30 milijonow ſchěßnakow (Gulden = 1.70 hr.).

Po najnowiſchich powěſcżach ßo nam hiſchcże powě; Najhórje potrjechene ßu wßy w połnóznej Brabantſkej, Gelderlandſkej krajinje, a Oberzellu. Wßy w tutej ßu zyle ſniczene. Wotmach wichora bě tak ßylny, ſo bu jedyn cżežity auto, kotryž po dróſy ſ Grave do Udena jědżeſche, ßobu do powětra ſběhnjeny a ſaßo na ſemju padnywſchi, ßo zyle roſraſy. Wjednik auta ßo cżežko ſrani. Dróhi ßu ſaraczene, dokelž wſchě ſchtomy a telefonow cżerdże přěki pſches nje leža. S měſtnami ßu tež elektrowody roſtorhnjene. Zeleſniſki wobkhod je ßo ſ měſtnami ſaſtajił.

Zatrašne njewjedro w połnócnych Čechach.

Po njeſnjeßliwje horzym dnju ſandżeneje wulkich ſakhadżachu w połnóznych Cżechach njewuprajomne wulke njewjedra w nozy k 12. auguſtej. Zyła wokolina tamneje krajiny bu ſ wulkim wichorom a powodżenjom ſtraſchnje ſapuſcżena. Najhórje potrjechena bu krajina wokoło Iſerſkich horow w Jabłońzſkim a Liberzſkim wokrjeßu. Ale tež we wokolnoſcżi Prahi a nad Łobjom ſakhadżachu njewjedra a wětry tak ſatraſchnje, ſo bě zyły dźeń telegrafiſki wobkhad pſchetorhnjeny Tež zeleſniſki wobkhad dyrbjeſche ßo na khwilu ſaſtajicż. Schkoda we wokolnoſcżi Liberza a Jabłońza ßo na wjele milijonow wobliczi.

Zyle nahle naſta nadobo we wokolnoſcżi Jabłońza krótko po 12 w nozy wulki wichor. Pódla njeliczomne błyſki njebjo wobßwětlowachu. W někotrych wokomikach naſta hróſbne a ſatraſchne ſapuſcżenje. Wichor ſapocża ßo pola Proſchwizy a cżehnjeſche k Jabłonzej a dale pſches lěßojtu a ſkalatu krajinu, tak mjenowanu Koczu dżěru pſchi dróſy, kotraž ſ Jabłońza do Schwarzbrunna wjedże. W tutej krajinje bydla ſ wjetſcha jara khudźi ludźo. Wichor nadobo ſ zyłym wotmachom tſěchi ſ twarjenjow ſtorha, ßwißle a murje powali. Zyle twarjenja běchu ſa krótke mjeńſchiny hromada roſpadankow. Pod ninu bu wſcha nadoba pohrjebana. Wichor ſapuſcżi 5 twarjenjow tak dokładnje, ſo na nowonatwarjenje myßlicż njemóža. Wſchelaku domjazu nadobu je wichor wjele ſtow metrow daloko roſnoßył a tſěchi ſwotkrywał a ſwotnoßył. Wjele ludźi, kotſiž krucże ſpachu, buchu pod roſpadankami ßwojich twarjenjow pohrjebani. a ßo ſranichu. Druſy móžachu ſaßypnjenych hiſchcże w prawym cżaßu wukhowacż. Nowy natwarjeny konjenz wikowarja Arlta wichor zyle wotnjeße. Niczo ſtejo njewoſta. Twarjenje bě jenož hromada roſpadankow. Konja, kotryž bě w konjenzu ſtał, ſ roſpadankow wurychu Tež jene druhe twarjenje bliſko roſpadankow je jenož hromada roſwalinow. Tſjom nowym twarjenjam wichor tſěchu wjele metrow daloko wotnjeße. Někotre murje roſwali. Pſchi fabrizy inženěra Strnada wichor tołſte hłowne murje powali. Roſpadanki na wjazy ſtow metrow wokoło roſnoßy. Žana woknowa ſchkleńza zyła njewoſta. Elektrowody ßo ſ měſtnami roſtorhachu. Ludźo njemóžachu ßo ßlepeje cżmy dla ſ měſtna hibnycż. Kak bórſy móhli na roſtorhnjeny grót ſtupicż a tak ßo ſ prudom moricż. Na wyſchinje ſpoſy njemóža ani wjazy jěſcż waricż, dokelž ßu wutorhnjena a na 100 metrow daloko wotnjeßena. Hoſpoſy njemóža ani wjaz yjěſcż waricż, dokelž ßu wuhenje ſpadali. Někotre wjeřchi móža ßo kóždy wokomik ſaßypnycż. Njemezowa zelluloidowa fabrika je tak wobſchkodźena, ſo ma ßo wottorhacż a ſ nowa natwaricż. Tež Kramerowa a Löbelowa fabrika cżežko ſchkodowaſchtej. W nimaj ßo hacż na dalſche wjazy dźěłacż njehodźi. Wſcho hromadźe ßo 5 fabrikow cżežko wobſchkodźi. W Koczej Dźěri a pola Noweje Wßy ßo 20 twarjenojw ſ wjetſcheho dźěla ſniczi. W Neinowitzach, Luxdorfje, Harzdorfje a w Kundraczizach ßo wjele twarjenjow wobſchkodźi. Wſcho hromadźe je ßo wokoło 40 twarjenjow ſniczilo a wobſchkodźilo. Hróſbny napohlad poſkiczeja lěßy a ſahrody. Wjele ſtow ſchtomow je ßo kaž ſapałki ſłamale.. Ssylne na 80 a 100 lět ſtare ſchtomy ßu ſ dźěla ſłamane a ſ dźěla ſ korjenjemi wutorhane. Wſchón nadróſny wobkhad je ßo na khwilu ſaſtajił. Bože njewjedro woßrjedż wulkeho wichora na wjazy hacż ſto raſow dyri. Jeneho 8lětneho hólza hiſchcże w poßlednim wokomiku ſ roſpadankow wucżahnychu. S Weiſez tkajeřnje w Proſchwizach wichor tſěchu wottorhny a do bliſkeho jěſora wotnjeße. Weiſez fabrika ßama ma ſ wichorom na poł milijona hr. ſchkody. Wſcha ſchkoda njehodźi ßo ani naſdala wobliczicż. —

Hospodařski rozhlad.

Ssobotu, 15. awguſta 1925.

Wczerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,61
1 jendżelſki punt	20,379	100 cżěſkoßł. krónow	12,42
100 ſchwajz. frankow	81,46	100 pólſk. markow	75,10

Efekty měłachu wczera na Barlinſkej burſy ſkruczene kurſy. Poſdźiſcho ßo ſaßo ſeßłabichu. Podobnje bě ſe němſkimi ſtatnymi a wójnſkimi požczonkami.

Produktowe wiki we žanej družinje žita žaneho pſchemjenjenja njepſchinjeßechu. Wczera płaczeſche zentnař

w Drježdżanach

pſcheńzy 12.90—12.70 hr., rožki 9.65 hr. hacż 9.90 hr., jeczmjenja 9.75—10.50 hr., wowßa I 11.50—12 hr., II. 10.25 hacż 11 hriwnow,

w Berlinje

pſcheńzy 12.45—12.65 hr., rožki 9.65 hr. hacż 9.35 hr., jeczmjenja 9.50—9.90 hr. wowßa 10.20—10.50 hr.,

w Kamjenzu

pſcheńzy 12—12.25 hr., rožki 9.30 hr. hacż 9.50 hr., jeczmjenja 9.80—10.50 hr. wowßa 10.10—10.50 hr.

W termijowym wikowanju:

ſa ſeptember:

pſcheńzy 12.95 hr., rožki 10—10.05 hr., wowßa 9.92 hr.,

ſa oktober:

pſcheńzy 13.15—13.05 hr., rožki 10.32 hr. hacż 10.27 hr., wowßa 9.87 hr.

Wiki wužitkoweho ſkotu wczera pjatk w Barlinje (Magerviehhof Friedrichsfelde). Pſchihnali běchu 431 dejnych a wyßokoßuczelnych kruwow, 10 wołow do cżehnjenja, 32 bykow a 16 próſdnikow. Wiki běchu měrne. Pornjo tydżenſchim wikam ßo płacżiſny njepſchemjenichu.

Młode dójki a wyßokoßuczelne kruwy:

1. kajkoſcże	400—560 hr.,
2. kajkoſcże	280—400 hr.,
3. kajkoſcże	200—280 hr.

Ssuczelne jałojzy

1. kajkoſcże	250—430 hr.,
2. kajkoſcże	160—280 hr.

Na konjaze wiki tam běchu pſchihnali 636 koni. Wone płaczachu:

1. kajkoſcże	1000—1300 hr.
2. kajkoſcże	700—1000 hr.
3. kajkoſcże	400—700 hr.
Dobijaki	300—400 hr.

Ssymjentnu rožku ſ zentralneje płahowaŕnje cżěſkich burſkich towaŕſtwow ßu loni ßerbſzy burja płahowacż ſapocżeli. Wona je ßo kraßnje radźiła a wurjadnje derje ßypa. „Sserbſki Hoſpodaŕ" je ſaßo někotre waggony ſkaſał a pſchiůdu do kraja, prjedy hacż ßo na nje położa. Schtóž chze žanu měcż, njech hnydom ſkaſa. Schtóž njeſkaſa, žaneje dóſtacż njemóže. Telefon cżo.. 156, hamt Budyſchin.

Na dżenßniſchich wikach we Wojerezach płaczeſche por proßatow 50—70 hr.

Na pſcheſadźowanje:

Pſchedawa wuměnkař Metaſch w Nižej Wßy njedźelu, 16. 8., pop. w 3 hodź. kruwjazy wós na 2 kruwi, róły a domjazy grat.

Ssad njedźelu, 16. 8., pop. w 3 hodź. pſchi Salowſkim puczu w Kulowje.

Sſr njſzy wutoru, 18. 8., dop. w 11 hodź. **doggart**, pſched radnizu w Kulowje.

Wotawu we wólſchinje pſchedawa a łuku a polo pſchenaja Dittrich w Kulowje pſchi torhoſchcżu.

Na pſchedań:

Wós dźěczazy, w Kamjenzu, Pforlenſtr. 2. — Hoſpodaŕſki wós we Horach 30 b pola Wojerez. — Landawſki Cżorlich w Bobolzach. — Hoſpodaŕſki Lehmann we Kulowzu 20. — Dźěczazy w Kulowje na Wojerowſkej dróſy 4.

Polo mužaze w Budyſchinje, na Zyhelnſkej haßy 17 delka na prawo. — Zonjaze w Budyſchinje, Sedanowa haßa 20 III.

Wotawa, 10 kórzow, ßwobodne kubło w Lětonju.

Kóń w Sahorju cżo. 5 pola Budeſtez.

Kruwa w Huczinje cżo. 6.

Sso pytaja:

Holza do domu, pjekaŕka Benadowa w Kamjenzu, Voigtowa, rěſak w Lubiju, ſwonk. Zitawſka dróha.

Wotroczk, Guda w Dalizach.

Kowaŕſki, Schneider w Budyſchinje.

Dźěłaczeŕki, Quaas w Hnaſchezach.

Pohoncż knježſki, knježi dwór w Borſchczi pola Mikowa.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dżenßa dop. ¾11. hodź.: Doſcż žita na wikach. Płacżiſny popuſchcżuja. Ssnadny wobrot. Tendenza ßłabſcha.

½12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płacżiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ßymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacżiſny po ſłotej hriwnje.

	14. 8.	13. 8.		14. 8.	13. 8.
Pſcheńza	249-253	249-253	rapß. woßuſchk	16,80	16,80
rožka	181-187	101-184	poch. melaßa	10,00	10,00
nalět. jeczmjeń	—	—	ſerabella	—	—
naſ. jeczmjen	190-198	190-198	běrnjaze kružki	26-26,40	26-26,40
wowß	204-210	207-215	buny	—	24 26,00
kukuriza(Mais)	215-218	213-216	woka	26-28,00	26-28,00
pſcheńczn. muka	32-35,00	32-35,00	lany woßuſchk	23,60-24	23-24,00
ržana muka	26-28.00	27-28,00	módre łupiny	12-14,50	12-14,50
pſcheńcż. wotr.	14,00	14,00	žołte łupiny	15-16,50	15-16,50
ržane wotruby	13,65	13,65	ßyno, 50 kg	3,70-4,30	3,70-4,30
rapß	355-360	355-360	ßłoma, ržana	0,90-1,30	0,90-1,30
lane ßymjo	—	—	„ pſcheńcż.	0,90-1,30	0,80-1,30
hróch	25-27,00	25-27,00	„ wowßna	1,00-1,40	1,00-1,40
pjeluſchki	23-25,00	23-25,00	„ jeczna	0,50-0,90	0,50-0,90

Drježdżanſka burſa.

Pſcheńza	249-254	běrnaze kružki	27,00-27,50
rožka	193-198	pſcheńcż. wotruby	13,20-14,00
nalětni jeczmjeń	195-200	ržane wotruby	14,40-15,40
naſymſki jeczmjeń	195-210	pſcheńczna muka	37,00-38,50
wowß	230-240	ržana muka	32.00-33,00
cżeŕwjeny dżeczel	225-255	woka	28,00-29,00
rapß	345-350	pjeluſchki	32,00-33,00
kukuriza (Mais)	215-220	hróch	30,00-31,00
ßuche krußnczki	13-13,50	zokrowe kruß.	19,00-21,00

Wiczne płacżiſny wczera Wſcho po ſłotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pſcheńza	12,00—12,25	12,00—12,25
Rožka	9,30—9,50	9,30—9,50
Jeczmjeń	9,80—10,50	9,80—10,50
Wowß	10,00—10,50	10,00—10,50
Ssyno	4,25—4,50	4,25—4,50
Ssłoma, ſ maſch. młócż.	1,00	1,00—1,30
Ssłoma, k ſaßlanju	1,10	
Ssłoma, ſ ruku młóczena	1,80—2,00	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja (nowe)	3,00—3,50	3,00—3,50
„ hacż na železnizu	—	—
Butra kg	4,60—4,80	4,60—4,80
Jeja	0,13—0,14	0,13—0,14
Pſcheńczne wotruby	—	7,25—7,80
Ržane wotruby	—	7,75—8,25
Pſcheńczna muka	—	19,50—20.00
Ržana muka	—	16,00—17,50
Proßata, wulke	22—30	22—30
„ ßrěnje	—	—
„ małe	—	—

Drobnowikowanſke płacżiſny w Budyſchinje.

15. auguſta po hamtſkim poſtajenju.

Wſchě płacżiſny ßo po ſłot. hriwnje ſroſymja.

Twora		najnižſch. płacżiſny hr.	najwyſch. płacżiſny hr.
Howjaſe mjaßo ſ koſcżemi	1 kg	2,00	2,60
Cżelaze mjaßo	1 „	2,20	2,60
Skopjaze mjaßo	1 „	2,40	2,80
Sswinjaze mjaßo	1 „	2,40	2,80
Tukrajny ßwinjazy ſchmalz	1 „	2,80	3,20
Pſcheńczna muka	1 „	0,48	0,60
Ržana muka	1 „	0,36	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,08	0,14
Rajß	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,48	0,72
Ssoki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ßwinjazy ſchmalz	1 „	1,90	2,20
Ssuſcheny połcż	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,20
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,13	0,15
Jědźne buny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hosćenc w Šunowje.

Njedźelu, 16. augusta, wot 3 hodź. pop.

wulke třělenje do ptaka z kehelekulenjom wo myta.

Wječor wot 8 hodź.

kwětkowy bal.

K temu přećelnje přeprošuje

hosćeničar a knježny.

Hosćenc w Pěskecach

Jutře njedźelu, 16. augusta, wječor we 8 hodź.

kwětkowe reje

Knježny wola.

K temu přećelnje přeprošuja

knježny a hosćenčar.

Hosćenc w Kwaćicach.

Jutře njedźelu wot 7 h. sylne wobsadźene

pyšne reje.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu

reje za knjezow a knježny

zastup za knjezow 1,— hr. za knježny 50 pj.

Reje darmo! **J. Měrćink a mandźelska.**

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy

za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějićel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčah wěcywustojnje a najspěšnišo.

30 hekt. wulke kubło

w blizkosći Budyšina je na předań. Dalše praji

E. Rindfleisch w Budyšinje na Žitnych wikach 18. Telef. 150

Meble

podawa a zhotuje w najlěpšich kajkosćach po najtuńšich dnjowych płaćiznach

Ernst Schuster

blidarńja we Łazu

Telefoniske přizamknjenje we Łazu č. 34

Wšě mašinske wuhěblowanja za špundowanja a wšě druhe druźiny drjewa

Bornicy

(Bindegarne)

snopowe powjazy

ma na składźe

Pawoł Bennewitz.

Janske kupjele w Smječkecach

Njedźelu, 16. augusta 1925, popołdnju w štyrjoch

jubilejny koncert

z přileżnosću 25-lětneho wobstaća kupjelow

Wuwjedźe Kaufmannowy orchester z Drježdźan

Wječor wobswětlenje štomownje (parka) a wohnjostroj

Při tym reje

— Při dešćowym wjedrje koncert w zali. —

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, bleše běłeho wina

bleše čerwjeneho wina

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.

Popp na hornčerk, hasy 18 telefon 1351.

Dobrovičsku originalnu

symjeńtnu rožku

skazajće hnydom pola „Serbskeho Hospodarja" w Budyšinje. Loni tu we Łužicy wusyta wurjadnje derje sypa. Kóždy, kotryž je wo njej słyšał, so za njej praša!

W. KELLING

barbi ~ chemiscy čisći

z rukowanjom z benzinom a prasuje

mužace

žonjace

dźěćace

drasty

w Budyšinje na khěžorskej drózy 6 na Přiśećanskej drózy 16 Telefon 45

w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4

we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22

w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy 26

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncerfuje znaty kapalny mišr Stiebitz.

K dobročiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Staněnowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

sammowjazaki a **slě**

A. Bokelmann nasl.

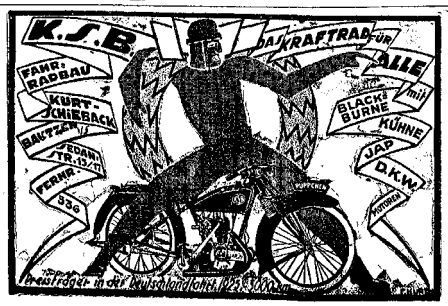

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

D-kolo mod. 25 1,9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu

:-: podawa knydom :-:

Carl Gast w Budyšinje.

— Ratařske mašiny. —

Wobročće so

při potrjebje

časnikow, złotych a slěbornych tworow

kóždeje druźiny jenož na

Časnikarja Gottfried Heinzu

we Wojerecach na Hródk. drózy 18

w domje knjeza kožuchańskeho mištra Franca Bittnera.

Nowe jědźne běrny

kupuje po wšěch dźělbach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulkowikowaństwo ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Kontor na Moltkowej drózy 5. Telefon 944

Wurjadnje

tunje poskićenje kožanych sandalow

z bruneje howjazeje kože:

wulkosć	20—22	po	2.80 hr.
„	23—26	„	3.20 „
„	27—30	„	3.80 „
„	31—35	„	4.20 „
„	36—39	„	4.90 „
„	40—42	„	5.20 „
„	43—46	„	5.90 „

Toflowy a wobućowy skład

Willy Somme

na Serbskich hrjebjach 3.

S Wojerez. Do tudomneho hamtskeho hudnikeho fajtra pschiwjedjechu 42-letneho nježenjeneho barbjerja Roberta W. f Kulowa. Wón ma žo dla wschelakich njehańbiteho wosebje pscheđ žudom samohwjezd.

S Jamneho pola Klětneho. Na tudomnym knježim dworje žu prěnje dny tutoho tydzenja 9 zentnarjow nowoje rožki kradnyli. Policajfti poš, tiž dyrbjesche za peduchom pytacy, njemóžeschе žaneje cerje namakać.

Se Slepo Komorowa. Wyšokokostojny knjes farar Jan Scholta f Kulowa bu sa arzymješnika nowosakoženeho arzymještwa we Slym Komorowje pomjenowany.

Se Slepo Komorowa. W nozy k 1. srjedže bu nascha mašina f cežkim hrimanjom domapytana. Wokolo ½2 hodźin wocza nabodo k wohnjej trubicy. Woże njewjedro bě do skladownjow Societetskeje piwarnje dyrilo a sapalilo. Hačrunjež bu bedźeš f cžurami lijesche, bě tola wohnjowa wobora hnydom k haschenju pschiněla. Jeh žo poradźi wuchowanje hórby salcej. Na shožo nichtó pschi tym žiwjenje njepschidźi. Schkoda je bolša wulka. Wobšedžer pak ma sawěsčene.

S Bukowina. (Semjerczi wukhowany.) Mjes kwarjenej žo často stawa, so žo na žort na pomoz wola. Tajši žort mjijsche tele dny skoro žmjertne scekanki. Cyrjoda mlodych hólzow žo kupasche. Jedyn blidarski wuczownik nadobo wo pomoz wołasche. S wopréžka na njeho njekedźibowachu. Hischcze ras žo sawola, tola njeschowany bě hižo nimale pod wodu. Měrko žo někotrih smužicži kwarjo pospěschichu a jeho wěstej žmjerczi wunožichu.

S Gubina. (Wyšoka staroba.) Sórjedu žmjeczesche wudowa Rosina Höhnowa w Gubinje 100tne narodniny. Wschěch 5 dźěći jubilarki je hischcze žiwych. Najstarschi žonu je 75 lět stary

Z Łužicy.

S Jiwowa (Eiban). Pschi žytnym njewjedrje saňdženu wutoru sta žo tu wobžarjowany podawk. 19letny telegrafowy dźěłaczeł Spaltehołz dźěsche wokolo ½12 hodźin nimo póstoweho twarjenja. Tu nadobo w blizkosći Loze njewjedro dyri. Wón bu na bok wjerhnjeny a pobłuščo. Jako sajo k sebi pschińdże, bě wonemi.

S Wukrauczij pola Wiskopiz. (Samomordarstwo njesnateho.) Na želesnitskej cžarje mjes Warnoczijanami a Wiskopizami žridom rano cžoło njesnateho muzikeho namakachu. Hacž dotal njemóžachu spóznać, schtó zemrěty je, dokeż na njeschowanej wobliczo zyle rozsedżene. Też ninta pschesłóženy žanych papjerow pschi sebi.

Se Jitawy. Nissa a Mandawa staj w nozy k srjedže wjele wody nabyłej. Woda w Nissy sa krótki cžas 2½ m. wyšoko stupi. W Mandawje woda bórzy wyšše wokolne hona pocžerć. Woda bě jara masana. Wschelaka nadoba, kaž póńki, drjewo, žyno, žito a wschelake druhe wěcy we wjele pšuwachu. Też na kakko-cžěskich mjesach w Jeschetčitich horach su žytne njewjedra zkhadżałe.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* Zyrkuš Sarrafani žo f nowa do Drježdżan wróći. Direktor Stosch Sarrafani, kotryž se swojim wulkim zyrkušom hižo dwě lěće w polodnišnej Ameriji pschebywa, žo w blizkšim cžasu saso do Drježdżan wróći. Kaž wón sam powěsći, chce w nowembru saso w Drježdżanach być a we swojim zyrkušowym twarjenju pschedstajeć.

* S Wyšokeje pola Drježdżan. Wutoru popołdnju pschi žytnym hrimanju sarasy Boże njewjedro pschichodneho žyna kubleraja Klauža, kotryž runje žito f woza podawasche. Wbyst jeho zylu kruch žobu wjerhnjy a hnydom mori. — Dale dyri Boże njewjedro na polu pola Wyšokeje do woza jenoho ratreja, kotryž žito na wós nakładowasche. Wbyst dyri f nimale jažnoho njebja a ratarja na wosu hnydom saraty. Wós žo sapali. Jeho žona jemu žnopy na wós podawasche. Jej žo w prawym cžasu poradźi muzej f zatarjenu wosa scžahnyć. Tak jeho cžoło wohnju wukhowa. Też konje f wosa w prawym cžasu wupschahaju.

* S Kamjenicy. (Nubježny napad na juwelowy skład.) Dwaj mlodaj hólzaj dobuschtaj žo wjecžor do składa jenoho klótnika na Antonowym namješcu. Mejs tym žo jedyn f rubježnikow mějiceježay skład naiyklanu pisiwu mjes wecži dźerżesche, rubi druhi wschelake stóne a žiwborne wěcy. Potom wobaj cžekhschtaj, prjedy hač mužachu jeju sajecz. Policija sa rubježnikomaj śledži.

* S Zwikawy. (Granocžine samomordarstwo.) Wo wyšy Wiesen pola Zwikawy žebi 58letny skałar Arnoschk Pomper rosbuchadło do huby tyknu, kotrež hnydom rosbuchny. Njesbožowenemu žo hłowa zyle rostorha a hnydom wot cžela wotdźeli.

* S Kinajchta w Rudnych horach (Erzgebirge). Tu bě tele dny dźěczazy žmjedżeń. Do jeneho warjala, hdyž žo kolbaśi cžołko cžinja, dyžsche mějiceježi nješcho spritkuža nalecz. Warjał nadobo rosbuchny. Tjo dorosčeni a dwě dźěsći žo we wobliczu a na rukach cžežko wopalichu.

* S Lipsk. (Běsdny stoł cžłowjeka samjatk.) Montérr firmy Unruh a Liebeka dyrbjesche w jenym twarjenju na Karlowej drohi jěsdny stoł porjedżeć. Druhi cžłowjek, kotryž jemu pschi dźěle pomhasche, bebi myślesche, so dyrbi montér stoł trochu wyšše scžahnyć. Tuž elektrifki prud zapinu. Stoł pak jědżesche dele, město so by Jorje jěł. S tym rosmjerce montérej hłowu.

Po skhadżowancy.

Wobwjezcżili žmy 50 letny jubilej „Hłowneje skhadżowanki“ 8.—19. žnjenca 1925 w Khrósćižach. Wopornitwe mozy žu nam lubje žobu pomhałe, tak so žo wschо derje poradźi. Jim wschěm, kiž žu nam pomhali, naš podpjerali a nam nětkajšnu lubosć wopokasali, dźakujemy so tu dźakowacy. Najprjedy dźakuju žo knjesej lublerjej Kralej (Wiesa) Kjesej), so je nam dowolił, na žiwojej fahrodze nasch jubilej wuhotowacz. Dźakuju žo mlodžencam a cžejcženym knježnam, kiž žu pschiwy pletli a wěnzy wili, wješ pyschili, fanfarny pjenjes zbrali, cžah zorjadowali a hewak nětkaž dobuskutkowali. Dźak budź wschěm, kiž žu sapschahli wuwaželi, w kotrudi lětkach kuželdarkam žebi bałku a bržu k wuhrischenju narubacz. Dźakuju žo k. J. Schpitankej, so je žobu hrał a jako jenicžki pschikhadżerjam towarschnym napschecžo stkał. Horzy dźak pschednjemu tu Khrósćanskemu spěw. towarschwu „Jednoczе“ a jeje knjesej dirigentej, bilejmy koncert. Dźakuju žo knježnje wucžerjej Marziji Kubaschcej a žwjedżerskemu hru, knjesej wucžerjej P. Pjetaschej, a cžejcženym knježnam hrajerkam, za njewšednemu pršu, kiž žu žhadżowanki dla pschinjeschle. Dźakuju žo wschěm knjesam rěčnikam a pschednoschowarjam na žwjedżenskim šiśdże, knjesam, kiž su do jubilejneho seschinka pišali.

Dźakuju žo tu hischcze jónu za wschě ertne a pjenonne schczapschecza a dary. Horzy dźak wupraju tež tu knjesej san. radž. dr. Nacheli w Janšich kupjelach za lubosćejne pohoscenje a wótzowku radu za žiwjenju na kraśnym wuležcze. Dźakuju žo cžejcženym towarschwam, so žu žiwoje chorhoje žobu pschinjeschle a tak žwjedżenšći cžas po rjeschische. Dak budź wschěm Khrósćanam a Khrósćankam, kiž žu nam na kaježkuli waschnje pomhali a naš podpjerali. Njesapomnity dźak pak wupraju tež tu knjesej dr. Nacheli w Janšich kupjelach za lubosćejne pohoscenje a wótzowku radu za žiwjenju na kraśnym wuležcze. Dźakuju žo cžejcženym towarschwam, so žu žiwoje chorhoje žobu pschinjeschle a tak žwjedżenšći cžas po rjeschische. Dak budź wschěm Khrósćanam a Khrósćankam, kiž žu nam na kaježkuli waschnje pomhali a naš podpjerali. Njesapomnity dźak pak wuprajam wschěm schczedrjwym, hospodliwym demam a statokam, w kotrychž žu studowały a hoseco najpschecželnischu hospodu nadeschli. Wschěm je žo w Khrósćizach spodobało. Khrósćižu žu znowa wopokasali, kak žebi wuznam, załožerskeho městna „Hłowneje skhadżowanki“ waja. Wschitko je žo stało „Bohu k cžesći a Sserbam k wuzitku.“

W Khrósćižach, 14. augusta 1925.

Hłowny starschi.

Hobrski woheń we wulkim młynje.

15 000 zentnarjow žita žo spalilo.

Schtwórtk, 13. awgusta, wudyri we wulkim Delnjo-Rheinskim młynje, w tak mjenowanym „Bilderkim młynje“ pola Haßmna wulki woheń. Woheń f tym nasta, so mukowy proch rosbuchny a žo zapali. S wulkej spěschnosću žo woheń po zdłym łěwym khěchle młyna rosschěri. W krótkim cžasu zyle postkody, hdyž na 15 000 zent. muki leżesche, we wohnju stojachu. Se wulkej horzotu a kurom burje a wotna rosbuchny hu. Tak mózesche žo woheń wschudżom ruce rozschěrić. Fabrikka a Haßmnika wohnjowa wobora njemóžeschcej woheń podusyć. Tuž běchu nusowanji, wohnjowe wobory f Kleve, Gocha a Emmericha kaž też fabrikke wohnjowe wobory je spomnjenych městow na pomoz zawołać. Po njazyhodnišim prózowanju žo stónežnje woh njowym woboram poradźi, dalschi strach wotwodrocžić. Hasčenje bu dla wulkeje horzoty a kura jara potrjebne. Wobšedžer ma sawěsčene. Lubjo pschi tym do schkody njepschinđżechu, dokeż žo we młynje hischcze njedźeschesche. Młyn, hacžrunjež hischcze pschе dołho njeschosteji, bu hižo k schtwórtemu rasej f Božim wohnjom potrjecheny. Jedyn młynski žo prěni na twoheń dohlada. Jako durje wotewri, jemu plomjenja napschecžo žapuchu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Powschitkowny dźěłacześti swjask dźěłaczerjow napomina, so bychu žo k swjaskam pschińdżali. S złami žo žiwjenjowe położenje dźěłacerjow jara poczeji. Wobsedże cžesto powschitkowny podruźstwowy pjenjes dźěłacerjow pschetrjechi. So mohli dźěłacerjo žo sešiwicz, budża žebi wjeschu mšu dyrbjeć jadacz. Tohodla k hospodarskim wojowanjam doidże

*

23-letny Schwarzer f Mnichowa w Alpach do 20 metrow hłubokeje wodrjeżu padże. Jeho cžełko žu f njeje wuczahnyli. — Pósłeli radźicžel Benezit f Barlina bě žo na puć k „Tjom wjerschtam“ nastajił. Sa pjeć dnjow žo njeje wot tam wróćił. Boja žo, so je do njesboja pschišoł.

*

W Alpach puczuju, žu lěkaŕ Lochmann f Hilzingen, jeho žyn a jeho dźowka žo je žněhowym mjeczelom pschetkhwatali. Jeho žyn je žo sabludźił a smjerschnył.

*

Južnoślowjanski wobstarny ministerski pschedźyda Paschićej žo w Karlowych Warach (Karlsbadu) w Czechach lěkuje. Sa krótki cžaj je wón žwoje cžerpjenje wołhył. Lěkarjo praja, so žu wschě jeho žmutkowne organy strowe a jemu wyšoku starobu do předka praja. Jeho starschej staj nimale 100 lět starej wumrjeloj.

*

Grichiske knjezerstwo je wukas wudało, po kotrymž žo direktoram pjenjezjownych bankow, kotriž žo f walutowymi spekulazijemi saběraju, se žmjertnym thłostanjom hrožy.

*

Po powěsćach f Bordeauxa žu w San Sebastiano mordarski napad pschecžiwo schpanischemu kralej pschihotowali, kotremuž pak je žo f cžasom sadżewało.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ wotměwa wutoru, 18. augusta, wjecžor ½9 hodź. na zali Serb. Domu serbsku hodźinu. Po njej wjesela towarśnosć. Prošu přindźe wšitcy a z dypkom. Mamy też waŕnu zdźeleńku rozpominać.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóżda pondźelu wjecžor ½9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka“ wotmeje njedźelu, 16. augusta, pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźinu. Wažneho wuradžowanja dla prosymy wo bohaty wopyt. Přeprošamy tež hospodarski wotrjad, dokelž mamy symjenitne žito a hnoje skazać. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ ma njedźelu 16. augusta 1925 pop. ½4 hodź. zhromadźiznu w Mnišowskej piwarni, na kotruž dyrbi kóżdy sobustaw přinć. Přednošk je přilubjeny. Swjedżeń wotmёwa so njedźelu, 23. augusta 1925. Předsydstwo.

Khrósćicy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru wjecžor we 8 hodź. zwušowanje.

Rakecy. Tow. „Lipa“ přeproduje wšě lube sobustawy na zhromadźiznu jutře njedźelu pop. w 5 hodź. Wuhlo je skazane.

Malešecy. „Jednota Sokoł.“ Přich. wutoru, 18. aug., je zwučowanje za dorost, štwórtk, 20. 8., za dźěći.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnyey, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Walter Hensel hoj. magnetizér

za wšě nutrikowne a wonkowne čojenja tež w starych chronickich padach • Jeli so přeje, přindu też na wsy • Rěčne hodźiny wšědnje wot 9—1 hodźin w Budyšinje na Tešlarskej drohi čo. 40, kóżdy štwórtk wot 8—12 hodź. w Kamjencu w „Złotym Jandželu“

Chenillowe rubišća
štrympy :: zoki
makkowe košle
makkowe kholowy
košle z předkošlič.
sportske štucy
ze stopu a bjez njeje
najtuńšo.
Wulki wubjerk!
Ernst Jordanowa wud.
w Budyšinje
na jerjowej hasy 5 a na smutřk. lawsk. hasy 8

MERSINSKY
Časnikowe rjećazy

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Hdże dam swój **předešćnik**
wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Krätzurgan wotstroni spěsanje dišće, mila, nješkódnje swjerbjenja a nim. wšě čerp. kože 1000 000 króć wopruh. pakć. 1.50
Drog. Strauch & Kolde.

Tunje płaćiny za
tkaniny za łož. | běłe
počehnjenja a | pisane
łožow. płachty
Najlépše wupjerki
košlace tkaniny
makkowe
a normalne šaty.
Składnostne kupje
twjelkow
trjenjow
blid. rubow
dybzač. rubiškow
Aug. Hilger
naLotzowej drózy 20 I.
Žane klamy!

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlépje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej drózy 40.

K 15. oktobrej pytamoj, dokelž chce so nětčiša woženić, swérnu a pěknu
służ, holcu,
kiž wjacy do pokračowanske je šule njekhodźi. Dobra mzda so přilubi. Rězniski mištr **Br. Kühn a mandźelska w Zemicach-Tumicach.**

Staršu, spušćomnu
holcu za dom
pyta M. Wehrlowa
na jerjowej hasy 7.

Sprawna służobna
holca
při dobrej jědži a mzdźy so k 1. septembrej 1925 do zmórnicho 3dźesom pyta. Předstajić móže so wšědnje wot dopołdnja 10 hač do 5 hodź. popołdnja na
Begstrasse 1 delka.

Čista pilna
holca za dom
dołpěcho domjaceho hospodarstwa při dobrym wobchadźe so hnydom, najpozdźišo k 1. sept. pyta. Předstajić chcyła so pola
kujenje Burgkoweje
na Schäfferskeje drózy 37 delka.

Dla skhorjenja nětčišcho so wustojny a spušćomny
pjekař
jako jenički pyta. Nastupić móh po móžnosći bórzy.
Mlyn w Bukojne
pola Barta w Sa.

Kruwa
blizko čelenju je na předań
w Nowoslicach čo. 16

Młodu kruwu
blizko čoleću na předań
Jenko w Delnym Wujezdźe
we Wojerowskim wokrjesu.

Dobra šěsnaiwa, dojna
kruwa
je na předań w Nowym Łušču čo. 13 pola Njeswačidła.

Wysoko-aušelna **kruwa**
je na předań
w Brěžnyje čo. 40 p. Hučiny

Wysokoaušelna, dobra
podsobna kruwa
stoji na předań w Kupoji čo. 8

Kóň
walach, srěnjoletny, srěnjosylny na 170 wulkeho, kiž so jako jenopřahaŕ do woza a na rola kupić pyta. Poskićenja do
Łahowa čo. 17.

Dobry kóń
6—12-letny, so kupić pyta. Poskićenja pod „C 27“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Derjezdźerżana
wějaca mašina
je na předań
w Njechornju čo. 3.

Wotawu
na 10 kórcach łuki, kiž jara rjana stej, předawa
swobodne kubło
w Lětonju.

Jubilejne swjatočnosće w Janskich Kupjelach.

Mnoho hosći ſ blika a ſ daloka bě ſo na ſwjedźeni 25 letnego wobſtaca Janſkich kupjelow ſeſchło. Wjedro też wudźerża — bynjeź trochu khłodne bylo — a tak móžeſche ſo rjany hudźbny koncert Kaufmanowego orchestra ſ Drježdżan wonka w Božej ſtwórbje wotmětować, pod ſchtomowniu, kotraž tej ſwjeżeſche ſwój jubilej a ſtejeſche we połnołěźnej pyšne. Pſched 25 letami buchu tute akazije, klony, buki, bróſty, duby, wobſyzy a ſadowizy ſadźane, kotrež někto poſticeſa młodźeneho khłóčka w horzych dnjach. Wšo by hudźba lepſcheho ſaćiſćeſa cźinika, by-li hudźbny pawillon wobſrjedź ſchtomownje ſtał. Tak mohłe ſo melodiſke ſynki roſſłchowacź a rosnoſchowacź do wſcheſch kónčin, lepje hač někto, hdyž na krótkoraſtſchim wukhodźe parka ſteji. Njenje ſedźi a ſoni ſo pod ſchtomowniu, kotraž je ſo hakle w poſlednich 10 lět rosroſła. Prjedy ſkoro nadźije njeſpudźowaſche, hač budźe hdy ſwój ſamér doſpěcź.

Nastajane blida běchu wſche wobſadźene a pſchezo hiſchcze pſchihłowatachu ludźo. Dźakuje dyrbi ſo wuſnacź, ſo też w ſwonkownym porjedźe ſaćuwa wſchudźe rjadowaza ruka a hłowa, kotraž ſa wſchém hlada, ſo budu hoſcźo też w ſwojich cźełnych požadanjach ſpokojeni. Widźomny to poſtup napſcheczo prjedawſchemu. To pſchinoſchuje k derjemcźu hoſći a wopytowarjow.

Na ſkónčenju prěnjeho dźela hudźbneho programa wuſtupi knjeza Hofmanez a pſchedenjeſe duchapołny prolog, kiž běſche ſ pjera knjeſa dra. Dienza wuſchol, aſſiſtenzneho lěkarja w Panćicach. Na to jimaſche ſo kupjelaniſk hoſćź, wobſtejeźeſ tworiſe knjes Petermann ſe Drježdżan, kiž je wulkehowaze wupſchi Janſkich kupjelow na ſebi ſaćuwał, a ſławjeſche jubilara w dźeſchej rěcźi jako lěkarja a cźłowjeka a pſchepoda w mjenje kupjelaniſkich hoſći wulkotny drohotny kawrjenzowy wěnz ſe ſtelu we ſaſkich barbach ſ wěnowanjom: „Wyſokoſaſłužbnemu ſanitejerej kupjene, ſwědomitemu lěkarjej a dobroćerjej cźeſćyjazeho cźłowjeſtwa knjeſej doktorej Racheli w dźakownoſći wěnowali kupjelaniſy hoſćo 15. 8. 1925.“ Jubilar dźakowaſche ſo ſa tuto poczeſćowanje a pſchedſtajì někotre wuſnamne pady, kotrež je pſches wužiwanje kupjelow wuleſkował. Ludźo, kotſiž dla wiceje abo druhich khoroſczow wjazy khodźiſć a ſo ſtoro hiwaćj njemóžachu, ſa někotre njedźele móſachu ſwoje heiwak ſtrowe ſtawy ſaſo trjebaćj ſaſ normalny cźłowjek. Tajſele wuſpěchi rěcźa najſlepje ſa wažnoſćej tudomnych kupjelow. Pſchi tym ſo wupokaſa, kajke dobroty je jubilar na ſkubych cźinił. Sdobom pſchida pěſeń, kotruž běſche dźakna wuleſkowana jenm a kupjeli wěnowała.

Potom pſchiſtupi nězna holcźka ſ ruczźnym koſchikom (korbikom) w nim lěpne a pólne kwětki a płody (hriby), kajkeż Boża pſchiroda we wokolnoſćeji Janſkich kupjel wupſodźa, wopraſodźe wumjeſtny ſhotowjeny a pſchepoda jón ſ pſchiſłuſchnym hrónčkom w mjenje druheje rjadowniſe hoſći, ſwjetſcha ſobuſtawy ſtatnych kaſow. Też pſchiſtajeni ſwjeſelſcheje kuſeja jubilara ſ rjanym darom, ſe drohotnej wjerczanej ſchklenczanej korbjatki (Schale) ſ nězynymi wóſeni. Knjes farař Goerlich ſławjeſche njeſpróſnivu ſobudźełkawoſeſ mandźelſkeje a dźeći knjeſa dra. Rachele, kotrychž pilnje ſobuſtkuwanje na tohorunja njepoſrědnje wulki podźeł na ſwjeſelazym roſwiću Janſkich kupjelow. So buchu woſtkawjeni ſ woſebitej ſławu poczeſczeni, dźemy k wuſpołnjenju roſprawy jenoż pſchidaceź.

Woł ſobuſtkuwazych pſchi wutworjenju Janſkich kupjelow běſchtaj tu hiſchcze knjeſaj Hagera Guſta Nowak. Tutaj a jubilar buchu woſebiće fotografowani ſ trajazemu wopomnjeczu na wuriadny ſwjedźeń.

Potom pleczeſche ſo hudźbna ſabawa dale. Po ſkónčenju muſikalneho programa podachu ſo hoſcźo ſwjetſcha ſ wjeczeri a na to ſeſčehowachu reje pſchi wopraſodźe wuſnjerniej hudźbje. Hdyž běchu ſo wjeczorne ſerja na Božu ſtwórbu lehnyle, ſtejeſche ſchtomownja (park) we wobkuſtacym ſwětle ſta a ſtow lampionow, kotrež po zylym parku na grotach wiſachu a jón magiſjaj wobſwětłowachu. Duſchni żeleſnizarjo ſu ſarjadniſtwu pſchi tym pilnje k ruzy byli.

Wokoło na pół dźeſwjeczich cźehnjechu hoſcźo w poloneſy na meſtniſchcźo, hdźež měſeſche ſo wohnjoſtroj pſchedwjeſcź. Tutón běſche pſchi ſwojich wobmjeſowanych ſtrěchach wopraſodźe wulkotny a kóždy měſeſche jenoż ſkowa dźaka a pſchipóſnaca. Drježdżanſka pyrotechniſka firma Schahl jón wuwjeſe a njeliczonne ſyty ludźi běchu ſwědki derje poradźeneho pſchekſapjenja. Nadobo bu park a wokolina pſches illuminaziju we wſchěch barbach wobſwětłena a ſcźin ſchtomow mjetaſche magiſke ſilhouetty na murje Janſkeje kupjele. Po tym pleczeſchu ſo ſabawa a reje dale we wobſchěrnych rumnoſcźach kupjelaniſkeho domiſkeho. Sazjadowarjo ſwjedźenja móża ſe wſchém ſpokojom być, hróża je ſo ſapkaczíła a moralny wuſpěch móże ſo jako dźakny pſchidawk kwitowacź. Hdyž hiſchcze dźatnje na mnohe dźěła pſchi ſwjedźenju a pſched tym knjeſa kupjelaniſkeho direktora dr. Scholtyj ſpomínamy, dha je ſ tym wěnz dźakownoſcze dowity ſa wſcheſch, kotſiž maja widźamneho podźěła na nětcźiſchim poſběhnjenju a wuwiću Janſkich kupjelow. Jeho nětcźiſchemu wobſtejeńerjej a lubej ſwójbje pak pſchejemy, ſo bychu hiſchcze wjele wjeſela a radoſcze měli nad wutworjenjom, kiž je jich ſtutk żiwjenſkí, ſtrowſcheny ſ mnohimi dobrotami tu na cźełpjazym cźłowjeſtwu wukonjaznym. Njech roſtu, kſěja a wuwinaju ſo Janſke kupjele k ſwóju zyleje wuſiſcheje a dalſcheje wokoliny. A nětko ſ nowymi mozami do ſłoteho jubileja!

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 17. auguſta 1925.

— **Wo wjedźe.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —7, najniżſcha temperatura w nozy 13 ſtop. cźopłoty. Wjeczera rano wyſchina nad Jendźelſkej leżeſche a nižina nad Finſkej. Dokelž wyſchina ſo hotuje nad Europu ſo wupſcheſtrjeć, kliwa nam wuwjedźenje. Schklenza je poźlednje dny pſchezo na rjane ſtaka. Njedźiwajcy toho měſachmy ſcherjaſe wjedźo. Pola Barlina ſwoſa ſjej łokty, wacźoki, toſchki a dr. Druhi tak dołha kedźbuje, ſo wobſtejeńer paducha njepſcheſtawi. Tak ſeidźe ſo jenej żonje na Lehniczańſkim dwórniſcheju. Měſeſche hiſchcze jedyn wacźok pſcheð woſom leżo. Po tón ſjej dóidźe a połoſi ſwoju toſchku pódła ſwojeho makeho dźeſća. Hdyž ſo wróći, běſche toſchka ſ 90 hr. pjenjes, jědnej kartku a někotrymi kloſtrowymi pyſchenkami pſcheć. Na cźahach bu njenapadnje kontrolérojo, kotſiž woſtejbe na tajkich paduchow kedźbuja. Wěſo je ſo jim poradźiło, hižo mnohich pſcheſłapiċ a ſajeċ. Ale tuto huſto wunoſchene rjemjeſło njeſajdźe. Wjele wjchak na puczowarjach ſamnych ſaleźi. Sou pſche dewérſkiwi. Njeſmjéſch ſwoje wězy ani wokomiki ſ woczow puſchczicź, nimaſch-li ſpuſchczoneho a ſnateho ſtražowarja. Tuczi żeleſniſzy paduſchi ſu pſchełlepani a hładaja ſo też pſche wocźi. Pſchi popadnjenju kiwaja jim měſnazy, ſnadź léta jaſtwa. To je cźuczíwe pſchetorhnjenje jich lohkeje „ſaſłužby“.

S **Małeſchcź.** Wcźera rano notpali ſo tudomnemu kubleriej Heleſchej ſtuſchaza żitna fajma. Plomjenja ſniczału wjele kop rożk. Shonicź njemóžachmy, hač je bylo żito ſawócźene. Woheń je bjes dwěla ſłóſtnika ruka ſakoſiła.

S **Wětſchcź.** W nozy wot ſobothy k njedźeli wokoło 1½2 hodźin pſched tudomnym Ellig hoſcźenzom wotnaježiſki auto ſ. Wenzla ſ Budyſchina ſ motorſkim kołom, na kotrymž ſtyn Budyſchſkeho wikowarja ſ jědnomu kołami Weißa a wojak ſtatnicze wobory jědźeſche, hromadźe ſrafy. Wenzelowy auto jěhaſche k Budeſtezam. Motorſke koło ſajdźe ſ wulkim wotmachom autej do lěweje ſtrony, wjednik koła a wojak ſo ſ koła wjerhnyſchtaj a woſtaſchtaj cźełoſtrauenej leżo. Auto wječeſche motorſke koło nětko 20 m. ſobu, pſchedy hač ſaſta. Ludźo ſałoſcźenje wuſłyſchawſchi ſa ſnjeſoboſemmaj pytachu a jěu bórzy namakachu. Telefonowanſki hnydom k lěkarjej we Hajnizach, njemóžachu pak jeho dowołacź. Tak ſawołachu k dr. Schellſiga ſ Budyſchina. Wenzelowy auto pak po Hajniczańſkeho lěkarja dojéżdże a Budyſchſki móżeſche ſo wotkaſacź. K. dr. Albert pak ſnjeſoboženzi ſwohała. Da też hnydom poliſaju ſawołacź. Tuta ſa pſchicźinu njeſłoja pytałſche. Każ bu ſ kołijow dopokaſane, je auto pſchedałoko na lewej ſtronje ſtł. Auto ſanitetneje kolony ſnjeſoboženzu do Budyſchina dowjeſy, Weißa do khorownje, wojaka do lazareta. — Pſchiſpomnicź ma ſo hiſchcze, ſo měſeſche auto każ też motorſke koło ſwócźu. Se ſchoferom bě wěſty Liebſcher ſ Budyſchina. Auto bě ſo cźełko wobſchkodźił motorſke kolo pak ſo zyle roſkiło. Wobſtejeńer auta ma ſawěſcźene.

S **Njechorna.** (Dwě njeſboži w jenej ſwójbje na ſamſnym dniu.) Młody dźiwaċeŕ Kaſtner ſ pſchiniczenom Stymanc jěhaſche ſobotu **dopołdnja wokoło 1½11 hodźin je bluhom na polo.** Pluh ſtajnje **łſchiwje dźeſche.** Na chożiſche Kaſtner na nim nęſchto porjedźiċ. Pſchi tym jemu pluh **do nohi ſajdźe a jemu ſnuchu żilu zyle pſchereſny.** Lékaŕ je jemu ſtraſchnu ranu hnydom ſaſchił. Dołho budźe tracź, pſredy hač ſta rana ſażije. **Sſamżnym dźeń popołdnju** jěhaſche jeho pſchirodny bratr Guſta Stymanc ſ jědnym kołom ſ Budyſchina. Pola Karolineje ſ hrody ſraſy ſ motorowym koloſeſnym hromadźe. Wón je na hłowje a na lewej nohi ſkěrro ſrani. Miloſcźiwa kotra jemu hnydom prěnju pomoż poſtiċi. Jeho koło **bo zyle roſraſy.**

Se **Zornoſtk.** Sobotu pſchipołdnju tudomny Kyroſcer Hajnza **ſ prawej ruku do ſłomnerězaneje** maſchiny pſchińdźe, kotraż jemu mjes maſuſchom a pódłanſchim porſtom żilu pſcheréſny. Snjeſoženy dyrbjeſche ſo do měſeſchanſkeje khorownje podacź, hdźež jemu ranu ſaſchicźu.

S **Njebjelcźij.** Wobſtejeńer „Herbſtleje gryčhy“ knjes Jakub Jur, je dotalne hoſpodarſke runnoſcze kſětko pſchetworik a to po naczińku knjeſa architekty Rudolfa Zyża, kiž na wopraſodźe woſebitu wuſchikmoſcź w pſchihodnym wutrjebanju rima. Wobſchérna runna thěża wuzi ſo dźeła ſa wjeſelſcheu towaſſtwowu jtwu — ſa 40—50 hoſcźi — kiž mjeſnje ſ rjanej ſwětłej ſurli, jenej ſ najwjeſelſchich w naſchich ſerbſtich wſach. Pſchihodne ſurle běchu a ſu hiſchcze wešty njedoſtatk ſa naſche ſwjedźenje na wſach.

Porjadny Hawštyn.

P. Roßeggera Podawiſny a poſtawy ſ Alpow.

Hdyž na Hawſchtyna Kernſchimlera ſwój ſchtyrzeczłétny wobkhodny jubilej ſwjeczeſche, prajeſche ſwjedźenſki rěcźnik mjes druhim też wulkotne ſłowa: „Nášch drohi woſławjeńc żiwjeſche druhich a bu ſam tołſty, cźinjeſche druhich ſamóżiwych a ſłuhatny pſchi tom. Jeho ſłoǯo ſakoſnje ſo na jeho poczinkach!“ A ſkut na to. — Pſchetoż Hawſchtyna Kernſchimlerowy nan běſche ſ pjekarjom a rěznikom byl — jeničźi w měſtaczu. Jako jeničźi rěznik běſche ſo ſ jeničźej pjekarku wożenił a Hawſchtyn běſche tuteju jeničźku poroż jeničźe dźěcźo. Nječhó wobtrukcźeſche, ſo je nan to ſe ſkedźbnoſcźe na wobkhod tak ſarjadował, pſchetoż njemóżeſche konkurentow cźerpjeć a dyžſche ſwojemu lubemu żynkej też konkurenzu bratrow a ſotrow ſakutowacź.

Hdyž nětko pſchi horjeła naſpomnjenem jubileju tydźeńk ſwjedźeńſki naſtawk wo dwójnej firmje pſchinjeſe a ſamo podobliwje Kernſchimlerez cźeſnjeju mandźelſkeju, to běſche nadobo wuczinjena wěz, ſo maty Hawſchtyn njeſmě ani ſ pjekarjom ani ſ rěznikom być, ale pak doktor pak profeſor, jeli ſo hodźi jara ſławny. Nan drje maczeri prajeſche, ſławny ſtacź móżeſch dźe ſo też jako rěznik, ſchtoż dopokaſuje runje cźeſcźowazy naſtawk a tón ſ kawrjenzowym wěnzom wobdaty dwójny wobras mandźelſkeju wobſławjenzow w tydźeniku. Wona wſchak wěſo lepje wědźeſche, njeprajeſche pak to, ſo je ju połnjenje k tutomu ſwobraſowanemu ſwjedźeńſkemu naſtawkej żyłych ſto ſkěźnikow wot jeje ruczźnych wudźełkow płaciło.

Hawſchtyn pſchińdźe do měſta, do gymnaſija a tu ſe jara riadnym ſtudentom. Jeho ſchulſke knihi njeměđachu ani jeničźeho wóſłagezho wucha, ale pſchi pruhowanjach njeſwoleńdźe druhdy bjeſ kaźeżkuli dopominanja na popularne ſwěrjatko, bynjeź też njebychu runje zoologiju (wědu wo ſwěrjatach) měli. Mlacź ſcźeſeleſche ſynkej cźaſto ſuſchene, załty, woſuſchki a ſucharje, pſchedewſchém pak powidłowy tykanz, kiž wón najradſcho jědźeſche. Dźeł tuthych dobrych wěcźkow pachoł ſrymſa, druhi dźeł jemu ſpłěźniwi. W ſichinzy nózneho blidła, kiž běſche ſ jeho ſkładownju a wjelbom. A hdyž běſche ſtyłt ſpłěźniwik, ſjě wón jón też, to hijo ſ lubocźe k porjadku a dokelž běſche jemu żel, maczerinych lubocźinych darow ſanjerodźicź. Jeho ſchulſke ſeſchitki běchu ſtajnje ſaſ nowe a pišmo a ličźniki ſaſ „kakane“, jenož jara cźaſto njepraweˇ. Wo pilnoſczi a pózcźiwoſczi ſpěwachu jeho wuczinjenża wopraſodźite khwalbne ſpěwy, hewak pak bawachu jemu pſchicźinu k njeſpokojnoſczi ſ profeſorami. Tak pſchińdźe dźeń maturity (pruhowanja ſrałoſcźe). Cźorne drafty a żidźany wyſkoſki kłobuk bě ſebi młody Kernſchimler hižo na pſchedwjeczoru najpſchikładniſcho pſchiprawił, toboruja w ſapjatnik pſchedmjetu, w kotrymž bě hižo był pruhowany a ſ kotrychž měſeſche bu hiſchcze pruhowacź, ſhromadnje ſ dóſtatkami a ſ nadźatymi ſnamkami (zenſurami jara ſłaroſcźiwje ſapiſaſ. Hdyž wón po haży hižo blíſko ſchulſkeho twarjenja dźeſche, dobida bo wón ſ hróżbu na to, ſo jeho ſchkórnicźki njeběſchtej ſ cźerſtwa wuſtrowtlenej. Wón wróći ſo bo ſwojeho wobydlenja, njenamaka pak ani hoſpoſy — ta bě ſej na wiki wuſchła — ani kluczа ke ſtichni, hdźež běſche rjedźidło ſa wobuicźe ſkhowane. Wón dyrbjeſche tohodła ke klamarjej a ke ſchcźerkarjej dobéżeć, ſo by ſebi mas a ſchcźerki kupił a potom ſwoje wobuicźe ſam do tohole dnja łódneho ſtanu ſawjedł. Hdyž potom ſchkórnicźki ſaſo na nohu cźahaſche, wotorhny ſo jemu na jenej wuſchku. Schkoda je ſpodź chołowow dreje widźeczj njebé, ale młody cźłowjek njemóżeſche żane lidworjenje cźerpjeć, a bjeſche k ſwojemu ſchewjez, kiż tuſe naležnoſcź też k najlepſchej ſpokojnoſci ſrjadowa. Hdyž potom k wuczeni dóidźe, dźěchu kolegojo a profeſorojo runje ſ wrotami won, rigoroſnm běſche nimo. Hawſchtyn měſeſche żyłe lěto khwile, ſo by pſched ſwojim pruhowanjom ſnadź też hiſchcze druhe njedoſtatki wotſtronjecź mohł, dyžli wone na ſwojej draſeże.

Mjes tym wumrěchtaj ſa ſobu jeho ſtarſchej. Tónle dóit budźeſche dobreho pachoła ſniczał, njebudźeſche-li ſo pſches njón w domje a we wobkhodźe żyły kwět njeporjadkow pokaſał, tiż měſachu ſo ſaſo do porjadka ſawjeſcź. To jeho trochu roſpjerſchi. Njadowanje a ſkładowanje traſeſche pak lětko a dźeń, a ja ſo njedźiwam, ſo běſche ſo pſchi tom zyle na pruhowanje ſrałoſcźe ſabyło.

Kernſchimlerjej Hawſchtyn widźeſche ſo nadobo ſamlutki na ſwěcźe, ale jako dźeſiż wulkeho rěſniſeho wobkhoda a pjekarnje, kotraż měſeſche wotmožnu w młynje a wikowanju ſe żitom. Młyn a pſchemyſłkowe prawa wón pſcheda, tohorunja leżownoſcźe; wobaj ſtaraj domaj pak, nanowu rěſarnju a maczerinu pjekarnju iſdźeża ſebi wón ſ pſchiſłuſnej poczeſczowanja a jeho żiwjenſki nadawk wot nětka korjenjeſche w tom, tutaj domaj a jeju naprawy we porjadku męcź. Lěto wob lěto dźerjeſche ſebi wón mnohu cźeledź, ſo by jemu nadobo cźiſtu dźerżała a jědźitka a **proſchika** a wſchě kuczíki wot pawcźinow ſwinjetka a kuchinſku nadobu a wojedbu cźiſtu a błyſchcźatu ſakhowała. Wón njemóżeſche ſo roſhudźicź, nětkajke drabu ſwojeju ſtarſcheju wotedacź, cźeladnizy wjedźecźu wobſtajnu ſadwělnu wójnu ſ kabrami a ſ druhimi pſchekſapjanzami, ale ſ kamperom a druhimi hrědkami ſo ſtajnje hiſchcze poradźi, wězy wukhowacź, tak ſo móżachu w jich łſchinjach a trubkach runje tak leżeć a wiſacź, każ běchu ſa żiwo abo pſchi ſmjerći jeho ſtarſcheju leżałe abo wiſałe. Wobydlenja wobeju domow běchu tuż też ſtajnje w tom ſławu, najcźeſcźownišche wopyty pſchijimacź, kotrež pak njepſchikhadźachu. Na ſtkach móżeſche ſo łóſdu hodźinu rěſacź, w pjezy łóſdy dźeń pjezwſchikko bě k tomu najlépje pſchihotowane. Tola żenje ſo njerěſaſche a njepjeſche. Njedźiwajcy toho, ſo ſo pilnje wětſeſche, woſta ſtuchłoſcź a ſła wón, a ſtupy kroczażeho klinczażu wótſiſcho ſ wothłoſnym wot ſcźenow dyšći hewak nětkoże.

(Pokraczowanje.)

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje wewudawaŕni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěštki, kiž maja so hać do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawěštki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 190 **Budyšin – póndźelu, 17. awgusta 1925 – Bautzen** **Lětnik 84**

Pólski swonkowny minister Skrsynski wo bjesstrachowym paktu.

Pólski swonkowny minister Skrsynski je ßo pjatk se ßwojeho puczowanja domoj wróczil. Wón je wospjet s franzowskim swonkownym ministrom Briandom wo bjesstrachowym paktu rosrěczenje měl. Po tym je sastupjerjej „Petit Parisien" rjekl: W praschenju bjesstrachoweho pakta ßu nam wscho rosjaßnili, schtož je ßo hacž dotal stało a ßmy **postajenym saßadam pschihlosowali.** Praschenje srěczenja wo rosrißazym ßudn mjes Němskej a Pólskej njeje w Londonje ani wobczeßnosczow ani koskosczіwych rospominanjow sbudźilo, **woßebje dokelž hischeze njejsu tak daloko doschle, kaž budźische ßebi człowjek mohł myßlicź,** so by ßo posdźischim njelubym rospominanjam sadźěwało, hdy by ßo praschenje porheinskeho pakta s praschenjom narańscheho pakta wo rosrißazym ßudźe swjasało. **Pakt njeßmě ßo železnemu sawěschkej runacź, kotryž Franzowsku wot jejneho pólskeho a czěskeho swjaskarja dźěli,** a wotmyßlene wjeczorne dojednanja njeßmědźa w niczom doßah a scżěhwki postajenja srěczenjow smjeńschicź, kotrež ßu ßo s Franzowskej wobsamkle. Jednanje dźě hakle w ßwojim spoczatku steji. Schtož Pólsku nastupa, je jeje stejischczo jaßne. **Hdy bychu jónn Rhein nadběhali, bychu pólszy wojazy najprěńschi franzowskim wojakam na pomocz pschischli.** Srosumicze mi derje, Skrsynski dale praji, so móže žaneho městnje wobmjesowaneho abo podźělneho bjesstracha w Europje bycź. Europa njemóže ßo do jenotliwych skupinow dźělicź.

Pólske pscheměnjene stejischczo w praschenju němskich optantow.

Pólski snutskowny minister je pjatk s telegramami pólskim wyschnosczam w Pósnańskej a Pomorskej poruczil, so bychu pschestale, němskich optantow wupokasowacź. Hdyž bě ßo tónle wukas we Warschawskich wjeczornych nowinach wosjewil, ßo ßejnisży sapóßłanzy stronow prawizy shromadźichu a k ministerskemu pschedßydźe deputaziju póßłachu, kotraž ßebi žadasche, **so by ßo wukas snutskowneho ministra hnydom wróczil.** Ministerski pschedßyda njeje hischcze na to wotmołwił. W stronach prawizy ßu ßo w swißu s tym do wulkeho njeměra dali.

Kaž ßo sda, je pólske knježeŕstwo w nastupanju němskich optantow ßwoje dotalne stejischczo pscheměniło. Ministerski president Grabski je pjatk popołdnju sastupjerja amerikanskeje „Assoziated Preß" pschijał a je ßo s nim wo praschenju němskich optantow rosrěczał. **Grabski ßwoje pscheßwědczenje wupraji, so by k dorosumjenju mjes Pólskej a Němskej dóschło,** hdy byschtaj **wobaj krajej ßwoje winowatoscże a prawa sprawnje hladałoj.** Napschecziwnoscże dyrbjałe ßo k lěpschemu wobeju statow w politiskim a hospodaŕskim nastupanju wotstronicź. Ministerski president wusběhny, so ßu dobre ßußodne styki sa wobej stronje jara wažne. **Europiskemu měrej strach hrosy, hdyž ßu trajnje khutne napscheczіwnoscże mjes Němskej a Pólskej.** Pólska ßo sprawnje prózuje, europiskemu měrej słužicź.

Němsko-ruske pschecżelstwo.

Kaž „Rul" powě, ßu bolschewikszy lětarjo psches Rewal do Schczeczina wotjěli. Rußojo ßo se ßamßnymi apparatami pschi němskim napschemolětanju wobdźěla.

Jastwo sa ßobustawy Wikingskeho swjaska.

Pjatk je franzowski wójnski ßud w Landawje schtyrjoch młodych ludźi s Ludwigshafena ßudźil, kotsiž k Wikingskemu swjaskej, we wobßadźenej Němskej sakasanemu, pschißłuscheja. Wobskorženi ßo wusnachu, so Wikingskemu swjaskej pschißłuscheja, prějachu pak, so ßu wustawki a saměry tuteho swjaska snali. Jich k jastwu na tsi hacž do ßydom měßazow a k 200 hacž 1500 hriwnam pjenježneho khłostanja saßudźichu. Dźěłonjeměјazy Konrad ma schěsć měßazow jastwa wotpokuczicź, dokelž je do wobßadźeneho kraja bjes płaczazeho puczowanskeho paßa pschischoł.

Rańschoeuropiska konferenza po Briandowym namołwjenju.

Estonske nowiny ßu sdźělenku pschinjeßłe, so je ßebi franzowski swonkowny minister Briand wotmyßlił, **konferenzu rańschoeuropiskich statow hischeze do pożedźenja Swjaska ludow do Londona swołacź.** Boncour, franzowski sastupjeŕ pschi Swjasku ludow dyrbi ju pjecża wodźicź. Pschi njej ßo pjecża dwaj baltiskej stataj, staty Małeje ententy a **někotre balkanske staty wobdźělicź.** Nowiny dale powědźa,

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminafskej hasy 6. **Rěči serbski.**
Najl. a najtuńša kupowaŕnja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

so ßu ßo w Parisu hižo pschedběžne dźěła k powołanju tejele konferenzy sapoczałe.

Edmund Stinnes njemóže ßwojim dźěłaczerjam mſdu wupłaczicź.

Dr. Edmund Stinnes, kotryž je ßo pſched někotrym czaßom se Stinesoweho konzerna wróczo sczahnył, pschi czimž je dźěl Stinesowych intereßow pschewsał, mjes nimi tež Barlinsku automobilowu fabriku Agaskich dźěłaŕnjow, **njeje mohł pjatk dla pjenježneho czěßna dźěłaczerjam tuteje dźěłaŕnje mſdu wupłaczicź. Dr. Stinnes je ßo rosßudźił, ßwojim dźěłaczerjam połojzu akzijow Agaskich dźěłaŕnjow, kotrež wobßedźi, daricź.** Wón je dźěłańsku radu k ßebi sawołał a jej sdźělił, so wot někta dźěłaczeŕstwo dwaj milijonaj Agaskich akzijow wobßedźi. Kak dyrbja ßo tele akzije sastawacź, pak hischcże njeje postajene. Najskerje je dźěłowa rada jako dowěrniza dźěłaczerjow pschewosmje. Woczakujomna diwidenda dyrbjała ßo potom mjese wschitkich dźěłaczerjow rosdźělicź. Pschi tymle wobdźělenju dźěłaczerjow s akzijemi móže ßo dr. Stinnes na pschikład ßwojeho nana sepjeracź; pschetož tež Hugo Stinnes je ras pschi porheinsko-westfalskich elektrizitetnych dźěłaŕnjach dźěłaczerske akzije sawjedł.

Sjěsd sastupjerjow kſcheſcżijanskich zyrkwjow w Stockholmje.

Arzybiskop dr. Soedeblum w Upsali, president europiskeje sekzije „Swětoweho sjěsda sa praktiske kſcheſcżijanstwo" mjes druhim pische:

Hibanje, kotrež ßo w powschitkownym ßwětowym sjěsdźe w Stockholmje sjena jewi, ßo s tsjomi saßadami wobknježi:

Snutskowne žiwjenje je najhłowniſche. Organisazije, sakonje a postajenja bjes mozy wostawaju, kaž dołho njejßu s duchom napjelnjene, kotryž ßo modli a wěri, lubuje a ßo nadźija. Schtož móže sjěsd a druhe shromadne prózowanja dokonjecź, njewobsteji s resoluzijow a se skutkowanja na hromady ludźi, ale s ducha, kotryž zyłk napjelnja.

Druha saßada rěka: **Lubosć je powołana, ßwět dobycź.** Nutrnoscż njeßmě ßebi czichi kut wutworicź, s kotrehož ßnadź ßwět k wutupjenju saßudźa, ale wona dyrbi ßo mobilisowacź. Wona dyrbi to ßebje ßameje dla czinicź. Měr wutroby njemóže ßo po Jesußowych ßłowach a naſhonjenjach kſcheſczanow bjes podawanja luboscże dobycź abo sakhowacź.

S tsecżej powschitkownej saßadu w sakładnych pohnuwadłach a pschihotach sa „ßwětowy sjěsd praktiskeho kſcheſcżijanstwa" je respekt pſched wschelakorosczemi. Nochzemy je samasacź, byrnjež mohli. Wschelakorosćże ßu snamjenja dosrawjenja a kharkteristiskeho žiwjenja. Jenosć, kotruž ßebi myßlimy, je jenosć wschelkorosćź. Tohodla ßo tež Stockholmski sjěsd njebudźe s wěrywusnaczemi a wucżbami saběracź, kotrež ßu ßo w jenotliwych wotdźělenjach zyrkwje wutworiłe. Hódnosć leži dale w sjewjenej wěrnoscżi a nabożenskim nawjedźenju, kotraž je ßobu postajaza była. Kóžda njedospołnosć w tym leži, so człowjek jenož po kruchach spóznawa. Tohodla niž najmjeńsche njewaženje jaßneho formulowanja kſcheſcżijanskeje wěry w tym njeleži, so na Stockholmskim sjěsdu praschenja wěry sboka wostajamy. Na wopak. Nimamy ani požadanja ani prawa, něschto se ßwjateho namrěwstwa wěry spuschcżicź, schtož ßmy pschewsali. Tola tu ßo wo to jedna, kſcheſcżijanstwo nałożicź. Zyrkej njeje hódna kſcheſczanskeho mjena, **hdyž wona sa Sbóžnikom khodźo njepyta bratram słužicź, kaž je wón słužił.** Pschetož pschi wschěch wschelakorosczach a wotsczěnach mamy shromadny pokład a shromadnu samołwitosćź.

Norwegska ßebi kupu Spitzbergen pschißwojiła.

Pschi powschitkownym wobdźělenju s wudebjenjom se khorhojemi a postrowjazymi tsělbami w zyłej Norwegskej je ßo pjatk kupa Spitzbergen, abo kaž wot někta rěka, Svalhard, s Norwegskej sjednoczіła. Norwegski justizny minister je w Spitzbergenskim saliwje statny akt sjednoczenja wukonjał.

Kupa Spitzbergen, kotraž někto Svalhard rěka w Lodowym morju leži. Na njej wěczna syma knježi. Wona wulke składy jara dobreho kamjeńtneho wuhla wopschija, kotrež ßu ßo w poßlednich lětach wotkryłe.

Trozki jako pschedßyda najwyschscheje wójnskeje rady.

Po sdźělenju Havaskeje powěsczeŕnje ßu Trozkeho sa pschedßydu najwyschscheje wójnskeje rady a Petersa sa naßlědnika Dzeržinskeho sa direktora wurjadneho ßuda (czeki) pomjenowali. Dzeržinski je wobłudnik.

Khorwatski tyßazlětny ßwjedźeń.

Tyßazlětny ßwjedźeń sałoženja khorwatskeho kralestwa je ßo ßobotu w Sagrebje w pschitomnoscżi kralowskeju mandźelskeju, wschelakich ministrow a Schczěpana Radicża woßwjeczil. W nowinach ßo praji, so ßwjedźeń sjednoczenje Sserbije s Khorwatskeje potwjerdźa.

Wójna w Marokkowskej.

Franzowska powěsć wo wójnje w Marokkowskej.

Pola Uezzana wuwjedźena operazija je ßo jako **politiski a hospodaŕski wuspěch wulkeho doßaha** wupokasała. Politiszy ßo tamna strona Sarsarskeho kraja směruje, s kotrehož zyłe politiske wohroženje pschecziwo dołhorańschej Marokkowskej wukhadźesche. S tym ßu ßo splahi a kolonije tychle stron, kotrež ßu s njepschecżelskimi nawalemi czěžko poczěrpiłe, do njeměra dawałe. S dobom ßu sběžkarjo Sasarskeho kraja do Mesruna pschischłe, so bychu ßo poddałe. Tež sběžkarske Al Scherifszy ßu do Arbaua pschischli, so bychu ßo podczißli. Franzowszy wojazy ßu zosazemu njepschecżelej wjele schkody nacżinili. Eskadra lětadłow je ßama na 28 městnach bomby mjetała. Se sjednoczenjom se Schpaniskimi je ßo poradźiło, wotewrjene wrota mjes franzowskimi stejischczemi pola Situny a prěnim schpaniskim wotdźělenjom sawrjecź. Franzowszy wojazy ßu w Sarsarskim kraju hacž na tsi kilometry k połnozy Mesruna postupali. Kabylojo se wschěm khwatkom ßwoje stadła k połnozy czěrja, woßebje do strony Suk es Sabt we krajinje Rhunow.

*

Kolonialne ministerstwo je dale sczěhowazu powěsć wudało: W stronje pola Atara ßu Franzowsam ßwěrni domoródni rubježnu bandu něhdźe 200 muži, kotraž bě mały proviantny czah nadpadła, wobstupili a do czista sniczili. Rubježna banda je 20 morwych a wjele tsělbow a munizije shubiła. W tu khwilu pschi zyłej fronczе měr knježi. Kabylojo maja ßo do spěcha, so bychu tsělne hrjebje wuryli, so mohli shromadnemu nadběhej Franzowsow a Schpaniczanow napschеczo stejecź. Schpaniszy jecżi ßu dyrbjeli wschelake sakitańske naßypy natwaricź. Skónczuje ßu nowe wojeŕske stróžischczo natwarili, kotrež je ßo s zyłej horu schkitańskich minow wobdało. W tymle stróžischczu w tu khwilu 100 jěsdnych, 200 pěschkow a wjele schpaniskich wójnskich jatych leži.

Schpaniska sa dalewjedźenje wójny.

Schpaniske knježeŕstwo je wosjewiło, so njeje móžno, s Abd-el-Krimom wo měr jednacź, dokelž wón zyłe njemóžne wuměnjenja czini. Wón ßebi pschipósnaczе njewotwißnoscże riffskeho stata žada, jemu dyrbja wjele wójnskeho materiala, tež lětadła wudacź a pódla teho wójnske wotschkodźenje sapłaczicź. S pohladom na tele žadanja dyrbi ßo wójna dale wjescź. Abd-el-Krimje szyła wo měr njeńdźe, dokelž je wón jenož we wójnje žiwy.

Kaž Pariżski „Journal" s Madrida shoni ßo operazije schpaniskeho wójska w Alhucemaskim saliwje 24. augusta sapocżnu. Tam dyrbi ßo schpaniske wójsko na riffski brjoh wußodźicź. Wschě pschihotowańske dźěła ßu ßo skónczіłe. Sa tule operaziju je ßo 40,000 muži postajiło. Abd-el-Krim je pschi Alhucemaskim saliwje pschecżiwo wußadźenju schpaniskeho wójska naßypy natwaricź dał.

Sbězk w Damasku.

Nowiny „Daily Mail" powědźa, so je w Damasku sbězk wschědneho luda wudyrił. Franzowszy wojazy ßu spytali, wuwołanju njewotwißnoscże sadźěwacź. Pschi krótkim wojowanju pola hadźaskeje železnizy ßu schěsć morwych a wulku liczbu sranjenych měli.

Japanski protest dla nadpadow w Tientsinje.

Japanski póßłanz w Pekingu je ßobotu chineskemu swonkownemu ministerstwu notu pschepodał, s kotrejž ßo pschecziwo nadpadam strajkowazych na japanske bawłnowe pschadowne w Tientsinje protestuje. **W nocże ßo na tu**

Njepřewinjeny lud.

Hdyž němcy wšědnje w nowinach cžitamy, so Francozojo pschi wschěm napinanju rifikich Kabylow poraschcž njesamóža, tak nalhonja na zhebi jenož tón wosud, kotryž žu hač dotal wschitzy, kotziž žu z tutym' žiwnym hórskim ludom wojowali, poczerpili. Stari Romjenjo, Gotojo a Mawrojo žu žo w sandženych cžtstotkach podarmo prozowali, Kabylow zhebi podczinjowcz; woni žu njepschewinjeny lud, kaž jich jendželska pucžowarka, lady Drummond Hay, kotraž je dolho w tamnych horach bywa, rjenuje. „Schtóž chze tutón lud pschewinjcz, dyrbi jón zjich žamžnymi bronjemi pschimacz. S nowoczažnymi wójnskimi meithodami njehodži so pschecžiwo nim niczo cžinicz.“ Cžyrjo letadłow njeby jim seschkodzecz mohł, dokelž na městach wobrachuje, na kotrež bychu so bomby mjetacz mohle. W Rifje bydli wjele wschelakich spłahow, a kóždy bósche sam sa so mała republika, pschedy hač je Abd-el-Krim do jara strašcheho zwika njesjednoczi. Pschedy nicžadu stajnje swady mjes sobu a nicžadnu jednym druhemu we krwawnych bratrowskich bitwach. Tola we poslednich létach je jich wulka ideja sjednoczila, shromadny bój pschecžiwo zuzninkam a wyhoki ideal njewotwinosnosce a narodnosnosce, kiž žo w kóždym hischcze k žiwjenju khmanym ludze jewi. Sdwjata wójna, kotruž je Abd-el-Krim pschinjowjedžił, nima niczo cžinicz s nabožnym fanatismom. Kabylojo wjedu wójnu jenož s narodneho stejnischcza, to bychu wobkhowali swoju narodnoscz a swobodu. Abd-el-Krim njeje wobožnoho, wjerchowskeho pokhoda, njebu am wlodyk ani politiki wjednik. Wsche nehdy pschistajeny spanskeho knjezerstwa, a tehdom žo sta, so jemu schpanjelki sastojnik s pjasczu mjes wocži dyri. To bě žo stako psched wjele létami, tola tutu haibu Abd-el-Krim ženje zapomnił njeje, a swój wothłós namaka tuta pschi njetko w porazkach, kotrež Abd-el-Krim Europjanam wschědnje pschihotuje. Tute cžesczerjanenje je wusłutkowało, so je z jednoreho pschistajeneho naczał sakitowat wótczinu, wjednik swojeho ludu a jeho sultan. S pomozu a podpjeru swojeho bratra, kiž bu we Schpanjelsej wukhdany, je Abd-el-Krim zyły Rif dospołnje pschetworił, je dobre puczje natwarił, telefon po zyłym kraju składł, je s biesgrotowej telegrafiju se schérokim swětom do swiska stupił. Tak je s dotal njepschewinjonneje hórskeje twjerdžiny swojeho kraja do boja stupił, w kotrymž je hač dotal s dobyczerjom wothał. Hač to tež we pschichodze, wobezbje pschecžiwo žylnej, je wschěmi możnymi średkami pschihotowanej franzowskej offensiwje wostanje, je praschenje, kotrež tež dale zajim na podawkach w Marokowskej pola naš žiwy zdžerži.

Listowanja.

W. Th. Hdyž ladowy fabrikant žam dźěła, potrjebuje hdyž pomocznikow, njeje na dźěławy cžas swjatany. Ma pak pomocznikow, dyrbi wot pschemyślowcho dohladowarstwa dowoleny dźěławy porjad mjecz, hdyž je cžas postajeny. Jeli Waš dźěławosej motora wobczežuje, możemy Wam jenož radzicz, pola policije žo wobczežowacz. Ta budże wězku dokladnje pruhowacz a eventualnje žo postara, so žo hara wotstroni.

A. S. Je-li je žo ležownosci 1. haprleje pschewzała, macže prawje (po § 446 wotrčk 1 statneho zakonskeho prawa). Potom je w kóždym kupnym wumjenjenju (Kaufvertrag) wobezbicze postajene, wot kotreho cžasa kupz cžeze a dawki, kaž tež dań a druhe pschewoscze.

R. L. Je-li możecze njerodź (Ungeziefer) we Waschim bydlenju dopokazacz, a wobezbjeł pschecžiwo temu niczo njecžini, dha możecze po naschim ménjenju (§ 544 B. G. B.) hnydom wuczahnycz a njeisecze na nuwodowdžerzki cžas swjasani. Tež trjebacze podruznistki pjenjes (Miete) jenož do tehe dnja płacžicz, hacž sce bydlenje trjebał. Sa zebje njeżmó wobezbjeł niczo wróczo žderzecz, ł zaplaczenju podruznistkeho pjenjesa. Je-li pak trajch žo na to powoła, dha sapołożcze tola je pola wotnajerskeho hamta abo na sudnistwje. Kaž žo sda, njebudże móz niczo wuczinicz.

C. R. Dla pohódnoscenja (stare wobezdžerstwo) pokasamy Waš na nasche wuwjedzenja „Pohódnostny sakoń“. Tam namakacze wotmowk na Wasche praszenje. Czinjacze je kedžbliwje.

F. P. Pschedy hač žo praschenje rosbudžick hodži, dyrbimy podrużne wumenjenje abo domjazy porjad abo druhe policajske postajenja sniacz. Po naschim ménjenju je sakasanja sa tutu hodžinu njewoprawnjena. Jeli žanych druhich postajenjow njeje, może drje wjecžor we 10 hodź. prawa hodžina byez. Kazenje domjazeho mera pak po naschim ménjenju njepschedleži. Kaž je to łschiwdzenje, ma žo wez blize pschepytowacz. omyłjece jej, pschi roshorjenju žo nschtożkuli praji, schtož tak slo ménjene njeje. Tuż dźiwajcze na to a dajcze wezy wo mérje spacz. To budże najskpje.

Mandželstwo. Wélo smětaj muż a žona dla nekajkeho mandželskeho pschestupjenja hdyż schego pschecžiwo zebi skorzicz. S toho pak budże kóżdy sudzicz, so tute mandželstwo zara jara zbożowne njeje a w pschichodze drje tež wjazh njebudże. Skorżazenu njemóżesch sa slo mécz, so chze po zrudnych nasbonjenjach žo wot druheho dźěcza. Dokelž je cžeko, w pschesjenoscži dale žiwy byez. Tajka sapodata skórżba roswjasa w najwjazh podach dotalne mandželstwo. Wobstórżnik wobkruczuje, so nochze pod tajkimi wobstejnoscžemi s druhim dale žiwy byez. Ale statne sudnistwo (Reichsgericht) njeje w tajkich padach kóżdy ras k kpschownu skorżazeho rosbudžił. Wón posudzuje, hacž je wobskórżbnik swoju skórżbu łobkomyślnje, s luteje hidy, hdyż je dobanbazych winow sapodał — potom je tajke njekrizonne postupowanje wina k roswjasanju mandželstwa. Abo hacž je w dobrej wérje ju sapodał a w pschepytowanju žo winy namakaja, kotrež roswjasanje mandželstwa poprawnja. Hdyż pak žo potom njeroswjasa, dha dyrbitej dale žo snjesc, hdyż je cžeko było.

Nowe knihi.

Japanscy běchu žo hacž nehdże psched 60 létami zcele wot swěta wotsamkli, jenož malo Europjanam žo poradzi, na kupy schadzazeho klonza sniycz. Tak wo sandženosci tutoho kraja dźensa malo wémy. So pak mózetej tam wumělstwo a kultura na dołhu sandženosez wróczohladacz, widzimy z wjele krajnych wumělskich twarjenjow, kotrež hischcze dźensnischi dźeń krajej swój wobzbity ras dawaju. Kaž s „Maleho Brockhausa“, kotrehoż 5. poschyka je runje wuschła, widzimy, je Japanska hižo psched nami wyzoko wuwitu kulturu wobsedžiła, hižo w 7. létstotku, kotruż wowytował kraja dźensa hischcze wobdźiwo. Dež japanske molerstwo je zebi swój žamžny ras zakhowało. Japanske wobrazy žu jara nezne, molowane na židu abo cžerku papjeru. Hotowy wobras njeseżinja do wobluka, ale sespinaja jón do dweju drjerjaneju zerdkow. Tak hodži žo sawicz, jeli zebi je njechdaze na scženu powěsczicz. „Mały Brockhaus“ pschinjeże rjany tajki barbojty wobras, kiž žo mjenuje kakemono. Njech hladamy tež do tuteje 5. poschyki „Maleho Brockhausa“, wschudze namakamy sajimawe wezy a nastawki. Na 4 strony sestajeny, namakamy dospołny wobras wumělskich stawiznow wschich krajow a ludow. Dalschi pschehlad wo natikowanych khorościach dawa blizsche rosjasnjenja wo jich nastacu a stutkowanju. Poda žo tež jasny pschikład wo konzernje, wo jeho natwarje atd. Sajimawe je tež sbonicz, so je na swěcze wscho hromadze 15¾ mil. wobzobinskich autow, s kotrychž na Sjednocžene staty połnocnje Ameriki žamo 13½ miljona pschindu. Wschitzy, kotziž zebi „Brockhaus“ w 4 swjatkach kupicz njemóża, budża rad sa „Małym Brockhausom“ pschimacz, dokelž je płacżizna jara niska a w dźesacz połnykach žo zrjadnje połoži.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

1. dodawk

k statutam sjawneje saradžernje dźěła w Budyschinje.

I.

§ 4 statutow rěka takle:

Pschedstejdu a jeho sastupjerjow postaji měschczanska rada w Budyschinje w pschesjednosczi s Budyschskim wokrjesnym sostarom a po Khschenju sarjadniskeho wubjerka, pschi tym ma žo wsacz 1. sastupjeż sastojnikow abo pschistajenzow Budyschskeho hamtskeho heitmanstwa. Je wjazy hacz bolosa pschistojdakow pschecžiwo jeho postajenj, ma žo po postajenjach § 8, 2 dźělatarabžerskeho sakonja složowacz.

Pschedstejdu a jeho sastupjerjo njesmědża byez bjes do wolnosczje sarjadowanskeho wubjerka dźělodawat abo dźělacz.

Sastupjerjo pschedstejdy maja prawo, žo na wschěch posedženjach sarjadowanskeho wubjerka wobdźělicz, ale bjes radudawazeho a wobsamkowazeho hłosa.

II.

Sadyl § 13 žo sczehowazy § 13a sajmje:

Wo srjadowanju wothłosenjow pschi sardarženi dźěła a srjadowanje pódlanskich měsnow wobsamknje sarjadowanski wubjerk.

III.

W § 18,3 žo sa „sastupjeż pschemyślowje schule“ nowy rjadk sajmje:

Wokrjesny lékat a wokrjesny schulski radzicžel.

W Budyschinje, 20. julija 1925.

Riedner, wyschi měschczanosta. Berger.

*

Wozjewjenje

Po § 9 pschewjedženskich postajenjach k pschekhodnemu dawkej maja žo sa pschichodnje płacżaze hospodarske léto pschiskiwcz:

Po § 9 pschewjedženskich postajenjow k pschekhodnemu dawk: a) dawkam winowacži, kotziž maja ratarstwo, hajnistwo, sahrodnistwo abo druhe niz pschemyślowe wobdźělanje semje, jeli po hinajschim hospodarskim lecze hacž wot 1. julija hacž do 30. junija porjadnje wikża,

b) dawkam winowacži, kiž maju nekajke pschemyślo, tež hórnistwo, kaž tež sahkużenske towarstwa, kiž towarschnostny dawk płacża, tež hdyż nimaja žaneho pschemyšla, hdyż wikża po hinaschim hospodarskim lecze hacž protyzynym.

2. sa wobrotny dawk:

sjawne wikowanske towarstwa, kommanditske towarstwa a druhe pschedewsacża bjes prawneje wobsobnosce, hdyż wikża po hinaschim hospodarskim lecze hacž protyzynym.

Pschisjewjenje ma žo hacž do 31. augusta 1925 na finanzny hamt sapodacz. Formulary sa pschisjewjenja žu tu dostacz wo jstwje cžo. 54.

Finanzny hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadžija“ wotměwa wutoru, 18. augusta, wjecžor ½9 hodź. na zali Serb. Domu serbsku hodžinu. Po njej wjeselta towarschnosc. Prošu přindźe wšitcy a z dypkom. Mamy tež ważnu zdźělenku rozpominacz.

Budyšin. „Bjesada“ skhadžuje so kóżdu póndźelu wjecžor ½9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Malešecy. „Jednota Sokoł.“ Přich. wutoru, 18. aug., je zwučowanje za dorost, štwórtk, 20. 8., za dźěći.

Radwoř. „Jednota Sokoł“. Dorost zwučuje tutón tydžeń wurjadnje wutoru wjecžor ½9 hodź. (nic srjedu). Swjedżeń so wobstejnosćow dla na njedźelu, 6. sept. zrjaduje. Zsrjadnistwo.

Ralbley. Jednota „Sokoł“ ma srjedu wjecžor ½9 hodź. zwučowanje.

Wotrow. „Jednota Sokoł“ ma štwórtk 20. 8., wjecžor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyny, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeż najprěnšich dźěłarjow.

Mocowe wozydła

a wuporjedźerja

přisłuški, pjelnjerja bencina a wolija.

Z tutym wozjewjam, zo wot 1. septembra ze swojej

Buldoggskej mašinu a šěrokim młóćakom

kapočinam młócić. Skazanki hižo nětko přijimuju.

Pětr Brusk w Milocicach pola Kamjenca.

Kuchinsko časniki

Młodu kruwu

blizko čeleďu ma na předań

Jenko w Delnym Wujezdże we Wojerowskim wokrjesu.

Wupjerki, łožowe počehnj.

tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

Dobrovičsku originalnu

symjeńtnu rožku

skazajce hnydom pola „Serbskeho Hospodarja“ w Budyšinje. Loni tu we Łužicy wusyta wurjadnje derje sypa. Kóżdy, kotryż je wo njej słyšał, so za njej prašał.

Carl Gast w Budyšinje

ratarske mašiny

zastupjeż najprěnšich dźěłarjow.

Najwjetša wuporjedźerja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Dr. Martschke w Hornjej Hórcy

lékař za **wšě** khorobne kassy

bydli nětk w Hornjej Hórcy 29 g

Telefon Budestecy čo. 64.

Rěcne hodźiny: dopołdnja 8—10, popołdnju 5—6 hodź.

Tu je jenm wobhomhane. Towaršiwowa jiwa a hurka mjenujetej hromadze, njejstej pak pšches durje sjednoczenej. Tak móże so w njej shromadźiwa wotmeŵcz, hyrnjej na žurli bowk a hara knjeżika. Liczba runmoscjow je so powjetschika, prsedawscha wulka korczmarska jiwa je so dowjazy jiwowu rosdželika a je bóle praktizo sarjadowana. Skoro so w nich wjazy njesnajesch. Runmoscje su tež smutska zyle notwoczasnje ponowjene. Wjerch pokasuje wschelake emblemy s katastwa. Runmoscje cżinja pschijonmy samczischcz a derje so w nich pschebywa. Bechu tež na wokskmaj dnjonmaj derje wopytane, hdjež wosbjedżer a mandżelka (wdż. Szymanke s Baczonja, dżiwka bywscheho kujsa kantora) hosczi k wotwjeczenju pschetwara k wopytej proschachu. Zuty nowy statk natwari kujes Jur (starschi) we lecach 1910—1911. 1. hapreje 1912 pschewsa nétczischi hosczenzar „Herbstu grychtu", kotrejż mjeno bu na nowotwar pschenjesseny. Dopontinanmy ho derje, so tam prjedy fahreda a kuka méstnosć wupschelnjesche, hdjež nétko wjesna korczma stezi, twar, tšj je pycha sa wjesż. „Sserbske Nowiny" su tam tež wupokojene, kotrejż pak hischcze we wschech herbskich korczmach njenadeudżesch. Sserbja, hladajcze tež na to! Korczmarjo, kotjij herbske hódni herbskich hosczi a pjenjes. Pokazny so tež w tym jako zyli Sserbja. Njech je ponowjena „Herbska grychta" sa domjazych a zusych méstnosć wotschewjenja a rjaneje zabawy.

S **Marijnje Hwjezdy.** Tudomna wohnjowa wobora pschipósnawa sasskuby jiwotich fobustatwowo a poczesczitje je. Tak bechu so w sanżdenych dnjach 20 lét minyle, so je k. Jakub Narczik, dotholetny klóschtarski béttnar, hejtman wohnjowoje wobory, dobom na 33 lét s jeje fobustawom. Towaršchojo njechachu tutón dżeń hej dacz nimo hicz, so bychu jeho na wosbjetje waschnje wusnamjenili. Hižo dawno chżychu maly pschihódny fwjedżeń wotmeŵcz, ale dyrbjesche so dla wschelakich pschicznowo wjazy rasow wotstorczicz. Wożera popoldnju shromadźi so nétko wobora je fwojimi pschiwusnymi a s nékotrymi hosczemi we „Hanimym parku" pod kładnymi schtomami k malemu fwjedżenjej. Hudżbny pork piskasche pschinérjene kufki a k. Ledżbor-Kukowski powita wschón pschitomnych, pokasujo na ważnosć dnja. W krótkej narécżi wusbéhowasche k. propst Maczek sasskuby jubilara a pschepoda jemu w mjenje woboty jako trajaze dopomnjecze na tutón dżeń pjerafy ftof, so by so dolho hischcze mohł fwojeho wusiama fwjeżelecz, kotrejż jemu jeho towaršchojo pschihotowachu. Hnuty dżakowasche so poczesczenemu sa dar a lube slowa.

W mjenje fykawskeho fwjasta (do njeho fluscha Marijna Hwjezda, Kukow, Pauczizy, Jawora a Swinarnja) pschesche k. mésczanesta Bétnar fogbu fwje jubilarej a fdżeli pschitomnym, so je k. Narecżik s pschihofowanjom hamtskeho nowy nahlowek (Helm) a pschihluschne epulety a tak pschedstaji k. Ledżbor fwojim towaršcham „nowopjeczenego" direktora a wunjesze na njeho fkitkożnu sdawu. Pschi wjesołej sabawje a wschelakich dalschich narécżach slónczi so wurjadny fwjedżeń. Kujes Ledżbor dari fwjd piwa, kotryż bésche wot klóschtra k fwojim schésczdżesatninam dostał. Pschejemy, so by k. direktor fo hischcze dolho fwojeho wusnamjenjenja fwjeżelił.

S **Wojerez.** (Rubjezny nadpad pola Wojerez psched hudnischwom.) Sandżenu schtwórtk powokaniki fud w Schorjeschu dżekacżerja Pawola Hórenza s Béleho Khólmza hudżische. Jeho pschi prénjej instanzy dla rubjezneho nadpada nawinowachu. Pschecziwo tomu bé statne rérstwo powolanje sapoložito. Schwédk Schurmann 17. februara s Wojerez pisches Burkhamor do Noweho Mésta jédżesche. Wón bé we Wojerezach po njenjesy k wupłacenju mjdy sa lékjuch dżekacżerjow pobył a nétko w powoldnischich hodżinach wrócżo jédżesche. Schurmann trochu wrócżo wosta, dokelż bé do wosjédżenych kolijow jacż. Sé skola stupiwschi, sazehli żebi trubku. W kannym wokomiku jeho nadpadnik hrabny, wolawschi: „Pjenjesy fem abo żiwjenje." S tym wotewsa jenn nahkribjetnik s pjenjesami. W nahkribjetniku bechu hischcze dale stóbkosce sa dżécki, kotrejż bé Schurmann nahupił. Pola wobskorżneho namatachu ponmjenty nahkribjetnik, na kotrymż hischcze schmerkowa jehlina wisażche. Njemjenje nahkribjetnika bé stóstnik hižo wobarbił. Wón fwójj njeskluk prejesche. Ssudnistwo prénjeje instanzy njemóżesche so wo fwojej winje pschefwjedczicz. Też Schurmann jeho jako nadpadnika s nowa njeskónja, jesna pak hypdom fwójj nahkribjetnik. Statny récznik dr. Henczel prajesche, so je zyle spodżiwne, hdyż Hórenz tak sasskże préje, hacż runjez fu tola dopokasow dosć. Statny récznik wschelake drobnosce rosklada. Wón namjetowasche jako najmjenische khlostanje 5 lét khlostanje a 5 lét fhubjenje cżeschnych prawow Sand méjesche jeho sa winowatego. Wobstorżenj je hižo prjedy dla padnischtwa khlostany.

Se Spal. Swinjasky nior je wudyril w khléwach pola ratarja Schimki cżo. 16 w Spalach.

S **Wochos.** (Woheń). Pjatk rano wokolo 3 hodż. wudyri w drjewowej a zlanowej kólni kowarskeho mischtra Patoka w Woheń. Kólnja so sa króśi cżas w cżista spali. S wulkej próżu so jim poradzi, fwinje a koły, kotrejż mějachu w kólni, wohnjej wukhowacz. 10 kur so fabu spakt. Tudomna wohnjowa wobora njemóżesche dla wulkeje horcżoty a njedostatka wody wjele wusskutkowacz.

S **Niske.** W nozy k frjedże wokolo ½12 hodż. wudyri woheń pola fahrodnika Gustawa Holki na Budyschtskej dróży. Wotpalí so kólnja a hródż sa drobny ftót. Stót mózachu hischcze w prawym cżasu wukhowacz. Niscanskej wohnjowej kobeerje so poradzi, woheń bórzy tak daloko fhaschecz, so druhim twarjenjam strach njehrożesche. Kak je woheń nastał, nje hischcze zule wusnjasnjene. Nastata schkoda wubliesa na 3500 hr. Wobsedżer na sawésczene. Deschcz, kotryż so wokolo połnozy lijesche, haschenje jara spechowasche.

S Wjelzow. Wóndano w nozy srasyschtaj tu dwaj cżahaj podkokowskeje żelesnizy pschi rauzerowanju z zlym wotmachom do so. Wjazy wosow so pschecziwnych. Wina njesłuża je njesnata. Schkoda je khétro wulka. Ludżo pschi tym do njesboża njepschindżechu.

Železnične njezboże zańdżeny pjatk w Francowskej.

Spéschnik s Parija do Dieppe bé ledma se sastanischcza w Pontoise wujéł, jako bo wós prénjeje rjadowinje s kolijow wujedżiwschi pschecziwny. Jedyn wuhilowar (Weichensteller) bé kolije pósche sabe pschehibnył. Wokruwe schtlenzy nékotrych puczowarjow sranichu.

Ssamy dżeń w nozy wokolo 11 hodż. sta so pola Parizskeho pschedmésta St. Denis wjetsche njesboże. S Lilla pschichadżazy spéschnik bé so we 40 minutschinow sakondżił. Wjednik lokomotiwy wjedżesche, so psched nim na famnych kolijach druhi cżah jédże. Tohodla pomanschcze, we 70 klm. we hodżinu, jédżesche, pschi tom fwérzu na cżaru kedżbnjo. Na jene dobo jemu signal sastacz pschikasa. Ledma bé posastał, pschijima wot sady f polnym wotmachom spéschnik s Khelna. Tón njebé na fairzeny signal kedżbował. Jeho lokomotiwa rosbi posledni wós Lillejskeho spéschnika, kotryż bé wacżokowy wós (Gebeckwagen). Wacżokowy wós posledni wosbowy wós rosbi a s kolijow wubéhny. Pschedposledni wosbowy wós drje so f kolijow wjerhny, njebé pak rosbity. Hacż dotal su 5 morwych a 40 sranjenych f rospadankow wosow smjezahali. Njesboże by hischcze wjetsche bylo, ale w poslednim wokomiku wjednik lokomotiwy Khelnskeho spéschnika hischcze fkónje spinasche a tak wotmach srażenja jeschłabi.

*

Ssobotu popoldnju sta so w Franzowskej nowe żelesniske njesboże. W bliskosci Bar-sur-Aube wosbowoby cżah s kolijow wusskoczi. Nékajki slósknik bé żelesnu żerdź psches kolije położył.

Najnowiše z cyleho swéta.

W mjdowej fwadze 200 000 fasiskich a durinskich textilnych dżéłaczerjow pyta némiske dżéłowe ministerstwo poźrédkowacz.

*

Zyle Stinnesowe zawostajenstwo dyrbi so dla pjenjez neje kriży pschedacz, mjes druhim tež naklad nowinow, kotrejż bé semrjety Stinnes kupił –

*

Pschi móristim brjosy w Ostia w Italiskej je létadło, kotrejż jara nijto lecżesche, k semi padło. Létadłowaj motoraj rosbuchnyschtaj. Nutskafedżazy létarski lentnant a feldwebel so spalischtaj.

*

Reuterowa powésczenja powé, so je fendżelske knjeżerstwo na połozju létne wotpłaczenja fnižilo, kotrejż ma Franzowska Jendżelskej wotwjesez. To so jako wulki Briandowy wuspech powazuje.

*

W Tripolisu je jedyn njesnaty grichiskeho konsula we konsulatskiwje f wutrélom f revolwera satjelił.

*

Grichiskeho póstlanza Politisa w Parisu su wotwolali dokelż je pschecziwo nétczischemu knjeżerstwu schkarał.

*

We Winnipegu w Ameriky su pjecżo rubjezniy na běłym dnju pokładnika Winnipegskeho elektrizitetneho towarstwa na dróży, w kotrejż je najwjazy żiwjenje, nadpadli, jeho k semi porasyli a jemu 88 000 dollarow rubili.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Döbelna.** Tele dny 11létna dżowka herza Pusiki na Dżiwadłowym namésczu w Döbelnje byblazeho, z wolna na hróżu dese padny. Starschej njebéschtaj runaje doma. Jako so nétko domoj wrócżischtaj a dżécko we łożu njenadeidżeschtaj, pytaschtaj je. Se flamanym stawanti namakaschtaj je w dworje leżo. Ani mlódscha sestra, f kotrejż tamna spasche, ani bratr, kotryż we kuchini żedżo cżitasche, wo podawku nicżo njeschonichu.

* **Wujasnjene mordarstwa.** W Lubochizu pola Opoka tele dny hróżone mordarstwo wotkryschu. Tam bé so psched dléschcim cżasom 22létna Julija Peledinez sbuhła. Na pole kubleria Walezki, kotrehoż syn méjesche f holzu znajomstwo, teled ny jeje cżéło wuhrjebachu. Cżéło méneche dwé fmjertnej rauje f sebi. Na fyna Josefa kubleria Walezkeho tukaja, so mohł mordaż byez. Tohodla jeho fajachu.

S **Düsseldorfa.** (Cżéże pschestupjenje.) Ssrjedu wuczejechu f Rheina cżéż. Klétnje hołezki, kotrejż bé do méczka saschite. Cżéło bé do tule hromadu stłoczene. Mohi bédu hacż k kwbliczej horje slawane a k schiji pschinjesane. Na cżołe méjesche dżéżo wulku ranu. Dżéżo bé slósknik najprjedy f nécżim twjerdym do cżela dyril. Każ so sda, cżéło hižo 4—5 dnjow we wodże leżesche. Sa slósknikom nimaju żanehu sléda.

* **10 burskich kubłow bo wotpalilo.** We wsu Gewiesen w Pomorskej tele dny w jenej dżélarni wulki woheń wudyri. Woheń so tak pschesnje rescheri, so jo we krótkim cżasu 10 burskich statkow zapali. Stót f wulkeho dżéła wulkowachu. Wschę żuż so żedwa spalichu.

Hospodarski rozhlad.

Pondżelu 17. augusta 1925.

Produktowe wiki pschinjesechu sobotu sasso snižene płacżizny. Amerika bé prjedy tohomnja swoje płacżizny snižiła. Jara so prascha, hacż pomérnje nisse żitne cża — 1.50 hr. po zentn. — samóże żitne płacżizny tak pschihnyjesche, so mohli je naschi ratarjo f wuzitkom płasowacz. Dokelż je wschó, schtoż ratat do swojeho hospodarstwa tvjeba, pomjo cżasom do wójny wo 100 proz. drózsche a nsdy wschischche, ratarstwo rjany pschichod njedżiwa. Dla tak nikkeho żitneho zła schkerjedżenża wopraudże trjeba njebé. Bohużel nasche politisse stronty hospodarske nusnoty cżasnu dale do politiskeho nadżenja. S wjetschoka lajke wadżenje je wésł do wocżow skludnych wolerjow. Naschi ratarjo su zyku swoju kedżbliwosez skożili na zlowne jednanja w statnym sejmje. Pódla pak su posabyli so kopacż sa dawkami, kotrejż su w statnym sejmje pschi samkunjenych durjach naschemu burstenu ludej pschi schczedrimje namérili. Bórzy budże waż dla nowych dawkow koża swjerbicz. Ssobotu płacżezne zentnar

w Berlinje

pschenicży 12.30—12.50 rożki 8.95—9.25 jecżmjenja 9.50—9,90 wowsa 9.90—10.30

W termijnowym wiwonanju:

za september: pschenicży 12.85 rożki 992—9.87
za oktober: pschenicży 13—12.95 rożki 10.20 10.18 hr.

Na pschedań:

Wós. dżerżazy, w Lubiju, korczma „Hopfenblüte" na Starym torhoschczu, — w Lubiju, Swonk. Zitawska hasa cżo. 281, — w Nowych Dżéżinkach cżo. 37.

Żiwnosć, 5 kórzow wulka, a 9 kórzow wotnajateho pola, s morowym a żiwym inventarom a żnjemi, 5000 hr. napłacżenja. Dalsche wukasuje lokalny żudnik Rychtr w Lubiju.

Raschina, plokaza, Pawlik w Hrodżischczu.

Srédża, Grofa w Tšelanach, — w Skanczach cżo. 1.

Praja, słomowa, w Nowej Wsy pola Huski cżo. 10.

Krnwa. 8 niedżel k 2 cżelecżom, w Hlinje cżo. 14, — wysokoczelna, w Brésnje cżo. 40, — w Malescheczach cżo. 54, — we Wulkim Wjelkowje cżo. 12, — podsbona s cżelecżom, w Cżelchowje cżo. 20, mlodu kónja w Hacżinje cżo. 6, — mlodu finu. do cżehnjenja w Lubowym Luski cżo. 18.

Proschata, we Lusy cżo. 41.

Sso pytaja:

Wésniki, kantina żelesolijezinje w Budyschtinje na Tšelanskej dróży cżo. 7.

Blidarski, Hohlfeld w Budestezach

Pohonez, Wels w Budyschtinje na Tšelanskej dróży cżo. 6.

Kuchinska, Eigncrka we Hodżiju, — knježi dwór we Ssmochczizach.

Dżéłaczerjo, 14—17létnu, Jedicke w Budyschtinje, Schulska hasa cżo. 3, — Schindele, sahrodnik, w Budyschtinje, Wuricżanski puć, — Kschižan w Budyschtinje, Cżornobóżski puć cżo. 12.

Holzi do domu, Wehrkowa w Budyschtinje na Jezowej hasy cżo. 7.

Pjekarski, mlyn w Bukojnje pola Barta.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje djenża dop. ¾11 hodż.: Dosez żita, malo kupzow, płacżizny popuschczenja, żnadny wobrot. Tendenza: słaba.

Dop. ¾12 hodż.: Każ psched hodżinu. Tendenza dale słaba.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotiowe żnjwja po tuni abo 1000 kg, jewal 100 kg, płacżizny we Rotej hrżownje.

	15. 8.	13 8.		15 8.	14. 8
Pschenża	246-250	249-235	rapś. wosiwschi	16,80	16,80
rożka	179-185	181-184	poch. melasa	10,00	10,00
nalet. jecżmjeń	—	—	ierabella	—	—
nal. jecżmjen	190-198	190-198	Bérnjaze kużki	25-26,00	26-26,40
wowsa	198-206	204-210	buny	—	24 26,00
kuturiza (Mais)	215-218	215-218	wola	26-28,00	26-28,00
pschenczn. mula	32-35,00	32-35,00	lany wosiwschi	23,60-24	23-24,00
rjana mula	26-28,00	26-28,00	módre lupiny	12-14,50	12-14,50
pschenicz. wotr.	13,80	14,00	zolte lupina	15-16,60	15-16,50
rjane wotruby	13,50	13,65	fymo, 50 kg	3,70-4,30	3,70-4,30
rapś	355-360	355-360	słoma, riana	0,90-1,30	0,90-1,30
lane fymjo	—	—	„ pschenicz.	0,90-1,30	0,80-1,30
hrách	25-27,00	25-27,00	„ wowsina	1,00-1,40	1,00-1,40
pjetuschki	23-25,00	23-25,00	„ jecżma	0,50-0,90	0,50-0,90

Płacżizny résneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. augusta 1925. Po zentn. a sł. hr.

754 bykow, 1073 wolow, 1255 krumow a jałowzow, 1200 cżelatkow, 10 413 wowzow, 4926 swini.

Woły: 1. druzina 53—56 hr., 2. 46—50, 3. 41—44, 4. 34—38.

Byki: 1. druż. 53—56, 2. 46—50, 3. 39—45.

Jałowzy a krumy: 1. druż. 52—56, 2. 43—48, 3. 32 hacż 38, 4. 25—30, 5. 18—22.

Cżelata: 2. druż. 80—85, 3. 72—78, 4. 60—70, 5. 50—57.

Wowzy: 1. 52—58, 2. 40—50, 3. 26—35.

Swinje: 1. druż. —, 2. 89—91, 3. 89—90, 4. 86—88, 5. 83—85, 6. — ranzy a kundrowzy 80—84.

Wjezne płacżizny w Buoyschinje.

wot 15. augusta 1925.

Wschę płacżizny so po stotej hriwnje srosumja.

Pschedmjet		najmjelsicha płacżizna	najwysch. płacżizna
Pschenża	50 kilo	12,00	12,30
Rożka	50 „	9,30	9,70
Jecżmjeń,	50 „	11,—	12,50
„ nasymski	50 „	9,—	9,30
Wowsk	50 „	12,00	12,50
Raps	50 „	16,00	17,00
Bérny	50 „	—	—
Ssymo	50 „	3,75	4,50
Ssłoma, f maschi. mlócż., praš.	50 „	0,90	1,00
„ f maschi. „ 1 fajł.	50 „	1,20	1,40
„ zypami mlócżena	50 „	2,20	2,60
Pschenczna mula, 60%	50 „	19,75	20.75
Rjana mula, 70%	50 „	16,75	17,25
Pschenczne wotruby	50 „	7,25	7,75
Rżane wotruby	50 „	8,00	8,20
Proschata 590 schtuk	1 schk.	20,00	33,00

(Za kepschu tworu wysche płacżizny.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kć. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so staja nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 191 **Budyšin — wutoru, 18. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Mšowe hibanje twarskich dźěłaćerjow.

Sa twarske pschemyšlko wuprajeny rosrišazy wušud dźěłaćerjow njespokoja. Cźěłkojo žu jón wotpokasali. Dźěłaćerske swjatki chzedźa žami ſ Barlinskimi dźěłodawarjemi jednać, so bychu ſ najmjeńšcha 1 hr. 30 pj. mšdy na hodźinu pschećišćeżałe, sa kotruż je žo hižo Barlinski rosrišaŕ wuprajił. Dźěłodawarjo wschak ſ tym licźa, so žo rosrišazy wušud jako prawnje wjasazy postaji.

*

S rosrišazym wušudom w sakskim twarstwje je žo njedźelu w Kamjenicy swjask twarskich dźěłaćerjow saběrał. S pohórschenjom žo na to pokasowasche, so je rosrišazy wušud dźěłoweho ministerstwa pohubjerišchenje pornjo prjedawšchim rosrišazym wušudam pschinjesł. Shromadźizna je ſ 522 pschećiwo 41 hłosam rosrišazy wušud wotpokasała.

Amerikanšzy pjenjeżnišzy chzedźa pjeća Aga dźěłaćnje kupić.

Sšyn jenrjetcho Puga Stinnesa, dr. Edmund Stinnes, je je Stinnesowcho sawostajenstwa Agafke dźěłaćnje pschewsał, kotrež na swoje sliežowanje dale wjedźe. Hačrunje ma w tychle dźěłaćnjach 10 000 dźěłaćerjow dosć dźěła, žu dr. Stinnesej poslednji tydźeń pjenjesy wuschle. Wón njeje mohł tydźeńšku mšdu wuplaćeć. Němske banki, pola kotrychž dźensche žebi pjenjesy požeźeli, jeho wotpokasachu. Dr. Stinnes je tohodla Agadźěłaćnje amerikanskim pjenjeżnikam postiežił. Cźi žu pjeća šwólniwi, je kupieć.

Zionistiski žwětowy sjězd žo wotewrił.

K 14. žwětowemu zionistiskemu sjězdej, kotryž je žo pódźelu we Winje wotewrił, je žo pschez 7000 wotpósłanzow seschło, mjez nimi 600 se Palestiny žameje. Sšyluy je też wobsył nowinskich sastupjerjow ſ wjeczorneje Europy. Mnohe 200 nowinarjow je pschischło. Też sjězd žwětowehо swjatša zionistiskich uniwersitnych studentow je žo hižo wotewrił. Zidźi zykeho žwěta žo jako jedyn lud sacźuwaju.

Se sjězdom je też Palestinska wustajeńca sjednoczena. Ju chzedźa po sjězdźe we wschich krajach Europy a Ameriki pokasować. Wona wobzebje hospodarskim samyślam žłuži a chze hospodarske położenje Palestiny psched wocźi stajić. Na wustajeńcy su prěni króć senina tharta, wodowa tharta, rostlinska tharta a druhe tharty za kraj Palestinu widźeć. Pódła wědomostnehо dźěła wustajeńca wjele tworow pokasuje, kotrež žo w Palestinje dźěłaju, tola też wumělšiwowu wustajeńcu, kotraž wschitkich palestinskich mokerjow pschedwjedźe.

Antisemitiski swjask chzyjsche wjeczor pod holym njebjom protestowansku zhromadźiznu pschećiwo zionistiskemu swjaskej wotmětć. Wyschnosć pak njeje zhromadźiznu dowolila, dokelž nichtó ſ pschipowjedźerjow nochzyjsche samolnitosć sa nałožnosće pschećiwo swjaskej, kotrež bychu žnadź wobdźělniły zhromadźiznu skuźili.

Wschoślowjanski sokolski swjask.

Sšłowjanske ludy žo po nječźim mjes sobu sbližuja. To je wuplód jich wušuwobdźenja ſ zuseho knježerstwa. Też Polazy, kotriž žo prjedy pod wlivom pruskeho knježerstwa sesnaća ſ druhimi słowjanskimi ludami idalewachu, žu žo se słowjanskej myślu saplomjenili. We Warschawje žo w tu chwilu wuradźenja za sałoženje sokolskeho swjatka wotmětowaju, kotrež bydźi Czechow, Polakow, Južnoślowjanow, Ruśow a Makornušow wobsahacź. Cźěłkoślowjanšku pschi wuradźenju sastupowachu dr. Scheiner, Schtěpanek, dr. Heller a Bilek; Južnoślowjansku Gangl ſ Lublanja, Paumkowicź ſ Belgrada, Nowak ſ Celje a Gorischek, Pólšku Samoyski a dr. Cźeśepanski a Makornušow dr. Wergun. Pschi wuradźenju žo pokaza pschesjenosć wo tym swěrcźi, so je bratrowske sbliženje wschehо Sšłowjanstwa nutne, žo na wulki nadawk Sokolstwa w tymle nastupanju pokasa a žo wobsahnuły swjask wschehо słowjanskeho Sokolstwa wutworicź. S jeho sameŕom budźe systematiske žobudźeło wschich słowjanskich sokolskich swjatkow ſ dosle žobudźeło wschich słowjanskich sokolskich swjatkow k dosahnjenju najwyschschich cźelnych a dobropocźinkowych zahnjenju najwyschschich cźelnych a dobropocźinkowych zahnjenju najwyschschich cźelnych a dobropocźinkowych zahnjenju najwyschschich cźelnych a dobropocźinkowych Tyrscha. S namozow w duchu saładow dr. Miroślawa Tyrscha. S nawjedowazym prawidłom Swjatka a jeho dźěłaćowsće ma pak wulka słowjanska bratrowska myśl a nadawk Sšłowjanstwa w stawiśnach ludstwa byeź. Sastupjerjo wuradźenja podrobne swjatkowe wustawki a je žwojim organisazijam k sthwalenju pschedpołoża.

Sobotu žu sastupjerjo Sokolstwa wěrnu na tow wjesnatcho wojaka położili a žo na sćelu Warschawskeho Sšokolstwa wobdźěliti, na kotryż bě pschez 400 pólskich Sšokolow ſ Ameriki pschijěło.

1000 létne khorwatske kraleſtwo.

Njedźelu je žo w Sahrjebje tyžnjaźětny dźeń sałoženja khorwatskeho kraleſtwa wohwjeźił. Na swjedźeń bě južnoślowjanski kral se žwojej mandźelskej pschijěł. Na měšchežanostowe powitanje na dwórnischću kral wotmołwi: Knjes měšchežanosto, kralowa a ja dźakujenoj žo Wam sa wutrobne powitanje. Wjeźeli naju, so możemoj w Sahrjebje někotre hodźiny pschebywać na dnju, hdyż kóžda khorwatska wutroba ſ hordosću na tyhaźětnu sanděnosć spomina. Sšym pschischchom, so hych so pschi ludowej radosći jako jeho kral wobdźělił. Proschu, stołmačeje žwojim bohumělschćanam moje najwutrobnische sympathije. Ludowa sahorjenosć na dwórnischću bě tak wulka, so žo wschu wotanje polizije sa sakhowanjom porjada pohnischi. Hdyż žo kralowskaj mandźelskaj pschi wulkodze dwórnischćoweje cźakarnje pokasachtaj, lud kordon pschekama a žo k automobilej pschiwali. Sanjeże žo frenetiske wolanje žławy, kajkeż hischcze Sagreb hać dotal njebě że žwědkom. Kralowskaj mandźelskaj, widźomnje žwjeżelenaj ſ ludowym sahorjenjom, žo k stadionej podschtaj, hdźež žo žokolske žwjedźenje žwuczowanje wotmětowische. Po jeju pschithadźe do loźe lud znowa kordon pschekama a žwuczowanischcho sapkawi, sjewjuju bjesmjesne sahorjenja. Žwuczowanje pak žo njemóželoche do kónza wuwjesć, dokelž žyhne hriwanje pschićeże. Hdyż běchu Sšokolojo se žwuczowanischcha woteschli, lud znowa psched dwórnu tribunu pschidźa, hać do kulkow we wodźe brodźo, kralowskimaj mandźelskimaj žławu pschiwołaju, na kotrymaj bě hłuboki sacźischći widźeć. Hdyż žo kralowskaj mandźelskaj wokoło 6 hodźin k dwórnischću podaschtaj, dźerjeńche jeju automobil wospjet w pschepjelnjenych dróhach sastać, hdźež žo jimaj znowa schumjaze powjeźeżowanja pschihotowachu.

Franzowszy sozialistojo pschećiwo nětcźischemu knježerstwu.

Sozialistojo žu ſ nětcźišchim knježerstwom njespokojom, hačrunjež žu ministrojo ſ jich strony wšacź. Jeho politika žo jim pschejara k njesozialnej stronje kloni. Ministerstcho pschedhydu Painlevea dźędźa namołwicź, so by žo njedwojenmyślnje a dośłonźnje rosshudźił, hać chze žo w pschichodźe na sozialistow abo na blok national sepjerać. Lědma je na tym dźěłowaćeż, so sozialistiski sjězd knježerstwu podpjeru sapowě a so stronimy sjězd komorne wobsamknjenja potwjerdźi.

Sozialistiski sjězd je žwoju debattu skónčił. Kommunisty je žo porunčiło, wjeselnjże wubźěłaćeż. Sajimanwy je sozialistiski program sa kolonialnu politiku. Wón žłedowaze žadanja wopschija: Internazionalne mandaty w kolonijach. Kontrolla Swjatka ludow. Internazionalne rosdźělenje žyrstwow. Materialne, internazionalne a moralske lěpšćenje domorodnych hać do teho dnja, so žami samóža, wo žwojim kraju roskasowaćeż a žwój wuzwoj postajić.

Wo Mosulske wolijowe pola.

Irakski (staromezopotamiski) kral Feisal je njedźelu do Marseilla pschijěł, so by žo podźišćeło do franzowskich abo schwajzarskich stronownych kupjelow podał. Na praschenje, z kajkim samyślom je žo na puczowanje naštajił, je Feisal wotmołwił, so wono ſ politiku njeswišuje; wón chze žo we Europe jenoż wot žiwoteho cźerpjenja žłepeho cźrjewa sbrabać. S tejle wotmołwu pak žo Parižske nowiny njespokojeja. Jeho puczowanje do Londona swjatuja ſ rospravu, kotruż je komišija Swjatka ludow wo Mosulu pogała. Po njej ma žo Mosul hišcze 25 lět pod kontrolu dała. Po njej ma žo Mosul hišcze 25 lět pod kontrolu dała. Wo njej ma žo Mosul hišcze 25 lět pod kontrolu dała. Swjatka ludow itajicź, jeli so by Jendźelska dale chzyła tole kraleſtwo podpjeracź. W Franzowskej pak žebi pschcja, so by žo Mosul Turkowskej wrócił. W Parižu mjenja, so chze Feisal Jendźelczanow namołwicź, so bychu Mosul „wukhowali“ a tonu sadźěwali, so bychu Turkojo bohate petrolejowe pola tamneho kraja sašo do rukow dostali. Rospra-wa Mosulskeje kommišije w blišschich dnjach w zhromadźiznje Swjatka ludow do wuradźowanja pschińdźe a drje žiwu debattu swudźi, dokelž ani Jendźelczenjo ani Turkojo njeżu ſ rospravu spokojom.

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Wójna w Marokkowskej.

Psched nowej franzowskej offensiwu w Marokkowskej.

S Fesa žo powrě: Marschall Lyautey, kotryż je poslednu tydźeń ſ generalom Naulinom rosrěčenja w Rabatu wotměł, je do Fesa pschischoł, so by žo ſ hłownym roskasowanjom po franzowskim wuspěchu w Uezzanskim kraju na Abd-el-Krimowym prawym pschidźe wo wojerskim położenju rosrěčał. Sacźischcź, so žu mnohy pschiwiłowarjo wot Abd-el-Krima wotpadli, žo pokazuja. Powěda žo wo tym, so budźe hižo do kónca tuteho měsaca położenje sašo tajke, kajkeż je do 15. haprele bylo. Pschezo pak žo powě, so žo Kabylojo, kotriž žu žo se Sarsarskich horow wuhnali, ſ pokoju Sajdura znowa zhromadźuja. Najskerje budźe marschall Lyautey planam generala Naulina, kotrež žu na wobschěrne postupanje složene, pschihłosowacź. Lyautey je žo niedźelu sašo do Rabata wrócił. Marschall Pétain wutoru ſ Parisu do Marokkowskeje wotjědźe, so by nowe wójsko dohladował.

Schpanske powěsće ſ Marokkowskeje.

Schpanske nowiny pischu, so je jedyn cźekujeny riffiski Kabylow do Tangera pschischoł. Wón powěda, so wjele wojakow někotre ſ Abd-el-Krimoweho wójska cźeka. Wojazy splaha, kotryż je w poslednim cźasu ſ bombardowanjom franzowskich kletadow cźerpił, žu pjeća žwojich wjednikow morili a do horow roscźekali. Abd-el-Krim je wojakow sa nimi pósłał, so bychu jich pothłostali.

Drusojo w Syrskej chzedźa měr cźinicź.

Drusojo žu franzowskemu generalej Sarrailej wumělenja sdźěłili, ſ kotrymiž žu šwólniwi, měr cźinicź. Wone rěkaju:

1. Kapitan Carviller žo wot žwojeho sastojnstwa jako gouverneur wotwoła.
2. Drusojo jenoż franzowskeho gouverneura pschipósłaju, kotrehož žu žami wuźwolili.
3. Nichtó je sdźěłarjow njeżmě žo polhłostacź, też njeżmědźa po bróńe sebracź, kotrež Drusojo wobhedźa.
4. Sa kraj Drusow dyrbi žo wosebita wustawa sestajeć.

General Sarrall je nětrowu deputaziju pschijał. Pschi tym je wón pschikasał, so dyrbja žo jeźi Drusojo ſ Damaskskeho jastwa puschćeć. Mjes tym žu žo njepschećelskuješe pjeća sastajile. S druheje strony pak žo powě, so žu Drusojo Deraniko-Damaskskuku żelesnizu nadpadli, so pak žu jich franzowske kletadła wotekhnałe.

„Daily Mail“ je psches Jerusalem shonika, so je Franzowska ſ Drusami měr sčinika. Drusojo dyrbja jako pokutu mózj pjenjes saplacźeć. Też je žłyscheć, so je žo wótstym ludźom politika amnestija spožčiła.

Srażenje mjes Italiskimi a Arabami.

Hawaska powěsćerija ſ Romy powě: Na karawanskej dróży ſ Egiptowskeje do Cyrenaiki pschi Cźerwjenym morju žo powěsć rosscheršja, so je žu sdźěłarjej Arabojo a italiske wójskowe wotdźelenje, kotrež mějesche pschesmykanju brónjow sadźewacź, do žo srašyli. Jedyn wyscht a sastojnik kolonialneho ministerstwa staj žo cźekjo franiloj, a karawana je žo sniczila.

Létarska žłužba mjes Egiptowskej a Indiskej.

Jendźelske ministerstwo sa létarstwo wotewjeża, so je žu jedinaze jow wotewrjenju porsdnchu létadłowehо wobshada mjes Egiptowskej a Indiskej mjes ministerstwom a imperial airway kompagniju słónčeżko. Najprjedyj budźe tydźeńšku jene létadło na žódu stronu mjes El Kantara a Karachtom létacź. El Kantara na saješdźe do Suezskeho kanala leži, Karacht w Beludźistanje w dolhowjeczernej Indiskej. Létarska cźara dźe pschez Ramlay, Amman, Baghad, Basru a Charban. Twarstwo najprjedyj wot stata podpjeru 1,7 milijona złotych hriwnow dostanje.

Njemčery w Chinje.

Ultimatum na chinesku wyschnosć w Kantonje.

Komitej powschitkownych wikowanskich komorow we Hongkongu je resolucziju wobsamknył, po kotrejž na ſo chinesknu knjeżerſtwu w Kantonje ultimatum ſe ſlědowazymi žadanjemi pósłaczej. 1. Antijendželſki boikot a antijendželſka agitazija dyrbitej pschestacz. 2. Wschitzk Ruſſojo maju ſo wupokasacz. 3. Tak mjenowany Whampoakadetſki korps, kotryž dale niczo njewopschija dyžli ruſkich wojakow, dyrbi ſo roſpuſchczicz. Wojazy, kotſiž i druhich provinzow wotkhadżeja, maja ſo wrócžo dowjesz. 4. Kanton ma ſo ſaſo po ſrěczenjownych wuměnjenjach zwoboднemu wobkhadej wotewricz. Jeli ſo chineske wyschnoſce njechcyhu tole žadanje dopjelnic, dychu wikowanſke komory Kanton a wokolne wody za wſchón wobkhad zawrjeſe. Tole wobſamknjenje je ſo ſ podpjenu wſchěch Hongkongiſkich wulkobankow pschijalo, też najwjedowazy chinesky pschekupzy ſu ju podpjerali.

Njemčery w Chinje budžischu dawno pschestałe, hdy by je ruſke bolſchewikſke knjeżerſtwo je ſwojimi agentami njewubjerzałko. Wulke chineske wikowanſke a industrialne města ſo ſ ruſkimi bolſchewikami njerwja. Pschezo jaſniſchy pak ſo pokasuje, ſo China njeje ſ khmanym polom ſa bolſchewikſtwo. Chineſzy bžělaczerjo ſo jenoż tak dołho bolſchewikam wodžicz dawaju, kaž dołho ſo ſa to derje ſaplaczeja. Kaž bórzy pjenjesy wuwoſtnu, ſo do bolſchewikow wobkladaju.

Cžangtſolin pjecza wumrjel.

Reuterez powěſczerja ſ Pekinga powdź, ſo je po hiſchcze njepotwjerdżenej powěſczi mózny general Cžangtſolin, wobkněżeř Mandžurſkeje, ſaſdżeny pjatk wumrjel.

Kholera w Shanghain.

Do Shanghaia je ſo kholera ſanjeſka. Wona ſtebi wſchědnje někotre wopory žada. Někotre ſta ludźi ſu ſkhorike, tola je mjes nimi jenoż mało wukrajanow.

„To je tajke pólske!“

„Welt am Montag“ pische:

I.

Wuczerjenje Němcow ſ Pólſkeje je němſku ſjawnoſcž ſaſo hěrko roshorilo. Tyſazy nowinarſkich artikłow a wſchelake reſolucije to dopokasuja. Toſa to, ſo ſo te tu wo wuwjedženje wujednanſkich wuměnjenjow jedna, kotrež ſu ſo pſched lětom wobſamkle a kotrež je němſki ſejm ratifikěrował (ſa dobre wuprajił) a kotrež ſu wſchě ſtrony, wot němſko-narodnych hacž k ſozialdemokratam, pschipósnałe, je ſo wěſcže docžiſła ſabyło.

Kak nětko wězy woprawdże ſtoja? Wot léta 1920 jedna ſo mjes Němſkej a Pólſkej wo wothłoſowanſkim prawje a jeho ſcžehowkach. Praſchenje, hacž na wothłoſowarſke (optant) prawo abo winowatoſcž, kraj, w kotrymž bydli, wupſeſcžicz, běſche jene ſ tych najſotſcžiwſchich. Němſka chžyſche jenož prawo, Pólſka pak winowatoſcž pschi-pójnacz. Tola njemóžachu ſo pschi ſchtyri měſacznym jednanju dorozjednacz. Nałěcžo 1924 běſchej wobej w tym pſchesjednej, ſo ſo tute praſchenje wujednanſkemu ſyndikſkemu pſchepoda. Prof. Kaeckenbeek, rada, Swjaſta Ludow, běſche jako pſchedſyda. Roſtuſ běſche w mnohich praſcheſnjach ſa Němſku ležſchi, ale w praſchenju winowatoſcže (mjenujzy wuczehnjenja) pschipósna pólſke ſtejniſchcžo jako prawe.

W poſedženju němſkeho ſejma 23. januara 1925 wuprajł ſo němſkonarodny japóſkanz v. Freitagh-Lorringhoven, ſo „optantojo pſches tuto wuczinjenje ſu doſtónžnje nuſowani, wucžahnjenjež. — Potajkim maja na 35 000 Němcow ſo na to pschihotowacz.“

Jana ſtrona njeběſche w tym w njewěſtym. Njedźiwajo na to pschihotowanſche tutón ſylny nazionalizta (narodowc) w mjenje ſwojej ſtrony tutomu wuczinjenju. Hdże wosta tehdom roſhorjenje? Cžehodła ſo tehdom njeprajeſche, ſo „pſches tajke ſranjenje naturſkich cžłowjeſtich prawow ſwětowemu měrej ſo njeſłuži?“ Cžehodła ſo tehdom njeproteſtowaſche „pſchecžiwo ſchkodnej politizy pólſkeho knježerſtwa?“ Abo leži w tym wěſty ſyſtem? Wyrnjeż dawno docžaſa wobjezeli, ſchto pschińdże, mjelczachu. Haj, jamo ſtroſchi, kotrež hewak doſcž reja „wo pſcheradże na krajanach,“ ſu wuczinjenja podpiſali. Sſu ſnadź tehdom wikowanſke wuczinjenja ſ Pólſkej wěſtu rólu hrałe, ale w nawopacznym ſmyſłu?

II.

Wſchitzk wědżachu, ſo je 1. auguſt poſledńja termińa ſa prěni a najwjeſelſchi dźěł optantow, kotſiž maja Pólſku wopuſchczicz. Je ſo wſcho cžiniło, ſchtož běſche muſne? Tak pschibliži ſo dźeń. Swonkowny miniſter wobkrucžeſche, ſo je hiſchcže w januaru, w juniju a ſamo w juliju dla pſcheměnjenja wuczinjenja jednak. Kak ſnjeſe ſo to ſe ſejmſkej rěcži jednarja dra. Lewalda ſ 23. januara, w kotrejž knježerſke ſtejniſchcžo takle rykowaſche:

„Hdyž je ſo jena ſtrona wujednanſkemu roſtudnej podcžiſła, je tutón roſtud mjeſenarodne a pribatne prawo. Dyrbiſch ſo potom tutoho roſtuda dźerżecz a njemóžeſch to, ſchtož ſo cži na roſtudnje njelubi, wotpokaſacz, a to, ſchtož ſo cži ludi, pschijecz.“

Njeleži w tym wěſte napſchecžiwjenje, a to je cžim napadniſcho, dokelž druha ſtrona wo tutych „jednanjach“ najſtkeje nicžo njewě.

Wosebje wuſtběha ſo, ſo je „hižo“ w juliju — potajkim 11 měſazow po wuczinjenym wujednanju — 8000 optantow pucz do Němſkeje naſtupiło. Pólſke knježerſtwo běſche mjes tym 12 000 ſwójbow, potajkim na 60 000 ſwojich optantow do ſwojeho kraja pſchijało a jim dźěło a bydlenje wobſtarało. Sa poſledniu termiju (mjenujzy 1. aug.) běſche pólſka jenoż na 3000 wobſobow ſtłowała, ſo to khětro komiſſy ſtuknje, hdyž dże jeho ſtat na druhebo cžiſłaczerja, kiž je ſwoje winowatoſcže po podpiſanych wuczinjenjach dopjelnił. Najwjeſelſchi dźěł němſkich optantow ſo hakle poſledni dźeń domaſa. Tuž je bjeſ dźiwa, ſo we Schneidemühlſkim khěwje tajke wobžarnjonne wobſtejnoſcže naſtachu. Po taunej rěcži knježerſkeho haſtuwjerja dra. Lewalda 23. januara w ſejmje njetrjebaſo to wſcho bycz. Wupraji ſo, „ſo pſchedpiſany cžaſ powſchitkownje doſcha a ſo je mózno, ſo ſo wotpuczowanje měrnje a hładzy pſchewjedże, a ſo, bół, kiž ſo němſkim trajanam pſchikhotuje, ſo pomjeſchiſcz hodži.“

To pak ſo ſtało njeſce. Cžehodła njeſłuſi ſo němſky optantojo pſches ſamolwite inſtanzy na woprawdźite połoženje a w prawym cžaſu kožbni cžiniłi! Cžehodła wosta němſka ſjawnoſcž w tutym praſchenju w njewěſtym? Hdże ſu potajkim „pólſke wobſtejnoſcže“ — tam abo tu?

III

So ſo ſnadź tam też wězy ſtawaju, ſo ſo derofumjenje poczeſi, njechamy pręcz. Někotrykuli praſchenje, kotrež wobaj ludaj naſtupa, mohło ſo hinak roſrihacz. To pak naſ njemóže wottraſchicz, ſo je ſo ſjawne němſke měrjenje wopaki roſwuczało, w mnohim je ſo pſchehnało a też němſke wyſchnoſcže njeſłuſi ſo poſtarale, ſo by wjazy pſcheſjednoſcže knježiło. Se wſcheho widžimy, kak je němſke nowinarſtwo porjadne wuczinjenja wobẽju ſtronow (njes Pólſkej a Němſke) k njeſprawnemu ſcheżwanju pſchecžiwo Pólſkej wuzilo. A tajke roſchěrjenje njewěrnoſcžow njepokčeuje k ſbližanju wobeju ludow.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 18. auguſta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, **hygrometer** — 1, najwyſchſcha dnjowa **cžopłota** 17 ſtop. **cžopłoty**. Dženſa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer + 1, najniſcha temperatura w nozy 13 ſtop. cžopłoty. — Wczera rano ſo wyſchina wot Jendželſkeje, pſches Franzowſku, Němſku hacž na Balkan cžehnjeſche. Nižina leżeſche nad Finiſkej. Wiedrańſe praja, ſo tuta nižina ſe ſwojimi wulkěžkami naſche wjedro wohrożuje. Pódła toho hiſchcže někotre ſokmy nižinow nimo cžahnu. Woprawdże je też ſchkleniza wot wczerawſcheho k dženſnjſchemu wo 5 ſtopjenkow na hroſne ſlěſła. Ale tola ſłónczko rjenje ſwěczi a rjany, ale cžerſtwy wětřik ſaduwa. Po ſtarym prajenju wſchak w pkowych dnjach, w kotrychž někto ſnuj, ſnamjenja, po kotrychž wotcžakowane wjedro poſtupujeny, njetrjechja. Jutſje ſrjedu ſłónczko 4,54 ſłhadża a ho 7,12 ſkowa. Mježaczk rano 4,29 ſłhadża a ho wjeczor 7,29 ſkowa. Jutſje je mkody mježaczk, pſchedženak ſtaja njewobſtajne wjedro.

— **Schkrowa powěſcž wo wjedrje:** Po zykej połnocnej Němſkej budże njewobſtajne, k deſchczam pothilene wjedro, w połobnoſchej Němſkej budże trochu rjeniſcho.

— **Roſprawa polizije.** Sobotu, 15. auguſta, w Budyſchinje zonjaze kolo ſnanki „G. E. G.“ kradnychu. Koło mětſeſche cžornu poſtawu a cžorne ſchkłatańſke blachi, cžorne ſwjena ſe ſchčerkotni ſelenymi ſmuhami, horje ſhibujene wobſidła, cžorne zellułoidowe pſchimadła, pródku ſpinadła a brune ſjedło.

— **Roſprawa polizije:** 16. auguſta kradnychu w Budyſchinje mnohe jězdne kolo. Koło ma cžornu poſtawu, žołte ſwjena a ſchkłatańke blachi, jendželſke wobſidła ſ cžornymi zellułoidowymi pſchimadłami, pedale ſ gumiſcžowymi ſakładkami, pródku žane ſpinadło, cžěmno-brune ſjedło, Rotaxowy ſamoběh a ſchěre mantle. — Dale kradnychu we Budyſchinje wokolinje w nozu k 16. 8. 25 jedyn ſchěry ſchakel, jedyn bruny ſ cžeſnymi ſelenymi ſmuhami, 2 móbrej ſchakaj, cžornu liſtrowu khapu, 1 módry łěcžny pſchewobłek ſ cžornym homoczanym khornarjom, 1 niſke cžorne cžrije, 2 cžorne ſchnorowate cžrije, 1 cžorne łožane gamaſche, 1 ſchěry nakhribjetnik a wſchelake druhe wězy.

— **Njeſbože.** Na Nowoſalzifej dróſy padny njedźelu dopoldnja njedałeko piwarńje ſe ſwojim kokom 13 létny hólz tak ſtraſchnje, ſo ſo na hłowje cžežko ſrani. Na pomoz ſawołany ſanitelny pomoznik ſranjeneho k jenemu łěkarjej a potom k jeho ſtarſchimaj donjeſe.

— **Padujchſtwo.** Tu wczera 17. 8. mużaze jězdne kolo kradnychu. Koło ma cžerjowjenu wobarbjenu poſtawu, cžerwjene ſwjena a cžerwjene ſchłitanſke blachi, dwójnu prěcžnu ſerdłu, (ſo by mohło ſ motorom cžercz), horje-ſhibujene wobſidło bjeſ pſchimadłow, cžorne ſjedło a rotaxowy ſamoběh. Jeli nječto nječhto wo wězy wě, dyžtej to kriminalnej poliziji w Budyſchinje wojſewjeż.

— **Knježi,** kotraž je ſobotu 8. aug. na wikach wot jeneje ſerbſkeje hołanki ſhyt pruſnizow kupiła a wjazy ſaplacžiła hacž je trjebała, ſhoni w expediziji mjeno ſprawneje pſchedawarki, kotraž dże jej pſchewjeſe ſaplacženych pjenjes wróczicz.

— **Kedžbu! Wopaczne pjenjezy ſu we wobkhadze.** Krajna kriminalna wyſchnoſcž nam ſdźeli, ſo ſu pódła wopaczných 3 hrimnakow, pſched kotrymiž njedawno ludźi warnowachmy, też hiſchcže wopaczne hrimnakſke a 50 pjenježkowſke pjenjezy we wobkhadze. Wopaczne hrimnakſke ſu ſ mjenje hładneho metala bite. Kłinicža bjeſ. Wone ſu ſ dźěła nikkowane a połſkebornjene. Jeli je ſ prawymi pjenjezami pſchirunjaſi, je pišmo pornjo wopraſawnym ſamórane. S zyła nimaju wopaczne pjenjezy žane wudebjenja. Wopaczne 50 pjenježkowe ſu jara derje ſhotowjene a ſo jara cžežko wot wopraſawnych roſeſnawaju. Maju pak trochu njeſaſne pišmo a kłoſzy ſu na ſadnjej ſtronje ſwibite. Kriminalna polizija wſchěch namołwja, ſo njebychu wopaczne pjenjezy narěſowali abo ſhibowali. S tym by ſo jeno ſlědżenje ſa wudžełarjom wopaczných pjenjes poczężiło. Kriminalna wyſchnoſcž proſy wſchěch, kotſiž wopaczne pjenjezy do rukow dóſtanu, ſo bychu je wyſchnoſci wotedali.

S **Kupoje.** Pucz ſ Jatſjobja do Traujow a pucz ſe Kupoje do Jatſjobja ſo na Kupojanſkich leſowanjach nałožnje. Wobkhad ſ wſami je na tuttmaj ſuczomaj wot 18. t. m. hacž na dalſche ſawjeny.

S **Buicz.** Hižom ſaſo paduſchi w naſchej wſy pobuchu. W nozy ſ piatkej dobuchu ſo do wobydlenja klampnarſkeho miſchtra Patſcha. Tam kradnychu wſchelake dźěcžze wězy a cžrije. Po ſdaczu njeběchu ſ tym hiſchcže ſpokojcem. Tuž hiſchcže Pomorczanſkeho korczmarja Fiolu ſe ſwojim wopytom poczeſcžichu. Tola też tam jim žane pjenjezy do rukow njepadnychu. Dyrbjachu ſo ſ někotrymi pożiwnoſcžemi ſpokojicz. Też w Kólwaſy ſo we ſtarſhnej nozy nuitkamachu. Policija ſ Lubija ſa paduchami ſlědżi.

S **Lubija.** Hobrſki prawak namakachu ſobotu rano w tudomnym łěſu pola Herwigsdorfa. Prawak wažeſche 3¾ punta. Jeho hłowcžka bě 31 zent. ſchěroka. Prawak bě zyle dobry, ſtrowy a ani kuſka cžerwy. Namakar je jón w Proſtej meblowym ſkładze na Zitawſkej dróſy wujtajił.

S **Lubija.** Jězdne kolo namakachu pſched někotrym cžaſom w tudomnej wokolinje. Koło je ſtarſche a nima žaneje ſnamki, ma pak cžo. 304 129, torpedowy ſamohěh

Porjadny Hawštyn.

P. Roßeggera Podawiny a poſtawy ſ Alpow.

2] (Pſracžowanje.)

Kernſchimlek bě ſo ſe ſtatnym cžłowjekom ſtał, na kotremž nimo domu njebě jeho dźiwne waſchnicžko ani widżecz. Wón ſo pěſtowjeſche a draſtſeſche ſtajnje ſe ſwědomnje; akkuratnje, wěſo niz runje po najnowſchej modźe, ale tola po dobrem cžuczu a ſ rjadom a ſkładom. Hdyž ſo nětkle na nětkajkim wobleku kneſtil wotorhny a ſhubi, to dyrbiſche jeho ſtara ſłužobna wot krawza ke trawzej, wot klamarja ke klamarjej běžacz, ſo by runje tón ſamón ſchnahła, a njeporadźi-li ſo to, pſchedachu zyły wobłek teunklarjej. Jeho wulkod a dowthod bě ſ dyrkom, kaž pola cžaſnika, jeho wobłkadżowanje ſe ſnatymi wſajonmi, ale wotmierjene, pſchi rosnoſtowje wužiwaſche pſchezo težaunſke ſłowa a wurezy. Kóždu ſobotu dźěſche won ſ wjezora do wjeſokeje towarſchnoſcže, ſměwaſche pak ſo jenoż, hdyž běſche ſa njeho cžaſ ſměwanja, mjenujzy porjadka dla jenoż pſchi někotrych ſlojnje ſo wospjetowazych jortach. Nowe jorty mózaju dźěſacz ſtrótſ łěpſche bycz, won njeczinjeſche wumaſcžow ſ prawidłow.

Won budżeſche ſo w ſwojim cžaſu — pſchetož žonſte dżěczku jeho ſapſchaſcz — ſawěſcže ſalubował, tola to njeczeſche w jeho dnjowym porjadku, a kaž bě won hižo tak jara ſakonjej knjižoze podežiſnjeny, to by ſo hodżało po prěnjotnem ſalubowanju ſtacz, ſo mohł ſo won lubeho porjadka dla kóždy dźeń ſ nowa ſalubowacz.

Hawſchtyn Kernſchimlek bě ſo mjenujzy njeczenjeny naročził a weſta potajkim njeczenjeny. Won běſche po ſwojim praſchnju ſtołknjy a pſchihódnje žiwy a nětkajke ſtvórczenje ſ tutych žiwjenſkich kołizow běſche wuſamknjene. Tu — we ſwojim ſcheſcžeſahtyrzetym wěku žiwjenja — won khorje. To ſtawaſche ſo pomałku, tak ſwaha, ſo won ſpſchecžiwjenje porjadka ani njeſpytny. Won poczа trochu na žołdk cžerpjecz, potom trochu na jérchenje, potom mężeſche trôſchu ſchijebolenje, a ſtónczenje trochu bolenje we wutrobnje. S jeho wulkej ſtarożcži běſche, kotrež won na ſebi wobledżowaſche, porjadnje ſłebi do knižkow ſapiſowacz a wot łěkarja łacžaſke abo grečiſke mjena tutych khorowatoſczow ſhonicz. S tym mózeſche jemu doktor jara derje poſłużowacz. Hdyž pak to jónu njetrjechi, hdyž doktor a medizinſke dźěła, kotrež Kernſchimlek dokładnje ſtudowaſche, ſebi napſchecžo rěcžachu, potom bě won wſchón ſnicžemy. Hdyž pak ſo poczа pomałku, ale zyle wěcže na pluza ſłużowacz a wſchě ſnamjenja na to najjaſniſche połaſowachu, tu trěſeſche ſebi dobry Kernſchimlek wospjahajo ruzy, wjeſoły nad tym, ſo ſnajniczeſcha pſchi cžeſtich khorowiczach wěſty dobry porjad knježi. Wěſtoſcže dla běſche won někotrych łěkarjow dał ſawołacz, a wſchitzk běchu w tom pſchezjedni, ſo je prawa potajka pluzow zyle do kruchow, łiwa pak hiſchcže k pokoju njeſranjena. Praſchenje cžaſa. W poſtajenju tohole cžaſa pak rěcžachu ſebi knježa pſchecžiwo, bóle dobrumyſlni daiwachu jemu mężazy, ſamo łěta, ſtawni wuſnachu ſo ſkoro hrubje, ſo może ſo jenoż hiſchcže wo dny jednacz. — W Božim mjenje! Wſchako ſaleži we wěcžnem porjadku pſchirodny, ſo dyrbi cžłowjek wumrěcz. Hdyž pak je wěſcže thutne, potom jedna ſo wo naležnoſcže wotkaſanja. Někajko pſchiwuſnych, někotři dobri pſchecželo budu tola tak dobri, namrěwſtwo na ſo wſacz a, kaž ſo ſłuſcha, naložowacz. Wyſoki dźědzinſki dawk njeje w porjadku a to je ſzyła jara wobcžežny wobkoſnucz po wyſchnoſcžach a rěcžnikach, kotrehoż wulkoda a wuſpěcha někotrykuli namrěwz ho ſzyła njedocžaka. Tu budże vosamniſcho, wězy pod ruku darcz a roſdżělecz.

Tuž je Hawſchtyn Kernſchimlek naſajtra ſnatych ſ ſebi pſchepročył. Budżeſche bjeſ mała pſchepoſoże było, won mężeſche łódy bjeſche ſroſenſtwy hłóſ, dych ho jemu hižo ſałkowaſche. K muſy ſ najniczeſcha to najwažniſche: domy ſłniczeja pſchiwuſnym, nadoba pſchecželam, wſcha papjera gmejnje ſa dobre ſamery. Stare wobleczenje w ſłichni ma ho ſpaliez.

Wobdarjeni płakachu dopołnje hnuczi, ſ lutoje radoſcze. Schtóż mózeſche, dweże wjeſy hnydom ſobu wſacz, běrjeſche ſebi je hnydom ſobu. Mrěſazy mózeſche ſo někto na druhu ſtronu łehnyez — „wſchitko ſtóczi w rjedże.“

Nałajtra rano won ſajo wotucži hacž hewak. Ach, to běſche cžežſk ſpar był, na tutón raz. Won cžuſeſche ho po nim jara wocžeſtiwjeny. — Někto pak dyrbiu pokhwatacz ſ rosnicžom, hewak cžeſcžemu cžitar priedy ſłoba, hdże dże to won. Potajkim derje, Hawſchtyn Kernſchimlek ſaſo wotkhorje, bu ſtrowy kaž ryba, tak ſtrowy, kaž priedy hiſchcže njeje zenje byt. A thudy bě każ zurkwinſka mujch, hdyž je ſwóuk ſkorki wótka ſe ſwěczinikow wotſchrabał. Wſchako běſche wón wſchitko roſdalwał a to běſche w porjadku.

Tajſi **teſtament** je tola dobra mudra wěcža. Cžłowjek wotedа ſwoje ſamóſcžeczko tak njcheběcžiwje, tak wulkomyſlnje — ale potom hakle, hdyž je ſamo wjazy njetrjebaſch. To, ſchtoż nětko w teſtamenze pokuj nadobneho ſmyſlenja a miłoſcže nětkomu wotkaſa, może ſjes roſmyſlenja ſwużiwacz, tu njeje winowatoſcže, to po ſmjerczi wobſtrowacz, ſo by ſe tomu dóſtało, komuż je było wotkaſane. Teſtamentarižy wotkaſane wězy ſwojſtanu ſ wobſtejnoſcom prěnjotnjeho wobkedżerja, dónż je won żiwy; po nadobnej papjerzy (liſcžinje) mózeſch zyle domy naurěwacz, kotrež wotkaſaſ njeſ tym pſchepiſe a pſchehraje.

(Skónczenje pſchichodnje.)

w schère wobrucże. Podstawa je cżorna lakowana, ale hižom chětro wobita. Koło je znano nětdże kradnjene. Komuž hišcha, dyžk so na kriminalnej policiji w Lubiju samolwicą.

S **Wjelećzina.** (Woheń.) Njedźelu rano wotpali so tu brožnja a rězarja nad pschejšćom hospodarskich twarjenjow fabrikanty zementowych tworow Arnoschta Marschnera w Budyschinje. Wjcha rožka a pschenża nowych žnjow so tohon spali. Skót wukhowachu. Krowy k kolpam na blišschej luzy pschihonjachu, šwinje pak žnjodam do dworow sahnachu. Pódla wjesnjeje wožnjowje wobory pschijédżechu k wohnjej motorowa špitkowa firmy Hünlicha a Thomasa, dale Korsynška, Khemlizerjanska, Nesawodźanska a Schérachowska wohnjowa wobora. Domjenuu, w kotrymž najeuš kubla M. Leisner a žwójba jeneho rěmika bydli — jazy rasow wulki strach hrožesche. Wohnjowym — ...nje mjóża so džakowacz, so domske wohnjej wukhor ...kanje mnyto dosta Korhyńska, druhe mnyto Khembergika wohnjowa wobora. Kak je wohenj nastał, njeje so hacz dotal hischcze wujasnilo. Po sdaczu je wohenj slónnika ruka zalożiła.

S **Polpizy** (Halbendorf). Saudżeny pjatk popoldnju wokolo 4 hodź. so 6-létny Arnoscht Medok, žyn lčženo bdżelcerja Hermanna Medoka, w Schprewi kupasche. Dokelž bé w Schprewi rnnje wulka woda, bé džećko pschećiwo žylnym zolmam pschesbłabe. Zolmy hólza žoho hrabnychu. Samkar Richard Rjeczka, kotryž w blišschej bydli, žiyschcze na pomoz zwolanje. Dies sadżerżenja skoczi do wody, so by džećko wuniohł. Jemu so ješ poradźi, jo hrožasej žmjerżi wukhowacz.

S **Kamjenza.** Tudomny tak mjenowany Borschczinny tydżeń wotmeže so jwot pschichodnjeje njedźele hacz do schtwórtka. Sprzedu budże potom wulki wohnjostroj.

S **Wotrowza.** Na wožsudne waschnje pschijadżi tele dny 77 létny, powschitkownje cżeščeny a lubowany krajwšt mischtr Linka žiwoje žiwjenje. Wón bé so wjecžor je pschelhodżowanja wrócżił. Pschi tym pucz šmyli a trjechi do jeneje luže. Tam jeho na druhe rano morweho namakachu. Hacž je jebo Boża ruczka sajała, abo je se šlabosczu do luže padnył a so šatepił, njehodži so prajicz.

S **Kulowa.** Tudomna réka „Cżorny Halschtrow" je žebi tej létsa jedyn wopor žadała. Wjecžor wokolo 9 hodź. džesche 22 létny džełacżeř Kowal so je žiwojimi tžonni towaršchemi kupacz. Dotelž mějachmy saudżeny tydżeń wjele deschcżow, je réka se žiwojeho réczniščcża na klošchterske kuki kupitita. Tam bé šamo woda ł městnami hacž do kolen. Kowal njemóżesche derje plowacz. Tak bórzy hacž do wody stupi, trjechi hnydom na hlubóke městno a so pobnóri. Njemóżachu jeho hnydom žolmam wutorhnjenez, dokelž šami derje plowacz njemóżachu. K tomu bé hischcze dosez cżma. Jako zuła pomoz dóńdże, bé so njesbożowny hižom zatepił. Lekarske posnyty, jemu žiwjenje wrócżicz, njemějachu wuspécha. Kaž so jda, je jeho pjecża we wodze a džeławy cżłowjek šmaty. Na městnje njesboża na so podšibicżho nowa měschczanska kuharnja natwarjecz. Měschczanske zastupjerstwo pak na hischcze najprjedy k tomu žwoju dowolnosez wuprajicz, prjedy hacž może so kuka k tomu kupicz.

S **Wojerez.** Saudżeny tydżeń pižachuu, so tu tudy w nozy k schwórtkej motorowe koło pokradnyli. Nětko je so padnschstwo na špodżiwne waschnje wukopako. Saudżenu sobotu popoldnju so dwaj motorowaj kolojěžnaj hribarjow sa puczom do Komorowa praschescheli. Hribarjam špdsche so wéz chětro spodżiwna bycz. Jako so jeju praschachu, wot koho maju žwoje motorowe koło, tajeschtaj so a pylaschtaj so wurécżecz. Tuž prajachu jimaj hnydom do woczow, so staj je kradnyłoj. Kolojěžnaj so rocżeschtaj prajizy, so kolo jimaj šlušcha. Jedyn z hribarjow wrócżi so hnydom do wšy po druhich ludži. W šamžnym wokomiku cżekny jedyn z motoroweju a šhubi so w lěsu. Tamuchu hribarjo sadżerżachu, wotešwschu jemu motorske koło a dowjedżechu jeho na žandarmeriju. Tamny padnschstwo pržesche. To pak jemu wjele njepomhasche. Jeho do Budyschzina dowjesechu. Wubaj dyžsčichtaj do Cżech cżekuycz a staj bratraj K. ł Jurjesda. Wonaj łuschtaj hižo wjazu rasow psched tym khłostanaj a staj ł dwémaj druhimaj tuko padnschstwom šlucżiłoj. Też buzy bšchtaj wschelake nutsłamanja šlucżiłoj a wschelake wézy kradnyłoj. Sajaty so hischcze špjecżowaschke wschelake wézy wuprajicz. To pak jemu wjele pomhacz njemóże. Wobkradnjenym jo njemałko wjeselschcze, jako šwoje motorske koło šaso dosta, dokelž je pschez nuinje trjebasche.

S **Pizna.** Wczera popoldnju wokolo 6 hodź. sta so njedałeko presidentskeho mkyna wobžarnjonne njesboże. Wožbowny automobil Linkez klobnkowege fabriki w Gubinje jédżesche ł Khocżebuza do Gubina. Sa nim pschijédże automobil Ebingerowege wupotnjczerje w Gubinje. 29 létny muježi automobil wjedżesche. Sadni automobil dyžnsche prédkowni pschesczahnycz a jédżesche še špěchnosczu 70—80 klm. We blišschcżi špomnjeneho mkyna jetkachu po hischcze ł jenym šapschahom. Kóń so splóschi. Ebinger dyžnsche so je šiwojim automobilom šapschahej wuwinycz, schtož so pschenahle sta. Pschi tym šajédże do nadrósneho kamjenza. Automobil so šwjertny. Wjednik bu ł wotmachom ł njeho wjerhnjenym a šlama šebi nohu a šadnju schiju. Sa 10 mjenschinowu hižom wumrje. Auto šajédże dale do pschérowa a so zyle rosrasi.

S **Wochoz.** Nascha wohnjowa wobora šwjeczeschke šadżenu njedźelu šwójí šakoženiši šwjedżeń, na kotryž běchu też nětkore šusedne wobory pschišchle, so bychu šwjedżeń porjeniščicż pomhake. Sšwjedżeń je schwarnje wotběžał.

S **Rychnowa.** Boże njewjedro dyri w nozu ł šrjedże do twarjenja rěmišlera mischtra Maxa Scheiblera. Woheń hischcze w prawym cżašu šajašchcżu.

S **Hródża.** Tu bu jena holza psched šmjerczu wukhowana. Jeje wumožnik pak šwójí rjekowski šlutk še žiwjenjom šapłaczi. Njedałeko Sprjejowje we blišschcżi tudomneje fabriki po 12-létna holza ratarja Nakonza ł Dubrawy kupasche. Holza njemóżesche plowacz a pocżinasche so tepicz. W šamnym wokomiku jédżesche murjeński wuczobnik Willi Puša ł Dubrawy nimo. Jako na pomoz wolanje wuslyschcha, zbocżi hnydom do wody a dżiwsche holzu šmóham wutorhnycz. Rjekowski šlutk so jemu pradźi. Holzu na brjóh pschinješe. W šamžnym wokomiku pak so podmurí a we wodze šhubi. Wujtrožana holza hnydom ludźi na pomoz wołasche běžesche. Hacżnuycz pak so dotcż prózowachu, njemóżachu jeho cżško hacż dotal hischcze namakacz. Puša mózesche hewak jara derje plowacz. Kaž praja, je jeho pjecża Boża ruczka šajała.

S **Dubeho.** Pschi šylnym hrimanju šaudżenych dnjowu dyri Boże njewjedro do brožnje ratarja Pjecha we Dubom. Brožnja bé ł nowymi žrjemi napjelnjena a tak sa krótki cżaš zyła w plomjenjach stojesche. Wjele šytkowu ł bliška a ł daloka bé ł haschenju pschijšło. Dokelž so runje šylnje deschczowaschke, poradźi ho jim cżim prjedy woheń tak daloko podnyczi, so šuhodnym inwarjenjam dalschi strach njehrožesche. Pjech mějesche šawěrcżene.

S **Wětschowa.** Sšmjertne njesboże. Mjčšela šaschahe Pawola M. šaudżeny tydżeń na Bórkowskej dróży motorowy kolojěžny pschejédże. M. so na hłowje tak cżežko rani, so bórzy po tym wumrje. Wón bé hižom 81 lět stary, powschitkownje lubowany a cżeščeny a hischcze pschi šwojej wysokej starobje žiwy a cżiły. Motorowy kolojěžny bé mlody muježi ł Lubnjowa, čij ł pożeżenym kołom jéždżeche ani prawa ł jéždżenju njemějo. Wón ho wo jnjesbożenego ani njepotarawschi, dale jédżeche.

S **Lubana.** Wapor nětcżischeje hospodarskeje krizy sta so tudomny fabrikski wobježdżer Pawol Franka. Wón šebi ł tym žiwjenje wsa, so so na hornjej lubi do hłowy tełi. Franku šebi jako wobježe dobreho pschelupza wužachu. We poslednim cżašu bé so derje dosez šhrabak. Když pak někto w poslednim cżašu ł jeho wobkhowom wotebrasche, džesche jomu to tak ł wutrobje, so ruku na ho stoji.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 18. augusta 1925.

Wežerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,54
1 jendželski punt	20,382	100 cżešk. krónow	12,43
100 schwaj. frankow	81,40	100 półsk. markow	75,10

Efektowe kursy so wežera šaso wotdrjebjowachu. Rozpadowanje Stinnesoweho konzerna a samoženja je sa burša ł khutrym šmamjenjom, so težiny w žadławej hospodarskej krizy. Stinnesowe nětdy bohrste šamoženje běži rólno kaž butra na horzim šlónzu. Sejjeru je pytał pola baikowu. Te pak tutu firmu hischcze dokładnje wuikłukaja.

Produktowe wiki pschinjeschcu wežera šaso špadowaze wiki, so skoržnjo po wukrajnych wikach. Tam je kohorunja bjes pschekłacża dele bije. Zito je bohuseł bżenża pschedmjet špekulazije špekrownych pjenježnikow. Z... ... nje nejsamožna žane zła placżiznu žita horje schnacz. Mnohy ratarjo dyrbja nětko dawki placżicz, ja kotrež šu šebi dożakanje wuczinili hacż po žnjach. K špatnym placżišnam pschijidże hischcze pschibżerazy dowoz žita na wiki. To šu nještrowe, ja nałsche ratarstwo šcmbne pomery. Wežera placżischcze zentnar

w Drježdżanach

pschenży 12.25—12.50 rožki 9.45—9.70 jeczmjenja nałčin. 11.75—13.25 najmnšk. 9.75 hacż 10.— wowša I 11.50—12.— II 10.25 hacż 11.50 hr.

w Berlinje

pschenży 12.20—12.40 rožki 8.85—9.15 jeczmjenja wiakak. 9.25—9.85 wowša 9.60 hacż 10.10 hr.

W terminowym wikowanju:

sa september: pschenży 12.80—12.70 rožki 9.82 hacż 9.75 hr., — sa oktober: pschenży 12.90 12.85 rožki 10.10—10.05 hr., — sa dezember: pschenży 13.05 hr., rožki 10.15 hr.

Na pschedań:

Wuh k pschipuschczenju, w Kosłowje cżo. 18.

Sso pytaja:

Holzu do domu, Exterka, mandż. kraju. šudnika w Budyschinje, Paulistr. cżo. 20, — korczmz w Hrjehwjezach, — Semigowa we Wósporku, Jurjowa haša cżo. 147, — Janka we Wojerezach, radniza.

Puchol, Teutscher w Budyschinje, Kamjentna haša cżo. 33. Dżełaczeř, Jan Duczmann, tischlirjeř we Wojerezach.

Sso pschenaja:

Polo, 2½ kórza, w Jéżowje cżo. 236, — 2 jatraj pschi Kosałkej mojcże, Krowz we Wojerezach, Hrodowska haša cżo. 3.

Drježdżanska burza.

Pschenża rožka	245-250	**bórnaze kruški**	26,00-26,50
rožki	183-194	**pschenicż. wotruby**	13,00-13,50
nałčinj jeczmjen	235-265	**rżane wotruby**	14,40-15,00
nošnyki jeczmjeń	195-200	**pschenicżna mučka**	37,00-38,00
krowz	230-240	**rżana muka**	32,00-32,50
cżerwjeny khežel	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapž	345-350	**pjelušchki**	32,00-33,00
kukurica (Mais)	220-225	**hróch**	30,00-31,00
šmuche truhmczki	13-13,50	**zotkowe truš.**	19,00-21,00

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dženża dop. ¾11 hodź.: Posliczenja šu chětro zmške. Kupzy šu jenoż porédko k jednanju šwolniwi. Tendenza jara mérna.

Dop. ¾12 hodź.: Wiki šu krucżische pschi małych wobrotach. Tendenza mérna.

Placżiny réšneho skotu na Drježdżanskich skotnych wikach.

17. augusta 1925. Placżiny po zentn. z št. hriwnach.

Stóne druzyny a wojnamjenjenje

Wały: 230.

Polnomłaschne, wukormjene, najwjetschcje réšneje hódnoschcże hacż do 6 lět	59—61
Mjedze młaschne, njewukormjene, starsche wukormjene	50—54
Mjenše wukormjene młode, derje pizowane šta[illegible]	40—44
Mjenje pizowane wschelch šta[illegible]	30—36

Bykl: 289.

Polnomłaschne, wuroschcene, najwjetschcje réšneje hódnoschcże	60—62
Polnomłaschne, młódschche	54—57
Mjenše wukormjene młódschche a derje pizowane starschc	45—48
Schpatne	36—40

Jałoža a krawy: 325.

Polnomłaschne, wukormjene krawy najwjetschcje réšneje hódnoschcże	60—36
Polnomłaschne, wukormjene jałoža najwjetšich, réšneje hódnoschcże hacż do 7 lět	52—56
Starschke wukormjene krawy a derje wuwite młódschche krawy a jałoža	42—46
Derje pizowane krawy a mjenje pizowane jałoža	32—38
Mjenje a schpatnje pizowane	25—30

Cżelata: 627.

Najšchich. wukormjene	75—79
Mjenše wukormjene a talše wot zyza	64—70
Schpatne	55—60

Wowzy: 868.

Młódschche a starschke wukormjene	61—65
Starsch. wukormjene	50—56
Mjenje wukormjene (Merzichafe)	30—45

Swinje: 1714.

Polnomłaschne, wobešłych rašow a jich šchikženjow, hacż do 1½ lět stare	90—92
Wukormjene	93—94
Mischne	86—88
Schpatne	82—84
Ranzy a kundrozy	70—80

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kilo a wolizowe hmuje po luni abo 1000 kg, šewat 100 kg, placżiny po polej hriwnje.

	17. 8.	15. 8.		17. 8.	15. 8.
Pschenża rožka	244-248	246-250	rapž. wonkuschi	16,80	16,80
nałc. jeczmjen	177-183	179-185	woch. mełaga	10,00	10,00
nał. jeczmjen wowš	189-197	190-198	rezedela	—	—
kukurica (Mais)	192-202	198-206	bérnaze kruški	25-26,00	26-26,00
pschenicż. mučka	212-216	215-218	bunu	—	24 26,00
rżana muka	32-34,75	32-35,00	woka	26-28,00	26-28,00
pschenicż. wotr.	26-27,75	26-28 00	lanu wołuschi	23,60-24	23-24,50
rżane wotruby	13,70	13,80	mórke lupiny	12-14,50	12-14,50
rapž	13 40	13,50	jolte lupiny	15-16,50	15-16,50
lane šymjo	345-355	355-360	šymo, 50 kg	3,70-4,30	3,70-4,3)
hroch	—	—	šiomia, rżana	0,90-1,30	0,90-1,30
pjelušchki	25-27,00	25-27,00	" pschenicż.	0,90-1,30	0,80-1,50
	23-25,00	23-25,00	" wowšna	1,00-1,40	1,00-1,40
			" jeczna	0,50-0,90	0,50-0,90

Najnowše z cyłeho świeta.

Horjejschlesyschje wuhlowe bydlopli njemóża šwoje wukło wotbycz. Budża so dyrbjecz někotre podkopli šamknycz. Wjele hórnikow je so hižo z dżła puschczilo.

*

We wokolnosczi Prahi šu so pondżelu walke manewry kawallerije šapoczałe.

*

Prezident czeschoslowalskeje republiki je sobotu w Kurlowych Warach južnoslowjanskeho ministerskeho pschedsydu Paschicża wopytał.

*

W Sofiji šu w špionažnym prozesu Blajowa k žmjerczi a žywom druhich wobšudżenych k khłostarni po 15 letach šašudżili. Wobšudżeni šu politiske powšesce wo Bolharskej hromadżeli a kommunistiscej zentrali we Wiinje dale dawali.

*

Franzowska Jendželska jako wójnski dołh 1 milijerdu 246 milijonow hriwnow z cżaša wójny dołži. Dla wotplaczenja tuteho dołha franzowski finanzny minister Caillaux w blišchim cżašu do Londona pojédże.

*

Wjednik amerikanskeho dżełaczeńskeho hibanje je sa blišche wuradżenje amerikanskeho kongreża najwótrischeje wojowanje pschećiwo schlitarskim zlam pschipowjedżił.

Ze susednych a dalšich krajow.

* **Rašrožanje rosischerjenje tyfusa w Anklamje.** Tyfus, kotryž je pschi šapoczałku julija w Anklamje w Pomorskej wudyril, je so w poslednim cżašu strašchnje rosscherił. Mjes 18000 wobydlerjemi je 300 na tyfus khoreschc. Mjes tutymi je šaso 30 na tutu žadławu khorosez zumrjelo. Dalsche khorjenja šu w poslednim cżašu pomjerschile. Hacż pak je móż strašchnje khoroschc zyle stemjena, so hischcze jara prazha. Hacż dotal njemóżachu wjele khoroscze hischcze tak prawje wušlédżicz, dyrnjez so lekarjo bóle prózowali. Na tyfus wumrěli šu ł wjetšcha młodži ludżo we wošcże šónske.

* S **Glogawy.** Katastrofalne rosmnoženje pijmowmeje schczurki (Bijumratte). We Schlesyskej, wobcże we wokolnje wokolo Glaza, je ko pižnowa schczurka we poslednim cżašu žakotnje rosšcherila. Ze-li gmejny pschećiwo njej we blišchim cżasu nještarcża, nošłanje tam we pschichodnych létach katastrofalna cżmila.

* **Hrubý nještuk** wobeindżechu tele dny strašlowazy dżełaczerjo, kotříž meble pschewožnja, w Hali. Woni napadnychu na bétym dnju na dróży dżełaczerja, **kotryž** šwou nještrašlowajsche. Jeho šakoženje nabichu a potom psched jedyn wošobowy wós cżišnychu. S wulkej prózu wjedniła woša so poradżi, napadajenecho psched pschejédżejcym šwarnowacz. Ešemuko winika šajachu.

* **Wulke myschke dżeczu šakuschale.** V měšazow stary dżowczišczka jeneho ratarja w Trebbinskim wokrjesu we šahrodze we šwojim małym kóžku leže špasche. Tu ju dwé wulkej myschi na nohomaj a rucżkomaj šturjachtej. Wu nozy napadny dżeczu šyniza. Hacżnuwši drje hnydom lekarja na pomoz je wołachu, njemóżesche ton tole. dżeczu wjazy pomhacz. S šupnjenjom bé so dżeczu krej šajédżojcżila, tak so dyrbjesche wono wumrecz.

* **Potajnje zmatane mordatstwo.** W Frankfurcze n. M. zběrnu mandźelskeho generalneho direktora Hofa tele dny we jeje wobydlenju cežkokrajnemu nadeńdźechu. Wona bě wšatu rasow s pistoliju tšelena a mudwa, so je najprjedy za jenym nutskamarjom tšelała. Tón pak je do njeje tšelak a ju cežko sranił. S wobydlenja niczo wurubjene njebě. Sa słóžnikom nimaju ani najmjeńšcheho ześeda. Tu so znanu wo nětkiźu wjecžku jedna.

* **Puczowazeho w cžasu napadnyli a wurubili.** We nozy k njedźeli napadnychu puczowazeho w żelezniskim wozu na cžarje mjes Braunschweigom a Seesenom. Puczowazeho pschemochu a słónczenje jemu wšitke jeho samolenje rubichu. Słóžnizu cžekhychu. Wjecžor pak połizija dwě podhladnej wožobje saja.

* S **Litoměrič** w Cžěskoslowakiskej. Sc žiwnym njewjedrom frjedu rano so w Litoměrizach 2 wožobje morischtej. Wjazy wožobow je hischcze shubjenych. Tohodla njehodźi so hischcze liczba mortwych swješcicz. Wožebje sě sakhadźesche njewjedro w Litoměrizach a Pokraczjach. Jedyn wotrocžk chžišche dźěcko wuhowacz, pschi tym pak sam žiwjenje pschidżadź.

* **Hajnikowa struchlohra.** Ratak Jan Wazek w Pišku w Cžechach tšěsche na hoitwu. We dworje pschiběža jemu 5 létny synk napscheczo wokajo: „Ranko, satšel nje!" Sšmějo so nan do synna měrjesche prajizy: „Cžakaj, młody sajeczko" — a hižo wutšeli a dźěcko so morwe k semi jwjese. Nan bě mjenujzy sabył, so bě psched dwěmaj njedźelomaj jšelbu notykanu na hosdźik powětrnyk.

* **Hrožny njeskutk sowjetskeho kommišara.** Warschawske nowiny pischu, so w jenej wšy pola Witebska spyta ruski kommišar špicžneho huda (cżeswyczajki) ako cżeri. Sap dźowku Polaka Schczepana Kurniewicza wumozowacz. Dowjz nan swoju dźowku schkitacz spyta, jeho Sap satšeli. Potom rozbi bydlenje, pschiwjedźe żonu a dźowku morjeneho k cżelu a na to wumozowa psched maczerinymaj wožonaj knjeżnu. Macz skhorje na rosum. — Taikhe mašuchow a rjelputz w ruży kommunitza sa žudnikow postajeja, hotowe skozata. A nechtóžkuli pola nas w Němcach hischcze tónle cžertowy raj wukhwaluje. Beelzebub Beelzebubej pomha!

* **Wudowa po Sšienkiwiczu wumrěła.** S Krakowa pschińdże powěsć, so je tam sobotu 8. 8. 1925 wumrěła wudowa po hlawnym špitzowaczelu, Marja Sšienkiewiczowa, rodżena Babšla w Burczu (na Podlašiu) 1863. Pohrjeb wotměi so 13. 8. dop. w Wójcjeschkowje, we Lukowskim wokrjeżu.

* **W kotrym kraju je najwjazy bacžonow?** Na praschenje mójuch cži, luby cžitarjo, dženża wotmołwicz. W jednym pschišłuschnym cžasopizu cžitach w Bolharskej. W tutym kraju pschiběra stajnje pławowanje rajża. Rajš pak sajo rosce jenoż w zumpadkowych krajinach a w tajkich rosmnožuja so žaby a druhe we bahnje pschebywaze šwérjata a tohodla tež bacžonski lud. Bolharjo pak maja sajo bacžony jara kedźbu a staraja so sa nje. Tam su bacžony tak skudne, so so w městach se žiwjim hołkom a tołkom sahnjeduja. Sbožowny tón kraj s wjele bacžonami.

* **Ssamomordarstwo rubježnika.** Schewz Hostalak a kžłać Salauski s Klatowa (pschenemeżenych) we Cžechach napadnyschtaj njedawno n dompucžu s korczmy cžełku Franza Meterpola a rubischtaj jemu 2100 krónow. Zandarmojo jeju wuhladźachu a Hostalaka sajachu. Jako Salauski wo tom shoni, so se strachom psched khłostanjom wobwjeżmy.

* **Swoju żonu žiwu sapalił.** Žakostiny njeskutk wawjedże sandźene dny wešty rybak we wokolinje Neapla we Italskej. Wón swoju żonu na ložo krucze pschiwjasa, s petrolijom żonu a ložo pola a potom sapali. S wokanjom a žałoscżenjom palazeje żony žuhodża na pomoz pschikhwatacharu a ju s njewuprajomnych bolosczow wumožichu. Szurowej je pjecza žiwój njeskutk se žarkiwosce wuwjedł.

* **Wyžaka staroba.** We Kromawje nc Morawje žiwjesce tele dny wešty schcenz Wjazsław Schima žiwoje 100létne narodniny. Jubilar je hischcze strowy, cžił a khětro krutny. Won widži bjes schkleńcow zyle l.zije. We sandźenej symje je hischcze boży po dworje khodźił. Też ma starik hischcze nimale wschě włosy.

* **Korkowy mór na Morawje.** Spodżiwna khorosez je korki w wokolnosći Brna napadła. Płody sdadża so zwonka zyle dobre, su pak knutska zyle cžorne a smjde. Je pjecza korkowy mór korki nadpadnył. Też w druhich wokolinach je so tale khorosez hižom pokazowała. Ludźo njewědża žebi radu pschecziwo tutej schkodze.

* **Zyła wjeś na tyfus sthorjela.** We wjesskowej Dombrawizach a Morawiczjowje na Morawje sandźene dny nekotre žiwobyły na tyfus sthorjechu. Po nekotrych dujach so khorosez tak daleko rosscheri, so zyła wjeś na njón sthori. Wyschnosez je na wschě możne waschnje prózuje, so by so khorosez dale njerosscheriła.

* **Pschewrót w twarstwie pschemyšle.** W Jendźelskej, tak powě so nam, sapoczinaju žebi se wschej thutnosczu na twarjenje khěžow s worzla myślicz. Po wězywustojnych pschepytowanjach dyrbi mózne być, dwaj postkhodaj wyšoku khěžu sa sit njedźele natwaricz. Prěnja tajka khěža natwari so w Londonje a pschepoda so se wschěmi zwjatocznosczemi wot měšcžańskich wyschnoszow wobhodźerjej. Khěža je po jendźelskim waschnju twarjena, ma schtyri jtwy, kucheń, kubjel a poblanske rumnosce. Płacžiny su so wobliczile pschi wjetschich liczbach khěžow po jednej na 3000 hr. Se dźěłacżesniwa może być 90 proz. njewuczenych. Jenoż wěste dźěła maja wězywustojne ruzy wuwjesez. Murjerjo njetrjebaja pschi twarje dźěłacz, jenoż cžěłow sa schpundowanje.

Swójbne powjesče.

Wěrowani: Gerhard Hensel a mandźelska Frieda, rodżena Siegemundez w Budyschinje. — Jan Vetter a mandźelska Gertruda, rodżena Jaehrigez w Budyschinje. — Herbert Ef s Wulkeje Dubrawy a mandźelska rodź. Knoblochez s Hornjeje Borschcze.

Semrěli: Jan August Ryžek s Dźežnikez, 78 lět. — Pawoł Natuschka, žyn Pawoła Natuschki we Adolfowej Wěcze. — Helena Schołcžina rodź. Henselez w Budyschinje, 62 l., korczmarka na serbskich Hrjebjach. — Ema swjnd. Hoernigewa, rodżena Barthez w Budyschinje. — Wilhelm Gerhard Klingeberger w Budyschinje. — Paulina swjnd. Kreczmarowa w Budyschinje. — Willy Max Neumann w Budyschinje, 26 lět. — Hanna swjnd. Schczowa rodź. Winklerez w Hornim Hunowje.

Wěrowanaj: Měrczin Fischer a mandźelska Elfrida, rodżena Naumanez w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schtwórtk 20. awgusta 1925 dop. w 9 hodź. maja so na Budyschej pschedańowańi tele wězy: Cžiwja hórki, 1 žołdkowcho palenza, cžiwja Cherry-Brandy, 17 bleschkow cžerwjeneho wina, 5 wschelakich sofow, wobraz s wobłukom, khamor sa bowy, 4 pišanske blida, 4 stołay s imitacijskej kožu, 2 komodze, 2 stołzaj, fervérowanske blido, cžołmik, 6 sčinowych stołcow, 2 hapytkatskaj nastawkaj, 4 khachlowe lawki, drastny khamor, stołcžk s peddźelcz sčiny, 2 mnjenšej komodze, kuchiństi khamor, wopłokowanske blido, drastna stejadło, por kožanych gamaschow, ditko, tworowy khamor, stejany cžasnik, kaminowy ižnik, brunu žonjazy manti, 4 pišanske maschiny, wuhotowanje mjinjeho blida, 3 elektr. wišaze lampy, 2 klamowej tafli, dwójny stejazy pult, 3 kławéry, bufett, mjine blido, kulojta pila, elektr. motory, elektr. wuhrjeo. kachle, próchrěbak, 5 elektr. stejatych lampow, ventilator, 4 cžasowe khany, aparat sa maßažu, a sa hórske [illegible], 2 vjenjeznaj khamoraj, wschelake auta, 2 dezimalnej wagy, dwoja a jenopschežnymi pjeraty taflojty wóz, 27 kartonow mlokowych worschowych žerdzkow, [illegible] zitronoweho a mandloweho wolija, elek[illegible] apparat, elektr. měrjenski instrument, wulka b[illegible] schtrikow. wékow, dale dźelba zigarow, zigaretoweho tobaka, zigarillow, 1000 zigaretow, dźelba žonjazych a mužozych cžornych cżrijow, nik. stupnjow a filz. stupnjow a twlow, mužaze sklowe cżrije, bo sapinaze a khórowanske stupnje, 500 grobow kulkow sa jédne kola, 5 módrocżišcżanych domjazych drastow, léczny mantl, symšl: swjerschnik, pucžow. koser, wschelake kožane stołcžki, knihowaj khamoraj, kurjenske a wuczahanske blido, wschelake schewske maschiny, 500 cžišczenskich lapow, por kopanzowych stupnjow, dźelba lampow a druhich wužow, sa jédne kola, sónski apparat, 4 wobłuki sa vjenjezne khamory atd. sa hotowe vjenjesy na pschežadźowanje pschedawacz.

Towarstwowski powěstnik.

Komorow. „Sokol" ma wutoru a pjatk wjecor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Nowa Wjes p. Krjebje. Tow. „Brězyčka" ma srjedu, 19. aug., wjecor 1/2 9 hodź. w Heinrichec korčmje spěwanje a w přichodze nětko kóždu srjedu w sa mym času. Wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjo njech oyle wěsče přindu. Dirigent.

Radwoř. Hudź. Jednota změje srjedu wjecor w 9 hodź. pruhu za wšěch.

Radwoř. „Jednota Sokol". Dorost zwučuje tutón tydźeń wurjadnje wutoru wjecor 1/2 9 hodź. (nic srjedu). Swjedźeń so wobstejnosćow dla na njedźelu, 6. sept. zrjaduje. Zarjadnistwo.

Ralbicy. Jednota „Sokol" ma srjedu wjecor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Sokolskim Jednotam. Woswjećimy njedźelu, 30. aug., naš lětuši založeński swjedźeń. Prosymy wšě sok. Jednoty, zo bychu sebi tutu njedźelu swobodnu zdźerżałe a so na našim swjedźenju bohače wobdźělile. Jednota „Sokol" w Komorowje.

Wotrow. „Jednota Sokol" ma štwórtk 20. 8., wjecor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Zwjazk ludź.-serb. studentstwa. Wubjerkowne posedźenje je sobotu, 22. 8., w Serbskim domje, pop. w 4 hodź. — Wubjerkowniey njech wšěse přindu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynoy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne městnosče - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišr Stiebitz.

K dobročiwemu wobkedźowanju: Najlepše Stanknowske a Reichelske piwo z čwicow.

Dobrowišku originalnu

symjeńtnu rožku

skazajće hnydom pola „Serbskeho Hospodarja" w Budyšinje. Loni tu we Łužicy wusyta wurjadnje derje sypa. Kóždy, kotryž je wo njej słyšał, so za njej prašał

Žitowy a hnojidłowy wobkhod

z 30 jutrami wulkim rataršwom při železnicy z Drježdżan do Zhorjelca ležanym, blizko Zhorjelca, ma hnydom na předań

Ernst Rindfleisch w Budyšinje

na Žitnych wikach 18. Telefon 150.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanječe najtuńšo

w Serb. knihařni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Dla přenajeća je **wutoru, 25. augusta 1925,** dop. wot 10 hodź. na swobodnym **kuble w Lětonju** (železnika stacija w Kubšicach w Budyšinje).

přesadźowanje skotu a inventara.

Na přesadźowanje přindu: 1 5 lětna pr. kobla (lišak) (wot Siegfrieda w Bošecach), 1 9 lětny pr. bruny walach, 1 1 1/2 lětny zrěbc, 2 mlodaj bayersk. čehniwaj wolaj, 2 plahowskaj bykaj, 14 dejnych kruwow, 5 jałojcow, 8—15 měsacow stare, 2 doskowej a 1 rěhlowany wóz, 1 syjaca mašina (Sack 2 m), 1 křidlowy a 1 trawuńčaj, 1 rjadywobrodak, 1 synowobrodak, 1 nowa skócna wahs, 1 rynkata wrata, 1 kulma bróna, 1 hnojmjetak, 1 wójsca mašina, 1 nowy bérnywrjbak, 1 bérnywuhrak, 1 nim. nowa centrifuga, butrobas za ruku a móc, 1 kultivator, wšelako pluhi, bróny, radła, jěže a druhe hospodarske graty, kiž su we dobrym rjedźe. Dopředka so njepředawa. Wobhladać może so 25. 8. wot 7 hodź. Skót może stejo wostać hač do 29. 8. Napłačić ma so hnydom, abyrjk při wotewzaću abo po wosebitym wučinjenju.

Z nadawkom: Curt Möschler w Hernhuće Telefon 82.

Časopis

„Kulturwille"

njech sebi kóždy w „Serbskej knihařni" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Schneider & Schulze při Krónje so porućetaj, a wšelakich wěcow skład hobrski masaj.

Wobalizny za nohi „Sanoped"

wuspěš. srědk při žilat. nohach, bolaczych nohach, so jětřaczych ranach, trupach a zaćeklizanach. Čo. 1-10,— hr, do 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped"-žalba 2,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozes. na dobérk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Porjadna ćeta,

holca za dom

so k 1. septembrej pyta

na Sukelnskej hasy 20

w privatnej wobjedowarni.

MERSTAVSKI Kuchinsko časnik

Žony

Poručam swój wulki skład pschepasłow, mežaczných a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Sieju rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje psched schulerskimi wrotami čo. 9.

Wulki transport młodych, sylnych, wysokosudelnych, originalnych rańošprusko-hollandskich

kruwow a jałojcow

też někotre z čelatami, stejt wot srjedy, 19. awgusta, w mojich hródźach w hoscencu „Kóno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowańja

Telefon 63 a 418.

NB. Zamjenjam tež na rózny skót.

Nowe serbske knihi:

G. Kral: Grammatik der Wendischen Sprache in der Oberlausitz
3. porjedźeny a powjetšeny nakład.
219 str. broš. 4,— wjaz. 5,—

Jana Hajncy: Serbske basnje a pěsnje
Ze žiwjenjoběhom a wobrazom pěsnjerja wudał prof. Ota Wičaz. 52 str. 50 pj.

Henrik Sienkiewič: Hana
přeł. Benno Cyž. 164 str. 50 pj.

Kristina Royowa: Bjez Boha na swěče
(z wobrazami) Přełožił K. W. 54 str. 30 pj.

K. B. Sěca: Člowjek w přirodze
Přednoškow I. dźěl. 92 str. 50 pj.

Mich. Nawka: Mikł. Andričkeho Listy z Prahi
zlět 1886—1895. 128 str. 30 pj.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow: Zahrodka
čitanka za srěni skhodźeńk lud. šulow. 240 str. 1,— hr.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa: K 50 lětnemu jubilejej hłow. skhadźowanki.
48 str. 50 pj.

Mina Witkoje: Dolnoserbske basne
54 str. 75 pj. Dom a swět VII. zwjazk.

Dr. Josef Páta: Úvod studia lužickoserbského písemnictví 148 str. 2.50 hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

w „Serbskim Domje".

nacj. Wón cjaka, hacj budza jeho sbžkowi wsednizy wo měr prosbycj.

„Matin" powe, so žo doscj posbyhnjenjow do Syriskeje wjese, so by žo tam měr sažo wobnowik. Bej w Damaśku a bej w Beirutu staj wobsehnjenjašći staw pschipowjedžikoj, so mohše žo franzowske wójstowe wotdželenja, kotrež žo se kódžemi pschiwjesu, bjes tracha na kraj wužadžecj a so festupacj.

Džélenje mandjelstwa turkowskeho presidenta Mustafa Kemala.

Turkowske nowiny žebi njeswérja powěsćj rospominacj, so je žo president Mustafa Kemal zyle žamowólnje njedžiwajo na sakoń wot žiwoje žony dželi.

Wošlednje dny su někotrych redaktorow turkowskich nowin w Konstantinoplu sajeli. Tole sajecja dopokasuja, so tu wo skhitanje republiki njeidže, ale wo wostrowjenje pschecjiwnikow nazionalnieje ludoweje strony, kotraj w tu khwilu w turkowskim parlamencje knjezi. W turkowskej republizy jakoń a prawo runje tak malo płacjitej kaž prjedy pod sultanom.

Strajk pólitiskich sastojnikow w Shanghaiu.

W Shanghaiu nehdže 2000 chinesticich pólitiskich sastojnikow strajkuje. Zadaju, so by žo jim msda powyschila a so bychu wyschnosce jich swjask a druhe prawa pschipósnake. Zadanje, so žmeli wot léta 1926 jenoj hischcze Chinesojo do pólitskeje služby bracj, žu strajkowarjo wróco wolali. Někotri strajkowarjo žo do tajneho policista dachu, kotruž revolwer wucakanywschi jeneho kulia saseli. Policiji je žo poradžiło, porjad sažo wobnowicj.

Tajcy a też tajcy.

Dwaj dnjej njebéch žanu nowinu cjitał a tuj serdžech žebi do najbliščeje korczmy, so bych tam sbonik, schto je žo wošlednje dny we šwécje nowego stało. Wébdžach drje, so tam Serbšku Nowinu njenadeidu, ja to pak tola domjazu nowinu se žužodneho městacka. Ta ma wšo žiwoje brémjeschko na wjele ramjenjach njesej a tuž wona žane šamsne měrnjenje měcj njemuže abo lépje prajene, wona ma ja pschihódne, se wschémi dżerżecj. Wumjacj žu wšo jenoj Serbio, pschetoj cji maju žebi wschitko lubicj dacj a žebi tej swjetscheho dżela lubicj badża.

W tutej nowinje cjitach runje nastawk: Pschekupzy, wukrjece zuse réce! Rjenje béschе tam wukojene, kajse bohatstwo sa kódeho pschekupza je, hdyž móže won jednu abo wjazore zuse réce a to runje w nětschischim czażu, hdyž mamy wjele tyžaz pschekupzow bjes dżela a sahjonistwa. Pokalowasche je tam wšo na jendżelsku a schpanisku récj. Prawje tak. Myślach pak žebi tola, so sa tych Němzow w strenach, hdjež nascha Lužiza leji, njeby tak njeprawe bylo, hdyž bychu woni tej želowjansku récj znali. Njewobdawaju dha naš k ranju, k polodnju želowjanske kraje? Njetrjebamy dha my j nimi žane wikowanje a pschekupstwo wjesés? Tute praschenje njeschmésch wšo wótije wupraješ, dha žo cji šmeja. Polska, Czjeska? O, ty wbohi! Hdže tej wostanjetej! A sa nimaj pschindże Franzowska. Koleni we nohomaj cji dyrkotatej.

We korczmje béchu wjele dżełacżerjow, wšo žerbstich, ale też němskich, koisij pak mója žerbsti. Woni so wótije tworczecowachu. S wulkim sajimom a j najwjetschim wobdžiwanjom žym jim pschipoštuchał. S cjažami je rosmolwa dospolnje němska. Tónle lud wobknježi wobé réczi tak dokładnje, so won šam wjazy njepytnje a njerozesnawa, hacj won žerbsti abo němski réczi. Najmjenjschi postork doža ha hižo, so žo žiwa rosmolwa po zyłej jilinje j němskeje do žerbskeje réce pschewobroczi abo też na wopak. Trjebasch jenoj po žerbsku jawolacj: Na strowosćj, pinczniko, nowy karanczk piwa, abo podobne a hnydom je rosmolwa sažo žerbša.

Ja na dżełacżerjow hewak rad poštucham, dokelj su mjes nimi woprawdże schwarni a rosumni ludżo, ale dżenża wjeczor žym tola sforo sadwélował. Telko njerozumna a sažalkosće na jednej kopizy! A tale hida pschecjiwo žerbšemu! Kaž by rjekł, so Serbjo sa niczim dale njetradaja, hacj so bychu jim jich organisazije rosbili a žiwobodnych dżełacżerjow do wotrocżkow a krénżkow pschewobroczicj chżyli. Kajku móz woni tola hischcze we Serbšstwu widża!

Nimowólnje pschindu ja žobu do rosmolwy nuka. Hdyž žo wo Serbstwo jedna, ja tajkej rosmolwje nikdy njewucżekam. Ke mni béschtaj žo mi derje snaty žerbšk bur a jedyn dżełacżeř pschižyndyhnyłoj. Pošlednischi mjeješe drje kusk wulku hubu a njeczujesche žo wjazy jako dżełacżeř, dokelj bésche wot krótkeho czaża pucżowanjki pschedawać. My tjo réczachmy wšo jenoj žerbšk a dokelj žebi tón pschedawać na žwój dżenżnischi staw nětscho być sdasche a žebi žiwojich prjedyschich towarischow dosej njeważesche, béschе njesbožo hotowe. Hdyž bu jonu nětko wot wschelakich rosbohrjenych praschenjach pschedpołożene, hacj žo won dżełacżerjam dżerżi abo k dżełodawarjam, dha wotmolwi jim won: Ja njejšym žadyn dżełacżeř, ja žym Serb a njedam pschecjiwo Sserbstwu nicžo pschinjeć.

Tale wotmolwa sbežse wšo wopaczna, wona poczahowasche pak žo na mnje. K lépschemu rosumjenju dżu tu ja pschidacj, so béch tu ja jenicżki dżełodawar. Runjež mam jenoj telko dżełacżerjow kaž porstow na ruzy, dha žym tola k žiwojemu spodżiwanju pytnył, so žym dla tuteje žamownosće k wonomu hidżenemu stawej pschidżełeny, do kotrehoż też Stinnes a Krupp a druhi pschikłuschcja še žiwojimi wjele dżełacż tyžazami dżełacżerjemi. Schtóž ke mni dżerży a nimo toho hischcze k Sserbstwu, tón placji žola tutych organisowanych dżełacżerjow sa pscheradnika a tódy žerbski dżełacżeř, kotryž žerbšku wéc zastupuje, placji sa pscheradnika na dżełacżerjach. To pak béschе tón njerosum, kotrehoż dla dyrbjach sforo sadwélowacj.

K tomu pak njepschindże, dokelj béschе moje wjeselo wulke nad strowym rosumom někotrych naschich žerbskich dżełacżerjow.

Běch mjenujzy hižo dawno pytnył, so žo někscho podobne kaž tajka mała bitwiczka pschihotowasche. Béschе widżecj, so žo wona pschecjiwo mojemu blidu měrjesche. Hdyž někto hischcze **někotři** dalschi dżełacżerjo zastupichu a tuczi wot tamnych wobdżełani k mojemu blidu spodżiwne pohladujenja cżinjachu, dsasche žo wěz hotowa być. Haj, někto cjuja žo woni žylni, někto móże žo bitwiczka sapocżecj. —

Ale wěz je zyle hinak pschistchła. Mužojo, kotřij běchu do jstwy pschistupili, běchu tajzy prawi, dobri, rosumni žerbšzy dżełacżerjo. Sbym j nimi potom hischcze jedyn palenz hromadże pik. Cji druhi pak žo poschubichu. Pošledni j nich, kotryž njedobrowólnje jitwu wopuschcji, mjeješe zyłu scżenu na khribjecze wotmolowanu.

Kusk winy wschak mějach ja sam, so béschе tak daloko pschischło. Běch mjenujzy we žiwej rosmolwje tych žerbskich starschich, kotřij žrjedź žerbskeho kraja še žiwojimi dżěcżimi žanoho stołowcka žerbšti njerecża, paduchow mjenował. Běch pak ja pschewjele prajił? Njeje to rubjenstwo na tajtich dżěcżoch, kotřij wot žwojich žerbskich starschich žerbšku réc, tele wulke bohatstwo, njenawucża? Njeje žo jim někscho wotżebne, někscho wulkotne rubiko? Kotři starschi šmédża žebi prawo wubracj, žwoje dżěcži k tomu satamacj, j jednej jenicżkej réczu do cżežkeho boja žiwjenja sastupicj? Schtóž wobknježi récże, tón wobknježi žwét. Hdy žo tale wérnosćj skónczenje pschedobudże?

Njecham žo tu na łonju hischcze do toho sabkudżicj, še mojeho dżenżnischeho sežiwjenja, wschelake dobre wucżby dawacj a někomu někscho radżicj, telko pak chżu hischcze pschischpomnicj, so žu w podobnych podeidżenjach tši te najrjeńsche žamownosće cżłowjeka: Strowy symny rosum, njerosczépjeny jasyk a žylna kruta pjacj.

Zo Serbow.

W **Budyschinje**, 19. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 730, hygrometer +3%, thermometer we dnjo +24. Dżenża rano we 8 hodż. barometer 732, hygrometer —2½%, thermometer we nozy +14. — Wczera rano lećeische wyschina nad połoińschej a krótkorańschej Europu a cżehnjeische žo pyches Schottiiku hacż k lodowemu morju. Nižina lećeische nad Finnišej a žo, każ wjedrańcje praja, sežuhnuiwschi hacż nad ranische morjo wupischestrè. Wot tam nam wubéżki schcerjate wjedro pschihotowachu. Może być, so tuta nižina mjes tym na žylnoscji wotebéra. Hacż do wczera wjeczora schtkleńża na hrońe dżéżche. Někto pak stuha na rjane. W Budyschischej wokolinje naschi ratarjo pošlednje knopy j połow bjeru. Powschikowanje móża prajicj: Dżakowano Bohu, wjedro je žnjam hojiło. Psched 5 njedżelemi sažuhnjechmy a někto hižo pošlednje wosy pikowało do hrożnjatow wjesemy. Ale ratak nima khwile posłacj. Se žitneho łożnjschcja pchetyknje košu na travojene. Sižo su wotawy sažunki. Konje, woły a krowy podworaja šmohi a schczernischcza a pak cżakhu hižo bróżdu k nasymschim žywam. Ratak hischcze wodycha nima. Dżakna njedżela ako kermuschka drje dżiłapolne njedżele lubje pschetorhnje, ale najnuschischi cżas léta, ta luba na plodach bohata naśmna hlada ratarjej do mjezow. — Jutše schtwórtk słónczko 4,35 khadża a žo 7,10 hodżin khowa. Mětżacżk rano 5,39 hodżin khadża a žo wjeczor 7,49 hodżin khowa.

— **Schkrowa powěsćj wo wjedrje:** Mrócżele žo pschecżahuja. W dolhorańschej a połoschcej Němšcej deschcżowanje hrosy. Jenoż w połoschcej a krótkowjeczornej Němšcej wostanje cżopło, hewak budże wschudżom mutno a deschcżowanje.

— **Rosprawa polizije.** W nozy k wutorje w Budyschinje sloty mużaz cżažnik kradnyczku. Remonterowy cżažnik ma bély zwjernik z romjikmi liežbnikami. Dale kradnyczku dwě listowni, jenu j cżorneje a druhu je žołteje kože. — Dale kradnyczku wczera rano wokoło 7 hodż. na Swonkownej Lawškej haży mlokowu khamu j patentowym samkom a j možajnym schkitom (Schild) j napjatmom: „Hilberg Burk". We khanje bé 20 litrow mloka. — Njedawno bé žu w jenej WEudnischkej fabriży motorske koło a druha potrjeba k motorsim kołam kradnjene. Tute wéży su wobkradnjeni j pomozu Budesteczanskeho žandarma Schunaka sažo dostali. Paduchaj staj dwaj młodaj cżłowjekaj we Lejnje pola Budeštez. Wonaj wschę dżéle, kotrež k twarjenju motorskeho koła žłuschcheju, kradnyschtaj. Njedocżinow sajachu.

— **S ratarstwa žo nam piża:** Saschke wotmenjaze schpatne wjedro je žnjam jara schkodżiło a tuž dyrbjachu ratarjo tam a žem rjane dny wužicj, trjebachu pak ke khwatnemu dżelu mnohich dżeławych mozow. A runje w najnuschischim czażu je tu a tam najwjetschi njedostatk na ratarskich dżełacżerjach. Hdyž někto widżischi, kak młodzi ludżo po kraju wokoło czahaju, k tomu žylni a sróżtni, so bychu žebi žiwoje ježiwjenje napražili, dha žo nichtó dżiwacj njetrjeba, so žo ratak rosbnéwa a tajki wokoło brodżazy prak še žiwojeho statoka wucżeri. Dżełacż tucżi próschnikojo nochżedża, ale khléba kóżdy żada. Hdyž potom šyma še žiwojimi njeluboscnosćemi pschindże, potom pytaja dżéło, w lécże pak žo jeho wotwlakuja. Tu dyrbi ratar sažu wupomhacj a tradaźym pod paźu pschimacj. Schtóž dżełacż nochżpsche, njech w šymje trada. Wošebje srudnje je, so młodzi njewojenjeni dżełacżerjo bjese wschcheho wupowědżenja dżélo cżinu, hdyž žo jim nětscho njelubi. Doniž žo w tym mnoho njepołéschi, donież sakoniše postajenja tuto šamanje kontrakta njefarjaduja, njebudże možno, tutych młodych ludżi k dżerżenju wumènjenjow nuzowcj. A tuž njejšu žane wubladu, so žo tu dorasnje nětscho połépschi. Ratarstwo je w tym jara bite.

— **Schtóž pjenjezk njeczesczuje.** Naschi **prjedownizy šej** žwoje sažužene pjenjesy czesczachu a **hromadże dżerżachu.** Wo tym hižo stare prajidmo šwédżi: „Koiśij pjenjezk njeczesczja, ždobni njejšu tolerja". W naschim czażu žo tuto žodne waschnje njedżerżi, byrnjež w nětczischim drohim czażu kóżdy pjenjezk žwoju ważnosćj měł a tohodla na pjenjezku žo lutowacj dyrbjało. Wurunanje je nětko tżetro waschnje, ale bohużel cżini to kóżdy wobkhod a pinczník radscho horje hacż dele. We pošlednich tydżenjach žu žo też wobšoke ministerstwa krucże pschecżiwo wschemu wurunanju wuprajili. A sastojnizy dyrbja w pschindżej jenu hrivnu žiwojich dokhodow w koprowych pjenjezkach wuplacżenu dostacj, so by pjenjezk sažo bóle k cżesczi pschischeł. To je zyle rjenje a žodnje. Potom pak méże pschedże wschchem wschchoczesne žami j dobrym pschikładom dopředża hicż a tute wurunanje horje wostajicj, žamo tehdom, byrnjež hromadżeliczenje wjazy dżéła cżiniło hacż pjeczorjaki a nicżi. Jako pschikład, so to njeje hischcze wschudże pschenjedżene, pschinješe jena Schczeczinska nowina wobliczenje wudawkowje jeneje firmy w Uckermünde wot hamtskeho žudnistwa, kaž sežehuje:

1. pschižłuschny dawk	12,— hr.
2. pschižłuschny dawk	12,— hr.
3. wudawki za nawěschk	43,24 hr.
Porto sa wobliczenje thóstow	0,05 hr.
	67,29 hr.
	summa: 67,30 hr.

Porjadny Hawštyn.

P. Rożeggera Podawiny a postawy j Alpow.

(Skónczenje.)

Kak brutalnje je nawopak darjene! Schtoż dżenża darisch, to jutże twoje njeje, a dyrnjež by twoje žiwjenje na tom stało. Chżył-li je ty wróczowjacj, to mohł wobdarjeny žudnistwu wróczo žadacj, jako by ty žwoju ruku sa zusym žiwóstwom wupschestrèł. — W tajkim padże tczjesche naschi wbohi, zyle strowy Kernschimlek. Ale won méješche wschitko to sa pravy porjadk. Jemu dożuka do hłowy njepschindże, ani proschka žiwojeho wulkeho rosdawanjeho samożenja žebi wróczo žadacj, abo pokasacj, so je jemu někscho trjeba. Won sapocża žiwój pschiwuczeny porjadk žiwjenja a wjedżesche jón dale tak dołho, hacż běchu pjenjezy, ja jeho chowanje postajene, zyle pschetrjebane. Potom dżesche na gmejnstwi hamt a žadasche wo sastaranje. Won prjedy jenje njebé hłowo „bohaty" wuprajił, nětko njewupraji hłowo „khudy" jenje. Won béschе nětko tak malo khudy kaž prjedy bohaty był. Prjedy béschе telko měł k sežiwjenju, a nětko dyrbjeschе tej telko měcj. Gmejna béschе hižo jeho dary sa spomożne skutki pschetrjebała, wona nicżo podobne njeczakaschе, jako by tónle cżłowjek pola njeje nětczito wožebiteho na konce měł, wona méješche jenoż sa to, so je won sa špchital pschestrowy, sa khudobnizu pschehujeżoły a sa starobne sastaranje pschemkody. Wona da žo pod jara wobkładowanej formu jeho wopraschacj, hacż nochżył won tu khwilu žiwobodne, bjeżłarostne a cżežesowne méstno gmejnskeho služobnika pschehujacj. Je-li so to dżył, je won tón wustrany. Tuto wlinapolne méstno je wjele bóle sawésczene, dyżli méscżanostowe, kotrehoż móża wot tśjoch do tśjoch lét wotpokacj, mjes tym so gmejnski služobnik bjes žyle wobžebiteje pschicżiny njemóże žo še služby puschcjicj, ale je tomu postajeny, tradiziju sastojnstwa méscżanoscży wot špłaha k špłahu pschenjesecj a strażowacj.

Hawschtyn Kernschimlek bu ſ gmejnskim služobnikom a jako tajki zyle wuſnamny cżłowjek. Won dże njemjeješche nicżo sa dżéło, thiba wolu druhich wukonjecj, ale wuwjedżeje je ſtónczenje thowna wéz. Won bé žle špodżiwny, wot šamopostajena być wuſwobodżeny, pschetoż won njebéżche ženje wbżał še žobu nětchto sapocżecj, won cżujeschе žo jako naporjadk druhich derje ſkowany a ježłynjeny a „funktionérowasche" še špodżiwnej dyrkownoscżu. Jeho polo dżeławoscże njebżahasche trasch jenoż we kenżlizi, ale też dale zyłeje gmejny hacż do wokrjeżneho žudnistwa a k wokrjeżnemu heitmanstwu horje. Cżłowjek dyrbi jónu na to pomyšlicj, schto ma gmejnski služobnik wschchiko sa dżéło. Kernschimlek wobstara žwoje sastojnstwo ſ tajkim njeżłyżychanym porjadkom, so žo ludżo praschachu, schtó też to by mohł kolcika namasacj, so wschitko każ hładzy dże. Woni lédy ja pschicżinu pschindżechu, widżjachu jenoż, so je gmejnski služobnik porjadny cżłowjek.

Hdyž béschе 25 lét byt ſ pschikładnym gmejnskim služobnikom, swora hłuposcż. Won da žo na wumjenik. Jako 70-létny muż won menjeješche, so je to w porjadku, žo na wotpocżink wużybnycż. Worły pak špórna, so je wotpocżink pola njeho w porjadku. Pschetoż won bé tak dołho w porjadnej dżeławoscżi žiwy byt; někto nadobo nicżo druhe sa dżéło mécj, hacż žo pschekhodżowacj, to béschе tola na najwjetscheho schlamperja. Dżeń każ dżeń tażama schlamperija. To drje by wšo też ſ porjadnoscżu było — ale do tutoho nowoho porjadka njemóżesche žo won sażiwicj. Won poſtcżi žo nowemu gmejnskemu služobnikej dobrowólnje k služobam a bu še služobnikom služobnika. Najhórsche ranjenja jeho starobu sałežachu w tom, so nětkajki foliant (kniha poliśijoweje wulkoscże) méstno na tjeżej polczaj, traſch na schtwórtej leżesche; hdyž wobkrucżenja za pschijimanki žo wot dostawarjow ſ wokojnikom podpischowachu, méstno cżornidlom; hdyž méscżanosta jeho „knjes Kernschimlek" mjenowasche, mjes tym, so béschе pjecża dwaczeji lét dołho we špwérnych služobach jenoż ſ Kernschimlerom bywał.

Jeho wožobinski dnjowy porjad béschе ſ cżažnikowym pohibadłom špostako, kotrež w běhu połcża lét lédy jenicżki cżas posasta — wschchedżnje tu žamu sekundu k štanowanju, te žame tjadważeczi mjeńschinow k wobłekanju toho pschecżo je najżeło wodżewa, te žame 9 mjeńschinow k truhanju, a wložky cżežasche žebi won je jenajkej pschiwuczenej špedżbnoscżu ſ leżesche, hdyž hižo dawno žanych wjazy na hłowje njemješesche.

Jednoho dnja pak sawinowa Hawschtyn wulku njepoſrjadnoscż. Won he njeczežaſche a to njetrubleſche ani žo njeſwobłeka. Dołho pches špwuczeny cżaż wosta we łożu leżo a bé morwy.

Hdyž jemu cżežła kaschcż pschihotowa, prajeſche k pódła stojazemu: „Ja wschak bych wědżał, schto mėło žo cżiniecj, žo by Kernschimlek sażo stanył. — Jenoż nėschto truhankow trjebał cżłowjek na schpundowanje cżżinjenj a na „blaku" by tu won ſ khojschcżom był, so by porjadk sajodeł."

Njeczżiš to! Daj jemu wotpocżink! ſ dżewjeczą žydowu dżeżacz lėtami — to je w porjadku.

— Kónz. —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec a knihićišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 30 złot. el. Wobčežnje so stajnje nawóstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 192 **Budyšin — srjedu, 19. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Rěsnizy pscheczíwo skótnym zlam.

Sakske wokrjesne towarstwo w němskim rěsnistwie swjasku je pondźelu w Drjezdźanach sjeźd wyschich mischtrow wotmęko, w kotrymž je žo tež wobsamknjenje pscheczíwo zwonnej pschedkoły pschijało. W nim žo praji: Sjeźd wyschich mischtrow sakskeho wokrjesneho towarstwa najwótrischi protest pscheczíwo zlam na skót a mjaso wupraja, kotrež žo njesnjesnje wobhladuja. S nim žo hižo dwěla mjaso dale podróži.

Zentrumska strona a zła.

K zentrumskej stronje lischeršćanske dźěłaczerske towarstwa pschiwobrušcheja. Ta zentrumskej zwonnej politiki njepschihłosuja. Zentrumskaj sapódkanjaj Stegerwald a Joos běschtaj tohodla w Düsseldorfu pscheď dowérnikami swojich wuwolerjow zwonnu politiku zentrumskeje strony rostrožiłoj, pschi čimž je Stegerwald wołoženje wuswěhnył, so žo hospodarska politika njehodźi jenož se stejischcza wěsteje ludeweje worschły cżinicz. Dowérnizy žu žo njedźiwajcy na to ne najwótrischo pscheczíwo sajwjedźenju zlow wupraji, ja kotrež je zentrumska strona hłosowała.

Hospodarska krisa.

Pschiwótšjenje krisy w twarstwje.

Generalna shromadźizna Barlinskich twarstwich dźěłaczerjow je wutoru wobsamkła, pscheš pjatk wuprajeny rosrižazy wułud k dujowemu porjadej pschenjez. To rěka, so žo nuzdowe wojowanje na wótrische waschnje dale powjedźe. Dźěłodawarjo žo dźenża wo rosrižazym wułudźe wupraja.

Krisa w sakskim textilnym pschemyšle.

Wo konflikcze w sakskej textilnej industriji žo powe, so žu runje kaž dźěłaczerjo też dźěłodawarjo wojsewili, so žu po namołwjenju sakskeho dźěłoweho ministerstwa šwólniwi, dale wo nuzdowym praschenju jednacz. Kaž je słyschecz, žebi nahlady wobeju stronow hischcze wótro napscheczo steja.

W Kólnje měschczanszy dźěłaczerjo strajkuja.

Měschczanszy dźěłaczerjo a personal dróhoweje železnizy w Kólnje běchu žebi žadali, so by žo jim nuzda powyschka. Měschczanska rada bě pak žo sapowědźiła, dokelž po rosrižazym wułudźe nětczischi nuzdowy tarif hacž do 1. septembra płaczi. Dźěłaczerjo a personal dróhoweje železnizy tohodla dźěłacz pschestachu. Wot wutoru wosy dróhoweje železnizy wjazy njeježdża. Městowe sarjadnistwo je tohodla wobsamkło, se strakowarjemi jednacz. Dźěłaczerjo žu k tomu šwólniwi, tola žu prajili, so žo k dźěłu hyšče pschedy njewróczą, dóniž žo jim nuzda njeje powyschka.

Němska biskopska konferenza.

We Fuldze je žo wutoru němska biskopska konferenza sešła. Pschitomni žu hižo arzybiskopjo a biskopjo z Wrótslawja, Kólna, Freiburga, Limburga, Münstera, Osnabrücka, Hildesheima, Mainza, Mišchna a Triera.

Dobra Kappoweho pucza.

S cżaża revoluzije a s dnjow Kappoweho pucza znaty hejtman Woldemar Pabst je jako naschkarar a wjednik sbožka pscheczíwo republizy njenowasche. Hdyž žo pucz njeporadźi, mějesche žo wón s cżažom s procha. Tohodla sa nim s kojazym listom pytachu. Pabst pak žo popadnyczy njeda, ale wucżeł w Tyrolskej namaka. Tam wón monarchistiski organisaziju sakoži a wodźesche. Mjes tym žu žo politiske wobstejnosce w Němskej pschemėnike. Monarchistiju sažo swjercha pluwaju a wyšoke sastojnstwa w stacże sastawaju. Sa Pabsta bě nětko cżaż pschischoł, so by žo sažo do Němskeje wrócził. Jeho pscheczeljo, kotśi nětko knjeżerstwowe wotežli w ruży dżerża, jemu rad wérjachu, so wón syła Kappowy pucz njeje naschkarat, ale na wopat wot njeho wotradżał. Tohodla žu łojerski list, kotryž běchu sa nim wudali, wróczo wsali a jemu dowolili, so do Němskeje wróczicz.

Nowi monarchistojo w Pólskej.

Warschawski knjeżerstwowy kommišar je ministerstwu šmutkownych naležnoscow sdżělił, so žo nowa politiska organisazija pod mjenom „Pólski monarchistiski tabor" twori. Tale organisazija pjecza w najbliżschim cżażu sa swoje politiske samery dźěłacz sapocznje.

Njeměry we Winje.

Haczrunje bě wyschnosc z protestowanišu shromadźišnu němskich ludowszow pscheczíwo zionistiskemu sjeźdej we Winje sakasała, žo tola pondźelu wjeczor wokoło 6 a 7 hodźin němskoludowska młodźina pscheď radnizu a na dalokim namešcze wotbiwaje zyrkwje shromadźowasche. Prjedy hacž možesche žo s pschicżesnjenjom sjednowanych cżahow cżrjódu powjetschicz, policija poeża cżrjódy roshonicz. Dokelž bo policije s kanjenjemi njetachu a žo też tšelesche, ješdni policistojo pscheczíwo cżrjódam sajěchowachu. Pschi tym 206 wobožobow dla nażywnosczow a spjeżenja sajachu. Pola někotrych sajatych bronje namakachu. 21 wobožobow žo pak s teżakom pak s kopytom koni szrani, tola s wjetscha lohka. Mjes cżranjenymi běchu też někotši policistojo. Kaž Winjske nowiny dale powědża, je wukonjazy wubjerk wschěch němskoludowskich a němskokschesczijanskich swjazkow posdże wjeczor wosjewił, so staj pschi frażenju s policiju diwaj cżłowjekaj cżeżko do njeboża pschischłoj. Jedyn z njeju je žo wutkrawiwschi wumrjeł a druheho sajetykali. Kaž je powěsczej we žnjertnymaj wopornym cżerna, je dwélne. Hdyž žo na policiju a na wutkowarskich stajicżach sa tym praschachu, tam niczo wo tym njewjedżachu, so žu žebi pondźelnische njeměry žnjertny wopor žadale.

Po rosehnaczu shromadźišnu žo hłowna cżrjóda němskoludowszow spěwy spěwajo a pjc wołajo pscheš torhoschczo cżahnyschc a spyta k wulkennu konzertnemu domej, hdjež bě žo Palestinika wustajeża wotewrika a k Sofiiskej sali dóńcz. Tu bě žo zionistiski sjeźd wotewrił. Tola hižo dalsko pscheď tutymaj twarjenjomaj bě policija dróhu sastupika, kotraž ludowe cżrjódy do pobocżnych dróhow honjesche. Dróhowy wobkhad bo j tym hrjedź města jara hacżesche.

W pósdnej nóznej hodźinje žo němskoludowszy znowa prózowachu, žo k njenowanymaj twarjenjomaj pschedobycz, tola žo jěsdnej policiji poradżi, demonstrantow wotcżišchczecz. Wona pak njemóżesche sadżěwacz, so žo wukkadne wokna nětkotrych židowskich klamow rosbichu. Pschi njeměrach pscheď radnizu a dotiwnej zyrkwju policija nětkotrych demonstrantow z teżakom rubajo srani. Wschо hromadże je žo pschi demonstrazijach nětkdże 5000 němskich ludowszow wobdżělilo. Roshorjenoscz žo w měsczе s powjedanjom powjetschi, so budża žo demonstrazije wschednje wospjetowacz, dóniž žo wuradżenja zionistiskeho sjeźda njeskónczа. Policija budże tohodla też pschichodne dny stajnje pschihotowana dyrbjecz być.

S druhich rosprawow je widzecz, so žu demonstrantoje žo też do jeneho wosa dróhoweje železnizy dobyli, jeho wodżerja s pjaščemi bili a do njeho kopali, so dyrbjesche žo do thorownje donjesc. Też we wosu žedżacych ludźi, mjes nimi jenu žonu, žu kwalwu sbili. Psched operu demonstrantcżo lawku rosbichu a žo s drjewjanymi a żelesowymi rosbitkami do policije dachu. Dóńdże k njewdrej pschimanizy, policajska sawjera žo pschekanna, strażnizy dyrbjachu žo wrócżo sczahnyczz a bicżaz sa nimi cżerczachu. Pschekhodżowanischcża radniznoho parka žo wupuscżichu, dokelž jěsdni policistojo tu nahóle z demonstrantami wojewachu. Policistow z hanjazym wokanjom „Żidjischtikarjo" a „Jerusalemszy jěsdni" powitachu. Cżekajo jim pschiwohachu, so žo jutsje sažo wróczа.

Nadpady na hollandstich zionistowo.

Kaž Winjske nowiny powědża, žu antisemitojo pondźelu w nozu diwaju hollandskeju šidow z Antwerpena, hdyž žo s powitankeho wjeczora wróczescztaj, blisko wjeczorneho dwórnischcża nadpadli a nabili.

Wobućowy dom Ernsta Löberja

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najst. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšuwanje spěšnje a tunjo

W Ruskej sa wójnu pscheczíwo Pólskej wolaju.

Po powěsczi Warschawskich nowin je schwórik w Minsku k wulkim demonstrazijam dla wotprawjenja kommunista Botwina w Pólskej doschło. Bolschewikojo wěcżnizy wójnu pscheczíwo Pólskej žadachu. Pschi demonstrazijach dweju pólskeju studentow sabichu.

Ruska pscheczíwo Swjatej Ludowi.

Rusti pópłanz w Romje Kergonzow je jenemu nowinkenni sastupjerjej rjekł, so dyrbi bjeskrachowy pakt jenoz dwajcy, so by žo kóždemu dalschemu zbliženju mjes Němskej a Ruskej wobarał, a so by žo Němska wojerske swjecżowanischcżo sczinika, kotrež mělo žo k nóznej offensiwje pscheczíwo bolschewikiskej Ruskej wužicz. Cżischcz na Němsku, so by do Swjatsa ludow sastupika, žo pscheczíwo bolschewikiskej Ruskej měri.

Nowe cżeske mandżelske prawo.

Cżeske knjeżerstwo je nětko nowy sakoń mandżelskeho a zwójbneho prawa" potwjerdźiło. Sakoń postaja, so žo pomėry mjes mužom a žonu na wuzwuobodżenje žony je nuzdowje mogy sakonja, kaž na wumėnjenje nowocżažneho žiwjenja. Sakoń postaja, so wobsobje, kotrejž mandżelski swjazk wobsamknjetej, pokmi wobsobinstu zwobodu a zwobodu dżěła wobthowatej. Hdyž jedyn mandżelski zwoje bydlischczo pschemėni, njeje druhi winowaty, za nim žlėdowacz. Samożenje, kotrež je žo se shromadnym dżělom mandżelskeju sa cżaż mandżelskeho shromadneho žiwjenja sakhnjuło, žo jako shromadne samożenje wobeju wobhladuje, kaž wobsebjenstwo zykeho samożenja. Jeli so jedyn se mandżelskeju nusne žrédži k zwidżerjenju žiwjenja nima, abo jeli so je k dżěłu njethmany, ma druhi mandżelski winowatosczj, jeho podpjeracz, jeli so je po žnidnischim rosnużenju k tomu chmany. K rosnėwérowanju móże na podłožku pschihwolenja wobeju mandżelskeju, runje kaž na podłožku jeneho z njeju dóńcz. Winowatosczj, dżěcżi sežiwicz, wobsmaj mandżelskimaj pschipada.

Biskopski list pscheczíwo Hušowemu zwjatemu dnjej.

Cżeskošłowakiszy biskopjo su pasiwski list wudali, kotryž žo pscheczíwo wošwjeczenju dnja wobrocżi, na kotrymž žu Huša w Kostnizy spalili. W biskopskim lisce žo praji, so je bamżowy nunzius Prahu wopuschczik, dokelž žu Huša sa pschedwojowarja reformazije ztawili. Pastyński list katolikow namołwja, so bychu bamżowemu nunzijej adrešu žwérnosce do Roma pósłali.

Wójna w Marokkowskej.

Sapoczatk wulkeje offensiwy franzowskeho wójska pscheczíwo Abd-el-Krimej.

Pondźelu je žo franzowska offensiwa w Marokkowskej w Tjoulskej krajinje sapoczała. Tam jedyn armeekorps a jena měšchana brigada pod roskasowarstwom generala Boichuta wojuje. Po žylnej tšeleizy artillerije a bombardementu létadłow pěšchy postupowachu. Kabylojo zofachu. Wschо hromadże je žo na franzowskej stronje 25 bataillonow nastajiło.

Wo wujschestrjenju franzowskeho nadběha Parizjski „Temps" powe, so ma žo offensiwa na 150 kilometrow dołhej fronce pschewjesecz. Žyle franzowske naddżelanske wójsko 7 divisijow s hromadże 84 bataillonami liczi. Hłowne roskasowarstwo je žebi sa wottrykujeny kónz postajiło, žo hacż do šmutskownych rifflich horow pschedobyjcz a Abd-el-Krimowe brónjowe sklady sebracz.

Kaž Parizjski „Matin" powe, Abd-el-Krimowi agentojo w Marokkowskej pilnje dźěłaju. Sso pschedrosczišchi žu žo pscheš franzowskim frontu pscheńmykali. Sa khribjetom franzowskeho wójska powěsce wo posdaczných Abd-el-Krimowych dobyczach rosčkerjeża a hacż dotal nětne splahi namołwjeja, so bychu pscheczíwo franzowskemu nadhnjeżstwu postanyle. Pschi spočatku njepschecżelnoscżow je pjeża jedyn podmórski cżołm, kotryž je žo w Alhucemaskim pschihtawje pschihlajił, Abd-el-Krimej 28 milijonow pesetow pschinjeł. Też egiptowszy muhamedanojo žu jemu wulke sumy pókłali. Wulke hromady bróńjow a munizije žu žo w pohlednim cżażu do riffskeho kraja pscheńmykale.

S Rabata žo powe, so je Abd-el-Krim cżeske pjenjeżne chłostanje splahami napokožił, kotrež žu pscheď tydżenjom pscheď Francżowsami a Schpanicżanami zofali. Pódła teho je wón jim zyrobu, pschebe wschěm wolij a jeja, ta potrjebny wójska sebrał. Tale naprawa je wulku njespokojnoscz sbudżała, kotraž je žo hischcze s powěsczu powjetschita, so budże žebi Abd-el-Krim bórzy nowych wojakow žadacz.

Wobsamknjenje měra w Syriskej.

General Sarrail je pondźelu wjeczor telegrafiszy do Parisa sdżělił, so je wot Druzow powěsć dostał, so žu hotowi, měr cżinicz. Dokelž pak so pschinjeżerjo tuteje powěsce njemóżachu wupokazacz, so žu na dobżahaze waschnje spokonomożnjeni, njemóżesche gouverneur z nimi dale jed-

Štó su Rifkabylojo?

Krwawona bitwa w Marokkowskej je w pośledných mězach zpły zivilisowany świět na tamny spodźiwny lud pokasał, kotrýž so Berberjo abo Kabylojo mjenuja. Wón je kitłyšazy dołho swoju njewotwisnjosć pschećiwo Phönizijskim, Khartaglskim, Romjanam, Vandalam, Byzantinam, Arabam, Portugisam, Schwaniczanam, a Franzozam kwaiwnje sakitował. Mnohy žej myślu, so su wobydlerjo Marokkowskeje a Rifanojo we žewjernych horach Arabojo. To je smjk. Rozdźěl mjes domorodnymi Berberami a zusymi, posdźischo halle pschickahnjenymi Arabami je khětro wulki. Prawobydlerjo žewjerneje Afrikl, kotrejž su hischcze dźenża sakład wobydlerstwa, je žrěni, energijski, žylny a cžily ród, kiž so prawobydlerjam Schwanijskeje, Italskeje a južneje Franzowskeje runasche. Wědu běli, zyle europiski typ, samo blěde włosacje. Hischcze někto nadeńdu so tajzy. Možno je, so su so domorodni s nědhuschimi Vandalami smješchcli. Sajmawo je, so lucži Berberojo abo Kabylojo maju swoju wobezbitu rěcz, niz arabiskej podobnu, skerje starej egyptowskej a abeśinskej. Prjedy mějachu swoje pišmo a alphabet. Na prastare pismiki Berberow su Kabylojo we žewjeru zyle posahnyli. tamni Tuarry-Hoggor, we žrjedźischcžu dźiwych horiskow puscžiny Sahary bydlazy, wuživaju hischcze dźensa prastare pišmiki Berberow, kotrež so starym germanskim pišmikam (runam) runaja.

Prěnju stawisnarsku powěsć wo Berberach mamy i 13. a 14. lětstotka psched Khrystusom, hdyž Egyptowsku pschimachu a ju sloro pschedobuchu. Egyptowscy njienowachu jich „Lybiskich". Wulku rólu hrajazy Numidojo, Getulojo a Maurojo, wo kotrychž nam romscy stawisnarjo Minus, Strabo a druzy pišachu, njejsu niczo druhe hacž Berberjo, njepožrědni pschedchódnizy dźensnjischich Kabylow. Hižo tehdom mějachu swojich Abd-el-Krimow, kotříž pschećiwo romskej swětowej namozy wojowachu kaž Ingusta, Masiniža a kaž wschitcy rěkachu. „Wschitko je hižo było," praji Ben Atiba a swětowe stawisny so wospjetuja. — Hižo w 12. lětstotku do Khr. počžinachu zusnizy staru berbersku krajinu pschedobywacz. Phönizijscy założichu prenje kolonije na brjohach berberskeje krajiny. Jena i mich bu posdźischo wulkomóz Karthago. Jeje admiral Hanno doježe žej daloko k juhu hacž k dźensnjischej koloniji Sierra Leone. Też pod romskim nadknježstwom trajachu krwawne bitwy pschećiwo zusym dale. Hakle Suetonius Paulinus w lěcze 42 po Khr. podcžinny žej žewjerny Marokko. Spocžatk 7. lětstotka po Khr. japoczachu so rosrißaze pschedobyscza, njejtujzy psches Arabow. Kschesćanstwo bu w berberskim kraju psches muselmanski fanatismus wukorjenjene. Hižo w lěcze 700 wojowachu sjednoczeni Arabojo a Berberjo pola Poitiers w Franzowskej pschećiwo wójskam Karla Martella. Schtož so dźensa w Marrokowskej wotwila, njeje niczo druhe, hacž mała boba we tyhaglětnym wulkim wojowanju Berberow za swobodu a njewotwisnosć. Tamneho wojowanja, kotrež někdy hižo Ingusta a Maßiniža wukonjeschtaj.

Ruske přisłowa.

Lubuj swoju žonu kaž swoju duschu a klepaj ju, kaž swój kožuch.

Konje wjedźesch s woteschcu, žonu s bozoscu.

Cžim bóle swoju žonu bijesch, cžim lepje błodźi kalowa polwka.

Psched žonjazej mudrosc zofaj, kaž Noah psched lijesu.

Zitrony su hórke, ale jerische hischcze su lubosczesće.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 240,73 hr.

Dale nazběra Haňža Pawlec w Bronju:

Hana Pjechowa	1.— „
August Glücklich	—.50 „
Mikławš Hančik	5.— „
Jan Handrik	2.50 „
Jan Wend	2.— „
Franc Šołta	2.— „
Hana Pilopowa	1.— „
Mikławš Šenk	1.— „
Michał Kopri	1.50 „
Wjerab	—.50 „
Jan Jurk	1.— „
Jan Mlónk	—.50 „
Jurij Smola	1.— „
Jurij Měšef	1.— „
hromadźe:	262,23 hr.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Samolwjenje dźěći, kiž jutry 1926 do schule póńdu, ma so stać:

w Pestalozzikej schuli 24. a 25. augusta wot 8—12 hodźin sa holzy,

w Pestalozzikej schuli 26. a 27. augusta wot 8—12 hodźin dop. sa hólzy,

w Lessingskej schuli 24. a 25. augusta dop. wot 8—12 hodźin sa hólzy,

w Pestalozzikej schuli 26. a 27. augusta wot 8—12 hodźin sa holzy,

w Fichtowej schuli 26. augusta dop. wot 8—12 hodźin sa hólzy a holzy.

Pschedpołožiś ma so sa wschě dźěći wopišmo wo jětrašchcžejenju a sa dźěći, kiž njejšu w Budyšinje rodźene też narodne wopišmo.

Do schule sastupicź maja dźěći, kotrejž lěta do 31. měrca 6. léto dopjelnja, na pschecze móża so też taise dźěći pschinjesć, kiž hacž do 30. junija 1926 6. léto dopjelnja. Schulske wjednistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol" ma kóždy stwórtk wjecor we 8 hodź. zwučowanje w towaršownl na Hornjerskej hasy.

Nowa Wjes p. Krjehje. Tow. „Brězyčka" ma srjedu, 19. aug., wjecor 1/2 9 hodź. w Heinrichec korčmje spěwanje a w přichodze nětko kóždu srjedu w samym času. Wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjo njech cyle wšudze přindu. Dirigent.

Radwoř. Hudź. Jednota zmeje srjedu wjecor w 9 hodź. pruhu za wšěch.

Spěwnym towarstwam. Kaž je hižo znaty, njewotměwa so w Hodźiju wotmysleny koncert. Mnohe towarstwa njemějachu dla žnjow khwile, na njón so přihotować. Za to budze 25. novembra wulki koncert w Budyšinje. Spěwy so dirigentam bórzy wozjewja, pobrachowace so připóscelu. Hłowny dirigent.

Sokolskim Jednotam. Woswjećimy njedźelu, 30. aug., naš lětuši założeński swjedźeń. Prosymy wšě sok. Jednoty, zo bychu sebi tutu njedźelu swobodnu zdźeržałe a so na našim swjedźenju bohače wobdźělile. Jednota „Sokol" w Komorowje.

Zwjazk łužs.-serb. studentstwa. Wubjerkowne posedźenje je sobotu, 22. 8., w Serbskim Domje, pop. w 4 hodź. — Wubjerkownicy njech wšěsce přindu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Njeskomdźe na Radwofski

wulki spěwny koncert w Haslowje

njedźelu, 23. 8. wjecor 1/2 9 hodź.

Potom wjesele reje.

Dobrovičsku originalnu

symjeńtnu rožku

skazajce hnydom pola „Serbskeho Hospodarja" w Budyšinje. Loni tu we Łužicy wusyta wurjadnje derje sypa. Kóždy, kotryž je wo njej słyšał, so za njej praša!

Meble wuhotowanja { lěhańnjow bydleńskich stwow kuchnjow

dospołne a jenotliwe meble po kóždej płaćizni a w kóždem wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi a matracy** poruča

Jurij Kiehl :: w Budyšinje: na serbskej hasy 1, delka

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Bukelnjskej haży 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sada s Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Z tutym wozjewjam, zo wot 1. septembra ze swojej

Buldoggskej mašinu a šěrokim młóćakom

započinam młóćić. Skazanki hižo nětko přijimuju

Pětr Brusk w Miłoćicach pola Kamjenca.

Poskićam wot dźensnišeho dnja stajnje wulki wubjerk najlěpšich rańsoprusko-hollandskich

kruwow a jałojcow

a staju je w mojich hródźach w hoscenu „K markhrabi" we Budyšinje na předań.

Skótna wikowańnja **A. Krenz.**

Telefon: Hamt Budyšin 157; hamt Budestecy 94.

Kedźbu!

Wulki wubjerk tunich **šórcuchow štrympow zamkańskich woblekow** a wšelakich druhich wěcow

Frida Dähn

w Kamjencu

na Połčničanskej drózy 70.

Za ratarstwo!!

Porućamoj **fosforokisły kalk mlokowy a wužitk. pólvr konjacy žranski pólvr jendź. žałzowy pólvr konjace fluid kormjeński pólvr za swinje wolij pře borkowy muchacu papieru butrowy pólvr čefetwa česnička** (mórsku cybl)

kaž też wšě skótne lěkarstwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

Transmisije

kóždeje druziny

wolije, benzin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

MERSIOWSKI

Naručnicowe časniki

Kuchinska holca

nic młódša hač 18 lět so k 1. septembrej pyta. Bliže je zhonić w hoscencu „K słóncu" w Budyšinje.

Žitowy a hnojidłowy wobkhod

z 30 jutrami wulkim ratarstwom při železnicy z Drjedźan do Zhorjelca ležanym, blizko Zhorjelca, ma hnydom na předań

Ernst Rindfleisch w Budyšinje

na Žitnych wikach 18. Telefon 150.

Polstrowe twory

zhotuju a wuporjedźam tunjo, hotowe mam stajnje na składźe.

Max Urban, tapecěrař, Königswall 3.

Nowe serbske knihi:

G. Kral: Grammatik der Wendischen Sprache in der Oberlausitz
3. porjedźeny a powjetšeny nakład. 219 str. broš. 4,— wjaz. 5,—

Jana Hajncy: Serbske basnje a pěsnje
Ze žiwjenjobšhom a wobrazom pěsnjerja wudał prof. Ota Wićaz. 52 str. 50 pj.

Henrik Sienkiewič: Hana
přeł. Beno Cyž. 164 str. 50 pj.

Kristina Royowa: Bjez Boha na swěće
(z wobrazami) Přełožił K. W. 54 str. 30 pj.

K. B. Sěca: Člowjek w přirodze
Přednoškow I. dźěl. 92 str. 50 pj.

Mich. Nawka: Mikł. Andricžeho Listy z Prahi
z lět 1886—1895. 128 str. 30 pj.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow: Zabrodka
čitanka za srěni skhodźeńk lud. šulow. 240 str. 1,— hr.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa: K 50lětnemu jubilejej hłow. skhadźowanki.
48 str. 75 pj.

Mina Witkojc: Dolnoserbske basne
54 str. 75 pj. Dom a swět VII. zwjazk.

Br. Josef Páta: Úvod studia lužickoserbského písemnictví 148 str. 2.50 hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje
w „Serbskim Domje".

Tu orje ßo jeno wo pjenjeżk jedna. Ale na to waſchnje ßamo wyſchnoſcże pjenjeżk bojkotuja, mjes tym ſo chze ſtatna kaßa ſaſtojnikam dźěl jich dokhodow w pjenjeżkach wupłaczicź, ſo bychu ßo ludźo na liczenje ſ pjenjeżkom ſaßo ſwuczili.

S **Khwaczik.** Sbożo w njeſbożu mějeſche knjeż F. tudomneho ratarja Käſtnera, kotryž na polu ſahrabowaſche. Wón jenu pópu wobczahowaſche. Pſchi tym ßo kóń ſpłóſchi, ſ hrabjemi ſatorhny a jeho k ſemi poraſy. Hrabje pſches njeho jědźechu. Wón bu diwójzy wokolo ſwjertnjeny, mějeſche pak pſchi tym telko duchapſchitomnoſcże, ſo hrabiſchcża horje ſtorczi. Tak ßo cżełnje dale njeſrani, ale ßebi jenož draſtu pſchi tym trochu wobſchkodźi. — Tudomni wobßedźerjo ſkorža na cżwilu wulkich myſchi. Dokelž wulke myſche wſchelake khoroſcże a druhu njerodž roſnoſchuja, mělo ßo cżim kruczſiſcho pſcheczziwo nim wuſtupowacž.

S **Bukez.** Ryczże hrjebjow k nowemu wodowodej na ſtatnej dróſy je ßo nimale ſkónczilo. Wodowe roły ßu do ſemje ſkładźene. Někto ßo na krwawnej haßy pilnje ryje. Tam pak ßu dźěła ſe wſchelakimi wobczežnoſczemi ſjednoczene. W ſemi je ſ měſtnami ſkała, ke kotrejž dyrbja ßo roſbuchadła nałożowacž. Woczakowaſche ßo tež powſchitkownje, ſo ßo ſ ſemje wſchelake hiſtoriſke namakanki wuryja. Hacž dotal pak jenož někotre ſtare pjenjeſy namakachu, kotrež ßu ßo tam ßnadź lěta 1813 ſhubile. Pjenjeſy ßu w lětach 1775—1804 bite. Mjes ſtarymi pjenjeſami je tež ſtary ſakſki kroſchik, ßnadź tak wulki kaž tſihriwnak, ſ lěta 1804. Dalſche ryczże na tutej haßy budźe wosebje ſajimawe.

S **Lubija.** (Ssmjertne njeſbože ſ jěſdnym kołom.) Zeleſniſki ſaſtojnik August Bartho mějeſche ſe ßwojim pſchichodnym ßynom a ſ druhim pſcheczelom wulět ſ jěſdnym kołom. W nozy ßo wróczichu. Wſchitzy tſjo ßwoje koła pódla ßebje wjedźechu a to ſ Kotmarjez na Delnjo-Kundraczanſke dwórniſchczo. Tam, hdźež ſtatna dróha ſ Dürrhennersdorfſkej kſchizuje, ſkoczi Bartho ſaßo na ßwoje koło. Tonmaj pak koło dale wjedźeſchtaj. Na dobo pſchijědźeſchtaj dwaj automobilaj jemu napſcheczo. Kołojěſdny ßo zyle ſomyli a ſajědźe do ſchtoma. Pſchi tym ßo tak ſtraſchnje ſrani, ſo krótko po tym wumrje.

S **Kamjenza.** Pſchichodnu njedźelu budu w Kamjenzu klamy wotewrjene a to dopołdnja wot ½8—½9 a wot 11 hacž do 6 hodźin wjeczor.

S **Wojerez.** Dokelž ßo w naſchim měſcże w poßlednim czaßu ſtajnje nutskamachu, ſpyta jedyn tudomny wobßedźeř ßwojich njewitanych hoſczi wotlakacž a pſchi jich pakoſczenju lepicž. Tohodla na ſchtom ſalěſe a ßwojich paduchow woczakowaſche. Dlěſchi czaß ßo miny a pſchezo hiſchcże nichtó njepſchińdźe. Jemu bě ßo ſkoro woſtudźiło. Tu nadobo ßłyſchi w bliſkoſczi ſchtoma ßylne ſtupy. Pod ſchtomom ßo prajeſche: „Na, njeje ßo hiſchcże tebi tam horjeka woſtudźiło." Czi paduſchi běchu ßwojeho lakarja na ſchtomje pytli. Njemóžachu wuczakacž, hdy ſe ſchtoma ſtupi. Někto jeho hiſchcże wußměſchowachu. Paduſchſtwa pak ßu někto trochu wopſcheſtale. — Nowy wokrjeßny lěkař, medizinalny aſſeßor Meyer ſ Barlina, naſtupi wczera wutoru ßwoje nowe ſaſtojnſtwo jako wokrjeßny lěkař.

S **Matyjojz.** Czaſto widźimy mjes dźěczimi njepoczink, ſo ßo na jěſdne koło ſe ſady pſchiſtupja. Sczěhwk tajkoho njepoczinka bě njeſbože ſańdźeneje ßoboty. Schulſki hólz G. R. ſ Barſcheza bě ßo boßy na jěſdne koło pſchiſtupił. S pſchehladanjom tykny nohu do koła a ßebi dwaj porſtaj wottorhny. Czežkoſranjeneho hnydom do Barſchezanſkeje khorownje dowjeſechu.

Z Łužicy.

Se **Zitawy.** W ludowej kupjeli w Olbersdorfje ſatepi ßo ſańdźenu njedźelu 22 lětny pſchekupz Gerhard Apelt ſe Ruppersdorfa. Młody człowjek bě tam ſe ßwojej ßotru na wopyczże a njemóžeſche derje płowacž. Jeho je pſchi kupanju někajka ßłaboſcź napadnyła abo ßnano Boža ruczka ſajała. Po wjazy hodźinſkim pytanju ſkónczuje jeho czěło namakachu a to hiſchcże na měſtnje, hdźež njeje pſchehłubeko.

Zapósłane.

Jako ßobu najwažniſchi a najhłowniſchi dypk na lětuſchej hłownej a jubilejnej ſkhadźowanzy we Khróſczizach bě ßwjedźeńſka rěcž wyßokodoſtojneho knjeſa czeſtneho protektora jubilejneje ſkhadźowanki ſararja Jakuba Schewczika. Rěcž bě tak połna rjanych a jadriwych myßlow na ſakładźe ßłowow: „Spěwaj a dźěłaj," ſo by ſchkoda było, by-li ßo tale rěcž ſapomniła abo ſhubiła. Dokelž ju njejßu wſchitzy ſkhadźowankarjo, kotſiž běchu po wobſchěrnej ſahrodźe wokolo roſbrojeni, ſtudwazy, kotſiž mějachu mjes tym wſchelake druhe wězy wobſtaracž a ſarjadowacž a kotrymž rěcž woßebje płaczeſche, kaž tež wſchitzy druſy njepſchitomni Sserbja ßłyſcheli, proßymy naležnje, ſo by k. farař Schewczik dał rěcž w „Sserbſkich Nowinach" woczžiſchczecž.

Někoſi wopytarjo jubilejneje ſkhadźowanki.

*

S pruſkeje hole!

W jenej němſkej nowinje czitach pſched krótkim, kak běſche ßo jedyn wojeřſki ßwjedźeń w Pruſkej ßwjecził, na kotrymž bě wojeřſke towařſtwo ßwoju khorhoj poßwjecžiło. Bě tam tež wjele druhich wojeřſkich towařſtwow pſcheproſchenych ſ bliſka a ſ daloka. Dokelž je wokolina ßerbſka, bě tam w tych towařſtwach tež wjele Sserbow, ſkoro luczi Sserbjo! Na ßwjedźenju rěczeſche tež jedyn general ſ jenoho ßußodneho měſta, kotryž w ßwojej rěczi wuſběhny: „Sslowaken und Sslowenen haben ſich zuſammen getan, uns zu verderben." Koho je ſ tym měnił, njewěm. Ssłowakojo ßu mały ludźik, kiž ßu ſ Czechami dźenßniſchu Czěßkoßlovenſku republiku ſałožili. Tutón mały ludźik Němzam niczo czinicž njebudźe, toho ßo Němzy bojecž njetrjebaju.

A potom Ssłowenojo, ßu to tež mały ludźik, kiž w dźenßniſchej Južnoßłowjanſkej jako dźěl pſchißłuſcha a tež Němzam niczo czinicž njebudu. Koho dyrbjał wón ſ tym měnicž, njemóže ßebi człowjek wujaßnicž. Hacž je wón ßłowjanſke ludy ſ tym měnił, ke kotrymž tež my Lužiſzy Sserbja po narodnoſczi ßłuſchamy, abo druhich njepſcheczelow němſkeje republiki? Je-li je wón ſ tym ßłowjanſke ludy měnił, dha tež ßmy my Sserbja ſ tymi Ssłowjanami ßobu měnjeni. Hacž je tale myßliczka žanomu ßerbſkemu wojakej do myßlow pſchiſchła? „Najſkěrje niz!" My „Lužiſzy Sserbja" měli ſkěrje prawo, ßo hórſchicž, dokelž naſchu narodnoſcž w Pruſkej ſe nohomaj teptaja. Lud pſches němſke ſchule do druheje myßle ſawjedźeja, kotraž je naſchej narodnoſczi ſe ſchkodu. Lud njenawuknje w ſchulach wjazy ßerbſki czitacž a tuž dyrbja ßo woßebje we wſchitkich wězach germaniſaziji podcžißnycž.

Tež ſe ßerbſkej zyrkwju w Pruſkej jara ſrudnje ſteji. Wjele ßerbſkich wßow nima wjazy ßerbſkich duchownych a tam ßo wjazy žana ßerbſka Boža ßłužba njedźerži. Je to jara ſrudźaza wěz. To móže ßo ſjawny ſkandal a hańba evangelſkeho kſcheſczijanſtwa mjenowacž. Kak prawo bychu Sserbja měli, ßo hórſchicž a wulke rěcže napſcheczo tomu dźeržecž. Ale, žadyn niczo njepraji, ßo wſchitzy boja. S wulkeho dźěła, ßu tež narodnje tak ſkaženi, ßo hiſchcże Sserbſtwo ſazpěja a wußměſchuja. Tajkele ßu te wobſtejnoſcże w pruſkich Sserbach. Bohužel, jara ſrudźaza wěz, ale wěrna. Hacž ßo tu lud jónu pſchewobroczi abo niz? Je-li niz, póńdźe ßwojej ſahubje napſcheczo, a potom budźe móz rjecz: „Die Germaniſation hat uns verdorben." Tuž ßerbſki ludo, wotuczíſch ſe ßwojeho narodneho ſpara?!

Sserb ſ Mužakowſkeje hole.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Pſches rěku Neckar w Mannheimje ſa 2½ milijona hr. móſt natwarja, kotremuž mjeno „Bjedrich-Ebertowy móſt" narjeknu.

*

Pruſki ſnutſkowny miniſter Severing je w rěczi we Bielefeldźe pſchipowjedźił, ſo ßo pruſki ßejm roſpuſchczi, jeli ſo budźa ßo ſtrony prawizy ſpomožnemu dźěłu w ßejmje dale ſpjeczowacž.

*

Nowe tobakowe zło je hižo 16. auguſta do mozy ſtupiło. S nim ßo zło na ßyry tobak wo 150 prozentow powyſchi.

*

Jeli ſo budźe hoſpodařſka kriſa dale tracž, budźe ßo we Poruhrſkej dźěło w dalſchich 60 podkopkach dyrbjecž ſaſtajicž.

*

Na małej němſkej kupje Amrumje je ßo 19 khěžow wotpaliło. S wulkim wětrom ßo woheń pſchezo dale roſchěrja.

*

W rańſchich Czechach textilni dźěłaczerjo ſtrajkuja, dokelž dźěłodawarjo nochzedźa mſdu powyſchicž.

*

Po powěſczi Havaſkeje powěſczeřnje ſ Tokia ßu ßo japanſke měſta Oſaka, Kyota a Kobe ſ wichorom wupuſczíle.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Pirny.** (Wopor Lóbja.) Dwě žonje ßo tele dny we Lóbju kupaſchtej. Na njeſbožo pſchińdźeſchtej pſchebliſko kužołej a poczinaſchtej ßo podnurjecž. Montěr H. Kleßa ſ Budyſchina ſkoczi jimaj hnydom na pomoz. Hacžrunjecž jemu wumožeřſki wěnz pſchepoſdźe pſchiczißnychu, poradźi ßo jemu tola jenu žonu pſched ßmjerczu wukhowacž. Tamna pak bě ßo hižo podnuriła a ßo tepi.

* S **Kamjenizy.** Njehańbity njeſkutk ſta ßo ſańdźelu wjeczor wokolo 8 hodž. w Glößy pola Kamjenizy. Tam w Glößy bydlazy blidařſki wuczobnik po dróſy dźěſche, kotraž ſ Glößy do Borna wjedźe. Nadobo ſeſady jeneho moſta dwaj 18—19lětnaj hólzaj ſ hrjebje wuſkoczíſchtaj. Wonaj mějeſchtaj wobliczo do połojzy ſawjaſane. Tutaj hólza na nohomaj a rukomaj krucże wuwjaſaſchtaj a ſo by njewołał, jemu rubiſchko do huby tyknyſchtaj. Potom jeho na 100 m. dale pſchi rěcžy Kamjenizy njeßeſchtaj. Pſchi tamnych ſpuſchczadłach jemu rubiſchko ſ huby wuczahnyſchtaj. Se ßłowami „Sswit pßycže", jeho do rěki Kamjenizy czißnyſchtaj. Na ſbožo ßo powjas na nohomaj wotwjaſa a dokelž móžeſche hólz derje płuwacž, tak měſtej ßmjerczi wuczekny. Sa ſkóſtnikomaj nimaju ani najmjeńſcheho ßlěda.

S **Lipſka.** Dźěłaczeř Kurt Walter Voigt ſ Auerbacha chzyſche ßebi na ſpodźiwne waſchnje pjenjeſy dobycž. Wón na dróſy ßwoje jěſdne koło ludźom ke kupjenju poſkiczeſche. Pſchi tym ßebi někotre hriwny k napłaczenju žadaſche a wudawaſche wěſte twarjenje a drohu, hdźež bydli. Tam mějachu ßebi ludźo po koło dónicž. Jako pak ßo tam ſa kołom a jeho mějiczelom praſchachu, nichtó wo niczim niczo njewědźeſche. Poſdźiſcho jeho wußlědźichu. Někto mějeſche ßo jebak pſched Lipſkowſkim hamtſkim ßudniſtwom ſamołwicž. Dopokaſa ßo jemu, ſo je na 6 raſow ludźi wojebał a ßebi dał 3—10 hr. napłaczicž. Ssud Voigtej 4 měßazy jaſtwa naměri.

* S **Khemberka.** Wobžarujomne njeſbožo ſ motorowym kołom ſta ßo tu ſańdźene dny. Mandźelſka dźěłaczerja Gnawka jědźeſche ſe ßwojim kołom po tak mjenowanej Viebigskej horje dele. Pſchi tym ſhubi ßnano móz nad ßwojim jěſdnym kołom a ſajědźe deleka do kamjeńtneje murje, hdźež we ßwojej krewji bjes wědomja ležo woſta. Sanitetni pomoznizy ju do jeje bydlenja dowjeſechu. Hnydom ſawołany lěkař poruczi, ſo by ßo czežko ſnjeſbožena hnydom do Khemberkſkeje hojeřnje dowjeſła.

* **60 wosobow na ſajědojczenje ſ mjaßom ſkhoriło.** We Gröbizach pola Halle tele dny 60 wosobow na ſajědojczenje ſ mjaßom ſkhori. Woni běchu ßwinjaze mjaßo jědle, kotrež bě mjaßowobhladowař po prawom ſakaſał wužiwacž.

* **Roſchty pſchi jenym zeleſniſkim moſcże ßo ßypnyſe.** Na želeſniſkej czarje mjes Velbertom a Kettwigom želeſniſki móſt porjedźeja. Tam ßo ſańdźenu ßobotu 30—35 m. wyßoke roſchty ßypnychu a wjele dźěłaczerjow pohrjebachu. Dwaj dźěłaczerjaj ßo hnydom moriſchtaj. Dwaj druhaj ßo czežko ſraniſchtaj. Jedyn ßo jenož łohko ſrani.

* **Hacž do kotrych wyſchin doſrawi rožka?** W alpſkich krajinach, hdźež dyrbi człowjek kóždy hruſtik ſemje wužicž, tam ßyje ßo žito w pomérnje wyßokich krajinach. W Europje leža žitne pola w najwjeczornych alpach, we Francowſkej a Walliſkim kantonje w Schwizy. Tu wußywa ßo hiſchcże žito 1950 hacž pſches 2000 m. wyßoko. Najwyſchſche ležaze polo je 2000 m. wyßoko w matiſkim dole. W Němſkej ßu najwyſchſche ležaze žitne pola we wyſchſchich bayerſkich horach, 976 m. wyßoko, w tirolſkich pak 1840 m. wyßoko. W tutych wyſchinach pak njedóńdźe w kóždym lěcże k žnjam, dokelž rožka njedoſrawi.

Porjedźeńka.

W roſprawje wo jubilejnej ſkhadźowanzy w czißle 186 „Sserb. Nowin" ma hrónczko, kiž je do taſle na Czíſchinſkeho domje pſchiczinjenej wudypane, rěkacž:

„Mi žiwjenje bě bój a běda,
A brón a ſchkit a pucž bě pjero."

Hospodařski rozhlad.

Ssrjedu 19. auguſta 1925.

Wczeratwſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,49
1 jendźelſki punt	20,384	100 czěſkoßł. krónow	12,42
100 ſchwajz. frankow	81,38	100 pólſk. markow	75,04

Efekty ſamóchu wczera na Berlinſkej burſy ßwoje kurſy derje powyſchiczž. Statne a wójnſke požczonki mějachu ßnadny wobrot pſchi dotalnych niſkich kurſach.

Na produktowych wikach bě doſcž žita na pſchedań. Rožka a jeczmjeń ßwoje dotalne płaczíſny ſakhowachu. Pſcheńza a wowß je ßnadnje ſnižichu. Ržanu muku ſa ſnižene płaczíſny kupowachu. Wczera płaczeſche zentnař

w Berlinje

pſcheńzy 12—12.20 rožki 8.85—9.20 jeczmjenja 9.45—9.85 wowßa 9.45—9.90 hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa ſeptember: pſcheńzy 12.72—12.75 rožki 9.80 hacž 9.82 wowßa 9.15 hr., — ſa oktober: pſcheńzy 12.85—12.90 rožki 10.12—10.20 wowßa 9.50 hr., — ſa dezember: 13.10—13.15 rožki 10.35 wowßa 9.25 hr.

Pſches poł lěta někto ſtrony prawizy w němſkej republizy knježa. Hladajzy je wo tón czaß ſ naſchim hoſpodařſtwom wróczo ſchło. Jena němſkonarodna nowina w Shorjelzu w dźenßniſchim czíßle piſche: W ruhrſkej krajinje ſaſtanu 60 podkopkow w bliżſchim czaßu dźěłacž. — W Gelſenkirchenje je hórniſke drużſtwo Dahlbuſch k 1. meji 400 dźěłaczerjow puſcheziło, k 15. auguſtej 650 dźěłaczerjam a k 1. ſept. 31 pſchiſtajenym wupowědźiło. K 1. ſept. ſaſtanje tež jemu ßluſchaza zyhelwancza dźěłacž. — Wſchelake wjetſche induſtrielne wobkhody w Berlinje ßu k 1. oktobrej 3000 dźěłaczerjam a pſchiſtajenym wupowědźile. — To ßo ſrudnje poßlucha.

Sso pytaja:

Pohoncž, Wilh. Nowak w Budyſchinje na Swonk. ławſkej haßy czo. 16.
Wolazy a tež **nózny ſtražnik,** knježi dwór w Ssmochczizach.
Blidařſki, Max Laſch w Karlsbrunnje.
Dźěłaczeř, młódſchi, Milde a Uſer w Budyſchinje, Swonk. ławſka haßa czo. 16.
Pachoł, Meißner w Budyſchinje, pſchi Ławſkich wrotach.
Wuſchiwařki, Trögerka w Budyſchinje na Swonk. ławſkej haßy czo. 9.
Składowniza, Coldiß w Budyſchinje na Wjeleczanſkej dróſy czo. 45.
Holzy do domu, ſtarſcha hacž 20 lět, Kupferka w Budyſchinje na Róžowej haßy czo. 31, — w Budyſchinje **ſa** Khěžorſkej dróſy czo. 11 w kožuchowych klamach.

Na pſchedań:

Wós, dźěczazy, Kſchižan w Budyſchinje, na Taſchbacku czo. 10.

Sso pſcheßadźuje:

Schtwórtk 20. 8. w Lubiju w hoſczenzu k „Hwěſdźe": Büffet, regulator, ſchpihelaj, ſchatowy khamor, vertiko, ſofa, nózne blidko, poßleſchczi, ſa dwě woknje gardiny, kuchińſka nadoba, wuczahowaze blido, kupanſka wanja k ßedźenju, jěſdne koło, žonjaze piſanſke blido, ſchkleńczany khamor. — W hoſczenzu „Reichshof": Czerwjeny ſchumiel, 3lětny, kobła. (Se žaneje powěſcže niemóžachmy ſhonicž, w kotrym czaßu.)

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenßa dop. ¾11 hodž.: Wiki jara měrne. Tendenza: wotczakowaza.

Dop. ¾12 hodž.: Kaž pſched hodźinu. Tendenza: trochu ſeklabjena.

Płaczíſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ßymjo po tuni abo 1000 kg, ßewak 100 kg, płaczíſny po ſłotej hriwnje.

	18. 8.	17. 8.		18. 8.	17. 8.
Pſcheńza	240-244	244-248	rapß. wośuſchi	16,80	16,80
rožka	177-184	177-183	poch. melaßa	10,00	10,00
nalět. jeczmjeń	—	—	ſeradella	—	—
naſ. jeczmjen	189-197	189-197	běrnjaze kružki	25-25,50	26-26,00
wowß	198-193	192-202	buny	—	24 26,00
kukuriza(Mais)	214-218	212-216	wola	26-28,00	26-28,00
pſcheńczn. muka	32-34,75	32-34,75	lany wośuſchi	23,60-24	23-24,50
ržana muka	26-27,75	26-27,75	módre łupiny	12-14,50	12-14,50
pſcheńcž. wotr.	13,60	13,70	žolte łupiny	15-16,50	15-16,50
ržane wotruby	13,30	13,40	ßyno, 50 kg	3,60-4,20	3,70-4,30
rapß	345-350	345-355	ßłoma, ržana	0,90-1,30	0,90-1,30
lane ßymjo	—	—	„ pſcheńcž.	0,90-1,30	0,80-1,30
hróch	25-27,00	25-27,00	„ wowßna	1,00-1,40	1,00-1,40
pjeluſchki	23-25,00	23-25,00	„ jeczna	0,50-0,90	0,50-0,90

Jendźelska a Japanska z chineskich pschistawow wusamknjenej.

Po Havaskej powěsći z Kantona su chineske wyschnoscze nowe wukasy k wuprawjenju internazionalneho kódźenstwa wudale. Wone rěkaju:

1. Parne łódźe kóždeje narodnosce z **wuwzaćom Jendźelskeje a Japanskeje**, maja prawo do kóždeho pschistawa sajeć z wuwzaćom Hongkonga.

2. Hdyž su parne łódźe do pschistawa sajeće, je kommißarojo antiimperialistiskeho swjaska huhdom pschepytaju.

3. Sakasane je, se snutskownemu kraja žyrjsmy wuwoscz.

Jendźelski generalny konsul je so pjecza pola chineskeho knjezerstwa pißomnje wobhonił, hacz je knjezerstwo mjenowane wukasy wudalo. Wone so, generalny konsul pische, pschipowjedenju wósmy runaju.

Strajk pólskich sastojnikow w Shanghaiu so słonczi.

Po dołhim jednanju su so pólscy sastojnizy w Shanghaiu sasu do źiwjeny wrócili. Kaž je so zhubiło, so su jich zadanja Pekingskemu knjezerstwu pschedpokoja. Mjeda so jim powyschi. Mjody pólski sastojnik, kotryž je hacz dotal mězaczniže 20 dollarow sałuźił, 35 dollarow pornjo zadanym 52 dollaram dostanje.

Módroćišć a musliny k jakam a drastam, lśćne barchenty ke košlam, pisane a běłe łožowe šaty, wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, trikotowe šaty, nohajcy, sórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 20. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer +4%, thermometer wo dnju +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —2%, thermometer w nozy +13. — Wyschina ležesche wczera rano pschez hischcze nad Schottiskej a dale nad połodnischcej a krótkoraniscej Europu. Nišim nězdaleka nad baltiskimi krajemi, nad wjeczornej a połodnischej Němskej. Ta pschinjese nam wczera a dźensa w nozy kazate wjedro. W nozy je wokolo Budyschina so wot sněha deschcza naschło hacz dale k połnocy. Wczera na wjeczor bě schkleńza sasu na hrosne schka. Dźensa rano stupa sasu na rjane. — Jutrje pjatk słónczko 4.57 skhadza a so 7,22 hodźin khowa. Měsaczk rano 6,39 hodźin skhadza a so wjeczor 8,12 hodźin khowa.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje:** Nochze so hischcze zyle wucejahnjej, ale žylnische deschcze njehroža. Dotalmy ras wjedra hischcze wobthowanny. Tak kaž pola nas je nimale po zyłej Europie.

— **Rosprawa policijow.** Wczera 19. 8. kradnychu we Budyschinje mužace jěsdne kolo znamki „Diamant. Koło ma čornu podstawu, a nowe čorne schtitanske klaski, kolte hwjena z čornymi šmuhami, horje schibnjene wobźidło z gumijowymi pschimadłami, pedale z gumijowymi sakładami. Swónčeł je delcka pschi widłach pschiprawjeny. Pschi kole njeje prědku žane spinadło. Sydło ma hnójne pjero. Na kołach su grotogumijowe wobrucze. — Dale kradnychu na šamym dnju cźěrna-feleny žonjazy gumijowy płaschcź, swonka z dwěmaj kapßonoma je 6 rohowymi kneflemi. Płaschcź ma šmutska schěre bělo-wokniate podschicze. — 16. 8. kradnychu we wokolnosći Budyschina žołtno-módru židźanu šukniu se běłym wobschicznom, 1 jaśnomódru trikotowu šukniu se běłym khornarjom, 1 žołtu šukniu z pißanym židźanym wobschicznom, 1 šuknju z kaschćikatego šukna z běłym wobschicznom a cźerwjenym bantom, 1 selenu schtrykowanu pjesl z čornymi šmuškami, schéroki běły kožany pás a jene čorne cźrije.

— Saúdźenu póndźelu padny poldra léta stare dźěćo w njewobkedźbowanym wokomiku na dworje jenoje ležomnosće w šmutskownym měsće do plokazeje dóźiwa wojrjazeje wody. Hačrunjež brje mačz dźěćo hnydom wuczahny, bě jo wobaje dźěćko tak cźežko wopalilo, so wo nozy w tudomnej khorowni na swóje zalóžne rany wumrě.

— **Khorosche słotu w Hornjej Łužicy.** Po wuprajenju krajneje strowotneje wyschnosće naliczichu jo w Budyschkim wokrjesu 15. augusta sćežkowaze naikowaze khorosće: Sklóśnjowosć w jenej gmejnje a 1 dworje Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa, w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. Skazenosć pjowa w 1 gmejnje a 1 dworje Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa, w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa a w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. Pokhroma a schlintawa w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. Praschiwosć pola jenokopytow w 1 gmejnje a 1 dworje Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa a w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. Tuberkulosa howjadłow w 2 gmejnomaj a 3 dworach Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Pólske pożrjdki do Pólskeje a Rušskeje** maja so wozebje derje sowalicź, derje sawjasacź a se sygłom a wotsajanymi plombami abo z podobnymi srědkami so kruce sacźinicź. Ani pólske ani ruske pólske sarjadowanje njepschewosmje pakety k dalschemu wobstaranju, kiž njejsu po pschedpisach sawalene. Pschijimowniscź ma so, so by so žadanja wobeju sarjadowanjow na pschedpisma mjeschanorodneho pólskeho srědzesna słožuja.

— **Djéžnikez.** Wobzarnjowne njeboże sta so wutoru wjeczor wokolo ½7 hodź. na tudomnej dróšy, kotraž k dwornischeju wjedze. Cźežła Jünger z Djéžnikez jedźesche se kolom po dróšy. Pschi tym so jemu pschi koleju widły stamachu a wón padny tak straschnje, so jeho wědomja ležo wosta. Jeho do jeho wobydlenja dowjesechu. Wobzarnomny bě žebi nohu złamał a so we wobliczu a na rukach cźežko franit. Prěnju pomoz poskicźi jemu k. dr. Martscha se Hornjeje Hórki. Snjedbožemy je stajnje jara kedźbliwje jěsdźi. Tuž njeje na jiwojim njeboju žadn wina.

— **Malešecy.** Tudomny žandarmski hłowny strażmijchtr Fietza 16. augusta Pawoła Klóttu z Delnjeho Wujesda saja. Klótka bě 20. julija se Shorjelskeho jastwa cźekнył. Nětko bě sasu hižom we Wojerezach jědne kolo kradnył. Też pschi padatschstwje w Bórku je so pjecza hobu wobdźělił.

— **Klukscha.** Budyschske anthropologiske a pschedstawiniske towarstwo je sandźenu tydźeń na Klukschanskich honach starožitnosće wurywało. Tuto wurywanje je jara ważne dla pschedstawiniskeho cźasa Łužicy. Na jenym rynku 7 starych rowow namakachu, kotrež so w dlešchi šmuhy wot krótkeho ranja k dołhemu wjeczorej cźahnu. W nich nadeńdźechu so wjele popjelnizow. Wokolo łožeje popjelnizy bě hischcze 10—15 mjeńschich šudobjow. Popjelnizy su tam pjecza wokolo 700 lět do Khrystuseweho naroda hrjebane. Wokolo jeneje popjelnizy běchu 20 drobnych šudobjow. W jenym z nich bě derje schérana mjedzana jehła. S toho šwitnjacemy, so tuž hischcze w żeleźowym cźasu wschelake wězy z mjedźe dźěłachu. Spomnjenja hódny je wołoseje row, kotryž na wjecźornej stronje pola namakachu. Won bě okо wosoło tak rjez murjowany a mějesche pschersćt wo 2 m. Wołrjedza leżesche kosćerjow. To je prěnje tajke rownischeżo, kotrež tudy namakachu. Nětko pilnje dale ryja.

— **Woleschnizy pola Kletneho.** Bliđaŕ Pawoł Wuliy dźěsche žiwoju farbitowu lampu pschi motorowym kole sażiwóźicź. Pschi tym pschińdże z wobliczom pschebliźko a jebi wozći a wóń khětro wopali, jako plomjo nahle z lampy łapny. Jeho pschecźel jeho do Budyschskeje khorowaje dowjese. Hacź jo lekarjam poradźi, jemu widźenje zdźerźecź, jo jara prascha.

— **Kamjenza.** (Sabjydlenje Borromejskich miłosćiwych sotrow w Kamjenzu.) Dom miłosćiwych sotrow khwj. Karla Borromeja w Trebnizach je k wothladanju khorych do Kamjenskeje kat. wosady dwě sotrje wupósłał. Sotrje stej wyschscha sotra Antonija Schérzez narodźena we Schérachowje, prjedy wyschscha sotra we Wostrowzu a pruhowana wothladarka khorych sotra Herminа Hilbigez z domu miłosćiwych sotrow we Trebnizy. Posłyschcho, hdyž budźe dom miłosćiwych sotrow tudy dowarjenły, so tu hischcze dwě sotrje pschipósćeleteż. — Njeboże sta so sandźenu póndźelu w tudomnej Borschczi. Montér Walter Petasch, kotryž w tudomnej milinarni (Elektrizitätswerk) dźěła a na Kinsbórskej dróšy bydli, dźěsche elektrisku šwézu w Borschczi na swjedźenskim nameśtnje pschiprawicź. Sćežor elektrowodu bě khětro nahnity a so na dobo złama. Pelasch padny a bjes wědomja leżo wosta. Jeho do khorownje dowjesechu.

S **Krónzy** pola Njeswaczidła. Spodźiwnu baczonej šwójbu mózemy pola tudomneho kubleria Thränty widźeć. Baczon, kotryž so kóžde léto sasu do šwojeho starého hnězda wrócźi, je létsa k prěnjemu rasej 5 młodych wulahnył. Kaž so zda, je znano zuły baczon 5. jejo do hnězda sniesł. Tak mějeschtaj baczonez je sežiwjenjom šwojich młodych wjele dźěłaczź. Jedyn baczon trjeba na dźeń k žiwjenju sežiwjenju 40—50 žabow, wybow abo druhich šworzenjow podobneje wulkosće. Baczonej też młode sajazy kója. Spodźiwnu bě pschihladowaczź, kak młode baczonej młode sajazy spózeraju.

S **Kulowa.** Létsa w měrzu bě jena 16lětna słužobna pola jeneho wobsedźerja młokarnje w jenej wsy pola Khocźebuza wschelake sćéborne wězy kaž tež drastu kradnyła. Wsche pschepytowanja běchu hacź dotal podarmo. Holći bě so na dlešchi cźaš zhubiła. Radobo so sasu pola šwojeho prjedawschcheho knjesa, jeneho ratarja we Kulowje, pschistaji. Tudomna žandarmerija nětko pudischtwo wujasni. Kradnjene wězy, kotrež mějesche hischcze pschi sebi, jej wotewsachu.

S **Wojerez.** Mjerzazu njelubosnosć mějesche wóndano jedyn tudomny ratař. S wosom jědźesche po tudomnej dwórnischczowej dróšy. Na wosu leżachu kachlizy. Na żelezniskim pschekhodże so konjej spótschichtaj a cźekny schtaj z wosom. Kachlizy sady dele spadachu a so rozbichu, tak so jo njeboža wjazy trjebaczź.

S **Wulkich Sdźar.** (Zyganske hłěpzowstwo.) Jenej zyganzy so poradźi tudy njenaspohnitu burowku wobkraczeć a jej wjetschu sumu pjenjes a k tomu hischcze druhe drohotnosće wurěcźeczź. Zyganka pschińdże k burowzu a burowza a chzhische jej nékajke zanki pschedaczź. Hłowna wěz pschi tym pak bě nětso, burowku wobleseczź a žebi je bowěm bohaty. Zyganka žonje wukładowasche, so ma móz je wotkrowicź a też njepschecźelstwo, kotrež mjes burowku a jeje wjesnjanami wobsteji, sasu sbladkowacź. Pschi tym sapocza šwój hokus-pokus a stónczenje, schtož bě dwójna wěz, wurěcźa jej 20 hr. a to na prěnim dnju šwojich sbukkow. Jako na druhi dźeń sasu pschińdże, bě hižo wótschicźa a kasafce žebi 140 hr. sa šwoje cźinki. Burowka jej pjenjesy też bohužel da. Pschi tym bě hischcze ložowe pocźehnjenje a druhe schaty kradnyła. Skónczenje je se wschem shubi a njebě wjazy k widźenju. Budźomy tola bóle wobhladnowi i tajkim prakom.

Z Łužicy.

* S **Frankenthala.** (Smjertne njeboże z jěsdnym kołom.) Tudomneho khežkarja a fabrikskeho dźěłaczerja K. Hajdu saúdźenu hobotu na puczíku z Wulko-Harlawskeho dwórnischcza do Bühlowa pschi łěsu blizko Wächterez myna morwoho nadeńdźechu. Khodźeschе na **pytanje.** Jako hobotu wjeczor na pytanje do Bühlowskeje korczmy jědźeschе, padny tak straschnje, so žebi **nop rosrasy a hnydom wumrě.** Kolo so rosrasy. Wobaj bubonaj zóbla njcho łeseschtaj.

— S **Noweho Salza.** W nozy k wintorje krótko po 12 hodź. wotpali so mała brózinja, klauerez fabrizy šuschaza. Wobeń bu, kaž so zda, saloženy. Wobhladźeł bě šwoju brózinju špediteurez Pufej a kowarjej Müllerez pschenajał. Puf mějesche w brózni wjele šyna, Müller pak wulki slad plunowych rolow. Wjele ludźi bě k wohnjej pschikhwatało. K hasschenju pschiběžeczu wohnjowe woboty z Wopakeje, z Fugawy a Holbina.

Se **Zitawy.** Cźežli wosud potrjechi šwójbu tudomneho kondukterja Müllera. Psched krótkim cźasom bu najstarschi šyn šwójby w Berlinje operěrowany a wumrě na seschłuki operazije. Nětko dóńdże krutsha powěsć, so je so jich druhi, hižo jenjeny šyn, 27lětny kondukar Otto Müller pschi kupanju w morju tepił.

S **Rychbacha.** Tele dny mějachmy tu hižom prěnje kurjawy. Po starych prawidłach ma potajkim sa 100 dnjow prěni šněh padaez. To by wokolo šrjedź novembra było.

W Strasburku na hrodźišću . . .

Pó. Rožeggera „Podawiny a postawy z Alpow".

Hižo w lěcźu hodźeschе so khežcźicźa ledy nałcź. Se wyhkopeńschoho hórikeho wuhona špuschcźeja so po scźežnischczu wótre žłubiny, jako by so hora tam rostkocźała. Schtóž po nahlišnje horje špuschche, tón widźeschе, so we lutej kwětkaźy male selene ladko leżeschе, nimale rune, porosćene z nětkotrymi starymi, wot wichora rosćuchanymi schmrěkami. A pod tutymi schmrěkami pol do semje zapadnjena leżeschе khežcźicźa strażerja. Tutu krajinu mjenuja pjeze wrota.

Nětko w šymje běschе nimo toho hischcze wschitko do šněha a kurjawy sawalene. A w tutej hodźinje też w nozy. Tuž šmědźeschtaj so wobaj towarschej hižo w khežcźicźy rospołożeć a wohenćk we wohnjischczu sadźěłacź. Nětko njemóżeschе jeju horje špuzaju kur pscheradźicź. Maly, cźerwjenobrodaty płěchacź, kutleschе alpiisku šornu; druhi, šwižny statny cźłowjek z dołhim sarostkom cźorneje brody we błędem wobliczu, njetasche šněh do dónczi a špajeschе ju na wohnjischczo, so by z njeho woda była. Wobaj muješej mješchtaj po drasce a cźełe tajki hubjeny a diwołomny napohlad, so so jimaj lohko wěrjeschе, cźehodła bęschtaj žebi tutón njehospodliwy pschebyłk wubrakoj. Cźerwjenobrodaty bęschе so do dołheje rosłchlepotaneje kutry z kožmateho šuka wyschе sejołtnjenych płatowych lapow sawalił. Dołhi čuchi cźorny mějeschе płaschcź wokolo so, je schćerchu šuknja, cźornymi wuhorkami a mjedźanymi kneflemi. A na hłowje schéru drjewjanu cźapku. Wuhorki běchu šwopręska šołte byłe, ale z wuhlowymi šajami šnaczornike. Knefle běchu so hižo tak jara poczémnile, so njebě na nich wojerskeho pokhadźenja hižo widźeczź.

„Ty, Fölzlo", prajeschе cźerwjeny z nimale nězinym wyšokim hłokom, „pschichodne léto pschińdże pózniy cźaš prjedy!"

„Tak!" rjekny druhi, mjes tym so hable do wohnja njetasche, tak so schćerchu łkakotachu.

„Haj, Fölzlo, dyrbimoj šlutniwaj byeź. To je pośledńja." Wón měnjeschе agpiiku šornu. „Widź wjazy njepschikhadża, dokelž pjenjes njedostawa, prochy je dowutšelany a ja mam hłodu wumrěeź, twojedla, šupako ty, podhladny! Abo dyjeschе mje žiweho wopjeź, dokelž woheń tak wyšoko hacź do tšechi šałožujesch a sacźerischz?"

„Khěžki njech so wotpala", prajeschе Fölzl mjersazy. „Mi wschak bo najtubjscho bylo, sawěrno. Morwy bych dyrjł byeź. Abo — sajo ras cźłowjekow wobladacź."

„Tu šioji cźłowjek jedyn!" tak djeschе druhi a stupi so ſ rosprětnymaj nohomaj psched nim.

„Je hischcze prascheńe, hacź ty wopraławdże cźłowjek."

„Hacź do tak wyšoka móžu ja to stacź", prajeschе cźerwjeny a złoži ruzy na koleni.

„Sstyschischi, Rückli, jeli ty dale wysche šwérjo . . ."

„Wupraj so, wupraj so. Budźe wešcźe prawje, schtož ty žebi myślisch."

„Ja wo tebje wjazy njerodźu. Nětko, hdyž so hodły bliza, póndu dele do dola. Chzu tola stónczenje sasu — wešch ty, Rückli. — ja žedźu pschecźo sasu ras sa gyrkwinskim šwonom."

„A ja žadam sa korczmu. Haj, Fölzl, mój póndźemoj hromadźe. Ale wjmi šiwoj pjenjesny mech šobu, so by cźe cźłowjek mohł duzy po puczu wurubicź."

„Twoje žorty su kóżane", prajeschе cźorny we wojerskim płaschczu. „Ty wschak wěsch, so pośledńjeho toleria njewotedam. To je mojeje maczerny tolef pschi tschcźinach dostaty."

Rückli dźerżeschе ruzy w barbje schtomoweje skory nad bruchom złożenej a prajeschе nězuje: „Kschcźeństi tolef, tón not maczerje! Wulka radosć, kajże šy ty tola pobożne dźěcźo! A njewinowaty kaj jandźel! Jenoż so žo žandarmow bojisch, cźini cźe hischcze lubosnischo."

„Njebojischi ho jich ty, Schwajzarikо?" wopraschа so Fölzl a liny rostaty šnéh do seserschwjeneje pónoje, tij k wohnjej pschišitaji. Druhi roskuskowa i dyžbačnym nožom dźiwinu a njetasche kusti psched burje nałód.

„Ja ho bojecź! Sšmětschnje! Dla pschetkowanja namakanych wězow. Hdyž wonka na polu běrny a kalowe hłowizi namakasch, wuschcźuwaju hnydom policiju kaj na dźiwisnu!"

„Ty šy mi tola powědał, so šy ſ dwórnischcza pólstowy mech ſ pjenjesami krađnył!"

„Kradnył —! Ssurowy flazo! Dokelž šym šebi myślit, so moht tam list ja mnje bycź. Njenamakawschi nicžo wotšebiteho, šym mech šdobnje sajo na puczi cźišnył, **hdyž** móże jón kóždy pólstowy sajo šóhnycź."

„Lépje na tym šy hacź ja", pschišłpomni Fölzl, **mjes** tym so šuchene hriby do wody njetasche. „Mje, hdyž lépja, jenoż trochu stónzuja."

„Dźi, wulzyczinjerjo!"

„Žyle ważnje rěczeno. Dokelž je hižo k tšećemu rasej."

„K tšećemu rasej, ty prajiśch?"

„So šym jim cźełnył."

„Potajkim šy ho hižo nješchto krócź **popadnyeź dałł** Hlupako!"

(Pokračowanje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawańi 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Cisło (Nr.) 193 **Budyšin — štwórtk, 20. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski hłóš pscheeźiwo jendźelskej politizy w Europje.

W „Sozialistische Monatshefte" snaty pscheeźiwnik Jendźelskeje a socialdemokratiski sapósłanz Quessel w nastawku „Rheinski pakt, prascheńje optantow a němsko-hołpodarska wójna" pische: „Rheinski pakt je hač dotal jenoź połsko-czěskoslowakisko-belgiski wojerski swjazk wobtwjerdźił. Dowěra do jendźelskeje politiki na europiski twjerdźinje so słabnje. Wjes jendźelskich finanznych zórkow njemohł Abd-el-Krim žiwoju wójnu wjesć. Franzowska a Schpanika žedźi ani njepomyślitej na wobšamknjenje měra, kotryž by Abd-el-Krima zamołstatneho sčinił, kaž by žedźi Jendźelska pschała, derje widźo, so dyrbitej w Londonje kazerja měra hladać. Spitaczeł po pscheeźiwo zamołstatnosći rifskich Kabylow wupraja. Wotpokasuje potom němski politiski pscheeźiwo Połsce. Spodźiwne je, so je so tak rucze ſ Jendźelskej wikowanjske rjedźenje wobšamkło, mjes tym so je jednanje ſ Połsce a Franzowsku njeuspěšne. Sda so koro, so ma so hołpodarska wójna ſ Połsku na słužbowanje němskich ſriedźnych worschtow wuwjesć. Rozuma wójna němskich dźełaćerjow hórje potrjechi dyšli połskich dźełaćerjow a ratarjow. Němska politika so po radźe Jendźelskeje wjedźe, hdyž stajnje rěkli wo dobyću korridora a Hornjej Schlesynkej. Spitaczeł něni, so prózowanje Jendźelskeje wo ſujemóžnjenje jednoty na europiskej twjerdźinje so bjes wuspěcha stónči, hłownu schodu pak Němska poczerpi, kotraž połnuje jendźelskej politizy słužki.

Mjdowa wójna w tertilnej industriji.

Jednanje wo nowym mjdowym tarifu we wjeczornosalskej tertilnej industriji, kotrež so w němskim dźełowym ministerstwje w Barlinje wjedźeše, je so wutoru rozbiło. Dźełaćerjo njewěrja, so móža nowy tarif psches kónc dezembra tuteho léta wobšamknjeć, hač runje běchu Lětja we juliju za ſuknowu a biegnowu industriju rozšěrjazy wuſud hač do 31. měrza 1920 pschijeli. Dźełodawarjo wschitkich pak, dźiwajo na 10 procentje powyschenje mjdy, kotrež bě rozšěrjazy wuſud Kamjenicanskeho směrzowskeho ſuda 20. junija 1925 postajił, króćicha terminu hač do 20. měrza bliższeho léta pschijeć; dokelž so bojachu, so by so po minjenju króćsheje termije, tarif snowa powyschił. S tym so mjdowa wójna we wjeczornej sakšej tertilnej industriji njehodźi wobeńcej, w kotrejž so 4. septembra 1925 200 000 dźełaćerjow a dźełaćerkow ſ dźěła wulamknje.

Demokratoja wo złowjej politizy.

Pschedźiwdźiwo němskošowinistiske frakcije němskeje demokratiſeje strony je namołwjenje na wuſuwolerjow wojerskiwo. W nim so wobšamknjenja pozledźiwjeho pozdźanja němskeho ſejma rospominaju. S wobšamknjenymi dawkami a zakoni njeje so němska konkurrenzna móc pohybnika a so němšći wuwoz swěrzić. Skoro pschi wschěch wobšamknjenych zakonjach ſu němskonazionalni ſwoje wólbne ſlubjenja stamali. Němskonazionalni a hospodarska strona ſu zyle demokratam pschewostajili, ſrěni staw schkitaſ. We nastupanju ſwonkowneje politiki so praji, so ſu demokratojo knjeſerstwo pschi jeho prózowanju wo dorosumjenje podpjerali.

Wukazaj wo honjenju płaćišnow a wo pruhowarńach płaćišnow so ſ mozy stajitaj.

Němske knjeſerstwo je němskostatnej radźe pschedłohu podalo, po kotrejž so pohłeduje hischcze płaćazoe nuſne hospodarske wukazy; mjes nimi wukas wo honjenju płaćišnow a wo pruhowarńach płaćišnow sdźěhnu.

Sčežkwki noweho pastyrskeho lista czěskoſłowakskich biskopow.

Nowy pastyrski list czěskoſłowakskeho biskopstwa snowa wostožuje, so je bamžowy nunzius Marmaggi dla Hušowcho ſwjedźenja Prahu wopuschčił. Huſ je ſ pschedchadnikom reformacije 16. lětstotka a tuhodla je sdźakarjom pscheeźiwo najwyschschim nabožeńskim khcheźijanskim autoritam. Pschi Hušowym ſwjedźenju so je najwyschschi ſastupjerjo stata oficialnje wobdźělił. Nowy pastyrski list je w czěskim ludu ſnowa wjele roshorjenja naczinił. Wjetschina czěskich politiskich stronow njeje sa ſwadu ſ katolisej zhrkwju a pyjasche ſ njej někajke rozrunanje. S nowym wuſtupjenjom biskopow pscheeźiwo Hušej a pscheeźiwo najwyschschim ſastupjerjam czěskoſłowakskeho stata je so wjedjenadźe jara poczěžiło. Posledźnje sčežkwki pastyrskeho lista njehodźa so někka hischcze dowidźeć.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najſl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódsłužowanje spóńnje a tunjo

Hakenkreuzlerskemu puczej we Winje so sadźěwało.

Posledźnje němskoludowske njemery we Winje ſu so pjeczo ſe strony Wschoněmcow w Barlinje naschkarale. Dźeł khcheźijansko-socialneje strony je ſobu cźinił, dokelž so konkurrenzy němskoludowskich antisemitow boji. Demonstrazije běchu mjenje pscheeźiwo zionistiskemu ſjeźdźej hač pscheeźiwo demokratiskemu knjeſerstwu sankcjene. Se nimi dźěłachu knjeſerstwo wotskitnicy, kotrejž dyrbjachu reakzionarni monarchistojo pschewjesć. Wjedniczy khcheźijansko-socialneje strony ſu nětko tutón strach spóznali a prózuja so, so wot němskich ludowzow njeźělej.

Dźiwanja na roshorjenje, kotrejž je so ſ pódzelnischimi naſylnischczemi němskich ludowzow ſbudźiło, je knjeſerstwo wobšamknyło, pěsche regimenty je Ssolnohroda a Linza do Wina sawołaſ. Też jedyn artilleriski regiment ſ Bruckskeho lěhwa je do Wina woleschoł. Knjeſerstwo wſaſ pschihoty cźini, so mohło możny němskoludowstwi puczej porasyeć.

*

Po policajskej rosprawje ſu němscy ludowzy pschi pódzelnischich njeměrach na kołowej dróhy spytali ſ lawkami barrikady natwarić. Sebrajachu lawki prěki psches dróhu, so bychu konje jězdnych policistow padale. Do policije kamjenje mjetachu. W radniznym parku tęže rózowych pjenkow wutorhachu a je jako bróńe pscheeźiwo policiji trjebachu. Pscheeźiwo někotrym wosam dróhoweje żelesnizy so kamjenje mjetachu. Do ludźi, kotrež we wosach žedźachu, so ſ pukami dachu. Wschitko hromadźe je so 21 policistow ſ mjetanjom kamjenjow, ſ nóžemi a ſ tśimi rańile. Pódla teho je so 15 policajskich słužbowny koni ſ nóžemi skakało a so ſ mjetanjom kamjenjow rańiło. Mjes 132 sajatymi je wjele Němcow ſ Němskeje. Pschi nich je pistolki, rewolwry a wjele munizije namakali.

*

K zionistiskemu ſjeźdźej je hač dotal wjazy dyšli 8800 wotpósłanzow a hosći pschischło. Wukonjazy komitej zionistiskeho ſjeźda je wobšamknył, so ma so program zionistiskeho ſjeźda njepscheměnjeny wotmjeć. Dla asimilatiskich njeměrow bě won njeſtróji. Sjeźd budźe potajkim po programie hač do 28. augusta tracz

Rusko-jendźelska napjatosć.

Wobsedźa komunistiska, kotruž je ruske knjeſerstwo do Jendźelskeje pósłało, so by tamniske wobstejnosće pruhowała, je ſo do Moskwy wróćiła. Wona je hłowny nadawk mała, pschepytać, kak daloko maja ſo sastojnizy bolschewikskeho knjeſerstwa w Jendźelskej jako „prawi komunistojo" wobhladacz. Rosprawa komunistiske njeje, kaž je widźecz, ſpokojiła; pschetož w personalu ruskeho pósłanstwa a ruskeho wikowanskeho burowa w Londonje je wjele pschemjenjenjow stanje.

Listy ruskeje komunistiskeje centrale na dźełaćerſku stronu (labourparty) a powschitkownu federaziju dźełaćerskich ſwjazkow ſo we wschěch nowinach rospominaju. Sdyž ſu ruzy komunistiskeho wojakow wójska a wójnskeho łódźerstwa pytali k njespokojnosći a k wobdźělenju pschi komunistiskej politiki sawjesć, ſu woni sakoſtke mjeſy pschekročili. Wschitcy ſnaći dźełaćerſcy wjednizy ſo pscheeźiwo komunistiskim fantasijam wuprajeja. Cźimes praji, so komunistiske próżne ſłowa nimaja na dźełaćerja schkodneho wuliwa, dokelž je jendźelski dźełaćer mudry cźłowjek a dokelž 90 procentow wuſwolerjow ſ dźełaćerjow wobsteji, tak so maju w ſwojej ſamnej ruzy, do kajkeje strony ma so stat wodźeć. Dźełaćerjo wědźa nic jenoź, so kóždy pospyt diktatury abo revolucionarneho wustupa mišnje, ale so bychu tež khudsche worschty wobydlerstwa najprjedy pod tym cźerpite. Citrine, nameſtny pschedsyda powschitkownje federazije dźełaćerskich ſwjazkow, praji, so ſu pschezo a wschudże organizowane, kotrež dźedźa federaziji dźełaćerskich ſwjazkow radu dawacz. Federazija pak nochze ſ tutymi namjetami a radami nicjo cźinicz mcź.

Wulke ruske manewry pschi rumunsko-połsko-ruskej mjeſy.

Dopisowaŕ Belgradiskich nowin „Vreme" ſ Bukaresta powdź: Dźenża su so wulke ruske manewry pschi rumunsko-połsko-ruskej mjeſy, pschi kotrychž so pok milijona wojakow wobdźěli, sapoczałe. S tymile manewrami so pscheeźiwo Rumunskej a Połskej demonstrujo a so na połske manewry wotmołwja.

Kak ma Belgiska ſwój dołh w Amerizy wotpłaćiczi.

Amerikanska dołhowa komisija a belgizy ſastupjerjo ſu wutoru we Washingtonje dojednanje wo wotpłaćenju belgiskeho dołha dozpikli. Po nim dyrbi so belgiski dołh, kotryž je so ſa czaſ wójny naczinił, 170 milijonow dollarow, ſa 62 lět wotpłaćiczi. Daň tuteje ſummy so ſpuschczi. Sumnta 246 milijonow dollarow, kotrež je žebi Belgiska po wobſamtknjenju pschiměra pożelała, so tehorunja ſa 62 lět wotpłaćzi a to ſ 3½ proz. danje po minjenju prěnich 10 lět.

Belgiski wójniski ſud je němskich offizjerow k wuſudzenju ſkasał.

Kaž „Etoile Belgique" ſpóſeluje, je Hennegauski wójniski ſud k pschesłyschenju 23. oktobra ſtedowazych němskich offizjerow ſkasał:

Roskasowarja 4. armeekorpsa, generala ſ Arnima, kotrehož winuja, so je w Toulinje ludźi morił, někotre paduschstwa ſtużił a 14 khežow, w kotrychž ludźo bydlachu, ſpalicz dał;

generala Riedela, roskasowarja 7. armeekorpsa, kotrehož hromadźe ſ generalom ſ Arnimom winuja, so ſtaj w Lille a Pommerolu 13 wołobow morikoj a twarjenja, ſkładowne a ſo twarjace thěže ſpalicz dałoj, kotrež wobydlerjam jako wuczeť ſłużachu.

Nadpad kommunistow na presidentow bolharskeho ſobranja w Parisu.

Něhdże 40 bolharskich kommunistow je pschi ſakhodże wunměſtniwowje wustajeńja w Parisu presidenta a měſtopresidenta bolharskeho ſobranja (ſejma) nadpadło. Nadpadnjenaj do nimojedźazeho omnibusa ſkoczischtaj a tak wupjeschczischtaj. Mjes tym ſawołana policija ſo ſ nahim teſakom do kommunistow da, ſ kotrychž dweju ſaja. Staj to dwaj prjedawschej bolharſkaj ſtudentaj, pola kotrejž pózdźo pschina kommunistiskeho ſjednoczenſtwa namakachu.

Wójna w Marokkowskej.

Franzowska offensiwa w Marokkowskej.

Hawaſta powješćenja powdź, so ſu Franzowzojo ſ nadběhanu, ſ kotrymiž so wulka offensiwa pschihotuje, wuſpěch měli. S wjeczora Uezzana ſu Franzowzojo dwě ſejeranisčezi ſatoſkili, kotrejž dyrbjetej ſwjazanje ſe Schpanizanami ſwěrzicz. Operazije pola Tſulla ſo pschihodnje roswinjaju. Nejpschedcźel je ſo dyrbjał k połnozy wróćo ſcźahnyć a ſo ſ franzowskej eſkadru létadłow pscheſcźehuje.

Po powěſći Pariźskeho „Journala" ſ Gribaltara ſu transportne łódźe ſ Algeciraſa pschijeli. S nimi ſo ſchpaniſke połnjalnjenja, kotrejž ſu ſa Marokkowsku postajene, wotwjesu. Wójſkowe wotdźělenja ſ Madrida, Seville a ſ druhich wojerſkich lěhwow ſo woczakuja.

Połoženje w Marokkowskej.

Marſchall Petain, kotryž je ſo ſ Marokkowskeje do Parisa wróćił, je po ſwojim roſrěczenju ſ miniſterſkim pschedsydu Painlevcom nowinarjam rjekł, ſo ſtaj ſo marſchall Lyautey a general Naulin k offenſiwje roſhudźiłoj, kotrejž je ſe wſchěmi pozledkami wojerſkeje techniki pschihotowana.

Franzowſki ſocialiſtiſki kongreſ wo marokkowſkej politizy ſocialiſtiſkeje ſtrony, pschecziwo ſpuſchczenju Marokkowſkeje a kommunistiſkej agitaziji.

Socialiſtiſki kongreſ je wo reſolucziji wothłoſował, kotraž marokkowſku politiku ſtrony wukoſuje, tola ſo pscheczíwo kommunistiſkemu namołwjenju k deſertaziji wuprája. Reſoluczija ſo dale pscheczíwo wuczehnjenju Franzowſow ſ Marokkowſkeje wobrócza; pschetoſ ſ tym by ſwiſſazija bóle ſchkodowała dyšli pschi nětczišćich wobſtejnoſczach.

Namołwjenje marokkowſkeho wulkowesira.

Marokkowſki wulkowesir je namołwjenje na riffſki Kabylow wudał. Lětarjo ſu je po wjele tyſaz exemplarach na riffſke wſy ſnjeſelali. Kabylojo ſo napominaju, ſo bychu ſo podźěliłi. W namołwjenju ſo praji:

Franzoſſej a Schpaniſej może dej ſo ſchkoda naczinicz, na poſled pak wonej dobudźetej, kaj ſu ſtawiſnu hacz dotal pschez depołakale. Wołebita powješć Dźeballaſkim ſplahaju praji, ſo ſo marokkowſke knjeſerſtwo nochze jich kraja ſmjezowacz. Wono žebi pscheze, ſo bychu Dźeballojo ſwój kraj ſami ſchkitali, a je ſwólniwe, jim pschi tym pomhacz.

Skludźenje słonow (Elefantenzähmung.)

Afrikanski słón je wjele dźiwischi, hač jeho indiski bratr a njeda so tohodla lohzy skludźić. Hač do njedołheho časa wobhladowasche so wón ſ zyła jako zyle njeskludźomny. Hdyž so w lěce 1879 belgiski kral Leopold, tehdy hiſchcże krónprynz, na wulkich wuprawach k wutrajenju wikowarſtwa ſ njewótnikami w narańčeji Afriky wobdźěli, běchu k tomu derje woczehnjene dźiwe słony trěbne. Wón da ſebi tohodla někotre tajke skludźene słony ſ Indiskeje pſchiwjeść. Běchu to ſchtyri jara kmane a wubjerne woczehnjene słony ſ krajiny wokolo Bombay, kotrež ſ pſchewodom 14 domorodnych honjerjow derje ſdźerżane do Dar-es-salama dopołchu. Po puću do ſmutſkownego kraja ſahinychu pak tſi a jenoż ſchtwórty, wotſebje ſyłna stara słonica, pſchindże hač na postajene měſtno Karema pſchi Tanganjika jězoru. Pſrjedyſche wotmyſlenje, hiſchcże wjazy słonow ſ Indiskeje do Afriki pſchewjeść, njehodźeſche ſo wuwjeść, dokelž ſo belgiſcy njedowěrjachu po puću do Dar-es-salama wot jenoho njepſchećelskeho ſ njewótnikami wikowazeho ſplaha nadpadnychu a morichu.

Hižo tehdy wotmyſlił ſebi Leopold wulkotny pokrok ſčinić, kotryž dyrbjeſche k tomu dowjeść, ſ dźiwjeho afrikanſkeho słona k dźełu kmane ſkutne ſłodźo ſčinić. Ale hakle w lěce 1898 bu tuto wotmyſlenje pſchewjedźene. Jedyn pſjedawſchi wyſchi belgiſkeho kolonialneho wójſka, wěſty Laplume, kotryž bě ſo ſchěrił 15 lět pſchi wojowanjach pſchećiwo ſplahej Mahdis wobdźělił a kiž běſche wubjerny hajnik, dosta trěbne ſrědki, ſo moh k słonjazu nuknjuz ſałožić. Laplume wutwori ſebi najpſjedy cźełnu ſtražu ſ domorodnych, kotraž ſe wupytanych ſtšelzow a wobſebje khrobłych ludźi wobſtejeſche. Po tym hač bě wjazore tydźenje na jeje dałſchim wuwuczenju dźełał, ſapoča ju k łośenju słonow wužiwać. Najpjedy wuzi wón hłuboke jamowe pałže a mětſeſche bórzy dožiwjenje, ſo ſo wjazy młodych słonow popadny. Ale ſtare słoniny wuczahnychu ſkoro kóždy raz ſwoje młode ſaſo won, hdyž ſo runje w prawym czaſu ſ ſkłenjom njewottrałichu. W tutym padźe pak ſandźechu młode nimale pſchez ſe ſtrachom a bojoſcu. Żiwe ſwěrjata pſchewjedźe Laplume do ſwojeje nuknizy, kotraž běſche w blizkoſći Api we wobwodźe Uele. Dokelž pak wón žane wuwuczowanſke słony njewobhładźeſche, běchu jeho ſkludźomne a wuwuczowanſke poſpyty bjez wuſpěcha.

Laplume roſtudźi ſo tohodla na druhe waſchnje dźełać. Młode słony ſo wjazy w pałach njeloſachu, ale ſ jenym powjazom, kotryž jim domorodni jako ſpudło wokolo jeneje ſadnjeje nohi cźiſnychu. Wrěnje, kotrež ſo na tuto waſchnje popadnychu, běchu hiſchcże tak młode, ſo njeběchu hiſchcże wot ſtareje wotwuczene. Pomalu ſpytachu je ſ načiſnjenym młokom a poſdźiſchо ſ krowjazym młokom wocźahnyć, wone pak jedyn kaž druhi ſańdźechu. Dokelž pak běchu ſebi jeho lubźo mjes tym wulku wuſchikoſcź we łośenju młodych ſwěrjatow ſ powjazom pſchiſwójili, ſpytachu na ſamtne waſchnje doroścźene słoniny łóſcź. Poſpyt ſo poradźi. Domorodni mózachu ſamo po czaſu najſyłniſche słoniny pſchemóc, hdyž je jenoż prudło wokolo nohi dźerżeſche. Woni pſchimnychu je ſa wuſchi, pſyk a wopuſchi a dźerżachu je kruće, mjes tym ſo powjas tak ſaczahny, ſo dyrbjachu ſwěrjata padnyć. Potom mózachu ſo wone pomału łohzy ſpatacź a do mukniz dowjeſeć. Po krótkim czaſu ſmějerowachu ſo wone tak, ſo poſtajcemu pizu ſerjechu a młode pizowachu. Po něczim nawuczichu ſo też w hrodźach ſpacź a poczachu ſłónczne ſwojim wothładarjam pſchikłone bycź. Wot nětka njebě wjazy jara cźežko, jich wſchelake dźěła nawuczicź. Wone dyrbjachu jeneho muża abo jenu druhu cźežu njeſeć, wotſjeſć cźahacź, ſchiromu kulecź atd. Tak bu ſe łośonjazeje muknizy w Api bóle a bóle łośońſka ſchula, kotraž w běhu lět wulku ſlužbu słonow k „wunźitnym ſobuſtawam ſjednoczeńſtwa“ wukłuła.

W lěce 1918 běchu w Api wjcho do hromady 30 „wuczobnikow“, ſ kotrychž běchu 20 hižo zyle ſkludni a wukubłani. Najwjetſchi słón běſche 2½ metra wyſoki, 20 lět ſtary a roſcźeſche wob lěto w pſcherěſku 2½ zm. Młódſche běchu njebdže 1½ m. wyſoke a pſchiběrachu lětnje wokolo 5 zm. Wot toho czaſa hač Laplume ſkludne słony wobſtejdźi, je łośenje młodych wjele lóſche hač pſjedy. Wone ſo hiſchcże runje kaž pſjedy ſ powjasom łoja, ale nětkle njeje wjazy trjeba, je wobſebje ſpatacź. Powjas ſo jenemu ſkludźenemu słonej ſa nohu pſchiwjaſa, kotryž je potom, hdyž je młode ſałate ſwěrjo ſmějerował, do muknizy dowjeſe. Starſche słony, kotrychž popadnjenje pſjedy ſuſto cźłowjeſke ſiwjenje, najmjenſcha pak zyłu licźbu ſłamanych rukow a nohow ſadaſche, ſo ſ zyła wjazy njeſłoja. W tukliwiu wuczini licźba w Api „ſtudowanych“ słonow 42. Najſtarſchi je 29 lět. W blizkim czaſu dyrbi ſo we wokolnoſći Api jena druha tajka nuknizа wotewrić.

Nimoměrny derje wupadnyli ſu też poſpyty, kotrež ſu ſo w Api cźinile, ſo by ſo dźiwoi afrikanſki buwoł (Buffel) ſkludźił. Tam je ſo doſpěło, tutohо dźiwjeho ſyna muſty na to ſwuczicź, ſo by w ſhromadnych paſtuſchcźach ſ domjazym howjadłom ſiwy był. Dokelž je afrikanſki buwoł twjerdy pſchećiwo kalnjenju Tſetſe-muchi, kotraž, kaž je ſnate, ſtrašnym ſpanſku khoroſcź pſchenjeſe, ma tuto pſchiſwójenje jara wulku ważnoſcź a lubi jara dobry wuſpěch w poſtrěhanju płahowanja howjadłow w tamniſchich wot ſpanſkeje khoroścje wohrożenych krajinach Afriki.

Smĕški.

** **Jaſyk.** „Ścźe prajił, knjes doktor, ſo dyrbju ſwój jaſyk pokaſacź, a tola njeſłoże na njón pohladaſ.“ — „To njeje wjeſba, moja knjeżniczka, dyžeſi jenoż wo mĕrje rezept napiſaćź.“

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Sawjeranje płowu.

Sſo poczahnjo na wojſewjenje měſchćańſkeje rady a hamtſkeho hejtmanſtwa 14. auguſta 1925 ſo pokaji, ſo ma dźeł hamtſkeho hejtmanſtwa a město Biſkopizy, kiž k ſawjeranjemu wokrjeſej njeſłuſcheja, jako wobkedźbowanſki wokrjes płaćicź.

We wobkedźbowanſkim wokrjeſu je dowolene, ſo ſmědźa płowy ſ wětſym pranzom pod ſtajnym wobkedźbowanjom ſwobodnje wokolo běhacź. Hewak płaćza ſtajniſne poſtajenja, kaž ſa ſawjeranſki wokrjeſ, kaž też ſchtwórtſtanſke poſtajenja.

W Budyſchinje a Biſkopizach, 18. aug. 1925.

Hamtſke hejtmanſtwo. Měſchćańſka rada.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóždy ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towarſownj na Hornčerſkej hasy.

Komorow. Jednota „Sokol“ ma pjatk wječor ½9 hodź. zwučowanje.

Ralbicy. „Lilija“ ma pjatk, 21. t. m., wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Rozdźělimy skazanki a mamy wuradźować, Wšitkich wočakuje dirigent.

Ralbicy. „Sokoł“ změje swój łětſuſi ſwjedźeń pſich. njedźelu, 23. auguſta. Wšitke bratrowſke Jednoty ſo wutrobnje pſeproſuja. Kotřiž chcedźa ſobu zwučować, dyrbja ſebi tyče ſobupřinjeſć a najpozdźiſo w 2 hodź. w Ralbicach być.

Sokolske Jednoty — Malešanska, Radwořska a Porſiska — maja ſobotu, 22. auguſta wječor ½8 hodź. hudźbnu pruhu w Lětonju. K temu pſeproſnjetej ſo Jednoće z Hrodźiſća a Bukec.

Spěwnym towarſtwam. Kaž je hižo znate, njewotmĕwa ſo w Hodźiju wotmyſleny koncert. Mnohe towarſtwa njemějachu dla žnjow khwile, na njón ſo přihotować. Za to budźe 25. novembra wulki koncert w Budyšinje. Spěwy ſo dirigentam bórzy wozjewja, pobrachowace ſo připóſćelu.

Hłowny dirigent.

Zwjazk serb. spěw. tow. Sobotu, 29. 8. pop. z dypkom ¼4 hodź. je ważne druhe lětne hłowne poſedźenje. Porjad: 1. Naše hudźbne žiwjenje. 2. Nazymski koncert w Budyšinje. 3. Namjety. 4. Wſelčiny. Namjety hač do 26. na podpiſaneho. Proſu naležnje wo wopyt ze ſtron wšĕch ſpěwnych towarſtwow. Wobzamknjeny lĕčny koncert w Hodźiju dyrbješe dla ratařſkich należnoſcow wupanyć.

Bjarnat Krawc, hłowny předsyda.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brĕzyncy, — za nawĕſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Přenjoklasne, lohkobĕžne a nic drohe su moje

Janko-jězdne koła

Hižo 20 lět je předawam. Wulki wobrot kaž też wuprajenja mojeho wotebĕrarſtwa to dopokaza. Dla wulkeho wobrota a kupjenja za hotowe pjenjezy je mi možno

mužace jězdne koło po 130 hr.
žonjace jězdne koło po 140 hr.

z luxusowym wuwjedźenjom 5 hr. dróžše wotedawać.

„Ideal“ kole, mužace po 115 hr., žonjace po 125 hriwnach.

Na wĕſ koła 1 lěto ſprawne rukowanje.

Podźělnje płaćić dowolam.

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy, tehodła proſu wo wobhladanje.

Dobrowićsku originalnu

ſymjeńtnu rožku

ſkazajće hnydom pola „Serbſkeho Hoſpodarja“ w Budyšinje.
Loni tu we Łužicy wuſyta
wurjadnje derje ſypa. Kóždy,
kotryž je wo njej słyšał,
ſo za njej praša!

Trjebane a nowe

meble

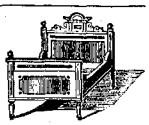

kaž też **wuhotowanja ſtwow** poruča tunjo

Ernſt Stelzig, na Hrodowskej hasy 41

Podźělnje płaćić dowolam.

Chceće być ſprawnje a tunjo poſłużeni

kupujće jězdne koła

a wše přisłušne dźele kaž też šijace maſiny w jenoż prěnjoklaſnych a najlěpje wupruhowanych znamkowych fabrikatach

pola

Waltera Pietſchmanna w Budyšinje

na Wjelećanskej dróży 43, pódla nĕhdušeho hoſćenca „Heiterer Blick“

Wulki ſkład!! Podźělnje płaćić dowolam!!

Wozjewjenje!

Wot dźenſniſcheho dnja započinam we ſwojim wobkhodźe předawać ſwoje po cyle ſtarym waſnju přihotowane

płodowe wina z lěta 1924.

Tute wina ſu cyle wuznamneje kajkoſce a njemóža ſo ze wšĕdnej kiſałej na alkoholu khudej tworje runać.

Płaćizna je tajka, zo móže ſebi kóžda ſwójba tutón krasny domjacy napoj popřeć.

Jabłukowe wino (Cyder) po Tokayſkim waſnju litr po 1,00 hr.
jansko-jahodkowe wino, jara kwětkowe, mile, litr po 1,20 hr.
wišnjowe wino khłódkowa morella, litr po 1,20 hr.
holansko-jahodowe wino, ſylne, litr po 1,20 hr.

Wšo w litrskich blešach abo wót ćwicy z winowym a napojidłowym dawkom. — Wšĕ wina maja ſo zymno pić a dopło khować.

Dale poručam:
wubjerny malenowy a citronowy drejak (Salt) husto z cokrom warjeny,
ſwoje znate płodowe kiſało (natur. kiſało).

*

Wšĕ mjenowane płća ſam dźĕłam.

Budyšſka paleńja ſadowa tolčeńja a ſpirituſowa fabrika

Emil Jende w Budyšinje

Najlěpše čĕrjeńſke rjemjenje
we łuzy garbowanej jadriweje kože
rjemjenje k šiću a wjazanju
wozowe łuki, maz za podkowy
poruča
Maſ Hiller, kožowa wikowarnja
na Zwonkownej ławſkej hasy 42 Telefon 364

Cokor

při wotewzaću wo 10 punt jenož **3,70** hriwnow jenož tak dołho hač ſkład dosaha!

(Za tule nizku płaćizu nimožu jenož wotedawać, dokelž ſym hišće raz tunjo nakupił Dźenſniša kupna płaćizna je hižo khĕtro wyša.)

(Po centnarju je dróžši). Dale poručam ſwoje nimale wšĕdnje čerſtwe paleneje

kofeje

Maragogype-mĕſenje ¼ punta jenož po 1,10 hr. (moja wosebita wosebitoſć).

Kofejowy ſkład

E. Eckhardt

w Budyšinje na rózowej hasy 6.

Kupuju ſtajnje

po najwyšſich dnjowych płaćiznach

lapy, koſće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe blešе, (żelezo a metale jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerſkej hasy 15

Telefon 1346.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kole, šijace maſiny, mantle a ſławchi. Samena wuporjedź

Wobaliznu za nohi „Sanoped“

wuſpĕš. ſrědk při žłaŕ. nohach, bolacych nohach, ſo jătracych ranach, trupach a zaćekliznach. Čo. 1-10,— hr., čo 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped“-ſalbа 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k ſahojenju nuzny. Rozeſ. na dobérk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Kuchinska holca

nic młódša hač 18 lět ſo k 1. ſeptembrej pyta. Bliže je zhonić w hoſćencu „K ſłóncu“ w Budyšinje.

Motorske koło

„Struco“ bjez dawka, kiž kóždu horu wozmje, jara derje ždźeri, je na předań w **Budyšinje na tašbarku 1.**

50 pj. darjene

mače, hdyž při ſkazanju nawĕſtkow započatk měſaca, wodźišany kupon wužijeće.

MERSINSKY

Naručnicowe časniki

Makkowe

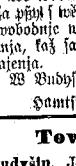

košle kholowy košle z předkošlič. nohajcy zoki

Rud. Osswald

jenož na ſerbſkej hasy 3.

Nawĕſtki přinjesu wužitk!

Naša luba ſtaroſćiwa

mać

je nas wčera na wĕčne wopuſćiła. Njedźelu dop. w 7 hodź. přepodamy jeje ſpróchne ſtawy Božej roli.

Pětr Kurjo a dźĕći w Radworju.

Slepjanskich „Swěrnosć“.

Skład naschich rjanych serbskich mjenow so pomalu wuczerpuje. Dyrbiešе wschak mje prawje rosumnicy, ja nimju tajkich mjenow, kotrež so sa wosnamjenjenje jednoho nowcho serbskeho towarstwa hodja. To smy my Slepjanjy najlepje nashonili. Halke w tjerjej shromadzisnje smy so po dolhich, ale duschu wochtschwjazujach wuradowanjach na rjane mjeno „swěrnosć“ jenohłosnje sjednoczili. Niz, so by to mjeno na zebi tak rjane było, ale to, schtoż wone wosnamjenja, wuczini jeho rjanosć. Nasch kujes pschedsyda Nowak rěčeschе j wohnjowymi zetwami za tute pomjenowanje dla jeho smyslа. My chcemy ſ tym mjenom prajicz, schto my chcemy — tak rěčeschе wón k shromadzenym, — my chcemy prajicz, so chcemy my swěrni wostacz, swěrni Serbjo, swěrni naschej serbskej rěcži, naschim serbskim nakozkam, my chcemy swěru hronadze dzerzecz a tez swěru jedyn druhemu wopokazacz. Przedy je so prajiło, so hižo jene serbske towarstwo wobstoji, kotrež so „Sswěra“ mjenuje (w Porschicach) a so njebu prawie było, so zebi jedne tajke mjeno pschiſſwojiwy, kotrež hižo pola jednoho towarstwa wobstoji. Ale dokelž chcemy my swěrni bycz naschemu Sserbstwu, njemóžemy my na to tak jara dziwacz a my móžemy dże k rosejnawanju wot towarstwa „Sswéru“ nasche towarstwo „Swěrnosć“ mjenowacz! — A tak so potom tez sta. Ta najrjeńscha zhromownosć tuteje nowcje na luzistim njebju sakzetcze kwětki „Swěrnosć“ pak je ta, so je wona ſ naschcho serbskeho ludu zhama wurostła. Haj, nascha serbska rola so hischcze pari, tu hischcze złodnje wonja. Stuchże dymny hischcze ſ njeje njestupaja! Ně, na njej zkhadzeja hischcze nowe schtomiki kaz „Brěchczka“ a nowe kwitki kaz „Swěrnosć“. O Sserbstwo, zuskaj, Sserbstwo, wjeſel so! —

Nětko hischcze něschto wo Kulowskim sjeſdze. Na schesczesetnacz worglowych kunkow stojachu tu zgratowanych, so buchmy so na Kulowski sjeſd pruschecziſi, ale lijeza bęsche tu pschewulka a trajesche hacz do połdnjeho popołdnja. My smy to zalostnje zara wobzarowali. Niz drje tak zara tohodla, so nam njechachе złonzo na pucz do Kulowa zwězecz, ale tohodla, dokelž my trjebamy telko Bożeho złonczka do wutrobow naschcho młodźiny, so by so zahorita sa naschе Sserbstwo, sa naschе drohotne narodne kubła. A Kulow dyrbjeschе te złonczko bycz, kaz bęsche Delni Wujesd psched dwěmaj létomaj jeho pschedhłodnik. Bóh luby Knjes njebęsche zmilny je zjowzim holanskim Sserbstwom, so wón dasche nad serbskimi horami swoje złonzo zwězecz a nad holu deschczowacz, so so kurjeschе.

My pak chcemy dowěrc wobkhowacz, so serbski kraj stajnje swoju wulkosć wobchowa, niż jenoż tu, hdyż maja złonzo a deschczik tum pornjo zebi kaz na Kulowskim dnju, ale tu, hdyż so złonzo do zyła njekhowa, to je naschа prastara złowjanska domisna.

Sa.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Drježdżan.** Paßijonske zwjedżenske hry w zyrkwi w Sarastani w Drježdżanach jenoż hischcze krótki czas traja. Wutoru bę 25. pschedstajenje w tutym lęze. Wschę mjetna bęchu nimale wobsydnjene. W zyłej Němskej su lětsa na 400 pschedstajenjow pschewjedżenych. Pschichodnu sobotu popołdnju w 3 hodź. budże wołebite pschedstajenje za dalschy zjawnosć. Sastupnym pjenjez je pomjenyte tuni a płacęi jenoż 50 a 75 pjenjezkow za studentow, malych a zozialnych rentnarjow. Salmyne tharty wot pjatka zrjadowana pokładniza pschedawa. — Njeſwěrny pokładnisi sastojnik. Pschi pokładnizy hórnischeho konsumneho towarstwa w Freital-Zankerodże zudnisti pokładnisti revisor njedostatk wo 1800 hriwnow wuliczi. Njeſwěrny pokładnisi sastojnik je tutu sumu pjenja pschekschiwił. Sobuskutkowy ſ tym jara schkoduja.

* S **Drježdżan.** (Wjeswobhładniwy wjednik autowoje drózy.) Kriminalna policija saja tele dny 34lětnehо wjednika autowoje drózki Pawola Tischendorfa. Wón njedżelu popołdnju wokolo 2 hodźin na rózku Marjineje a Karolineje alleje do 90 muži zyłneho wotdżelenja Stahlhelmowcho swjaska sajeżże. Pschi tym 4 muži powali a ſ dżela cżežko srani. Pschepytowanje zo dale wjedże. Nadżionnje njeje we swojej republikanskej smysłenosczi ſ wotpohłabom do tutych patriotow sajeł.

* S **Mischna.** (Kónz cżorneje jěsby ſ autom.) Sswn mějiczela jeneje tudomneje autowoje wuporjedżernje jedżesche bjes wědżenja swojeho nana ſ autom rucżeł. Kubłerja Steigera w Leutewizach, njemějo ani jědnehо wopytnja. Njedaloko Wilsdruffa sajeżże do telefonskeje żerdże. Auto so cżežko wobschkodźi. W winu jedżaze 4 wołjoho, młodzi ludźo w starobje 20—25 lět, buchu ſ auta wjerchnjeny. Sswn semrětcho fabrikanty Franki ſ Mischna jeđi roz rosrany. Jeho do Mischnjanskeje khoronwje dowjezechu, hdyż bjes nadżije leży. 21lětny wjednik autowoa bę nap rjedy ſ swojimi towarschemi w korczmje żedżo pił. Wón wudawa, so je so ſ autom ſe żymnym spodżiwi setkał. Te jeho tak slepjachu, so auto sapocza skotacz, hacż je skónczenje do żerdże srasył.

* S **Trüzziga** pola Werdawy. (Njeczłowjeska macz.) Tu 23lětna holza swoje nowonarodżene dżęcżo w łožu wo schtom morsnuły. Dżęcżo ſ rosrazenym nopomi hic schcze żywe namakachu. Njeczłowjeschu macz sajachu.

* **Wulki woheń w Hirschbergu.** W nozy k połdżeli sja w Hirschbergu Bornannez mlyn hacz na sakładne murje wotpali. Wohoń, kotryż we cżisczerni wundże, je pjeza ſ pschetorhnjenjom mjelinu nastał, haczrunjez wschę maschiny njedżesu stojachu. Wobnjołowe wobory zbleje wokolinu bęchu k haschenju pschijeże. Na 20 hadżizowych wodowodow (Schlauchzuführungen) k wohnjej wodu njedżechu. K tomu Hirschbergska motorowa hykawa je wschitku mozani dżełasche. Woheń, kiž bę w cżisczerni wondrił, pschimasche huydom spischnje wokolo so a sniczi w krótkich chwilach pisanje, hornje posthody a tżechu. Sa krótke pol hodźiny bę stara fabrika zame wohnjowe morje. S wulkej spżichnjezju cżerjezche wětřik płomjenja dale na susodne twarjenja, kotrež w krótkim cżasu w płomjenjach stojachu. Tez nowe domisne bę zyły cżaż wohrozene, dokelž ma wesiſk wjercżeschе. Tutón strach pak dołho njetrajeschе. Tak ſ najmjelisicha jene twarjenje wohnjej wukhowachu. Na 4000 zent. żita a muki je so pjeza spalilo. Nastata schkoda wuczini na 400 000 hriwnow.

* **Wulki wohoń w żudarni** (Fażjabrik). We Leiderez żudarni pschi dwórnischczu w Cöthenje w Anhaltskej wudyri w nozu k póndżeli wulki wohoń. Każ so jda, je so pjeza w smiskownych runmoscach hižo dżeż palilo. Jako wohnjowa kobera pschijedże, bę zyła żudarnja hame wohnjowe morzo. Na haschenja sżyła wjazy mylje njebęchu. Wulke drjewowe sklady a na 8000 zementowych żudow so dospołnje spalichu. Wschę maschiny a naprawy su sniczene. Zyła fabrika a pisarnje so dospołnje spalichu. Schkoda so dotal na 250 000 hr. wobliczi. S tutym njezsohom je też ſ dobom na 50 wożebow saſkuzbu a dżeła zhubiło. Kak je wohoń nastał, njeje znate. Myßla żebi, so je so nětkaſi słoſtnik wjecził.

* **Smużity młodżenz.** Studenta Waltaŕ Oberreich ſ Teltowa pola Barlina, żyn tanneho mężczanoſty, je we Goehrenskej żwobodnej kupjeli na kupje Rujanje dwě wożoze psched jatepjenjom wukhował. Bęschtej to wuczerka Klara Hoverez ſ Drježdżan a knjezna Fikelscherez ſ Lipika. Gochranjay kupjelanjay hoſczo so na knjezęrskeho presidentu w Straſsundże pißmo półłali, w kotrymż proscha, so by so junnjitenu wunnożerjej, kotrež je żwoje żamżne żiwjenje na hraczki stajił, wunnożerska medailla spożżika.

* 16lětny napadnik. Njepschadżeny 16lětny żym jenoho rektora ſ Kresefda, kotryż bę dla hubjenehо wuſſwědżenja so ſ domu cżeknył, napadny w Ottendorfje pola Stady we jenych pjekarskich klamach mandżelsku pjekarſk. mischtra. Wón żu na hłowu dyrjowschi cżežko srani. Jako wona ne powoz wołasche, pschiłubże jenym mandżelskim a słobnitu saja. Jeho do jaſtwa wotwjedżechu.

* **Wożom żamonmordarſtwow a żamonmordarſkich pospytowy sandżenu njedżelu w Varlinje.** Jako żo studijowy rada dr. Perizelſijus na Naabeſkej dróży w Varlinje bydlazy do żiwjeho bydlenja wróczi, nadeńdże żiwju 26 lětnu mandżelſtu a jejnu 51 lětnu macz ſ płunom ſajedojczenej. — Na Motzewiſkej dróży cżiſło 10 nadeńdżechu w jenym bydlenju mandżelſku ſhubneho lekarja dr. Hirſchbacha za wokno wobwěſnjenu. Njeſłożowna bę w cżežkich mysłach ruku na żo ſłożiła. — Dale ſaſtěli żo 22 lětny pohrjebnisti dżełacżeſ Kollolſchinſki na ſjawnej dróży. — 19 lětna Ella Lyßez żo ſ płunom ſajedojczi. Wina żamonmordarſtwa bę luboſczinſti ſtyſk. — Dla hſpodarſkeje nuſy ſajedojczicz żo pak żanni ſ płunom 32 lětnu dżełacżeſ Arnold, 28lětny wikowaŕ Kraitzel a wěſta Tißlerjowa. K tomu pschiſiudu hiſchcze 6 żamonmordarſkich pospytowy. To je żo nato hórje hacz w cżażu inflazije a hłoburtadana. Kelko ſudowy a njeſboża tute liczby powedaja.

* **S żmjertny ſtak.** Pola Zinnwalda w Cżechach jędżeſchtaj dwaj autaj pornjo żebi. Na jenym rózku dżyſche żadni auto prěni pschejeżdżajuzy. Autaj bęſchtaj wokolo metra róſno. W żamżnym wokomiku dżyſche 15lětny hólz ſ jenoho auta do druheho ſkocżiez. To pak ſo jemu njeſpodarzi. Wón padny pod kola a żo żmuſtka tak cżežko srani, ſo hórzy po tym wumrě.

* **Pschecżiwo twarej żelezniży na horu „Zugſpitze“.** We Mnichowje ſhromadżuje ſo towarſtwo nemſkich ſchtikarjow Bożeje ſtwórby. Profeſor Schulze-Naumburg rěčeſche wo ſchkodze pſchirody a induſtrije a pschijwſa ſo rezoluzija, kotraż ſo pschecżiwo induſtrialiſowanju bajerſkich horow měri. W njej ſo wozłakuje, ſo bajerſke hory w ſajimje pſchirody a wuſkchewjenja ludźi maja tajke wostacz, kajkeż je teſaſne Bóh ſtworił.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórk 20. auguſta 1925.

Wežerawſche kurſy w Varlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,74
1 jendżelſki punt	20,382	100 ceſkoſł. krónow	12,42
100 ſchwajz. frankow	81,39	100 połſk. markow	72,06

Efektowe kurſy ſo wežera na Varlinſkej burſy dale ſkuczowachu. Na połjedł ſo wo nječſto malo ſzłabſchich. We ſtatnych a wójnſkich poſczonkach njebę pſchewulkeho pſchemjenjenja.

Produktowe wiki pſchinjeſchu wežera ſaſo ſo wotdżelowaze płaczißny w pſchenicy, roży a wowſu. Jenoż żeczmjeń na ſwojich dotalnych płaczinach wobſta. Wežera płaczeſche zentnar

w Varlinje

pſchenicy 11.85—12.05 rożi 8.70—9.45 żeczmjenja 9.45—9.85 wowſa 9.30—9.75 hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa ſeptember: pſchenicy 12.65 rożi 9.75 hacz 9.72 wowſa 9.15 hr. — ſa oktober: pſchenicy 12.77—12.75 rożi 10.10—10.02 wowſa 9.40 hr., — ſa dezember: pſchenicy 13.05—13.02 rożi 10.02 hr.

Swinjaze wiki wežera w **Berlin-Friedrichsfelde** (Magerviehhof). Pſchijnyli bęchu 118 běhalow, 574 prosſatow. Wone płaczachu proſzata wulke 28—40 hr., hrěnje 24—28 hr., běhaki wulke 75—90 hr., hrěnje 60—70 hr., male 40—55 hr

Nětotre płaczißny ſ wežerawſkich Drježdżanſkich wikow. Pjerſina ſaręſana: huſny 1.30—1.50 hr., kaczki 1.60 hacz hacz 1.80 hr., kury, ſtare a młode 1.40—2.— hr., holbje ſchtuka 0.80—1.30 hr., karpy 2.20 hr., liny 2.80 hr., raki 10—50 pj., jablcka 10—40 pj. kruſchny 15—60 pj., ſtowki 40—65 pj., bosanka 40—50 pj., czeſnjene pjchody 60—80 pj., hołanske 40—80 pj., pruſnizy 50 hacz 55 pj., brzeżki 80—150 pj., mło 1.60 hr., běrny zentnar 4.50—5.50 hr., punt 6—7 pj., zubła 15—20 pj., buny 25—40 pj., truti 40—50 pj., tomaty 25—40 pj., czeſnjeny kal 10—15 pj., bély kal 8 pj., hołotej kerzki 8—15 pj., kórki 5—10 pj., wulke 25—40 pj., kiſały kal 15 pj., butra mlokarſka 2.30—2.60 hr., burſka 2.30 hacz 2.60 hr., twaroh 35 pj., jeſa 14—16 lj.

Na pſchedań.

Wowza ſ jehnjatami, w Budyſchinje, Thormbergſtr. cżo. 13 w klanach.

Mlóżaza maſchina ſ gołom, we Wulkej Rydej cżo. 7.

Sso pſchejżadżnje:

Sſobotu 22. 8. dop. w 9 hodź. w dworje Hrodkowſkeje dróży cżo. 15 we Wojerezach: Nadoba do ſtjoch ſwow, mużaze a żonjaze kolo, — w 11 hodź. 250 m. tkaninowe ſa mużaze a żonjaze drasty.

Sso pytaja.

Blidarſki, Rennert w Kulowje.

Mlynſki, mlyn w Wyſchezach.

Pjetarſki, w Budyſchinje na Lotzeſtr. cżo. 22.

Dżełacżerjo ſa ryczę na orózy ſ Delnjeje Wjaſowzy do Jurjowych kupjelow.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Varlinje dżenſa dop. ¾11 hodź.: Powyſchene żadanki kupzy nochzedża pſchiſſwojacz. Sónadny wobrot. Tendenza mérna.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaczißny na Varlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołjowe kwaſo ſo tuni ako 1000 kg, ſenaſ 100 kg, płaczißny po Kotzej hetmoje.

	19. 8.	18. 8		19. 8.	18. 8.
Pſchenicza	237-241	240-244	rapſ. wołjuſchi	16,80	16,80
rożta	177-184	177-184	poch. mekaſa	9,30	10,00
nakt. jeczmjeń	—	—	ſeradella	—	—
naſ. jeczmjeń	189-197	189-197	Górnjaze kwaſo	25-25,30	25-26,00
wowoſ	189-198	189-198	bruny	—	24 26,00
kukuricza (Mais)	214-218	214-218	wo'a	26-28,00	26-28,00
pſchenicz. muka	32-36,00	32-34,75	lanu wołjuſchi	23,60-24	23-24,60
rżana muka	25-27,50	26-27,75	módre lupiny	12-14,50	12-14,50
pſchenicz. wotr.	13,90	13,60	żołte lupiny	15-16,50	15-16,50
rżane wotruby	13,30	13,30	żyno, 50 kg	3,60-4,20	3,70-4,20
rapſ	345-350	345-350	ſloma, rżana	0,90-1,30	0,90-1,30
lane ſymjo	—	—	„ pſchenicz.	0,90-1,30	0,80-1,30
brjch	25-27,00	25-27,60	„ wowſowa	1,00-1,40	1,00-1,40
pjetuſchki	23-25,00	23-25,00	„ jeczmj.	0,50-0,90	0,50-0,90

Płaczißny rěſneho ſkotu na Varlinſkich ſkótnych wikach.

19. auguſta 1925. Płaczißny po zentn. w ſt. hriwnach.

Skótne druzyny a wosnamjenjenje.

Woły: 449.

Polnomſaſtne, wukormjene, najwjetſchiſche rěſneje hódnoſe hacz do 6 lět	56—60
Młode mſaſtne, ſlewukormjene, ſtarſche wukormjene	50—54
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane ſtarſche	45—48
Mjenje pizowane wſchitch ſtarobow	38—42

Byli: 319.

Polnomſaſtne, wuraſcheſne, najwjetſchiſche rěſneje hódnoſe	55—58
Polnomſaſtne, młodſche	49—52
Mjenje wukormjene młodſche a derje pizowane ſtarſche	43—48
Schpatne	35—40

Jałowy a krowy: 758.

Polnomſaſtne, wukormjene krowy najwjetſchiſche rěſneje hódnoſe	55—60
Polnomſaſtne, wukormjene jałowy najwjetſchi, rěſnjee hódnoſe hacz do 7 lět	47—52
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młodſche krowy a jałowy	35—42
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	28—32
Mjenje a ſchpatnje pizowane	21—25

Cżelata: 1800.

Najſchſche wukormjene	85—95
Mjenje wukormjene a taſte wot zboa	75—83
Schpatne	65—73

Wowzy: 6872.

Młodſche a ſtarſche wukormjene	52—69
Starſche wukormjene	38—50
Mjenje wukormjene (Merzichoſe)	27—35

Swinje: 8047.

Polnomſaſtne, woſebitych raſow a zich zchzicznjow, hacz do 1½ lět ſtare	94—95
Wutermjene	93—95
Mjerſne	90—93
Schpatne	87—89
Kanzy a kundroſy	83—8

Najnowiše z cyłeho swěta.

Wupokazanje němſkich optantow ſ Pólſkeje je ſo jenoż wotſtorczito. Pschijdżidu budża woni dyrbjecz Pólſku wuſpuſczecz. Pólſke knjezerſtwo wozkazuje, ſo ſo potom tez wſchitzy pólzy optantojo do Pólſkeje wrócza. Sa zich ſaſtaranje ſtaj ſo dwaj miljonaj ſtotych poſtajiłoj.

*

W Schwajzarſkej dwě wojerſkej lětadle we wyſokoſczi 300 metrow do ſo ſrašyſchtej. Nutſka ſedżazaj wojerſtaj lětakaj wuczobnitaj ſo ſaraſyſchtaj.

*

Franzowſki general Sarrail w Syriſkej je ſajatych arabſkich wſodykow ſ ſalby pschijacz. Na to ſu Druſojo pschetaſli město Sneidu wobkheczez, w kotrymż 200 atgirſkich wojakow leži. General Sarrail budże żebi wotſchkodżenje ſa żwójby morjenych franzowſkich wojakow żadacz. Wobżadka w Sneidże ſo poſtylni.

*

Jendżelſki kronprynz, kotryż Walesſi prynz rěka, je na puczowanju wokolo ſwěta Argentinſku wopytał. Jemu ſu tam wulke poczeſczowanja wopokazali.

*

Na amerikanſkej parnej łódzi „Makinac“, ſ kotrejż ſo 667 wuleńnikow wjeſeſche, parny kotel rosbuchny. 17 wożobow ſo ſ wuſtupowazej parnu żmjertnje wopari, 75 ſo ſ dżela cżežko ſrani. Bitwiſta łódź „Wyoming“ a nětotre tſchiſzaki ſo ſe ſchkrowej depeſchu na pomoz ſawołachu a pucżowarjow ſe ſolmow wukhowachu.

so Londona wróczil, so by s japanskim a amerikanskim póßlanzom radu skadowal wo kroczelach, kotrež maja ßo pschecziwo Chinje czinicž. Jendźelskeho ministerskeho pschedßydu Baldwina je nastróžaza powěscž s Chiny we franzowskich kupjelach Aix-les-Beins pschekwapila. Wón móžesche ßo jenož telegrafiszy s Chamberlainom wo naprawach rosrěczecž, s kotrymiž měla ßo Jendźelska psched njepschecželstwom Chiny wobaracž. Mjes jendźelskimi industrialnymi, wosebje w textilnym pschemyßle w Lancashiru, ßo wulkeho schkodowanja boja, s kotrymž by ßo tale industrija potrjechila, hdy bychu ßo jejnym wudźěłkam chineske mjesy sawrjele. W Jendźelskej ßu pscheßwědczeni, so sady chinesskeje sakasnje bolschewiska Ruska steji. W najhórschim padźe by Jendźelska ßo psched nusnotu stajila, Chinje wójnu pschipowjedźicž. Wona by pschi tym Japansku sa swjaskarku měla. Skónczuje ßo Jendźelska tež do wójny s bolschewiskej Ruskej saschmata; pschetož ta we wschěch stronach ßwěta jendźelske knježeŕstwo podrywacž pyta. Doniž bolschewistwo njebudźe w Ruskej poražene, Jendźelska wjazy měra njenamaka.

Amerika jako swětowy bankier.

„Newyork Herald" s Washingtona pische, so ßebi Belgiska 50 milijonow dollarow w Amerizy požczicž pyta. Pódla Italskeje a Franzowskeje tež Južnoßłowjanska we oktobrje kommißiju do Washingtona pósczele, kotraž dyrbi wo požczonzy s wulkobankami jednacž.

Jedyn amerikanski lěkaŕ w rukach chinesskich rubježnikow.

Chineszy rubježnizy ßu amerikanskeho lěkarja Howarda sajeli a jeho do swojeho lěhwa, 40 mil po rěczy horje pola Fukow-shiena dowjesli. S wulkej summu pjenjes dyrbi ßo wón wukupicž. Po poßlednich powěsczach je wón strowy, tež s nim derje wobkhadźeja.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 21. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +1, najwyschscha dnjowa czopłota 22 stop. po C. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 728, hygrometer 0, najnižscha temperatura w nozy 15 stop. czopłoty. — Po měnjenju wjedraŕnjow nasche wjedro pschezo hischcže swój njewobstajny ras wobkhowa. Wczera rano ležesche wyschina nad atlantiskim ozeanom, połońschej a krótkorańschej Europu a skónczuje pola kupy Island. Nižina nadendźe ßo pschezo hischcže nad Finskej. Paßmo nižiny, ßahaze wot Jendźelskeje hacž k srjedźnoseńskemu morjej nasche wjedro dale wohrosy a spožczuje jemu njewobstajny ras. Schklenza steji nisko a to kaž wczera wjeczor. Jutsje ßobotu słónczko 4,58 skhadźa a ßo 7,06 khowa. Měßaczk dopołdnja 7,46 skhadźa a ßo wjeczor 8,14 khowa.

— **Schkrowa powěscž wo wjedrje sa jutsischu ßobotu:** Pschi połnócnym morju deschczik. Hewak ßo mróczele pscheczahuja.

— **Placzisny seleniny ßu w Budyschinje pschewyßoke.** Kaž je swěsczenje placzisnow tudomneje pruhowaŕnje placzisnow podało, ßu placzisny sa seleninu a ßad w Budyschinje pornjo placzisnam w Drježdźanach pschewyßoke. Czeŕwjeny kał placzi na psch. w Drježdźanach we wulkowikowanju 8 hr. zentnaŕ a 13—15 pj. punt. W ßamßnym czaßu w Budyschinje 20—25 pj. sa punt kasachu. Ssamßne poměry ßu s druhej seleninu. Placzisny ßadu ßu we Budyschinje wosebje wyßoke. Pruhowaŕnja placzisnow wschěch płahowarjow a wikowarjow krucže namołwja, so bychu swoje placzisny na najjaßnischo wobliczili a ßebi pschewyßoke placzisny nježadali. Schtóž pschecziwo tomu jedna, budźe pola statneho rěcžnistwa wobskorženy.

— **Pjenjesy namakala.** Na Budyschskim hermanku ßobotu 1. augusta je jena žona s hole pjenjesy namakała. Chze je tomu, kiž je je shubił, saßo wróczicž. Woßoba, kotruž nastupa, chzyła na wudawaŕnju „Sserb. Nowin" sapodacž, kelko pjenjes je shubiła a w czim ßu byłe. (Hladaj tež nawěschtk w dźenßnischim czißle.)

— **Firma Arthur Freyer** w Budyschinje, kotraž so naschim czitarjam s nawěschtkom porucža, je swojemu wotdźělenju suknow a tkaninow sa podschiwki wotdźělenje sa drobne pschedawanje blusowych a drastowych tkaninow, koschlazych suknow, kožowych schatow, trjenjow, blidowych schatow atd. pschidźělila. Je to tež pschihódna kupowanja sa sasopschedawarjow. Firma móže dla pschihódnych poczahow k fabrikantam hódnostnu twaru po wosebje pschihódnych placzisnach wotedawacž.

— **Sswobodne mjaßowe jětki w Budyschinje.** Ssobotu 22. augusta dop. wot 9—11 hodźin wotedawa ßo syre howjase mjaßo punt po 4 Ssl., syre swinjaze mjaßo punt po 60 pj., Sswinjaze mjaßo wotedawa ßo jenož na czißla 1—120.

— **Symski wudawk němskostatneje kursoweje knihi.** Powěsczeŕnja wyschscheje póstskeje direkzije nam sdźěli: 1. symski wudawk 1925-26 statneje kursoweje knihi s jěsdnymi planami, kotrež 4. oktobra do mozy stupja, wuńdźe s dypkom prěnje dny w oktobru; 2. symski wudawk pschipósczele ßo w czaßu wot 10. hacž 13. dezembra pschedawanskim póstam. Placzisna sa statnu kursowu knihu je saßo na 6,50 hr. postajena. Pschedawańska placzisna sa wosebite wudawki prěnich tsjoch dźělow, kotrež sapoczatk oktobra wuńdu, placzi kóždy wudawk saßo 2 hriwnje. Dospołnoscž, spuschczowoscž a pschehladnoscž statneje kursoweje knihi pschipósnajetaj tukraj a wukraj jako na najwyschschim skhodźeńku stejazu. Skasanki pschijimuja wschě pósty a tež listynoscherjo. Njech ßebi kóždy knihu s czaßom skasa, dokelž ßo dla najnusnischeho wobmjesowanja wudawkow posdźische skasanki wjazy wuwjesecž njehodźa.

S Bórka. W naschim kraju skalaŕstwo kcěje. Wschudźom wotewrjeja nowe skały a stare powjetschuja. Dla pschiběrazeho wobkhada s automobilemi chze stat, tak rěka, wschě wulke dróhi wudkozicž (plestrowacž). K tomu budźa wjele na plestr pschihotowanych kamjenjow trěbnych. Hdyž mozy rukow wjazy njedoßahnu, czeßaja kamjenje s maschinami. Tež do nascheje skały s połodnja wßy kładu kabel a ryja k tomu pschi drósy hrjebju. Kabel budźe milinu pschiwodźowacž, kotraž maschiny w skale poczěri.

S Jeschiz. Dejerja Felixa Langu, kotryž pola tudomneho kublerja Poricža słuži, napadnychu w nozy k póndźeli hrube hólcžiska, jako s rejow dźěsche. Jako Langa s wrotami do dwora dźěsche, na njeho lakachu a jeho s hosdźikatej latu tak bijachu, so ležo wosta. Knjes kubleŕ Poricž jeho na pomoz wołanje wußłyscha a jeho nuts donjeße. Słóstnizy czekuychu. Langa bě ßebi 100 hriwnow nahromadźił, kotrež měješche we swojej komorje samknjene. Słóstnizy jeho khětro pschemorskachu a jemu drastu rostorhachu.

S Klětneho. Nasche wosadne sastupjeŕstwo je wobsamklo, nowu zyrkwinu wěžu natwaricž. Dr. inž. Nagel s Budyschina je rjane ryßowanje wo nowej wěži podał.

S Kulowa. Psched někotrym czaßom je ßo schewz M., kotryž stajnje bóle ßam sa ßo bydlesche, shubił. Ludźo ßebi myßlachu, so je něhdźe druhdźe saczahnył. Někto pak je ßo wupokasalo, so ßu wschě jeho wězy hischcže tu. Haczrunjež ßu ßo wschudźe sa nim praschali, njemóža jeho nihdźe namakacž. Někto ßo tuka, so nahle shubjenje schewza s mordarjom Jungom hromadźe swisuje. Jung je ßop sečža we swojim czaßu něhdźe nutslamał. Wo tym je schewz M. něschtožkuli wědźał a druhdy něschto spomnił. Ludźo měnja, so je Jung chzył ßnano tutoho snajerja jeho njeskutkow wotbycž a tuž je jeho tež skónzował.

S Lucža. Saúdźenu wutoru w naschej wßy jedyn auto do pschěrowa a do płota samkarja Matiza sajědźe. Dokelž bě płót groczany, auto wulku dźěru do njeho wurasy. Matik ßebi 20 hr. wotschkodźenja žada.

S Hósnje. (Železniske njesbožo.) Ranžěrowazeho mischtra Khěžku s Hósnje potrjechi sańdź. póndźelu popołdnju wobžarujomne njesbožo a to pschi ranžěrowanju s tworoweho dwórnischcža k fabrizy pola Koschinojz Hory. Dokelž běchu lokomotiwu pschesahe saspinali, storczichu na spadowazej czarje někotre wosy tak straschnje do ßo, so hnydom storkacže stamadźu. Dwaj wosaj tak straschnje do ßo srasyschtaj, so ßo spinarjowa khěžka, w kotrejž khěžka ßedźesche, zyle do hromady stłóczi. Khěžka ßo s tym na nohomaj czežko srani. Jako bě ßo jemu w Hósni prěnja pomoz poskicžila, dowjesechu jeho do Wojerowskeje pokrjesneje khorownje.

S Prožima pola Hródka. (Kóń na železnizy ßo moril.) Ležownoscž ratarja Hermanna Nowaka w Prožimje leži blisko pschi železniskich kolijach. Nowak chzysche wutoru swojeho konja psched dworom sapschahnycž. Jako woßobowy czah s Wojerez runje nimo jědźesche, ßo kóń splóschi. Wón ßo Nowakej wutorhny a stupi w runej měrje na železniske kolije. Krótko prjedy pak, hacž jeho czah potorhny, stupi kroczel wróczo. Pschi tym ßo jedyn postronk do koleßow lokomotiwy saschmjata. Skoczo bu na 30 metrow ßobu wleczene, prjedy hacž ßo postronk rostorhny. Sa někotre wokomiki bě skoczo morwe. Kóń bě ßo snutska a swonka czežko sranił. Njesbožo potrjechi wobßedźerja czim bóle, dokelž bě to jeho jeniczki kóń a k tomu hischcže wyßoko ßubožna kobla.

S Nacžjecž w Delnjej Łužizy. (Straschna hra.) Wutoru popołdnju hrajachu tu někotre schulske holzy s bulom. Jena s nich bul do powětra czisny a trjechi s nim na njesbožo do elektrowoda, kotryž nad dróhu wjedźesche. Prěni grót, do kotrehož bul trjechi, dyri do druheho wysche njeho. Na to na meter wyßoko swěža s grotow ßapny a ßyczo ßo groty rostorhnychu a padźechu k semi. Na sbožo nikoho njetrjechichu. Dokelž bě hižo pschepośdźe, groty na ßamßnym dnju hischcže swuporjedźecž, swěschachu je tak dołho psches płót do ßußodneje sahrody, so by nichto do njesboža njepschischoł. Podawk nam pokasuje, kak kedźbliwje ma ßo pschi tajkich hrach wobkhadźecž. — Pohonž jeneho sapschaha wotorže se swojim czežkim nakładźenym wosom s njekedźbliwoscžu wobrodźenje pschi moscže, kotrež psches tudomnu mjeßnu hrjebju wjedźe.

Se Žarowa (Soran). (Sajědojczenje s mjaßom.) Jena tudomna swójba bě skaženu kołbaßu jědła. Lěkarjej ßo poradźi swójbu w prawym czaßu psched dalschimi sczěhwkami wobarnowacž.

Z Łužicy.

S Wjelecžina. Tu skoczi 5-lětny hólczecž tak njesbožownje psches hrjebju do hromady czrjopow, kotrež běchu we trawje rosbrójene, so ßebi prawu nohu zyle pscherěsny. Haczrunjež ßo lěkaŕ wo dźěczo doscž starasche, njesbožowny hólczecž tola sa dwaj dnjaj wumrě.

Se Sohlanda. W nozy k 18. 8. tudomnemu kublerjej Hermannej Stübnerej 2½ lěta staru ßuczelnu jałojzu s koldrow kradnychu. Jałojza je czěmnobruna, ma bělu hwěsdu na czole a je wokolo 500 hriwnow hódna.

S Wopakeje (Oppach). Njesbožo s kolom. Dźěłaczeŕ Arno Döring s Bejerjez wutoru rano se swojim kolom czežko snjesboži, jako na dźěło jědźesche, a to horjeka we rózku Wurbiskeje hory. Korczmaŕ Walpert, wobßedźeŕ hosczenza „k Znjeńskemu Wěnzej" jeho do swojeho bydlenja donjeße. Hnydom sawołany lěkaŕ, k. dr. Ceitz, snjesbožozenemu prěnju pomoz poskiczi a poruczi, so by ßo do Khembergskeje khorownje dowjesł.

S Delnich Bjedrichez. Knihiczischczeŕski wuczobnik Alscher s Delnich Bjedrichez, kotryž je pola Wünschez firmy w Habrachczizach we wuczbje, je we swojim czaßu dwaj człowjekaj psched satepjenjom wukhował. Hamtski hejtman jemu wczera w pschitomnosczi direkzije a druhich wosobow 30 hriwnow myta a rjany diplom s pschipósnawazymi słowami pschepoda.

S Kinsbórka. (Ssamomordaŕstwo.) Tu je ßo tele dny 42-lětny telegrafiski sekretaŕ Rotbarth wobwěsnył. Wón měješche hižo wjazy dnjow czežke myßle. Wutoru dyrbjesche saßo swoju słužbu na hłownym póstskim hamcže we Drježdźanach nastupicž. Wobžarujomny sawostaji wudowu s jenej dźowku.

S Kinsbórka. (Wujaßnjene ßamomordaŕstwo.) 30. julija namakachu na Rědorczanskich honach pola Kinsbórka zylnje swuhlene czěło njesnateho mužskeho. Někto je ßo skónczuje wupokasało, so je njesnaty morwy rataŕski dźěłaczeŕ Oswin Stiehleŕ s Njedźichowa. Wón dlěschi czaß na njesahojomnu khoroscž czeŕpjesche a tohodla ßebi žiwjenje wsa.

* **Njesbožo s kónimi.** Tele dny kubleŕ Müller w Nědarjezach s maschinu wowß syczesche. Nadobo splóschischtaj ßo konjej a czeknyschtaj s maschinu. Pschi tym pschejědźeschtaj 37 lětnu mandźelsku a 12 lětneho syna kublerja. Žonje maschina prawu nohu nimale wotrěsny. Tež syn ßo khětro

W Strasburku na hrodźišću . . .

P. Roßeggera „Podawisny a postawy s Alpow".

2] (Pokraczowanje.)

Czorny mjelczesche a měschesche s pschikamanej hałzu hriby we warjazej wodźe. Druhi trochu ßo samyßli, potom prajesche se struchłym hłoßom: „Někto ßo saßo ranjeny czujesch. Hkupy khadla, to rjeknje ßo tola jenož swojemu najlěpschemu pschecželej. Ja wschak móžu tež Wascha Jaßnoscž rjecž. Ssym tola swjasany człowjek — nawuczeny powjasnik. A ty njeßměsch sabycž, kak kschesczanszy tebje lubo mam se swjedźenja Wschěch Sswjatych, hdyž ßym cže do tutoho swojeho hrodu pschijał a k swojej tafli pscheproßył."

„Dokelž ßam waricž njemóžesch."

„Waricž njemóžesch, proschu cže! Hriby schkrěbotaja tola jenož saßo tohodla, so masch pschemało wody w pónoji. Nó haj wschak, ale njechamoj žaneje mandźelskeje swady sapoczecž. Dźi, Fölzlo, budź saßo dobry a powědaj mi, na kajke waschnje ßy był dwójzy s hłupakom, Wascha Jaßnoscž!"

Někto czorny něschto wupowěda. „Prěni krócž w Hradzu, hdyž chzych domoj, to ßu mje sa někotre hodźinki hižo doßahnyli, duzy po puczu pola Köflacha. Něschto njedźeli do dźěry. K druhemu rasej loni we wójnje. Duzy wróczo ßo czěhnjo s Kralowjeje Hradza myßlu pschi ßebi: Najrjeńscha je tola pschiležnoscž — bjes dowola domoj, do hór. Sa tym póß njeblawknje. Sbožownje běch psches Linz. Tam je mje žónska pschesradźiła. Haj, žónske stworjenje. Dokelž běch ßebi wot druheje dak jěsecž do próśdnjeńzy pschinjesecž. Tehdy, pschecželko, chzychu mje na městnje satśělicž. Czěkanje wot khorhoje. Jako by tehdy — fuj dajbl, to ßo pschipali! — Ssól je tež na kónzu."

„Tobak k schnupowanju do poliwki! — Njewěrno, knjes kejžorsti! Wjeŕchowszy ßo pola mje wari, a ßmaži pornjo wojeŕskej menaži!"

„Kak derje je ßo mi wjedło napscheczo nětczischemu!" sdychowasche czorny. „A tola, tola je to saßo bycž dyrbjało. — Desertěrujesch-li hischcže ras, tak je wón tehdy prajił, hejtman mjenujzy, potom budźesch satśěleny bjes pardona! — Pok lěta posdźischo wschak ßym saßo czeknył."

„Haj, Fölzlo, dokelž je wjeßelscho we dźiwosczi — rubježne swěrjo — kaž pola kejžorskich w kasarnach, tón dobry woblek, tu knježsku jědź wschědnje! To dyrbi tola wostudło bycž."

„Ně, to niz!"

„Potajkim, czehodla dha potom kóždy krócž czeknjesch?"

„Rückli, to ty njerosumisch."

„Njebych-li měł swoju czělnu schkodu, mój luby!" schkrějesche někto tón czeŕwjeny. „Dobrowólnje bych ßo k wójsku samotwił. Połkownik mohł bycž! Městno toho njedoczink. — Njedoczink, czěstne słowo! So by widźał, ja móžu wěrnoscž snjesecž. Ssym dozyła wulkotny kharakter (powaha), to dyrbju czi wusnacž. Schkoda jenož, sczesczowny pschecželko, so by ty tajki nahrabniski łakomz."

„Wjeczerjecž je hotowa," pschipowědźi Fölzl a wsa se skalneje złobiny dwě schěrokej drjewjanej łžizy. Wobaj czapnyschtaj ßo k hromadźe kamjenjow, wohnischczo ßo mjenowazej, a pojěschtaj tón swar.

Wonka we skałach hwisdasche wětr.

Najajtra běsche patoržiza. Wobaj czeknjenzaj mjes ßobu wujednawaschtaj. Chzyschtaj dele hicž do Oberklausen, do wßy. Fölzl bě swólniwy, Rücklenu swoje słěborne kroschě woledacž, jeniczki pjenjes, kiž měješche nimo swojeho kschczeńskeho tolerja. Sa to dyrbjesche czeŕwjeny płaschcž saměnicž, tak so wobleczže ßo wojeŕsku sukniu a wojak wobleczže ßo płaschcž s kosmikateho sukna. To dla wjetschje wěstoscže. Dale wumění ßebi Fölzl, so tón druhi jeho njeßmě sa pjatomaj sczěhowacž, ale so ma jemu zyle samomu hicž dacž. Sa tule słužbu chzysche czeŕwjeny hischcže jedyn krosch měcž, czorny pokasa jemu próśdnu kožanu móschniczku.

„Fuj," sawoła Rückli, „toleŕ w dybsaku, a próśdnu móschniczku pokasacž! Na, daj jón jow! Tajenstwo miserabelske! Hewak wostanu duzy po puczu pschi tebi, pschetož mam cže pschejara rad, hacž so bych cže dał samolutkeho hicž zyle bjes saplaty! — Potom mi tola jutsje abo sajutsischim czesczž wopokažesch tudy horjeka w mojej residenzy. Haj, to je rjenje wot tebje. Někto pak, bratsje, chzemoj ßo pschihotowacž na błyschcž k swjatej hodowniczzy."

Pastyŕ drje běsche nasymu wowcže nožizy sabył, kiž na polczzy na sczěnje ležachu. S tutymi nožizami ßebi wonaj brodu wotsihaschtaj. Potom sapocža ßo wulke myczže se sněhom.

Po tutom porjeńschenju měješche Rückli pod schěrokim płěchom na hłowje, ßměschne make, czeŕwjene kaž rak wobliczo, mółczki tupy nósk a dwě wóczzy, kotrejž njewschědnje blisko ßebi stejeschtej. Fölzl měješche nimale rjane, młodostne wobliczo, trochu sapadłej lizy běschtej ßo pschi wobmywanju se sněhom róžowkrasnje saczeŕwjenikej. Kulowatej wóczki pak wobkhowaschtej swoju czežkomyßlnoscž.

Potom stajo dele schwój hodźiny daloko do dołha. Fölzl ßam sa ßo, tón dźeržesche ßo wobstajnje k lěßam, a hdyž widźesche Oberklausen psched ßobu ležecž, wocžakny, dóniž ßo wjeczorne ßměrki na pschirodu njelěhachu, prjedy hacž ßo ke kěrchowskim murjam pschiwacži.

(Skónczenje pschichodnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čłóni Smolerjec knihičišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 194 **Budyšin — pjatk, 21. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Swětowa konferenza za praktiske kschesćijanstwo.

Po zwjedźenišej Božej słužbje w Stockholmiskej hłownej zyrkwi je schwedski kral Gustaw zwjedu zwołowu konferenzu za praktiske kschesćijanstwo w kralowskim hrodźe wotewrił. Po zawodnych słowach arzybiskopa dr. Soederbloma kral zastupjerjow evangelskich a orthodoxskich zyrkwjow do schwedskeho hłownego města witasche. Swětowa konferenza ma nadawk, brěchi a puće namakać, po kotrychž mohło kschesćanstwo nutsam čłowjestwa wotpomhać. Knježerstwa a zjednoćenymi praschenjemi saběraju. Tola wukazy a poručnosće jenož wjazy abo mjenje wuskutkuja, dóniž so wone we **wutrobje člowjekow na dobru wolu a kschesćijanske zmyslenje njezałoja a luboseć a prawdosć** nad zbožičiwosću a zamóžnosću njedobudźetej. Njech je wuradźenjam zwołowoje konferency ludam a krajam spožčene, we wjetšej měrje dyžli dotal duchej luboseće a prawdosće w nětčišich njenaměrnych czasach k knježerstwu dopomhać.

Pschi powitanju w kralowskim hrodźe w mjenje europiskich evangelskich zyrkwjow wyschschi zyrkwinski radźićel w Barlinje dr. Kappler rěčeše. Pschi wotewrjenju zhromadźiny w biskopskej zyrkwi w mjenje němskich wotpokazanskich fakki krajny biskop dr. Ihmels rěčeše.

Wuradźenje wukrajnych ministrow wo bjesstrachu.

W pólskich politiskich kruhach so złyschi, so směje so 1. septembra w Genfje zhromadźizna swonkowny ministrow Franzowskeje, Jendźelskeje, Belgiskeje, Czechoslowakskeje a Pólskeje. Pschi njej ma so zhromadnje wo praschenju bjesstrach trikowaneho pakta a wo wschěch druhich praschenjach jednać, **wo kotrychž** je so njes franzowskim swonkownym ministrom Briandom a jendźelskim swonkownym ministrom Chamberlainom w Londonje jednało. Też so złyschi, so so němski minister swonkownych nalěhnoscow, Stresemann, k tymle wuradźenjam njeoffizielnje pscheprožu.

Pólski minister Skržynski na balkansku konferenzu pojedze.

Pólski swonkowny minister hrabja Skržynski k septemberiskemu sjězdej Swjatka Ludowa do Genfa pojědze. Prjedy toho so wón do Revala poda, hdźež so 25. awgusta pschi konferenzy baltiskich statow Zinskeje, Estonskeje, Lotyschskeje a Pólskeje wobdźeli.

Wólba senatorow w Gdansku.

W Gdansku (Danzigu) so zwjedu namjetneho prezidenta a 13 senatorow swonka zastupnistwa wuswolichu. Se socialdemokratow so schesćo, z centrumskeje strony schtyrjo a z němskoliberalneje strony tohorunja schtyrjo wuswolichu.

Awstraliska so Němcam boji..

Awstralske knježerstwo je so cząż wójny Němcam krajne njeby samko. Tale zakazuja hischcze dźensa płacyć. Kapitan parneje łódźe „Hanau" je zakazniu pschestupił. Jeho su k 400 puntam pjenježneje pokuty zadźudźili, dokelž je wón schtyrjom Němcam smóžnił, na awstralisti kraj stupjeć.

Zionistiski sjězd we Winje.

Zionistiski sjězd je wutoru Nahumia Sokolowa za swojeho presidenta wuswolił. Tutón na wschitkich internazionalnych spěchowarjow zionisma a jeho duchownych wjednikow, kotřiž su w posledních tśoch lětach wumrěli, spomina. Potom wón politisku rosprawu poda. Dr. Weizmann wo politiskim połoženju w Palestinje rospraweše.

Winska kschesćanske-zozialna strona z němskimi ludowymi hromadźe njeńdźe.

Pschedbydźitowe wjednitwo Winskeje kschesćijanskozozialneje strony je wutoru w posedźenju swědźiło, so so zana offizialna organizazija kschesćijanske-zozialneje strony njeje pschi antisemitiskich demonstrazijach wobdźělka. Stronine wjednitwo zwojich pschiwisowarjow warnuje, so pschi demonstrazijach wobdźělichu, kotrejž so z druheje strony nawjedźeja.

*

Zionistiski sjězd je nanjet pschijał, so by Swjatk Ludow internazionalnu pożčonku 10 milijonow dollarow k wobnowjenju Palestiny zaradźił. Po druhim nanjecze dyrbi so industrialna banka za Palestinu zakazać.

Hospodarske krizy

Mjdowe jednanje żelesnizarjow.

Mjes zastupjerjemi hłownego zarjadnistwa němskeje żeleznizy a zastupjerjemi żeleznizarjow su wutoru wo powyschenju mzdy poczeli jednać. Żeleznizarjo żadaju, so by so jim hodźinska mzda wo 12 pjenjezkow powyschiła. We pscherjeźu żeleznizarjo nětkole 50 hacź 70 pjenjezkow za hodźinu zasłužeja, a jich zastupjerjo na to pokazuje, so pri-vatne dźěłarnje, kotrejž sa żeleznične twary dźěłaju, swojim dźěłaczerjam wot nětkoreho czasa hižo 80 pjenjezkow płacza. Dale so na to pokazuje, so su w pschirunliwych industrijach mzdy hischcze wyschische, dokelž so z akkordskimi pschirazkami dotchody dźěłaczerja na pschikład w metallowej industriji hacź na 120 prozentow powyschcze.

Zorjadnistwo němskeje żeleznizy na pschecżo tomu nic to pokazuje, so bychu, hdy by so so zadanja dźěłaczerjow zwolniło, wudawki za mzdu wo 150 milijonow hriwnow pschiběrałe. K tomu bychu so hischcze pschirazki k mzdam wěstych zastojnskich kategorijow pschedate, tak so by poczeżenje nětkdże 200 milijonow hriwnow wuczinikło. Żeleznizne zarjadnistwo je zwólniwe, hodźinsku mzdu wo 3 pjenjezki powyschicź, tola jenoż na tych městnach, hdźež maja dźěłaczerjo w městnej industriji wjesoku mzdu. Pschi tym wo nětkdże 40 prozentow żeleznizarjow dże, kotřiž bychu so potom runja swojim kollegam w privatnej industriji stajili.

Krisa w zolsto-durinskim textilnym pschemysle.

Dźěłodawarjo we wjerchownoschlskim a durinskim textilnym pschemyśle su so zjednoćili wo nadawk 200 000 dźěłaczerjam a dźěłaczerkam k 4. septembrej dźěło wupowědźili.

Też w zanschich Czechach textilni dźěłaczerjo wo powyschenje mzdy wojuja. Tamnischi fabrikantojo su so zapowědźili, mzdu powyschicź a su wobsamknili, 29. awgusta wschitkich dźěłaczerjow a dźěłaczerki — ich je nětkdże 47 000 — z dźěła wuzamknyć.

Dojednanje w Mnichowsko-Gladbachskej textilnej industriji.

W Mnichowsko-Gladbachskej textilnej industriji je schtwórk mjes dźěłodawarjemi a dźěłaczerjemi k dojednanju doschło. Po rozsudzenym wuzudze so mjeda wo 6 prozentow powyschi. Swjatk dźěłodawarjow je wupowjedźenje 40 000 dźěłaczerjow wróćo wzał.

Horuja Schlesyska psched nowym hospodarskim konfliktom.

Horuja Schlesyska psched nowymi hospodarskimi konfliktami stej. Ćežke industrija je dźěłaczerskim swjatkam sledowace wupowědźace pismo sa dotal płaczace mzdy pósłała:

„S tutym w tu khwilu płaczajucymi we wuhlowych a rudowych podkopkach k 21. auguste wupowěmy. S cżežkim hospodarskim cżisczom da njewotwischa a dla wschedneje so powjetschazych pjenjezných wobsteżnosczow hórnistwa hnuj nuzowani, mzdy snižicź."

Dźěłaczerske swjatki su na pscheczo tomu wobsamkle, dotalne tarify hacź do 31. augusta wupowědźicź, so by so z tym powyschenje mzdow pschimérnje powyschenym zejsnosczam wudawkam dopsało.

Połny ratarski dźěłaczerjo w Schlesyskej.

So by němske ratarstwo hjes dźěłaczerjow njebyło, je němske knježerstwo krótka dowolilo, so bychu so nětkotre wyšnje ratarskich dźěłaczerjow z Pólskeje lětka w Němskej pschijimajte. S tym pak hischcze muhy na ratarskich dźěłarskich mozach njeje zyle wotpomhało. Tohodla su krajna dźěłaczerska wyschnosć we Wrótsławju a Barlinku wyschnosće do zadosće schlesyskeho ratarstwa zwolnie, so by so hischcze 1000 ratarskich dźěłaczerjow z Pólskeje w Schlesyskej pschipuschczicźo.

Strajk franzowskich bankownikow.

Strajk franzowskich bankownikow je so jako cżeżki knježkownopolitiski konflikt wuriwnił. Strajkowarjo su wobsamkli, so k dźěłu wróćicź, jeli so knježerstwo banki pod statut nadleżnu staji. Deputazija strajkowarjow je dźěłoweho ministra prosyła, so by strajkowarjam podpjeru se podpjerarske pokładniz za dźěłoznjemjerjow dawał.

Strajkowaty bankowniz bźehu też **Parizskeho arzybiskopa wo posrědnistwo prosyli.** Tón je jim z listom radźił, so bychu po dobrym strajk skónczili, dokelž wěz Franzowskeje z nim cżežko schkoduje. Bankowniz dyrbjeli pak telko mzdy dostacź, so mohli so pschisłojnje sezjwicź.

W Marseillu zu organisowani dźěłaczerjo w dokach, namórniz a personal drohowoje żeleznizy se sympathiju za strajkowazych bankownikow na 24 hodźin dźěło sastajili.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Kasl. a najnuzka kupowanja wobućow. Podusowanje spěsnje a tunjo

Wójna w Marokkowskej.

Wójnska rosprawa wójskowego wjednistwa 19. augusta w Rabatu wudala, praji, so so operazije, 15. augusta we Tuliskim kraju sapoczane, pschihódnje dale wjedu. Mjes tym so je klowne franzowske wotdźělenje w hrjedźinje postupowało, dwě wotdźěleni na woběmaj schidłomaj njepschecżela naddehowaschcej. Rano 19. augusta mózejschej so ranische a wjecżorne wotdźělenje sjednoczichu.

Rosrěczenje z Primom de Rivera.

Schpanjelski diktator Primo de Rivera je dopisarjej Mailandskich nowin „Corriere della Sera" rosrěczenje wo wójnje w Marokkowskej pschiwolił. Wón Abd-el-Krimowe wójske na 25- hacź 30 000 muži wobliczа. Hdyž pak bychu so wschě splahi mobilisowałe, mohł drje Abd-el-Krim 100 000 muži na nohi stajicź. Jeli so Franzowsojo, kotřiž po sdaczu sapoczatk septembra wulku offensiwu sapoczanu, njemohli Abd-el-Krima sajeć, by wón se zwojimi zwěrnymi do horow cżeknył a so w drobnej wójnje hischcze dołho pschecżiwjował. W horach so schkowanjschi by wschak wón wjele pschimiśowarjow a wulki dźěł swojeje nahladnosće sbubił. Myślicź so njehodźi, so by Abd-el-Krim franzowske a schpanjske mérowe wumjenjenja pschijał, wón hischcze njeje wurasnje měr politicźił. **Riffskemu statej so njechodźi dospołna njewotwisnjosć pódpisowacź,** dokelž by wona Alhucemaske rěczenje sranika a Rif pożadliwosczam europiskich mozow wudała. Wón, Primo de Rivera, je połdenje dwě dweju pschecżelow Abd-el-Krima, pschijał a jimaj sakładne wobmyślene możnych mérowych wumjenjenjow pschedpołożił. **Dźiwajo na Abd-el-Krimowe njeletenje** so na njeho facźišcźa cżini, so Abd-el-Krim pod wolitowe njedomowinskich europiskich elementow stejo rěczenje franzowsko-schpanjske mérowe wumjenjenja nochce pschijeć.

Njewěste połoženje w Syriskej.

Po posledních powěsczach, kotrejž su Londonske „Times" z Palestiny pschinjesłe, je połoženje w Syriskej hischcze pschecżo dosć straschne. Kaž so njenowanym nowinam se Jerusalema telegrafuje, njeje wěrno, so su so mjes Drusami a generalom Sarrailom mérowe wumjenjenja dojednałe. Drusojo pjecża żadaju, so bychu wschitcy Franzowsojo z jich kraja wuczahnyli, a jo by so franzowska kontrolla na pjecź franzowskich sastojnikow sanjesłowała. Franzowska dyrbjała wšy sašo natwaricź, kotrejž su franzowscy lětarjo sapalili. Dale změlo so w zyłym Hauranskim kraju zwobodnje z bróńjeni witowacź.

Dotalneho franzowskeho gouverneura w Druskej, hejtmana Carbillela, kotryž dyrbjesche so po żadanju Drusow hnydom wotwołacź, su do Alexandretteskeje prowinzy pschesadźili. Tale konzessija napschecżo Drusam so z tym porjenjesza, so je generał Sarrail jeho hižo do zběha pschesadźejcej dżył. Generała Soula, kotryž jene strażiscźo 40 kilometrow z połodnju Damaska dohladowasche, jednym nadrožnym rubježnik do nohi tšeli. Khłostańska expedizija 20 wobhdlerjow w zuzednej wšy mori a ju spali.

Wójna w Arabskej.

Londonska „Morning Post" z Kaira powě, so Wahabiojo hischcze pschecżo města Medinu wobkjehuja. Jedźadke wójsko je w poslednjej bitwje 400 muži zhubiło. Jeddadke frenia je směrom.

Jendźelske wikowanje w Chinje wusamknjene.

Powěsć, so jendźelske a japanske łódze njeźmědźa we chinesčich pschistawach pschistajicź, je Jendźelziku hluboko roshorcza a wustrózała. Jeli so je sakazanja z Pekingskeho knježerstwa wuchcza, potom by Jendźelska nusowana była, najwótrische srědki nałožicź, so by chineske knježerstwo tule sakazanju wrócźiło. Swonkowny minister Chamberlain, kotryž na wzaću na prósdninach pschebywasche, je so sboku

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšchina.** W Michalskej zyrkwi smjeje 11. njedź. po św. Trojizy farar Tischer rano 1/2 8 hodźin němsku spowědź, 1/2 9 hodźin němsku a w 10 hodź. serbsku Božu słužbu.

— **Krajnozyrkwinske zhromadźenišwo** w Budyšchinje, na Rožowej hasy 31. Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. njedźelska schula; wječor we 8 hodź. zhromadźizna. Pónjedźelu, 24. 8., wječor we 8 hodź. spěwna evangelizazija. Khorowe a kolospěwy z pschednoschkom k. liczowarskeho radź. Geisa z Darmstadta. Sastup darmo. Wutoru wječor 1/2 8 h. swjatk mlodź. sa rosćudź. schesćo. sa mlodźenzow na Grjedu wječor we 8 hodź. biblijska hodźina. Sobotu wječor we 8 hodź. hodźina sa mužow. Njedźelu, 30. 8., pop. w 3 hodź. a wječor 1/2 8 hodź. zhromadźenišwowa konferenza we wosadnej sali w Bukezach. — Knjes zhromadźenišwowy wothladaš Zimmermann z Budyschina smjeje biblijske hodźiny: Njedźelu, 23. 8., pop. 1/4 hodź. w Njeswačidle, grjedu, 26. 8., w Dobruschi a pjatk, 28. 8., we Cemjizach. Kóždy raz wječor 1/2 9 hodź. — Knjes zhromadźenišwowy wothladaš Kschižan smjeje tele zhromadźizny: njedźelu pop. 1/2 2 hodź. njedźelsku schulu a w 3 hodź. biblisku hodźinu w Wjeli Horje; wječor we 8 hodź. w Nowych Porschizach; pónjedźelu w Rodezach, wutoru w Trjebjeńzy a grjedu we Bukezach.

S **Budestec.** 11. njedź. po św. Trojizy smjeje farar Domaschka rano w 7 hodź. němsku spowědź, farar Bóza we 8 hodź. němske a 1/2 10 hodźin serbske předowanje. Popołdnju w 2 hodź. kemschenje sa dźěći, w 4 hodź. zhromadźizna tow. muzkeje mlodźenje. — Srjedu wječor 3/4 8 hodźin zhromadźizna tow. žonzkeje mlodźiny we 8 hodź. biblijska hodźina.

S **Bukez.** 11. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 7 hodźin serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba. — Semrěła: Hana Marja swjatk. Kockmańka rodź. Lukaschez, wumjenkańka w Sdowrjezach, 62 l. 11 mj. 5 dnjow.

S **Budyschinka.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemschenje.

S **Barta.** 11. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemschenje. — Semrěła: Marja swjatk. Schodźina rodź. Sigismundez, wumjenkańka w Barcze, 80 l. 7 m.

S **Nodźija.** 11. njedź. po św. Trojizy smjeje farar Wjelar rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemschenje.

S **Drodźischcza.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. 1/2 10 hodź. serbska Boża słužba. Pónjedźelu, 24. awgusta dop. w 10 hodź. serbska spowědź w Drožójizu, 1/4 12 hodź. tehorunja we Worzynje.

S **Duczinu.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Boża słužba. — Pop. 1/2 3 hodź. towarstwo knjeznow na farje.

S **Hornjeho Wujesda.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowědź, a św. wotkasanje, we 8 hodź. němske kemschenje. Dop. w 10 hodź. Boża słužba sa dźěći.

S **Khrowčic.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a 1/2 10 hodźin němske kemschenje. Předowanje sto cźita. — Semrěłoj: Mar Jan, Hermanna Hockera, fabr. dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, m. ż., 1 m. 20 dn. Lena Horbanez, pryedy słužobna dźowka,, nětko rentnerowa stawačka w Dalizach, 68 l. 1 m. 22 dnjow.

S **Klukscha.** 11. njedź. po św. Trojizy rano w 7 h. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Boża słužba, 3/4 11 hodź. nětchor sa dźěći. — Popołdnju 1/2 3 hodź. zhromadźizna mlodych holzow na farje. — Pónjedźelu, 24. awgusta, budźe wječor we 6 hodź. zhromadźizna wjeńnjanostow na farje. — Wumrěł a thowany w Budyschinje: Jan Korla Franz, hajnik w Komorowje, 66 l. 6 m. 25 dn.

S **Krjesnje.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 h. němska a dop. 1/2 10 hodź. serbska Boża słužba. (Knjes kantor Schulz budźe łajowacź.)

S **Lutoše.** 11. njedź. po św. Trojizy žnjowy dźakny zwjedźeń, dop. we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodź. němska Boża słužba. — Sbérka sa terjenje zyrkwje.

S **Małeschez.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemschenje. Kollekta za mišź. mjes Izraelom a evangelizaziju we swojatym kraju.

S **Minakala.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbske kemschenje.

S **Rožanzi.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. němska a dop. 1/2 10 hodź. serbska Boża słužba. Dop. 3/4 11 hodź. Boża słužba sa dźěći.

S **Rjeżnowczidła.** Njedźelu je žnjowy dźakny zwjedźeń. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Boża słužba. — Pop. w 2 hodź. Boża słužba sa dźěći, 1/4 hodź. biblijska hodźina w pazarskej istwje (knjes towarstwowy wothladowaš Zimmermann se města).

S **Porschiz.** 11. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbske Boże wotkasanje, we 8 hodź. serbska Boża słužba. 1/2 10—10 hodźin wólba zyrkw. pschedsteji. ćerjow sa Kubschizy, Boschezy a Lětow. Pop. 1/2 3 hodźin dźěćazy zwjedźeń dźěćelkemschikhodźerjow na Vogłez luzy we Kunschizach. Starschi a hosćo su witani. Ev. towarstwo žónkeje mlodźiny so wobhóńi so wumschizach. — Kschesćatow. mlodźenzow ma wušeł na Dubin. Wotjesd z Kubschiz 1/2 8 hodźin. — Sbérka sa žlubjeny kraj 50 hr.

S **Rakez.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta. Wumrěła: Lejna swjatk. Winklerka, rentu dóstawaćka wa Rakezach, 74 l. 4 m. 8 dn. stara.

S **Bukranczizu.** 11. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. předowanje a rozwuczowanje konfirmérowaneje mlodźiny. — Pónjedźelu we 8 hodź. zyrkwiny khor. — Wutoru 1/2 9 hodź. posawnišći khor, grjedu we 8 hodź. towarstwo mlodźenzow. — Sbérka za mišijonstwo mjes Židami sandźenu njedźelu wuczinjesche 14 hr. — Kschesćenoni: Gerlinda Irmgard, dźowka dźěłaczerja Arnoschta Missnarja; Elfrida Irmgard, dźowka bludářskeho mischtra Hermanna Rychtarja; Herbert, 9. žyn kubleria Hendricha Kubizy; Jan Robert, žyn dźěłaczerja Roberta Němza. — Pohrjebana: Hilžbjeta Gebauerez, 5 lět.

S **Wochos.** 11. njedź. po św. Trojizy w 9 hodź. němska a 1/2 11 hodźin serbska Boża słužba — žnjowy dźakny św. Sbérka sa Pressverband we Wróćławju. Wječor 1/2 8 hodźin serbska biblijska hodźina.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Kóždy, kiž chce měcź wupjanu lětnu abo dnjownu hokiwinsku charaku, ma namjet sapodaćź pola swojeje gmejnskeje wyschnoscze. Formulary sa namjety su pola wjeźnjanostow dostaćź.

W Budyschinje, 20. awgusta 1925.

Hamtske hejtmanstwo.

Směški.

** **Awto.** „Schto pschindźe Wam do mosłow, tu na pucź so stupiće, so dyrbi awto sastaćź?" — „Wodajeće, dźe ły wobleć mojeje njewjesty je so womosaś, proschu, dajcie mi nětkotre kapki benzina?"

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Serbske towarstwo „Łužica"
w Hornjej Hórcy
wotměwa **njedźelu, 23. augusta 1925** swój
lětni swjedźeń
we Mnišonskej piwarni.
Započatk pop. w 2 hodź.
Poskića so spěwy a wšelake druhe zawjeselenja.
Wšitkich lubych Serbow a wšě towarstwa k tomu najwutrobniśo přeprošuje **předsydstwo.**

Na kredit
wšitko za wšitkich
po najtuńšich płaćiznach a při přijomnym napłaćenju a nizkim wotpłaćowanju namakaće pola firmy
Carl Horn nasl.
w Budyšinje
na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2.

Vogtlandske gardiny
meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** teź za małe wokna, krasne mustry, hobrsey wulki wubjerk. Vitražowe tkaniny, jachi po 60 pj. kupnaske ruby, ležowe přikrywy, wjupjerki, počehnjenja, bludowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo
J. Erler w Budyšinje zwonkna lawaka hasa 10
Z tutym wozjewjam, zo wot 1. septembra ze swojej
Buldoggskej mašinu a šěrokim młóćakom
započnam młóćić. Skazanki hižo nětko přijimuju
Pětr Brusk w Miločicach pola Kamjenca.

Schneider & Schulze při Krónje so porućetaj, a wšelakich wěcow skład hobrski matej.

Meble a polstrowe twory
dobre a tunje poruća
Handrij Strympa
w Budyšinje na rožowej hasy 15.

Ta wosoba,
kotraž je sobotu, 1. augusta, na Budyšskim hermanku pjenjezy zhubiła, njech so zamolwi we wudawaćni „Serbskich Nowin".

Krawskeho
pyta haydom
Mišank, krawc ze mišer w Delnjej Hórcy.

Hdźe by móhł 16-lětny pachoł
autowe zamkarstwo
nawuknyć? Poskićenja pod „C 28" na „Serbske Nowiny".

Staršcho samostatneho, wustojneho
pjekarja
pyta młyn w Kozarcach.

MERSIOYSKI
Salonske časniki

Žony
Poručam swój wulki skład pschepałkow, mětačnych a pschedpadowych powjazkow, podpołožkow.
Steju rad k radźe.
Wagnerowa w Budyšchinje pśjed schulerskimi wrotami čo. 9.

Tunje předawanje
bluzowych a drastowych tkaninow
košlacych suknow, ložowych počehnjenjow, damastow, ložowych rubow, frjesłow, twjelkow, blidowych šatow, — — frotérowych tworow atd. — —
Jenož hódnostne twory!
Přijomna kupowańja za zasopředawarjow!
Arthur Freyer na kotolskej hasy 4. (Kesselstraße).
Žane klamy!

Dobrovićsku originalnu
symjeńtnu rožku
skazaje hnydom pola „Serbskeho Hospodarja" w Budyšinje. Loni tu we Łužicy wusyta wurjadnje derje sypa. Kóždy, kotryž je wo njej słyšał, so za njej praša!

Předawanje wužitkoweho a plahowanskeho skotu
Wot njedźele, 23. augusta steji wulki transport najlěpšich

krowow
kotrež sym přihódnje kupił, wosebje płaćiny hódno na předań w knježim hosćencu w Njeswačidle
Telefon čo. 46.
Emil Reichelt.
skótna wikowańja w Kulowje. Telefon 9.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnoštiski,
najlěpša **šijaca mašina** swěta
Wulki skład we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podawanje płaćiš je dowolene. Dom jěnanych kołow a šijacych mašinow
Jan Witek w Sćijecach.

frank. Wobeju cjeżkofranjenoju do khorowinje dowjesechu. Wobhdźeć ham a jeho wotrocź ze lohkimi franjenjemi wotendźeschtaj.

Se **Žitawy.** Tu wintorn wjezor automobil a kokoješny do so srafyschtaj. Automobil, kotryż jara spěchnje nimo jedźesche, kokojesneho porasy. Won so na hłowje cjeżko frani. Też koło so zyle rosrasy.

Ze susednych a dalšich krajow.

*Se **Schandawy.** (Cžělo namakali.) We Wełsenje we Saskej Schwizy tele dny muzłke cžoło z Łobja wuckańtowachu, kotreż žaneje drasty wjazy na žebi njemješeche. Muzłki bě do hłowy tšelenj. Storo so so da, so njeymědźeschje nichtó cžoło syšmaci, dokelž běchu rokoby a broda wottrhnana.

* S **Pirny.** 17 žurkow wuryschtaj na jenym tudomnym schćerićnischću dwaj hołzaj. Mjes žurkami běchu tři stare, dospołnje wotrosćene. Hołzam so poradźi, wschě hischcze žive popadnyć. 14 z nich hnydom morischtaj. Tamne tři chzetaj dale wothowacź.

* S **Drježdźan.** (Słoty měschniski jubilej.) Wyšokodostojny knjez bamžowski domjazy praelat a kanonik kapitla swj. Pětra w Budyschnje Eberhart Klein wobjawješi wschitchodnu póndźelu 24. awgusta słoty měschniski jubilej. Po pscheću nehdyschcho kraja Bjedricha Augusta budże jubilar swój jubilej w Sibyllenortskej hrodowiśi kapali swjećicźa a to pschichodnum njedźelu 23. awgusta. Njedźelu 30. awgusta chze k. praelat w katolskej zyrkwi w Drježdźanach jubilejnu Božu mschu dźerżeć.

* S **Kamjenicy.** (Ssamomordarstwo.) Sćrjedu rano wokolo 7 hodźin njesnaty 25ćtny muzłki se 17 m. wyšokeho żelesnischkeho mosta dele skočł a bě hnydom morwy. Won hišo dleschi cžas na cžuwy cžełyschesche.

* S **Lipska.** (Jebakaj.) 28-ćtny pschekupc Oskar Wilhelm Günther puczowarske se swojim pschećelom, pschekupcom Hermannom Ludwigom Wenlerom do Italije. Pjenjezy dohanhnychu jimaj hacź do Benediga, hdźež někotre dny we jenym hotelu bydleschtaj. Potom so do jeneje pensije pschesunychu. Tam zydi 3 njedźele dobre žiwjenje wuhotowaschtaj. Jako běschtaj na 3500 hrywnow worcźkimi napraikaloj, wróćischtaj so sasso do Němskeje. Psched swojim puczowanju bě Günther hišo jako dowěrnik jeneje nowinoweje wustupował, skasanki falschował a žebi pjenjezy wuplaćicź dał. Jeneho krawskeho we nowy wobłek wojeła, kotryż hnydom dale pschesła. Wobaj njedočinkaj mjeschtaj so tele dny psched Lipsčanskim sawnikim žudom samolwjeći. Günthea dla cžełkeho jerbanstwa ke 4 měsjazam jastwa sasudźichu. Wón bu hižo pschehy res khłostany. Wenglerej pak 6 njedźeli jastwa nameri.ju.

* S **Lipska.** (Semjerine awtowe njesboże. Sesady Kanchowa pola Lipska awto z tym cžełko snjesboži, so so na rókli jeneje dróhi kolo pschi aneše slama a auto do schloma zajedże. Wobhdźeše auta, kotryż auto ham wodźesche, 61-ćtny pschekupc z Lipska bu z njeho njerjunje a so hnydom mori. Jenn žonu, kotraż bohu we aucze sedźeschce, do khorowinje dowjesechu.

* **Tyfuš je dale rosschěrił.** Hižo 9 wosobow w Hanowje na tyfuš wumrě. Tele dny wumrěschtej w Hanowje hišo sasso 2 wosobje na tutu khorosć. Mjes woporami bě jena mlokowa wikowarka, kotraż bě se sawrjenieje mlokarnje mloko wotwěrała a dale pschedawała. W mloku běchu tyfušowe bazile. Wona sama takle mloko wuzkmanschafe. Nimo 11 woporow je so też liczba cžełko sthorjenych wo wjele powjetschiła. Hacź dotal je jich 70 na tyfuš khorych a 14 tyfuša puchladnych. Też w šuboty dwohach hižo wjazy wosobowo na tyfuš sthori. Kaž so nětko da, so khorosć z wodu we rězy po zyłej tamnej krajinje rosnoschuje.

* **Wojowanje se fornikom.** Pola Fürstenfeldbrúka napadny fornik hołzow, kiž jahodi schćitowachu. Jeneho z njeju na noju thětro frani. Jimaj pak so sboženje we poradźi, fornika sabicź.

* Se **Spandawy.** (Zarliwosće strowjelohra.) 31-ćtny dźiwadelny direktor Franz Kraźz je Spandawy swoju lubku, 26-ćtnu Bertu Ryčerez, na dworje jejneho kujesa zatłukł. Kulka dźěsche holaj psches kčwe wócźko. Na to je Kraźz sam do praweho spanja tšeli. Mješ tym, so bě hotża hnydom morwa, bě mordar hischcze 1/2 hodźiny po tym živy. Pschicžina žadkawego njesłuchka bě zarliwosć.

* **Boże njewjedro do cžrjódy bulkoparjow dyrilo.** Na Jofefsdorfskim sportskim městnje pola Katowiz dyri Boże njschjedro do cžrjódy ulodych ludźi, kotiłj cznje bul kopachu. Jeneho z nich, hrajerja Leschnika Boże njewjedro hnydom sarasy. Pjeczo so cžełko franichu. — We Panowniku pola Katowiz pak Boże njewjedro 74-ćtnu Hannu Schittez sarasy.

* **Sašakły sapaker** je wulkoubkeł August Dorsch wosbjedżel korczmy „k sawej" w Rodachu pola Koburga. Won bě hižo wjazy rasow sypłał, swoje wyšoko sawěsčene dwarjenja sapalicź. Nas jeho tehodła sajachu. Njemóžachu pak jemu nicžo wěste dopokasacź, a tohodła jeho sasso puschćichu. Lětha so sasso na Dorschez kuble palesche. Taź jeho z nowa sajachu. Nětko pak jeho Koburgšti pschisahany sud po dwěrnjowskim jednanju k 6 lětam khłostanje jadźi.

* **Njekowiski słuk je živenjom sapłacził.** 21-ćtna Luisa Schmidtez, dźowka korbowego pschedawarja, so z dwěrnat młódschimaj hołzomaj wand. Gaggeloweje 'o Michelaiwje p. la Lichtenfelsa w Meiningen kupasche. 12-ćtna Gabelez rjekł. Hacźrunjež Schmidtez derje plowacź njemóžesche, pschihódje nadobno do rěcznego łužola a poczo so pobrańpytaschе tola hołzu wunoścź. Pschi tym pak wumnoženja móa słuhi a so podmeri. Žuły, kotryż runje nimo dźěsche, 12-ćtnu Gabelez wumoži. Tu sasso po dźěschcim napinanju k živjenju sbudźichu. Schmidtez pak so wjazy nad wodu njecvokasa, ale so satepi. Jeje cžełko hacź dotal njenamakachu.

* **Njezmérnje wjele lěta so sniczilo.** Kaž je so nětko wupokasało, je so pschi poslednich njewjedrach wjele drjewa w bayerskim lěsu sniczilo. Wokolo 200 000 kubikmetrow najrjeńschcho drjewa je sylny wětr słamak abo wukorjenił. Najbórje je wichor w Klingenbrunne sakhadźał. Zyła wokolina je słama pusczina. Po dotalnym wobliczenju je wichor tam 150 000 kubikmetrow drjewa spowalał. Wopraudźita wichorowa thatastrofa potrjechi Holzkirchensku wokolnosć. Tam bu słamo 100 lětne hołdy ske schtomiska prěki a po dołhosczi rosmjetane. Tamni wotrjadniży bu dotalnu schkodu w lěsu na 60 000 kubikmetrow wobliczili. We wulkim njewjedrje też błysk je městnami do tworjenjow dyri a je sapali. Tej cžłowjescy woporu žebi njewjedra žadachu.

* **Cžežki rubježnu napad.** Pschi běłym baju napadnychu pjeżo rubježnicźo wotkadnika Winnipegskeho elektrodruhowa a to bliscze na jenej z najhłownischich dróhow we Winnipegu. Jemu rubichu na 88 000 dollarow, kotreż běchu jako msda sa sastojnikow postajene. Pokładnika z pistolijami na hłowu bijachu a tak jeho k semi porahychu. Sa rubježnikami ninaju sliedu.

* **Mohrei w Berlinskim statnym dźiwadle.** W statnym dźiwadle na Zandarmikim nameście nasta sandżenu sobotu pschedpołdnju pschi cžišcženju ložinych sawěschkow woheń. Wobeh městesche z cžisele sawěschkami a wschelakimi druhimi wěcami hnydom dosć zyrobu. Dwě dolnjej łoži so zbile wupalischtaj. Też podłahske runnoscże so tara wopalischu.

* **Tiger zyrkuśowego direktora napadnył.** W Nowym Sadu w Južnoslowjanskej sta so tele dny w puczowanskim zyrkuśu Kludźk wobkjarujonne njesboże. Jako zyrkuśowy direktow 7 tigrow na arenu pschedwjedże, slecza jene z rubježnych sworjatow na njeho. Nichtó njemóžesche roskhorjene swérjo wot swojeho wopora wottrasčicź. Pschihładowarjow saja njewuprajonna hrózba. Jako wjazy wotkładarjow tigram napschećeżo słupi, hakle swérjo swój wopor puschći. Jeho sranjene je khětro cžežke.

* **17-létny mordaŕ swojeho bratra.** We **Bilones**, w malej schpanskej wjsy we wokolinje Miranda-el-Ebro, je 17-létny pachoł z mjenom Konstantin Delano, najstarschi mjes 10 dźěcźimi, zakopny njesłuk słužił. Pod wurěcze, so maeź, khuda wudowa, wschě dźěcźi sežiwicź njemóže, wjedźeschce Konstantin jenoho ranja swojeju makeju bratrow Alfonso a Rancon (w starobje 5 a 6 lět) won na polo, kasasche jimaj, po pellakluwcź a rospaczi jimaj je fekeru rop. S njewschědnej symnoscźu rosczaskowa malej cžełe, stuka jenotlíwe kruchi do měcha a cžišmy je do studnje. Pschi scjeczu stejesche k wschemu a njemješeche ani kuska želnoscże nad swojim njeskutkom. Wupraji, so je dyrbjał dwěrjech swojich bratrow we živjenje pschinjesć, dokelž thłeła w domje sa tschěch njedołhasche a so dyrbjeli hłodu cžerpjeć.

Najnowiše z cyleho swěta.

W badenskim hórskim łogu so so někotre wjzy z cžežkim krupobiczom domaphtale. Badenske knjezerstwo je pola němskeho knjezerstwa žadosć sapodate, so bychu so tutym wjzam dawki spuschczile.

*

Bamžowy nunzius Pacelli je so srjedu z Mnichowa do Barlina pschejbył.

*

Do wustajeńcy w Grenoblu w Franzowskej je błysk dyrił a sapalił. Wobeh so ruzje rosschěrí. Wothdźenje hajasteje industrije a dwaj dalschej palazaj so wotpalichu. Schkoda je na 10½ milijona frankow wobliczja. Wustajeńcja sa leiadła, automobile, elektriske apparaty, žiżdane wudźěłki i Lyona a sbérka kožow sa rukajazeństwo stej so dła cjista wupuscżiłej.

*

Pschi rosbuchnjenju kotła parneje łodże „Mackinac" pola Newporta w Amerizy je so 32 puczowarjow na žmjercź wparilo. Polita druhich puczowarjow je so tak cžežko ranikło, so je dwěłne, hacź budże móżno, jim živjenje salhowacź.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 21. awgusta 1925.

Wežerawschske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,70
1 jendželski wunt	20,382	100 cžešk. krónow	12,42
100 schwajz. frankow	81,44	100 półsk. markow	69,40

Efekty samóchu swoje dotalne kursy wežera na Berlinskej bursy powschitkownje sakhowacź. W statnych a wójnskich požčžonkach bě lědma pschemenjenja.

Mjazowe płaczilny postupuja. Hacźrunjež su so bóle prózowali, mjazowe płaczilny snjiżicź, su tola płaczilny rěznebo ztotu na wežerawskich Barlinskich ztóinych wikach zylnje postupowale. Sa jenotlíwe ztocżata a mjazowe druzimy so płaczilna we 10 proz. powyschi.

Produktowe wiki wežera bóle wocžakowachu, kak so šwětowe produktowe wiki dale roswijvaja. Na nich běchu so płaczilny z nowa skrucźile. Tu so lědma pschemenichu. Wežera płacześce zentnar

w Lubiju

pschenizy 12—12.25 rožki 9.20—9.50 jeczmjenja nalčtn. 11—12.75 nasymsk. 9—9.75 wowsa 12—12.30 hr.

w Berlinje

pschenizy 11.85—12.05 rožki 8.70—9.05 jeczmjenja 9.45—9.85 wowsa 9.30—9.75 hr.

W termisowym wikowanju:

sa sept.: pschenizy 12.72 rožki 9.77 hr., — sa okt. pschenizy 12.85 rožki 10.07—10.05 wowsy 9.35 hr., — sa dez.: pschenizy 13.10—13.13 rožki 10.27 hr.

Wiki wežera w Lubiju: Butry bě dosć, ale toła bě pornjo tydźenskim wikam skerje drózscha. Kusk 1.25 hacź 1.30 hr., jeja 14—15 pj., hriby 50—80 pj., korki ke kładzenju kopa 1—2 hr., k žołotej schț. 10—20 pj., kruschwy 30—40 pj., jabłuka 15 pj., kožmacźki 30, cžerńjowe jahody 50 pj., prunizy 80 pj., holanske jahody 50 hacź 6 Opj. po litru, bunty 20—25 pj., tomaty 30—40 pj. po puncze.

Wiki wežera w Shorjelzu: Butra 1.10—1.20 hr., jeja 13—1 4pj., korki 1—2.50 hr. kopa, běły kał 6—10 pj., cžerwjeny 15—20 pj., bunty 10—15 pj., kulrabi 10—15 pj., žołotej keźcźk 8—15 pj., morchej 10—20 pj., jabłka 15—25 pj., tomaty 25—35 pj., běrny 5 pj., 10 puntow 4.50 hr., hriby 30—50 pj., wino 45 pj., jabłuka 30 hacź 40 pj., błonki 30—70 pj., brěcźki 80 pj., prunizy 50 hacź 4 5pj., howjaze a zwinjaze mjazo 1.10—1.20 hr., cželaze 1—1.10 hr., skopjaze 1.20—1.40 hr., hołbje 90 hacź 1 hr.

Wiki wežera w Khorjezinu: Butra 2.10—2.30 hr., po puncze jeja 15—16 pj., twaroh 25—30 pj., howjaze mjazo 0.80—1.20 hr., cželaze 1—1.20 hr., skopjaze 1.20—1.40 hr., zwinjaze 1.20—1.50 hr., pleczina 1.60 hacź 1.80 hr., połcź 1.40—1.60 hr., schmalz 1.5 0 hr., tarch wolij 1.60 hr., liny 1.80 hr., schcźinki 1.80 hr., hołbje młode, schtuka 80—90 pj., kury 3—4 hr., khyporki 1—3 hr., hus 4 hr., hornik po puncze 1.70—2 hr., kornake 1.50—2 hr., morchej 10 pj., truki 30—40 pj., cžerwjeny kał 15—20 pj., běły 10 pj., žołotej keźcźk 5 hacź 10 pj., zibła 10—15 pj., běrny zeutnar 3—4 hr., wiśnje 40 pj., jabłuka 20—40 pj., kruschwy 40—50 pj., prunizy 40—50 pj., prawaki 40—50 pj., kurjatka 40 hacź 50 pj.

Na swinjaze wiki tam běchu pschiwjesli 1161 wosałow a 127 běhakow. Wone płaczachu prosłata male 16—20 hr., srjenje 20—25 hr., wulke 25—30 hr., běhaki male 35 hacź 60 pj., srjenje 60—80 pj., wulke 90—120 hr.

Sčo pytaja:

Hołzu do domu, Steinmezowa w Budyschinje, Jäger-estr. cžo. 16, — w Budyschinje na Mužakowskej dróhy 23.

Jutrownu, Hónig, korczma w Hajnizach, — Ryschatka w Běłej Wodźe, Schweigstr. cžo. 4.

Na pschedań:

Krunat, podsobna, w Kukowje cžo. 47.

Wós „polkrup, Frenzel w Hodźizu.

Kolo, motorike, w Budyschinje, na Taschbarku cžo. 1, — mužake, w Běłej Wodźe na Mužakowskej dróhy cžo. 1 na prawo.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Jara měrne wiki pschi njepschemenjenych płaczilnach. Tendenza cžicha.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczilny na Barlinskich produktowych wikach.

Kilo a wolijowe tymje po tuni abo 1000 kg, zewal 100 kg, płaczilny po Reichej hriwnje.

	20. 8.	19. 8.		20. 8.	19. 8.
Pschenza	237-241	237-241	rapš. wołoschći	16,80	16,80
rožla	174-181	177-184	poch. melasa	9,80	10,00
nafel. jeczmjeń	—	—	jerabella	—	—
nal. jeczmjeń	189-197	189-197	běrnizge tyndži	25-25,30	25-26,00
wowsa	185-194	189-198	bob	—	24 26,00
kuluriza (Mais)	214-218	214-218	wola	26-28,00	26-28,00
pschenizn. muka	32-35,25	32-34,75	lany wołoschći	23,60-24	23-24,50
rjana muka	25-27,50	26-27,75	mobre lwiny	12-14,50	12-14,50
pschenicz. wotr.	15,80	13,60	jolte tapiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	13,20	13,30	syna, 50 kg	3,60-4,20	3,70-4,30
rapš	350-355	345-350	syrowa, rjana	0,90-1,30	0,90-1,30
tarne symje	—	—	„ pschenicz.	0,90-1,30	0,80-1,50
hrach	25-27,00	25-27,00	„ wowsjna	1,00-1,40	1,00-1,40
pjelušchi	23-25,00	23-25,00	„ jeczna	0,50-0,90	0,50-0,90

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Tow. „Lubin". Nas je Hornjo-Hórdanske tow. „Łužica" na swój lětny swjedźeń na njedźelu 23. 8., pop. w 2 hodź. do „Mišnjanskeje piwarnje" přeprosyło. Zo so sobustawy prawje bohace wobdźěla, wočakuje předsydstwo.

Budyšin. „Jednota" wobdźěli so přich. njedźelu na hłownej zhromadźiznje swj. Cyrilla a Methoda we Zdźěri. Wotjědźemy z wozom w 1 hodź. přip. wot Donnerhakec čišćerje. Zamołwjeć dyrbi so kóždy pola předsydy. Jězba płaći 2 hr.

Hasłow. Njedźelu, 23. 8., poskići tu Hudźbna Jednota z Radworja **wulki koncert.** Wšitcy su wutrobnje witani, kiž maju rjane spěwy zańć. Hladaj jutře nawěstk!

Hórnja Hórka. Tow. „Łužica" wotměwa njedźelu, 23. aug., swój lětni swjedźeń w Mnišonskej piwarni. Poskića so spěwy a wšelake druhe zwjeselenja. Započatk pop. w 2 hodź. Wšitcich lubych Serbow a wšě towarstwa k tomu najwutrobniišo přeprošuje předsydstwo.

Komorow. Jednota „Sokol" ma pjatk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

50 lětny jubilej „Hłowneje skhadźowanki". Zapisowarstwo. Wšě pisomne rozprawy dyrbja so hnydom dotalnemu hłownemu staršemu do Khróšćic připósłać. Připósełcże też tam wšě powěsće wo našim jubileju, kiž sće w druhich nowinach čitali.

Raibicy. „Lilija" ma pjatk, 21. t. m., wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Rozdźělimy skazanki a mamy wuradźowanj. Wšitcich wočakuje dirigent.

Ralbicy. „Sokol" změje swój lětuši swjedźeń přich. njedźelu, 23. augusta. Wšitke bratrowske Jednoty so wutrobnje přeprošuja. Kotřiž chcedźa sobu zwučować, dyrbja sebi tyće sobupřinjesć a najpozdźišo w 2 hodź. w Ralbicach być.

Sokolske Jednoty — Malešanska, Radworśka a Porśiska — maja sobotu, 22. augusta wječor 1/2 8 hodź. hudźbnu pruhu w Lětonju. K temu přeprošujetej so Jednoće z Hrodźišća a Bukec.

Zwjazk Łuž-serb. Studentstwa. Kóždy zwjazkaŕ, kóžda zwjazkarka ma hišće swoje winowatosće stareho zwjazkowego łěta dopjelnić a to: přinošk na łěto 1924/1925 zapłaćić a nastawk do S. Stud. zapodać. Hač do přich. wubjerkoweho posedźenja ma wšo wobstarane być.

Starši.

zliwo njejschecželenemu sjesijschežu Kankunskeho kuježelstwa zakrocžilo.

Kaž so ſ Londona powě, **jendželske kuježelstwo ſ druhimi mozami wo chromadnym poslupanju pschečiwo Kantonskemu kuježelstwu jedna.** Chamberlain sjesijschežo zastupuje, so je Kantonske kuježelstwo se swojim sadžerženjom w kódžnistwowym praschenju Swjatk Ludow cžežko zranilo.

*

Skónzowany **Liaočžungkai** je ſ pschedsydu dželacželskeho wotdželenja kommunistiskeho swjatka był. Won bě jedyn ſ najbželežnischich zastupjerjow wojowanja za dželacželsku worschtu. Skónčnje pak won tola jenož za politiku ruskich bolschewikow dželkasche. S jeho smjercžu so politiku ruskich bolschewikow dželkasche. S jeho smjercžu so politiku wostajenjosce njepschemjenja.

Wangchingwei, presidenk narodneho kantonskeho kuježelstwa je po puču do Pekinga. Won dže znowa zentralne kuježelstwo narěcžeć, so by wono, hdy buchu wukrajne mozy pschečiwo Kantonej postupake, pschečiwo tomu jako nadpadej na Chinu protestowało.

Kaž so je Shanghaiak powě, stej tam schtwórtk dwě kčádle ruskeho bolschewikskeho wójska pschileželałej. Chineske wobydlerstwo bolschewikskeje lětarjow se sahorjenjom witasche.

Chinesžy rubježnizy jeneho jendželskeho biskopa wotwjedli.

Chinesžy rubježnizy žu w Cžöngiu w Seczuanskej provinzy jendželskeho biskopa, jeho žonu a schésc misionarow sajeli a wotwjedli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 22. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa cžopkota 20 stop. po C. Dženja rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, najnižscha temperatura w nozy 14 stop. po C. — Wczera rano běchu nižiny a wyschiny sažo wschelako rosdželene. Wyschina bě nad polnózej Europu a nad Schwajzarskej. Wot tam žahasche wuski wudžeł hacž do Schwajzarskich. Nižina bě pschezo hischcze nad baltiskimi provinzami. Jena mjeńscha nad polnózej Italskej hibasche žo na tym puču k ranju, po kotrymž nam stajnje nižiny slowokjene deschcze pschinjesu. Naschu domowninu wschak žu žylne deschcze bóle pschekutnowale. Sa to žu měli schtwórtk w saskej provinzy žylne njewjedra a slowi. W Gerbstädtu pola Halle je wulka woda 9 domschich ſ 50 twarjenjemi zaru wobschkodzika, sdźela tak žylnje, so žo wjazy trjebacž njehodža. Tam w blistoscži woda želesniczny cžaru tak podemke, so dyrbjachu na njej jěsdžicž pschestacž. Pola Ballebena też wulki slimk padny. Błyšk sajmu sapali. Hacžrunjež so deschcžik lijesche, so tola do cžista spali. Někotre domske a brožnje wulka woda spowala a wotplawi. Wjele drobneho ſkoty je so zatepito. Cžara nješ Ballebenom a Sangershausenom je ſ měsinami podenikta, tak so cžahi na njej wjazy njejědža. — Też nad Freibergskej krajinu mějachu schtwórtk njewjedra. Wczera popołdnju so tohorunja na Biskopizy hrimasche. — Futije, 11. njedźelu po žwj. Tr., ſtónczko 5,00 ſthadża a žo 7,04 thowa. Mjezacž dop. 8,58 ſthadża a žo wjeczor 8,55 thowa. Wot wczerawschcheho wjeczora schtkeža sažo na rjane stupa. Ale nižina ſ wjeczora Jendželskeje wjedro najšerže bórzy sažo nakasy.

— **Schkrowa powěsci wo wjedrje sa jutrischu njedźelu:** Cžoplischo — rjenje. We wjeczornej Němskej cžopło, ale njewjedra, w rańschej Němskej hischcze ſuchо.

— **Polizajska rosprawa.** Na rózku Seminarskeje a Boschiz haźy kołojsdźeny wczera jenu ſtužobnu holzu potorhny, kotraž tak straschnje padny, so žebi sady do hłowy 6 cm. dołhu ranu wuraſy. Jedyn měsiczeł klamow na Seminarskej haźy holzu straschnu ranu hnydom sawjasa. Na to ju polizajski ſastojnik k jenemu lěkarjej dowjedźe, kotryž jej ranu hnydom ſaſchi. Kołojsdźeny njeje pjecža na njesfožu wina. Holza njeje, jako je dróhu pschekročiła, dosež kedžbowała. — Kradnjene wěży, **kotrež** žu tu we **ſwojim** cžasu kradnyli, móža wobkradnjeni sažo dostacž. Sčm to drobny dołhi rjeczaſk ſ konjazemu cžažnikej ſ kołkom „Union“ a ſtoty žonjazy pjerſchczeń, **kotrež** wotmarkowany 333. Prawi měsiczelzy tychžasnych wózow dyrdli žo w kriminalnym wotdželenju na Hrodowskim měſtnje ſamolwicž.

— **Padnjschtwo.** Tu tele dny 3 bźe **pocžehnjenja** a 6 hłowakow ſ cžerwjenymi pižmikami „G. S.“ kradnychu. Dale kradnychu w tudomnej wokolinje w nozy k **ſrjedže** **postocžany** žonjazy cžažnik a brunu kožany paſ.

— **Na prawej ſtronje jědźicž!** Dženja rano na Mučakowskej dróhy **policija** sažo tych **ſadžerža** a do pjenjeznje **pokuty** wža, kotříž **nochzedža** po **pschedpisanemu porjadej** na **ſjowmych puczach** a dróhach podcžišnyc. Na naš žo wšicze hischcze nichtó wobcžežował njeje, so wschо to chwalimy, schtož policija cžini. Wobtkad na dróhach ſ automobilami a motorſkimi kokami wschednje pschibźera. Tohodla dyrbi žo kóždy wětšeho porjada dżerżeć. To žo žamo wot žo rozumi. Schtóž je njeczežany a žaneje žamodźiwjelniny ninja, **toho dyrbja** chłostacž. **Stanje-li** žo **někajke** njeschoze na dróhach, potom **runje** tale druzina, **wosebje** **kolesarjow, najschérscho** hubu rosdaja a hamtam porokuje, so **ſa porjadom** njebkadaja. Je-li chze hamtske **heitmanſtwo** **autón chwalobny porjad** krucze pschewjesecž, njech pak tež **na to dżerži**, so měli **kolesarjo** na **wobémaj** ſtronomaj dróhi **tajku ſchczežku**, ſo rady po njej jědźu. Někto je jenož na **jenej ſtronje** schczežka za **kolesarjow** trochu pschijsomna. **Napschczežna** schczežka so **ſwjetschka** za **kolesarjow njepschi-hodźi. Tam** leža pak njeschze abo **wjetsche hromady** **kamjenjow, pěſka** a njerjada. **Derje** by było, so by **ſo** tež **tu** na **porjad** hladało.

— **Prawje wujěcž.** Ssmy hižo wospjet na prawe wujědženje kedžbowych cžinili. To wjedže ſ njesbožom, kaž sczěhodaży pod wuczi. Pola Kwitz (w Schlesyskej) jědźesche **wós** ſnadź ſ 30 zentnarjemi nakładženy. Sady njeho pschińdże motorske kolesо. Kolesař kruczе a ſ cžažkom tutasche. Najprjedy ſo wo to njeſtarasche. Posdźischo pak ſtany a ſo wobkładny, žydny ſo sažo a **ſczeže** **ſonje** kusk na **prawizu.** Motorkolo běsche jenož hischcze na 5 metrow **ſdalene** a njemóžesche ſo ani na prawizu, ani lěwizu wuwinycž. Tuž sajédże na tak njenesvanu lěczinu dróhu. Pschi tym hrabny ſadnje kolo wosa, a sady žedźazy towarſch ſtanа žebi podkolenju. By-li motornik **ſpěschnje** jěł, mohloż žej wobaj schiju swinycž. Tón zanny pohonc njeběsche pol hodźiny prjedy jene auto ninno puschcził. Posdźischo ſo wukopa, so pohonc nastajnje tak cžini. Ma ſo **kruteho** chłostanja nadżeju.

— **Hdyž nowinu njeczitaſch!** Je wosebje na wjach wjele ludźi, kotříž zanu nowinu njeczitaja. S wjetscha je pschenjata ſlutniwosc na tym wina. Kak jara pak může ſo cžłowjek pschi tym ſaliczicž, pokaża ſo pschedy krótkim we Pirmafenzu. Na dwórnischczo pschińdże muž, kiž žebi **ſkarktu** ſa dżeſchu jěſdu na żelesnizy kupi. Sapłaczicž cžysche **ſkarktu** ſe ſpadnjenej 20-bilijonskej papjeru. Sastojnik ho wě njemóžesche pjenjezy pschijcž. Njeſoložowny puczowar pschińdże pschi tym ſ jenych ſtrożelow do druhich. Powědasche, so ma domach hischcze zyły ſicžon tutych ſpadnjenych bankowkow a nimo toho hischcze **někotre** 50-rentske hriwnowske papjery, kotrež ſu też hižo ſ wobkhoda wſate. Na praschenje, hacž tola nicžo wo ſpadnjenju tutych pjenjez w nowinach cžitał njeje, dyrbjesche puczowarj pschiſnacž, so žane nowiny njeczita.

— **„Forſifeit“ w Kamjenzu.** Wot 24.—27. augusta wotměje žo po ſtarym waſchnju tak njenowany „Forſifeit“ w Kamjenzu. Na autowej cžarje pojědżetaj tohodla póndżelu 24. a ſchtwórtk 27. 8. też wosaj, kotrajž jenož njedżelu jěſdżitaj. Wotjědże wot Budyſchſkeho dwórnischcza 10,01 hodź. dop. a je 11,30 hodź. w Kamjenzu. Tohorunja jědże wjeczor wós wróczo ſ Kamjenza 9,17 hodź. a je w Budyschinje na dwórnischczu 10,47 hodź.

— **Pičže wjazy mloka!** Profesor dr. Baier pschi ra-tarskej komorze w Barlinje pokasa njedawno w pschedposchku, kak wažne je dožiwne wužiwanje mloka sa ludowe ſtrowotu. Mloko žadyn druhi napoj na ſeżiwjenſkej hóbnosci njeſchetrjechi. Wuſchčehnje mjes druhim też ſkpschimu kiżałeho mloka, kotrež ſe ſwojej Kjalocžin baktrije w cžerwjenych nicžli. Tuž měło ſo w ciopłym cžaſu telo hacž jeno smóžno, mloka picž. Wužiwanje njewotwarjeneho mloka hodži ſo jenož porucžecž, je-li kruwy pod kontrolu ſkótneho kłkarja ſteja. — Dale wotrażża dr. Baier pschedokhe wotwarjenje mloka, dokelž tak ſo najwuzniſcha macžiſna ſa twarjenje krewje, tuka a kościi posłuſnje. Mloko dyrbi ſo krótko wotwarcž, hnydom do ſymneje wody ſo ſtajicž a w lěczu w khłódnych, powětrownych měſtnach abo w ledowym khamorje khowacž. Też wotſobrane mloko je pschihódne pizowadło a měło ſo pschicžke bóle w kuchni wužicž. Dehornuja ma ſmjetana nimo wjele tuka też mnoho vitaminow. We wikowanju nadeńdżemy w blacžowych tyſach wukrajne mloko, kotrež dyrbjesche ſo wosebicže preparěrowacž, ſo ſo dżerżi. Tuto wukrajne mloko je jenož nékajka wuimoc a njeſmě ſo na žadyn pad wobſtajnje w domjazności wužiwacž a tukrajne mloko narunacž. Naſche mloko je runje tak dobre a ſtrowe.

— **Njemjetajcže žane ſadowe ſpitki prjecž!** Sažy a ſažy nadeńdu ſo ludźo, kotříž wohruſki na dróhu mjetaja, bez njepschemyſlenja, ſo móża ſ tym ſwojim pohubzkowjekam se ſkhodżecž. Schtóž chce ſadowe ſpitki wothnycž, njech je do kerczkow a na měſtno cžiſtnje, hdżež pucžowazym ſtrascheje njeſtu. Wóndano wobžiwnu ſo ſtarſcha žónſka na dróhu, — běsche na jednym wohruſk ſtupiła, — a padże na twjerde kamjenje. Nimodnżu je ſchłhnycžu a dowjedżechu ju k lanzy, hdżež ſo wot ſwojeho njeluběho pada tróſchku ſchraba. Běsche ho we ſhibadku praweje ruki wobſchkodżiła a ſkorkeſche na kolosce w kchiži. Do žadowych ſpitkow ſluſcheja też běłiny ſłotych jabłuczkow (Apfelſinen), kotrež ſuſto na měſcheczańſkich dróhach leżo widżiſch. Dżeci měle ſo na takſu njerodu kedżbne cžiniecž. Wone to ſwjetſcha ſu, kotrež wohruſki prjecž mjetaja. Bohużel mózesch pak to też pola dorosczenych wokredżbowacž.

— **Hdże chżesch?** Tuto praſchenje „Hdże chżesch?“, kotrež ſo ſmějaze wusta lohaz wupraja, a potom we wjeſelej jěſbje do Bożeje ſwórby wukonczi, móże pak tež jěry, thutny wuklink měcž. S wrotow ja ſtwa wuſtupi muż, kiž je runje ſwoje khłostanje ſa někajke pschestupjenje wotpokucził. Bojaſnje a ſpłóchiwje hlada wokolo ſo. Hdże ma ſo wobroczicž? Sswójba je jeho wuſtorczkła, pschecželeho ſo wot njeho wotwobroczła, měſtno, hdżež je prjedy dżełał, je wobſtadżene. Schto dyrbi ſapoczecž? Taſkeje muſy wjele nadeńdżeſch! Nadróżmy pjenjes, kiž je w jaſbje dóſtał, je bórzy pschetrjebany. Pschidruži ſo znowa ſwojowanje k pschestupjenju kaſujow. Sta jemu podła ſa a ſapadnu do ſtarych hrěchow. Hdże chżesch? Hdże bytja ſo tucži wopuſchczeni wobroczicž? To je wołujdne praſchenje ſa mnohich, kotříž ſu jej pschedewſali, ſo by-kłpschicž, ale wschědnej muſy podleża. Tohodla je Schkerſyke ſoſtrowne towarſtwo ryczerſkeho we Hlohowſkim wotkrieżu (Glogau) kupiło a poſtupi cžiniło, tam pschekhod ſa pschczežanych ſatych pschiprawicž. Dla tuteje wulkeje ſozialneje wažnoſcże je wyſchſchi president ſa delnjoſlesiſkeho provinzu domotik, na jenym dnju, najſkerje 11. winowzu, dobrowólne dary ſa tuton ſtuk sběracž. Na to woſchaje chżedża padnjenych ſažo pożchowacž a wurunacž, so bychu ſo **porjedżili.** — Dobra to myſlicžka.

Pschepołożenje mjeſynarodneho ſpschiſnika ſ Parija do Warſchawy? Njedawno ſeschčechu ſo němſky a połſky ſatſtupjerjo żelesnizy, so bychu dla **pschepołożenja** mjeſynarodneho ſpschiſnika mjes Warſchawu a **Parijom** jednali. Dotalna cžara pisches Schonczin—Wójnak je wo wjele ocžſcha, hacž cžara Warſchawa—Lodź—Kaliſch—Oſtrow—Liſa—Hlohowo—Zahan. (Hlohow = Glogau). K dokonczenemu wujednanju dójſchło njeje. Tuto pschemjeńenje mohło ſo hakle ſe ſawjedżenjom ſynjiſkeho jězdneho plana pschiwjeſcž.

S **Porſchiz.** Pola ludomneho wikowarja ſ kolonialnymi **wotami** Emila Pětſcha ſo tele dny nutſlamachu. Hacžrunjež bě poſ w twarjenju, dobuchu ſo padniſchi do bydlenja, pschecžerchu ſchcho a wſchelakim wěżam, kaž ſchata-tam a drohotnoſcżam ſtoło kaſachu. Wſcho pytanje ſa padnchami bě hacž dotal podarmo.

S **Luchowa.** Spodżitowny ſobupucżowar pschidruži ſo ſchtwórtk wjeczor jenemu muježej, kiž je dróhy ſ Lubija do Luchowa dżesche. Na dobo kroczeſche ſ boka njeho rjana ſorma. Swérzo bě pjerża nětżże ſawrjene było a nětżo cžekło. Jako do wóſy pschibéża, ho pſy ſa njej puſchczichu. Ssorna cžekny do brożnje leżownjoſce cžo. 17. Měſiczeł, móże žebi tam po nju dóicž. Wokoło ſchije ma ſorma cžerwjeku bórnizu.

S **Ralbiz.** Pſchichodnu póndżelu, 24. awgusta, powołdnju w 2 hodź. ſo w Brěſanez hoſcżenzu maczerjam a jich cžeſchnym dżěcżom lěkarſka rada darmo podawa. Lěkar budże pschitomny.

Se Sleho Komorowa. Khroble wobſchadżerſtwo dowoli ſebi jednu tudomnu njeżenjenu dżełacžer. Jednu jeho ſobudżełacżerjow jemu kaſaſche, ſo by ſebi dał na jeho mjeno 500 hr. wot hórnischkeho ſwjatka wupłacžicž. Jako bě pjenjezy dóſtał, pschecžežni dżeł w niſkich Komorowſkich a Khocžebuſkich korczmach. S tamnymi pjenjezami jědżeſche do Wódrizy na cžežkich mjesoch, ſ wołkeł ſo ſ próſdnymi kapſami wróczi. Hamtſke ſudniſtwo jeho k 4 měſacžnjemu ſaſtawdu ſaſudźi, poſłaji pak jemu pruhowanſki cžaſ na 5 lět, w kotrymż ma pjenjezy wróczo płacžicž.

S **Běkeje Wody.** Tu je ſo 76lětna ſtłabomyſlna mandżełſka Paulina Wiedemannowa rodż. Bürgerez ſhubiła. Sstrżedu je ſe ſwojeho wobſtadżenja wuſchła a njeje ſo hacž dotal hiſchcze wrócziła. W lětuſchim nałěcžu je też hižo waz woteſchła. Sa diwaj dnjej ju potom w lěſu namakachu.

S **Hródka.** W nozy k pjatkej wotpalichčeſtej ſo na tudomnej Jurjowej horje dwě ſe ſitom napjelnjenej ſtodlni. Hródkowſkej wohnjowej woboroże ſo poradżi druhe twarjenja wohnjej wobróczi. Wohenj bu, kaž ſo ſoa, wot ſlódniſteje rukt ſałożeny.

S **Noweje Wſy** pola Zarowa (Soran). Tele dny zygano psched Nowu Wjeſ cžehnjechu. Wěſty ratak ſ nimi ſwojeho cžehniteho konja ſameni. Najprjedy zygańſkeho konja wěſo wężwoutkojnemu pſchepytach da. Tón žadyn brach na nimi njenamka. Zygańo cžehnjechu ſ wumělcnjym tynjom dale. Jako ratak na druhe ranje ſe ſwojim konjom na polo jědżeſche, pytny, ſo konjej ſtajnje nékajka cžorna tunka ſ kopytowego roha kapa. Konja da ſkótnemu Lkarjej pschepytacž. Tón ſpóſna, ſo ma kóń ſtrascheho raka w kopycže, kotryż ſo njehodži wjazy ſahojicž. Zyganjo běchu ſahorjene měſtno tak derje ſalkpili, ſo ſwopředka dożyła nicžo widżecž njebże. Ratak ma ſ tym na 700 hr. ſchkody. Cžaſto pižany wo zygańſkim jebańſtwje, ale dźiwajcž tolio jim hiſchcze dosež ludźo kerjeja.

S **Kirchhajna** pola Lukowa. (Ssamomordarſtwo.) Tu je ho tele dny wójniſki invalida August Schubert wobwješnył. Won bě ſebi hakle psched krótkim cžaſom nowe twarjenje natwarił. Schubert je ſamomordarſtwo w dubowonym ſaczěmnenju ſtuczał.

S **Trjebiz** pola Lukowa. (Ssmjerczi wukhowany.) Tele dny bo 12 lětny hyn jenoho tudomneho dżełacżerja ſe mnohimi druhimi hólzami w ſakſanſkym bacže kupasche. Pschi tym trjechi do hłuboteje dżéry a bndżiſche bo wěſce ſatepit, njebudżeſche-li jeho hórnik Giwan, kotryż mózeſche derje plowacž, w prawym cžaſu wuczahnyk.

S **Khocžebuſa.** Wunoſchk lětuſchich žitow. Žitne, kaž ſej wotſawiowe žně ſu w naſchej krajinje bjes wſcheho wyczakowanja jako nanajlepſche wupadne. Też wunoſchk bunow, hrochu, kału, banjow (Kärbis) a ſażnych bérnow je doſcž bohaty. Kaž ho někto hižom pschewidżecž hodži, ho też pózdne bérny derje poradża. Bérny ſu rjane wulke a je jich wjele pod pjeńkom.

S **Lubnjowa.** (Snamjenja blisſeje naſhyny.) Naſhyna ſtoji psched durjemi. To ſpóſnajemy na tym, hdyż widżimy, kak ho hižo bacžony hromadża. S Pomorſtoje a wjecžornje Pruſkeje pschileżecžaſchu do naſcheje wokoliny zyłe cžerjódy a wotpucžowachu na naſchich łukach. Na jenej Bobolcžanſkej łuzy bě ſo jich ſrjedu na 200 ſhromadźiło.

Z Łužicy.

S **Korſtnja.** Dżełacżer Arnoſchk Mikel, kotryż pola tudomneje Friesez firmy dżěła, wczera cžežko ſnjeſoboſi. Tam jena hrjada dele padny a jeho na hłowje cžežko ſrani. Lěkař jemu ranu ſaſchi. Dżeſchi cžaſ budże trać, prjedy hacž rana ſažo ſażije.

Se **Schkrachowa.** Sbożo w njesbożu mějeſche cžežki auto ſ pschipowěſchakom jeneho Sporjelſkeho mlynowego ſjednoczerſtwa. Autej bě ſo nadobo rjecżas roſtorhnyła a jědżeſche ſ pschipowěſchakom wróczo do hrježe. Na ſtoże bě hrjeża tam zyle nitka, hdżež auto ſaſta. Jako běchu rjeczas ſ nowa wunoſrjedżeli, auto ſažo ſ hrježe jědże.

S **Holbina.** W ſahrodże Holbinjanſkeho ryczerſkeho a w ſahrodże pschekupza Sonntaga mózemy wjazy kcžežajcych kruſchwinow a jabłuczinow widżecž. Schtóž njeje w nałěcžu wukcžało, to nětko kżéje.

S **Noweho Salza.** Sanſdżenu wuturu wjeczor tu motorowy kołojsdźeny a kolejař do ho ſraſyſchtaj. Kolejař bě, kaž ho ſda, ho wopak wuwinył. Won ho na nosy hčeho ſcrani, tak jo dyrbjachu jeho do jeho bydlenja donjeſcž. — Też tu je jena ſtarſcha žona na tykus ſhłoreſela.

S **Delnich Kundraczij.** Tudomna wohnjowa woboza wuturu wjeczor do Kotmarja ſ wohnjej jědżeſche. Sdyż kawa bě cžežitomu automobilej Wöhmerez fabriki pschipowěſnjena. Na rózku ſ nowe dróhi na ſtatnu drohu ſtaſy ſjakawa wo nadróżnj ſchkom. Cží, kotříž na ſjakawje hedżachu, buchu ſ njeje wjerhnjeni. Na ſhoże žebi žaneje ſchkody njeſczinichu. Sdyżkawa hama pak bu ſkótro woſchkodżena.

S **Porchowa.** Wczera cžehnjeſche hrimanje wſches Porchowſku wokoliznu. Boże njewidżero dyri do domſkeho kubleria Guſtawa Henſela a to ſapali. Henſel běſche nješkło dnjow pschedy toho žito womłócił a ſorno na łubju ſnoſył. Wone ho ſobu ſpali. Skót a druhu domjazu nadobu wukhowachu. K wohnjej bě 7 ſyłakow pschijżało. Furcžanſka prěnje myto doſta. Wobſtadżecž ma ſamołcżene.

* Se **Shorjelza.** (Hruba, ſłażena mjedżina.) Wěſty ſtarſchi muż, kotryż je ſwoju prawu nohu pschiſkodził, dżěſche tele dny je ſwojej podpjeru (Krüke) po dróhy. Jeho ſetkachu tżi młodźi hólzy. Bjes toho, ſo by to dżył, ſtorżił do jeneho ſ nich. Dażkrunjež ho hnydom ſamołcżeſche, kopnu jedyn ſ wowrakowcow hólzow do jeho ſe pjery, tak ſo tuta někotre metre dale ſlecża. Wbohi brachc

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčerjenje so stajnje nawěstki a tabelo so wyšše wobkedźa. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 195 **Budyšin — sobotu, 22. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Swětowa konferenza kschesćijanskich zyrkwjow w Stockholmje

Schtwórtk so w shromadźenju swětoweje konferency sa praktiske kschesćijanstwo wo **stejischczu zyrkwje k hospodarskim a industrialnym praschenjam** jednasche. **Nětcźiske wobstejnosće w hospodarskim žiwjenju so hnito k kschesćijanskim idealom njesnjesu. Tohodla njesmě zyrkej wo tutych njedostatkach mjelczeć, ale je wothrjeć. Pschi tym so njesmě sabyć, so zyrkej njese bjes winy. Wona je žiwoju samolowitosćo sa cźelne a dobropocźinkowe schodowanje w hospodarskim žiwjenju na lohke ramjo brała.** Teź je wona pschemało rozumika, so po industrialnej revoluziji pozběhnych lět stołcźi.

Hłowne sapady, kotrež na zyrkej w hospodarskich a swět wobkhinjeźacych praschenjach sastupowacź, dadza so w slědowazych sapadach sapschinnycź:

1. Napschećo swnczenemu ménjenju, so móz a žedźicźiwosćej swět wobkhinjeźitej, so zyrkej wěry dźerźi, so je lubosćej najhłubscha.

2. **We wschěch hospodarskich praschenjach je k powjesća strona ważnischa dyžli materialny dobytk.**

3. **Zane shromadźenstwo njemóže wobstejecź, jeli so njeje na idealu prawdy natwarjene.**

K tymle sapadam, kotrež diakon Lowercaster w mjenje pschihotowazeje komisije pschednješe, z němšeje strony němšćobjemski sapósłanc **Köhler** pschipowmni, so je zyrkownski sjězd w Betheln 1924 pschipowjedźił, so ma so duch evangelskeho kschesćijanstwa bjeswohladnje na hospodarske wobstejnosće nałožić.

Wo skutkowanju kschesćijanskeje lubosće a wo sozialnym praschenju rěcźeše lic. **Stedinweg** z zentralneho wuběrka za smutkowne mišionstwo w Barlinje.

Krajny biskop **Ihmels** sa polěpschenje sozialnych wobstejnosćow rěcźeše. „Zyrkej“ buźe sa to se zahorjenosću dźěłacź.

Franzowska wotmolwjenska nota na Němsku

Parišći „Matin“ pische, so je franzowska wotmolwjenska nota wo bjesstrachowym paktu halle pschichodny tydźeń němskemu knjeźerstwu pschepoda. Pschi tychle wobstejnosćach móže so jeje wopschijeće hakle sa tydźeń wozjewieć.

Nowe zła do mozy stupja.

Kaž němske finanzne ministerstwo wozjewja, **zła na wukrajne žito, mlynske wudźelki, ſłód, ſłót, cźerstwe mjaso a zokor 1. septembra, zło na wino pak 10. oktobra do mozy stupja.** Wobsćerne wuwjedźenjske pschedpisma so w prawnym cźasu wozjewja.

Hospodarska krisa.

Pół milijona dźěłoniměrjerjow w Němskej.

Po statistiźy dźěłosaradźernjow nje je so 1. awgusta 455 000 wozbdam dźěło saradźowało. Na 100 njewobdźěłanych městow je so w pschersćišu 171 wozbowon zamołwiło. Poměry pola muźiskich dźěłoniměrjerjow běchu hubjenšche, dyžli pola žónskich.

Knjeźerstwowe pozrědnistwo w midowej swadźe w tkarstwje.

Němski dźěłowy minister je zastupjerjow němskich tkarskich dźěłodawarskich a dźěłacźerskich swjazkow k dorozumjenskemu jednanju pschepročył. Dźěłodawarjo su hrozyli, so tkarskich dźěłacźerjow zyłeje Němske z dźěła wusamknu.

Agafle dźěłarnje so pod dohlad stajile.

Schtwórtk su so w Barlinje akzionarojo dźěłarnjow „Aga“ jeschli. Po rozprawje zarjadniskeje rady wo połoženju Agaskich dźěłarnjow je widźeć, so jim aktiwa a pasiwa nimale wahu dźerźa. So bychu so pjenjezy na wupłaćenje mjezy wobstarale, je so z Agaskich dźěłarnjow 92 automobilow za 300 000 hrimnow sastajiło. Produkcija je so w lěcze 1925 z mjeńšej ličbu dźěłacźerjow podwojiła. Wobsahowy so, dźěłarnje pod wobkhodny dohlad stajicź, so dy so sadźewało, so jim jewtlivi wěricźelo na schodu zyłka wěricźelow wobzbite lěpschiny pschiwoja. S dobom so wuběrk wěricźelow wuswoli. Saplacźenje žadankow podawarjow so wotstorcźi, so mohle dźěłarnje wodbychnyć. Podawanja dale du, tak so-so produkcija njepschetorhnje. Dohladowanje wobkhada so kommerzijelnemu radźicźelej Manaže a diplomskemu pschekupcej Wunderlichej dowěri. Nowi dowěrnizy sdźělichu, so budźe knjeźerstwo Agafle dźěłarnje podpjerowacź, jeli so so wupokaje, so su wone winowne.

Nałhłuscźe strajkowazych bankownikow w Parišu.

Schtwórtk su w Parišu wulke demonstrazije strajkowazych bankownikow byle. Demonstrantojo sypłachu, zebi se nałhłuscźu wunuskowacź, so bychu so někotre banki zawrješe, w kotrychž so hischcze dźěła. Pschi tym k pschetrjelowanju i policiji dońdźe. Popołdnju w 4 hodźinach demonstrantojo blizko burhy do policije trasychu. Revolwer psched sobu dźerźo jich policistojo wotshonichu. Jedyn policajski sastojnik a někotři demonstrantojo so ranichu.

Dźěłowy minister je njes strajkowarjemi a bankami požrědkowacź spytał. Pjatk je wón zastupjerjow wulkich bankow pschijał. Banki su swólniwe, mjez bankownikow nětčasnje wo 45 frankow powyschcźe. Wone su pak so sapowjedźěle, strajkowanje dny sapłaćeźcź. S tutym znadnym powyschenjom wschak so bankownizy scźežka spokoja.

Kommunistiski proczeż w Lipsku.

Elektromonteur Loesch, kowaŕ Bader, pomozny monteur Ziegler a dźěłacźer Schlosser z Herrenberga we Württembergskej běchu so w nozy k 17. oktobrej 1923 do kólnje jeneje stary w Herrenbergu dobyli a wulku hromadu rozbuchadłow a zajeźidła kradnyli a je kommunistam pschedali. Tohodla maja so nětko psched statnym sudom we Lipsku dla pschipomnjenja k wjelkoscherady, padušchiwa a dla pschesdźenja pschećiwo jakonjej wo rozbuchadłach samolwicź. Wschitzy wobstorjeni su so hižo prjedy wospjet cźežko khłostali.

Kommunistow we Warschawje k śmjerći sasudźili.

Tśjo kommunistojo, Rutkowski, Hübner a Kniewski, běchu 17. junija we Warschawje někotre wobohy, teź policistow ranili a dweju policistow morili. Nahły sud je wobstorjenych kommunistow schtwórtk k śmjerći wotsudźił. Zich tón žamy dźeń zatsělichu. Nałhłuscźe, z kotrymiž běchu kommunistojo pólskim ministram hrozyli, njeje so stałe.

Madźarska a Pólska.

Madźarjo su z nowschej politiku Pólskeje njespokojom. Jich nowiny skorja, so je w Madźarskej wěste sacźuce sjebanja pokasuje. Pólske knjeźerstwo je z někotrymi napravami transportne połoženje wotstronika, na kotrež je pólsko-madźarske wikowanske trjeźenje wuhladny cźiniło. Póbla toho so jida, so Pólska, kyrjež formalnje k Małej entenece njepschistupiła, so k njej bóle abo mjenje pschihlena cźuje a so je po nowinskich powjeźcach swólniwa, so z tymle swjazkom k wójnskemu zobudźiskowanju swjasacź. Madźarske stawne ménjenje z wobzarowanjom wiźi, so drje Pólska wot Madźarskeje wschelake złužby wotcźakuje, so pak k wsajomnym złužbam njeje swólniwa a so samo pohubjenju starodawnych pschećelskich stykow wobara. — Skórźby Madźarow su wuprawnjene. Pólska je swoju politiku dospołnje pschemėniła. Wona je so kruce k Małej entenece pschisamknła. To zebi jejne žiwjenjowe sajimy žadaju. Jenož po boku Mateje ententy może zebi wona swoju samostatnosćej zatrjowacź. Wot Madźarskeje nima zanjeje pomozy w cźažu muły wotcźakacź, dokelž Madźarska z njepschećelemi pólskeho stata sympatiśiuje.

Wójna w Marokkowskej.

Londonske „Daily News“ z Madrida powěźa, so je pschi pschedstejajcej schpanskej offensiwje w Marokkowskej jenož 18 000 wojakow wobdźěli, a to 8000 z garnisony we Melili a 10 000 z Ceuty. Offensiwa ma sdobom z franzowskej offensiwu sapoczinć.

Kaž „Daily News“ wudawaju, je wulka wjetschina schpanskeho luda pschećiwo tomu, so je Schpanska pschi wójnje pschećiwo rifffim Kabylam wobdźěli.

Franzowska offensiwa w Marokkowskej.

Parišće nowiny su dołhe rozprawy swojich dopisowarjow w Marokkowskej pschinjesłe. Po nich je franzowska offensiwa pschećiwo Tulskemu spłakej polny wuspěch měła. Wschelake kolonny, kotrež běchu wobstupowaje hibanje wuwjedle, su frjedu cźasu Milla-Tamdart-Beher dosahe. Wschě k połodnju bydlace spłahi su se wschem žiwosćim wobdźěłanjstwom do rukow Franzowsow padle a su žiwoje podcźišnjenje pokhcźiłe, kotrež je so z wětšynu wumėnjenemi pschijako. Schtwórtk rano su franzojske kolonny dle postupuju do doka rěki Lebena doschle, hdyž su psched spočatkom Abd-el-Krimoweje offensiwy franzojske strażiscźa byle. Lětarjo maja pjeza wulki podźěł na tutym wuspěchu. Woni su na 40 městach na bydliscźa Tulskeho a žuźdneho Braneſeho spłaha bomby mjetali. General Naulin je schtwórtk z marschallom Lyauteyom położenje dale studował. K rozprawje wójskoweho wjednistwa je nastajenje wójska pschi fronce stónczenje, tak so móže so wulka offensiwa sapoczeć.

Nadpad rifffich Kabylow na Alhucemas.

Kaž Madridske nowiny pischu, su Kabylojo schtwórtk popołdnju kupu Alhucemas, kotruž Schpanjeźenjo wobhaźenu dźerźa, nadpadli. Nadpad so je žylnej ſtelenju se kanonow a maschinskich ſtelbow pschewodźeshe. Schpanske kanony su žylnje wotmolwjale a njepschećelske kanony wumjelcźahe. Schpanske schkodowanje pjeza jenož 20 muži wuczinja, tola je njepschećelowa ſtelenja na makej kupje wulka schkodu naczinika. Schpanske wójnske kódże k kupje pluwaju.

Morduŕski pschihot pschećiwo schpanskemu kralej.

Hawaska powěsćetnja powě: Puczowaŕ, kotryž je runje je Schpanskeje pschijeł, powěda, so je saúdźeny judźeł policija w Santanderu muża sajała, kotryž mjes ludom, na kralowy pschijeźd cźakazym, ſtejeshe. Hdyž kral nimo pschijeźdże, muž ruce z ruku do saka sajedze. To wohladawschi pschi nim stejazy policist jeho sa ruku pschinny a jeho saja. Namaka w jeho saku revolwer cźežkeho kalibra. Hacź dotal je njeje mohło jwsćezć, k kotremu statej sajaty pschiſtłucźela. Policija mėni, so pschihabanstwo pschećiwo kralej wobstejі, kotrež je na někotre města rozscherjene. Jemu teź wukrajne elementy pschiſtłucźeja. S tym znadź teź namakanje bomby na cźarze do Barcelony a sajece anarchistow w San Sebastianu zwitnje. Powěsćej wo tutym podawku so ruce rozscheŕi a w pschetworjenym srěcźenju do Madrida dońdźe, so kral krala sranili a wójwodu Miranda morili. Knjeźerstwo tódźu dźělenišu wo tymle podawku w nowinach sakasa. Słónczinje so powěsćej rozscheŕi, so su něhdyscheho pódkanza Campanya w Barcelonje sajeli.

Politiske mordaćstwo w Havannje na kupje Kuba.

S Havanny so powě: Wudawaŕ knjeźerstwu njepschećelskich nowin „El dia“, Alvarado, bě w rańschim wudawcu swojich nowin presidentej Machadej wótre poroki cźinił. Hischcze tón samy dźeń knjeźerstwu pschećelene nowiny jako wotmołwu nastawk z napisnjom: „Alvarada dyrbi wumrjeć!“ pschinjeźechu. Tole namołwjenje bjes wuczinka njewosta; pschetoj **hižo wjeczor běschtaj njesnataj. cźłowjekaj Alvarada je schtyrnacze kulkami morilo.** Stónczowany je pod Machadowym pschedhładnikom z pschistawowym kommandantom w Havannje byk.

Njemėry w Chinje.

Finanznoho ministra w Kantonje stónzowali

Finanznoho ministra Kantonskeho pobocźneho knjeźerstwa Liaoczungkaia je schtwórtk njesnaty Chinesa sastrělik. Powěsćej wo mordaćstwje je wulzy wustrózyła. S nim za hižo wobstejaza napjatosć zhórschi. Kaž je so wczera zdźěliło, je Kantonske knjeźerstwo, japanskim a zendźelskim łódźam sakasało, w chinesiskich pschistawach pschistajicź. Zendźelska spyta, so pschećeźiwo tutej sakasni wobaraćź. Wona je kommandantej zendźelskeho wójskoho łódźstwa sirej Edwinej Sinclairej, poruczita, so by z wójnskimi łódźemi psched Kanton zajeł. Wón dyrbi Kantonskemu knjeźerstwu „panzerowanu pjaść“ pokasać. Zendźelske wikowańskwo nětkole w Chinje wschędnje wo misijony zkhoduje. Wono tohodla na zendźelske knjeźerstwo cźiſchcźi, so by wono psche-

Toše za žony wopytowanske toše měškowe toše

stajnje najnowše formy a barby poruča płaćizny hódno **T. Albert w Budyšinje** **kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja**

na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

a tajkile „kopn“ je potom pschežloka.“ — „Runje jutsje trjebam palenz, mój luby bratše.“ Tykuje bleschku do kabata a da so kehnycz dowjesc, tamle do konjenza.

Kaž hewak, je žej tež dženza tak sarjadowal, so runje njedželu rano do domizny pschindže. Hižo z cžasom cžampa pisches pola. Nětko tu stónczinje je tón dżeń, sa kotrymž je dawno jedžił, mežazy dolho. Tamle je zyrkwinska weža a tu prastare lipy, pod kotrymiž je žo husto s wjeselnymi dżeczimi wjeselił. Haj, to wone žu. A tu je hischcze tósčit a tamle mosczit pisches rečžku. Wschо hischcze tak kaž psched lětami.

Dże kuk dale a sydnje žo na kromu kečžkow. Chže ftuschecz, hdyž so kemschi swoni. Kuk zaftu a mjeschcžo thlela ba na hischcze pschi žebi. To dyrbi dženza dožahnyc, dokelž njedželu nochze dwór wot dwora khodžic. Je tola na jedyn dżeń doma. Wschо druhe wostanje na boku. Tak poženda žiwój kuk zaftu, wunnje žo w hrjebi a sjedže s wobema rukomaj pisches schescherate wloky. Sažy žo pożydnje a cžaka na swonjenje. Po stónczku dyrbi skoro tak daloko bycz. Hischcze zuły faiwerczasy je wot wczerawscheho wjeczora. A to je derje. Cžim bóle skurjeny je, cžim pobożnischi. Wo pola pjankojtych ludži tak je. Tu je tež tóždy nas tak, hdyž na tutón bleczk domoj pschindže. Mucžehnje bleschku a sflukose pokojczku. Styk trjeba sa wjeczor. Stuba jemu wospjet do khoiwy. Poczina žo jemu wjercžecz. Och, kak mjehzy je jemu wokoło wutroby. A nětko poczinaju jwonicz. Haj, to wone žu, kaž je hižo jako maly hólczeč je zbychzak. Sejmuje kłobuk, stykne ruzy a nětotre krjepjele zyłsiow kuleja žo do brody. A poczina spéwacz: „Sšo Bohu poruczi swérnje.“ Ale w druhej stuczzy njemóže dale. Psched tjomi lětami, hdyž tu pożledni ras pobu, móżeschе hischcze dale. Ssedži a žoni. A khodž saży swonja, roni wospjet žylły. Hischcze nětotre hodžiny tak žedži a wudżera do polow a stłoczi ruzy krucžischo hromadże. Ptaczki spéwaju, schwjercže zyrkaju, mróczele cžahnu, cžopły wětřik sadutwa. Kak je jenoż w jeho wutrobje?

Stónczinje žo na bok lehnje a wuśnje. Spi nětotre hodžiny hacž do wjeczora. Poczina žo cżmicz. Nětko cżampa do wjeski. Po puczu wulkuloze hacž na pożledni kapku. Wlecże žo hacž ke kerchowej. K płotej pschilehnjeny, dżerži kłobuk w rukomaj. Tschepotatej jemu. Nětkoždże tu na hrjebje wotpocżuje. Rad by nětotre ftowa pisches płót schepnył, ale njewé ichto. Chže kaž hewak snajmjenscha „Wótczenasch“ wuspéwacz. Ale tamle bliža so ludžo. Njeśmědża jeho spóznacz. Kuknje tu a tam do statokow, wobhladuje žej troschku schtomy a hižo je se wžy won. Tamle maka fajna sjeji. Na tu žo mérі.

Hakle se žuśodnych wsow žo dopowéda, so je Dundakez Justa hischcze žiwy a hakle sańdženy tydżeń tu nětkoždże powył. Dźiwajo žo, so njeje snajmjenscha do žiwoje ródneje wjeski pschischoł. Ale mé, sahy žo njedżiwaja. Tajtile dundak, kumy ninа žaneje wutroby wjazy. Ninа žaneje žadosce za domisiru, hakle niz sa maczerinym rowom. Tajti jedyn niz. — Dži dale. Hdżej jeho wocži wjedu, nosy njeżetez. Bóh wé, hdże kónza wosnje.

Pólscy dźełaćerjo w Němskej.

Schlesyske katastrofne běžcho namjet na pschipuschczenje 13 000 pólskich dźełaczerjow stajiło, so mohło létża žiwoje žně domoj bracz. W dowojinskich létach pschicžahowaschе na léto 400—500 000 wutkrajnych katastrofskich dźełaczerjow, za Schlesysku staji žo licžba na 66 000. Po wójnje běžche jich, hyrnjež Pólnarisha, dźele Hornjo-Schlesyskeje, wieczorneje a ranschеje Pruskeje shubili na 150 000, w lěcze 1923 hischcze 100 000. Wot teho cžasa je žo katastrofne prózowało, licžbu domjaczych mozow powyschicz. Létuschе rekordne, wurjadnje rjane žně a wotmeknjaze wjedro, a dostrawjenje žitnych płodow nimale w jednym cžasu zawinowachu, so domjace mozy nihdże njedožahachu. Chcemy žně w prawym cžasu domoj sthowacz, dyrbi Němska pólskich dźełaczerjow tu cžerpjecz. Tole praschenje je žobu jene najcżežschе agrarne. Wschе prózowanja, němsku katastrofu produkziju pólnych płodow powyschicz, bu du podarmo, je-li so njeporadži, dźełaczerske praschenje w rańschich nasbytknych krajinach (Ueberschußgebiet) — wožebje pak w Schlesynskej — rosstrjacz. Cžežoty su wulke. Najrjudży sbudžiu narańsche dźele mnohich katastrofich dźełaczerjow a to hižo na 50 lět dołho pisches tak mjenowane cżehnjenje do Saskeje (s wjetscha provinzy) — „Sachsengängertum“ —, swjetscha najlépschich. Ssamo s němskeje Hornjo-Schlesyskeje wucżahnychu na 5000—6000 sesonskich dźełaczerjow do wokoliny Magdeburka, Erfurta, Merseburka a Brunswika da hromadkowych (Spargel) a répowych žnjow. Jich wabjeschе wožebje wjetscha saßkuża w hotowych pjenjesach. Tam dóstawaju na hodź. 24 pf., w Schlesynskej pak jenoż 13. Wšéo žu w ranju deputaty wo wjele wjetsche. W žrjebjenej Němskej wucżinjeja deputaty za jenu žiwóżbu 14 zentnari žita, w Hornej Schlesyskej pak na 30 zentnari žita, 34 zent. běrnow a wyschе toho mloko, wuhlo a drjewo. To móże žo wešo pschikłasecz, hacž wjetscha saßkuża w hotowych pjenjesach pschi pomjeschczenju deputatow by k saßydlenju tak mjenowanych „Sachsengänger“ pschinoschowało. To trjebalo žo jeno pospytacz. Byrnjež w industriji dosez mozow žiwobodnych bylo, do katastrofne žo wone tohodła njeczżischcża. To je napadne a kapitl sam saßo.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. 11. njedželu po žwjatej Trojizy na we Pětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. farar Eber, pschihotowanje w 12 hodź. farar Große předowanje.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. duchowny prim. Haebler žwowjedu a žwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. farar Große předowanje.

Sbérka sa naschu zyrkej.

Sstredu pop. 3/43 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodżina sa njedželnicze.

Schwórik wjeczor we 8 hodź. pschihotowanje sa dźełczikemschenje na hrodowskej haßy 6 (farar Eber) a na Sebanskej dróhy 6 (farar Große).

Tydżenske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Große, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farar Eber.

S Delnjeho Wujesda. 11. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a 1/210 hodżin serbske kemschenje.

Po Českim Raju a Ještědskich horach.

(Turistiske spomnjenki.)

Cžeska je jedyn s najsajmawschich a najsławnischich krajow se žiwoj sańdženoscu, žiwoj historiju, kaž tež se žiwoj pschitomnoscu, se žiwojimi žłowynymi brodami a hrodowymi ruinami jako pomnikami s dawnych cžasow, krasnymi městami se „złotej Prahu“ jako krałowskej městoju na cżole, se žiwojimi žwětrołkawnymi kupjelemi, kaž Karłowymi Warami a mnohimi druhimi, se žiwojimi wyżokimi horami, kotrež ju wobrubjeja wot Schumawskich pscheš Rudne hory a Łužiske hory hacž ke Krkonoschам. Ssnadź budże mi mózno, w běhu sinny w bohatym žwětkowobrasowym pschednoschku sbudzicz snajmjenscha małe pschednjatjenje wo krajnoscżach a sajimawoscżach tutoho nam žuśodneho žłowjanskeho, bratrowskeho kraja.

Wyżoke horischcża wobrubjeja Cžechi k wjeczoru a k połnocy. Tola tež nutska w tutom hornim kótle wabja powabne krajiny mnoheho turistu, łuźowarja pschirody, horow a dołow.

Hdyž wóndano mój pucz wjedżeschе s Prahi domoj do Łužicy, wsach jón i dżela pěschi pscheš turistam derje znaty „Cžeski Raj“ a Jeschtědske hory. Bżch žebi swój wacżok po tym pschiprawił, turistisay to wéa, jenoż to najnuscheschе a tak łohki hacž mózno, ale tola tak, so žy na wschě wjedra pschiprawjeny, a se žiwoj žamžnej kuchinju, wšo tež žyle turistiskej. To je schwarna wéa, kaž dale delcża hischcże bliže spóznajesch a kóždenu, kaž cżas ras pucżowacz, tole waschnje doporuczuju. W żeleśnizy žedżo a jedżo jenoż s jeneho města do druheho, njespóznajesch lud a kraj, wschelke nje krażnoscże pschirody. Pěschi dyrbiсch kraj pschemérzicz, snajmjenscha jeho najsajimawschе dżele.

S Prahi do Budyschina jedżesch pak pscheš Podmokły-Dečžin (Bodenbach-Tetschen a Drježdżany, abo pscheš Bakow-Mlodu Boleslawu na Habrachczizy-Wjeleczin, abo pscheš Bakow-Turnow-Liberz, (Reichenberg) na Zitawu.

Turnow je hłowne wulkhadżischczo do Cžeskeho Raja, kotrež žo wot tudy rospschestrěwa hłownje k połodnju hacž k městu Jiczinej. Geologiski ftuschcha tuta powabna krajina do krydoweho wutwora a wobsteji s pěskowza kaž krajina wokoło Lobja na sakiko-cžeskich mjesach s mjenom Cžesko-sakska Schwizja. Schtož tutu žwětołkawnu sakskoczesku Schwizju znaje, móże žebi tež trochu pschebsstajicz ras Cžeskeho Raja. Wschak pschipomnju hnydom, so žo saksko-cžeska Schwizja skoro njemóże runacz Cžeskemu Rajej, wožebje dżiwamy-li na wulku sajimawe a bohate historiske spomnjenki a pomniki, kotrež žo tu s powabnoscju romantiskeje pschirody sjednocżeja. Sa to wschak ma cżesko-sakska Schwizja sabo tu lepschinu, so žo pscheš tutu pěskowzokalnu krajinu pschertwa wulkoréka Lobjo. Tuta wokolnosci a dale, so leži bliže wulkeho města a so pscheš krajinu wjedże wažna a hłowna wobkhodna żila, žo tu se pschicżinu, so je sakska Schwizja žwětłosnata, schtož by žebi Cžeski Raj wschak tohorunja sażłużił. Cžeski žurista wschak je tam doma.

S Prahi puschcżich žo se żeleśnizu do Jeczina, hłownego južnego wulkhodżischcża do Cžeskeho Raja. Jiczin je ttwike ryły cżeske pokrocżile město, ma wyschschi zymnasij, realku, holczazy realny gymnasij s łuzeom, mukli wuczerjti seminar s holczazymi powocżkami, měschczanske schule, hospodarisku schulu, wokhodnu a pschemyślowu schulu a wot sadnu holczazu schulu. Ma bohatu historiju. 1290 wukasa cżeski kral Wjazsław II. Zidimiwješ, kaž prènjotnje rékasche, žiwojej mandżelskej Jitzy a dosta mjeno Jitczin Ujesd (Jitczinу Wujesd), pak s krótka Jitczin. Wobžedżerjo města z rodu Ssmérzisskich wobdżalichu žo 1618 na cżeskim sbježku pschecżiwo němskemu thežorej, schtož bèsche, kaž je znate, je sapoczatkom 30lětneje wójny. Po pschékwatej bitwje na Běłej Horje pała Prahi dyrbjachu hischcże žiwi Ssmirzisojo i kraja cżeskeje a jich wobžedżerjowo konfiskowachu. Tak dżesche žo tež wjetschinje druhich. Na 30 000 najsamożicżischich cżeskich žiwójowy tehdy z kraja wuhnachu, wjele twżazow mortschu, spalichu, jim hłowu wotrubachu. Pschi tutym žurowym, w stawiznach žiesphschikladnym pschescżehanju a wutupjenju wérnosci lubowazeho naroda běsche bohużel katolska zyrkej s hłownym pomoznikom němskeho, awtriskeho thežora. To je žebi cżěłi narod, kiž žo w saudżenym léitotiku z nowa thraba z dospolneje womory, wěso derje spomjatkował. Jiczin sebra, kaž zkoro pół Cżechy, thežorowy hłowny wójnski pomoznik, wójskowy wjednik Wallenstein. Wobhladach žebi we wulkim Wallensteinowym palastu hischcże konferenzny sal, w kotrymž 1813 rakuski a ruski thežor a pruski kral wobsamknychu „Sswjatu Alliantzu“ pschecżiwo Napoleonej a ke sahowanju europiskeho měra. Sstyla wójnischi pomnikow we a wokoło Jiczina dopominaja na bitwu pola Jiczina 1866, hdyż Prusska napadny bratrowsku Rakusku.

Rano sahe, kaž žo sa turistu žłuschа, wukrocżich s turistiskeje nózkhatnje, w schuli srjadowanej, w kotrejž jako žobustaw Cżeskeho turistiskeho kluba pekńe pschenozowach sa 2 kč. (25 pf.). Pisches Holin samérich žo do Prachowskich Skałow. Prachowste Skały blisko Jiczina a Hrube Skały blisko Turnowa tworja hłownej najsajimawsch. dżeł. Cżeskeho Raja. Romantiske partije w tutych potrejeknych skałach njechcam dale wopiscz. Pokasuju jenoż na najrjesche partije w Sakkej Schwizju, powschitkownje snate, so mohł žebi cżitat nekajke pschedstajenje cżinicz. Poschicżuja žo kraßne, putaze, daloke vosshlady, wschak niz po skalnych puscżinach, ale po bohatym, pilnje a wurstojnje wobdżełanym katastfiskim kraju, kiž žo kolowokoło dełeka rospschestrewa. A to je runje to wobkuślaze tutoho pucżowanja. Je to wopramdże raj, a cżeski raj, pschetoż je to rdży cżeska krajina.

Pschi plusstokazym cżistym wabjazym žórleschku we powabnym, romantiskim dole powobjedowach. Prawy turista: k tomu restaurazije njetrjeba. Powobjedwaje we krasnej pschirodze, tam hdżeż žo jemu najlepje lubi, pschi nekajkim cżistym žórleschku. Wucżahnywschi žwoju turistisku kuchinju z nakhribjetnika, lohku, praktisku, se wschej nusnej nadobu, bórsy woda w hornczku žnczi a žo wari. Pozschi pridży, hacž mohł w hoscżenzu nescho dostacz a derje a tunjo, a njetrjebasch hakle sa korczmu pytacz. Zyła pschiroda je cżi s pschihódnym hospodżinym hoscżenzom. Dżeńża wobhabowaschе jédżna khartа scżehowaze „khody“: Měscżanej jejazy s chlébom, sa 17 pjenjezkow; cżopłu kołbaku s krénom a khlébom, sa 15 pjenjezkow a kakaz s butrowej zatkuu. Do žyteje wole žo najdżschi, wupschestrěwam žwoje stawy w Božim žłónczku — wšo po tym, so žym žwoju kuchinju pekńe smhł a słojit, kaž žo sa porjadnu hospožu žłuscha, pschetoż ku tej žwój hóscz a žwoja hospoża i dobom. Kak je to rjenje, każe wotscżemjenje a womłodnjenje, mózescżi-li po dołhim cżasu takke ras zyle wotschasczi wschón proch a moch dżełanskeje sinny, wschędnych staroscżow a mjerjanjow i njeknicżownymi ludźimi. Tu sroscżesch ras s najmjenscha na krótki cżas i pschirodu — a w Łužiskich sabo žnożownym, spokojnym; wrócżi žo cżi duschowna runowaha, žy-li i njeje trochu wukhuknył.

Zyłu krajinu mjes Prachowskimi Skałami a Hrubymi Skałami wobkrjeża dałoko a schiroko Trosti. Stej to dwě mózne skałinje (basaltowe wubuchi pscheš pěskowz), kotrejž ko nahle zyle blisko pschi žeši posbožujetez. W krénim wéku jej sjednocżichu na jenu hobrstu rocżerstu twjerdżinu, kotraž žo na skałomaj natwari. Hischcże dżenżnische rospadanki tuteho nébnýz žobu najmózniszeho hrodu zyleho kraja dawaju hischcż. spóznacz hobrstu a njedobytnu twjerdżinu. Skałe s rospadankami polikicatej zyle jenicżki nahohlad tuteho rasa, s jeju wyżokoscże pak wuživach jimazy roshlad, niz jenoż po zylym Cżeskim Raju ale daloko kolowokoło po rjanym sajimawje wotmeknjazym cżeskim kraju. K połnocy wobrubjeja horizont Łužiske hory, Jiserske hory a dale k dołhemu ranju Krkonoscże (Riesengebirge). Zyły Cżeski Raj a poiserska krajina je pobła toho kaž pożyta se starymi hrodami a hrodowymi rospadankami.

S Trosstow dorasnych hischcże wjeczor po žylnym njewjedrownym dešczku hacž na Hrube Skały do wulkeho moderneho hotela, tam natwarjeneho. Pytali nechtó rjany kérny pschehnył, tomu doporuczuju jenoż Hrube Skały pola Turnowa. Bydlischi tam sa žyły mżaz za 12—18 hr. s pomérnje tunim sežiwjenjom. Pschi tom bydlischi wokrjeduż krajiny, kaiżuż žebi njemóżesch sajimawschu, powabnischu a tež strowschu myślicz. Pschi tom mózesch do wschescheh końzow zyle pohóbne wuletty cżinicz, kotrychż žo poficżuje wulka błała najpowabnischeho rasa w bliżicżej a dalschej wokolinje. Pod hodżinki pod skalnej wyschinu pensionata Hrubeje Skały je stażija lokalneje żeleśnizy, kiż cże do Turnowa abo Jiczina dowjese.

Pschi trochu deschczkowym wjedrje pucżowach na druhe ranje po Hrubych Skałach, pisches Skalne město a hród Waldschtyn do bliżischeho Turnowa, hdżeż mje putasche wulkotna wusłajesa: hospodarisko-pschemyślno-kulturna. Pschi konzertnej hudżbje Turnowskeje wojerskeje kapały žedżo, rosmołwjach žo wjecżor z cżeskim burom wo wschelakich nuts kopolitiskich praschenjach. We žwojej strowej politiske a narodnej sdżełanoscżi a sajimowanju mohł žako pschikład žłuścz mnohemu naschemu žerbskemu a tehorunja němskemu burej. Wo naß Sserbach bèsche derje informowany a pokasowasche žiwy zajim. Dobry pschikład. Wschak mnohi žerbski cżłowjek nicżo njewé a je njesajimuje wo žwój žamžny narod, cżim mjenje wo naschich žuśodnych bratrowskich žłowjanskich narodach.

(Pschichodnje skónczenje.)

Zajimawosće wo plahowanju rubjeżnych zwěrjatow.

K nowym zoologiskim sahrodam Němskeje, kotrež su hubjenstwa wójnskeho a powójnskeho cżasa pomérnje derje pschetrałe, žłuscha Lipsczanska. Jara wjele k tomu pschinoschowało je jeje plahowanje rubjeżnych zwěrjatow, kotrež je w Lipsku wot dawna, předy pod Arnoschta Pinkertowym, wot 1909 pod dr. Gelbingowym

Nětko jeho do wórzłoweho rjeczasa sawrjeschtaj. Wón žłoji ruzy žam na tschiż, wschako bé s tej wéżu hižo snaty. „Moji knjeża!“ wón dżesche, „cżinicże tu wéz skrótka. Wój wéstaj, schto žo se mnu stanje. Mi je wschak prawje, jenoż doma — doma dżemy to skónczicz. Tu hnydom sedży murje. Proschu jara wo to! Proschu wo to jara!“

„Schto wy dżesche? Zane wuschparanje nětkle. My wotthadżamy.“ Tu poca wbohi pachot zyle dżiwnje rečzeć: „Njewérno, wój dobraj knjeżaj“, won rjekny, mjes tym, so wonaj pódła njeho po zyrkwinskich sthodach dale krocżeschtaj, do symneje hwězdneje nozy, „ s tutych rjanych tżelbow sce wy pschezo hižo ras wutżekeli, schtoż njeje tomu derje cżinito, kotrehoż je trjechito? Nimataj sa mnje žaneho žmilneho wutżela we hłownje? Dałtaj mi jón! Budżtaj tak dobraj, budżtaj tak dobraj: Dałtaj mi tón wutżeł! Jenoż so mohł doma spacz. — Wój njeżmétaj?“

„Wostajcże žo tajtich žortow. Dopredka!“

Lédy pożlednje žłowa wuprajiwschi, sczini dałoki skok po sthodach dele a cżerjeche poskakujo po błyschczatem žnehbėkem polu.

„Stój! — Stój! — Stój!“

Wón njesasta, tu sawrjeżny wutżeł.

— — — — — — — — — —

Žandarm mějesche žo cżeżko wusprawnoscżicz. Won bèsche schpatnje trjechił. Po nosy bé žo mérił, schiju bé trjechił.

W pokapadnjenej hali, na kosczach, s wotkelż bèsche pryedy w dopominanju na žłożne dżeżazstwo Božu mschu we žwjatej nozy žobużbwjeczżit, leżeżche nětko jeho synne cżełko.

Na ranschich zmerkach hodowniczti stojesche dundak rosmyślujo pscheđ nim a rosważowaschе, w kotrym dybsaku dże tżi schczeżelti tolee. Stónczinje je won wotwodrocżił, tschażesche s hłowu a schukny pschi žebi: „Ne, tutón „g'schäftl“ by mi tola pschelumpazki buk.“

— Konz. —

swjednistwom wjele wuspěcha mělo. Ssu so kola šamo někotre z wjele lawow, kotrež su so z Lipska do zahodneho sweta rozesłałe — dźiwnje dosć — šamo do Afriki pósłałe. Hischče dźenża su w Lipšćanskej wulkej sahrodze najbóle wschelakore rubježne swěrjata we wschich starobach sastupjene.

Ninno zbožownje ruki, kotraž k płahowanju swěrjatow hluscha, a wěsthych dobrych wobstejnoscow, tak so płahować husto z zyla njedohlada, rukuje wšo so staroscźiwe wothladanje najprjedy za wuspěch płahowanja.

Wothladanje a bóle hischče płahowanje dźiwich swěrjatow, kotrychž potrěbnosće a zhichkihlnosće tak znate njejsu, kaž te domjazeho skotu, žada sebi wot wothladarja znuskownu swisł je swěrjeczom, lubosć, kotraž też k dźełam wuhkhmani, psched kotrymiž bruny nóży sczahaja. Schtóž sebi porsty rady njewomaka, njehodźi so wšo k tomu. Zadaja so też płichrodne wědomosće a schtóž je hižo wobsedźi, może wjele wuežby salutowacz. Skónčnje je, kaž kóždy wuspěch, tak też tón we płahowanju dźiwich swěrjatow wot wulkeje liczby maliczkosćow wotwisny.

Junu pokasa so to w Lipsku na małym lodowym mjedowdźeru, na cźo wscho dyrbi so kedźbowacz. Na 3/4 punta cźekli mjedowdźeł bu starej wsatny a do hnězda se truzkow połoženy. S młokowej bleschu a jenej dóiku śwjecźeny, wuwiwasche so won wuběrnje. Wot 8 hodźenja leżesche won zyle po mjedowjedźikim waschuju na khribjecźe a hrajesche z truzkami. S 15 njedźelemi běsche morwy; wjecźor psched tym běsche hischče wjele, wjesche a žerjesche. Kak bě to možno? To pokasa so pschi rosrěsanju cźela. We zoldku leżesche cźmak truzkow, kotryž běsche zołdk pschedrapał. Mały njedźeł běsche pschi hracźu kóždy ras truzk do khlamy wsak a pózrjek. Wótre truzki pak běchu so w zołdku do tule sawite a jón pschedrapale.

Najmjenje staroscźow cźinja wothladarjej wšo wschě stare, kotrež swoje młode žame wocźahnu. Po powschitkownem pardow wokolo 90 dnjow, pola brunych mjedowjedźow wschak 7 měsazow — porodźi stara swoje bjespomozne a z wsitkim zlepe młodło. Tuto wobstara stara pschi sich prěnich, pschirodźenych wukonjenjach. Młode rubježne swěrjata pocźinaja wot płateho tydźenja sobu mjaso likarz, a tydźeń posdźischo torhaja hižo małe kuski priez. S tym nastanu mnohe zortne swojobne wobrazy, hdyž žamo pschne małe jedyn kruch mjasa napadnu, zebi z małymi pazkami sa małe wrócko shibnjene wuschi bija, šmorcźo, porsikajo a schezowkajo psche wulki kruch, mjasa mjes nóžkami wotnjesu, pschi cźimž stara z napol šacźinjenymaj wocźomaj po sdaczu bjese wschcho sajima pschihladuje, dokmiž wona z někotrymi šnadnymi storkami zykemu cźerjenju kónz njeseźini. Po pjecź měsazach so młodźo wot starseje wotsuny. Wschitkad taźese dobreje płahowanjeje lawizy běsche „Bussi". Swěrjo běsche hižo dwójzy pschebate, ale kóždy ras njemóžeschе ju kujes šaplacźicź. Wopraudźe je kuta lawiza 46 strowych młodych porodźita a wschě wocźahnyła. S tśinacze létami sandźe wona dla nasymnjenja a mjesiecha hischče schércź młodych pschi sebi.

Tak šwerne pak swěrjata stajnje njejsu, šnajmjenischa niz w sajeczu. Schto potom? Potom pschińdu sa wothladarja njemérne dny a nozy. Jeho staroscź wo młodźo sapocźnje so hižo pscheb porodom. Njestara so potom stara wo žiwoje młodźo prawje, tak dyrbi so z młokowej bleschu dopomhacź. Druhdy so młodźo też hnydom k kupjenju jeneje kozy położa. Ke šnadź jena cźeschała šamizy k ruzy, móže so špitacź su k dóźi małych rubježnych swěrjatkow sczinicź. Někotrymkuli jamnik je 4 młode lawy wocźahnył.

Tak so stawa, so z młodymi rubježnymi swěrjatami w najwuzschim pschecześstwie też někotre młode psy wotrostu. Tajkaj młokowaj bratraj běschtaj šnaty muzyki law „Leo" a jedyn mały cźorny pěsčk. Žane wjetsche njeslužo sa modelo lawa, hacź hdyž běsche jemu jeho pěsčk cźeknył. Tón pak sašo radu junu njelepym, hrubšym mjenoscam swojeho k hobrej wotrocźenemu bratra wucźeknu. Won njedawasche sebi też nicźo wot nicźo kubicź, ale schcźipny jeho do mikawcźka abo do noša, na cźož so wulki syn puscźiny stajnje sypodda. Ke kajkim šmĕschnym rosmołwam móżesche tajke njezenje pschecześstwo někotrych wodwytowarjow zoologiskeje zhrody naštorkowacź, sa to jenož jedyn pschikład: Dwaj młodaj cźłowjeskaj stejitaj psched „Leowej" klětku, kotruž runje se swojim małym cźornym pěsčkom hrajesche. „Ty", praji tón jedyn k tomu druhemu, „hdy by ty toho cźornocho lawa na drósy widźał, by sebi myślił, so je to jedyn pěsk."

Tak wulke hacź je woporowe połne dźeło pschi wocźehnjenju, tak rjane pak je też myto. Na tuto waschnje wocźehnjene swěrjata su skudne a wostanu to dołhi cźas. Wěrno njeje, hdyž so prajі, rubježne swěrjata hodźa so jenož z schkudom a zehlowymi klěschczemi skuskicź. Wobšhadźejce z jenym swěrjeczom derje, a wone budźe z wami dobre! To wšo pschedy, cźim młodźe wone su. Pola cźłowjeskeje njeje wschak to wjele hinak. Pomĕr mjes swěrjeczom a cźłowjekom móże runjewon wutrobny być. Wyschschi wothladaš Fischer je jeneho cźšiteho ptaka hacź do 11/2 léta wschědnje šady klětkow wodźił a je

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 22. awgusta 1925.

Wežerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,71
1 jendźelski punt	20,382	100 cźeškosł. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,40	100 pólsk. markow	68,15

Efekty měrjachu wežera na Barlinskej burzy wschelake kursy, ale tola bo bóle skrucźenju nahkilachu. Mjenjke statne a wosebje wójnske požczonki měrjachu so skrucźowaze kursy. Sso wź, so wójnska požczonka sa 1000 hr. = 1.55 hr., jara nisko stejі.

Produktowe wiki měrjachu wežera sašo sesłabjene žitne płacźiny. Wot sanczerawscheho je sašo wuwos žita dowolenу. Tohodla šmĕny horjebijace płacźiny wocźakowacź. W žitnym wikowanju mĕnja, so jeno wuwos žita na dowożenske wopiwna (Einfuhrscheine) samóże žitne wikowanje wožiwicź a žitne płacźiny posdźinycź. Po naschim mĕnjenju wschak amerikanzy wikowanje se swojej hobrikej pjenjeznej mozu žitne wiki wobkniesa a płacźiny mohł rjec diktuja. W cźasach, hdyž je ratat nuiowany pschedawacź, tłocźa je dese, so bychu je we wokomikach, jim pschihódnych, horje sehnali. Wežera płacźeiche zentnaź

w Drjezdźanach

pschenźy 12—12.25 rožki 9.15—9.40 jecźmjenja nalétn. 11.75—13.25 nasymsk. 9.75—10.— wowsa I 11.50—12.— II 10.25—11.25 hr.

w Berlinje

pschenźy 11.65—11.85 rožki 8.60—8.90 jecźmjenja nasymsk. 9.45—98.85 wowsa 9—9.65 hr.

schtwórtk w Kamjenzu

pschenźy 11.75—12.— rožki 9—9.10 jecźmjenja nasymsk. 9.30—11.50 wowsa 9.50—9.75 hr.

w Shorjelzu

pschenźy 11.60—12.— rožki 8.50—9.25 jecźmjenja nalétn. 11—12.— nasymsk. 8.50—9.25 wowsa I 11—12.— II 9—9.25 hr.

W termijowym wikowanju:

sa sept.: pschenźy 12.55—12.50 rožki 9.60 wowsa 9.05 hr., — sa oktober: pschenźy 12.65 rožki 9.90—9.88 wowsa 9.30 hr., — sa dec.: pschenźy 12.95 rožki 10.05—10.10 hr.

Skótne wiki wežera w Berlinje-Friedrichsfelde (Magervieh hof): Pschihnali běchu 404 dejnych a wyšokoskucźelnych krowow, 19 bykow, 29 próndnikow. Wiki měrnje dźěchu, płacźiny so pornjo wežerawschemu njepschemĕnichu.

Młode dójki a wyšokoskucźelne krowy:

1. rjadownje	400—560 hr.
2. rjadownje	280—400 hr.
3. rjadownje	200—280 hr.

Sskucźelne jalowzy

1. rjadownje	250—430 hr.
2. rjadownje	160—280 hr.

Na konjaze wiki tam běchu pschihnali 627 koni. Wone płacźachu

1. rjadownje	1000—1300 hr.
2. rjadownje	700—1000 hr.
3. rjadownje	400—700 hr.
dobijaki	200—400 hr.

Też tute wiki běchu měrne pschi dotalnych płacźišnach.

Na pschedaż:

Srěbz, lischka-kobla, 10 njedźel, w Stróži cźo. 25 pola Wojerez.

Deiki k sabiwanju a žerdźe, Hrodowska pinza w Budyschinje.

Wás, kryty, w Motedle cźo. 23.

Kolo, žonjaze a schijaza maschina, Wagner we Wojerezach, Hródkowska dróha cźo. 11.

Sshynowabrocźak, kowaŕ Rychtaŕ w Delnjej Hórzy.

Krowa, šylna, młoda wyšokoskucźelna, w Rakezach cźo. 31. — z cźelecźom, w Budyschinje na Cźornobójskej haji.

Kury, 7, w Budyschinje Hausenowa dróha cźo. 97.

Pschenajcź

Polo. poldra jutra, we Wojerezach na torhoschcźu cźo. 6. — 2 jutraj, we Wojerezach, Krawz na Hrodowskej haji cźo. 3, — w haju, Brojeŕ w Kulowje, — pol Lubhoscźanskim puczu, Jan Klimank w Kulowje.

Watawa, 23 jutrow, gmejnski pschedst. Groza w klóschterskej Nowej Wji, — na pschehadowanje njedźelu 23. 8. dop. we 8 hodź., Sauberlich w Lejnje p. Wojerez.

Žiwnosć z domskim, hródzu a brózanju, za 4000 hr. we Klóschterskej wokolinje, z 8 górzami najeńsche pola, na 20 lět. Dalsche wukasuje Raue w Budyschinje na Poschcźi z haji cźo. 32.

Sso pytaja:

Dźełarzerjo, Pawoł Jakubasch we Wudworju.

Kowaŕski, kowaŕnja we Wyšokej pola Kamjenza, — Schneider w Budyschinje.

Pjekaŕski, šwobzu sa wupomoz, w Budyschinje na Hornczerskej haji cźo. 5.

Dźełarzerki, młodsche 16 lět, wobuczowa fabrika Gebauer w Běłej Wodźe, — sa běrny sběranje, Knježi dwór we Lamnowu.

Pachoł, Kurjo w Budyschinje, Wetilnski dwór na Kamjenzkej haji cźo. 9.

Pohonez, Schérak w Kulowje, — a holzu, Mjischczanski mlyn we Wojerezach.

Holza do domu, Kircherka w Kulowje.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/411 hodź.: Wiki su měrne, płacźiny so njepschemĕnichu. Tendenza: jara měrna.

Dop. 3/412 hodź.: Wjele žita malo knpzow. Tendenza dale měrna.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe žymje po tunu abo 1000 kg, šwal 100 kg, płacźiny po stotej hriwnje.

	21. 8.	20. 8.		21. 8.	20. 8.
Pschenza	235-237	237-241	rapš. wošuški	16,80	16,80
rožka	172-178	174-181	poch. melasa	9,83	9,80
nalétn. jecźmjeń			rabella	—	—
nas. jecźmjeń wowsy	189-197	189-197	běrnjaze krušk	25-25,10	25-25,80
kukurisa (Mais)	186-193	186-194	bruny	—	24 26,00
pschenźn. muka	214-218	214-218	wola	26-28,00	26-28,00
rjana muka	32-35.00	32-35.25	lany wošuški	23-23,70	23-24,50
pschenź. wotr.	25-27,25	26-27.50	módre łupiny	12-14,50	12-14,50
rjane wotruby	13,50	13,60	žolte łupiny	15-16,50	15-16,50
rapš	13.20	13,30	šymo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,30
lane šymjo	355-360	350-355	šloma, rjana	0,90-1,30	0,90-1,20
hróch	—	—	„ pschenź.	0,90-1,80	0,80-1,80
pjelušchi	25-27,00	25-27,00	„ wowšna	1,00-1,40	1,00-1,40
	23-25.00	23-25,00	„ jecźna	0,60-0,90	0,60-0,90

Drjezdźanska burza.

Pschenza	240-245	běrnaze kruški	24,00-25,00
rožka	183-188	pschenź. wotruby	13,00-13,80
nalétni jecźmjeń	235-265	rjane wotruby	13,40-14,40
nasymski jecźmjeń	195-200	pschenźna muka	36,00-37,50
wowšy	230-240	rjana muka	32,00-32,50
cźerwjeny hbezel	225-255	wola	29,00-30,00
rapš	345-350	pjelušchi	32,00-33,00
kukurisa (Mais)	220-225	hróch	30,00-31,00
šuche truhmcźki	12,50-13	zokrowe krušk.	19,00-21,00

Płacźiny réšneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

20. awgusta:

16 wol, 7 bykow, 18 jałowzow a krowow, 743 cźelatow, 74 wowzow, 595 šwinl.

Woły, byki, krowy a wowzy běchu we wikowanju štabe, tohodla so wóšte płacźiny njepostajichu.

Płacźiny za

cźelata: 2. 75—79, 3. 64—70, 4. 54—60;

šwinje: 1. 89—81, 2. 82—93, 3. 84—88, 5. 70—80.

Wjeżne płacźiny wežera

Wisko po stotej hriwnje

	w Kamjenzu sa 1 zentn.	w Lubiju sa 1 zentn.
Pschenza	11,75—12,25	12,00—12,25
Rožka	9,00—9,10	9,20—9,50
Jecźmjeń	9,80—11,50	9,00—9,75
Wowš	9,50—9,75	12,00—12.50
Sšyno	4,00—4,25	3,75—4,50
Sšloma, I maseh. mlócź.	1,00	1,00—1,50
Sšloma, I šaplanju	1,10	
Sšloma, I ruzu mlócźena	1,80—2,00	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja (nowe)	2,50—3,00	3,75—4,50
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,80—5,20	4,80—5,20
Jeja	0,14—0,15	0,14—0,15
Pschenczne wotruby	—	7,25—7,60
Rjane wotruby	—	7,50—7,80
Pschenczna muka	—	19,50—20,00
Rjana muka	—	16,00—17,50
Prošata, wulke	24—32	—
„ hrenje	—	—
„ małe	—	—

Drodnowikowanske płacźiny w Budyschinje.

15. awgusta po hamtskim postajenju.

Wschě płacźiny so po stotej hriwnje šrošmja.

Twora		najnišch. płacźiny hr.	najwyšsch. płacźiny hr.
Howjase mjaso z łojcźemi	1 kg	2,20	2,60
Cźelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skowjase mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrowjny šwinjacy šmalz	1 „	2,80	3,20
Pschenczna muka	1 „	0,48	0,60
Rjana muka	1 „	0,36	0,40
Khleb	1 „	0,83	0,35
Jedźne běrny, nowe	1 „	0,08	0,14
Rajš	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sšoft	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjacy šmalz	1 „	1,90	2,30
Sšuscheny potcź	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	1 schk.	0,14	0,16
Jedźne bruny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,25

Wjeżne płacźiny w Budyschinje.

wot 22. awgusta 1925.

Wschě płacźiny so po stotej hriwnje šrošmja.

Pschedmjet		najnišcha płacźizna	najwyšsch. płacźizna
Pschenza	50 kilo	11,00	12,00
Rožka	50 „	8,75	9,25
Jecźmjeń, nasymski	50 „	11,—	12,50
	50 „	9,—	9,30
Wowš	50 „	11,50	12,00
Raps	50 „	16,00	17,00
Běrny	50 „	—	—
Sšyno	50 „	3,75	4,25
Sšloma, maseh. mlócź. praš.	50 „	0,80	0,90
„ maseh. „ I šapl.	50 „	1,00	1,10
„ z zypami mlócźena	50 „	2,00	2,50
Pschenczna muka, 60%	50 „	19,50	20,50
Rjana muka, 70%	50 „	16,25	16,75
Pschenczne wotruby	50 „	7,00	7,50
Rjane wotruby	50 „	7,50	7,80
Prošata 730 schtuk	1 schk.	20,00	34,00

(Sa lépschu tworu wyschе płacźiny.)

ho druhdy ßamo ßobu do loža wjal. Schto tute male rubjeżniki wscho ſkucža, kotrež tola w Lipſczanſkej zoologiſkej ſahrodže huſto ßwobodnje po dworje a po kuchini běhaja! Hdyž bě tu hižo naſpomnjeny „Leo" wotroſtk, wupokaſa ßo wón bórſy jako jara nadžijepolny pacholk. Jeneho ranja ſtejeſche wón pſchi rězy. Něchtó ſawoła: „Pójžce tola proſchu rychle, „Leo" chze ßo ſatepicž!" — Ach hdže, wón na to ſ zyła njemyßleſche. Tam delka czampotachu někotre kaczki, a to ma ſa lawjazy nóß ſtajnje ßwoje łoſkotanje.

Tydžeń poſdžiſcho hladaſche wón nadobo ſ jenym woknom w přenim poſkhodže na kamjeńtnu dłóžbu dele. Wſchitzy pſchiſtajeni pſchicžerja ſe ßłomu a płachtami, ſo ßo njeby khrobły ſkakař wobſchkodžił. Mjes tym bě jene czuſchleřſke wotdželenje małeho njedoczinka ſbožownje ſa wopuſch ſ wokna ſaßo na ſkhód ſczahnyło. Po prawym droha hańba ſa jeneho kralowſkeho ßyna ſwěrjatow. — Krótko po tym pſchiczampa wón runje do kuchinje, hordže kaž by hewak někajke rjekowſtwo ſkucžił. Schto njeße wón w klamje? Jene młode kurjo, kotrež je na dworje popaonył a hižo napoł ſadajił.

S krótka, woprawdže by ßo mohla zyła kniha wo ſkutkach a njeſkutkach tutych lawjazych, lawopartazych, tigrazych a druhich ſwěrjazych džěczoch napißacž.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Zwikawy. Ssmjertne njeſbožo ſta ßo na Aueſkej dróſy w Zwikawje. Wjednik tamneje milinaŕnje ſe ßwojim motorſkim kołom po tamnej dróſy pſchijědže. Jako nimo Harniſchez fabriki jědžeſche, pſchijědže jemu ſ wrotami jedyn mužſki na kole napſchecžo. Jako widžeſche, ſo do ßo ſrasytaj, ſkoczi ſ koła a woſtaji je ležo. Motorowy pak na jeho koło ſajědže. Pſchi tym padny a ßo czežko ſrani. Haczrunjež jemu hnydom lěkaŕſku pomoz poſkiczichu, dha tola w nozy wumrě.

* S Auerbacha. Rubježnizy napadnychu tele dny dwě holzy, Marthu Bauerez a Marthu Roßnerez w bliſkoſczi Seibiz kubla pola Auerbacha. Jimaj 320 hr. a hiſchcže wſchelake druhe wězy rubichu. Słóſtnizy czeknychu. Jena holza ßebi pſchi czěkanju nohu ſłama.

* S Pławna. (Ssmjertne njeſbože pſchi žnjowym džěle.) Na Sſyrowſkim knježim dworje pola Pławena 19 lětny rataŕſki dželaczeř Rudolf Weiß ſ Graefenrody we Durinſkej ſ woſa žito wotkładowaſche. Pſchi woſu na boku ſtojachu ßynowe widły. Weiß ßo wobßuny a padže njeſbožownje ſ woſa na widły. S tym ßebi widły hłuboko do žiwota ſakló a to ßamo hacž do jatrow, tak ſo ßebi wſchelake džěle ſnutſka zyle roſtorhny. Czežkoſranjeneho do khorownje w Pławenje dowjeſechu, hdžež jeho hnydom operěrowachu. Ssrjedu wjeczor wobžarujomny na ßwoje czežke rany wumrje. Wón bě hacž do ßwojich poßlednich mjeńſchinow pſchi ſtrowym roſumje. Podawk naß ſnowa wuczi, kak wobhladniwi many pſchi tajkim džěle bycž.

* Se Schönberga. Jenu tudomnu wobkhodnizu na ſtowncj dróſy tele dny njeſnaty mužſki napadny. Wón ju ſa ſchiju pſchimny a k ſemi poraſy. Napadnjena pak měješche hiſchcže telko duchapſchitomnoſcže, ſo na pomoz ſowaſche a ßo wobaraſche. Tuž ju napadnik puſchczi. Skónczn ßo hiſchcže raz wróczi a ju ſ něczim twjerdym do woblicža dyri. S tym ju khětro ſrani, tak ſo njeſbožowna wjele krewje ſhubi. Měješche pak hiſchcže telko mozy, ſo móžeſche ßo k lěkarjej podacž. Tón jej [illegible] ranu ſawobali. Słóſtnik bě w módrym wobleku, kožanych gamaſchach a małeje poſtawy.

* S Hajnewałdy. (Ssamomordaŕſtwo.) Sańdženu wutoru popołdnju tudomneho 64-lětneho prjedawſcheho pjekaŕſkeho miſchtra a něćko fabrikſkeho dželaczerja Antona Junga w lěßu wobwěßnjeneho nadeńdžechu. Khoroſcže a ſtaroſcž wo ſežiwjenje ßu jeho k ßamomordaŕſtwu pohnułe.

S Pilgramsdorfa. (Ssamomordaŕſtwo.) Jako tudomny kubleř Binneř ſe ßwojim ſapſchahom po lěßu a wróczo jědžeſche, ſpłóſchiſchtaj ßo jeho konjej kóždy raz na jenym a tym ßamym měſtnje. Tuž wokolinu bliže pſchepyta. Zyle w bliſkoſczi ſa keŕczkom nadeńdže czěło wobwěßnjeneho, kotrež bě tam hižom wjazy dnjow wißało.

S Holtendorfa pola Wiekersdorfa. W poßlednim czaßu běchu wobkedžbowali, ſo je wjele žitnych kłoßow na polu ſežranych. Tež bě tam wjele žurzžich jamow. Tuž ſa žurkami ryjachu. Na ½ kórzu pola wurychu tele dny 5 ſtarych a 23 młodych žurkow. S toho ſpóſnajemy, kak ßo žurki ſtraſchnje rosmnožuja. Žurk trójzy wob lěto lehnje. Tež ßo pſched ludžimi a pßami njeboji. Trochu dale na druhim polu wurychu 30 ſtarych a na 100 młodych žurkow. Je-li ßo pſcheczinwo tomu bórſy ſe wſchej raſnoſczu njeſakroczi, budže tu bórſy žurcža cžwila ſ domom.

* S Baraka (Borberg) pola Kalawy. Wulki wohen wudyri w nozy k ßrjedže na knježim dworje w Baraku. Tſi bróžnje a jena hródž ßo wotpalichu. Twarjenja ßo do czíſta ſpalichu. We bróžnjach khowachu ßo mnohe rataŕſke maſchiny. Maſchiny a druhi rataŕſki grat, kaž tež wſchě žně ßo ßobu ſpalichu. Mali žiwnoſczerjo ßebi tež we tamnych bróžnjach ſ dźěla ßwoje žně khowachu. Woni tohodla czežko ſchkoduja. W hródži ßo kruwa, czelo, a wjazy ßwini ßobu ſpalichu. Dalſchi ſkót wukhowachu. Schkoda je nimoměry wulka. Wohnjowe wobory njemóžachu žane ſe ſchtyrjoch twarjenjow wjazy wukhowacž. Domſke pak na ſbožo ſdžeržachu. Wohen bu pjecža ſałoženy. — Hiſchcže njeběchu we Baraku wohen ſhaſcheli, dha ßo hižo we ßußodnym Hagnowje ſe ßłomu kryta bróžeń paleſche. Skót, kotryž ßo w njej khowaſche, hiſchcže we prawym czaßu wumóchu. Tež domſke bliſko bróžnje ſamóchu wukhowacž.

* Baczony we wulkej mnohoſczi. Sańdženy tydžeń ſlětowaſche na 5—600 baczonow dlěje hacž hodžinu nad wjeſzy Gremsdorf-Greulich (w Schleſyſkej). Ssydachu ßo w czrjódkach, ßnadž po 20, na wuhenje, ponoſchki, ſcžežory, tež na wyßoke ſchmrěki a khójny. Młódſchi baczon, kiž chzyſche ßo na ſcheżežor ſe ßylnym prudom puſchczicž, dótkny ßo ſ nohomaj grotow a dyrbjeſche kwói poſpyt ſe žiwjenjom ſaplaczicž

* Do awta ſkocził. Huſto móžeſch wobkedžbowacž, ſo džěczi ſady woſow a wjetſchich awtow běža a nadobo na bok wuſkocža. Tele waſchnje je njedawno ßmjercž jeneho hólza ſawinowało. We Nowym Salzu nad Wódru běžeſche hólczez ſa woſom. Napſcheczo pſchijědže awto krajneho rady dra. Jlgnera. Schofěr njemóžeſche wědžecž, ſo ſa woſom nichtó tczi. Hólczez ſkoczi runu měru do awta a běſche na błaku morwy. Starſchi, czińcže ßwojich džěczi na to kedžbnych. Běhaja ſa czežitymi awtami a potom wěſo priwatne ßłyſchecž njejßu, byrnjež bóle tutake. Potajkim, kedžbu!

* Mordarja wotprawili. Pomozneho montrěa Fryza Broſija, kotryž je wjeßneho liſtynoſcherja Hadama Schmidta wurubił a ſkónzował, ßu ßrjedu dopołdnja we Marburgu wotprawili. Poßledni bu w Marburgu lěta 1864 wotprawjeny.

* S czaha ſkocził. Na železniſkej czarje mjes Osnabrückom a Münſtrom 18lětny hólz njedaloko Belmſkeje ſtazije ſ czaha ſkoczi a to ſ woknom nuſnika. Wón bu ſ tajkim wotmachom k jenemu brjohej wjerhnjeny, ſo bórſy po tym wumrě.

* Njewinowacže ſaßudženy. We Wilhelmshavenje 1. auguſta jeneho matroſu k dwěmaj lětomaj khłoſtaŕnje ſaßudžichu, dokelž bu wobſkorženy, ſo je ßo hanibnje pſcheſchoł, haczrunjež jeho pſchiwuſni jeho njewinowatoſcž wobkruczachu. Wilhelmshavenſka kriminalna polizija hakle tele dny praweho winika wußlědži a jeho ſaja.

* Kóczka ſežra kanarika. Njemjeßlniſki miſchtr G. w Barlinje džěſche nozy ſe ßwojej žonu domoj. Po puczu naſta ſwada mjes nimaj, ſo běſche kóczka džeń prjedy kanarika (ptaczka) ſežrała. Dokelž ßo dla winy ſjednacž njemóžeſchtaj, pocža hadrija pſchezo wjetſcha a hórſcha bycž. Skónczn ßo muž na žonu tak roshněwa, ſo chzyſche ju pſches wobloženje na Leſſingſkej dróſy do Schprewje czißnycž. Na jeje wołanje pſchiběžachu paßantojo a poliziſtojo na pomoz a wußwobodžichu žónſku ſ jeho rukow. Roshorjeneho mandželſkeho wſachu ßobu na ſtražu. Tak běſche naſtróžana žona najlěpje pſched nim wukhowana.

Pytamy hnydom

spušćomneho muža,

kiž w Budyšinje džěła a wšědnje
z ćahom hač do Hrodžišća jězdži.

Wudawaŕnja „Serbskich Nowin".

* Se Schwerta. (Stara twjerdžiſna roſpadnje.) W 14. lětſtotku pſcheczimo Połakam natwarjeny hród Schwerta roſpada džeń a bóle. Ssylny woheń w lěcže 1820 je ju khětro ſnicził. S toho czaßa doczinja wětry a wjedro ßwoje niczaze džěło. Na hiſchcže ßylnych murjach roſchěrja ßo ſchtomy, kotrychž korjenje murje roſpaczuja. W ſaſchłym lěcže je ßylny wětr kruch murje powalił. Skoro wſchědnje padachu kamjenje do hłubiny. Mózne roſſkoczeńzy pokaſuja na to, ſo w bližſchim czaßu dalſche murje ßo ßypnu. Hiſchcže někotre lětdžeßatki a ſtarowěczna twjerdžiſna doczíſta roſpadnje.

* Wjele prußnikow w połnózných Czechach. We wulkich holach we wokolnoſczi Czěſkeje Lipy je lětßa wjele prußnizow. Pilni ſchcžiparjo wſchědnje wjele tyßaz litrow jahodow ſ lěßow noſcha. Keŕczki ſ měſtnami druhemu raſej kcžěja.

* Bože njewjedro jubilarej pſched ßlěbornym kwaſom ſaraſyło. Rataŕ Hermann Lißnaŕ w Małej Holi pola Czěſkeje Lipy chzyſche ſe ßwojej mandželſkej pſched někotrymi dnjemi ßlěborny kwaß ßwjeczicž. Wjeczor pſched tym jeho Bože njewjedro ſaraſy, Jako hoſczo na ßwjedžeń pſchińdžechu, ßo njemało ſtróžichu, hdyž jubilara morweho nadeńdžechu.

* Ssmjertne autowe njeſbožo. Pſchi Bjesdeſkich rozpadankach w połnózných Czechach ſnjeſboži tele dny jedyn Prazſki fabrikant, wobßedžeř rěſaka w Bjesdeſku. Wón auto ßam wjedžeſche a ſajědže do někotrych nadróſnych kamjenjow. Auto ßo pſcheczißny a rosłtóczi ſ [illegible] wobßedžerja. Druſy, kiž ßobu jědžechu, prjedy ſ auta wuſkakachu.

Z wobkhodneho žiwjenja.

— Schto je dr. Schollowy ſyſtem? We Shorjelſkim wobucžowym domje A. Jacobſohn w Budyſchinje na Bohatej haßy 24 ßo na nohi czeŕpjazym ſtajnje darmo rada podawa. Jedna ßo pſchi tym wo tak mjenowany dr. Schollowy ſyſtem wothladanja nohow, kotryž je ßo hižo pſches 20 lět w Amerizy a Jendželſkej ſ wuſpěchom ſawjedl. Stajnje ßu tam ſta lěkarjow po wuczu, ſo bychu wulke wobucžowe wobkhódy wopytowali a pſchedawarjow wo pſchedawanju wobucžow roswuczowali. Je tola wěſte, ſo ßebi wyßoka abo ſchěroka noha zyle hinaſchi ſtupjeń žada hacž niſka. Je bjes dwěla, ſo wulka wina wſchelakich czeŕpjenjow nohow w Němſkej na wójnſkim wobuczu leži, pſchetož tehdy njekupowachu ßo ſtupnje, kaž je noha trjebaſche, ale kajkež běchu runje doſtacž. Sczěhwki teho widžimy hižom dženßniſchi džeń w jara roſchěrjenej hubjenej noſy (Krallenfuß) a w naſtaczu kułow, kotrež ßu žórło ſtajnych boloſczow ſa ludži, kiž to potrjechi.

Dr. Schollowy ſyſtem njewobmjeſuje ßo jenož na porjedženje wyßokeje abo niſkeje ſtopy, ale jemu je ſ jeho techniſkimi pomoznymi ßrědkami jara derje móžno, tež pſchi wſchěch druhich pſcheměnjenjach ſtopy, kaž haczenju krwě, naſtaczu kułow, róhoweje kože atd. wobſchěrne połoženje dozpěcž. Je tola ſtaroſnata woprawdžitoſcž, ſo po ſdaczu rheumatiſke wobczežnoſcže, iſchias, wicž huſto ſe czíſto mechaniſkim poſběhnjenjom ſtopineho wjelba ßo wotſtronicž hodža. Boloſcže, kiž naſtanu pſchi ſtupanju abo po khodženju, njejßu rheumatiſke, wone naſtanu dla ſnutſkowneho dołheho wjelba abo ſ předneho přecžneho wjelba. W tajkich padach hodži ßo woprawdže ſ pſchihódnym podpołoženjom hnydom polěpſchenje dozpěcž. Njech ßo ſkónczn tež w Němſkej póſnacže pſchedobudže, wo tym, kak ważne je prawe wothladanje nohow ſa ſtrowoſcž zyłeho czěła.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Samołwjenje džěczi, kiž jutry 1926 do ſchule póńdu, ma ßo ſtacž:

w Peſtallozziſkej ſchuli 24. a 25. auguſta wot 8—12 hodžin ſa holzy,
w Peſtallozziſkej ſchuli 26. a 27. auguſta wot 8—12 hodžin dop. ſa hólzy,
w Leſſingſkej ſchuli 24. a 25. auguſta dop. wot 8—12 hodžin ſa hólzy,
w Peſtallozziſkej ſchuli 26. a 27. auguſta wot 9—12 hodžin ſa holzy,
w Fichtowej ſchuli 26. auguſta dop. wot 8—12 hodžin ſa hólzy a holzy.

Pſchedpołožicž ma ßo ſa wſchě džěczi wopißmo wo jětraſchczěpjenju a ſa džěczi, kiž njejßu w Budyſchinje rodžene tež narodne wopißmo.

Do ſchule ſaſtupicž maja džěczi, kotrež hacž k 31. měrza 6. lěto dozpěja, na pſchecže móža ßo tež tajke džěczi pſchiwſacž, kiž hacž do 30. junija 1926 6. lěta dozpěja. Schulſke wjedniſtwo.

*

Pſchenajecže pola.

Wuſtawowa ležownoſcž pſchi Sſłono-Borſchczanſkej dróſy na Židowſkej ležownoſczi czo. 543, 61,2 arow wulka, ma ßo wot 1. 10. 25 na 6 lět pſchenajecž. Płacžiſnowe poſkiczenja maju ßo hacž do 31. t. m. na měſchczanſke hoſpodaŕſke ſarjadniſtwo ſapodacž.

Měſchczanſka rada, wotdželenje ſa hoſp. wězy.

*

Woſjewjenje
wo ſamołwjenju rataŕſtwa a podobnych powołanjow k wobrotnemu dawkej ſa hoſpodaŕſke lěto 1924/25.

Po § 35 ſakonja wo wobrotnym dawku měſi pſchißłuſchnizy rataŕſtwa a hajniſtwa kaž tež ſahrodniſtwa w běhu měßaza julija 1925 dawkowy ſapiß wo wobroty hoſpodaŕſkeho lěta 1924/25 (wot 1. julija 1924 hacž 30. junija 1925) ſapodacž. Wot toho ßu wußwobodženi wſchitzy cži dawkidawarjo, kiž knihi tak wjedu, ſo po najßwědomiczíwſchim pruhowanju po najlěpſchim wědženju a ßwědomju k pſcheßwědczenju pſchińdu, ſo ſuma doprědkných pſchiſjewjenjow, kotrež ßu wo wobrotach hoſpodaŕſkeho lěta 1924/25 wotedali, a ſo je ſuma doprědka płaczenych pjenjes jich woprawdžitym wobrotam, ſa kotrež maja ßo dawki płaczicž, runa. Tohodla wobkhowa finanzny hamt dale prawo, ßebi tež wot tych dawkipłaczerjow ſapiß žadacž, kiž knihi wjedu. Dawk ſa tajkich, kotſiž knihi njewjedu, wobliczа ßo po liczbach, kiž je k ſtatny finanzny miniſter poſtajił. Finanzny hamt pſchipóſcžele wſchěm ratarjam, kotſiž knini njewjedu, ſjednorjeny formular k ſapißanju jich wobrota. Swjetſcha wuwoſtanje ſapißanje w tych padach, hdžež woczakany wyſchſchi dawk trěbnu próžu pißanja njeſapłaczi.

Dawkipłaczerjo we wokrjeßu Budyſchſkeho finanzneho hamta, kotſiž ßu formular ſa hoſpodaŕſke lěto 1924/25 doſtali, ßo ſ tutym napominaju, pſchedpißane ſapißy hacž najpoſdžiſcho do 5. ſept. 1925 na podpißany finanzny hamt pißomnje ſapodacž abo nuſne wuprajenje na hamcže czinicž.

Hacž do ßamßneho dnja maja tež czi, kiž knihi wjedu, ßwoje ſapißy ſapodacž. Formulary k tomu móža ßo na finanznym hamcže darmo wotewſacž.

So ßo ſapißanja ſapodadža, móže ßo — je-li nuſne — ſ pjenježnym khłoſtanjom hacž do 5000 hr. khłoſtacž, khłoſtanje móže ßo do jatby pſchewobroczicž. Sakoń hrozy kóždemu ſ pjenježnym a ßwobodowym khłoſtanjom, kiž wopaki ſapißuje abo hewak wo wobrotowym dawku jedna. Poſpyt ßo hižo khłoſta. Schtóž ſapiß pſchepoſdže ſapoda, tomu ßmě finanzny hamt 10 proz. pſchirazka k dawkej pſchiliczicž.

W Budyſchinje, 20. auguſta 1925.

Finanzny hamt.

*

Do wikowańſkeho regiſtra je ßo dženßa ſapißało:

1. Na łopjeno 334, naſtupajo firmu Pawoł Giezner w Budyſchinje: Erwin Giebner je jako towaŕſchnik wuſtupił.

2. Na łopjeno 644, naſtupajo „Pſchedawaŕnja zyhelow ſ wobmj. ruk. w Budyſchinje: Towaŕſtwowe ſrěczenje ßo ſ wobſamknjenjom towaŕſchnikow 28. 7. 25 po notariatnym protokolu wot tuteho dnja w §§ 2 a 5 pſcheměni. Sakładny kapital je ßo na 4980 ſtatnych hriwnow powyſchił.

3. Na łopjeno 672, naſtupajo Hornjołužiſke wuhlowe a briketowe wikowańſke towaŕſtwo ſe wobmj. ruk. w Budyſchinje: Towaŕſtwo je ßo roſpuſchcžiło. Dr. Fr. Lorenz njeje wjazy wobkhódny wjednik, ale likwidator. Likwidazija je ſkónczena. Firma je ſaſchła.

4. Na łopjeno 859, naſtupajo Budyſchſke wulkowikowańſke tow. ſ twaŕſkim materialom a palnym drjewom ſ wob. ruk. w Budyſchinje: Towaŕſtwo je ßo roſpuſchczilo. Reinhold Weber njeje wjazy wobkhódny wjednik, ale likwidator. Likwidazija je ſkónczena. Firma je ſaſchła.

5. Na łopjeno 954, naſtupajo Kwětkowu dželaŕnju Pachaly a Co, tow. ſ wobmj. ruk. w Budyſchinje: Waltaŕ Lehmann je jako wobkhódny wjednik wuſtupił.

6. Na łopjeno 1015, naſtupajo Budyſchſku ßudownu dželaŕnju, tow. ſ wob. ruk. w Budyſchinje a dale ſczěhowaze: Towaŕſtwowe ſrěczenje je ßo 28. 7. 25 wobſamkło. Pſchedmjet pſchedewſacža je bělnaŕſtwo a wulkowikowanje ſe ßudami. Towaŕſtwo ma prawo, ßo na pſchedewſaczach wobdželicž, kiž druhim jenakim abo podobnym ſaměram ßłuža abo ßebi tajke dobycž a tež ſaſtupjerſtwo podobnych wobkhodow pſchewſacž. Sakładny kapital wuczinja 5000 ſtatnych hriwnow. Sa wobkhódneho wjednika je poſtajeny wjednik dželaŕnje Korla Pöſchl jun. we Budyſchinje. (Wobkhódna měſtnoſcž na Sedanſkej dróſy 15—17.

W Budyſchinje, 19. 8. 25.

Hamtſke ßudniſtwo w Budyſchinje.

hy pabuty. Wobžarnjonmy možeschе jenoż ſ wulkej prózu stanyć. Jena żona jemu ſepjeru wróżco pschinjeſe. Na ſhożo ſo wobžarommy dale njeſrani. Rjelpuſoio pak czekmychu. Ludźo pak jich w prawym czaſu ſpóſnachu. Taiſy njechtckomuiſy ſaſtuka ſebi na nétjnje nékotre ſkaſki budże to pſchichodo?!

Zapóſlane.

Ss. N. pißachu w cżiſle 149, ſo cżeſte knjeżerſtwo némſkim najemkam krkonoſſkich budow je wupowédźło a Cżechowy tam ſtajiło. Tuta powéſcż njeſce żyle prawa. Hrabja k Cżecham ſo dżerży. Jemu ſluſchaże budy mężachu hižom pſched 30 létami, hdyż prénj krócż w Krkonoſchach béch, cżeſte napißma, a ſ najnjeſnſcha Martinowa buda tež cżeſtcho najeſika. Loni dyrbjach ſ mojimaj dżowkomaj w „labſkej“ notwanje, ſo tam Némcy ſo wubija a nichtó nowinach warſaſcż. Buchmy na najlépje horjewſaczi. Mojimaj, ſe beſchczom pſchemokanymaj dżowkomaj dawachu hnydom ſuchu dratu. Pſchi hlidże wobſtédżowach, ſo jedyn Cżech ſo mérnje wobeżeżowaſche, ſo ſo pinczinż jeho némſti prawſchiſche. Tutón ſo ſamolwi: „Hdyż wulka poloża hoſeſi ſ Némſkeje je, dha ſo rofumi, ſo najprjedy némſky rézi my.“ — So rozdżelenje wulkich kuklow wujitne njeje, móże préż, ſchtóż chże, ale tute żadtawe hanjenje dyrbjało nas pſchestacż.

Sch.

Wusudźenja.

§ Lawniſti ſud w Budyſchinje. 23-létny żeleſowy kocżer Franz Ewald Ruben a 18-létny rémiſti pomocznik Mar Adolf Jurij Jakub ſ Budyſchina béſchtaj 11. mreje 1925 na tudomnej Rózowej haſzy ſchulerja wyſch. rc. ſti Rudolfa Wilhelma Kjeżcżmarja tak żalośtne bitoj, ſo ſo wón ſyſnje krawjo bjes wédomja hromadu ſwjeſe. Ruben a Jakub bléſchtaj ſo wopitoj a potom bjeſe wiſheje pſchicżiny ſchuterja napadnyloj a jeho żalośtnje nabiloj. S bliżkom jeho ſhérwo franiſchczej. Dale ſo dwémaj żandarcomaj ſpjeżomaſchtaj, kotrajż béſchtaj ſo mjeſ tym pſchiblížiloj. Pſchi tym Rubena ſamo ſkobjaże widliſchcża ſajachu. Hačrunjeż doſcż ludźi podawſkej pſchiſkadowaſche, dha tola nichtó nadpadnjenemu njeromahaſche. Mnohi ſo mo hiſchcże nadpadnikam holdowachu. Lawniſti ſud Rubena k 5 méſzacam jaſtwa a Jakuba k 2 méſzacomaj jaſtwa ſaſudźi. Wupruhowaniſti cżaſ (Bewährungsfriſt) ſud rażnje wotpokaſa.

Ze ſuſodnych a dalſich krajow.

S Nowcho Mésta. (Krjewawna bitwa.) Ke krjewawnej bitwje dóńdże tele dny w jenej tudomnej kerczinje. Pſchicżina wjeſeloſeje bitwiczki bé ta, ſo mężeſche jedyn hóſcż hokany liſchiż pſchicżinjeny. Napſchecżiwniży jeho hanjachu a potom hiwoje nahlady jaſnjiſcho wuprajichu a jeho kżerko ſmertachu. Pſchi tym ſo też ſ nożom koſkoſachu. Jenoho wójeſkcho wobſchkodżeneho ſ nim ſranichu. Jako bżchu jeho ſkatali, ſapopadnychu jeho widliſchcża. S wulkej prózu jeho tſo lédom dodżerżachu. Hakle, jako żandarmojo pſchińdżechu, ſo hara trochu ſlehny. Wżazy druhich, kotiż ſo na hewrjeſkniżyy njetwobżélichu, buchu ſranjeni. Lékarjo jim rany ſaiwjaſachu.

* S Wilsdruſa paża Drjeżdżan. W hlinjanej jaoże Beżcz żyſelniży ſeſadu żeleſniſkich kolijow mjes Wilsdruſom a Miſchnom ſo tele dny wulki kuch ſemje wotwali. Njeżeńenjy 41létny dżelacżer Bruno Rüdiger ſo pſchi tym ſaſmuły. Jeho mójſtaru jenoż jako cżéło wuczahnyli.

Najnowiše z cyleho ſwéta.

We wſchelakich ſtronach Némſkeje, tak w Uelzenje we Hannoverſkej, w Langenbielawje w Schleſyſkej, w Solingenach, Hermesſeilu, Hanawje, Regensburgu atd. je wjele ludźi na tyfuſ a paratyfuſ ſkorilo a wumrjelo.

Nad Bellebenom w Magdeburſkim wokrjeżu je ſo ſchtwórtk ſatrachny ſtuſk roſpuſchcził, kajtiż tam nichtó njechcmni. Dwé tyſéi ſtej ſo ſaſzyſlej. W jenej ſ njeju żeleſnizarſka ſwójba bydleſche. Pſchi wuikhowanſkim dżele ſu ſo nékotri żeleſnizarjo cżeżko ſranili. — W Gerbſtedtu ſu ſo ſ wulkej wodu prédne lépjenzowe murje 19 khżow ſallócżiłe. 20 khżow je ſo tak wobſchkodżiło, ſo ſo njebodża wjazy wotzyhnyć. 80 pionérow je ſo do potrjechnych wjow na pomoz pósłało.

Nad Homburgom a Taunuſom je ſo ſtuſk ſ krupobiczom roſpuſchcził. Krupobicże bé tak żyſne, ſo mężeſche krajina krótki cżaſ ſnjeſi napohlad.

Najſtarſcha żona w cżeſkej Schleſyſkej, 113 létna Marja Heydrellowa w Jablunkowje, je na dobo wumrjela.

Satraſchne wichorate njerwjedro je ſchtwórtk w Mailandże a wokolnoſczi ſakhodżało. Na Mailandſkim létawiſchczu ſo dwé létadle ſ njerwjedrom pſchekhwataſchtej. Jene ſ njeju ſ ſemi padże. W nim ſedżachu wodjeſ a jedyn leutnant ſo ſaraſyſchtaj. Létadło ſo dopołnje roſbi.

Towaršwowski powéſtnik.

Budeſtecy. Tow. „Lubin“. Nas je Hornjo-Hórſanske tow. „Łužica“ na ſwój létny ſwjedżeń na njedżelu 23. 8., pop. w 2 hodź. do „Mniſonskeje piwarnje“ pſeproſyło. Zo ſo sobuſtawy prawje bohače wobdżěla, wočakuje Předsydſtwo.

Budyſin. „Bjesada“ ſkhadźuje ſo kóżdu póndżelu wjeczor ½9 hodź. w Serbſkej kofejowni.

Budyſin. „Nadżija“ ma wutoru, 25. aug., wjeczor ½9 hodź. w ſali Serb. Domu ſpéwnu hodżinu a to za wšéch, mużſke a żónſke. — Poručamy sobuſtawam, zo bychu ſo na léčnym ſwjedżenju ſerb. tow. „Łužicy“ z Hornjej Hórki w Mniſonskej piwarni (Mönchswalde), jutře njedżelu, 23. aug., prawje bohače wobdżělili. Započatk ſwjedżenja pop. 2. hodź., tuž je ſkładnoſć ſo přiwoldaiſim ſahom tam dojéć. Předsydſtwo.

Ferialna kolonija nastupace: Přichodny tydżeń přiſóſelemy ſtarſim podrobne zličbowanja za jenotliwych wobdżělnikow. Sekretariat Domowiny.

Hórnja Hórka. Tow. „Łužica“ wotmėwa njedżelu, 23. aug., ſwój létni ſwjedżeń w Mniſonskej piwarni. Poſkića ſo ſpéwy a wſelake druhe zwjeſelenja. Započatk pop. w 2 hodź. Wſitkich lubych Serbow a wšé towaršwa k tomu najwutrobniſo přeproſuje předsydſtwo.

Khróſcicy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru wjeczor we 8 hodź. zwučowanje.

Radwoſ. Jednota „Sokoł“ wotmėwa njedżelu, 6. sept., ſwój létni ſwjedżeń w přirodże. Wulkotny porjad: Sokoljo, Sokolki, dźěći. Wšé bratrowske Jednoty ſo na tutón ſwjedżeń přeproſuja. Zhromadżujemy ſo wot ½3 hodź.; ¼4 hodź. ſwjedżeński čah. Hoſco a přeċeljo z blizka a daloka ſu wutrobnje witani.

Zarjadniſtwo.

Slepo. Towaršwo „Swėrnoſć“ ma ſwoju přich. zhromadźiznu ſobotu, 29. žnjeńca, wjeċor ½9 hodź. pola knjeza Bastiana. Zhromadźizna je za wšitke ſobuſtawy, tohodla tak nimo měry ważna, dokelž dyrbimy nětk z přihotami za naš zymski załoženſki ſwjedżeń započeć. Też maja ſo ſpéwne hodźiny postajić.

Wšitcy, kotřiž ſu ſo k zastupoj do towaršwa zamolwili, maja tutóń wjeċor přiné. K přenjemu ſepſo zastupny pjenjez powyši.

Spėwmy towaršwam. Kaž je hižo znate, njewotmėwa ſo w Hodźiju wotmyſleny koncert. Mnohe towaršwa njemėjachu dla žnjow khwile, na njón ſo přihotować. Za to budże 25. novembra wulki koncert w Budyšinje. Spėwy ſo dirigentam bórzy wozjewja, pobrachowace ſo připóſćelu.

Hłowny dirigent.

Zwjazk serb. spėw. tow. Sobotu, 29. 8. pop. z dypkom ¼4 hodź. je ważne druhe létne hłowne poſedżenje. Porjad: 1. Naše hudźbne žiwjenje. 2. Nazymſki koncert w Budyšinje. 3. Namjety. 4. Wšėlėiżny. Namjety hač do 26. na podpiſaneho. Prošu należnje wo wopyt ze ſtron wšėch ſpėwnych towaršſtwow. Wobzamknjeny léšny koncert w Hodźiju dyrbješe dla ratafſkich należnoſcow wupanyć.

Bjarnat Krawc, hłowny předsyda.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brėżvacy, — za nawėſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Warum Fuss-Schmerzen

wenn Ihnen Dr Scholl's Aerzte, feine Fuß-Spezialiſten und Helfer koſtenlos und unverbindlich zur Konſultation zur Verfügung ſtehen? Ein wirkliches Vergnügen für Sie und Ihre Familie iſt

Schmerzfreies Gehen

und die Möglichkeit, wieder ſchönes und gut paſſendes Schuhwerk zu tragen. Kommen Sie, bringen Sie Ihre Familie mit, denken Sie nicht, daß dieſe Sache bedeutungslos iſt.

Wir bieten Ihnen völlig

Kostenlos

nach

Dr Scholl's

weltbekannten

Fuß-Pflege-Syſtem

ſachgemäße und unverbindliche Fußuntersuchung

(wócy wustojne a njewjazajomne přepytowanje nohow.)

Zhorjelski wobućowy dom A. Jacobsohn

w Budyšinje na Bohatej haſy 24.

Meble

podawa a zhotuje w najlépšich kajkoſcach po najtuńšich dnjowych płaćiznach

Ernst Schuster

bliđańja we Łazu

Telefoniſke přizamknjenje we Łazu čo.34

Wšė maśinſke wuhėblowanja za ſpundowanja a wšė druhe drużiny drjewa

Konkurrenca ſo wuzamknje

při mojim tunim

kofejowym poſkićenju.

Najlépši palcy

woſebny Maragogype (hobr. bunyp) pt. **3.80** hr.

Maragogype/Guatemala-méſ. „ 3.50 „

Najlépše je ſajtuńše! Njeſkomdźże a wuźiże tute tunje woſebite poſkićenju polanje. Póſćelu Wam kóżdu dźélbu za dėbėrk (Nachnahme) hač do domu.

J. Hornigowy naſl. w Kulowje

na tarhoſću.

Woblekowe tkaniny

rjane w módrych, jaſnych a ćimnych muſtrach.

Hotowe tkaninowe, kordowe a manchesterowe woblekli, jaki do wėtra, gumijowe mantle, lyſtrowe jaki, płokajomne jupy, najlépše tkaninowe a dżėtſanſke kholowy, lacy, módre bluzy atd. wšėch wulkoſcow, jenož najlépše twory a kruće ſoliđny płaćizny, Réći ſerbſki.

Jan Wünſchan na Sukelnſkej haſy 17;

Telefon 365. Sym. Serb.

Tunje płaćiny za

tkaniny za łož. | běłe

počehnjenja | a

łožow. płachty | pisane

Najlépše wupjerki koślace tkaniny makkowe a normalne šaty.

Składnoſtne kupje

ſwjelkow

trjenjow

blid. rubow

dybżač. rubiſkow

Aug. Hilger

na Lotzowej drózy 20 I.

Żane klamy!

MERSIDYSKU

Sekowske časniki

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

łapy, bleše běłcho wina

bleše čerwjeneho wina

ſektowe bloše, wšė druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a ſtare metale** jenož na wupokaz wyšnoſe.

Popp na horańćerſk. haſy 48 telefon 1351.

Płuh

ze żeleznymi koleſkami ma płaćiznu hódno na předań

Pawoł Knjeſk we Wućećach.

Młoda, ćehniwa

kruwa

blizko čeleću je na předań

w Barće čo. 69.

Kruwa z čelećom

a 3 rjane jałoje blizko čeleću ma na předań

Grems we Wukrsnčicach.

Koza

je na předań **w Panecach čo. 1** pola Njeswačidła.

Młodaj psaj

ſylnjeje rasy ſtaj na předań

w Drobach čo. 18

pola Minakała.

Wuporjedżenja časnikow

wuwjeduje najlépje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniſkowej drózy 40.

Kedźbu!

Wulki wubjerk tunich

ſórcuchow

ſtrympow

zamkarſkich woblekow

a wšelakich druhich wėcow

Frida Dähn

w Kamjencu

na Połćnićanſkej drózy 70.

Chenillowe rubiſća

ſtrympy, żoki, klubowe lacy

we wšėch barbach

rukawate lacy

ćorne z pisanymi efektami a ſtwe ze zelenej ſmuhu

balwnjane, połwołnjane a ćiſtowołnjane

ſporiſke ſtuccy, walkowane żoki,

żonjace ſtrympy a muſałace kholowy z jenoż ćiſteje wołny.

ſtaroznate kajkoſce

Tunje płaćiny,

Ernſt Jordanowa wud.

w Budyšinje

na jerjowej haſy 5 a na žnuńc. lawſkej haſy 8

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hosćenc w Kwaćicach.

Jutře njedźelu wot 7 hodź.

pyšne reje.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Njeskomdźee na Radwofski

wulki spěwny koncert w Haslowje

njedźelu, 23. 8. wječor

započ. reji 7 h. **započ. koncerta 8 h.**

Wo bohaty wopyt prosy

Hudźbna Jednota.

Hosćenc we Worklecach

Jutře njedźelu su:

zjawne reje

Herbska grychta we Wudworju

Jutře njedźelu, 23. augusta, pop. wot 3 hodź.

wulke třělenje wo myto

12 mytow.

1. myto: mandolina; 2. a 3. myto: kóžde jedyn časnik a hišće 9 druhich wšelakich mytow.

Wo dobroćiwu podpjeru prosy

Teubner.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječwa prenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišter Sliebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Kutha

mějećel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na serbskej hasy 13

Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shlgowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošijaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **sklad** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćić je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Ščijecach.

Parne čisćenje pjerja

E. Schmoller, Sukelnska hasa 3.

Krawskeho

pyta hnydom!

Mihank, krawski mišter

w Delnjej Hórcy.

M. Mikela

časnikař w Kukowje

poruča

dobre časniki a nawoči

(brylle) po najtuńšich płaćiznach.

Dobrovičsku originalnu

symjeńtnu rožku

skazajće hnydom pola „Serbskeho Hospodarja" w Budyšinje. Loni tu we Łužicy wusyta wurjadnje derje sypa. Kóždy, kotryž je wo njej słyšał, so za njej praša!

D-kolo mod. 25 1,9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu

:-: podawa knydom :-:

Carl Gast w Budyšinje.

— Ratařske mašiny. —

Alfa-separatory

za ručne a mocowe čerjenje, modell 1925.

Připrawjenje cyłych mlokowych komorow

Přijomne wotpłaćowanje!

Originalne „Alfa"-narunanske dźěle a wolij; wuporjedźenja wšěch systemow.

Oswald Liebmann

Telefon 321 **w Budyšinje** Třělanska dróha 42.

Łožowe šaty, běle a pisane najlěpše wupjerki wšěch šěrokosćow módroćišć, prynceske spódnje suknje spódnje tajle, košle, sportske košle šórcuchi, kupanske ruby jaki do wětra, jaki do dźěła a t. d.

poruča

płaćizny hódno w jenož najlěpšich kajkosćach

Emil Wehrle

na Jerjowej hasy 7 :-: na Jerjowej hasy 7

Oskar Meister

fotografiski ateljej

w Budyšinje na khěžorskej dróze 15.

Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny

Po skazanju so też na wsach fotografuje, tehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.

Powjetšenje po kóždem wobrazu.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki **šlě**

A. Bokelmann nasl.

Dejna koza je na předań

w Nowej Wjescy čo. 3 pola Hućiny.

Wobroćće so

při potrjebje

časnikow, zlotych a sšěbornych tworow

kóždeje družiny jenož na

časnikarja Gottfried Heinzu

we Wojerecach na Hródk. drózy 18

w domje knjeza kožuchafskeho mištra Franca Bittnera.

Kedźbu! Kurjerjo!

Cigary 25—30 procent. tuńše!

niže banderoloweje płaćizny, dokelž zawalenje wjacy cyle dobre njeje.

Po kóždej płaćiznje wot 5—30 pj.

J. Hornigowy nasl.

w Kulowje na torhošću.

Frisěrski salon za knjezow a knjenje

Paul Ziesch

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 1b

Parfum, mydło a wody za włosy

Dźěłanje a barbjenje płetwow

Brodutruhanje - frisěrowanje - hłowu myće - dźiwadłowe frisěrowanje włosowe dźěła, wuporjedźenje česakow Dobre posłuženje ::: ::: Čiste dźěła

Wulki wubjerk płetwow. - Barbjenje włosow.

Dla přenajeća je **wutoru, 25. augusta 1925,** dop. wot 10 hodź. na swobodnym **kuble w Lětonju** (železniska stacija w Kubšicach w Budyšinje).

přesadźowanje skotu a inventara.

Na přesadźowanje přindu: 1 5lětna pr. kobła (lišak) (wot Siegfrieda w Bošecach), 1 9lětny pr. bruny walach, 1 1½lětny zrěbe, 2 młodaj bayersk. čehniwaj wołaj, 2 płahowanskaj bykaj, 14 dejnych krawow, 5 jałojcow, 8—15 měsacow stare, 2 dźerkowej a 1 rěblowany wóz, 1 syjaca mašina (Sack 2 m), hriblowy a 1 trawuńnjak, 1 rjadywobrodak, 1 synowobrodak, 1 nowa skónja waha, 1 rynkata walca, 1 łučna bróna, 1 hnójmjetak, 1 wójaca mašina, 1 nowy běrnyhrjebak, 1 běrnywuběrak, 1 nim. nowa centrifuga, butrobas za ruku a móc, 1 kultivator, wšelake płuhi, brony, radła, jěže a druhe hospodarske graty, kiž su we dobrym rjedźe. Doprědka so njeprědawa. Wobhladać móže so 25. 8. wot 7 hodź. Skót móže stejo wostać hač do 29. 8. Napłaćić ma so hnydom, abyrt při wotewzaću abo po wosebitym wuńinjenju.

Z nadawkom **Curt Möschler w Herrnhuće** Telefon 82.

Wołmu k štrykowanju

wołmjane zoki a štrympy, kašćikate drastowe tkaniny, połwołmjane tkaniny za suknje, chevioty za drasty a kostumy, sukna za drasty a kostumy, lamu za kemšnace wobleki, barchenty za košle, barchenty za khaty,

namakaće we wulkim wubjerku pola

Jana Haješa we Łazu.

Spedalist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej hasy 5.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zaměnja na

Ia česane předźene

Otto Oßwald

strjepowa fabrika w Budyšinje.

Na předań:

1 trjeb. čežity wóz, njese 75 ct.

1 trjeb. kuč. wóz (Landauer)

1 trjeb. sylne sanje

w Konjecach čo. 19 p. Kubšic.

Kowařskeho pomocnika

pyta hnydom

Kliemand, kowařski mišter

w Radworju.

Staršeho samostatneho, wustojneho

pjekarja

pyta młyn w Kozarcach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtiskárnja, zap. gr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěški a labeje so wyše wobliźeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 196 **Budyšin — póndźelu, 24. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Częstny rowowy pomnik sa Eberta.

Mimiki stat prěnjemu presidentej němskeje republiki, Bjedrichej Ebertej, rowowy pomnik staji. Won dyrbjesche so hižo na dnju němskeje wustawy wotkryć. Pomnak ma formu jednoreho sarkofaga. Jedyn worjoł, jako knježerstwowe znamjo republiki, kóždy se schtyrjoch sarkofagowych rógłow debi. Na prědnej stronje ma sarkofag napismo „Bjedrich Ebert“, mjes tym so je nha sadujej stronje bjez so semrjetcho: „Ludowe žoło je ł mojeho dźěła saměr“ sarjte. K prawizy a k lěwizy sarkofaga so wopomnjeńska płaća sa Ebertoweju žonow, kotrajž staj we wójnje padłoj, stoj.

Pólske listne kaschežiłi w Gdańsku.

Komisija wězwuwstojnych, kotraž je Gdański (Danzigski) pschistawowy wokrjeż wuknjesowacz měła, je potajiła, so ma pólska pósta we wulkim dźělu Gdańska prawo, pólske listowe kaschežiłi wupowěchcecz. Gdańske němske nowiny su ł tymle rozsudom jara njespokojom.

Wiacdonald wo nadawkach nowoczasneje zyrkwje.

Sćěwtowy sjěd sa praktiske schćesćijanstwo je pjatk dale wuradźowak. Sjěd je so postrowjasе pišmo pópskale wot jendźelskeho krała, presidenta Coolidgea, presidenta Hindenburga a Ramsay Macdonalda.

Ramsay Macdonald pische: Bych žełbi schćeł, so bych so niz jenoż schći tajkim sjěźdźe, ale też schći njesahinitym stutku posłužbnjenja dostojnosće zyrkwje wobdźěłił, schćetoż widu, so swědczenje wěry do nadobneho schćehkadu schćesćijanstwa ducha žadasche, so tole swědczenje njeskłoži, so bychu so tak pozabliwosće a hłasnosće zaklejenych sakćiłe, so swědczenje njeskłoži, ale městno teho jenoż nětčiso hładeho a wopačneho. Staw žiwjenja sadża sadża so pomozu schćesćijanskeho ducha wola, niz jenoż jako hudnika a lěkarja, ale też jako wjednika. Kaž dołho człowjekoju w žiwotnu cźěnje a słužbu tam a žem dźěhaju a pytaju bjesstarosću wuzwjedźeć, hdyž nasłonjenje letstotkow pokazuje, njeje zanoho wulkowanja. Zyrkej na winowatosću, jich w dowěrjenju do snutkownoho žiwěnka a dobropocźinkneje mzy sjednoczeć, so bychu ł zwjerdej wěru po puczach ducha, kotrež su puče cźesće a žiwjenja. dale kroczili.

Nowota pola jendźelskich manevrow.

„Morning Post“ pische, so budże pola wójskowych manewrow, kotrež so w septembrje w Jendźelskej wotmě§a „nowy tank trjebacź. Cźežka, pomałka pancerowana maschina, kotraž pola Bellecourta w lěcze 1918 po semi lěsesche, je so ł mjeńšej maschinu narunała, kotraž je ł samójnischemu dźěłu wukhunajena. Wona so dawa lóžo wobkhwalicź a ł njej so lóžo manevrěruje. Wona njeje ł tak nadpadnym saměrom njepschecźelskeje artillerije a może so w pschirodźenych smorskach krajiny tkowacź. Maschina so ł tajkej spěchnosću hiba, so žełbi to człowjek, kotryż prjedawschi tank swaje, pschedstajicź njemóże. Pschi pschirunanju je prjedawschi tank dawschi tank pornjo nowemu runje kaž cźežke cźehnive stoczo pornjo hanjakej. Hacź runje dyrbi so pschirunacź, so su so někotre lěpschiny stareho tanka cźežkeje konstrukcije dozpiecu wjetscheje spěchnosće dyrbjale waprowacź, panzery nowoho tanka tola kulki ruczinych a maschinskich tšélbow a schrapnelle wudzerja. Maschina greczane racźina potepta, pschejědże prawje schćeroke tšelne hrjebje a pschirodźene pschěrowy a žebi pucź dźěła pśches błabsche schtomiscźa, kelki a pschetorha drjewjane a zyhelowe scźeny. Jejna hłowna łupschina w tym leži, so so ł wuspěchom k nadpadam ł boka na njepschecźela ak pschedewšacźam pschekłapjazych nadběhow wužicź dawa.

Sjěd dźěłacerskeje internazionale w Marseillu.

Pjatk popołdnju je so we wulkej wustajeńskej sali w Marseillu sjěd dźěłacerskeje internazionale wotewrił. Na kongreß je nětčhe 1000 wotpósłankow ł Franzowskeje, Jendźelskeje, Němskeje, Danskeje Cźěskosłowakskeje, Pólskeje, Awstriskeje, Portugalskeje, Madźarskeje, Wulkojiny, Južnosłowjanskeje, Schpanskeje, Argentinskeje, Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki, Italskeje, Lotyschskeje, Finskeje, Schwedskeje, Schwajzarskeje, Norwegskeje, Belgiskeje, Rumunskeje, Bołharskeje a Grichiskeje pschischoł. Dale su pschijeli sastupjerjo sozialistiskeje zionistiskeje stronu, ruskich smjenschewikow a ruskich sozialnych rewolucionarow. Sozialistiska internazionala dźensa sozialdemokratow se 34 tajkich sjednoczeńa a na nětčhe 7 miljonow dobustawow.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Kajł. a najtuńša kupowańnja wobućow. Póduchowanje spěšnje a tunjo

Lotyschski minister Meierowicź ł autowom šmjertnje snjerbożił.

Lotyschski minister Meierowicź je zbožu se žiwojej žonu a dźěćimi ł automobilom pola Tukuma wjesesche. Hdyž so na dróhy, kotraž tam nahle nahwinje, sahwiny, so automobil do žuwanja da a ł drohi po brjóžku dele jědźo so pschecźišny. Mjes tym so minister ł cźežkimi ranami na hkowje a zyle bjes wědomja leżo wosta, jeho mandželska a dźěći ł lohkimi ranami wotendźechu. Automobilowy wodźer, kotryż bě toho runja lohko franjeny, do dwaj kilometraj žalenje wožy po pomoc bjesche. Mješchanoscha a lěkaŕ, kotrajž k snjesbożenemu pschichwatschtaj, mózeschtaj jenoż swěsćicź, so je swonkowny a minister mórwy.

Mór w Grichiskej.

W Pyrdaju, w Athenskim pschistawje, je pjecź wołsobow na mór schorjało. Tři ł nich su mumrěli. Tři druhe pady su so na lódźach swěsćicź, kotrež ł Alexandrije pschijědźechu.

Franzowske wukrajnych kommunistow wupokazuje.

W Pariźu su 22 Georgiskich cźełkujerjow sajeli, dokelž su so pschi zhromadźenje wobdźěłili, w kotrejž so sjednoczeństwo za kommunistiske agitaziju sakoži. Najšerje tych ł nich, kotrejž hižo franzowskim kommunistiskim organisazijam pschitwiskeja, ł žranzowskeje wupokazaju.

S Bołharow, kotrychž su dla nadpada na pschedsydow Bołharskeho dobranja sajeli, su hižo dwaju wupokasali. S namakanymi dokumentami je so dopokasało, so kommunistiskim swojskam pschijěskicźeja.

Wójna w Marokkowskej.

Franzowske dobycze w Marokkowskej.

Po franzowskej wójskowej rosprawje je so ł operaziju w połdrohich dujach stara cźara pschedtuzenych stróžischcźow sašo dobałka a so zyły kraj wróćo dobył, kotryż je njepschecźel sa połdnje tři měsazy wobhadźił.

W stronach frjedźneje fronty su pjecza iši splahi swoje podcźišnjenje poliscźe. W stronach pola Uezzy je měr. Po pschikhadze nowych pohlynjenjow so franzowske wójsko po zyłej fronce dale pschesełeja. Eskadry franzowskich lětadłow su na njepschecźelske wójsko bomby mjetałe.

Druhi bombardement na Alhucemas.

Po krótkej pschestawzy su riffay Kabylojo łupu Alhucemas ł nowa ł kanonow a maschinskich tšélbow wobsteleli. Schpanjski kanonski cźołnk „Canalejas“ je ke kupje pschišeł, so by franzenych wojowdeł. Wyschi Monasterio, kommandant na Alhucemas, je so cźežko franił.

Primo de Rivera je schpanjskich nowinskich dopisowarjow w Algeciraju pschijał. S nimi so rozrěcźnjo je wón rjekł, so je bjes Schpanjskej a Franzowskej dosyhna pschesjenosć. Riffay Kabylojo su schtwórtk popołdnju łupu Alhucemas nadpadli, tola zu so ł wulkim schkodowanjom wróćo cźišli. Schpanjske schkodowanje nětčhe 30 muži mucźenja. Kupa je žylnje wobtwjerdźena, tak so je Primo de Rivera bjes staroscźow.

*

Po powěsćach ł Marokkowskeje, je franzowske wodźenje w Uezzanskej krajinje ł Min-Bab-Hassan postupako, ale nihdźe njepschecźela nadeschło. W frjedźnej fronce je droha Tissa-Taunatska, kotraž bu pohlednje njedźele wohrožena, sašo dospołnje bjes strascha. W ranšchnej wotdźělenju su so wojazy generała Boichuta w dotychi stejsćišcźach sadbdźili a jich sakitanje organisowali. Wobhonjaze wotdźělenje su hacź k El-Hadar-Ukhra a hacź k staremu stróžischcźu pola Haut Lebana desche. W tychle stronach je jedyn franzowski lětak sady njepschecźelskeje fronty dele padnył, jeho dórt njeje znaty. Kaž so dale powě, Branałki splah khabłate stejsćišcźo pokasuje. Sda so, so su splahi ł połnocy Djeb-el-Ameśsa a Bab-Maruja zwólnjene, so podcźišnjacź kaž bórzy franzowzy wojazy pschicźahnu.

Nadrobnische powěsće wo nadpadze na Alhucemas.

Kaž Pariźske nowiny powědźa, su riffay Kabylojo sobotu popołdnju schpanišku twjerdźišnu na łupje Alhucemas ł nowa ł artillerju wobsteleli. Bombardement nětčhe pjecź hodźin trajesche. S bombardementom su kommandanta schpanjskeje twjerdźišny, wyschka Monastira a schturtach offizěrow morili. S 300 wojakow wobhadki su 70 wojakow morili a 30 franili. We wjeczornych hodźinach su nic to schpanišy lětarjo a tódy „Alfons XIII. bójoh, kotryż ł napschecźa łupy Alhucemas leźi, wobsteleli. Artillerija riffiskich Kabylow na schpaniśku tšeleńzu wotmołwjesche. We nogy je so potom Spaniźanam poradźiło, pobłynjenja na łupu Alhucemas wubadźecź.

*

Schpaniska wójskowa rosprawa praji, so su so w nozy k 22. awgustej ł lódźow wjesese wójskowe pobłynjenja na łupu Alhucemas wubadźiłe. Pjatk wjeczor su tři schpanjske lětadła na Ajdir, na Abd-el-Krimowy hłowny kwartěr bomby mjetałe.

Primo de Rivera sa pokhłostanje Abd-el-Krima.

Primo de Rivera je dopisowarjej nowin „Sol“ w Tetuanje rjekł, so Abd-el-Krim rewoluziju sastupuje, teho dla dyrbi so pokhłostacź. K temu je składnosć pschihódnischa dyšli hdy pryedy. Dokelž może so franzowska pomoz wuzicź, dyrbi so Spaniska nětkole wójeršy napinacź, so by marokkowske praschenje rosrišała.

Njewěstosć w Syrisej.

Hawaška powěsćerinja ł Kaira powě, so su generała Soula, hdyž jeleschnjo njes Damaskom a Cźuu wobhladowasche, nadrósni rubježniscy nadpadli a generała Soula a jeho ordonanznoho offizěra lohko franili. Franzowskej wojazy su na to bližschi wjeź wobhadźili. Tuzon pschihpad pjecźa ł podawkami pola Druśow njeswižuje

Nadpad na gouverneura franzowskeje kupy Martinique.

Po powěsćach ł kupy Martinique su gouverneura kantonskeje franzowskeje kolonije morili. Hdyž bě so won na tódy podał, kotraž dyrbjesche jeho do Franzowskeje dowjesć, so do njeho w salonu pjecź króć wuiseli. Na žnjerej sa franiwschi gouveneur k semi padze. Nadpadnika su sajeli. Won je pjecza 25-létny žyn jeneho generalneho radźićela w Martinique, kotrehož su pschi wólbnych njeměrach morili. Sda so potajkim, so je so žyn na gouverneura nasećił, kotrehož sa žnjerej žiwjeho nana samolwitehu cźěnjesche.

Nadběh Wahabitow na Medinu.

Wahabitojo su frjedu Medinu wobsteleli. Bombardement je wulku schkodu wuczinił, mjes druhim też na wjelbje wulkeje mošcheje, w kotrejž je Muhamedowy row. Hanijowa mošcheja, prefetowehu wuja, je so wupuscźiła.

Njeměry w Chinje.

Bojkotowanje Jendźelskeje w Chinje.

S bojkotom jendźelskeho wikowańswa w Kantonje, wosebje jendźelska textilna industrija cźežko schkoduje. Jeje schkodowanje so na 20 miljonow hriwnow měźacźnje wobliczuje. Wschě zkasanki sa bljschu symu a nałožu su so ihnite. Kak wažne su chinešle wiki sa jendźelsku industriju, so w tym pokasuje, so so wikowanje ł Chinu na nětčhe 100 miljonow hriwnow měsacźnje wobliczuje. Tole wikowanje je ł nětcźišchim bojkotom a wschelakimi njeměrami wohrožene. Jendźelsej pschekupaj w Chinje njepschestajwaju telegrammy jendźelskemu knježerstwu scźelu. S nimi je namołwjeja, so by hnydom pschecźiwo kommunistiskemu knježerstwu w Kantonje zakročiło. Radźa knježerstwu, so by Kanton ł blokadu wot wschoho wobthada je ztrony morja wotsamkło. Jendźelska njedyrbi ł tym tak dołho cźakacź, hacź so jemu druhe staty pschi zakročenju pschisamknu. Jendźelske knježerstwo žebi hišcźe rozmyšluje, ł kajkimi srědkami dyrbi knježerstwo bolschewikow w Chinje sniźicź. Zyłe bojkotowe hibanje pschecźiwo Zendźelskej i ruskich kommunistow wuthadza. W Chinje budże so Jendźelska bolschewikiskeho pschecźiwnika ł cźežka wobroćiwoz. Jenoż ł powalenjomi bolschewikiskeho knježerstwa we Moskwje budże Jendźelska žiwojeho schkodnika w Chinje wotbycź móz. Za pak móhło so jenoż ł wójnu stacź. K tej žo po zdaću Jendźelska nocze schtroblicź, dokelž so boji, so žama njemohła ruskich bolschewikow pschewinycź. Sa tutu wójnu dyrbjała Jendźelska pódła Japaniskeje Sjednoczene staty połnocneje Ameriki, Franzowsku a Pólsku a Rumunsku dobycź.

Italskeho mišionara w Chinje sajeli.

Kaž je italski konsul w Kantonje žiwojemu Pekingskemu pólstanjstwu zdźelił, je dobrowólnizy bolschewikiskeho knježerstwo w Kantonje italskeho mišionara Bianchia sajeli

Njemózne Pekingske zentralne knježeństwo.

Chinešce statne knježeństwo je wosjewiło, so nima mozy, so mohło kantonske knježeństwo ponuciś, so by kwas wo wusamknjenju japanskich a jendźelskich łódźow z chineškich pśistawow wuwóziło. „Morning Pośt“ pśiše, so žo jendźelske knježeństwo blizše dnay pśiches najcežše rossudźenje staji.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 24. augusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer —3, thermometer we nozu +14. — Wječera rano leżeśe wjelika nad Finskej, połnocnej a krótkorauschej a rauschej Europie. Ale wot wjeczora pśicheknadeże nižina, kotraž wot Hamburga hacź Prahi śežahujo, nam nimoceknjo wječera powoldnju žytne deścicze pśicinjeśe. We Delnjej Łužicy mźakchu wječera po pśichwoldnju žytne njewjedro. Nowa nižina nad Jendźelskej a Francowskej nam wjedro najskerje z nowa nakaży. Dźensa je Bartromeja. Jutśe wutoru słónčko 5.03 hodź. skhadźa a žo w 7 hodź. khowa. Mźaczk skhadźa dopoldnja 10.08 a žo wjecor 9.42 hodź. khowa.

— **Skhrowa powześ wo wjedrje za jutśe wutoru:** Sso pomročnje. Njewjedro žu nócu. Wot wjeczora pśichkhadźaze deschczowanje a wokhłódnjenje.

— **Wulkosć dopiśnizow.** Dopiśnizy w znutskownym wobkhodźe a do wukraja śmźdźa wot 1. oktobra 1925 14,8×10,5 zm. wulke być. Wjelsche dopiśnizy 15,7×10,7 zm. śmźdźa žo w nutskownym nemśkim wobkhodze hacź do 30. sept. 1927 pśichcerpjeć.

S Delnjeje **Hórki.** Sańdźenu sobotu pśiche naše „Serbske Nowiny“ wo tym pśipachu, kak dyrbi policija na sjawnych dróhach pśechcu hiśchcże zakrocźiś, so luchu žo wośebje kolesa, rjo na to sćiśkli, žo na prawo dźerźeć. Ssamy dźeń powoldnju wokoło 4 hodź. źa žo z takkeje pśicinjny na Mużakowskej dróży pornjo Brěžnyzy njeśkoże. Snjesłoženy, nježy Günther z Lichanja, kotrežkuli hiśchcże s mócnym wokom, ale rossćitym njeswjeczom a wobschkodźenymi stawami. Wot Ezechowa pśichkhadźeja, jźdźeśe na kwym boku. Jemu napśećiwo wot Delnjeje Hórki pśichkhadźejo, pśichźdźe joma z ruckownym wosweźkom, na prawym boku, kaž žo sa nju kluscha. Sady njeśe pśichźdźe motorowe kolo z dwěmaj wozobmaj. Günther chcyśe žonu z wosweźkom wobśeś a winy žo na prawo. We zamym wokomiku pśichima motorśe kolo. Jomu pśicheciwnyschi srasy do Günthera a jeho kola. Wschitcy tśi walichu žo do pśicekowa a z tym mjeńšym padnychu. Wobźoże na motorśim kole se śrebżelemi wotcenźeschtaj. Też kolo njebź schkodowało. Ale wsohi Günther bź w mjeśwocźu straschnje raujeny. Krej jemu z nosa bźeśeche. Kolo bź rosbite. Ssobuźełnicy ludźo w Brěžnyzy dowjesechu jeho z wosom domoj a sawołachu ležarja. Bźeli žo Günther pśicźeżo na prawym boku dźerźał, kaž žo śłuscha, njemohło bo njeśkoże staś.

S Nalbiz. Knjes wyschschi wuczeł kantor Schowert, wosnjeczźiwschi swoje zyle skutkowanje wocźehnjenju nasćich serbskich bźeći w serbśim duchu, pśicehowa nekto hižo bźeschi cźaš we swojej nowonatwarjenej khěžy na wotpoczinku. Natkwilny sastupjeć, serbśi wuczeł, knjes Kubasch, bu do Mischnja pśicheładźeny. Sa staroho wuczerja je źebi schulski wubjerk wuhwalił knjesa wyschschego wuczerja Reinera, kiž bu wutoru, 4. awgusta, śwjatoczinje pśichijaty. Knjes kubśel Manjok jako pśichestojeżaceł schulskeho wubjerka jemu na Kałeczanske swonischego napśeczego jźdźesche, jemu tam sobom pśenje powitanske słowa wźenuło. Pśichi pśenim statoku w Ralbizach powita jeho pomozny wuczeł, knjes Heidrich, we nemśkej rěcźi. Cźah bo jestnapa. Widźachmy w nim wonadneho knjesa fararja, schulske bźeći a nećeśko ludu krocźiś. Dźeśeći pśichednjeschejšej bažnje w nemśkej rěcźi. Pśicheđ schulskim domom pozdźa knjes farar Zur we žerbśkej a teź we nemśkej rěcźi. Knjes wyschschi wuczeł Reiner wotmołwi, so drje je Serb, njeje tak jemu mózno žerbśi rěcźeć, dokeli je jenoź w Nemzach skokował, ehże pak tutón brach w pśichódźe po mó'nosći wurunacź. **(Ralbiźy žu rysty žerbśka wjeź, dejše bźes nemśkeho dźesa we schull. Samotwjeczej šmźdźachu ju na wuprózdnjene mźtno tohodła jenoź žerbźay wuczerjo. Chze-li wuczeć dźeći w maczernej rěcźi spećhowacź a so j matkuschkami rosmołwjeć, měł žerbśku rěcź wobknjeźiecź kaž nemśku.)** Schulski dom bźeche wupyschcany z pletwami, cźoltachmy plakaty: „Wutrobnje witajny!“ a „Bóh žohnuj Waśche skutkowanje!“

S **Kamjenza.** Wobsedźeć karusela, knjes Hermann Frenzel w Kamjenzu, kotryž je teź po Serbach žałoł a schćerko snaty, woswjeczi w tychsle dnjach swój 60-letny wobkhódny jubilej. 4

S **Noweje Wsy** pola Kulowa. Swinjazy mór je saschoł mjes świnjemi nźišnjeho mišchera Maxa Kunzy, Brigity, hlidarja Wilhelma Kloßa, Burghamora, murjerja Pawoła Budarja a Rigla.

Se **Sepśchez.** Puczowazy Hermann S. se Sepśchez, kotryž je we swojim cźasu 200 hr. sawěsćeńskich pjenjez pśichcichnił a je tuthwilu we pśichpołnowatnej jatbje w Budyšchinje, bu dla druhich pśichśdźenjow k 2 njedźelomaj jaśwa sajudźeny. — 2-letne dźećko dźiśaceja Augusta Sch. we Sepśchezach 21. junija do Schpreje padnu, dokeli njebu dosć wobhladane. Dźiśaceja Sch. k 50 hr. chłostanja sajudźichu.

S **Wojerez.** Swinjazy mór je saschoł mjes świnjemi dźiśaceja Spätha na Nóžowej dróży 13 a pola hund. Marje Pawlikowej na Dolsej haju 15. — Dale je świnjazy mór saschoł mjes świnjemi ratarja Zeilera we Wótcinju.

S **Wojerez.** Podsejnśki dźiśaceź Wilhelm R. z Noweje Bukownje a jeho bratr, podsejnśki dźiśaceź Biedrich R. z Halle mźejechtaj po tele dny dla jebańtwa pśiched Wojerowskim kawnišnim śudom samolwjeći. Wonaj bźechtaj swobsedźerja Smilyna Kubścha z Cźornjeje Kholmza wo 800 hr., wikowarja z jśdźnymi kolami Bukowerowa wo 35 hr. a schośtra z Bórka wo 35 hr. wojebaloj. Wobstorźenaj wotmyślenje jebańtwa prejźachtaj. Wilhelma R. k jenemu mźazej jaśwa z Schudźichu. Biedrichej R. pak wupruhowaśki cźaš pschiswolichu.

Se **Stśepcho.** Towaśtwo „Sćwórnosć“ w Stśepcu ma swoju pśichodnu schromadźiznu sobotu 29. śnježnika wjeczor 1/2 9 hodźin pola k. Bastiana. Schromadźizna je sa wschitke šobustawy tohodła tak nimoměry ważna, dokeli dyrbimy nětk z pschibytkami sa nasch sjmśki załožeńki hnydźeń sawocźeć. Też maja žo śpewne hodźiny pśtaśiś. Wschitcy, kotśi su so k tastupej do towaśtwa sa nastupiwśi, maja tutón wjeczor pśichiś. K 1. sept. so jastupny pjenjes powyschi.

S **Hamora** (Boxberg) pola Wórcje Wody. Hamorska a Wochožanska šchula mźejechtej tele dny wulźt z cźežkim awtom do Hornjeje Łužicy. Jźdźechu pśiches Budyšchin do Bukeza. Tam wschelake zajimawe historiśke mźtna wopytachu. Potom podachu žo do Wujezka pod Cźornobohem. Nad woltarnišchcjom starych serbskich pśiedowonikow wotpoczinychu. Jako běchu žo we korcźmje na Cźornoboh teź cźełśnje wokschewili, podachu žo sajo wrócźo do Wujezka, khdźež wośjedowachu. Pschi domu cźu we Budyschinje sastachu a šebi stare mźto wobhladachu. Wjecźor bo sajo do šwojeje domišny podachu.

S **Lutoła** pola Khocźebuza. Schulskeź mandźelskaj w Lutoli tele dny w dworje šwoje dźećo šame wpśaśiwschi, w blišcźosći na polu dźełoschtaj. Dwór bź po prawym sajmjeny. Wowka bź šama doma a druhdy sa dźećom pohlada. Tu pschińdźe puczowazy a so z wowku rozmołwjeśe. Wrótka wostaji wotewrjene. Mjes tym dźećo z dwora wubźeżawschi, so bo błocźaneje hrjebje zabźa. Starschi namakachu pak khwilźay šwoje dźećo morwe w hrěli. Wscha próza, ic. k Zjwieniu najwećeńcej bź podarmo.

S **Dubrawy** w Delnjej Łužicy. (Trallenhorst.) Wjelmožnik so šam sakepił. Pśiched nětkorymi dnjemi pśichmy, so je so tudy murjeśki wuczobnik Kóhn pśiched swojim rjekowskim šlutku sakepił. Nětko su jeho cźełu wokoło 200 m. nižo mźtna nejšoła z wodu wuciśnyli. Wjele ludźi jeho k pošlednjemu wotpoczinkej pśichwadźeśche. Jeho row bu z krasnymi kwětkami a wěnzami wuzdźichcany. Też Hróbkowska łyžeśka šchula, do kotrejež wumoženа holza khodźi, so na pśichewodźeniu wobdźeli.

S **Jaźenza** w D. L. W tudomnej wokolinje žu sa žnk nitko nimale domoj dokhowale. Haczrunjeż bź druhdy trochu njewobstajne wjedro, dha tola wjele lorna njeswurosće. Wunoschk lorna je jara špokojazy a pśicheźrjechi wschó pśicekhadźaze lěta. Lětša ma tudy šamo nah mjeńški ratar khoźi brózeń napełnjenu. — Sažne bźany na Jaźeńskich honach khětro cźornja a hnija. Hospodarjo dyrbźa je po możnosći bórzy skotej sdowacź.

Z Łužicy.

S **Wjeleźina.** Njekeždźiwy kolojźdny tele dny we Wjeleźinje 7-ktneho hóźza pśicheźdźe. Hóźz padny a so na hlowje khětro srani.

S **Wjasoužy.** Zujemny puczowazemu z Falkenaua tele dny z jeneje khěže jěźone kolo kradnychu. Kolo bź znamki Diamant cźo. 324 853 z wyšokim wobźidłom. Kolo ma cźornu podstawu, torpedowy šamobźh a schćere wobrucźe znamki „Continental“. Wobkradnjenej je mjto tomu pschikubil, kotryž by jemu kolo wrócźił.

S **Hornich Kundraczic.** W nozy k 20. awgušcu so pola tudomneho kubleria Arthura Kißlinga nutśkamacha. Paduch bź w dele zuj wokno wutłocził, tam jźdźeny khomor a wschelaku cźeladnu nadobu pschenył, nicźomu pak šobu njekasawschi. Potom sašle z druhim woknom nutś do wobpołoženja kubleria. Teź tam wschu pschenyl. Jenoź malo wjeźow kradny. Dokeli je so w pośledním cźasu w tamnych stronach wjele kradnyło, chzyli ludźo prawje kedźbowacź, so by so njedocźinł wuśledźił.

* S **Warnowcźa.** Cźežko njesnateho mużśkeho namakachu tele dny njedaloko Warnowcźa. Muž je wokoło 60 lět stary, 1.70 nałki, je w módrej bluzy, módro-šmukatej łoschli a sandalach. Wón ma krótko wotrězane włosy a wušy (Schnurbart).

Ze susednych a dalšich krajow.

* Se **Schandawy.** Cźah pśiched źe a mori tele dny wola Kesterlitz 50-ktneho, šlahomyślnego Josefa Lehmanna. Tón běsche hižo dźeśeći cźaš bjes dźeła. Wón wo železnišćich kolijach dźeśeše, pschi cźimž jeho cźah pśicheklapi.

* S **Litśka.** (Smjertne njeszoło z awtom.) Na Nowy hróży mjes Lipškom a Culenburgom krótko pśiched nim Gordewizami sta so cźežke awtowe njeszoło. Pschi tym so pśicekiwaz A. Dühring z Lipśka mori. Dühring, kiž awto sam khowaśe, bu pśichenatkle sawinu. K tomu jźdźeśe hišcźe pśichśpśichnje. Kaž žo sda, je wón móz nad swojim awtom słubił a sajźdźe do schtoma. Dühring bu z awta wjerhnjeny a źebi nop rosrany. Bórzy po tym wuznaći Prokuristka, kotraž z nim bźeše jźdźeśe, źebi cźuwy khcyła, so a so we wobliczu srani. Wšo so zyle rosrany. — Na tudomnej Schewśkej haśy diwaj kolojźdnaj do so srawischtej. Jedyn z njeju padny do mukłanedyo wokna a so khcyła srani. — Na Ryczećkej dróży padny 17-letny kolojźdny sa swojim kolom tak njeszoložnje, so źebi mohły sit hrjebe. Jeho do khorownje dowjesechu.

* Se **Glawchawy.** Jedyn pohonc jźdźeśe se swojim sajschahom se bźeżela. Konjaj bźechtaj khětro njewěrnaj, dokeli jeju stajnje muchi kałachu. Na dobo so z pśicźiśkli a cźekmschtaj. Pschi tym potorhnyschtaj dwě dźeśeći, kiž

„Kspodziwnje wumoženemu hajńkej.“

P. Roßeggera „Podawiny a podawki z Alpow“.

Hajnk alpiskich žornow Bernard stupa do hór. Najwyschejši wjerschk stoji lódy stitnjoz metrow wyšoko a wón by měł mozy w śtawach sa jedźeć tyždź. Hdy by jenoź hižo sa khwom won był, tam leži žo po seni tak dźeśeco lohko a plono, kaž we śtwje w khorowni. Skhodź cźoze mźeź pod nohomaj, tón Bernard, kamjentne stłody, z kotrychž dyrbi žo na kóždy stłodźenk po wschech schtyrjoch wulźcach; rewanischego alpiskich žornow je teź z jeho stakańzu.

Dokeli je nětko hižo w lěsu, chze za prudźami hladacź, kiž bź wežera powlakł; wiša-li w nich sajecźk, derje, wiša-li lischka, cźim lěpje. Lischku njeźdźa. Cźłowjek je wumyšleny a je jenoź njsajo wot śwěrjecza, kotrejž žane njeje. Njedźiwajzy toho bywa lischka najpětniše śwěrjatko, je dźe mudrische dyžli druhe. — Tak mysli šebi Bernhard, tu widźi w kećzinach nećicho so hibotacź. Hdy by tola pśa šobu měł, toho by chzył ras tam puschcźiceź. Ale tu je to tela šorna popadła! Ssorny pak nimaju žane módre rubiścko wokoło schije! Je to holcźka? Holcźi jako nimaju žanych rohow na hlowje. — Hdyž wón hałosły na bek sśiłi, zwihlada hajnk, tu běsche šorna a holcźka. Ta dźerźeśche kpetoze śwérzo sa šadnju nohu a prózowaśche jo wo to, so j pažłow wumožiez. Hajnk pschihładowaśche jej mjelcźo pśiches kełk. Mała pajuźka kowy z dolimy Schramhoweje rěki, holcźa swojeje hlowcźki, j kotrejž so nicźo cźinicź njechcźeśche. Bruna a jěcźka kaj cźernjowa jahoda, ale tym drjeworubarjam je Schramhowcje rěcźneje dolimy kcźu swojeje cźista pśiwdźinjeśtwo jenoź kóla a šorna, chsuśchc-li holcźka někomu dobra być.

„Hladaj tola druhi krócź lěpje, na cźaš stupajch“, prajeśche śwérzeźu, „ty tola wěsch, so žu hajnjy falschni. Nětko pak dźerź swoju nóžu śmérom, so mohła ju wužywnoźiez. Schtrachny nawjas wotrězny cźi tola panuchy, hdyž tak fatarhnjeśch. Hajnka, hych-li jeho tu měła, bych žebi hižo kupiła!“

Ssorna bź šwobodna a cźerjeśche pśiches mkody łěź wottzal. Bernard pak pśeśibjowa hały a dźeśche zunjo k holcźizy: „Hajnik tu je, a nětko mźejech šebi jeho kupicź.“

Peśtyćka bź wścha wutrózana. Se šwojimaj kukowatymaj brunymaj wócźomaj hladaśche wona pokhmurjenje na njeho a womołwi: „Cźłowjek je ženje hodźinu njewě, hdy žebi do kožydowo šaśe, tuž njedyrbjał tak kurowy być napschećźiwo wbohemu śwérjej.“

„Wšo žebi teź cźłowjek do pažłow šaśe. Ale prudźa bywaju wschelakore, niž kóždy žu bolośine. Tute na pschikład.“ Tak rjekny hajnk a chzyśche ju z rukomaj wobjeźi. Wona śpěchnje hlowu potuli a wusćoreji mjes mkodymi schmrękami wottzal.

Bernard bź khwilu sa nje hladał a potom j hlowu tschaśk. — Schkoda po prawom wo tu dźiwinu, so je tajka dźiwoja. Cźłowjek měł žebi ju śtudźeź. Hdyž žo prawje mużeź, žamo najšćišchi dźiwi žad stanje žo najšćišchi. Jutśe pśidu do Schramhbachskeje dolimy a praju, so bychu ju šawrjeli. Chzemy ju wotwuczieź, žorny wupuschczeźez. Abo wona dyrbi žo wukupieź. — Wón šawlecze šajo prudlo, žuny śtełku sa ramjo a dźeśche dale. Hdyž bu hora nahła, stupaśche njedźiwajzy šwojeje mkodosćino-elastiśkeje postawy jara šwaha horje. Mśćiśchcejuzo du na hory hakle pomału, hdyž žu mucźni, horjenjo bižo prjedy, a potom j zyła njewustanu. W niśkich kećzinach śeśa žo j dwěmaj wulźtnikomaj, tymaj by najradšcho nohi wotrěśał, dokeli bźechtaj mjes skalnymi śeźenami juśkalcy. Alpiske žorny najpłóšchcźej! Tajźyle wokokodundazy! Blaśni khodźa horje, so bychu žebi hory a doły wobhladali. Na žorny njedźiwaje a je facźerja. Hlupi khadłojo! — S najmjeńšcha poczmu žuby rosumnišche być. — S tym mźnjeśche wón diwe žudnišej jednani, kotrejž bźechtej njedawno pśiched tym we wobrjeźu byłej a pschi kotrymajž bź facźezi padnch tśinacze mźeźazow, šabiwaź ludźi na wošem mźeźazow fašiwa dóšłał. Wulźnikaj pośtrowschtchtaj hajnka, prajo jemu „bobrý dźeń!“ — „Sy by waju cźert wšał!“ wón bórcźeśche. Cźert wošta na šobo na jeho wuzach wiśaźo. Wyšche horjeka wukrocźił wón na wusturowaju šcźenu a šluchaśche na wschź strony do hór won. Ani wdźiśka njesahu pśiches skaliśta, ani kamuschka njeźupny so dele, wschó be morwo w šcźenach, a tuttaj šakl . . . . kažataj po horach, kiž bźechtaj šorny šahnatoj, so by jeju tola — tutón wšał!

Wón dźeśche pśeti pśiches šnźhowe polo; pschipołodnich žłónzo njebź šnźh tak daloko pschinjeśło, so wótrje wobita cźrije cźźr šawośtajichu. Hdy bychu so tudy hišcźe łódnik tworile! Kajka by to šnowa bźhnaza była! Je bź tola šoro, jako by Bóh Knjes hory sa turistow stworił, a niž sa skalnych a hajnkow!

Bernard žydźe so pod skalnu šcźenu, wucźeźe je šwojeju hoitwerśkeho wacźoka khłeb a tucźne a facźini źebi źiwoł wobjeź i mjerśanjom. Stara žona by jeho šitkaci mohła, tak dźe jemu wschitko dźensa napśeki. S zyła te mlode, też thmaśiśke njeźdźu. Skerje schpatniśche. Wyschschi hajnk Eustach by stajnje rjekł: pśiched starymi žonami schćita šóda krjejpeźicźka, ale mlode žu kuśtarnicźe! Hakle hdyž bej pśiłi wucźeźe a jaworžowcho paleźa žo napi, bu jemu łóże wokoło wutrobły. Potom lehny bo na šawcźe j pśeśa a kołe njawki (Edelweiß), wuśny a widźeśche wo žuje njebjeźe wotewrjene. A kajże njebjeźa! W jeleńem šchmrękowem lěsu hibośche žo wschó se žornitkami a jelenjeni, na šcźenach wiśaśche telko žoznow, kelkož muchow na wokuje w augušcźe. Wokoło hornych wjerschkow šćetowaśche tak wjele worjołow, kaž wrónow wokoło žitnych fajnow, a w liśćejich wrudłach hedźeśche buwiśchi žo cźornobrune holiczo.

(Pokrazowanje.)

Albert Rager (otdźer f. alejej) **w Kamjencu**

na rańšej dróży Telefon čo. 239 na rańšej dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhodźe a zwonka wobkheda

Skazanki za fotografowanja přijimanje zwonka wobkhoda za mnje teź knjez frizer Jupt w Pančicach

Kontonaf wuczekunych njemzoschichcz. Wschcsk uschatat pi he-schcznal a ho na hlowje czekko franischtat.

* S **Jerißowa pola** Glawchajwy. (Rosnjendrjeny pschechnik.) Dwaj wikowarjej, jedyn s Jerißowa a druhi se Glawchawy ho mjes sobu wurczczowaschchtaj. Pschi tym Glawchawski Jerißowskenu wumjetowasche, so je jemu 40 kg. zinka pokradnyli. Skónczuje ho nabischtaj. Pschi tym ho jedyn do prawje paze a druhi do prawje ruki s nazom skala. Tez mandzelska Jerißowskeho bu pschi tym franiowana. Jerißowski wikowar P. czekny skónczuje do hrobjeho domu. Tammny czerjesche za nim a chzyschze ho do twarjeschuja dobycz. Pschi tym 6 buri se jekeru rosrasy. Czlowjek P ho do smjercze wukrózka. Jim nicko druhe njeshu, hacz se wokna wukakacz a ho pola hnjodna wukhowacz. Tez tam jich rosharjenj w mérje njewostaji. Skónczuje Glawchawika pozajtu na pomoz sawolachu, kotraz jeho smérowa. Czi-tko bechu ho tak straschnje franili, so dyrbjachu ho do Glawchjarschje khorownje dowjesch.

* S **Falkenstcina** we Vogtlandskej. Tele dwaj synta-sche 17-kina sluzobna z Bayerskeje swojemu knjezstwu s pedom sawdacz. Wona lysol do wobjeda nala. Knjezstwo, sylnu wón czuzo, wobjed wotpokasa. S tym su wulke njeshoze wotwobroczene. Holzu sajachu. Wona ho sawonz wuprajicz, czehodla be bebi tajki njeshuk wotmyslila.

* Se **Sslankowa.** (Skutkowna lubosez k blizschomu.) We hnjodnym Krasowskim Hoju je so psched nekotrym czasom twarjenje khezarja Rosche wotpalilo. S tym su Roschu z prosherjom. Zyla gmejna pak nikko z wohnjom schkodowaneho podpjera. Fabrikant Weber dari wsche-chele k nowotwarej. Kujesaj Laska a Vogel karitaz trczi-drjewo k twarej. Korczmar Kunza wschc wosz, kotrez su k twarej trczne, pschiwozyuje. We tammnych fabrikach so wulka suma pjenjes sa s wohnjom schkodowaneho nahrowadzi. Kozon swojoba s najmjenschjeje khezki je swoju schepatku wopratwola. Tak s rospadankom borzy nowe zuvjenje sa-chcje.

* **Pizmowe schczurki pschibéraja.** We wokolnoscki wesa Glatza (w Schlesyskej) su pizmowe schczurki nekotre wschédne. Wlizi so czaz, so budza tute swérjata s krajnej czwilu, je-li so ho w prawym czasu pshed njej njewobaraja. Najskerje su psches juzne hory do tamnjeje krajiny sacznahnjke. Swérjata loja so czezko. Maju swoje khowanki pod wodzimi (Wasserspiegel) a tworja sebi pod wodu khodby. Tak podrzja brjohi, murje a mosty. Ssanczka ma klinje na 12—16 nkodych. Se 75 parow moza w jedn 10 lét na 100 000 schtuk nasacz. Tale liczby wosja k rospominanju. Ludzo budza so dyrbjecz na poriane wotsercnje tutych swérjatow polozisci. — Proza so placzi.

S **Lehnizy** (Lieguitz). W tudomnej wokolinje hizom bleschi czas nekajka padusana zwolba wokolo brudzi. Kaz so sda, su tuczi slostnicy nebdze s Berlina. Ledma bechu go w Petersdorfje nutskamali, dha dobdze k nam hizom jeho powesez, so su tez Hernsdorffi hrod se swojim wo-gnjom pozejezili. Tam kradnychu wschelake sleborne wezy, drastu a pjenjesy. W jantarjowym czasu bechu go we Zodlizach a Porschwizach pola Lehnizy nutskamali. Tez tam sleborne wezy a drastu kradnychu. Strazniske pby pschi tym pobluschichu a zaczinichu. Sa paduchami nimaju sleda. Mysla zebi, so su to jeni a czi zami, kotsiz tez we Peterdorfje kradnuschi. Tam go njedawno cjsc nutskamachu. Jenoho z nich sajachu. Dwaj pak hischcze nekdze wokolo bludzitaj. Hackrunjez policajste pby za nimi pochachu, dha tola hacz dotal nicjo njewuspjechchu.

* **W podsemstej jamje** so **zabludzili.** W sandzenym tydjenju salescheju zez tsjo schulerjo z Halberstadta do dolheje jamy, kiz blisko hwezdarnje w Klusnych horach swoji fachód ma a so hacz do Wilhelmshöhe a Spihelowych horow wupschestrewa. Na wjeczor sjonichu schupo-fastojnizy, so bo holzu hischcze wroczili njeshu. Wokolo dzesacich dzeschtaj dwaj dobrowolnje do jamy. Pschi fakhodze pschinjasachtaj powjas, so wroczopucz sazy namakataj. Po dwehodzinskim pytanju nadeidzechtaj slonczinje tamne holzy. Niz jenoz, so mojesch go w njej zabludzicz, ne, tez pschowaj, z kotrehoz jama wobsteji, je tak njekruty, so moze go za-bypnycz. Jamu su hizo wjazy rasow samurowali, ale pschowaj je tak mjehki, so go lohzy hodzi sazy nowa dzera wudhypacz.

* **Ssamomordarstwo sakasane.** Ssamomordarstwo njeje w sakuskich knihach kulturnych statow jenak zarjadowane. Hewak w Awstriskej rosscherjena khorosez samomordarstwa je so najskerje na Grekach pschenjesla. Grekske knjezerstwo budze sakoske postajenja wudacz, kotrez samomordarstwo sakasuja a postpyt so czezky khlosta z wotmyslu k tomu na go najprezdy wyschnoscej wosjewicz. — To dze ledy schto czinicz budze. Potajtim jenoz na papjerze steji. Schto dzedza se samomordarjom czinicz, hdyz je mortwy. Hischcze jonu jeho z tym khlostacz njemuze. Pjata Boza kasnja to dawno sakasuje. Njech jeno go teje dzerza, a tuz dwetnych sakuskich postajenjow trjeba njeje.

* S **Wustija** (Austija) nad Lobjom. (Ludowy schulet jako slosinik.) Schulerz 3. rjadowuje ludoweje schule we Hladnje so tele dny pola jeneho khezarja nutslamasche a kradny nalutowanjske knizki z 11 000 czeskosslowakskimi krónami. Nimo toho kradny hischcze slote nawuschnizny a tez pjenjesy. Holczisko so hodnje polshkota.

* **Mjesynarodni w Karlowych Warach.** Mjese pschitomnymi hosczemi w Karlowych Warach su nekotri krosujezo mjesynarodneje finanzy. Mjmska je sastupjena psches Jaques Bleichrödera, Wuherska psches barona Madarassy-Becka, Zendzelska psches James Rotschilda, Awstriska psches Sigmunda Bosela. S Ameriki je snaty czorny pjasjeel (Boxer) Harry Wille, kiz budze w blizschim czasu pschecziwo zwetowemu mischetrej Dempjej wojowacz, pschikhwatak.

* **Rusky burja wupuczuja w czrjodach do Sibirisje.** Zentralne (hlowne) wyschnoscze w Moskwje su jara do wulkoscjow a njemeza pschischcze dla wotpuczowanja ruskich burow s Tulskeho wokrjesa. Wjazore hubjene zaz, snicznje skotu a druhe njeshoza a wobczekujosche su rutarstwo tutoho wokrjesa nimale dozhla snicskte. Sabwolowane wobydlerstwo czeka we wulkich czrjodach do Sibirisje. Sso pisa, so je tam kralesstwom pod „mjernym burskim zarom" pschihotowje, kiz chze porjadne wobsteznosche w Rusej sowjesez. Tuto hibanje tez na hwe skutkuje, hdez su wobsteznosche hischcze snicskline. Wschc knjezerske wrozowanja, tutemu wotpuczowanju sodzerowcz su podarmo. W Moskwje so boja, so tuto hibanje tez druhe wokrjesy natykuje.

* Njeshoze pschi powodenju. Pschi powodenju we Polskej su tri mlode holzy wo zivjenje pschischle. Pola Schyalowitz w Rybnitskim wokrjesu kupachu so na powodzenych lukach. Pschi tym salescheju zez do hlubina a so zatepichu. Hdyz besche woda wotbezala, namakachu tri czeka w kuvazym wobleku. — Wot wojwodstwa we Kattowizach bu komitija postajena, kiz ma psches powodzenje nastatu schkodu wobliczicz. Na 29 hydlischczow wowyta, kotrez su sylnje wobschkodzene. Po wobliczenju wuczinj schkoda na 600 000 stotych.

* **Hischcze njeslucháana bitwa z bykom.** W Bolzie-dyrbjesche so letadlo ze schejcsimi wobjawarni k semi pschczicz a ta na luku, hdzez czrjoda howjadlow so pasesche. Sstym byk ho na wrjeskot motora rosshnewa a da so do njeho. Puczowarjo ho njemalo strozichu, pak bieg wschcje schkody wotendzechu. Bykowa njemdrosci wzrjesche so jenoz na motor. Pschi wojowanju mjes hobsedzerjom a bykom dosta drje posledni mnohe rany, ale woska dobycz. Ztadlo so wjazy do powetra njepospesny.

* **Spewne warnowanje.** Italske operne tworjetwo besche z hosczom w Petrogrodzu. Tu so sta, so ho pschedstajerjej role St. Brie w schtwórtym jednanju „Hugenotow" trikot pukny. Hdyz dyrbjesche pschedstajez hrabje Newers pokroki dla jeho dzowki czinicz, spewasche mesto originalneho teksta: „Njewobrocz ho, twój trikot je so pukny!" Italscy pósłanz, kiz besche jako pschipósłuchaz a jenicjel, kiz italski spewane zkowa srosumja, njemózesche so sdzerzecz a zo wótsje wuhnuja. Ludzo so jara na tym dziwachu a bechu rosshorjeni.

* **Bolharska rubjezna zwólba sniczena.** Bolharskim wojakam je so poradziło, 15—20 muzi zylnu kommunistisku rubjezniu zwólbu wuskuschicz a sniczicz. Psched nekotrymi dujemi besche wona wjazore wzyz pschi wulinje reki Jskara do Dunaja terrorisowala a wurubila. Wschitzy buchu zaskleni.

* **Dalsche mordarstwa w Bolharskej.** Hischcze pschezo njeje mera w Bolharskej. S mnohich hydlischczow so powe, so rubjezne czrjody puczowarjowy a burske wzy nadpadaja. Na drósy Philippel do Grabova su banditojo 7 nemskich touristow wmrubili. Agrarski (burski) sapósłanz Popow se Sevlievo bu samordowany. Tez kommunistiskeho prawisnika Vasileva w Svistow skonzowachu. Do domskeho prawisnika Jelewa, kiz bjesche kommunistow w pschetragnym prozezu fakitowal, czisnychu bombu. Gmejnskiego sekretara Stanimaka samordowachu. We wokolinje mesta Varna broda zapschihahajuske czrjody (Verschwörerbanden) w nowischim czasu wokolo.

Najnowsze z cyeloho swéta.

W Poruskej je w podkopach 120 000 Polakow dzelalo. Nétko je tam jenoz hischcze 200, a czi maja tehorunja wuczahnycz.

*

So by so puczowanje z Pólskeje do wukraja porjezlo, je knjezerskimo placzilnu sa pas do wukraja wot 1. septembra na 500 stotych powyschilo. Dowos wukrajnych tworow je so na 50 miljonow stotych haz do kónza tutoho leta sniczi.

*

Strajk bankowych sostojnikow w Parisu so rosscherja, w Marseillu je wótrischich formow nabyl. W Parisu su so strajkowazym bankownikam listynoschersjo a pschilitajenjo rezsarnjow a drohowoze zeleznizy pschisamkli

*

Bolschewikzy wotpósłanzy bchu do Jendzelskeje pschischli, so bychu sa Rusku tkaniny na pozczonku nakupili. Tola njeszu mohli nicjo nakupicz, dokelz Jendzelczenzo bolschewikam nicjo na pozczonku njepschedawaju.

Pilopk.

* **Spodzinowy muz je nozhrohwy** (Nasphornvogel). Po dwaju samurenje zwoju zonu bjes wulkich wobsteznoscjow do hnezda, kotrez je zwojimi zlinami, hlinu, pizowanskimi zbytkami natwari. Zona tuka jenoz je zwojim wulkim pjsonom wen. Sscedzi sczepkinje na jemnym jezku a lehnje njewusmawazy, doniz nlode z jeja njewulefe. Muz pak so njes tym wo nju zara stara, pizuje ju pilnje. Wona so tormi, won pak je dzen a bole kuschischi. Tuto spodzinowe jastwo zony swihnje z tym, so dyrbi jeho wobstajnje tuzbam czpoktu mcez, kiz wono k zwojemu wuwiczu trzeba. Tuj njeznje zona ani wokolnika je wopuschczez. Hdyz je nlode wulesto, wuzwobodzi nuz zwoju zonu sazo z jastwa a je zwotorka.

* **Pjyza zwera pseches row.** Czasto czitamy wo mnohich pzach, so zu tak zwerne, so zednu po zmjerczi row zirowjeho knjesa wopuschczez njechadza, ale tam zwostanu, doniz zanu njesjinun. Sajimawy podawk zdzeli so je w zoo Worthly w Jendzelskim hrabinstwje Sheffildze. Tam jeo nuho hraboju potkowodzin, kotryz nuljeske jara zwerneho czjerneho pza. Nitko njemoza je zanym lischczenjom pza z rowa zwojeho knjesa wotwabicz. Hizom su go 6 lét minuke, so su hrabju tam pokhowali. Mjes pschewodzerjemi be tehdom zwerny poz, kotryz go na row lehny, jaku bechu jeho knjesa zahrjebali. We zmje a w lecju, w desczczitu a zlonczinym wjedrje poz na rowje zwojeho knjesa mjes rowowymi ponnikami pschebywa. Ssobuzelni ludzo jemu druhdy nescheto k jedzi pschinoschuja a na schczezko polozaju, so by njesawnikl. Hewak zenje row njewopuschczi. Po darmo su go prozowali, jeho z najmjenschim w zmje do czekownje dowjesez. Won njeda go nikomu ani pschinycz. Spodzinowa pjyza zwernosez.

* **Rotbrónjenje.** We Washingtonje, tamneho zlawnego Amerizana, je powéda, so je w zwojim zylnu zivjenju jenoz jedyn zort czinik. Hdyz bo wo kongresu (zhromadzisuje) wo wutworenju swojatkowcho wozsla debatowasche namjetowasche jedyn zobustaw, so by za wobsanikko, wozsche njeznje wjazy hacz 3000 muzi wopschczez. Na to zlanz Washington a namjetowasche, so by zo wobsankko: „Zanz njeschczesche wozsche wozsche 2000 muzi njeznje na kraz zuz picz." Smjecze a zlebanje na nschczich stronach kongresu besche njeuprajenne. Zlawar wopuschczi ruez z czekwjenej hlowu kongresu.

Hospodarski rozhlad.

Wótdzelu, 24. augusta 1925.

Na produktowych wikach w Berlinje su zitne placzizny sandzenu sobotu z nowa bese klesse. Wobezbje dyrbjesche khlebowe zito swoje placzizny z nowa snizicz. Sobotu placzesche tam zentnar pschenicy 11.45—11.65 hr., rozki 8.45—8.75 hr., jecznjenja 9.45—9.85 hr., nowsa 9—9.35 hr.

W termijowym wikowanju:

za september:
pschenicy 12.40—12.30 hr., rozki 9.20 hr. hacz 9.80 hr.

za oktober:
pschenicy 12.60—12.50 hr., rozki 9.72 hr hacz 9.65 hr., wowsa 9.20 sl. hr.,

za dezember:
pschenicy 12.85—12.80 hr., rozki 10.25 hr., wowsa 9.65 sl. hr.

Sbudnisny na pschedawanje:

Sérjedu, 26. 8., dop. w 10 hodz.: 3 augowe koze. Kitzny sendu so w hosczenzu ke „Kwétkowej zahrodze" w Kamjenzu.

Samy dzen pschipowodnju w 1 hodz. w hosczenzu we Wotrowje: wertiko, josa, 3 koju, wokolo 10 zent. zyna, 10 zent. zlomy, 8 kokoschow, drasmy khamor a gramofon.

Na pschedan:

Prosata zytne, Pfeifer we Wolesschnizy pola Lubija.
Kón zylny, twarzki mischetr Müller w Lubiju, w Gnaschczach 21.
Kolo muzaze, we Kettlizach czo. 14.
Stoma, Probst w Budyschinje, Bleichestr. 1.
Wernywjesdkowar a wós, hopodatkli, w Myschczach 1.
Maschina wéjaza, w Pomorzach czo. 256.
Krowa mloda, zylna, wyschokoncielena w Rakezach czo. 130, w Hornej Worschezi czo. 36, w Malesczezach czo. 53 a w Hajskowje czo. 12.
Kolesze z pezokami 4, Grosser w Budyschinje, Paulistr. 14 II.

Sso pytaja:

Polza do domu, Neschowa, zona stud. direktora w Kamjenzu. — Harmischowa; konditarnja w Budyschinje. Pschedstajicz dop. 9—12 hodz., Kózorska hasa 2 II we Budyschinje.
Pohonez. Kuckikez mlyn pola Mnschakowa. — Nychtaz we Kolasu.
Klampnarsch, Kurt Schibak w Budyschinje.

Krawsti sa zehlenje (Bügelschneider), Kelling w Budyschinje.
Blidarski a zamkarski, Lehmann w Huaschczach
Pjekarski, Jannasch we Wulkej Dubrawje.
Blidarski, Nimczka w Malesczezach.
Dzelazerski, Cnaas w Hnaschczach, na Kamjentnej hasy 34 w Budyschinje.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dzenza dop. ¾11 hodz.: Witi mérne pschi njepschemenjenych placzisnach. Tendenza wotczakowaza.

¾12 hodz.: Witi mérne. Tendenza czicha

Placzizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotlowne symja po tonn abo 1000 kg, wowaz 100 kg, placzizny po Kotej hriwnje.

	23. 8.	21. 8.		22. 8.	21. 8.
Pschenza	229-233	235-237	rapk wozusdst	16,80	16,80
rozka	169-175	172-178	posk. melasja	9,80	9,50
nalez. jeczjenji	—	—	jerdella	—	—
nas. jeczjenen	189-197	189-197	bérnjaze kwjzk	24-25,00	25-25,10
wowsk	160-187	186-193	bury	—	24 26,00
kukurcza (Mais)	214-218	214-218	wota	26-28,00	26-28,00
pschenczn. muka	32-34,75	32-35,25	tany wozusdst	23-28,40	23-23,50
rjana muka	25-26,75	25-27,50	mobre lupiny	12-14,50	12-14,50
pschenez. wotr.	13,50	13,50	zolte lupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	13,00	13,20	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,30
rapk	355-360	355-360	symo, rjana	0,90-1,30	0,90-1,30
lane symjo	—	—	„ pschenez.	0,90-1,30	0,80-1,30
groch	25-27,00	25-27,00	„ wowsna	1,00-1,40	1,00-1,40
pjelusch	23-25,00	23-25,00	„ jecna	0,60-0,90	0,50 0,90

Placzizny rézneho skotu na Barlinskich skotnych wikach.

22. augusta 1925. Po zentn. a sl. hr.

751 bykow, 864 wolow, 1454 krunowy a jatojzow, 1565 zelatow, 9793 wowzow, 7931 swinj.

Woty: 1. druzina 56—60 hr., 2. 48—53, 3. 43—45, 4. 35—40.

Byki: 1. druz. 54—58, 2. 48—51, 3. 42—46.

Jalojzy a krowy: 1. druz. 55—60, 2. 46—25, 3. 34 hacz 42, 4. 27—31, 5. 20—23.

Zelata: 2. druz. 82—90, 3. 70—80, 4. 60—58, 5. 52—58.

Wowzy: 1. 50—58, 2. 38—48, 3. 26—32.

Sswinje: 1. druz. —, 2. 90—91, 3. 80—90, 4. 85—87, 5. 82—84, 6. — rauzy a knudrosu 80—85

Złota Amerika.

Pjenjeżne bohatstwo na žrjódźe je njeńmerne. Wikuje w liczi žo z liczbami kaž nješćto bajkoše. W nalěcu pschetwori žo wulka automobilna firma Dodge Brothers do akcijowego towarstwa. Banka, kotraž tuto pschemjenjenje pschewsa, sapkaži na 600 milijonow hriwnow sa twornje. Wdyž akzije na bursu pschidźechu, sapiščachu žo 3 milijardow hriwnow, potajkim 5 króć wjazy pjenjes hač trjebachu.

Schto wobtwjerdźi nětko tute pjenjesy? Amerikanski lud. Hischcże jenje njeje žo tam telko pjenjes nakopiło kaž dźensa. Sćinschnimy wo milijardowych wobkhodach, kotrež jenož nekotrí wobtwjerdźachu, ale nětko pak w rukach statyńazow akzionarow žu. Wšitke nětdy cžasy, hdźež bohatstwo žwěta w roli tčežeše a cžitamy w tutych abo tamnych statwisnistich wospravach: W tamnych cžasach běchu wobsteinoseže žalosne. Na 9 dźesatkow ležomnoscžow žluschachu někotrym stam ludźom w tutym kraju. S teho spólnajemy, so tehdom pjenjesy wobsteinoseže knjezachu. A wdyž wo kapitalinje rěcžimy, myślimy, so běchu tehdom pjenjesy podobnje rozdźelene kaž kraj. Wo naschim cžasu budu sawěsće ras pisać: W lěcze 1925 běše privatny kapitalizmus tak daloko wotstronjeny, so 9 dźesatkow krajneho kapitala w njesnatych rukach běchu . . . akzionarow, lutowerjew, małych ludźi atd.

Sajimawe je, kak wulke kapitalije nastawaju. Bratraj Dodge běschtaj wumrjeloj jeju wudowam žluschesche wulka twornja. Wonaj sapoczinaschtaj automobilne dźele sa Forda (hotowicz a hakle spoczatk wójny tworjesche tworn ja žama wozy.

Někotre lěta wobdźelischtej žo hischcże wola Forda. Potom pschedaschtaj swoje akzije sa malicžkosć — 25 milijonow dollarow. Wdyž žo nalěcžo jeje twornje do akzijowego towarstwa pschetworichu, postaji žo 250 milijonow hriwnow jako zaklad, shtk běchu maschiny, twarjenja, składy a wupožcžene pjenjesy. Tute 250 milijonow hriwnow žu kapitalistiski wuras dźela tamneju bratrow. Jena nowina wěnowasche jimaj scžehowaze wopominanje: Jeje wudźelki běchu dowěry hódne. Njedźelschtaj sa zusych, běschtaj žiwoj mischtraj. Njedźiwaschtaj na žo. Wudospoknjeschtaj wobkhod wobstajnje, kwalita (hódnosć) dźesche jima pschewscho. Běschtaj njeźmérnje bohataj, hdyž wumrjeschtaj a mjeno, kotrež sawostajischtaj, žo z 250 milijonami hriwnami hódnosći. Njeje to žlawny pomnik sa bratrow Dodge?

Husto słyschćich ludźi rjec: Mózno je, so jedyn muž stoiyžaz hriwnow létnje žej sažkuži. Ale schtó chže nam narěcžeć, so tutón jedyn cžłowjek milijony sažkuži? Tuzi ludźo budu prajić, so pola bratrow Dodge tyžaz dźełacžerjow a puczowarjow tute 250 milijonow měcž dyrbjeli, ale njeje to kotwórnosć? Wjese duchownje khmanosće bratrow njehy z tutej firmu niczo bylo. Wšitko njestaj we wschćich maticžoscžach wulke dźełco nawjedowałoj, njestaj lóžby nawschćik sestajałoj a wschć nowosće na wosach žej wumuzłikoj, ale jeju duch je na wschćem wotpocžował, jeju prawnosć je wobkhod pohódnoscžił. Wonaj běschtaj truty stoły, na kotrymž kredit tola stacž dyrbi, so by ze žwět wjerzčał.

Kuzłař.

Bur pschindźe njedawno do malesko města a jawadźi do krczmy, hdźež jemu pitsane zedulki nadpadnychu, na kotrychž stejesche, so dźensa wjecžor tu žnołkaźkawny kusłat Dolzani wustupi. Kóždy njech žebi w prawym cžasu sastupny liscžik wobstara, rjchetož wopyt budże jara bohaty.

Bur, kiž by šmjerci radyž jónu tajke kuślatske pschedstajenje wohladał, sawoła krczmarja a woprajscha žo jeho, hacž žu hischcże sastupne liscžiki za wjecžorne pschedstajenje bóstacž.

Krczmar tschażesche wobžaruže z hlowu, prajesche pak, so je mischtr Dolzani runje horjeka we žwojej izbje; won chże žo jeho hyndom woprascheć, hacž njeby hischcże liscžik wyschc mél.

Sa nješćto wokomikow pschindźe Dolzani žam dele, hdyž wón k burej sa hlido, a napi; žo po posbačnym spjeżowanju, z buroweje schkleizy. Bur rosłažnu jemu, so jenoż dźensa w měsece pschebywa a so jemu tohodla možno njeje, wospjetowanje dźensnišnjeho pschedstajenja sulije wjecžor wopytacž. Mischtr Dolzani pschilubi burej, so chże jemu wosebje napischcžo pschinóc, a jemu dobre města ja wjecžorne pschedstajenje pschewostajicž.

Bur podjakowa so mutrownje a dźesche potom do města, so by žebi nješchtožkuliž hischcże wobstarał.

Jako jónu do žwojeje kapsy pschinmy, so by žwoje schantko wucžahnył, namaka tam twjerdy tolet. Won tyknu jón do laza, mjenjo, so je pjenjes drje z mischnicžki do kapsy wupadnył.

Na to kupi žebi wschelake wězy, kotrež se tamnym tolerjom saplacži.

Pomału hě žo wjecžor pschibližił a hodźina, hdyž dyrbjesche žo pschedstajenje sapocžeć, njebě wjazy daloko.

Bur dźesche do krczmy, powjecžerja a poda žo potom na městno, kotrež bě kuślar jemu za drohe pjenjesy pischewostajił. Po cžasu napjelni žo sala a Dolzani wustupi, se žiwym pschikleskom powitany. Wdyž bě nětkotre kumschty pokasał, wsa kuślar tolet, pokasa jón pschihladowarjam a cžitamy jón potom wyšoko do powětra. Wschitzky žo dźiwachu, kak bě jo pjenjes nadobo zhubił.

Dolzani pschistupi k burej a prajesche jemu: „Pomałajcže proschu do Waschcje kapsy, tam tolet namakacže!"

„Nic wjazy zyły, knjes profesoro," wotmolwi bur, žo pschekłepanje žmjeło, „jenoż hischcże 20 pjenjezkow, ja tamne žym žebi wschelakich drabow nakupił."

Hobrske žmjecze nasta na to w sali. Pschihladowarjo běchu wumětšinu tuteho kuślarja spóznali. Mischtr Dolzani pak mějesche žo spěschnje z procha.

Listowanja.

W. K. w L. Po sakonju žu pschiwinowsni (starschi, dźeczi) winowaczi, swojich podwjeraczi, tak daloko hacž to po žwojich hospodarskich wobstejnoscžach samóža. (§§ 1601 a dalsche B. G. B.) Tuczi dyrbja po § 23 sastaraczerskeje winowatoscže też twdawki njesch.

H. S. So bychmy Waschu žadanku po pschikasni wot 14. 2. 24 a po nowym sakonju postajicž mógli, dyrbiłoby pschede wschém wědzecž, hdyž scže nětkrjschennu dołżnikej pjenjesy požczili. Też je sajimawe, kak je tón na dań pschischoł. Na Waschu prózdnu šmjerdźe do tutoho wobsamknjenja pohladacž. Po horjeka naspomnjenej pschikasni běchu na lěto 1925 jenoż 2 proz. danje postajene. Sakoń wopschijja dla danje a sadanjenja hinasche postajenja.

W. 100. Dla Waschcje sawscžeńći žiwjenja macže prawo na pohódnoscženje po § 60 wotrěk 3 (sakoń wot 15. 7. 25). Tuž njetrjebacze skorjicž, dokelž pohódnoscženje žo po sakonju stanje. Wobkhowajcže wězku we wocžomaj. Tuchwilu njetrjebacze potajkim niczo dale cžinicž.

F. St. Mózecže wot Waschcje kupje wrócžo šmjerdźi, jeli je njedostatk taiki, so po dobrosdaczu wzhžiwustojnych też pjches porjedzenje wobleczenje Waschej sławnyšu žo njerunia, potajkim njedostatk po šmjełu sakonja pschedelcži. Njechacže pak prozeł, kotrehož wukónz nichtó doprědka widzecž njemóže, tuž je najkmanische žo wujednacž. Namjetu žo wottud cžinicž njechodźa. Najlepje je, so po radże prawisnika žo macže, z kotrymž dzjelu wež nadrobnje rospowědacž.

Smeški.

** **We vegetarišej krczmje.** „Prajcže mi, pinczniko, cžehodła macže na wschćich blidach kumschtne kwětki stejo," praschcheschе žo jedyn hosć, kiž do vegetarišeje krczmy (hdźež žo mjaša njeje) sastupi. „Haj, knjeże," wotmolwi pinczník, „to je njewjeloły dypk we vegetarišej krczmje. Bychu-li žiwe wóże tu nastajeli, schtoż by nam wjeso lubšcho było, dha wobsteji strach, so je nam hosćo sjedża."

** **Hotowa pruha.** Rytmyschtr žo nědźy chwalescže, so ma wojaka, kiž może 12 kommitzowych chlébow sjeść. Jeho towarschojo to njewěrjachu. Ale dźiwche jim to nasajtra dopokasacž. Wdyž offizěrowja pschindźechu, žedźeschе nasch wojak hižo pschi prěnim chlébje. Druhi sčehowaschtešći — schtwórty — pjaty jenoż hacž do połojzy. Pak może dale. Rytmyschtr žo sačerwjeni, sawoła na bo wyschka: „Schto z tym khadłu je? Je dha wobkludnik! Podwyschk leżałnje z ramjenjomaj. „To też njerosumi, knjes rytmischtr. Psched hodźinu žym hakle z nim spyta a ta dźiwcže biese wschćich sadźewkow."

** **Pschepitane.** „Cžehodła njechacže roman wocžitschcžecž?" praschcha žo mlody spitsowacžel nakkadnika „Dokelž je pschepitany", snapschecžiwi wón. Hyndom we krénim kapitlu je hrabja cžorny z mjerjanjom, baron se leny se sawisću, molerbětny se strachom, hrabinka cžerwjena z wulkosćom a schofer módry dla symy."

** **Wuprawnjenje.** „Wy sce hłoda dla kradnyć? Tehodła njetrjebacže tola hyndom zyły wós běrnow pokradnyć." — „Njeběch tši dny niczo wjazy jědł, knjes žudnik."

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Stalna dróha z Drjezdżan do Shorjelza žo dla pschestrowanschich dźełow na Hodźijskich ležownoscžach wot 21. augusta t. l. na 3 njedźele na pschekhodny daloki wobkhad sawrje. Wobkhad žo na Budyschko-Kinsbórsku Zatum dróha na Horni Wujesd a Schönbrunn pokasuje.

*

Nad samoxenjom twarskeho mischtra Hermanna Krenza, jako jenickeho mějicżela firmy Hermann Krauz w Budyschinje je žo dźensa wobkhodne dohladowanje z wotwoh borczenju konkursa postajila. Dohladowanska wožoła Rěčnik dr. Hentschel w Budyschinje. Sa zhonjowe wěrcžeńskeje rady žo postaja: a) Bankowy direktor Hantusch, b) pschekupz August Teichert, c) installateur Hans Eckhardt, wschitzki w Budyschinje a d) pschekupz Karl Schlesier w Drjezdżanach, Blochmannstr. 9.

*

Cžornobóžka dróha žo sa pschekhodny jězdny wobkhad sa motorske koła, a auta sawrje. Pschecžiwjenja žo po § 366, 10 statneho khlost. knihi khlostaja.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Samérnanje dróhow. Hróbkowska-Drjezdżanska dróha je pola kilometerskeho kamjenja 22.5+50 na 100 m sawrjena a to z 23., 24. a 25. awgusta, dokelž maju žo tam khežowace kolije z nowa pschestrowacž. Jězdny wobkhad je pschez sawjeranu na druhi pucz pokasany. — Wokrjesna Hróbkowsko-Drjezdżanska dróha wot stajże 29.5 hacž 30,2 +50 (mjes Nowym Khołmzom a Njedźiwchowom se sašo sa wschón jězdny wobkhad wotewrjena. Na snowa nażwanej dróży ma žo tak dołho pomału jězdzicž, dóniż žo tamne tafle z napiśmanmi njewotstronja.

*

Pschenajesce leżownoscžow. Pschichodnu póndźelu pod połodnju w 5 hodź. budu pschi Budyschskej statnej dróży 5.75 ar. połow pschenajane, kotrež hosćenzarjej „k Cžornemu Mjedwjedżej" žlušchcheju. W 6 hodź. pschenajimaju žo twarjenja, kotrež prjedy Rychtarjej twarjenju žlušchachu. Dwóž je 4 ary abo schesćinu jutra wulke Wumjenjenja wojsewja we wotnajenskej termiji.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Błesada" skhadźuje so kóždu póndźelu wjecžor 1/2 9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija", mužske a žónske sobustawy zeńdu so jutre wutoru, wjecžor 1/2 9 hodź. k spěwnej pruzy. Prosymy wšěch najnaležnišo wo dypkownu přitomnosć. Městnosć zeńdźenja: Serbski Dom. Předsydstwo. Dirigent.

Wotrow. „Jednota Sokoł" ma štwórtk 2 8., wjecžor we 8 hodź. zwučowanje. Nacžolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerjow w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyny, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeł najprěnšich dźełafnjow.

Mocowe wozydła

a wuporjedźerja

přisłušk, pjelnjerja benzina a wolija.

Awta a motorske koła

najruczišo a najtuńšo wuporjedża. Wobškodzene awta a koła wotwjeze

Max Wenzel w Budyšinje,

Paulicka dróha 42. Tel. 166.

Kupuju a předawam motorske koła a wozy wšěch druhjow.

Wobaliznu za nohi „Sanoped"

wuspěš. srědk při žilat. nohach, bolacych nohach, so jětřacych ranach, trupach a zaćekliznach. Čo. 1-10,— hr, čo. 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped"-žalba 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozesł. na doběrk (Nachn.) Laser [illegible] Dresd. 1.

MERSIOVSKI Domjace šasniki

Parne čisćenje pjerja

E. Schmoller, Sukelnska hasa 3.

Na předań:

1 trjeb. čežły wóz, njese 75 ct.
1 trjeb. kuč. wóz (Landauer)
1 trjeb. sylne sanje
w Konjecach čo. 19 p. Kubšic.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihiličšćerńja w Budyšinje.

50 pj. darjene

mašc, hdyž při skazanju nawałtkow započatk měsaca, wobłicżany kupon wupisaje.

Carl Gast w Budyšinje

ratařske mašiny

zastupjeł najprěnšich dźełafnjow.

Najwjetša wuporjedźerja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Nowy hońtwjerski wóz

dźěło bjez poroka, lohki, wobstejnosćow dla hnydom na předań

Dalše wukaze

Rudolf Riedel w Šěrachowie čo. 295d

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóčski, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Cisło (Nr.) 197 **Budyšin — wutoru, 25. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němska pašiwna wikowańska bilanza w juliju.

Dowos wukrajnych tworow do Němskeje pokazuje w juliju pomjo pśejedawšemnu mězagej khětre pśichibjenje, mjenujcy wo 147 milijonow. Na podłožku tworowego wobkłada pašiwnosći němskeje wikowańskeje bilanźy w juliju 411 milijonow hriwnow pomjo 321 milijonow hriwnam w juniju wuznjinja. Pśichi wikowanju z wukrajom Němska nětkole hižo wjazy lět wo miliardy schkoduje. Tak Němska po nerźinu wokhudža.

Franzowska wotmolwjenska nota ma pśichepodala.

Franzowski pósłanc w Barlinje je póndźelu pśichipołdnju němskemu spomnjenemu ministrej dr. Stresemannej wotmolwjensku notu pśichepodał.

Wirth z centrumskeje ześmjeze kraźije wustupił.

Nětdyžkuli němski kanzler Wirth je z němskoześmjeskeje centrumskeje kraźije wustupił. Won w centrumskej stronje kewizu nawjedowaše. W pośledniem cźasu je ko centrumu rośćudnje w dawkowej a zwonkowej politiju k prawicy pśichłonił. To je Wirtha pohnuło, ko wot centrumskeje kraźije dźeliś. Kaž je won wobjawił, budźe won dale republikanšku a socialnu stronu w centrje zastupowaś.

Konflikt w saksej socialdemokratiji.

Socialdemokratowje lěwizy, kótaž maja nětkole w Saksej po dadźu wjeršinu, tu socialdemokratow wjerškowu w saksim ześmje a kuješćowje je socialdemokratiskeje stronu zastajkle. Wusamknjeni su pśichećiwo temu protestowali. Socialdemokratiski rośćitarjow ćud je jako powołaśiska instanca zbožo w Kamjenicy wo wěsy rośćudźił. Jenož pśiwšem je ko wobjasnjenje sapołožnow, kótaž w Kamjenickim wokrjeźu bydła, wróćiś a ko maja to woni jako do wšech źiwojch prawow stajiś. Wo wusamknjenych, w Zwikowskim wokrjeźu bydlajcych, dyrbješe rośćitarjow ćud sandźenu njedźelu rośćud wupraśiś. Jednanje pak bjes wunoška wosta, dokeľ žobustawy lěwizy, kótaž jako wobskórźbnizy wustupichu, zbožo stejiśćeho rosłoźiwšchi, pośedźenje wopuśćeźichu.

Krwawne frazenje mjes kommunistami a němskimi ludowzami w Gelsenkirchenje.

Njedźelu pśichipołdnju su so w Gelsenkirchenje němscy ludowcy a kommunistowje do pukow dali. S kommunistiskeje strony je so pśichi tym pjeraa z revolwrow tśelako. Sydom němskich ludowcow je so z dźela cźežko skaniko. Policija je 30 zbobustawow cźerwjenych frontnich wojowarjow sajała. K frazenju po pośwjeźenju thorhoje Werwolfskeje organizacije dojźe. Kommunistowje cźah němskich ludowcow, pśichi kotrymž su teź němska ludowa strona wobdźeli, staśwarjachu, pśichi cźimž krwawne wojowanje nasta.

Gdaństi stat ma za załoź Versailleskeho měra a dojednanja z Pólskej staji.

Président Gdańskeho (Danzigskeho) senata Sahm je we ześmje w mjenje nowowuźwolenego senata rěcź měł, w kótrejž na pśichesejenosći sajimow Pólskeje a Gdańska pokazowaśe. Senat zwobodneho města Gdańska najprjódy sjawnje pśichipowźeda, so je loyalnje na podłoź Versailleskeho frěcźenja a dojednanja staji, kótrejž je z Pólskej wobsamknuł. Dale budźe respektowaś pravna pólskeho wobydleństwa w Gdańsku a dale łóžu nazionalistiku propagandu potłóčowaś. S dotal Polakam njepśećeśelskej politiku stej w Gdańsku wikowarstwo a pśichezyjśo cźežko schkodowałej, dokeľ Polazy tehdała Gdańsć bojkotowachu.

Zionistiski sjeźd we Winje.

W njedźelskim pośedźenju je źo rosprawa wo pśichcźahowanju źidow do Palestiny podała. Po njej je kětka w mjeźagach wot januara hač do julija 21 000 źidow do Palestiny pśicźahło. Wot haprelce 1919 hač do augusta 1925 liczba pśicźahowarjow 79 900 wucźinja. Sa pśichodne lěto źo z najmjeńśicha 12 000 pśicźahowarjow z dźełaćerskeje worschty a 14 000 z worschty źrěnjeho stawa a pśichkupzow wocźakuje.

Madźarske kuješćerstwo ujeje madźarske zionistiske organizaciju pśichipóśinało. Shromadźizna pśicherjśiwo temu protestowaśe.

Awstrisko a Pólsko.

Awstrisko je Pólskej ponjeśene tarify za woźenje pólskeho wuhla pśeś Awstrisku do Italskeje pśisiwolika. Sa to je Pólska zła na wudźełki awstriskej industrije śrizito.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

Położenje rusteje namjeneje kontrolle.

Bolschewiske kuješćerstwo w bliźišchim cźasu pucźowanje wukrajanow do Ruskeje połoži. Transitny wobkhad towarow ko nakhwilnje zyle źiwobodny wotsaj. Schtoź pucźowanje do Moskwy nastupa, njebudźa źo Moskwu wjazy praschaś trjebaś, ale jeje sastupjerjo we wukraju śmźa polnomóź, wšum bjes wobcźežnjoźe hyndom daś.

Jendźelsko-ruske napjatosći.

Rusti kommisar za zwonkowne naležnosće, Cźicźerin, je z Moskowskim dopišowarjom „Daily Heralda“ źo rozkrećuje rjekł: **Poměry mjes Jendźelskej a bolschewiskej Ruskej su khětro napjate.** To z njepśećeśelskim stejiśćom jendźelskeje diplomatije a z dźakowanjom Diehardow zwinje. Bolschewiska politika w Chinje je źo wo wutworjenju njewotwisnjeho, sjednoćenego demokratiskeho kraja pśeźuje. Bolschewiska Ruska ma za to, so źo hischtrachowy pakt pśicźeśiwo Ruskej a pśicźeśiwo jeje dobrym pomjeram z Němskej měri. Dopišowaŕ „Daily Heralda“ pišo, so je Cźicźerin do Italskeje wotjeł.

Caillaux w Londonje.

Franzowski finanzny minister Caillaux je pjatk wjeczor do Londona pśijeł. Hdyž won pśeś Calais pśecheźe, k halekowanjam wustupam bu dże. Dr. Deroide, wjedniź mjeńjece monarchistiske skupiny w Calaisu, da, hdyž Caillaux nimo jźeśeše, znamjo k wokanju: „Pśeć z Caillauxom, złama Calmettej, złama Clemenceauej!“ Dr. Deroidu źo sajeli.

Dźeń jendźelskich nowin chze wjedźeś, so budźe Caillaux jendźelskemu finanzniemu ministrej nadrobne namjety w nastupanju franzowskeho dołha w Jendźelskej cźiniś. Caillaux chze dopokasaś, so Franzowskej napischezo mjenjenju jendźelskich nowin wjele wjazy dawkow płaći dyžli Jendźelska.

Hospodarska kriza w Italskej.

W Italskej z padanjom kursa liry drohota njepśechestawajo pśichibera. Sa poślednje 5 lět je źo po statistiji nowin „Stampa“ sežiwjenje wo 50 proz. podrožiło. W poślednich 5 lětach je ceny płaćiznow z nowa wo 10 procentow powyschiło. Boja źo, z wojnu w symje na 70 procentow stupi. — Kaž w Italskej nochli źo w Němskej hischće z njetschim prawom na drohotu wobcźežowaś. Tu je wonej hižo dawno 100 procentow wobeže za industrialne a rjemjeślniske dźełko pśechekrocźiła.

Kommunistiske njeměry w Marseillu.

Wjes tym, so w Marseillu socialistojo na sjeźdu socialistiskeje internacionale wuradźowachu, kommunistojo njedaloko nich shromadźiznu pod holym njebjom wotmědźu. Nětkuśe 800 kommunistow, na jich cźele sapołožnjy Cachin, Doroit a Marty, źo k demonstraciskemu cźahej pśeś mětowe dróhi nastajichu. Policijstojo jim puśej sastupichu. Kommunistojo źo njedachu sadźerźeś, ale źo do policijstow dachu a mjes nimi a 40 policijstami ke krwawnym pukam dojźe. Policijstojo źo cźežko sranichu. Jeneho z nich źmjertnje sranjeneho do thorownje pśichinjeźechu. Wjele kommunistow źu sajeli.

Demonstracija franzowskich kommunistow pśeciwo Pólskej.

We Warschawje źu sandźeny tydźeń tśiroch kommunistow dla spionaže a krajneje pśicźerady wotprawili. Tule powěsći dóstawschi je w Parisu franzowska kommunistiska stronа swojich pśichiwnikow namołwiła, so bychu blížcu frjedu pśeś Parižkim pólskim pósłanstwom pśeciwo wotprawjenju sapuźenych Warschawskich kommunistow protestowali.

Wójna w Marokkowskej.

Wojowanje na franzowskej fronće.

S Fesa źo powźe, so ju Kabylojo zyłu krajinu Beni Zeraalskeho splaha hač k Uergi wopuśćeźili. Beni Mesiarske splahi ju wosjewiše, so nochcedźa swonka mjesow swojeho kraja wojowaś. Pśeś frjedny frontu je źo 25 źwójcbow je stronу Wadi Mizjana a pśichi fronće 19. korpsa 800 źwójcbow Tsulskeho splaha, kótaž běchu wotpadłe. Franzowsam sake podcźišćało. Nadźijeja źo, so źo teź zbytne źwójby Tsulskeho splaha bliźšche dny k Franzowsam wrócźa. Franzowszy letarjo ju we wschelakich stronach fronty, pola Lukkosa, Haut Lebana a Chemuba na njepśećeśela bombu mjetali. Kaž Habaika powźeśeźeny powź, pśeś frontu 19. armeekorpsa pśicźo wjazy źwójbow franzowske nadkněžstwo pśichipóśinava. Tak je źo wcźera sake 400 źwójbow k Franzowsam wrócźiło. W stronach Wadi Afmetile Ibeta, kótaž źo sandźeny tydźeń hischće krueže wojowaśe, je położenje z nimi. Pśeś frontu Haut Lebana a w bliskosći Chejaba źo njepśećeśele hiba. Pśichi frjedźnej Uergi je njepśećeśelske wotdźelenje symtako, Franzowsam źiwe splahi, kótrejž tam policajźku słužbu cźiniju, pśećeśapjeź. Horatu krajinu muwźiwajo, Franzowscy nadpadźechu. Tuśi pak ju nawnikow bjes sakhodowanja wotrasnuli.

S Kasablanki źo powźe, so ju Kabylojo, liź źwoje podcźišćenje posticźichu, bjes kondźenja do schpanskeho kwinkenja źwolili. Woni sa bjesstrach fady fronty źanu rukija. Dale ju źłubili, so bróńje a 30 howjadow po jenym wotdadźa. W stronje rěki Lukkosa źo mjes Kabylami strachcźiwjoscź pokasuje. Woni njepśećeśela njewocźakawschi pśicźeźo dale k połnocy wróćo cźahnu.

*

Po Havaiskej powěsći z Tangera je Abd-el-Krim naćolnikow splahow do Ajdira swołał a je z nimi two dalschim pokupowanju wuradźował. Nowe wotdźelenja Kabylow ju do Schefchauna doschle, a rjśe stejiśćeźa na ranšchej fronće ju źo pośwjetile. S tychle powěsćeju je spóznaś, so ju Abd-el-Krim na měr njepomyślił.

Kódyždy powěsć je Parižski „Excelsior“ pśichinjeźł. Je to nastawk dankeho nowinarja, kótryž je dwaj nedźelaj z Abd-el-Krimowym hosćom był. Kabylojo maju pśeza 30 radiowych stacijow nźumskeho modela a w zuśych krajach maja tajne wuźywjaze stacije, z kótrymiž źo wo wšem wobhonjeja, schtoź źo we wukraju stawa. Wokoło Abd-el-Krima ma źo stajnje wschelake dyrdomdejśe powěsće rosschérjeja. Kaž wěśe italske nowiny pśichu, je Abd-el-Krim je horcźeze wojowanja hischće woženiś chył. Chze ześi pjeraa dźowku jeneho tunisćeho beja braś.

We Alhucemas źo dale wojuje.

Riffzy Kabylojo ju tśeśeńcu pśicźeźiwo kupje Alhucemas wospjetowali. Schpaniske letadła ju na Abd-el-Krimowe źydliśćeźo Ajdir bomby mjetali, Kabylojo jim z mašchinskim tśelbami wotmolwjachu. Do schpaniskeje wójskeje łódje kabylske batterije tśelachu, tola njetrjechichu.

Blokada zyłeho riffskeho kraja.

So by źo Abd-el-Krimej pśichiwos munizije a brońjow zawrjeł, je Franzowska blokadu zyłeho riffskeho kraja organizowała a za tuton zamyśł hižo 22. junija se Schpaniskej dojednanje wobsamkła. Teź je źo dojednanje mjes Schpaniskej a Franzowskej z jeneje strony a z jendźelskim konsulom w Tangeru z druheje strony wobsamkło, kótreż organizowanje blokady teź w morju Tangerskeho pśaśa rjaduje.

Kaž Parižski „Temps“ pišo, franzowska eskadra, kótraž w morju pśeś riffskim krajom jźeźi, z dwěju łśichźakow, pśeć kanonistkich cźołnow a jźenacze pśichibrjóźnych łódźow wobśeźi. Jendźelska je k potłóčenju pśicźeźnjokanja łódźow w morju pśeś riffskim krajom schtyri śniežaśi wotpóśłała.

Cźežke schkodowanje Franzowskeje w Syriskej.

„Daily Mail“ z Damaska powź, so je schkodowanje franzowskeho wójska pśichi sbožu Drusow wjele wjetśe, hač źo we wójskowej rosprawje praji. Franzowske schkodowanje źo na wjazy dyžli 2000 muži, mjes nimi 25 offizěrow, powažuje, mjes tym so ju Drušejo 11 kanonow, 30 mašchinskich tśelbow a wulku hromadu granatow a patronow Franzowsam zebrali. Khorownje w Damasku a Baireće su polne ranjenych. Powěda źo, so ju Drušejo do franzowskich wojakow, w zitadelli w Sueidże wobkhenjenych, z dobytych kanonow tśeleli. Sajatych offizěrow syriskeje legije su nuśowali, źłužbu pola kanonow cźiniś. We Damasku powschitkowniže mjenja, so by nadpad Drušow bliźko města powschitkowny spěch sbudźił.

Ze-li so ju Franzowskejo wopraudźe tak cźežku poraźku porzpeŕeli, kaž „Daily Mail“ powź, potom ma źo wocźakaś, so budźa ju z krwawnym wojowanjom wuhladkowaś pytaś. K tomu ju nuśowani, dokeľ by herbak z franzowskim nadkněžstwom w Syriskej bórzy nimo bytо. Wopraudźe nětko hižo wjetśe franzowske pokazowanja pśichkhadźeja. Do Beiruta je ko 5000 muži pśichinjeśło, a bliźšchi tydźeń

ſo dalſchich 7000 muſi wocſakuje. Jelesniza mjes Beirutom a Damaſkom je ſa ziwilny wobkhad ſawrjena.

Mordarja ſirdara jendželſkeho wójſka w Egiptowſkej wotprawili.

Ssydom mordarjow ſirdara (khownoho roskaſowarja) jendželſkeho wójſka w Egiptowſkej, generala Stacka, ſu njedželu rano w Kairu wotprawili. K ſmjerzi wotkudženeho wošmeho mordarja je jendželſki kral ke khlostarſkemu dźeku na cźaſ ziwjenja wobkhadźit, dokelž je jeho wuſtnacźa ſmjonitko, druhich winnikow ſudnikam pſchepodacź.

K ſmjerzi ſaſudženych w rosnotach 40. mjenſchinow wobweſchachu: S wuwiſacźom dr. Shafika Mansuma, kotreho dyrbjachu ſ mozu ſ jeho jaſtwowieje komorki ſ ſchibjenzy dowlez, wſchitzy pſched ſmjerzu wobdźiwanja hódny měr pokaſowachu. Tónle měr be woſebje pola Abd-el-Hamida Enahata nadpadny. Hdyž be bjesdźak na ſwój wuſtup puſtuchał, ſo jeho praſchachu, hacź ma hiſchcze nješchto rjez. Na praſchenje hacź je wěrno, ſo je 25 Jendželcźanow ſtónzowal, wón rjekuje: „Nić 25, ale 38.“ Někotſi druhi ſo hacź do ſwojeje ſmjerze rozcźachu, ſo ſu bjes winy. Jedyn ſawola: „Sſym to ! Bożej wolu cźinił, a wón wě, hacź ſym winowaty abo bjes winy.“ Jedyn druhi ſawola: „Mjech je Staſnik paſcha dołho žiwy.“

Sćěhowši Kantonſteje politiki.

Po powěſcźach ſ Hongkonga w Chinje je wjele tamniſchich jendželſkich firmow w cźěſnje. Direktorojo wjetſchich firmow w Hongkongu ſu wobſankuwli, ſo wutoru ſhromadźicź. Wotmuſlili ſu ſebi, telegrafiſcy jendželſke knježeſtwo namohwicź, ſo by pſcheźiwo Kantonſkemu kommuniſtiſkemu knježeſtwu ſakrocźiło.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 25. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecźor w 7 hodź. barometer 724, hygrometer +3, thermometer +24. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 724, hygrometer 0, thermometer w nozy +18. Wulſlady na mału ſo pſcheměnjaze wjedro. Wječera rano mjazhmy nižinu nad Jendželſſej, Franzowſkej a wjecźornej Němſkej. Tuta nižina je naſ najſterſche dźenſa na ranje pſcheciahnywſchi, nam deſchcźowanje pſchinjeſła. Wot dźenſa rano hem ſo ſchkleniza ſaſo pomałku na rjane hiba, hdyž be hacź dotal ſyntje na hrońe ſchła. Lóhzy móżno, ſo ſo wjedro ſtaji, pſchetož wyſchina leſeſche wječera rano nad Finiſſej a połnóznej Schwedſkej, jena druha nad hrjebinej a połnóſchej italſkej. Jena ſterſza wyſchina nadeńdże ſo nad atlantiſkim ozeanom ſ wjecźora Jendželſkeje. To dawa nan nadźiju, ſo ſu po nječźim tola wuwjedri. Jutſje hrjedn ſtónźko 5.04 hodź. ſthadźa a ſo 6.58 hodź. khowa. Měſazk ſtuwi do wrěnjeho bźrtka pſchipoldnju 12.28 hodź. a ſo wjecźor 10.12 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje hrjedn:** Mróźno, ſo hiſchcze podeſchcźuje, khłodniſcho. Po zyłej hrjednej Europie hiſchcze druhdy njewobſtajne, ale nad Franzowſkej a Jendželſkej ſo hižo wuwjedruje.

Budyſchkim Serbam! Hižo mnoho raſow piſachmy **na** tudom **měſtnje**, ſo bychu ſo Budyſchcźy Serbja bóle **k** narodnemu a towaršſchnemu dźełu měli. Jenož jara malo **je naſchemu napominanju** ſcźěchowało. A tola njemóżeſch lěpje ſwojemu narodej ſłužicź, hacź hdyž ſo hrjebikemu towaršſtwej pſchidružiſch, hdźež ſo pěſtuje hrjebiſka rěcź, hrjebiſki ſpěw a hrjebike narodne waſchnje. Tu we Lužizy je Waſcha kolebka ſtała, tu ſcźe wotroſli pod ſkhłotom Waſcheju hrjebikeju ſtarſcheju. Chcźeće bycź njedźakowne dźěcźi, kiž tepaja ſwoje **drohe namrěwſtwo**, hrjebiſku narodnoſcź? Nihdy, nanihdy! to njejmě bycź! Cźłowjek bjes wutroby a ſacźucźa je tón, kiž tepta ſwój lud, ſebi njemaji hrjebiſku rěcź a ſo ſmadi nješchto druheho, ſmadź khmauſcheho bycź ſoa, hacź Serbja ſu. Zadyn ſpytacy cźłowjek na taſkeho wotrodźenſza ani njepohladuje.

Tuž Serbja, ſtari a młodźi, pſchiſtupcźe k Budyſchſkim hrjebſtim towaršſtwam. Serbſke towaršſtwo „Nadźija“ khadźuje ſo kóždu wutoru, ſ hyſkom ½9 hodź. w ſali Serbſkeho Domu, pěſtuje hrjebiſku rěcź, hrjebiſki ſpěw, ſtiwadło a hajo hrjebiſku towaršſchnoſcź. Mnohe a rjane ſwjedźenje je Budyſchſkim Serbam poſtiſkła, na kotreż Serbja ze wſcheſch ſtron pſchikhwatachu, wěźo, ſo jim tam rjane dobre, ryhyſerbſke wokſchewjenje khwa. Budyſchcźy Serbja, ſtari a młodźi, muſſkeho a žónſkeho ſpłaha, chcźeće ſdała ſtejeć? Nć! Pſchiſtupcźe k nam do towaršſtwa, my Waſ wutrobnje witamy! Dźełajcźe ſ nami ſhromadnje ſa naſch najwyſchſchi ideal: Serbſku narodnoſcź!

— **Wjacy hač miljon, kotiż dźěła nimaju.** Liczba dostawarjow podwjerch, kotiż dźěła nimaju, bě w Nimſkej 1 auguſta na 191000 ſrońka. Wopraudźita ſyła tuch, kotiż dźěła nimaju, je wěcy wo wjele wyſchſcha, dokelž jenož dźěł ſ nich podwjerh doſtawa. Po wupokaſanju dźěłoradźerjow wuczini liczba tych, kotiż dźěło pytaju, na 1,1 miliionu. Wobſebje thutne je położenje w induſtrielnym dźěłacźerſtwje. Tam pſchiſtudźe na 100, kotiż dźěło doſtanu, 171, kotiż dźěło pytaju. Jara njepſchihódne je położenje mjes ſaſjonikami. Na 800 pſchiſtajenych, kotiż ſo ſa dźěłom praſchachu, mózeſche ſo jenož 100 pſchiſtajicź. Liczba tych, kotiż dźěła nimaju, hiſchcze pſchiběra, hdyž naſtanu ratarſke dźěła pſcheſtanu.

S **Malešcez.** Mjes naſchej wſu a Hucźinu je ſyn liſtynoſcherja Wojty ſ Hucźiny ſaſudźenu njedźelu popoldnju ſtraſchnje ſnjeſożił. We Budyſchinje je ſ wuczobnikom. Wobjedſe na kole k ſwojim ſtarſchim domoj. Najſterje automobil ſetka. Dokelž ſo deſchcźik lijeſche, chyžiſche bóle na ſtronu ječź, ſo jeho tón tak ſapuſtikał njeby. Pſchi tom ſawadźi do ſchtona a to ſ taſkim wotmachom, ſo je 25 Jendželcźanow ſtónzowało. Ssobuježeli Maleſchenjo dowjeſechu jeho domoj . Na druhe ranje jeho do Budyſchſkeje khorownje dowjeſechu. Po ſoacźu je ſo ſmutſkownje ſtraſchnje ſranił.

S **Prěrěcź.** (Awtowy omnibus ſo ſapaſił.) S nieſnateje pſchicźiny ſapaſi ſo ſobotu wjecźor póſtiſki auto, kotryż ſ Budyſchina do Kamjenza a wróćo jěźdźi. Schófer ſo w prawym cźaſu na woheń dowiada a namohwiſche puczowanſon ſpěſchnje wuſtupicź. Jenoż ſ duchapſchitomnoſcźe ſchófera bu dalſchi ſtrach wotwobroczenj. Wón da hnydom dźěſ pſchinoſchowacź a tak w prawym cźaſu woheń podusbycźu. Sa khwilu mózeſche wós ſaſo dale jěcź. Jeli by ſo wuto ſa cźaſ jěſoy ſapaſił, by cźim hórſche njeſbożo naſtało.

S **Warnoczic.** (Ssmjertne njeſbożo.) Wóndano 16-letny dźěłacźer Dittrich ſ Teichſtadta jědźeſche na cźežkim autowa, ſ drjewonom nakładcźnym. Po pucźu ſkoči dele, ſo by ſebi zigaretu khwił. Pſchi tom padny tak njeſbożownje, ſo jeho pſchipowołchak pſchejedże. Krótko po njeſbożu w khorownji wumrě.

Se **Slepeho Komorowa.** (Njeſbożo ſ kolom.) Saſudźenu ſobotu na tudomnych tydźenſkich wikach kolejźeleny jenu žónſku potorhnu. Wona ſo ſ tym na rukomaj khěrko ſrani. Też kolo bu wobſchkodźene.

S **Hródka.** (Woheń.) W nozy k póndźeli wokoło ½2 hodź. wudyri woheń w tudomnej Mahlingez bróżni. Hačzunjeź drje hnydom wohnjowa wobora na pomoz pſchijědźe, njemóżachu tola nicźo wjacy wukhowacź. Woheń ſo ſa khwilu też na bróżnju ſuſſoda roſcźěri. Wobej bróżni ſo ſe wſchěmi žnjemi do cźiſta ſpalichcźej. Woheń ſu pjeca ſaloženy.

S **Lubnjowa.** (Njeſbożo.) Saſudźeny pjatk jeneho tudomneho wjednika lokomotiwy w bliſkoſci ſtelnika auto pſchejědźe. Wón ſo na ramjenju cźežko ſrani, tak ſo dyrbjeſche ſo hnydom do khorownje dowjeſcź. — Cźežke njeſbożo ſta ſo pónđeli popoldnju w Lubnjowje. We rumjenoſcźach hotela „Němſkeje khěže“ ſtejeſche na 30 awtow. Jako jedyn ſ nich wróćo ſtorkachu, ſabježa na njeſboſo ſtarſcha žona jenu do koleſowa. Auto ju pſchejědże a jej pſchi tym nohu a dwě rjebła ſkama. Też na khowje ſo njeſbożowna khěrko ſrani. Maju malo nadźiſe, ſo ſtarſchaj žiwjenje ſdźerža.

Z Łužicy.

S **Korjenja.** Cźežko njeſbożi tele dny dźěłacźer Arnoſcht Mikel, kotryż pola Frieſez firmy w Korjenju dźěła. Jemu hriada na khowu padny, ſ cźimž ſo Mikel cźežko ſrani.

* S **Nowego Sal'a.** (Njeſbożo.) W tudomnej Frieſez ſkale ſta ſo ſandźenu pjatk dopoldnja w 11 hodź. wožaržujome njeſbożo. Sſyn wobſedźerja ſkały Frieſez ſ kamaſſkim miſchtrom Dźeſnarjom na jenym kamjenju. Nadobo ſo kamjeń wotwali a Dźeſnarja ſobu ſtorhny. Wón ſo ſnydom ſaraſy. Puſa ſam ſo ſ tym ſmjerzi wukhowa, ſo 10 m wyſoko dele ſkoči. Cźežkoranjeneho jeho do Wankez khorownje w Habrachcźizach dowjeſechu.

S **Kortnarja.** (Woheń.) Tiž ſo tele dny domſke tak mjenowaneho Samuelowſkeho młyna wotpali. Krótko po wudyrjenju ſo też bliſko jeneje połnieje brózinje ſtojaze ſłoma ſjomjana ſajma wotpali. Młyn, kaž też ſtomjana ſajma ſłuſchatej ryczerſtwoblerzy Schwizynej. Woheń bu ſalożeny. Sapalerjow ſajachu a do Habrachcźizanſkeho hmtſkeho ſudnistwa wotwjedźechu.

Se **Sokodnizy.** (Ssamomordarſtwo.) Kachlestajerja Grellerja tele dny we jeho wobydlenju wobwěſcźeneho nadeidźechu. Njeſbożowny bě hiſchcze we polnych letach. Cźežke hypodarſke wobſtejnoſcze jeho k tomu pochnuchu, ze ruku na ſo ſtoji a ſebi ſiwjenje wſa.

S **Nowego Gersdorfa.** (Ssamomordarſki pospyt.) Jena tudomna 20 letna jenjena wobydlerka ſpyta ſebi tele dny ſiwjenje wſacź. Wona do Hoffmanez jěſora ſtoczi. Ludźe pak w prawym cźaſu jeje wotmuſlenju ſadźěwachu, ju ſaſa wucźahnychu a do khorownje dowjeſechu.

*Se **Zitawy.** Kradnjene wěcy namakachu ſchulſke dźěcźi tele dny w łěſu na mjeſach Cźeſkoſłowakiſcze. Dźěcźi, kotreż hriby putachu, dobladachu ſo nadobo na koſer, kotryż bě w huſcźinje ſkhowany. W nim bźchu wſchelake ſoznjaze ſchaty. Dźěcźi wo namakanym ſwojim ſtarſchim nawědachu. Tuchi policiju ſawolachu. Jako wěz blize pſchepytowachu, namakachu hiſchcze druhi koſer, w kotrymž bźchu wſchelake ſłote a ſilźborne wězy, kaž na pſch.: Kóły ſonjazky cźaſnik, ſłote wjerſchcźenje, ſłote rjeczaſki, ſilźborna narucźnizka, muſzazy cźaſnik a hiſchcze wſchelake drohotne wězy. Zandarmerija je koſraj cźaſnika.

Se **Zarowa** (Sorau). Hrube njedocźinſtwo ſtucźiche tu někotſi ſtarſchi ſchulſzy hólzy. Jako widźachu naſdala žonu ſ jenej małej holzu pſchikhadźecź, roſtorhachu pſchi pucźu woſaze hnězdo. Hdyž be ſo žona ſ hźěſzom k hněźdu pſchibliżiła, wokachu ſ dalóka: „Kedźbujtaj, tam ſu wožy!“ We ſamkjenym wokomiku hižo jena woſka mału holzku do **wóczka kło a holczka ſo k ſemi ſwjeſe. Jako cźekſchcź, ſo** roſnjendrjene **wožy** do njeju **dachu a jeju khěrko roſkałachu.** Hrube hólczińka ſaſtuja ſebi **ſelene puki zyły tydźeń** pospochi.

* Se **Zarowa** (Sorau). (Automobil a kolejźelnaj do ſo ſraſyłoj.) Saſudźeny pjatk popoldnju wokoło 5 pſchihna kolejźelny jara ſpěſchnje po dróhy. Na rózku Lipoweje droht trjechi ſo ſ automobilom generalneho direktora Ruſchera ſ Ulersdorfa. Kolejźelny jědźeſche tak ſpěſchnje, ſo njemóżeſche ani ſwoje koło ſaſpinacź. Tuž ſ połnym wotmachom do automobila ſrafy, ſchkleńzu roſbi a ſo khěrko we wobliczu a na ſchiji roſreſa. Jeho hnydom do měſchcźanſkeje khorownje dowjeſechu. — S tudomneho ſudnistwa ſaſtwa na ſtarym hrodźe je pjatk popoldnju wokoło 5 hodź. ſaty cźekanyt. W měſchcźanſkich wukhodźowniſchcźach ſo pſchedreſcźi. Hačzunjeź jeho hnydom ſ polizajſkim pſchom ſcźěchowachu, njemóżachu jeho tola wjacy nadericź. Jeho kholowy jenoż we wukhodźowaniſchcźach namakachu. Cźekacy bě dawno hižom pſche wſcheſ horb. — (Dwě ſamomordarſtwje.) Żeleſniſſi wyſchſchi ſekretar Bergmann bě ſo pſched nětorymi dnjemi ſhubił. Won w ſtazijinej pokładnizy ſwojeju ſtużbu wukonjeſche. Kaž praja, je w poſledniim cźaſu pjenježy pſcheſchiwił. To bě ſnano ſ winu, ſo ruku na ho ſtoji. Jeho w bliſkim łěſu wobweſchenjeneho nadeidźechu. — Runje tak wobweſzny ſo w łěſu cźakjeſ Arnoſcht Kloß, kotryż pola Benedixez firmy w Nowym Měſeze dźełaſche.

„K spodźiwnje wumoženemu hajńkej.“

P. Roßeggera „Podawiſny a podawki ſ Alpow“

2]

(Pokrjeżowanje.)

Hdyž Bernard wotucźi, ſtojeſche ſtonźo hižo ſa horami a ſcźěny běchu ſchěre a włožne. Se ſchkałkoplnow běźachu běłe kurjawki horje, nad łěſnej wotkolim deleka běchu ſo do dołhoſcźe wupſchestrěłe kawki kurjawy. Deſchcźik bě ſo ſchoł, mjes tym, ſo běſche wón w njebjeſach, ale jeho ſkalna ſcźěna běſche jemu tſchu ſtiſcźała. Hdy budźeſche tola też ſ jeho njebjeſ ſkalne kły wupſtotſchiło. Hiſcheze nihdźe ſo Jane njepokaſachu. Bernard dyrbjeſche do Trachowych pjezow dóńcź, le drje běchu trochu puſte, ale tam běſche jich ſamožeſce boſcź. W Trachowych pjezach mějachu alpiſke horny ſwój wěſty hród, a jónu dyrbjeſche Bernard, kiž hiſchcze dołho ſ buchawu njekhodźeſche, tola do tuteje wyſokeje ſchule hajikow alpiſkich ſornow ſobu ſaſtupicź, ſo mohł ſoburěcźeć, hdyž ſo w hajikowni wo ſcźěnach Trachowych pjezow powěda. Jeho ſekretka jaſnje ſaſlinca w ſkaliſkach, hdyž wón pſchezo wyſche po ſkale horje lěſeſche. Tudy njebě hižo nikeje ſchtomowiny, jenož krótkeje, nježneje trawy na cźornej ſemi mjes kamjenjemi tu roſcźeſche. Wokoło horateje ſkały lěſo, ſtyładowſcahe nadobo dele do „Oeſenkar.“ Tam deleka bě jich ſtyła. Ale wón běſche pſchewuſzko, njemóżeſche je licźicź, wjele mjenje tſělecź. Tſělbu dźerżeſche krucźe ſ tſchepotatej ruku? Ssmě dha wón? Njekhodźi wón jako pěſcźeć wokoło? Wón ma ſwérjata jenoż wuſtuſchcź, wothladowacź. — Dele duzy poca lěſcź, to dźěſche wulkotnje, wón ſkałotaſche ſ kamjenja na kamjeń, a w ſłobinach ſo puſchcźeſche a ſuwaſche. Tak dóſta ſo ſ ſcźěnje, po njej dozdě tak dele, ſo ſo ſa kerczźiny alpiſtich rózow krucźe dźerżeſche, kiž je ſchkałbow won roſcźeſche. Derje, ſo tu njetrjebam do wyſokoſcźe, ſebi wón pomyſłi, nahlijmy ſebi wobhladujo, kiž nad nim wiſzachu. — Tola ſ Kara bě wjeſele dale na hórſte wuhonu. Ale mjes nim a Karom běſche nětko wyſoka, naha, padorunа ſkała a ſcźěna. Ssorny, naſcherjene wot padazych kamuſchkow, poſběžechu ſwoje wótrorohate hlowy a ſkałachu ſ cźišćodami po ſuſeły a po ſkałinach precź. Bernard dyrbjeſche ſo wokomik poſkyńcź a ruku ſpſched wobliczo dźerżecź. Takle ſo hlowa wjerzeſi. Nad ſobu ſcźěnu, pod ſobu ſcźěnu, tak ſkedźeſche wón na wuſkim wuſtupje cźapku, kiž cźełujeſche ſo na prawo a na lěwo nješchto ſahow daloko a wuběża ſo potom do bojaſtych ſkaliſtow.

Bernard widźeſche, ſo bě ſebi ſaléſł. Jeho prěnja myſlicźka běſche: Nětko rěka, hlowu njeſłubicź. Ale hlowa jemu wjele njepomhaſche. S pomocu rózowych kerczźinow poſpytowaſche ſo won horje wulěźcź, wone popuſchczachu, wutorhnychu ſo, a wón ſpadowaſche wróćo na ſwoju terażu, hiſchcze ſo ſbožowny cźuju, ſo tam leżo woſta. Sa khwilu won poca wołacź. Jeho hłóſ wotrazi ſo ſ holkom wo wokoloſtojaze ſcźěnihcźa, deleka nikoho njewidźeſche, ſchtóż by jeho ſłyſchecź mohł. Won wuſłeſkeſche, ale też to podarmo. Do „Oeſenkare“ nimo hajikow a dźiwjerjow ſredka cźłowjek pſchikhadźeſche, wſchako bě to też ſakaſane. Stojachu dźe deleka taſle: Khodźicź do „Trachoſenkare“ ſ houtwinſkich pſchicźinow ſakaſane. Nětko ſo wjeczor pſchibliži. Sa módre kaž jěſor a ſjatkomódre ſcźiny ſmjerkowe we hłubinach, ga cźorne kaž cźornidło do njebjeſ ſahaze wjerchi ſejadny njeho, ſa alpiſke ſerja na ſdaleknych horach wón wócźka njemóżeſche. Jemu bě jara ſatrach. Jeho dźaſna běchu tak kuſtyhe, ſo ſo jaſyk ſ nim pſchilépi. Krjepka paleńza to też njepołepſchi — ſa wodu wón tradaſche. Popréti pſchi ſcźěnach bě ſo ſkalny kanjeń ſwalił a mjes rózkami wijaſo woſtał, pod ſobu pródźinzeju tworjo. Tam wuleſe ſebi ſ napinanjom a ſtrachom, ſo by ſo pſches nóz pod nawiſatym ſkalnym kanjenjom wutkował.

Woheń chyžiſche ſej ſakoźicź, pſchetoż lube pomjeſchko pokoji w ſamohnoſcźi ſpodźiwnje; měſeſche też ſcźěhfidło pſchi ſebi, ale palneho drjewa njemóżeſche doſcźahnycź; te nětotre halosty alpiſkeje rózoweje kerczźiny běchu ſiſcheze wóżyne, trochu ſo miſchtrowachu a bórſy ſhaſnychu a woſtajichu hajika w ſymnej puſtej cźemnoſcźi. Zyle mucźny won wuſzny, zyku nóz ſajſyche horje a padaſche dele, po ſcźěnach wuhladowachu kamjentne ſkalne kóły, jelenje a ſore njaze hlowy, wone rjepotachu a jeho wuſzmjewachu.

Hdyž pod ſwojim kanjenjom ſaſo k ſebi pſchińdźe, ſtojachu hory w ſmjerkazej błędnoſcźi ſwitazeho ranja. Symtja wjerchaſche ſ nim tak ſyłnje, ſo ſubý tłepotachu, won ſo ſhraba a pocza wołacź. S wopréduža běſche wón dybawy, wołaſche pak tak dołho, dóniż hłóſ jaſnje njeſlinczeſche a wołaſche dale, dóniż ſaſo njewodybawi. Ale w Karaſy ſwoſta cźicho bjes ſiwjenja a w ſcźěnach njepokaſa ſo wumóżnika. Snowa poſpyta ſo won ſ łaženjom, ſpadny bjesmócny na ſkalny wuſtup. Potom leżeſche won ſmérom a rosmyſłeſche, hacź njeby kruch ſwojeho wobleka roſrěſał a kuſzy do jeneho powjaſa ſwjaſał, ſo by ſ taſtim powjaſowym rěblom ſo do dała ſuwacź poſłytał. Hdyž pak hłubinu bjesdna wobhladowaſche, bu jemu jaſne, ſo je taſt poſpyt podarmo.

Pſched někotrymi měſażami bě jeho nan wumrěł. Cźełowa žona bě jemu nowy wobleł ſ kożmateho ſulna wobleka. Tuž bě ſebi Bernard myſlił, ſo by ſchłeda wa taſtu drohu draſtu **było**, ſo ma tak ſetkacź. Macź běſche tej měnika, kaž cźekło ſebi ſaſtužiſch, morwy wſchak też we ſamej koſchli derje wotpoczuje. A wonaj běſchtaj ſukniju ſaſo k ſebi ſoſakoj. Někto měſeſche ju Bernhard na cźeła a tu pſchiſł, że jemu do myſlow: to dźe je ſmjerna ſukniza, ſym ſo ju wublekł. — Proch (pólver) běſche hižo roſtřełał a na najnuſniſche pſchi tom njepomyſłił. Njeniſcha by była kulka dyžli ſłk. Ale tu jemu hižo cźežko do moſyow pſchiſłoże. Jeho nan, w kotrehoż ſmjertnej „jopje“ wón cźežeſche, běſche byl ſ miſchtrowaczu a bórſy ſhaſnuwſchu a woſtajichu hajika w ſymnej puſtej cźemnoſcźi. Zyle mucźny won wuſzny, zyku nóz ſajſyche horje a padaſche dele, po ſcźěnach wuhladowachu kamjentne ſkalne kóły, jelenje a ſore njaze hlowy, wone rjepotachu a jeho wuſzmjewachu.

(Pokrjacźowanje.)

Přiloha k číslu 197 „Serb. Nowin“

Wutoru, 25. awgusta 1925

Na Radwořsku kermušku!

Radwork je rjana wjeß! Ma ißi zyrdwje, dwě dwórnischći a jedyn muſej. Radwork mam jara rady a Radworčanow też. Pischetoż Radworčenje njeßu tak hordźi jako Khrósćenjo, ani tak bijacźi jako Malescheńanßy, ani tak horzkrejni jako Kulowčenjo, ani tak wostudźawje pětni jako Butecźenjo.

Pjatk, dźeń 24. prażnika 1925 poł. w 7 hodź. wječorjcźi mi w prunjkej holi zyganka ſ połajnych cźarow mojeje praweje ruki, (po tym, hacź běch jej nadawk ſ napołożenej hrimnu połožił) ſo dóstanu pjatk 14. ſnjeńca 1925 liſt, na cźeż ſo huydom na pucź podam a na tutym puczowanju ſtónje ſo pjecza nječitko na zyle moje ſiwjenje roſſudźacźo. Jako cźłowjek, kiż ma hižo po powołanju (ſnajmjenjſcha w fantaſiji) wjele ſ duchami cźiniccź, ßym ßebi najebacź naſch roſßmětßeny létlioth, tola hiſchcźe kuſt pſchiwěry wobkhował, tak ſo ſpomnjeny dźeń a liſt ſ kożßnoſcźu a njeſcźerkliwoſcźu wocźakach. Zyganka dże ſawěrcźe widźała njeje, ſo w Njechornju pół jenoż jónkrócź wob dźeń wunoſcha, tak dóſtach hałe ſobotu 15. ſnjeńca — dnje niż liſt, ale dopiſnizu ſ pſcheproſchenjom na Radworſku kermuſchku do Bronja. Tak zyganka tola hałe njeje, pſchetoż też to roſßudźacź tu bě, dokelż njemóžu ſ prěnjemu raſej ſ koleßom puczowach. Potajſim, teptajo k Radworjej pſchijpuczowach, pſchi cźimż ſo mi dale nicźo njeſta, hacź ſo w Delnjej Hóry nimo měry khrobołatu cźornu kołoſch — (ſeli ſo to „cźornu Jurij“ ham njebě) — nimale pſchejdźech a ſo wyſche Lutobcźa, hdźeż je puczowanſki ſchkropaw, khětro kruce do pſcherówna ſtydnych. Stónćnjije pak dożdźech tola cźiły a ſtrowy k Radworjej a tam njemóžach wěſo nimo ſchule trjechicź, dokelż ſo mi tam tak jara lubi a ſtónćnje dyrbjach też ſwoje kolo nětkle ſaſtajicź a to bě tola kraſna wureczź. Nó, bě tam jara rjenje, też winko bě dobre a tuż trochu poſdże do Bronja pſchińdźech.

Też Bronjo je rjana wjeß! Swißle wſchěch ſtatkow weſßnje na nadawß hładajn. Tam ſteji ſchwarny ſchij a ſady njeho je wjeßna luża, tu w Bronju betonowana a ſe wunětřkej żelesnej łěßuzu a ſontemu wuſtrojena. Dźeń po harje, kotruż ſ jeneho ſtatoka ſaßłyſchach a njeběch ſo też mnił, tu ſtudenccźi hižo heißowachu. Towarſchſcho běchu hižo pſchi dźele a wěnowachu ſo horlíwje tykanzej a kocźej. Też ja ſich po ſwojich nozach podpjerach. Spěwy ſarźachu a żerty łétachu. Jako běchmy ſo tak prawje rjenje natykali, wuwabi naß młody towarſch-hoſpodaŕ k wulkeſej. Pokaſa nam Bronjowſke hrodźiſchcźo. Bronjowſke hrodźiſchcźe je w tym ſkawne, ſo je najdrobniſke hrodźiſchcźo zyłeje hornjeje a delnjeje Łużicy a pſchikromnych krajow. Wěſo njemóžeſche tute „knotwiſchcźo“, ſ kotrehoż k tomu hiſchcźe nahrabni burja łěto wot léta wjazy woſchkrabuja, na naß pſcheſwulki ſacźiſchcź cźiniccź, woßeße niż na mnje, kiż maju wulkoine Mćcźinſke hrodźiſchcźo ſ jeho dimenſijemi. Dalſche puczowanje bu hiſchcźe thětro dramatiſcźo, pſchetoż noſch towarſch wjedźe naß po tak ſumpatych łukach, ſo mjach cźiſtej bórſy polnej wody, ſchtoż je jara njepſchijomne. Po tym, ſo bě naß towarſch poſtarał tu a tam fotografowak, cźahnychmy ſpěwajo do Radworja a po Radworju ſ Radworja ſaßo do Bronja. Chžuchmy ſwojim ſpróżnym ſtawam muſiny wotpocźink popſchecź, ale naſch wukmitny towarſch-hoſpodźicźel wuhna naß bórſy do ſahrody, ſo mohło ſo błido kruc̀ ſa wjecźerom hotcźiſnu.

Paćeŕ lačneho.

Ach wodźicźka jaſna, ach wodźicźka ty!
Ja pija cźe dele każ błeborne dny.

Ach piwko, ty żołte, ach piwko ty, ty!
Daj ſrěbacź ſo dele każ ſłocźane dny.

Ach winko, ty kraſne, ach duſchicźka ty!
Ja koſchicź chżył tebje wſchě njebjeſke dny.

Sa.

W ſahrodźe běſche dozyła rjenje, ale ſad hiſchcźe njebě ſrały. Towarſchowje ſo wokoło hł. ſtarſchego cźrjódowachu a ſpěwachu ſ wutrainoſcźu nimale wſchě pěſnicźki, kiż ſu napiſane w „Towarſchnym Spěwniku“ (Dieczi pſcheſchładowany a pſchdźełany wudawk). Mjenje pilni pachoju ſo mjeß tym po ſahrodźe pſcheſchodźowachu, dóniż ſo ſ hoſcźinje njeſawoła. Ale to bě hoſcźina — jako kwaſna! Bjes dźiwa, ſo ſołdk tajſim ſtrapazam ſroſcźeny njebě a najſajtra ſtrajkowaſche. Na ſmjerkach ſo roßſahnowachmy a wunjeſechmy hoſpodnemu ſtatoki derje ſaßkuſenu ſławu. Spěwajo do Radworja cźahnychmy! A halekachmy rjane pſcheſepoło: „Nět ſ mozu ława, Sſokołjo — —!“ Pola Brylej muſika hižo mózuje kwicźeſche a dumpaſche. Towarſchowje ſo do ſurle walachu, ſ niuu też ja. Tam ſo hižo wſcho każ zuhnjene wjereſeſche. Ja ßym wſchak naturſki njerejwał a cźuz to da-li Bóh też wotſtacź. Njemóžu dowidźecź poſitiwny ſaměr tuteje rotazije porow, kiż ſo rejwanje mjenuje. Tola druhdy dożyła rady pſchihładuju tutej bludnej wjerczenzy, haczrunjeż niż pſchedoho. Tak mějach ſo też dźeńſa bórſy ſ procha a ſumkownych ſo ſtradźi do ſchule. Tam bě też rjenje! Knjeni wucźerjowa roſumi wuběrne „tutti-frutti“ dźłacź! A wjeſkoſe běſche. Sſmy bjeßadowali hacź po połnoc. Potom wſchak je ſa nječnych a ſtarſchich ludźi, kotrymż hižo tórnoſcź nłodoſcze njepſchiſteji, cźaż do ła. A tak dźěcź też lehnyć. A ßym ſpat jenoż hacź — do dźewjerſchi rano!

Tajka je kermuſchka w Radworju a ſwoju hłowu na to ſadźu, ſo na ſanej domkhowanzy w Bukezach abo Hodźiju tak rjenje njeje każ na Radworſkej kermuſchcźy!

Měrćin Nowak-Njechorńſki.

Po Českim Raju a Ještědskich horach.

(Turiſtiſke ſpomnjeńki.)

(Stónćenje.)

Na 3. dźeń rano w 7 hodź. wujědźech ſ cźahonk i Turnowa dwě ſtaſiji k połnocy w ſaměru do Liberza hacź do Hodkowic. Hodkowice ßu pěkne měſtacźko, něſchto wjetſche hacź naſch Wóſpork. Wot Hodkowic poſtupuje ſo a cźehnje ſo nimale k połnocy dołha Jeſchtědſka horina każ hohrika murja, kotraż ſo w Jeſchtědſkim wjerchu nahle poſtrěhuje hacź pſches 1000 m. wyſoko. Jeſchtědſka horina je. ſkoje běſche wopraudźe ſ murju, chineſkej murji, dźiwaja cźeſki kraj wot němſkeho. Na rańſcho-połnoźnym boku je ſo wot Zitawy hacź Němcźowſkeho ßylnje roſprjerako a cźuje ſo tam ſ knjeſom. Sſrjedźiſchcźo twori tu měſto Zibeza. Tuta pſchemyſłowa krajina je ſuſcze wobydlena. Na druhej nawjeczornej ſtronje pak roſpſcheſtrěwaja ſo cźeſke wſy. Tu je ſo cźeſki lud, kruce wo ſwoje ßydliſchcźa wojowerſchi, ſdźerkał a ſo w běhu połedniego 19. ſtotka każ ſ ſkła jako narod ſtudźił a ſkrućił, pryđeż każ my wulkuwujaſany a we womorje dźerżany. Wołejbe Sſokoł to běſche, kiż w ſaußdźenych 60 létach krucze a wutrajnje ſtražowaſche a wojowaſche wo tutón namjeſny cźeſki kraj.

Hodkowicy tworja ßlownu połrědkowanu ſtajiu mjeß cźeſkim Turnowom a němſkim Liberzom, pichipołdnio-połnóźny (abo ßuło-ßewżerny) pſchekhod mjeß Jeſchtědſkej horinu a Iſerſkimi horami (Iſergebirge). Też nadoſtnje tworja prawy pſchekhod: ßu němſko-cźeſke měſtacźko, w kotrymż ßu Cźechoio hiſchcźe trochu w mjeriſchinje. Do wójiny pod rakuſkim knjeżerſtwom běſche to wſo „cźyſty němſke“ měſto. Po pſchewrócźe ſarjadowachu ßebi Cźechoio ſwoju cźeſku ſchulu. Wběche dotal ſaměſcźena we pryđej privatnym twarjenju. Dźeńſa botwarjeja tam narodej doſtojnu kraſnu cźeſku ſchulu, ludowu a měſcźanſku. Schula je ſnjuje ßlowna baſchta narodnoſcze, wojowaje wo ſwoju exiſtenzu. To Němzy derje wěđa. Tyhdla mějo k tomu muż w rukomaj, ſapraſcźicho nam Cźechom, hdyż też małemu, tola zyłemu narodej nia jenoż herßiſu ſchulu, ale ßamo jenoż porjadne nuwuczowanje w ßerbſkej rěcźi a ſtawiznach, haj ßamo w nabożinje (w Pruſkej). Tutón kulturny ſkandal je bjeßpſchikładny na ſmjeże. Ssamßni Němzy pak najbóle khcźicźa, kajſe khcźiwdy ßo jim pjecza ſtawaja. Tu w Hodkowicach potajkim hižo ßane cźeſke dźeći wjazy ßwojemu narodej njerubija, ſo bychu pjelnile a dopjelnjowale němſke rjadowanje. A hdyż pod tajkimi pſcheměnjenymi wobſtejnoſcźemi wołſo ſ němſkimi ſchulami wrócźo dże a dyrbja ſo próſdne rjadownje ſromadże połoſcźi, cźinja Němzy w rukaju a wutrajn połſkaſchaju hołk wo ſurowym, beſtialnym połłoćowanju ſe ſtrony Cźechow. Kak mało ßo potom jich ſadźerżenje pſcheſcźiwo nam mjenuwacź? Nó — to ſ zyła zamych ßłowom ſa to nimamy. —Tajke a podobne wuſłe ßo cźaſ bjeßdłak nanuſuja, krocźiſch-li ſo wyſoko po ſtrach nad krajinami, wo kotrejż ſo narodoſtnje horzo wojuje.

Pſchi khětro ponrócźenym njebju, haj pſchi beſchcźokowym wjedrje ſtupach ſ Hodkowic **k horam. Turiſta** njeda ßo ſohaż ſatrajcźicź. Hacź dożdźu **k wyſchinam a budu** ßłónzu bliże, ßo tuto hižo **pſchedobudże a mokre** kuſtmrócźiny ſbéhnje, kiż nětkole pſched horami ßo hiſchcźe ſaracźuja.

Dożpěch k „Sſudej“. To je originalna reſtauracija, kiż wobſteji ſ hołuſtkeho ßuoa. Lubowarjo piwa maja potajkim tu na wyßokej horje mózuoſcź, niż jenoż pſchi „ſaſaſy“ ßedźecź, ale w ßudźe ßamym, ideał to, kiż ßo měrſce njeſłyßi pſchetrjebjecź. Sſudź „Hohrſki ſtb“ ßo tu na južnych hórnizach Němzowſkiwa natwarj jako ſtražowazy ſymbol Prauěmozuoſtwa. Pſchetoż na njedwjedźowych kożuchach ſeżo a ſenjeho paßo (dawajo druhim ſa ßebje dźełacź) a ſ wulkich rohow piwo pijo: tak karakteriſuje Němzow Tacitus, ſławny Romſki ſpiſowacźel we ſwojej knihy „Germanija“, wopiſujo Němzow a Němki we ſwojim cźaſu (pſched 1900 létami).

Tola w „Sſudźe“ njewotkaży, ani ſo w nim njeſahatajich, ſchtoż wuſłowanje ſoraſnjinju, ſo njeby ßebi nichtó awßiłł, ſo jeho atmoſfera buoßeſche taſke hiſtoriſke ſpomnjeńki ſnadź ſ pomoznu němſkich piwnych ſpěwow ſe ſtudentſkich łét hiſchcźe ſnatych. (Na pſch. Die alten Deutſchen tranken

Aljoša goršok.

Spiſał Leo Tolſtoj.*

Aljoſcha bě najmłódſchi ſe bratrow. Jemu běchu natwdali pſchimjeno „goršchok“, to je tak wjele każ „hornz“, dokelż běſche ſ hornzom, ſ kotrymż bě jeho macź k diakonowej po mloko póßłaka, ßo ſakopnuwſchi padnył, pſchi cźimż bě ßo hornz roßbił. Macź hólcźeża ſa to pſchekleła, a dźěcźi pocźachu makeße Aljoſcha dla roßbiteho hornza hnéwacź. Tak woſta mjeno Aljoſcha goršchok na nim wißażo. Aljoſcha bě mały, ſłuchi, njelepy; ſwſchi wujperaſchiej ßo jemu każ ſchidle ſ hkowy, a nóß bě pſches měrn wulki. Dźěcźi na njeho wekachu: „Aljoſcha ma nóß każ tórku“. Wo wßej bě ſchula. Tola cźitacź bě ſa Aljoſchu wulka próza, a wón njeměſeſche też ſayła cźaßa k wukinjenju. Starſchi braſt ſkuſeſche pola pſchekupza w měſcźe, a Aljoſcha dyrbjeſche wot małoty nanej pomhacź. Běſche hałe ſchéſcź łét, jako hižo ſ ßołzami wowzy a krowy na paſtwu honjeſche; dóniż běſche ſtarſchi, paßeſche wodnjo a w nozy konje. Se dwanacze létanni woraſche polo a wodźeſche wóß. Wjele mozu wukmitny towarſch-hoſpodźicźel wuhna naß bórſy do ſahrody, ſo mohło ſo błido kruc̀ ſa wjecźerom hotcźiſnu.

Hdyż běſche wjeſoły a dobreje myßle. Hdyż nan jeho ſwarjerſche, mjeſcźerſche ſdobom a pſchipoßłuchajſche ſcźerkliwje. Tak khěts hacź běſche njewjedro ninu, ſe ßaßo wjeſoły a dźełaſche dale.

Aljoſcha bě 19 łét, jako jeho bratra k wojakam wſachu. Nan póßła jeho na bratrowe měſino k pſchekupzej ſa wotroźka. Aljoſcha boſta ſtare ſchkórnje ßwojeho bratra a nanowu mězu. Tajſeho dowjedźechu jeho do měſta. Aljoſcha njemóžeſche ſo dodźiwacź na rjanoſcźi ßwojeje drašty, pſchekupz pak njeběſche ſ jeho ſwonkownym ſpokojom.

„Myßlach ßebi“, prajeſche nanej, na Aljoſchu hładajo, „ło mi na Semjonowe měſtno cźłowjeka pſchiwjedźeſch, a nißto teho póſcźeſtech mi tajkeho wótcźenza! Schtó jenoż ſ nim ſapocźnu?“

„Wón pak wſchitko dokonja: pſchahacź móże a jéßdźicź, hdźeżkuli dyrbi, a dźěła ſa ßwoje ßiwjenje rad. Je jenoż tak ßuchi, je pak ßyłny, pſchede wſchém pak ſwołniwy a cźiſchi.“

„Nó haj wſchak, cźuz hładacź, ſchto bo ſ nim cźiniccź hodźi. Woſtaj jeho jenoż tu.“

Tak naſtupi Aljoſcha ßłużbu pola pſchekupza.

Pſchekupzowa ßwójba njebě wulka. Do njeje ßłuſchachu: pſchekupzowa mandźelſka, jeje ſtara macź, najſtarſchi ßenjeny ßyn, kotryż bě jenoż jednorje wukuklany a nanej we wobkhodje pomhaſche, druhi wucźeny ßyn, kotryż bě gymnaſij wopytał a na univerſiće pobył, wotkelż pak běchu jeho wuhnali, tak ſo ho nětko doma ßiwjeſche; ſłónćnje běſche tu hiſchcźe dźowka, kotraż na wyſchſchu ſchulu khodźeſche.

Najprjedy ßo Aljoſchi tak prawje njelubjeſche — běſche pſchejara bur: jeho drašta bě hubjena, njewjedźeſche ßo prawje ſadźerżecź, rěkaſche wſchém „ty“. Bórſy pak na njeho ſwuknuchu. Dźěkaſche hiſchcźe lépje hacź jeho bratr a cźinjeſche wſcho cźicho a ſwołniwje. Wſchě możne dźěła jemu napołożowachu, a rade a ſpěſchnje je wukonjawſchi trocźeſche wot jedneho dźěła k druhemu. Każ pryđej doma, tak kopjachu nětko tola pola pſchekupza wſche dźěła na Aljoſchowej ramjeni. Cźim wjazy dźěłaſche, cźim wjazy ßebi wot njeho ßadachu. Hoſpoſa, dźowka, ßynaj, pſchekupzſki, kuchaŕka — wſchitzy ſcźeſchu jeho pak tu pak tam a ßadachu ßebi najwſchelakoriſche dźěła wot njeho. Nastajnje na njeho wokachu:

„Dodźej jomu tam, bratſiko!“ abo „Aljoſcha, thěts, tole hiſchcźe by moht ſcźiniccź!“ — „Aljoſcha, ßy to ſahyt, ſchto?“ — Hładaj jenoż, Aljoſcha, ſo nicźo njeſabudźeſch!“

A Aljoſcha běhaſche tam a ßem, cźiniſche wſchitko, ſchtoż jemu ſaſachu, njeſapomni nicźo, mjeſeſche k wſchemu thwile a bě pſchezo wjeſoły.

Bratrowe ſchkórnje bě bórſy roſtorhał. Pſchekupz ßwarjeſche jeho, dokelż ſ roſtorhanymi ſchkórnjemi a ſ nahimi połzami wokoło běhaſche a kupi jemu na wikach nowe ſchkórnje. Na nowych ſchkórnjach dże ßo nětko Aljoſcha wjeſeleſche, tola noży běſchtej ſtarej wotſtałej, a wjeczor bo leſchtej jeho, hdyż běſche ßyły dźeń wokoło běhał, a wón hnéwaſche ßo na njej. Aljoſcha ßo też ſtrachowaſche, ſo ßo nan, hdyż do měſta po nißu pſchińdźe, na njeho roſhnéwa, dokelż bě pſchekupz ſchkórnje ſa jeho nißu wobſtaral.

Aljoſcha ſtawaſche w ſymje pryđej hacź ßłónzo ſthadźeſche, kałaſche drjewo, mjeczeſche dwór, pßowaſche konja a krumu. Potom ſatepi do thachlow, cźiſcźeſche ſchkórnje, poſtaji ßamowarh a ßwětleſche je, dóniż pſchekupſki jeho njeſawołka, ſo by tworowe wacźoki nożył abo kuchaŕka jemu njewonrecźi, ſo by cźeſto tołk a talerje wopłokował. Potom pół łachu jeho do měſta druhdy ſ liſtom, druhdy ſo by po dźowku do ſchule ſchoł abo po wołi ſa ſiaru macź. „Hdże pak ßy jaßo tak dołho był, wjedrowy ſhadła?“ tak ſareji pak tón, pak tannny na njeho. „Cźohodła też hyhmy dyrbjeli ſamí po nécźeho hicź? Aljoſcha tam hižo doběhnje! Aljoſcha, he, Aljoſcha!“ A Aljoſcha běżeſche.

Aljoſcha ſnědaſche duzy po puczu a ſredka mějeſche cźaſa, ſ druhimi hromadże wobjedowacź. Kuchaŕka na njeho ßwarjeſche, dokelż we prawym cźaſu njepſchińdże, mějeſche pak ßubujelnoſcź ſ nim a ſłowa ſa njeho picźezo nécźeho cźopie k wobjedu abo k wjecźeri. Ke ßwjatym dnjam běſche pſchezo wjele dźełacź. Tola Aljoſcha wjeſeleſche ßo na ßwjate dny, dokelż potom nécźeho k pſchepicźu dosta. Njebě dże to wjele, 60 kopeiow ſnedź nahromadźi, běchu pak tola jeho pjenjeſy. Swoju nißu ani njewohłada. Nan pſchińdże do měſta, da ßebi nißu pola pſchekupza wupłacźicź a ßwarjeſche na Aljoſcha, ſo je ſchkórnje tak thěts roſtorhał.

Jako bě ßebi ſ drobnymi darami dwaj rubłaj nahromadźił, kupi ßebi, każ bě jemu kuchaŕka radźiła, cźerwjeny ſchtrykowany pjeſ, a jako ßo jón wobleeże, njemóžeſche ße wjeßeloſcźu wjazy hnuh ſaćiniccź.

Aljoſcha rěcźeſche malo, a hdyż nécźeho prajeſche, cźiniſche ſo ſ krótkimi ſłowami, ßo na ſtronu wotwobroćiwſchi. Hdyż jemu nécźeho kaſachu, abo ßo jeho praſchachu, hacź to abo tamne rośumi, wotmołwi pſchezo bjes pſchemyßlenja: „Cźłowjek dyrbi ſwjchemu rośumicź“, a potom dźełacź ynydom na ßwoje dźeło.

Paczerje Aljoſcha njeſmajeſche; ſchtoż bě macź jeho nawuczika, běſche dawno ſahył. Njedźiwajcy toho pak modleſche ßo rano a wjecźor — a to ſ rukomaj, ſ kotrymaj ßebi ſchtiſche cźiniccź ſche.

(Stónćenje pſchichodnje.)

* Se ſhromadneho wudawka poetiſkich dźełow Lea Tolſtoho, kotryż je w Ladyſchnikowym nakładze w Barlinje ſtunie wuſchoł.

noch eins, ſie tranken immer noch eins, juchhej. Sie lagen auf Bärenhäuten und tranken immer noch eins, noch eins — atd.)

Cžile kroczach dale po rjapje Jeſchtědſkeje horiny, ſtupajo ſtajnje po někotrych wjeřſchkach k najwyſchſchemu Jeſchtědſkemu wjeřchej. Mjes tym wukonja ßlónzo cžim dale cžim bóle ßwoju móz, mróczele ſtupaja wyſche, mjes mróczelemi, kiž ßo tu a tam pſched wyßokimi horami hiſchcže kopja, poſkicžuja ßo kraßne wuhlady do kraja, hdžež ßlónczko ßwěcžeſche, kaž by něchtó hobrſki ſawěſchk ſběhal pſched wulkim ßlónczným wobraſom. Setkam žonu a ſtcowju ju cžěſki, a hlej, wotmołwi mi cžěſki. Dam ßo ſ njej do rěczow. Bližimy ßo někotrym khěžam a dworam tu na wyßokim, ſchěrokim hołym khribjetu horiny: Raſchowka, cžěſka hórſka wjeſka. Tu ßuny ßo pilny cžěſki ratař po nawjecžornym boku dołheje horiny wyßoko horje hacž na khribjet, kotryž wobkuježi. Cžežke je tu dželo a ßnadne ßu žně. Woblecžu ßo kabat a ſapinu ßebi jón krucže. Hacžrunjež je 1. žnjeńza, tola póczňje khłódno bycž a ßylnje ducž. Wěrju cžěſkej žonje, ſo tu druhdy jara „fouka", hdyž ſymſke ßněhowe wichory njehacžene pſches horiſchcža ruja. Naras bliži ßo njewjedro, něhdže w ßamßnej wyßokoſcži kaž hora. Hiſchcže tónle pahork a ßym w korczmje. Wſchón pſchepoczeny wuczeknu hiſchcže wokomik pſched njewjedrom, kotrež tu takrjez wot horka wobkedžbowacž běſche jara ſajimawe, tohorunja bjeßada někotrych karakteriſtiſkich poſtawow ſ tudomniſchich hór: liſtynoſcherja, ſtareho ßyaka a druhich.

Pſchi ßlónczným wjedrje, powobjedowawſchi ſaßo podobnje kaž pſched tym we ßwojej turiſtiſkej kuchini pſchi jaßnjeſyholazym ßo hórſkim žórleſchku, doraſych pſched wjecžorom na Jeſchtěd ßamón, kiž ßo wyßoko a nahle wupina nad Liberzom. Němzy ßo jara njemdrja, ſo ma kaž zyła hora, tak tež wula turiſtiſka reſtaurazija a hotel do ſtatnych rukow pſchenicž. Ke karakteriſtizy Němzow tu pſchiſpomnju, ſo móže ßo cži tu dženßa hiſchcže ſtacž, ſo njedoſtanjeſch jědže w reſtaurazyji, žadaſch-li ßebi ju cžěſki. W cžěſkich reſtaurazijach je tajke ſadžerženje njemóžne. Tak Němzy wſchudžom wužadajo wuſtupuja a potom ſaßo kſchicža.

Pſchenozowach na Jeſchtědu. Rano wokolo 7 hodžin poſkicžeſche ßo tu wulzy ſajimawy wobras: k wjecžoru a połodnju wot hory wupſcheſtrěwaſche ßo wulke dělomódžełowe morjo, něhdže 30 m. pod wěžu, potajkim we wyßokoſcži hory, něhde 1000 m. wyßoko. Nade mnu ßwěcži na jaßnym njebju rańſche ßlónzo, jenož někotre lohke mróczałki tam ſalětuja, ſaßo wyßoko nad nami. S wjecžora waleja ßo pod nami huſte ale lohke mróczele, kurjawy. Sslónzo na nje ßwěcži a tak błyſchczi ßo zyła mróczelina. Niczo njewidžiſch, hacž tutu hobrſku ßwětlinu, podobnje kaž by ßo tu ßwětle ßo žołmjaze morjo roſpſcheſtrěwało a Jeſchtědowy wjeřſchk ſ khěžu ßo ſ njeho wuſóčhował, kaž mała kupa. Pſchezo nowe a nowe mróczno ßo ſ wjecžora k Jeſchtědu ßuwa, ßo tu kopi, kaž ßo žołny pſched ſkalnej kupu rosražuja. Skónczňje póczňu ßo hacž na hrjebjeń horiny dobywacž, ale ſpodžiwne, hdyž ßu ßo pſches njón pſcheßunyłe, ßo roſpuſchcža, ſhubja. A tu hladamy do ſkoro tyßazmetrowſkeje hlubiny do Liberzſkeho doła. Tam ßwěczi ßlónzo a nimaja ani ſdacža, tajke morjo mrokow ßo tu wari a kopi a pyta Jeſchtěd pſchewinycž. A ßłyſch! hudžbne ſynki doraſyja ſ hlubiny tutoho morja na wjecžoru k mojimaj wuſchomaj. Ah! ßokolſki pokhod! Tam delka pod Jeſchtědom je něhdže Ssokoł na pokhodže k ßokolſkemu ßwjedženjej. Hnuty požładam, ſamyßleny. Skónczňje póczňje ßo mróczne morjo pſched Jeſchtědſki hrjebjeń walecž, najprjedy dale k juhu, hdžež je nižſchi, wokoło wjeſki Raſchowki, ſkónczňje pod ßamymaj naſchimaj nohomaj. Jenož pośledni ſkalny Jeſchtědowy wjeřſchk ſ wěžu tu hiſchcže ſteji jako pośledni wjeřſchk powodženeje kupy. A tu! nowa wulka tołſta běła mróczel ßo bliži a hrabnje a pſchewinje tež pośledni ſbywazy wjeřſchk. Ssym tež na ßwojim najwyſchſchim dypku, na Jeſchtědowej wěži, w mróczelach. Běłe, miłe mróceżle waleja ßo pſches njón, dele do Liberzſkeho doła. Niczo wjazy njewidžu a hnuty ſ tajkim dramatiſkim pſchirodžinym wobraſom wróczu ßo do reſtaurazije, hdžež pſchikhadžeja přeni njedželſzy rańſchi wulětnizy, ſ Liberza, hižo poſdže, chzych pohladacž, ſchto ſ wjecžora pſches Jeſchtěd ßo bliži. Njewabjachu žane daloke wuhlady wjazy, kaž hiſchcže pſched krótkej hodžinku k ranju pſches Liberzſki doł k Jěſerſkim horam a Krkonoſcham. Ssedžachmy w běłej kurjawje. Tu njewědžach niczo lěpſche, hacž ſpěſchnje na papjerje hromadžicž, ſchtož widžach a naſhonich.

Sslónzo, ſymbol prawdoſcže a ſprawnoſcže, kiž ßwěczi ſtajnje nad zyłym ßwětom, ſběhny a roſpjerſchi wſchak bórſy mróczele a mhły wyßoko hiſchcže nad Jeſchtědowei horn, tak ſo ßwobodnje a njehacžene czehnjechu pod módrym njebjom — a ßlónzo ßwěcžeſche, kaž k wjecžoru nad cžěſkim krajom, tak k ranju nad Liberzſkim dołom a Jěſerſkimi horami a Krkonoſchemi.

Kroczach ſ hory do Liberza a jědžech ſe železnizu pſches Kitawu domoj do naſcheje Lužizy. **

Přilopk.

* **Spodžiwny pucž błyſka.** Němſki pěßnjeř Guſtav Schwab je we ßwojim cžaßu pěßeń „Njewjedro" ſhotowił, kiž ßo ſapocžina: „Urahne, Großmutter, Mutter und Kind . . ." Schtož wón w pěßni ſdźěluje, je ßo woprawdže ſtało. 30. junija 1828 dyri mjenujzy błyſk do domſkeho tkalza Hilsingera w Tuttlingenu we Württenberkſkej. Horjeka mjenowani njeßedžachu w „błukej jſtwi" hromadže. Ale tónßamy błyſk ſaraſy 70-lětnu prawowku na hornej łubi pſched kuchinſkimi durjemi, jeje 52-lětnu džowku w bydleńſkej jſtwi w přenim poſkhodže, jeje 18-lětnu prawnucžku (Urenkelin) w kuchni a druhu 8-lětnu prawnucžku deleka pſched durjemi, hdyž chzyſche do ſchule hicž. Nimo tutych morjenych buchu druhe 4 woßoby w ßamym domje a 2 w ßußodnym wot ßameho błyſka mjenje, pak bóle wobſchkodžene. Tutón tragiſki wukónz wbohich cžłowjekow je pěßnjerja namołwjał, ßo pjera pſchimacž. Tak ßo tutón podawk potomſtwu ſakhowa.

* **Nowi cžłowjekojo.** Sibiriſka expedizija Moſkowſkeje akademije wědomoſcžow a ruſkeho akademiſkeho towařſtwa ſtaj nowy lud wußlědžiłoj, kiž pſchi rězy Nura bydli. Rěcž a ſwonkowne tutych cžłowjekow roſeſnawa ßo zyle wot Samojedow, kotſiž we wuliwje rěkow Nura a Taßa bydla. Nowy lud wuſnamjenja ßo pſchedz blědymi Samojedami pſches ßwoje cžorne włoßy. Samojedy mjenuja jich „lěßni ludžo", mjes tym ſo tucži domoródni ßami ſa ßo žaneho druheho mjena nimaju hacž „cžłowjek". Woni ßu Nomadojo a jich liczba wuczini ßnadž na 600 ludži. Hacž dotal njeje ßo hiſchcže žadyn ziwiliſowany cžłowjek do jich krajiny pſchedobył.

* **Nowe hory pod morjom.** Na jěſbje pſches Biſkayſki ſaliw (mjes Franzowſkej a Schpaniſkej), ßnadž 100 mórſkich mil wot franzowſkeho brjóha, wobkedžbowa franzowſki kſchižak „Leiret" wurjadnje njeměrne žołmjenje, ſchtož na pěſkojcžne ławki pokaſuje. Pſchi tym woſnamjenja mórſka karta na tutym měſtnje 5000 metrow hłubokoſcže. Tež łódž hłubinu wuměri a namaka, ſo běſche tam jenož 34 hacž 112 metrow hłuboko. We wědomoſtnych kruhach ßej myßla, ſo pſchi tutych podmórſkich horach ßo wo pſchecžißnjenje mórſkeho dna jedna, ſchtož je ßo w ßamym cžaßu ſtało, kaž druhe ſemjerženje w Japanſkej.

* **Paradis w južnym morju.** Expedizija jendželſkeho majora Douglaßa je njedawno po mórſkim puczowanju ſaßo do Londona ßo wróczila, hdyž je wjazy dyſchli 45000 km pſchejěła. Tuta expedizija chzyſche wobbje njeſnate dźěle Cžicheho ozeana pſchepytacž. Pſchińdžechu na kupy, hdžež hiſchcže žadyn Europežan ſtupił njebě. Tu namakachu wobſtejnoſcže kaž w paradiſu. To płacži tež wo kupje Rapa. „Hdyž ßo kupje bližachmy," powěda major Douglas, „widžachmy dwejoch domoródnych, kotrajž woßrjedž wobkuſlazeje pychi Božeje ſtwórby ležeſchtaj a nam wjeßele pſchikiwaſchtaj. Bórſy pſchibližachu ßo wſchitzy wobydlerjo małeje wjeſki. Swjelſcha běchu dozyła nahe a cžißnychu ſpěſchnje někajke draby na ßo a chzychu ſ tym zuſych hoſcži poczeſcžicž. Žónſkich je tam 8 krócž telko, kaž mužſkich. Kóždy muž ma tuž wjazy žonow, niž nadobo, ale porjadu. Džěłacž ſkoro niczo njetrjebaja, ſtwórba poſkicža ßwoje dary bohacže. Hdžež dyrbi ßo tróſchku dopomhacž, ſtawa ßo dźěło ſpěwajo, žortujo a rejujo. Je bóle hra hacž napinanje. Na kupje ßu hobrſke jeſchcželzy, na 1½ metra dołhe, njejßu pak ſtraſchne, byrnjež tajki napohlad měłe. Ssu wjeßołe, ſo ßmědža ßo wo měrje na ßłónczku pjez. Krajina je nimo měry kraßna. Romantiſke ſkalniſchcža wobrubuja kupu a podawaju rjany a wotměnjazy napohlad. Na hórkach roſtu palmy a w runinach płódne ſchtomy. Potom wuhladaſch ſaßo pralěß ſ hobrſkim paproſchom, druhdy idylliſke lěßy, kotrež nanajbóle wuměłſki ſahrodnik lěpje ſarjadowacž njemohł. Rěki běža po kupje a płódnja krajik. Domoródni žiwja ßo ſ wjetſcha jenož wot roſtlinow a ßu zyle měrni ludžo, kaž džěcži. Ssu wubjerni płowarjo a waleja ßo hodžiny dołho we ßwojich rěkach a rěczkach. Do morja njeńdu, dokelž hroſy ſtrach pſches žrawzy (Haifiſch). Expedizija majora Douglaßa pſchihnjeße wjele woßebitoſcžow tuteje paradiſiſkeje kupy, tak wſchelake kamjenje, roſtliny, pſchekaſańzy (Inſekten) a druhe wěžki ßobu, a pſchepoda je Britiſkemu muſeej.

* **Wulka kwětka.** Na kupje Sumatra roſcže kwětka, kotruž móžeſch naſchej Aronowej liliji pſchirunacž. Dokelž pak je w Sumatra jara cžopło a mokro, wſchitke roſtliny jara wulke naroſtu. A tak tež tuta kwětka nimo měry wulka ſroſcže. 11 lět dołho roſcže kwětka kłobukej ſ zokora podobna, do wyßokoſcže. Potom je něhdže 2 mtr. wyßoka. Něhdže hakle roſkcžěje. Selena nóžnjowka ſ žołtymi błakami ßo roſwali. Snutſka je fijałkomódra. W ßrjedža ſteji tołſta, mjaßna žołta heja ſ dołhej ſchkałobu. Poſdžiſcho je heja krej cžeřwjena. Napohlad tajkeho kcženiſka je wěſo kraßny. Bohužel pak ma rjana kwětka něſchto njelube na ßebi. Hdyž ßo kcženje wotewri a hdyž je najrjeńſche, dha póczňje ßmjerdžecž — a ßmjerdži žałoſtnje a grawocžiwje ſa ſhnitym mjaßom, tak ſo ju jako jſtwinu wonjawku njemóžemy trjebacž. Sswoju zyrobu bjerje kwětka pſches njeliczomne koruſchki k ßebi. S muchami ßo dale rosmnoža. Tute ſwěrjatka ßmjerd lubuja a tohodla namakamy w kcženju pſchezo jara wjele muchow. S pſchekcženeje kwětki naroſtu krejcžeřwjene jahody, kotrež po ſtach hromadže ßedža. Srale, daloko ßwěczate cžeřwjene jahody ptacžkow pſchiwabja, kotrež ßymjo po dalokim kraju roſſchěrja. S tołſteje heje wuwije ßo jene łopjeno, kotrež je małemu ſchtomej podobne. Łopjeno je wjazy metrow ſchěroke a ßedži na 2 hacž 5 metrow dołhim kijeſchku.

Listowanja.

H. D. Ssamorucžny teſtament ßo poſtaji, hdyž wotkaſowař to napißa, ſchtož chze ßwojim dacž, na kóńzu ſtaji ßydliſchcžo a datum a doda, ſo je to ßam pißał — na pſchikład (wěſo w němſkej rěcži, tak daloko drje hiſchcže niejßmy, ſo by ßerbſki pißany teſtament pſched ßudniſtwom płacžił): „Mój teſtament. (Nětko ſcžěhuje to, ſchtož ma ßo jenotliwym wotkaſacž). To wſcho ßym ßamorucžnje napißał. (Spody.) Wjeß, (džeń a měßaz) 1925. Kſchcženſke a ßwójbne mjeno." —

Knjez so truha.

Cžaß: Ranje w nalěczu. — Měſtno: Kupańſka jſtwa.

Knjes: „Hana, je moje truhadło hotowe?"

Hana: „Haj, knjes doktoro!"

Knjes: „Derje!"

Knjeni (hiſchcže we łožu): „Njrjej tola tak, hdyž Hanu wołaſch!"

Knjes: „Ja njejßym Hanu wołał."

Knjeni: „Ja tola hubjenje njeßłyſchu."

Knjes: „Najſkerje tola ja ßym ßo ju tola jenož ſa ßwojim truhadłom praſchał." (Dže do kupańſkeje jſtwy a reji): „Hana, cžert tola, hdže pak je moje truhadło?"

Hana: „We kupańſkej jſtwje!" (Hana woła ſ pſchedkhěže.)

Knjes: „Hdže pak to? Scže khora? Hdže ſcže moje truhadło cžiniła?"

Knjeni: „Hana! hdže ſcže truhadło mojeho muža cžiniła?"

Hana: „Do kupańſkeje jſtwy, hnada knjeni!"

Knjes: „Hana, moje truhadło, khětſje, khětſje!"

Knjeni: „Hana, mój muž dyrbi prjecž!"

Hana: „Sserſchcžowz a truhadło ßym na myjne blido ſtajiła, wěm to zyle wěſcže!"

Knjes (ſtupi do jſtwy, truhadło w jednej a ßerſchcžowz w druhej ruzy): „Hana, moje truhadło!"

Knjeni: „Ale mužo, ty maſch jo tola w ruzy!"

Knjes: Haj, haj! ale Hana, woda je tola łód ſymna."

Hana: „Prjedy běſche 37 ſtopnjow, kaž kóžde ranje."

Knjeni: „Cžińcže wodu cžopłu, abo pſchinjeſcže ſaßo nowu."

Hana (dže do kupańſkeje jſtwy): „Ale, nadobny knježe, woda je tola hiſchcže zyle cžopła, ſtejeſche na ſtólczku pſchi woknje."

Knjes: „Tak, tak. Nacžińcže rucže raz mydło, dyrbju tola prjecž!"

Hana nacžini mydło w ſchalzy.

Knjeni: „Ssměm cži pomhacž, lubuſchko?"

Knjes: „Hana, daj mydło! To tola njeje žadyn jeſchcž! Žona, proſchu daj mi cžiſte trjenjo. (Knjes dže pſched hladadło a namydli ßo.)

Knjeni: „Pſchińdžeſch hiſchcže ſ cžaßom na cžah?"

Knjes: „Hana, hdže pak ſcže papjeru położiła? Dyrbju Wam to kóžde ranje kaſacž?"

Hana: „Knježe, ßym tola wſchitko do kupańſkeje jſtwy położiła, kaž ßebi to pſchejeſchcže!"

Knjeni: „Dajcže, Hana, ja pomham ßwojemu mandželſkemu.

Knjes (pſchiwobroczi ßo k ßwojej žonje a położi pſchi tom truhadło na póßłanje): „ſchto pak mam tu na wóczku?

Knjeni (poſtanje, pſchecžißnje póßłanje, ſawodžele tak truhadło a ſalěſa ſ łoža): „To njeje niczo dale, lubſchi."

Knjes: „Hana, papjeru, cžert tola, džeßacž raſow hižo ßym ßebi papjeru kaſał!"

Knjeni (pyta w małym kaſchcžiku): „Tu maſch!" (Da jemu liſtowe liſtno.)

Knjes: „Schto, liſtowe liſtno? Tajkele pſchecžinjenje! Ja tola ßwoje pjenjeſy ſpizy njeſaßlužu! Hana, Hana, papjeru, papjeru!"

Hana pſchiběži ſ wacžokom nowinow: „Proſchu, tu je papjera!"

Knjes: „Hana, wy ſcže hužo! Chzu jenož kruch papjery, kaž mi kóžde ranje dawacže! Njebudžcže tola tak njelepa!"

Hana ßo ſ papjeru wotßali.

Knjeni: „Du tebi po papjeru, mužiko. (Dže do ſpanſkeje jſtwy).

Knjes: „Dundr tola, nětko je mi ſaßo mydło wuſkhło!"

Knjeni: „Tu, lubuſchko, tu maſch prawu papjeru!"

Knjes: „Džakuju ßo cži, luba. (Namydli ßo hiſchcže).

Knjeni położi papjeru na póßłanje druheho łoža.

Knjeni: „Hana, proſchu „Sserbſke Nowiny."

Knjes (pſchi mydlenju): „Schto je noweho?"

Knjeni („Nowiny" w ruzy, tak hlada na ßwojeho mandželſkeho): „„Wěſch, lubuſchko, wy mužojo, wy cžinicže tola to najhłupiſche mjeswoczo pſchi truhanju!"

Knjes: „A wy žony w luboſcži! Schto pak pißaja „Nowiny" noweho?"

Knjeni (ranjena): „Phi, ty ßy wohidny! (Położi Nowinu ſ ruki a runje na papjeřku).

Knjes: „Hdže je moje truhadło?"

Knjeni ßo ſchibale ßměje koze.

Knjes: „Pſcheſtań kóſlika wjaſacž, pytaj mi radſcho moje truhadło! Hana, hdže ſcže? Pytajcže tola moje truhadło. Hdže pak ſcže tola dženßa wſchitko cžiniła! Je Wam traſch cžopłota do hłowy ſtupiła? Jenož na ßwojich lubowari, jenož na nich myßli ßebi dženßniſcha młodžina, niž pak na dźěło. Hana, hdže je moje truhadło. Žona, hdže leži papjera?

Knjeni: „Ssym cži tola papjeru pſchinjeßła!"

Knjes: „Hłupoſcž, ty ßy ju tola pośledna měła abo myßliſch ßebi traſch, ſo ßym ju ſjědł? Hana, moje truhadło! Žona, moju papjeru!

Poł hodžiny dołho pytaja wſchitzy tſjo. Wuſpěch je wulki ropot. Hana dže płaczo do kuchinje, žona pak lehnje ßo žałoſcžujo do łoža.

Knjes: „Tajkale hłupoſcž! Nětko ßym ſbožownje cžah ſakomdžił. (Hotuje ßo pomałku. Hdyž je hotowy, woſmje ßebi Nowinu do ruki a pſchi tom wuhlada papjeru. Położi ju na nóžne blidko. Pſchiſtupi potom k łožu, w kotrymž jeho mandželſka leži, da ji ruku a rjeknje: Božemje, droha mandželſka!

Knjeni da jemu ruku. Pſchi tom pohibnje ßo póßłanje troſchku a truhadło padnje k ſemi. Wobaj mandželſkaj ßmějetaj ßo ſbožownje.

Knjes: „Božemje!"

Knjeni: „Božemje, mój luby, hdže pak džeſch?"

Knjes: „Du k truharjej!"

Nowe knihi.

„Caßanova ſ Budyſchina" mjenuje ßo roman Joſefa Delmonta, kiž je runje hotowy. Kniha je doſtacž pſches Sserbſku knihařnju w Budyſchinje.

Prawje němſki rěcžecž a pißacž! Němſku rěcž we ßłowje a pißmje wobknježicž, je jara cžežko. Tohodla je huſto wobkhodnik, ſaſtojnik, ratař, haj kóždy priwatny cžłowjek pſchi pißanju liſtow abo pſchi pißanju na wyſchnoſcže a w rěcženju pſched dwělomnymi praſchenjemi. Tak njetrjeba ßo žadyn, tež niž wucženy, hańbowacž, hdyž ma pſchirucžnu knihu k wſchědnemu trjebanju, kotraž jemu na kóžde praſchenje wotmołwi, dokelž je to dženßniſchi džeń nuſne. Runje je wuſchła kniha k wudoſpomnjenju a k ßamßnemu wucženju wot dr. Wilh. Schradera: „Richtig deutſch! Sprechen und Schreiben!" Wopſchija wobſchěrny prawopißny ſapiß ßłowow a wujaßnjuje wſchebje pady, hdže ßłuſcha ßmužka abo dypk atd. Płacžizna knihi je 2 hriwnje, wjaſana 3 hr. Wukhadža w nakładže Wilhelm Möller, Oranienburg.

Jeho 19. augusta pola Tissendorfa w lěsu morwjeho nadeńdźechu. S winu hamonordarstwa bě mandźelska njepschesjenoseć.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Drjezdźan.** Hižo tydźenje dołho pschedstaja so wulke „Passionska hra“ we wobschěrnym Sarrasanionowym zyrkusu w Nowym Měsce. Psched lětami běsche wuwjedźenje tutych hrow zwjostwo wjesći Oberamergau w Horjnej Bayerskej. Tam so kóžde 10 lět pschedstajichu a ludźe wschěch dźělow swěta sjez je wobhladachu. Wone njeswobodachu na Bayerskim wobmjesowane. Nahladni Barlinźy wuwjesću pschedwidźu je nětko w Drjezdźanach a to kóždy dźeń wječor 1/8 hodźin, sobotu a njedźelu też pop. we 3 hodź. Spitzowaczel Alfred Wiebach, kiž sam rólu Khrystusa hraje, je pschiłóžowy tekst pschidrawił, kiž so swjetschemu dźěła na Swjatle pismo složuje. Dyrbi so rjec: Pschedstajenja su dostojne, dźiwaju na hnutrny wobsah hyb. W 16 wobrazach — tak cźah do Jerusalema, wuhnaće s templa, Bethania, Judasch, posledniu wječer, Gethsemane, židowska wyšoka rada, Jesuš psched Pilatom, schwikanje, tschišny puć, tschižowanje, Judaschowa smjerć, je tschiža wšace so s rowa stanjenje — cźehnje zyły běh nascheho wumnożenja psched wječerni pschipołožkcharjow a wulsdźehnja so najwažniše cźinki se žiwenja Wumnożnika. Žiwje a cźile so pschedstaja a blowne róle su w najlepschich rukach. Wjele tow jobuschtukowanych wožiwja arenu (jewischcźo) zyrkusa, kiž so k tomu nanajlepje pschihodźa. Někotre róle, kaž Khrystuš, Marija (jeho mać), Marija Madlena, Kajfaš (wyschschi něschnik), Judasch, farisejojo (Eleasor, Rehabeam a Peres, Poncius Pilatus, Claudia (jeho žona) a hischcźe druhe ważnišche buchu wulkotnje pschedstajane. Někotre wobrazy su wosebje hnujace, tak Jesuš psched Pilatom, schwikanje (Ecce homo), tschišny puć a tschižowanje. Tu pokazuja so klowni pschedstejerja w swojim zwłym wunjesetwje: swjatych žonskich sadźiwłowanje, Pilatusowe khablanje, Jesuš, Judaš, Kajfaš. Dźenja „Hosiana“ — jutje „Tschižuj jeho“, je tak prawje wobras też nascheho cźasa. Sjemy tu cźim stutkowniše, dokelž so w sastarkich dźelach (kaž je swjetscha w tanmischim cźasu nuschachu) pschedstajeja. Wuspech wobrazow powjetschuje so pschez wschelake wobswětlenja. S wulkeho dźěła hraje so też w cźmi a cźmizny, schtož effekt powyschuje. Hry su na kóždy pad wobhladanja hódne. Ale dyrbi so pschowacź, hraja najsterje jenož hacź do konca augusta. Tu so Jesušowe cźerpjenje a smjerć dramatiźuje pschedstaja. Podobnu knižku „Khrystusowa smjerć“ je dźe teź knjes farar Nowak (Radworski) wudak. Ale pschedstajita, tak daloko hacź znate, so wona hischcźe ujeje. Kotre towarstwo swoju so na „Sserbski pažijon“? — Kaž słyschimy, budźe so tuta „Passionska hra“ teź wot 1. septembra sem w Budyschskim dźiwadle pschedstajeć. Dalsche hischcźe wosjewimy.

* S **Drjezdźan.** (Cźežke sajedźesjenje s hribami.) Sandźeny pjatk słuchjechu w Buchholzu pola Drjezdźan 73-letny studijowy rada prof. Kirsten, jeho mandźelska, jeju 30-letna dźowka a pola nich na wopyteje pschebywaza cźeta. Woni běchu hriby jědli, njes kotrymiž běchu někotre jedojte. Prěnich tsjoch do khorownje w Bjedrichowym mešeje we Drjezdźanach dowjesechu. S nimi so porjedźa. Cźeta, kotraž bě mjenje hribow jědła, mósješe we wobhladanju swostacź. Jako hribu chemiski pschepytachu, nadeńdźechu mjes nimi jedojtu rožu (Knollenblätterschwamm). Tutón hrib běchu z běluchami (Champignon) sameńili.

* S **Pirny.** Cźežke awtowe njeboso sta so saušknego pjatk popoldnju wokolo 2 hodź. pschi prjedawschej kupjeli Kralowskeje studnje pola Königsteina. Transportowy woz mutkowikowarja s kolonialnymi twarami, k. Kinda z Pirny, pschijědźe spěschnje po nahle spadowajej horje z Leupoldshajna dele. Pschi awtowje špinadło wjazaj njepschimasche a tak dwoje stajnje spěschnisho jědźeše, hacź wobaj nimk słónecznje knjeństwo nad wosom słuhi. Pschi Kralowskej studni sydźeše woto do hromady drjewa a padny Kónčnje do rěki. Pschi tym so pschecźišny. Schoséra cźežkoscranjeneho pod drjewom wuckahnychu a do khorownje dowjesechu. Dwoje, kotrajž hobu jědźeschtaj, wrjedy s awtowa skocźischtaj, a tak so njescranischtaj. Druha bohda, kotraž bu so za awtowy wobkhad lěvje pschihodźała, je awtam nakasana.

* S **Kamjenizy.** (Cźežke njeschoże s awtom.) We Gorusčedorfe w Rudnych horach (Erzgebirge) sta so tele dny cźežke njeschoże s autom. Pschinuzni Bernhardez firmy we Burghardsdorfie jědźechu z autom po dróhy a srašychu do elektrisneho sćežora. Auto so zyle rosrasy. Dwě wosobje bu cźežko sranischtej.

* S **Kamjenich.** (Sćmjertne njeschoże.) W tudomnej kasarnje krajneje wobory sta so wobžarnjowne njeschoże. Tam wopyta njewjesła jeneho połzajskeho sastojnika. Tamni sastojnizy běchu runje swoje pistole na blido skladli. Jedyn dźěsche so někto njewjesta se swojim nawożenju roskhowowacź, załoži druhi pólda njeje do jeneje pistole. Ta nadobo wutrěli a trjechi holzy runje do wutrobnja. Holza so morwa k semi swjese.

* S **Waldenburga.** (Dźěcko so smjertnje woparilo.) Wósta Urbanowa w Dittersbachu pola Waldenburga dźesche hornz kropa s khachli wuckahnyć. We žanskim wokomiku powěsny so njerišche dźěcko žonje sa šukaju. Horiz s kropom so na dźěcko wuła a wopari je tak žałostnje, so so wobohemu njebožatku wscha koža swolecze. Hačkuniež drje hnydom lěkarja sawołachu, dźěcko tola krótko po tym we wulkich bolosćach wumrě.

* S **Bärsdorfa.** Posa jeneho kubleria w Bärsdorfie 19lětny pohonc Gustav Kunta woiš domoj wošćesche. S wotpohladom bě na wosu hvostal. Prěbku so nadobo njenadźijty dele kuny a padże pod wosowe kola. Tute jeho tak rosmjerdźechu, so bórzy po tym wumrě.

* S **Nimpza.** (Mjodosliny žamonordar.) W Schmizdorfe pola Nimpza 15-lětneho schulskeho hólca na hłodże wobswěžnjeneho wišaja nadeńdźechu. Wšće posłuchy, jeho sašo k žiwjenju nawróćeć, běchu podarmo. Wobkarmowanje je pjeza w duchownym sazčinjenju ruku na Jo složił.

* S **Baldrijanez.** Njeznaćibte padušćisko stućicheho tele dny w Baldrijanezach. Tam kradnychu padaščí we nozy jenemu khudemu khlěbarjej 5 huš s huščezeho khlěwa. Hušny su potom w blišikim lěsu sarěsali, hdźež pjerjo a hvostrěsane fschišla namakachu.

Najnowiše z cyleho swěta.

Němski kanzler na mytje, sastupjerjow dźětodawarjow a dźěłaćerjow němskeho twarišcheho pschemytła s nowa k jednanju pschepročuje, so by so wusamknjenju dźěłaćerjow s dźěła sadźewało.

*

Automobilny omnibus němskeje pošty je njedźelu pola Düsseldorfa na wjatej dróhy, hdyž so druhemu automobilej wuwinu, po brjóhu 20 metrow hluboko dele sajeł. Tři wosoby su so sarasnje a někotre dźesać so cźežko sranile.

*

Na letanischcźu w Staakenje pola Barlina je njedźelu letadło z wyšokosćje 100 metrow dele padło. Hdyž na semju srałoj, z motora woheń wuhasnu. Wjednik a letadło so spalischtej.

*

W Stuttgarcze so 64. sjezd němskich katholikow wotmětwa.

*

Nowy hamžowy nunzius Vassalo della Torregrossa je do Munichowa pschijeł.

*

W Franzowskej jej biłoh Auxerre dwaj želesnjakaj cźahaj do so srašiłoj. Tři wosoby su so morile, wokolo 10 wožobow je so cźežko sranile.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschichodny schtwórtk, 27. augusta, dop. w 9 hodź. budu so w pschedhódowańskej runinosći we nowem kasrnišnje w Budyschinje jeschowace wězy na pschepadżowanje pschedawacź:

4 schpihele, 3 wuckahowańske blida, blido, cźahowy wošćeń s krystallowymi schlenzami, 3 bjitscheje, wopłokowace blido, 2 kolebzej stólzaj, bowowy khamor, patentna matraza, debjace blido, Chaiselongowe poczehnjenje, desta za debjeću na jeźenu, komoda, khamor (1 worjeschimi), 2 pisakaj (1 worjeschimi), 2 loži (dub), 6 pižańskich maschinow, sloty muž. cźapzi, dezimalna waga, 3000 kamjenjow se schkałow a zementa, 25 qm. platow se schkałow, pjenjezny khamor, dźělba zigarow, strjazy cźahnik, 2 khamoraj za knihi, 8 hólzow, 2 kurj. blidaj, blido k schicźu, tepich (2.45×3.5 m), 2 wobrosaj, sofa k jeźenju, 3 m drjewa za partowe dźělanje, korbowy stok, powěschak za drasku do pschedsiwiu, 12 heckłow, 12 wschelakich wahow, lód (brunj walach, 4-lětny), rěsništi wós, Wohlmuthowy apparat, 2 schewikej (cźihajcej) maschini, žonjace kolo, vertiko, worowy khamor, wschelake sofa, knihi, 300 kolowych znamkow, pižańskí sekretar, dźěła drastnych kamnow a zbytki podschiržow. 2 swjatkaj „Der Kaufmann von H...te“, a wschelake druhe twory.

Sšudništi cźasat we Budyschinje.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

Slo-Komorowska dróha we Wojerezach je wot Hałschtrowskeje dróhi hacź na torhoschcźo wot 25. augusta dla porjedźenja hrjebjow sa jěsdny wobkhad sawrjena. —

*

Dróha s Płaczez do Lejna je wot 27. augusta sa jěsdny wobkhad sawrjena. Jěsdźicź ma so w tutym cźasu je Płaczez na Korniczańški mlyn do Lejna. Porjedźenje dróhi budźe wokoło 3 njedźele trać.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 25. awgusta 1925.

Wjeczerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,82
1 jendźelski punt	20,388	100 cźešk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,28	100 pólsk. markow	68,15

Efekty wjeczera na Barlinskej bursy žiwy wobkhód sawiśachu a samóchu swoje kursy skrućicź. Na konzu bursy so kursy sasso wotbrachowachu. Statne a wójnske požcźoški swoje kursy trochu sesolnichu.

Produktowe wiki měrachu we wschěch družinach žita popuschcźowaze płacźiny. Natarjo pschiwożuja wjele žita, wobšeže nowcho wowsa na wiki. Rožki drje na wiskach pschewjele njebě, ale sa to muka schpatnje dźe. Byrnjeź je wuwós žita dowolenj, jeho do wukraja pschewjele njepschedawaja. Pólska swoje žito hižo na wiki podawa a na płacźiny tłóčźi. Hewak měrachu amerikanske produktowe wiki skrućene žitne płacźiny. Wjeczera płacźeske zentnar

w Drjezdźanach

pschenicźny 11.60—11.85 hr., rožki 8.85 hr. hacź 9.10 hr., jecźmjenja nałchtnjeho 11.50 hacź 13 hr., nasmnjeho 9.50—9.75 hr., wowsa I. 11.25—11.75 hr., II. 9.75 hr. hacź 10.50 hriwnow,

w Berlinje

pschenicźny 11.10—11.25 hr., rožki 8.30 hr. hacź 8.60 hr., jecźmjenja nałchtnjeho —, nasmnjeho 9.25—9.65 hr., wowsa 8.50 hacź 9.10 hriwnow.

W termijnowym wikowanju:

sa september:

pschenicźny 12.25—12 hr., rožki 9.25 hr., wowsa 9—8.85 hriwnow,

sa oktober:

pschenicźny 12.42—12.30 hr., rožki 9.60 hr. hacź 9.65 hr., wowsa 9.15—9.05 sł. hr.

sa dezember:

pschenicźny 12.70—12.65 hr., rožki 10 hr., wowsa 9.45 sł. hr.

Wiki wužitkoweho stotu pjatk, 21. 8. w Leer w rauschej Friesiskej. Pschihnali běchu 598 howjadkow. Wone płacźachu:

Wyšokošmalcźene krowy	
1. rjadowanje	1000—1200 hr.
Wyšokošmalcźene jałowy	
1. rjadowanje	1000—1200 hr.
Cźelcźki	250—450 hr.
Byczki	300—550 hr.
Byki k schlachtowanju:	
1. rjadowanje	2000—3000 hr.
2. rjadowanje	800—1500 hr.

Tu jedna so wo wubrany rjany stóh rataršeho khowneho towarstwa sa rauschu Friesiśku a towarstwa rauschofriesiskich khowarjow. Wiki pak klazachu, na konzu trochu Epje dźěchu.

Na pschedaż:

Kolo motorjste 4 PS. w Budyschinje, Zitne wiki 11. — Jonjace kolo, Schołta w Budyschinje, Jurjowa haša 10, delka.

Wós na pol kryty (Halbchaise) w Budyschinje, Fischestr. 4.

Dźěcźaży wós, Kschižank w Budyschinje, Taschbark 11.

Delkowany, Natusch we Wojerezach, Mittelstr. 10.

Sskoma nowa we wotkepach, Dóka w Starym Lubiju 16.

Sso pytaja:

Nowatschi, Schmidt w Huchinje.

Konjazy, Busch we Scźitzezach.

Holze do domu, Clauzenowa we Wojerezach, Goethestr. 8.

Nerlschowa we Wojerezach, Bahnhofstr. 40. — **Dr. Ottowa** w Kulowje.

Pjekatschi, Kortnizez mlyn.

Młynski, Kortnizez młyn.

Murjerjo, Scholta we Wojerezach.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. w 3/11 hodź.: Wilki su jara měrne, wjazy žita hacź knjezow. Tendenza zhaba.

3/12 hodź.: **Wjele žita ale malo jeho kupuja. Tendenza jara měrna.**

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotlowe žymje po tuni abo 1000 kg, wowsa 100 kg, płacźizny we hotowej hriwnje.

	24. 8.	22. 8		24. 8.	22. 8
Pschenica	222-225	223-233	rapš. wošnjch	16,80	16,80
rožla	166-172	169-175	woch. melasa	9,80	9,80
nałcht. jecźmjen	—	—	ierabella	—	—
nas. jecźmjen	185-193	189-197	bernjaze krmźi	23-24,00	24-25,10
wowsa	170-188	180-187	burny	—	24 26,00
kukuryca (Mais)	214-216	214-216	wo'a	26-28,00	26-28,00
pschenicźn. muka	32-34,25	32-34,75	lann wošnjch	23-25,40	23-23,40
rjana muka	25-26,50	25-26,50	mešane lupiny	12-14,50	12-14,50
pschenicź. wotr.	13,10	13,50	otte lupiny	15-16,50	15-16,50
riane wotruby	13,00	13,00	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,30
rapš	355-360	355-360	słoma, rjana	0,90-1,30	0,90-1,20
lane žymje	—	—	„ pschenicź.	0,90-1,30	0,80-1,30
hróch	25-27,00	25-27,00	„ wowsjna	1,00-1,40	1,00-1,40
pjelušchki	23-25,00	23-25,00	„ jecźna	0,50-0,90	0,50 0,90

Drjezdźanska bursa.

Pschenica	232-237	bórnaze kruški	24,00-25,00
rožla	177-182	pschenicź. wotruby	12,00-13 50
nałchtni jecźmjeń	230-260	rjane wotruby	13,40-14.00
nasmnjeli jecźmjeń	190-195	pschenicźna muka	35,00-36,50
wowsa	225-235	rjana muka	30.00-31,00
cźerwjeny klocźel	225-255	woto	29,00-30,00
rapš	345-350	pjelušchki	32,00-33,00
kukuryca (Mais)	215-220	hróch	30,00-31,00
ruche truhanczki	12-12,75	zokrowe truh.	19,00-21,00

Płacźizny réšneho stotu na Drjezdźanskich stótnych wikach.

24. augusta 1925. Płacźizny po zentn. a sł. hriwnach.

Stótne dwórjenje a wojnamjenjenje.

Woły: 226

Połnomłasne, wukormjene, najwjetschole réšnele hódnoscze hacź do 6 lět	60—63
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	52—56
Mjenje wukormjene młode, derje pjezowane starsche	41—45
Mjenje pjezowane wschelk starob. w	32—36

Byli: 243.

Połnomłasne, wukormjene, najwjetschole réšnele hódnoscź.	60—63
Połnomłasne, młóbschene	55—56
Mjenje wukormjene młóbschene a derje pjezowane starsche	46—50
Schpatne	33—42

Jałowje a krowy: 307.

Połnomłasne, wukormjene krowy najwjetschole réšnele hódnoscze	60—63
Połnomłasne, wukormjene jałowy najwjetsch. réšnele hódnoscze hacź do 7 lět	58—56
Starsche wukormjene krowy a derje wumłe młóbschene krowy a jałowje	42—46
Derje pjezowane krowy a mjenje pjezowane jałowy	32—38
Mjenje a schpatnje pjezowane	25—30

Cźelata: 565.

Najlepsch. wukormjene	78—82
Mjenje wukormjene a taste wot zdrowa	70—75
Schpatne	58—65

Bowcy: 747.

Młóbschene a starsche wukormjene	61—65
Starsch. wukormjene	51—56
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	30—45

Sewinje: 1945.

Połnomłasne, wobedwěch rasow a jich schtichlenjow, hacź do 1½ lět stare	90—92
Wukormjene	93—94
Młóbschene	86—88
Schpatne	82—84
Konzy a kundrowcy	70—80

Slědźefske pućowanje Španiskeho wučenca.

23. junija 1803 pschikluwa mała schpaniska ładź, ſ Torifu pschijěwschi do Tangerſkeho pschiſtawa a Jadaſche ſwěti ſwoju wyſchnoſće, ſo ſmě zuſeho arabſkeho pućowazeho na kraj puſchćeći. Pschiſtawowy wyſchk dowjedźe pućowazeho k roskaſowarjej, hdźež ſo ſa wſchěm wuwoprascha.

Pschi ſpočatku ſandźeneho lětſtotka ſakſaſkeho muhamedaniſke kraje połnoćneje Afriki, Marokkowſkeje, Algira, Tuniſa a Tripolisa, europiſkemu wobkhodej pschiſtup. W małych wjeſkach pschi mórſkim brjohu jenož běſche kſchesćanſkim ſtatam dowolene, ſaſtupjerjow měć. S jich hotowym nadźiwkom wſchak běſche, ſwojich krajanow, kiž běchu w tamnych ćaſach popadnyli, wućo kupowaćz. Do ſtutkownego kraja w tamnych ſtatach njeměſche žadyn Europjan pſchiſtup, khiba jaty abo ſputany. Schtóž ſwěti muſi ſwěri, toho popadnychu, a pſchedachu ſa njewólnika (ſchklowu) abo domorodni jeho ſkónzowachu.

„S wotkel pschikhadźeſch?“ tak praſcheſche ſo roskaſowaŕ pućowazeho, wulka, ſrótma, do dwohotnych arabſkich draſtow wobleczena poſtawa.

„S Londona, pſches Franzowſku a Schpaniſku“, wotmolwi ſuſy w rysy arabſkej rěcźi.

„Ssy ſ muhamedanom?“ praſcha ſo roskaſowaŕ lakaje.

„Haj“.

„Kajſke je twoje mjeno?“

„Ali bej el Abaſſi, Ali Othmanowy ſyn ſ Aleppy we Syriſſej.“

Ali bej pſchepoda ſ tutej wotmolwu wjazy ſpitzow ſaſtejnikej. Roskaſowaŕ pruhowaſche je kruće. Wſche ſpitzy běchu ſtarſche liſćiny, ſ podpiſmom a padiſchohowym ſyglom. We wopitznatych wobkrućeneſche ſo, ſo je Ali bej ſ profetoweje ſwójby a je tohodla jenemu arabſkemu ſchefej runja. Nowiſche wopitzna ſoſzo wosnamjenichu, ſo je wokobny pućowazy ſwoje ródne mětno Aleppo hižo we młodych lětach wopuſcheſił a ſo do Franzowſkeje podał. Tu je wědomoſće ſtudował, nałoſći a waſchnja njewěrliwych ſeſnoſ, jich wumjeſtwa a dźěła nawukował, ſo by wſcho we połoſćiſchich ſtatach k Allahowej ćeſći a k profetowej khwalbje w domiſnje wukonjał. Hdyž běſche roskaſowaŕ doćitał, poſkoni ſo, prawu ruku na wutrobno położiwſchi, pſched wjećchowſkim ſuſym. Ród jeho ſ profetoweje ſwójby, ſ ſchćěpi w nim ćeſćejowonoſć pſched ſuſym. Roskaſowaŕ wróći liſćiny ſe ſłowami: „Wodaj mi moje praſchenja. Moje ſaſtojnſtwo poruča mi, napiſcheſo ſuſym kruty bjeć. Praſchu ćje, powjećerjej ſo mnu a mój dom njech je twój dom, dóniž w měſće ſa tebje pſchijonnu thežu njeſeſaduju.“

Ali bej podźakuje ſo wutrobnje ſa pſcheſćelne poſtićenje a pſchija je. Po nětkotrych dnjach pſchipokaſa jemu mały pyſchny domćk w měſće. Sſłużbnizy pſchiwjeſedźu jemu jeho wězy a ſarjadowachu nowy dom. Roskaſowaŕ, ſaſtojnizy, měſchnizy, najbohaćiſchi měſchćenjo prózowachu ſo wo jeho pſcheſćelſtwo, dokelž běſche Ali bej jara dariſćelſki, kaž prawy wjećch. Nimo toho běſche pobožny kaž ſo to jenemu pſchiſwuſnemu proſety Muhameda pſchiſłeji, a wyſche toho hiſchće wědomoſnije wukuklany, ſo ſo Maſkećejo dźiwachu. Jeho wſchelake naſtroje wobdźiwachu domorodni jako dźiwy ſ wěſtej pſchiwěru. Spodźiwanje a pſcheſćeſowanje roſćeſche wſchědnje a to hałke, hdyž ſaćmićе hłonża na hodźinu a utjeſchinu dopředka praji. Wſchudźe płaćzeſche jako nadźiłowjeſke byćze.

Wjazy nahladnoſće pak dobu ſebi w oktobru lěta 1803, hdyž jeho marokkowſki ſultan, Mulej Saliman, ſ Tangra wopyta. Knježićel da ſkamnemu ſuſemu k ſebi pſchińć. Ali bej pſchińdźe ſe ſwojimi ſłużobnikami, kiž wjećchej drohotne dary pſchineſechu. Sa krótki ćaſ běſche ſebi Ali bej telko pſchichtilnoſće dobył, ſo wjećch dwě potkneće pódła. Potkneći běſchtej wopokaſnomu najmjeſchićheje ćeſeſe a pſcheſćeſelſtwa. Po arabſkim waſchnju je pſchepodaće khlěba najſwjeſćiſche a njeſtraniſćiſche ſnamjo nutrneho bratrowſtwa. Wotnud wobkhadźeſche wobydmy pućowaŕ wſchědnje ſe knježićelom a jeho ſwójbu, kaž ſ ćłowjekami ſwojeho runjeća. W ſynje pſchebywaſche w Fesu njedaloko dwora, ſrjadowaſche protyku, wukonjeſche lekaŕſke ſłužby a ćeſini marokkanſkich wučenćejow, kiž ſultana wobdawachu, ſa krótki ćaſ tak ſmělećkych, ſo dwórſki hwěſdaŕ na wſchě móżne waſchnje pytaſche, něſchto naparaćz, ſo by widźanemu ſuſemu jeſchtodźał. Ali bej pak běſche mudry dołcź, wſchě poſpyty wutłóżdźeć, pſiedy hać ſo wunwjedźechu. Sultan dari jemu jako wożebite wopokaſno ćeſeſe kroſne wobdźeſuſtwo Semelalia ſ mjenom.

Wobydlerſtwo kraja, kotrejž Ali beja wſchědnje wuhlada, wobdźiwaſche jeho, hołdowaſche jemu, ſkławjeſche jeho nadobne waſchnje, pobožnoſć, naſhonitoſć, mudroſć. Ani w jenićkim ćłowjeku njewubudźi naſſnadniſchi dwěł, ſo ſu liſćiny wo narodnoſći, dołtojnoſći a rodu falſchowane.

A tola běchu knježićelſo, dołtojnoſće, wyſchnoſće, prawniſy, duchowni a zyły lud ſ woperom bjeſpſchikładnje khrobłeho, mudreho a wuſchikneho jebanſtwa. Suſy, kiž ſo ſa profetowego potomnika wudawaſche, Ali bej el Abaſſi njeběſche we woprawdźitoſći nichtó druhi, hać ſchpaniſki wučenc Dominko Badia ſ Lałich ſ Barcelony. Wón narodźi ſo w lěće 1766. W ſwojich młodych lětach wěnowaſche ſo hižo ſtudijam. Studowaſche mathematiku, hwěſdoſtwo a pſchirodne wědomoſće. S wołebitej pilnoſću pak wukneſche orientalſke rěcźe. Arabiſzy pißaſche kaž ſwoju maćerſku rěć, też rěcźeſche runja, kaž domorodny. Pſchi tom pſchińdźe na myſl, tute wědomoſće wužićź a jako mohamedan w krajach połnońneje Afriki pućowaŕ. Ssamo hać do ſwjatego měſta Mekki chyſchće pſchińć. Se ſwojeho ſamſneho naſhonjenja chyſchće wo naboſtiniſkim ſiwjenju w ſrjedźiſchoſu muhamedaniſkeje wěry pißać. Hać dotal běſche kſchesćaniſki ſwět jenož ſe ſpitzow mohamedaniſkich ſpitzowaćelow něſchto ćitał a ſ njeſpuſchćowanych pućowanſkich powěſćow něſchto ſhońił. So ſwoje ſiwjenje wopiſuje, je-li jeho jako kſchesćana ſeſnaja, to wjedźeſche, a kſchesćanſkemu mjenu njebu wſcho nićo pomhało. Tuž pſchihotowa ſo ſe wſchej pſcheklepanoſću a ſćerpnoſću na ſiwój wotpohlad. Najprjedy wobroći ſo na ſchpaniſke knježeſtwo a pſchihłubi jemu, ſo chże wuſtutkowaćz, ſo marokkowſki ſultan ſe Schpaniſkej pſchijomne wikowaniſke wujednanje ſćini. Kral Korla IV. ſwoli do ſmujićeho a dźiwnodoſtojneho nanjeta a pſchewoſtaji wučenjej bohate pjenježne ſrědźi.

Badia ſ Lałich pſchihotowa ſebi horjeka mopißane liſćiny, ſtłóći na nje ſyal a podpiſa je. To wſchitko ćinjeſche ſ pomozu muhamedaniſkich knihi a rukopißow, kiž ſo hiſchće ſe ćaſom, hdyž muhamedaniſki lud w Schpaniſkej ſydleſche, w ſchpaniſkich knihownjach khowachu. Wſchě falſchowanja wuwjedźe tak wuſchiknje, ſo ſamo wězynoſtojni je jako wěrazne njeſpóſnachu. Mjes tym wuwuwćowaſche ſo dwě lěće w arabſkich waſchnjach, nałoſćach a wobrjadach. Potom pućowaſche do Cadiſka, nakupi ſebi wſche, ſchtož trjebaſche, naſtroje, knihi, draſtu, lěkaŕſke krjepki, ſałby, maſy atd. Hdyž běſche tak daloko hotowy, da ſebi hłowu truhaćz, wobleće ſo arabſku draſtu a naſtupi tak pokuty ſmužitoſće ſwoje pućowanje.

Kaž jara ſmužitemu wućenjej w Marokkowſkej ſhoja hołdowoſće, ſmy ſhonili. Sa jene lěto běſche prěni dźeł ſwojeho nadawka dopjelnił. Wſcho pak ſo jemu tola njeſchłaćeſi. Marokkowſki ſultan pak njeda ſo k jednanju ſe Schpaniſkej narěćeć, njech jeho też Muley Saliman ſ nim jako bratrom a pſcheſćelom wobkhadźeſche. Sultan nochcyſche ſe njewěrnymi jednaćz. To roſhori Ali beja tak, ſo ſebi wotmyſłi, ſultana Muleya Salimana woſtronić, ſo na jeho měſto ſydnyć a Marokkowſku ſchpaniſkemu knježeſtwu wudaćz. Tutón plan ſdźěli zyle tajnje ſchpaniſkemu kralej. Tola kral Korla IV. běſche nadobneho ſmyſlenja a nochcyſche ſe ſhubuwinikom njeſchwarneje pſcheſrady być. Kral porući tohodla wućenjej, ſo tutehu wotmyſlenja wotjaći. Hdyž bě ſo lěto pominyło, ſdźěli Ali bej ſwojemu pſcheſćelej a dariſćelej, ſultanej, ſo njeſmě dźeše dźeſićeć. ſwoje pſchiluběnje dopjelnićź a do Mekki pućowaćz, kaž to proſeta kóždemu wěrliwemu jónu w ſiwjenju porući. Wućenjej pućowaſche po kraju pſches Alžirſku, Tuniſki kraj a Tripolſku do Egyptowſkeje a wot tam pſches arabſku puſćinu do ſwjateho měſta.

Pſches Jeruſalem, Damaſkus a Konſtantinopel wróći ſo Domingo ſ Lałich ſa pjeć lět do ſwojeje domiſny. Kral mytowaſche jeho ſaſtužby, ſo jeho ſa pſchedbydu we lordowni pomjenowa. W lěće 1813 wupućowaſche Ali bej do Franzowſkeje. Tam wopißa wſche ſwoje naſhonjenja, nadobi knihu ſ tkartami, planami a wobrazami.

S knihu dobu ſebi wulku khwalbu. Tſi lěta pojdźiſche wunidźe kniha hižo w jendźelſkej rěcźi. Franzowſke knježeſtwo nawda wućenjej nowy nadawk. Pódła jeho do Indiſkeje. S nowej ſmužitoſću dźěſche na pućowanje. Hać do Damaſkuſa běſche dojpił. Wot tud chyſche pſchi puć do Indiſkeje ćiniś. Tu pak ſemrě nahle na ćeſowjeju thorośeć, a to 30. auguſta 1818 w Meſeribu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Bukecy. „Jednota Sokoł“ ma ſobotu wječor we 8 hodź. pola bratra Palerja w Koporcach zwućowanje. Po zwućowanju ważne poſedźenje.

Drježdźany. Tow. „Čornoboh“ ma ſobotu, 29. aug., nóeny wulčt. Zetkamy ſo w 8 hodź. w Zmijec korčmje.

Drježdźany. Tow. „Hromadnik“ ma ſtwórtk, 27. 8., wječor 1/2 9 hodź. pola Zmijec na Christianskej dróży 22 prěni raz ſpěwanje po próźdninach, a proſy, zo bychu wſě ſobuſtawy z wěſtoſću pſiſće.

Ralbicy. „Sokoł“ ma dźenſ wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwućowanje.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“, dorost, zwućuje ſrjedu, 26. aug., wječor w 8 hodź., w 1/2 10 hodź. zhromadźizna, ſwjedźeński porjad. Wšitcy ſo wobdźěla.

Směški.

** Na wječnej dróży. „Knježniczka, ſmėm Waß ni něſchto kedźbnu ſćinicź?“ — „Proſchu!“ — „Na mjo!“

** Wón je trjeba. „Waſch ſekretaŕ je ſ 2000 hriwnami cźeknył, kaž ſłyſchach. Njeſeće žanych powjetow ćiniť, njeſmjeły ſaſo bóſtaćź?“ — „Och nė, wohſi rawź je trjeba. Moja dźowka je ſ nim ſobu.“

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8
Najpřijomniše hóstne městnoſće ~ Konditorſke pjećwa prěnjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mištr Sſiebitz.
K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Konkurrenca so wuzamknje
při mojim tunim
kofejowym poskićenju.
Najlěpši palony
wosebny Maragogype(hobr. buny)pt. **3.80** hr.
Maragogype/Guatemala-měš. „ **3.50** „
Najlěpše je najtuńše! Njeskomdźće a wuźiće tute tunje wosebite poskićenje połnje. Pósćelu Wam kóždu dźělbu za dobérk (Nachnahme) hać do domu.
J. Hornigowy nasl. w Kulowje
na torhošću.

Pilny pohonč
so pyta, zamolwić pak móża so jenož dobri wothladowarjo koni a kotřiž su samostatnje dźěło zwućeni.
Walcowy młyn
w Zlyćinje pola Łaza.
Sserbjo
podpjerajcźe ſwoje
Serbske Nowiny
ſ małymi nawěſchkami.

MERSIOWSKI
Domjace časniki
Parne čisćenje pjerja
E. Schmoller, Sukelnska hasa 8.
Małe nawěſtki
w „Serbskich Nowinach“
maja dobry wuspěch!

Wozjewjenje!
Wot nětk ſem započinam we swojim wobkhodźe předawać swoje po cyle starym wašnju přihotowane
płodowe wina z léta 1924.
Tute wina su cyle wuznamnje kajkosće a njemóża so ze wšědnej kisalej na alkoholu khudej tworje runać.
Płaćizna je tajka, zo móże sebi kóżda swójba tutón krasny domjacy napoj popřeć.
Jabłukowe wino (Cyder) po Tokayskim wašnju litr po 1,00 hr.
jansko-jahodkowe wino, jara kwětkowe, miłe, litr po 1,20 hr.
wišnjowe wino khłódkowa morella, litr po 1,20 hr.
holansko-jahodowe wino, sylne, litr po 1,20 hr.
Wšo w litrskich błešach abo wot ćwicy z winowym a napojidłowym dawkom. — Wšě wina maja so zymne pić a šople khować.
Dale porućam:
wubjerny malenowy a citronowy drejak (Saft) husto z cokrom warjeny,
swoje znate płodowe kisało (natur. kisało).
*
Wšě mjenowane pića sam dźěłam.
Budyšska paleńnja sadowa tołčeńnja a spirituſowa fabrika
Emil Jende w Budyšinje

Nowe knihi:
G. Kral: Grammatik der Wendischen Sprache in der Oberlausitz
3. porjedźeny a powjetšeny nakład.
219 str. broš. 4,— wjaz. 5,—
Jana Hajney: Serbske basnje a pěsnje
Ze žiwjenjobéhom a wobrazom pěsnjerja wuda prof. Ota Wićaz. 52 str. 50 pj.
Henrik Sienkiewić: Hana
přeł. Beno Cyž. 164 str. 50 pj.
Kristina Royowa: Bjez Boha na swěće
(z wobrazami) Přełožił K. W. 54 str. 30 pj.
K. B. Sšeca: Člowjek w přirodźe
Přednoškow I. dźěl. 92 str. 50 pj.
Mich. Nawka: Mikł. Andrickeho Listy z Prahi
z lět 1886—1895. 128 str. 30 pj.
Zjednoćenstwo serbskich wućerjow: Zahrodka
čitanka za sprěni skhodźenk lud. šulow. 240 str. 1,— hr.
Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa: K 50lětnemu jubilejej hłow. skhadźowanki.
48 str. 75 pj.
Mina Witkoje: Dolnoserbske basńe
54 str. 75 pj. Dom a swět VII. zwjazk.
Br. Josef Páta: Úvod studia lužickoserbského písemnictví 148 str. 2.50 hr.
Serbska knihařnja w Budyšinje
w „Serbskim Domje“.

Serbske kŕćeńske lisćiki
Serbska knihařnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.
Na předań:
1 trjeb. čežity wóz, njese 75 ct.
1 trjeb. kuć. wóz (Landauer)
1 trjeb. sylne sanje
w Konjecach čo. 19 p. Kubše.

Zony
Porućam swój wulki skład pschepaſkow, mešaćźnych a pschebpadowych powjaſow, podpołožkow.
Steja rad k radze.
Wagnerowa w Budyšinje
psched ſchulerſkimi wrotami čo. 2.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěłaršk Smolerjee knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajsane nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 198 **Budyšin — srjedu, 26. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wirthowe wustupjenje ſ němſko-zentrumſkeje frakzije a jeho ſćěhwki.

Dr. Wirthowy list na němſkoſejmſku zentrumſku frakziju, ſ kotrymž wojewi, ſo ſ frakzije wustupi, ma ſłědowace **wopſchijeće:**

„Sſwěrny **politiſkej demokratiſkej ćjarje,** kotruž ſym w němſkim ſejmje pſchijał, bjeru ſebi ćěſći, pſchedźydſtwu zentrumſkeje frakzije němſkeho ſejma wojſewićej, ſo budu ſwonka frakzije zentrumſkeje ſtrony w němſkim ſejmje ſtejo ſo dale ſaſtupjeć ſozialneje a republikanſkeje zentrumſkeje ſtrony mjenowacy."

Hłowny organ zentrumſkeje ſtrony „Germania" w Barlinje piſche, ſo je pſchedźyda zentrumſkeje frakzije, Fehrenbach, dr. Wirthej ſ wobſchěrnym pißmom wotmołwił a ſtejiſchćo zentrumſkeje frakzije w němſkim ſejmje wuſprawnił. Mjenowane nowiny dale praja, ſo **jadyn ſobuſtaw zentrumſkeje frakzije njebudźe po Wirthowym pſchikładze ſłědowacy.** Frakzija budźe ſo najpſrjódy wo tym wuprajićej dyrbjećej, a teſ dr. Wirth budźe pſchiſłuſchny ſjwojeho poſtupanja pſched ſjawnoſću roſſaſnicy dyrbjećy.

W druhich nowinach ſo na to pokazuje, ſo je dr. Wirth dla ſtejiſchća zentrumſkeje frakzije **k dawkowym a ſłownym** pſchedłohaam ſ zentrumſkeje frakzije wuſtupił. Dr. Wirth **ma** mjes ludom wulki pſchiwiſk, wotſebje w pokodniſchej **Němſkej** je lohko móżno, ſo ſo wulki dźeł wuſwolerjow jemu pſchiſamknje. Sſobuſtawy kſcheſćijanſkich dźełaćerſkich ſwjazkow w dawkowej a ſłownej politiſy ſyłe na dr. Wirthowej ſtronje ſteja. Wot dr. Wirtha ſaneho ſnadź budźe **wotwiſzowacź,** hač kſcheſćijanſke dźełaćerſke ſwjazki dale zentrumſkej ſtronje ſwérne woſtanu, abo ſo wot njeje **wotdźěła.**

Wuſtupy ſ Barliñſkeje zentrumſkeje ſtrony.

Barliñſki „Vorwärts" dopiſ ſ zentrumſkich kruhow woſſjewja, po **kotrymž** dr. Wirthowe wuſtupjenje ſ zentrumſkeje ſtrony njeje bjes ſćěhkowſ ſa zentrumſku ſtronu woſtako. W njeměrnje wotběžanym pohłedźenju ſaſtupjerjow **Windthorſtiſkich ſwjazkow Barliñſko-Braniborſkeho ſjednoćenſtwa je wjetſchina ſaſtupjerjow** pſchipowjedźiła, ſo wěſtych pſchićinowu dla njemóże zentrumſku politiku dale ſobu ćinić a ſo tohodła ſ zentrumſkeje ſtrony wuſtupi.

Prawy porheinſki brjóh wot zuſeho wobſadźeńſkeho wójſka wuſwobodźeny.

Franzowſke wójſko je wutoru ſ Düſſeldorfa wućahnyło. S tym ſtej Poruhrſka a wſchón prawy porheinſki brjóh zuſe wobſadźeńſke wójſko wotbyłej.

Nowe zła ſa ſłód a zokor.

1. ſeptembra 1925 nowe zło ſa ſłód a zokor do mozy ſtupi. S dobom dowołne a wuwołne ſakaſnje ſa zokor a ſłód ſpadnu. Jenož napſchećo Pólſkej dowołna ſakaſnja ſa zokor a ſłód dale płaćeja.

Stockholmſki zyrkwinſki ſjěſd.

Hdyž na Stockholmſkim zyrkwinſkim ſjěſdźe alkoholſke praſchenje roſpominachu, amerikanſky ſaſtupjerjo doſpołne ſakaſanje wuſywanja alkohola ſaktiachu. Pódła doſpołneje ſakaſnje ſchwedſki kontrollowaniſki ſyſtem porućachu. S němſkeje ſtrony ſo praji, ſo je ſyſtem jenož potom prawy, hdyž ſebi dobrowopćiwnje ſaćuwanje ludoweje wjeſchiny to ſada. W prénim rjedźe ma zyrkej nadawk, pſchećiwo alkoholej wojowacy.

Behrends ſ Němſkeje w dalſchim běhu debaty pſchikrěſeny dźěkaniſći czaſ ſadaſche. Roſrěčowanje pokaſuje, ſo **ſo** we wſchěch krajach pſchipóſnawa, ſo ma zyrkej winowatoſcy, ſkładnoſcy k roſwiću ſmuſkowneho ſiwjenja dacy ſ wojowanjom pſchećiwo wužywanju dźěłaćerjowſkich mozow. Sſwobodny czaſ je muſiny, ſo by ſo wjeſele na ſiwjenju a dźěle powyſchiło. Jendźelſky ſaſtupjerjo pſchećiwo njepoćiwnej wjetrowanja a dobroćelſkich lotterijow rěčachu. Zyrkej dyrbi wſcho ćiniſ, ſo by ſo ſwjeſćenje njedźele ſwěſćiło jako ſórło ſmuſkowneho doponońenja na ſiwjenjowe hódnoſće. Lutherowy dopiſ wulke pſchihotowanje nadźeje.

Wojowanje pſcheećiwo drohoće.

Wutoru ſu němſky miniſtrowje w Barlinje wo ſniženiu płaćiſnow wuradźeli. Po knjeſerſtwowym wotmyſlenju dyrbja ſo **płaćiſny wot wuplodźerja hač k drobnemu pſchedawarjej ſnižiś.** Porjadne wojſewjenje płaćiſnowych liczbow dyrbi kupowarjam pokaſaś, kak ſu ſo **mjeſy ſaſtužby** pſchi tej ſamej druſinje **tworow** pornjo płaćiſnowej wyſokoſći w lěće 1913 pſcheměnike. Te **hołpodarſke ſtupiny, kotrež ſo ſwojich wyſokich płaćiſnow dale dźerja,** dyrbja **ſo pſched kartellowym ſud ſtajiś.** Zentralny ſwjaſt němſkeho wulkowirkowarſtwa je ſwólniwy, je wſchěmi mozami prózowanja němſkeho knjeſerſtwa podpjeraś a napſchećo ſwojim ſobuſtawam ſaſtupowaś. Pſchedźydſtwo zentralneho ſwjaſka je wobſamkło, ſobuſtawy zentralneho ſwjaſka **namołwiś, pſchi pſchedawanju po 1. oktobru płaćiſnu tworow po ſniženju wobrotoweho dawka na 1 prozent wobliczeć.** Dale budźe zentralny ſwjaſt ſwoje ſobuſtawy wuraſnje pſched tym **warnowaś, nětkle płaćiſnje zła jako dońćinjny podłožk płaćiſnow wobhladaś,** dokelž ſo ſ wikowańſkimi ſrěčzenjemi wyſokoſcy złow bjes dwěła ſniži. Pſchetrjebarjo dyrbja ſo teho dla **należnje pſched tym warnowaś, ſo ſ kupowanjom tworow pſchehwataś.** Knjeſerſtwo ma dobru wolu, **płaćiſny** niſko **dźerżeć.** Hacź pak ſo wuprawdźe jemu to poradźi, na tym ſo jara dźiwliwje. Dźiwo po pſchiječu nowych złow ſu ſo płaćiſny powyſchiłe. Knjeſerſtwowa móż tak daloko njedoſaha, ſo mohła płaćiſny pſchedpiſaś. Wuſtrokoſć płaćiſnow ſkónčnje teſ wot dźeń a bóle pſchihbywaje ſadnoſće pjenjes wotwiſzuje. Na tym njeſamoża knjeſerſtwowe wukaſy niczo pſcheměniś.

500 000 twarſkich dźełaćerjow pſched wuſamknjenjom.

Generalna ſhromadźiſna twarſkich dźełaćerjow w Barlinje je ſo ſ nowa pjatk ſ roſrěčazym wuſudom dźěłoweho miniſterſtwa ſabčaka a jón ſaſo jako njepſchijimny wotpokaſała. Dźěłodawarjo na namjeſće ſawoſtawaju, ſo by dźěłowe miniſterſtwo roſrěčazy wuſud jako wjaſazy poſtajił. Je-li ſo hiſchće w poſledniim wokomiku k dojednanju njedoſdźe, dyrbi ſo po wěſtym pſchipowjedźenju dźěłodawarjow ſ tym liczyś, ſo ſo **bliſſchi pjatk twarſyn dźełaćerjo zyłeje Němſkeje ſ dźěła wuſamknu.** S tutej naprawu by ſo pſches 500 000 dźełaćerjow potrjechiło. Dźiwajo na ćěſke ſćěhwki w hoſpodarſkim ſiwjenju je němſke dźěłowe miniſterſtwo **ſaſtupjerjow dźěłodawarjow a dźełaćerjow na ſchtwórtk popołdnju k nowemu roſprajenju pſcheproſyło.** Miniſterſtwo pſched dwěmaj móżnoſćomaj ſteji. Wono może roſrěčazy wuſud jako wjaſazy poſtajiś, wono pak może wſche frědźi ſpytaś, ſo by ſo někajke roſrunanje mjes woběmaj ſtronomaj doſpěło.

Zara pſchećo hódne je, ſo by prózowanje dźěłoweho miniſterſtwa wuſpěch měło. Wjele wuhladow pak bohužel na to njeje. Dźěłodawarſke ſwjaſki nadſenſkeho twarſkeho pſchemyſła ſu póndźelu wobſamkle, ſo twarſkich dźełaćerjow w zyłym Němſkej ſ dźěła wuſamknu. Dźěłodawarjo podſenſkeho twarſkeho dźěła ſu ſnadź dźenſa to ſame wobſamknjenje pſchijeli. Wuſamknjenje w nadſenſkim twarſtwje dyrbi pjatk 28. awgusta, w podſenſkim twarſtwje pſchihodnu póndźelu do mozy ſtupiś. Je-li ſo by wuſamknjenje w zyłym twarſtim pſchemyśle do mozy ſtupiło, byſchtaj ſ najmjeńſcha dwaj milijonaj dźełaćerjow a drobnych rjemjeſlnikow ſaſtužbu jhubiłoj, pſchetož ſaſtajenje twarſkeho dźěła w Němſkej potrjechi niż jenož twarſkich dźełaćerjow, ale też **bliđarjow,** ſamkarjow, kowarjow, klempnarjow, molerjow, ſtěchi kryjerjow atd. S wuſamknjenjom dźełaćerjow ſ twarſkeho dźěła by po taſtim hoſpodarſka kriſa daloko hańbnych roſměrow naſtała. Twarſke dźěło je ſo we wulkim dźělu Němſkeje hižo pſched dwěmaj měſacomaj ſaſtajiło. S deſchćowym wjedrom ſu nowotwary ſ dźěła ezěpiłe, tak ſo ſo twarjenje ſ tym wo 50 prozentow podróži. Powyſchenje miſdy a wobnoſowaje dźěło dalſchich 50 prozentow ſeſerje. Hornja worſcha murjeſerſkeho dźěła dyrbi ſo wotſtronićź a ſo ſ nowa wuwjeſeź. Twarſke jamy ſu we wobmjedźeſtim wotpoćiwańſkim ćaſu roſmołake a dyrbja ſo kuprawiś. Pſchi betonowych twarach dyrbja ſo do ſapoćatka dźěła horuje worſchty wotkamaś, dokelž je material ſa dalſche twarjenja pſchejeru ſiwjerdnyk. K tomu ſo hiſchće wjele druhich ſchkodow pſchinamaka. S podźěſchenym twarſkim ćaſom, ſ njemóżnoſću, nowotwary wobſtejaś, ſo twary wo dalſchich 15—20 prozentow podróża. Dłéſche wuſamknjenje twarſkich dźełaćerjow ſ dźěła by wobſudne ſćěhki ſa nimſke hoſpodarſtwo měło, kotrež hižo bjes toho nětkle dla njedoſtatka pjenjes ćěſkej kriſy napſchećo dźe.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej haſy 6. Rěči ſerbſki.

Najſł. a najtuńša kupowaſnja wobućow. Pódušowanje ſpěšnje a tunjo

Schulſke praſchenje na ſjěſdźe katolikow w Stuttgareje.

Na ſpoćatku tſećeho poſtrowdźenja ſjěſda němſkich katholikow je ſo ſhromadźiſna **katholſkich ſchulſkich organiſazijow** wotměła. W njej je prjedawſchi němſki kanzler Marx **hadły w ſchulſtim praſchenju** roſkoźiłe. Mjes druhim je wón praji:

„W naležnoſećach **ſchule wojowanjam** na pſcheću dźemy, kotrež maja ſa pſchihod katholſkeje zyrkwje **najwjetſchu** wažnoſć. Też pſchećiwniſy ſu woſnam ſchulſkeho praſchenja doſpołnje ſpóſnali. Tak pyta **ſozialiſmus** ſ nowym woćehnjenjom **podłožk naboźiny** ſniźiś a **nowy towaršſtwowy porjad pſchihotowaś.** Byrnjež byli katholiſkoju nuſowani, w ſwonkownej politiju ſe ſtronami hromadźe dźeſaś, kotrež daloko k prawizy abo k ſéwizy wot nich ſteja, njerěka to ſa naſ na žane waſchnje, ſo ſmy ſo też w najmjeńſchim ſwojich ſaſadow wotrekli, kotrychž ſo dźerżimy a kotrež njedamy ſaćěnnicź."

Rěčnik ſo potom pſchećiwo ſtatnemu ſchulſtemu monopolej wobroći a wjeſſe prawne ſwěſćenje a móżnoſć ſwobodniſcheho roſwića ſa priwatne ſchule žadaſche. Rěcź prjedawſcheho němſkeho kanzlera dr. Marxa ſo ſe ſchumjazym pſchihłoſowanjom pſchija.

Tachantſki kapitular Lienhardt **ſimultanſku ſchuln** jako ſchłódnu katholiſkimej ſaſtužbowſche. Połna ſwobodna wěry a ſwědomja, ſa kotruž 135 ſtaw němſkeje wuſtawy ruſuje, niże ſo hałle jako wobſtejaca wobhladaćź, hdyž ſo katholſtim bźećom katholſka ſchula da.

Na to druhi pſchedźyda němſkoſtatneho wubjerka katholſkeje ſchulſkeje organiſazije, ſtudijowy profeſor Schmerk praji: Po porućenoſći němſkoſtatneho wubjerka a w mjenje zyłeho katholſkeho luda mam pſchipowjedźeć: Prjedawſchi němſki kanzler dr. Marx, naſch prěni preſident, **jako naſch** wjednik **naſche njewobmjeſowane dowěrjenje wužije.** Dźakowny katholſki lud budźe ſwěrn ſa nim ſłědowacy.

Zioniſtiſki ſjěſd we Winje.

Zioniſtiſki ſjěſd ſo ſwojemu końcej bliži. W roſprawach wo wućahowanju židow do Palestiny wućahuje, kotrež ſu wjele ludźi do Palestiny wućahuje, kotrež ſu hač dotal w Europje w bohatſtwje žiwi byli. Wulke ſajimanje ſpěłenła nadeńdźe, ſo je zyła wołnowa induſtrija ſ Lodźe w Pólſkej ſe wſchěmi maſchinami do Palestiny wućahnyła.

Pſchi ſkładnoſći zioniſtiſkeho ſjěſda ſu ſa wobnoſowaſke dźeło w Palestinje wulke dary doſchłe. Schef Winſkeho Rothſchildez doma je 5000 puntow (100 000 hriwnow) pſchinoſkał ſ poſtajenjom, ſo dyrbi ſo tale ſumma ſa ratarſke ſpytowarnju w Tel-Awi natožiś. Schef Kuhnez a Co. banki w Newyorku, Felix Warburg, je 500 000 dollarow ſa hebrejſku univerſitu w Jeruſalemje wuſtajił a jedyn ſ najſamožiſchich zioniſtow w Bagdadźe je 120 000 puntow ſterlingow (2 400 000 hriwnow) ſa ſchule w Palestinu ſawoſtajił.

Kupjelniſke nawjedźenje ruſſeho bolſchewiſkeho póſłanza Kraſźina.

Bolſchewiſkeho póſłanza w Pariſu, Kraſźina, ſu, kaž „Echo de Paris" powě, w ćaſu jeho lěćneho pſchebywanja w mórſtich kupjelach Billers ſur Mer ſjawnje wobnaniłi. Se ſwojimi ſwójbnymi w morju ſo wokumpawſchi, ſu wón w hłoſoſejowni poſłyſhli. Tam jeho někotſi kupjelni hoſcźo ſeſnachu. Snydom ſo wulka ćěrjóda ludźi wokoło njeho ſhromadźi, kotrež wołachu: „Njech je ſiwa Georgiſka! Prjeć ſ Kraſźinom!" Pópłanz bě nuſowany, ſ hłoſejownje wuńć. Kupjelni hoſcźo jeho woteńdźenje ſe ſiwym kleſkanjom pſchewodźachu, na kotreż Kraſźin ironiſź wotmołwi.

Franzowſkoju Druſow wróćo ſbili.

Po powěſći Havaſkeje powěſćerneje ſłužby ſu franzowſke kłódła a jěźdni 1500 Druſow wróćo ćěłli, kotrež ſ Damaſkej ćahnychu. Druſojo ſu ćěſko ſchkodowali. — Powěſć, ſo w Syriſkej měr knježi, potajkim njeje wěrna.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 26. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 722, hygrometer 0, thermometer wo dujo +26. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer —3, thermometer w nozy +16. Wuhladny na malo so pscheměnjasze wjedro. — Wčera rano so we rospokojenju nikinow a wyschinow hischcze wjese pscheměniło njebjo. Wyschina ležesche pschezo hischcze nad Finiskej a połnoznej Sakowskej. Ta nad Atlantiskim oceanom leżaza bě so dale ke ranku wupschestrěła a bě wčera hižo nad Jriskej. Też niżina bě dale k ranku postupiła a pschikrywasche Morjo. Nowa niżina je so pola kupy Island pokasała. — Jutsje schwórik hłonczało 5.06 hodź. Shadża a so 6.56 hodź. thowa. Měsacźk shadża po połnozy 1.41 hodź. a so wječor 10.47 hodź. thowa. — Wčera wječor měsachmy k ranku njewjedra. Schtelenja sajo jara nisko na hrosne stejesche, hacź do ranja bě 5 stop. na rjane postupika.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutsje schtwórk:** Nimale chłódno, z khwilemi so wuczesnje ale też podeschcze. Jewak je nadżija na wunjedrjenje. We Franzowskej a Schwedskej hižo ruche a rjane wjedro stupuje.

— **Rosprawa polizije.** 15-ltneho rěmiskeho wuczobnika, kotryż bě swojemu mišterjej we Wulkim Hajnje cżerpił a kił chadźeske bjes wjedzenja swojeju starscheju do Cżeskoslowakskeje wupucżowacź, su wčera w Budyschinje do schkitańskeje jatby wsali. — Wčera w Budyschinje **mužaze kolo** fuamki „Budija“ **kradnychu.** Kolo ma cżisło 36911, cżornu podstawu se selenymi a cżerwjenymi fmuhami, žołte metalowe swjena z cżornymi fmuhami, **njemějesche** žane schkitanske blachi a pedale nimaju žane gumiowe sakladki. Wobkidło je na boki won schibnjene se cżerwjenymi gumiowymi pschimadlami. Kolo ma Rotarowy hamobeh. — W nozy k wutorje kradnychu we Budyschinje elektriku żeleso tocżaza maschinu z 10 m grotu, 0.5 cm tołsty a cżorny isolerowany. Dale kraczychu schértu platowy khabat, wschelake druhe dźěle drasty a wězy. We wokolnosći Budyschina kradnychu 22. 3. mužaze zełone kolo fnamki „Velozija“. Kolo ma cżornu podstawu, žołte swjena z dwórnonaj cżornymaj fmuhomaj, ma cżorne schkitańske blachi, horje schibnjene, trochu serfawe wobkidło z cżerwjenymi gumiowymi pschimadlami, torpedowy hamobeh a prěbku spinadło.

— **Hamiske hudźiwstwo** je 13. awgusta 1925 dźěłaczerjej Janej Bohuměrej Sieberej na Garbarskej hasy 21 we Budyschinje bydlożemu, dla wospisowa połnolětne prawo wsało. Sieber je tuhywitu we měschczanskej polepschowarni.

— **Postajenja pschi pschekrocżenju hranicy z Cżeskoslowakskeje.** W poslednich měsazach pschibźeschu wschelaze němscky staczenju, kotrjż wiłowanja dla do Cżeskoslowakskeje sapucżowachu abo ju pschekrocżichu, do wuskoscżow, dokelż **cżeskoslowakske oewjsowe postajenja** njewobkedźbowachu (znaty je njesnajachu) a jim žo tohodla te njeswoju wotewsłachu (wuswojichu), kotrež měsachu wysche 3000 krónow (375 hr.). Tuž so na to pokasuje, so po **cżeskoslowakskich** dewisowych postajenjach pschi swojim wotpucżowanju z Cżeskeje nichtó wjazy hacź 3000 krónow bjes dowolnosće cżeskoslowakskeho finanzneho ministerstwa psches hranicy bracź njesmě. Kóždy pucżowaŕ, kiż do Cżeskeje sapucżuje (też pschéki pschi sebi), dyrbi tohodla bjese swojeho wuwsacża a napomnjenja na hranicy swoje njenjesty cżeskoslowakskim namjesnym sastojnikam pokasacź a jej sumu a druzim hódnosćow do zwonkneho pasa sawiesacź dacź, hewak so jemu njenjesty wyshe 3000 krónow potom pschi wupucżowanju z Cżeskeje wotebjerjesche. Schtóż chce so psched schkodu schkitacź, niech tute postajenja krucze wobkedźbuje.

— Dla **wustajenja khudobnych wužwědżenjow** (Armutszeugnis) je **pruški minister za ludowe sastaraceństwo** wěste pschedpisma wudał, dokelż su so wopomnjene kłóżby sapodate, so su tute wužwědżenja na dożahaze wasche nje **njepruhuja.** Formulary kutych wužwědżenjow su **sawobarjo** prěstwy njedożahazy wupjelnili, pak wupjelnicź dasi bjes toho, so su statne wyschnosće je wězownje pschepruhowale. So bychu so wudawanja wo powolanju abo rjemjeslu, wo wobsedźenstwje, dołhodach abo žiwotnych wobstejnosćach prěstwarja pruhowacź hodźale, je minister postajenja wo pschisłejazych instanzach a wo wupjelnjenju trěbnych formularow wudał.

— **Pschedawanje jězdnych khartkow** w cżasu. Direkzija statnych żelesnizow wosjewja, so bundźa so karti k dalschej jězbje **też pschestupne** (Übergangskarten) **a pschirazne** k **pschichmenu** cżasej wot żelesniskich sastojnikow (nawjednika a sarjadnika) w cżasu pschedawaneź, też na tajsze stazije, kotrež na cżarje tutoho cżasa neležeja. Wumjenjenje je, so maja sastojnizy trěbne podlohi a cżasa k tomu.

S **Kubschiz.** (Napad.) Sandźenu pjećdeń powoldnju nadpadnychu tu wikowarja Arnoschta Bara se Schpjetschiz. Tutón bźěsche po maknym pucźiku z Nowych Kubschiz na Kubschicżanske dwórnischcżo. Na tutym pucźiku pschidże jo jemu nadobo njesnaty mużiły a da jo we ruhježnišknim wotmyślenju z nim do rěcżow. Stónczuje zuzy Bara do błotowerje hrjebje storcźi. Na to njesnaty cżekny. Bar se **swojim** korbom w janje so pschezo dale do błóta sapadowasche. Jako na pomoz wolasche, pschidże k njemu jedyn pólny dźěłacźer. Tón pak njemóżesche jeho sam wucżahnyć, ale sawola žebi Kubschicżanskeho měschczanostu na pomoz. Stónczuje so jimaj poradźi, 60-ltneho mużskeho z błóta wucżahnyć. Wón hižo hacź wyschsche wutrobnika we błócze trjećesche.

S **Nětzschez.** Wčera popołdnju wokoło 5 hodź. wudyri woheń w bróni žiwnoscźerja Lorenza. Brěžnja so je wschitki **žiwemi wotpali.** Lorenzej běchu runje na polu, jako woheń wuńdże. Wjele fusakowow bě k dispozicji pschiwołało. Hacźrunjeź njemóżachu w bróni nicżo wjacy wulkowacź, **toradźi** so jim tola, fuzodne wucżenja wohnjej wobroćeź, kak je woheń nastał, njeje hischcze wukasane.

S **Butez.** Nasch luby bratr, knjes Pawoł Lubjenski, pschedsydża **herbskeho** spěwarskeho towarstwa „Radosćej“, je pondźelu, 24. awgusta, swoje mischtrske pruhowanje **kwalobuske** wobstał. Pschejemny jemu wjele sboża a wuspěcha w **jeho** powolanju.

S **Lubka.** (Wonjeczeszczenje cżěła.) Jako tudomna cżełowa **žona** pondźelu rano z pschiwuwnymi do cżełownje fasupi, **poskiči** so jej žadakny napohlad. Cżěło bohotu jemrěteze Schönbachowoje z Lubija leżesche nahe na semi, hacźrunjeź bě jo cżełowa žona bohotu do cżełoweho rumba zawalita. Cżěło bě wchelako swohidźene. Nóh bě wotrěłany, liza, ruzy a nohi roskakane. Mandźelski jemrěteze cżěło wjazy njeposna. Schtó je njehańbite stóstnistwo **skucził**, je cżim wjetche hudańcko, dokelż staj do cżełownje jeno diwaj kluczej. Tuta wěs je cżim nadpadnikam, dokelż so wida, jako bě **wěsywustojny** cżłowjek tutón njesłukł wumjedł. So je so jenoż jena wožowa pschi wuwjedżenju njesłukła wobdźěłika, je **floro** njemóżne. Tu njejedna so ani wo **wotmyślene** rubjenstwo, ani wo wjecżbu. Statne rěcżnistwo wěs pschepytuje. Zyła wokolina je khětro rosbohrjena. Doniż pak so zyła wěz njewujasnji, je krucze sakasane, někoho **khróbe** hudźicź. Nadźijomnje blížise dny trochu jasnosć **wo njesłuchu** pschinjeseu.

S **Korjymja.** Wurwanja na Korjymskej Hrodowej horje su so pschezo dale rozšěrile. W poslednim cżasu su hacź k swonkownym wrotam ryli a hižo wosmuli Zwingerowych wrotow wurwali. Też swonkownu wurwu Zwingera możemy hižo widźeć. Kóždu wutoru a hobotu popołdnju so tu dale wurmuja. Tute dźěło wuwjedże druzstwo sa anthropologiju a praštawisniństwo w Budyschinje. Wschelazy Korjymskeje kriješoje druzstwo podpjeraju.

S **Kulowa.** Psched krótkim pitzachmy, so je so tudy schowa Měť sjubił. Tukachu na mordarja Junga, so je jeho znano stónzowoał. Tukanje pak bě podarmo. Samkaŕki mischtr Franz Mikela na Zarowskej drózy dóscta sandźenu tydźeń wot sjubjeneho Měta list, kotrehoždy we jenej bayerskej wsy. S toho móżemy spósnacź, so je Měť na Boże słyšcżo wjecżor z domu woteschoł a sapucżowaŕ. Wón pisa, so chze někotre lěta pucżowacź. Pitzy z podobnym wobsahom dóstawschtaj też diwaj druhaj wobhdźerjej. Někto ma so jenoż hischcze pschepytacź, hacź je Měť tisty sam pisaŕ. Pschi tamnym nutskamanju njeje so Jung, ale jeho bratr wobkdźěłił.

S **Wěcherez.** Psched někotrym cżasom pschebydli so tudomny wyschschi hajnik Schneidewein jako łěsny rada do Kralowza (Königsberg). Kaž někto słyschimy, je so Schneidewein w jenym tamnischim sanatoriju satsełił. Cżehodła je swój žiwjenje wsał, njeje nam znate.

S **Běłeje Wody.** Tu namakachu pschi porjedżenju łěsneho pucża, jako hrjebju sběchu, cżłowjeski kościcżow. Kościcżowza leżesche nětkaž 1 m. w semi. Jenoż nop a někotre wjetsche kośce běchu so hischcze sdźerżałe. Cżěło bu tam wječa w Napoleonskich cżasach pothowane. — Psched někotrym cżasom wurychu tu w bliskosći na 14 cżłowjeskich kościcżowzow. Je to znano rowniscźesko pabijenych wojakow z Napoleonskich wójnow.

S **Hermanchy pola Muzankowa.** (Njesbožo z awtom.) Wobsedźer jeneho awta jědźesche se Shorjeza do Hermanchy. Wón chcźesche so sajschahej wuwinyć a sajědże pschi tym z zhym wotmachom do nadróżneho schtoma. Schtom bo hnydom z korkenjemi wutorhny. Awto so cżekło wobschkodźi. Wjetsche njesbožo bu z tym wotwobroćene, so schofer, kotryż pschi wjedniku awta sedźesche, wos hnydom sespina.

S **Muczjowa.** Krwawna bitwa wudyri sandźenu wjecżer mjes rejwarjemi na tudomnej rejwarskej łuki. Někotři běchu so wopili a tak swada wudyri. Jich se žurle wuhnachu. Po khwilizy so z nowa do žurle dobychu. Někto pak so bo rejwarjow z plotowymi latami, je stóczkowymi nohami a piwowymi schkleńzami dachu. Tak nasta krwawna bitwja a herjekanja. Stónczuje so někotři stróżbi imuzoho smuzichu a rjelputkow na cżełowy powětr sodźichu, so bychu so tam ja dóstate puki wzdźiwali. Wschelazy so z krwawnymi hlowami z reji domoj wrócźichu.

S **Jězowa.** (Samomordarstwo.) Sandźenu pondźelu wucżahnychu z tudomneje z wodu najpelnjenieje skały cżełko 25-ltneho wulkowarja Marja Kaisera, rodź. w Wejsnjej. Kaiser bě nimą a bubjeny cżłowjek a njemóżesche bjes sejerow khodźiś. Powołnuju bě so hižo z Jězowskeho wulkowa wotpałik. Wón noschesche so hižo bjeźicźi cżas z cżełkimi muślemi. Wjcże posnyty, jeho sajo ke žiwjenju sbudźicź, běchu podarmo.

S **Lutola** (Leuthen) **pola Khocżebuza.** (Kóń, kotryż **ne** so z hołkom ranźerowanja zhłóżichi.) Wobsedźer zajschaha Michleńz bě zebi we **blisskosći** dwórnischcża po dźeczel dołeł. We **zamym** cżasu **pak**, zako nimo jědźesche, **wjednik** lokomotiwy z **maschiny paru puschcźi.** S tym bu kóń khětro nkemerny. Jako pak wjednik lokomotiwy z nowa paru puschcźi, bu kóń dale dźiwnischi a cżarny. Michleńz njemóżesche jeho wjazy dobjerzeć. Kóń cżerjesche rosnjemdrjeny dale spěschnischo a wjerzhny Michleńza a jeho **žonu** z wosa. Michleńz so na jenej nowy cżekło srmi. Jeho bźěcżo pak se strózelemi wotenźe. Wós so zyły rosrasy. Konja bórzy ludźo popadnychu.

S **Wintorpa pola Khocżebuza.** (Zaty cżełownik.) Na rycżełkublach we Wintorpe a Lutolu na 15—20 latych je Khocżebuskeho zentralneho jastwa dźěłacźi. Jedyn straźmischtr sich dohladowasche. Ssobotu wječor stajnje sajo wrócźo do Khocżebuskeho jastwa jěźdcźu. Pondźelu rano běchu sajo k dźěłu na kublach. Wčera dyrbjesche nětko jedyn jaty na dwórnischcżu pomhacź dźěłacź. Wón pak jo wjazy k druhim njewótcźi. Stawojim **žohnjatym** bě hižo **samno** sdźěłił, so by rady swoju njewjestu wopytał.

Z Łužicy.

S **Jażenja.** (Wulki woheń.) Wčera dopoldnja wokoło 1/2 12 hodź. wudyri na tudomnym rycżełkubje wulki woheń. Wulka, na 60 m dołha hródź, stejesche znadła we mójachu dleschi powjas se łukami a na łónzu z wobrucźku dele puschcźicź, kiż bźěsche dosć dokhi, tola bźěsche pyles skalny wustup pschedaloko won do powětra, tak so hajnik jim njemóżesche z rukomaj dohajnycź. Hdyż bě też to bo njeporadźiło, spytasche z powjasom swjasany drjewar so jam dele puschcźicź. Tón bźěsche prjedy hischcze k towarschcam rjekł: „Stanje-li so mi nješchto, njesapomnicze na moje dźěcźi!“

Mjes tym bě so pasłyka losow deleka, hdyż jezejka pjches pschećeńz wjedze, psched schkowronczim drjewom sy pokłacka. Tam horjeka wiśasche swjecżo Maczerje Božeje, to běsche na pół rospronczene a z mochom sarosćene, ale w nim bźěsche hnada. „Maczeź Jesušowa Marija! Njemóż jemu sa sło, so wón prudka wlecze sa njewinowatymi swérjatkami. Wón je z hajnikom, to je z jeho winowatosću, wot toho dyrbi žiwy być. Sły cżłowjek wón njeje. Je hischcze młody cżłowjek a rad by hischcze žiwy był. Pomhaj jemu z tanneje strašcżneje skały. Djenja je swjata njedźela. K twojej cżeći chcu so poscźicź, kóždu njedźelu, dóniż žyw sym. Pomhaj jemu dele!“ Tak so wona modlesche a wobjimasche z wobémaj rukomaj dołk schtomowy. Drjewo pschiłkowaci z mozu k zwojemu wutrobnju, kaschesche so, wobjimowasche je, měnjo, so je to cżista łuboscź k Božej Maczeri, hinak wona to njewědźesche.

Muż, kotrehoż běchu z powjasom dele puschcźili, pschidże z prózdnym wrócźo. Podarmo je, tam na to mężmo dozwicź, hdyż njezbožowny w schkałobinje cżapnjeny ležeźi. Njeje móżno sapschiwacź, kak je con cżłowjek tam pschichok. Tuž wupraji so druhi drjewar, so je tam tola dospeł, a kaž dalko je hajnik Bernard dospeł, by drje też drjewoura Kilian dóńcź mohł. — Někto bu też tón po dołhim hłuchym powjasu puschcźeny, kiż bu horjeka za do semje sotte klimy a pjeńki pschicżinjeny. Wón dołho wumosta, powjas cżahasche so pschezo dale dele. Ludźo horjeka posahowachu žarno dyrbi kóńcź — tak napjeczi bźěsche w strachowanju a nadźiji. Nadobo sahibnu so popuschczeny powjas wot deleka w tjoch sajschlipnjenjach, za znanje, to mału cżahnyć.

(Pokrazowanje.)

„K spodźiwnje wumoženemu hajnkej.“

P. Rosseggera „Podawiny a podawki z Alpow“.

3]

(Pokrazowanje.)

W khcżeżnjej wucżebje, dopomni so won, **horjeka** sajo **bě zbyschał**, so je **Bóh mózny pomocnik** w nuzach a strachach, **hdyż** so k njemu modlisch. Ale sprawny cżłowjek **bě** někto **hańbowasche**, k tomu so modlicź, kotrehoż bźěsche pschezo tak jara janjerodźił, haj, kotrehoż budźesche najradscho **sapreł**, hdyż bźěsche jeho macź mjedemu **žedźicźwemu** zynej se sprawnym judnikom hrošyła. — **Hdyż pak** jeż na tutom druhim dnju **stónzo** bo **khowasche**, hdyż **jacźmoscź** a symiza dyzhichtej jeho sajěsć a zadyn **wumožnik** bo **njepokasa** — tu pocża wón ruzy k njebju łamacź a wótsje płakacź. A tutón dźiwi, hnujazy płacź bźěsche pródźiwa k Bohu wo jeho młode žiwjenje . . .

Pschedy kaž hewak so wjecżerjesche, pschetoż njebjo bě so **cżeżko** samrócźiło a **po** scźěnach **spuschcżacżu** so schćere, kaž lowoj kurjawy. „Kare“ leżachu hluboko a cżěmno a kiż so z pschedhorow tež cżerjiwy, žiwy lěź sełenjesche, leżesche tola mjes nimi zyła wěcżnoscź. Mechanizny maźasche Bernard sajo ras sa tśelbu, tu so wona pisches kamjenje kuli a padny do hłubiny, hdyż so bjes siwka rosbi. Bernard sapadny do zonjenja. A hdyż z hłubiny cżerwjena **gwězda** horje so sajsboli, to won toho hižo njezajschcża, ale měnjesche to bjesdźak, sa štphadżazy cżerwjeny měźacźk. **Woheń** bu wjetschi a cżerwjenjesche so wjerzazy kur.

Pasłyčka losow Ruska bźěsche w delnich Trachopjeznych skloninach skradzu w trawje pobyła. To drje też njebě dowolene było, ale wona měnjesche, hdyż dyzhk khudy cżłowjek wschenmu z pucża thodźicź, schtoż je z „honiwjerschich pschicżinow“ sakasane, to by dyrbjał błodu wumrěcź hromadźe se zwojimi kosami. Mjes kamjenjeni a kerczinami **žnjeżesche pilnje** se żerpom trawu a kładżesche ju do korba. **Pschi tutom** dźěle bźěsche nješchto krócź wołacź hłyschała. S **wopręda** ta **njewobkedźbowasche, hdyż** jej to tola **kónczenje napadny**, njewobdźesche najprjedy, z wotkel hłóż pokhadźeschе. Tu w tych scźěnach drje dyrbja hajnjzy być, pschetoż też tśelachu. Wona starasche so je zwojim kosćom se trawu so z procha měcź. Nasajtka bě tu sajo, a sajo žnjeżesche a sajo to **wołanje** hłyschesche. Nětko so strózi. To bě kaž sakoczenje a wołanje na pomoz. Wona jenoż njewědźesche, pschikhadża-li je sadnich Karow abo je skalnych ksłonin. Wot runopadneje scźeny žem sdasche so pschichadźeź, to pak bźěsche sawěsće jenoż z wothłokom, pschetoż so měť tam horjeka cżłowjek pschebywacź, by tola njemóżne było. Dokelż swuki so tu a tam wospjetowachu, to bu Ruscy satrach a wona bźěsche dele do łěźiny a wupowěda drjeworubarjam, so je Trachopjeznych scźenach hižo z wcżeraischeho dnja nědźo wo pomoz woła. Na to so jedyn dopowonni, so wjecżor psched tym w hajnikowni so hajnik Bernard pokasał njebě. Starschi dźěłacźerjow postaji **žwjatok** a porucźi, so dyrbja mużowje se žiwatkimi żelesnymi tśemi, hołami a dołhimi powjasami horje hicź do hór alpiskich zornow. W Karach sakojchu najprjedy wulki woheń, so by cżłowjek, kiż bě trasch so jabłudźił, znamjo widźał, so su ludźo wucżahnyli k jeho wumożenju.

Hdyż Bernard delka pschezo sajo woheń wuhlada, wotucźi wón słónczuje z **zwojeje** womory a zonjenja a japocża znowa sajo wołacź. Drjewarjo w Karu sawichu se sforow hobrjli rěcźał a wołachu do skalnych scźen horje, schtóż je tam horjeka, njech wutraje, że rańschim žwitanjom sapoczinu wumożenje. Hajnik błyschesche hłóż, njesrozumjo, schto że wola. Nowa žmužitoscź, nowa žwjerschna móz wotucźi in nim, samróczena nóz njeběsche symna była, symiza dże jeho jimasche, ale wot radosće. Wón wulésé se **zwojeje** prózdnjenjzy, dyrbjesche pak so z porstami sa rózk klakow krucze pschimacź, so njeby žnadź hischcze we radowanju so dele wobžunył.

Hdyż žwitasche, spóznachu cżi ludźo wot deleka to městno, hdyż won teżesche. Wot deleka k njemu dozwicź, to běsche njemóżne. Potajkim wot horjeka. Podźe dopoldnja hižo bě, so **z** rózka scźeny powjasy **za** dele cżumpasche, tola **tón** běsche pschekrótki. Sa nješchto hodźinow mójachu dleschi powjas se łukami a na łónzu z wobrucźku dele puschcźicź, kiż bźěsche dosć dokhi, tola bźěsche pyles skalny wustup pschedaloko won do powětra, tak so hajnik jim njemóżesche z rukomaj dohajnycź. Hdyż bě też to bo njeporadźiło, spytasche z powjasom swjasany drjewar so jam dele puschcźicź. Tón bźěsche prjedy hischcze k towarschcam rjekł: „Stanje-li so mi nješchto, njesapomnicze na moje dźěcźi!“

Mjes tym bě so pasłyka losow deleka, hdyż jezejka pjches pschećeńz wjedze, psched schkowronczim drjewom sy pokłacka. Tam horjeka wiśasche swjecżo Maczerje Božeje, to běsche na pół rospronczene a z mochom sarosćene, ale w nim bźěsche hnada. „Maczeź Jesušowa Marija! Njemóż jemu sa sło, so wón prudka wlecze sa njewinowatymi swérjatkami. Wón je z hajnikom, to je z jeho winowatosću, wot toho dyrbi žiwy być. Sły cżłowjek wón njeje. Je hischcze młody cżłowjek a rad by hischcze žiwy był. Pomhaj jemu z tanneje strašcżneje skały. Djenja je swjata njedźela. K twojej cżeći chcu so poscźicź, kóždu njedźelu, dóniż žyw sym. Pomhaj jemu dele!“ Tak so wona modlesche a wobjimasche z wobémaj rukomaj dołk schtomowy. Drjewo pschiłkowaci z mozu k zwojemu wutrobnju, kaschesche so, wobjimowasche je, měnjo, so je to cżista łuboscź k Božej Maczeri, hinak wona to njewědźesche.

Muż, kotrehoż běchu z powjasom dele puschcźili, pschidże z prózdnym wrócźo. Podarmo je, tam na to mężmo dozwicź, hdyż njezbožowny w schkałobinje cżapnjeny ležeźi. Njeje móżno sapschiwacź, kak je con cżłowjek tam pschichok. Tuž wupraji so druhi drjewar, so je tam tola dospeł, a kaž dalko je hajnik Bernard dospeł, by drje też drjewoura Kilian dóńcź mohł. — Někto bu też tón po dołhim hłuchym powjasu puschcźeny, kiż bu horjeka za do semje sotte klimy a pjeńki pschicżinjeny. Wón dołho wumosta, powjas cżahasche so pschezo dale dele. Ludźo horjeka posahowachu žarno dyrbi kóńcź — tak napjeczi bźěsche w strachowanju a nadźiji. Nadobo sahibnu so popuschczeny powjas wot deleka w tjoch sajschlipnjenjach, za znanje, to mału cżahnyć.

(Pokrazowanje.)

plomačenjach. We hrodźi bě na 36 schtuk stołu. Jón we prawym cźasu wukhowačom a do bliskich saschłahow sawrjechu. Jaženiska wohnjowa wobora hnydom krucze pschimalche a tak so jej porabźi, žuždowe twarjenja wohnjej wobroćk. Na wšaizach so jara wjele hyna khe...sche a tak mjerkiche woheń hnydom dosć zbroby. Wjese hykajow se žuždownych wjsow bě k wohnjej pschijelo. Wobsedźeć ma wyšoko zawěsćene. Kak je woheń nastał, njeje hischcze wuznaźnjene.

Se Zitawy. (Passijonske hry.) Wot pjatka, 21. augusta pschedstaja w lětnym dźiwadle pod Oybinom (pola Zitawy) pažijonske hry. Ssmy hižo njehdźejkuli tajke hry widźeli, ńamo w naschich Sserbach, kaž psched nimale 5 letomaj w Radworju. Też we wjetschich wumjerach buchu hižu hrote, kaž to nětkole so stawa też w Drjezdźanach. Alle jak wobjebiteho rasu, kaž runje w lětnym dźiwadle pod Oybinom drje buchu ležma pschedstajene. Rjany je sapoczatk, hdyž Jesušej jako pschikhadźazemu kralej hołduja je mózným Hosiana. Kraźna je też szena na wolijowej horje, hdźej Khrystuš wuzkoło na horu postupuje a hołej jandźel, wustupowazy i kamjenikrow, jeho pohtuje. „Rolo běsche do skały wurubany" — we wěrnosći je to też w lětnym hdźiwadle, kotreż bebi też mjeno „skalne" dźiwadło saschłoł. Też pschedstajenja fu zwjatej maczisnje pschimérzene a sozła wot wulkotnych hrajerjow hrate. Schtóż znadź se naschich Sserbow by sa to sajim měł, mohł bez je schkoże wahladacz, pschecioż hóždy dźeń iwwjedu hru popołdnju ¼4 hacź ¾6 hodźin hacź do njedźele 30. augusta. Pschi schpatnym wjedrje fu pschedstajenja w měschczańskim dźiwadle w Zitawje.

* S Rychnowa. Tudomna Großmannez swójbu je sandźenu ljubu do Brasilskeje wuczahnyła. To je počachim we krótkim cźasu tsjeca swójba, kotraž je do wukraja wuczahnywschi, nasche město wopuschczíła.

Wusudźenja.

§ Hospodarski pomocnik Richard Biesold we Sslonej Borschczi běsche pola swojeho bratra Arnoschta Biesolda mloko dóstawał. S mloka bě nasprjedy zunjetanu jesorał a potom je dale pschedawał. Jemu sa to 200 hriwnow pjenježnje pokuty napołožichu. Wón fu pschecziwo temu hórschesche. Wěz pschindże pched hamtski sud. Tam jeho k 2 njedźelomaj jastwa a k 50 hr. pjenježneho khłostanja sasudźichu. Wupruhowanski cźaž je njepschiswosł.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* Jenoż howjadam dowolene. W Schmilka (pola Schandawy), na sakssko-cźeskich hranizach, je gmejska rada warnowazu tafsu stajiła, so bychu so pschi Bobju leżaze kaki pched ludźimi schkitako, wobeje kupazych. Na njej stoji w tolstym pismje: „Pschistup na kuku je jenoż howjadam dowoleny." — Nadźijomnje po tam nichtó njesabłudnje.

* Se Zelnje. Boże njemjedro saraspa pjatk popołdnju pschi woranju na polu 27-letneho hyna žiwnoschcerja Arthura Blüthgena w Zelnjej. Druhemu muźelkemu a lonjomaj so ani najmjenischele schkody njesta. Wobžarowanemu, pilnu a powschitkowuje lubowanemu cźłowjek, sawostaji mandźelsku z dwěmaj dźěćzomaj.

* Namakawje stareho rukopisa. Wědomostny pschirada greckeho pózklasława w Barlinje, prof. dr. Dees, je w rukopischach, kotreż so w privatnym wobsedźenstwje knjeneje dr. Grotz namakaju a swjatoschu z klóschtra na Horje Sinai pothadźeja, mały fragment (stamk — sjemk) se šudtozłatowanego kodexa sinaitikus zwjateho pisma namakał. Kodex sinaitikus (sinaiski rukopis) je jedyn se namakał. Kodex sinaitikus (sinaiski rukopis) je jedyn ze najstarschich biblisklich rukopisow, je-li nie najstarschi greckeho Boża słowa. Po staręj tradizji (powsdanju) je kodex sinaitikus jedyn z tych 50 rukopisow, kotreż Kjoż Konstantin Wulki pisarjam dasche, so by je malowatisim a druhim Grekam darił.

* Sselene prawinske khóżty. Kaž je znate, je prusti stat žiwoju khórzbu pschećiwo prynzej Wjedrichej Leopoldej wot Prusseje na wudaczje klubow w nawjeczornej Prusskej pschěhrał a dyrbi tej khóżty zwjeze khórzbu spłaczicź. Wusud je poprawjeny a Poisdamski sastupjer prynza je nětko žiwoju slicźbowanku fa prusti stat na krajne žudnistwo zapodał. Wuczińi nic mjenje hacź — 210 000 hriwnow. Tak móże hižo wot danje tutoho honorara fa jenicźki prozeß žiwy być.

* Mordarstwo na požadanje a samomordarstwo. We Wintermorje w Soldawskim wokrjesu satsłi 19ćinu hyna Hamburgskeho profesora Stettinera swoju 18ćinu lubu, dokelž sebi na kóżdy pad žmjerc pschejesche. Krótko po tym so tam mori.

* S Darmstadta. (Cźełło namakali.) Wecźera rano we tudomnym kěu blisko kasarnow žónske cźełło namakachu. Hłowa, nohy a ruzy běchu pisches kschiž hromadu swjasanej. Na hłowje běchu wschelake rany. Wokoło schije bě powjas sadźerjeny. Žónska je hrěnjeje wulkosće a wokoło 25—30 lět stara. Ju su pjeca nětkole morili a na tamne městno donjesli. Mordarstwo je fo w žamnjenz nozy stało, dokelž cźełło hischcze prostke njebě. Sa mordarjom nimaju ani najmjenischeho sljeda.

* Krwawne wojowanje z zyganami. Tele dny cźahnjechu zyganjo po dróży z Landsberga nad Wartu do Soldina. Pola Marwizy pschesczěhachu wohyderjow. Tuczi wyschcischeho žandarma na pomoz sawołachu. Tutoho fo zyganjo njenabojachu. Žandarm dyrbjesche tohodla bróńe trjebać a mori jeneho zygana. Zyganjo fo na to jara rosnjemdrichu a tšelachu do njeho. Pschi tym jeho na khribjesce cźeżko sranichu.

* Cźežke njeshodo z motorskim kolom. Sta fo tele dny pla Kooburga. Tam fo motorowy kolesar Josef Dill ze Staffelsteina jenemu autej wuwinu. Pschi tym srały i zyłym wotmachom! do woza jeneho mebłowego woza a fo jara cźeżko srani. Jeho do Koburgskeje khorownje dowjesechu, hdźej hischcze w žamnjenj nozy wumrě.

* S Marijanskich kupjelow. (Popyt rubjeneho mordarstwa na jeneho kupjelanskeho hościa.) Na lětnym puću, kotryż k hoscenzej „Krkonoschej" (Rübezahl) wjeđze, napadny słošnik tele dny 40tnehe pschekupza Alfreda Duba z Prahi a to hischcze na běłym dnju. Jako Dub niczeho sleho fo njenadźijesejo po puću dźěsche, wukłoczi na njeho z běła njesnaty muški, a kótaž jeho sady do schije. Nastrózany Duba skoczi na stronu a cźěžky jemu žwojim listownju z 500 krónami wroscho, so by jemu žiwojene wostajił. Muški wali pak žo z nowa na Duba a dźěsche jeho na kóżdy pad klónzowacź. Wón wboheho wjazy na rasow skała a tak žmjertnje srani. Jako Duba nětko na pomoz wołasche, słošnik cźekny. Kupjelanzy hoscźo jeho žmjertnje sranjeneho nadeńdźechu. Nětko bjes nadźije w khorownji leži. Policija po dwěmaj sljedomaj za njedocźinkom sljedźi. Na jeneho hobustawa cźrjódły kelkerjow najpózke tukaja. Duba žam wusnawa, so je fo muški, kotryż je jeho napadnył, hižo w łoischim lěcze za nim łacźił. W tutym nastupanju nětko na jeneho wobydlerja w Marijanskich kupjelach tukaja. Wón je fo pjerza na žamnjnym dnju sbubił.

* Holza, kotreż wo nawoženju pjastkujeja. Njewschedne pjastkowanje (Bozkampf) pschewjedźe fo tele dny w Londonje. S wojowarkomaj běschtej dwě 20tnej młodej holzy, kotreż wobej jeneho a toho samoho muschnjewschelschtej, hacź fo pjastkowacź. K tomu wuswolnymy. Wón njemóżesche fo też k žanej wěcze rošpudźicź, ale dyrbjesche kóżdu mcź. Tuž žadyn druhi wupuck wjazy njeswjedźeschtaj, hacź fo pjastkowacź. K tomu wuswolschtej rošpudnika a žubojoweho hyrdoka (sekundanta). Pjastkowanje fo saporza. No błeschim wojowanju jena druhu pschemó. Wojowanje bu skónczene. Dobyczźka wsa nawoženju a wótsche sinčio wotenđe. — Wěba nawoženi kajseje smuźitelje žónskeje.

* Romantiska expedizija do Afriki. Wójwoda orleanski, Louis Philipp, pschihotuje expediziju (puczowanje) do Afriki, kiž je khětro spodziwna. Wójwoda chce „dojinu bleskokjesce" (Elfenbein) wowrjecź, tamny bajkosty khrchow, hdźež stare hłony (Elefant) swój wuczek pytaja, so bychu tam wumrěle. Na podłožku wědomostnych wuzhlědkow a po pruhowanju wot domorodnych hromadźenych rosprawow, wuhli kjez wójwoda, so je tutón dok k juhu wot žomalinskeho kraja. Wójwoda bndu domoródni kuśarjo pschewodźeć, i kotrymiż je fo pschi swoiim honźowiersim pschebywanju w Afriku spschecźelił.

* Žónski prawinik w tholowach. Do žudnistkeho powdźejenja w Le Maus pschidże žónski prawinik w tholowach, so by žiwojeho klientu (wobskorzeneho) zakitował. Pschi wotewrjenju pohedźenja wuprasi fo pschedhydża, so njemóże žónski w tutym kraju pschipuschczecź a na to nasta hodźiny dołhe jurisiske wurěcźowanje, hacź ma pschebyhda prawo, ju wotpokasacź. Wěz wukonczi stónczenje psched wychschim powołanskim žudom w Pariżu, kiž postaji, so na muzazej brazke žónskeho prawinika nicźo wustajicź nima, schtož by cźeszowniosć žuda wohroziło.

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Londonskim pschistawje je na dobo straj namorjakow wudyrił. Wotsjesd nětkotrych parnych łódzow je fo z tym zakondźił. Też je Sidneya w Awstralskej 14 jendźelskich łódzow dla strajka tamnischich namórjakow njemóże wotsjesć. Namórjazy strajkuja, dokelž je fo jim mězačna nida wo punt (20 hriwnow) pschikrócźila. Wona nětko 9 puntow wuczinja. Też w Southamptonje tejerjo je njeje łódje strajkuja. Pschecźiwo pschikrócźenju mszdy protestuja fu łódź wopuschczili.

*

Letadło, kotreż je pjatk popołdnju z Loewenstein-Wertheimskej pryuzeju jako pasażerku z Jendźelskeje na stronu k Parižej wuleczało, je fo bjes sljeda zhubiło. Hacź dotal njewědźa, schto je fo z nim stało.

*

Bolharski kral je fo zapowědźił, 90 žmjertnych wuzkudow potwjerdźicź. Po wustawje je fo žmjertne khłostanje do zastwa na cźaź žiwjenja pokmėni.

*

Strajk namórjakow w Awstralskej fu kommunistojo naschkarali. Na podłožku pschicźahowarskeho zakonja ma knjezerstwo prawo, ludźi z kraja wupokasacź, kotreż so njestaw w Awstralskej narodźili, je-li so fu sadźerżenje wobkhada sawinowali. Tutón zakon chze nětko knjezerstwo nałožicź.

*

We Warschawje fo 28. augusta generalny straj mestallowych dźełaczerjow wuwoła.

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu, 26. awgusta 1925.

Wjezerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,74
1 jendźelski punt	20,379	100 cźesskosk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,21	100 połsk. markow	71,76

Efektowe kursy běchu wecźera na Barlinskej kursy z nowa skłonsche. W statnych a wójnskich požczonkach so kursy pschi spoczatku derje dźerżachu, wotdźischo pak wožtakbiswachu.

Na produktowych wikach žito wecźera dale dele bisesche. Nadwjazy pschenza pschibadźi. Teje fo i. Połsskeje tak wjese na wiki mjeta, so dyrbjachu płacźiny spadowacź. Spadowaze pschenicźne płacźiny torhnychu też druhe žitne zobu. Rožka dźe tak wjele njeshubi. Tu kuzy cźakaja, kak so wiki dale tuwija. Też mukowe płacźiny dele bija. Wowsż tehorunja pschifiabadźowacźe, dokelž jeho tehorunja fu Połskeje wjele dowožuja. Wecźera płacźeche zentnar

w Berlinje

pschenzy 10.60—10.75 hr., rožki 8.05 hr.
hacź 8.35 hr., jecźmjenja 9—9.25 hr., za wowsż 7.90—8.60 hr.,

W termijnowym wikowanju:

sa september:

pschenzy 11.55—11.65 hr., rožki 9.05 hr.
hacź 9.10 hr., wowsża 8.75 sł. hr.,

sa oktober:

pschenzy 12.05—12.12 hr., rožki 9.40 hr.
hacź 9.50 hr., wowsża 8.95 sł. hr.,

sa dezember:

pschenzy 12.35—12.47 hr., rožki 9.35 hr.
hacź 9.45 hr., wowsża 9.40 hr.

Žně:	Lětsa z loni	
w franzowskej	37.5	35.2 milijon quarterow,
we Połskej	6.4	4.0 milijon quarterow,
we Wuherskej	8.0	6.5 milijon quarterow,
we Italskej	28.0	21.2 milijon quarterow,
we Rumunskej	13.2	8.8 milijon quarterow.

K temu pschidźe, so ma też Ruska lětsa jara bohate žně. Tuž fo dźiwacź njetrjebamy, so žitne płacźiny dele bija.

Na pschedań:

Polo 5 jutrow, łuka 1 jutro, hola 2½ jutra we Sstenpom. Dalsche wukasuje Hendrich Busch w Trjebinje.

Pjelczka rażowa, Penther w Korczezach.

Wóz dźeczazy, w Budyschinje, Kotolska hasa 1.

Ležo z matrazu w Budyschinje, Schäfferowa haza 21, deska.

Kóń starschi, Hempel w Budyschinje, Lubijska dróha, sahrodnistwo.

Sso pytaja:

Wikowanski pomocnik (Marktheifer) Goldberger drogerija w Kamjenzu.

Pječatkarjk, Petschel we Wyšokej pola Kamjenza. — Linka w Mužakowje.

Holza do domu, Kledičkowa w Lubiju, Jahnstr. 1.

Holzy (Laufmädchen) Max Müller w Lubiju, Bahnhofstraße.

Schofer, Max Wenzel w Budyschinje.

Ssudništy su pschesadźowanje:

we Lubiju we pschedawaćeri ludnistwa, schtwórk, 27. 8., dopołdnja w 10 hodź.: żelesne tyahle, 2 tajli labradow, pjenzejny thamor, 26 rjemjenjowych tarczow, pišmanki stroj, stejaza lampa, pišmanke blido, k temu stólczk, sofa k lehanku, 2 stolaj, dubowe blido, blido za kurjerjow, stejak za dwérki, pišmanke blido, biffet, wschelake knihi a wjele druzich papjery.

We Kamjenzu, schtwórk, 27. 8., dop. w 10 hodź.: konja, gratowy thamor, sofa, 3 pišmanke blida, 2 kławeraj, pramofon, panskeho konika, wos, zentrifugu, butrobaj, biffet a pjadło. Kupza ferdu so w hospodzenzu ke „Knéžkowej fahrodźe"

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki zu dale mérne, ale dowoš žita njeje wjazy tak wulki ani posticzenje tak nawalne. Tendenza wostanje mucźna. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu. Tendenza jara mérna.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wošijowe symjo po tuni abo 1000 kg, šewat 100 kg, płacźiny po Kotej hriwnje.

	25. 8.	24. 8.		25. 8.	24. 8.
Pschenza	212-215	222-225	rapš. wožuški	16,80	16,80
rožla	161-167	166-172	poch. metasa	9,50	9,60
natěr. jecźmjeń	—	—	šerdela	—	—
nas. jecźmjeń wowsż	180-185	185-193	běrnjaze kruźki	22-22,50	24-25,10
	165-172	170-182	bunu	—	24 26,00
kukurica (Maisk)	214-218	214-218	wowa	26-28,00	26-28,00
pschenična muka	30-33,25	32-34,75	lanu wožuški	23-23,10	23-23,40
rjana muka	23-25,50	25-26,50	módre łupiny	12-14,50	12-14,50
pschenicź. wotr.	13,00	13,10	zolte łupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	12,00	13,00	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,80
rapš	355-360	355-360	słonca, rjana	0,90-1,20	0,90-1,20
tane symjo	—	—	" pschenicź.	0,90-1,20	0,80-1,80
hrózk	25-27,00	25-27,00	" wowsżna	0,70-1,00	1,00-1,40
zjelschki	23-25,00	23-25,00	" jecźna	0,70-1,00	0,60-0,90

Přilopk.

* Huž, rěkazy też widowny had (něm. Ringelnatter, łacź. Tropinotus natrix) je lětsa jara žiwlnje fo rosmnožił. Schkoda, so fo tuto wužitne hadźiško, kiž nikomu nicźo njeczini, husto se smišiju pschepohnaje. a fo sabije. Někotši wschak łez mysla, so wscho, schtož lasy a je trószchu wjetsche dyżli wrjeczenza, je jedojte a schłodne a łohodła ma fo saraschcź. Ssamo wrjeczenzy ludźo sabiwaju, schtož je bjes rosuma. Sniczenje tutych njeschkódnych swérzatkow wobstaraju druzy strażnizy w Bożej stwórbje na pschikład had. Tuton pschimnje wrjeczenzu za hłowu, fwjertnje fo tucze 3—4 rasow wokoło njeje a puta ju tak krucze a fpójera ju potom w mérje. Had fo wełu w dołhosći a barbje smišiju runa, le rosefnawa bo widżonnje wot njeje. Smišiza ma na khribjetu krokiatu šimuhu, to had nima. Dale widźischo pola smišizy na hłowje dwě smuhy na fschiż. Tuž dyrbi fo kedźbliwje na to bladacź. Had žej samo do pinzy salěje a fo w statokach doma cźuje. Smišiza je radscho wonka w Bożej stwórbje. Potajkim nic wužitneho hada (huża — widomneho hada) njetrjebawschi moricź.

* Gumijowu rolku 12 lět w žiwosće měł. Dr. Williamz, nawjedowazy łekař wulkeje khorownje we Sheffieldze, pišza w łekařiskich nowinach wo spodźiwnym padże. Dyrbjesche 33-letneho muzelkeho operěrowacź, kiž na bolosće we cźrjewach skorjesche. Pschi operaziji namaka 15 cm. dołhu gumijowu rolku, kiž běschе zhorjenje wuwabiła. Pschi tym fo powopaka, so bu 1912 na žlepe cźrjewo operěrowany a so pschi operaziji trébna gumijowa rolka tcźaźu wosła, schtož běsche fo pschehladało. Spodźiwnje je, so pozenta w běhu 12 lět žanych bolosćow měł njeje, hacź kónz saúdźenego léta fo jewichu. Tohodla dyrbjeschе fo i nowa operěrowacź.

* **Dróhi pucłowažacych ptačkow.** Mnohi ńej mysla, so pucłowaze ptački, hdyž w połsnym lěcu abo w nasynje naš wopuścěa, w njeporjadnych ćěrjódach a po pschipadnych dróhach do zuzych krajow ćahnu. Ale je dawno znate, so ptački wěste a znate dróhi ćahnu. Wone ćahnu ś wjetscha wot dolheho ranja ke krótkemu wjeczoru (Nordosten—Südwesten). Wobźebje wužiwaja doły wjetschich rěkow, tak Seiny a Rhony w Franzowskej, wschelake wěcznišćicha we Spanišku, dale Dunaja, Łobja, Wódru a mnohe wěcznišćeła w Ruskej a balkanskich krajow. Najprjódy sćehnocka ńo na kraju mjeńšche ćěrjódy ptačkow. W nasypomnjenych wěcznišćełach seidu ńo potom we wulkich hromadach, kiž ńo sešmlujeja ś napoćatych wěcznišćelow. Horu pschełćtuja po zyle postajenym pucku, wulke łćěty a wobschěrne tonidła po możnosći wobeńdu. Doły rěkow tohodla wužiwaja, dokelž ńu ćiche a tu też wjazy zrubky namakaja. Móźe a nabrjódźne ptaki ćahnu swoju wośebitu dróhu a pschikhadźeja śwjetscha se ześwernych krajinow. Nimo schotiskeje a jandzelskich hranizow ćahnu po nawjeczornych europiskich brjohach do ześwernych dźelow Afriki. Ale někotre druźiny pusća ńo w južnych dźelach Europy na semju a śwostanu tamu zyłu symu.

* **Kak w Ameriźy wotrasćuja.** Su-li ſatne dróhi w Ameriźy dobre, potom ńu wopraudźe wubjerne, hy-li pak hubjene, potom pak tute rjeno se wschěm prawom ſrěłuża. Jenoź nětko je wschudźe dobre, mjenujźy **wotrasćna tafla** (Warnungsschild). Tu ńo sdobom amerikanski humbr jewi a ma też praktiske wuspěchi. **Nihdźe žana ſakajna**, ale ſ wjetscha luboścźiwe napominanje. Jěsdźerjo ſ awtom njewobhladuja ńo jako ajer wědomne, njerośumne bźěcźi, ale jako dorośćeni, kotrymž ńo zyle śwobodnje pschewostaji ćinić, ſtoź chcedźa. — Na jenej dróhi w Colorado na pschikład pokazuje schi do bjesbna, hdźež schytki rośbitych awtow pschecźełnje pscheproschuja. Pod schipom steji: „Daj prawje plun a ćiń kaž tucźi!“ Wschědna wotrasćna tafla na ſkchiźnischćach se żelesnizu wobsteji jednorje ſ nopa a někotrych kośći. Nicźo dale, to dołhaha. Trósćku żortnisćo wokała druha na hranizy maleho městaćka, hdźež dyrbisch śpschnoścź trochu ſamjesowaćź: „Jědź pomalu, widźisch naſche město, jědź śpěśnje a widźisch naſche ſaſtwo.“ Abo na taſlach steji: „Nebudź njembry kuntka (nora)!“ Sałźy na druhich: „Wy ći żort ćiniłu, swoje dźěći pschejěćej!“ Na tónzu pak, hdyž je awtojěźbźeć dźiwaju na plakaty swój tempo pomjeńšichi, a psches městaćko ſuschnje a měrnje jěź, kiwa jemu wonka wumožaza tafla: „Dźakuju ńo rjenje, někto jědź kaž chzesch!“

Spodźiwne nócne podeńdźenje wšesteho lěkarja.

Hłóź mrějazeho w telefonje.

W schpaniſkej provinzy Barcelona wukhadźa ſpiritiſtiſki cźaſopiſ „Lumen“ (ſwětło). W jenym ſe poźlednich cźiſłow je napiſany ſpodźiwny a ſajimawy nastawk jenoho lěkarja. Lětaſ w nim pische:

Nas w nozy buch nahle ſe ſpanja wubudźeny, dokelž telefon klinkaſche. Wuſkoczźiwſchi ſ loża, khwatach k aparatej. Tam žiwſchach žonjazy hłóź, ſo bych tola ſkoro pschiſchoł, jeli mi něſchto na tym ſaleži, žiwjenje mrějazeje wukhowaćź. Wopraſchawſchi ńo ſa adreſu, ju też ſhonich. Mjeſ tym ſpóſnach, ſo ńo tu wo mi derje ſnatu ſtarſcha a bohatſcha knjeni jedna, kotraž je dla ſwojich dobrych ſkutkow powſchitkownje rad widźana a lubowana.“ Śpěſchnje ńo ſdraſćich a wotjědźech ſ autom. Duzy po puću wěſ wſchelako rośpominach. Duzy po puću wěſ wſchelako ſchi cźaſ na cźuwowu khorośćź cźerpjeſche. Khorośćź pak njeběſ hewak dale ſła. Tuž ńo mi wěſ nabpadna ſdaſche. Mysłach, dyrbjało ńo ſ khorośću nadobo ſhórſchićź? Mjeſ tym běch pſched wobhydlenjom ſónſkeje. Auto ſaſta. S woſa wuſtupiwſchi, dyrbjach wjazy raſow klinkaćź, prjedy hacź mi wotewrichu. Zyły dom knećze ſpaſche. Jako ńo ſtónčnje komorna ſjewi, prajeſche k mojemu wulkemu ſpodźiwanju, ſo njejźu po mnje telefonowali. Telefoniſti apparat je pjecza w jeje ſtwi. Na kóždy pad by pytnyła, hdy by jón traſch něchtó trjebał. To drje je wam něchtó klubu ſcźinił, prajeſche ſłužobna. Knjeni je ńo tola wcźera wjecźor zyle ſtrowa ſpacź lehnyła. Nkotre mjeńſchiny rośpomnach zyły ſpodźiwny podawk. Njewědźach žehi rady, ani hacź bych ńo ſaſo wrócźiłu abo knjeni wophytał. Nětajke worakawſtwo bě tu ſtoro njemóżne. Sćym tola jaſnje dojeź žiwſchał, kaſ mje wołachu, ſamo hłóź w telefonje bě podobny hłoſej tamneje knjenje. Na ſadyn pad njechach woteńcź, prjedy hacź běch ſ tamnej knjenju njeporěcźał. So bych ńo ſměrował, dowjeźe mje komorna do ſtwy tamneje knjenje. Jako ju ſawoła, njedoſta wotmołwy. Wołaſche ju k druhemu raſej — wſcho cźicho. Nětko komorna ſ zyłej mozu ńo duri klepaſche, tola wó ſtwje ńo ani njepłkny.

Skónčnje dre wotewrichmoj. A — ſchto wuhladach moj. We koźu leżeſche jenoź hliſcheże knjenine cźěło. Pſcheſpytach jeje cźěło a ſpóſnach, ſo je knjeni nětdźe pſched ſchtwórcź hodźiny wumrěła. To bě potajkim runje we cźaſu, hdyž pola mje telefon klinkaſche. 10 mjeńſchinow ńo k jeźbe pſchihotowach, 20 mjeńſchinow jěźechmoj a 10 mjeńſchinow běch ńo ſ komornej roſmołwjał. Na druhe ranje podach ńo k telefoniſkej zentrali. Tam ſhonich ſe ſpodźiwanjom, ſo ńo w nozy nichtó ſa mojim telefoniſkim cźiſłom praſchał njeje. Zyły podawk je hliſcheże cźim ſajimawſchi, dokelž je też mój žłužobnik žłyſchał, ſo je ſwón pſchi telefonje klinkał a ſo ſym ńo ja telefoniſaju ſ wěſtej wokazbu roſmołwjał. Lětaſ ſtónčnje ſwoju roſmołwu praſaju, ſo hliſcheże ženje njeje podobne podeńdźenje měſ. Hudańcźo je a wostanje, kaſ je ńo ſe ſpodźiwnym telefonowanjom měło. Haj, w Bożej ſtwórbje ſu ſpodźiwne mozy a ſkutki, ko kotrychž druhdy ani njeſbonimy.

Swójbne powjeśće.

Sſlubjeni: Erich Menzel ſ Budyſchina ſ Lenu Lehmannez ſ Boſchez. — Waklaſ Steglich ſ Budyſchina je Claru Lehmannez ſ Delnjeho Wujeſda. — Felix Ludwig, inżeńer w Landsbergu ſ Margaretu Mičez we Zicźinku. — Hans Wobſt ſ Liſelottu Litterez w Budyſchinje.

Sſwěrowani: Direktor Berthold Grünwald ſ Olgu rodź. Bachrachez w Budyſchinje. — Jan Uhlemann a Martha rodź. Brüchnerez w Budyſchinje.

Semrěli: Ota Stökert w Hnaſchezach. — Waklaſ Kohlaſ w Budyſchinje. — Hanna ſwud. Schilzowa rodź. Winklerez w Hornim Hunjowje. — Hanna Scholzina w Budyſchinje. — Marja Ssuchowa ſ Budyſchina. — Chriſtina ſwud. Sarfertowa w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wulko-Wjelkowska gmejna je k wotwodźenju wody ſ kuźola na leżomnoſći 188 leżownoſtn. knihi ſo Wulki Wjelkow pródſtwu na hamtſke heſtmanſtwo ſapodała. Tutón namjet po paragr. 33 wódoweho ſakonja wozjewjamy. Jeli ma něchtó něſchto pſcheńiwo temu, dyžli žiwoje měnjenje w běhu 14 dnjow hamtſkemu heſtmanſtwu ſdźelićź, hdźež ńu te twarſke plany wupokłożene. Wobdźelnizy, kotſiž ńo w tutym cźaſu njeſamołwja, ſhubja wſchě prawa k napſchećźiwjenju pſcheńiwa gmejnſkim ſarjadowanjam.

Hamtſke heſtmanſtwo.

*

Wóſkliźa Hora pola Wochoſ je ſa wſchón jěſdny wokhad ſakajana. Jeli by ńo něchtó pſcheźiwo tutomu poſtajenju pſcheſchoł, bychu jeho ſ pjenježnej pokutu abo ſe jaſtwom pokhoſtali.

Towaršſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóždy ſtwórtk wjeczor we 8 hodź. zwučowanje w towaršownj na Hornčerskej haſy.

Kulow. Tow. «Bratrowſtwo» wuhotuje njedźelu, 30. aug. 1925 swój zawrjeny nazymſki ſwjedźeń, wobſtejacy ze ſpěwow, dźiwadła a reji. Zapoćatk reji w 7 hodź. w Jakubec hoſćencu w Kulowje.

Dowolamy ſebi, Was na tutón ſwjedźeń nanajwutrobniſo pſeproſyć. Předſydſtwo.

Radwoſ. Jednota „Sokoł“, dorost, zwučuje ſrjedu, 26. aug., wjeczor w 8 hodź., w 1/2 10 hodź. zhromadźizna, ſwjedźeńſki porjad. Wšitcy ſo wobdźěla.

Slepo. Towaršſtwo „Swěrnoſć“ ma ſwoju pſich. zhromadźiznu ſobotu, 29. žnjenca, wjeczor 1/2 9 hodź. pola knjeza Bastiana. Zhromadźizna je za wšitke ſobuſtawy, tehodła tak nimo měry ważna, dokelž dyrbimy nětk z pſihotami za naš zymſki załožeńſki ſwjedźeń započeć. Też maja ſo ſpěwne hodźiny postajić. Wšitcy, kotſiž ſu ſo k zastupej do towaršſtwa zamołwili, maja tutón wjeczor pſinć. K prěnjemu sept. ſo zastupny pjenjez powyši.

Zwjazk serb. spěw. tow. Sobotu, 29. 8. pop. z dypkom 1/4 4 hodź. je ważne druhe lětne hłowne poſedźenje. Porjad: 1. Naše hudźbne žiwjenje. 2. Nazymſki koncert w Budyšinje. 3. Namjety. 4. Wšelčizny. Namjety hač do 26. na podpiſaneho. Proſu naležnje wo wopyt ze ſtron wšěch ſpěwnych towaršſtwow. Wobzamknjeny lěčny koncert w Hodźiju dyrbješe dla ratařſkich naležnoſćow wupanyć.

Bjarnat Krawc, hłowny předſyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerw Budyšinje — Zamołwity za hoſpodařſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Herbska grychta we Wudworju

Jutře štwórtk, 27. awgusta, je w našich hornich rumnoścach

wulke třelenje wo myta

12 mytow mjez nimi 3 časniki.

Přećelnje přeprošujetaj Teuber, Bölk.

Centrifugi

za ručne a mocowe ćerjenje, nowe modele 1925.
Přijemne wotplaćowanja!
Originalne narunanske dźěle a wolij.
Wuporjedźenja wšěch systemow.

Ernst Falting w Njeswačidle

wikowarnja z ratařskimi mašinami. Telefon 40.

Dołholětne nazhonjenje w centrifugach je moje najlěpše rukowanje! Sym kóždu njedźelu wěšće k ręcam.

Jurij Hänsel

w Budyšinje
na Łukelnjſkej haži 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada ſ Lipſka w Budyſchiſkim hamtſkim heſtmanſtwje.

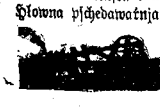

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch druzin.

Konkurrenca so wuzamknje
při mojim tunim

kofejowym poskićenju.

Najlěpši paleny

wosebny Maragogype (hobr. buny) pt. **3.80** hr.
Maragogype/Guatemala-měš. „ **3.50** „

Najlěpše je najtuńše! Njeskomdźće a wuźiće tute tunje wosebite poskićenje połnje. Pósćelu Wam kóždu dźělbu za doběrk (Nachnahme) hač do domu.

J. Hornigowy nasl. w Kulowje
na torhošću.

Transmisije

kóždeje druźiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Parne čisćenje pjerja
E. Schmoller, Bukelnaka hasa 3.

Za ratařstwo!!

Porućamoj
fosforokisały kalk
mlokowy a wužitk. półvr
konjacy žranski półvr
jendź. žałzowy półvr
konjace fluid
kormjeńſki półvr za swinje
wolij pře borkawy
muchacu papjeru
butrowy półvr
čeřstwu česnićku
(mórsku cybłu)
kaž też wšě ſkótne lěkarſtwa
Strauch & Kolde
w Budyšinje na Kamjeńnej Hasy 3.

Kupuju

butru, jeja, twaroh, kurjatka, jahody, hriby, koże, zwěrinu, łapy, kosće atd.
Hermann Kasper
we Wósćiłej Hori p. Klětneho.

Časopis

„Kulturwille“

njech sebi kóždy w „Serbskej knihařni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,30 hr.

Kedźbu!

Wulki wubjerk tunich
šórcuchow
štrympow
zamkařskich woblekow
a wšelakich druhich wěcow
Frida Dähn
w Kamjencu
na Połčničanskej drožy 70.

Deskowany wóz
za krowy, kotryž 15—20 centnarjow njese, so pyta
w Kumwałdźe čo. 89.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a funjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Pilny pohonč

so pyta, zamołwić pak móža so jenoź dobri wothładowarjo konl a kotříž su samostatnje dźěło zwučeni.

Walcowy młyn
w Złyčinje pola Łaza.

Motorske koło

„Stuce“ bjez dawka jźdźe na kóždu horu, płaćizny hódno na předań
w Budyšinje Taschenberg 1.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 199 **Budyšin — štwórtk, 27. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Hospodarska krisa.

Mjezowy konflikt pola němskich železnizow.

Němski dźěłowy minister je sastupjerjow direkcije němskeje železnizy w Barlinje a železnizarskich swjazkow na schwórtk 27. awgusta pscheprošył a sa pschedbydu a rosrjadowanje prjedawšcheho wyšschcheho měschczanosta w Lichtenbergu, dr. Zicthena, pomjenowak.

Sastojnizy němskeje pósty žedy wjeschu mjezu žadaju.

Kaž železnizarjo tu tež póstizy sastojnizy a dźěłaczerjo pola póstskeho ministra dotalny mjezowy tarif wupowědźili a žadosć sapodali, so by tu mjezu trunja mjezje industrijowych dźěłaczerjow powyschika. Dźenja je tu wo tutym žadanju mjes sastupjerjemi póstskich sastojnikow a dźěłaczerjow a póstskeho ministerstwa jednako.

Pjenježna nusa Linke-Hofmannskich dźěłarnjow.

Linke-Hofmannska-Lauchhammerske dźěłarnje tu pola magistrata we Wrótkławju (Breslau) wo wósmmilionsku požčonku prošyše, na to pokasuju, so bychu dyrbjałe wjele dźěłaczerjow ś dźěła puschczić, hdy by tu jim se sjawneje ruki pjenježna pomoz njedostała.

Rosrjadowanje wuhrud w saskej textilnej industrije.

W němskim dźěłowym ministerstwje je tu wo mjezowej swadźe saskeje textilneje industrije rosrjadowanje wuhrud wuprajik. Po nim maju tu tarifne hadźby wot 11. julija hač do 5. měrza 1926 wo 10 prozentow powyschicź. Dźěłodawarjo a dźěłaczerjo maju hač do 29. awgusta wosebitnym hač rosrjadowanje wuhrud pschijimaju. Dźěłaczerjam, kotrjž tu hižo do podźěłschenja płaczjowskeje noweho tarifa wot 31. oktobra hač 15. januara, potajkim wo 10 njedźel swolili, njebudźa bjes cźěłkeho pschewinjenja wuhrudej pschihłobowacź. Dźěłodawarjo, kotrjž běchu ś wopředka žadali, so by tarif hač do 26. měrza 1926 płacził, trjebaju jenož wopor jenjeźkeho tydźenja pschinjesć. Dźěłacź prozentike potowschenje mjezy běchu dźěłodawarjo pschipósnali, potom pak sašo wrócźo wsali.

Barlinšzy pjekarźzy pomozniznjy so ś strajkom hrožа.

Barlinšzy pjekarźzy pomozniznjy žo ś mischtrami wo mjezu swadźa. Po rosrjadowanju wuhrudže dyrbjałe so pomozniknam mjeda wo 5 prozentow powyschicź. Mischtrojo njejsu rosrjadowanju hrud pschijpósnali. Chcedźa dobrowólnje najwyschšnt mjezu wo 2 hriwnje powyschicź, tola za to mjezu za pschescźažne hodźiny wot 1 hr. 30 pj. na 1 hr. 5 pj. sniżicź. S tuthym pośkićenjom žo pomozniznjy njejsu spokojni, woni 20-prozenitke powyschenje žadaju. Pomozniznjy hu na to pschihotowani, strajkowacź, so bychu swoje žadanja pschescźišcźeli. W Barlinje je wschо hromadźe 3500 pjekarźnjow, w kotrychž 7000 pomozniknikow dźěła. Někotre wulkopjekarnje hu žo se ź swojimi pomozniknami dojednałe, tak so žo se strajkom njepotrjechja. Jeli so by žo strajk pschipowjedźił, njeby Barlin potajkim zyle bjes khlěba był, tola by khleb jara žadny był.

Hindenburg pola Ludendorffa.

Němski president ś Hindenburg je ślubił, so pjatk Mnichowsku hoitwinsku wustajenju wopyta. Na tutym dnju budźe Hindenburg ś hojcom pola generała Ludendorffa, so by někotre hodźiny w kruhu starych wójerskich towarschow pschebył. Hindenburgowe setkanje, trunje kaž setkanje ś prjedawschim kronprynzom Rupprechtom smjeje pschatny charakter. Pschejo pak demokratiske nowiny na to pokasuja, so Hindenburg njeje dźenja wjazy ś generalnym pólnym marschallom khěžorskeho wójska, ale president němskeje republiki, a Ludendorff niz wjazy ś generalnym kwartěrstim mischtrom, ale nawjedowaŕ Hitlerowcho pueża, kotryž je spytał němsku republiku powalicź.

W kruhach Mnichowskich offizěrow so wozjakuje, so Hindenburg spyta, konflikt mjes prjedawschim kronprynzom Rupprechtom a Ludendorffom wutrunacź. S tym by žo potom tež bayerski offizěrski bojkot pschecźiwo Ludendorffej sběhnył.

Scźěhowki Wirthoweho wustupjenja ś zentrumskeje frakzije.

Barlinski organ zentrumskeje strony „Germania" powěsćej potwjerdźi, so žu Windthorstite fwjasti w Barlinsko-Braniborskim wotrjesu ś zentrumskeje strony wustupite. To pak je žo prjedy stało, hač je dr. Wirth ś zentrumskeje frakzije wustupił. Sa wobaj padaj žu pak słónczne te žane pschicźiny rosrjudźite. Podawši w zentrumskej stronje, wurěcźowanja sašadneho a praktiskeho politiskeho waschnja w zentrumskich nowinach žu mjes tym tajsze napjatosće nabyte, so budźe **nusne, wurjadny zjězd zentrumskeje strony swołacź.**

Schacht do Ameriki wotjědze.

Président němskostatneje banki dr. Schacht w bliźschim cźasu do Newyorka pojědze. Wón dźe tam pjecźa jednanje wo 50-miljonskej požčonzy sa rentiku banku ke kónzej dowjesć a dalschu požčonku sa podwjeranje němskeje industrije wobstamknyć.

W Barlinje žo podruźiwowy pjenjes sa september njepschemêni.

Kaž Barlinske nowiny powědźa, podruźiwowy pjenjes sa Barlin w septembrje kaž w auguscze 82 prozentow měrowcho podruźiwowcho pjenjesa wuczini.

Natžhnjenje němskich ludowžow.

Ssrjedu žu žobustawy organizazije Wereinsa w Bochumje muża němskostatneje khorhoje Willya Stegemanna nadpadli. Jeho ś gummijowymi klumpachami, pjastnikami a kjeni sće smorstachu. Nadpadnjenoho dyrbjachu do khorownje dowjesć. Boja žo how jeho žiwjenje.

Agitazija sa pschisamknjenje Awstristeje k Němskej.

29. awgusta žo we Winje 100 žobustawow awstriskoněmskeho ludowcho swjazka pod wjedźenistwom němskeho presidenta statneho žejma Loeby a 27 němskožejmskich sapóžtanzow sešdu. 30. awgusta žo we Winskej radnizy wustupjenje sa pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej wotmjeje.

Franzowska wotmołwa na němsku notu wo bjesstrachowym pakcu.

Franzowska wotmołwa na němsku notu wo bjesstrachowym pakcu pjecza na tři hłowne žadanja Němskeje njedźiwa. S tym žo nine jednanje wo bjesstrachowym pakcu jara poczeži. Franzowska wotmołwa najwjetšchi wažnosć na to kładze, so žo Versailleske měrowe srjeczenje a krajne njesy, ś nim postajene, njepschemjenja. S hłownym wumjenjenjom je, so Němska do Swjatska ludow sastupi, pschi cźimž pak žo jej žanych wuwisacźow ś płaczajcych postajenjow njepschihłowoli. Němske knjeźerstwo je tohodla ś franzowskej wotmołwu mało spokojom. Němskonazionalni wot bjesstrachoweho pakta wotradźuja, dokelž so jnim Němska Elsaza a Lothringiskeje wotrjekuje.

Jednanje wo wotpłaczenju franzowskeho dołha na Jendźelsku.

Franzowski finanzny minister Caillaux je do Londona pschijěł, so by ś jendźelskim knjeźerstwom wo wotpłaczenju franzowskeho dołha na Jendźelsku jednał. Jendźelski finanzny minister Winston Churchill je Caillauxej namjetował, so by Franzowska lětuje 14 miljonow puntow sterlingow (280 miljonow hriwnow) wotpłaczała, pschi cźimž pak žo na wunoschk Dawesich płaczenjow dźiwa. Caillaux je jendźelski najnjžschi namjet wotpokasał a žo lětneho wotpłaczenja 10 miljonow puntow dyrzał. **Maja někto sa to, so žo Caillaux niczo njewuczinitschi 27. awgusta do Parisa wróczi.** Parižske nowiny na to pokasuja, so je žo jenoż wo sapoczatk wurunanja dołha jednako, so pak je žo Caillauxej poradźiło, žedy nahladny jendźelskich finanznych kruhow wo najskerschim rosrjanju dołhowcho pschejcza prawje rosjasnicź. Kelko budźe Franzowska Jendźelskej wotpłaczicź móz, budźe słónczne wot teho wotwisowacź, kajku funnu budźa žedy Sjednoczene staty wot Franzowskeje lětnje žadacź.

Němska dołżne papjery ś lětadłom do Jendźelskeje pósłata.

Němske lětadło je wutoru němske dołżne papjery wo 10. miljonach puntow sterlingow (200 miljonow hriwnow), sa Dawesowy plan požčonych, do Londona pschinjeseše. Ezrjóda tajnych policajtow transport ś lětanischcza w Croydonje do jendźelskeje statneje banki pschinjeseše, hdyž žo dołżne papjery w pschitomnosći dweju nępnjeju sastojnikow pscheličźichu.

Bjesbdźelosć w Jendźelskej pschiběra.

Po rozprawje ś 17. awgusta je w Jendźelskej 298 400 wołobow bjes dźěła. To je 28 950 wołobow wjazy dyžli tydźeń prjedy a 176 685 wjazy dyžli loni.

Sły pschihot na pólskeho pósłanza w Parisu?

Warschawske nowiny ś Parisa powědźa, so žyłne policajske wotdźelenje twarjenje pólskeho pósłanstwa w Parisu strażuje.. Kommunistojo žu pjecza wobsamkli, dla wotprawjenja tšoch kommunistow we Warschawje pólskeho pósłanza w Parisu skónzowacź a pósłanstwo do powětra buchnyć.

Wójna w Marokkowskej.

Nowa offensiwa w Marokkowskej.

Franzowska wójskowa rosprawa ś Marokkowskeje powě, so žu žo w stronach 19. korpsa nowe operazije pschecźiwo Branikenu pławej ś wotpołhadom sapoczałe, so by žo tutón słah podcźišnył. Po prěnich powěsćach franzowskich wojazy njedźiwajcych wulkich wobcežnosćow w krajinje ruche postupaju. Na druhej stronje je njepschecźel w tym samym cźasu pschi Tsulskej fronce nowy wupad sčinił. Njepschecźel je franzowske pschedstrażiskscha ś ruczinymi granatami a bajonetom nadpadnył. Franzowscy wojacy žu pak jeho po žiwym wojowanju wotrahli. Wón je wjele morwych a franjenych sawostajił. W žrjedźinej fronce žu Dźeballoho w nozy 25. awg. Kolleina nadpadli. Po krótkim wojowanju, pschi kotrymž žo Kabylojo jara khrobli pokasachu, jich wrócźo pschinu. W krajinje pola Alayhyu žo Kabylojo hibaju. Franzowscy wojacy žu dla wobhonjenja ś Tišly do Cheraia wucźahnyli, so bychu njepschecźelske wotdźelenja sahnali. Po powěsći ś Tangera je Abd-el-Krim w stronach pola Uezzana Dźeballow ś Rifanami a Khamorami pożbłnicź dał. W tutej stronje dyrbi žo pod wjedźenistwom jeho bratra napschecźna offensiwa saporcźeć. Dźebal-lejo, kotrjž je boja, so budźa Schpanicźenje pódla rěki Lukkosa postupowacź, n Dźebel-Hachemje postupuja.

Marschall Petain je žrjedu popoldnju wschitkich generalow połnócznje frouty do Fesa ś wójnskej radze swołał, so by žo połoženje pruhowało, a so bychu žo ważne wobstamknjenja sa pschedsjejace operazije pschijałe.

Primo de Rivera wo shromadnych schpanisko-franzowskich operazijach.

Póndźelu wjeczor je žo w Madridźe shromadne pojědźenje schpanskeho direktorija pod pschedsjedstwom Primo de Rivera wotmělo, kotremuž žo wulka wažnosć schipiwaje. Primo de Rivera je žo po słónczenju pojědźenja psched nowinskimi sastupjerjemi wuprajił, so žo po jeho setkanju ś marschallom Petainom hromadźe dźełanje Franzowskeje a Schpanskeje pschecźo wjžo wutwori. Abd-el-Krimowu nahladnosć ś tym swicza, so rifskich Kabylow do horow sacźerja. Potom poraženja žwojeho wjednika sjednaju. Schpanska a Franzowska shromadnje wojerske operazije wutwjedu. **Najprjódy dyrbja žo jenotliwe domorodne splahi, kotrejž sa Abd-el-Krima wojuja, wožamocźicź a žo potom wojowanje wo Abd-el-Krimowy kraj zamón pschewjesćej.** Hdyž budźe rifskim Kabylam dowós zrobły salehnjeny, potom njebudźe wjazy na druhe splahi cźišcźecźej móz a smějo potom jenoż wupuscź, wo hnadu prošyć. Sběžć žo potom dorase. Primo de Rivera na kónzu praji, so žo wojerske operazije nětkle sa 10 dnjow sapoczinu.

Sběžć w zylej Syriskej.

Jendźelske nowiny spótschacze powěsće ze Syriskeje pschinoschuja. Po nich žu Europejenje tam jara wohroženi. „Daily Mail" ś Damaska telegrafuje: „Położenje w Syriskej je khutne. Sběžć Drusow móże powschitkowny sběžć w syriskich hłownych městach, w Damasku, Homsu, Hamje a Aldeppje słodźicź. Najwěrje nětkhuschi turkowski offizěrojo dźěła žo Drusam pschisamknyć a jich we wojowanju nawjedowacź. „Daily Expreß" ś Kaira powě: „Sawjeżawschim sběžkarjy Drusojo ś Damaskej pschicźejeschu. Wobhdźerjo w Damasku žo do hrozy dachu. Mohamedanjaj wobhdźerjo se wschej mozu za sběžć pschecźiwo njemohamedanskim wobhdźerjam dźěkaju a bychu hnydom postajnyli, hdy by jim dobycze khwalo. Strach sawjeżawskeho dnja žu ś tym wotwobroćili, so wschě franzowske lětadła ś bombami a maschinistimi tšelbami njepschecźelej napschecźo stajichu. Runje hdyž dźěchu žo Drusojo do města dobyć, so dwaj franzowskaj kavallerijskaj regimentaj do nich daschtaj a jich k horam sahnychu.

„Times" žu ś Beiruta zhonile, so je **kavallerija Drusow, kotraž je wězera Damaskus nadpadła, 15 000 muži žyłna**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Kajź. z nastuśia kupowańja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tanjo

bola. W njej běchu tež Syrišy a druhich stronow. Město Sueida, w kotrymž 200 muži žiwla wophadka leži. Druzojo a khwelemi wobstejeja. Někotři muzojo w zitadelli su so hranili. Francozowšiy lětarjo su wjazy krócz do njeho bohatych pschišli, wobeše cži, kotři maja wobhadku w Sueidze a zyrobu wobstarachu.

Po prezesach, kotrej su se Syriske doschle, je zyły kraj we wulkim rozherjenju, wosebje pak Damaskus. Po porazy Francozowjow w Hauranskich horach so Mohamedanojo khrobola. Boja so, so bychu dalsche wulpěchi muhamedanow powschitkowny spěch w zylym kraju sbudźile.

*

Kaž so z arabskeho žórka powě, su Francozowsojo a Hauranskich horow wucekanyli, so bychu so pola Damaska khromadźili. S tym chcedźa Francozowsojo zadźewacz, so by so spěch na Syriju wupischestrěł. Francozowske pożylnjenja su hacž dotal 12 000 muži dosahle.

China dyrbi so do antibolschewikiskeho swjazka pschijeć.

Jendźelska je so pjecza z wuspěchom wo to prozowała, staty, kotrež maja zajimy w Chinje, do jenotneje rjadny pschećiwo Ruskej swjazać. Tej chinešce zentralne kujeżerstwo, kotrež k pożylnjenju swojeho wliwa wjetšiny sunu pjenjes dostanje, dyrbi so do tuteho swjazka pschijeć. Chinešce kujeżerstwo je pjecza jendźelske politiczenje pschijalo. Wono tohodla Rusku a Němsku na konferenzu njepscheproše.

Módrociśš a musliny k jakam a drastam, **lšćne barcheny** ke kóšlam, **pisane a bźele ložowe šaty, wupjerki, ćwjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, frikotowe šaty, nohajcy, šórcuchi.**

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyšinie, 27. awgusta 1925

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer —0, thermometer wo dnjo +20 — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —3, thermometer w nozy +16. Wuhladny na mało so pscheměnjaze wjedro. — Nižina, kotraž wječera nad Moharskej lešeše, je so dale k ranjin wotsalila. W nozy měšachmy se měšnanami njewjedra. Wyschina cžischcki wot Atlantiskeho wsana a Jendźelskeje nižinu dale k ranju. S tym nóžemy so nadźiećo, so so w blišćichich dnjach wuwjedri. Dźenża mamy chłódne wjedro. W nozy so nimale stajnje deschcowasche. Dźenża dopołdnja schtrejcza sajo na hórne bźešče. — Jutrje pjatk slónczko 5.8 hodź. skhadża a so 6.54 hodź. khowa. Měsačk pop. 2.53 hodź. skhadża a so wjeczor 11.12 hodź. khowa.

— **Rosprawa polizije.** Wječera kradnychu w Budyšinie žonjaze jśdne kolo znamki „Meister", cžišło 38.230. Kolo ma cžornu podklanu se žołtymi smuhami, cžorne schkitaste blachi, kotre swjena z cžornymi smuhami, indźeske wobdźidło z cžornymi zelukoitowymi pschimadkami, prědku spinadło, pedalle z gummijowymi sakladkami, kune sedło, Rodarowy hamobeh, cžežiwjene wobruče. Wo wjezy hlužaze powěsče prosy Budyschka kriminalna polizija.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrje pjatk:** Temperatura so mało pscheměni. S cžahami kowmróčuje. S měšnanami deschcze. We potodnjischej Němskej a Francozowskej smeja jenož rjane jujowe wjedro. Hewak budże po zyłej Europje šamróčene a deschcžowate.

— **Ruzny hospodarski zakoń z 1. sept. do mozy stupi.** Wschitzo wikowarjo z dźiwjinu abo z dźiwjej pjerzinu, kotrjž na 15. hnuj po sapoćatku hajeńskeho cžasa dźiwjinu abo dźiwju pjerzinu doma khowaju, abo tu z druhich nfesakskich krajow dostawaju, maju to policajskej wyschnosći pschipowědźeć. Tajka dźiwjina ma so hakle potom pschedawać, hdyž je tu policajska wyschnosć płomowaka. S tym so wuhbokasa, so njeće dźiwjina we sakazanym cžasu tśelena. Dale maju wikowarjo z dźiwjinu wschu dźiwjinu, kotruž w hajeńskim cžasu doma khowaju, do knihi zapisać, so może policajska wyschnosć dochłód a wukhod pschewidźeć. Też su wikowarjo winowacki, policajskej wyschnosći na žadanje knihe pschedpołožić a rumnosć pokazać, hdźež swoju dźiwinu a dźiwju pjerzinu khowaju. Runje tamsame prawa płacża za pschemyslnikow (korcžmarjow atd.), kotśiž dźiwinu a dźiwju pjerzinu we swojich pinzach khowaju abo w hajeńskim cžasu ke jédźi pschihotuja abo pschedawaja. Słónczkuje hischcze pschipomnimy, so je wschо wikowanje se satśelenymi dundarkami (Trappen), kwizami, wozawsemi, zarzeni a porskawani (Misteldrossel) też potom sakasane, hacžrunjeż su za sakikimi mjesami tśelane.

S **Kubschic.** Wječera pisachmy, so su pola Kubschiz wikowarja Arnoschta Bara nazapdli. Wón pak je so někto wujaśnila. Bara njeje nadwadnik do hrjebje storcži, ale je so sam z pjanoscu do njeje walił. Holza, kotraž jeho w hrjebi wuhlada, dóńdże po pomoz. Měschcanoska da zenu žuchu draku k pschedrascźenju. Tak mózesche so Bar snajmjenscha žuchi sdrascźenu na Kubschicžanske dwórnischcžo podaċ.

S **Běłšchez.** Njeluba scźełmuki mějesche młody muzki, wótzy Abler, z tym, so so do jeneje piaścźowanizy nuts mężschesche. Abler bě dźesći cžaj bźdźanjmaj pschihladowak a chyzsche jeju rosdźělić. To pak so jemu sle radźi. Dósta bylny šmok mjes woczki, so jemu hnydom jedyn sub kuleća a druhi so puschcži. — Njeznajcze nóży a hubu, hdźež waš nicžo njestara, a waš napokoj wostaja.

S **Hornjeje Kiny.** Njeboże sta so wutorn wjeczor we tudomnej skale pjched šwjatokom. Tam běchu w běhu dnja rosbuchadło natykali, kotrež we prawym cžasu njeswutśili. Někto chyzchu je wuwjercźeć. Tu nadobo wutśeli a skani dwerju dźěłaczerjow. Jedyn z njeju bam k lěkarjej dźěsche. Druheho, 18-ćtneho skalarja Hajnu z Kunnwalda, se sanitätnym awtom do Budyschkeje khorownje dowjesechu. Padawk naši z nowa powucża, so dyrbimy pschi wschém dźěle ledźbliwi być.

S **Rakez.** (Smjerć so njepraschа.) Knježerstwo tudomneho rycžerkhubła bu wutorn z druhim symjertnym padom domapytane. Eswak semrěteho rycžerkhubłerja Gerharda Klugi, baron z Takez we Wuhelskej, bě Kluges knježerstwo na wozut pschijeł. Wón na sahorjenje žiwego rycžerskeho skhori a dyrbjesche so do Budyschkeje khorownje wodaċ. Tam bu operěrowany. Wutorn popołdnju pak je wosžarowny w khorowni w 45. lěcze swojeho žiwjenja wumrył. Teho so sawěsće njeje nadźał, so nihdy wjazy swoju kubła njeowohlada. Jara cžasto płaċi pschijskowo: „Pschi by hacž so dopomnimy, nahlej smjerć pi dodźějimy.

S **Kukowa.** Wobžarujomne njeboże je so sahdźenu srjedu w naschej wsy stało. Hdyž słužobnej dźowaj tudomneho kubłerja Wolcuka z hrabje huój noschestchej, so na dobo wutśeli a jenej z holzow, Hanje Matkez se Šunkerbźaneje, něschto do praweho wócžka sljeca. Dokelž holza se wócžkom nicžo wjazy njewidźeschе, dowjesechu ju ke knjesej wóczkomu sekarjej dr. Měsačej do Budyschkeje. Dr. Měsak wócžko pschepytnyło spóšna, so w nim teschinzowa kulka tcži. W swjedźenju je běchu z teschinzom wrobśe tśelak a z njeboženym pschipadom bě kulka holzu do wócžka trischika. Wócžkowe widźenje je smiczene. Po lěkarjowej radźe mětu so franjene wócžko wotstronić, dokelž je strach, so hewak holza też na hać dotal krowe lěwe wócžko wosljepi. Mjech je tutón srudźazy padawk z warnowanjom. Naslěpiche je, hdyž so w blišćokeji wobydlenych kwarcenjow z zyła njetśela.

S **Wochozy.** Sahdźenu pónźdźelu popołdnju korcžmarjo Augusta Janku z Muckowa bjes wědomja do tudomneje khorownje pschijewsechu. Janka bě sebi halle psched nekotrymi dnjemi nowe motorowe kolo kupił. Někto chyzsche z nim na pruhu do Hródka jěć. Sadyj na pódlanjskim sydle mějesche 11-ćtneho Korlu Waltinga sobu jědźo. Jako někto domoj jědźeschtaj, sajźdże Janka ze swojim motorowym na rózku jeneje dróhi do wulkeho pěka. Kolo poczinasche wjerhacź. Wón padny se swojim kolom z to tak njeswjedomje, so do nadrósmeho kamjenja z hlowu srała a bjes wědomja leżo wostа. Jako dźiw ma so wobhladacź, so sebi małe Batting jeno koźu trochu wobodrć.

S **Běłeje Wody.** Tu sničži w lěsu jahodźi wotzaca kona smrtnizu z 8 mlodymi.

S **Zyhlalina.** Dwoje cžežke njeboża hnydom za sobu. Na jenym tutonmym kuble padny d'Mackef Schönherr tak njebożownje z wosa, so žebi smutska něschto rostorhny. We tocžerskej wězi storczi so kowaŕ Nöther tak njebożownje do wutrobnja, so to tohorunja smutska cžežko srani. Wobeju do khorownje dowjesechu.

Z Łužicy.

S **Habrachczich.** (Njeboże z jězdnym kolom.) Dźěłacker Schöps z Noweho Schönberga jědźeschе po nahle spahowanej drózy do Dürrhennersdorfa. Pschi tym tak njebożownje z kola padny, so so smutska cžežko srani. Jeho do Wankeschez khorownje dowjesechu.

S **Ochranowa** (Herrnhut). Sćmjertne njeboże. Sadźenu njedźelu psched wjeczorom bě na tudomnej Zitawskej drózy khětro wjele ludźi. Nadobo pschijźdże po drózy priwatny awto z Barschcza a pschejźdże 60-ćtnu Prohaškowu z Delnych Kundraczic. Wobjedźeer awta so z hydom za njeboženu starosche a dowjese ju do tudomneje khorownje. Njeboženowna na swoje rany hischcze w šamsnej nozy wumrě. Wjednik awta njeje pjecza na njeboże wina.

S **Delnich Bjedrichez.** (Młodeho měsčanostu sahubjili.) Tudomneho měsčanostu Reinholda Herfurta běchu z 23 létami za měsčanostu wuswolili. Wón we tutych tśoch létach wjele hamtskich pjenjes pschekhichwi a pschi tym hischcze wschelake druhe jebanstwa stuczi. Jeho w Budyschkeje k 6 měsazam jastwa sahubjichu. Wupruhowanski cžaj ho jemu njepschiswoli.

S **Ruchbacha.** (Ssamomordaistwo.) 70-ćtny hrjedawschi wobsedźeer khěže, Josef Gottschalk, bě so tele dny w wóměsnył. Jeho běchu w cžasu inflazije narečeli, so by swoju khěžku za 3½ miljóna papjerjanych hriwnow pschedał. S tym wschě swoje samoženje słubi a tak dyrbjesche nětko na stary dźeń dźeń wote dnja na cžežke dźěło do zyhelnizy thodźić. Tak so bźešči cžaj z cžežkimi myslemi noschesche, hacž skónczinje ruku na so složi.

Zapóslane.

Ideal a — woprawdźitosć.

Dopomnju so hischcze derje na hlowa kujesa farara Zyża-Hafniczanskeho, kotreż na jubilejnej słubadźowanzy k stam Sserbam rěkeschе: „Tydźenty serbskich wuczerjow, duchownych, prawisnikow, lěkarjow, ale starosnju so za to, **so masa potom tež khlěba a sażlužby mjes nami!**" Kražne te słowa, **polne idealnoho smysłjenja!** Tak dyrbjało **to po prawom być, to** hej **žada** strowy rozum. A **nětko — kajki wuspěch!** Sserbźin studowazy wuczu **leta dołho, pschihotuja so dołkadnje na swoje posdźischе powołanke,** tu **w nim runje tak łołkani kaž jich** nimale **kollegojo, chcedźa potom swojemu ludej słužić.** Duchowni abo wuczerjo maja swoje psches stat abo wosłady postajene dołhodny. **To je tež derje,** hewak móhli wschitzy **po Sserbach po prosčenju khodźić.** Hinak steji se **spowodobnymi powołanjemi** — z prawisnikami, lěkarjemi a z druhimi. Woni su na ludźi pokasani, so bychu swojim sakhubku a sežiwjenje měli. Nětko pak wobhladajmy hebi sežehowazy pad: **Ruzny serbska wheż trjeba schulskeho lěkarja.** Sserbšći a němšći lěkarjo staj nimale jenak dałoko wot njeje sdalenaj, tež jenak drohaj, dokelž je lěkarska sdadba wot wyschnosće postajena. Hižo serbskich dźěći dła, kotrejž němsku rěć hischcze dołkadnje njerozumja — wosebje niz w młódšich klasach —, by serbski lěkar jara nusny był, dokelž ma so jich pschi pschepytowanju to a tamne praschecź. Tamne schulske pschedstejićelerjowe, na cżołe **němskonarodny** „serbski" bur, kotryż so swej němskeho lěkarja. K tomu hischcze pschidźe, so wobaj wukcerjej serbskeje rěcže mózaj njejsta. Schtó potom wohim serbskim dźěćom tolmacźuje, jich serbskeczinu wuczi? To je **struhła woprawdźitosć!** Tutón pad a mnohe druhe podawki pschecźiwo serbskemu lěkarjej drje serb-

„K spodźiwnje wumożenemu hajńkej."

P. Rozeggera „Podawišny a podawki z Alpow".

3]

(Pokrazowanje.)

„Wonaj wobaj pschiźdźetaj!" sawoła mischtr drjewarski Bobupomhajny, pschetoż brěmjo je cžekte. Słónczkuje žuwaschtaj so po stalnym wuběžku horje, wobaj, Kilian a Bernard, krucže khromadu swjasanaj.

Hdyž jeju na drjewnischczu roswijasachu, wotrě žebi drjewař pót z cžoła, hajił swojeje so bjesmózny na koleni.

Wocžerstwichu jeho z jaworzowym palenzom, napojichu jeho z kózagym mlokom, kotrež běchu se tžeżcžicžki z boka za nim pózłali, połožichu jeho na nošynoła, kiž z hałtow śpleczenu, a donjesechu jeho po wobcżežnych puczach do doliny do hajńkownje. Wón bě wumożeny.

Hdyž Bernard k žebi pschińdże, rosbźěli wón mjes muži wschitzko, schtož mějesche: cžaznik, hlěborny rjeczaſt, dybzacžny nóž, pjerschcżeń na porsce, wón bě žebi pjecza pschedewsał, sa žiwo debjenkow na cžěle njenoscź, tute wězy nicži žebi sebjeru k wopomnjeczu.

„Podźakowacź mózesch bo też hischcze pola někoho druheho", prajesche někto jemu mischtr drjewarski, „patśtka se „Schramsbachgraben", njeby-li ta nam to wosjewiła. Cžornobrunej holiczjy masch žo sa žiwoje žiwjenje dźakowacź."

Ludźo nochcychu sa hajnikowe žiwjenje najrjedy hischcze krochcża dacź, pschetoż wón mějesche cžežku cżuwoinu khorosć je symniu pschětracź. Tu kradny so druhdy na wjeczornych smérkach nječtó k hajnikowni a shladowasche psches wokno nuts. Jeho macź běsche pschi nim, tuž wosłocži tutón nječtó smérowany do žiwoje kojazeje khěžcżicžki napjet.

Hdyž bě so nječtże takle schěsć njedźelkow minyłoběsche tak daloko, so mózesche hajik bjes sepjery statnje a runje po łěsnym puczku hicź w stronu k Schramsbowej rječnej dolinje. Jeho wobliczo bě błęde a cżežke porunjo prjedawschemu, wuhy a brjowki běchu cżennische, jeho wócżny bóle wjetschej a wjeschtej wtózny, spodźiwny błyschcź. Psched kosajej khěžcżicžku wón pojasta jako by po zyle roshładźicź njemohł. Ptona tżecha bě z kamjenjemi wobcżežana a wuztupowasche daloko nad j mechom porosżenej drjewjanej scżeńu, ale w cżemnych wotnjeschkach błyschcżachu so cżełvjene kaž płonjenja pelargonije.

Hdyž wón słónczinje z knutej ruku drjewjanu ruczizu pschimny a nahnuty próh pschestupi, njepomyłi drje wón na to, z kajsimi samérami bě wón žebi ras wotmyślił pod tutu khudźuchku tżechu stupicź. — W makej słuwje žedźeschе stary, žłepy muż, kotryż njedźiwajcy dale na nuts pschihladżazeho, je žiwojim tobakowym thelom so jabkrasche. Holcża, kiž my hižo znajemy, stojesche pschi butrobaju a pilnje z kijom mětżeschе.

„Je žnadź to twój nan?" poża wón na nju rěczecź, na starcho pokasujo.

„To je moje dźěćo", wona wotmołwi. Wona prajesche to schibałste słowo, so by žiwoje tschepotanje w mutrinach potajiła. To wschak běsche tak daloko prawje, hacž bu tutón bjespomozny a dźěćazy starz wot njeje wothladowany a pětwanjeny. Starschej běchtaj jemurěkoj, nanowy bratr běsche žwostak hischcze z prjedowinkow tnteje khěžcżicžki.

Hajik wupschestrě jej tak z łohka ruku, dyżpschе-li ju sćłóczicź, a prajesche: „Wschako budźesch tak hižo wędźecź, Ruska, cżehodła za k tebi pschidźahnam?"

„Myślicź žebi to mózu", wotmołwi zyle měrna. „Nochcu tež saprěwacź. Sću drje nije pschecżadźił, so žym hižo namjet na to stajicź".

Wokomik wón so satorhny, potom prajesche jara khutżo bjes wědomja łeko wosta. Jako dźiw ma so wobhladacź, so žebi małe Batting jeno koźu trochu wobodrć.

S **Běłeje Wody.** Tu sničži w lěsu jahodźi wotzaca kona smrtnizu z 8 mlodymi.

S **Zyhlalina.** Dwoje cžežke njeboża hnydom za sobu. Na jenym tutonmym kuble padny d'Mackef Schönherr tak njebożownje z wosa, so žebi smutska něschto rostorhny. We tocžerskej wězi storczi so kowaŕ Nöther tak njebożownje do wutrobnja, so to tohorunja smutska cžežko srani. Wobeju do khorownje dowjesechu.

Z Łužicy.

S **Habrachczich.** (Njeboże z jězdnym kolom.) Dźěłacker Schöps z Noweho Schönberga jědźeschе po nahle spahowanej drózy do Dürrhennersdorfa. Pschi tym tak njebożownje z kola padny, so so smutska cžežko srani. Jeho do Wankeschez khorownje dowjesechu.

S **Ochranowa** (Herrnhut). Sćmjertne njeboże. Sadźenu njedźelu psched wjeczorom bě na tudomnej Zitawskej drózy khětro wjele ludźi. Nadobo pschijźdże po drózy priwatny awto z Barschcza a pschejźdże 60-ćtnu Prohaškowu z Delnych Kundraczic. Wobjedźeer awta so z hydom za njeboženu starosche a dowjese ju do tudomneje khorownje. Njeboženowna na swoje rany hischcze w šamsnej nozy wumrě. Wjednik awta njeje pjecza na njeboże wina.

S **Delnich Bjedrichez.** (Młodeho měsčanostu sahubjili.) Tudomneho měsčanostu Reinholda Herfurta běchu z 23 létami za měsčanostu wuswolili. Wón we tutych tśoch létach wjele hamtskich pjenjes pschekhichwi a pschi tym hischcze wschelake druhe jebanstwa stuczi. Jeho w Budyschkeje k 6 měsazam jastwa sahubjichu. Wupruhowanski cžaj ho jemu njepschiswoli.

S **Ruchbacha.** (Ssamomordaistwo.) 70-ćtny hrjedawschi wobsedźeer khěže, Josef Gottschalk, bě so tele dny w wóměsnył. Jeho běchu w cžasu inflazije narečeli, so by swoju khěžku za 3½ miljóna papjerjanych hriwnow pschedał. S tym wschě swoje samoženje słubi a tak dyrbjesche nětko na stary dźeń dźeń wote dnja na cžežke dźěło do zyhelnizy thodźić. Tak so bźešči cžaj z cžežkimi myslemi noschesche, hacž skónczinje ruku na so složi.

Zapóslane.

Ideal a — woprawdźitosć.

Dopomnju so hischcze derje na hlowa kujesa farara Zyża-Hafniczanskeho, kotreż na jubilejnej słubadźowanzy k stam Sserbam rěkeschе: „Tydźenty serbskich wuczerjow, duchownych, prawisnikow, lěkarjow, ale starosnju so za to, **so masa potom tež khlěba a sażlužby mjes nami!**" Kražne te słowa, **polne idealnoho smysłjenja!** Tak dyrbjało **to po prawom być, to** hej **žada** strowy rozum. A **nětko — kajki wuspěch!** Sserbźin studowazy wuczu **leta dołho, pschihotuja so dołkadnje na swoje posdźischе powołanke,** tu **w nim runje tak łołkani kaž jich** nimale **kollegojo, chcedźa potom swojemu ludej słužić.** Duchowni abo wuczerjo maja swoje psches stat abo wosłady postajene dołhodny. **To je tež derje,** hewak móhli wschitzy **po Sserbach po prosčenju khodźić.** Hinak steji se **spowodobnymi powołanjemi** — z prawisnikami, lěkarjemi a z druhimi. Woni su na ludźi pokasani, so bychu swojim sakhubku a sežiwjenje měli. Nětko pak wobhladajmy hebi sežehowazy pad: **Ruzny serbska wheż trjeba schulskeho lěkarja.** Sserbšći a němšći lěkarjo staj nimale jenak dałoko wot njeje sdalenaj, tež jenak drohaj, dokelž je lěkarska sdadba wot wyschnosće postajena. Hižo serbskich dźěći dła, kotrejž němsku rěć hischcze dołkadnje njerozumja — wosebje niz w młódšich klasach —, by serbski lěkar jara nusny był, dokelž ma so jich pschi pschepytowanju to a tamne praschecź. Tamne schulske pschedstejićelerjowe, na cżołe **němskonarodny** „serbski" bur, kotryż so swej němskeho lěkarja. K tomu hischcze pschidźe, so wobaj wukcerjej serbskeje rěcže mózaj njejsta. Schtó potom wohim serbskim dźěćom tolmacźuje, jich serbskeczinu wuczi? To je **struhła woprawdźitosć!** Tutón pad a mnohe druhe podawki pschecźiwo serbskemu lěkarjej drje serb-

Hdyž bě so nječtże takle schěsć njedźelkow minyłoběsche tak daloko, so mózesche hajik bjes sepjery statnje a runje po łěsnym puczku hicź w stronu k Schramsbowej rječnej dolinje. Jeho wobliczo bě błęde a cżežke porunjo prjedawschemu, wuhy a brjowki běchu cżennische, jeho wócżny bóle wjetschej a wjeschtej wtózny, spodźiwny błyschcź. Psched kosajej khěžcżicžku wón pojasta jako by po zyle roshładźicź njemohł. Ptona tżecha bě z kamjenjemi wobcżežana a wuztupowasche daloko nad j mechom porosżenej drjewjanej scżeńu, ale w cżemnych wotnjeschkach błyschcżachu so cżełvjene kaž płonjenja pelargonije.

Hdyž wón słónczinje z knutej ruku drjewjanu ruczizu pschimny a nahnuty próh pschestupi, njepomyłi drje wón na to, z kajsimi samérami bě wón žebi ras wotmyślił pod tutu khudźuchku tżechu stupicź. — W makej słuwje žedźeschе stary, žłepy muż, kotryż njedźiwajcy dale na nuts pschihladżazeho, je žiwojim tobakowym thelom so jabkrasche. Holcża, kiž my hižo znajemy, stojesche pschi butrobaju a pilnje z kijom mětżeschе.

„Je žnadź to twój nan?" poża wón na nju rěczecź, na starcho pokasujo.

„To je moje dźěćo", wona wotmołwi. Wona prajesche to schibałste słowo, so by žiwoje tschepotanje w mutrinach potajiła. To wschak běsche tak daloko prawje, hacž bu tutón bjespomozny a dźěćazy starz wot njeje wothladowany a pětwanjeny. Starschej běchtaj jemurěkoj, nanowy bratr běsche žwostak hischcze z prjedowinkow tnteje khěžcżicžki.

Hajik wupschestrě jej tak z łohka ruku, dyżpschе-li ju sćłóczicź, a prajesche: „Wschako budźesch tak hižo wędźecź, Ruska, cżehodła za k tebi pschidźahnam?"

„Myślicź žebi to mózu", wotmołwi zyle měrna. „Nochcu tež saprěwacź. Sću drje nije pschecżadźił, so žym hižo namjet na to stajicź".

Wokomik wón so satorhny, potom prajesche jara khutżo: „Njedźerblisch tak rěczecź, Rusła. — Bjes tebje budźischе so tak derje so nuu njeskónczito. Mje je Wyschchi podźiwnje połkhostał, kaž žym so pschecźiwo tebi tak sadźerżak. Chżył bych najradšcho psched tobu so pokłakowacź — a wotpruschowacź..."

Hdyž tajke słowa wuzkyschcha wot tutoho cżłowjeka, wstaji mějchak stojo a běżeschе won. Zyle smérom je wona wuschła do kojazeho khlěwa. A dokelž tež so njewrócźi, to hajnik za njej dźěschе a khuchaschе. A wuzkyschcha sa sčełenu tschepotaze płakanje. Wón dóńdże do khlěwa, hrabny ju k žebi a swokscha je leżcy, jeże wócży, jeże ert še żehlíwymi hubkami. Wona wuwimy so jemu mózuje wojuje. Se sacżerwjenjenym wobliczom, rozsuchanymi włokami, z roswijasanym wokołoschijażym rubiškom — tajka stojesche wona psched nim, pschežkapnjena, rosbněwana.

„Wěsch-li to nětko?" prajesche wón z potajenym hłosom. „Njewěsch-li to pschezo hischcze, potom chzu cżi hischcze zaśnicżo rjez."

W tutom wokomiku wuzkyschcha so wo słuwje krakazy załoscżazy hłóš staraza: „Owej, owej, owej!" Ruska dobeża nuts. Won leżeschе na semi a pytasche z tażazymaj rukomaj za wupadnjenej jemu dymku, kotrejež trosku dżerjeschе hischcze w dżesjubnem ercze. Pschi tom załoscżeschе. Holcża sběhny trubku, srjadowa ju jemu sajo a smérowa jeho zyle. Bernard stojesche khwili pschi durjach njewědźo, schto zapoczecź a skónczinje wotenděe.

Ruska słuwa wschcha cżerwjena a so pyrjaza we wobłeczu zyłych dżeń. Wutroba bě ji sastała se strachom, hdyž bě so wón nadobo psched nju stupił, pschesee wschě žíły dżeschе jej kaž žiwy woheń, hdyž bě ju tak dźiwje kosdił. Wona bżeschе so takle wobaraża. Bě jeho ż pjaścu wot so storcżiła, hdyž bě wón tola tak khory był... Hdyž wjeczor koły dejeschе, wobychmy a wołóżi so, dowżerjejo swżerjałkam, tak je wschcha słożna. Nětko, hdyż bě to prajita, wżdżeschе to też žana — rada jeho mějeschе. Lubo jeho mějeschе.

(Pokracżowanje.)

Kiim šudowažnim wocki wošewrseja, kak Sserbija šwojn inteligenzu podšerssja. Sserbškim Lekarjam njeje mjes Sserbami mošno wobstacj, tak rucže hacj šo w bliškosczi šwin konkurrenza hewi. Sserb dže rěka zusemn klubbej zalka. Což tu. To je šrudny kapitl, kotrvž wopraudzitosci tak štruchle rysuje. Tajke nasbounjenja buon šerbšlich šudowazuch wottrascheš, na lekarstwo šu wocacj, pak šo mjes Sserbami sašnydlicj, hdjež po rěczi a narodnosczi šluschcja. To je i nowa dowolka, kak dalako je šerske šwobomšo a narodnes samolwjenje a cjuesze wotemrělo. Videant consules!

Ze susednych a dalšich krajow.

Wožom burschich statokow šo s Wožim njewjedrom wotpalilo.

We Chounsdorfje pola Larbacha, nichdaloko Fulds, kele buy cielke njewsedra šakhadzacn. S Wožim njewjedrom šo 8 burschich kublow wotpali. 43 wožobow s tym swoje lydzenje šhubi. — K tutomu wulkemu wohnjowemu njeschoku šo nam hischcese nadrobnischo powě: Woze njewjedro dyri najprjedy do brožnje ratarja Schwerta a ju sapali. Wohenj šo ja krótki czaš na brodze a domsle pschenjese. Hackrunješ teš hnydom wohnjowe wobory se bytobnych wžow k haschenju pschihótschcu, njemóžachu wonjej wobrócs. S wulkim wichorom šo wohenj teš na šalsche b kublow pschenjese. Woda s wodowodu k haschenju nedošahasche. Tuž dyrbjachu šykawy na wotpalnischcu hischcese zuby dšeń hustacj, so bychu dalschemu rošschérjenju wohnja zadžewate.

* S Kamjenzjy. (S:ó s t n i š t w o.) 20-letny šamkar tele dny na Linbachskej dróhy 29 w Kamjenzach 65 letnu mandželsku monteura Ullmanna pschi nětajsej swadze po šhodze dele storczi. Wona bjes wědomnja ležo wosta a mjesche šo po lekarjowej poručnosczi hnydom do chorownje dowjesc. Bě bjez nohi rozsrakla a na druhi dżeń w chorowni wumrě. — Wěsty 33-letny wikowar pschihódze tele dny pjany š korczmy. Doma potom žwoju žonu a žwoje dżesci zakostnje pschescžahasche. Dżesci nastrózane s wohnami sa njej na bróhu seskakachu. Ludzo šo nad podawkom tak rosshorichu, so šo bjes mala s pukami do njeho dachu. Leho šu sajeli.

* Wulki woheň na jenym branibarskim rychzerkubie. Na rychzerkubie Glienizy je krótkemu ranju wot Kukenwaldy wudyri na rězazy wulki woheň. Hródže a konjeza šo dospolnje wotpalichu. 41 howjadkow a 8 šwinj šo bjez pomocy spalichu. Konje w prawym czasu wukhowachu. Woheň je pjeza s pschetorhnjenjom miliny nastak.

* 70-letny žarliwy. 70-letny wikowak s pjerisnu, wšty Gründler we Reinikendorfje pola Barsiuta, šynta šweju 53-letnu mandželsku pschi jenej swadze morich. Won ju do hlowy tschi. Kulka w hubje tczazy rosta. Na to šo mordat šam satkli. Won je pjeza se žarliwosczje šwoji njeskutk wuwjedl.

* Wschedne mordarstwo w Barlinje. Wukoru rano nadeidze wětty pschekhodžowar w Biedrichowym haju muža na lawzy žedžo. Jako na njeho wolakiche, njedosta žaneje wotmolwy. Hdyž jeho bliže pschepyta, widzesche, so je won do wutrobnija tšelemy, na wdežnje wušnyk. Hnydom schikatarjam policijin sawola, kotraž wež bliže pschepyta. Morweho šu pjeza někotre metry dale kawki satschi, potom hacj k kauzy wkelli a jeho czěło na nju hadžili. Morjeny mjesesche laz sapinjeny, tak so wo ranje nicžo widzesc njebě. Njeskut je šo po lekarskim pschepytowanju pjeza wot 1—3 hodž. w nozy wumjedl. Sa mordarjom nimaju ani najmjenšcheho šleda. Kriminalna policija šo pilnje š wotkrycjom njeskutka sabéra. W listowni morjeneho namakachu papjerku, na kotrejž bě napišane Georg Nohde. Won je pjeza wokolo 20—25 lět starý.

* Mordarstwo šo po pjerših létach wotkrylo. We industrijowej krajinje w Oldenburgskej 2. meje 1920 ša czašy kommunistiskich njemérow hrabju Otu š Westerholda we bliškosczi jeho hrodu š rosrazenym nopom a š rosšelenym khribjetom leżo nadeidzechu. Mordarstwo, kotrež w žwojim czašu wulke rošhorjenje šwdži, njemóžachu wušledžicj. Nětko po tak dolhim prózowanju je šo słónczuje Oldenburgskej a Recklinghauzenskej policiji poradsiło, mordarja wuklédzicj. Je to 26 létny maschinisti mischer Jurij Rehma w Oldenburgu. Hackrunješ Rehma š wopredka mordarstwo dosež přejesche, je so jeho nětko słónczuje wušnak.

* 16 350 korczmow w Barlinje. W Barlinje je po posledniej statistiizy niz mjenje hacj 16 350 korczmow. Potajkim na 246 wobydlerjow pschidže w pschercžku jena korczma. Najbnješcžo žyte fu korczmy w srjedžnym Barlinje, hdjež hižo na 116 wobydleri jedyn restaurant pschihdže. Najbóle solidny je Steglitz. Tam šmě korczmar theoretiizy š 416 hosczenni liczicj.

* Morwy kóń na rěsnischim wotu. Wulke rošhorjenje šbudzi šadzerjenje jeneho rěsnika we wšy Seiffersdorf we Schlesiwšku. Wot ½—8 hodžin dohdesche w korczmje a mjesesche na wotu na šmjerck khorcho konja, kotrehož hesche k rěsu tupił. S bolosczu mjetasche šo wbohe hrožo na wotu a mjesesche na hlowje krwawmu rarn. Rěsnik mšesche jeho tola satkacj. Njetkarjesche šo wo konja a pjesche w korczmje dale. Kóń wšo konz wša a tak jeho morweho domoj pschinjesche. Nětko mjesesche šo hrubu rěsnik psched šudom dla draczomanja šlotu samolwicj. Shudnik jemu zara mile khlostanje napołoži, jenož 25 m.

* 5200 hriwnow wschednje sažlužby. Nimški operetny spěwar Michał Bohnen, kiž tu khwilu je š hosczom pschi Winskej ludowej opery we Winje, je drje, njedžiwajo na nidy, kotrež šo pschi Metropolitanskej opery w Newyorku płoczja, najšepje sapłaczeny operetny spěwak w naschim czašu. Bohnez dóstawa po wuczinjenju wot direkzije kóždy wječor 1000 hriwnow honorara. Nimo toho dodawa jemu jedyn konjortium, kiž je šo w sajinje pschistajenja Bohna wožebicje wuttworil, wošebity honorar wschednje 1000 dollarow, to je 4200 hr. Konjortium wobsteji š nětkotrych pjenježnikow, kotšij wumjelkiwo lubuja. Psches powołanje Bohna chzedža ludowej operje šašo wupomhacj.

* S Reichstadta w Czechach. W nozy k šobocze je šo tudomny Skłodeńkej mlyn wotpalił. W mlynu bě jara wjele žita, kotrež šo hobu špali. Domske pschedwobjenom wukhowachu. Wožom zuscheh šukowom bě k wohnjej pschijšło. Wohnjowa wobora š Czeščeje Lipy přenja k wohnjej pschijšdże.

* Miedwjedj paštyrku napadnył. W jenej hlowakskej wšy pola Bratiskawa (Preßburg) paželche w horach 17 letna holza bliško lěša wowzy. Na dobo wuškozi š lěša na nju miedwjedź a ju napadny. Jako holza wolaschc, šo šwérjo hischcese wjele bóle rosnjemdri a holzu zakostnje roskuża. Ludzo, kotšij w bliškosczi na polu dźěkachu, njedwjedza š kožami a widlami woiehnachu. Wboha holza bu tak cżežko franjena, so drje š cżežka pschi žiwjenju wostanje.

* 100 lět starý š jenym pluzom. Schwizarski cżahnikar Jakub Gunzinger je Solcurnu, kiž mjesesche jenoh jene pluzo, šwjeczesche pched nětkotrymi njedželemi šwoje 100ctne narodniny. Tutón jubilej woswjeczi we lożu. Na šamnjnym dnjal wusna: „Wórhy budu dolhe pwrzowanje nasnupick dyrbjecz a tohodla dyan najprjedy dosez mu wotpocžowacj." Schtož běsche wuprajił, to je šo nětko stało. Gunzinger je psched nětkotrymi dnjemi wumrěł. We šwojich dźěcžazych letach běsche na šuchozlim pluzu šhorił. Se 26 letami mješesche jenoh hischcese jene pluzo. Teh dom wšschechanu jemu zkorjo, so njebudze dłże hacj jene lżo njazy žiwy. Cżhnikar pak wuznaja šo a wobkruczesche, so wschdi lżarjow k rowu pschewodża, prjedy hacj jeho na kórchow pouješu. Gunzinger šrjadowa šwoje žiwjenje po zyle wěstej methodze, tak so tutu wyšoku starobu dosahe.

* Spobitowe podcudżenje šo Austrickanej w Bordeaurxu w Franzowskej. Dundasche po naiškholschej nóschczanskej dróhy. Nadobo šo jeho nětko miejsco dótknu. Hnydom wuššesche na dwóschcznych paduchow. Hdyž šwoje šaki pschemaša, njenamaka wschě šwoje wobšedkeškwo, teh Hoth šonzasa cżahnik š brillantami wobžahowane. Hdyž takše šo dale pschekhodnowsche, cżuješche šo wosswjet potajnje dótknjeny. Tón ras wuczahny nóschczanki š zuzkej hromadu dollarowych bankowkow se šaka. Dokeš šo wšaki taschi darow nadšlesche, dżěsche po dróhy hischcese ras wrócžo. Wopraudze žuješche hischcese š parkemi wobšhadzenu schlibsbown jehlu, narucžnizu š drohimi kamjenjemi, šloty muzkli cżahnik a mójcžeri. Niemóžesche šej wumnhsicj, hdże tuto žohnowanje šem pschidże. Dżesche na policajsku straž je šwoiimi poklabami. Tam jemu swopredka tak prawje njewěrjachu, dachu pak jemu šenzho swezlatisku we wunšlednosczu dwóschczinych paduchow šohu. S nim šo poradsi, šwobšnowy pschipad wujasnicj. Na tuttej dróhy „dżěsasche" mjemnjay zgła zwólha dwóschczinych paduchow. Tucži maja pschikšane, pokradnjenu wěz kupdom dale dacj na šobustawa, kiž dżesbdżiakuje po dróhy bunda. Tatki jebak je we wošebitym khobuku, na dotrnuj jeho dusty špošnaja. Dokeš nasch Austrican runje tatki khobuk mješesche, dha jeho potajnje š poklabami „pocżežku". —

*

Napad na železništi cżah.

Lukasski špěchnik pola Washingtona w Amerizy tele dny rubježnizu nadwadnuchu. S tym šo 5 wošobow morb a na 20 cżežko franichu.

Najnowiše z cyeloho swěta.

Pschi njewjedrje, kotrež je šo 25. augusta nad Hamborgom w Hannoverskej rospnschežito, šu šo dwaj muzej a dwě žonje, kotšij běrny kopachu, s blyskom sarahnjli. Błyšli šu teš twarzenja wobschokowali. Wšykni wuheň je šo sažgnyli.

*

Přjedawschi nemšli kanzler dr. Wirth chze špiž wudacj, w kotrymž pschicžinu žiwjeho wustupa š zentrumskeje stronu wobšwětli. Nowu stronu won nochze šałožicj, ale zentrum psched wopacznej politiku wobarnowacj.

*

Nětkuschi awstriski połny marschall Conrad š Hoetzendorff, kotrež w žwětowej wójnje awstriske wójsko wodsesche, je srjedu wumrěł.

*

Manewry cżeskeho wójska w dolhowjeczornych Czechach, pschi kotrychž bě franzowski general Gouraud pschitomny, šu šo kónczile. Gouraud je šo š jich pscheběhom jara spokojił.

*

Satraschne njewjedro š krupobiczom je we Italskej wses Florenzom a Livernom šakhadzało a na polach a hrozjenjach wulku šchkodu naczinilo. W Roccastrada šu je š wichorom někotre hježe špowalale. Železnicj je šo na někotrych měšinach podmikła.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórk. 27. awgusta 1925.

Wczerawschе kursy w Barlinje.

1 Dolar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,63
1 jendželski punt	20,379	100 cżešk. krónow	12,43
100 schwaiz. frankow	81,26	100 pólšk. markow	71,76

Efektowe kursy šo wczera na Berlinskej burši leschibichu. S wowrótka drje běchu něschto wyšche, potom pak dale špadowachu. Na konzu pak šo skruczichu.

Produktowe wiki běchu wczera we Berlinje wobstrinjene. S Pólšceje šo wjele pschenizy na wiki njepschinjese. Tukrainene rožki šo wjele na wiki njewschimiese. Serčnjeho a hlabschcho jeczmjenja bě wjele na wikach, najšlabschcho pak mało. Płaczišny dale horje bijachu. Sa wowšem šo jara njepraschachu.

Zentnaŕ płaczesche:

w Berlinje

pschenizy 10.09—11.10 hr., rožki 8 hr. 7.—8.60 hr., jeczmjenja 9—9.10 hr., wowza 8.03—8.06 hr.

W termijowym wikowanju:

sa september:

pschenizy 11.05—11.10 hr., rožki 9.02 hr., wowza 7.53—7.63 hr.,

sa oktober:

pschenizy 12.03—12.10 hr., rožki 8.03 hr. hacj 8.05 hr., wowza 9.02—9.04 št. hr.,

sa dezember:

pschenizy 12.13—12.18 hr., rožki 10.03 hr. hacj 10 hr., wowza 9—9.05 špotych hriwnow.

Swinjaze wiki wczera w Barlin-Friedrichsfelde (Magervieh hof). Pschihnali běchu 196 běhakow a 643 prošatow. Proštaze wiki běchu žiwe. Wone płaczachu běhaki wulke 75—90 hr., brjenje 60—70 hriwnow:

prošata wulke 30—40 hr., brjenje 25—30 hrivnow.

Někotre płaczišny s wczerawschich Drježdžanskich wikow. Sušchenny połcz 1.60—1.80 hr., špyry 1.50—1.50 hr., schmalz 1.10—1.15 hr., huby 1.30—1.50 hr. punt, kacki 1.60—1.80 hr., kury, stare a młode 1.40—2 hr., holbje schtuka 0.80—1.30 hr., karpy 2.20 hr., šimy 2.80 hr., raki schtuka 0.10—1 hr., jabluka 30—40 pj., ša kruschwy 15 pj., špinki 30—65 pj., bosanka 25—30 pj., cżerwjene jahodki 50—60 pj., brěczki 80—150 pj., mało 1.60—1.80 hr., běrny zentnaŕ 4—5 hr., zybla 15—20 np., bunu šelene 25—40pj., tomaty 20—30 pj., karoty 15—20 pj., kwětkaty kal schtuka 20—80 pj., cżerwjeny kal 10—15 pj., běły kal 8 pj., kohrabi 10—15 pj., šelerj schtuka 50—60 pj., špinat leżeli 8—15 pj., kitaše kóczi schtuka 10—25 pj., kurjatka 40—50 pj., prawaki cżerstwe 80—140 pj., butra 2.30—2.60 hr., margarina 0.88 hacj 1.20 hr., twaroh 30—35 pj., jeja 14—16 pj., hróch běleny 24—37 pj., njebělony 24—35 pj.

Na pschedaŕ:

Motorske kolo, hdże, šhonicze we „Bautz. Tagbl".

Sso pytajo:

Bohonej, kubleŕ Nychtaŕ we Kolwašu.
Kuchaŕka, Lehmannez konditarinja na Sserbškej hažy.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, bžnža dop. ¾11 hodž.: Witi šu dale mérne. Sa žitom šo mało praschachu. Płaczišny šo njepschemenichu. Tendenza jara mérna.

¾12 hodž.: Kaž pšched hodžinu, jara mérnje. Tendenza šo khrucžila.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Fito a wollowe žymja po tuni abo 1000 kg, šemoł 100 kg, płaczišny po Kotej hriwnje.

	26. 8.	25. 8.		26. 8.	25. 8.
Pschenza	217-220	212-215	kapš. wošuschć	16,30	16,80
rožka	165-172	161-167	poch. mełasa	9,50	9,50
małeš. jeczjmjeń	—	—	šeradella	—	—
naš. jeczjmjen	181-185	180-185	běrnjaze łuzki	21-22,00	22-22,50
wowš	167-175	165-172	bunu	—	24 26,00
kukurjza/Mais	214-218	214-218	wołsa	26-28,00	26-28,00
pschenjczn. muka	30-33,75	30-33,25	lany wošuschć	22-23,10	22-23,10
rjana muka	24-25,75	23-25,50	wódra tuginy	12-14,00	12-14,50
pschenck. wotr.	13,00	13,00	zolle turginy	15-15,50	15-16,50
rjane wotruby	12,60	12,00	šyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,30
rapš	355-360	355-360	šloma, rjana	0,90-1,20	0,90-1,20
šone žymjo	—	—	" pschenicz.	0,90-1,20	0,80-1,30
prócz	25-27,00	25-27,00	" wowšna	0,70-1,00	1,00-1,40
vielušschi	23-25,00	23-25,00	" jeczna	0,70-1,00	0,50 0,90

Płaczišny rěsneho skota na Barlinskich skotnych wikach.

26. augusta 1925. Płaczišny po zentn. a št. hriwnach.

Skotne druzyny a wojnamjenjenje.

Woły: 641.

Połnomšaschne, wukormjene, najwjeschcze rěsneje hódnosche	47—52
hacj do 6 lět	47—52
Młode mšaschne, njewukormjene, starsche wukormjene	41—44
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	38—38
Mjenje pizowane wschitch starobow	—

Byki: 564.

Połnomšaschne, wurosczene, najwjeschcze rěsneje hódnosche	52—56
Połnomšaschne, młodsche	46—50
Mjenje wukormjene młodsche a derje pizowane starsche	40—44
Schpatne	—

Jałowy a krowy: 859.

Połnomšaschne, wukormjene krowy najwjeschcze rěsneje hódnosche	54—58
Połnomšaschne, wukormjene jałowy najwjetsich, rěsnjee hódnosche hacj do 7 lět	44—50
Starsche wukormjene krowy a derje wukormjene młodsche krowy a jałowy	32—40
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	25—28
Mjenje a schpatnje pizowane	18—22

Cżelata: 1900.

Najwjeschcze wukormjene	50—58
Mjenje wukormjene a lažke wot zyła	70—78
Schpatne	52—58

Wowcy: 6130.

Młódsche a starsche wukormjene	50—58
Starsche wukormjene	35—48
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	22—30

Schwinje: 8496.

Połnomšaschne, wošebitych rašow a jich schtschenjow, hacj do 1½ lět Rasy	89—90
Wukormjena	87—89
Mjašne	83—87
Schpatne	80—82
Ranzy a kundrožy	80—84

Holdbergowy nós.

Na mojim puczowanju po dauskim kraju pschewodkesche mje jedyn doktor z Kopenhagena. W Pariżu běsche mi se studijowym pschecełom a nětko běsche mi s pschewodnikom we swojej wótczinje. Jenoho dnja pschekwapi naju njewjedro a mój dyrbjachmoj w nozy do maleje hospody czekunc. Wčhmoj s domjazymi powjeczerjalo a kurjachmoj kóżdy kusch dymku. Do schkleńczow ljubeho hórcy punsch a poczłanesche nam pschipoślucharjam stawišu punsch a poczłanesche nam pschipoślucharjam stawišu powědacz. Mój pschecełel pschełoži mi ju druhe hdu a kaz wjele so hišesche na nju dopomnju, dhu ju tu podacz.

W jenej dauskej wjesy blizko Svenelborga běsche bohaty bur s mjenom Holdberg żiwy. Běsche s mużom, liž wschitko wobsedzesche, so by sbożowny byk. Kóżdy pjatk pschi wjese seleninu, jeja, zjerimu a prošata na wiki do města. Dhyž běsche wscho s dobrym dobytkom pschedat, posmny so na krótke hodźinki poliny wjesela do hoscenza We nozh wrócži so potom w połkotu se swojim kroschkom domoj.

Na njedźelach sedźesche na czełnym městnje w zyrkwi, pschi bohatych kublerjach. Na wschědnych dnjach dohladowasche swojich dźełaczerjow w gomoczanych krótkich khowach, w czrijach se zwětknymi spinkami, w spodźiwnje wurěsanym khabacze s błyschczatymi knjeflemi, zyle kaz bohatomu nałeżi pschistejesche. Jeho mandźelska wschak běsche troschku sadźerata, běsche pak rjane wjesely do zentwy pschinjesła. Nasch nałeźk troschtowasche so s tym, so njeje nicžo na zylej Bożej semi dospołne. Nimo toho běsche jemu dźowku darił, liž běsche s jeje najwyschschej hordosczu. Elsika rěkasche nasch jandźelk. Piero njesmóże wopisacz jeje rjanosc. Kaz liczkate jabłuczko. Liche nježna hójczka, do kotrehoż pscheradły łuknjesch. Nad módrymaj wóczkomaj běsche sloto-błeda tschetka.

Nieběsche s dźiwom, so so wschě hózy kolo wokolo do Elsiki salubowachu. Haj, sama studowazy so Svenelborga pschicżehnechu sa tydzeń wjazy rafow won do Elsiynseje wjeski. Stajnje czakachu nawożenje psched starehu Holdbergowymi durjemi. Tak nětkotraj horzaj młodźenzaj běschtaj so drohotnoje kwětki dla hižo nabiłoj. Jedyn po druhim so rocześesche, so rózicžku wotschczitnje.

Nałeźk pak běsche wjedrowy thadła. Nochczesche, so so Elsika na wschědne waschnje wuda. Běsche tak rjana a tak bohata, so możesche nałeźk nawożenjam możne pruchowanje napołożicz. Nałeźk dźerżesche kóždemu nawoženi scźehowazu narěcz: „Niczo lepscheho njepożadam, dhyž swoju dźowku tebi za żonu dam, hacz so so jej spodobasch. Schtoż mje nastupa, tak mam sczehowaze wumnenjenje. Dyrbiisch so na polne lěto sa wotrocźa pola mje pschistajicz. Dhyž pak so jenoż jenicżki raz pohórschujesch a dorzisch, so je dźeło pscheczecze a so njeżby spokojom, dhu mam prawo, tebi kónczk noża wotrezacz! To so wě, so masch same prawo, njeżby-li se mnu spokojom. Wutrasesch-li pschi mni lěto, tak budźesch s mojim pschichodnym żiwnom.

Tak nětkotry njesbożowny salubowany swjasa so na wumnenjenje. Nałeźk pak nawda jemu telko tak czeżkich dźełow a wobthadźesche s nimi tak żurowje, so po nětkotrych dnjach to żyte dostachu a w czmowej nozy czekunchu, so tola njechchu kónczk noża shubili.

Lubosć pak pschebadźuje hory. Jenoho dnja pschindże sama nawożenja, mkodny frósmy człowjek s mjenom Frederik. Wón běsche wo wjele rjeschi, smużeżiwschi, hacz wschitczky jeho prjedowniczy. Dhyż Elsika jeho wuhlada, poczа płakacz, dokelż so bojesche, so pruhowanje trasch njewobstejі a nóż shubi. Frederik dźesche k nałeźkej do jstwy a wusna jemu, so chze so na wumnenjenja swjasacz. Dnyhom nastupi pruhowanske lěto.

Dhyż běsche so nětko prenje pschipołdnjo pschiblizyło, wołachu wschěch czeladnych a wschě dźowki k wobjedu. Na Frederika pak s wotpohładom sabychu. Frederik pak so ani njepihny, njepraji ani fmuka. Dhyż běsche jstwa próżna, zastupi, dźesche ke khamorej, wotkra sebi dun chleba a dźesche sebi po schinku, s wuhenja. Duzy po puczu nadendże hischcze někotre blesche piwa a dasche sebi žłodźicz. Po khwili pschindże nałeźk do jstwy a pyrjesche so se słowami. Frederik pak nastaji nóż a wopraschа so swojeho knjesa: „Njeżby znadź se mnu spokojom?“ „Tola, tola — dym zyle spokojom!“ wotmolwi nałeźk spěschnje.

W tamnym wokomiku pschindże burowka do jstwy a prajesche swojemu mandźelskemu, so je nechtó s wuhnja jenu schinku pokradnył. Nałeźk směrowa swoju żonu se złódko-kitzatym mjeswocżom, mjes tym Frederik mózneje jedźesche. Tutón podawk sabu so je wschej mozu. Frezik běsche s pilnym a wustojnym dźełaczerjom, kotrehoż knjes jenoż khwalesche. Bórzy pak dóndże k podobneam podawkej. Wěsche sabo hermank. Nałeźk jedźesche je swojej żonu do Svendeborga na hermank. Czeledź běsche na polach. Frederikej běsche so nawdalo, w kuchini wulki kotoł strażowacz, liž nad wohnjom wiżasche a w kotrymż běsche wulki kruch mjasa.

Nałeźkowa mějesche malu kócžku, liž pschi wscho subowasche. Lědma běsche Frederik sam, popadny kócžku, sarasły ju, wotczahny kózu, powěsny ju k wokmu a czijny kóczku do warjazeho tóła. Pohybny so k wohnjej, czerpasche juschtk s czażami i kotoła a tak minu so popołdnjo.

Dhyż pak so nětko nałeźkowa pójdże wjeczor z hermanka wrócži a kocžu kózu w ewotnje wiżazu widzi, jarcji s bołosczu a padnje do womory. Spěschnje pschiběża nałeźk, linzy swojej żonje karan wody do mjeswocza a roshori so strascheje. Frederik pak běsche hižo swój nóż nastajił.

„Njeżby spokojom?“ wopraschа so hrožo.

„Tola, tola!“ sareji nałeźk a pschimny sebi pschi tym sa nóż.

Pschichodne rasy, dhyż nałeźk na wiki jědźesche, napisa Frederikej wschitko, schtoż mějesche czinicz. Nimo toho pak prajesche jemu, so nima nicžo czinicz, schtoż jemu do mohow pschindże, ale ma stajnje czinicz, schtoż druzy czinja. Jenoho dnja pschindźechu nětko czełołoju tśechu wupradaczy. Woni sapoczachu nětkotre słnile hrjadny z tśećimi bratcy. Hnydom wja Frederik motyku a rubasche dale. Dhyż so nałeźk domoj wrócži, běsche wjetschu pokoju tśechi znetkik.

Njesbożowny nałeźk pak dyrbjesche wusmacz, so je spokojom, nochczesche swój nóż shubicz.

Elsika pak mějesche mjes tym Frederika pschezo lubschu, lubosczі běsche samo tak błyła, so by nana a macz wopuschczała a młodehu wotrocża sczehowała. Pomhasche jemu, hdyż możesche a wjeselesche so, so so lěto ke kónzei bliži. Stajnje běsche w jeho blizkosczi, dhyż ju nichtó njemowhkedhowasche. Tak sta so tež, so běsche Frederik w sahrodze. S posledniżu żuny so Elsika won a sa schtomanni a kekkami so khowaje běsche bórzy pschi Frederiku. Tu proschesche jeho, na jabłuczinu salescz a jej nětkotre jabłuka se schtoma cżijnycz. Frederik pohłuchaschе młodej knjeżiczy rad a mjetaische jej jene po druhim se schtoma. Tu pak trjechi jene jabłuko wbohu holczku tak njesbożownje do czoła, so do womory padny. To wuhlada runje nałeźk. Rozsjemdrjeny pschiběża a widzi, so Elsika morwa w rawje leži.

„Njeżby spokojom?“ wopraschа so Frederik.

„Schto, żadławy człowjecże! Morisch moju dźowku a praschesch so hischcze, hacz żym spokojom! Cżiń so s djabra pschindźesch! Sdy mi hižo dosć njesboża naparał.“

„Wołomik, hischcze wokomik!“ prajesche Frederik. Prjedy hacz s domu du, dyrbju naju wujednanje hotowe dopjelnicz . . . Ty njeżbyy se mnu spokojom . . . Tak błuschu mi twój kónczk noża!“

Młoda hoża pak běsche mjes tym s womory wotucżiła. Wroschesche Frederika, nana pschekutowacz. Frederik pak njedaische so naproschecz a wótżiesche so hižo nóż. —

„Wočakaj tola hischcze wokomik!“ żałoscżesche starz.

„Rozkescheš se mnu jednacz?“

„Haj, to na tym saleži, schto mi poruczisch.“

„Wšmi žebi moju dźowku, dyrbjur cżi ju dacz, dotelż hinak njemóżu!“

„Ódyż Elsika chze, tak żym spokojom!“

Sbożownaj wobjimaschtaj so a sa krótki czaż běsche hwak. Też młodaj mandźelskaj wujednaschtaj so na kónczk noża. Frederik pak dopomni so na to, so budźische lepi wbylo, budźische-li tuto wujednanje na jasyk sczinił. Dokelż pak běsche rosomny człowjek, tak to dale njeprajesche. — —

Pytamy hnydom

spuščomneho muža,

kiž w Budyšinje dźěła a wšědnje

z čahom hač do Hrodźišča jězdźi.

Wudawarnja „Serbskich Nowin“.

Směški.

** **Sestarik.** Arnoschta běsche knjes wučerl w schuli nazwarik. Staroscżiwje pschindże domoj a praji stonaju: „Dźensa żym sa njemischinu wo lěto sestarik.“

** **Wocżehnjenje.** „Njebi hólczeja tón ras, mužo. Cżakaj, doniž sazo nješchto swora.“ — „Tak? Dhyż pak to wjazy njeskuczi?“

** **Starosć.** 7-lětny Waklar ma wożenjemu żoru. Jenoho dnja ljedźi jemu macz, so je tam mała holczka pschischła. Waklar ljedźi runje pschi schulskim dźele, hłowu z rukomaj podpjerajo a wotmolwi po krótkim rosmyslenju: „Nětko żym hižo wuj a kak dołho budże tracz, żym dźed.“

** **Pschi pruhowanju.** Knjes wučerl: „Jurjo, praj mi, kajke pscheměnjenje widźiisch na Europskej kharcze w pschednich lětach?“ — „Juri: Wona je so snowa mołowała!“

** **Chze huschschi byez.** „Mój lekaŕ mi radźesche, huschschino jěchacz, so bych huschschi byk.“ — „Nó, a wuspěch?“ — „Kóń hu dźen a huschschi.“

** **Lóń.** Wón: „Rěka, so hłuwosch człowjeka sbożneho cżini. Sche Wy też telko mjenjenja?“ — Wona: „To ja njewěm. Snajmjenschcha Wy njeschce runje won njesbożowny.“

** **Trj nješchto.** Knjes (k burej): „Na, kak dhu so s Waschim nowym lekarjom cżini?“ — Bur: „Ach, sastatkcze zam thlostatnje.

Khorosche mamu nětko, potrej prjedy do zyla smali njeschmy.“

** **Rospowjesc.** A.: „Schto dha Wy kóżdy wjecżor doma cżinicze?“ — B.: „W 10 hodź. lehnu so do loża.“ A.: „A prjedy teho?“ — B.: „Prjedy teho so rozsczekam!“

** **Dobra wurěcz.** Bur pschecżo rad nješchto dobre pijesche. So by sadźewał, so druhy nuts kuchanu a . . ., dha napisa na liescht z cżełowjeznym pjskom: Jěd + + + Nasleni bur sasa swojeho wotrocża, hdyż runje jěd z liescha do so trébasche. „Hólcze“, sawoła bur, „njewidźisch dha, so na liescht stejі „jěd“?“ — „Chzych rad se swojim knjesom wumrěcz!“ snapschecżiwi mudry a dźiwny wotrocżk.

** **Jeho mjenjenje.** Knjeni: „Wěricze Wy, so je s njesbożom, hdyż so pjatk wożenicze?“ — Knjes: „Zyle wěsche, — cżehodła dyrbjał runje pjatk wumsacze cżinicz?“

** **Mjeso!** Amerikanike nowiny sapoczachu se żiwjenjowišom bohateho wornika, kotryż i zyła niczo k sapoczatku njemjesche, takle: „Mr. H. bu narodźeny bjes jenickeho pjenjeza we dybłaku . . .“

** **Tśi lěta garantiju.** Knjes bohacz pokasuje swojim pschecżelam swoje bydlenje. Psched rjanym wobraz sm wostanu stejo. „To je tola kaz Rembrandtowy wobraz?“ mjenjesche jedyn s wopytowarjow, pschesklapnyny. — „Szym jón też sa Rembrandtowy kupił,“ dźesche knjes bohacz. — „Tśi lěta garantiju!“ sawoła hosczicżel.

** **Zyle wscho jene, wot kotrehe . . .** „Mysłu sej, so sy mje tohodła běrsech, dokelż żym wot swojeje wowki bohacz tyżaz hriwnow dźědźił. — „Hłuposcz, bych sej cże też wsała, bych-li je wot někoho druheho dźědźił!“

** **Lěkarja ke thlostarni sazudźili.** Hamtske sudnistwo w Hamburgu sazudźi prakt. lekarja dr. med. Wilhelma Klingenberga dla wschelakich pschestupjenjow k 18 mě-

Listowanja.

K. J. Ha. we Wud. Wasch pschecżel je so mylił. Je-li chcżeze do Czeskoslowakskeje puczowacz, trjebacze wšum czeskoslowakskeho konsulata. Ssmy tajke powědanja też hižo słyschcheli Ale ludźo so myla. Do Němsko-Rakuskeje (Deutschösterreich) zanoho wisa wot 12. 8. wjazy trjeba njeje. Dźesatny měni, so Rakuska a Czeska je jene a to same. Tczaj so hischcze domakaći njejsu, so je pschedi naschimi wrotami nowy słowakski stat nastał, kotryż Czeskoslowakska rěka.

D. K. Bydhošcz (Bromberg) mějesche 1. haprleje l. 106 000 wobydlerjow, mjes nimi jenoż hischcze 16000 Němzow.

J. L. Po naschim mnjenju dyrbi so gmejna za wydlerje sa tajkich ludźi staracz. Njemóże sej nichtó wot was žadacz, so wobstajnje podruźnikow macże, kotriż nicżo njeplacza. Eventuelnje měła gmejna podruźniski pjenjes z khudobneje kasny płaczicz.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Jednota Sokol“ ma sobotu wječor we 8 hodź. pola bratra Palerja w Koporcach zwučowanje. Po zwučowanju wažne posedźenje.

Drježdźany. Tow. „Cornobóh“ ma sobotu, 29. aug., nócny wulět. Zetkamy so w 8 hodź. w Zmijec korcmje.

Radwóf. Serb. Ratarski Dorost za Radwof a wokolinu ma njedźelu, 30. aug. 1925, hnydom po kemšach, 1/2 10 hodź. ważnu zhromadźiznu. Wšitcy maja přińć! Jedna so dla wulěta na Ratarsku wustajenc ze Zwjazkom Serb. Rat. Dorosta do Drježdźan.

Serbowka ma sobotu, 29. 8., pop. w 4 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje zhromadźiznu. Nastawki (32 stron) nic zabyć sobupřinjesć. Starši.

„Wrjós-Delanski“ a „Serbska Pólnica-Khróščanska zedźelstwo so njedźelu, 30. aug., pop. w 3 hodź. we Nowej Smjerdźacej (w bušeńcy). Wšitcy połarjo, kotriž maja tam swoje płoły stejo, kaž też docyła wšitcy, kotriž so wo płołarstwo zajimaja, su tam přeprošeni. Přednošk je přilubjeny a też za dźelne wokrejwenje je postarane. Předsydstwje wob. tow.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕw Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynoy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Trjebane a nowe

meble

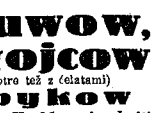

kaz też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41

Podźělnje płaćiš dowolam.

Wot soboty 29. t. m. je nowy transport młodych, sylnych, wysokosuczelnych, originalnych rańošpruskohollandskich

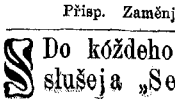

kruwow, jałojcow

(někotre też z elatami)

a bykow

w mojich hródźach w hoscencu „Ke khurwjerchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja

Telefon 63 a 418.

Přisp. Zaměnjam też na rězny skót.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

Najlěpše čěrjeńske rjemjenje

we luzy garbowanej jadriweje kože

rjemjenje k šiču a wjazanju

rjemjenjowe wósk, rjemjenjowe wjazaki

poruča

Max Hiller, kožowa wikowarnja

na Žwonkowej ławskej hasy 42 .. Telefon 364

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeŕskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a klawchi. Samsna wuporjedź.

Kupuju stajnje

po najwyššich dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (żelezo a metale jenoż na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčeŕskej hasy 18 Telefon 1346.

Hornčeŕske sudobja

předawa tunjo

Jurak w Brěžnycy.

Parne čisčenje pjerja

E. Schmoller, Sukelowska hasa 3.

Hornčeŕske sudobja

předawa tunjo

Rychtaf w Zdźérl.

MERSIOVSKI

Wuporjedźenje a znowa dźěłanje

Makkowe

košle

kholowy

košle z předkošlič.

nohajcy

zoki

Rud. Osswald

jenoż

na serbskej hasy 3.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 200 **Budyšin — pjatk, 28. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němska žo z rossudźenjom wo franzowskej wotmolwje w nastupanju bjesstrachowego pakta do spěcha nima.

Němske knjezerstwo je z franzowskej wotmolwu na němsku notu wo bjesstrachowym paktu mało swjeżelene. Franzowska je žo wschěm němskim zdanjam zapowědźiła. Mjez druhim wona do toho njeshodli, so bychu žo pólske a czěske krajne mjesy na lěpschinu Němskeje pscheměnile. Wo to pak je Němskej wosebje schło, hdyž je Franzowskej bjesstrachowy pakt politicźila. Toho dla bjesstrachowy pakt, kiž ma je jón Franzowska pschedźěłała, ta Němsku ničo bódny njeje. Franzowscha wotmolwu pruhowawschi, njeje Němcy ministrojo sa nusne měli, hnydom Franzowskej swoje nahlady wo njej dźělicź. Chcźeła najprjedźy wer napinanjow w němskim žejnje w prósdninach wodychnyć. Mjes tym znadź žo němski namjet bjesstrachoweho pakta w pěšt shubi. Cźehodla pak je Němska bjesstrachowy pakt Franzowskej politicźika? So budźe Franzowska swojej swjazkarjej Pólsku a Cźěchosłowakiku pschećiwo Němskej schkitacź, dyrbjachu němscy ministrojo do prédka wiedźeć.

Hospodarska krisa.

Sozialdemokratija z generalnym strajkom hrozy.

Je-li so bychu žo dźensa zwakszy dźěłacźerja srječe Němskeje z dźěła wusamknyli, sozialdemokratoje z generalnym strajkom zhrožichu němskemu dźěłacźerstwu hroza. Twarske pschemysko je z kluczowym pschemysłom. S nim wjele druhich pschemysłow a powokanjow swisnje, a sčešnyli wusamknjenja bychu žo tež w druhich rjemjeslach pokasałe. Barlinski „Vorwärts" pische, so žo jenotnej fronce dźěłodawarjow jenotna fronta dźěłacźerjow napschećiwo staji. Němske knjezerstwo derje wě, so by z wusamknjenjom twarskich dźěłacźerjow zyle němske hospodarstwo cźežko schkodowale. Toho dla žo **prózuje, so by hišcźe dźensa mjes dźěłodawarjemi a dźěłacźerjemi k dojednanju we wušdze doschło, cbo so by žo wusamknjenje z najmjenscha wotstorcźiło.**

Njewustrěcźne jednanje wo mjdze pósłskich a telegrafnych dźěłacźerjow.

Pod pschedźydźwom ministerialneho radźicźela Krönera je žo wczera w pósłskim ministerstwje wo mjdowych zadanjach pósłskich a telegrafnych dźěłacźerjow jednało. Pschi tym njejsu k zanemu wěstemu wunoschku pschischli. Jednanje je so toho dla na popoldnje wotstorcźiło.

Amnestija w Sakskej.

Sakska statna kenzlija je zdźěla: Shromadne ministerstwo je w zwjazku potrjedźenju se 26. tuteho mězaza po puczu nuznego wukasa amnestiju za politiske pschestupjenja we wobłahu němskostatneho amnestijowego zakonja se 17. tuteho mězaza, kotraž je hnydom do mozy stupiła, wobjamknło. S zyła je za politiske khłostanjske wězy, pola kotrychž žudow sapodate, na podłožu wobjamknjenja krajneho žejma z 12. měrza tuteho lěta a žejmowych jednanjow se 7. julija hižo w najwjetschej měrje z jenotliwymi wukasami khłostanje žo spuščźiło. Sakska je z tym do němskostatneje amnestije naprawy prjedy cźinika, kotrež žo w druhich krajach něsto po puczu wudajonneho zakonja wuwjedu.

Tež bayerska dla politistich pschestupjenjow zašadźenych we wobłahu němskostatneje amnestije wobhnadźi. Na to žo poczahowazy zakoń ma bayerski žejm hakle wobjamknyć.

Krwawne fražanja.

Mjes wodźělenjom Werwolfiseje organisazije, kotraž žo z cźežitym automobilom do **Bochuma** wjeselsche, a někotrymi žobustawami němskostatneje khorhoje (Reichsbanner) je ke krwawnym puham doschło. **S gumijowymi klumpachami, pjasniznjami a kijemi Wehrwolfoju do muzijstwow němskostatneje khorhoje bijachu.** Někotrych tak słe nabichu, so žu w žmjertnym strasche. Jenoż je zakročenjom policije mózesche so dalschennu krejpschelecźu dowobaraź. Policija mjena bicźkow zapisa.

W **Duisburgu** žu kommunistoju z němskimi ludowzami a němskonazionalnymi žo prali. Pschi tym kommunistoju gumijowe klumpachi, żelezne žerdźe a kije wužicźu. Někotre wosoby žu žo kranke. Policija wospjet zakroczi a njemerzikow z broni wuhna. Jeneho kommunista sajachu.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódusowanje spěšnje a tunjo

Helgolandska kupa rospaduje.

S kupy Helgolanda žu mórske žołmy poslednje lěta wospjet wulke skały wotpraše. Tutón tydźeń pruski minister znutskownych naležnosczow kupu wopyta a budźe z tamnischimi wobydlerjemi wo tym wuradźeć, z kajkimi srědkami mohło žo snjezenju kupy wobaraź.

Schcźeć němskich nowinow w Madźarskej zaschło.

Po dźelenju Madźarskeje wot Awstriskeje nima němska rěcź w Madźarskej žaneje wažnosczje wjazy. Sa Madźarow, kotsiž prjedy němske nowiny dla stykow Madźarskeje k Awstriskej cźitachu, někto madźarske nowiny dóstawaju. Tak žu němske nowiny po swětowej wójnje swójich cźitarjow zhubiłe. Toho dla žu jene po druhimi pschestałe wukhadźeć. Na posled je „Neues Pester Journal" zaschło.

S sobowu znajomitowu němskeje rěcze w Madźarskej hladaju woteběra.

Wuruna nje franzowskeho dołha w Jendźelskej.

Franzowskemu finanznemu ministrej Caillaux je žo w Londonje naczahnyło. Wón mějesche wo wotpłaczenju franzowskeho dołha w Jendźelskje jednacź. Jendźelski minister z wopodźa žadasche, so dyrbi Franzowska letnje 20 milijonow puntow sterlingow (400 milijonow hriwnow) wotpłaczicź. Po dołhim jednanju je žo wón z wotpłaczenjom 12½ milijona puntow spokojił. Hacź do léta 1930 dyrbi Jendźelska na zapoczatk wotpłaczenja czakacź. Na žadyn pad pak Franzowska njebudze wjazy wotpłaczecź, hacź wona wot Němskeje wójnskeho wotschkodźenja dóstanje.

Wójna w Marokkowskej.

Nadpad schpanskich letarjow na kabylske wobydlerjedźenja.

S Madrida žo 27. augusta powě, so je žyrjedu 40 schpanskich letadłow na mórski brjoh psched kupu Alhecumas bomby mjetało. Bombardement je pjeczo na wobtwjerdzenjach riffskich Kabylow wulku schkodu naczinił.

Połoženje pschi marokkowskej fronce.

W Fesu je žo wójnska rada pod pschedźydźiwom marschalla Petaina wotmełła. W njej je žo schromadna offensiwa hromadze se schpanskim wójskom rospraschała. Powěsczeje z frontu na to pokasuja, so je žo franzowski nadběh na Branesti splah z wurjadnej mozu a z kwizwanjom wjele wójskeho materiala wuwjedł. Riffzy Kabylojo žu runje tutón splach po możnosczi podpjerali.

Wójnski plan sa Marokkowsku.

Srjedu wjeczor je schpanski kral do Madrida pschijeł a je žo z Primom de Rivera dołho rosrěcźał. Tej franzowski połčłanz je se schpanskim wójnskim ministrom dołhe rosrěczenje wo połednich pschihotach k wulkej offensiwje w Marokkowskej měł. Schpanske wyschnosczje žu wótre wukasy pschećiwo rosschěrjenju njewěrnych powěsczow wudałe, pschede wschěm dyrbi žo z tym kommunistiska propaganda potłóczicź.

Direktorium je schtwórtk wójnski plan sa Marokkowsku postajił. Kaž je złyschcźe, je žo Primo de Rivera z wobczežnosczemi snutskownje politiki wotdźerżeć dał, wulki programm k potłuczenju schpanskeho wójska w Marokkowskej pschewjesći.

Po franzowskich powěsczach žu Franzowsojo sapoczeli, europiske bataillony do Marokkowskeje pschewjesći. Petain je pjeczo rjekł, so chce won njedźiwajo wschěch sadźewkow hischcźe do spoczatka dešcźowego czasa offensiwu pschewjesć.

Parizske nowiny z Fesa powědźa, so je 19. korps pschecźiwo Braneschtu ludej postupujo Dźebel-Amhatske hory wobžadźił. Njepschecźel je žo pjeczа khroble wobarał. Nadběh žo z podpjeranjom tankow sta. Wobej stronje stej cźežko schkodowałej, tola schkodowanje hischcźe njeje po liczbach znate. Dale žu Franzowsojo swoje prjedawschе strazischcźo w Daharje z nowa wobžadźili. Branesti splah je žwojimi stadkami dale k połnozu cźehnje. Tši splahi žu hižo žwoje podcźišnjenje posłiczile. W Dźebel Amergu je 300 muži z wotpadnjeneho Fichtalakkeho a Beni Zeruallskeho splaha wotdźělenje pasche Bagdadi nadpadło. Tuczy pak žu žo wotrafyli a žu 40 mortwych n wojowniscźeju wotstajili. S Tulkeho splaha je žo 2600 žwójbow podcźišło. 600 druhich žwójbow je pola Braneskeho splaha w Senjadjasu wostało.

Porażka Franzowsow w Syriskej

Poslednje powěsče je Syriseje dawaju spójnacź, so žu žo niz jenoż Drusojo, ale tež muhamedanske ludy žuzbotnych krajow na wójnu pschecźiwo Franzowsam rěczeli. Wójna riffiskich Kabylow, sdźěłarske hibanje w Egiptowskej a spěch Drusow po spadcźu mjes žobu swižnja. Druzam žu narěczeli, so budźe Franzowska pschestałaba, jich spěch potłóczicź, hdyž žwoje wójsko w Marokkowskej trjeba. Tež je wěste, so je hischcźe njesmata mózy Drusow z bronjemi sastarała.

Roskałowarjej franzowskeho wójska, generalej Sarrailej, žo wo njepschecźelskich wotpohładach Drusow ani ničo dźało njeje. Wón je sam franzowskemu knjezerstwu namjetował, so by dźěle pschestałabeho wójska w Syrisej do Marokkowskeje wotwjesła. Se spěchom Drusow je žo wón wschěm pschestałkam, Pohybnjenja, kotrež žu žo poslednje dny z Franzowskeje do Syriskeje pschiwjesłe, zdadźa žo pschestałabe bycź, so mohłe spěchařskich Drusow porasyć. S Jerusalema žo 26. augusta powě, so žu **Franzowsojo po krutym wojowanju z Drusami z wulkim schkodowanjom Khirbet elGhasali wopruschcźili.** Druhe franzowske wotdźělenje je žo nusowało, **zyłne stejischcźo pola Esry z cźežkim schkodowanjom spruschcźicź.**

Drusojo po puczu do Damaska.

S Jerusalema Reuterez powěsczerinja 26. augusta powe: Drusojo žu Khirbet el Ghasali k poknozu wot Damaska wobžadźili. Wobydlerjo podpjerachu Drusow ani njeje. Pola Esry je hischcźe wojnje. Drusojo žu žo sa sbitymi Franzowsami puschcźili. Franzowski panzerowany automobil a letadło stej žo sniczikej. Drusojo žu franzowskim městnym žandarmeriju w Ghotta dwě mili k połodnju wot Damaska nadpadli. Žandarmoja běchu znjewowani, žo na Damaskus wrócźo sejachu.

*

Dopiżowaŕ Parizskeho „Templa" je žwojim nowinam podrobnosczje wo cźahu Drusow na Damaskus powěł. **Někotre tyhdźen Drusow žu 23. augusta wuczahnyli, so bychu žo měrja smjerowali.** Franzowsojo žu jich z kanju Bahret el Hietana zyle blisko Dźebel Mania sadźerżeli, hdyž běchu žo hižo psched dsesacz dnjemi njepschecźelske wotdźělenja pokasowałe. Tychle podawkow dla žu žo w Beirutu, hdyž bě hłowny roskasowaŕ wospjet wotsewjł, so w Dźebel a Drusu měr knjezi, do wulkeho njeměra dali. Tež wobstejnosczje w **Sueidze** žu khutniske, hacź hłowny roskasowaŕ pschinawa, hewak žo njebudźiske stacź mohło, **so bychu Drusojo wjednika eskadry franzowskich letadłow wottsełeli.** Wo spěchařskim hibanju w stronach pola Aleppa a Hamsa žo wschelake powěsče roschěrjeja, tola nadrobnosczow njeje wo tym słonicź. Wě pokhóżnym dźelu Syriskeje je pokojenje tohornnja jara njewěste.

*

Tež Palestina je wohrožena

Barlinske nowiny žu dopiż jenoho Nimza w Palestinje wopschijschcźałe, w kotrymž žo na strach spěcha Drusow sa Palestinu pokasuje. Jendźelski wyschschi kommisar, general Plumer, je hižo žyline wójskowe wotdźělenje za palestinsku pokrogu mjesu postajił a dawa tam židowskim kolonistu Matiku jako sepjerawnischcźo jendźelskeho wójska wobtwjerdzicź. Franzowsam w Syrisej mu Němcy w Palestinje pschejemy, so bychu spěch w Hauranskich horach pokhócźili; pschetoż wot spěchařskich Drusow a Beduinow nimamy ničza dobreho wocźakacź.

Grichiski dołh se swětowej wójny.

„Daily Telegraph" z Athena słoni, so je grichiske knjezerstwo zwjesnu pózłanzej w Londonje poručiło, so by grichisko-jendźelske dojednanje wo nastupanju sapłaczenja wójnskeho dołha podpisał. Grichiski dołh w Jendźelskej 23 355 000 puntow sterlingow wuczinja. S dobom žo grichiskemu pózłanzej spodźi, so je Grichiskej njenužno, žiwy dołh Sjednoczenym statam pokinózneje Ameriki sapłaczicź, kaž žu Sjednoczene statu žadałe. Grichiske knjezerstwo amerikanske žadanje sabžadnje pschipóznawa, tola bo z tym samskim, so dla pschewnukich wudawkow sa czeknjezow z Turkowskeje njemóże ničo z dołha wotpłaczicź.

Franzowska policija w Shanghaju je chinesku pschestawkarja bronjow sajała.

Franzojska policija w Shanghaju je Chinesu sajała, kotryž žo sa sekretara chinskeho generala wudawaschе. Na sajateho tukaju, so je bronje sa chinskich revoluzionarow pschewjimyka. Jemu tšélby a hromadu munizije a pódła toho 40 000 dollarow w bankowkach sebrachu.

Offensiwa alkoholowych pschećiwnikow.

Amerikanski president Coolidge, kotryż je je pschihahanym njepschećelom alkohola, je psched krótkim generalej Linkolnej Andrewsej wjedźenje wyschnoscže za znjemóžnjenje pschestupjenja alkoholiskich napitkow do Sjednoczenych statow dowěrił. General je rjekł: Wubuschu Ameriku jako Saharu a je na to strażnu służbu organisował.

Nětko wosjewja, so 1. septembra wulkorybzatu, wobkładnitwje pschiprawjenu offensiwu pschećiwo pickam zapoczenje. „Sluchi diktator," kaž jenu rěkaju, pschede wschěm 24 wokrjesnych direktorow ponjesenje. Tuchi najschérschu ponomóz k pschesćěhanju pschestupjenjow alkohola a jich skasowarjow w kraju dóstanu, kotryż je jich dohladej pschepodaty. Cyle direktorojo smědza tež prawo, w kóždym czasu donu a wobsobu pschepytacz, kotrež so jim podhladne sdadu. So by so pschestupjenjam kóncz cziniło, kotrež so pod zusej khorhoju khowa, dyrbi Andrews zyły rjad dojednanjow se statami wobsamknycz, z kotrychż so alkohol pschiwożuje. Wone dyrbja słódzam swojeho kraja sakasacz, alkohol do Ameriki wotwjez.

Tajka je offensiwa po technitkej stronje. Kaž daloko wo moralnu stronu wězy dże, kotraż je wjele ważnischa, dyżli technitke naprawy, tu dże Andrews pschedewschém wotmětwacz dacz. S nimi dyrbi so lud we tym potwuczicz, kajke strachi jemu z kóżdej kapku alkohola hroża.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 28. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 732, hygrometer —1, thermometer we dnjo +22. — Dżenża nan we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +2, thermometer we nozy +14. Wuhladny na nje-stajne wjedro. — Wyschina nadeńdże so wječera rano nad pólnócnej Schwedzkej, Finiskej, Schpanitkej, Francowskej, Schwajcarskej a wjeckornej Němskej. Nižina bě nad Pólskej a pola kupy Island. Wuběrki wotkhadżazeje nižiny pschinjesechu nam hischcze krjedu popołdnju, schtwórk na ranje a też dżenża rano hischcze z khwilemi dešcžcžk, wosebje psched naschimi horami. Poslednje dny su mělt w Krowschach (Riesengebirge) slinkotje deschcze a też we polowischich Czechach. Tohodla woda we Lobju służnje rosche. W Drjezdżanach su hižo wulku wodu pschiwowjedżeli. — Móhli so nadżecz, so so wjedro słónczanje staji. Schtwórtka je wot wječerawscheho tsem sażo dale na rjane schla. Ale wjedrarinje so hischcze njewobstajneho wjedra boja. — Jutrje sobotu słónczko 5.09 hodź. khada a so 6.52 hodź. khowa. Mjezacz khadża popołdnju 4 hodź. a so we połnocy khowa.

— **Schtrowa powjesć wo wjedrje za jutrje sobotu:** Sso wuczahujo a wuwjedruje. Po zyłej Europje wuhladny, so so wjedro staji.

— **Rosprawa polizije.** (Samomordarstwo.) 54-letna mandżelska jenoho tudomneho sastojnika bě blizschi czaż cżeżny khora. Wona mjesche so wo blizschich dnjach operěrowacz. Dżenża w nozy z tym ruku na so sakoži, so jeji plumowy honacz wotwjertny a so z nim zmjertnje sadjedżeli. — Tu wobstorżichu wječera jeneho chinesiskeho wikowarja, kotryż w naschim mjesce bjes puczowanskeho wopitna za wokolnoschcžite pschennytko czaj a wschelake druhe debjenki pschedawasche. — W Budyschinje wječera schéru kostiumowu żuknju z homospunoweho żukelna khadnychu. Ssukna mjesezhe jasnoselene żnuschki.

— **Swobodne mjasowe jetli w Budyschinje.** Ssobotu 29. awg. dop. wot 9—11 hodźin pschedawa so hyre howjase mjaso punt po 40 pj., hyre zwinjase mjaso punt po 60 pj., nafselene zwinjase mjaso punt po 60 pj. Sswinjase mjaso wotedawa so jenoż na czżisla wot 121 hacz 270.

S **Barta.** Póndżelu wjeczor wotmě so tu w Schewzez korczinje schromadżizna, na kotrejż so wo spschiprawjenju nowehe wodowoda jednasche. K. mjeschczanosta Schkoda schromadżiznu wotewri, postrowjeju wschěch pschitomnych. Na to pschepoda k. hedrarskemu mischtrej Buttrichej zkowo, kotryż wo dotalnym dżele na nowym wodowodże rospravu poda. Wo technitkich drobnoscžach rosprawjesche k. inżeńer Weber z Budyschina. Na to so k. mjeschczanosta a też druzy wuprajichu. Někotsi běchu też pschecżiwo nowemu wodowodej. Tola wjetschina khoschó jich wotmyschenje sdżakli. S twarschimi dżełanji so w blizschim czażu zapoczinje.

S **Bělšcez.** Wječera pschinjeżechmy powjesć, so so tudomny młody muzikt Adler do jenje pjatcżowanjy mjeschesche. S druheje strony khyschimy, so mjesesche so wez trochu hinak. Młody Adler na bradach turnowasche. Pschi tym tak njesbożowinje padny, so żebi sub wurasy. Tudomna kapała wohnjowneje wobory mjesesche w żamym czażu na żurli pruhu. Jedyn turnaż da so potom se żiwojim towarschom do żórtneje pjatcżowanjy. S toho nasta potom wječerawscha smyrna powjesć.

S **Lubija.** (Paduschstwa.) W nozy z kwitorje so tudy na Wósporskej drósy 33 paduschi do pinzu nutskamachu. Paduschi wokno wutłocżiwschi so do pinzu dobuchu. Tam kradnychu 2 kuskaj butry a dwě schtlenzy nakładżenych malenow. Dale dobuchu so do druheje pinzy, hdżež 3 kusi butry a jene jédne koło pokradnychu. Paduschi so z pschestrażu twarjenja wotkaschi a tam hischcze z bleenje (Bleiche) wschelake schaty kradnychu. — 25. awgusta dopołdnja wokoło 10 hodź. z jeneje fahrodny na Mérczin-Luiherskej drósy wschelake schaty, kaž koschle, jutpy atd. kradnychu. Dale kradnychu krjedu dopołdnja se fahrodny fahradnika Hajnzy pschi katholskim pohrjebnischczu cżemnu jaku. We jazy běsche listownja z powjetkim papsom a wobsobinskim wupokasnom. Dla paduschstwa tukaju na dwaju młodeju młodeju muzikt-ju. — Stólmika, kotryż je sandżene dny tudy cżeło semrětseje Schwenbachowje wonjecżesczi, njeżżu pschezo hischcze wutłeżdżili. Na kóżdy pad bésche je stólmikom tajki cżłowjek, kotryż so nad tajtim njeżłychanym skutku wjeżeli.

S **Kalbiz.** (Schulski swjedżeń.) Kaž khyschimy, wotmeże so njedżelu 30. 8. w Kalbizach schuliki swjedżeń. Hižo wjese njedżel so na njón pschihotuje. Zadyn wopor njebé pschewutki, jo tu by so swjedżeń derje poradził. Dżenża hižo khuscha tym knjesom dżak, kotriż naschim najmjerschichim, naschemu pschichodej, tajki wjeselcy dżeń njeżebicżnje posticza. 47 lét je bo minyło, so nascho wjeska schulski swjedżeń posledni ras widżesche. W 1 hodź. wotmeże so swjedżeński nyschpor. Potom sesnuja so cżah na swjedżeńske mésno, kotrež schulski pschedsydza k. knbler Manjok dobrocżinje pschewostaji. Na mésnje budże wschelaka sabawa za dżeczi. Herzy tam zyły cżaż młodych a starych swjesela. Też za jédź a picze so naschi wjesni korczmarjo postaraja, tak so żóżdy to smeje, schtoż żebi pscheje. Wjeczor we 9 hodź. budże wulki wohnjostroj. Potom lampionowy cżah do wsy pocżehnje. Nadżijomnje dari nam Bóh luby Knjes rjane, słónczne wjedro, a z tym bohaty wopyt, so by wulka proża sarjadowstwa podarmo njebyła. Tuż njedżelu wschitzi do Kalbiz na schulski swjedżeń!

S **Khrósczij.** Pschichodnu krjedu 2. septembra pop. w 2 hodź. so we tudomnej herbskej gryschce maczerjam a jich cżeschcznym dżeczom lekarska rada poskicza. Lékar budże pschitomny.

S **Kamjenza.** Wobżarujomne njeschożo sta so krjedu popołdnju wokoło 5 na drósy mjes Hrabowcju (Großgraße) a Waldhofom. Tam 13-letneho schulskeho hólza Bauma z Waldhofa automobil pschejédże. Hólz so pschi tom tak cżeżko skani, so bórzy po tym wumrě. Hólz so na wosu z wuhlom nakładżenym, wjesesche. Runje jako automobil nimo jédżesche, hólz z wósa skoczi. Automobil jeho poraży a pschejédże.

S **Kamjenza.** (Sso shubik.) Tu je so 16. awgusta 24-letny grattocżer Waltar May shubił. Wón je na kamżnym dnju z jenym swojim znatym sobu na jeho motorskim kole do Radeburga jél. Tam chżyschche motorowemu napschemoh jéżdżenju pschihladowacz. Mały dżel sche, kaž tamny motorowy praji, z cżahom wrócżo jéch. Dokeż so njeje do dżenżnischcho dnja hischcze wrócżił, a żanu pschicżinu k żamomordarstwu njemél, myślachu, so je so někajke slésniszwo abo njeschoże stało.

S **Delnjeho Wujesda.** (Paduschstwo.) W nozy z krjedże so pola tudomneho mésczanoscy Natuscha a żiwoscerja Urbana nutskamachu. Paduschi wokonow schkleizu wutłocżichu a so tak do twarjenjow dobuchu. Pola mésczanoscy Natuscha salschczu najprjedy do kuchnje a wot tam dżeczu psches malu jsbu do hamitkeje jsby, hdżež aktowy khamor pschecżiwcżu a też hischcze druhe żamki rozłamachu. Wone bże jenoż za pjenjesami pytachu, ale wjele njenamakachu. Też pola żiwnoscerja Urbana wo jsbuje wscho pschecżiwnu a jenu żuknju kradnychu. Sa paduchami nimaju sljedu.

S **Kulowa.** Sjednoczenstwo pjeckarjow je placżiszu 4. puntowskeho khlóba na 50 pjenjezkow ponizito. — Kocżinjanku hontwu mésachu hacż do lońscheho Hrobkowskeje żukelni fabrikancża najatu. Mésko je jo wobsedżeł mtyna Jan Kober z Kulowa dóstak.

S **Lejna** pola Wojerez. Stoty kwasz swjeczkitaj tudomnaj wobydlerjej, prjedawschi wobsedżer „Herbjesa grychin" August Lowka a jeho mandżelska. Wobaj stej khischcze cżelsnje a duchownje dosez strowaj. Jubilar je 74 a jubilarka 78 lét stara. Pschejemy woběmaj wjele słoża a Bożeho żohnowanja.

S **Drjezdżan.** Kóżde léto w rjanym żnjenżu jsdżi herb. tow. „Gornowsky" je swojimi swérnymi zobustawami wom z wulkeho mésta do Bożeje pschiroby. A taż létsa, hdżež wschudżom pjenjesy pobrachuja, je z to towarstwo rosthudżiło, wulecz. Tón ras pak niz do Lużicy, ale do Rudnych horow, so by tamnischich Sserbow, kiż w Freibergu bydla, wopytało. Němscki wulét bé na 16. żnjenża postajeny. Rano w 7 hodź. wotjédżechmy. Też za serbiski hudżbu běchu so starali, a herz pikasche njewustawajcy. W Freibergu witesche knjes Ssmola cżrjodon (dżeż jich na 45) z rjanymi słowami we serbiskej macżernej rěcži. Na żurli Brauhoja bé hižo wobsed pschiprawjeny a tak mózacznemu po wobsladanju mésta pschi wjeselej sabawje wobsedowacz. Popołdnju we 2 hodź. pak dyrbżachmy so hižo na Sonnbuck nastajicz a so z bratrowskim spéwom „Hdyż bratrja hromadu hodźimka po wot Waż dżélicz budże," dżélicz. Dale dżesche jésba pschez Frauenstein, Dippoldiswalde, wjele hory a doły a wjeczor we 8 hodź. běchmy sazo doma, w naschich Drjezdżanach. Wot 8—10 hodź. jedżachmy hischcze hromadże we Smitjez korczinje na Christianskej drósy 22 a njemózachmy zebi dosez wulkhwalicz, kak je so nam lubiło, tym, kotriż sobu jěcz njemózachu.

Z Łużicy.

S **Korsynja.** Njehańbitu hrubosez khischimy wo sakożerju wohnja we Bóżkowjezach. Każ so nam powě, widżachu ludżo popołdnju wokoło 5 hodźin njejsnateho kolejsdzeho na Lorenzez kubło pschijicz. Bróznja bé sady wjerwjena. Haczkuljez běchu ludżo na dworje, sapali zuby wós żyna, kotryż na hunje stejesche a potom pschischnje czekny. Ludżo dże wscheń hnydom pytnychu a sapalerja czekacz widżachu, njemózachu pak jeho wjazy dosahnycz. W brózni so na 400—500 kop żita khowasche. Lorenz mo sawdżecżene.

S **Wjelecżina.** Pschichodnu póndżelu 31. 8. pop. we 2 hodź. so we tudomnej młodżinowni macżerjam a jich cżeschcznym dżeczom lékarska rada podawa. Lékar budże pschitomny. — Wutoru wjeczor sajachu tudy starscheho wokoczahajeho dundaka. Jeho maja sa podhladneho, sa je brózinju w Bóżkowjezach sapalik.

S **Habrachcżiz.** (Szamomordarstwo.) Studowaszi sym koserowseho fabrikanty Duerfurta w Georgswalde so tele dny cżahej pschejécz da. Koleża jemu hnydom hłowu, jenu ruku a nohu wot cżéła wotdżélichu. Sdyn we Rumburku na gymnasiji khodżesche a tam pschi pruhowanju pschepadny. Starschej jemu njepschestawaja pokrokowaschtaj. To żebi wobkaromny młodżenz tak k wutrobje wsa, so na so ruku słoji.

S **Bitkopiz.** (Njeżłychana njehańbitosć.) Sdżeż du dopołdnja 12-letny hólz z mécham do sadowesje a seleninoweje sahrody salése a tam tak dokho żad a seleninu schcžipasche, dóniż mech polny njebé. Jako jena żona do sahrody pschińdże, so z njej hischcze zyły cżaż rsemolwjesche. Nakradnjene wżaż bé mjes tym schkowak a so poslédnjeho z nimi shubił. Sa nim hižo słédża a tak so wésche hódnje pokhłosta. Tajki nadwoczinik hižo rjenje sapoczina. Kajki wumełz budże to posłédnjeho w tutym rjemjesłe. — Njeschożo. Wésty wobydlez W. z Wulkeje Harlowy tele dny tudy na żelesnjej sniesłopi z nim na nohomaj a rukomaj cżeżko srani. Lékar jemu rany zawobali. Hacż je njeschożownje na wobżarujomnym njeschożu sam wina, njeje hischcze jasne.

„K spodźiwnje wumożenemu hajńkej."

P. Rożeggera „Podawisny a podawki z Alpow".

4] (Pokracżowanje.)

Dwaj dnjej mjesesche khwile, so wutschepotacz, na tsezim dnju nanaka jeho w żnje. W żnje na kuzy, kotrež bésche prjedy łopila a někto dyrbjesche jo z kojchom do khżeżcżicżli wotnjesez, leżesche wón wupschestrěty, tak so so żyna z mésinami nad nim sahibowasche. Wón mjesesche wócżzy sandżelenej, wona tu zyle zneron stojesche a hladasche na njeho. — Kajki je wón krażny, lubosny cżłowjek! Ale wédżecz njesmé, so wona tu na njeho tak stradżu hlada. Wona chżyschche cżekacz, nadobo pak wón wocżi wotewri a so żmějesche. Někto dyrbjesche wona stojo wostacz a żanto néschto prajecz.

„Sahe by żywjatok cżinił!" wona na njeho sarécża.

„Dokelż żym muczny wot pschestydolwal?"

„Sschto dha by tola pschestydolwał?"

„Sswjo węży. S hajńkownje k żiwojej macżeri."

Potom so wona woprascha: „Kak pak to je, hajitko?"

„Njeżżym hižo z hajńkom", bé jeho wotmolwa, pschi cżimż so na pok posbélny. „Ty dże żebi mużlisch, cżehodla. W tych żamych dnjach żym żebi pschedewsał, tam na scżenje. Hižo njebudu tżélecz. Sswój khlébczu żebi druhdże pytacz."

Wona hladasche pschekwapjena na njeho. Naposlédku pónżdże wotżał z tuteje krajiny. „Schto dha chżesch potom żapoczecz?"

„Schtoż so naiwobliecże. Desti rżsacz móju. Ssnadź tam wonka w „Eschau". W „Unterstcinthalu" so też drjewo rżsa."

„A ty by chżył żiwoju macż żamotnu wostajicz?"

„Rad to njecżinju. Lubsche by mi było, mohł-li tudy wostacz. W Jéju abo w „Schramsbachgrundże" ab hewak nébdże. Tajku khéżku, hdy bych tola mél! Ja wschak bych hospodarik, a mél bych radosez k tomu."

Někto wona nicżo njeprajі a poża se żiwojimi hrabjemi we wokolnosczi rosspytane żyno hromadu hrabacz. — Domeczk, hdy by mél! Wona by mésła.

„Ruska," rjekny wón nahle, „wostaj to hrabanje."

Wona njeżłyschesche a djélasche.

Wón so wobroczi ras: „Ty Ruska! Wostaj toho hrabanja a pój jow!"

Wona rjekny: „Wuwotpocżni so jenoż, z dohrabanjom a z nakładżenjom ma dosez czżasa," a njepschesta po kuzy wokoło sahrabowacz.

„Pschi nakładżenju chżu wschak cżi pomhacz," wón prajesche, „ale ty dyrbisch mi někto pomhacz wotpocżnycz."

Wona to sażo njeżłyschesche, ale staji korb a poża żyno do njeho klasez. Wón postoczi, wża wulke koiza żyna do horschczkow a tykasche jo do koscha. Pizu stóczi krucze nuts, pschesza wjazy a wjazy. Potom worschtowasche hischcze wjesche, żwjasa z powjasom worschty krucże a hischcze na to horje worschtowasche.

„Bernardo," wona rjekny, „ty pschecżeżke nakładżesch. Tak wjele za tola wotnjesez njesamożu."

Dowż be koschi tak połny natykany, so tu słojesche każ wysoke kopjeno, żyhże so Bernard psched njón, żuny wobej schandże psches rauzeni, postany najprjedy z jenym kżenom, potom z druhej nohu a wotnjeże brémjo precz, dele do Schramsbachskeje rósdrjeżay. Ruska haubowasche so, so „Schtoż so naiwobliecże. Desti rżsacz móju. Ssnadź tam wonka w „Eschau". W „Unterstcinthalu" so też drjewo rżsa."

„A ty by chżył żiwoju macż żamotnu wostajicz?"

„Rad to njecżinju. Lubsche by mi było, mohł-li tudy wostacz. W Jéju abo w „Schramsbachgrundże" ab hewak nébdże. Tajku khéżku, hdy bych tola mél! Ja wschak bych hospodarik, a mél bych radosez k tomu."

Někto wona nicżo njeprajі a poża se żiwojimi hrabjemi we wokolnosczi rosspytane żyno hromadu hrabacz. — Domeczk, hdy by mél! Wona by mésła.

„Ruska," rjekny wón nahle, „wostaj to hrabanje."

Wona njeżłyschesche a djélasche.

Wón so wobroczi ras: „Ty Ruska! Wostaj toho hrabanja a pój jow!"

Wona rjekny: „Wuwotpocżni so jenoż, z dohrabanjom a z nakładżenjom ma dosez czżasa," a njepschesta po kuzy wokoło sahrabowacz.

„Pschi nakładżenju chżu wschak cżi pomhacz," wón prajesche, „ale ty dyrbisch mi někto pomhacz wotpocżnycz."

Wona to sażo njeżłyschesche, ale staji korb a poża żyno do njeho klasez. Wón postoczi, wża wulke koiza żyna do horschczkow a tykasche jo do koscha. Pizu stóczi krucze nuts, pschesza wjazy a wjazy. Potom worschtowasche hischcze wjesche, żwjasa z powjasom worschty krucże a hischcze na to horje worschtowasche.

„Bernardo," wona rjekny, „ty pschecżeżke nakładżesch. Tak wjele za tola wotnjesez njesamożu."

Dowż be koschi tak połny natykany, so tu słojesche każ wysoke kopjeno, żyhże so Bernard psched njón, żuny wobej schandże psches rauzeni, postany najprjedy z jenym kżenom, potom z druhej nohu a wotnjeże brémjo precz, dele do Schramsbachskeje rósdrjeżay. Ruska haubowasche so, so dyrbi z hrabjemi próżdna sady bżeżcz, nahraba hischcze tónzo do sale a tak cżehnjeschtaj se żnjemi domoj. Wón pschińdże ke thżżu, wona sa nim, wón dżesche do khłódneho trjwjeńka, wona sa nim . . . .

Sstepy starz hedżesche wó słowje a bórcżesche żebi Jann pżżniczku.

*

Puczowanje, kotrež Bernard nětko we wokolinje nastupi, so by żebi dżeko pytał, bu z woprawdżitym puczowanjom sawjeżelenja. Wón njebésche wédżał, kak jara sahlużbne je, so njelepje we scżenach jabłudżicz a salésez a wot dobrych ludźi wumożeny bycz. Nětko je jeho wobdżiwowacha, klawjachu tohodla lwschnuże, hdżež wón pschińdże. Hajitk Bernard, kotryż bésche dwaj dnjej a dwě nozy wyżkoło w stalisskach Trachowskych pjezow (Trachoefen) stat, każ nébdy kejżor Maksimilian na Mérczinskej scżenje (Martinswand)! —

W korczmach, hdżež jeho żamo wot so njesposchachu, da so wón spósnacz; tu tłocżachu so ludżo k njemu, wón dyrbjesche powdacz, a picz mózesche, kelkaż bésche jemu w hódź, wón bésche z holczom wscheże doliny. Pschi czżescżischim powédanju bu po nészim skalna scżena, na kotrejż bé so zabludżił, dwójzaj a trójzaj tak wyżkoła, każ bésche z pschirody była. W nozach jeho pschebywanja na scżenje béchu straschne njenjedra zakhadżate, błyschi z prawa a z lewa wokoło njeho dyrike, łkónczne béchu hobrże worjoły pschilécżate, kotrychż je so wón jenoż se pomozu żiwoje wobrotnosce wobrócz mohł. — S wikowarskim puczowanjom so setka, to bésche mudry muż, kiż ménjesche, cżehodla dyrbjał so cżłowjek hischcze z cżelnym dżełom dracżowacz, wschak żiwój kapital nóży w żiwojim dyrdomdejschim domu, kiż je dałoko a schéroko znaty. Wón dyrbjał „wumożesche puczowanje". cżiniecz a so jako „spodżiwnje wumożeny" za pjenjesy pokazacz dacz.

(Pokracżowanje.)

S **Wuhanečki pola Kitawk.** (Wyšoka staroba.) Tuhonny wójnski veteran Bohuměr Trömpter wošmujeći tše dny swoje 95. narodniny. Hišćece zyše strowemu, cźeśtwemu a njewschódnje mózneum wješnjanej hoźo se wschźch stron pschejachu. W lěće 1859 teź pola Solfcerino ßobu pschećiwko Franzowjam wojowaśche.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschinu.** W Michalskej zbrkwi śmeje 12. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 8 hodźin farat Tischer ßerbsku spowědź a św. wotkasanje, 1/2 9 hodźin farat Rěda ßerbsku ßłužbu a w 11 hodź. dźěćeńskemschenje. — Semrěli: Martha Klötzelez, dźěłaćerka w Małym Wjeskowje, 80 l. 11 m. 12 dn. Jan August Ryśel, tśěrjer a fastojnik św. St. w papjerniku w Dźěžnikezach, 77 l. 3 m. 6 dn. Ehrsyst. Marja swud. Weichseltowa rodź. Frühlitzez z Drježdźan na Zidowje, 70 l. 11 m. 4 d. (wotkwana w Drježdźanach). Manfred, Arnoschta Marja Bźeleho, fabr. dźěłaćerja pod hrodom, ß., 8 m. 13 dn. Gustaw Max Bergmann, maschinowjercźeŕ z Drježdźan na Zidowje, 73 l. 1. m. 10 dn. Morwonarodź. ßyn Mara Alwina Krafta, sawalerja w Tśelanach, . Morwonarodź. diw. ßynaj Josefa Schiebtanza, dentišty pod hrodom. Emma Ursula, Augusta Horsta Hackauka, fabr. dźěłaćerja pod hrodom, dź., 3 m. 1 dź. Hana Paulina Schubertowa rodź. Dittrichez, rentudóstawarka z Wjasowizy, na Zidowje, 54 l. 4 m. 27 dn. Marianna Martha Hobrakez na Zidowje, 23 l. 8 m. 15 dn.

Krajnozurkwinske stromadźeńśtwo w Budyschinje na Nórjowej haźy 31. Njedź. dop. 1/2 11 hodźin njedźeńska schuła, pop. w 3 hodź. wobdźělenje na stromadź. konferency we wožadnej sali w Bukezach, tezrt: Sjew. św. Jana 3, 14—22, wjazy pschednoschkow, khórowe spěwy. Wjecźor 1/8 8 hodźin evangeliskajska stromadźizna. W Budyschinje wutoru wjecźor 1/8 8 hodźin na swjatk młodźiny swoju hodźinu. Sśrjedu schromadźizna wupadnje. Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. biblišta hodźina. Njedź. 6. a pónjdźeńu 7. sept. nasjunska konferenza krajnoznrkwinskich stromadźeńśtwow rauscheje Sakśleje w Budyschinje. K. ihrom. wotbźladaŕ Zimmermann z Budyschina śmeje wutoru 1. sept. wjecźor we 8 hodź. biblišku hodźinu pola Mäßlinga w Hornjej Hórcy.

S **Budestez.** 12. njedź. po św. Trojizy śmeje farat Bójz rano w 7 hodź. ßerbsku spowědź, farat Domaschka we 8 hodź. ßerbske a 1/10 hodźin němske predowanje. — Sśriedu wjecźor we 8 hodź. biblišta hodźina. — Wjecźor 3/8 hodźin ßhromadźizna kschesek. tow. Jónkeje młodźiny.

S **Butez.** 12. njedź. po św. Trojizy (dźakna njedźela) rano 1/2 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. ßerbska ßłužba. Zyrkw. khor ßpěwa: Wulki je Bóh. Ssobusstukkowanje posawonoweho thora. Sběrka za wospadźine lěpiche. — Wutoru wjecźor 1/8 hodź. ßhromadźizna jónskeho towaŕstwa we wožadnej sali.

S **Budyschinku.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbske kemschenje, 1/10 hodźin kemschenje ßa dźěći.

S **Barta.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano we 8 hodź. ßerbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje ßa dźěći.

S **Hodźija.** 12. njedź. po św. Trojizy ßmje ßaraŕ Wjeśaŕ rano w 7 hodź. ßerbsku spowědź, ßaraŕ Wojnt we 8 hodź. ßerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje.

S **Hornjeho Wujesda.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano we 8 hodź. němske kemschenje. Sběrka ßa naschu zyrkej. Pop. w 2 hodź. Boża ßłužba ßa dźěći. — Rosrěčenje ß młodźimi njedźelu popołdźisco. — Pjatk 4. sept. pop. w 3 hodź. diözezanska ßhromadźizna w Budyschinje w němskej wyschšej schuli.

S **Huski.** 12. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 3/4 10 hodźin němska Boża ßłužba. Pop. w 2 hodź. dźěćeńskemschenje. Wjecźor misijonske jónske towaŕstwo. — Sśriedu jónske towaŕstwo w Zickezin. — Semrěła: Hana Lena Wjcźerowa rodź. Petrichez w Druškezach, 37 l.

S **Hrodźischcza.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska Boża ßłužba (ßaraŕ Krawz), pop. w 10 hodź. němska Boża ßłužba (ß. ßaraŕ Konik-Koteźanski). Pop. w 4 hodź. němski hamt (tón hamy). — Kschćeni: Erika Margaretha, dź. ßłužobn. hołzy Friedy Margarety Wünschez w Nakojdach. — Hildegard, dź. źiwnoschcerja Hermanna Nedowa w Njechornju. — Frieda Hildegard, dź. dźěłaćerja Jana Maxa Roschera w Drožźiju.

S **Hurźinu.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Kinwacźiz.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano we 8 hodź. ßerbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Sběrka ßa khudych wosadu.

S **Kluksicha.** 12. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Klětneho.** Staro-lutherska zyrkej. 12. njedź. po św. Trojizy dop. 1/10 hodźin predowanje a roswuczowanje konfirmérowaneje młodźiny. Pop. w 3 hodź. towaŕstwo młodych hołzow, młodźiny wotrjad towaŕstwa młodźenzow a posaunišći khór. — Sběrka ßa miß. mjes Židami wuczinjesche 13.95 hr. — Kschćenej: Jan, ßyn Jana Wjeśki, korbaŕja w Rychwaldźe. Marja, dź Jana Kěłana, dźěłaćerja w Jamnom. — Semrěła: Marja swud. Rjelina-Drabjanjkowa w Klětnom, 91 l.

S **Krjeźe.** 12. njedź. po św. Torjižu rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Lupoje.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba. — Wunoschk ßběrki ßa tejenje 37.60 hr. a móschnički, 13 hr. Wutrobny ßaŕ!

S **Minakale.** 12. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje a 1/10 hodźin kemschenje ßa dźěći (ß. ßaraŕ Mehnert).

S **Małeschez.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbske kemschenje.

S **Rožaźiz.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a 1/10 hodźin ßerbska Boża ßłužba. Khór ßpěwa. Jnjowa sběrka ßa naschi Boži dom.

S **Rjetzwaczidla.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba. Pop. w 3 hodź. towaŕstwo młodych hołzow na ßarje.

S **Porschiz.** 12. njedź. po św. Trojizy dźakny Jnjowy św. wjedźeń, we 8 hodź. ßerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża ßłužba ße ßobuskutkowanjom posawonoweho thóra ßchesek. tow. młodźenzow. Dźakna Jnjowa kollekta ßa tejenje zyrkwje. — We ßerbskej Bożej ßłužbje ße japołakaja nowi zyrkw. pschedstejiscerjo ßa Kubschizu: P. Hettmann a Pětšicka, ßa Boschezy: Ssmola a Krahl, ßa Lětow: Měr. — Pop. w 2 hodź. w Boschezach dźěćeńskemschenje. — Kschćeni. tow. młodźenzow Jnjowoho św. wjedźenja dla tydźeń pojdźišcho. — Semrěła: Marja Thereźija Ssymankowa, mandź. w Kubschizach, 69 l. 9 m. 5 d. ßtara.

S **Rakez.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Wukrancźiz.** 12. njedź. po św. Trojizy ßo ßerbske a němske predowanje cźita.

S **Wuschich Sdarow.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska Boża ßłužba we Sdarach, w 10 hodź. Boża ßłužba a 1/12 hodźin spowědź a Boże wotkasanje we Werminghoffie.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 28. augusta 1925.

Wcźerawschе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowst. frank.	19,73
1 jendźelšti punt	20,374	100 cźeśkošł. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,30	100 pólšt. markow	71,76

Efekty mějachu wcźera na Berlinskej bursy ßo skrcźowaze kursy. Podobneho kruczenja ßwjeßelachu ßo teź ßtatne a wójnske poßcźonki.

Produktowe wiki w Berlinje pschinjeßechu wcźera skrucźene placźišny, hynjaź ß Ameriki powěźe we ßpraßowanych placźišnach pschikhadźale. Kuzz a pschedawaŕ ßo wobaj jenak wotwiskakowaschtaj. Tchodźa wobrot ßnadny wosta. We źitowym wikowanju měnja, ßo ßo pola naß bórzy dowołne wopiśma (Einfuhrscheine) ßawjedu a nig Hakle k 1. 1. 26. Sa wuwóß źita dóstanje wuwóźnik wopiśmo, ßa kotrež ßmě teź druhe twory dowołowaci. Sć tuhym grědkom měnja, ßo źitne placźišny trochu posturja. Wcźera placźeschе zentnaŕ

w Lubiju

pschenicźy 11—11.75 hr., rožki 8.25 hr.
hacź 8.75 hr., jećmjenja nałmjeho 11 hr.
horź 12 hr., wowßa I. 9—10 ßł. hriwnow.

w Berlinje

pschenicźy 11—11.25 hr., rožki 8.40 ßł. hr.
hacź 8.75 hr., jećmjenja nasymneho 9
hacź 9.25 hr., wowßa I. 8.50—8.90 hr.,
wowßa II. 8.15—8.50 ßł. hr.

W termijowym wikowanju:

ßa ßeptember:

pschenicźy 11.95—12 hr., rožki 9.30 hr.
hacź 9.35 hrimnow.

ßa oktober:

pschenicźy 12.45—12.47 hr., rožki 9.85 hr.
hacź 9.92 hr., wowßa 9.17—9.30 ßł. hr.,

ßa oezember:

pschenicźy 12.85—12.87 hr., rožki 10.20 hr.
hacź 10.27 hr., wowßa 9.65 ßtotych hrivnow.

Wiki wcźera w Lubiju. Butra 1.25—1.30 hr., jeja 15 np., kórki ke khadźenju 2.50 hr., k jědźi ßchtuka 5 hacź 20 np., hrihy 30—100 np., ßtowki 20—35 np., jabłuka 40—50 np., kruschwy 30 np., tomaty 25—30 np., wino 50—60 np., kórabi 15 np., běły kal 5—6 np., cźerwjeny 10—15 np., mordźej 15 np., buny 20 hacź 30 np., cźerwjena rěpa 10—20 np., banje 8 np., bosanki 10 np., prużnizy 70—80 np., běrny 5—6 np., bolanße jahody 50 np. litr, lany wolij 2 hr. litr, kazki 1.40 np. punt.

Wiki wcźera we Ghorjelzu. Butra 1.15—1.20 hr., jeja 13—15 np., kurjatka 30—40 np., prawaki 35 np. hacź 50 np., ßchampignjony 55—70 np., jabłuka 40 hacź 45 np., kruschwy 30—60 np., ßtowki 35—50 np., bźeźki 80—100 np., prużnizy 50—55 np., ßanße jahody 45 np., běły kal 6—8 np., cźerwjeny 10—15 np., tomaty 25—33 np., mordźej 10—20 np., kolrabi 8—12 np., zbłoła 15—20 np., ßołotej keźćt 8—15 np., kórki ke khadźenju kopa 1.80—2.50 hr., k jědźi ßchtuka 5—30 np., mjaßo howjaße 1.10—1.40 hr., ßwinjaße 1.20 hr. hacź 1.40 hr., cźelaße 1—1.10 hr., ßkopjaße 1.20 hr. hacź 1.30 hr.

Wiki wcźera w Khorźebuju. Butra 2.10—2.20 hr., jeja 16—17 np., howßaße mjaßo 0.90—1.40 hr., ßkopjaße 1.20—1.40 hr., cźelaße 1—1.40 hr., ßwinjaße 1.20—1.40 hr., ßpecźina (Schinken) njewarjena 1.80 hacź 2 hr., polcź ßuscheny 1.50—1.60 hr., ßchmalź 1.50 hacź 1.60 hr., twaroh 25—30 np., lany wotij 1.60 hr., hlinty 1.60—1.80 hr., ßchcźuki 1.40—1.60 hr., karpy 1.60—1.70 hr., młode hołbje 80—120 np., lany źiwe 1—4 hr. (ßchtuka), khaponki (ßchtuka) 1.20—4.50 hr., hušy punt 1.80 hr., kacźki 1.60—1.80 hr., kurotwy 1.50 hacź 2.50 hr., kołrabi 15—20 np., mordźej 10 np., ßwinat 50 np., cźerwjeny kal 10—20 np., běły 8—10 np., buny 25—35 np., kórki 8—20 np., ßołotej keźćt 7—8 np., zbłoła 15—20 np., běrny 3.50—4 hr., wischnje 40 np., jabłuka 10—40 np., kruschwy 15—40 np., bźeźki 12—40 np., bolanße jahody 40—50 np., prużnizy 40—50 np., prawaki 70 np., kurjatka 40 np.

Tśeźnjenje wiki wcźera ßchwórtk w Khorźebuju. Pschijeschli běchu 1234 proßatow a 144 běhakow. Te placźachu:

Proßata:

małe 16—20 hr., ßrjenje 20—25 hr., ßa wulke 25—30 hr.

Běhaki:

Tydźeńska rosprawa wulkohmjenjankuje Metz a Co w Berlin-Steglitz. Ssmjenja ßa nasymnu yizu pschezo hiśchcze dźěchu. We wikowanju ß cźerwjenym dźeśelom ßo malo pscheměnu. W Franzowskej ßkorźa, ßo njewobstajne wjedro knź wohroźi. Tele placźišny tutón tydźeń ßapiśachu: Cźerwjeny dźeśel 85—120 hr., běły 115 hacź 190 hr., ßchwedśi 60—90 hr., luzerna 78—92 hr., żołty 35—40 hr., inkarnatki 20—24 hr., hejduschka 16—20 hr., lupiny żołte 9—10 hodź., módre 9—10 hr., woka 15—16 hr., ßonop 38—40 hr., wschjo po zentnaŕu.

We twaŕstwje njeje, kaž runje ßhonichmy, wcźera ke ßanemu dojednanju pschiśchło. Tohodźa, je-li w poßledním wokomiku knjeźeństwo njeßakrocźi, dźensa po zwłoźi Němšej poł milijóna twaŕskich dźěłaćerjow dźělo a ßaßłužbu ßhubi. S tym pak poldra milijóna dźěłaćerjow, ße twaŕskim pschemysłom (Bangewerbe) ßwißnowazym, ßo do tuteho pysche wschu měru wulkeho hoßpodaŕskeho njeßoża ßobu ßtorhnje. To ßu ßtruchle wuhladu do ßymy.

Na pschedaŕ:

Sréžki w Hornjej Wjasowizy 40.
Łožo, dźěrzaze w Budyschinje, na Tśelanskej dróży 25 I na prawo.

SSoudništy na pschedaźowanje:

Swinja 11/2 zentnaŕśke, jutre ßobotu, 29. 8., popołd. w 2 hodź. w hoścenzu we Skaßkowje.

Sso pytaja:

Khachlestajeŕki, Menzel we Sćśijezach.
Pictaŕki w Budyschinje, Mittkowa haźa 2.
Dźěłaćeŕ. Despanj w Budyschinje, na Mużakowskej dróży 4.
Wołaźy, knjeźi dwóŕ we Wowmowje.
Holzu do domu, Pahnowa, w Budyschinje na Jitnej haźy.
Dźěłaćeŕki, Dienemann w Budyschinje, na Mużakowskej dróży.

Barlinske produktowe wiki, dźenja dop. 3/11 hodź.:
SStabe wiki we wotcźakowanju, kak ßo ße źitom dale wuwije. Tendenza njepschemjenja.
3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Placźišny chzyli ßo ßkerje wotdźelowacź.

Placźišny na Barlinskich produktowych wikach.

Źito a wołijowe ßymje po tuni abo 1000 kg, ßewak 100 kg, placźišny w Rotej hriwnje.

	27. 8.	26. 8.		27. 8.	26. 8
Pschenica	220-225	217-220	rapk wołejnich	16,00	16,30
rožka	168-175	165-172	poch. metaße	9,20	9,50
nałet. jećmjeń	—	—	ßerabella	—	—
nał. jećmjeń	180-185	181-185	ßérnjaze hrušći	21-22,25	22-23,50
wowß	170-178	167-175	buny	—	24 26,00
kukuryza/Mais)	214-218	214-218	woka	26-29,00	26-29,00
pschenična muka	30-34,25	30-33,75	lany wołejnich	22-23,00	23-23,10
rjana muka	24-26,50	23-25,75	módre lupiny	12-14,00	12-14,00
pschenič. wotr.	12,90	13,00	žołte lupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	12,50	12,00	ßyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapk	355-360	355-360	ßćoma, rjana	0,90-1,20	0,90-1,20
lane ßymje	—	—	" pschenič.	0,90-1,20	0,80-1,20
hrošk	25-27,00	25-27,00	" wowßina	0,70-1,00	0,70-1,00
pjelušchi	23-25,00	23-25,00	" jećmja	0,70-1,00	0,70-1,00

Placźišny réśneho ßkotu na Drježdźanskich ßkótnych wikach.

27. augusta:

7 wol, 16 bykow, 8 jałowzow a kruwow, 685 cźelatow, 89 wowzow, 438 ßwinl.

Woły, byki, kruwy a wowzy běchu we wikowanju błabe, tohodła ßo wěśte placźišny njepostajichu.

Placźišny ßa
cźelata: 2. 79—83, 3. 70—76, 4. 58—65;
ßwinje: 1. 90—92, 2. 93—94, 3. 86—88, 5. 70—80.

ßwjedźeń — rano we 8 hodź. ßerbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje ßa dźěći.

S **Hodźija.** 12. njedź. po św. Trojizy ßmje ßaraŕ Wjeśaŕ rano w 7 hodź. ßerbsku spowědź, ßaraŕ Wojnt we 8 hodź. ßerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje.

S **Hornjeho Wujesda.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano we 8 hodź. němske kemschenje. Sběrka ßa naschu zyrkej. Pop. w 2 hodź. Boża ßłužba ßa dźěći. — Rosrěčenje ß młodźimi njedźelu popołdźisco. — Pjatk 4. sept. pop. w 3 hodź. diözezanska ßhromadźizna w Budyschinje w němskej wyschšej schuli.

S **Huski.** 12. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 3/4 10 hodźin němska Boża ßłužba. Pop. w 2 hodź. dźěćeńskemschenje. Wjecźor misijonske jónske towaŕstwo. — Sśriedu jónske towaŕstwo w Zickezin. — Semrěła: Hana Lena Wjcźerowa rodź. Petrichez w Druškezach, 37 l.

S **Hrodźischcza.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska Boża ßłužba (ßaraŕ Krawz), pop. w 10 hodź. němska Boża ßłužba (ß. ßaraŕ Konik-Koteźaniški). Pop. w 4 hodź. němski hamt (tón hamy). — Kschćeni: Erika Margaretha, dź. ßłužobn. hołzy Friedy Margarety Wünschez w Nakojdach. — Hildegard, dź. źiwnoschcerja Hermanna Nedowa w Njechornju. — Frieda Hildegard, dź. dźěłaćerja Jana Maxa Roschera w Drožźiju.

S **Hurźinu.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Kinwacźiz.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano we 8 hodź. ßerbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Sběrka ßa khudych wosadu.

S **Kluksicha.** 12. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Klětneho.** Staro-lutherska zyrkej. 12. njedź. po św. Trojizy dop. 1/10 hodźin predowanje a roswuczowanje konfirmérowaneje młodźiny. Pop. w 3 hodź. towaŕstwo młodych hołzow, młodźiny wotrjad towaŕstwa młodźenzow a posaunišći khór. — Sběrka ßa miß. mjes Židami wuczinjesche 13.95 hr. — Kschćeni: Jan, ßyn Jana Wjeśki, korbaŕja w Rychwaldźe. Marja, dź Jana Kěłana, dźěłaćerja w Jamnom. — Semrěła: Marja swud. Rjelina-Drabjanjkowa w Klětnom, 91 l.

S **Krjeźe.** 12. njedź. po św. Torjižu rano we 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Lupoje.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba. — Wunoschk ßběrki ßa tejenje 37.60 hr. a móschnički, 13 hr. Wutrobny ßaŕ!

S **Minakale.** 12. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje a 1/10 hodźin kemschenje ßa dźěći (ß. ßaraŕ Mehnert).

S **Małeschez.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbske kemschenje.

S **Rožaźiz.** 12. njedź. po św. Trojizy — Jnjowy dźakny św. — rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a 1/10 hodźin ßerbska Boża ßłužba. Khór ßpěwa. Jnjowa sběrka ßa naschi Boži dom.

S **Rjetzwaczidla.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba. Pop. w 3 hodź. towaŕstwo młodych hołzow na ßarje.

S **Porschiz.** 12. njedź. po św. Trojizy dźakny Jnjowy św. wjedźeń, we 8 hodź. ßerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża ßłužba ße ßobuskutkowanjom posawonoweho thóra ßchesek. tow. młodźenzow. Dźakna Jnjowa kollekta ßa tejenje zyrkwje. — We ßerbskej Bożej ßłužbje ße japołakaja nowi zyrkw. pschedstejiscerjo ßa Kubschizu: P. Hettmann a Pětšicka, ßa Boschezy: Ssmola a Krahl, ßa Lětow: Měr. — Pop. w 2 hodź. w Boschezach dźěćeńskemschenje. — Kschćeni. tow. młodźenzow Jnjowoho św. wjedźenja dla tydźeń pojdźišcho. — Semrěła: Marja Thereźija Ssymankowa, mandź. w Kubschizach, 69 l. 9 m. 5 d. ßtara.

S **Rakez.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska a 1/10 hodźin němska Boża ßłužba.

S **Wukrancźiz.** 12. njedź. po św. Trojizy ßo ßerbske a němske predowanje cźita.

S **Wuschich Sdarow.** 12. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. ßerbska Boża ßłužba we Sdarach, w 10 hodź. Boża ßłužba a 1/12 hodźin spowědź a Boże wotkasanje we Werminghoffie.

Najnowiše z cyłeho świeta.

Pschi manewrach w Hannowerskej patrouilla jeździnych pysches Wesera plawaschе. Jedyn jeźdny ßo ß konja ßunu a ßo tepi. Kaž ßo ßda, bě jeho Boża ruczka ßajała. Jeho cźełko ßo hiśchcze njeje namakało.

*

General Gouraud, wojeŕski gouvernent Parisa,, je ßrjedu ß manewrow cźełeho wójßka do Bratißlawy pschijeŕ. Tam je jeho lud ßa ßahorjenjom witak. Gouraud je we ßwětowej wójnje cźełe legije w Franzowskej nawjedował.

*

W Ssúbotizy a pałnóznej Južnoßłowjanskej je ßrjedu ßatraschny wichor zakhadźał. Wěźa reformirtiskeje zyrkwje je ßo powaliła a je pod ßobu jeneho muża pohrjebała. Druhi muż ßo ßwuwalenjom ßchtoma ßaraŕ, tśeći ß wotlorhnjenym khuchom tśeći. Se 600 kupanišćich thježkom w Paliczkich kupjelach je ßo 550 rosbiło a ßo do jězora cźišło. Kupazy ßo do hrožy dachu; pschetoż wichor bě tej cźi drastu wotnjeźł a dyrbjachu ßo w kupazych ßchatach ß automobilemi a po elektriskej żelesnizy do města wróćźić.

*

W Shanghaiu w Chinje je ß nowym njeměram doschło. Cźrjoda demonstrantow pschećiwo polizajßkemu pschiśchźe a ßadaschе, ßo bychu jej ßchtwórich ßo ßtych wusdali. Policija wschе ßrědli ßpyta, hrzelarjow a bźeźjeu ßmjerćeć. Cźełko nje bě nuśowana, do cźiła cźerź. Dwaj mórwaj a wjele cźežkofranjeni na drožy leże woitachu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Oberlungwitz.** (Strašchne franjenje.) Tudomny motorowy kolojědny Hanžo Krjeczmar se swojim motorskim kolom padny. Pschi tym žebi na kolenju trochu nohu wobdrě. Na ranu dale njekedžbowaschе, ale ju sanjerodži. Na sajědojenje kwě nětko tele dny wumrě.

* S **Lipska.** (Rubježny napad.) Na rózku Korloweje a Tauchnitzkeje dróhi 22. 8. w nozu dwaj njesnataj jeneho kamjenjeczišerjerja napadnyschtaj. Wonaj nadobo ſ cznowehо kuta wuskoczischtaj a jeho ſ nězkim twjerdym na hłowu dyrischtaj, tak so žo pobłuschcny k semi swjesy. Rubježnikaj jemu wšchě kapzy pscheryschtaj a rubischtaj jemu 20 hr. a cžapnik. Jako bě žo napadnjeny trochu zhrabał, dźěsche njeskutk na policiju wosjewicz. Jeho běchu ſ dwjerjenjom thěrko na hłowje zranili. Lětaſ jemu ranu sawjasa. Sa rubježnikomaj nimaju zhleda. Wonaj staj pjecza wokoło 18—24 lět staraj.

* **Stajne nordaŕstwa a sabiwanja.** W Karlstalu pola Schczećzina (Stettin) žo tele dny wjecžor němskonarodne towaŕstwo seschdze. Na dompucžu žo polom wumrěžowachu. Wěsty konjazy wikowaŕ Rudija žo tak roshori, so hnydom ſe železnej žerdźu pschecziwo swojim pschecziwnikam swoje měnjenje potmy wójskeho ducha zasłu rowaschе. 34-lětneho Fryzu Schiebela tak rani, so bórzo po tym wumrě. — We Haßelbuschu pola Schczećzina běchu rejе. Tam njes rejwarjemi ſ swadźe dóńdże. Synkarja Klingera ſe žurle wupokasachu, dokelž bě we pjanosczi swadu sapoczał. Jako chcyschе žo ſ nozu do twarjenja dobyć, wotewri jeho towaŕšch wokno, to by jeho směrował. Jako Klingerej ſ dobrym pschcziwcžowaschе, dyri jeho wón se železnej žerdźu tak na hłowu, so hnydom ſ semi padże, wědomjo zhubiwschi. Jeho do khorownje dowjesechu, hdyž bórzy na to wumrě. Wobžarujomny sawostaji 7 njedorosczenych dźěcži. To žu wschо dopokasma naschеje wyschokeje kultury.

* **Boże njewjedro 4 cžłowjekow zarasyło.** Pola italskeho města Santuarijo della Guardia mějachu někotři touristowjo wulki do horow. Po puczu jich njewjedro pschekhwata. S nich 8 do drjewjaneje hěty sastupichu, so bychu žo deschcjej wukhowali. Na doba Boże njewjedro do hěty dyri a zarasy schtyrjoch touristow. Tamni schtyrjo žo zranichu.

* **Wulki woheń pola Schczećzina** (Stettin). Na rycžerskule k. Louis ſ Massow wotpali žo we nozu k zrjedze wulka hródź a bróžnja. W plomjenjach 96 howjadłow a 10 zwini kónz wsa. W bróžni thowasche žo jeczmjeń ſ 300 introw pola. Wschón žo zobu spali.

*

Nowa njewjedrowa katastrofa w Cžeſkej.

W nozu ſ schtwórtku w Cžechach ſ nowa hyšne njewjedro sakhadzachu a to wosebje we Budějowiczanskej a Usticzanskej wokolinje. Wokoło Budějowiz běchu hyšne šlinki. Rěka Woltawa (Moldau) zyle nizinу powodźi. Železniske kolije mjes Podmokłami (Bodenbach) a Prahu žu pola Ustiz powodźene. Železniski wobkhad dyrbjesche žo na khwilu sastajić. Berlinski spěschnik žo w Prahy wo 3 hodźiny sapoždži.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Swinjazy mór je wudyrił pola jeneho swinjeczа k. Alexandra Arnoschta we Werminghoffje.

Dale je swinjazy mór wudyrił pola jeneho swinjeczа wudowy Marje Ssmolerjoweje w Bórkit.

Saschoł je swinjazy mór mjes swinjemi ratarja Matija Kieschnika w Dětkowje.

*

Tuch, kotříž hač do 5. 9. zyrkwinski dawk njezapłaczа, budźe finanzna wyschnosć k zapłaczenju nuzowacz.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. ‚Nadźija‘ zeńdże so połnoliczbnje k měsačnej zhromadźiznje wutoru, 1. sept. 1925, wjecžor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje. Po zhromadźiznje dalewjedźenje přednoškow „wo puczowanju dr. Černeho po Łužicomaj“. — Wjesela zabawka. Předsyda.

Drježdżany. „Jednota“, tow. kat. Serbow. Wutoru, 1. sept., wjecžor we 8 hodź.: Stwórčětna zhromadźizna we „Bayrischer Hof“ na Töpfergasse. Wšitcy maja dla ważnych wuradźenjow přitomni być. Předsydstwo.

Jednoty ‚Sokoł‘ w Malešecach, Porschcach a Radworju. Sokolska hudźba zwučuje sobotu, 29. aug., wjecžor 1/2 9 hodź. w Radworju. Wšitcy dyrbja přinć.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 30. augusta 1925, pop. w 2 hodź. swój 2. założeńſki swjedźeń. Wšěch Sokołow a přećelow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Zwjazk Serb. Ratarskeho Dorosta. Wubjerk ma njedźelu, 30. 8., pop. 4/4 3 hodź. (po nyšporje) pola Wjenkec w Khrósćicach posedźenje. Kóždy towaŕstwo ma zastupjene być.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerw Budyšinje — Zamolwity za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje

wuhotuje přichodnu njedźelu, 30. augusta 1925, pop. w 2 hodź. swój

2. założeńſki swjedźeń

Wšěch Sokołow a přećelow Sokołstwa wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Jenička předawarnja za Budyšin a ranšu Saksku!

Milchperle najlěpša mlokarnska butra narunanska margarina; kóždy pospyt wjedźe k stajnemu wotběrastwu, punt **85**

Mjeno zakonjacy ekitane!

Margarina čerstwa, punt	60	**kokosowy tuk** raffin	68
ćwinjacy šmalc	95	**suš. khribjet połč,** tolsty	1,30
jěždny wolij, najl.	67	**hróšikowy wolij,** sar. čisty	77
lany wolij, čerstwy	80	**olivowy wolij** wos. dobry	1,40

Margarinowy, tukowy a jěždno wolijowy wosebity wobkhod.

Theodor Schleinitz w Budyšinje — na zadn. bohatej hasy 9.

Na kredit wšitko za wšitkich

po najtuńšich płaćiznach a při přijomnym napłaczenju a nizkim wotpłaczowanju namakaće pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutrkhód na jerjowej hasy 2.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** tež za małe wokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Yitražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupeańske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

Schneider & Schulze při Krónje so poručetaj, a wšelakich wěcow skład hobrski matej.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošijaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćiž je dowolene. Dom jěždnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Sćijecach.

Ponowjenje kofejownje

Česćenemu wobydleŕstwu w měsće a na wsach z tuſym wozjewjamoj, zo so „Kejžorski kofej“ na Kejžorskej drózy w Budyšinje po dospołnym ponowjenju

jutře sobotu, 29. augusta, popołdnju w 3 hodź.

pod mjenom

Palast-Café

wotewrl. Při ponowjenju su znaći Budyšcy wumělcy kaž tež mišrjo rjemjesła rumnosće wuhotowali, kotříž so wšěm nowočasnym žadanjam runaja.

We swojej konditaŕni mamy jstwu za žónske, hdźež so njekuri, čitaŕnju, zymsku zahrodu, hrajeŕnju, kaž tež jstwu z bilardami. Wubjerny koncert (6 hudźbnikow) kóždy dźeń wot 1/2 5—1/2 7 hodź. a wjecžor wot 8 hodź.

mojich česćenych hosći w tuſym rumach hač najnapilnišo zabawja.

Wšěm mojim česćenym hosćam dźakuju so wěrnje za dotalnu dowěru, kotruž mi hižo lěta dołho w mojej kofejowni na serbskej hasy wopokazaju a prošu podwólnje, wo dowěru tež w mojim nowem předewzaću.

Ž najwyššim počesćowanjom

Rudolf Lehmann a mandźelska

konditaŕski mišŕ.

Žony

Poručam swój wulki skład pschepaſkow, měšačnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad k radže.

Wagnerowa w Budyschinje psched schulerskimi wrotami cło. 9.

trjebane žonjace

3 jěždne koła

ma na předań

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4.

N. S. U. motorske koło

4 PS. z 2 cylindrowaj, 2 khodowaj a z próždnym běhom je tunjo na předań

na Žitnych wikach 11.

Pytam k 1. septembrej abo pozdźišo jedneru

pomocnicu

(Stütze),

kotraž móže warić (ma składnosć, wjacy nawukny) a nie młódša hač 20 lět

Hotel „Amtshof“, Sebnitz Sa.

Parne čisćenje pjerja

E. Schmoller, Sukelska hasa 2.

Móżeće

wjacy zapłaćić za jěždne koło, ale njemóżeće lěpše dostać hač.

Janko-jěždne koła

Hižo 20 lět wupruhowane, lohko běžne, njeskónčnjomne, při tym nic drohe. Jenotnosta płaćizna: **Mužace koło 130 hr., žonjace koło 140 hr.** z Torpedowym samoběhom a z najlěpšimi Continentalskimi wobrućemi.

Jdeal-jěždne koła

mužace koło 110 hr., žonjace koło 120 hr.

z Rotaxowym samoběhom a najlěpšimi Continentalskimi wobrućemi. Tež tute tunje koła předawam hižo 15 lět.

Na wšě koła sprawne rukowanje.

Dla kupowanja we wulkich hromadach a za hotowe pjenjezy je mi mózno, tak tunje wotedawać.

Wobkedźbujće **1 wagon** (200 stuk) jěždn. kołow dostanu w septembru. Tež w přisłušnych dźělach sym runje tak płaćizny hódny. Wuporjedźenja z rukowanjom.

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4. Telefon 1184.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Tworykupowace tow. w Budyšinje

z. dr. z wob. ruk.

(Wareneinkaufsverein zu Bautzen)

Pytamy k hnydomnemu nastupej

wustojnu předawarku

za kolonialne twory a hospodaŕske wěcy za předawarnju I na Serbskej hasy. Znajomstwo serbskeje rěče so přeja.

Jenož tajke, kotrež su hižo jako předawarki dźěłałe, chcyće swoje zamolwjenje pisomnje w kontoje na fabrikskej drózy 23 hač najpozdźišo k 1. septembrej zapodać. **Předstejićerstwo.**

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na rróžowej hasy 15.

Kupuju

hutru, jeja, twaroh, kurjatka, jahody, hriby, kože, zwěrinu, lapy, kosće atd.

Hermann Kasper

we Wósiličej Hori p. Kletneho

Sserbjo

podpjerajcje swoje

Serbske Nowiny

ſ małymi nawěſčinami.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 667.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 201 **Budyšin — sobotu, 29. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němska wotmolwa žo w Parisu pschepodala.

Němski pósłanc ſ Hoesch w Parisu je schiwórk popołdnju francowskemu swonkownemu ministrej Briandej němsku wotmolwu na francowsku notu wo bjesstrachowym paktu pschepodał. Wotmolwa je jara krótka a ležma stronu napjelnja.

Pschedźyda wukrajneho wubjerka němskeho žejma je wubjerkowym žobustawam zdźělił, so ma němska wotmolwa wenoš charakter mjesynoty. Teſ je žo němski wězywustojny na Londonsku konferenzu jenoš pósłał, so by žo wo nahladach swjatkarjow wobhonił. Němske knježerstwo žamo žo Zwojeho stejiſchcza, na kotrež je žo w nocže ſ 20. julija na francowske knježerstwo stajiło, dale dźerži. S němskej wotmolwjenskej notu žo po tajkim saſoadnje na dotalnym wězowym a prawnym połoženju niczo njepschemèni.

Stare němske bankowki žo njenahódnoscza.

Swjatk wěricelow němskotatneje banki w nowinach zdźěli „Reichenbachſchich nowin“ ſ 15. augusta rozschérja, po kotrejž žu pokupowarja bankowkow němskotatneje banki ſakeli, kotryž je ſa dowójinsku tyžazhriwnowsku bankowku 300 hriwnow ſapłaciſ. Hdyž je jeho policija ſajała, žu pola njeho pjeza wupokaſmo němskotatneje banki namakali, po kotrejež poručnoſcži na wón tyžazhriwnowske bankowki kupowacz. Tale powěſcz je hola wumyſlenka. Němskotatna banka njeje ženje bankowki kupowała abo je druhim kupowacz dała. Wona žo ſapowdaje, stare bankowki, wotžebje tak mjenowane dowójinske bankowki nahódnoſcziczu na to žo počžahowaje prawne ſwady, w kotrychž je w prěnjej inſtanzu dobyła, hacž do poſlednjeje inſtanzy powjedze. Termija pſched komornym žudom w Barlinje žo w oktobru wotmeje.

Hindenburg Ludendorffa njewopyta.

Němſki preſident Hindenburg je žiwi wopyt pola Ludenſorffa wotpowědźił. Lidendorffowy organ „Völkiſcher Kurier“ žo k temu je ſcžěhowazym nastawkom wupraji: „Kaž jmy runje ſhonili, je ſo pólny marſchall Hindenburg roſnudźił, pſchipowědźeny wopyt pola Ludendorffa w poſledniej hodźinje wotpowědźicz. Jako pſchicžinu wón w pišmje na Ludendorffa mjenuje, ſo je ſ doczaſnym woſſewjenjom w nowinach politiſke ſnjemérnjenje naſtało. Bojimy žo, ſo je pólny marſchall ſ tutym roſžudom žebi žanemu a žwojemu politiſkemu woſnamej jara hubjenu žłužbu wopokaſał, pſcheſoz wón pokaſuje, ſo pod wliwom dwělnych radidawarjow a ſchkarakow we wobžarunjomnym wobžahu ſteji. Roſžud pólneho marſchalla je cžim nadpaduniſchi, dokelž naſtork k wopytej njeje wot generala Ludendorffa wuſchoł, ale wot pólneho marſchalla ſameho, kotryž je žo pſched njedźelemi ſ liſtom pola Ludendorffa wopraſchał, hacž by wón ſ wopytom pſchi ſkładnoſcži Mnichowſkeho puczowanja pſchesjene był. Ludendorff tehdy wotmołwi, ſo žo wón na wopyt wjeſeli a ſa njón Tannenbergſki dźeń namjetny, ſo by žo tóžde politiſke podaſze ſminyło. Ssmy hižo wobžarowanje wuprajili, ſo je powěſcz do cžaſa do nowin pſchiſchła, dokelž je žo nam hnydom ſdało, ſo tu njekontrolnjunne mozy ſe ſabotažnymi wotpohladami dźěkaju. Njedźiwajcy toho njebychmy ſ amóžne wěſli, ſo mohłe wliw na wotmyſlenje pólneho marſchalla k wopytej jeho žobudźělacžerja měcz. Hdyž je žo to tola ſtało, by to ſ nowym dopołnjenom było, ſo pólny marſchall žiwjeho žiwěrneho generalneho kwartěrſkeho miſchtra runje w roſžudnym wokomiku wopuſcheži. Dopomnimy na 26. oktobra 1918, tammy cžorny dźeń, na kotrymž pólny marſchall roſžudźaze nóž njenamaka, kabinettne praſchenje ſtajicz. Hiſtoriſka wožudna hodźina žo tak njeſwužitna miny. Njebychmy chżyli wobžarujomny poſtawk po jeho hiſtoriſkim woſnamje pſchewyſoko wažicz, nětinmy pak, ſo tutón 28. dźeń auguſta 1925 bohužel teſ ſa roſwiſcze wobžobiſkich pomérow njeſ woběmaj woſſkowymaj wjednikomaj k ſrudźazemu wobwrótſej powjedze.

Hindenburg je dopóſnał, ſo je žo ſ pſchipowjedźenjom žwojeho wopyta pola Ludendorffa pſchekſchwatał. Jako preſident němſkeje republiki, kotryž je na jeho wuſtawu pſchiſahał, njemóže wón ſ Ludendorffom wobtkadźicz, kotryž pſcheczíwo tutej wuſtawje ſcžinuwa a kotryž je žo hakle njedawno njeudrje na němſke knježerſtwo wutſchahł.

Dojednanje w twarskim strajku.

Rozrjadcy sud w mzdowej zwadźe železnicarjow so rozbił. — Přiběranje bjezdźěłoſce.

W mjdowej ſwadźe twarſkeho pſchenjeſka je žo po 17-hodźinſkim jednanju w němſkim dźěłowym miniſterſtwje dojednanje doſpiło.

Na mjdowe žadźby, w roſrižazym wuſudźe ſe 10. auguſta mjenowane, žu žo powyſchenja dojednake, kotrež žo w jenotliwych wokrjeſach ſa wuwuczenych dźěłacžerjow mjes 2 a 4 pjenježkami hiboju. **S dźela žu žadźby roſrižazeho wuſuda njepſchemènjene woſtałe.** Mjdy wot 31. auguſta hacž 30. nowembra 1925 płacża. W druhim je žo roſrižazy wuſud ſe 14. auguſta pſchipóſtnał.

S dźělom žo wutorn ſapocžnje. Dojednane najwyſchſche žadźby ſa wuwuczenych dźěłacžerjow w Barlinſkim wokrjeſu wuczinjeja 1 hr. 25 pj., ſa twarſkich pomognych dźěłacžerjow 96 pj. Sa hornju a ſrjedźnu Badenſku žu ſa wuwuczenych dźěłacžerjow jako najwyſchſchu mjdu 1 hr. 12 pj., ſa twarſkich pomognych dźěłacžerjow 90 pj., ſa delnju Badenſku ſa wuwuczenych dźěłacžerjow 1 hr. 15 pj., ſa twarſkich pomognych dźěłacžerjow 92 pj. dojednali.

W **Saſſkim žwobodnym ſtacže** ma žo na podoſku pſchiſatych dojednanjow ſa wuwuczenych dźěłacžerjow 1 hr. 8 p., ſa twarſkich pomognych dźěłacžerjow 89 p. płacžicz, pſchicžinu je ſa Drażdźany a Kamjenicu 5 p. pſchirażka a ſa Lipſk 6 p. pſchirażka pſchida.

W **ſakſkej provinzy** žo w Magdeburgu ſa wuwuczenych dźěłacžerjow 1 hr. 5 p. a ſa pomognego dźěłacžerja 90 p. płacži, w Halli ſa wuwuczeneho dźěłacžerja 1 hr. 5 p., ſa pomognego dźěłacžerja 88 p., w Kaſſelſkim wokrjeſu 1 hr. 5 p. ſa wuwuczeneho a 87 p. na pomognych dźěłacžerjow.

W naſtupanju podſemſkich dźěłacžerjow njeje žo žanych pſchiſtwolenjow dozpiło.

Wſchě organiſazije žu dojednanje podpiſałe, tak ſo žu ſa dźěłodawarjow, kaž ſa dźěłacžerjow wjaſaze. Organiſazije žo nětko ſe wſchěmi ſrědkami ſa to poſtaraju, ſo jich žobuſtawy tele dojednanja pſchijimaju, byrnjež dyrbjale žo w jenotliwych wokrjeſach hiſchcze wobžeżnoſcze pſchewinycz, žmě žo tola wocžakacz, ſo žo dźěło ſa naj krótſchi cžaſ ſapocžnje. S tym žu žo ſozialneho wojowanja ſminyli, kotrež mózeſche roſmérow nabycz, kotrež žo wot létdźeſatkow njeje žu wjazy widźale.

Albert Rager fotograf. ateljej **w Kamjencu**

na rańšej dróży Telefon čo. 289 na rańšej dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhódže a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za mnje też knjez frizěr Jupt w Pančicach

Rozrižazy žud w mjdowej ſwadźe železnizarjow žo roſbił.

Pod pſchedźydźiwom wyſchſcheho měſchcžanoſty ſwonka žłužby dr. Zietbena je žo ſchiwórk w Barlinje mjes ſaſtupjerjemi ſarjadnikow němſkich železnizarjow a železnizarjow wo powyſchenju železnizarſkeje mſdy jednako. Hdyž ſaſtupjerjo železnizarjow ſpóſnachu, ſo žo ſ roſrižazym wuſudom jich žadanja na powyſchenje njeſo njedopjelni, woni krótko do wothłowowanja žud wopuſchcžichu, prajiwſchi, ſo žo jednanje po rjedźe njeſwjedźe, kaž je to hewak waſchnje. Toho dla nimaju ſa to, ſo žo roſrižazy wuſud wuſwaji, kotryž by žo po pomérach a hoſpodarſkim połoženju ſłoſił. Saſtupjerjo železnizarjow dyrbja toho dla žwoje žobudźěło w roſrižazym žudže ſaſtajicz. S tymle ſadžerženjom železnizarſkich ſaſtupjerjow žo roſrižazy žud roſbi.

Němſkemu dźěłowemu miniſtrej ſu ſaſtupjerjo železnizarjow zdźěłili ſo ſu ſaſtupjerjo železniſkeho ſarjadniſtwa wo nahladach pſchedźydźu wo powſchitkownym powyſchenju mſdy wobhonjeni byli, mjes tym ko je pſchedźyda ſaſtupjerjow železnizarjow w njeſaſtupnym wo žwojich nahladach woſtajił. Dokelž bě žo dale namjet ſaſtupjerjow železnizarjow na woſtorcženje abo pſchetorhnjenje połoženja wotpokaſał, je k wuwcžowanju doſchło, kotrež žo, dokelž je pſchedźyda njeſtrowjeny njewobſježe, tak pſchiwóſił, ſo ſu ſaſtupjerjo železnizarjow połoženje proteſtuju wopuſchcžili.

Pſchiběranje bjezdźěłoſcze.

W cžaſu wot 1. hacž 15. auguſta je žo, kaž žo ſ Barlina powě, liczba doſtawarjow hłownje podpjeru wot 197 000 na 208 000 powyſchiła. Liczba muſſkich doſtawarjow hłownje podpjeru je wot 176 000 na 186 000 ſtupiła. Liczba pſchiſłuſchnikow rentudoſtawarjow, kotrež pſchiražž doſtawaju, je ſ 250 000 na 265 000 ſroſtka.

Hórniſti ſtrajk w Amerizy.

Preſident ſwjatka hórniſtich dźěłacžerjow je poručił, ſa ma žo dźěło we wuhlowych podkopkach 1. ſeptembra ſaſtajicz, dokelž žo wobſtejerjo podkopkow ſapowjedźuja, mſdu powyſchicz.

Albert Rager fotograf. ateljej w Kamjencu

na rańšej dróży Telefon čo. 289 na rańšej dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhódže a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za mnje też knjez frizěr Jupt w Pančicach

Mjes Němſkej a Ruſkej žo politiſky jeczi ſamènja.

Tſjo ruſzy kommunistojo, kotrychž je ſtatny žud w Lipſku w prozeſu pſcheczíwo kommunistiſkemu mordarſkemu ſwjatkej w Němſkej k ſmjerczi ſaſudźił, žo pjeza ſ tſjomi němſkimi ſtudentami ſamènja, kotrychž je Moſkowſki tribunal k ſmjerczi ſaſudźił.

Wójna w Marokkowſkej.

Franzowſka wójſkowa roſprawa ſ Marokkowſkeje.

Parizjſke nowiny ſ Marokkowſkeje powědża, ſo franzowſke wójſko cžežko wojujo poſtupuje. S dźela žo na 1500 metrow wyſokich horach wojuje. Njepſchecželi ſa ſkrobłe napſchecžo ſtaja, tola žo wón nuſuje, žo pomaku wrócžo ſcžahnjeż.

Nowa pomoz ſa Abd-el-Krima.

Kaž dopiſowaſ Londonſkeho „Daily Telegrapha“ ſ Tangera telegrafuje, je Abd-el-Krimowy bratr, hłowny roſkaſowaſ riffſkeho wójſka, runje muſku pożyſki munizije dóſtał, njeſ njej wjele miljonow patronow ſa ruczne ſtełby. Abd-el-Krim je pódla toho je ſtrony pſcheczíwſkeho Marokkowſkeje tſi miljony peſetow k dale wjedźenju wójny dóſtał.

Belgiſki kral je ſwojej mandźelſkej do Indiſkeje puczuje.

Po powěſczach ſ Brüſſela ſtaj kral Albert a kralowa Eliſabetha ſchiwórk popołdnju do Marſeilla wotpuczowałoj, ſo byſchtaj žo ſ łódźu na wodyſmjenſke puczowanje do Indiſkeje podałoj. Pódla toho a to dże je ſ hłownej pſchicžinu tutoho puczowanja, chcžetaj wonaj w cžaſu, w kotrymž dyrbjał ſo jeju ſłeborny ſwaſ wobſwjeczicz, ſ dala Belgiſkeje być. K tomu ſtaj žo roſžudźiłoj, dokelž žu ſozialdemokratiſki miniſtrowje pod cžiſchcžom radikalnych elementow žwojeje ſtrony praſiłi, ſo žo njemóża pſchi wotmyſlenych offiſialnych ſwjatocznoſcžach ſ pſchicžinu jubileja wobſtacžicz. S puczowanjom kralowſkeju mandźelſkeju ſo tale wobcžežnoſcz woſtroni.

Połoženje w Syriſkej.

Hawaſka powěſcžernja je ſ Beiruta nadrobnu roſprawu wo podawkach w Dżebel-Druſu doſtała. We wěſtych nowinach, ſo w roſprawje praji, je ſo wudwalo, ſo je ſo ſčež Druſow ſbudźił, dokelž je ſo general Sarrail ſapowědźił, gouverneura w Dżebel-Druju, heſtmanna Charbilleta, wotſadźicz. Deputazija Druſow je drje do Beiruta pſchiſchła, ſo by žebi to ſadała. Tu pak je jenoš wurěcz była. Wěrnoſcz je, ſo je jedyn ſwobuſtaw ſnóžby ſultana Atracſcha njeſpokojom ſ tym był, ſo njemóžeſche, kaž prjedy, Druſe hory jako ſwoje priwatne ſamóženje wuwuzwacz. Sultan Atracſch je ſ ſyła hižo pod generalom Gouraudom ſčež ſpytał. Tehdy ſu myło na jeho hłowu ſtajili. Stónczenje je wón wo hnadu proſył. Hacžrunjež je wón tehdy **Franzowſkej žwěrnoſcž pſchiſahał, wón pſcheczíwo njej dale ſchkarkaſche.** Heſtmanna Charbilleta žebi ſ ſyła jako wutſchnjeho ſaſtojnika a organiſatora waża. Wón je ſa měſto Sueidu wobdowol natwarjeł dał a ſo ſ tym ſaſtajižbny ſčežnik.

Prajiło žo je, ſo móża Druſojo 68 000 mużow wobro-

Turnowanske připrawy
turnowanske wobleki
turnowanske ſtupnje
Samsna předawarnja ſławnych „Jahn“ turnowanskich ſtupnjow

poruča po najtuńšich dnjowych płaciznach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

kožane twory :-: ſportſke wěcy :-: ſedłarnja

nkej. Woprawdźe pak wonk hromadźe se žonami a dźećimi jenoż 40 000 duchi liča a nimaju wjacy dyšli 10 000 tšelbow. Pschi žiwojich cžahach wichak žu dalschej dwaj tyšnzaj tšelbow nadobyli a pódla toho je jim pschi porazky madagaskeho wotdźelenja 35 kschtich kanow a 12 maschinskich tšelbow do rukow padło, kotrež pak njerosumja trjebacj. Pschijimacj žo dyrbi, so j wurjadnej chrobkosczu wojuja. S tym žo wujaschnja, so žu pschi wojowanju cžasto schowawali. Wojowanje pola Eiry by bjes rjekowskeho inżenjerstwa alsirskich Spahow k katastrofje dowjedło. S skownej pschiczinu tuteho njewuspscha je pódla pschenahlenoho cžerpjenja madagaskich wojakow tež pschehnate khwatanje było, kotrež je 3500 muži žiwje wotdźel. pschicjoedło, so by garnisonu w Sueidze wuswobodźiło, mjes tym so 45 stopnjow czołoty w sczinje kujeżesche a sestaranje z wodu njebjeże dobahaze. Tehdy je Damaskus jedyn je žiwojich najbole kritiskich drjowo mék. Dokelż je město bjes garnisony było, žu žo Europjenje do hrosy dali. **Dźenża je Damaskus w ruzy Franzozow.**

Syrisku pschezo hischcze z diwju stronow z propagandu wodźełaju, z Moskwy a Angory (Turkowskeje). Syriska misca je pschejara wupschestrena, to mohło je 10 000 muži na dożahaze waschnje schkitacz, kotrež žu dotal w Syrisce byli. Na konzu žo praji, so žu wotpóśłanzy Libanouskich Druzow pola sultana Atrascha pobyli. Tón je pjecza žadał:

1. So bychu jeho na cžaż žiwjenja za gouverneura we Dżebel-Druzu pschibośnali.
2. So by žana franzowska garnisona w Dżebel-Druzu njewostała.
3. Wón by dowolił, so by žo franzowski sasnupjeł do jeho wokolnosce puscheził.

Namolwjenja sultana Atrascha.

Sultan Atrasch je namolwjenja sa wschitkich Syriskich kudał, so bychu postanyli a pschecžiwo Franzowsam wojowali:

Franzozowsojo mjes tym pschihoty k rosshudźazej offensiwje cžinja. Sersedu je žo do Beiruta diwisija wojakow pschiwjesha. W Damasku žu žo wschė możne wobhladnitwosne naprawy pschecžiwo nadpadej cžinitke. Město je z měrom. Wojazy po dróhach cžahaju, kruta wojerska kontrola je žo sawjedła. Nekotrych wotpóśłanzow Druzow, kotrež ku dyrbjeli w měsesze sdźe naschkaraez, žu sajeli.

Kommunistojo žo Kantona smozowali.

Knjeżerstwo Sjednoczenych statow polnózneje Ameriki wosjewjeja, so žu tak mjenowani Shanpoa-kadetojo do města Kantona smozowali. Mjes tuthymi maju ruzny bolschewikojo wjednistwo. Kadetojo su cžežku artillerju w měsesze nawoshli a wschė strategiske městno wobsadźili. Woni žu wjele politikich pschecžiwnikow sajeli.

Wójnske łódźistwo a wójsko w Kantonje je pod roskasowarstwom rusich bolschewikow, a tež Kantonske knjeżerstwo žo po bolschewikskich sasadach słoznje.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 29. awgusta 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —3½, thermometer wo dujo +23. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w nozy +13. Wuhladny na njestajn wjedro. Wczera rano leżesche wyschina nad Schwedskej, Finiskej, wjecžornej a krótkowjecžornej Europje, nižina nadesche žo nad rauschej Ruskej a hischcze pschezo pola kupy Island. Wot tam žolmy wubéżkow wukhadźeja, nam nasche wjedro sasno a sasno nakażejo. Dricžźanska wjedrarnja wczera rano ménjesche, so njewobstajne wjedro wobkhowamy. Nascha pschijowdunischa radiodepesha, z Barlinskeje wjedrarnje (kotrež kóždy dźeń wosjewjamy), ma wjazy nadźije, so žo wjedro staji. Schkleiza je hižo wyboko na rjane wjedro slibja. Bóh dajm nam stónczne rjane, wotamowe wjedro wobradźicz, kotrež tak nusnje trjebamy. — Riz jenoż pola nas w nasschej starej Europje smy posledni cžas njewjedra a slowki méli. Też z Japanskeje

Schkrowa powěsć wo wjedrje za julije njedjelu: Sa Němskim: W pokodnischej Němske žucho a trochu rjenje, w poloźnoj Němskej pschemenjaze; pschi mótkim brjoh wětrotje a z městnami deschcze. Sa Europu: W kóikowjecžornej Europje rjane wjedro, hewak wschudźom pschemenjate, wětrowje wjedro je wjele deschczemi.

— **Stajne deschcze a wulka mokrota.** Tuthwilne njelubosne wjedro, kotrež hižom tydźenje dołho traje, k domkhowanju žnjow khětro sadźewa. Haczrunjez žu žo žnć lětża thěrro jahe sapoczinake pornje druhim létam, tak tola njebé knjezim dworam mózno, žwoje žnć w prawym cžasu domoj dokhowacz, mjes tym so žu burjo a žiwnoscerjo z nimi hotowi. Wotżebje wjele wotwża widźimy z městnami hischcze na polach. Nekotre diwory wokoło Budyschina nimaju hischcze wotwż pożnczeny. Wotwży w pólach abo na hromadkach ani wjazy njewusthkhu. Se městnami je wjele sorna wurosło. Sskona hnije. Wotowa, kiž z woprédka bohaty wunoschk lubjesche, žaknje a cžorni. Schkoda rjanych płodow, létuscheho hewak tak płódneho léta. Najwjetsi schkódi pak tukhwilna mokrota wotżebje bérnam. Krażnje žu žo bérny, wotżebje pózdnje lětża wuwile. Srédka hdy w janym druhim léże nadeńdemy tak wjele bérnow a tak wulke pod pjenkom każ lětża. A nékło, tale stajna, wostudła, dołhotrajaza mokrota. Se hromadami bérny cžornja a hnija. Sela padaju a hinu. Bérny žu jara wodżane a hubjenje płodża. Jenoj pésczejnej roli mokrota hischcze dołat tak jara njeschkódżesche. Se stykhej wutrobu hlada ratać do pschichoda. Hribam wéżo tutón cžaż howi, tola, schto to wschto pomcha, hdyż druhe płody z tym njewuprajnu schkodu cžerpja. Jeli hubjene wjedro bórzy žiwój dołatuiy ras njerschemèni, mamy žo drohoty zyrobu nadżijecz. Mjes tym so we druhich krajinach wulke njewjedra sathadźeju a so zyle krajiny powodża, dha pola naż sażo wschitko na polach hinje a hnije.

— **Nosprawa polizije.** Piched nékotrymi dnjami tudy jeneho schewsteho z jasina puschczichu. Wón mějesche dla wschelakich nowych paduschstwow khłostanje wotpokutowacz. Wczera jeho pschi tym lepichu, jako chcyjsche psched jenej banku žonjaze **kolo** pokradnycz. — Dźenża w nozy tuzy mużaze kolo znamki „Diamant“ kradnychu. Kolo ma cžisło 2040 14, cžornu podstawu, żołte swjena [illegible]mi žimnahami, wodkidło je niklowane, na swónczku je napisno „Clemens König. Wo wézy służobne łódźelenja prosża kriminalna polizija w Budyschinje.

— **Małym rentnarjam** wuplaczuje žo podpjera za mżaz september wutoru, 1. septembra w měsesczanskej hlownej pokladnizy (w radnizy po 2 khodomaj).

— **Wojerske renty.** Na podstawku tsecžeho zakonja ke wotménjenju statnych sastaracžerskich zakonjow maju žo wschė wojerske renty z nowa wobliczicz. Tute wobliczenja sakkadnych pschiwobroczenjow a dopłaczenja žo bjes namjeta najspěchnischo pschewjedże. Cžim mjenje žo sastaracžerske tohodła nadběhnuja, cžim khětschischo žo to wobliczenje (Umrechnung) pschewjedże a dokonczi. Jumu žo 50 hr. na tajkich wójnischi wobschkodżenych wuplacża, kotrež buchu w lécze 1923 jako 20 proz. dostawarjo renty wotnamakani. To pak žo stawa jenoż na wotżebity namjet. Tutón na žo po mózności pisomnje na sastaracžerski hamt stajicz. We žwojim famżnym sajimje žo namjetowarjo proscha, hnydom namjet sapodacz.

— **Tyfusa thorjesi.** Też w Hornjej Lužizy je z městnami nétko tyfus wudyrił. W Nowym Salzu a w Rakezach slej dwé wożobje na tyfus ekhorjelej.

— **Swójbna Hospodarska Schula w Klóschtrje „Porta coeli“ pola Tischnowa na Morawje.** Sa nasche katolske dżowki, pschede wschém žerbsteho ratarskeho dorostu je jara pschihodżazy wustaw k wukubkowanju za domjacznosc a hospodarstwo „swójbna hospodarska schula“ w Klóschtrje „Porta coeli“ njedaleko Brna na Morawje, hdyż žerbske knjeżny žobu rosnowuzuja. Tutón wustaw, sjednoczeny se pensionatom, ma za sameŕ, nawuczicz holzu snajmjenjscha 16 lét stare wschitko to, schtoż je jim za praktiske žiwjenje trébne a wużitne hacz do jich samostatnosze. Sobom po wschitke potrebne wukubkowarki zwérzu wo to prózuja sdźełacz ducha a wutrobu holzow na nabožnischem sakładze, sachcžépicz jim smysł za porjadk, słutniwosc, luboscz k dźełu a k zwjedomitemu wudobyelnjenju winowatosczow a pschi wschém dźiwa žo na to, so bychu žebi thowarstki pschijonne a mile waschnja pschiżwojile. Schulski létnik sapoczina žo z 1. septembrom a skónczi žo w julim. Pschipowédżenja pschijimaju žo psches zyke léto; ale doporuczuje žo, so bychu žo pschipowédżenja w prawem cžasu stale, dokelż je liczba khowankow wobmjesowana. Pschi sapisu ma žo pschedpołożicz kschcżeński list, wopisamo wot měschczanosty a wusswédczenje wo sadżerzenju, wusstajene wot wošadneho sarara. — W sakładzenem létniku žu schcżesz žerbskich holzow w tutej „swójbnej hospodarskej schuli“ pobyke a ze žo jim tam jara derje spodobało. Běchu to knjeżny Hernaschtez z Nachlowa p. Kulowa, Cecilija Nawkez z Radworja, Hanczez z Bronja, Nésakez z Bělschez, Wélkez z Wudworja a Selnakez z Kulowa. Léto prjedy poby knjezna Hańža Rebischez z Khanez tohorunja tam. Wone wschitke sawésce na napraschowanja radłubje wotnowinja.

S **Lubija.** (Zésone kolo kradnyli.) Na smutskownej Budyschńskej dróży 2 jenemu rjemjeslnikej jésone kolo kradnychu. Kolo je znamki Naumann-Germanija, cžisło 945 139. Wone ma cžornu podstawu a cžorne schkitańske blochi, żołte swjena z cžornymi smuhami. Wodżidło je z cžorneho horje shibnjene, šerw pedall wobschkodżeny. Prédkowny schkitanski blach je jenoj z grotom pschiwjasany.

S **Króstawy.** Wobžarujomne njesbožo sta žo [illegible] dny w tudomnej skale. Wésty skałaŕ dżésche nimo budy žiwjesko towarischa. Tu sleczża jemu nabobo nécžto do wócžka. Na wócžko hnydom niczo wjazy njewidżesche. Hnydom zawolany lékaŕ jemu radżesche, so by žo wócžko won wzało, dokl mélo žo smutskownemu létšjemu sadżewacz.

S **Kamjenza.** Na tudomnej Budyschńskej dróży sta žo schtwórtk wjecžor wokoło 6 hodź. wobžarujomne njesbožo z cžežkim awtom jeneje Drjeżdżanskeje firmy. Cžežky awto z pschipowéschakom jédżesche po Budyschńskej dróży horje. Nadobo žo cžeridło (Antriebswelle) skima. Pschi tym zhubi schofer móz nad awtom. Awto jédżesche wrócžo a hrożesche Kahntez wukladne wokna rosbicz. Tomu pak pschipowéschak sadżewasche, kotrež do jeneho chromoweho kamjenja sajdże a tam stejo wosta. Prédkowny awto srasy do pschipowéschaka a rosrasy žebi z tym sadnju sczenu a pobocžne sczeny. S tym pak bu hižo wulke njesbožo wotwobroczene. Hewak **bychtaj wobaj** wosaj po nahlej horje dele jékoż. Ludźo, kotriž **runje** tudy dżechu, podawaŕ widżawschi, roscżekachu. Mużaj, **kotraj** běschtaj na awcze, pschischnje dele skocżikschtaj. — Dołho je so [illegible] wo tym jednako, so by žo Budyschńska dróha na tamnym městnje za cżežky awtowy wokhad sawrjela.

S **Delnjeho Wurjesa.** W nozy k brjeżdże žo pola tudomneho měscżanosty Natuscha nutskamachu. Tam kradnychu jenu britwu, rohowe nawoczi, schokoladu a nécžto pjenjes.

S **Mikowa.** Dróha mjes Mikowa a Krjebju je ja jéżdny wobkhad dla nażywanja swrjena. Jéżdny wobkhad žo na Hóżdnitši pucz psches Nowu Wjaż pokazuje. — Sawżeranje pżowy w Rósboržskim wokrjeżu je žo sdżełnyło.

S **Delan.** Wrjuż je létża wurjadnje bohatże jatcżel, zyła hola je dałeko a schżeroko w jeho cžeriwjenym blyschczu jewja, milý powéir dycha błódku wón, wschó żywnoscži we wuschomaj, hdyż žo Boże błónczko je žwotnym [illegible] tymi pruhami nad naschmschej krajinu rostiwa a njeliczomne žiwy pilnych pczołkow hromadża poždżejshe błódke pokłady pódnich kwétkow, kotrež jim wpościcza starostliwa znażerka Boża stwórba. Kajki je to měr w naschej holi a kak to cžłowjeka spokoja, hdyż žmé daloko wot hórka a tolka, wot spéchow a starosczow wschédneho žiwjenja sunu nékotre hodżinki po naschmkej holi puczowacz a pódla žwole je cžuwy kkowacz. S pjerom a z barbami njeje mózno

„K spodźiwnje wumożenemu hajnkej.“

P. Rożeggera „Podawiny a podawki z Alpow“.

5]

(Pokracžowanje.)

Schtó wé, hacz Bernard žo za tutym „lépschim dółom“ njebudżesche prózowak, to dże běsche z zyła jara po jeho myśli, njebudżesche-li jónu z wjecžora na puczowanju we Delnim kamjentnym dole (Unterśteintal) sjwónjez swónicz sażitychak. To njesjwonjesche žo se kónczitego wéże alpiskeje wży, kotraž na kromje wudolinu nad wsu leżesche, ale z wężicžki, žedźazeje na tšesche schwarneje korczmy, kiž wokasche žiwoju cželedź a najsterschho tež muczných puczowacžow k wjecžeri. Tam wón jakoži a bu wot diwżju drjewacžow, kotrajž za tachlowym blidom žiwój paleńj pjeschtaj, hnydom spóśnaty jako spodźiwnje wumożeny hajnik. W běhu wjecžora pschiżwydże žo też korczmarka „k winowej kicži“ za blido a posticži Bernardej žiwoju schérohu ruku, so ju jara swjeżeła, cžłowjeka sesnacz, kotrehoż Bóh Knjes wotżebje rad ma, dokelż je jeho na tak spodźiwne waschnje sakitał a dał se skalneje seżeny dele wotnjesecz. Schtó wé, k cžemu je wón hischcze na tutom świecże wubrany a postajeny. Desti žhe wón résacz? To dyrbjał žebi wón ras jeje piku wobhladacz tam deleka pschi „Ach“. Kukuchi leża tam hižo dlesschi cžaż naworschtowane każ pampuchi. Hdy by chcył to dżéś pschewsacz? Mśdy dla žo wonaj mjes žobu wadżicz njebudżetaj.

Bernard wosta w korczmje, korczmarka běsche młoda, lukowata wudowa.

Nasajtra poża deleka pschi rézy „Ach“ w résaku pila rézacz, jo běše tschésti wotlétowachu a běše dejki žo wuskożenje po hrjadach žuwachu. Korczmarka stojesche se žwojimaj na kichjż složenymaj rukomaj druhdy se spodobanjom a pschihladowasche dźeku. Desti běchu takle jemne a hładke, so korczmarżynej bodrej wócžky po nimi pschespéschnje thodżejschej hacz do kromy, hdżeż žwiżnje a statnje, módru salu wokoło żiwota żwiru, stojesche mischtr résanja. — Méschto posdżischo, hdyż žo kermuschka bliżesche, ménjesche korczmarka, so móże pila thwilu sastacz, Bernard ma wunicz, cželata nakupowacz. Wona dawasche jemu derje srosumliwu wucżbu na puczowanju, kak ma kajkosci cželazebo mjasa pożudżowacz a na łóżdy pad dyrbi žo pschi kupowanju buram rjez, kak cžłowjek njeby wérił, so placżżiny za mjaso někto tak spaduja, a to dla dowodowanja z Ameriki. Bernard pschijimdże nécžto cželatow domoj a pschi žamej kermuschi dyrbjesche žebi běłu salu swjasacz, we sjtwach korczmarskich pouhacz horje nożyc a placżenja za worczżimu pschijitmacz. Sczahujala-li burjo pschi tom khżake wobliczo, to ma žo jim wujasnicz, so placżżiny sa mjaso snowa tak stupaju, dokelż hornjo-rakuzej jtóni wikwarju jwschitkon jkót wotwożuja. Też na porjedżenje žo Bernard jara derje wusmjesche. W korczmje „k winowej kicži“ běschtej dwé druzinje wina, to „ordinari“ (jednoze) a to „dobre“. Wobé cžerpachu z jenoho a toho žamoho żuda, jenoż so dyrbjesche Bernard pschi „ordinari“ (jednoreem) prostu, wschédnu, pschi „dobrem“ toczenu schklenzu bracz. K tomu wschemu da so mischtr pity jara derje powuczicz a cžinjesche žwoju wéż žnajmjenscha tak derje, żaż žam korczmar, tiż bé léto pryedy sbożnje wumrél. Też wédżesche won hoścż se żortami a powédanjom wulkotnje roswijeselicz a na Trachopjeznej scżénje drje je mohł pol léta horjeka pschebywacz, telko dyrdomdejow běsche tam dożiwił. Cžim żiwicžko won wo straschnych podawiznach powédasche, cžim wjazy wody mócżeche do „ordinari“ wina pschilivacz, bjes toho, so bychu hoścżo woteschli. — So tajkele to wuitojnosce dosta jónu z wjecžora wot korczmarki sloty pferschcżeńk za mjdu. Njebożeczki bé jón na trjeżdżnym porsce nożyk, Bernard dyrbjesche žebi jón na makuschk tykncz; „wo telko žu ty wjerschi dyżli wón“, bé wona pschi tom prajila.

W naschledowazej nozy dopomni žo won na żiwoje žlubjenje na skalnej scżénje, żiwój żiwy dżeń zanych debjenkow a hospodarstwo „swójbna hospodarska schula“ w Klóschtrje „Porta coeli“ njedaleko Brna na Morawje, hdyż žerbske knjeżny žobu rosnowuzuja. Tutón wustaw, sjednoczeny se pensionatom, ma za sameŕ, nawuczicz holzu snajmjenscha 16 lét stare wschitko to, schtoż je jim za praktiske žiwjenje trébne a wużitne hacz do jich samostatnosze. Sobom po wschitke potrebne wukubkowarki zwérzu wo to prózuja sdźełacz ducha a wutrobu holzow na nabožnischem sakładze, sachcžépicz jim smysł za porjadk, słutniwosc, luboscz k dźełu a k zwjedomitemu wudobyelnjenju winowatosczow a pschi wschém dźiwa žo na to, so bychu žebi thowarstki pschijonne a mile waschnja pschiżwojile. Schulski létnik sapoczina žo z 1. septembrom a skónczi žo w julim. Pschipowédżenja pschijimaju žo psches zyke léto; ale doporuczuje žo, so bychu žo pschipowédżenja w prawem cžasu stale, dokelż je liczba khowankow wobmjesowana. Pschi sapisu ma žo pschedpołożicz kschcżeński list, wopisamo wot měschczanosty a wusswédczenje wo sadżerzenju, wusstajene wot wošadneho sarara. — W sakładzenem létniku žu schcżesz žerbskich holzow w tutej „swójbnej hospodarskej schuli“ pobyke a ze žo jim tam jara derje spodobało. Běchu to knjeżny Hernaschtez z Nachlowa p. Kulowa, Cecilija Nawkez z Radworja, Hanczez z Bronja, Nésakez z Bělschez, Wélkez z Wudworja a Selnakez z Kulowa. Léto prjedy poby knjezna Hańža Rebischez z Khanez tohorunja tam. Wone wschitke sawésce na napraschowanja radłubje wotnowinja.

S **Lubija.** (Zésone kolo kradnyli.) Na smutskownej Budyschńskej dróży 2 jenemu rjemjeslnikej jésone kolo kradnychu. Kolo je znamki Naumann-Germanija, cžisło 945 139. Wone ma cžornu podstawu a cžorne schkitańske blochi, żołte swjena z cžornymi smuhami. Wodżidło je z cžorneho horje shibnjene, šerw pedall wobschkodżeny. Prédkowny schkitanski blach je jenoj z grotom pschiwjasany.

S **Króstawy.** Wobžarujomne njesbožo sta žo [illegible] dny w tudomnej skale. Wésty skałaŕ dżésche nimo budy žiwjesko towarischa. Tu sleczża jemu nabobo nécžto do wócžka. Na wócžko hnydom niczo wjazy njewidżesche. Hnydom zawolany lékaŕ jemu radżesche, so by žo wócžko won wzało, dokl mélo žo smutskownemu létšjemu sadżewacz.

S **Kamjenza.** Na tudomnej Budyschńskej dróży sta žo schtwórtk wjecžor wokoło 6 hodź. wobžarujomne njesbožo z cžežkim awtom jeneje Drjeżdżanskeje firmy. Cžežky awto z pschipowéschakom jédżesche po Budyschńskej dróży horje. Nadobo žo cžeridło (Antriebswelle) skima. Pschi tym zhubi schofer móz nad awtom. Awto jédżesche wrócžo a hrożesche Kahntez wukladne wokna rosbicz. Tomu pak pschipowéschak sadżewasche, kotrež do jeneho chromoweho kamjenja sajdże a tam stejo wosta. Prédkowny awto srasy do pschipowéschaka a rosrasy žebi z tym sadnju sczenu a pobocžne sczeny. S tym pak bu hižo wulke njesbožo wotwobroczene. Hewak **bychtaj wobaj** wosaj po nahlej horje dele jékoż. Ludźo, kotriž **runje** tudy dżechu, podawaŕ widżawschi, roscżekachu. Mużaj, **kotraj** běschtaj na awcze, pschischnje dele skocżikschtaj. — Dołho je so [illegible] wo tym jednako, so by žo Budyschńska dróha na tamnym městnje za cżežky awtowy wokhad sawrjela.

S **Delnjeho Wurjesa.** W nozy k brjeżdże žo pola tudomneho měscżanosty Natuscha nutskamachu. Tam kradnychu jenu britwu, rohowe nawoczi, schokoladu a nécžto pjenjes.

S **Mikowa.** Dróha mjes Mikowa a Krjebju je ja jéżdny wobkhad dla nażywanja swrjena. Jéżdny wobkhad žo na Hóżdnitši pucz psches Nowu Wjaż pokazuje. — Sawżeranje pżowy w Rósboržskim wokrjeżu je žo sdżełnyło.

S **Delan.** Wrjuż je létża wurjadnje bohatże jatcżel, zyła hola je dałeko a schżeroko w jeho cžeriwjenym blyschczu jewja, milý powéir dycha błódku wón, wschó żywnoscži we wuschomaj, hdyż žo Boże błónczko je žwotnym [illegible] tymi pruhami nad naschmschej krajinu rostiwa a njeliczomne žiwy pilnych pczołkow hromadża poždżejshe błódke pokłady pódnich kwétkow, kotrež jim wpościcza starostliwa znażerka Boża stwórba. Kajki je to měr w naschej holi a kak to cžłowjeka spokoja, hdyż žmé daloko wot hórka a tolka, wot spéchow a starosczow wschédneho žiwjenja sunu nékotre hodżinki po naschmkej holi puczowacz a pódla žwole je cžuwy kkowacz. S pjerom a z barbami njeje mózno

wjazy na cžéle njenoschcz, ale wón bé žo z tym smérewał, so žmé žo w tutom padże wuwjacże cžinicz. Hewak jemu niczo na mysle njepschindże . . .

Dwhaj tola! Jemu sajdże do nosthom, so korczma „k winowej kicži“ mohła w pschichodże mécz napisamo: „K spodźiwnje wumożenemu hajnkej.“

Wokoło hód běsche hižo tak daloko, so Bernard žamostatnje wot burowo drjewo pokupowaschze. Też běsche žwoju komorku k pschebywanju tam deleka pschi rézaku, njepraschcżeju žo dale, se jtiwu w korczmje samémk. Korczmarżyna žo to z woprédka trochu dżiwno, ale potom wona ménjeschze, pola muża je lépje, ma-li žwoju hlowu, hacz dożyła zanu. W tom cžażu jakoži do korczmy k nim jedyn z tammych drjewarjow, kiž běsche pschi wumożenju na Trachopjeznej scżénje pódla był. S pjaseju won dyri we blido z radoscżu nad tym, so nańdże tu Bernarda tak cżupto žedżo jako nastawazeho korczmarja. Monaj po hromadu žhdżeschtaj a pschi schkleiży „dobreho“ wocżerstwjchtaj žwoje dopominanja, a kak běsche pastyrka drjewarjow na pomoz sawołała. — Tole dopomnjecże běsche Bernardej, hyrnjeż niż zyku nóz spar fahnało, pryedy hacz schtwórcż hodżinki dołho méra njepopschałao, pryedy hacz bé wutknył. — Napożledku by pastyrżej kosow prawje njebyło, by-li žo won z korczmarku „k winowej kicži“ wożenił? Tajke jónske swjetyńa żortam njerosumja. Hdyż z nimi ras rjenje cžinjsch, chżedża hnydom žo za jeneho wudacz. Mój Bożo, hdy bo žo chżył z kóżdej wożenicz, kiž je cži žiwjenje wukhowała, to by stara wuhlerka Wabelka wschéch muży zyle žiwjenje na schiji méła, tych se Schramsbach grunda a „Hüttau“ a „Zirmleiten“. Wschém, kotriž maja psches léż „Zirmleiten“ khodżicz, je Wabelka žiwjenje wumożika, hdyż je pschi puczu pola tych schtomowych hobrow stała a na pschibliżowazych wokała: Kedżbowacz! Tu drjewo puschczeja! — To je tola žwjata winowatosc. Wschako žo to też tak pschipósnawa, a Ruska njesmeje na nicžo skorżicz. A skorżicz też njebudże, dokelż je mudra holeżka. A nétko cżas w Bożim mjenje spacz.

Přiloha k číslu 201 „Serb. Nowin“

Sobotu, 29. awgusta 1925

Wobrazy a přirunanja wo Stockholmskim swětowym cyrkwinskim zjězdźe.

Wot sararja dr. W. Stählina z Nürnberka, kotryž bě jako němski delegat na zjězdźe.

Pschepołnosći pschednoschkow a narěčow, z kotrymiž su dny konferenzy napjelnjene, sćehowi njeskónčnu wschelakorosć myślow a nahladow; a mjes tym so w dołhim rjedźe sastupjerjo najwschelakorischich zyrkwjow a ludow se swojich nahladow a we swojim cěłnym a duchownym dialekcie rěča a druhi mjenje abo bóle wutrajnje pschiposluchaja, móže so dyž a dyž spěwanje pschisłuschnje sadźenje, cyła luboscć k człowjeschstwu, horje podaće wutroby, słowo z hłubiny profetiskeho widźenja pschi wschich mjeńy won jenosći ducha sadźacz dawacz. Tak dyž burchowny Bodelschwingh po dźakowanju luboscći, kiž je sa swojim wosadnik khorych z wukraja zhonił, a wupraji, so tutón duch spomožnje luboscże po budże we wulkim wukazowacz jako najźiwlnischi swjatk woprawdźiteho sjednoćerstwa, abo hdyž na ramtuze wafchnje němsay abo francowsay rěčnizy žadanje młodźiny po woprawdźitnych nabožnych wobsćerjach po kschesćanstwje pokonotwy a stutka město bjeskrejneho zyrkwinskeho porjada wuprajeja; abo hdyž kn. Paula Müller-Otfried a wyschschi z Tilling sa žadanje żony wustupi, po kotrymž ma so hnac hacź dotal na pschistojnosne kaćuneże żony pschi prasche njach sjawneje pschistojnosće dźiwacz.

Sdyłnischo hischcze hacź rěčane słowo dawaja jenotliwe wobrazy bohatemu nashonjenju tutych konferenzynych dnjow wuras a snamjo. Njezmérna błyła ludu cźaka njedźelu wjeczor psched durjemi Gustaw-Adolfskeje zyrkwje w połnoch města. Nutsłach hedźi abo steji człowjek pschi człowjeku. Male wólkowe świećki świeca so a brastokaju pschi wotkarju a potom cźahnu w dźiwnej prozeschiji němsay generalni superintendentojo a anglikanzy biskopjo psched patriarchom rušischich zyrkwjow, to dyžtu na tutej świętowej konferenzy dwopomnjesce jerměrtoho Mokkowskeho patriarcha Tichona wospjewjeźili. Wóčko chze wschě barwy, słoto, świećili a wschelakore człowjeze w błizka do so pschijeću a duch so prózuje, žiwje sapschinnuje, schtož so dozpła stawa. Metropolit z Bukowiny powéda we němskej rěči wo stawišnach rušskeje zyrkwje. Potom z jezi arzybiskop z Dublina pschednahladnje wotwonjenu rěcź, z kotrejž spyta wobras jeneho muża ryśowacz, kiž je był pod tyschnoscźemi žwojeho ludu njebojasny pschipowedar khcijża, ale sadny błyskoze so tola hłubscha myśl tuteje hodźiny, zhromadne wusnaće zyrkwjow w rušischim kraju ke woporam bolschewistiskeje świętowieje hidy pschećiwo khcescźanstwu.

Někotre hodźiny pryedy běchmy z němskimi a schwedskimi studentami, z hollandskimi a schwajzarskimi zastupjerjemi kschesćanskeho studentskeho hibanja w njesapomnicze krasnych městnoscźach wustawa ludoweje wyschoze schule wonkach w Sigtuna pschi Mälarskim jězorju žedźeli a běchmy žebi wot załožerja a wjednika tutoho domu Manfreda Björkquista powědacz dali a wo tschitżerstwie hibanju schwedskich studentow, kotśiž wot Upsale do wjow won njebechu, kotrež běchu do nowoty wonkownych zyrkwinskich waschnjow sapadle. W tutym najstarschim měsće Schwedskeje z rospadankami tjoch wulkich starych zyrkwjow, kotrež je dźensa wjeś z lědy 700 wobydlerjemi, ma dalokohladaze pósnacze toho, schtož mkodźina jeneho suda potrjeba, domišnu schromadneho žiwjenja, žorło hłubokeho a pobożneho świętowieho pónacza. Rumnoscże wubraneje rjanoscże, krasne barby a formy wschćich wuhotowanjow a gratow, kotrež tódźn hordoscź na němske wumělske pschemyslo wohańbja, sadny toho a wysche toho khutnu a wulku pschirodu skuskanu a k tomu hłuboku móz jeneho žadneho człowjeka, za kotrychž sesnacze je cźaš swojeho žiwjenja dźakowny.

Konferenza ma swoje wyschiny a to njejsu stajne te wokomiki, w kotrychž so někcho zyle wobsebitego stanje. Na mnje a hischcze někotreho druheho je wobsebity zaćišćiwy cźinił, jako we wuprajenju wo winowatoscźach zyrkwje k ratalskim a sozialnym problemam metropolit z Transhylwanskeje praji, so tež woni dźensa w sich wobsebje raatskim kraju psched cźežemi industrielneje ludowje worschty stoja, ale za rańschcho człowjeka tyrbi rozhubźaza pomoz sećacz w tym, so bo wera w nim pobjelni. Płacźi pak tole jenoj za rańschcho człowjeka? We hodźinje, hdyž tule rosprawu wotpósćelu, cźita so na konferenzy rěcź němskostatneho kanzlera dra. Luthera. Hdyž dyrbi po pschećeru dra. Luthera tuta konferenza woprawdże „nowe sjewjenje mózneje žiwjenskeje woprawdźitoscźe khcescźanstwa być, potom hakle budźa tute jara wschelake wobrazy a synki do nutskowneje jednoty swjasane.

W třešnej komorcy.

(Wobras se wyh.)

Schto je tam tola do wschelakeho cźapra. Hnydom na lewizu duri stoja tykanzowe blachi a hromadźa cźenkeho břešowcho drjewa k satepjenju. Jelesne kachliczi a blachowe roły. Na prawizu wuhadźene wokna i wulkej łapu wodźete, kalowy schrub a tykanzowe polzy. Na lewej stronje pod tśechu hischcze nęschto kachliżow. Haj, snajn je, žu to wot starych brunych kachli, hdyž hischcze dźeczi běchmy. Nimale schtwórty dźeł jstwy wupjelnichu. Tamle cźekla za, stary kotwrót a nęschto senu. Khóts drasi! To běsche moja hlowa. To pschińdże, hdyž žu tajfi dołhi kliborat. Tajkale bruha rjada! Cźehodła njejsym lepje kedźbował a žu w prawym cźasu tkhił, schtož dyrbich w žiwjenju tež cźinicz, je-li dźesch dopredła pschińcz. Kóždemu wschk to date njeje. Potom wschat dyrbich tej pschekłasć: tu njejsy w dobrej jstwje, ale w tśěchnej komorzy. Hlejcze, schto tu sleji — starý dźěcźazy wosyck, w kotrymž sej nah mać a wotka wobkoj. Ma żelesne wojo a na konzu drjewjany prękusch. Na żelesnych pjerach bedźi schćerki brjuchaty kosch. W tym matej dwe ruma dosć. Njeje hischcze wotrjebźeny a dodźerżany. A macź ni jón sa moje dźeći postlcźecze. Dyrbjach jej po njón pschiśeć, mjenjesche, so je hischcze kaž nowy a trjebał jón jenoż troschu pschebarbicź. Kaž stara Noachowa archa, schto bychu tola ludźo prajili. Tajzy my „moderni“ nętko žmy.

A schto dha tamle sady steji? Pjeraty stok z wyšokim wobłoženjom, tschinja a stara drjewjana kolebka, rjenje namolowana a na kónzach wurěsane wutrobiczki, tam mójeschi ju sapschimnuczź. Tu hischcze jedyn kokwrót. Pój troschku bliże, jo jej cźe wobhladam. Wschо hischcze ma — desku, muźiłka, krośno, schnórru a na stejzach bźe, cźerwjene a selene papjerjane kwetki. Wot pschady hischcze tu žu, kotruż je moja wowka nędźy psched lętami we wjeśnej korczmiczźy žubu cźinika, žwjezźika. Widźu je dźensa hischcze, kak na stólczku šedźo pschedjesche. Hrubý zworn jej dźekasche, na zyle lęto. Kak rjenje je tola tehdom było, hdyž ludźo na jmyńskich wjeczorach w domach pschedźechu a po pschasach khodźachu. We wójnje pytachu na hornich kubjach sa kolesłami a pschedźechu sabo. Dopomnjenka na sastarske cźaźu. A to je sabo šminyło, hdyž mamy nętko wschoho dosć. Haj, kolesko, ty hijo šu bo nętkory sakrabny ras wjerczało. Ssu cźe po pjeschasach wokoło nożnjił, sy nnoho widźoko a błyschało. Wowka je husćisćho wo tym powédała, kajke żorty a trjśti šu na pschasach z hólzami méke. Ale kolełka bórczaczu a schwórczaczu tohodła dale a porsty pschebérachu šo cźim pilnischo. Kolesko, nętko tcźisch tu horjeka a cźerwje cźe pschetocźa. Ganjch cźłowjek šo wjazy sa tołu njestara. Cźaźy šu šo jara pschemęnite, šu zyle hinasche. Na pschasy drje żenje wjazy njepóhbjesch. Tuž dyrbisch šo do twojeho dómta podacź. Na ischini śteja wjazore kartony, we jenym wschelake saplaty a kušti płatu. Chcźch šej wékо wobhladacź, z ruku barbjene wobrasy a debjenki, sdźelnych je a wocźinich pschilowk, so by wékо wocźinjene wostało. Runje tak cźinjesche wowka. Tajkela żylne, strowe dejti!

A nętko po pollaknych a pscherych wschо. Njemóžach šo nahladacź na wschćich wézach. Tajkale rjana šerbśta drasta. Sso wjazy njenoży, je šastarśta, šu ju i „nęmskej“ samęnite, tele pišane šuknje, rubischcza, banty, šekle polne namolowanych rózlczkow. A kak rjenje! Wschelakich mustrow. We pschilowku stare listy, sesćihwći, Hórnikowa cźitanka a Nowiny z lęta 1864. Tu stara knižka še wschelakimi hojpodarskimi a druhimi pokiwami za młodych a starych — kak na šo rola wobdźełacź, stót kormicź, šad šuschicź, khleb pjeź, kak mam šo sadźerżeć jako khcescźan, młody cźłowjek; kak na šo ta a druha khorosć wotehnacź, pschi tajstim a hinaschim njeśbożu, hdyž woheń wudyri a powodźenje nastanje. Schto majsch wo šonach dźerżeć a wo wschelakich khupych pschiwerkach. Jedyn senjezih, šerbiśe stawišny, tež pschirodopiż — Rostkowa knižka. Tu hischcze knižka, hdyž šu nimale wschć rjemjeśka wopišane. Wowsnne paćerśoze knihe, modleźke a spěwarśte, wšeo šerbiśe, tehdom hischcze šo hinaš na Sserbśtwo dźerżeśche hacź dźensa. Tu poboźna mudlitwa pschi hylnym primanju. Snajn ju hischcze derje, pschi njewjedrach sebydachmy šo hromadźe wo jstwje a wowka cźitasche ju wótśje a prosumliwje. Pschi tym šedźeśche w jswojim pjeratym śtole a modleśche šo njewuśtawajcy. A pschi tóždym błyśte prajeśche sjajnje: „Wóh budź nam hrěschnikam hnadny a milosćiwy!“ Ale na dźaš jenje njepośabu, hdyž njewjedro sbožownje nimo cźehnjeśche.

Nimale hodźinku ryju w starej khcini. Kak rjenje žu šo tola pryedy šerbśki drasćeźili, kaž nętko hischcze w wschelakich dźełach Prušskeje. Widźu hischcze wowku pschede mnu w jejnej pišanej šuknji, schtatcźe, rubischcźu na ramjenju a w zankoštej mézy. Kak porjadnje je šej wschitkо khowała a rjadowała. Kelko raśew je tele wékе woczinika a sacźinika. W tutym rózu leźeśche pschezo jej žmjertny kitl. Płat je šej žama tkała. Haj, na tebi, kolesko, je pschdała a šej śpěwała: „Pschadła je Marija kudźatku — —“. Nętko śpi dawno w khłodnej semi. Kak dołho traje a tej my tam budźemy. Ssnadź posdźiśco mojł wmucźkojo tu ryć budu kaž to dźensa cźinju.

Stónczńje sacźinju khcinju a žydnu šo na nju. Mužłu a žonju. Hdźe šu tola cźašy wośtake! Sstócźnita njedźela nje njemyli a njewabi. Hlada I małymi wokniesćkami da komorki a to mérnje, so mje njeby I mojich žonow wubudźe. Ssu cźe po pschasach wokoło nożnjił, sy nnoho widźoko a žłujchało. Wowka je husćisćho wo tym powédała, kajke żorty a trjśti šu na pschasach z hólzami méke. Ale kolełka bórczaczu a schwórczaczu tohodła dale a porsty pschebérachu šo cźim pilnischo. Kolesko, nętko tcźisch tu horjeka a cźerwje cźe pschetocźa. Ganjch cźłowjek šo wjazy sa tołu njestara. Cźaźy šu šo jara pschemęnite, šu zyle hinasche. Na pschasy drje żenje wjazy njepóhbjesch. Tuž dyrbisch šo do twojeho dómta podacź. Na ischini śteja wjazore kartony, we jenym wschelake saplaty a kušti płatu. Chcźch šej wékо wobhladacź, z ruku barbjene wobrasy a debjenki, sdźelnych je a wocźinich pschilowk, so by wékо wocźinjene wostało. Runje tak cźinjesche wowka. Tajkele żylne, strowe dejti!

A nętko po pollaknych a pscherych wschо. Njemóžach šo nahladacź na wschćich wézach. Tajkale rjana šerbśta drasta. Sso wjazy njenoży, je šastarśta, šu ju i „nęmskej“ samęnite, tele pišane šuknje, rubischcza, banty, šekle polne namolowanych rózlczkow. A kak rjenje! Wschelakich mustrow. We pschilowku stare listy, sesćihwći, Hórnikowa cźitanka a Nowiny z lęta 1864. Tu stara knižka še wschelakimi hojpodarskimi a druhimi pokiwami za młodych a starych — kak na šo rola wobdźełacź, stót kormicź, šad šuschicź, khleb pjeź, kak mam šo sadźerżeć jako khcescźan, młody cźłowjek; kak na šo ta a druha khorosć wotehnacź, pschi tajstim a hinaschim njeśbożu, hdyž woheń wudyri a powodźenje nastanje. Schto majsch wo šonach dźerżeć a wo wschelakich khupych pschiwerkach. Jedyn senjezih, šerbiśe stawišny, tež pschirodopiż — Rostkowa knižka. Tu hischcze knižka, hdyž šu nimale wschć rjemjeśka wopišane. Wowsnne paćerśoze knihe, modleźke a spěwarśte, wšeo šerbiśe, tehdom hischcze šo hinaš na Sserbśtwo dźerżeśche hacź dźensa. Tu poboźna mudlitwa pschi hylnym primanju. Snajn ju hischcze derje, pschi njewjedrach sebydachmy šo hromadźe wo jstwje a wowka cźitasche ju wótśje a prosumliwje. Pschi tym šedźeśche w jswojim pjeratym śtole a modleśche šo njewuśtawajcy. A pschi tóždym błyśte prajeśche sjajnje: „Wóh budź nam hrěschnikam hnadny a milosćiwy!“ Ale na dźaš jenje njepośabu, hdyž njewjedro sbožownje nimo cźehnjeśche.

Nimale hodźinku ryju w starej khcini. Kak rjenje žu šo tola pryedy šerbśki drasćeźili, kaž nętko hischcze w wschelakich dźełach Prušskeje. Widźu hischcze wowku pschede mnu w jejnej pišanej šuknji, schtatcźe, rubischcźu na ramjenju a w zankoštej mézy. Kak porjadnje je šej wschitkо khowała a rjadowała. Kelko raśew je tele wékе woczinika a sacźinika. W tutym rózu leźeśche pschezo jej žmjertny kitl. Płat je šej žama tkała. Haj, na tebi, kolesko, je pschdała a šej śpěwała: „Pschadła je Marija kudźatku — —“. Nętko śpi dawno w khłodnej semi. Kak dołho traje a tej my tam budźemy. Ssnadź posdźiśco mojł wmucźkojo tu ryć budu kaž to dźensa cźinju.

Stónczńje sacźinju khcinju a žydnu šo na nju. Mužłu a žonju. Hdźe šu tola cźašy wośtake! Sstócźnita njedźela nje njemyli a njewabi. Hlada I małymi wokniesćkami da komorki a to mérnje, so mje njeby I mojich žonow wubu-

Cyrkej Našeje Lub. Knj. w Budyšinje.

(Pokračowanje.)

Sserbska zyrkej dobywasche žebi pschezo dale wschelakore fundazije, z dźela z leżomnoscźow, z dźela z naturalijow. Tak dari Khatyrna, wudowa po Rüdigeru se Sskankowa, nęhbuscheho Budyschskeho měšcźanoscźy a jeje žyn Jan prjedawschennu duchownennu Hendrichej z Bodow, a kaplanej Pětrej załožiny (Stiftungen). Pożlednischi woteda je zyrkwi.

W lěcźinje z lęta 1363, w kotrejž pschipiśaczu po kaplanej Hendrichej „fu vnsir prown“ 4 hrywny lětnje danje, jewi so prěni króć naspomnjene němske pomjenowanje za žwj. Marijinu a žerbšku zyrkej.

W februarju 1431 běchu Hušicźa na tom, Budyschin z nowa wobléhowacź. Tohodła cźekkachu wobydlerjo pschedměstow se žiwojim wobžedźerišwom do šmutskwuneho města. Měšcźanska rada dasche pschedměsća sesapalecź, so by njepschecźelej najpschihódniche sejzeranischcza sniczika. Wobléhowarjo wschak wobeń salachu a žpjtachu wobsebje „zyrkeń N. L. K.“ wobróćź, so bychu ju z drjewom a sažpjkami nayselnili: tole městno měšcźe za nożyp k potźelenju města žlužicź. Tola snapschecźiwnje běsche tak sasakle, so Gužicźa nadběhowanje na město spuschcźichu a jo wopuschcźichu. Wot zyrkwje pak šowachu jenoš hischcze sakładne murje.

L. 1443 bu zyrkeń prěni króć znowanatwarjena a poswjećena; sdobom poswjećichu go też schtyri woltarje. Dwanaccź lět pozdźischo poswjećeji Mischnjenzki biskop Kaspar se Schenberka (Schönberg) hischcze dwaj druhaj woltarjej.

W lěcźe 1508 sawjedźechu dominikanskeho municha Jana Tetzela we žwjatoczńem prozeschijónje do zyrkwje N. L. K. Wobydlerjo městwa a wšow pschidźechu we wulkich žylach sa nim. K wopomnjenju na jeho pschitomnoscź je šo pjecza na to městnje, hdźeź je wón prědował, w blischcźi zyrkwje stojazy kamjenny khcinj postajił.

Něschto lět pozdźischo pschiwobroćźi so rada a měšcźanstwo k evangelskej wucźbje. Mjes tym so i toho cźasa šo swady njes tachantstwom a měšcźanskej radu wo wobžedźenstwo Pětroweje zyrkwje sapoczachu, wosta tola zyrkeń N. L. K. tehdy hischcze psched tajkimi swadami wukhowana, schtož je i najlepschim dopokom sa to, so i wjesćka Sserbja jej pschipiśkuschachu, tośiź i wulkeho dźela katolšej wérje žwérni swostachu.

W cźasu wobléhowanja Budyschina w l. 1620 psches kurwjerčna Jana Jurja I. Sakšeho wotpali šo narańschi dźeł města a z nim też zyrkej N. L. K. Na žboże měšcźe wona tehdy hižo kamjenitny wjelb, kiž šo wukhowa, tak so mózachu šo Boże žłužby wotmérzacź.

Tachantstwo dasche, so by wotpalenu zyrkeń a domy duchownych sazo natwarićź mohło, l. 1624 dobrowólne dary sbéracź. Sa dwě lěcźe wukonja so nowotwar a pod tachantom Kattmanom bu zyrkeń z nowa poswjećena.

L. 1634 (2. meje) wotpali go wobnowjena zyrkej znowa. Dokelž žebi bóle na to myślachu, Mikkawschšku zyrkej, kotraž běsche wokoło lěta 1552 sa farsku zyrkej Sserbow posdźinjena a je parochialnymi prawami wuhotowana, w tom cźasu pak hischcze w rozwalinach ležesche, sazo natwaricź, spósnawajo, so je jako farska zyrkej katolšich Sserbow musnischo, trěbna, tohodła sanjecha go twarjenje zyrkwje Našeje Lubeje Knjenje. Ale tachantstwo spuschcźi tajke woimyślenje sazo, hdyž běchu Schwejzoju l. 1639 twarste drjewo hižo k twarjenju nowoje Mikkawschowoje zyrkwje nawożene, sebrali a k paliżadam wuźili. Potom pschińdźechu k pschebywdźenju, so nowotwar zyrkwje N. L. K. njebudźe tak drohi, jako twar Mikkawschšteje zyrkwje.

Pschi něschto lět trajazych swadach mjes tachantstwom a měšcźanskej radu wo to, komu zyrkej N. L. K. pschiškuschna, rošudźi kurwjerčh Jan Jurij I., kotrehož běschtej wobej stronje za pohrědnika wuprošbjej, tak so tachantstwu nowotwar dowoli a 5. jutrownika 1642 we tadźe porući, so ma fo katolšim Sserbam hacź do natwarjenja žerbšteje zyrkwje tón cźaš próžnoscźojaza Michałka zyrkej se městnymi wumělenjenjent pschewoštajcź.

Swady sapoczachu so njes tachantstwom a městom

snowa, hdyž jednasche go wo waschnju twarjenja zyrkwje, kotruż dyrbjeche tachantstwo něcź wjelbowanu a masiwnu a trochu powjetschenu, mjes tym so měšcźanska rada žebi to šakała a waschnje nowotwara pschedpišowała. Swady trajachu nędźe pjeć lět. Tachantstwo wobroćźi go na kejžora, na krajneho hejtmana z Gersdorf a napośledku sazo na kurwjerčna jow rošgudźenje. Stónczńje 9. žnjenja 1647 dóńdźe kurwjerčhi rošsud, kiž tachantstwu prawa pschipóžč, so žnuź go zyrkej wsche i kamjenja natwaricź, kaž běsche psched pożlednim wohnjom była.

W kamjnym lěcźe bu zyrkej pschecźe dotwarjena a wot tachanta Hasinka poswjećena. Tachantstwo wopuschcźi nętko Michałšku zyrkej z zyrkej Našeje Lubeje Knjenje, kotraž go hacź dotal jenoš kapała mjenowasche, bu na městno Mikkawschšteje zyrkwje z farskej zyrkwju katolšich Sserbow.

W l. 1686 wudyri w Budyschinje wulki woheń a snicźi w nozy wot 5. k 6. julšej wulki dźeł města a Marijina zyrkej go sazo hobu wotpali; jenoš kapała (jakrsitija) swosta njesranjena. Tehdyschi tachant Ferdinand Brückner wot Brückenstein starasche go hnydom wo snowa natwarjenje zyrkwje. Wón sarjadowa dobrowólne sběrki a da tvarschenu mischtrej Balthasarej Kschešcźjanej Hili wyhowaiku šhotowicź, po kotrejž měšcźe go nowa zyrkej wo 3 kohcze podšéhnicź a hala z zyrkwju pod jenu tšěchu pschińcź. Hdyž w jutrownika 1687 go pocźesche sakład k powjetschenemu twarej ryć, rada města pschecźiwo tomu protestowasche; sazo běschtej wobej stronje tachantstwu a radu, w roskorje a wobroćźichtej go wotpjet na kurwjerčha Jana Jurja III. S reskripton z 13. julija 1690 dowoli kurwjerčh nowotwar zyrkwje a hale z kamjenja, jenoš so hale njeběhdźeschе z zyrkwju pod jenej tšěchu stacź.

Hacź do spoczatka 19. stotka njeje wo zyrkwi N. L. K. hižo nicźo šlyschecź. Po bitwje pola Budyschina je zyrkej wot 20. meje 1813 hacź do 27. dezembra 1814 też němšej wožadze wobeju wérywuznaćowu k Božim žłužbam žłužiła, dokelž wužiwaschе ju Pětrowa wulka zyrkej jako lazaret.

(Skónczenje pschichódnje.)

hžíka. A starschej deleka na mnje cžakataj, chzemy šiwacžicž. „To pschiwšdšesch dzenša na wopyt a tu šiwiku šy nastaraje prjecž. Hdže šy tola tak dołho był, masch dže lute pawcžiny na drasece. Schto, w tšešchnej komorzy? Laby tón cžłowjek na rjanym njedželskim dnju tam horjeka na hornjej lubi! Nē, hóleže, šforo njeje wēricž!"

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. 12. njedželu po šwjatej Trojizy we Pětrowskej zyrkwi ma rano ½7 hodź. farar Eber šprowědź a šwj. wotkasanje, ½8 hodź. farar Grołe předowanje, dop. w 11 hodź. na farar Eber w šrjedźowni Božu słužbu sa hłuchoněmych, ¼12 hodź. je kemšcenje sa dźěći (cand. Clauß, mišijonski wučer sa China).

W Marijnej-Marcžinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź. duchomny prim. Haebler předowanje, w 11 hodź. farar Grołe kemšcenje sa dźěći. Wjecžor w 6 hodź. mišijonska Boża słužba (cand. Clauß, mišijonski wučer sa China).

Sběrka sa wohładnu diakoniju.

Sšrjedu pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi modleška hodźina sa njedźelnicže.

Schtwórtk pop. w 4 hodź. je we ev. towarščhowni na Hornjecžerskej hašy **towarščstwo wowiołow.**

Pjatk pop. w 3 hodź. w sali němšcinje wyschcheje schule (wjedźy krajnoštaw. seminar) diožezanska shromadźizna, k cžemuž šo ſ tuthym wschě wohładne stawy wutrobnje pscheproschuja.

Tydźeńske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Eder, w Marijnej-Marcžinej zyrkwi farar Grołe.

Zapóslane.

Móža so serbske towarstwa při němskich swjedźenjach wobdźělić.

Tuto praschenje nastawa dła wschelakich njelubych podawkow a wunuſuje rosmominanje, dokelž šo jasno pokasuje, kak malo nasch šerbšti lud šwoje stawizny znaje, kajka šyrota je hischcze w politiju. Njeby tak było, dźiwacžu šo tajke šmjatki stacž mohle, kaž w sańdźenym cžašu. Tohodła ma šo pschi wobdźělenju na němškich šwjedźenjach schčehowaze wobdźehowacž:

Kruta mjesa ma šo wotpředka schzahnyež mjes zyle njemóžnymi towarščhami. Spójnajemy je najšćehje na barbach khorhojow. Hdźež cžorno-běło-cžerwjena barba leži, je wobdźělenje ſa naš Šserbow njemóžne, dokelž towarščhwa ſ tuthymi barbami Wilhemińske cžašy sałożene njemóža a šu reakzionarne hač na kósej. Mimo toho tež druhim narodam žiwjenje njepopscheja. Rumjewon je šamnjenym prawom kommunistowje šwoju cžerwjenu khorhoj pokasuja. Tuthmitne barby němškeje republiki pak šu cžorno-cžerwjeno-złote. Dale maja někotre wschoněmške towarščhwa hischcze khorhoje ſ cžornym kschižom na hdźe-polu. To ma ſa naš Šserbow hischcze wobšeriy wuznam. Hdyž tež cžorno-běło-cžerwjene towarščhwa naschi pschesłedowacži njeſu, dha bychu poślednischi wschu njemóžnje rajcadźscho sežuzle.

Schto-tuńka cžorny kschiž w běłym polu wosnamjenja, hižasche šo tu hižo psched krótkim cžašom, njech pak je rowolne, o šo hischcze ras wojšewi. Pod tuthym znamjenjom waschu šo nēhdy němšay rycerjo do šerbšticži kraſnach a palachu, mordowachu a rubjachu. Starschi Šserbow šabichu (šic!). Semju jim rubichu a wutworichu se šhubjenege šemje dźenšnišche knjeże dworu, na kotrychž hischcze dźenša jich potomnizy šłuża. Naschim šerbšticžim wótzam pschinjesechu robotu, cžaš polny pyssow a zakoscže. Cžorny kschiž w běłym polu cžehnjesche jehdom pscheds tuthymi rubjeżnikami a potomnizy nchdušchich robocžanow we šwojej dźeżacžej šmyšlenoscži sjednocža šo ſ tuthym znamjenjom, kotrež tukhwilu ſa nicžo mjenje njewusthuja, hač ſa nowe wojerstwo, nowu wójnu. A kak wjese Šserbow šu šamo šobuſtawy tuthch rjadow, towarščhwow atd? Schtóž je jich „Stock ab, Stock über" šłyschał, drje wšitke nē, wo cžo šo jedna. Kóždemu rosumnemu cžłowjekej pak dyrje šo šmjecž pschi tajkim hrajkanju ſ wohnjom?

Tohodła stawaja šo hischcze tajke wēży a Šserbja pschemalo na šwoju cžešcž dźerža.

Nadrobnje dyrbimy rosważowacž, pschi kajkich němškich šwjedźenjach šo wobdźělicž njemóžemy. Nichtó Šserbow njewobdźělenja dła ſa njepschecželow njesmeje, winowatsi pak šmy naschim wótzam trochu neutralne wrócžodźerženje, to rēka potajkim pschi tajkich šwjedźenjach, hdźež cžorno-běło-cžerwjena barba knježi, hdźež je tendenza wschoněmšta, hdźež šo cžorny kschiž w běłym polu pokasuje. Pschecžiwo Sšlowjanstwu tucži wojuja hač na krej. To widźimy w druhim padže, hdźež w Pruſkej jedyn general pschecžiwo „Sšlowjanam a Sšlowakam" wustupowaſche. Poprawnym dyrbjachu tam wschitzy Šserbja šo wotbjacžicž. Na tajke rēcže jenicžka wotmolwa!

Napschecžo tomu pak šo niczo rjez njechodzi, hdyž šo šerbške towarščhwa posa pschecželuneho němšeho towarščstwa wobdźěla. Też pola šwjedźenjow šwérnych republikanow móža šo naſche towarščhwa bjese dwěla wobdźělicž, haj jako šobuſtaczany němšekeje republiki dyrbimy my runjewon a šmy my to naschemu narodej winowacži, wustupicž ſa naſche prawa.

My žonych Němzow njehidźimy. My ſ žyla nikoho njehidźimy, dokelž je napschecžo šerbšcemu waschnju a — njekscheczijanske. My chzemy a dyrbimy bycž pschecželo pschecželej. Šmy my tola wschitzy w jenym kraju žiwi a dyrbimy hromadźe dźělacž. Boha dźakowano je też rosumnych Němzow dosć, kiž wschě schkaranja šabudźeja. Wjetschina šo žeuje wo to njestara a špuſchcza šo na to, schtož w němšich nowinach cžita a schtož šo wot njepschecželstwa kliſi do šerca trubi. Schtóž wē, kak šo politika dźela, njedźiwa šo. Tam réka; Senſacija na tóždy pad! Hacž je mērno abo niz, je wschо jene.

Tu pokasuje šo też, kak wulka schkoda je, šo tóždy jednotliwy Sšerb šwoju němšku wokolinu w šerbšich praschenjach prawje rosšmētli. To je jara wulka schkoda za naš a žeuje šo cžasto tak klupje praschelí njebychu, hdy by tóždy šwoju narodnu winowatosczej dopjelnił. Nam probachuje šebjewědomje a šacžuje ſa cžešcž naſcheho ludu. Sašparnosczej je tak wulka, jo ſ žyla nichtó njewē, tak wēzy šteja a k tomu wotpomhacž móże tóždy jenotliwy a tódle **towarščhwo, hdyž** na prawnym blaku šo pschi němšich pśezedźenjach wobdźěli a też hubu ſa naschu wēz wotewri — niz jenož hdyž je mušne.

Sa dysu prajicž, wēſte ſubjektiwne ſacžuesze wschak šo k rosšmužowanju trjeba, hdźe mójemy šo wobdźělicž a tódle nic. Kóždemu pak to dale njeje. Schtož hač tudym njemē, wē ſmano druhi. A hdyž wschitzy wupuscha njewedza, je pschezo hischcze możnosczej, jo šo w Budyschinje w zentrali na prawy puczj pokasuja. Tohodła radscheno šo wopraschecz, prjedy hacž je blamaja hotowa w ſ...nosczi.

Djedrich Hełaſ.

Braščenje z listowym hołbjom.

Kak he tryſtał k žonje pschichoł.

W jenym prozesu, kaſiž je jenoż w Ameriky mózno pišaja Chikagowske nowiny. Spocžatk běsche žort, wukónz žeńtwa, wēſo pschecžiwo woli nawożenje.

Wobſkorzenz dźiwneho prozesa je młody muk ſ mjesnom Elias Monzy, bohaty ratař w Hoodriver w Stacže Oregon. Psched létom cžitasche Monzy w jenej amerikanſkich nowinje wo ſkoždownym mandźelſtwje, hdźež dźesche pół w błeschi ſ pośrědnikom. Skoro wschě amerikanke nowiny pišachu wo mandźelſkim ſkoždu jeneje farmarskeje dźowki, kotraž dła niedośahajeho ſnajomſtwa list, kiž namalet k žeńtwje wopschijesche, dło jeneje błeſche inkne a do morza cžišny. Mēšaju dołho hrajachu žolmy ſ njej ſwojm hrn, hacž jeneho dnja namółnik błeſchu ſ wodu wuczahny. Nrewočakanm wobſkaſi łubši wulke ſkoždźowanje njes łódźnym muſkhwom. Też kapitan wo tym ſhoni. Cžitasche list, wotmolwi na ſonjazy namiet a žiwjeckeſche bórſi po tym kwaſ ſ farmarker dźowku. Tak dałoko tuta na roman podobna ſtawizna, kotraž ſo młodemu ratarſej Monzyej jara lubjeſche.

Monzy běſche w krutach žiwotich pschecželow jako wumarſeny nježeńenz ſnaty a wotmyſłi, po waschnju tutoho ſcžinjenego podawka ſej jedyn žort ſcžinicž a hołzu, kotraž je na njewſchédne waschnje ſ muſej pschiſchła, hiſchcze pschetrjechicž. Pišaſche liſt, w kotrymž ſtejeſche: Nēkam Elias Monzy, bydlu w Hoodriver w Organje a wobſedźu 100 000 dollarow mjenjes. Praji šo, ſo je mój jwonkowny napohlad pschitulny a mohł duſchnu hołzku ſkoždownu ſcžinicž. Młode knježnu, kotreż maja łóſcht ſe mnje bracž, njech ſo ſamolubja. Monzy, kiž tutón ſamjet khutrje njemēſcesche, ſamrē liſt a dowēri jón jenemu liſtowemu hołbjej. Hołb leczeſche ſ liſtom dale a bu w jenym měſtaczku ſtata Massachsetts powandźeny. Tutu nalēzniſcu wobwēſcela ſwotom lokalna nowina w dłeſchcej rospravce a Monzy dosta niz mjenje hacž 4000 namjetow na žeńtwu, na kotreż wēſo ſ žyla njewotmolwi. Wēſche mjes tym na hołbju ſ namjetom na žeńtwu posabył, dźiwjeneho dnja njenadźiwy wopyt dosta. Młoda knježna pschiſłupi pśches ſahrodźi do ſtatoka a pschedſtaſi ſo ſe ſcžehowazymi ſłowami: „Sšym wasch namjet na žeńtwu cžitała. Dokelž ſej myſłiſch, ſo je njepraktiſch, ſwoju fotografiju pschipóſłała, ſym hnydom wopohlabnyła pschiſchła. Mózecže ſo ſ waſchimaj wocžomaj pschepokasacž, hacž waſchim žadawſam dośahaem."

Monzy njebě njemało pscheſtrašeny. Roswucži ſamolwjeſku ſ krótka wo ſwojim žortnym wotpohladže. Ale młoda knježnička ſo na tym tak roshori a wopuſchcži linkuna ſtatok kubſerſa, jenu hrošo, ſo budźe ſej ſarunanje ſchkody žadacž a ſo jeho wobſtorži. Bórzy po tym dosta Monzy pschipiſk prawniſka, kiž jemu k wěſenju da, ſo jeho klijenka 20 000 dollarow žada. Tuto žadanje ſarunarka ſchkody je ſ wulkimi wudawkami ſa pucžowanje riednoczene a pschiſłaji, ſo je jeho dła wěſteho nawożenja wotpokaſała. Ssudnik ſpyta wobej ſtronje ſjednacž. Monzy, kiž hakle po nēſko dohlada, kak rjana ſtórzbnica je, pschekładze ſej wēz njejaxy. A dokelž ſtudnik k wědźenju da, ſo wunjuđ najſterje k łépschemu ſtórzbnizy wupadnje, ſcžini prozesej nahły kónz. Tak ſ chińdže Monzy, tutón wunarjeny nježenjenz, pschiſłuſcžo ſwojej woli k ſonje, — Mýſłeſche najſterje, radſcho ſej ſnowa wſacž, hacž 20 000 dollarow woprowacž.

Mandźelski přećiwo swojej woli.

Kak hrabja Vallier šo wożeni, wo tym nicžo njewědźo.

Žiwjenje je druhdy ſpódźiwniſche hacž šej ſo fantaſije połny bažnit wumyſłicž może. Mandźelſka komedija, kotrejež pośledenje jednanje šo psched Londonſkim ſudom wotwiwaſche, by ſnadź na jeiwiſchezi njedotwérliwa była. Italſki hrabja ſtejeſche psched jendźelſkim ſudnikom a ſadaſche roskrjasanje ſwojeho „mandźelſtwa" a wobkrucži, ſo je do

Aljoša goršok.

Spiſał Leo Tolſtoj.*

(Stónczenje.)

Tak běſche połdra léta žiwy był, jako ſo njewſchédny podawk w jeho žiwjenju poda. Tutón podawk wobſtejeſche w tom, ſe t ſwojenu ſpódźiwanju ſhoni, ſo ſu mjes cžłowjekami nimo pomērow wotwitnoſnoſcže tež hiſchcze pocžahi zyle wożebiteho raſa: pocžahi, pola kotrychž ſo wo to njejedna, ſo druhemu ſchtórnje ſwětliſch, pakžiſi ſa njeho na pośtu nożnych, abu konja ſa njeho pſchahaſch, ale pocžahi, pola kotrychž jednu druhemu ſe ſamžneho pohonja dobroty wopokaſuje a pschecželnje ſ nim wobkhadźuje, — a ſo tež wón, Aljoſcha, ſ tajſich pocžahow wuſamknjeny njeje. To dyrbjeſche ſ kucharku naſhonicž. Uſtinja běſche ſkyrotka, młoda a runje tak dźeława kaž Aljoſcha, a Aljoſcha dyrbjeſche nětko ſ prēnjemu raſej naſhonicž, ſo běſche wón ſam — wón ſam a niz jeho poſtuženja — jednemu druhemu cžłowjekej drohi a luby. Hdyž běſche jeho macž jemu dobra była, njeběſche to tak ſacžuł; bě ſo jemu tak ſdało, kaž by to hinak bycž njemohło, njeběſche to hinak, kaž by ſam žebi dobry był. Nětko pak widźeſche nadobo, ſo Uſtinja, kaczrunjeż běſche jemu zyle zuſa, tola dobuzełnoſcž ſ nim ſacžuwaſche, wona woſtaji kupy ſ butru ſa njeho w hornzu, a hdyž wón jēdźeſche, ſtoji wona hłowu do ruki a hladaſche bjes pschestacža na njeho. A hdyž wón potom na nju pohlada, potom ſo wona ſmējeſche, a też wón ſo poſmēwowaſche.

To bě tak nowe a ſpódźiwne, ſo ſo Aljoſcha jara wuſtroža. Wón ſacžu, ſo jemu to ſadźiwa, tak dale žłuzicž, raž bě hacž dotal žłuził. Běſche pak njedźiwajcy toho wjeſoły, a hdyž na ſwoje kholowny hladaſche, kotreż běſche Uſtinja jemu plataka, tſchaſeſche ſ hłowu a ſmējeſche ſe. Cžaſto pak, pſchi dźele abo hdyž mējeſche nēkajki puczj hicž, wuhlēſche žebi na Uſtinju a potom ſchukotaſche ſamyſłeny pſchi ſebi: „Haj, to je hołza, tuta Uſtinja!"

Uſtinja ponthaſche jemu, hdźežkuliž mózeſche a Aljoſcha ponthaſche jaſo jej. Wona powēdaſche jemu ſe ſwojeho žiwjenja, kak je wożwrocžita, kak bě cžeta ju ſ žebi wſała a ju poſdźiſcho do měſta dała, hdźež je pschekupzowy žyn ju chžył k ſtupoſczi ſawjeſcz, a kak je jeho wotpokaſała. Uſtinja powēdaſche rad, a wón jej rad poſłuchaſche. Wón běſche wo tom łyſchał, ſo ſo w měſeže cžaſcžiſcho ſtawaſche, ſo tam dźełazy burja ſo ſ kucharkami wożenicžich. Jomu wopraſcha ſo jeho Uſtinja, hacž jeho bórſy njewożenja. Wón wotmolwi, ſo to njewē, ſo pak žebi njeby rad jednu ſe wſej brał.

„Sšy dyrje žebi hižo jemu wupytał?" wopraſcha ſo jeho.

„Bych žebi rad tebje brał. Chzeſch?"

„Hladaj jenoż, tajſile gorſchoł, a kak rjenje je to prajiſ, ſawoła kucharka, jeho ſ trēnjom pſcheſ khribjet dyrjo. „Cžehodła njebych dyrbjała chzeż?"

W butrowym tydźenju pſchińdże ſtary nan do měſta po Aljoſchowu mſdu. Pſchekupzowa nandźelſka bě ſhonita, ſo chże ſo Aljoſcha ſ Uſtinju wożenicž, ſchtož ſo jí dozyła njelubjeſche. „Wona budże ſamodruha, dostanje dźěcžo a k cžemu je potom wuſchna?" A prajeſche to ſwojemu muſej.

Pſchekupz wuplacži Aljoſchowemu nanej mſdu.

„Nó, kak by ſ mojim hołzom ſpokojont?" wopraſcha ſo bur, „prajach wam tola, ſo je ſwólniwy a cžicht."

„To dreje wón je, chże pak wulku hłupoſcž ſworacz. Chże ſo ſ kucharku wożenicž — ale wo ſenſenych ludźoch ja njerodźu. Te njejdu ſa naš niczo wuſchne."

„Tajſile hłupak, tajſile hłupak. Schto je jenoż do njeho ſajſko!" rosnjendri ſo nan. „Njewēſt tomu jenoż, ja wſchak jemu tajſele hłupoſcže ſ hłowcžki wuklepam."

Jako ſtary nan do kuchinje pſchińdże, ſydny ſo ſe błido a cžakaſche na ſyna. Aljoſcha bě w měſeže byk, a wrócži ſo zyły wujachcený.

„Mýſłach žebi, ſo ſo tu pſchiſłojnje ſadżerżiſch", ſareča na njeho nan. „Schto jenoż je do tebje ſajſko?"

„Do mnje? Szyka niczo!"

„Schto, niczo? Chzeſch ſo tola wożenicž! Hdyž budże na cžaſu, cže wożenju, a to ſ jenej, kotruž cži wupytam, a niz ſ tajſej ſchlumpu ſ měſta."

Nan hiſchcze dołho na Aljoſcha rēcžeſche. Aljoſcha pak ſtejo ſdychowaſche. Hdyž bě nan pſcheſtał rēcžeż, poſmēwaſche ſo Aljoſcha.

„Kaž dyzeſch, nano, mózu to też woſtajicž", wón ſwotmolwi.

„Nó, hlej!"

Jako bě nan woteſchoł a wón ſ Uſtinju ſam wrócžowoſtał — wona běſche ſady durji pſchipoſłuchaſka — prajeſche ji: „Naju wēz njeje ſo poradźiła, ſy hłyſchała? Wón je ſo roshněwał, je mi to ſakaſał!"

Uſtinja ptakaſche ſcžiſka do ſwojeho ſchórzuchа.

Aljoſcha mjaſkaſche ſ jaſykom.

„Dyrbju drje jemu poſłuchacž. Budźemoj drje to wotſtajicž dyrbjecž."

Jako pſchekupzowa jemu wjecžor kaſaſche, ſo by wokrējzy ſeſacžinjał, wopraſcha ſo jeho:

„Nó, dyzeješe nana poſłuchacž a hłupoſcž ſebi ſ hłowcžki wuklepacž?"

„Haj wſchak", wotmolwi Aljoſcha. Sšmējeſche ſo. Tola w błiſčhim wokomiku kulachu ſo jomu ſyły jenoż tak po ſzonaj.

*

Aljoſcha njerēcžeſche wot toho cžaſa ſ Uſtinju wjazy wo žeńtwje a běſche zyle tak žiwy kaž prjedy. W pośeſe pośła jeho pſchekupz na tſchu, ſo by ſnēh dele ſeſzypał. Aljoſcha ſaleſh na tſchu, ſeſzypa ſnēh dele a cžyſzche potom pſchinjeſenjeny ſnēh ſe tſchehneho žłoba wotdrapacž. Pſchi tom ſłubi runowahu a padźe ſ kopacžu dele. K njeſbożu njepadny na ſnēh na dworze, ale na żeleſny wutwark pſched thežinymi durjemi. Uſtinja pſchibēža na pomoz a ſady njeje pſchekupzowa dźowka.

„Sšy žebi ſchkodu ſcžinił, Aljoſcha?"

„Kak bych žebi tola ſchkodu ſcžinił? Njeje niczo."

Cžyſzche ſtanyeż, njemóžeſche pak a ſmēſeſche ſo jenoż. Jeho donjeſechu do wrótnikowoje jſtwy. Lékař pſchińdże, pſchepytowa jeho a wopraſcha ſo, kdże jeho boli.

„Wſchuńdże ije boli, tola to niczo njeſchkodźi, hdyž jenoż kujes ſły njeje. Dyrbicže też batjuſchcžy powēſcž dacž."

Aljoſcha leżeiche dwaj dnjej, a na tſeczim dnju pópkachu po duchownego.

„Schto, dyrbiſch woprawdže wumrēcž?" wopraſcha ſo jeho Uſtinja.

„Schto helwak? Mójemy dha wēcžnje žiwi bycž? Jónu je na kóždym rjad", wotmolwi Aljoſcha ſpēſchnje, kaj pſchezo. „Mēj dźak, Uſtinja, ſo ſy mi dobra była. Hlej, je tola lépje, ſo ſu namaj ſakałali, ſo wożenicž. Nětko ly tu njeſbože było — a tak je wſcho w porjedze."

Jako duchowny ſo ſ nim modleſche, ſcžehowaſche Aljoſcha jemu jenoż ſ rukomaj a ſ wutrobu. W jeho wutrobi pak bě tuta myſlicžka: hdyž je tu na ſemi wſcho derje było, hdyž ſmy poſłuſchni byli a nikomu ſkchiwdy njeczinili, potom budże też we wēcžnoſczi wſcho derje.

Wón rēcžeſche jenoż mało. Jenoż picž žadaſche a dźiwaſche ſo bjes pſchestacža na nēcžim.

Wuras dźiwanja wotpocžowaſche też na jeho wobliczu, jako ſwoju duſchu ſwudycha. —

Paßlow žónskeje hej fakeſt, je ßo ſ njej woženk, wo tym niczo njewědżo.

Mandżelſki pſchecżiwo żiwojej woli je 45-létny Hrabja Jerome Wallier. Wukhadża ſ nahladneje italſkeje żiwótby, kotraż wulke ſamożenje wobſtejeſche, ale w běhu wójny wobſtrudny. Wě ßo ſe żiwotnimi pſchiwuſnymi reſeſchoł dla njeprodżeneho dżěżdżinſkeho prozeſa a tuż ßej wotmyſlił, Italiku wopuſcheżicz a ſwoje ſpoże we wukraju pytacz. Po njemérnym dyrdomdejſſim żiwjenju, kiż jeho pſches Němſku, Danſku a Spaniſku wjedżeſche, ſażydli ßo lethdom 35 lét ſtary hrabja w Jendżelſkej. Dokelż jendżelſku rěcz njewobkneżeſche, njebéſche jemu lohko, nékaſke pſchihódne dżěło namakacz. Skónczńje pſchija we Londonje ſłużbu jako ſchofer pola italſkeho wulkopſchekupza.

W lécze 1917 ſelma ßo hrabja w klubje ſ młodej żónſkej, ſ 21-létnej hrajerku miż Davis. Hrabja ßo do njeje ſalubowa. Jenoho dnja proſcheſche jeho, ſo by ji pſchi ſarjadowanju jeneje ſwójbnjeje należnoſcze pomozny był. Trjebaſche ſwédka, kiż ju na mécżegańſki magiſtrat pſchewodżuje a ſwoje mjeno pod protokoll podſtajі, to jenoż wéſchych ſwonkowniczoto dla. Hrabja ßo tennu pdwoli a czim radſcho, dokelż jeho luba wospjet wobkruczeſche, ſo ßo tu jenoż wo jednu formalitu jedna.

Loni 14. ſeptembra trjechiſchtaj ßo w jenej khoſejowni, ſo byſchtaj wot tam na radnizu ſchli. Po puczu jemu wona tróſchku roſkoſi, wo czo ßo jedna, mjenujcy wo nékaſke dżěżdżinſtwo (herbſtwo). Hrabja dyrbjeſche pſchi tym rólu ſłubjeneho hrace. To je żyle żórtna wéz.

Hrabja Wallier, kiż jendżelſkeje rěcze mózny njebéſche, wéſo njewědżeſche, ſo żyła zeremonija na radnizy njebéſche żadyn akt ſłubjenja, ale **wěrowanja**, potajkim mandżelſkeho ſwjaſka. Hdyż radnizu wopuſcheżiſchtaj, dżakowaſche ßo hrabi ſa jeho pſchecżeſnuhowoſcz a ſhubi ßo hiſchcże na ſamym dnju ſ Londona. „Mandżelſki“ dosta ſi mészazu poſdżiſcho liſt wot „ßwojeje żony“ ſ mésta Havana (w Ameriży). Piſaſche jemu, ſo je pſchi operetnym dżiwadle pſchiſtajena a dże po ſtónczeniu ſeſona do ſužneje Ameriki ſapuczowacz. Hakle pol léta podżiſcho je jemu miż Davis żyku wérnje roſpiſaka. Ale pſchiſtaji hnydom, ſo dże pſches ßwojeho prawiſnika mandżelſtwo roſwjaſacz, dokelż janeho ſajima wjazy nima, mandżelſka jeneho hrabje być. Někotre tydżenje po tym doſta hrabja telegram wo roſwjaſanym mandżelſtwje.

Wſched krótkim dżyſcheſe ßo nékto hrabja ſ Italianku, Marcheſa Balbi, ſwożenicz. Hdyż dżyſcheſe trébne pſchma wo roſwjaſanym mandżelſtwje wobſtaracz, ſhoni, ſo je hiſchcże wyżenjeny. Wobkruczenje miż Davis, ſo je roſwjaſanje hižo hotowe, wukpkala ßo jako łża. Hrabja da nétko żiwotnemu prawiſnikej nadawk, roſwjaſanja mandżelſtwa, kotreż tola jenoż na papjerje ſtojeſche, pola Londonſkeho ſudniſtwa pſchewjeſcz. Pſchi jednanju ßo hiſchcże raz żyka ſpodżiwna wéſka roſpowéda, kak je ßo hrabja woženił, wo tym nicżo njewědżo. Ssudnik wupraji ßo ja roſwjaſanje tajkeho „mandżelſtwa“.

Ze susednych a dalšich krajow.

* **Macz a dżéczi na ſajédojczenje ſ hribami wumrěli.** W Skalizach ſhorje tele dny żiwójba ratarja Wjazbkawa, dokelż běchu jédoſte hrihy jédli. Wjazbkaw a dwé dżéczi ſhoroſcz pſchetrachu. Macz, 16-létny ßyn a 14-létna dżowka na ſajédojczenje ſ hribami wumrěchu.

* **Morderja wotprawili.** Dźěłacżerja Franza Mazurcha, kotryż je 4. novembra 1924 Lésneho hajnika Póla w Pötzenſeeſkim Lésu ſamordował, ſu wukorti rako we Oſchtinje (Allenſtein) wotprawili. Wotprawjenje wuwjedże kat Gröpler ſ Magdeburga.

* **Hlej, ſchto „luboſci“ njedokonja.** W Torre del Grezo (bliſko Neapla) ſpytaſche jedyn rybak ſwoju żonu morcz. Pſchiwiſaſa ju k łożu, pola ju ſ petroleom a ju ſapali. Na wołanje njeſbożowneje pſchikhwatachu ſuſodża a cżeſko ranjenu żonu ſ jeje żałoſtneho położenje wumożichu. Pſchicżina k tutomu njeſkutkej je najſterje „żarliwoſcz“ była.

* **Hobrili wjenjes ſa żónſku pychu.** Sa 2195 miliżonow dollarow (to je pſches 9 miliżardow ſt. hr.) wudwaja amerikanſke żónſke létnje ſa barbojte tużki, ſ kotrymiż ſebi runſty a ſicżka barſcha, ſa pudr, maſażne apparaty, ſa barbjenje włoſow a druhich wékow, ſo bychu ſwojej rjanoſcži dopomhale a ju ſdżerżale. A to mużam k wóli. Nejbohaczi mużiſtaj radſcho rjanoſci parowaſi, ſo żónſke njetrjebale taſkele hobrite pjenjeſy ſa ſporjeniſchcże hrédki nalożowacz. Kelko dobreho mohło ßo ſ tutymi pjenjesami ſwuſtkowacz.

* **Schtó ſu Druſojo?** Druſojo, kotiſi nétkole pſchecżiwo franzowſkemu nadhnjeſſtwu w Syriſkej wojuja, wukhadżeja po ſtarej tradiziji wotjeneje arabſkeje ſekty, kotrejež natwjednik béſche Hakim Biamrillah a ßo w lécze 1016 w Kairu jako wocżłowjeczeny Bóh kwitowa. Pſchi naſtatych wojowanjach ſ prawowérnymi bu Hakim Biamrillah morjeny a jeho naſlédnik Duruzi cżakny ſe ßwojim pſchiwiſkom do Syriſkeje, kotiſi ßo tu ſażydlichu a ßo poſdżiſcho Druſojo mjenowachu. W nabożinje pokaſuje ßo wſchio kniſkejeſtwo. Hewak je to nékaſka méſchenja mohamedaniżma, ſchcheżcżanſtwa, grekiſkeje filoſofije a perſiſkeho myſtiżiſma.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 29. awgusta 1925.

Wézerawſche kurſy w Barlinje.

Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,71
jendżelſki punt	20,372	100 cżeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,27	100 półſk. markow	74,82

Efekty ſamócznu wézera ſwoje kurſy cżuczińoje powyſchicz. Też wójnſke a ſtatne pożczonki ſwoje kurſy porjedżichu.

Produktowe wiki jewjachu ſtramjenja ſnadneho kruczenja. Pſche wjeſe żita wſchak na wikach ujeché. Muka derje dżěżcze, tohodla rożka ſwoju dotalnu ſapſchimu ſakhowa. Wonaß ßo ſterje kruczi. Wézera płaczeſche zentnar

w Drjeżdżanach

pſchenżaß 11.50—11.75 hr., rożki 8.85 hr. hacż 9.10 hr., jecżmjenja naſchnjeho 11.25 hacż 12.50 hr., naſymneho 9.50—9.95 hr., wowßa I. 10.50—11.25 hr., II. 9—10.25 hriwnow,

w Berlinje

pſchenżaß 11—11.25 hr., rożki 8.90—8.75 hr., jecżmjenja naſymneho 9—9.25 ſt. hr., wowßa 8.65—9.05 ſt. hr.,

ſchtwórtk w Kamjenzu

pſchenżaß 10.80—11.20 hr., rożki 8.30 hr hacż 8.50 hr., jecżmjenja naſymneho 9.80 hacż 11.50 hr., wowßa 8—8.50 hriwnow,

we Shorjelzu

pſchenżaß 10.50—11.25 hr., rożki 8.25 hr. hacż 8.75 hr., jecżmjenja naſymneho 8.50 hacż 9 hr., naſchnjeho 10—12 hr., wowßa 8—9 ſtotych hriwnow.

W termiſowym wikowanju:

ſa ſeptember:

pſchenżaß 11.95—12.05 hr., rożki 9.20 hr. hacż 9.32 hr., wowßa 8.70 ſtotych hriwnow,

ſa oktober:

pſchenżaß 12.45—12.40 hr., rożki 9.85 hr. hacż 9.80 hr., wowßa 9.25—9.20 ſt. hr.,

ſa dezember:

pſchenżaß 12.87—12.77 hr., rożki 10.15 hr. hacż 10.10 hr., wowßa 9.65—9.60 ſt. hr.

Wiki wuzitkoweho ſkotu wézera pjatk w Berlinje (Viehhof Friedrichsfelde). Pſchihnali běchu 381 młodych a wyżokowuczeſnych jałozjow, 127 cżelatow, 7 wołow, 38 bylow, 20 próſonikow. Wone płaczachu

Młode bóſki a wyżokowuczeſne kruwy:

1. rjadownje	400—560 hr.
2. rjadownje	280—400 hr.
3. rjadownje	200—280 hr.

Wyżokowuczeſne jałozjy:

1. rjadownje	250—430 hr.
2. rjadownje	160—280 hr.
Byki, cżelata a próſdniki	40—50 hr.

Wiki klazachu, płaczíſmy ßo wotdrjebjowachu.

Na kunjaze wiki tam běchu pſchihnali 570 koni. Ke płaczachu:

1. rjadownje	1000—1300 hr.
2. rjadownje	700—1000 hr.
3. rjadownje	400—700 hr.
Dobijaki	200—400 hr.

Wiki ſchpatnje dżěchu.

We twarſtwje ſu ßo ſchtwórtk tola hiſchcże bojedowali. Jako ßo jednanja roſtrajchu, knjezeſtwo ſapſchinny Po 17-hodżinſkim jednanju ßo bojednachu. Miża ſwańſkich dżełacżerjow ßo wot 2—5 np. na hodżinu powyſchi.

Na ſchpedaż:

Dobroſcżiwa originalna ſtramjentna rożka w „Serbſkim Hoſpodarju“ w Budyſchinje.

Schrotowański młyn, mjeniſchi w Khróſcżijach cżo. 2. Młórżat ſcheroki, k jéſdżenju, Rudolf w Lipinkach pola Barſchcza.

Kóſ we Wojerezach, Mittelſtr. 2.

Wohniſchczo (Herd) a 1000 tſchijnych zyhelow w Kulowje, Hóſłowſki pucz 21.

Kole mużajej, Seifert w Budyſchinje, Kamjentna hża cżo. 29.

Motorſke kolo w Budyſchinje na Taſchbarku 1.

Wóz dżéczaży w Budeſtrjach 32. — Lehmanka w Lyduſchinje, Lawiſke hriebje 2 IV. — W Budyſchinje, na Sedanſkej haſy 20 III.

Kruwa wyżokomużeſtna ſylna a jałozja ſ cżeleczom we Małym Wjeſkowje 3.

Sſo pytaja:

Schewrili. Petſchka we Wojerezach, Mittelſtr. 1.

Hożża do domu, Müllerka we Wojerezach, Hróbkowſka dróha 3.

Pehonczi, Kieſewetterez zyhelińa w Běłej Wodże.

Piwarſki a dżełacżeŕ, mészeżſkanſka piwarnja w Kulowje.

Bidarſki, kwaſki miſchtr Hentſchka w Budyſchinje, Mattkowa haſa 23.

Mjeniſti a wuczownik, Schneider w Budyſchinje na Kamjentnej haßy 11.

Na pſchenjaczże:

Pola we Haju, Geyer w Kulowje. — Pſchi Schewczikez puczu 2½ jutra, Haſża Lozyna w Kulowje.

Sſadu, njedżelu, 30. 8., popołdnju w 3 hodż. na Tſchiſchkiſchu w Kulowje. — Njedżelu, 30. 8., pop. w 3 hodż, Woko we Sſalowje.

Ssudniſchi ſ pſchedawanjom na pſchedań:

ſchtwórtk, 3. 9., dop. w 11 hodż. w Kulowje: hromadu dréwjow a duboweho tramow. Kupzy ſeſdu ßo w hoſcżeńcu k „Tſſom krónam“.

Pónżelu, 31. 8., dop. w 10 hodż. w Kamjenzu rapidra waja (Ravidwage). Kupzy ſeſdu ßo w hoſcżeńcu ke „Kwětkowej ſahrodże“.

Schkrowe depesche.

Barlinſke produktowe wiki, djenſa dop. ¾11 hodż: Poſticzuje ßo néſchto wjazy; wobrot je żiwahny. Tendenza ſtaba.

¾12 hodż. Położenje na wikach njeje ſo pſchemėniło. Tendenza jara mérna.

Płaczíſmy na Barlinſkich produktowych wikach.

Kito a wolliſowe ſtramjo po tuni abo 1000 kg, ſetwał 100 kg, płaczíſmy po Rotej hriwnje hromjaja.

	28. 8.	27. 8.		28. 8.	27. 8
Pſchenża	220-225	220-225	rapk. woßuſchk	16,30	16.00
rożka	168 175	168-175	pack. melaża	9,20	9,20
małźć. jecżmjeń	—	—	ſrabella	—	—
nał. jecżmjeń	180 185	180-185	ſtrjahaje truſki	21-22,25	21-22,25
wowß	173-181	170-178	bunu	—	24 26,00
kukuriza (Mais)	214-218	214-218	woła	26-29,00	26-29,00
pſchenżn. muka	30-34,25	30-34,25	lanu woßuſchk	22-28,00	22-23,10
rjana muka	24-26.25	24-26.50	módre lupiny	12-14,00	12-14,00
pſchenicz. wotr.	12,70	12,90	volte lupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotrubu	12.40	12,50	ſymo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapk	355-360	355-360	ſjoma, rjana	0,90-1,20	0,90-1,20
lane ſymjo	—	—	„ pſchenicz.	0,90-1,20	0,80-1,20
hróch	25-27,00	25-27,00	„ wowßina	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluſchki	23-25,00	23-25,00	„ jeczna	0,70-1,00	0,70-1,00

Drjeżdżanſka burſa.

Pſchenża	230-235	**běrnaze truſki**	23,00-24,00
rożka	177-182	**pſchenicz. wotruby**	12,00-13.10
nałźiny jecżmjeń	225-250	**rjane wotrubu**	12,80-13.80
naſymſki jecżmjeń	190-195	**pſchenicżna muka**	35,00-36,50
wowß	210-225	**rjana muka**	28,00-29,00
cżetwjeny błeczel	225-255	**woka**	29,00-30,00
rapk	345-350	**pjeluſchki**	32,00-33,00
kukuriza (Mais)	210-215	**hróch**	30,00-31-00
ſuche truhanczki	12-12,75	**ſokrowe truſki**	19,00-21,00

Wiczne płaczíſmy w Budyſchinje.

wot 29. awgusta 1925.

Wiſché płaczíſmy ßo po ſtotej hriwnje ſrośmja.

Pſchedmjet		najniſchcha płaczíſma	najwyſch. płaczíſma
Pſchenża	50 kilo	10.50	11,00
Rożka	50 „	8,25	8,75
Jecżmjeń,	50 „	11,—	12,00
„ naſymſki	50 „	8,50	9,00
Wowß	50 „	11.50	12.00
Raps	50 „	16,00	17,00
Běrny	50 „	2,20	2,30
Sſyno	50 „	3,75	4,25
Sſloma, ſ maſch. młócż., proß.	50 „	0,80	0,90
„ ſ maſch. „ ſ ſażk.	50 „	1,00	1,10
„ ſ zapami młóczena	50 „	2,00	2,50
Pſchenicżna muka, 60 %	50 „	19,25	20,25
Rjana muka, 70 %	50 „	16,00	16,25
Pſchenicżne wotrubu	50 „	6,75	7,50
Rjane wotrubu	50 „	7,00	7,80
Proßata S15 ſchtuk	1 ſcht.	19,00	34,00

(Sa lépſchu tworu wyſche płaczíſmy.)

Wiczne płaczíſmy wézera Wſcho po ſtotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pſchenża	10,80—11,20	10,80—11,20
Rożka	8,30—8,50	8,20—8,50
Jecżmjeń	9,80—11,50	9,50—11,75
Wowß	8,00—8,50	8,00—9,50
Sſyno	4,00—4,25	3,75—4,50
Sſloma, ſ maſch. młócż.	0,80	1,00—1,50
Sſloma, ſ ſażlanju	1,00	—
Sſloma, ſ ruku młóczena	—	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja (nowe)	2,20—2,50	3,75—4,50
„ hacż na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,40—4,80	4,60—4,80
Jeja	0,14—0,15	0,14—0,15
Pſchenicżne wotrubu	—	7.25—7,60
Rjane wotrubu	—	7,50—7,80
Pſchenicżna muka	—	19,50—20.00
Rjana muka	—	16,00—17,50
Proßata, wulke	25 – 33	—
„ hrénje	—	—
„ małe	—	—

Drobnowikowanſke płaczíſmy w Budyſchinje.

29. awgusta po hamtſkim poſtajenju.

Wiſché płaczíſmy ßo po ſtot. hriwnje ſrośmja.

Twora	najniſch. płaczíſmy hr.	najwyſch. płaczíſmy hr.
Howjaze mjaßo ſ loſcżemi . . 1 kg	2.20	2,60
Cżelaze mjaßo . . . . . 1 „	2,20	2,60
Słowjaze mjaßo . . . . . 1 „	2,40	2,80
Sſowinjaze mjaßo . . . . . 1 „	2,40	3,00
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz . . 1 „	2,80	3,20
Pſchenicżna muka . . . . . 1 „	0,48	0,60
Rjana muka . . . . . 1 „	0,34	0,36
Khléb . . . . . 1 „	0,33	0,35
Jédżne běrny, nowe . . . . 1 „	0,08	0,12
Raiß . . . . . 1 „	0,44	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,48	0,72
Ssoli . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz . . 1 „	1,90	2,30
Sſuſchemy potcz . . . . . 1 „	2,80	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,28	0,30
Jédżna butra . . . . . 1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . ſcht.	0,14	0,16
Jédżne bruny . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Rolor drowny . . . . . 1 „	0,76	0,80
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjeńtne wuhło (bonj. tepj.) 1 ztr.	—	1,90
Brunjazowe briketty . . . . 1 „	—	1,25

Listowanja.

Budyšćin. Dźiwadło pśichi torhoščku, tak mjenowane „Ringtheater“ we Wienje wotwali žo 9. hodownika 1881. Woheń žadasche žehi 450 woporow a běšche w tym nastupanju najwjetšcha wohnjowa katastrofa pśichi dźiwadłach.

W. B. Wójnski wobšćitowany może ke kupjenju abo k hospodaŕśenju sebjwótnjenju swojeho wobhospodarjenstwa po § 72 statneho sastarańskeho sakonja pjenježne wotrunanje dóstaś, kótaž je, dźiwajo na starobu a wjesmóžnosć k dźěłu, wóchcelakore. Hač a kelko wot druhich instanzow žo podpjery pśacki, tłonicze pola wótkrejšneho sastarańskeho swjasła (Bezirksfürsorgeverband).

J. H. Na Wasche napraschowanje njehodźi žo bjes dźěšcheho pruhowanja wězy wotmolwiś. Radźimy Wam, wot tamneho śěchikrywjerja žej nadrobnu śliźbowanku wusłaśiś dacź a ju k pruhowanju rjemjeślniskej komorje pśichodpokazaś.

A. M. Tak daloko hač je nam znate, njejžu k samolwjenju pohódnostnych žadankow sjawnych požćonkow a rukowańskich listow (Pfandbriefe) wóśe cźasby (termije) postajene, dokelž pśichwjedźenske postajenja bjśchcze znate njejžu. Dla Pósnjanskich rukowańskich listow wobwobcźcze žo najlěpje na „Ostbund“ w Barlinje. Awstriske hódnostne papjery (Wertpapiere) žo njepohódnoscźeja. Tam płacźi sašada: króna je króna.

Renta. 1. Dóstawaczel invalidneje renty nima prawo na podpjeru małych rentnarjow. — 2. Hač **b o** 55. žiwjeńskeho léta móžecze jako dobrowólny robustaw sawěsćerni pśichistajenych pśichistupiś. Hižo lěpjene invalidne znamki žo wobliczeja.

A. B. Po naschim ménjenju nimacze prawo, ruczny wós na dworje stejo wostajiś, a tuž radźimy k jednanju. Jenož potom, hdyž scze žej to pśichi wotnajeczu wuczinił, by žadanje wobhodźerja njeprawe było. Hač je wótpowšćowa pśichiražli wusprawnjena, njemóžemy rozsudźiś. Je pak tola tak maliczka, so hódnje njeje, žo tohodła wadźiś.

H. S. Wobhodźeŕ abo wotnajeŕ je winowaty, nusne porjedźenja, kótrejž pśiches wothybdlenje a porjadne wutrjebanje nastanu, wukonjeś. Do toho śłuscheja teź pśichiprawy k wobhnětlenju, wósu f wutwsaczom wot podruźnika kupjenych lampow.

Kłr. Je-li žu pśchewiśate halosy Waschej zahrodze skšódne, tak dajcze žušobej k wótdźenju, so po sadowych žinach ma we wésthym cźasu halosy woistronić a hrźcze jemu, je-li so to njeczini, so potom to žami wobstaracze a žej je sdźerźicze (§ 910 B. G. B.). Sšad pśchewiśatych halosow „njeśmécze“ wotśichcźipaś, tola śłuscheja „wotpadnjene płody“ Wam. (§ 911). Dla pścheběhanja kokoschi móžecze słórźbu sapodaś, je-li so to f dobrym rjenjudźa.

O. W. Nam njeje tajki wuzud statneho žudnistwa znaty. Je so kuli prawidłownje stała, na cźimś so dwélowaś njehodźi, dha je teź dźiwajo na inflazaju prawa. Wobhodźeŕ leżownosće, kótaž tehdom pśicheda, myślesche žej, so žo tak prawje cźini a so je to sa njeho tehdom najchmaršche. So je so pśichi tym sjebak, dha ma sćěžkoti sam njesć. To so mnohim tak dźe. Na to waschnje su mnohi wokhudźili a druhi so wobohaćili. — Ale njewotpłacźeny dołh, na so po naschim ménjenju (§ 15 pohód. sak.) pohódnoscźicki. Wuzkotaś płohódnoscźenja słoźuje so na powšitkowne pśichodypšma. Rozsud leži pola porjadneho žuda, je-li so wéricźeł a dołžnik pola pohódnostneje instanzy njesjednataj.

M. K. Po § 1932 statneho sakonja (B. G. B.) śłuscheja po sakonskim dźědźinstwje (gesetzliche Erbfolge) a mandźelstwo bjes dźěcźi muzej (wjelo teź žonje, je-li muza pśicheźiwi) pódła herbskich pjenjes teź wjcze do mandźelskeho hospodarstwa śłuschaze wězy a kwašne dary.

A. H. Witowanje! Z dewisami (wukrajne pjenjesy, śmjerki) je po naschim wědomju nětko pśiches dewisowe postajenje wot 8. 11. 24 rjadowane. Po nim žu jenož wosebje pomjenowane banki jako dewisowe banki wosramjenjene a kupowanje dewisow je jenož pśiches pośrědnistwo tutych dowolene.

Směški.

** Pośłuschna śłužobna. Knjeni porucźi swojej śłužobnej, jako saso sapalki kupuje, so dyrbi spytaś, hač žu teź tymane. Wjeczor dha žebi knjeni śwjećku sapśećcźiś, žana pak je sapalkow žo njetkjesche. Knjeni žo roskněva a kwolasche na śłužobnu: „Cźehodła njejsy moju pśichkasnju dopjelnika? — **S s ł u ž o b n a**: „Gnadna knjeni, wjcze žym spytała a kóžda je žo sapaliła.

** Srudne wuhlady. **J u r i j**: „Wrjedy hač nimamoj žanoho wobhdlenja, njemóžemoj hišcźe wo kwašu jednaś.“ — **H a n a**: „Wó berje, dha śmějemy mjes tym śtěborny jubilej naju śluba.“

** Sbožowny! **W o n a**: „Knjes lěkarjo, kaž žo mi śda, je mój manźelski khory. Druhdy móžu f nim hodźiny dołho rěcźeś, a słónczne pytnu, so njeje ani śłowjeńa słyschał.“ — **L ě k a ŕ**: „To njeje žana khorosć, hnadna knjeni, to je — dar!“

** Njemóžne. Wjesny sarań trjechi Jana na drósy, kiž f wulkej bleschu f korczmy pschińdże. „Schto masch we bleschi?“ prascha žo sarań khulnje. — „Palenz“, snapsche cźiwi Jan. — „Sa koho je?“ — „Sa mnje a sa bratra Korku.“ — „Nó, Jano, tuž kidi twój podźeł prjecź a pokasaj, so by strósiuy cźłowjek.“ — „Bych wschak to cźinił, knjes farar jo“, dźesche Jan, „ale mój podźeł je w bleschi deleka.“

** Woparźny titul. A.: „Mjeczeł je mje proso njenowaŕ, dyrbju žej to lubicź dacź?“ — B.: „Nź, k tomu žu hižo pśche starý. Wésche świnjo dyrbjaŕ rjeź!“

** Dobra rada „wězywuitojucho“. Pucźowarjej daschtaj so pśichi jěźbje na żelesniźy do wěcźow. Bě wjeczor. Wokna běchu saćinjene a powědaschtaj wo veniłkach. „Radźu wschém ludźom“, prajesche jedyn f njeju, „aby léto pśichi wocźinjenym woknu spaćź.“ Druhi žo wuśmija a doda: „Wy sće wésće lěkaŕ?“ — „To runje niz, ale nutśkalmaŕ.“

** Sso mylika. Duchowny dźerżeschе f někotrymi žónskimi swojej wosady biblisce hodźiny. Po jenej tajkej hodźinje wosta žónka wrócźo a prajesche paśtorej, so na jedyne hrěch na śwědomju. Duchowny jo dźiwasche. „Haj wschak“, pocza žónska, „mam žo pycharźiwa wuśpowědaś. Kóždy raś podleżu śpytowanju a wobhladuju žo w hladadle (schpihelu) a wjeselu žo, so žym tak rjana.“ Duchowny hladaschе thwitku rosmyślujo na nju a prajesche khónčnje: „Jeli je to wscho, moja dźowka, dha dźicze we Božim mjenje, wy sće žo **j a r a m y ł i ł a**, ale žadyn hrěch śtuczíla.“

** Nźichto sa naschesho Otu. Njedawno semrěty klinikar Nannyn, kiž je najwjetschi dźěł swojeho žiwjenja w Straßburgu wucźił, powěda we swojich žiwjeńskich dopomnjeńkach scźěhowaze: S pschiležnosću jeneho towaršiwa we Straßburgu mějach cźesć, mandźelskemu wyschschemu offiźěra k hoscźinje wjesć. Rosmołwa pschiwdźe teź na profesorske powołanje a powědach jej, so žym teź w Dorpacie a Bernje wobył. „Hoże scźe Wasche pruhowanje wotpołožiś?“ — Kotre pruhowanje?“ — „Nó, jako profesor!“ — Jako profesor žo žane pruhowanje njeczini.“ — „Njeje móžno. Profesor buschcźe bjes pruhowanja?“ — „Sso wź“ — „To je samosne! To dyrbi mój žym teź profesor bycź! Sskuchaj“, sawoła na swojeho muża, kiž w blischcźi žedźesche, „schto mi knjes profesor Nannyn praji: Profesor móżesch bycź bjes pruhowanja! To by skónčnje něchto sa naschebo Otu było!“

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕw Budyšinje — Zamolwity za hospodaŕski dźěł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Meble

podawa a zhotuje w najlěpšich kajkosćach po najtuńšich dnjowych płaćiznach

Ernst Schuster

bildaŕnja we Łazu

Telefoniske přizamkajenje we Łazu čo. 34

Wšě mašinske wuhěblowanja za špundowanja a wšě druhe druzíny drjewa

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeźel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniśo.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž tež

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Woblekowe tkaniny

rjane w módrych, jasnych a cźemnych mustrach.

Hotowe tkaninowe, kordowe a manchestrowe wobleki, jaki do wětra, gumijowe mantle, lystrowe jaki, płokajomne jupy, najlěpše tkaninowe a dźěłaniske kholowy, lacy, módre bluzy atd. wšěch wulkosćow, jenož najlěpše twory a krute solidny płaćizny. Rěći serbski.

Jan Wünscha na Sukelnskej hasy 17; Telefon 865. (Tuchmacherstraße) Sym Serb.

W. KELING

barbi - chemiscy čisći

z rukowanjom z benzinom

portiery meblowy tkaniny tepichi * přikrywy

w Budyšinje na khžorskej dróży 6 Telefon 45

na Přišćańskej dróży 16

w Khójebuzu na Hródkowskej dróży 4

we Wojerecach na cyrkwinskej dróży 22

w Bělej Wodźe na Bismarckskej dróży 26

Gritznerowe kulojtołódźełkowe spěšnošijaki, najlěpša šijaca mašina swěta

Wulki sklad we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćiś je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Sćijecach.

D-kolo mod. 25, 1, 9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu

:-: podawa knydom :-:

Carl Gast w Budyšinje.

— Ratarske mašiny. —

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

— w najwjetšem wubjerku. —

samowjazaki šlě

A. Bokelmann nasl.

Kedźbu!

Wulki wubjerk tunich

šórcuchow

štrympow

zamkaŕskich wobleków

a wšelakich druhich wěcow

Frida Dähn

w Kamjencu na Połčnicańskej dróży 70.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

la česane předźeno

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje

Krätzurgan wotstroni spěčanje

cźeće, mile, zjeźkóźanje swjerbjenja a pina. wšě čerp. koše 1000 000 króć wopruh. pakć. 1.50

Drog. Strauch & Kolde.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej dróży 40.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, bleše bělcho wina

bleše čefwjeneho wina

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, żelezo a stare mastale jenož na wupokaz wyźnośe.

Popp na hornčeŕsk. hasy 18 telefon 1351.

Hornčeŕske sudobja

předawa tunjo

Jurak w Brěžyncy.

Na wobkhodnu leżomnosć so jako prěnja hypotheka wo **3000 hr.** hnydom pyta. Poskićenja pod „C 30“ na wud. „Serb. Nowin“.

Trjeb. syjacu mašinu 2 m šěroku, derje zdźeržanu ma płaćiny hódno na předań abo na 1½ m šěroku zamjenić.

Kral w Salowje p. Kulowa.

„Wanderer“ motorske kolo

kiž jara derje jěźdźe a je derje zdźeržane, ma na předań Otto Janke w Ráčicy (Rietschen)

Deskowany wóz

za kruwy, kotryž 15—20 centnarjow njese, so pyta w Kumwałdźe čo. 89.

Młoda, cyle wysokosudźena

čehniwa kruwa

stoji na předań w Rakecach 8.

Młoda wysokosudźena

kruwa

je na předań w Haslowje č. 12.

Chenillowe rubišća

štrympy, zoki, klubowe lacy

we wšěch barbach

rukawate lacy

čorne z pisanymi efektami a šěre ze zelenej smuhu

balwmjane, połwolmjane a čistowolmjane

sportske stucy, walkowane zoki,

žonjace štrympy a mužace kholowy z jenož čisteje wolmy.

ataroznate kajkosće

Tunje płaćizny.

Ernst Jordanowa wud.

w Budyšinje

na jerjowej hasy 5 a na znutŕk. Iawskej hasy 8

Šlěbrowe twory

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutŕkownej Iawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

M. Mikela

časnikaŕ w Kukowje

poruća

dobre časniki a nawoči

(bryle) po najtuńšich płaćiznach

Hornčeŕske sudobja

předawa tunjo

Rychtaŕ w Zdźeŕ.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihičišćeŕnja w Budyšinje.

kulku krasnosć dosch žiwje a dospolnje narjadować, to pyrbi rjekowk sam nidžeć a sadžuwać. Schkoda, so někke wschědny dešck rjany nasymsli wobras kaby. Narbóle wobžarnje to wrjolak, kotryž je ſ wulkimi wopocami se swojimi pčolami do hole pučowak. Pčolarjo Khroščanskeje a Delanskeje krajiny wotmšwaja kaž kóžde léto w tutym czasu, w Nowej Semjerdžazej, w tak mjenowanej „Buschschenzy“ ſhromadžišnu, na kotruž pčolarjow a pschčerčelow pschehroschuja.

S **Werminghofa.** Pola jeneho žwinjerja maſchinisty Alexandra Ernsta we Werminghofje je žwinjazy mór wudyrił.

Se **Sleho Komorowa.** (Ssamomordaſtwo.) W blikoſczi tudomneho hrodowego parka wuežehnjechu ſ Halſchtrowa cžeło ſłužobneje Johanny Müllerez. Kaž žo wjeſa, je žebi njeſbožownа mkoda holza ſ luboſczinſkim ſtykom žiwjenje wſaka.

Se **Sleho Komorowa.** (Pſched ſatepienjom wukhowany.) Wójnſti invalida Paiwok Jill ſe Sleho Komorowa žo tele dny w Cžornej Halſchtrowje kupaſche. Wón njemóžeſche pkowacz a trjechi do hłuboleje dżery. Wutrobity knjes ſ jamy Viktorija II. widżeſche, ſo jemu žnjerſny ſtrach hroſy a jeho wobže wutorhnyl. — Tu běchu tele dny wopaczne pjenjezy we wobkhodże a to 1 hriwnaki. Wopaczne pjenjezy žu ſ tym nadpadne, ſo maju pižnik E žaczišchczany a žu trochu njeczepje dżękane.

S **Cželneho.** Cžeżże njeſbožo ſta žo tudy ſchtwórk popoldnju. Jedyn dżękarjer, kiž ſtanje wożeſche, padny ſ woſa. Koleża jemu pſches wutrobnje jędżechu. K tomu žo hiſchcże kóń naſpótſcha a kopny jeho do ſpanja. Dżes wędomja a zyle ſakrwawnjeneho jeho do Běleje Wody dowjeſechu. Wot tam bu do Khocžebuſkeje khorownje pſchewjeſeny. Jara žo praſcha, kaž ſnjeſbożeny pſchi žiwjenju woſtanje.

S **Běleje Wody.** (Koležarjo kedžbujeże!) S njekedžomnoſczu kolojeſdneho ſta žo tudy na Mužakowſkej dróży njeſbożo, kotreż móżeſche hiſchcże hóriſche ſczěhnyć mjez. Jedyn dżękarjer jenu na rózku automobil napſchečžo a dżyſche na Karlowſku dróżu wuwinycz. Haczrunjež wjednik automobila trubjeſche a wołnamjeni, na kajſu ſtronu dżeż, žo kolojeſdny zyle ſamuli a wuwinu na wopaczny ſtron u. Schofer mężeſche hiſchcże telko duchapſchitomnoſcże, ſo automobil w prawym czaſu ſaſtaji. S tym bu wulke njeſbożo wotwobroczene. Njech je podawk wſchěm ſ warnowanjom, ſo bychu ſtajnje na prawej ſtronje jędżili.

Se **Schejſtowa** w Delitzej Łużizy. W Schejſtowje hydlaży 32 létny jenjeny Guſtav Henka, kotryž w janje III. pod jenju jako hórnik dżękaſche, je žo tele dny ſaßwynył. Jeho ſatke wokolo wjeczora morwého wuhrjebachu.

S **Pumpy** pola Hródka. Do tudomneje korczmy pſchińdżeſchtaj wónđano dwaj dżękarjerjej a daſchtaj ſo khětro do pjeża. Pſchi tym bu też ſ korczmarjom pſchereczeſchtaj, kotryž jeju ſ domu wupokaſa. Wobaj roſhorjenaj ſapoczinaſchtaj žo ſ nim biecz. Jedyn ſ njeju hrabny ſekeru a korczmarja dwójzy do hłowy ſruha. Hnydom lékarja ſawołachu. Bu-li jo trochu ſaposkóżił, by žo korczmař wjeſe wukrawił. Ssudniſtwo nékto njelubu podawk pſchepytuje a žebi rjelynſtwo bliže wobhlada.

S **Bukowa** pola Hródka. (Njelubi hoſczo.) Pſched hoſczenzom „Dżiwjeje kokoſche“ wónđano jedyn auto ſaſta. S njeho wuſkupichu dwaj ſchoſkraj, jedyn inżenér a jedyn rěſnik. S njeſnateje pſchičiny žo w hoſczenſkej ſtrni ſ korczmarjom roſkorichu. Wón njemóżeſche žo jich wjacy wobróczeż a dyrbjeſche žo do druheje ſtwy ſamknucz. We njewobkedżbowanym wokomiku poradżi žo jemu do Hródka na potězju dojecz. Podawk ſmježe ſa njelubych hoſczi hiſchcże njelube ſczěhi. Schtóż dżyſ prajecz, ſo tute panmiczko do „gebildet“ ludżi njeſbożuſcha, mohł nječchto naſhonicz.

S **Lubnjowa.** (Jona žo žiwa ſpalila.) Tudomna wudowa Wilkowa na ſpirituſowym warjaku jěcz warjeſche. Pſchi tym žo jej žuano ſ njekedżbnoſczu drasta ſapali. Sſo wohnjowemu ſtołpej runajo na dróhu pſchibżża. Tam jej hnydom žuboża na pomoz pſchińdżechu. Wobžarujonna pak bě žo bohužel hižo tak wopaliła, so dyrbjaju do wokrjeſnje khorownje dowjeſcz. Pod njemuprajomnymi bolosczemi hiſchcże w žamžnej nozy w 37. lécze žiwjenja wumrě. Wona ſawoſtaji 7-létnu dżowczičzku. Sſnadż žo žmilni ludżo namakaju a holczku ſa ſwoju pſchiwoſnu.

Z Łužicy.

S **Noweho Salza.** Ssmjertne njeſbożo ſta žo tule dny we Nowo-Salzkej ſtale. Tu běchu kamjenje tſeleli. Po wubuchnjenju podaſchtaj žo dwaj dżękarjerjej na khromu ſkały, ſo bychtaj roſbuch wobhladaloj. Nadobo pak poczinjachu ſo kamjenje, na kotrychž dżękarjerjej ſwjeſchtaj, ſtuwacz. Jedyn ſ njeju hnydom do hłubiny ſkoczi. Pſchi tym žebi wéſo wołoj noſy ſłama. Na tamneho roſtſeleny kamjenje padachu. Jeho hałe ſa někotre hodżiny ſo cžeło wuczahnychu. Ssmjenje kamjenjow ſta žo ſ tym, ſo bě roſbuchnjenje wjetſche, hacž žebi myſlachu.

Se **Zitawy.** (Ssmjertne njeſbożo ſ awtom.) Tele dny jędżeſche auto po dróży ſ Hirſchberga do Běleje Wody. Auto ſłuſchesche klobukarjej Sadilej ſe Zipkowa. Sadilham auto wodżeſche. Won ſajedże do ſchtyrjoch nadrožnych kamjeni a wuthorny jedyn ſchtom. Słónczinje žo auto pſchecziwiny a padny po nahłym brjoży dele. Sadił ſo hnydom mori. Dwaj druhaj, kiž ſobu jędżeſchtaj, ſo ranifchtaj. Sadilowe cžeło do Běleje Wody dowjeſechu.

Se **Shorjelza.** Na tudomnym ſłóſchtrſkim nameſtnie ſłuczichu někajſy rjelpuſczo hrube worakawſtwo. Tam do jeneho liſtoweho kaſchczika polnu tyſku ſapalkow tynychu a je ſ jenej druhej ſapalku ſapalichu. Na ſboże liſtynoſchcež bórſy na to liſtowy kaſchczik wuprózdni, hewak bychu ſo wſche liſty ſpalile. Wjetſchina liſtow ſo tak wopali, ſo njemóżachu ſo wjazy dale ſłacz. Sa worakawzami polizija pilnje ſlédżi. Woni měli ſo tak pokhłoſtacz, ſo by jim w pſchichodnich ſezje njedufchnitſtwo faſchło. Luboſne płody naſchcyu njerjeczejſkanſkeho wotczehnjenja nłodżiny, tuteje ſordeje nadżije pſchichoda, pomałku trawja.

Njedostatk na ratarſkich dżełačerjach.

W nowinach ſo piſaſche, ſo je hiſchcże pſchežo njedoſtatk na ratarſkich dżełačerjach. A ſe Schleſynſkeje běſche ſłyſchecz, ſo ſchleſynſki dżełačerſki hauſt ſamo Wróżławſkich ſtudentow k ſnjiowemu dżełu poſticzeſche. Cžemu tu podacz, ſchto Drjeżdżanſka pſchipokaſanja dżěła we ſwojej létnej roſprawje (1924-25) wo wojowanju pſchečziwo njedoſtatkej na dżełowych mjezow piſa:

„Hižo loni mężeſche ratarſkim wulki njedoſtatk na pſchihódnych dżełowych mozach. Pſchiczinu leża hłubje, hacz to mohłe ſo pſches ſarjadowanje jeneje jenicžeje pſchipokaſanje dżěła w ſtróżkim czaſu wotſtronicz. Njedoſtatk na dżełowych ludżoch njeje hałe pſches wójnu naſtał. Knjezeſche hižo létdżeſatki do njeje. Wjetſche ratarſtwa jej ſ tak mjenowanymi puczowazymi dżełačerjemi wupomhachu. Sa mjeniſche a ſrjedżne kubła, hdżež pódła domjazych někotre žuje mogu ſobu dżełačerjo, njepſchindu tuczi do praſcheja, dokelż wukrajni dżełačerjo jenoż we wjeſchich kolonach (czſrjóbkach) dżełachu.

Jako wina tuteho njedoſtatka mjenuje ſo ſuczeſcha njedożahaze ſapłaczenje. (Pſredy naſpomnjene pożredniſtwo ſ ratarſkemu dżełu ſa Wróżławſkich ſtudentow ſta ſo pſchi tydżenſkej ſałkużbje wot 20 hriwnow, pyta loho dopołne ſtacz.) Wobſebna wina pſchečziwo ratarſkemu dżełu pola połzow je nadżija, ſo móża w wjeſczanſkej domjazych rjanu ſłužbu abo w tworni khmanſke dżełu dojacz. Njemóże mężeſanſke žiwjenje parowacz a nadże ſo bóle na rjane draſcheje a ſwonkowniſczej położecz. Pſchečziwo tomu dyrbi ſo nałażnje wojowacz. Dla njedoſtatka na muzjiſkich dżeławych mozach njeje ratarſtwo ſamo bjes winy. Kóżde léto po ſłonczenju naſymnjeho dżěła, buchu woſpjet khadle, kotſi. 20. léto pſchekrocžichu, we wulkej liczbje wotpuſchczeni, dokelż běchu ſa jich ratarſkowo pſchestari. Ratarſke powołanje ſnižuje ſo tak dżeń a bóle k ſſonowemu powołanju. Kak móża ſtarſchi potom ſamolnicz, ſwojich hółzow w ratarſtwje pſchiſtajicz? Tuž je na kóżdy pad nuſne, pſches woſtajne dżełu (pſches zyle léto) cželadnym ſaſtu ſmóżnicz, ſo w ratarſtwje ſwoje žiwjenſke powołanje namakaju, kotreż jich mjenje pak bóle ſežiwi.“

Ze susednych a dalšich krajow.

S **Drježdżan.** Lodżo ma wulku wodu. W połodniſchich Czechach ſu ſo žyzne deſcheże naſchle. Woltawa (Moldau) je w Czechach pſches brjohi ſtupika a wulku wodu do Lodże wuliwa. W Drježdżanach je woda 2 metraj 25 zent. nad null ſtupika

* S **Gliwic.** (Ssamomordaſtwo.) 28kétny ſtrażnyſchtr Gataš ſo tele dny ſe ſwojej maudželſkej ſwadżi. Stónczuje, jako žona ſ wumjetowanjom žaneho kónza njeczinjeſche, ruku na ſo ſłoji a ſo ſe ſwojej piſtoliju ſaſtreli. — Tu chžyſche wóndano jedyn auto druheho pſchečzelownika. Pſchi tym bu ſchulſki hółz pſchejedżeny, kotryž ſo tak cžeżko ſrani, ſo bórſy na ſwoje rany wumrě. Wobaj ſchofera ſtaj pjeża ſe ſarſchwoſcze wuwjedżoj.

* S **Parchwiz.** (Ssmjertne njeſbożo.) Tele dny auto 70létneho mlokowego pohonca Biſkopa ſe Spittelndorfſkeho knježeho dwora pſchejedże. Jako ſłuſchesche, ſo auto trubi, ſłoczi nahle ſ woſa, ſo by konja pſchinnył. Pſchi tym jeho auto hrabny a zyły kruch po puczu ſobu wlečzeſche. Jeho do khorownje dowjeſechu, hdżež bórſy po tym na ſwoje rany wumrě.

* S **Gottesberga.** Tu ſo jedyn kowař khětro ſalneho ſpirituſa napi, dokelż žadyn palenz wjazy njemjeſczeſche. Trochu pjany ſo wo ſkhodże dele cžiſny a žebi nop roſtrały.

*Se **Schreiberhawa** w Krkonoſchach. (Ssmjertne njeſbożo.) Tele dny 24létny cžeſła Ulbrich na tudomnej hoſpodarſkej ſchuli ſwój. Wórſche tſěchu porjedżeſche. Pſchi tym na 8 m. wyſoko dele padny a ſo cžeżko ſrani. Jeho do khorownje dowjeſechu, hdżež bórſy po tym na ſwoje rany wumrě.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Zigarowa fabrika Otty Lohmanna w Magdeburgu je ſtat wo pół miljona tobkowehu dawka ſzebala.

*

W połodniſchich Czechach je ſo ſ powodżenjom wulka ſchkoda naczinika. Pola Hłuboſeje nad Woltawu je ſo żeleſnisti maſt wotſtorhnył. W Borotinje ſu ſo haczenja rybowych hatow ſchedrełe. Krajina mjes Hłubokej a Budějowizami je jedyn wulki jeżor. W Budějowizach je ſo wjele domow pócžrjelo. Po wodże ſwinje, kury, domjaza nadoba a ſnopy płuwaju, kotreż ſo dla deſchczikoweho wjedra njeſu mohłe domoj ſhowacz. Mandżelſka ſahrodnika Hrubeho w Benešchowje, kotreż bě wulka woda dżěża ſe ſahrodniſſeje khežti wotpławiła, ſpyta jo wulkhowacz a ſo ſ nim tepi.

*

Wjeſ Portola pola Trieſta je ſo ſe ſlinkom zyle wupuſczika. Wjele ſłotu je ſo tepiło. Winowy wunoſchk je ſo ſniežił. Cžeżże wětrz ſu w Poli někotre łódże wobſchkodżiłe. Jedyn ratař je ſo na polu ſ błyſkom ſarasył.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada“ ſkhadżuje ſo kóżdu póndżelu wječor 1/9 hodż. w Serbſkej kofojowni.

Budyšin. „Nadżija“ zeńđże ſo połnoličbnje k měſačnej zhromadżiznje wutoru, 1. ſept. 1925, wječor 1/9 hodż. w Serbſkim Domje. Po zhromadżiznje dalewjeđzenje prednoškow „wo pučowanju dr. Černeho po Łužicomaj“. — Wjeſela zabawka. Predsyda.

Drježdżany. „Jednota“, tow. kat. Serbow. Wutoru, 1. ſept., wječor we 8 hodż.: Stwórčetna zhromadżizna we „Bayriſcher Hof“ na Töpfergaſſe. Wſitcy maja dla ważnych wurađzenjow pritomni być. Predsyſtwo.

Hasłow. Kołojażdne tow. „Błyſk“ ma ſrjedu wječor zhromadżiznu.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedżelu, 30. auguſta 1925, pop. w 2 hodż. ſwój 2. załoženſki ſwjeđżeń. Wšěch Sokołow a pčeđelow wutrobnje preporoſuje Predsyſtwo.

Khrošcžicy. Jednota „Sokoł“ ma pſchichodnu wutoru wječor we 8 hodż. zwučowanje.

Małeſcecy. „Sokoł“ ma pſchich. póńđżelu wječor 1/8 hodż. zwučowanje za dżěći; wutoru zwučowanje za Sokołow a ſotry, po tym zhromadżizna; ſtwórtk pruha hwizdarjow; ſobotu pruha za wšitkich bubnarjow a hwizdarjow we Łětonju.

Serbſki Sokołſki Zwjazk. Posedżenje předſyſtwa a wubjerka S. S. Z. wotmšwa ſo njedżelu, 6. ſept., w Radworju (nic 30. t. m. w Komorowje) při ſkładnoſci ſokolſkeho ſwjeđżenja. Wšě jednoty dyrbja dospołnje zaſtupjene być. Hodżina a porjadk ważneho posedżenja ſo jednotam wozjewitej. Předsyſtwo.

Jednoty „Sokoł“ w Małeſecach, Porſicach a Radworju. Sokołſka hudżba zwučuje ſobotu, 29. aug., wječor 1/9 hodż. w Radworju. Wšitcy dyrbja přińć.

Zwjazk Serb. Ratarſkeho Dorosta. Wubjerk ma njedżelu, 30. 8., pop. 3/4 hodż. (po nyſporje) pola Wjenkec w Khrošcžicach posedżenje. Kóżde towarſtwo ma zaſtupjene być.

Zwjazk Serb. Ratarſkeho Dorosta pojeđże hromadże z knježnami njedżelu, 6. 9. na ratarſku wuſtajeńcu. Za kóżdeho młodeho ratarja a za kóżdu młodu ratarku je nuzno, zo ſebi wobhlada ratarſku wuſtajeńcu. W 11 hodż. trjechimy ſo w Drježdżanach na hłownym dwórniſču w čakarni 2. rjadownje. Dalše dostanu towarſtwa pisomnje. Wječor je zhromadna wječerja w jenym hoſcenju. Parola: Žadyn doma njewostanje!

Zarjadnistwo.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nad ſamoježnjom pſchekupża Alfonſa Eilenberga jako jenicžeſkeho mężiczela wotewrjeneho liwkarſtwa w firmje Alfons Eilenberg we Budyſchinje ſo dżiwja, 27. auguſta 1925, dop. 3/4 12 hodż. konkurs wotewri. Pſchekupż Guſtav Chriſtoph w Budyſchinje ſo ſa ſarjadnika konkurſa pomjenuje. Konkurſowe žadanki maja ſo hacz do 10. ſeptembra 1925 ſudniſtwu wozjewicz. K wobſamknjenju wo wobkhowanju pomjenowaneho abo wo wóſbje druheho ſarjadnika, kaž też wo powołanju wěrjczeſkeho wubjerka a jeli nuſne, wo we § 132 konkurſoweho porjada pomjenowanych wěcach — na 23. ſept. 1925 dop. w 11 hodż. — a k pruhowanju pſchiſlużenjowych žadankow na 14. oktobra 1925 dop. w 11 hodż. — pſched podpiſanym ſudom — w ſali 141 — ſo termija poſtaji. Schtóż wobſtejći někajku wěz, ki ſłuſcha konkurſowej maſy, abo je konkurſowej maſy nječchto winowaty, njeſmi nicžo ſhromadnemu dołžnikej wotedacz abo ſaplacžicz, ma tež wobſtejenje wěcy a žadanja konkurſowemu ſarjadnikej hacz do 30. ſeptembra 1925 wozjewicz.

Hamiſke ſudniſtwo w Budyſchinje.

*

Wobſamknjenje wot 27. auguſta 1925 ſo tak pſchemęni, ſo je ſo konkurs nad ſamoježnjom pſchekupża Alfonſa Eiſenberga jako jenicžeſkeho mężiczela firmy Alfons Eiſenberg w Budyſchinje wotewrił.

W Budyſchinje, 29. auguſta 1923.

Hamiſke ſudniſtwo.

Płahowanje kojow.

Dawk wuczinja na kóżdu, 31. julija 1925 — wukaſaliſti dżeń — ſpóſnatu ke płahowanju khmanu koſu 2.50 hr. ſa běžne hoſpodarſke lěto. Dawk ſo w pſchichodnych dnjach wot wobſedżerjow kojow ſbéra. Jeli ſo njeſtarcži, ſo k płaczenju nuſuje.

W Budyſchinje, 26. auguſta 1925.

Mężeſczanſka rada — ſpomož. policija.

Dawk wot podružniſtich pjenjes
(Mietzinsſteuer).

Sczěhowaze poſtajenje ſo ſ pokaſom wojſewi, ſo ſo wot 1. ſeptembra 1925 pſchiličzenje danje ſa priwatno-prawne, niż ſtajnohódne ale nahódnoſczene cžeże pſchi dawku wot podružniſtich pjenjes wjazy njeſtanje.

Mężeſczanſka rada — dawkowy hamt — w Budyſchinje,
28. auguſta 1925.

Se „Sächſiſche Staatszeitung“ cžo. 199 wot 27. 8. 1925: Salowiſti podružniſti pjenjes ſo wot 1. 9. 25 na 58 proz. měrowego podružniſkeho pjenjeſa poſtaji, we tym je 11 proz. ſa dań. K tomu pſchińdże kaž dotal 27 proz. nahódnoſczeńſkeho dawka (tak mjen. podružniſti dawk). P

Poniżenje nahódnoſczeńſkeho dawka wo dań ſa nahódnoſczeńſke leſowonoſczowe cžeże njeſtanje ſo wjazy. Wotſtawk 2, § 2. licžbnik 5 a naſtawk 3, § 19, wotſtr. 2 ſ konja wo pſchemęnjenju finanzneho wumęnjenja mjes ſtatom, krajemi a gmejnach wot 10. 8. 25.) Sa tutón ſamęr wobſtejerjam leſowonoſczow pſchiſłuſchnje dawkowe poniżenja tchodża ſ 1. ſept. 1925 ſpadnu.

Tola ſo pſchidawižnа wo ſniženju dawka, kiž ma ſo wobliczicz ſ hypothekow we wukrajnych pjenjeſach abo ſe ſtajnohódnych hypothekow. (§12, licžbnik 1 faſik. ſakonja wo nahódnoſczeńſkim dawku wot 1. 7. 24.

W Drježdżanach, 26. auguſta 1925.

Finanzne miniſterſtwo. Dżełowe a ſpomož. miniſterſtwo.

Słótne wiki w Neswačidle
srjedu, 2. ſeptembra 1925.
Wulke transporty rańſopruſkich krowow ſu dóſle. Gmejnska rada.
Přijomny zwiſk z ſobow z Budyſina rano 4½.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 7—11 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8
Najpilnjomniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mištr Stiebitz.
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Staknowske a Reichelske piwo z čwicow.

Hosćenc w Delnjej Kinje
Jutře njedźelu su
pyšne reje
K tomu přećelnje přeprošujetaj
G. Lorenc a mandźelska

Hosćenc w Sowrjecach
Jutře njedźelu, wječor wot 7 hodź.
pyšny žnjowo-swjedźeński bal
K tomu přećelnje přeprošujetaj
Arnošt Paleŕ a mandźelska.

Hosćenc w Khwaćicach.
Jutře njedźelu je
pyšny žnjowo-swjedź. bal.
K temu přećelnje přeprošujetaj
Jan Nowak a mandźelska.

Jednota „Sokoł" w Radworju
wuhotuje njedźelu, 6. septembra
lětni swjedźeń.
Započatk pop. ¼4 hodź. Wječor we 8 hodź.:
załoženski swjedźeń sokolskich dźěći.
Wšěch wutrobnje přeprošuje
Jednota „Sokoł".

Hosćenc w Měrkowje.
Njedźelu, 30. aug., k žnjowemu swjedźenjej wot 2 hodź.
wulke třělenje a kehelekulenje wo myta.
Wječor wot 7 hodź. **reje**
Přećelnje přeprošuje O. Raußendorf.

Hosćenc w Jaseńcy.
Jutře njedźelu wot 6 hodź. su
pyšne reje.

Hosćenc w Pěskecach
Jutře njedźelu wječor wot 8 hodź.
žnjowo-swjedźeńske reje
K tomu přećelnje přeprošujetaj
August Riemer a mandźelska.

Hosćenc w Sernjanach
Njedźelu, 30. augusta su
zjawne reje
K tomu přećelnje přeprošuje
hosćeńcaŕ.

Hosćenc w Swinańi
Jutře njedźelu su
zjawne reje.

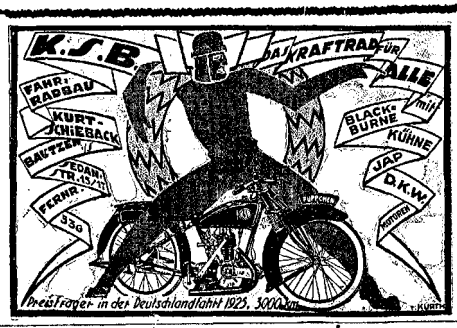

Parne čisćenje pjerja
E. Schmoller, Sukelska hasa 3.

Dobrovičska originalna
symjeńtna rožka
je dóšła
a móže so kóždy dźeń wotewzać pola
Serbskeho Hospodarja w Budyšinje
Telefon čo. 156.

August Rösler w Šěrachowje
rozesłanski wobkhod
poruča **k žnjowemu swjedźenjej**
kaž też **kermuši** swój
prěnjoklasny winowy palenc wšelake likěry a palency
po wurjadnje tunich płaćiznach.
Žadajće sebi poskićenje!

Centrifugi
za ručne a mocowe čerjenje, nowe modele 1925.
Přijomne wotpłaćowanja!
Originalne narunanske dźěle a wolij.
Wuporjedźenja wšěch systemow.
Ernst Falting w Njeswačidle
wikowańja z ratařskimi mašinami. Telefon 40.
Dołholětne nazhonjenje w centrifugach je moje najlěpše rukowanje! Sym kóždu njedźelu wěsće k ręčam.

Wobroćće so
při potrjebje
časnikow, złotych a slěbornych tworow
kóždeje družiny jenož na
časnikarja Gottfried Heinzu
we Wojerecach na Hródk. drózy 18
w domje knjeza kožuchařskeho mištra Franca Bittnera.

Wjezba sadowych tłóčakow
je dóšła.
Carl Gast w Budyšinje.

Transport najlěpšich
rańšoprusko-hollandskich
kruwow a jałojcow

steji w hródźach knježeho hosćenca w Njeswačidle płaćizny hódno na předań.
Paul Köhler w Njeswačidle
wikowańja z plahowanskim a rěznym skotom.

Za naše **žiwjeńske, njezbožowe a rukowanske zawěsćeńske wotdźělenje** pytamy za Budyšin a wokolinu
wustojnych inspektorow
za wěstu mzdu, proviziju a wudawki. Hodźi so też jako pódlanske powołanje, za wottwarjenych zastojnikow atd. Poskićenja njech so pod „C 29" na wudawarnju „Serbskich Nowin" zapodadźa.

Wózne, skótne, přesuwanske, decimalne a taflojte
wahi poruča
Hornjołužiska wahowa fabrika Paul Ziegler w Budyšinje

Zubkate młóćace mašiny
su dóšle.
Carl Gast w Budyšinje.

Ratarjo!
Zdźělujemy Wam z tutym, za mamy w našich składowych městnosćach
w Budyšinje na Carolinej drózy 13.
wot někotrych njedźel zaso mustrowy skład ratařskich mašinow. Naš pućowanski zastojnik
k. Max König w Budyšinje
na Třělanskej drózy 44,
je kóždu sobotu tam a rad zwólniwy, kóždu radu podać, kotraž so přeje. Prosymy, hdyž maja potrjebu, zo bychu wšitcy družstwownje zmysleni ratarjo a přećelje našeho předewzaća nam přećelnje swoje nadawki připokazali.
Mašinowa centrala ratařskich družstwow Sakskeje akc. tow.
Skład: w Budyšinje na Carolinej drózy 13.

Wot nětka su kóždy **pjatk a sobotu** pola mje dóstać
čerstwe droždże
Dale poručam:
najl. pšeńcnu muku
mandle, rózynki
pólvr k pječenju
wolije k pječenju
Jan Haješ we Łazu

Alfa-separatory
za ručne a mocowe čerjenje, modell 1925.
Připrawjenje cyłych mlokowych komorow.
Přijomne wotpłaćowanje!
Originalne „Alfa"-narunanske dźěle a wolij; wuporjedźenja wšěch systemow.
Oswald Liebmann
Telefon 321 **w Budyšinje** Třělanska dróha 42.

Za wšitke zbožopřeća a dopokazy přećelneho zmyslenja, kotrež su so mi při přileżności swjedźenja 25lětneho wobstaća Janskich kupjel we Smječkecach wopokazałe, wuprajam z tutym
wutrobny dźak.
Dr. Mikławš Rachel.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., za pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Lóžde do. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźiśi Smolerjec knihdźiśerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsežnje so stajece nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 202 **Budyšin — póndźelu, 31. awgusta 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Hromadny wopyt ſ Němskeje we Winje.

Snowa w Awstriſkej ſa ſjednoćenje Awstriſkeje ſ Němſkej wuſtupuja. Sobotu wječor je do Wina njeńdże 400 němſkoſtatnych ſobuſtawow němſkoawstriſkeho ludowego ſwjaſka pſchijěło. S jich wjednikom je preſident němſkeho ſjema Loebe. Mjes wotpołdźankami je 30 ſobuſtawow němſkeho ſjema wſchěch politiſkich ſtronow. Sobotu dopołdnja ſu hoſćiſow ſ Němſkeje hižo pſchi awſtriſkej mjeſy w Paſſawje powitali. Generalny direktor ludowego ſwjaſka mějeſche rěć, w kotrejž mjes druhim praji: „Witamy Waſ pſchi mjeſach tuteho ſtata, kotrejž, kaž žeby pſchejemy, njebudźa dołho wjazy wobſtejeć.“

Loebe ſo ſa powitanje podźakowawſchi praji, ſo tutón wopyt ſaſtupjerjow wſchěch ſtronow a ludowych worſchtow ſ Němſkeje niz jenoż ſhromadnoſć wuſwěhuje, ale też hłuboke ſaćuće němſkeho luda ſa politiſtim a hoſpodarſkim hromadźe ſkuſchenjom wobſtwědźa. — Też we Winje němſkich hoſćow ſwjedźeńſtwo powitachu.

Preſident němſkeho ſjema Loebe je nowinarjam wo pſchiſamkowanym pſchewažowanju rjekł: Pſchiſamkowanje ſo póčnje do ſtutka ſtajiło, hdyž Němſka do Swjaſka ludow ſaſtupi; pſchetož po St. Germainſkim měrje ſo pſchiſamkńenje dowoli. hdyž Swjaſk ludow tomu pſchihłoſuje.

Demokratiſki ſapołožnik Heuß, ſaſtupjer Württembergſkeje, praji, ſo tole hibanje nad ſtronami dźe. Połodnjoněmſki demokratoju ſu ſa pſchiſamkńenje.

Saſtupjerjej němſkoludoweje ſtrony Habemann a Engerling praješchtaj, ſo pſchiſamkowanſke hibanje w tu khwilu ſteji, pſchetož nětkole jednanje wo bjeſtrachowym paktu a wažne praſchenja ſwonkowneje politiki pſchedy du.

We Winſkej radnizy najpſchódzy preſident němſkeho ſjema Loebe wo politiſkich nadawkach rěčeſche, kotrež maja ſo k boſpiczu ſamèra dopjelnić, wo kotrejž ſo pſchaja. Dalſchi němſky a awſtriſky rěčnizy wſchelakich ſtronow potom pſchedrěčnikowu rěć wudopołnichu, ſtawiſniſke, kulturelne a hoſpodarſke praſchenja roſkładowjo, kotrež ſebi pſchiſamkńenje žadaju. Dokelž radnizyna ſala ſa połitcharjow njedoſahaſche, jenotliwi rěčnizy ſ radniznych ſkhodow ſiwoju rěć wuſpjetowachu. Bližſche dny ſo hiſchće wjele pſchedniſchkow wotmeje.

Hoſpodarſka kriſa.

Jednanje wo mjdze póſtſkich dźełaćerjow ſo wotſtorčiło.

Jednanje wo powyſchenju mſdy póſtſkich a telegrafnych dźełaćerjow je ſ dźiwanjom na tukhwilne ſo pſchihotowaze pſchiprawy němſkeho knježeſtwa hač do ſpoczatka ſeptembra wotſtorčena.

Textilni dźełaćerjo ſu roſrißazy wuſud wotpokaſali.

W Lipſku ſu ſo w ſylnje wopytanej ſhromadźiſnje textilnych dźełaćerjow ſe ſvjedźeneje a wjeczorneje ſakſkeje a durinſkeje textilneje induſtrije wo roſrißazym wuſudźe ſ 25. auguſta wuprajili, po kotrymž ma ſo mſda wo 10 prozentow powyſchić. Shromadźiſna jenomyſlnje roſrißazy wuſud wotpokaſa, tak ſo ſo nětko wokoło 200 000 dźełaćerjow a dźełaćerkow ſ dźeła wuſamknje.

Porheiſzy wuhlowi dźełaćerjo mſdowy tarif wupowjedźili.

Wſchě dźełaćerſke ſwjaſki porheiſkeho wuhlowego rewěra ſu nětčiſchi mſdowy tarif ſ 30. ſeptembrej wupowjedźili. Wot 1. oktobra wo 35 prozentow wyſchiſchu mſdu žadaju. Zadanje ſo na nětčiſchu niſku mſdu a podrožene ſeźiwjenje ſakoſuje.

Nowe němſko-pólſke jednanja.

Pólſki miniſteriſt preſident je ſe ſaſtupjerjemi nowin a hoſpodarſtwa roſrěčenje měł, w kotrymž mjes druhim praji: Pólſka njemóže bjes wikowańſkeho ſrěčenja ſ Pólſkej wobſtejecz a ſrěčenje dyrbi ſo pſchi wſchěch wobſtejnoſćach wobſamknyć. Pólizy ſaſtupjerjo tohodla 15. ſeptembra do Barlina pſchińdu, ſo bychu ſnowa ſapoczěli jednanj. Pólſka pak jenoż ſrěčenja wobſamknje, kajkeż žebi nahladnoſej Pólſkeje žada.

Kommuniſtow Neumanna, Poegu a Skoblewſkeho wobhnadźili.

Kommuniſtow Neumanna, Poegu a Soblewſkeho, kotrychž dě ſtatny ſud w Lipſku dla mordarſtwa a dla wotmyſleneho mordarſtwa k ſmjerći ſaſudźił, ſu ſo wobhnadźili a ſ jatby puſchćili. Sa to ruſke bolſchewiſke knježeſtwo tſjoch němſkich ſtudentow, njedawno w Moſkwje k ſmjerći ſaſudźenych, wobhnadźi a ſmjertny wuſud ſběhny.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej haſy 6. Ręči ſerbski

Kaſł. a najtuńša kupowańſnja wobućow. Pódšudowanje ſpěšnje a tunjo

Nowemu Gdańſkemu knježeſtwu ſo dowěrjenje wuprajilo.

Po ſkónčenju tſidnjowneje knježeſtwoweje kriſy je Gdańſki (Danzigſki) ſejm nowemu Gdańſkemu knježeſtwu, kotrejž ſo ſ zentrumſkeje, němſkoliberalneje a ſozialdemokratiſkeje ſtrony twori, ſ 65 pſcheſiwo 36 hłoſam dowěrjenje wuprajił. Pſchećiwo tomu němſkoſozialiſti a němſcy ludowzy hłoſowachu. Nowe knježeſtwo chce ſwodam ſ Pólſkej, na kotruž ſtej Gdańſke wikowańſtwo a pſchemysłło pokaſanej, po możnoſći ſ pucza hić.

Pſcherada w kommuniſtiſkej internatſionali.

Pariſki „Journal“ piſche, ſo ſu w bolſchewiſkim knježeſtwje w Moſkwje we wulkim roſhorjenju a ſaſtrożenju dla wotkrytеje pſcherady na čole ſtejaceho ſobuſtawa kommuniſtiſkeje internaſionale Mjeczißława Jaroſławſkeho, kotrejž dě ſ radźićelom bolſchewiſkeje mißije we Winje. Kaž je ſnate, je Win ſe ſvjedźiſchćom propagandy kommuniſtiſkeje internaſionale ſa zyłu rańſchu Europu a — ſchłoł je wobſebje ważne ſa kommuniſtow — ſe ſvjedźiſchćom ſa balkańſke ſtaty. Mjeczißławk Jaroſławſki mějeſche wuſtadnu dowěru wjednika Moſkowſkeje internaſionale Sinowěwa a do jeho rukow ſo dowěrliwe a tajne pißma dawachu. Wot léta 1918 bě Jaroſławſki ſ najpſchednišchich agentow kommuniſtiſkeje internaſionale a ſe ſobudźełaćerjom „Moſkowſkich Iſwěſćenow“ a „Prawdy“. Wot nękotreho czaſa wjeda Moſkowſke knježeſtwo ſo dohladowacz, ſo ſu ſo jeho dowěrliwe mukaſły naſtupaze roſſchěrjenje ſwětoweje rewolucije hnydom knježeſtwam pſcherady, ſ čimž je ſo wjele mordarſkim nadpadam a ſtym pſchihotam ſadźěwało. Po tajnym pſchepytanju a wobkedźbowanju ſeźin tukanja ſ pſcherady na Jaroſławſkeho padze, kotremuž Sinowěw wótro pſchikaſa, ſo by hnydom do Moſkwy pſchijšł a roſpiſchenje podał. Tola Jaroſławſki, kotremuž běchu ſo bjes wobmjeſowanja dowěrili a kotryž najtajniſche hłubiny wotmyſlenjow kommuniſtiſkeje internaſionale, mětło ſo by na pſchikaſ poſłuchał, cźekny a wſchě tajne pißma kommuniſtiſkeje internaſionale ſobu wza. Wſchě tele dopokaſma Jaroſławſki wulkomožy pſchepoda, w kotrejž kraju nětko pſchebywa. Póbła realnych direktnych ſcźěhiwkow je jeho pſcherada ważna ſa wojowanje pſchećiwo 3. internzionali też ſ tym, ſo ſaſtyła niedowěrcu a wſajomne tukanje mjes wjele internaſionalnymi ſtóſtnikami.

Južnoſłowjanſki kral budźe kóžde léto khwilu w Sahrjebje žyłowć.

Nětotre Belgradſke a Sahrjebſke nowiny ſu powěſcź pſchinjeſłe, ſo je ſo kral roſſpudźił, kóžde léto nješchto czaſa ſ kralowej w Sahrjebje pſchebywać. Sa tutón ſamyſł ſo banſki hród w Sahrjebje pſchiprawi.

Schwajzarſka trajnemu měrej njewěri.

Schwajzarſka do trajneho měra njewěri. Też ſo boji, ſo jejni ſuſpodna njebudźa jejnu neutralnoſć rejpetkowacź. Tohodla ſo na to pſchihotuje, ſo mohła ſwoje mjeſy fakitować. Hač dotal ſchwajzarſke wójſko njeje ſchfitaze maški pſche jědojte plumy měło. Kaž ſchwajzarſke nowiny powědźa, ſo Schwajzarſka ſe ſavjedźenjom tajkich maſkow ſabéra. W tu khwilu ſo we wójſku model maſki pſche jědojte dymy ſchwajzarſkeje konſtrukzije wuprubuje, kotryž ma pjeza wulke lépſchiny porujo prjedawſchim ſyſtemam.

Manevry italiſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Poſłednje dny ſu ſo w Tyrheniſkim morju manevry italſkeho wójnſkeho łódźſtwa wotmełe. Pſchi manevrach ſo ſkoro zyłe wójnſke łódźſtwo wobdźěli. Manevry ſo ſ wulkej paradu a ſ wojowanjom łětadow ſ wójnſkimi łódźemi ſapoczachu. Létadła mějachu nadawk, Siciliju, kotruž łódźſtwo a wuſadźene wójſko ſakitowaſchej, dobyć. Wone tutón nadawk ſ dobrym wuſpěchom dokonjachu.

Nowe kommuniſtiſke demonſtrazije w Parisu.

Pjatk wječor je tu ſnowa k kommuniſtiſkim naſtupnjenjam doſchło. Wone běchu wobſebje ſe pſched operu, hdźež kommuniſtojo wopytarjam dźiwadła wobarachu, k pſchedſtajenju laſtupić. Do ſakrečzejych poliziſtow ſ kjeſnt pjerzechu a do nich kopachu, ſ kotrychž ſo mnohi lohko o dwjeju czeſka ranichu. Poliziſtojo wjazy dyžli 140 wobſobow ſaſachu, ſ kotrychž ſo w nozy 118 ſaſo puſchćeji.

Wójna w Marokkowſkej.

Franzowſki wuſpěch w Marokkowſkej.

S Feza ſo powě, ſo je Abd-el-Krim dla poſłednich franzowſkich wuſpěchow nowe poſtajenja k frońcje pójtał, wobſebje na ſtronu k Schefchauenej, Taunatej a k kraju Braneſkeho ſpłaha. Prawe a ſrjedźne franzowſke kolonny ſu do Djebel-Nehira dale cźahnyli, kotryž ſu wobhadźili. Kolonna na lewym kſchidle je ſłabe njepſchećelſke wotdźělenja wotrałkła. Powſchitkownje je korps wſchě mětne doſahnył, kotrež běchu ſa nabdeh poſtajene, a operazije mója ſo nětko ſa ſkónčene wobhladacź.

Marſchall Lyautey je ſ Rabata wupućował a je ſo na mórſku jěſku do Marſeilla podał. Njedźelu je do Marſeilla pſchijěł a hnydom do Parisa dale jěł. Tam ma wón knježeſtwu wo politiſkim a wojeſkim położenju w Marokkowſkej roſprawjeć.

Dopiſowaŕ Pariſkich nowin „Information“ w Fesu powě, ſo ſu **franzowſkich wojaſy pſchećiwo Braneſkemu ludej wojuju 10 hač 15 kilometrow poſtupowali.** Operazija je ſo njedźiwajcy ſylnych horcych wětrow ſ puſčiny Sahary a njedźiwajcy ſakakleho njepſchećelſkeho pſchećiwjenja doſpołnje poradźiła. Też w ranju poſtupowaza kolonna 19. armeekorpſa je 28. auguſta ſwój wottwrknjeny tónz, mjenujcy Bab Hajer, doſahła. Pod ſaćiſchćom ſwěhe operazijow je **Braſeſti ſpłaḣ, kotryż ſ połodnja nowe czary hydli, ſ wotpółłanzami abo pißomnje powědźił, ſo ſo hnydom a bjes wumělenja podćiſnje. K połnocy** tuteje czary ſu Abd-el-Krimowe połčujnjenja doſchła, kotrejž ſu tam bydlaze ſpłahi wotdźerźałe, ſwoje podćiſnjenje poſtiſcźej. Njepſchećel je na Djebel-Amſeli 50 morwych a wjele franjenych ſawoſtajił. Franzowſke ſchkodowanje njeje ſnate, tola je pjeza ſnadne.

Po dalſchej powěſći ſ Kaſablanki je tam ſchpaniſka eſkadra létadłow ſ Alikante pſchileczała. Wona ſ pjecź létadłow wobſteji. Wobſłužka tóždeho létadła wobſteji ſe wjednika a ſ tſjoch maſchinſtorſkłownych ſtšlzow. Nětotre létadła ſu ſamo ſ revolwerſkej kanonu wuhotowane. Scheſte létadło ſu ſobotu wječorowſke. Dhyž ſ ſemi ſaſtajichu, je ſo jene létadło lohko wobſchkodźiło, dokelž dě ſo do dołcźka dele puſchćeji, kotrehož ſo wjednik njebě do hladał.

*

Hawaſka powěſćerńa ſ Fesa powě: Riffſy Kabylſko ſiwu wojeſku hibjećiwoſć pokaſuja. Dwaj wjednikaj ſe wotdźělenjomaj w ſylnoſći po 4000 muſach ſtaj do ſtrony hornjeho Lebana doſchłoj. Wſchelake franzowſke wójſkowe wotdźělenja maja pod ſtšleżu maſchinſkich ſtšlbow riffiſch Kabylow cźerpicź. Rifanjo maju doſcź munizije. Do kraju pola Saki je wotdźělenje Rifanow pſchiſzahło, kotrejž rjeka dwě kanonje ſobu wjeźe. Njedawno ſu Rifanoju też ſčdne wotdźělenja Franzowſanu na pſchećo ſtajili. Wjednik Dźaballow ſ Wes Keido je ſ Ażdira nowy wójnſki material doſtał.

*

W Hawaſkej powěſćeji ſ Tangera ſo praji: Pſchi Uezghinej frońcje je ſo wjazy dyžli tyſaz ſwójſkow Tſuſiſkeho ſpłaha Franzowſanu poddało. Franzowſcy wojaſy ſ pſchibódnymi wumělenjemi dale poſtupuja. Pſchi Uezzaniſkej frońcje nětkotre wſy proſcha, ſo ſměłe ſo podćiſnyć.

Damaſkus hiſchćeze w rukach Franzowſow

Miniſterſki pſchedſydża Painlewe raſnje prěje, ſo je wobydlerſtwo Syriſkeje ſnowa pſchećiwo Franzowſanu poſtanyło. **Też njeje wěrno, kaž ſu jendźelſke nowiny roſſchěrile, ſo ſu Druſojo Damaſkus wobhadźili.** W Damaſku je ſtajne ſmérom w ruzy Franzowſkow. Pjatk wječor je miniſterſki preſident telegram generala Sarraila doſtał, kotryż je ſo dopołdnja ½12 hodźin w Beirutu wotedał. Tónle telegramm teho runja praji, ſo je jendźelſka powěſćej njewěrna. W Damaſku njeje ſo niczo nowoho ſtało.

Kantonſke knježeſtwo w ruzy bolſchewikow.

Chineſka wobhodna komora je do ſwěta telegram roſeſłała, ſ kotrymž wojſewja, ſo je Kantonſke knježeſtwo do-

Serbscy pčołarjo w delanskej holi.

„Wrjós“ a „Pčólnica“ w zhromadnym dźěle.

W „Buscheńzy“, 30. žnjeńza 1925.

Lo dyrbješe hižo „Kamjeńšti nóž“ měrć, chtěc-li bjes žadźewkow do „Buschenki“ trjechić. Podobnje kaž Wingerowy „Gronow“ leži skhowana w tołstym lěsu w cźmowej holi. A schtož je najrjeńše: „Buschenki“ sypła wjazy njeje. Statok, kiž tuto mjeno noschesche, bu wottorhnuty a ani kamjenja na kamjenju njeswósta. Lěsnu korcźnicźku (wot němskeho „Buschschenke“), hdźež hribarjo a jahodarjo, lěšarjo a pohončozjo wotpoczinka a hospody namakachu, hdźež so wschelaszu měrichcźenju na lěcźnym byczu wolscheńjachu, pytasch podarno. Poślednji wobsedźeršk, klóschtr Marijina Gwězda, wsa statokej žiwoj dotalny sameŕ, dasche jón wotnoschcź a trawa rosche tam, hdźež nětdy murje k njebju žahachu. Sbywaze tři statoki su dotalne mjeno pschewsate a tak njech je dale žiwa „Buscheńka“. Zusy njeschósnaje po tłowje němskeho pokhoda. Tute wosamocźene tři khěže ſ khuduschnimi pólkami błuschecja politiſy do Schunowskeje gmejny, schulſzy do Rózanta.

Schtóž někto do bliskosce tutoho idylskeho bleczka lěžneje žiwjatnizy pschitúdže, tomu jutka a źměje so wutroba. Nas dla lěža, kiž w jehlinej pysche steji, ſ druha hole dla, kiž je žo naſymſki płaschcź wobleka a cźge do symy žo hišcźe ras w žiwoj zylej rjanoseji pokasać. Puczować tu njewólnje saſtanje, tamo cźi, kotśij žu žo do hribow nastajili a byrnjej pschi njedejlſkim dnju. Njemóžesch žo tu nahladacź na wobkuſlazej khaźnoseji. Tu sy, wo kotrejž krajinje nasch Sejleŕ tak saho rjenje piża: — — — „Hola pczołku bohacźi.“ — — — Hižo žiwjata cźischina, žamocźina a měr skutkuja bajtoisy. A nasdala, gdyž po njeschim puczu wot Pětkej pschijędźesch, poſticźa žo cźi wobras — pišany, mlódny, pschekapjacy. Nadobo wuhladasch tu sta pczólnych statokow, kokczow, we wschich formach a barbach. Milijony pilnych pczołow schczerca a synca, pytajo złódkeho nektara, njedu w kześlazym wrjoßu. Hišcźe ze ženje dwe žo tu telko kokczow nahromadźilo njeje — nimale na 200 — wschě na Němcej leżownoscźach a wobsedźeŕ kedźbliwje straſuje nad sdowerjenymi pczólnymi ſwójbami.

Na tutom městnje a w tajkej wokolinje ſeidźechtaj žo wczera Delanſki „Wrjóß“ a Khróſcźanska „Pczólnica“ a cźrjódka hoſcźi k ſhromadnemu dźěku po wótzow waschnju. Naſchi proſwótzojo běchu prěni plahowarjo pczołow, wot nich wutknychu ſtuſodźa a ſu nětko tutu hospodaŕſku halosu rosnmnóſili. Lube złónczko wjeſele na ſhromadźenych ſe Horin a ſ Delan ſhladowaſche. Běsche jich wjele pisches pol kopu, wschitzy ſahorjeni ſa pschedmjet: Jónu ſhromadźiſnu wotmeczź w Bożej ſtwórbje.

A ſarjadował ſjesda, pschedsyda „Wrjoßu“ k. Hajna witaſche wschech lubje do hole, do kraſneho raja delanſkeho lěža. Naſponmi, ſo je „Buscheńka“ ſwottorhana, ale tohodla huba a ſołdk hłodu a picża tradacź njebudźetaj. Pschijędże tola Nóżeczańska wupomoc do lěža a toczesche a warjesche a wokſchewi pschitomnych cźełuje ſpokojo. A na Němcej ſahrodze, kotraż bu bórſy do korczmaŕſteje ſiwy pod hołym njebjom pschiprawjena, ſhedźesche a traſesche žo rjenje. Knjez Hajna powédasche dale wo Mitſchnjanſkim ſjesdze, wo ſwójich naſhonjenjach tam, ſo poczina pczołaŕſtwo univerſity jimacź, ſo maja hižo w Lipsku, w Barlinje, w Marbachu wobſebite ſtoły ſa tuto hospodaŕſtwo, minitſtrojo žo ſa nje ſajimuja. Pczołarjo, ſakkletnu ſwjaſtej ſpołnje ſ bolſchewikiſtwom wobkneżene a ſo je zyła China ſ bolſchewikiſtkimi wlíwami wohrożena.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 31. auguſta 1925.

Běrnjace zeliſćo ſo pali

Naſyma ſe ſwojim khlóſonym dychom chze lěża naſradſcho pſchi pſyczkich dnjach pſchińcź. Na połach ſo hiža ſaźne běrny rnja a tu ſteja někotre měchi ſ wotſiłkcźej pſchihotowane. Dźěcźi noſcha ſelſtcźeżo hromadźe a pſchihotuja hromadu ſ pałenju. Je hiſchcźe troſchku wlóżne, tuhdy njeje doſnuſchene a nocźze ſo hnydom popadnyć. Pſirł žu mali ludźo, běrnjaze ſelſtcźeżo ſawaſcź a duja do wlomjeſdka. Słónczńje je tak ſyłnje, ſo ſo dale roſcźerja. Mózńje poſbkhuje ſo pkomio, ſo ſchłi a pali, praſkoze a knjaſſoze, ſo dymi a kuri. Też tamle pkomjeni ſo ſelſtcźeżo a ſapa ſ njebju. Mjetaja běrny do pkomjenjow, cźacźka ſej je vjes a potom ſčźcź. Nieſcźerpnjoze ſchkaraja do wohnja, ſkłdża ſa pieckenej běrnu, cźornej, ſa ſarom wonjazej. Rosmjeckena dawa wolſchewnjazu wóń wot ſo, kaſkuż doma na błidźe nima. Wonka je wośbótka khłoſchcźeńka. Wélołchěrny kur cźełnje dale po połach, narja ſo do dola a poſbéhuja ſo pſches hórku, hdźež runje kribarjo domoj khwataju. Shładuja ſa wohnjom, kiž naſdala ſo pali, ſacźuwaja jeho duſchazy dym, ale też mnyſlicźu: Dcźny cźaſ khwata pricźka a naſyma ſo cźiſchcźi do kraja.

*

— **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —3%, thermometer +12. — Nižina ležeſche wczera nad ſrjedźiſcźom Schwedſkej, wyſchina nad połodniſchcźi Jendźelſkej, Franzowſkej a ſ wieczora tuteju krajow, nowa nižina ſ krótkeho wieczora Islandſkeje. — Powětr žo rucze pſcheměnja. Nižina ſ ranja Islandſkeje je žo rucze do Schwedſkeje ſcźahnyła. Jeje khromy pſchińcźeju w Němſkej mróczelate wjedro a ſ khwilemi deſcźcźe. K tomu duje ſyłny wětr, w Rudnych horach jako wichor. Wyſchina nad Franzowſkej ſo k nam bliži a budże wjedro trochu ſmérowacź. Tola powſchitkownje wjele rjeńſcźe wjedro wocźakacź nimamy, dokelž mjes Jendźelſkej a Němſkej ſchkleńcźa ſaſo na kroſne lěſe. — Jutſije wutorn ſlónzo 5,14 hodźin ſhadża a ſo 6.45 jo dźin khowa. Wječaſk ſhadża jutſije wjecźor 6,26 hodźin a ſo rano 2,52 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſije wutorn:** We wjetſchich dźełach Němſkeje njewobſtajne wjedro a ſe khwilemi deſcźeje. W krótkowjeczornej Němſkej ſwjetſcha žucho. Temperatura ſo njepſchemění.

— **Sakſke knjeżerſtwo** je ſa ſerbſku cźitanku 300 hriwnow pſchiſwolilo. To ſ wulkim wjeſelom pſchipóſnajemy. Je tola naſche knjeżerſtwo ſ tym wopokaſako, ſo ſo ſa ſerbſku wuczbu a ſ tym ſa ſderženje Sserbowſtwa ſajmuje. S darom knjeżerſtwa ſo dołh wubjerka pomjeńſchi, haczrunjez dawno hiſchcźe wurunany njeje — a jórleſchło woporniwoſcźe w ludu ſa naſchu wěz je zyle ſaprahnyło.

Hanczka.

— **Wažne ſa wotdźerarjow „Sserbſkich Nowin“.** Naſchich cźeſcźenych cźitarjow cźitanu kedźbnych na wotrěł, kiž je w nawěſchkowym dźěle bźeżniſchego cźiſła wocźiſchcźeny a proſymy, ſo bychu jón prawje pilnje wuſkił. Wotrěł płacźi ſa jedyn nawěſchćk w měſacu ſeptember 1925.

— **Autowy wobkhad** mjes Budyſchinom a Schérachowom wotewri ſo 2. ſeptembra. S tym ſměja cźi, kotſi chadźia ze Keſeſnizu do Drježdźan abo Zitawy a Zhorjelca jědźacź, hnydom dobry ſwiſk. Jědny plan je na połſtich wuſtawach wupowěſcźeny.

— **Dawkowa termija na měſacz september.** Placźeć ma ſo 5. ſeptembra: Wotcźehnjenje dawka wot — — — ka, kotraż je ſo wot 21.—31. auguſta 1925 wuplacźila. (Radyn wotſtorcźny cźaſ.) — 10. ſept.: Wobrótny dawk a dowrěcźka płacźenje měſacznych placźerjow ſa měſacz August 1925. Dawkowa hadźba ſa powſchitkowny wu — dawk 1½ wot ſta, ſa turuſowy dawk 10 wot ſta. (Wotſtorcźny cźaſ hacź do 17. ſept. 1925). Dale — — na ſhamhrowy dyn ſadlacźicź burſowy wobrótny dawk. (Radyn wotſtorcźny cźaſ.) — 15. ſept: Wotcźehnjenje dawka wot mſoy, kotraż je ſo wot 1.—10. ſept. 1925 wuplacźila. (Radyn wotſtorcźny cźaſ.) — 25. ſept.: Wotcźehnjenje dawka wot mídy, kotraż je ſo wot 10.—20. ſept. 1925 wuplacźila. (Radyn wotſtorcźny cźaſ.)

Schklowinſtwo w portugalſkich kolonjach.

Profeſſor E. A. Roſt ſ Wiſkonſinſkeje univerſity we połnóżnej Ameriży je wubjerkej Swjaſka ludow ſa ſchklowinſtwo rosprawu wo ſkandalofnym wobkhadźenju ſ domorodnymi w portugalſkich kolonjach podał. Hacźrunje je ſo ſchklowinſtwo ſ powótcźejonym portugalſkeje monarchije woſtroniko, ſu wobſtejnoſcźe domorodnych dźenża hórſche dyżli pryedy. Domorodni praja, ſo je ſo jim pod ſtarym knjeżſtwom lépje ſchło, a ſo ſu ſ ſwoje dźěło wjazy dóſtawali dyżli někotre. Syſtem nucźeneho dźěła, kotryż je nětko na mětno ſchklowinſtwa ſtupił, portugalſkemu knjeżerſtwu prawo dawa, domorodnych do dźěła na někotre dny ſapſchahnyć. Hdyż potom portugalſki farmaŕ dźělacźerſke mózy trjeba, ſo wojazy do wjeſow ſcźelu, ſo bychu dźěławe mózy ſehnali. Profeſſor Roß je hroſne wózy wo żurowoſcźi ſłyſchał, ſ kotrejž ſo to ſtawa. S 63 domorodnych, kotſi nucźene dźěło na dróły cźinachu, ſtej dwě ſcźežinje jónſtich byłej, mjes nimi dwanacźe ſ małymi dźěcźimi na khribjecźe. Wone tam hižo tři měſacy dźěłachu, mjes tym ſo běchu muzejo ſ dźěła ſcźeſcź měſazow w plantażach dźěłali. Jako mjdu ja to niczo druheho njedoſtawaju dyżli ſwoju jědź a wobſtwědcźenja wo dawku na hłowu.

„K spodźiwnje wumoženemu hajńkej.“

P. Roßeggera „Podawiſny a podawki ſ Alpow“.

6] (Pokračowanje.)

Paſchyéka kosow Ruſka drje wo tutych podawiſnach niczo njewědźeſche ani njemyſleſche na nječhto podobne. Wona njeběſ běži wſchu ſymu ſe „Schramsbach“-doliny wuſchka. Kruczje wiżaſche na ſwojim makem hoſpodaŕſtwje; ſ tomu běſche ſtary, ſlepy muj we łožu lěhał a dyrbješe być pěſtjenjeny kaž dźěcźo we ſawcźku. Ruſka běſche ſcźerpna a mytłeſche, jómu budże tola lépje. Byrnjez wón też njeběſ niczo wo běži ſłyſchereć dał zyły dołhi cźaſ, nadobo tu budże a rjekńe: Nětko, holcźka, ſym tak dałeko. Někotre ſchěſnaki mam w kapſy, nětko ſapoczńjemoj hromadźe hoſpodarcź.

Hdyż je ſnjeh pominuł a po młodnoſelenych łukach wodźicźki cźeczechu, bě też ſtary ſaſo na nohomaj a wón žadźeſche ſa farſkej ſyrkwju w „Steintalu“, ſo mohł jutrownu ſpowědź cźinicź. Tuż jómu rano jeho holcźka pſches lěży wjedźeſche. S małkimi krocźałkami tryptałaſche ſtarz dołka njeje wo jeje paju žo ſepjerało. Schédźiwu khłowcźku dźerżeſche wón runje a pſchcźo runjewon, tak lubośnje każ po bokomaj pucźa žo wſcho ſelenjeſche a keżwaſche, każ ſtónczńite tu hory ſtojachu ſe žiwojimi ſkaliſkami — ſa njeho njebě niczo k widźenju. Dźeńża wón njeżałoſcźeſche, njeſyńczeſche ſebi też pěżniczku, njenjeżeſche žo też ſ dymku, wón bě wſchón hłuboko do ſo ſanurjeny a pſchepytowaſche ſebi ſwědomjo.

„Praj mi, Ruſka“, tak wopraſcha ſo ju dźěcźazy ſtarz, „na ſo ſcheſcźijanſki cźłowjek też hrěchow wo ſnje wuſpowědacź? Wěſch, hdyż ſo cźłowjekej něſchto dźije?“

„Ty, wujo, to by tajke nětchto było!“ ſahoła holcźka ſkoru wjeſele. „To by rjany waczoł hrěchow był pola mnohich ludźi.“

„To pak ſym wjeſołyły!“ prajeſche wón wołożeny. „Wěſch, Ruſka, wo ſnje ſo ja jara cźaſto biju. Tak ſaſtojnje biju. Hu, hu. Dźeńża w nozy ſym Baumer Lenza a Flößer Michała a Damijana ſ kolikom porajoł.“

Holcźka ſo wótſije wuſmja. Najbłyſniſchich muži ſzyleje wokolinu, kruczych pachołow, běſche mały, pſchipódła njeje trypotaſay muſił porajoł. —

Hdyż wón w zyrkwi, połda holcźki ſedźo, ſmuki pſiſcheżelow ſaſkłoſcha, to ſahanjeſche ſo ſe ſuchimaj rukomaj w powětrje, jako by jón chcył pſchimnyć a krucze dźerżeć. Potom poeſa ſ pohnutoſcźu do ſo ſakoſceſo. Hdyż ſarar po prědowanju nětkore mandźelſtwa pſchipowědoſche, ſawoła ſtarz zyle na jene dobo a wótſije ſ cźeńkim hłoſom: „Ty ſatraſchny hajniko! Nětko woſeni ſo wón ſ korczmarku a mojej Ruſay je žłubił!“

Holcźka ſo ſmjereż wuſtróża. Nětko je ſo wón zyle ſbłajnił! Abo by to było? Njeſłinczńchu jej pryedy łedy wobſtědźowane ſłowa ſame hiſchcźe we wuſchomaj, ſo dyże Bernard Anwardtner ſ Theresiju Puſterjowej, korczmarku „k winowej kicźi“ w „Unterſteinthalu“, do ſwjatebo manżelſtwa ſtupicź?! — To tola niż! To tola niż! — Ludźo wſchitzy w zyrkwi hładachu na nju, ſadni nacźahowachu ſchije a ſtupachu na palzy, ſo bychu pſches ramjenja pręd-kowanych njepowołanego wokażeho a pſchetorhowazeho widźeli. Farař na kłeży łiwny ſ ruku, ſo bychu ſtareho wuwjedli; to wſchak bě njetrjebawſchi, pſchetož Ruſka bě jeho hižo ſa ruku wſaka. Ludźo, ſcźerny, wokłarje rejowachu wokoło njeje, wona njewědźeſche, kak bě wuſchła, wona też njewědźeſche, kak bě do „Schramsbachgrunda“ dóſchła — wſcho žo jej wjerzeſche każ wo ſnje.

Nasajtra rano ſahe, hdyż bě kosam dodała a je podeſtka, ſtaji ſtaremu khlěb a mloko na lenoſchku, ſamkny ſkěżcźicźku a dźeſche wotſal. Wona wědźeſche, ſo to wěrno njeje. Farař je też ſmyłny cźłowjek, wóſe mjena pſchemněnicź ako hubjerje inuproiicź. Nětko chżu Bernarda wopytacź a ſ jeho erta ſłyſchecź ſmérowanje. — Wona ſhotſche tam do toho „Unterſteinthala,“ hdźež je wón pżecza ſ miſchtrom rěſaka. Hdyż pak ſcźežku pſches kſchiżnu pſchećżnyk naſtupi, ſeika ju pytany. Mějeſche běłu łalu wotrjeżdź ſwinu a wulkeho rjaneho pża pſchi ſebi. We ſchérem ſuknianeem wobłeku, laz polny wulkich ſłéłobrnych kneſłow, běſche jara ſtatneho a cźeſtweho napohlada. Wona ſmjeſcźe ſo ſnadala jemu napſcheczo a prajeſche: „Bernardo, Bóh cźe poſtrożi! Ty wuhladaſch każ rěſnik?“

„Dokelž tajki ſym a du cźelata kupowacź“, wón wotmołwi. Wonaj podaſchtaj ſebi ruży a ſtojeſchtaj ſcźicha pódła ſebje.

„Nětko pak dyrbju ſo tebje tola hnydom wopraſchecź“, dźeſche dych łóju, „njewérno, ty maſch ſawdźeſe prawie wulke pcheżeſłſtwo?“

„So bych ja wjele pſchiwuſnych měł, měniſch? Cźehodła ſo praſcheſch?“

„To je k ſmječham. W „Steinthalu“ je fararjej ſ łetſ wuſtoczitu, ſo ſo wěſty Bernard Anwardtner korczmarku „k winowej kicźi“ bérje.“

(Pokračowanje.)

— **Rěžduscheho fakleho ministerskeho presidenta Zeignera** žu sandjenu žobotu rano ſ Budyschskeho faſtwa puschžili. Wón je žo ſ automobilom do žwojeho bydła we Lipsku dowjeſł.

— **Sjěd wojeſkich organiſazijow w Budyschinje.** Wječera njedźelu běchu žo wojeſke organiſazije rańſkeje Sakſkeje, wot Zittawy hać do Drježdžan na sjěd w Budyschinje mobiliſowałe. Sdaſche žo, kaž bychmy hižo ſaho we wójnje byli. W cźahu, kotryž po měſeze cźahnjeſche, nĕhdźe 2600 wožołowcy ſ mnohimi thorhojemi, piſkarjemi a herzami kreczeſche. Mjes wobdźělnikami bĕ wjele žobuſtawow wojeſkich towarſtwow.

— **Placźiny w drobnym.** S Berlina žo piſa: W ſtwu ſ tuklwitnym poſtupowanjom placźinow wobłuk žo tu a druhdźe, hać § 10 kartellowych poſtajenjow możnoſć dawa, drobneho wikowarja (Einzelhändler) wot organiſazije pſchedpiſanych placźinow wumjetać. Mjenowany paragraf pſchedpiſuje, ſo ſmĕ ſtatne hoſpodarſke ministerſtwo ſamo wot žo pſchihódny namjet ſtajicź. Tuž je wušud kartelloweho žudniſtwa ſajimawy, kiž dowoła, ſo ſmĕ drobny wikowar ſam taiki namjet ſtajicź. Zarjenujcy wumjeſanie wot kartela poſtajenych placźinow). Tuž žo pſchaje, ſo bychu tutón wušud nałſcherſke worſchty ſesnuł a pſchekubzu na podłožku tutoho wušuda ſej to prawy čaſ miſli, a tak diktaturje placźinow žo njepodcźiſnyli.

— **Konkurrenza faſtwow pſcherſtwow rjemieſnikow.** Dźiwajo na dźĕło w faſtwach je ſtatny hoſpodarſki miniſter ſwjatej nĕmſkeho rjemieſła ſdĕrił, ſo dla pſchiſłuſkenia dźĕła na wuſtawy faſtwy hižo dźĕſchi cźaſ ſ wobdźělnymi ſtatnymi a krajnymi inſtanzami jedna. Tuklwiſu dźĕła žo w ſtatnym finanznym miniſterſtwje na nacźiſk ſe wołtwmi poſtajenjemi, kotrež budu pſchi pſchihódnym dźĕła na faſtwa wot ſtatnych wyſchnoſcźow ſ prawidłom. Nacźiſk budźe bórzy hotowy.

— **Pſcherſtwo njepſchiſtojnym puczowarjam.** Statne żeleſniſke ſarjadniſtwo ſo prózuje, pryedawſchi yarjad a cźiſtkoty w cźahach, kaž bo wójny bĕſche, ſaſo ſawjeſć. Ale mnohi puczowarjo ſo po tym nimaja. Huſto nóſzech wobkedźbowacź, ſo tucźi hiebe wſchoze yobłohi maſane toſt na ławki ſapĕža, teſ napſchicźo durjam. Tak ſo polomza drjewa abo półſtrowy pſchieſrĕžo wotkłopa a nicźi. Dr'e ſej ſcźĕhowarjo hnuczowarjo ſwoju draſtu womaſaja, kotrejž ſo na taike měſtna ſyndnu. Żeleſniſke ſarjadniſtwo ſe ſohoſła ſwojim ſaſtojnikam krucźe pſchikazało, tajkemu njepſchiſtojnemu ſadźerkenju nichelakich pałożkrow dźeż ſwobrańſe, ale rańnje napſchecźo ſtupicź a jich napominacź, taikeho wobſchkodźenja cźaha ſo woſtajicź abo k ſchkiei łapkow nĕchto podpołožicź. Tajzy, kotrejž ſo po tutej pſchikazni nimaja, ſo ke khłoſtanju wojſewja.

St **Hwaſchcz.** W nozy k pjatkej ſo pola jeneho tudomneho kubłerja nutſtamachu. W dolnjej ſtwi wſchĕ khamory a kaſchcźiki pſcherychu a ſa pjenjeſami a druhimi hódnoſtnymi wĕzami yhtachu. Radźimy wſchĕm, ſo by ju w dolnich ſtwach w nozy muchaze wokna wuſwadźili. Te padu ſchi njemuſu łóſo pſchetrłoſcźa hać ſchkleńcźane.

S **Wóſtrižcźe Hory pola Kĕtneho.** Sandźeny ſchtwórtk je ſo 3 łĕta ſtare dźĕćko ratarja Wójza w rěky ſatepiło. Je najſkerje pſche dałoko do wody ſchło.

S **Pĕſkez.** (Pĕſchcźanſka hruboſcź.) W nozy k 28. auguſtej ſu na dróhy ſ Pĕſkez do Rózanta 4 mtr. wyſoke ſtwj. kſchiž powalili a wobſchkodźili. Krótko pſched tym ſu hižom raz w blisſkoſći na druhim kſchiżu żeleſni taflu roſbili. Rózeńcźanſka polizija proſy wſchĕch, kotrejž ſnadź nĕſchto blížſche wo njeſkutku wĕdźa, ſo bychu to wojſewili. To je ſrudne jnamjo cźaſa, w kotrymž ſo pócźnje tón duch do naſcheho ſerbſkeho ludu dobywacź, kotryž bé mjes nami dotal hiſchcźe njeſnaty.

S **Kamjenza.** Jutrjy 1926 maju ſo te dźeći do ſchule pſchiwjeſcź, kotrejž 31. měrza 1926 ſwoje 6. łĕto ſtónczą. Jeli ſej ſtarſchej a wukubkowarjo dźeći to pytcźa, może ſo też taſke dźĕćo do ſchule pſchiwjeſcź, kotrejž 30. junija 1926 ſwoje 6. łĕto ſkónczi. Starſchi abo wukubkarjo maju ſwoje dźeći, kotrejž pſchichodne łĕto do ſchule pósćelu, wot 1.—8. ſept. 1925 dopołdnja wot 11—12 hodź. pola prénjeho wuczerja na ludowej ſchuli ſamokwicź. Też ma ſo dźĕćo pſchi ſamowlenju hnydom wuczerjej pſchedſtajicź. Narodźenſke wopiſmo a wopiſmo wo jĕtrachſcheſépjenju ma ſo ſobom pſchedpokłožicź. Czi, kotſiž chcźeja ſwojemu dźĕſcźu hakle łĕto pozdźiſcźo do ſchule hicź dacź, maju ſo hacź do 10. ſept. 1925 ſamokwicź. Sa te dźeći, kotrejž maju do katoliſkeje ſchule khodźicź, tutón wukas nicźo njepłacźi.

S **Kamjenza.** Dźeći, kotrejž budu wot jutrowy 1926 do katoliſkeje ludoweje ſchule w Kamjenzu khodźicź, maju jich ſtarſchi pjatk a ſobotu 4. a 5. ſeptembra dop. wot 11. hacź 12. a pop. wot 5.—6. a njedźelu 6. ſeptembra 1926 dop. wot ½11—12 na ſchuli ſamokwicź. Narodźenſke wopiſmo a wopiſma wo jĕtrach ſchcźepjenju ma ſo pſchedpokłožicź. — Tudomnemu pryedawſchemu kupanſkemu miſchtrej Richardej Wenzlej je nĕniſe żiwjenjaſwohowanſke druſtwo ſłóbornu medaillu ſa wuthowanje żiwjenjow ſpożyłko. Wenzel ma też hižom njedźanu medaillu a je pjeczа hižo 4 wohobam żiwjenje wuthował.

S **Holzy pola Hufki.** Schtwórk popołdnju ſta ſo we tudomnej Lebeſtej ſkale wobſarujomne njeſbože. Jako tudy nĕkotři dźĕłacźerjo żeleſne wozuczki wožachu, ſo je dwyn ſ nich nadobo powoŕóći a padny na 30ſtnehu ſkarja Pawoła Wicźaja ſ Holzy. Wicźas ſtejch nohu ſtama a we kſchižu ciężko rani. Dr. med. Peſchel ſ Hufki jemu prénju pomoz poſkicźi. Na druhi dźeń jeho ſ autom dobrowólnje ſanitetnje kolom do Budyſchſkeje khorownje dowjeſechu. Wobſaromny ſnjeſołożeny je żenjeny a ma doma 5 małych dźeći nije 6 łĕt.

S **Mĕtkoſchowa.** (Paduſchſtwa.) W nozy k ſchtwórtkej pobuchu paduſchi pola khězerja na Dwórniſchczowej dróſy cźo. 56. Tam kradnychu dwĕ dobrej ſĕdnej kole. Druhe wózy ležo wotſtajichu. Sa paduchami nimaju ſlĕda — Na tudomnym dwórniſcheku bĕ ſebi wěſty wikowar w cźahni ſedźo wuſnył. Jako wotucźi, wytny, ſo je jo ſ jeho liſtownja ſe 400 hrivnami ſhubiła. Tak bĕ ſwoju łoſkomyſlnoſcź droho ſaplaćił.

S **Kukowa.** Srudnu powĕſcź doſta we wcźera rano ſwójba wojnarja Anforgi. Jeje ſyn Alfred, kiž bĕſche ſo w juniju ſ jenym wjeſnjanom na puczowarje do ſuſnje Němſkeje podał, je ſo w Dunaju błiſko měſta Ulm we Bayerſkej ſatepił. Kupaſche ſo ſ tſiomi towarſtſchemi, kotrejž pak pſchi brjoſy hedźachu. W tym cźaſu pſchijěcźe rĕcźiſcźer (Bagger) a mjetaſche wulke ſmohi. Anforgi pluwaſche do żołnowa. W nich ſo ſhubi. Cźĕło hać do dźeńſniſcheho hiſcheze namakali njeſbu. — Njedawno ſatepi ſo też jedyn wuczĕſ ſ Kamjenzy w Dunaju pola Meken. Kupanje we hłubokich torhanych rĕkach je ſrudne. Mnohy ſu pſchi tym żiwjenje pſchiſbadźili. S wjeſtkich ſich Boża ruczka ſaja.

S **Drjewka.** (Cźeſkniejſ.) Tu je 19. auguſta jahrodniſſi wucźobnik Fryga Dolgener ſ Chuježja cźeſknył. Wón bĕ na 8 kilnej holzy njeſakanſtwo ſłużił a mĕſeche ſo pokhłoſtacź. Tohodla mĕſeche ſo mjes tym ſ procha. Dolgener je 15 lĕt ſtary, 152 cm. dołhi, ſwižny a do wozow trochu pijawy. Wón bĕ w módrym płatowym wobleku, ſelenej ſportiſkej mĕzy a bohy. Schtóż by nĕdźe podhladnu wohobu wohladał, dyrbi to na poliziju w Drjowkach wojſewicź.

Zastaranje Kukowskeho „Kinkbarka“ z wodu.

„Kenkbark“ (po nĕmſkim Kuniqundenberg), hórka na prawej Kronje kłóſchtriſkeje wody — wot kłóſchtra wjacy ſchkoroku dróhu dĕſeny — je ſ dawna ſem na njedoſtatku wody cźerpił. Stejo na twjerdej ſkale, je ſtudnjerycźe ſtary wobcźežne dźĕło. Tak je ſjes dźiwa, ſo tu jenoż jara hóſe k powſchitkownemu trjebanju błuſcheſche, mjenujcy Renarjez. Schſeł domjazanoſcźow ſej tu po wołtwu ſkłachu a wo jeje dobrjenje ſo ſtarachu. Ju natwarić njebĕ nicźo łoſke. Na 35 łokcźow hſtubka, wubita a wukłĕana do ſkalneho fornowza, ſtuli hižo ſtóżdżaſti wokſnym domjazanoſkam ſ dobrej wodu, potaſſim jenoż jenemu dźĕlei tutoho wobydlerſtwa „Kinkbarka“. Swjeże kſepjane mjeno ma ſnadź wot kavału, kotraž je tu nĕhdy k cźeſći ſwjatcje Kunigundy ſtała. Bóh wé, hdyż je jeje mĕſtnoſcź hyła.

Wódła naſpomnjeneje ſtudnje ſtej tu hiſchcźe dwĕ (Selnakez a Schokcźiz), ale ſu njeodwabjace a ſ dźĕła też wobcźežne ſa nošcźerjow wody. Tuž ſu ſo 29 domjazanoſkow „Kinkbarka“ — ſnadź ſo hiſchcźe dwĕ pſchiſamknuleſ. — roſtuzuſile, ſej maly wodowóſ naſwarićі, kiž ma ſwoj kužok we wſy. Pſcheo mĕſnazani pſchiſamknjeny wo wulkim projecźe, kiž dyrbjeſche wodu wot „Lipizy“ do wſy wjeſeć, ke kotremuż chcźachu ſo 6 gmejnow (Kanzy, Nowara, Pancźicy, Kukow, Wudwoſ a Semjerſkezy) pſchiſamknyeſ. Ale ola wyſkoſcź placźiny (na 160 000 hr.) ſo projekt roſbi a Kinkbarjo Kukowſkeho ſej też ſami pomhaju. W prjedawſchim Schtwórtarjej mjenje (nĕſo k. Antonej Wacźkej błuſcheſki) ſtaj ſhjimaj kužaj a k tomu hiſchcźe pſchetwarjenaj. Tuklwiſu budźe ſo jenoż jedyn wutrjebacź, tón je dohałaju. Gmejna ma wĕſo wulki ſajim na tym, ſo ſo tradozy dźeł wjeſnjanow ſ dobrej wodu ſaſtara. Tuž je 500 hr. pſchidaka a k tomu wobdźĕłkitam 1000 hr. ſa pſchihódnu dań poźcźita. Sſami ſu dyrbjeli hnydom po 100 hr. pſcheni podĕł ſapokoźicź. Drje zdźe dohańaci njebudźe, dokeł wjarjenje bałcźoga tójſchcźo ſtejenjes trjeba. Budźe pſches 3 m. wyſoki a woſchiſka na 10—12 łukćim. wodu. Kładzenje rołow — druſina, kaž ſylne płanowe — je firma Trich w Worcźowje pſchewſała.. Mycźe hriebjow wuwjedu wobdźĕłniſy ſami. Sčyſna roka powjedźe wot łukoła do Sulowa a wot njeho w ſtamjnej ſylnoſci błiſſo Bulanku, hdźež ſo potom do mjeniſchich roſdźĕli a po nich wodu do domjazanoſcźow wocźeri. S łukoła budźe elektromotor wodu do bałcźoga ſbĕhacź, hdźež potom ſam do wobdźĕłkow ſtatokow pobĕžnje. Hać k ſtatokej ſo roły ſhromadźe kłaou. Wo pſchiprawjenje w domjazanoſci ma ſo łožby ſam ſtaracź. Dowolnoſcź ke kładzenju rołow błiſcheze wot hamtiſkeho hejtmanſtwa dóſchła njeje, ale je wĕſta. Tak ſo jenoż nĕkotre tydźenje pominu a „Kinkbarf“ bjes prózy a komdźenja cźaſa dobre wodu bołtanje. Tak ſo ſadoſcź mnohich po Kłach dowjelni, kotrejž ſa wołkjerjom w pſchinoſkowanju wody ſadachu. Budźe to hyſtoriſki poſtup, kiž cźeſći tych, kotrejž ſu mužnje wĕſ ſo rukow wſali, ale też gmejna, kotraž je wſche mózne wołtwołerſke pſchewjedźenju projekta poſkicźiła. S dobrom powoſchi ſo też hódnoſcź ſtatokow.

Najnowiše z cyłeho świěta.

Pola Prenzlawy kołojězdny do grocźanego powjaza, pſches dróhu ſcźehnjeny, ſahadźi a ſo pſchecźiſny. Do kołojězdnego ſo tſio rubježnjcy dachu a jeho wurubichu. Druhi kołojězdny jeho we wonjerje leżazeho nadeńdże.

*

W Thalſtich Alpach pola Lötſchentzala je hórſti wjednik cźĕła tſioch puczowarjow w ſnĕżny ležo nadeſchoł. Puczowarjo běchu ſo ſe ſnĕżowym mjeczelom pſchekhowatali. Jich cźĕła běchu mohł rjez ſe ſnĕhom pſchikryte.

*

Dwaj ſaſtupjerjej bolſchewiſtſkeho knježerſtwa, wodźeſ wikowarnje ſ Ameriku, Churgin, a pſchedſyda Moſkowſkeho textilneho truſta, Skianſki, ſtaj ſo pſchi njewjedrje w jenym jeſerje pola Newyorka wepiłoj.

*

W Shanghaiu ſo ſtraſtowanſke hibanje po nĕcźim też na chineſke fabriki wupſcheſcźera. Mjes perſonalom dwjeju najwjetſcheju pſchedawarnjowu a w cźiſchczejerjach chineſkich nowin ſo ſtrajkuje.

*

Po powĕſcźi ſ Newyorka ſo dźĕło w amerikanſkich podkopłach dła ſwadby wo mjdu ſaſtaji. 150 000 dźĕłaczerjow budźe bjes dźĕła.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Dittersbacha.** Ssamomordarſtwo ſtuſi tele dny na tudomnym yiadnikźe młody ſwučownik. Wón ſaſtaj wjecźor wokoło 10 hodźin na ſcźejor elektrowoda. Jako ſo grotow pſchimny, bĕ hnydom morwy a bu na leſeniſke kolije wjerchnjeny. Jeho cźĕło na kolijach ležo niepoznaty. Cźah jenu ſlowu wotſtĕże. Cźĕło hakle ſrjedu ..... namakachu.

* Se **Striegawy.** Njedawno piſachmy wo ſajdźojcźenju ſ hribami w Striegawje, na kotrejž ſwójba żeleſniſkeho aſiſtenta Otty ſkhori. Mandźelſka Otty a jeje ſłużka na to wumrěſchtej. Nětko ſu lekarjo a wótwmnikojni hriby ſkhepnyłi. Mjes nimi namakachu jenoż ſi lińi jara jédojteho cźertowcźyn żebjerja (Speitäubling). Jédojty cźertowcźyn żebjer ſo jara cźeſko wot trawcźo cźerwjenego żebjera roſeſmawa. Nałĕkje cźiniſch, hdyż jón hnydom pſchi ſkrańju trochu wopłaſch. Wón tak wótrje błodźi a paſi, ſo jón hnydom ſaſo wupłuniješch, mjes tym ſo prawy cźerwjeny żebjer derje błodźi. Hdyż jédojty żebjer w łĕju wopłaſch a hnydom ſaſo wupłuniješch, cźi też njeſeſchłodźi.

* **Jarlinvić.** W Frankfurcźe nad Mainom łatſki jedyn młody muſkł ſwoju pryedawſchu njewjeſtu a irani ſ bohom jeje nĕcźiſcheho nadożenju. Stónczaje ſo ſam ſaſtreli.

* **Woda 40 000 twarjenjow wotplawika.** W japaniſkej mĕſtonaſi Tokio a Yokohama bĕ tele dny wulke powodźenje. Na 40000 twarjenjow woda wotplawi. Wo-

Hospodarski rozhlad.

Pónđelu 31. auguſta 1925.

Na produktowych wikach w Berlinje běchu žitne placźiny dale mĕrne. Wjele wukrajneje pſchenicźy a rožki ſo njepoſtſchekſche. Kupowarjo běchu kodźiſtwi, tak ſo ſo wcźerawiſche placźiny njehodźachu pſchecźiſcheſcź abo ſhorjecź. Jecźmjenja drje ſo nĕſchto wjacy poſtſchekſche, ale ſnadź jenoż naſlĕpſchi kupowachu. Wowſowy wobkhod bĕ mĕrny. Zentnar placźeſche ſobotu

w Berlinje

pſchenicźy 10.08—11.01 rožki 8.03—8.07 jecźmjenja 10.12—10.24 wowſa 8.07—9.— hr.

W termijnowym wikowanju:

ſa ſept.: pſchenicźy 10.18 rožki 9.02 hr. — ja oktober: pſchenicźy 12.04 rožki 9.05 hr. — ſa dec.: pſchenicźy 12.05 rožki 9.80—10.— wowſa 8.05 hriwnow.

Proſaze wiki we Wojerezach ſandźenu ſobotu: Schtuka placźeſche 30 hr., ſ bĕła placźachu też mjenje, ſ bĕła ſaho wiazy.

Na pſchedaŕ:

Dobrojiſzſa originalna hnjedźena rožka w „Sseehji'm: Hoſpodarju“ w Budyſchinje.

Motorſke kola, Willy Broda w Roswodezach.

Dźeſacy wós, Kaubſerſka dróha cźo. 91.

Kruwa, wyſokoſuczelna, w Dubowi cźo. 9, — w Sdjaru cźo. 3.

Wowczelſke yhu, Kubjenz we Wósporku, — wowczelſka beja, w Delnjej Hórzy cźo. 23.

Srĕdu, 4. měrzaju ſtary, a 10 lĕtna kobła, Guda w Rakezach.

Wós, nowy kruwjazy, w Kiſlizy pola Klukſcha.

2 koju, Saaniſej, Jeremias we Wulkej Dubrawje.

Paw, lĕto ſtary, w „Herbſkej gruſchcźe“ we Wětrowje.

Sſo pytaja:

Młody ſedlak, Schäfer we Wjaſowzu.

Pohonca abo ratarſki dźĕłaczer, kubłer Rychtař w Kolwaſy.

Dźĕłaczerki, domjaze, Pěſchka na Krónprynzowym moſcźe.

Kowař, Leichſenring na Zydowje.

Pohonca, we Wieleſkinje cźo. 65.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu njedohajaze pichi ſterje ſpadowazych placźinach. Twerdow peſtiza ſo trochu wjazy. Tendenza: mĕrna.

Dop. ¾12 hodź.: Położenje na wikach je njepjeſmĕnjene. Tendenza wożlabnjena.

Placźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołſowe ſymje po tonu abo 1000 kg, ſemjo 100 kg, placźiny po 50 kej hriwnje.

	29. 8.	28. 8.		29. 8.	28. 8.
Pſchenicźa	217-222	220-225	rapš. wołſuſchi	16,00	16,00
rožka	166-173	168-175	poch. melaſka	9,20	9,20
nałĕt. jecźmjeń	—	—	jerabella	—	—
noſ. jecźmjeń	180-185	180-185	bérnjaze ſnjĕži	19-19,75	21-22,25
wowſ	173-181	173-181	bunj	—	24 26,00
kukuriza (Mais)	214-218	214-218	wo'a	26-29,00	26-29,00
pſchenicźn. muka	30-24 25	30-24,25	lany wołſuſchi	22-22,80	22-23,10
rjana muka	24-26,25	24-26,50	módre łupiny	12-14,00	12-14,00
pſchenicź. wotr.	12,60	12,70	ſolte łupiny	15-16,50	15-16,50
rjane wotruby	12,30	12,40	ſymo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapš	355-360	355-360	ſymo, rjana	0,90-1,20	0,90-1,20
lane ſymje			„ pſchenicź	0,80-1,00	0,80-1,00
hroch	25-27,00	25-27,00	„ wowſowa	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluſchki	23-25,00	23-25,00	„ jecźna	0,70-1,00	0,70-1,00

Placźiny rĕſneho ſkotu na Barlinſkich ſkotnych wikach.

29. auguſta 1925. Po zentn. a ſł. hr.

659 bykow, 737 wołow, 1151 kruwow a jałojzow, 1265 cźelatow, 9844 wowzow, 5962 hwini.

Woły: 1. druž. 56—60 hr., 2. 48—55, 3. 41—45, 4. 33—38.

Byki: 1. druž. 53—56, 2. 46—50, 3. 40—44.

Jałojzy a kruwy: 1. druž. 55—60, 2. 45—50, 3. 32 hacź 40, 4. 25—28, 5. 18—22.

Cźelata: 2. druž. 82—90, 3. 72—80, 4. 62—70, 5. 52—60.

Wowzy: 1. 52—00, 2. 35—48, 3. 22—36.

Swinje: 1. druž. 92, 2. 90—91, 3. 88—90, 4. 85—87, 5. 80—84, 6. — ranzy a kundrožy 80—85.

da w wěcach hischcke dale pschiběra. Mjes ludźimi je wulka hrosa nastaka, dokelž žu nimale wscho shubili.

Z wobkhodneho žiwjenja.

Schto je Scholl-system?

We wobućowym domje A. Jacobsohn w Budyschinje na Bohatej haśy 24 budże w cźasu wot 1.—5. septembra t. l. wězytwustojny lěkař nohow darmo wo wschěch cźerpjenjach nohow radźicź a wukasowacź. Jedna žo pschi tym wo tak mjen. dr. Schollowy system wothladanja nohow, kotryž ma hižo psches 20 lět w Ameriży a Jendźelskej wulke wuspěchi. Stajnje žu tam sta lěkarjow po pucu, so bychu we wulkich wobućowych wobkhodach ludźi pschepytowali a pschedawarjow wo pschedawanju wobuća powuczowali. Pschetož wěste je, so žebi žada wyšoka noha hinaschi stupjeli dyźi nisko. Bjes dwěla trjechi wulka wina nohowych cźerpjenjow w Němskej wójnske wobuća, kiž ludźo njekupowachu po potrjebje, ale na fkład. Sćěhowki toho widźimy na hubjenych nohach, kiž žu žórka stajnych bolosćow. Schollowy system njesamjesuje žo jenož na porjedźenje wyšokeje abo niskeje nohi, ale jemu je je swojimi technisskimi pomocnymi srědkami derje możno, pschi wschěch druhich pscheměnjenjach nohow, kaž hacźenjach krewje, nastaću kulow a rohoweje koże atd. dalsko šahaje połěpschenja możne. Je snata wěc, so po sdaću rheumatiske wobcźežowanja, ischias a wicź, móža žo i cźisće mechaniskim sbožnjenjom nohowego wjelba wotstronicź. Pschetož bolosće, kiž jenož z wobcźežnjom nohi abo hnydom po tym nastanu, njejsu rheumatiske, ale pschinidu se sniżenja nohow. We tajkich padach móże žo wopravdże z pschihódnym nuzapołožnjom hnydom połěpschenje stacź. Njech žo też w Němskej słónčnje póznjace pschedobudże, kak nusne je prawe wothladanje nohow za strowosću zyłeho cźeła.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so połnoličnje k měsačnej zhromadźiznje wutoru, 1. sept. 1925, wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje. Po zhromadźiznje dalewjedźenje prědnoškow „wo pučowanju dr. Černeho po Łužicomaj“. — Wjesela zabawka. Předsyda.

Drježdźany. „Jednota“, tow. kat. Serbow. Wutoru, 1. sept., wječor we 8 hodź.: Stwórcźětna zhromadźizna we „Bayrischer Hof“ na Töpfergasse. Wšitcy maja dla ważnych wuradźenjow přitomni być. Předsydstwo.

Hasłow. Kołojězdne tow. „Błysk“ ma srjedu wječor zhromadźiznu.

Malešecy. „Sokoł“ ma přich. póńdźelu wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje za dźěći; wutoru zwučowanje za Sokołow a sotry, po tym zhromadźizna; štwórtk pruha hwizdarjow; sobotu pruha za wšitkich bubnarjow a hwizdarjow we Lětonju.

Serbski Sokołski Zwjazk. Posedźenje předsydstwa a wubjerka S. S. Z. wotměwa so njedźelu, 6. sept., w Radworju (nic 30. t. m. w Komorowje) při składnosći sokołskeho swjedźenja. Wšě jednoty dyrbja dospołnje zastupjene być. Hodźina a porjadk ważneho posedźenja so jednotam wozjewitej. Předsydstwo.

Zwjazk Serb. Ratarskeho Dorosta pojědże hromadźe z knježnami njedźelu, 6. 9. na ratarsku wustajeńcu. Za kóždeho młodeho ratarja a za kóždu młodu ratarku je nuzno, zo sebi wobhlada ratarsku wustajeńcu. W 11 hodź. trjechimy so w Drježdźanach na hłownym dwórnišću w čakarni 2. rjadownje. Dalše dostanu towarstwa pisomnje. Wječor je zhromadna wječerja w jenym hosćencu. Parola: Žadyn doma njewostanje! Zarjadnistwo.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do registra lubłownych prawow je žo dźenża zapisało, so je zarjadnistwo a zwjazowanje pschekupza Jurja Ericha Schmollera w Budyschinje samoženja jeho mandźelskeje Khrystiany Johanny rodź. Mühlhäußerec po mandźelskim wuměnjenju wot 25. awgusta 1925 wusamknjene.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerw Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeŕ najprěnšich dźěłaŕnjow.

Mocowe wozydła a wuporjedźeŕnja

přisłuški, pjelnjeŕnja bencina a wolija.

Wurjadne poskićenje

wobućow

Poručam tunjo:

žonjace nizke stupnje, čorne	wot	**6.90**	hr.
žonjace nizke stupnje, brune	wot	**7.90**	„
žonjace lakowe stupnje	wot	**12,50**	„
žonjace črije, čorne	wot	**7.90**	„
žonjace črije, brune	wot	**9.80**	„
mužace črije, howj. boxowe	wot	**11.90**	„
kožane domjace stupnje	wot	**4.80**	„
kožane sandale	wot	**2.80**	„
turnowanske stupnje z gum. pódušu		**2.40**	„

Willy Sommer

tofle a wobuća

na Serbskich hrjebjach 8.

Carl Gast w Budyšinje

ratarske mašiny

zastupjeŕ najprěnšich dźěłaŕnjow.

Najwješa wuporjedźeŕnja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Pytam k 1. septembrej abo pozdźišo jednoru

pomocnicu

(Stütze),

kotraž móże warić (ma składnosć, wjacy nawuknyć) a nic młódšu hač 20 lět

Hotel „Amtshof“,
Sebnitz Sa.

MERSIOVSKI
Časniki

Prošu
čisło

687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin“.

Stechen in Ballenteil und Ferse, Ziehen und rheumatismusartige Schmerzen, Brennen der Fußsohle, Senkfuß, Knick- u. Spreizfuß, Wadenkrampf, Hammerzehen, Fußgeschwulst, hartnäckige Hühneraugen, schwache Gelenke, rasche, vorzeitige Ermüdung, Neuralgie

Ein Universalmittel für alle Fussleiden

gibt es nicht. — Dagegen hat nach Feststellung der Art des Leidens auch für schwere Fälle

Dr. Scholl's Fuß-Pflege-System

für jedes Fußleiden eine besondere Behandlung und wissenschaftlich erprobte Heilbehelfe. In Aerztekreisen als ideale, sicher und dauernd wirkende Vorbeugungs- und Heilmittel in allen Fällen anerkannt.

Kostenlos

steht Ihnen in der Zeit vom **1.—5. 9.** in unserem Geschäfts-Lokal ein

Arzt

der Deutschen Scholl-Werke G. m. b. H., Frankfurt a. M. zur gewissenhaften und sachgemässen, für Sie unverbindlichen Beratung und Untersuchung zur Verfügung.

Görlitzer Schuhhaus A. Jacobsohn, Bautzen, Reichenstr. 24.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Zubkate młóćace mašiny

su dóšle.

Carl Gast w Budyšinje.

Serbska maći, je-li z twojim dźěśom serbscy njerěčiš, rubiš jemu maćernu rěč a też maćerne žohnowanje!

Wjezba sadowych tłóčakow

je dóšła.

Carl Gast w Budyšinje.

Jara ważne za wotběrarjow „Serbskich Nowin“

(Tu wutřihać).

September 1925.

50 pj.

(Podpismo wotběrarja „Serbskich Nowin“.

Tónle wotrězk płaći w měsacu septembru 1925

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, abo jeli chcedźa sebi něšto kupić, abo maja nětkajku druhu należnosć,

z nawěstkom w „Serb. Nowinach“

wozjewili, smy jako něšto cyle nowe, wotrězki zawjedli. Kóždy čitaŕ „Serbskich Nowin“, kotryž při skazanju abo připósłanju nawěstka wotrězk předpoloži, dostanje nawěstk wo 50 pj. tuńšo hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenož w postajenym měsacu wužić. Skazaŕ nawěstka ma swoje połne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wočišći

Nakład. „Serb. Nowin“.

(Tu wutřihać).

E. Pahlitzsch

homöopath, naturski hojeŕ a maseŕ

we Wojerecach

na Brětnjanskej drózy 9.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćeŕnja

w Budyšinje.

Parne čišćenje pjerja

E. Schmollers Sukolmicka hasa 3

Wulke dźělby

gummijowych mantlow

prěnjoklasna twora, Ia předźěłanje (znamka **Continental a Harburg—Wien**) su dóšte a poruča je najtuńšo

Richard Nebel w Budyšinje

specialny wobkhod nowočasnych wěcow za mužow

na Bohatej hasy 13. Telefon 1128.

Nawěstki přinjesu wužitk!